SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 19
VILLAMOSGÉP
Budapest

Lehel László

1021

Lehel László: Portré, linóleummetszet

mindig július elseje!

Nem azért, mert akkor éppen nyár volt. Enélkül is bevonul a nap az újkori Budapest történetébe. Mint a kalauznélküliség premierje.

Éppen emiatt javasolnám most és mindörökké prolongálni a július elsejét.

Mert aznap volt autóbusz, ami meg is állt, ahol kellett, s azon talpalatnyi, mi több, még annál tágasabb hely is akadt a kedves utasnak. S aznap mi, bérlettel, igazolvánnyal több száz méteres előtúra gyalogos abszolválásával szerzett kék, sárga cetlik tulajdonosai ezen a napon a Kedves Utasok voltunk és kaptunk sok mosolyt, udvarias eligazítást, interjút, nyilatkozatot rádióban, tévében. Mert kegyeskedtünk megértést tanúsítani és a BKV gondjai közepette is rendelkezésünkre bocsátott sárga, piros és világoskék közúti járműveit igénybe vettük.

Érzésem szerint, hogy ez ma már messze nem így van és maradt csak a kalauznélküliség, mi magunk, mármint az újságok és írói is ludasak vagyunk. Hónapokon át annyiszor leírtuk így együtt, hogy premier és július elseje, hogy a BKV illetékesei szó szerint vették. És tessék mutatni egyetlen olyan színházat, ahol az ötszázadszor előadott darabnak is olyan izzása van, mint a premier-

a színhá

A budapesti kőszínháza nyári kapuzárásával meg kezdték nagy munkájukat színházi jegyirodák, megkez dődött a következő év bérle teinek árusítása. A művelődé si központ közönségszervezője a nyári rendezvények jegyei nek biztosításán túl, egyi legnagyobb munkájához kez det hozzá, ő is elkezdte a bér letárusítást.

Kérdésünkre Csányi Ildik elmondta, hogy Budapes minden színházába kaphat nála bérlet, a színházi jegy irodákhoz hasonló feltételel mellett.

— A propaganda fő eszköz a plakát. A Központi gyá ebédlőjétől a portáig, a műve lődési központban és az üzem részekben, mindenütt helyez tünk el bérletvásárlási fel hívást. Ezenkívül a szakszer vezeti alapszervezeti kultúr felelősök személyesen is fel hívják a környezetükben dol gozók figyelmét a bérletezés re. Magam pedig a személyes ismerősöknek, valamint azok nak szólok, akik a nyári ren dezvényekre kérnek tőlem egy-egy jegyet — mondja Csányi Ildikó.

A kellő propaganda, no meg az, hogy tradíciója van már nálunk a bérletvásárlás nak, szép kezdeti sikert ho zott. Vezet a Fővárosi Ope rettszínház, melynek előadá saira 22 bérlet kelt el július közepéig. A Vígbe tízen, az Állami Operaházba heten, a Madách Színházba öten és a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 OKT
TISZATÁJ

1021

Lehel István

LEHEL ISTVÁN RAJZA

lyozottnak tűnő egyszerűsége elmarad a zene gazdagsá
nagyhatású a produkció, általa jut érvényre a térform
letesen csiszolt drágakő. Ez a benyomás marad meg
tást a dalforma „egyszerűségéhez" hasonló fogással é
létől ugyanazon a formákon keresztül, amivel eljutott
hez. És ez a benyomás marad meg a harmadik tételné
jelentkezik.

A negyedik tétel rondó. A tánc rondójához azon
elem, a táncosok önkoreográfiája. A táncbeli rondófo
által például a táncbeli szonáta forma létrejött, vagy
vel közös struktúra kényszerére, hanem a táncosok játéka révén, akik a zenére ösz-
szegyűlve egymás táncát próbálják ellesni, megtanulni. Miközben újra és újra min-
denki egyformán táncol, valaki újra és újra más lépésekkel próbálkozik — íme egy
(humoros) rondó.

Először látva zavarónak hat ez a törés, többszöri megtekintés után inkább szel-
lemesnek; a zene is lehetőséget ad erre az értelmezésre. A balett megelőző részei-
ben is volt néhány elem (elsősorban a tételvégeken), amely előkészítette a negyedik
tétel végső soron groteszk hatását. Így vált előjátékává a Haydn szimfónia a Bach-
műre készült Formák viadalának.

Nem visszafelé haladunk az időben! Minden modern itt: *a díszlet* (Sándor Pál
munkája), amely irreálissá változtatja a valóságos teret, időtlenné a klasszikust és
a modernt, a legmaibb, legjobb az eddig Szegeden látottak közül; *a zene* amely a
huszadik században nagyobb népszerűségre tett szert, mint korábban bármikor; a
tánc, amelyben túlsúlyban vannak a nem akadémikus elemek, *a probléma:* a disz-
harmónia értelme és értéke.

Már utaltunk Imre Zoltán műsorfelépítéseiben mutatkozó ismétlődésekre, s most
újra vissza kell erre térnünk. Bach és Szervánszki voltak az első balettestjének zene-
szerzői, Corelli és Wielrand a másodiké, tehát mindig egy klasszikus — egy modern:
Most Bach került Szervánszki helyére egy olyan ciklusban, amely ugyancsak Bach-
hal kezdődik, és amelyben a barokk Corellivel folytatódik. A barokk zene, mint
hódolat tárgya, majd barokk zene, mint a művészlét problematikájának háttere; s
most a barokk zene mint a *lét* problematikájára rákérdező balett ritmusa. Emlékez-
tetőül a „modern" címek: Metamorfózis, A világ teremtése.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

Lehel István

102

A természet belső világa képekben

Lehel István kiállítása Szegeden

A természetben minden benne van, a művész dolga, hogy fölfedezze. Ez a felismerés vezette el a Szegeden élő Lehel Istvánt a felszín látványától az anyag belső szerkezetének művészi újrafogalmazásáig. Festményeit — amelyeket a Szegedi Akadémiai Bizottság klubjában állítottak ki — csak akkor vizsgálhatjuk értő szemmel, ha ismerjük vonzalmát a természettudományok, s az anyag mikroszkóp által feltárt szépségei iránt. Hiszen elég néhány percig a mikroszkóp lencséje alatt szemlélnünk egy sejt metszetét, hogy Lehel István képeit ne utaljuk könnyedén az absztrakciók birodalmába.

Természetesen Lehel nem másolja ezeket a metszeteket, hanem látványukat újra éli, újra fogalmazza, lényegében újra alkotja gazdag szerkezeti és színvilágukat. Így éri el, hogy képein sose látott formák és színek bomlanak ki, amelyek felidézik az eleven élet zsongását, egyszersmind arra is rádöbbentenek, bennünket, mennyi felfedezésre való szép rejlik még a látvány felszíne alatt. S talán éppen e szépségek művészi birtoklása okozza, hogy képei derűről, lankadatlan életszeretetről tanúskodnak. Nem érzünk tragikus megrendülést, ha rájuk nézünk, annál inkább pihenteti szemünket a színek és formák sajátos harmóniája.

Hét év után jutottak ismét a nyilvánosság elé Lehel István munkái, s a kiállító helyiség neve is mutatja, milyen szűkkörű nyilvánosság ismerkedhet meg velük egyáltalán. Hasonló „zártkörű" rendezvény volt 1962-ben megrendezett kiállítása is a József Attila Tudományegyetem aulájában. Úgy tűnik, mintha a festő csak különböző konspiratív mellékutcákon lophatná be magát egy kiállítóterembe, mintha képeitől óvni, védeni kellene a nagyközönséget. Ez az óvatosság azért is szembetűnő, mert Európa kiállítótermeiben már hosszú-hosszú ideje a legkülönbözőbb irányzatok lelnek otthonra, s a magyar képzőművészet sem vonta ki magát hatásuk alól. Ráadásul Lehel képei nem az absztrakt művész alkotásai, ő maga ellenségesen utasítja vissza ezt a kifejezést, hiszen célja éppen a legmélyebb valóság feltárása. Úgy véljük, ezt a szándékot egy tárlatvezető néhány perces magyarázata már érthetővé teheti, s a rövid magyarázat után világossá válhat a közönség előtt, hogy Lehel István munka közben nem a valóságtól elvonatkoztatott formákban és színekben gyönyörködik, hanem részesévé akar tenni bennünket, annak az esztétikai élménynek, amely eddig csak a természettudós kiváltsága volt.

Fenákel Judit

Ünnepségek a Nemzetközi Nőnap alkalmából

Kitüntetések átadása

A Nemzetközi Nőnap alkalmából pénteken a Parlament Munkácsy-termében a nőmozgalomban kifejtett eredményes munkássága elismeréséül negyven nődolgozót tüntettek ki. *Losonczi* Pál, az Elnöki Tanács elnöke köszöntötte a magyar nőmozgalom legjobbjait, majd átnyújtotta a kitüntetéseket.

A *Munka Érdemrend bronz* fokozata kitüntetést kapta *Simon* Andrásné, a kiszombori József Attila Tsz boltvezetője, a tsz nőbizottságának titkára és *Gruber* Anna, a szegedi Tömörkény gimnázium igazgatóhelyettese.

Nőgyűlés Szentesen

A Nemzetközi Nőnap és a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója tiszteletére tegnap délután ünnepi nőgyűlést tartottak Szentesen. A BOV helyi gyáregységének kultúrtermét zsúfolásig megtöltötték a nőmozgalom szentesi aktivistái, az üzemek, a vállalatok, az intézmények nőküldöttségei. Megjelent az ünnepségen *dr. Ágoston* József, az MSZMP Csongrád megyei végrehajtó bizottságának tagja, *Tóth* Istvánné, a megyei nőtanács titkára, *Labádi* Sándor, a városi pártbizottság titkára, *dr. Bajomi* Sándor, a tanács vb elnöke.

Az ünnepség kezdetén Tóth Istvánné a megyei nőtanács nevében átvette és megköszönte a BOV munkásnőinek ajándékát, amit a vietnami nők megsegítésére adtak át. Ezután bejelentette, hogy Csongrád megye nődolgozói máris kiemelkedő példát mutatnak a szabadságáért küzdő vietnami nép támogatására.

Kórusműsor és szavalatok elhangzása után *Koritsánszky* Kálmánné, a városi nőtanács titkára üdvözölte az ünnepség résztvevőit, majd *Magyar* János, a városi pártvégrehajtóbizottság tagja köszöntötte a város nőtársadalmát. Ezt követően a Magyar Nők Országos Tanácsa nevében *dr. Sipka* Sándorné mondott beszédet, amelyben méltatta a nőmozgalom hagyományait, majd kitért a dolgozó nők és asszonyok jelenlegi és a jövőbeni betöltendő szerepére.

1021

Lehel István rajza.

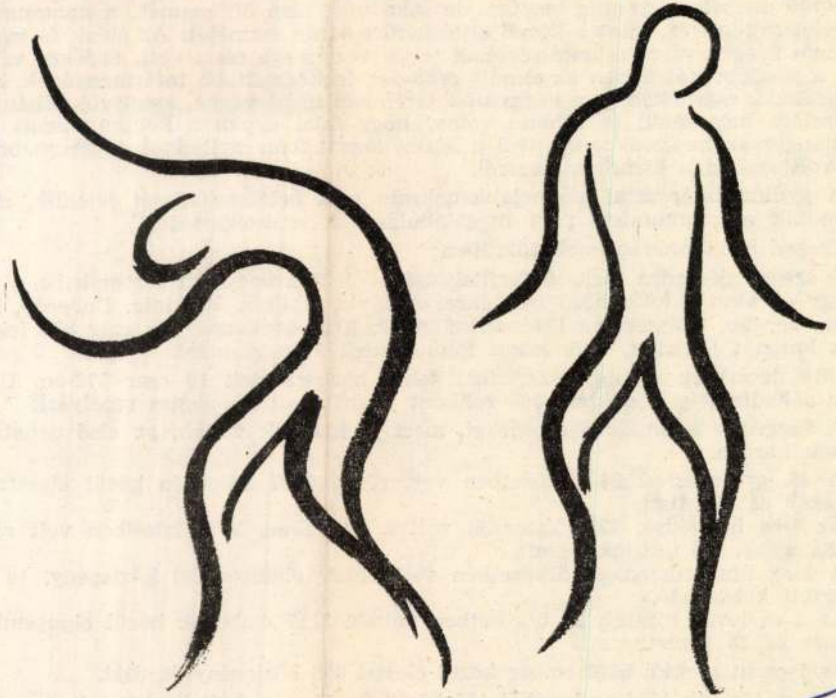

LEHEL ISTVÁN RAJZA

December 31-e. Magyarország teljes megszállása. [illegible] megszálló katona érkezett Szegedre, egy tüzérüteggel. [illegible] ezredе szállta meg. A legénység zöme színes gyarma[illegible] jelent kötöttséget a város szokásos életére.

A szegedi munkástanács sietteti a várost tervezett[illegible] hogy munkaalkalmat teremtsen sok kenyér nélkül ma[illegible]

A nemzeti tanács javaslatára a nagybirtokosok és[illegible] alkalmi részvénytársaságot létesítenek.

Kommunisták zászlóbontása Szegeden. Vasárnap[illegible] zajlott le a városháza közgyűlési termében. A gyűl[illegible] felvetődő eszmék, a mindig legyűrt, de soha meg nem[illegible] eszméjét rejtegették, mint a közeli eljövendő valóság e[illegible] vitákban Szeged város munkásságának teljes vezetőség[illegible] hogy a zászlóbontás éppen az elmúlt rendszer legkorh[illegible] igazgatásnak csarnokában, a közgyűlési teremben ment [illegible] tel ezelőtt még senki se hihette volna, hogy falai éppen a kommunizmus tanait visszhangozzák napjainkban, mivel a letűnt korszakban nyilvános gyűlésen beszélni sem volt szabad a kommunizmusról.

A gyűlés határozatai a szociáldemokrata párt kettészakadását jelentik, miután kimondták a kommunista párt megalakulásának szükségességét.

Szeged a háborús számok tükrében:

A szegediek hadra fogható férfilakosságából 35 korosztályt soroztak be, s vittek el négy év alatt a különböző frontokra. Albánia, Galícia, Volhinia, Doberdo, Piavé, Alpok, Verdun, Szászország lövészárkaiba. Ez a 35 korosztály 30 ezer 825 fegyverképes katonát jelentett, akik közül fölmentettek 3100 vasutast.

1918 december végéig leszereltek, tehát hazaérkeztek 10 ezer 572-en. Ugyanakkor a hadisegély-irodákban 860 rokkant jelentkezett ideiglenes segélyért.

A Szegeden állomásozó ezredeket, mert jó katonák voltak, az első vonalakban vetették harcba.

A 46. gyalogezred 54 ütközetben vett részt, 8907 katonája közül elesett 1140 közlegény és 107 tiszt.

Az 5-ös honvédek 8754 katonája volt a harctéren, 30 ütközetben volt részük, 870 közlegény, 185 tisztjük elesett.

A 3-as huszárezred 47 ütközetben vett részt, elesett 1198 közlegény, 19 tiszt. Elpusztult kétezer ló.

Az 1-es lovas tüzérek 27 ütközetben voltak, 2117 emberük közül elpusztult 185 köztüzér és 28 tüzértiszt.

Az 1-es utászoktól 5870 ember közül elesett 436 közlegény és tiszt.

A 2-es tüzérek 1854 emberéből 125 köztüzér, 11 tiszt halt hősi halált, az osztrák uralkodóházért, az uralkodó osztályért, a magyar urakért.

1968 DEC
TISZATÁJ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lehel István
KORTÁRS

1963

LEHEL ISTVÁN rajza

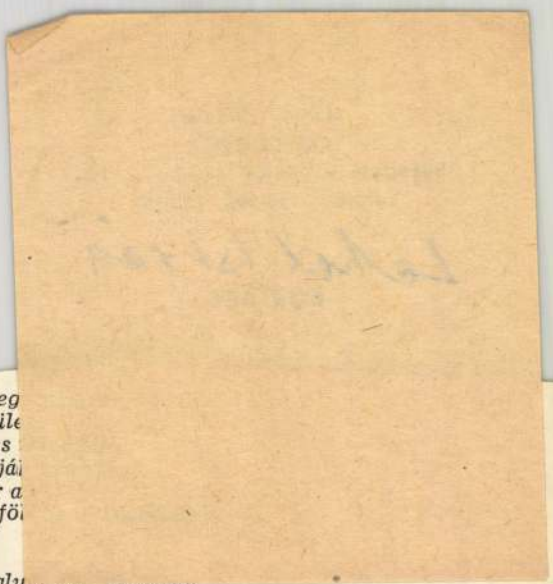

S elébünk tornyosult eg
egy igézően vonzó épüle
borkóstoló volt, kedves
melyben hegyek tároljá
Megmerevedtem, akár a
S megállt mellettem, fö
Gerelyes Endre.

És mint a nyúl, kit foglyá[illegible]
az autólámpák fényigézete —
úgy vergődtünk a kocsma bűvkörében
s indulni nem tudtunk semerre se,
csupán előre, csupán befele.
Elébb magam, majd bús fejét leszegve
Gerelyes Endre.

„A riport így lesz jó — mondá barátom —
a toll a bortól könnyebben forog" —
és tíz decit a normál vételáron
azonnyomban az asztalra hozott.
Én öt decit — gondoltam — bedobok.
A másik ötöt meg bekapta rendre
Gerelyes Endre.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lehel István
TISZATÁJ

1966 JÚL

1021

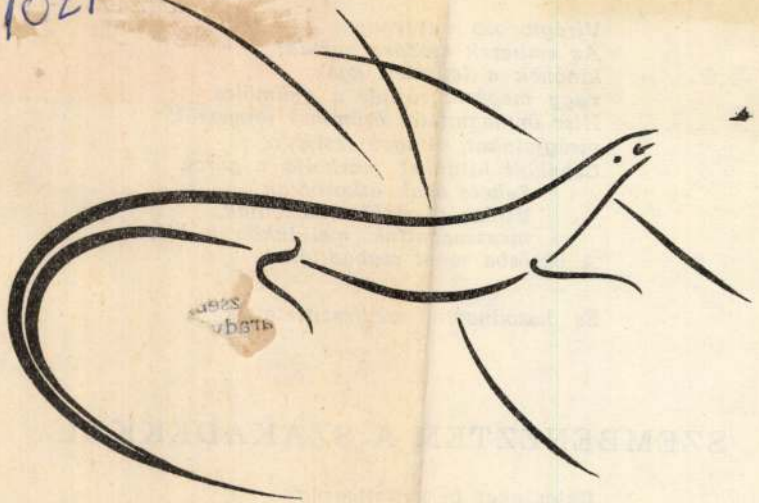

Lehel István rajza

s hússzirmú rózsák fa
a meztelen bordán;
s a meztelen földeken

Virágtaposó vasárnap
Az emberek csodára vá
kinőnek a letördelt ág
vagy megérik rajtuk a
Hisz önmagunktól örömmel lenyestük
virágjainkat, virágzó testünk.
Csonkolt hitünket markolta a görcs.
Fekete ágak átkozódtak,
Virágzó bordák átkozódtak,
megszaggattuk mellünkön a hitet.
A városba ment szabadítónak.

És hatodnapon megfeszíttetett.

SZEMBENÉZTEM A SZAKADÉKKAL

Dolgainkat bekerítette rég
föld fülig hasadt szája.
Kitapogattam a peremét...
Tudtam, hogy van, mint Ázsiában nyomor.
De most vasalt civilizációnk összegyűrte a bor.
Én az öntudat partján,
benned már megpördült az agy.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lehel István
DÉLMAGYARORSZÁG
1962 DEC. 18
1021

ORSZÁG Kedd, 1962. december 18.

Lehel István kiállításáról

ÉRDEKES és mindenképpen *figyelemre méltó* kiállítás nyílt meg a napokban *Lehel* István festőművész képeiből, a József Attila Tudományegyetem kulturális bizottsága rendezésében, az egyetem aulájában. A kiállításról *sokféle vélemény* hangzik el azóta is pro és contra. A vendégkönyv is híven tükrözi a közönség polarizálódott reflexióit. Ezek a vélemények természetesen nem pusztán Lehel István piktúrájára vonatkoznak, hanem arra a korunk művészetében sokat vitatott kérdésre is, amelyet *az absztrakt alkotások* vetettek fel közönség és esztéták számára egyaránt. A kérdést semmiképpen sem lehet újnak nevezni, több mint egy fél évszázados meg-megújuló vita bonyolódik körülötte. Ez a cikk nyilvánvalóan nem is vállalkozhat érdemben hozzászólni a kérdéshez, pusztán az lehet a célunk, hogy *néhány tanulságos szempontra* felhívjuk a figyelmet. Nem véletlen, hogy a közönség összekapcsolta Lehel István képeiről és az absztrakt művészetről alkotott véleményét. Ez részben odavezet, hogy a kiállított képek érdemi értékelését befolyásolja a közönség már kialakított véleménye, talán a konkrét tárgyilagos megítélés rovására is. Már *Bálint* Sándor professzornak a meghívóban írt ismertetésében és *Pogány* Frigyes műépítész professzor megnyitó beszédében is összefonódtak az absztrakt művészet jogosultságára felhozott argumentumok Lehel István piktúrájának értékelésével.

A MŰVÉSZ képeivel kapcsolatban mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy csak részben sorolhatók a *non-figuratív ábrázolásmód* kategóriájába, a kiállított képek egy része *neoprimitív figurális* alkotás. A kiállított képeket általában nehéz lenne besorolni bármiféle modernista »izmus«-iskolába. Lehel István sajátosan egyéni ötvözetét adja az izmus-elemeknek. Az ősi kultúrák *leegyszerűsített vonalvezetése* éppúgy megtalálható képein, mint *a színek dekoratív alkalmazása.* Ehhez járul még az a magyaros folklórra emlékeztető színkomponálás, amely szintén jellemzője, különösen nonfiguratív képeinek.

Nehéz lenne a képeket külön-külön megítélni. Egységes szemléletre, világlátásra azonban mindenképpen felfigyelhetünk. Itt elsősorban *a biológiai nézőpontra* kell utalnunk, amely majdnem minden képében ilyen vagy olyan formában domináló tartalmi elem. Ember és állat, a sejtek mikroszkopikus világa a biológiai univerzum egyenrangú részei. Ez az egyenrangúság determinálja azt az *egységes szín és vonalharmóniát,* amely egyes nézőben az *életoptimizmus* látszatát kelti. Az élet nagy természeti áramában mindennek megvan a maga helye. Az egyedek kegyetlenül harcolnak egymás ellen — ember és állat —, de a harcban is jelen van a harmónia. A győzelem és az elbukás is a rendhez tartozik, s mindennek ellenére tovább búrjánzik a sejtek világából az élet. Mindezt formailag *sajátos szimbólumrendszer* szolgálja, ahol a Jónak, a Rossznak és az Életnek is stb. megvan az egységes *színkifejezője.*

HA AZONBAN jól végiggondoljuk a Lehel István képeiről sugárzó »életoptimizmust«, akkor a *biológiai misztikával* találjuk magunkat szemben. A tudományosság saját ellentétébe csap át. Mert bármilyen igazi művészet, bármelykorban is nézzük, az emberi világ, a humánum világába emeli tárgyait, s ennek a világnak kérdéseire keresi szép és igaz válaszát. Az ember világát pedig minőségileg más törvények igazgatják. Az igazi művészi elmélyülés ennek a sajátosan emberi világnak törvényei felé vezet. Az absztrakt művészet számára azonban a tudomány nem az embert, az ember világának mélyebb megértését szolgálja, mert benne elvész az ember, beleolvad a természettudomány által feltárt világba. *Sajátos elembertelenedés* ez, amelynek az oka nem a tudományok fejlődésében, hanem a kapitalista technika — amelyet ott a tudomány szolgál — embernyomorító társadalmi hatásában rejlik. Az absztrakt művészet létezése óta csak akkor produkált korlátai ellenére maradandót, ha valamilyen formában szembeszállt azzal az elembertelenedéssel, amelynek egészében maga is terméke.

LEHEL István *kétségtelen tehetséget* és igazi *kísérletező művészegyéniséget* mutat képeiben. A biológiai nézőpont túlságosan domináló egyoldalúsága azonban nem zárja ki *az absztrakt irányzatok negatív tartalmi elemeit.* Mindenképpen érdeklődéssel várnánk, ha olyan új formákban is kísérletezne, amelyekben művészetének dekoratív elemei a modern építészet és díszítő művészet konkrét igényeihez igazodnának.

Igen tanulságos az az érdeklődés, amelyet a közönség tanúsít e kiállítás iránt. Ez az érdeklődés arra is figyelmeztet, hogy a képzőművészetnek sokkal inkább figyelembe kell venni a közönség sok tekintetben megváltozott igényeit, s bátran kell az *új formákkal* és *alkotási lehetőségekkel* kísérletezniük.

Tóth Miklós

Január 1-től 13 vállalattá vonnak össze 36 kohó- és gépipari üzemet

A kohó- és gépiparban nagyobb arányú átszervezést készítenek elő, ami gazdaságosabbá, termelékenyebbé teszi majd a munkát.

Az előkészületeknek egy része már befejeződött, s január 1-től a kohó- és gépipar üzemei közül 36-ot 13 nagyobb vállalattá vonnak össze. Az átszervezésnél figyelembe veszik az ipar távlati terveit, s az egyesítéseket úgy hajtják végre, hogy a legnagyobb fejlődés előtt álló ágazatok termelését a jelenleginek többszörösére növelhessék.

Az átszervezés előtt álló üzemek összesen körülbelül 80 000 embert foglalkoztatnak, közülük azonban senkit sem bocsátanak el az összevonás miatt. Keresete annak a viszonylag kis számú dolgozónak sem változhat meg hátrányosan, aki a vállalatok összevonása következtében más beosztásba kerül.

A Kohó- és Gépipari Minisztériumban tájékoztattak arról, hogy mely üzemekre terjed ki a január 1-én életbe lépő átszervezés. A legnagyobb változás a járműiparban lesz, ahol megszűnik az iparigazgatóság, s üzemei három vállalatba tömörülnek. Közülük a Wilhelm Pieck Vagon- és Gépgyár helyzete szervezetileg nem változik meg, viszont a Kismotor- és Gépgyárhoz csatolják a Nyersolajszivattyúgyárat, a Kisszivattyúgyárat és a Járműfelszerelési Gyárat. Ezenkívül Hajtómű- és Felvonógyár néven egyesül a Budapesti Hajtóműgyár, a Magyar Felvonógyár és az Autó- és Traktoralkatrészek Gyára. Az Egyesült Izzó a Magyar Adócsőgyárral, a Konverta Egyenirányító Gyárral és a Gyöngyösi Szerszám- és Készülékgyárral bővül; a Dunai Vasműhöz csatolják a Lőrinci Hengerművet és a Rostalemezgyárat; az Autóvillamossági Felszerelések Gyárának kötelékébe kerül a Gyújtógyertyagyár; az Ikarushoz csatolják a Székesfehérvári Mechanikai Gépgyárat. Mint a Csepel Autógyár gyáregysége folytatja tevékenységét a Dugattyú- és Csapágyöntöde és a Dugattyúgyűrűgyár. A Kiskunfélegyházi Gépgyár egyesül a Bányászati Berendezések Gyárával, hogy így együttesen az eddiginél jóval nagyobb mértékben növelhessék a vegyipari gépek előállítását. Diósgyőri Gépgyár néven ugyancsak január 1-én jön létre a Dimávag Gépgyár, a Könnyűgépgyár és Nehézszerszámgépgyár egyesített üzeme. A Magyar Kábelművekben a Kábel- és Sodronykötélgyár és az Albertfalvi Zománchuzalgyár tömörül. A Magnezitipari Művek a Gyömrői út környéki tűzállóanyaggyárakat egyesíti, míg a Mosonmagyaróvári Fémszerelvényárugyár a Mofém-et és a Fémszerelvénygyárat foglalja magába. Végül egy újabb üzemmel, a Kazángyártó- és Javító Vállalattal bővül a Magyar Hajó- és Darugyár, amely ez év elején 5 gyár összevonásával jött létre. (MTI)

Magyar—szovjet tudományos együttműködési munkatervet írtak alá Moszkvában

Hétfőn délután *dr. Lissák Kálmán* akadémikus, a magyar orvostudományi küldöttség vezetője, Moszkvában Vlagyimir *Tyimakov* akadémikussal, a szovjet orvostudományi akadémia alelnökével, aláírta a Magyar Tudományos Akadémia és a Szovjet Orvostudományi Akadémia 1963—64-es évi tudományos együttműködési munkatervét.

A munkaterv előírja a két akadémiához tartozó tudományos kutatóintézetek közvetlen együttműködését 16 kutatási témában: gyermekbénulás, tüdő-, reumás, szívmegbetegedések, érelmesze-

Több tejet—kisebb k

A közös tehenészet gondjai a mórahalmi Vörö

Mennyiségileg megfelel a követelményeknek a mórahalmi Vörös Október Termelőszövetkezet szarvasmarhaállománya: 168 darabot gondoznak a gazdaság tehenészetében. Ezek közül 55 a fejőstehén, s jövőre további 20 előhasi üsző beállításával növekszik a tehenek száma is.

Alapvető feltétel

tálló mellett 30 kataszteri holdas táblán újra telepítenek lucernát. A tavaszi telepítést ugyanis tönkretette az időjárás.

A tsz-nek 329 kataszteri holdas legelőterülete van. Ez lehetővé teszi a mórahalmi közös gazdaság számára a tenyészállat-neveléssel való intenzívebb foglalkozást. Az idén a tsz már kötött is erre szerződést a Tenyészállattfor-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Lehel István
TISZATÁJ
1966 MÁR

1021

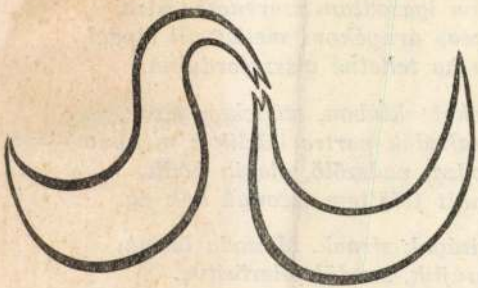

Lehel István rajza.

GÁBOR ZOLTÁN

MEZÍTLEN

Komiszkodásom magamra ölti
nem igazodtam szerencsés útra
dacos árnyékom mellettem lép
de ha tehetné visszafordulna.

Fekete kínban, szögeken járok.
Szakadék partra bűzlik a mélység —
bodza, vadszőlő, olajág bódít,
vakít fölöttem iszonyú kék ég.

Virágok sírnak. Micsoda lárma
tarajlik, zendül felerősítve.
Parányi torkok nyílnak-csukódnak,
rimánkodásuk beüt a szívbe.

Mezítlen állok dőzsölő fényben,
karmolásokkal beszőve vállig;
vétkeim gönce hol van már, hol van?
Ujjaim közt a rét átvirágzik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

Lehel György

ISTE MÁR

1021

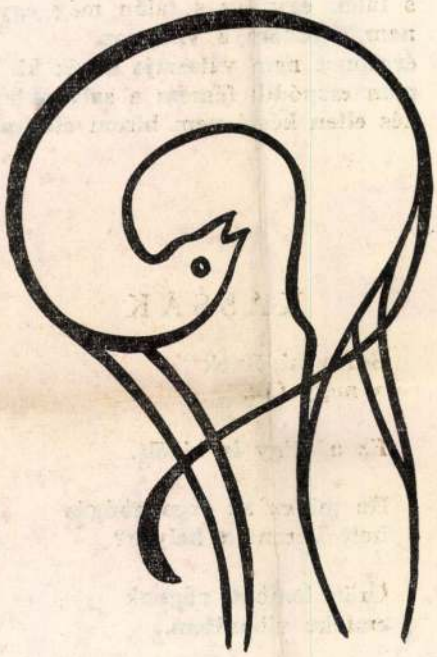

Lehel István rajza

ami fölér is
mindegyre sikongatóbl
a gátlások gombócai
gátat torlaszolnak a s
a hordalék-iszonyatok
zátonyát az elapadóna
építik építik
emelik egyre magasabbra
a tavasz megint elmos
patakba álmosító zivatarba
semmi keménység
csontjaim iszaposodnak
elpuhult telem
meg nem szilárdul többé
megint egy tavasz egy nyár
s talán egy ősz s talán még egy tél
nem edződöm a világhoz
érceimet nem választja a víz ki
nem csapódik fémem a salakokból
kés ellen késsé nem bírom élesítni

RÓNAY GYÖRGY

KASSÁK

Sorra kidőlnek
a nagy fák.

Ez a tölgy is kidőlt.

De mi ez az orgonabúgás
holt koronája helyén?

Örök lombjai zúgnak
emléke viharában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

Lehel István
1966 MÁR

1021

Lehel István rajza

se öntől, se mástól nem várok már segít
kulásáról szeretném tudósítani, ha még
rencsétlen altornyai botránypert, amine
volt. Idestova két éve dobtak ki a kollé
hozta meg a másodfokú bíróság a jogerő
fölmentő ítélet van, állás viszont nincs
tsz-napszámos, idénymunkás a konzervgyárban, alkalmi takarítónő és bedolgozó a háziipari szövetkezetben. Többre nem vittem, hiszen a főiskolán kívül más szakképzettségem nincs. Jelenleg semmiféle munkaviszonnyal nem dicsekedhetem, mert a háziipari szövetkezet kesztyűrendelését lemondták. Így az én kesztyűimre sehol sem tartanak igényt. Leveleimre még a szüleim sem válaszolnak, tehát nem fogok meglepődni, ha ön válasz nélkül hagyja soraimat.

Tisztelettel:

Biczók Sarolta

Levél K. L. folyóirat-szerkesztőnek:

Kedves Tanár Úr!

Remélem, nem sértem meg, ha maradok a régi megszólításnál, s ezzel rosszemlékű tanáréveire emlékeztetem. Mindössze azért zavarom, hogy egy csomó, vasvillával összehányt jegyzetanyagot a gondjaira bízzak. Ha úgy látja, lehet belőle valami, szívesen dolgozom rajta. Potyára viszont — elnézést az őszinteségért — nincs kedvem. Annál is inkább, mert ebben az ügyben már eddig is sokat dolgoztam hiába.

Nem fordultam volna a tanár úrhoz, ha Biczók Sarolta levele — egy évvel a történtek után — nem borítja ki belőlem ezt az egész históriát. Így azonban nagyon szeretném, ha minél előbb, s minél többen olvasnák, hogyan lehet és hogyan nem szabad bánni egy emberrel. Abban is reménykedem, hátha a nyomdafesték felébresztené az illetékeseknek — nem az emberségét, arra nem számítok, hanem — a hiúságát. Biczók Saroltának végső soron mindegy, hogy emberségből vagy hiúságból segítenek rajta.

A régi tisztelettel üdvözli tanítványa:

Czimer Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lehel István
TISZATÁJ
1968 MÁR

(Folytatjuk.)

1021

Lehel István rajza

CSÁKY JÓZ

Mindig örömet és büszkeséget jelent számunkra, ha a magyar tudósok, írók vagy művészek nemzetközi sikereiről hallunk. Ez a felemelő érzés megnövekszik bennünk, amikor nemcsak egy-egy hír kapcsán, hanem személyes élményként győződhetünk meg a részben itthon élő, vagy a már régebben külföldre telepedett honfitársaink határokon átívelő eredményeiről. Képzőművészeti vonatkozásban — többek között — a párizsi múzeumokban láthatunk olyan festményeket és szobrokat, melyeknek magyar származású alkotóit a modern európai mesterek közt tartják számon.

●

A Párizsi Modern Művészeti Múzeum a Szajna menti ún. Palais New York egyik részében 1947-ben nyert elhelyezést. A palota másik szárnyába pedig a városi modern művészeti gyűjteményt tették. A szobrászati művek az alagsorban, a festészeti alkotások a felsőbb termekben vannak kiállítva. A poszt-impresszionisták, a fauves-ok és az Ecole de Paris-hoz tartozó művészek képei mintegy ötven termet töltenek meg. Az itt szereplő magyar származású festők közül *Czóbel Béla, Szenes Árpád, Kolozsváry Zsigmond* és *Vasarely Viktor* alkotásaival találkozhatunk.

●

A XX. századi szobrászati anyag bemutatásánál éppúgy mint a festészetnél, meglehetősen egységes fejlődésbeli összkép érzékeltetésére törekedtek. A század eleji avantgarde szobrászok — mint J. Arp, R. Duchamp-Villon, Ch. Orloff, J. Lipchitz, O. Zadkine és mások — formakísérletező alkotásai között méltó helyet foglal el a hatvan

[illegible] mintázást egyaránt értékesítő nőábrázolásai, mint a Párizsi Városi Modern Művészeti Múzeumban levő 1937-ből való konstruktív tömörségű Leányfej-e, nemcsak méltón megállják helyüket a többi, ma már művészettörténeti nagyságok alkotásai között, de e remekművek Csákyt is a világszerte ismert mesterek sorába emelik. Nem véletlenül állította őt *Raynal*, a kitűnő francia műkritikus Despiau, Maillol és Brancusi mellé, éppen ama sikeres törekvéseiért, melynek célja Raynal szerint: *„... a naturalizmus által ellaposított művészet megtisztítása és fölszabadítása volt."*

●

Csáky József fiatalkori szegedi éveinek eseményeiről és művészi pályakezdésének hazai körülményeiről a Tiszatáj olvasói részletesen tájékozódhattak, a mester 1964-ben folyóiratunkban megjelent önéletrajzából. A Szegedről induló és Párizsban nagy szobrásszá vált fiát, szülővárosának népe a szívébe zárta s büszkén gondol rá. Különösen pedig most, az ez év márciusára eső 80. születési évfordulója alkalmával, amikor Csáky mestert bel- és külföldi barátai, tisztelői közül oly sokan köszöntik. Mi, szegediek is erőt, egészséget és további alkotókedvet kívánunk Csáky Józsefnek, azzal a reményteljes gondolattal, hogy a nyár folyamán közénk hazalátogat.

SZ. Z.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

Lehel István

1967 DEC

1021

Lehel István rajza

falujukba. És ez a regény olyan volt, mint az igazi falus füst, kis láng, viszont éktelen büdös. Istenem, nem szagtalanítani, mint a nyilvános vizeldét.

Lehet, hogy eleinte irigykedtem Fuxra. Lehet. K néztem. Az író kifejezi korát. Hát persze ő kifejezte. egy cikkben, amely szerint a sümegi öregbojtár lett v gyar író, örök kár, hogy analfabéta volt szegény.

Aztán írt megemlékezést is, leírta, hogy Sarkadi Imre egyszer néhány liter után túlcsorduló baráti szeretettel leköpte őt, mondván: az ilyenektől rohad meg a magyar irodalom. Ilyen kedvesen évődött velem, tette hozzá, s néhány irodalomtörténész azonnal kicédulázta ezt a jól használható adalékot.

Aztán önéletrajzi visszaemlékezést írt. Megörökítette benne azt a pillanatot, mikor a nyilasok rá akarták kényszeríteni, csináljon bele a kútba. Ő ellenállt, és azért is csak a kávájára csinált, arról nem tehet, hogy később mások belelökték, azok nagyon nehéz idők voltak, és különben se tudhatta, tiszta volt-e a kút? Ezen nagy vita támadt a folyóiratokban. Tiszta kutat a vizekbe címen foglalták össze, és utána még sok hozzászólás érkezett.

Mit is írt még? Drámát, filmet, televíziós játékot, oratóriumot és operalibrettót, s a kritikusok már életében klasszikusnak kiáltották ki. Ebből vett egy Opelt, és így útirajzot is közölhetett, 107 ország címmel. Legjobban szíven ütött az a megható mondata, amivel befejezte: Járhattam én százhét országban, de a legszebb, amit láttam, mégis az árvalányhaj volt a sümegi öregbojtár tulipános süvegén.

És ekkor, pályája csúcsán, még egyszer találkoztunk. Épp aznap olvastam róla. Nagy, országos tanácskozás résztvevője volt, ahol a recegepitypang-trágyázás tárgyában tett megjegyzését így örökítette meg a jegyzőkönyv: (Sobri József író közbeszól: „Nono! Vannak azért újabb konfliktusok is!" mérsékelt derültség.) Kihajolt az Opelből, meglátott. Némi tétovázás után odajött hoz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1968 FEB 25
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021 Lehel István

Vendégünk:

Lehel István

Azok a képzőművészek, akik eddig rovatunkban vendégeskedtek, nem ismeretlenek Csongrád megye közönsége előtt. Lehel István nevével azonban — bár igazán nem sorolhatjuk a fiatal kezdő művészek közé — kevesen találkozhattak. Képeit, rajzait elsősorban a természettudományok iránt érdeklődők ismerik és kedvelik: azok az emberek, akik megszokták, hogy a valóság megismerésében nem hagyatkozhatnak a szemük előtt kitáruló puszta látványra, hanem a belső összefüggések vizsgálatához a mikroszkóp lencséjét is segítségül hívják.

Valamikor a reáliskolai tanulmányok befejezése után nagyapja példájára kertésznek készült. Aztán a szegedi egyetem állatrendszertani intézetébe került rajzolónak. Professzora rábeszélésére beiratkozott a kar biológiai szakára, és néhány év múlva ugyanezen a tanszéken tanársegéd lett. Végül azonban művészettörténetből és ősrégészetből doktorált, hisz igazi elemének mindig a művészet kutatását érezte. A biológiához is a természet látványa vonzotta elsősorban. A felszabadulás után ötvös mesterséget tanult, majd 1948-ban ismét az egyetemre „szegődött", de most már s azóta is művészettörténésznek. Tanít és fest — sokan élnek így a művészek közül. De kevesen olyan csöndben, időnként szinte légüres térben, mint Lehel István.

Ötvenkét éves. Egyetlen önálló kiállítását az egyetem rendezte meg 1962-ben. Egy ideig föl-föltűntek képei a szegedi tárlatokon. Az utóbbi években — talán évtizedben? — ezekről is kiszorult. A Képzőművészéti Alap most veszi fel tagjai sorába. Rajzait néhány folyóirat — Valóság, Kortárs, Tiszatáj — lapjain láthatjuk időnként. Egyik képét — az Anyaságot — a szegedi szülészeti és nőgyógyászati klinika emblémájául választotta.

Az életrajzi adatok fontosságát általában nem érdemes túlbecsülnünk a művészi eredmény vizsgálatakor. Lehel István képei azonban nem képzelhetők el sem a biológiai, sem az ősrégészeti vonzás nélkül. Ő maga így vall művészet-felfogásáról:

„A társadalmak, a természet rejtelmeinek, szerkezetének megismerése a XIX. században érte el azt a mértéket, amelyben azóta is növekvő intenzitással halad előre. Ma olyan módszerek és műszerek segítik ebben, amelyekkel az eddig csak sejtett vagy ismeretlen dolgok igazolhatók, vagy felfedezhetők, és a köz kincsévé válhatnak. Ezek a tudományos módszerek nincsenek hatás nélkül a művészetre sem. Ahogyan a tudomány részeire bontja az anyagot, hogy megismerhesse a benne rejlő törvényeket, ugyanazzal az izgalommal keresi a művészet is a mondanivalóját és formáját.

„Ugyancsak a XIX. század a tudományos régészeti, a művészettörténelmi kutatás modern módszereinek megalapítója. Az emberiség szeme elé tárult Egyiptom, Mezopotámia, az archaikus görög kultúra, Távol-Kelet, az őskor embere, a primitív népek szédületesen gazdag, addig alig ismert világa. Természetes, hogy ez a nagy ismerkedés a múlt emberével óriási mértékben hatott ránk, maiakra. Nyugat művészetét Kelet látásmódja sajátságos módon ötvözte szünet nélkül. Az a művészet, melyet modern jelzővel illetünk, a társadalom és természettudományok fellendülésének hatására gyakran az említett népek módszereivel él. Annyi féle és oly gyorsan egymást követő hatások egyik kor emberét sem érték, mint a jelenben élőket. Ami földünk messzi tájain történik, órákon belül tudomására juthat mindenkinek a rádió, újságok, fényképek, televízió segítségével. Éppen ezért Kelet és Nyugat ablakai soha nem lehetnek becsukva."

Ez a magyarázat feltétlenül szükséges Lehel István módszereinek megértéséhez. Törekvéseinek, szándékainak ismeretében festményein egyszerűben felfedezhetjük a mikroszkóp alatt kitáruló világot, ugyanakkor az ősrégészet feltárta múltbeli világ tanulságait is. A természetben minden benne van — monja Lehel — a művésznek csak föl kell fedeznie.

Az egyszerű, s viszonylag könnyen értelmezhető látványhoz szokott szem gyakran lemond róla, hogy másféle ábrázolást is megértsen. Szellemi kényelmességéhez ilyenféle érveket hív segítségül: „Érthetetlen", „Dekadens", „Elfordul a valóságtól" stb. S még hozzágondolja: józan eszű ember erre képtelen lenne. Ezekkel a látszatérvekkel persze nehéz vitatkozni. Annál is inkább, mert aki a művészetben a kényelmet keresi, az a polémiában is sokszor megelégszik sommás ítéletekkel. Ellenérvként ezért csupán egy példával szeretnék szolgálni:

Kompozíció (Foto: Enyedi Zoltán)

Lehel Istvánnak a Kortárs egyik számában két egymáshoz simuló szarvast ábrázoló rajz illusztrációja jelent meg. Erről az egyszerű, de mégis szokatlan rajzról egy harmadik gimnazista kislány (mindössze 17 éves tehát) 45 nyomtatott sorban számolt be az iskola házi újságjában. 45 soron át volt képes elemezni ennek a rajznak szépségét, felfedezve benne az egymáshoz simuló vonalak mögött a szeretet és szerelem szimbolikus ábrázolását. Nos, ha egy 17 éves lány ilyen értő módon „kapja rajta" a művészt eredeti szándékán, talán a felnőtt közönség is szentelhet egy kis figyelmet egy másfajta, szokatlanabb képi világ megismerésére. Az a mód ugyanis, ahogy a köztünk élő Lehel István művészetéről évtizedek óta alig veszünk tudomást, a gyerek bújócskájára emlékeztet. Arra a játékra, amelyben a kisgyerek fejét eltakarva így kiabál: ugye nem tudod hol vagyok?

Úgy érzem, az ilyen játéknak nincs helye az érett felnőttek világában.

FENÁKEL JUDIT

Közel 36 m
a közvilágít
tésére me

Mi
egyik
komm
nak, amelyek a lakosság életkörülményeit kulturáltabbá tehetik, a villanyhálózat-fejlesztés és -korszerűsítés évről évre ismételten napirenden szerepel. Az idei villamosítási programról Zelena Ferenc, a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat Szegedi Üzletigazgatóságának osztályvezetője adott tájékoztatást.

Csongrád megyében — Szegedet is beleértve — a DÁV dolgozói az idén közel 36 millió forint értékű munkát végeznek a tsz-villamosításokon kívül. A vállalat saját célú beruházása meghaladja a 19 millió forintot. Ebből az összegből

elsősorban a már elavult vezetékeket cserélik ki nagyobb teljesítményűekre, továbbá új transzformátorállomásokat készítenek. Mindez azért szükséges, mert a fejlődő ipari és mezőgazdasági üzemek, intézmények stb. egyre több energiát igényelnek, de nem utolsósorban a háztartásokban is mind több a villamossági eszköz. Mint minden évben, az idén is sor kerül több külterületi lakott hely és kultúrközpont szerepét betöltő tanyai iskola villamosítására. Mintegy 750 ezer forintot használnak fel e célra, amihez az állam 380 ezer forinttal járul hozzá, míg a többi összeget a helyi tanácsok vállalták. Emellett igen nagy összegű, körülbelül 16 millió forint értékű az a munka, amit a DÁV a helyi tanácsok, továbbá a vállalatok, az üzemek és a lakosság megrendelésére készít.

□ **CSONGRÁD.** Körülbelül 2,5 millió forint értékű munka lesz e városunkban. A főutcán kábelfektetéssel együtt 13 gombalámpát szerelnek fel a közvilágítás korszerűsítésére. A központban épülő új lakások ellátásához vasházas trafóállomás készül. Mintegy 1,3 millió forintot fordítanak a meglevő hálózat egy részének rekonstrukciójára. Teljesült a régi kívánság is: az idén villamosították a kettőshalmi iskolát. Tervezik, hogy ebben az évben bekapcsolják a villanyhálózatba a tiszai strandot.

Mindenkinek jut évente hét tál leves

Már hamisítják is külföldön a magyar fűszerpaprikát

Szegedről és Kalocsáról minden magyar embernek a paprika jut először eszébe. Olyan ez, mint mikor Debrecent a Hortobággyal említik együtt. Noha tudományosan még nem dőlt el, hogy Afrika-e, vagy Dél-Amerika a paprika őshazája, azt már bebizonyították, hogy a magyarok délről — főleg szerbek közvetítésével — kapták ezt az ízes fűszernövényt, s teljesen egyidőben honosodott meg Szegeden és Kalocsa környékén. A szerbek emlékét őrzi még Szegeden a Rácok-kertje, illetve a közeli Röszke, amely eredetileg rác település volt. A kalocsai érsekség egy 1789-ből származó oklevele már egy Paprika György nevű jobbágy nevét is feljegyezte. Ennyit a históriáról és többet a máról.

Paprikaadagoló gé

● A DELIKAT—8

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat különleges őrlőmalmainak „titkát" már sokan próbálták eltanulni. Kétségtelen, hogy az őrlés technikájában is van valami, de méginkább abban a sajátos ízben-zamatban, amelyet az itteni föld, a bőséges napsugárzás és a jó fajták adnak a fűszerpaprikának. Különleges, csemege, édes, félédes, rózsa és erős — ezeken a fokozatokon kerül forgalomba az őrlemény. Szabványon kívül (mert a fűszerpaprika államilag ellenőrzött monopol-termék!) még csipmentes csemege és csípős csemege megjelöléssel is kerül őrölt paprika forgalomba Szegedről, ettől lesz még ízletesebb az alföldi sertéskolbász. Az üzemnek, igaz, a paprika a fő-profilja, de az országban egyedül itt készítenek ételízesítőket.

A „por"-levesektől eleinte idegenkedett a magyar konyha, mindenkinek a háborús idők „pót-élelmiszerei" jutottak eszébe. Ma azonban már mindenütt szeretik az értékes tulajdonságú és jóízű készítményeket. Tasakolt marhahús-, gulyás- és zöldségleves, dobozos gombaleves, a Rekord-nevű kockázott marhahúsleves és ugyancsak kockázott halászlé mellett megjelent az új cikk, a „Delikát—8", amiről az asszonyok azt tartják, jobb, mint a feketepiacon vett jugoszláv „Vegeta". A Delikát azért nyolc, mert nyolcféle anyag ízesíti. S még két szót: 1961-ben az itt gyártott levesporok csak nyolcmillió a tavalyi gyártmány már 72 millió tányér levesnek lenne elegendő.

● MIÉRT ELSŐ A MAGYAR?

Ismert, hogy Európa számos országában termelnek fűszerpaprikát, mégis a nemzetközi piacon a magyar paprikának 20—25 százalékkal jobb az ára. Ez a már említett sajátos ízzel, a szép színnel, aromával, egyszóval a beltartalom kiemelkedő tulajdonságával magyarázható. Az USA-ban évente 2500, Mexikóban 30 ezer, Koreában 10 ezer katasztrális holdon szintén termelnek fűszerpaprikát. Jelentős Bulgária vetésterülete, fejlődik a termelés Csehszlovákiában is. Hazánkban a vetésterület — amelyre a vállalat szerződést köt a termelőkkel — ma már stabilizálódott. Most elsősorban nem a területet, hanem az átlagtermést és a fajtaminőséget kell javítani. A jóhírű magyar fűszerpaprika árnyékában persze az üzleti spekuláció is virágzik. Mutatták a szegedi vállalatnál egy csomagot „Paprika Piroschka" felirattal, s a „hitelesség", (illetve a nyugati vevő becsapása) érdekében ez a müncheni cég a tasakra még ezt is ráírta „Edes Nemes". Így e-vel és nagy N-nel, ékes-magyar-

gosan. A biznisz az biz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAN HIRADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 JUN 21
1021

Szegedi művészek

Lehel István

Egy fővárosi műítész — a tájékozottabbak közül való — neve hallatára azt mondta: *„...ja, az a szegedi absztrakt"!*

Pedig dehogyis absztrakt, épphogy nem az! Épphogy a *valóságot* festi, annak nagyon is jól ismert arcképén húz újabb meg újabb vonásokat. Csakhogy ez a valóság...

— ...azoké, akik a felszín *mögé* néznek — mondja az „absztraktnak" minősített, s e nehezen fakuló „bélyeg" miatt mellőzésben bőven részesült *Lehel* István, aki fiatal éveiben *biológusként* ismerkedett a természettel. — Az én képeimnek a szabad szemmel nem látható világ ad újabb meg újabb tárgyakat. Azok a részletek, amelyek a huszadik század embere előtt nyílnak meg, a modern kor modern eszközeinek segítségével. A *mikroszkópikus* világot festem; azt a nagyítórendszerek-megnagyította birodalmat, amely tényleg csak a legújabb kor embere előtt fedte fel igazi valóját...

Hogy mit mutatnak az ezerszer kipróbált mozdulatokkal kartonra vitt rajzai? Néhány éve inkább az aprócska élőlények „portréit" — pontosabban: porté-*látomásait* — adták, újabban viszont a még kevésbé látható világból, a metszetek, a *sejtek* hazájából hoznak motívumgazdag és tarka híreket.

— Sokan kérdezik, kérdezzük hát mi is: *miért éppen ez a kevesek által ismert valóság foglalkoztatja?*

Lehel István a magányban érlelődő művészek biztos ítéletével válaszol:

— A most élt években az embernek *kötelessége* segítségül hívni minden eszközt, ami alkalmas az eddig fel nem kutatott részletek jobb megismerésére. Műveltségünk egyre inkább természettudományos műveltség — előbb-utóbb művészetünkben is meg kell a tudományos valóságismeretnek mutatkoznia. Ahogy szinte naponta lelnek újabb törvényekre a bennünket körülvevő világ kutatói, úgy kell — egy-egy friss vonással — igazabbá tenni a természet eddig nem ismert ábrázatát is. Ezt az idő parancsolja; a felfedezésekben egyre gazdagabb évek...

— Csakhogy ez a valóság-ihlette művészet a hagyományos megörökítéshez szokott nézőknek majdhogynem az elutasításig *idegen!*

— Érzem is, tudom is ezt! De azt is hiszem, hogy a művészet fejlődése ennek igazol. Ahogy a reneszánsz festőinek — ugyancsak természettudományos eredetű — perspektíva-ábrázolása volt a maga korában, úgy *meghökkentő* most a — nem csupán általam művelt — mikrovilág-ábrázolás is. Ma még kevesen ismerik a szabad szemmel nem látható valóságot, ám ha megszaporodnak a lencsék feltárta élőlények, sejtek ismerői, akkor már kevésbé hat idegennek azok papírravivése. Nem vagyok türelmetlen; a munkáim keltette bizalmatlanságot a képzőművészet-kedvelők természettudományos felkészültségének szűkösségével magyarázom. Tudom, hogy az idő haladtával egyre többen lesznek, akik *értőivé s élvezőivé* válnak a magam művelte ábrázolásmódnak.

Ami igaz, az igaz: Lehel István tényleg nem türelmetlen. Több évtizedes munkásságának eredményeit eddig mindössze *kétszer* tárta a közönség elé. Egyszer 1962-ben, amikor a Dugonics téri aula paravánjaira függesztette fel kartonjait, másodszor pedig a közelmúltban, amikor a *Szegedi Akadémiai Bizottság* székházának klubtermében mutatkozott be. És mintha a két önálló tárlat közötti évek is az ő igazát bizonyítanák! Hét esztendővel ezelőtt még valóságos állatfigurái is olyan megjegyzéseket váltottak ki, hogy — úgymond — „az általa alig tucatnyi tollvonással megfestett szárnyasokból kellene számára vasárnapi ebédet főzni;" az újabb, valóságidézését tekintve még mélyebb rétegekbe nyúló kiállítása viszont majdhogynem egyértelmű sikert aratott.

Az egész életművet bemutató kiállítás? Nem, erre egyelőre nem gondol Lehel István. Céljai közül a maga választotta úton való továbblépést említi meg, azt, hogy a *József Attila Tudományegyetem* — ahol immár két évtizede tanítja a művészettörténetet — továbbra is hallgatóinak kedvére oktasson. S persze, még több kép-, kerámiameg szőnyegritkaság díszítse Lenin körúti lakásának — sajnos, nem nyújtható — falait! Mert a képzőművészetnek nemcsak művelője Lehel István, de az évszázados ikonok, gobelinek *gyűjtője* is. Személyében a művészetté érlelt múlt és a művészetté érlelődő jelen fonódik össze tehát: a most következő évek bizonyítják majd be, mennyire nem véletlen ez a találkozás...

Akácz László

Befejeződtek a magyar—csehszlovák tárgyalások

Dr. Frantisek Vlasak csehszlovák tervezésügyi miniszter Párdi Imrének, az Országos Tervhivatal elnökének meghívására június 17 és 20-a között látogatást tett Magyarországon.

A két ország gazdasági együttműködését érintő tárgyalásokon megállapították, hogy a kölcsönös előnyök alapján további lehetőségek kínálkoznak a kapcsolatok fejlesztésére.

Megvizsgálták és értékelték az 1971—75. évi népgazdasági tervek koordinálásával összefüggő munkák eredményeit, s meghatározták a tervkoordináció további feladatait. Megállapodtak, hogy egyes fontos iparágakban különös gonddal egyeztetik a fejlesztési és a beruházási terveket.

A tárgyalásokon részt vett dr. Jan Ferenc, szlovák tervezésügyi miniszter is. Dr. Frantisek Vlasakot és dr. Jan Ferencet fogadta Fock Jenő, a kormány elnöke, továbbá dr. Ajtai Miklós és dr. Tímár Mátyás, a kormány elnökhelyettese is.

és jogpol

Pénzzel, azzal kapcsolatos ügyekkel bánni mindig nagy körültekintést, figyelmet kíván. Hát még jól gazdálkodni az állam pénzével, amely tulajdonképpen mindannyiunké. A szegedi III. kerületi tanács pénzügyi osztályának egyik fő feladata, hogy az adók kivetésével, nyilvántartásával és beszedésével gyakorolja az elsőfokú hatósági jogkört, biztosítsa az adóztatásban a törvényességet, az idevonatkozó jogpolitikai elveket helyesen alkalmazza.

— A lakosság adói — mondotta Szécsi Imre, a III. kerületi tanács pénzügyi osztályának vezetője — az állami költségvetés bevételi rovatában csak néhány százalékkal szerepelnek. Így az ezekkel kapcsolatos államigazgatási tevékenység országosan nem számottevő gazdasági jelentőségű. Másképpen esik ez latba a tanácsok háztartásában.

Törvényesség

Az adóügyi munka politikai jelentőségű tevékenység is, hiszen a pénzügyi osztály nap mint nap kapcsolatban áll a lakossággal.

— Ez valóban így van — folytatta az osztályvezető —, a III. kerületben több mint 5 ezer adózóval folyamatos

alá eső jövedelmekkel arányos adófizetést, ugyanakkor meg kell adni az adózók részére az őket megillető kedvezményeket, adott esetben mentességet is.

Ez a hivatali ügyintézés is, mint minden más tevékenység, az akta mögött elsősorban az embert látja. A pénzügyi osztály eredményes munkája is nagymértékben emelheti a III. kerületi tanács és a lakosság jó kapcsolatát, míg a felületes munka károkat okozhat. Milyen adónemeket kezel a III. kerületi tanács pénzügyi osztálya?

A tények alapján

— Sokat és sokfélét — tájékoztatott a pénzügyi osztály vezetője —, de vegyük csak elő az általános jövedelemadót. A földhasználatból és munkaviszonyból származó jövedelem nem esik általános jövedelemadó alá. Ezenkívül bármilyen más jövedelem viszont igen. E jövedelmek igen sokfélék. Legjelentősebbek az iparosok, magánkereskedők, szellemi szabadfoglalkozásúak (orvosok, tervezők stb.), melléképületi kertészek, virágkertészek jövedelmei.

A III. kerületi tanács pénzügyi osztályán is figyelembe veszik az adózó életkorát, egészségi állapotát, azt, hogy tevékenységét a Belvárosban, vagy a külvárosban fejti-e ki, az egyes tevékenységekben általában elérhető kereseti lehetőségeket stb. Mindezek alapján munkálják ki az adóalapokat. A feltárt tények ilyenformán megfelelnek a törvényességnek, az igazsá-

iktákba

Azóta féktelen a gyűlölet anya és lánya között. Nem adott enni a lányának, fűtetlen szobában tartotta télen, s amikor az a körülményeket nem bírta már tovább, jelentkezett a gyám-

1968 JAN
1021

LEHEL
ISTVÁN
RAJZA

teste mozdulataival segítet… n nézte az arcát. Ilyen közelről
úgysem látta, mióta embernagy … leheletét és látta a halántéka
alatt azt az anyajegyet, ami a felesége …
akaratos, céltudatos, fürge mozdulatai is …
tapintása volt egészen más. Lúdbőrös lett …

— Csak nem fázik, apuka? — kérdez…

Az öregember nem válaszolt.

A fiú gyorsan kifordította az apját a…
Álláig ráborította a dunyhát, aztán körülr…

— A levest itt hagyom az éjjeliszekrén…

Aztán elment anélkül, hogy visszanéz…

Az öregember látta a hátát az ajtób…
és a neszt az ablakban, ahogy a virágcs…
megállapodva, hogy a szomszéd időnként …

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
TISZATÁJ

Az öregember mozdulatlanul feküdt a dunyha alatt a …
ben. Kopasz feje belesüppedt a párnába. Szeme sem rebbent, csak nézte a kézzel is könnyen elérhető mennyezetet. Légyfogó lógott le róla, egészen közel az ágy és az öregember fejéhez. Ezt is a fia rajzszögezte fel, hogy ne bántsák a beteget a szemtelen legyek. A kis szobában csend, mozdulatlanság uralkodott. Csak az éjjeliszekrényen ketyegett szabályosan az öreg csörgőóra. Dél múlott valamivel. Ilyenkor csendes ez a félreeső utca. Az ággyal szemben levő ablakon az öreg függöny erősen megszűrte a napsugarakat, de annyi mégis bejutott a szobába, hogy az öreg, barna bútorokról visszaverődve aranyszínű nyugalomba burkolják az öregember csontos arcát.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Lehel István
TISZATÁJ
1965 6
1021

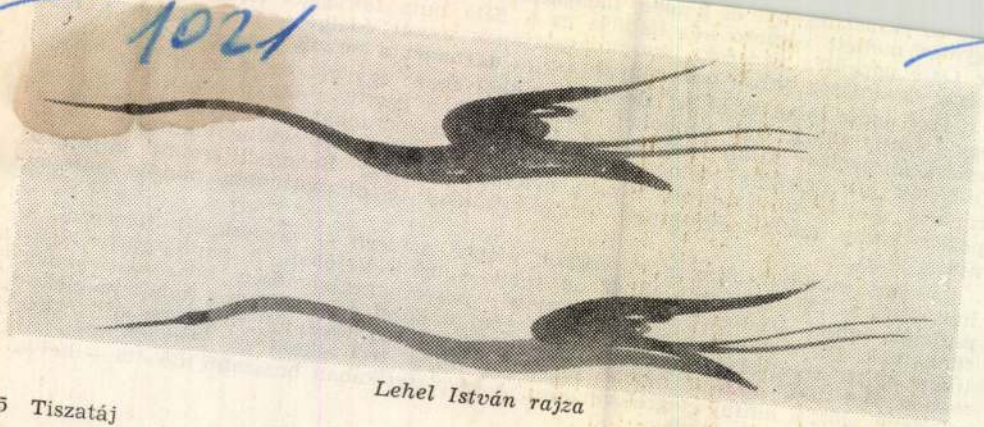

Lehel István rajza

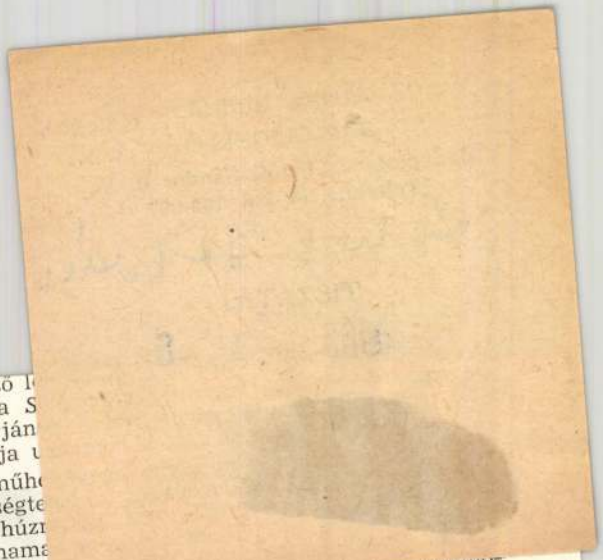

parasztlegénye és fenekét menekítő l
egymás mellett vágtató két fiatalja és a S
az *Őszi napsütés* vénecske szerelmespárján
talság és öregség szélső pólusain ábrázolja u

Egy egész világ tárul fel Benczédi műh
egy negatí/ világ. Úgy gondolom, szükségte
valóságábrázolás láttán sértődötten felhúzn
felhúzott orr ország-világ nevetségére hama
ránk a mester állványáról), hiszen nyilvá
pozitív világ mellett tüntetnek torz seregü
niáért kiált.

— Azt mondják rám, nem vagyok eléggé modern — ravaszkodik Benczédi, s hunyorogva lesi, mit szól ehhez „a pesti ember". Valóban, a nonfiguratív kompozíciók, objet trouvé-k perspektívájából művei meglehetősen konzervatívaknak tűnhetnek. Ha azonban a modernséget nem a közel félévszázados (tehát meglehetősen avitt) absztrakcionizmussal azonosítjuk, a szó eredeti, ‚merészen új" értelmében Benczédi szobrai modernebbek az objet trouvéknál is. Forradalmian új mindenekelőtt a műfaj megreformálása. A kisplasztikában hosszabb idő óta — kevés

Lehel István, festő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁR 1

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

LEHEL ISTVÁN festményeiből nyílik kiállítás március 3-án hétfőn 5 órakor a Szegedi Akakadémiai Bizottság klubjában. (Somogyi Béla utca 7.) Megnyitó beszédet mond dr. Csongor Győző muzeológus. A kiállítás 31-ig minden délután 5—8 óráig tekinthető meg.

urt rutotta,
is bemuta-
ogy ezúttal
sikerült. Al-
netet mondano
leimtől, a spo
sokan segítette
nék még elérn
szebb érmem i

1969 MÁR 4
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lehel István
DÉLMAGYARORSZÁG

1021

Pedagógus festők tárlata

Képzőművészeti napló

Első pillantásra is föltűnő az a sokféle szín, forma és művészi karakter, amely békés egymásmellettiségben egymás tendenciáját nemhogy gyöngítve, de erősítve látható a vasárnap óta a Móra Ferenc Múzeum kupolájában megnyílt képzőművésztanárok kiállításán. Az a tény, hogy ezt a tárlatot a Pedagógus Szakszervezet Csongrád megyei bizottsága művész-tanárok munkáiból rendezte, kibővítette a kiállítók számát azokkal a fiatalokkal, akik a szervezeti kiállításon eddig még nem szerepeltek. S ez azért is reális, mert ebben a városban a festők — nagyon kevés kivételtől eltekintve — *általában pedagógusok*. Ki engedheti meg magának azt az aszkézist, hogy minden idejét és energiáját a festésnek szentelve, csak eladott munkáiból éljen? A pedagógiai munka a biztos kenyér, s egyben a tudásanyag, a szemlélet, a vizuális kultúra terjesztésének fóruma, hiszen a művész, ha nem is hivatásszerűen tanár, valahol mégis egész népét tanítja, s ha igazi, nem is „középiskolás fokon".

Dr. Waldmann József, főiskolai adjunktus a kiállítást megnyitó beszédében utalt arra az ellentmondásra, amely a mai, egyre gyorsabb ütemben urbanizálódó életforma és a klasszikus értelemben vett ábrázolóművészet tárgya: a pillanat rögzítése között van. Nos, a szegedi festészetet már sokszor illették — s nem is mindig elismerőleg — a „sokrétű" jelzővel", s úgy érzem, ez most így, megyei kiállítássá bővítve is *jellemző tulajdonság*. Szerepelnek az elhagyott életforma, a visszavonhatatlanul túlhaladott múlt szeretettel ábrázolt rekvizítumai, s nemegyszer többek is az ábrázolt tárgynál, életérzést közvetítenek: a máladozó faluvégi házak, a kopott kerítések, méla szemű, összebújt jószágok. De jelentkezik egy másfajta, új közeg is, amely új szemléletmódot kíván magának kialakítani, amely fölkap és kiforgat a megszokott normákból, mint a körhinta, vagy új és szokatlan képét tárja föl a holt dolgok világának, mint a gyökerek közt megbúvó kavicsok, vagy a kőbánya. S ezek bizony már nem pillanatképek, sokkal inkább egy folyamat, egy átalakulóban levő esztétikai szemlélet adekvát kifejezései, szoros és valóságos kapcsolatban a korral, amelyben létrejönnek.

Huszonnyolc kiállító negyvennyolc alkotását — olaj, tempera, akvarell, vegyes technikájú, olajpasztell, kréta, tus, linómetszet, monotypia és batik — a szűkös téri viszonyokat a lehetőség szerint fölhasználva *Szabó* Miklós, a szegedi főiskola rajztanszékének adjunktusa rendezte kiállítássá. A kép persze így sem teljes, de hiába is hiányolnánk most a távolmaradókat, hiszen több munka bemutatására jelenleg úgy sem lenne hely. Így hát *örülni kell* annak a törekvésnek, amely — ezúttal a Tanácsköztársaság jubileumát alkalmul fölhasználva — minél több lehetőséget igyekszik biztosítani a festők és közönség egyre gyakoribb találkozására.

Kulka Eszter

Lehel István kiállítása

Ezt a tárlatkrónikát nem lehet a megszokott módon kezdeni. Nem írható le egyszerűen: *Lehel* István újabb kiállítással lépett a közönség elé, s épp így az sem, hogy a művész bemutatkozását valamely kiállítási intézmény rendezte. Lehel Istvánnak, a *Szegedi Akadémiai Bizottság* klubjában tegnap, hétfőn délután megnyílt tárlata mindenképpen *a „szokatlan"*, vagy az „erősen rendhagyó" minősítést érdemli.

Az alig két tucatnyi kép „készítője" ugyanis nem rendszeresen kiállító művész. Még csak azt sem mondhatjuk rá, hogy kiállító, hiszen több mint fél évtizede, hogy a Dugonics téri aulában egyszer a közönség elé állt, s azóta csak a senkiével össze nem téveszthető rajzait láthattuk néha a *Kortárs*, [illegible] kább furcsállható, mivel az ő festészetére mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy az alkotáshoz szükséges meggyőződésnek híjával van, s hogy minden elvontságában is nem egy *belső törvények szabályozta, egyéni arcú, kedvelőinek esztétikai élményt bőven adó művészet.*

A tegnap nyílt házitárlat „szerzőjének" mikrovilága ugyanis — amelyet mint gyakorló biológus fedezett fel magának — mind színeivel, mind különös formáival egy látszólag ismeretlen birodalmat mutat. Azt a szabadszemmel sokak által nem látható világot, amelyben a természettől oly áthághatatlanul szabályozott életüket élik a legkisebb szervezetek, s amelynek megidézése szokatlannak, furcsának igen, de művészeten inneninek aligha mond-

ADÁSVÉTEL

apró-hirdetések

Bérkabátját most alakíttassa, javíttassa, vízhatlan festéssel. Csordásnál, Szent Miklós u. 7. sz. x

403-as Moszkvics 53 000 km-rel és egy új Skoda Combi eladó. Dr. Olasz, Pusztamérges. x

Márkás zongora, asztalok, székek eladók. Veresács u. 33. x

Simson Moped bukósisak nélkül eladó. Timár u. 3/B. x

Vásárolok rekamiét, asztalokat, székeket, szekrényt, ágybetéteket, háromajtós szekrényeket, ugyanott nagy választékban bútorok állandóan kaphatók. Teleki u. 6. x

Világos politúros hálószobabútor eladó. Szalay, Lenin krt. 31. I. x

Jó állapotban levő 350 cm³ IZS oldalkocsival eladó. Kiskundorozsma, Öreghegy-dűlő 1. x

Kerek fűrészporos kályha tartályokkal, kék fajenciapos jobbos tűzhely, balos Paráza tűzhely eladó. Tolbuhin sgt. 51.

Szép ágy szalmazsákkal, székek, gyermek sportkocsi eladó. Kocsis, Alföldi u. 12.

Négyszemélyes garnitúra, háromajtós szekrény, szelon olcsón eladó. Lengyel u. 32.

1 darab közelelőfogású tehén eladó. Kisgucl József, Domaszék, 932. Kisvánszék mellett. x

Trabant Combi 500-as műszakilag vizsgázott, garazsírozott eladó. Telefon: 14-516.

Új, nagyképernyős kétnormás tévé eladó. Tömörkény u. 2/B. II. e.

Szép fotelok, kárpitozott székek, négyszemélyes rekamié igényesnek is megfelel, jutányosan eladó. Odessza 24. IV. 13.

Kévés here, 5/4 „Sihi" szivattyú, szívókosárral eladó. Makkosházi u. 18.

Megvételre keresek 5/4-es vagy cojos csöveket, 6—8 kW villanymotort és forgó szórófejeket. Ábrahám Pál, Makkosházi u. 18.

Eladó hármasszekrény, szelon, tükör, varrógép, rádió, kályhák, ágyak, kombinált szekrény, tvasztal, heverők, fürdőház üsttel, gáztűzhely, konyhabútor, Kossuth L. sgt. 57. Kopaszné.

Három lángú gáztűzhely alackkal együtt és egy teatűzhely eladó. Hatytyú u. 4/a.

Politúros, világos, akasztós szekrényt veszek. Kleinné, Pacsirta u. 29.

Jó állapotban levő 11 db-ból álló modern szobabútor eladó. Érd.: hétköznap du. fél 5—fél 7-ig. Hunyadi J. sgt. 39—41. piros épület „B" lépcsőház III. e. 1.

Épület lábazathoz való fehér terméskövet keresek kisebb-nagyobb mennyiségben. Farkas József, Móra u. 12.

Fehér, mély gyermekkocsi NDK nylon garnitúrával eladó. Tarjántelep 110/B, Csúri.

Teljesen új jugoszláv „Termo" gázkonvektor eladó. Debreceny, Szatymaz, II. ker. 90.

Eladó szép, német mély gyermekkocsi sportrészszel, dió ágyneműtartó, kiságy matraccal, műanyag kád. Érdeklődni: Lenin krt. 52. Berta, 4-től.

Világos, háromajtós szekrény, karnisok, képek eladók. Kossuth Lajos sgt. 57. Kopaszné.

Egy használt gyalupad és egy használt ágyneműtartós rekamié eladó. Gyémánt u. 7. (Petőfitelep).

Nem igényes részére hálószobabútor eladó, valamint egy sodronyos vaságy. Szeged, Árvíz u. 79/h.

Eladó igényesnek cseh fehér, steppelt, mély gyermekkocsi. Érd.: de. 8—10 óráig. Dr. Csiky, József Attila sgt. 130.

Favorit televízió eladó. Érd.: Gólya u. 6, Bozsóék, alsó csengő.

Egy kompiett, új gitár eladó. Földmíves u. 34.

Hálószoba, konyhabútor, fűrészporos kályha eladó. Csendes u. 23.

Jó állapotban levő Tavasz televízió eladó. Érdeklődni: du. 6 óra után. Korányi rakpart 5. V. emelet 6.

HÁZASSÁG

Házasság céljából megismerkedne házasságra vágyó, 73 éves, 550,— Ft nyugdíjjal és tekintélyes anyagiakkal, megismerkednék házasság céljából lakással rendelkező magányos asszonnyal. Senkim sincs. Pontos címre válaszolok. „Csak szegedlektől kérek választ" 15 810. jeligére a Sajtóházba.

EGYEB

Mezőgazdasági technikus egyéves gyakorlattal elhelyezkedne tsz-be vagy állami gazdaságba, brigádvezetői vagy segédagronómusi munkakörbe. Leveleket: „Sürgős — 14 962" jeligére a Sajtóházba.

Megbízható asszony hetente 2 napi 7 órás házimunkát vállal. — „Rendes 30 772" jeligére a Hirdetőbe.

Fiatal nő irodatakarítást vagy bármilyen más munkát vállal 16 órától. „Szorgalmas" 15 753. jeligére a Sajtóházba.

Fakivágást, szelelést, tuskósaprítást vállalok. Petőfi S. sgt. 28.

Nyugdíjas ápolót megegyezés szerint alkalmaznék. Tolbuhin sgt. 89.

Gyermeket szerető özv. asszony gyermek gondozására ajánlkozik. Cím: özv. Baróczné, Szeged, Bokor u. 7.

Orvosbálon aranykarkötő elveszett, nagyon kérem a becsületes megtalálót, adja le Szivárvány u. 2. sz. 1. ajtó, Géczné.

Érettségire felkészítek matematikából és statisztikából. „Jó eredménnyel" 14 976. jeligére a Sajtóházba. x

Idős asszony elmenne gyerek vagy beteg mellé, háztartásban is segítene mint családtag. „Családtag" 31 542. jeligére a Hirdetőbe.

Bérbeadó Baktóban, villamostól pár percnyire gyümölcsös. Roosevelt tér 10. I. 5.

Angol, német tanítás, fordítás. Gutenberg u. 26. fsz. 2.

Járóbeteg feleségem mellé gondozót keresek. Lakás, étkezés biztosítva. Érd.: Kossuth L. sgt. 57. Kopaszné.

I. KERÜLET

Házasság: Túri András és Gera Ilona, Bán Sándor és Lados Margit, Jakab Csaba Mátyás és László Erzsébet, Bangó Imre és Elek Erika Ibolya, Százi Miklós Menyhért és Farkas Anna, Keresztesi Zoltán István és Felde Erzsébet, Mucsi Péter és Nagy Katalin Irma, Magyar László Ferenc és Molnár Emma Erzsébet házasságot kötöttek.

Születés: Szekeres Károlynak és Lamper Máriának Mónika Zsuzsanna, Korom Ferencnek és Dudás Sárinak Sarolta, Lengyel Antalnak és Nagy Máriának Krisztina, Kováts Pálnak és Vas Piroskának Piroska, Földi Lajosnak és Tóth Piroskának Lajos, Balázsa Istvánnak és Gera Máriának Ágnes, Sötét Jánosnak és Gonda Irénnek János, Gémes Antalnak és Sztojinov Ibolyának Antal, Katona Józsefnek és Kovács Erzsébetnek Tamás, Kelemen Lászlónak és Kovács Annának János Zoltán, Ökrös Ferenc Lászlónak és Szögi Aranykának Attila Ferenc, Polyák Imrének és Bullás Etelkának Erika Franciska, Kalmár Györgynek és Ohegyi Évának Rafael Virgil, Gyuris Ferencnek és Jankovics Máriának István, Baróczi Istvánnak és Harmatos Irénnek Zoltán, Bali Ferencnek és Szabó Erzsébetnek Zsuzsanna, Árva Ferencnek és Bercsényi Irénnek Ferenc, Kispéter Istvánnak és Ballai Máriának Zsuzsanna Mária, Kodrán Sándornak és Kovács Máriának Sándor, Remzső Jánosnak és Udvari Máriának András, Kovács Sándornak és Faragó Veronikának Veronika, Csamangó Imrének és Budai Máriának Márta, Váradi Lászlónak és Kiss Máriának Zsuzsanna Judit, Czakó Tivadarnak és Csombai Ágnesnek Erika, Katona Józsefnek és Rigó Matildnak Ágnes, Tóth Istvánnak és Ábrahám-Furus

Praktikus

a garázstetőnek, erké
vagy falburkolatnak
színes poliészterből

műanyag h

Fogyasztói ára kilón

Körülbelül 200x86 cm
vagy 10—15 méteres
citrom- és narancssá
színben megrendelhet

VASÉRT

Lehel István festő-
kiállítása

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁR. 2

DÉLMAGYARORSZÁG

— Lehel István festőmű-
vész alkotásaiból nyílik ki-
állítás március 3-án, hétfőn
délután 5 órakor a Szegedi
Akadémiai Bizottság klubjá-
ban, Somogyi Béla utca 7.
szám alatt. A tárlatot dr.
Csongor Győző muzeológus
nyitja meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehel István

PETŐFI NÉPE

1972 MAJ 14

De hát így?

1021

Lehel István: A pusztán

— A
bíróság
11-én el
ben hir
télet sz
ázs, Va
mre, és
kécskei
mint bű
kos emb
kísérletében, ezen
társadalmi tulajdon ellen
rongálással elkövetett bűn-
tettben és Hangyási Béla a
fegyverrejtegetés bűntettében is. Ezért a bíróság Hangyásit 9 évi, Varga Istvánt 8 évi, Nagy Imrét 2 és fél évi, Sági Károlyt 8 évi börtönbüntetésre ítélte.

viai forgalomkorlátozások föloldásával hétfőn, szerdán és pénteken az Engels téri pályaudvarról 6 óra 20-kor induló budapest—zomborí, valamint a naponta 6 órakor induló budapest—szabadkai autóbuszjáratokat hétfőtől ismét közlekedteti. (MTI)

22.0
23.1
8.0
9.0
9.5
10.0
10.3
10.5
11.4
12.1
13.0
14.1
14.0
15.0
21.1
21.3
15.0
16.0
16.0
17.0

1021

GYŐRBEN

1973. március 15-én délelőtt kezdődött a győri Petőfi Sándor Ifjúsági Ház avató ünnepsége.

A hivatalos megnyitás után a meghívottak az új Ifjúsági Ház létrehozásának történetét megelevenítő oratorikus játékban kísérhették végig a beruházás megvalósítását az alapkőletételtől a megnyitásig.

Az új, modern épület földszintjén, annak teljes szélességében létesült a *Nyugatmagyarországi Vendéglátó Vállalat* kezelésében levő *Ifjúsági Presszó*. Padlótól mennyezetig érő, hatalmas ablakokon árad a fény a helyiségbe. Ez önmagában már barátságossá teszi a környezetet. Sikerült végre a 160 férőhelyes eszpresszóval olyan üzletet létrehozni, amelyben a munkafeltételek, szakmai követelmények biztosítását ugyanolyan fontosnak tekintették, mint a magas színvonalú belső kialakítás egyéb kellékeit.

A választék III. osztályú áron kínált üdítő italokból, cukrásztermékekből, szendvicsekből, fagylaltból áll. Az eszpresszó — szünnap nélkül — naponta 10—22 óráig tart nyitva.

Vállalatunk szerezte be a hűtővitrint, az ülőbútorokat és asztalokat. A zenét zenegép szolgáltatja. Nagy gonddal választottuk ki az üzlet dolgozóit. Az elmondottak és eddigi tapasztalataink alapján úgy gondoljuk, hogy társadalmi és reális gazdasági sikerre egyaránt számíthatunk.

Bicskei Károly

ÚJ OTTHON FIATALOKNAK

SZEGEDEN

Közel másfél éves munka eredményeképpen, 1973. március 31-én, ünnepélyes körülmények között nyitotta meg *dr. Márta Ferenc* rektor *a Szegedi József Attila Tudomány Egyetem új büszkeségét, az Ifjúsági Klubot.*

A KISZ Klub a Dugonits téren, az egyetemek központi épületének alagsori helyiségében létesült, mintegy két és félmillió forint költséggel. Helyiségei 1100 m² alapterületen helyezkednek el. Van színházterem, társalgó, játék- és TV-terem és büfé. A lejárattól balra található a Klub büféhelyisége, amely az első napi „próba nyitvatartás" tanúbizonysága szerint megfelelő és magas színvonalú kínálatra képes. A kb. 6—7 méter hosszú büfépult-rendszerben kétkaros kávéfőzőgép, hűtővitrin és más technikai felszerelések kaptak helyet. A berendezés: modern égszínkék puffok és kis, kerek kávéházi asztalok. Az áruválaszték elsősorban üdítő italokra, sörre, palackozott borokra terjed ki, de az italok mellett nem hiányoznak az olcsó, de igen kedvelt hideg-meleg ételek sem, IV. osztályú árakon. A munkát három büfés látja el.

Kíváncsian figyeltük, mit választanak az első vendégek. Azt tapasztaltuk, hogy legtöbben az üveg sör mellé olcsó *zsíroskenyeret* vásároltak.

A közlekedőfolyosón tovább haladva, a büfével párhuzamosan, a társalgóhelyiséget képezték ki, amely csatlakozik a modern színház-teremhez.

A játékteremben jelenleg billiárdasztal áll. Ide még elektromos játékasztalok beszerzését tervezzük.

Az első havi program érdekes, szórakoztató műsortervet ígér. Az avatás napján nyílt meg *Lehel István* festőművész hagyatéki kiállítása. *Jeszenyin*-estet terveznek a Szegedi Nemzeti Színház művészeinek közreműködésével. A zenés-táncos rendezvények között a disc jockey műsortól a népi táncot bemutató estekig, sokféle szórakozás szerepel.

A KISZ Klubban nyújtott szolgáltatásunkat fontos feladatnak ítéljük. Vigyázunk arra, hogy olcsó áron, mindig megfelelő választékot találjanak a klubtagok.

Gaál István

Az utasforgalom is kedvezően alakult a Cooptourist-nál az elmúlt évben. Közel 50 ezer fő vett részt belés külföldi társasutazásainkon, ugyanakkor a szervezésünkben Magyarországra látogató külföldiek száma megközelítette a 40 ezret. A vendégnapok számának növekedése 31 százalékos volt tőkés, és 4 százalékos szocialista beutazási relációban, az előző évhez viszonyítva.

Említést érdemel néhány jól sikerült, nagyobb volumenű belföldi rendezvényünk, mint például a Hazafias Népfront V. Kongresszusa, a munkás-paraszt találkozók, a szövet-

sasutazások fellendítése érdekében színesítették és bővítették programjaikat. Jól sikerült két-három napos Nyugat-magyarországi, Dél-dunántúli kirándulásokat szerveztek szövetkezetek, iskolák, vállalati szakszervezetek kezdeményezésére. Ebben az üzletágban az előző évhez viszonyított fejlődés igen kedvező, 3 százalékos a növekedés mértéke.

Elő- és utószezon

E téren *még mindig nagy lehetőségek vannak,* amelyek kihasználása mind a népgazdaság, mind a válla-

A Cooptourist Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 17. szám alatti irodája

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 332-748, 340-776
1973 JUN -
VENDÉGLÁTÁS
Budapest

[illegible] csoport utazott el az akció keretén belül, s a siker bizonyítéka: 1973-ban az előszezonban már 29 csoportot indítottunk el. Tehát ez az akció is bizonyítja, hogy nemcsak belföldi, hanem külföldi vonatkozásban is jelentős lehetőségek rejlenek az elő- és utószezonban, természetesen *megfelelő árajánlatok* esetén.

Ösztönző tervek

Az elmúlt év tapasztalatai alapján állította össze a vezetőség a Cooptourist 1973. évi tervfeladatait. Elsőrendű irányelvként vettük figyelembe az ország fizetési mérlegének szerény bevételeinkkel való javítását, ennek érdekében több mint egy mil-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁR 30

Csongrád m. Hírlap

Lehel István festőművész

● KLUB. A Szegedi Jó-
zsef Attila Tudományegye-
tem Dugonics téri központi
épületében március 31-én
délelőtt 10 órakor új klub-
jának ünnepélyes megnyi-
tására kerül sor. Délután 14
órakor a nemrég elhunyt
festőművész Lehel István
hagyatéki kiállítása nyílik.
A tárlatot Szelesi Zoltán
művészettörténész nyitja
meg.

4024

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1973 MÁR 25

Csongrád m. Hírlap

Lehel István festőművész.

1021

KIÁLLÍTÁS. A nemrég elhunyt szegedi festőművész, Lehel István műveiből nyílik hagyatéki kiállítás március 31-én, az egyetem Dugonics téri épületében. A tárlatot Szelesi Zoltán művészettörténész nyitja meg.

Juan kövendége. 20.17 Mikro-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehel István

PETŐFI NÉPE

1972 JAN 30

Már éppen a pano[illegible] végéről fordult.

— Látod, Pistukám, ez az... midőn Havannában hajóra szálloztam én...

Visongás hahota a nézők között. A harmonikás

Holott
veled vagyunk
továbbra, változatlanul.

Lehel István: Lendület

...ndor és utasa Tóth Ger-
...y 39 éves vontatóvezető
...akmár, Kiskőrösi út 26.
...ám alatti lakos olyan sú-
...osan megsérültek, hogy a
...lyszínen meghaltak. A
...ndőrség megállapítása
...erint a balesetért kizáró-
...g Katona Sándort terhel-
...a felelősség.

A rendőrség segítség-
...újtás elmulasztása bűn-
...tének alapos gyanúja
...att eljárást indított
...ecskés Sándor 51 éves
...pkocsivezető, Kecskemét,
...ékelytelep II. utca 3.
...ám alatti lakos ellen.
...ecskés a Tejipari Szállí-
...i Vállalat tehergépko-
...jával Izsák felől Kecs-
...mét irányában haladt.
...aseg, háza határában

...őrség őrizetbe

Nem az adott
galmi viszonyo
felelő sebességg
dett motorke
Kecskemét belte
tesi József, Kec
sószéktó 153.
lakos. A Rákócz
mú ház előtt
megcsúszott, s
úttest szélén
toló Almási L
kemét, Rákóczi út 6. szám alatti lakost. Almási Lászlót a mentők a kórházba szállították. Sérülése súlyos. Hetesi ellen közlekedési vétség alapos gyanúja miatt indítottak eljárást. Vezetői engedélyét a helyszínen bevonták.

G. G.

Orvosi rendelő

— Mélykúton a régi körzeti orvosi lakás helyén három orvosi rendelőt és egy fogorvosi rendelőt épít a községi tanács. Az egészségügyi beruházás 590 ezer forintba kerül.

Lehel Istv

Lehel István rajza

Dél-Magyarország, 1974. márc. 6.

Életüket az ajándékba adott cukorka édesíti meg... (Fotó: Nagy László)

■ *Akkor drága, ha nem adjuk*

Életmentő gyógyszer, koraszülötteknek

A sokat emlegetett nemzetközi egészségügyi statisztikák szerint hazánkat a koraszülöttek aránya alapján is a legrosszabb helyezettek között tartják számon. Az évente világra jövő 120-130 ezer baba közül minden tizedik a kelleténél korábban látja meg a napvilágot, míg nyugaton ez az arány mindössze 3-4 százalék.

■ A hazai perinatalis intenzív centrumok által regisztrált adatok szerint tavaly 811, úgynevezett RDS-betegségben szenvedő koraszülött közül 302 meghalt. Az ok többnyire: a tüdő éretlenségéből adódó légzésképtelenség. Hogy milyen sors vár a megmentettekre? A szegedi egészségügyi gyermekotthon 200 lakója közül például a legtöbben a koraszülés okozta betegségek miatt kénytelenek a családi környezet helyett intézetben leélni az életüket. Olykor a legszeretőbb anya minden fizikai energiája és lelkiereje is kevés ahhoz, hogy szellemileg elmaradott vagy mozgásképtelen gyermekét ellássa. Akkora anyagi és pszichés teher ez, amellyel az egészséges testvérek nevelése mellett sok család képtelen megbírkózni, s ha fájó szívvel is, kénytelen intézetbe adni beteg gyermekét. Mintegy átruházva a terheket – évtizedekre – a szintén nem éppen tehetős államra. Márpedig a számos erkölcsi dilemma, lelki fájdalom mellett megelőzhetők lennének a súlyos anyagi kiadások is: ezeknek a kelleténél korábban érkező, éretlen újszülötteknek a jelentős része ugyanis megmenthető. Van rá mód. Egyelőre csak a pénz és egyes hivatalok készsége hiányzik. *Dr. Pintér Sándor* egyetemi tanár, a SZOTE gyermekklinikájának igazgatója és *dr. Katona Márta* adjunktus tapasztalatait, szakvéleményét adjuk közre ennek alátámasztására, a mielőbbi intézkedés reményében.

A betegség neve: *respirációs distress szindróma (RDS).* A koraszülöttek éretlenségéből adódó legsúlyosabb megbetegedés, amelyet a tüdő fejletlensége okoz. Nem nyílnak meg ugyanis a tüdőhólyagocskák, mivel nem termelődik a szervezetben elegendő *surfactant* nevű anyag, amely erről gondoskodna. Ezáltal az újszülött tüdeje nem képes az oxigén-széndioxid gázcserére, így súlyos esetben a csecsemő megfullad.

Az ilyen veszélyes állapotban lévő csecsemőt születése után azonnal géppel lélegeztetik. Ennek az intenzív ellátásnak a napi költsége 62 400 forint. Jelenleg, a hazai gyógyszeres kezelés híján, több, mint 14 napig kell működtetni a gépet. Ha ezt beszorozzuk a betegek számával, óriási összeg jön ki. És sajnos, a gondos és költséges kezelés ellenére nem menthető meg mindegyik csecsemő élete: Magyarországon ma a perinatális intenzív centrumokban minden negyedik, RDS-ben szenvedő baba meghal.

Létezik azonban egy olyan, szintetikus, mesterségesen előállított készítmény, az *Exosurf,* amelyet angliai bejegyzése után már számos országban sikeresen alkalmaznak az orvosok. Hatására jelentősen csökkent a koraszülöttek halálozási száma és kisebb lett a megbetegedési arány. Kevesebb éretlen koraszülött vakult meg, kevesebben kaptak agyvérzést és kevesebb csecsemőnél maradt vissza szellemi károsodás.

Az élet- és egészségbeli nyereség mellett nem elhanyagolhatók az anyagi előnyök sem, amelyek idővel mégis együtt járnak e valóban drága gyógyszer alkalmazásával. Mivel kipróbálásra a szegedi klinika is kapott 10 kezelésre elegendő adagot ebből a készítményből, Pintér professzornak és adjunktusának a személyes tapasztalatokon kívül érvként használható számításai is vannak.

Az idén Exosurfot kapott, 1800 gramm alatti, légzési elégtelenséggel világrajött hét baba közül öt ma is életben van, valamennyien egészségesek, köztük egy ikerpár. Hallás- és látáskárosodás egyikük esetében sem lépett föl. A légcsőbe helyezett tubuson át a tüdőbe juttatott anyag hatására drámai javulást figyelhettek meg az orvosok.

A mindössze két alkalommal adandó gyógyszerből egy ampulla ára 35 700 forint. Bármily hidegen hangzik: egy magyar kisgyerek élete, jó esetben, 71 500 forintért megváltható lenne. Évente 52,7 milliót kellene szentelnie az országnak arra, hogy ne veszítsünk el annyi igéretes életet, ne történjék annyi családi tragédia, és kevesebb, emberhez méltatlan módon élő, társunk eltartásáról kelljen gondoskodnunk. Az is lehet, hogy *végülis, hosszú távon a drágább az olcsóbb.* Csökkenti a költségeket az, hogy a készítménnyel kezelt koraszülöttet a 14 nap helyett csak 8 napig lélegeztetik készülékkel. Csak az így nyert napokkal – a hazai betegek számát figyelembe véve – több, mint évi 300 milliót lehet megspórolni. S akkor még nem szóltunk azokról a kiadásokról, amelyeket a tb takarít meg, ha kevesebb az ingyenes gyógyszerezésre jogosult fogyatékos gyerek. Az ország egész költségvetésére is jótékonyan hat, ha kevésbé zsúfoltak a kórházak, az egészségügyi gyermekotthonok, ha minél kevesebb az eltartásra szoruló fölnőtt.

Az orvosok számításai szerint – hosszú távon – évente összesen több, mint fél milliárd forint a ráfizetésünk amiatt, hogy nem élünk a tudomány adta életmentő lehetőséggel. Amellyel gyérülne a könny és a szenvedés a mi hazánkban is. Amelynek révén évente 200-zal kevesebb anyának kellene gyászolnia gyermekét. Amelyyel elérhetnénk: évente 100-150-nel kevesebben gyarapítanák az évtizedeken át szellemi, testi sérültként tengődők táborát.

Mérlegelhetjük, mi a drága, s mi nem. Úgy tűnik: az Exosurf akkor drága, ha nem adjuk.

Chikán Ágnes

■ *24 milliárdos ugródeszka*

A Marshall-segélyt is mi adjuk?

A mezőgazdaság átalakulásáról és a földkárpótlásról megoszlanak a vélemények. Az, hogy pár év távlatából nézve a most optimista, a most pesszimista, vagy a most realistának tűnő megközelítés igazolódik-e be, tudni nem, csak sejteni lehet.

A SzAB Jog- és Gazdaságtudományi Szakbizottsága, a Magyar Közgazdasági Társaság Csongrád Megyei Szervezete és a Magyar Jogászegylet Agrárjogi Szakosztálya ebben a témában megrendezett tegnapi szegedi ankétján alapozásként Fülöp Mihály, az FM Hivatal vezetője a közelmúlt és jelen termelési adatait és tendenciáit vázolta. A termelés visszaesésére csak egy adalék: A '89-eshez képest megyénk állattenyésztése megfeleződött. Ebben a helyzetben is dominánsak a szövetkezetek, de megyénkben napjainkban is több mint 10 ezer család él a magángazdaságából.

Szamosközi István, a Csongrád Megyei Földhivatal helyettes vezetője szerint, mivel a kiosztott kárpótlási jegyekhez mérten elenyésző a vonzó állami tulajdoni kínálat, a nyár végétől szükségszerűen nőtt meg a földéhség. A részarányokkal együtt a közel 6 millió hektár kimérése országosan 24 milliárd forintra taksálható. Ezen az áron alakítunk ki évek alatt másfél millió, átlagban 2-4 hektáros birtokot. A működőképes üzemnagyságot megelőző koncentráció ennél drágább ugródeszkáról nem is indulhatna.

Benkő Zsuzsanna, a megyei Kárrendezési Hivatal vezetője az éjszakába és reggelbe nyúló árverések szaporodásáról szólt. Legutóbb például a napi öt árverés egyik helyszínén 160 embernek 18 ezer aranykoronát adtak el.

Bagi Ádám, a megyei Agrárkamara ügyvezetője szerint a mezőgazdaság szükségszerű átalakítása megkívánta volna az élelmiszergazdasági stratégia újrafogalmazását. A keleti piac nem omlott össze, csak elvesztettük. A térség 100 millió lelkes piacának önkéntes felajánlásával mi adtunk Marshall-segélyt a Nyugatnak.

Csikai Miklós, a szentesi Árpád Szövetkezet elnöke szerint a világ legrosszabb szövetkezeti törvényével megteremtettük a föld és vagyon nélküli szövetkezeti formát. A kiújult földéhség magyarázata: ragaszkodás az utolsó utáni reményhez.

T. Sz. I.

Termelők a családokért

A Magyar Családok Országos Szövetsége Nagyatádon, Sárbogárdon és környékén, valamint Szigetszentmiklóson nagy sikerű alma-, burgonya- és hagymavásárlási akciót szervezett októberben, főleg Szabolcs-Szatmár megyei termelők bevonásával a rászoruló családok részére. Az akciók sikere alapján a Családi Szövetség országos mozgalmat hirdet *„Termelők a családokért – családok a termelőkért"* címmel.

Az országos szövetség felkéri a Családi Szövetség helyi szervezeteit, de minden jószándékú állampolgárt is, hogy működjön közre a családok és a termelők közötti közvetlen kapcsolat megszervezésében. Ezzel a családok, akik egyre nehezebb anyagi helyzetben vannak, olcsón juthatnának nagy mennyiségben alapvető élelmiszerekhez, ami a karácsony közeledtével különösen időszerű. A termelők pedig megszabadulnának az őket is nyomorgató lánckereskedelemtől, s megélhetésük biztosítása mellett is jutányosan adhatnák a családoknak áruikat. A Családi Szövetség örömmel vállalná *térítésmentesen* a közvetítést is.

A mozgalomhoz való csatlakozás és az akciók híreit a következő címre kérik: *Családi Szövetség Szigetszentmiklós, Bercsényi út 14. 2310.*

Körtvélyessy Péter: Három pályázatot írtunk ki.

■ *A Délép-pálya sorsa*

Darabolják, vagy az egyetemé lesz?

■ Az egykoron virágzó, majd' 6000 embert is foglakoztató cég, a Délép felszámolása tavaly júniusban kezdődött meg. Négyszáz hitelező közel 1 milliárd forintért tartotta a markát. Apránként megkezdődött a vagyontárgyak és az üzletrészek értékesítése.

A szőregi úti, 8 hektáros sporttelep már *alig hasonlít néhai önmagához.* Lepusztulóban van, jórészt raktárként üzemel. De más lenne itt az élet! – gondolta magában az orvosi egyetem, amelynek a hallgatói, dolgozó szívesen vennék igénybe a létesítményeket. A hatezres kollektívának ma nincs igazából hol sportolnia, főleg a fedettpálya hiányzik.

Fedél alá kellene hozni nemcsak a sportot, hanem a sporttelep ügyét is, vélekedett *Rózsa Edit* országgyűlési képviselő, amikor tegnap délelőtt az egyetem jogi képviselőjével, *dr. Ábrahám Lászlóval* megkereste *Körtvélyessy Pétert,* a vállalat volt vezérigazgatóját, a felszámolás előkészítőjét. (Az exdirektor egyik munkatársa, fotelében elterülve tett cinikus megjegyzést a sajtó hívatlan érkezése láttán. Nekünk ez a dolgunk. Neki pedig bizonyára az elterülés.)

Rózsa Edit elmondta: az orvosi egyetem egy fórumon kérte a képviselőket, hogy támogassák törekvésüket a sporttelep megszerzésében. (Ez a város érdeke is, nemcsak az intézményé.) Ő költségvetési indítványt is nyújtott be a parlamentben, hogy megteremtsék a fedezetet a vásárláshoz. Közben olyan információk kaptak szárnyra, hogy *a sportpályát „felparcellázva", feldarabolva kívánják értékesíteni.* Szeged alpolgármestere szerint ezt rendelet tiltja, a felszámolók a sporthivatal engedélyét sem kérték meg az ügyben.

Körtvélyessy úr megvilágította, a vagyon értékesítésénél elsődleges szempontjuk az, hogy minél többet kapjanak az ingatlanokért. *Háromszor írták ki a pályázatot* a sporttelepre, egyszer sem jelentkezett olyan, aki egyben óhajtotta volna – mindenki számára ez lenne a legkedvezőbb megoldás – megvásárolni. Ezért fordult meg bennük a feldarabolás ötlete. Megrendeltek erre egy tervet, de még szerződést nem kötöttek rá. Egyébként *az egyetem vásárlási szándékáról az újságból értesült.* Hangsúlyozta, neki csupán előkészítő szerepe van a felszámolásban.

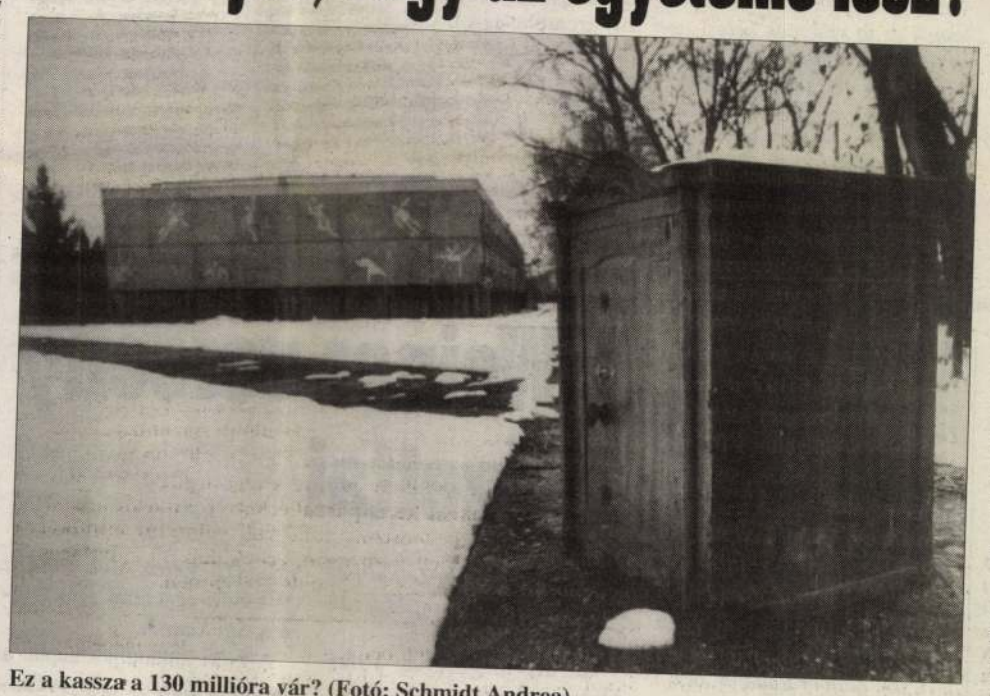

Ez a kassza a 130 millióra vár? (Fotó: Schmidt Andrea)

Ábrahám ügyvéd úr amiatt méltatlankodott, hogy a felszámolásban illetékes személyek hetek óta nem állnak vele szóba, így nem nyílt még lehetőség a konkrét tárgyalás megkezdésére, az érdekek egyeztetésére. Mivel a Délép az államtól fillérekért kapta kezelésbe az adott területet, nem lenne etikus egy eget verő összeg megállapítása. A 130 millió nyilván irreális, ezért nem jelentkezett senki eddig a pályázatokra.

A félórás tárgyalás végén az asztalt körbe ülők elégedetten állhattak fel, mert Körtvélyessy Péter *ígéretett tett, hogy hamarosan megszervezi az érdekeltek, a döntésképes emberek találkozóját.* Ez is valami!

V. Fekete Sándor

■ **Mozialapítvány a művészfilmekért**

KÉP-SZÍN-HÁZ

Ahogyan az utóbbi években egyre több kommersz amerikai film kerül forgalomba – talán épp ennek természetes ellensúlyozásaként –, úgy nőtt a művészfilmek iránti igény is. Ez számokban is kimutatható a Belvárosi Mozi Kamara termének és Filmtékájának látogatottságában.

Tehát nem volt megalapozatlan az a nonprofit jellegű vállalkozás, amely három hölgy – *Erdélyi Ágnes, Nagy Mária* és *Szabó Éva Andrea* – kezdeményezésére jött létre: október 6-tól működik a KÉP-SZÍN-HÁZ Művészmozi Alapítvány.

Az alapítók elmondták, hogy a Magyar Mozgókép Alapítvány mellett a szegedi önkormányzattól kapták a legnagyobb segítséget, ugyanis november 15-től 5 évig rendelkezésükre bocsájtottak egy közel 140 négyzetméteres pincét a Takaréktár utcában, és 1 millió forinttal támogatják a felújítási munkákat. A talán nyár elején már működő pincemozi annyiban tér le a megszokottól, hogy nem csupán filmeket lehet nézni a közel 50 férőhelyes nézőtérről, hanem lesz itt teázó, kávézó, folyóiratolvasó, ahol szükség szerint a film utáni élményeket megbeszélhetik. A koncepciózusan összeállított filmekhez előadások kapcsolódnak majd, illetve találkozások rendezőkkel, színészekkel. A pincemoziban szakemberek vezetésével olyan foglalkozásokat is tartanak, amelyek elsődleges célja a vizuális nevelés, de lesznek filmesztétikai „órák" is – középiskolásoknak.

Hogy vajon milyen lesz a mozi hangulata, hogyan fog működni, abból az alapítók négy napon át „Az első mozielőadás" címmel ízelítőt adnak a Tantusz Művelődési Házban, november 29-től december 2-ig. Az első napon – és a továbiakban is – délután 6 órakor kezdődik a program: Fellini emlékesttel és kiállítással. A második napon filmtörténeti válogatást láthatnak, ezt a Molnár Dixieland ragtime koncertje követi. A harmadik napon két magyar elsőfilmes mutatkozik be: *Böszörményi Zsuzsa* és *Szederkényi Júlia* – a vetítéseket személyes jelenlétükkel támogatják a rendezők. A negyedik nap *Szőke András* és barátai jegyében telik el, ahol négy játékfilm vetítését társalgás követi Szőke Andrással és barátaival.

Podmaniczky Szilárd

Az irodalom és a kalitka

Beszélgetés Tornai Józseffel, az írószövetség elnökével

Irodalmi est vendége volt Csongrádon Tornai József, a Magyar Írók Szövetségének elnöke. Ez alkalomból adott interjút lapunknak.

Hogyan módosult napjainkra az irodalom és az élet viszonya?

– Az irodalom a korábbi szakrális helyzetből nagyon világi helyzetbe került. Vagyis szekularizálódott, és az író már nem a társadalom egyetlen igazmondó szócsöve. Ráadásul nem is az úgynevezett második nyilvánosság. Vagyis ez a furcsa szerep, az úgynevezett áthallások rendszere – mely annyit is jelentett, hogy irodalmi művek értékelésébe nagyon beleszólt az, hogy a szerző mennyit mond ki a politikai igazságokból – szerintem teljesen eltűnt. Előtérbe került a mű irodalmi értéke. Ez persze nem egészen így van, mert láthatjuk: még mindig befurakodik a politika az irodalmi berkekbe. Vagyis ez a világiasodás még nem tökéletes.

Mi a véleménye arról, hogy a médiaháború miatt írók letiltják műveik szerepeltetését a rádióban és a tévében?

– Már a debreceni irodalmi napokon is beszéltem erről. A véleményem kettős, ugyanis nem helyeslem, hogy az irodalmat kifejezetten politikai célokra használjuk fel. Itt pedig kifejezetten ellenzéki politikai akcióról van szó. Meg akarják buktatni a rádió és a televízió alelnökeit. Ez egy ellenzéki pártnak lehet a programja, de az, hogy erre írókat használnak fel, nekem nem tetszik. A dolog másik része: el kell utasítani, ha az alelnök egyenesen kijelenti, hogy örül, ha ezek a szerzők kimaradnak a műsorból. Azt kell mondani, amit az irodalmi szerkesztőség tagjai írtak a bojkottáló költőknek: nagyon sajnálják, hogy jó barátaik, akikkel együtt dolgoztak hosszú éveken át, most egyszerre nem hajlandóak tovább együttműködni velük. Azt is mondtam Debrecenben, nem értem, miért kell a szerkesztőket és főleg a hallgatókat büntetni, amikor politikáról van szó.

Milyennek látja ma az írók helyzetét?

– Két éve rendeztek Glasgow-ban egy olyan szemlét, amelyen az egykori kommunista országok kultúrája volt a téma. Ezen az érintett országok is képviseltették magukat. Ott alakult ki az a „kalitka metafóra", mely szerint ameddig a madár benne van a kalitkában, addig kap enni, de nem szabad; ha kiengedik a kalitkából, akkor szabad, de nem kap enni! Ez azért jelenleg nem egészen így van, mert a kormányzat nagyon sokat áldoz a kultúrára, csak nem eleget. Amíg az 1989 előtti időkben 14–15 irodalmi lap létezett Magyarországon, addig ma 60 jelenik meg. Nagyon furcsa, hogy így megugrott a számuk. Én ezt magyar mirákulumnak nevezem. Viszont az igaz, hogy könyv alakban nagyon nehéz megjelenni. Csak úgy, ha az ember banktól, alapítványtól szerez pénzt. És még mindig működik Nemeskürty István vezetésével az úgynevezett Könyvtámogatók kuratóriuma, ami nem kis összegeket utal ki. Az viszont nyilvánvaló, hogy több kellene, mint amennyi van!

Az állami kiadók többsége részvénytársasággá, vagy kft.-vé alakult. Igaz, rengeteg új is van. Mennyire használ az irodalomnak az, hogy a könyvkiadás is üzletté vált?

– Nyilvánvaló, a költészet lett a nagy vesztes, viszont az idei könyvhéten lényegesen több kötet jelent meg, mint korábban. Nagyon drága kiadványokat árusítottak, és mégis nagy volt a forgalom. Aki megnézi a téli könyvvásár választékát, akkor meglepődik, mert ilyen még nem volt! Olyan hihetetlen tömegű reprodukciós, vagy színesen illusztrált kötet jelent meg (az árakat már meg sem merem nézni), amennyi még sosem. Az üzlet ilyenkor nem sajnálja a befektetést, felméréseik szerint valószínűleg el tudják adni.

Mennyire sarkallja az írókat a könyvkiadás fellendülése?

– Ezt nem tudom megítélni.

Az előbb említett választék jórészt külföldi szerzők műveit öleli fel...

– Igen, ez nem nagyon érinti a magyar irodalmat. Egy írót mindez nem is nagyon befolyásol. Az dolgozik a regényén, vagy írja a verseit, színműveit. De van egy rettenetes hiba: mindenki panaszkodik. Ez szörnyű, visszataszító magyar tulajdonság. Így természetes, hogy az írók is ezt teszik...

Korom András

Az új világ artisztikuma

Húsz éve halt meg Lehel István

Élet (1963)

Lassan felnőtt egy olyan értelmiségi generáció Szegeden, amelyik nem, vagy csak érintőlegesen hallott *Lehel István* festőművészről. Pedig a JATE Bölcsészkarának művészettörténet oktatóját századok és századok ismerték, hallgatták, tisztelték. Felnéztek a mély humanizmussal átitatott tanárra, a képzőművészetek mellett zenében is jártas, sok régiséget összegyűjtő műpártolóra, a nagy értékű ikonok, kvalitásos műtárgyak mellett az egyszerű népi kerámiát, fafaragást, naiv festményt is megbecsülő szakemberre.

Kevésbé ismerték el nagy ívű, modern absztrakt festészetét, egyrészt mert az átlag magyar ember esztétikai ízlésétől elég messze állt, másrészt mert a hivatalos, szocialista realista művészetirányítás nem is tűrte a „dekodens", nyugati hatást tükröző, tehát eleve ellenséges, elítélendő irányzatot. A személyében is sokszor megbántott művésznek egy-két alkalmi kiállítástól eltekintve, nem volt lehetősége műveit bemutatni. Rövid betegség után, 1973-ban hunyt el, 56 évesen. Korai halála megakadályozta, hogy a 80-as években induló politikai enyhülés az ő számára is új lehetőségeket biztosítson.

A jó barát professzor, *Bálint Sándor* 1962-ben így méltatta munkásságát: *„Az anyagi világról való ismereteink mind tökéletesebbé válnak, mind szabatosabban tükrözik a folyton egyetemesebbé növekvő valóságot. Lehel István már ennek az új világnak keresi az artisztikus vetületét, tükörképét. Úgy érezzük, hogy elsősorban a vonalak kivételes tehetségű mestere. Alkotásai redukálhatatlan egyszerűségükben, teljességükben és szükségszerűségükben a valóság olyan lényegére tapintanak, amelyről legfeljebb korunk természettudományának úttörői tudnak. A világ bonyolultságát vonalszimbólumokká rendezi, ismeretlen, mégis szinte maguktól értetődő összefüggéseket tár fel."*

Nem véletlen, hogy az ismert néprajztudós írta e sorokat. A „hivatalos" kritikusok fanyalogtak, szubjektivizmusról, arctalanságról, dekadenciáról beszéltek. Az 1962-es kiállítás megnyitójában *Pogány Frigyes* ezért szinte védőbeszédet mondott mellette: *„Lehel István művészi képzelőerejét fűti, szinte áttüzesíti az életnek az az ismerete, titkait fürkésző szelleme, amely a biológus világlátásának is eredménye. A lényében rejlő dinamizmus az élet titkainak mélységeibe hajtja, azt szinte elemeire bontja, s így teremt harmóniát. S ha feltesszük a kérdést, hogy az élet törvényeinek ez az őszinte, intuitív megragadása és művészi eszközökkel való megjelenítése nem rejti-e magában a tragikus elemet, az életből való kiábrándulást – határozott nemmel kell felelnünk. Előként az utolsó korszakban alkotott művek derűs, optimista világot tárnak elénk, annak a művésznek optimizmusát, életigenlését, aki megbékélt az élet törvényeivel, mert jól ismeri azokat, s akiben ez a mély megismerés, bölcs megbékélés már szeretetté, egyensúllyá, sőt boldogsággá nemesedett. Szereti a világot s ezért nem is lázad az élet elvei, törvényei ellen. Ez a lényege, alapja a képeiből áradó harmóniának. Ez a harmonikus beilleszkedését tükrözi."*

Napjainkra – szerencsére – túljutottunk azon, hogy magyarázkodni kelljen ideológiai „tévelygéseiért" a művésznek. Az újszegedi Bálint Sándor Művelődési Ház hétfőn nyíló Lehel István emlékkiállításával tisztelegni, emlékeztetni szeretne a művészre. Egyúttal pedig felhívni a figyelmet: van még tartozása a városnak; elfelejtett hagyatékok várnak „felfedezésre", művészi érdemek utólagos elismerésre.

Zombori István

■ **Kétnapos konferencia a SZAB-székházban**

Közép-Európa és a regény

A József Attila Tudományegyetem Szláv Filológiai Tanszéke, a Szegedi Akadémiai Bizottság keretei között működő Modern Filológiai Társaság és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság rendezésében ma délelőtt 10 órakor a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában (Somogyi u. 7.) konferencia kezdődik, A regény, mint régiónk népeinek kulturális önmeghatározása címmel. A kétnapos rendezvényen a következő előadások hallhatók:

November 26., megnyitó 10 órakor.

Délelőtti előadások, 10.15-től. *Kulcsár Szabó Ernő:* Epika és intertextualitás a posztmodernségben; *Thomka Beáta:* Közép-Európa, mint regénytörténet (Szellem és forma); *Hankó B. Ludmilla:* M. Kundera, B. Hrabal és J. Skvorecky regénye, mint közép-európai tapasztalat kifejezése; *Szalma Natália:* A posztmodern Kelet-Európában (Kundera: Búcsúkeringő); *Szőke Katalin:* A politika „csodája" és a kultúra profanizálódása (Jozef Skvorecky: A csoda); *Balassa Péter:* Ottlik Budája és a magyar közép-európai regény; *Bojtár Endre:* Joseph Conrad és Közép-Európa; *Kereskényi Sándor:* Alkotói válság és (történet)írói önismeret Bulgakov Mester és Margaritájában; *Heé Veronika:* Svejk anekdotái; *Zsoldos Sándor:* Magyarság és emberkép Kosztolányi Édes Annájában; *Kovács Imre Attila:* Németh László Emberi színjáték.

Délutáni előadások, 15 órától. *Mózes Huba:* A háború színspektruma Kuncznál és Rebreanunál; *Bognár Ferenc:* Rebreanu Ion című regénye; *Csányi Erzsébet:* Crnjanski égisze; *Lőkös István:* Horvát nemzettudat és magyarságélmény a Krleza-regényekben; *Juhász Erzsébet:* Miroslav Krleza Pannónia-képe a Filip Latinovitz hazatérése című regényben; *D. Molnár István:* Reymont és magyar kortársai (A regény és az irodalom megújulása); *Katona Judit:* Kisvilágok egy cseh és egy magyar író művében (Hrabal és Krúdy); *Balogh Magdolna:* Nemzettudat-problémák a századforduló lengyel regényirodalmában; *Nagy László Kálmán:* Lengyel és magyar lágerregények; *Pomogáts Béla:* Az erdélyi magyar történelmi regény a huszas években.

November 27.

Délelőtti előadások 10 órától. *Józsa T. István:* Közép-kelet-európai prózamodell – Zénon nyomán; *Bori Imre:* A vajdasági magyar lét-regény kérdései; *Karol Tomis:* Az ember naturalista koncepciója Móricz Zsigmond Sárarany és Nádasi–Jégé Adam Sangala című regényében; *Szalma Natália:* Babits Halálfiai című regényének értelmezése; *Bagi Ibolya:* Regénytelenül. Hiábavaló kísérlet egy szószedet értelmezésére (M. Pavic: Kazár szótár); *Kabdebó Lóránt:* Határ Győző regényei és Közép-Európa; *Bárkán György:* A faji előítélet ábrázolása Közép-Európa modern regényirodalmában; *Baróti Tibor:* Egy újra felfedezett ukrán író (Vinnyicsenko).

Délutáni előadások 14.00 órától. *Druzsin Ferenc:* „De hát bolgárok volnánk végre is...?" (Lapok a bolgár prózából Alekotól Radicskovig); *Evelina Balcheva:* A kortárs bolgár regény poétikájának kérdései; *Inántsy Pap Ferencné dr. Nagy Mária:* „Viharok sodrában" (A végeken élő emberek csodavárása Tartally Ilona regényeinek tükrében); Ortutay Péter: Magyar–ruszin bánat Kárpátalján (Kovács Vilmos Holnap is élünk című regényében).

15.00-kor zárszót mond *Németh G. Béla.*

Vae victis - Kányádi Sándor új kötete

A németországi AL Kiadó Vae victis *(Jaj a legyőzötteknek)* címmel jelentette meg *Kányádi Sándor* költő és képzőművész barátainak négynyelvű könyvét. A kötetet szerdán mutatták be a Magyar Írószövetség budapesti székházában. A könyvben Kányádi Sándor 40 magyar, angol, francia és német nyelvű verse kapott helyet. A verseket egy stuttgarti művészcsoport színes grafikái egészítik ki.

A Weiner-verseny díjazottai

■ A Weiner Kamarazenei Egyesület és a Szegedi Konzervatórium kedden *Weiner Leó-előadói versenyt rendezett* az intézmény hallgatóinak részvételével. A zsűri – *Devich Sándor* hegedűművész, rektorhelyettes, *Hegedüs Endre* zongoraművész és *Devich Gábor* klarinétművész – a következő hallgatóknak ítélte oda a verseny díjait:

I. díj: *Zádory Édua* (8. oszt.) – *Papp Gyula* (III. évf.) szonáta páros. Tanáruk: *Weninger Richárd.*

II. díj, megosztva: *Várnagy Katalin* (6. oszt.), tanára: *Szecsődi Ferenc,* és *Zoltán Péter* (III. évf.), tanára: *Maczák János.*

III. díj, megosztva: *Velez Alekszandra* (IV. évf., egyetemi szak), tanára: *Sin Katalin,* és *Varga Gábor* (III. évf.), tanára: *Maczák János.*

Különdíj, Weiner-mű előadásáért: *Velez Alekszandra* (IV. évf., egyetemi szak), tanára: *Sin Katalin.*

A zsűri különdíjait kapta: a *Galgóczi Sándor* (III. évf.) – *Tóth Attila* (IV. évf.) szonáta páros, tanáruk: *Huszár Lajos,* illetve *Nytri Zsolt* (II. évf.), tanára: *S. Dobos Márta.*

Lehel Kürtje

Molnár Franciscus

Notitia Cornu Lechis

Jász-Berényi asser-

vati.

Editio secunda.

Pestini

1803.

Két példányban

fd.

Die weiteren Teile des Jahrbuches bringen wie schon in den beiden bisher erschienenen Bänden Beiträge aus der Feder der Referenten des Osteuropa-Instituts. Sie sollen wieder Zeugnis ablegen von der Forschungsarbeit des letzten Jahres und das wissenschaftliche Leben und Streben der einzelnen Abteilungen widerspiegeln. Die Aufsätze zeigen, daß es im allgemeinen gelungen ist, die Arbeit der Rechts- und Wirtschaftsabteilung nicht nur in bisherigem Umfang aufrecht zu erhalten, sondern sogar nach einigen Richtungen hin zu aktivieren und damit den Anforderungen zu entsprechen, die die Stellung Deutschlands im europäischen Nord- und Südosten an die deutsche Ostforschung stellt.

Allerdings hat sich auch in diesem Jahr die Einziehung mehrerer Mitarbeiter, insbesondere bei der Historisch-Politischen Abteilung und der Rechtsabteilung, hemmend ausgewirkt. Dagegen befindet sich die neubegründete Abteilung Kunstgeschichte zur Zeit im Aufbau. Sie wird mit Beiträgen jedoch erst zu einem späteren Zeitpunkt in Erscheinung treten können.

Hans-Jürgen Seraphim.

< Lehel kürtje >

Szupka Géza: < >

Ism. a. b. Arch. Ért.
1910. 80-81. l.

~~Bardóczi ásatás VI. 175.~~

Lehel kürtje

Hampel József:
Újabb tanulmá-
nyok a honfoglalási
kor emlékeiről.
Bp.
1907.
98-99. tábla

Lehel kürtje

l.

Gerevich románkorieml.

205, 206. l

2943

2. R. Russ:

Sz. Beisben 1847. junius 7-én.)

Az est.

Elől balra, a do
bélyes tölgyfa köti le f
zött két faház tűnü
előtérben a patakon
álla korlátnél. Az
zeledik, ~~a mélyek~~ és m
balra fordulva, ~~m~~ a
arcza s bajusza leb
Kötőjé fehér, vállken
zöld. A kibontott s
~~m~~ vállának ujja ho
szelső galyán egy m
piros és sárga szín
Russ 1872. a

Vászon, m
Vétetett
M. képtár
Ny. 249.
v: 2

⊥ és a szekérnek oldalán ülve

⊥ felhőzött

v: 256.

Lehel kürtje

Hampel József:

A jász kürt dombormüvei (47 ábrával)

Arch. Ért. 1903.

97–163. l.

negtakaritások mutatkoztak: az
, Alkalmazottak szénellátásá-
Hollerith bérmunkák /1.800 P/
tételeknél, a ténylegesen fel-

volt a termelt vizmennyiség,
,000.000 m³-nél.
atornahálózat megrepedése foly-
szennyeződése következett be. A
ett szükségessé.
empontjából az előirányzatnak
ri főtelep 8 db. üzemi tartá-

Lehel-kürtje

Blénessy János

Jászberény történelmi emlékei.

Jászberény, 1933.

23 – 30. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Lehel kürtje

Molnár Ferenc:

Jász-Berény Várasában lévő Leel Kürthének vagy Jász Kürtnek esmérete. Bécs, 1789

Gent (1590)

...yezlen a közönséget. Az egyik
...ak szintén elhajlást mutat.
...ál szolgáló örtorony tetőzetét is
...zél.-
...ó a cziszternák kerülete és kávázata
félős hogy valamelyik kiranduló-
mélységbe zuhanni.-
a közérdekében fenticket a tekin-
...k bejelentem, újból kérem mentse
...ország fény korából reánk maradt
ha már - amint kellene - a restaurálás
...genlőre legalább annak conserválása
...szíveskednék.-
...1912 évi április hó 8 án

Visegrádi m. kir. erdőgondnokság

Láglerényes

m. kir. erdőtanácsos

M. KIR. ERDŐGONDNOKSÁG VISEGRÁDON

Lehel kürtje

Molnar Franciscus:

Notitia cornu Leelis Jászberénii asservati. 16-r 29 l. Pest, 1803.

[illegible]

Gent (1591)

ri su žice prekinute a jedna drži.

i pošto je proljeće tu krajna je nuž=

avi da se izbjegne eventualnoj pogi=

e ovog grad. poglavarstva nemože se

os za dogradnje oko spomenika, jer je

zključivo preuzev na se kr. ug. držav.

lenarski spomenik.-

Gradski načelnik:

Dunaujvaros

...yi millenáris emlékeu u villám-

...l elsuakadt, egy ép. Ucomnali javitást

...gsö szükség, hogy a villámhárító meg-

...kenütése végett

...szerül nem helyeztethetik kalitásba

...ederése, mert az emlék fenntartását

...lta magáva. Polgármester

Lehel István, [festő:]

L.: Kösi József

Apróf.: Vélemények ..... [2] .... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június XXX/6.

MDK

Lehel István

Rajz

Tiszatáj 196? dec.p.1211

Lehel István

Lovak.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964. 2. sz. 38. l.

mdk

Lehel István

műveinek kiállítása a József Attila Tudományegyetem aulájában.
Absztrak művek

(i-e) Képek cím nélkül

Tiszatáj. 1963. 2. sz 4. l

Lehel István, festő

MDk

Műveiből kiállítás nyílik dec. 12-én a Szegedi egyetem aulájában.

– : Kulturális hírek

8. l.

NÉPSZABADSÁG

[illegible]-1962. dec. 9. [Vidéki]

M. D. K

LEHEL István dr.

Piszlet az előadáshoz

Péter László: Hekabé Euripidész tragédiája a Szegedi Egyetemi Szimpadon
Magyar Nemzet 1961. márc. 24. 4. l.

MDK

Lehel István, dr. (jelmeztervező)

jelmezeivel és színpadképével
mutatta be a Szegedi Egyetemi Szín-
pad Euripidész: Hekabé-ját.

P. L.: Euripidész: Hekabé,
Tiszatáj, Szeged, 1961. május. 9. l.

Lehel István

Rajz, (repró)

Tanatáj 1965, 6 n., 465 o.

Lehel István

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

305, 315. old.

Lehel István festőművész.

Az ötéves szegedi Művészklub
közvemüködői közé tartozik.

Palmer Zoltán összeállítása.
Csongrád m. Hírlap, 1973. Jún. 3.

Lehel István festő

Kiállítása nyílt, szepeden o-
sajtóház művész klubjában

Szocialista Kulturáért 1971 III.

Lehel István

Két rajz (reprók)

1967

Tiszatáj XII n. 1178, 1211 old.

Lehel István

Rajz (repró)

Kostárs 1966 IV. n. 653 old.

Lehel István
festő

M.D.K.

Akácz László: Képzőművészek - a pálya szélén
Délmagyarország 1969, jul.17.

Lehel István

2 Rajz /szepők/

Tiszatáj 1966 VIII. n. 630, 694 old.

Lehel István

Halak (kraj, repkő)

Jinatáj 1966 D.n. 349

Lehel István

Rajz (szepró)

Tinatáj 1966 III. n. 188 old.

Lehel István

Rajz prepkó,

Timatáj 1966 VII. n. 534 old.

Lehel István
festő

M.D.K

Művészete a Bauhaus-zal
rokon.

Vinkler László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. január - 24 lap.

Lehel István

Rajz prepról

Tiszapáj 1968 VI. n. 530 red.

Lehel István

Rajz (vegyes)

Tiszakécske 1968 X. m. 954 old.

Lehel István

Rajz szepkő

Tiszatáj 1968 I. sz. 25 old.

Lehel István

3 Rajz prepráty

Tiszatáj 1968 III. n. 217 old.
240 "
267 "

Lehel István

Raja (szeprő)

Kostárs 1963 III. n. 420 old

Lehel István

Rajz (repró)

Kortárs 1963 VII. sz. 1051. old.

Lehel István

Képek cím nélkül

Lehel István műveinek kiállítását a József Attila Tudományegyetem aulájában kétségtelenül nagy, mondhatni túlzott érdeklődés kísérte. Ez elsősorban annak szólt, hogy absztrakt művekből nemigen rendeztek mostanában tárlatot Szegeden, s Lehel Istváné is inkább afféle házi, vagy kamarakiállítás volt, tekintve, hogy műveit semmiféle zsüri nem válogatta. A kiállításról alkotott vélemények is eszerint oszlottak meg a jórészt non-figuratív és részben neoprimitív-figurális képekről, amelyeknek túlnyomó többségét nehezebb megfejteni, hogy mit ábrázol, mint az egyiptomi hieroglifát.

Dekoratív színekkel és bizonyos szimbólumteremtéssel a biológiát és a technikát misztifikálja Lehel, s a világról e kettősség egymást kizáró és szükségképpen egymást feltételező küzdelmének „ábrázolásával" vall, valójában — néhány kivételtől, hatásos vonalvezetésről tanúskodó vázlatról eltekintve — menekül a kiállító a szubjektumba, az én „biztonságos" várába.

Jó ízlésre, a közönség iránti kíméletességre vall, hogy Lehel nem adott címet egyetlen képének sem. Ilyenformán kire-kire rábízta elvonatkoztatásainak, meghökkentéseinek kitalálását, viszont elvette annak lehetőségét, hogy képeivel vitatkozni lehessen, mert egyszerűen nincs nevük-címük, azaz csak annyi, hogy ez vagy az a kép ezen vagy azon a falon, paravánon lógott ízléses keretben és rendezésben, viszont általában keveset mondott az embernek az emberről.

(i—c)

Tiszatáj 1963 febr.

mészkodókra siklott a tekintete. Csak ezek ne volnának itt! — mondta kicsit elégedetlenül magának. Soha nem szerette, ha ilyen sokan nézik, amit csinál.

A vizsgázókat nem névsor szerint szólították, hanem csak úgy, ahogy a rendőr egymásután kézbe vette a papírokat. Senki nem tudta, mikor következik. A legtöbb motoros ezért fogta a gépét, hátratolta és túráztatni kezde. Volt, aki még fordult is egyet-kettőt.

Bagi Illés gondolkozott, mit csináljon? Végül úgy döntött, hogy odaáll ő is a járda szélére a bámészkodók közé, hiszen így, nézelődéssel is tud még tanulni valamit. A motorját egy kis, sovány gesztenyefa alá állította, aztán visszaballagott. Éppen az indító közelében kapott helyet.

Mikor szétnézett, látta, hogy csupa városi fiatalember áll körülötte, abból a nagy hangú meg kiabálós fajtából. Soha nem szerette az ilyen embereket.

Az első vizsgázó, egy parasztlegény, még el se indult, mikor a körülötte állók már kiabálni kezdtek.

— Nézd csak, micsoda fülei vannak! — mondta az egyik nagy hajú suhanc. — Ilyen lebegőkkel aztán jól lehet vezetni! — és a készülődő motorosra mutatott.

A többiek jóízűen kuncogtak, némelyikük nagy hirtelenséggel föl is nevetett.

A legény jobbra-balra pislogott, és csak harmadikra tudta berúgni a gépét.

Bagi Illés valami kezdődő ingerültséget és zavarfélét érzett. A fene a dolgukat — mondta magának —, ha ezek itt mindenbe belebeszélnek...

Aztán intett az indító, és a legény lassan, ide-oda billegő kormánnyal, nekiindult. A motorja hol túl hangosan, hol meg elfúló lélegzettel berregett. A vezető minden mozdulatán látszott a zavart bi-

ház felé
ugrani
nehezen,
kapuban.

Most m
majd mir

Lehel István

Rajza (1961). Repr.

Rajza Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. XII. 1114; 1097

Lehel István

festő"

Munkáiból tárlatot rendezett a Szegedi Akadémiai Bizottság.

Szegeden él, fest. Tárlatokon ritkán jelentkezik.

Rajzait folyóiratok — a Kortárs és a Tiszatáj közlik. Műve biológiai ihletésűek

Ak. Lehel István kiállításáról
Tiszatáj Szegedi 1969 V. 478.

Lehel István festő

A szegedi Akadémiai Bizottság
Klubjában kiállítása – nyílt

Szocialista Művészetért 1969 IV.

Lehel István

Roma Repr.

Tiszatáj, Szeged 1963. V. 478.

Lehel István

Rajza' Repr.

Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1140

Lehel István

Két csendélete, a Pfeifer-festőisk. tárlatán.

Sz.U.N. 934.X.10.

Lehel István

Madarak.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 6. sz. 68. l.

Lehel István
festő

M.D.K.

Szegeden mutatta be festmé-
nyeit.

— : —

Művészet, 1969. április – 7 lap.

Lehel István festő

Kiállítása nyílt Szegeden

Művészet 1969 IV. sz.

Lehel kürtje

l.

Arch. Ert.

1897. 285. l.

1476. KÉT VIRÁGKEHELYIDOMU VÁZA
förmige Vasen, Bronze. Japan, XIX.

1477. ÜLŐ BUDDHA, öntött bronzszobrocs
XIX. Jh.

1478. HÁROMLÁBU EDÉNY (Ting), zöld
Kina. — Kugeliges Gefäss mit drei F

1479. TEMPLOMŐR, mázas cserép, bika ala
glasierte Tonfigur, auf einem Stier. C

1480. HÁROMLÁBU EDÉNY, kőcserép, fat
netek barna szinben. Tz'u Chou Jao.
Deckel. Steinzeug, mit Szenen, die F

1481. TOJÁSDAD TEATARTÓ VÁZA, kő
disszel. Fa talapzaton. Ming (1368–
craquelé Glasur eingeritzt Rankende

1482. TEATARTÓ VÁZA, porcellán, ovális
Teevase, Porzellan, mit Blütenzweig

1483. ÜLŐ BUDDHA, aranyozott bronz,
Sitzender Buddha, Bronze, vergoldet

1484. KEREK TÁL, Szeladon-porcellán, ol
— Runde Schüssel, Seladon Porzellan

II. sz. — Sitzender Priester, Bronze. China, XVIII. Jh.

, gerezdes trónuson. India. — Sitzender Buddha, Bronze,

ranyozás nyomaival. India. — Sitzender Buddha, Bronze
en.

négyszögü talapzaton. Kina. — Gottheit, Bronze. China.

zett, felhőcsomón áll, hátán gyertyatartó idomu kehellyel.
Ton, auf Wolken sitzend, am Rücken leuchterförmiger

ina. — Kvanonfigur, Holzschnitzerei. China.

s máz nyomaival. Tang-korszak (618—907). Kina. Stehende
r Glasur. China.

ehér mázzal, fején magas föveg. Tang-korszak (618—907).
n, mit gelb weisser Glasur. China.

a, repedezett mázzal, fején szarvas állatfej. Tang-korszak
r, Ton, mit grüngelber craquelé Glasur, am Haupt Tierkopf

szidomu talapzaton, aranyozás nyomaival. India, XVII—
ur, Holzschnitzerei auf Lotussockel, mit Spuren von Ver-
h.

Lehel kürtje

Hampel József:
Lehel kürtje és a jászok.
Arch. Ért. ~~1897~~. 1897. 285. l.

u. az: A jászkürt
domborművei. Arch.
Ért. 1903. 97–163. l.

állítja azokat elő. Ábráink a b
kettőt mutatnak be. Az első (28
font sodrony által keretelt köral
ezek között gyöngyszemű bibév
végül spirál-idomban csúcsosodó
gon kirakva tokokba foglalt és
letompított nagyobb négyszögű

A másik csatt a XV. szá
tésének jellemében amattól anny
közepét hármas góthikus fülke
Jézussal foglal helyet, a balban
kusan öntött alakjait látjuk a m
zománczczal, gyöngyökkel és kö

Itt adjuk (282. ábra) az esz
XV. századi ereklyetartóját, melyb
kája volt. A két kristály félgömbbő
bástyát ábrázol, melynek zománcz
kutya állanak. Markolatát fatörzsh
képezi. A kupa peremét rubinokkal
hoz hasonló, kékre zománczozot

Jóllehet hazai ötvösségü
sait hagyta reánk s ezek mellet

A MŰGYÜJTŐ

A MAGYAR GYÜJTŐK ÉS MŰVÉSZETKEDVELŐK EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST IV., Mária Valéria-utca 7. Telefon: 813—60.

SZERKESZTI: SZILÁRD VILMOS

Előfizetési díj: Egy évre . . . 10 pengő Fél évre . . . . 5 pengő Egyes szám ára 1 pengő

IV. évf. Budapest, 1930 április 4. szám

A síremlék és a freskó

Nem nagy öröm, ha a múzeumok vásárlásait kiviszik a közéletbe. Okos emberek, jó politikusok lehetnek a képviselő urak és publicista urak, de nem bizonyos, hogy a művészethez értenek. Tudunk egy nagy, igen nagy képtárigazgatóról, akit halálba kergetett a kritikájuk és mégis legnagyobb művészeti szakértőink közé számítja őt az utókor. Nem örülünk tehát annak sem, hogy a Szépművészeti Múzeum athéni síremlék-vásárlását most széltében-hosszában megtárgyalták s hozzá nem értők is politikai argumentumot csináltak belőle. Szintugy annak sem örülünk, hogy a parlament elnöki szobájának új freskóit mint a könnyelmű műpártolás iskolai példáját hirdetik odakint, a társadalomban. Viszont azt is el kell ismernünk, hogy a szakértő kritikának is megvan a maga jogosultsága. S épen elég oka van, hogy a két drága vásárláshoz hozzászóljon. Síremlék és freskó — lehet, hogy mindegyikre szükség van és nálunk boldogabb nemzetek jól teszik, ha a hatvanezer pengős vételekkel és a harmincezer pengős megbízásokkal nem fukarkodnak. Az attikai síremlék tökéletes kifejezője a nemes kegyeletnek, melylyel a görög polgár a halottakra gondolt, a modern freskó is tökéletes kifejezője az élőket istenítő korszellemnek. De azért azoknak is igazuk van, akik egy kicsit sokalják ezeket a nagy árakat egy-egy műalkotástól, bármily fenkölt szenvedély sugallja is a sürgetőiket. Tudunk olyan múzeumigazgatót, aki egy hatodrészét sem kapja meg egy egész év bevásárlásaira annak az összegnek, amibe az egyedülálló síremlék került. S tudunk egész festőtársaságokat, még hozzá java művészekből, amelyek egy tucat igen jó képet szállítanának az illető freskó áráért az államnak. Nem az útszéli demagógiának van tehát igaza, mert az államnak épen úgy kötelessége a múzeumokra gondolni, a művészekre gondolni, mint az iskolákra, vagy a betegekre. De attól tartunk, hogy a kezelés, az irányítás, a szétosztás önkényével nem a hivatalos műpártolás szükségét fogják belátni az országban, hanem a demagógia igazát. Ugyanakkor, amikor a múzeumok vezetői fájdalmas sóhajjal kénytelenek lemondani igen nagybecsű értékekről, mert nem telik rájuk pénz, ugyanakkor, mikor nagy tehetségű festők gondokkal küzdve várják az állami mecénást, nem lehet a legelőkelőbb gesztusokkal pártolni a kiváltságos óhajokat. Elvégre arra valók azok a hivatalos testületek — Gyüjteményegyetem, Képzőművészeti Tanács, — hogy ilyen nagy és fontos elhatározások előtt megkérdezzék őket. Hátha ők, akik az élet ütőerén tartják a kezüket, fontosabb szükségleteit ismerik a múzeumi és műpártolásnak, mint egy régi síremlék és egy fotografikusan élethű freskó?

Lehel kürtje és egyebek

Irta: *Éber László*

Mintegy negyven középkori elefántcsont-kürt maradt fenn főleg az egyház révén, ahol ezek az eredetileg hadi vagy vadászati fúvó hangszer céljára szolgáló más exotikus anyaguk miatt is figyelemreméltó és egészen sajátságos, alig kideríthető értelmű ábrázolásokkal, idegenszerű ornamentikával borított eszközök ereklyetartók szerepét játszották és nagy megbecsülésben részesültek. A XIX. század első felétől kezdve azután a gyüjtők és múzeumok is rátették kezüket e minden tekintetben érdekes és ritka emlékekre, amelyek körül nem egyszer valóságos legendák is keletkeztek. Eredetüket leginkább a X., XI. századba helyezték, keletkezési helyüket a mohamedán keletre, Bizáncba, Alsó-Itáliába lokalizálták.

Otto von Falke most a »Pantheon« legutóbbi számaiban sorra veszi a fennmaradt emlékeket, csoportosítja őket és a kürtöket borító faragott dísz jellege szerint igyekszik azokat egymástól megkülönböztetni. Az első ily összefüggő csoport, amelynek egyes darabjai a Louvreban, South-Kensington múzeumban továbbá a stockholmi történeti múzeumban, a Kaiser Friedrich-múzeumban vannak, erős enornamentális jellegükkel tűnnek ki. A kürtök széles középfelületét és két végén levő szegélyeit egymásba fonódott indák szövevénye közepette többé-kevésbbé fantasztikus vadállatok, oroszlánok, medvék, nyulak, vadkecskék, pávák, stb. díszítik. Felületük inkább vésett rajzú, mintsem domborúan mintázott; jellegzetesen keleti stilusú, aminő keleti elefántcsontládikákon is előfordul. Már pedig az elefántcsont főleg Afrikából került elő, — még Indiába is Ethiopiából szállították — és így Falke Egyiptomba és a Fatimidák uralmának fénykorára, a X—XI. századba helyezi a pompás kürtök keletkezését. Mihelyt azok a közelebbi vagy távolabbi Nyugatra elkerültek, utánzatokra vezettek. Rendkívül érdekes megfigyelni, mint távolodnak el ezek az utánzatok, még akkor is, ha híven akarják követni mintáikat, az eredetiek kiváltképpen ornamentális jellegétől a Nyugat eleven valóságábrázolása és kifejezésre való törekvése irányában. Nyilván Alsó-Itáliában keletkeztek a legkiválóbb ily európai interpretációk, míg egyes durvább készítmények, amelyek némelyikét hamisitványnak is tekintették, talán az Alpokon innen, német vagy francia műhelyekből kerültek ki.

E technikailag többé-kevésbbé kezdetleges művekkel szemben az elefántcsont-kürtök egy tekintélyes csoportja emelkedik ki, amelynek egyes kiváló darabjait a prágai székesegyház kincstára, a berlini Kaiser Friedrich-múzeum, a British Museum őrzi. Ebben a csoportban, amelyet Falke meggyőzően bizánci eredetűnek mutat ki, a mohamedán művek befolyása háttérbe lép és a késő antikban gyökerező bizánci formakincs jut érvényre. Tárgyilag vadászatok, hippodróm- és cirkuszjelenetek ábrázolásai játsszák a főszerepet, néha — például a British Museumban levő példány quadrigái, lovasharcai, vadászjelenetei — igen elevenen elbeszélve.

Ebbe a bizánci csoportba tartozik a Lehel kürtje is, amelyhez a kopenhágai múzeumban levő kürt áll legközelébb. Falke szigorú módszerű megállapítása eloszlatja a jászok híres kürtje körül szövődött hipotéziseket, amelyek közül kétség kívül Supka Géza mezopotámiai Herakles-elmélete volt a legmélyebb és legszellemesebb és igazolja, alátámasztja Pulszky Ferenc és Hampel József meghatározásait. A Lehel-kürtöt, amelyen a stilizált állatok stílusa inkább szaszanida, mint mohamedán befolyásra vall, az egész felületet buján elborító ornamentika mellett a vadászatra, hadijátékra felvonuló alakok stilizált ünnepélyessége jellemzi, oly vonás, amely alighanem a bizánci császári udvar életének szertartásosságával függ össze.

Ugyancsak Falkenak köszönhetjük a régi iparművészet nehány más, Magyarországon őrzött kiváló emlékének új megvilágítását. Ezek közül első helyen áll a Nemzeti Múzeum történeti osztályában levő kentaur alakú híres aquamanile, amelyet archaikus jellege miatt a román művészet korába helyeztek. Falke most analogiák alapján kimutatja, hogy nem régibb a XIV. század elejénél. Ez az évszázad, valamint már a XIII. is volt a fénykora a kétségkívül keleti bronzállatok hatása alatt keletkezett egyházi és világi kézmosás céljára szolgáló állat- vagy lovasalakú bronz vagy sárgaréz-edények készítésének, amelyet főleg két ponton, a lotharingiai Maas völgyben (innen a francia *dinanderie* elnevezés, amely Dinant városára utal) és Németország északkeleti részében űztek. Innen kerültek e könnyen állítható és nyilván élénk keresletnek örvendő művek messze földre, Magyarországba, Erdélybe, Lengyel- és Oroszországba is.

Vannak hasonlóságok az aquamanilék között, úgyhogy azok alapján csoportokba oszthatók be, mégis mindegyik unikum, sajátos művészi alkotás. Az egyes állatalakok (főleg oroszlánok) és lovasok mellett, amelyek a tekintélyes számmal reánk maradt emlékek zömét teszik, múzeumunk kentaurja már tárgyával is feltűnik : a kezével dobot verő szakállas lóember hátán fuvolázó apró alak áll. Falke szellemes magyarázata szerint a gyermek Achillest zenére oktató Chironnal van dolgunk : a maga tökéletesen középkori formanyelvével a klasszikus tárgynak oly sokatmondó ábrázolása, hogy *kentaurunk reprodukciójának ott kellene lennie minden középiskolában* az európai népek eszméletében örökké lappangó antik ideál illusztrálása gyanánt !

Stílus tekintetében a Nemzeti Múzeum aquamaniléje északnémet eredetre utal. A német művészet a Maas-völgyi csoport plasztikus felfogásával szemben a vésést kultiválja. Kentaurunk testét is az almásszürkét jelző, vonalkákkal kitöltött körök, a ruhát poncolt rozetták borítják. Hasonló jellegűek, esetleg ugyanabban a műhelyben készülhettek az oslói és bolognai múzeumban őrzött lovasok, valamint a new-yorki Metropolitan Museum koronás női kentaurja. Stílus és tárgy dolgában azonban a legközelebbi analogia a Falke által bemutatott női kentaur, aki csecsemőt tart karjai között (német magántulajdon).

E művek mellett, amelyek két évszázad aránylag fejlett technikai és formai készségéről tanuskodnak, van egy másik csoport, amely rendkívül archaikus jellegével válik ki. Összesen öt lovasból, két lóból, három oroszlánból áll, amelyek lelőhelye Skandinávia, Déloroszország és Magyarország. A Nemzeti Múzeumban levő és egymáshoz meglepően hasonló két példány közül az egyiket Büngözsdön, a másikat Kisjenőn találták. A durván formált lovak hátán mozdulatlanul ülő vitézek nagy pajzsa csak a magyarországi darabokon van meg, míg a külföldiekről az elveszett. Az egész csoport öt lovasát az a négylábú kis állat jellemzi, amely a lovas mögött a ló farán áll : Falke feltevése szerint vadászleopárd, amelynek motivuma keleti minták révén jutott el azokba az országokba, ahol aquamanilékat használtak és készítettek. »Valószínű« — mondja Falke, — »hogy e lovas-vadászokból álló csoportban nyugati és keleti motivumok egyesülnek ; európai a viselet, a pajzs, a vadászkürt, keleti a vadászleopárd. Noha az igen ritka ázsiai aquamanilék közt egyetlen lovas sem maradt fenn, ismeretes, mily nagy szerepet játszott a lovasvadászat az iszlám művészetében, már amennyire az figurális ábrázolásokat megengedett magának. A Szaszanidák ezüstcsészéitől és selyemszöveteitől, Cordova elefántcsont ládikáitól, a mosszuli bronzoktól és zománcos üvegektől a Szefidák korabeli vadászszőnyegekig a lovasvadászok minduntalan az iszlám művészete egyik fő motivuma gyanánt térnek vissza. A vadászcsoport archaikus merevsége Skandináviára utal, ahol a bronzöntést űzték és a lovasaquamaniléket kedvelték és ahonnan Oroszországon keresztül kereskedelmi összeköttetések vezettek Kelet felé.«

Olaszország klasszikus iparművészete is szóhoz jutott a londoni Burlington Houseban most bezárult nagyszerű kiállításon, amelynek súlypontja

ugyan az eredeti intenció szerint a festészetre esett. Az iparművészet egyes ágai közül a textilis művészet aránylag gyengébben volt képviselve, míg a majolika, mely az angolok gyüjtésének régi kedvelt tárgya, oly tekintélyes sorozatban került elő angol gyüjteményekből (a londoni múzeumokon kívül főleg az edinburghi múzeumból, az oxfordi és cambridgei egyetemi gyüjteményekből és kivált Sir Otto Beit és Mr. Oppenheimer gyüjteményeiből), hogy e pompás kerámiai műfaj egész fejlődését külföldi példák igénybevétele nélkül lehetett bemutatni. A korai, még középkori érzésű gyógyszerész-edények után az előtérbe lépő Faenza tevékenységét számos szép darab illusztrálta; közülök Sir Otto Beit gyüjteményében őrzött tál (1520 körül) tűnik ki érett művészetével és nyilván erotikus vonatkozású ábrázolásával: női alak megszabadít egy Sebestyén-szerűen fához kötött ifjút, aki felé nyílak röpködnek. A későbbi toszkánai műhelyek közül Caffugiolo szolgáltatta azt az érdekes tálat (Oppenheimer gyüjt.), amelynek Szent Család képe négy Dürer metszetből vett át motivumokat. A legfontosabb kiállított emlékek egyike volt egy vénasszony vigyorgó mellképe, amely szintén Toszkánában, valószinűleg Caffaggiolóban készült. Jól volt képviselve Deruta, Gubbio (Ábrahám áldozata, Maestro Giorgiótól, Oppenheimer gyüjt.) és a későbbi fejlődés, amikor Faenza mellett, amely megmaradt a régi tradicióknál, először Castel Duranteban Giovanni Maria és Nicola Pelliperio kezdeményezte az ú. n. *istoriato* stílust, amely ornamentika mellőzésével az egész síkot képes ábrázolással borítja és amelyet aztán Urbino fejlesztett ki. Olasz reneszansz üvegek szép sorozata mutatta be az iparművészet ez ágának különböző fázisait. A zománcos díszű üvegek fénykorából, a XV. század második feléből és a XVI. század elejéről való egy figurális jelenetekkel diszített serleg W. Buckley gyüjteményéből és az Eumorphopoulos gyüjteményben őrzött zarándok-palack Sforza és Bentivoglio címerekkel. Számos példa illusztrálta a további fejlődést, miután 1530 körül Velencében letűnni kezdett a zománcos díszű üveg divatja és végül a színtelen átlátszó kristályüveg nemes plasztikai formái vették át a vezetést mindaddig, míg a XVII. század végén az olasz művészi üveg hanyatlásnak indult.

A Burlington Houseban kiállított olasz bronzművek között, amelyek sorában a firenzei Museo Nazionale, a berlini Kaiser Friedrich-Museum, a bécsi művészettörténeti múzeum és a londoni Victoria and Albert-Museum által átengedett híres darabok is voltak, valóságos feltűnést keltett Szépművészeti Múzeumunk két bronzcsoportja, az Európa és a bika, melyet Meller Bertoldo di Giovanninak tulajdonított, míg Bode, egy ismeretlen művész munkáját látta benne a XV. század végéről, valamint az immár világhírű bronzlovas, amelynek Meller által Leonardo da Vincinek tulajdonított szerzősége körül még nem alakult ki egységes vélemény. »Ha nem is Leonardo sajátkezű műve, szoros összefüggésben kell vele lennie« — mondja a Burlington Magazine tudósítója. Kevésbbé rezerváltan nyilatkozik Edward Mc. Curdy, aki már nehány évvel ezelőtt »The Mind of Leonardo da Vinci« című művében hajlott Meller meghatározásához, most pedig, a Burlington Magazine márciusi számában külön cikket szentel lovasunknak, amelyet, ámbár 35 Leonardo rajz és egy karton szerepelt a kiállításon, a legnagyobb attrakciók egyikének mond. Minden fenntartás nélkül Leonardo művét látja benne és ennek bizonyítékául bemutatja a Codex Atlanticus egy rajzát, amely elkerülte Meller figyelmét. Kevésbbé bizonyosnak tartja viszont, hogy a szobrocska a Trivulzio-emlékhez készült modellül, mint azt Meller véli, inkább a Sforza-emlékkel hozza összefüggésbe és annak a Vasari által tökéletesnek mondott kis viaszmintának bronzöntvényét tételezi fel benne, amely a franciáknak Milanóba való benyomulásakor veszett el.

Míg a londoni nagy kiállításon a gyüjtés legismertebb és legelőkelőbb ágai vonultak fel, az a hasonlíthatatlanul szerényebb kis kiállítás, amelyet Pazaurek, a stuttgarti iparművészeti múzeum fáradhatatlan agilitású igazgatója, rendezett a mult év őszén gyöngyházból készült iparművészeti tárgyak-

ból, a gyüjtésnek eddig meglehetősen elhanyagolt speciális ágára hívta fel a figyelmet. Maga Pazaurek a »Pantheon«-ban ismertette a kiállítás anyagát és ennek kapcsán rövid összefoglalásban valóságos történetét adja e műfajnak.

A gyöngyház anyagát a vastagfalú tengeri gyöngykagyló (Meleagrina margaritifera) és a folyami gyöngykagyló (Margaritana margaritifera), valamint különösen színes csillogásukkal kitűnő csigafélék (Haliotis iris, Trochus niloticus, Torbo olecrius) szolgáltatják. A Nautilius pompilius csigát többnyire a maga egészében használják fel díszedények testéül (»Nautilus-serleg«). A gyöngyház felhasználása Nyugaton meglehetős későn lép fel, elsősorban Franciaországban és Itáliában. Mint Keleten, eleinte leginkább intarziákhoz, ostáblák berakásaihoz alkalmazták, a gotika későbbi idejében azonban ruhadíszeket is készítettek belőle és azok értékét drága foglalattal még fokozták. Ez az első virágkor, amely nyilván leginkább Burgundban és Németalföldön játszódott le. A müncheni bajor nemzeti múzeumban, berlini Kaiser Friedrich Museumban és a londoni Victoria and Albert Museumban levő gótikus gyöngyházfaragványok nagyrészt a Rajnán túl keletkeztek, általában azonban bajos a keletkezés helyét közelebbről megállapítani. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a boroszlói székesegyházban őrzött Pietá-dombormű foglalatát magyar sodronyzománc díszíti. Az egyházi célra készült, vésett és faragott díszű, néha igazán pompás hatású tárgyak, ruhakapcsok, csóktáblák, oltárkák, egyházi edények közül kiválik az esztergomi székesegyház kincstárában levő két ereklyetartó szelence.

Az anyag nagyrabecsülése, amely a drága foglalatban is kifejezésre jut, átmegy a reneszanszba is, amikor a gemmametszés mintájára domborművű portrék készítésére használták fel, de mint inkrusztáló anyag is nagy becsben állt. Pompás emléke e kornak Brandenburgi Albrecht herceg kazettája 1544-ből, a berlini Hohenzollern múzeumban. A második virágzás kora a barokk-művészet ideje, amikor kagylók és csigák, az ötvösséggel kapcsolatban, rendkívül pompás hatású díszedényeket adnak. Mestereik közül a hollandiak jártak elől és például a Bellekin-család a XVII. században specialista volt ezen a téren. Utóbb azután *objets d'étagére* gyanánt aranyos reliefdíszű apróságok jöttek divatba; Bécsben Mária Terézia korától kezdve a gyöngyházszelencék, legyezők, nipptárgyak kedvelt anyaga, mely az empire alatt néha aranyozott bronzzal kapcsolatban, még egyszer fellendül, úgyhogy egész bútorokat is kiraktak vele. Aztán kiment a divatból, rossz utánzatok, az anyag gyári megmunkálása úgyszólván teljesen megszüntették azt a technikát, amelynek felélesztésére legújabban csak igen szórványos kísérletek történtek.

Márffy Ödön: Gyümölcsszedő nő

Az Ernst-Múzeum új kiállításából

A Maya-kultúra

Köd a Mayák földjén

Újabban sok szó esik arról a nagyszerű, fejlett kultúráról, melyet bizonyos rejtelmes köd borít be már másfélezer éve. Ez a köd mintegy hetvenöt évvel ezelőtt kezdett oszladozni, amikor egy amerikai régész, Stephens John nagy ásatásokat kezdett a mexicoi őserdőkben, kivált a Yucatan nevű területen. Már ő beszámolt arról, hogy ezen a területen paloták hevernek romokban, emeletes házak falai merednek az ég felé és a dzsungel vad rengetegében egy elmult nagy kultúra néma maradványai lelhetők fel. De persze az akkori kezdetleges kutatóeszközök s még inkább a kellő anyagi támogatás hiánya miatt nem sok fényt lehetett e hajdani civilizációra deríteni. Inkább regényes és kalandos elképzelések, az aztékokkal való vad harcok leírásai, mintsem reális ismertetések adtak merész képet arról a népről, mely már Krisztus születése után virágzó városi életet élt.

Segít a pénz és a repülőgép

Érthető tehát, hogy a régiségkutatás terén mérföldesizmákkal járó amerikai intézmények s elsősorban a Carnegie-intézet vezetői az egész kérdést 1925-ben újból a kezükbe vették. Kormány és Carnegie-alap szerződést kötöttek s a legjobb ásatásvezetők, a földmunkások egész hadával elindultak, hogy a tízéves munkaprogramot megkezdjék. Tevékenységük nehézségekbe ütközött s így bizony eleinte alig érhettek el eredményt. Főnehézség volt: az őserdők rengetege. De ott volt csakhamar az egyik kutató-társ: a repülőgép. E lap hasábjain már megemlékeztünk róla, hogy mily fontos része volt e nyomozásokban Lindbergh ezredesnek, a nagy óceánrepülőnek. Az utóbbi egy-két év már jelentős felfedezésekre vezetett s igen értékes eredményekkel kecsegtet.

A régi birodalom lakói eltűnnek

Képzeljünk el egy óriási háromszöget, minden csúcsán egy nagy várossal, ez volt a Maya-birodalom ősi alakja, mely már Kr. sz. után 5—600 évvel teljesen kialakult. A három nagyváros: Tikal (Észak-Guatemala), Copan (Honduras nyugati részén) és Palenque (Chiapos északkeleti csúcsán). Megjegyzendő, hogy ezeken a területeken nem is a mayák voltak az őslakók. Már jóval előttük, még talán Krisztus születését megelőző időkben éltek itt népek, maguk is kultúráltak, városiasak. De egyszerre csak megjöttek a mayák — hogy honnan, az máig sem tudható. Itt talált leletek szerint valószínűleg északról, talán egy nagy népvándorlással a Behring-szoroson át jöttek ide a népek bölcsőjéből, Ázsiából. Nyilvánvaló, hogy már ekkor volt egy kínai jellegű művészetük, volt asztronómiai naptáruk és kivált a mai Guatemalában volt sok palotájuk. De körülbelül a kilencedik század kezdetén egyszerre el is hagyták e városokat. Mint a kámfor, eltűntek. Miért — arra nincs felelet. Talán a vizük fogyott el, talán a malária bántotta őket. A furcsa pyramidális épületek nem adnak választ a rejtelmes problémára.

Megalakul az új birodalom

A lakók egyrésze a mexikói partvidékre vándorolt, de nagyrészük Észak-Yucatanba telepedett, ahol főkép Chichén Ibra s környéke lett az új ország központja. Akik itt éltek, maguk igen magasfokú kultúrát teremtettek. Bár többször ki- és visszavándoroltak, ezt a vidéket 1250 táján már valóságos nagyvárosokkal telepítették be. Maguk a mayák rendkívül békeszerető, földmívesnép voltak. Nagy kukorica-, kakaó- és gyapotültetvényeiken, azonkívül baromfitelepeiken rendes társadalmi életformák közt mozogtak, papjaik s

Történelmi valóság benne a halálraitéltetés és a kivégzés. *Néphiedelmi elem* Lehel mondása: Szolgálni fogsz engem a másvilágon. *Mondai elem* gyanánt szövődik bele a kürt-jelenet. A halál küszöbén, a vesztőhelyen, egy váratlan fordulat egyike a leghálásabb elbeszélő témáknak. Nem csoda, hogy számos helyen felmerült egymástól függetlenül s a leleményesség a legváltozatosabb megoldási formákat találja ki számára.

Abb. 20. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

Herodotos pl. feljegyzi: A legjobb lantost, Ariont, a kincseire éhes hajósok útközben meg akarják ölni. Megengedik azonban, hogy búcsúéneket zenghessen. Dalára előjönnek a halak. *A tengerbe ugró dalost egy delfin hátára veszi s Korintoszba viszi.* — Ősi keresztény szokás szerint Jeruzsálemben, a szentsír-templomában, nagypénteken, midőn a hívők az Üdvözítő keresztfájához járultak csókra, egyik diakonus felmutatta *Salamon jeruzsálemi király gyűrűjét és kürtjét.* Ezek az

ereklyék a zarándokok képzeletét mondaalkotásra ösztökélték. Egyik monda szerint Salamon megszöktetett felesége után Fore pogány udvarába megy, hol hütlen hitvese kívánságára halálra ítélik. Salamon utolsó óhaja: *végezzék ki a városon kívül és bucsúzásul fújhassa meg kürtjét.* Ennek hangjára a vesztőhelyen váratlanul harcosaival megjelenik Morolf és megmenti királyi bátyját. (Ez a Morolf *Salamon és Markalf* című első népkönyvünkben (1577) parasztté változott, aki furfangjával többszörösen gúny tárgyává teszi a bölcs királyt.)

A X—XII. században a *kürtmegfújás a bitó alatt, mint epikus téma.* közkincs volt Európában. A kürtjelenetes Salamon mondának a XII. században való általános elterjedését számos német, francia, angol és orosz termék bizonyítja. Solymossy Sándor, az etnológia egyetemi tanára szerint *ez a keleti eredetű szívós mondaelem került bele Lehelről szóló mondánkba is.*

Ezt a mondát a Lehel-kürt büszke tulajdonosai, a jászok századokon át kegyelettel továbbszőtték; vezérükké avatták Lehelt. Jászberény Lehel városának vallja magát. A jász hagyomány hatása alatt Petőfi Sándor *Lehel* címen három kisebb s *Lehel vezér* cimen egy csonkán maradt hosszabb elbeszélő költeményben dicsőíti a szabadságharc idején a *legnagyobb németverő magyar hőst, az erős akarat, hősiesség és németgyülölet mintaképét.* Balkányi Szabó Lajos, *Kossuth Lajos azt üzente, Káka tövén költ a ruca* stb. dal szerzője, *Lehel kürtje* címen 12 énekes hősregét írt 1850-ben, Debrecenben az *elnyomott magyarság vigasztalására, buzdítására, a nemzetfenntartó erények élesztésére.*

DIE BESCHREIBUNG UND LITERATUR DES LEHEL-HORNS

Diese wertvolle, kunstgewerbliche Schöpfung wurde aus gebogenem Elfenbein verfertigt, 41 $^{c}/_{m}$ lang, ovaler Mund 10 $^{c}/_{m}$ Durchschnitt, 2 kg schwer. Reichlich geschmückt, die Reliefgestalten erheben sich 3 $^{m}/_{m}$ mit der Wand, an manchen Stellen dagegen schreg nach hinaus. Am Ende der grossen Fläche sind häufig die Glieder eingepregt. Der Künstler unterscheidet nicht ganz die Gestalten von einander. Die Gestalten einer Reihe reichen in die obere oder untere Reihe ein. Das interessante der Darstellung ist, dass der kniende Mensch so hoch ist, als der stehende und der reitende. Sogar erscheinen die Greifvögel der dritten Reihe kleiner, als der Aar.

Die Menschen und Tiere werden hauptsächlich von der Seiten ansicht in bewegter Stellung dargestellt. Die Augen und das Haar werden mit Kügelchen bezeichnet. Die Menschen tragen enge Ärmel, Weste und fast bis zu Knien hängenden Rock. Nur in der vierten Reihe hat die Hauptfigur ein Kleid mit langen breiten Ärmeln und vom Kopfe hängt etwas tuchartiges über die Schulter. Besonders bezeichnend ist, dass der Schwanz der Tiere in Ranken und verschiedene

Blattgestalten (Almett) übergeht. Drei Reihen Blätter zieren die in der ersten Reihe der Hauptfläche liegende viereckige Wand, die Brust des Aares und den Rand des Hornmundes. Der Künstler verwendet zumeist zwischen den geometrischen Verzierungen zackige Bänder. Sechsmal in Streifen, zwanzigmal dagegen an der Brust der Tiere, an den Hälsen, Flügeln und an den Zierden der Kleidung. Ringschmuck erscheint nur am oberen Teil der viereckigen Wand. Grosse Abwechslung zeigt das gewebte Band.

Das Horn Lehels wird *zum erstenmal* in der *Wiener Illustrierten Kronik* im XIV.-ten Jahrhundert erwähnt und dargestellt. Wissenschaftlich spricht davon zuerst *Bombardus*, 1718, in seiner *Topographie*. Weltberühmt machte es Molnár Ferenc in seinem Buche *Notitia Cornu Leelis*, und in der *Stadt Jászberény* befindende Lehel-Horn oder Jász-Horn, dessen Handschrift er im Jahre 1779. den Räten der Stadt Jászberény als Neujahrsgeschenk anbot und welches in 1788 mit zwei grossen Kupferstichen, mit Horn und Prunkmantel in lateinischer und ungarischer Sprache in Druck erschien. Molnár Ferenc sah am Rande des Hornes 8 Gestalten Vorfahren der Ungarn und die Wappen der 8 Nationen der Hunen, z. B. Attilas Zeichen ist der Adler. Er erkennt in der ersten Reihe der grossen Flaeche den von den Ungarn verfolgten Hirsch. Es kennzeichnen mehrere Zeichen die Landeseroberung und das Reichtum Europas. Er hält dieses Horn als des Führers Lehel Blashorn. Arpads Ritter schnitzte es. *Décsi Antal:* erklärt im Jahre 1814. die teufelischen Figuren mit seiner egyptischen, römischen, märischen Religionsage. Er hielt diese Gestalten als Wappen der Heidenpfarrer. Jerney János (1820) betrachtet es als etruskische Schnitzerei. *Bock Ferenc* gemäss (1860) nimmt das Lehel-Horn im IX. Jahrhundert zwischen den Hornen einen vohrnehmen Platz ein. *Ipolyi Arnold* (1876) mutet es dem Eigentum des bizanzischen und romanischen Styles des X—XII. Jahrhunderts. *Pulszky Ferenc* 1897, setzt es zur derben Nachamung des bizanzischen Kunstgewerbes. *Hampel József* gemäss (1903) sind diese 18 Figuren und 11 Tiere, die sich auf der Hauptfläche befinden, Cirkus darstellende Gestalten. Den in der dritten Reihe sich befindenden Adler hielt er als Wappen des Kaisers von Bizanz, in der zweiten Reihe bedäutet die rechte Hand die Hand des Kaisers. Der in der 1-sten Reihe sich befindende Bau soll der bizanzer Hyppodrom sein. Das Horn ist die Schöpfung der bizanzer Kunst des IX. Jahrhunderts. *Divald Kornél* (1923) betrachtete es als christliche (Ungarisch) Schöpfung des X. Jahrhunderts. Das Muster jedoch ist bizanzer. *Supka Géza* (1910—1932) sieht ind den Reliefs halb Sterndeuter, zauberer, Kaldeus, halb islamer Schauspielertuppe. In Nord Mezopotamien unter der Wirkung des Islamen, Helenistischen Einflusses entstand es um 1000. nach Chr. Während der Kreuzzüge gelang es nach Ungarn. *Royal Tyler und Mainford Peince* (1927) beurteilen es nach der Bandverzierung als persiche Schöpfung des VIII-ten Jahrhunderts.

Otto v. Falke 1930 dagegen reiht es in die bizanzer Erzeugung. *Stippeky József* (1932) erkennt darin St. Stephans rechte Hand. Das Gebäude ist die heilig Abtei. Die ganze Figurale und decorative Schöpfung hält er als ungarischen Ursprung. St. Ladislaus verfertigte die heilige Reliquie nebenan.

Nebst der wissenschaftlichen Schilderung besteht die wertvolle Sage, welche die Jászer durch Jahrhunderte pietätsvoll um das wunderbare Horn weben.

WELCHE GESCHICHTLICHE ROLLE SPIELTE FÜHRER LEHEL UND WIE ENTSTAND SEINE SAGE?

Führer Lehel ist der Urenkel des Landeseroberers Fürst Árpád.

Unsere Kroniker erwaehnen ihn unter den Namen Lel, Lelu, Lelö, Leel. Sein Name Lélek (Seele) ist im Zusammenhange mit dem Worte Hornblaser. Bonfinius spricht am Ende des XV.-ten Jahrhunderts zum erstenmal von dem Namen Lehel. Die ungarischen Kroniker erwähnen ihn schon unter den Landeseroberern. In Wirklichkeit dagegen spielt er eine Rolle erst zur Zeit von Bulcsu und Botond. Er ist Teilnehmer der 29 Heldentat mit welchen die Ungarn die westlichen Völker entsetzen. In der 955-er Augsburger Schlacht geriet er in Gefangenschaft und der Herzog Heinrich verurteilte ihn in Regensburg zu Tode. — Die westlichen Kriegsunternehmungen der Ungarn endeten mit der Schlacht an Lech. Der wirklicher Grund war die Versicherung der Grenzen des neuen Vaterlandes, diese waren keine selbstsüchtige Kriegsabenteuer. Es ist kein Wunder, dass der ausserwählteste Held dieser vielbedeutenden Kämpfe zu einer legendischen Gestalt wird. Gegen 1170 weiss Anonymus noch nichts davon, dass der Kaiser mit dem Horne niedergeschlagen wurde. *Hundert Jahre später erwähnt Kézai Simon diese Ermordung, aber er knöpft sie noch nicht an Lehels Namen.*

Pater Mark schreibt in 1350: „Dort gerieten Lél und Bulcsu in Gefangenschaft, man führte sie vor den Kaiser, und als der Kaiser sie fragte, warum sie mit den Christen so erbarmungslos seien, so antworteten sie: — Wir sind die Rache des Grossen Gottes, die er Euch als eine Geissel schickte... Der Kaiser sprach zu ihnen: — Waehlet Euch einen Tod... Lél sprach: — Bringet mein Horn hervor... *Als er in sein Horn blasen wollte, schlug er den Kaiser so stark auf den Kopf, das dieser sogleich starb.* Lél sagte dann: *Du wirst mich auf der anderen Welt bedienen*... In Regensburg hängte man sie auf."

Solymossy Sándor meint, dass die Lehel-Sage sich in den 1150-er Jahren entwickelte. *Die geschichtliche Wahrheit* darin ist die Todesverurteilung und die Hinrichtung. *Das volksgläubische Element* sind die letzten Worte Lehels. Als *sagenhaftes Element* webt sich die Scene mit dem Horne hinein. Die unerwartete Wendung an der Schwelle des Todes ist ein dankbares Thema als Erzählung.

Urchristlicher Sitte gemäss, als die Glaubigen in Jerusalem in des heiligen Grabes am Charfreitag sich dem Kreuze des Heilandes näherten, zeigte ein *Diakonus den Ring und das Horn des Jerusalemer Königs Salamon* vor. Diese Reliquien spornten die Einbildung der Wallfahrer zur Schaffung der Sagen an. Einer Sage gemäss geht Salamon nach seiner verführten Frau in den Hof des Heidenkönigs Fore, wo man ihn zum Tode verurteilt. Salamons letzter Wunsch ist, das mann ihn ausserhalb der Stadt hinrichte und dass er zum Abschied vom Leben sein Horn blasen dürfe. Auf dessen Ton eilt Maroff mit seinen Kriegern zu den Richtplatzung rettet seinen königlichen Bruder.

In dem X—XII. Jahrhundert war das Hornblasen als episches Thema ein Gemeinschatz in Europa. Die allgemeine Verbreitung der Salamonsage beweisen zahlreiche deutsche, französische, englische und russische Schöpfungen. Solymossy Sándor gemaess gelangte auch in *unsere von Lehel erzählende Sage dieses* östlich ursprüngliche Sagenelement.

BLÉNESSY JÁNOS

III. fejezet

A JÁSZKUN PRIVILÉGIUMOK — ÉS AMI BELŐLÜK MÉG MA IS ÉRVÉNYBEN VAN

A privilégiumok keletkezése

Mind a jászokat, mind pedig a kunokat a népvándorlás árja sodorta arra a területre, melyen leszármazottaik ma is élnek. A kunok letelepedésének mozzanatait a történelem többé-kevésbé tisztázta már, a jászok letelepedésének pontos idejét és körülményeit azonban még nem sikerült megállapítania. A kunok a történelmi kutatás adatai szerint részben a honfoglaló magyarokkal együtt jöttek be az országba, részben pedig Szent László és II. István alatt szivárogtak be kisebb-nagyobb tömegekben, a legnagyobb raj azonban, kb. 40.000 család a mongolok elől menekülve IV. Béla alatt telepedett itt meg.

A jászok eredetét egyesek a honfoglalás előtt itt élt jazigokhoz vezetik vissza, mások szerint viszont a jászok a kunok szövetségesei voltak, azokkal együtt lépték át a magyar határt és letelepedésük akkor következett be, midőn Szent László 1091-ben leverte őket a Temes mellett.

Bárhol legyen is az igazság a letelepedés kérdésében, az vitán felül áll, hogy a jász és a kun külön nép volt és hogy a magyarság történetében való megjelenésük első idejétől kezdődően olyan jogaik voltak, mint amelyeken az országban a nemeseken kívül senki sem rendelkezett. E jogi különállásnak valószínű magyarázata az lehetett, hogy míg az ország területén talált többi idegenfajú népek addigi szervezeteit a honfoglaló magyarok összetörték és a népeket jobbágyaikká tették, addig a jászok és kunok, talán mert fajrokon szövetségesei voltak a magyaroknak, vagy mert talán leveretésük ellenére is komoly erőt jelentettek, megőrizhették saját törzsi szervezeteiket és elkerülhették a földesurak rendi uralmát. Ennek következményeként kerültek a jászkunok a nádor közvetlen fennhatósága alá.

Külön test maradt a jászkunság az ország és a nemzet testében. Földjeiket nemesi tulajdonjoggal birták, katonáskodtak, — egyébként a közterhek viselésében részt nem vettek. Birájuk a nádor volt. Itt

Lehel kürtje.

Illés(s) János =

Lehel kürtje és a jászok. Századok 1897. 261. l.

U. az. Még valami a Lehel kürtjéről. Századok. 1896. 942. l.

mre engedélyezett 1941 évi

felhasználási tervezete.

unkálatok

yreállitásával kapcsolatos 2

..... 20.000 P.—

tának eredeti állapotába

seréppel való ujrafedésére.. 8.000 "

meglazult szentélyfalai

Lehel kürtje

Kropf Lajos: Lehel kürtje. Századok - 1897. 171, 372. l.

Lehel kürtje

Thaly Kálmán

Lehel kürtje és inég holmi.

Szàradok 1896. 773. l.

...uer Tamás, Kőhüres

Lehel Kürtje

Molnár, Franciscus: Notitia cornu Seelis Jászberénii asservati

16°, 2K, 29 L, Pest, 1803.

KÖZÉPKORI FÖLIRATOS CSERÉP. *Beregszász* város délkeleti végén a Vérke folyó partján terül el egy hat hold nagyságú kert, mely a megyei gazdasági egylet tulajdona, s leginkább gyümölcsoltványok termelésére használtatik. E végből a talajt 50—60 centiméternyire fel szokták forgatni s e közben tömérdek különféle minőségű és alkatú cserép kerül felszinre, nemcsak, hanem közben egyes köralakú égvényes helyeken kova- és obsidiánkő szilánkok, malomkőtöredékek és vasból készült késpengék, vékony hosszú sarlók és egyéb ily eszközök. A tört edények közt számos a talpaspohár alakú agyagedény, csésze-alakú mécses s egyéb különféle használatra szánt edény, melyek részint simák, részint bekarczolt és benyomott különféle vonalakkal, pontozatokkal és körökkel ékítvék. Közelebb ott időzvén, csak úgy a felszinről hordtam össze számos cserepet és vastárgyat ; a többi közt egy sajátságos idomú *vaskalapácsot*, mely csak 21 dekagramm súlyú, kilencz centimeter hosszú s háromszög alakú ; sima, lapos teteje 2—$3^1/_2$ cm. terjedelmű hossznégyszögű, oldala $3^1/_2$ cmnyitől lefelé keskenyedik egész fél centimeterig ; fent $1^1/_2$ cmternyire tetejétől van egy 1 centiméter magas és $^3/_4$ cm. széles □ lyuka, mely a nyél befogadására szolgált. Egy 11 cm. hosszú egyélü vaskéspenge is került elő, melynek peczekszerű vékony, hegyes nyele négy centiméternyi s fába lehetett egykor illesztve.

Azonban leginkább felkölté érdekeltségemet két agyagcserép, melyek egyike egy edénynek füle (ábráját lásd a 282. lapon), kilencz cm. hosszú, két és fél cm. széles és egy cm. vastag s kissé hajlított ; ennek külső szélesebb lapján ki van nyomva egy szalagszerű keretes táblácska, melynek rajzát itt közöljük, két csatt között visszafelé dru(g) szó olvasható XIV. századi majuscula betűkkel. Talán nem helytelen föltevés, hogyha a szóban a Drugeth nevet olvassuk, a mit annál valóbbszinűbbnek lehet tartani, mert jobbra balra egy-egy csatt áll, a Drugethek egyik czímer alakja. E szerint, mivel Beregszász vidéke régi Drugeth birtok volt, a föliratos cserép talán uradalmi agyagmühely emlékét tartotta meg. *L. T.+h.*

APATINI LELET. F. év tavaszán Apatinban épiteni kezdett dunai körgáthoz szükséges földet a község mellett levő magas partból ássák ki s az ezen alkalommal lelt régiségekből az ottani főszolgabiróság f. évi február 28-án kelt jelentésével Bács-Bodrog vármegye alispánjához egy vaskardot, egy bronz csattot és egy darab ezüst lemezt küldött be, mely tárgyakat a vármegye alispánja megőrzés végett a megyei történeti társulat múzeumában helyeztetett el. A kard körülbelül egy méter hosszú, egyenes egyélű, rövid és egyenes keresztvassal ; a fogantyú felső része, valamint a penge hegye egészen hiányzik s igy a kard eredeti nagyságát nem lehet megállapitani. A csatt bronzból való, szép zöld patinával van bevonva, s két ezüstfejű szeggel áttörve. A külön álló kis sima ezüst lemez, valami díszletnek töredéke s valószinűleg úgy, mint az a honfoglalás

LEHEL KÜRTJE ÉS A JÁSZOK címén dr. Illésy János ez érdekes középkori emlék történetéhez becses adalékkal járul hozzá (Századok XXXI. 261—265.). Kimutatja, hogy a kegyelettel őrzött kürt már a XVII. század elején volt a jászok tulajdonában és hogy már 1682-ben Lehel nevéhez kötötte az akkori közvélemény. Közlőnek igaza van, hogyha azt tartja, hogy nem képtelenség a közhit, mely Lehelnek tulajdonítja a kürtöt, mert a kürt kora csakugyan a X—XI. századokra tehető. A hazai szaktudomány eddig nem teljesítette még kötelességét a jász kürttel szemben. Kivánatos, hogy valaki, a ki a középkori archæologia byzanczi és keleti ágaiban járatos, összeállítsa az európai múzeumokban őrzött vagy az irodalomból ismert rokon olifántok közül az analogiákat és a mennyire lehetséges, magyarázatát adja a kürtön kifaragott domborműveknek. Tudjuk, hogy ez hosszadalmas és nem könnyü föladat és nyilván ez az oka, a miért azon hazánkfiai, kik eddig a kürtről értekeztek, nem jutottak kielégítő eredményre. *sz.*

LAJTAPORDÁNYI RÓMAI SIREMLÉK. Mohl Adolf pordányi plébános a «Westung. Volksblatt» czímű soproni lap f. évi 54. számának tárczájában római síremlékről értekezik, melyet nem régiben az u. n. keresztes földek azon pontján leltek, hol a Wimpæsingból levezető út a fürdőházi úttal találkozik. A tábla 150 centiméter hosszú, 60 cm. széles, vastagsága 20 cm. A faluba szállításánál a tábla ketté tört és ily állapotban ülőpadnak használják ház előtt. Föliratа közlő szerint így szólt: D · M · | AEMIL. ET · AVRELIA | VARIA · VIVI · SIBI · ET | AVO · FELI · E · FLORENTI | NE AN · XXXI · H · S · P · F azaz: Diis Manibus Aemilia et Aurelia Varia vivi sibi et Avo Felici et Florentinæ annorum XXXV. hoc sepulcrum poni fecerunt.

KOSSEA ÉRMEI. Minden hazai érmész ismeri azokat az aranyérmeket, melyeknek egyik oldala utánozza Junius Brutus denárját és két római lictort ábrázol, mig a szelvényben *KOΣΩN* fölirat olvasható és a hátlapon koszorut és kormánypálczát tartó sas van ábrázolva. A régibb irók közül Tristan és utána Haverkamp azt hitte, hogy Kosa etruriai város verette ez érmet, ellenben Eckhel és Friedländer az arany stater stylusa után itélve és mert legsűrűbben a Balkánfélszigeten lelték, úgy vélekedtek, hogy Junius Brutus vezérsége idején és a philippii csata előtt készítették és e felfogás szerint a *KOΣΩN* név vagy magistratus neve volt, vagy annak a thrák király nevét jelentette, a kinek a területén verték. E véleménynyel szemben Neumann már a mult században azt a nézetét jelentette ki, hogy a *KOΣΩN* névben valamely dunavidéki város rejlik, a leletek után itélve e város helyét Dél-Magyarországon tételezte föl és *KOΣΣEA*-ra gondolt, melyet Byzantiumi Stephanos is említ. Kubitschek tanár a bécsi numism.

Arch. Ért. 1897. 285.

Egyszerre ismét felugrott s nagy lépésekkel kezdett járkálni fel s alá. De szemei most tiszta fénytől ragyogtak s mutatták, hogy nemes és nagylelkű eszme fogamzik meg agyában. Ő felkapta, megforgatta, meghányta-vetette, — s végre elfogadta ez eszmét.

E perczben kopogtak az ajtón. Sharp ur jött vissza.

— Bocsásson meg, hogy kétkedtem; szólt nyájasan a doktor. Most már teljesen meg vagyok győződve, s ezerszeresen lekötelezettje önnek, minden eddigi fáradozásáért.

— Lekötelezettségről szó sincs... merő üzlet... mesterségem.... válaszolt Mr. Sharp — Szabad-e remélnem, hogy Sir Bryah igénybe veendi ügynöki szolgálataimat?

— Önként értetik. Az egész ügy lebonyolitását önre bizom. Csak arra az egyre kérem önt, hagyjon fel azzal, hogy engem e képtelen czimen szólitson.

Képtelen! Oly czim, mely huszonegy millió font sterlinget ér! — látszék mondani a Sharp ur arcza; de sokkal udvariasb ember volt, hogy sem ellentmondjon.

— A mint parancsolni méltóztatik, felelt meghajtva magát. A vonattal visszatérek Londonba s ott várom be parancsait.

— Megtarthatom ez okmányokat?

— Kétségkivül; másolataink vannak rólok.

És Sharp ur, elmaradhatatlan uti táskájával, eltávozott.

Sarassin tudor, egyedül maradva, iróasztalához ült, levélpapirt vett elő, s egy percznyi gondolkozás után irta, a mint következik:

„*Brigthon*, 1871. oktober 28.

Kedves fiam. Váratlan, óriási szerencse ért. Ne hidd, hogy őrültségi rohamban szenvedek s olvasd át azt a két-három nyomtatott okmányt, melyeket levelemhez csatolok. Világosan látandod belőlök, hogy egy angol, vagy jobban mondva indiai báróság s egy, félmillió frankot tulhaladó és az angol bankban elhelyezett vagyon örököse vagyok. Nem kételkedem, kedves Oktávom, hogy te is hasonló érzelmekkel fogadod e hirt mint magam. Mint én, te is át fogod látni, mily uj kötelességeket ró reánk ily nagy vagyon, s mily veszélyekkel fenyegetheti józan eszünket és meggondolásunkat. Még nincs egy órája, hogy tudomásom van e dologról, s e felelősség gondja máris félig elfojtja bennem az örömet, melyet, mikor megtudtam, reád gondolva éreztem. Ki tudja nem lesz-e végzetes ránk nézve sorsunk e változása? — Szerény kutatók a tudományok világában, oly boldogok valánk igénytelen helyzetünkben! Azok maradunk-e tovább is? Talán nem, ha csak... De nem merem még fölfedni előtted azt a gondolatot, mely elmémet foglalkoztatja.... ha csak e vagyon nem váland kezünkben egy uj és hatalmas tudományos műszerré, a művelődés bámulatos eszközévé! Majd beszélünk róla.

Irj mielőbb s tudasd velem, mi benyomást tett rád e nagy ujság; s add azt, óvatosan, tudtára anyádnak is; meg vagyok győződve, hogy oly eszes asszony létére, nyugodtan és higgadtan fogja fogadni. A mi húgodat illeti, ő még fiatalabb, mintsem ilyesmi elcsavarhatná a fejét. Különben az ő kis fejecskéje elég szilárdul áll már is, s ha ez ujság minden lehető következményeit fel tudná fogni, bizonyos vagyok benne, hogy mindnyájunk közt épen rajta változtatna uj helyzetünk legkevesebbet.

Kézszoritásomat Marczellnek. Jövőm összes tervei közt egy sincs, melyben neki helye ne volna. Szerető atyád

Dr. Sarassin Fr.“

E levelet a Sharp által ott hagyott irományok legfontosabbjaival boritékba zárva:

Sarassin Oktávnak,
az ipar- és művészetek központi iskolája
növendékének
Páris,
Roi-de-Sicile-utcza, 32 sz.

czimezte, s azzal kalapját és felöltőjét véve, a kongresszusba indult dr. Sarassin. Egy negyedóra mulva, a tudományos tárgyalásokba merülve, a derék ember nem is gondolt örökségére, millióira.

(Folyt. követk.)

A Jász-kürt.

Hazánk egyik legnévezetesebb történeti és műemléktárgyát ismertetjük meg röviden e sorokban t. olvasóinkkal. A jászok birtokában, emlékezetet tulhaladó idők óta őriztetik Jászberényben egy elefántcsontból faragott kürt, melyet a néphagyomány *Lehel kürtjének* tart és nevez, mi pedig jelenlegi birtokosairól egyszerüen *jászkürtnek* mondhatjuk. Rajzát kisebbitett alakban ime itt adjuk (1. ábra). Egész irodalom keletkezett már e becses műemlék felől, folyóiratokban és önálló müvekben épugy, mint egyes szakmunkákban.

Legelőször *Molnár Ferencz* kiskunsági kapitány irt róla latin nyelven egy külön müvecskében, mely 1789-ben Bécsben látott napvilágot.[1])

Ez értekezés szerzője kardoskodott első izben a néphagyomány mellett, mely e kürtöt Lehel vezérnek tulajdonitja, még pedig azon kürtjét véli felismerni benne, melylyel Lehel Konrádot agyon sujtotta. Molnár Ferencz gyenge okoskodásainál többet ér a művéhez mellékelt két rézmetszet, melyeket Molnár Antal készitett 1775-ben. E két rajz a kürt alakját és a rajta levő érdekes metszeteket adja természeti nagyságban. El kell ismernünk, hogy e metszetek, bár a mai kiváló pontosságot követelő kritikát ki nem állhatják, mégis a XVIII. századbeli jobb rajzok közé tartoznak és még ma is hasznavehetők. Talán nem leend érdektelen *Décsy Antal*nak, ki ezelőtt több mint félszázaddal irt e kürtről, kimondott véleményét e munka felől, már a sajátságos polemikus hang miatt is itt idéznünk. „A Jász-Kürtről (ha annak lehet mondani,) első Iró volt Molnár Ferentz ur, ki leirta, és rajzolásban előadta mind azon Tzimeket, Figurákat vagy is Képeket, mellyek azon az ugy neveztetett Já zz-Kürtön láttzanak lenni. Hanem ebben az ő előadásában abban ütött bakot, hogy azon titkos mettzéseket meg nem magyarázta, és ki nem nyalta, mint a medve a kölykét, megelégedvén azzal, és megfeneklett abban, mintha ez a tsinálmány, az Árpád emberei által mettzetetett Hadi-Kürt lett volna.“[2]) A munka második részében pedig igy szól: „Molnár Ferentz ur tsak éppen abban érdemlett dicséretet, hogy ő volt az első, a ki elől adta azon Kürtön lévő metzéseket, de külömben igen kevés dicséretet kapott a Tudósoknál, mert tsupa puszta üres előadásokból áll az egész elől adása, és a Kakasok el osztogatásában, nem tudván azt meg gondolni hogy azok mind Ördögök vóltak, melyek szinekben az ördög magát tiszteltetni és imádtatni akarta a követőitől, a mint ezt megbizonyitjuk a II. Szakaszban ebben a Részben.“.[3])

Décsy e művében erősen harczol azon téves föltevés ellen, mintha e kürt a jászokhoz Lehel től származott és épen Konrád leütése alkalmával szerepelt volna. Szerinte e kürt sem hadi, sem vadászati czélokra nem használtatott, hanem vallási czélja lehet; azon időkből való, midőn a mai harang helyett tárogatók és kürtök hangjával hivták egybe a keresztény hívőket. Azonban Décsy is a mesék és mondák országában keresett alapot kombináczióinak, melyek szerint e kürtöt valaha sz. Theodora császárnő a morváknak küldte ajándékba, Cyrill és Methód által, honnét *Szvatobog*, Szvatopluk fejedelem fia zsákmányul elragadta, nyakába akasztotta s Árpád katonái által ő is levágatván a magyarok kezeibe jutott, kik az aranyláncot és drágaköveket kiszedvén belőle, magok közt felosztották.[4])

Décsy ez okoskodásának épen csak kiindulási pontja uj, hogy t. i. e kürt nem hadi czélra, nem vadászatok alkalmával használtatott, hanem egyházi ékszer, egyházi tulajdon volt. Állitásának másik fele csak annyiban különbözik a Molnár Ferencz által megörökitett és maig élő néphagyománytól, hogy Lehel helyett Szvatoboggal hozza kapcsolatba ép oly alaptalanul, mint amaz. Mindazáltal Décsy müve 50—52 sz. alatt közölt véleménye figyelemre méltó, a menynyiben ő már megjegyzé, hogy ezen kürtöt Árpád katonái már csak a rajta levő faragványok miatt sem készithették, s épen e faragványokból lehet „*görög*“ müvészre következtetni, mint elmésen jegyzi meg Décsy: „Noscitur ab ungve leo.“[5])

Természetesen ma egy szakember sem irhatná alá *Décsy* ezen állitásának második felét, hogy „*görög*“ művésztől eredett e munka. A mai vizsgálódások szerint *byzanti befolyás* alatt készültnek ismerik el a szaktérfiak.

De szóljunk még pár szót a kürtön levő alakok azon magyarázatáról, melyet legelőször Décsy kisérlett meg. Az alakzatok könnyebb áttekinthetése czéljából itt (2. ábra) adjuk a domborumü alakokat lefejtve, illetőleg az egész kürtöt kiterjesztve. A kürt szájának peremét egy csinos motivumokból szerkesztett szalag disziti, mely pálczafonadék idomu medaillonokban stilizált sas, oroszlán, kakas (?), ember és centaurus alakokat tüntet föl ismételten. Erre a zsinort tartó érczpánt következik, majd szijfonadék keretben a symbolikus értelmü csoportozat négy sorba osztva. Az egész menetalaku jelenet egy megerősitett várszerű alkotmány kapujából látszik kijönni. Fontos körülmény a három kereszt, melyek e váralaku épületet diszitik. Lovaglók, ijjászok és centaurok váltakozó menete oly élénk mint akár a biblia pauperum, „a szegények bibliája“-ként szerepelt ó- és ujszövetségü képek, melyekkel a basilikák falait volt szokás tanulságosan ékiteni. Décsy e csoport minden egyes alakját müve II. részében az antik mythologiából kölcsönzöttnek állitja. Szerinte a szarvasra ijjázó alak *Fascinus*, az utána következő „*kutyát* fojtogató“ *Sigalion* hamis isten, a Centaurok közt *Faunus* (darab fával), *Amphion* hárfával, *Orpheus* és *Arion* sipokkal láthatók, a fátyolos fejü női alak (az utolsó sorban) *Circe* pogány istennő, az állatok mind bálványok, ugyszinten a két meztelen alak (3-ik sorban) is, csakhogy ezek „*fertelmes* bálványok.“ A kapun és házon látszó keresztek Décsy véleménye szerint *valamely keresztény által később vésettek* a kürtre, mig a többi alakok pogány müvész kezeiből valók. Érdemes szó szerint idézni szavait: „Hanem abban ez is meghatároztatott, hogy a ki a Szent Keresztet tette az Kürt forma edényre, Keresztény volt, melyből következik ellenben az, hogy a ki azon hamis Isteneket metzette ezen Kürt formára, *az Pogány vólt és ördöngös*, lehetet ez Pharao alatt Krisztus Urunk előtt 1488 esztendőkkel.“

Décsy után 1817-ben a „Tudományos Gyüjtemény“ IV. füzetében jelent meg egy kis czikk e kürtről.[6]) Szóllottak még hozzá *Jerney*,[7]) *Horváth Péter*,[8]) *Szeremley* és mások, de ezek véleményeit itt sorra fölhoznunk nem föladatunk. Legujabban, midőn 1876-ban az árvizkárosultak javára rendezett mű- és történeti emlékek kiállitásán is közbámulat tárgya volt, *Ipolyi Arnold* a következőleg nyilatkozott felőle: „Egyike kétségkivül azon X—XII-ik századi nevezetes ivorcsont faragványoknak, melyeken az emlitett korszak bizanti és román izlésü müvészetének technikája, valamint képletei, ábrái félreismerhetlenek. Rajta a classicus mythos és rege jelképes centaurjai s egyéb hasonló állat: ló, madár stb. alakzatai és szörnyei mellett, a népies mulatságok, (büvészek, akrobaták) ábrái előálli-

[1]) Notitia Cornu Leelis, Jász-Berénii asservati; quam exhibuit *Franciscus Molnár*, Jászberéniensis, Districtus Minoris Cumaniae Capitaneus. Cum duabus figuris aeri incisis. Vindobonae 1789. Kis 8-rét 29 lap.

[2]) Fris és Legujabb előadás a Jászokról, és Kürtjökről, és ennek Értelméről, vagy is Magyarázásáról. Irta *Décsy Antal* Törvényes ügyelő, 1813-dik Esztendőben. Miskolczon, 1814. — Ez a mü első része. A második rész 1816-ban jelent meg Kassán ily czim alatt: „További Folytatás a Jász-Kürtön lévő Metzésekről, és azoknak értelmekről. Irta Nemes Décsy Antal Törvényes Ügyellő Miskolczon, 1814-dik Esztendőben.

[3]) *Décsy Antal*, id. mü. II. rész 16. lap.

[4]) U. o. I. rész, 22—30 lap.

[5]) U. o. I. rész 25 lap.

[6]) V. ö. 96—103 lapokat. Itt *Décsy* munkáját éles kritikával bonczolgatja *B. V. L.*, a nélkül, hogy valami ujat és helyeset állitana.

[7]) *Jerney:* A Jászkürtről, „Tud. Gyüjtemény 1828.“ XI. k. 80 lap.

[8]) Értekezés a Kúnoknak, és Jászoknak eredetekről, azoknak régi és mostani állapotjokról. Pesten, 1823. Értekezés a Jász-Kürtről, melly Leel-Kürtjének is hivattatik. 143—156. lap. Később, 1847-ben a „M. Hajdan és Jelen“ I. kötetében jelent meg „Lehel Kürtje“ czim alatt egy közlemény 3 rajzzal.

tását szemlélhetjük. Ezen állati allegoriai, naptárköri, bestiariusi és physiologusi, valamint a néphumor szülte alakzatok képzése a bizanti müvészettől kezdve, még a román műkorszakban is ugy az edényeken, eszközökön, ruhákon, ékszereken és butorokon, mint az egyházak portaléin és homlokzatán, az oszlopfőkön s egyéb helyütt alkalmazott faragványokon folyvást, a XII-ik századon tul is fentartotta magát.“ [9])

„LEHEL KÜRTJE.“

Ipolyinak e szavai érthető ujjmutatás gyanánt szolgálhatnak azon kérdések megoldására, melyeket e nagybecsü műemlék évszázad óta támaszt. Mindenek előtt azon kérdést, ha vajjon Lehel vezéré volt-e ezen diszes faragásu kürt, bátran átugorhatja a lelkiismeretes kutató. Nemzeti szokás az már nálunk és egyéb népeknél is, hogy a mi jeles, nevezetes, vagy ritka tárgyat birunk, történetünk első rangu tényezőinek neveihez füzzük, nekik tulajdonitjuk. Köztudomásu e kegyelet, mely a népmondákkal és mesékkel egybefonódva bizonyos nimbust fon még némely csekély becsünek látszó emlék köré is, ha azt mondjuk, hogy Árpád apánk, sz. István, sz. László avagy Mátyás királyainktól származik. E kegyelet emelte a néphagyomány körébe a jász-kürtöt is és lett belőle *Lehel kürtje*. Nem csodálkozhatunk tehát a fölött sem, hogy Horváth Péter kelleténél több sulyt tulajdonitott a néphagyománynak, midőn egész komolysággal e szavakra fakad müvében: „Ha a Jászkürtön látható tsorbulás, és repedés jól megvizsgáltattnak, el kelletik ismérni, *hogy azzal nagy csapás tétetett és igy hihető*, hogy Leel azzal ütötte főbe Konrád Hertzeget, következendően a Jászkürt, melly Elefántnak agyaráról készittetett, hoszszaságában fél röff 2 ujnyi, nehézsége $3^1/_2$ fontnyi, a főbe ütésre szolgálhatott!“ [10])

Legérdekesebb mindenesetre a symbolikus jelentőségü képek magyarázata leend, melyet Décsy — mint fönebb emlitők — már megkisérlett. De az erre czélzóknak nem lehet figyelmen kivül hagyniok azon érdekes hasonló külföldi példányokat, melyek Dániában, Franczia-, Német-, Olasz- és egyéb országokban, nyilvános gyüjteményekben és magánosok birtokában e korból maig fönmaradtak. [11]) Ezen analog példányok szorgalmas egybevetéséből tán sikerülend a középkori gazdag phantasiáju bestiariusok eme képleteihez megtalálni a helyes magyarázat kulcsát. Azonban nagyon könnyen tévedhetne az, ki könnyűnek vélvén e feladatot, elhamarkodott itélettel iparkodnék kitölteni a régi hézagot, mely műemlékeink sorozatában e becsés műtárgyunkat illetőleg kérdőjel gyanánt áll.

A mi a jászok által való birtoklást s annak történeti nyomait illeti, az bár másodrangu, de mégis felette érdekes kérdés. Sajnálattal kell konstatálnunk, hogy ámbár a Jászkürtről irt egyének közt két jászsági születésü (*Molnár* F. és *Horváth Péter*) volt, bizonyosat ezek sem tudtak kipuhatolni. De erre nézve sem érezzük elvesztve reményünket különösen ma, midőn a magyar történelmi társulat lelkes buvárai napról-napra érdekesebbnél érdekesebb anyagot tárnak föl a régi leveles ládák feledett poraiból, s fontos történeti adalékokkal gazdagitják hazánk krónikájának itt-ott még, hézagos lapjait.

Ezuttal örömünkre szolgált e lapok olvasóival rajzban [12]) s főbb vonásaiban ismertetni meg e nagybecsü középkori műemléket, a reá vonatkozó irodalmi termékekkel együtt, mely — hogy Ipolyival szóljunk — „méltán külön műtörténeti monographiát igényelhetne.“

Czobor Béla.

[12]) Fényképi hü másolatát Klösz Gy. budapesti fényképész műtermében kaphatni, a ki a legutóbbi műkiállitás alkalmával kétféle nagyságban vette föl e becses régtárgyat.

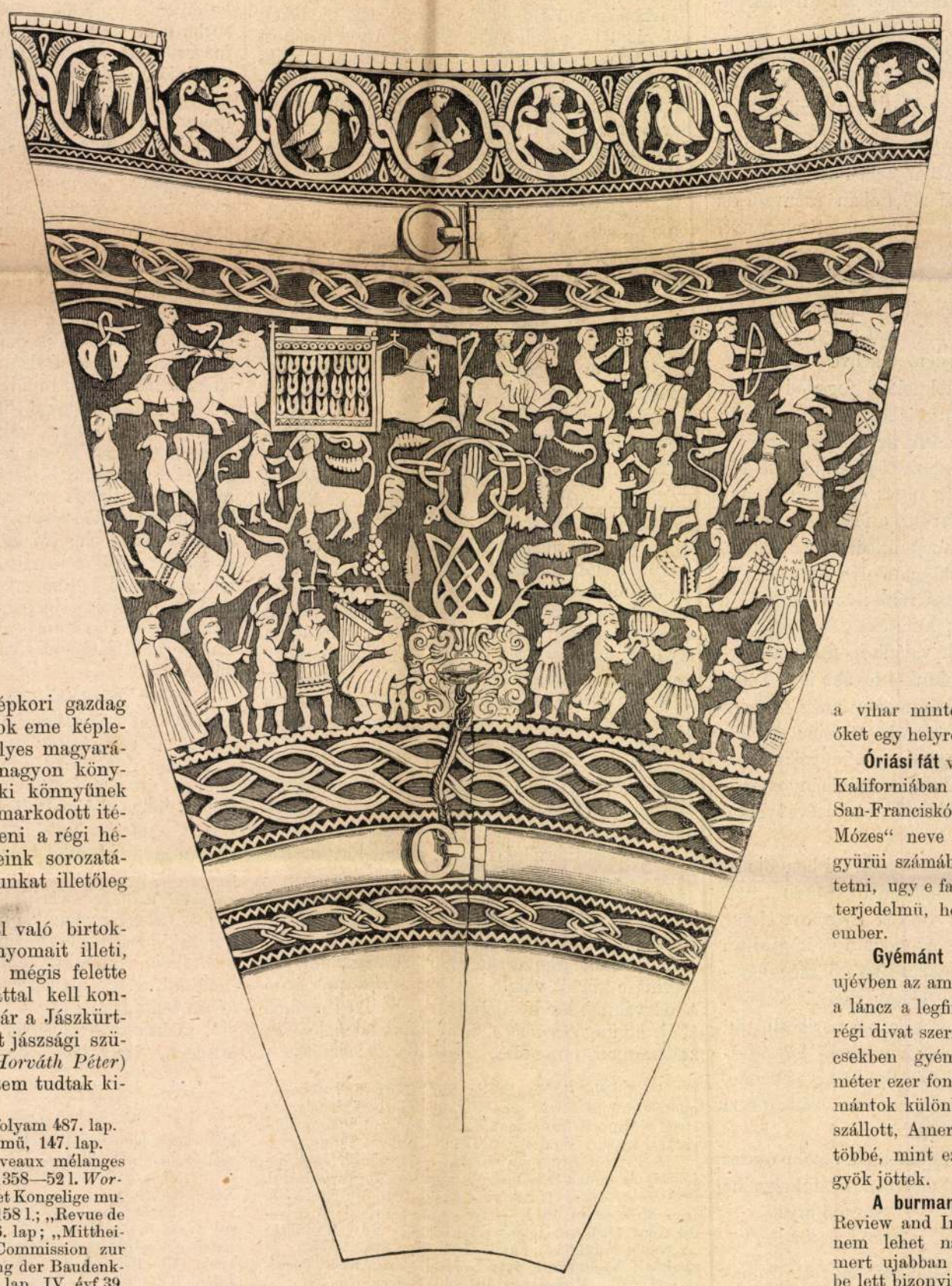

„LEHEL KÜRTJE“ (KITERJESZTVE). — RAJZOLTA GYÁRFÁS JENŐ

[9]) Századok, 1876. évfolyam 487. lap.
[10]) *Horváth Péter*, id. mű, 147. lap.
[11]) V. ö. *Cahier*, Nouveaux mélanges d'archéologie, Paris, 1874. 1358—52 l. *Worsaae* „Nordiske Oldsager i det Kongelige museum i Kjöbenhavn.“ 1859. 158 l.; „Revue de l'art chrétien“ 1858. évf. 26. lap; „Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale“ III. évf. 1858, 134. lap, IV. évf 39. lap. XVIII. köt. 215 l., 94 ábra, stb.

Egyveleg.

A német császár magántitkára, Schneider, ki nemrég hunyt el, harmincz éven át készitette magának azon vánkost, melyet koporsójába tettek. A vánkost ugyanis saját hajával tömte meg, melyet gondosan összeszedett, midőn levágatta, s mely most egy csomóban az ifjukori szőke fürtöktől az ősz hajig különböző változatokban van együtt.

A phylloxera ismét fenyegetőzik; ezuttal azonban nem a szőllőt, hanem a kávét bántja. Braziliában ugyanis a patakok s nedves völgyekben levő ültetvényeket támadja meg, leveleiket s gyökereiket tönkre teszi. S mindezt egy negyed milliméter parányiságu féreg okozza, melyből egy-egy tőn 30—40 milliót is számitottak.

Angol különcz. Eastlake nevü vagyonos angol Nossinghillben, sajátságos módon vetett véget életének. Megrakta zsebeit kövekkel, egy kötelet derekára kötött s annak másik végét a csónak középső ülése körül. Ekkor beleugrott a vizbe s a felfordult csónak vonszolta őt tovább. Ongyilkosságának oka a zsebében talált irat szerint az volt, hogy bizonyos természettudományi kérdést hiában igyekezett megfejteni.

Ebéd XIV. Lajos tiszteletére. A bajor király legujabb különczködéséről sokat beszélnek diplomacziai körökben, irja egy franczia lap. Hohenschwangaui kastélyában ugyanis a bajor felség nemrég tizennégy teritékü ebédet rendeztetett XIV. Lajos és udvara tiszteletére. Az asztalnál egyedül a király ült. Egy teriték XIV. Lajos, a többi pedig udvara kitünőségei számára volt föntartva. Az elhunytak szellemei azonban nem jelentek meg a lakomára. A király hallgatagon ült e sajátságos ebéd alatt asztalánál. Köztudomásulag II. Lajos király nagy tisztelője franczia névrokonának. Egy palota, melyet most épittet, hű utánzata lesz a versailles-i palotának.

Borostyánkő. Poroszország északi részén Palmnicken mellett nagy mennyiségü borostyánt dobott a partra a tengeri vihar január 2—5-ike közt. A váratlan nyereség oly nagy, hogy abból az egész partvidék évi bérét ki lehet fizetni. Jellemző, hogy a tenger-part többi részein aránylag csekély számban találtak borostyánkövet, ugy hogy a vihar mintegy csomóban hányta ki őket egy helyre.

Óriási fát vágtak ki tövestől nem rég Kaliforniában s annak nagyobb részét San-Franciskóba szállitották. A fa „vén Mózes“ neve alatt volt nevezetes. Ha gyürüi számából korára lehet következtetni, ugy e fa 4840 évet élt. Törzse oly terjedelmü, hogy bensejében elfért 300 ember.

Gyémánt lánczokat ajándékoztak ujévben az amerikai milliomosok. Maga a láncz a legfinomabb filigram ezüstből régi divat szerint van készitve, s a szemcsekben gyémántokkal kirakva. Egy méter ezer font sterlingbe kerül. A gyémántok különben most, mióta áruk leszállott, Amerikában nem oly divatosak többé, mint ezelőtt, s helyökbe a gyöngyök jöttek.

A burmani püspökség a „Bombay Review and Indian advertiser“ szerint, nem lehet nagyon tisztességes állás, mert ujabban a Mandalayai püspökről be lett bizonyitva, hogy 704 disznót lopott el a királytól.

LEHEL KÜRTJE *(Jászkürt)*, Jászberény város tulajdonában levő elefántcsont kürt, amelyet a hagyomány Lehel vezérrel hoz összeköttetésbe. Sokalakos dísze vadászati vagy cirkuszi jeleneteket és egyes állatalakokat ábrázol. Keleti jellegű munka az 1000. év tájáról. Eredete még nincs teljesen tisztázva; legújabban Hampel József és Supka Géza értekezett róla.

K. Gy. II. 19 l

2705

40. Antonio Allegri (Correggio) után.

(Sz. Correggioban 1494. táján. † ugyanott 1534. márczius 5-én.)

Krisztus a töviskoronával.

A mellig látható Megváltó jobbra fordult fejét a töviskorona ~~szorítja~~ díszíti és jobb kezével a bal vállára vett keresztfát fogja. Leomló göndör haja, szemöldöke és szeme barna, pelyhező bajusza és szakálla szőke, ~~Piros~~ palástja ~~a vállon himezett.~~ A háttérbeli bolthajtásos épület ~~ál melyet~~ repkény futott a be. Rajta fölül érem köti le figyelmünket, a melynek előlapja balra fordult és arczélben ábrázolt férfi fejét mutatja hosszú hajjal és beretvált arczczal.

Vászon, méretei 62 : 45 cm.

1891: Bej. 14. — 1892: Bej. 14. — 1893: Bej. 40. — 1894: Bej. 40. — 1895: Bej. 40. — 1896: Bej. 40. — 1897: Bej. 40. — 1898: Bej. 40.

Másolta: *Leicher F. J.* (1727 † 1795.) ~~— Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 252. — Dep. régi 56. — Lisza 130.~~

+ himezett
+ piros.

181

— 1900: Bej. 40. — 1901: Bej. 40. — 1903: Bej. 40. — 1904: Bej.

Lehel kürtje. Elefánt-
csont kürt faragványokkal ~~1000 tájárol~~
a XI. századból, Jászberény
város tulajdonában. A
monda szerint Lehel vezére
volt. Terjedelmes irodal-
ma eredetét még nem
tisztázta.

Lehel kürtjéről

részletes összefoglalás

a kör. műben.

Blényjászberény

23–30. l.

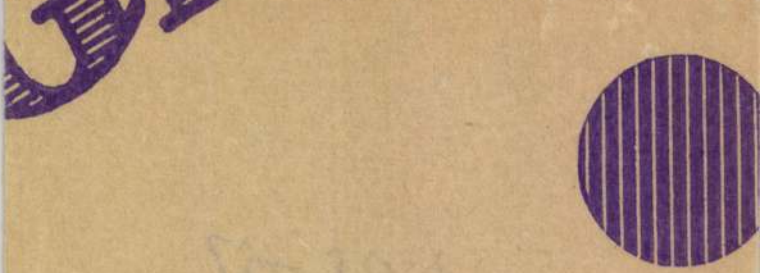

BUDAP

József-kör

(ÜLLŐI-ÚT SA

M

III. RÉSZ

DOLGOZATOK

I. fejezet

A Lehelkürt ismertetése és irodalma

A Jászmuzeum legértékesebb kincse a *Lehelkürt*, amely iparművészeti és történelmi jelentőségével világhirűvé tette Jászberény városát. A nép és a tudósok érdeklődését, képzeletét éppúgy megkapta és foglalkoztatta, mint Lehel vezér. *Mindkettő köré szép mondakör és irodalom szövődött.* Az összefoglaló áttekintést méltán megérdemlik.

Abb. **12.** kép
A jászberényi Lehelkürt.
Das Horn Lehel's. Elfenbein. Aus dem IX. Jahrhundert, Byzanz.

A kürt hajlott *elefántagyarból* készült. Hossza 41 $^{c}/_{m}$, tojásdad szája 10 $^{c}/_{m}$ széles. A csúcson lévő nyilás 1·5$^{c}/_{m}$. A fal vastagsága 6—7 $^{m}/_{m}$. Súlya 2 kg, két ezüstpánttal és zsinórral együtt 2·73 kg. (*Abb. 12. kép.*)

A kürt *vastagabb végét 5 $^{c}/_{m}$ széles sáv* köríti. Ennek szélső kerete levélsorból és síma lécből, alsó kerete pedig zigzeg szalaggal

DEUTSCHER AUSZUG

Die Abteilung der Schönenkünste des Jászmuseums in Jászberény bewahrt einen Teil der von dem Kolozsvarer Nationalmuzeum geretteten Galerie, die von den Rumänien besitzt wurde.

Zwischen diesen Bildern befinden sich:

Munkácsy Mihály (1844—1909): Landeseinnahme, Farbenskizze.

Zemplényi Tivadar (1864—1917): Pilger des Hochlandes.

Gyertyánffy Berta, Gräfin Kálmán Nákó (1820—1882), Frederich Amerlings Schülerin: Zigeunerin. *(Abb. 6.)*

Chiovini Ferenc (geb. 1899): Landungsufer.

Gecse Árpád (geb. 1900): Auferstehung des jungen Naimis.

Jusepe de Ribera (1588—1652): Heiliger Jeromos, Skizze.

*

Marie Antoinettes fünfteiliges mit neubarock Kamée-Serie versehenes Armband, mit in der Methode Watteaus und Bouchers geschnitzten idillischen Themen. *(Abb. 7.)*

Das aus 28 Karat Massengold gemachte neuklassische Malachit-Armband, Marie Luisens. *(Abb. 8.)*

Die Brosche Marie Luisens in goldenem Rahmen. *(Abb. 9. 2)*

Das aus den Haaren der Baronesse Ludwig Amelin, Karoline Kavriani, der ersten Hofdame der Königin Marie Luise geflochtenes Armband, die miniatur stellt den Baron Ludwig Amelin dar. *(Abb. 9. 1).*

Der japanische Fächer Marie Luisens. Die Kopf- und Handrückenteile der menschlichen Gestallten sind $1^1/_2$ m/m Beinplatten, gemalt. *(Abb. 10.)*

Brosche, die Miniature stellt den Baron Géza Amelin dar. *(Abb. 9. 3)*

*

Stück des Geschenk-Services des Kaisers Franz für den jungen Adler. Alt-wien Arbeit aus den 1827—28 Jahren aus einer sechser oder zwölfer Serie. Aus dem Nachlasse der Familie Baron Amadé. *(Abb. 11.)*

Jászberényi Jászmúzeum
Évkönyve 1937.

díszített lécből áll. A kettő között két pálca hajlataival nyolc kört alkot, melybe nyolc képet vésték. A homorú oldalon *egy kentaurosz* kezében pálcát tart. Két oldalt lévő két kör alakja feléje néz. A körkeretben ülő *két meztelen ifjú* közül egyik a ballábát, a másik a jobblábát emeli. *Két kakas* csőrében levelet tart. Egyik jobbra, másik balra a kentaurosz felé néz. *Két oroszlán* hátrafordított fejjel farkuk levélidomú végét harapja. A nyolcadik alak a domború oldalon *egy sas,* jobbrafordított fejjel szárnyát és farkát kiterjeszti. Az egyik oroszlán felett van az a *csorbulás,* amelyről a monda szól. Mellette az 1897-i törés, amelyet kifoltoztak. A körök külső oldalán lévő háromszögeket különböző nagyságú levelek töltik ki. *(Abb. 13. kép.)*

A *domború oldalon repedés támadt* a kürt falán. Ezért húzták reá 1857-ben a *két ezüst pántot,* melyek közül a nagyobbik éppen a leírt sáv alatt van. Ennek hajlatában lévő *karika* tartja a zsinórt. A pántban *három ötvösbélyeg* van. Az egyikben Lehel kürtje, a másikban L I betűk, a harmadikban 1857 láthatók.

A harmadik sávban léckeret közt két egyrétű szalag úgy húzódik hullámosan, hogy tíz helyen metszik egymást s a metszések köré szalaggyűrűk fonódnak. Ezután a meanderféle sáv után következik a kissé mélyített, 13.6—16.6 $^{c}/_{m}$ széles *nagy mező* négy sorban elhelyezett domborművekkel.

A nagy mező *első sorában* háromormú *négyszögű fal* kereszttel díszített kapuján *felkantározott ló* ugrik ki egy vágtató *lovas* után, aki jobbjában pálcát, baljában pedig gömbidomot tart. Két térdelő *gyalogos* előzi meg. Jobbjukban majdnem függőlegesen hegyes pálcát tartanak, baljukban gömböt, illetve korongot. Előttük egy baltérdre ereszkedő *férfi* nyilat lő egy *szarvasfélére,* melynek hátán sólyom áll. Mindkét állat a nyilazó felé fordítja fejét. A szarvas alsó agancsáról két indás levél lóg le. Az első sor végén egy férfi hevesen küzd egy oroszlánnal. Az alakok magassága a homorú oldalon 3.5, a domború oldalon pedig 4·2 $^{c}/_{m}$.

A *második sor* domborulatában egy kissé *hátrahajló alak* baljában korongfélét emel magasba, jobbjában pedig pálcát tart. Vele szemben álló *társa térdhajlítással* és póznával emelő mozdulatokat végez. Mindkettőjük mögött *kakas* berzenkedik. Ezek mellett pedig félig ló, félig emberi alakból álló *két kentaurosz-pár* viaskodik pálcával a kezükben és egymás üstökébe markolva. Közöttük *jobbkéz* tenyerét látjuk. Ezt *indaköteg* veszi körül, amely a *harmadik sorban szívalakú* bonyolult csomóba megy át s levelekben és fürtökben végződik.

A *harmadik sor* domború részén kiterjesztett szárnyú és farkú *sas* jobbra tekint. Kétoldalt egy-egy négylábú, szárnyát, farkát felemelő állat, *griff* iramodik feléje.

A *negyedik sor* homorulatában domborműves *ezüst lemezen* 4 $^{c}/_{m}$-nyi négyrétű *sodronyból font lánc* csüng. Ez újabb keletű. Molnár Ferenc 1779. évi leírása szerint ezen a helyen „vagyon most viasszal

bétemetett töredékeny *hasadás,* melynek helyén valaha mi lehetett, avagy mi- ki-ábrázolt darab töretett ki onnan, általlátni nem lehet." Talán drágakövek helye! Ettől a kérdéses helytől balra egy *ülő alak* hárfázik. Előtte *öten egyensúlyozó gyakorlatot végeznek.* Egyikük homlokán T-alakú lécet tart, melynek jobbik ágán meztelen gyerek térdel, letörött ágára pedig egy másik kapaszkodik. Egy férfi emeli, egy másik pedig két pálcát tart kezében. Egy díszes ruhájú *felügyelő* vigyáz

Abb. 13. kép

A Lehelkürt kiterített rajza.

Die Figuren und Motiven des Lehel-Horn's.

rájuk. Mellette egy *kürtös* erőlködik. *Két mozgó alak* meg pálcával és gömbölyű tárggyal játszik. Végül egy *balra forduló alak* magasbaemelt baljában lécet vagy hangszert tart. Ennek a sornak az alakjai 5 $^{c}/_{m}$-re nőnek.

A főmezőt alul zigzeges szalagok között 2—2 párhuzamosan hullámzó, tojásdad idomokat képező *szalagfonadék* határolja. Alatta van a kisebbik *ezüst pánt* a zsinórtartó karikával. Végső díszítésül két

zigzegos szalag között keskenyebb formában ismétlődik a nagy mező felső szélén lévő *szalagfonadék*. A kürt felülete tovább a csúcsig 12 $^{c}/_{m}$ szélességben síma, mintegy a kürt nyele.

A domború alakok a *kopás* ellenére is 3 $^{m}/_{m}$-nyi *függőleges fallal* emelkednek ki, néhol azonban *ferdén kifelé*. A nagy mező alján gyakori a végtagok *alámetszése*, amelyen a tűt át lehetne húzni. A művész az alakokat nem különíti el teljesen egymástól, ami sokszor zavarólag hat. Sőt, *egyik sor alakja átnyúlik a másikba*. Az ábrázolás érdekessége, hogy a térdelő ember olyan magas, mint az álló és lovas. Sőt, *a griffet kisebbnek tünteti fel, mint a sast*.

Az embereket és állatokat főleg *oldalnézetben* ábrázolja, mozgó helyzetben. A szemet és a hajat *gömböcökkel* jelzi. Az emberek szűkújjú, testhez símuló *mellényt* s csaknem térdig érő *köntöst* viselnek. Csak a negyedik sor főalakjának van hosszú, bőujjú ruhája és fejéről kendőféle lóg jobb vállára.

Különösen jellemző, hogy az állatok farka *indába és különféle levélalakba* megy át. Három sor levél díszíti az első sorban lévő négyszögű falat, a mezőbeli sas mellét is.

A *mértani díszítmények* közül legsűrűbben alkalmazza a művész a *zigzegos szalagot*. Hatszor a sávokban, hússzor pedig az állatok mellén, nyakán, szárnyán és a ruházat díszítésére. *Gyűrűdísz* csak a fal felső párkányán jelentkezik.

Nagy változatosságot mutat a *fonadék*. A nyilás körüli sávot ez tagolja medaillonokra, ez keretezi a jobbkezet; három sávban szintén szalagok fonódnak össze.

A díszítések stílusa és a domborművek jelentése alapján igyekszik az irodalom világosságot deríteni a kürt keletkezésére, rendeltetésére és történetére.

A kürtről legelőször az 1358-ból való *Bécsi Képes Krónika* szól s ábrázolja az agyonsujtás jelenetét. Ez alapján ír Thúróczi János és többi krónikásunk. Értekezés formájában legelőbb *Bombardus* említi *Topographiájában* (Viennae, 1718, 166. l).

A Lehelkürt irodalmának tulajdonképeni megindítója *Molnár Ferenc*, aki 1758—60-ig Jászberény főjegyzője, majd a jászkun kerületi törvényszék bírája és a kiskúnok kapitánya. Jászberényben született 1729-ben. Legelőször 1779-ben egy 32 oldalas kéziratos könyvben ismerteti a Lehelkürtöt latinul és magyarul. A végén *„A poéta játékja"* című költeményben Jászberény termékenységét, szénáját, gabonáját dícséri Buda kövével, bástyájával szemben. A Jászmuzeum tulajdonában lévő értékes kézirat címei: *Notitia Cornu Leelis, Jasz-Berenii asservati quam exhibuit Franciscus Molnár Jász-Beréniensis... ordinarius Fiscalis, Procurator... Jász Berény Várassában lévő Leel Kürthének esmérete. Mellyet eléadott Molnár Ferenc, Privilégiált Város Bírájnak és Tanácsának 1779-k esztendőben, első Januariusban, Új esztendőj*

ajándékul béajánlott. Bevezetésében kijelenti: „Azon törekedtem, hogy Antal fiam által elsőbben is leábrázoltatnék, azután amit a Históriák küszöbén tsekély tudományom nyujthatott, a'szerént ezen kürtnek kimetszéseit megmagyaráztam, bővebben előadtam, és a históriai hitelhez alkalmaztam." Kiss Antal rajza alapján 1776-ban valóban el is készült Bécsben a Lehelkürtöt s annak palástját ábrázoló két rézmetszet. Nagy arányban jól sikerült mindkettő. Jelenleg a Jászmuzeum tulajdona. Az 1799. dec. 4-i jászberényi tanácsülési jegyzőkönyv szerint a „districtusok megbízásából Kövér András pozsonyi nevendék-pap jár el a két részre metszett kürtnek rajzolatjai megszerzése eránt." Az említett munka csak 9 év mulva jelenik meg nyomtatásban ezen a címen: *Jászberény városában lévő Leel kürthének esmérete. Verses krónika. Bécs és Pozsony, 1788.* Ez a könyv tette általánosan ismertté a kürtöt. A második kiadást Jászberény rendeli meg 1803-ban Pesten *Landerernél,* 250 példányban latinul és 250 példányban magyarul. Árkusa 6 frt-ba kerül. A harmadik kiadás 1823-ban jelenik meg Pesten, Petrózai *Trattner János Tamás betűivel,* két rézbe vágott rajzolatokkal. Címe: *Jász-Berény városában lévő Leel Kürthének vagy Jász-Kürtnek esmérete, mellyet eléadott Jászberényi Molnár Ferenc, nemes kiskun distr. kapitánya.* Ezek a nyomtatványok szóról-szóra megegyeznek az 1779. évi kézirattal, csak néhány helyesírási eltérés mutatkozik.

Molnár Ferenc bevezetésében megjegyzi: „Mindenek ezen régiséget csodálkozással vették, de kevesen értették, többen pedig a kimetszett képeket sokfelé magyarázták." A kürt szájánál lévő alakokban Balambér, Charaton, Uldinus, Bendegúz (oroszlán), és Attila (sas), azaz a *magyar nemzet elődeinek királyi jelvényeit* látja. A nagy mező első sorában pedig a *szarvast űző magyarokat.* Szerinte a tenyér az *őshaza,* Karjelia címere. Több jel Európa gazdagságát (szőlő), a honfoglalás küzdelmét (birkózások) s az új haza megóvását (kakas) jelképezi. A tulipán az *új haza gazdagsága* miatt érzett öröm jele. A 4. sorban örülnek a felemelt gyermeknek, melytől függ a *nemzet nagysága.* A kürt eredetére nézve ezt írja: „A régieket követvén, *állíttyák ezen Kürthöt Leelének,* ki a császártól megfogattatván, azt felelte: „*Az emberi vétkeknek üldözői vagyunk* és az halhatatlan Istennek bosszúállására születettek, midőn titeket kergetni megszűnünk, a bosszuló Isten utókövet minket. — Melly felelettel a Vezér elvégzette, az embert az élők közül kitörleni." Molnár Ferenc tovább azt bizonyítja, hogy *Lehel az áruló Konrád herceget ezzel a kürttel sujtotta agyon.* „Leel pedig azon Seregnek, mellyben a Jászok vitézkedtenek, Vezére vala. Azon Kürth hajdan vólttnak látszatik és állásárúl Elefánt agyarának kell állítanom. Ezen Kürth oly bötsösnek tetszett sokaknak, hogy azt méltónak állítanák Nemzetséges Tzímereikben béplántálni. A mord irígység ellen ezen Kürth mególtalmaztatván, *az utólvalóknál is örökös érdemei megmaradgyanak!* — Buccinam hanc, velut a maestis livoribus vindicatam, aeterna apud Secuturam maneant praetia posteri-

tatem!" Molnár Ferenc szerint a *kürtöt Árpád vitéze faragta* és gazdagon díszítette. A drágakövektől akkor fosztották meg, mikor a szultán Konstantinápolyba kérette.

Molnár Ferenc *még két könyvet írt.* Mindkettőt Egerben nyomták. „Patvarista novitius" című jogi iskolai könyvét 1762-ben, „Magyar Kátó" című pedagógiai munkáját pedig 1789-ben. Lehel kürtjét és Jászberényt azonban ismertetett művével tette világhírűvé s ezzel *szülővárosának mérhetetlen erkölcsi és anyagi hasznára vált.* Hatását fölötte növelte *Dugonics András* egyetemi tanár, aki a Lehelkürtről szóló értekezését

Abb. 14. kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

beleszőtte rendkívül kedvelt „Etelka" című regényének 2. kiadásába (1794). *Horváth Péter* is Molnár F. leírása szerint ismerteti a kürtöt 1801-ben *„Commentatio de initiis,* ac maioribus Jazygum et Cumanorum eorumque constitutionibus" című munkájában. A korabeli folyóiratok is (Hazai és Külföldi Tudósítások) ezt a felfogást vallják.

Décsy Antal új alapon igyekszik magyarázni „Friss és legújabb előadás a jászokról és kürtjükről, Miskolc, 1814" című értekezésében. Sőt, 1816-ban, midőn a *mölki benedekrendi apátság* a Nemzeti Múzeumnak ajándékozza *Lehelkürt gyanánt őrzött otromba ökörszarvtülkjét,* Kassán egy újabb füzetet jelentetett meg ezen a címen: „A jász vagy ijász kürtön lévő metszésekről és értelmekről." Tagadja, hogy a jászberényi kürt Lehelé lett volna, Pogány papi címernek tartja. Rajta ki-

metszették Lucifer gonosz incselkedéseit űző *pogány isteneket.* A hárfás a hamis Amphion. Az egyik sípos Orpheus, a másik Arion. A kutyát fojtogató alak Sigelion. A szarvasra lövő nyilas Fascinus. A görbe fán ülő gyermek Genius. Az az alak, melyet az ezüst lemezke borít: Belphegon, a „fertelmes bálvány." Ezt Theodora görög császárné törültette ki és helyette a keresztet metszette rá. A kürt ekkor repedt meg csodálatosan. A sasok, ölyük, kakasok és lovak Fascinus isten kedvéért vannak kimetszve. Egy satyr két késsel az áldozatokat vagdaló pap és király. A kürtön van Faunus és Centaurus fejszével a kezében. A gyalogosok és lovasok kezében lévő lapockaformák ördögi jelek. A hosszúruhás alak Circe. *Aki ezeket a pogány isteneket a kürtre metszette, ördöngős pogány* volt a pharaók alatt. Griff madár körméből készült. *Theodora császárné* a morvaországi wehlerádi nagytemplomnak ajándékozta. Szentelt chrismát tartottak benne, „míg a magyarok és chasarok, vagyis tsörszök Arnulf német tsászárnak a tótok ellen segítségére menvén, a wehlerádi templomot ki nem rabolták, a pogány kúnok azt elrejtvén, 1788-ban velünk megismertetett Molnár könyve által." Décsy Antalnak ezt a magyarázatát a *Tudományos Gyüjtemény* 1817-i száma zavarosnak és homályosnak tartja. „Tsudálni lehet, hogy a Szerző sok olvasása mellett ollyan keverékes munkát írt, mellyet tsak nagy béketűrésű képes elolvashatni." Az említett folyóiratban *Horváth István* egyetemi tanár Boldogréti Víg László álnéven öt pontban mondja el véleményét a kürtről. A 4. és 5. pontban ezt írja: *„Lélnek Mátyás királyunk korából való képén,* melynek régi példánya a Bécsi Császári Könyvtárban őriztetik, nem egyenesen folyó, hanem tekervényes körtöt látni, a *Mölchi-kürt* a festett kürttel egészen egyformájú... Hagyjunk fel Lél kürtjének bizonytalanságával! Legyen a Jász-kürt továbbra is, mint Molnár véleménye előtt volt, Jász-kürt; őriztessék régiségében illendő helyen s gondviselés alatt; és maradjon századokig az egyenes és ravaszságot nem ismerő *jász barátságnak biztos symboluma!"*

Jerney János, a magyar őshaza lelkes kutatója, 1820-ban *Értekezés a jász kürt* címen azt írja, hogy a kürt képeit az etruszk festésekben és faragásokban egytől-egyig feltalálja. Az etruszkok a pelaszgoszoktól származtak. A pelaszgoszok pedig jászok voltak.

Horváth Péter „Értekezés a jászkürtről, melly Leel-kürtjének is hivatik" címen 1820-ban ezt írja: „A Magyar Nemzeti Muzeumban tartatik egy kürt, melyről az mondatik, hogy az volna Leelnek valóságos kürtje. A *Mölki klastrom ajándékozta.* Ollyatén ökörnek szarvából van tsinálva, a'millyent Magyarország nevel. Hosszasága 4 araszny minden tekeredés nélkül. A vastagabb végéhez négy újjnyi szélességű ezüst karika foglaltatott, melyen Leelnek álló képe metszve láttatik; fejét sisak fedezi, dereka páncélba, lábai hajdani ízlésű nadrágba, és térdig érő csizmákba öltözve, balkezében buzogányt tart a balvállára fektetve, a jobb kezében pedig a most leírt kürthöz hasonlót a kardja felé le-

bocsátva. Ezen kép mellett közép lineában tábori sátorok, balfelül német betükkel: Leel der XI. Hertzog, jobb felül: In Hungarn: DCCCCLV. Hihető, hogy *Leelnek ez volt a vadászkürtje,* a *Jász-kürt* pedig, mely mind drágaságára és cifraságára nézve becsesebb, *tábori kürtjének szolgált...*" Az értekezés nagy részében Décsy Antal felfogását cáfolja, Molnár Ferencét pedig helyesli.

Szeremley Miklós szerkesztésében megjelenő *Magyar Hajdan és Jelen* 1847-i számában egy névtelen író azt közli, hogy Szent Udalricus

Abb. 15. kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

ágostai püspök életírója már a 955. év táján megemlíti Lehel kürtjét. A kürtön lévő házban Attila fapalotáját látja. A szarvas a honfoglaló magyaroknak az Európába vezető ösvényt mutatja. A fölemelt kéz a hét vezér eskütételét jelenti. A mithoszi alakok Pannonia elfoglalásakor rendezett ünnepségekre vonatkoznak.

Bock Ferenc (Über dem Gebrauch der Hörner, 1860) szerint a jász kürtöt dús ábrázolásainál fogva a régi középkori kürtök közt igen előkelő hely illeti meg. — *Ipolyi Arnold* püspök, művészettörténetíró a Századok 1876. évi 487. lapján ezt hangsúlyozza: A Lehelre vonatkozó

autenticitás kérdésénél fontosabb a néphagyomány és a kegyelet, amely a kürt körül oly érdekesen képződött. — *Czobor Béla* archeológus a Vasárnapi Ujság 1870. évi 39—40. lapjain az egykorú kürtökkel való szorgalmas egybevetéstől várja a Lehelkürt kérdésének tisztázását, a szimbolikus képek megfejtését. — *Tóth Béla* Mendemondák című munkájában (1896) a Lehelkürt szerepével kapcsolatos eseményeket beszéli el. A kürt hangját ő tanulmányoztatta Káldy Gyula operai főrendezővel és Beck Péter operaházi első kürtössel 1893-ban és 1898-ban. A kürt hangterjedelme kilenc hang. — *Baróti Lajos A magyar nemzet története* első kötetében (1898) azt állítja, hogy ivótülök volt s nem származik Lehel korából. A XVII. században találták Jászfényszaru határában. — *Pulszky Ferenc* Magyarország Archeológiája (1897) című művében a bizánci műipar durva utánzatának minősíti, csata- vagy vadászkürtnek, vagy vendégek hívására szolgáló hangszernek készíthették. Műstíl tekintetében úgy tűnik fel, mint a Karolingek elefántcsontvéső műiparának hagyománya.

Hampel József archeológus *A jász kürt* (1903) című tanulmányában foglalkozik a legalaposabban kürtünkkel. Nézete szerint a *főmező domborművei*, 18 akrobata és 11 állat, *cirkuszi előadást ábrázolnak*. A harmadik sorban lévő sas a bizánci császár címere griffek védőszárnya alatt. A második sorban az indáktól körülfont jobbkéz a császár áldókeze, a szemverés ellen való védekezés gesztusa. A babonás akrobatákat az igézés ellen védi a tenyér alatt lévő bűvös hatású Salamon-csomó. Az első sorban levő építmény a bizánci hippodromost jelképezi. Ló ugrik ki keresztes kapuján. Innen jöttek ki mind, akik ezt a lovat megelőzték, hogy különböző egyensúlyozó gyakorlatokat végezzenek. A második sorban a két kakas komikus, a két pár kentaurosz pedig humoros, bohókás jelenetre készülnek. Az utolsó sorban lévő díszes hosszúruhájú alak a hárfaszó mellett már folyamatban lévő nyaktörő mutatványt tartja szemmel. Másik oldalán kürtszó mellett gyakorlat kezdődik. — Hampel szerint cirkuszi kürtnek készült ez a csontfaragvány. A domborművek életből vett alakjai, növényi motívumok, főleg az állatok farkának növényi végződései, az antik felfogású szerkezet, a nyilás körüli sáv medaillonos sajátsága azt bizonyítják, hogy a *bizánci művészet alkotása*. A haj gömbidomú ábrázolása, a szalagfonadékok s a kürt nyílása melletti sáv körének közeit díszítő levelek stílusa alapján Hampel a *kürt készítésének idejét* a IX. századra teszi.

Divald Kornél művészettörténetíró a Jász Hirlap 1923. évi számában a *jobb tenyért Isten jobbjának nézi*. Keresztény egyházi elemet lát tehát benne. A X. századbeli keresztény (magyar?) alkotásnak tekinti. Mintája azonban bizánci volt.

Supka Géza archeológus (Lehel kürtje, Budapest, 1910 és a Jász Hirlap 1932. évfolyamában) a kürt domborműveiben félig csillagjós, varázsló kaldeus, félig pedig iszlám színésztársulatot lát, amely zenekísérettel akrobata mutatványokat ad elő és Heraklesnek, a Nap meg-

testesítőjének 12 hőstettét. A kürt szája körül futó szimbólumok (sas—levegő, oroszlán—nap, meztelen ifjú—föld, kentauros—víz) szintén az asztrológiával kapcsolatosak, az arisztoteleszi négy elemet képviselik. Supka Géza a csillagokból jósoló kaldeusok, varázslók szerszámának tekinti a kürtöt. Azért szerepel azon a két apotropaion (rontást, szemverést, gonosz varázslatot megtörő) jobbtenyér és a Salamon-csomó, mely a mohamedánok teszpichjén, gyöngysorán is látható. A címerként

Abb. **16.** kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

szereplő sas valamelyik előázsiai turkfajú fejedelem címere. E fejedelem udvari társulata lehetett a kürtön szereplő máguscsoport. Supka Géza mintegy 16 külföldi elefántagyar-kürttel összehasonlította és ennek alapján azt állítja, hogy a kürt Észak-Mezopotámiában iszlám-hellenisztikus kultúrhatás alatt készült a Kr. u. ezredik év körül s a keresztes hadjáratok alkalmával kerülhetett hazánkba.

Royal Tyler és *Mainford Peince* kiváló amerikai régészek, bizantinológusok 1926-ban tanulmányozták kürtünket s a szalagdíszek

alapján VIII. századbeli *perzsa alkotásnak* minősítették. *Otto v. Falke* (Pantheon, 1930) pedig a *Bizáncban készültek* közé sorozza.

Legújabban *Stippeky József* a *Jász Hirlap* 1932. évfolyamában igyekezett a *Lehel- vagy Jászkürt-kérdést* megoldani. A jobbkézben *Szt. István jobbját* ismeri fel. Az épület a szentjobbi apátság, amelyet Szt. László fából építtetett. Kapujából lovas vadásztársaság vonul ki, kezükben keresztes pajzzsal. A lovas Szent László király. Az oroszlán az Árpádok címere. A sas pedig az erdélyi hercegé. A szalagfonadék a magyar szíjfonadék, a jobbkéz alján lévő köteg pedig magyar vitézkötés. Az *összes figurális és dekoratív elemeket magyar eredetűeknek tartja* tehát Stippeky. Szerinte *Szt. László készíttette a szentjobb ereklyetartója mellé.* Ennek harsonája közben emelték magasra az ereklyetartót. A *népből származó művész bizánci minták alapján dolgozott,* de a szokásos evangelista — tetramorf — jelvényeknek, a sas, oroszlán és ifjú meghagyása mellett az ökröt kentaurral cserélte fel, s a főmezőbe a Szentjobb őrzőhelyét, búcsúját, egy vadászjelenetet és a XI. sz.-beli nemesnek jobbágyával való párviadalát örökíti meg.

Stippeky szerint a kürtöt 1241-ben IV. Béla a tatárok elől a Szentjobbal Raguzába menti, de innen visszakerül a szentjobbi kolostorba. 1560-ban vész nyoma, mikor a protestáns Telegdy Miklós a kolostort feldúlta. Mig a Szentjobb Lengyelországba kerül, a kürtöt orvgazdája rejtegeti, majd Jászberényben tűnik fel. *A kürt eredetét,* a kettős keresztet tartó apostoli király szent jobbjához tartozását *Jászberény város címerének szimbólumába rejtette el.* Egy könyökénél meggörbített kar — mint a Szentjobb-pecséteken — kettős keresztet tart a kezében s a kereszt ágáról csüng eleinte a kürt. A Szentjobb úgy alakul át Lehel karjává, hogy a jászberényi református egyház 1642. évi pecsétjén elhagyja a keresztet s a kürtöt akasztja a kezébe. Az ereklyetartó idővel vértté alakul. A fejlődés további fokán a jobbkézbe kardot adnak s úgy függesztik a karra a kürtöt. A kardos kart egész vitéz alakja váltja fel a kürttel; így alakul át Lehel vezérré s a megcsonkitott kürt Lehel kürtjévé.

Ime a Lehelkürt irodalmának hiányos és vázlatos ismertetéséből is látszik, hogy sok tudós és buzgó férfiú komoly munkával igyekezett világosságot deríteni kürtünk eredetére, rendeltetésére, de *történelmi adatok hiányában gondos tanulmányozás ellenére sem tudtak biztos eredményhez jutni.*

A tudós elméletek mellett *becses az a monda, melyet a jászok századokon át kegyelettel szőttek a csodálatos kürt köré.* A jász hagyomány szerint a jászok ősei, a jazygok zsákmányolták el egy bizánci nemes harci kürtjét merész portyázásuk alkalmával. Mivel a rokonság révén önként csatlakoztak a honfoglaló magyarokhoz, ragaszkodásuk jutalmául Zsolt fejedelem Lehel vezetésére bízta őket.

A jazygok örömük jelével akkor ajándékozták Lehelnek s azóta nevezik Lehel csatakürtjének. A monda legszínesebb része az augsburgi

csatavesztéshez fűződik, midőn Lehel agyonsujtotta vele Konrádot e szavakkal: „Légy szolgám a másvilágon!" Lehelt és Bulcsut kivégezték. Hét jásznak orrát, fülét levágták s ezek kezébe nyomták a csorba kürtöt és ezzel a kevély üzenettel küldték haza: „Igy bánik a német császár minden betolakodóval!"

A nemsokára keresztény hitre térő jászok Lehel kürtjét templomuk oltárképe mellé teszik mint drága ereklyét. A tatárok elől való menekülés közben (1241) elássák. Mintegy száz év mulva szántás közben kerül

Abb. 17. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

felszínre Jászfényszaru határában, s Jászberény pör útján szerzi vissza az első birtoklás jogánál fogva. Újra a templomban helyezik el.

Most csak a kürt dombormű utánzata van a főtemplom torony alatti bejárata és a főoltár képe felett. Apaffy Mihály Mikes nevű hadnagya még az oltár megett találta a kürtöt, mint „amellyel megölték a királyt." Illésházy János kutatásai szerint (Századok, 1896. évf. 952. l.) a XVII. század 80-as éveiben a főtemplom falán függ s mint Lehel vezér kürtjét tiszteli a köztudat. Amikor az 1772. évi földrengés az anyatemplom újjáépítését tette szükségessé, a Lehelkürt a városháza tanácstermének a falára került. A *Jászmuzeum létesítésekor, 1872-ben vette kezelésbe,* de csak 1924-ben, Divald Kornél rendezésekor, helyezte egy

hosszú üvegfedelű szekrénybe zár nélkül. Réz Kálmán muzeumigazgató 1927-ben készíttette azt az álló üvegszekrényt, melyben zár alá került az óriási kincs, de tűz és betörés ellen nem kapott védelmet. 1936. júl. 10-e óta olyan *páncélszekrényben van*, amely nemcsak tüz és betörés ellen védi, hanem az épület összeomlása esetén is megoltalmazza. Most is üvegszekrényben tárul elénk a kürt, de a szemléltetés után fogaskerekekkel rázkódás nélkül 2·5 mázsás páncélszekrénybe süllyeszthető.

A *legrégibb történelmi adat* arra, hogy Jászberényben őrzik, a jászberényi ref. hitközség 1642. évi pecsétje. Korán belekerül Jászberény címerébe; 1668-ban Árokszállás címerében, 1670-ben Kisér pecsétjén, 1746-ban a jászkún kerületek címerében tűnik fel. Tizenkét jász község közül hétnek a címerét ékesíti. Sok intézmény (szálló, cserkészcsapat, sportkör, szőlőtelep, bor, irka, stb.) Lehel nevét viseli. *Történelmi szerepe* egyre nő. A jászkún kapitányok oldalán látjuk ünnepségekkor s azok koporsójára teszik temetéskor. József nádor jubileuma alkalmával (1845) kivilágított versek dicsőítik. 1848-ban Petőfi a kürt magasztalásával buzdítja honvédeinket. Az 1867. évi koronázáskor a kerületek bandériumának élén lovagló főkapitány, Ráday Gedeon, a vállán viselte. 1846-ban az árvízkárosultak javára rendezett kiállításon szerepelt.

Hogy a város milyen nehezen kölcsönzi ki, mutatja az 1860. júl. 7-i tanácsülési jegyzőkönyv: „Gyárfás István kiskúnkerületi táblabíró kérelmére a Jászkürtnek néhány napra történelmi munkájánál leendő használás és több hazai archeológusoknak megtekintés végett Pestre leendő felküldése iránt határoztatott: „Miután *ezen régi ereklyének a városból kivitelét egy még a század elején keltezett tanácsi végzés* csak az esetben engedi meg, ha az illető levéltárnok személyes felelőssége alatt és egy tanácsos jelenlétében mint felügyelő őrökében történik, sajnálatát fejezi ki a tanács, hogy a megkereső és igen tisztelt táblabíró úr e tekintetbeli kérelmét nem teljesítheti, miről is őt megkeresvény által értesítendőt rendeli el." 1927-ben Bethlen István miniszterelnök közbenjárására se adja ki a város a párizsi világkiállításra. Egy kölni egyetemi tanár 1936-ban csak azért jött Jászberénybe, hadd lássa azt a becses ereklyét, melyet a jász sovinizmus még a miniszterelnöke unszolására sem adott kölcsön a franciáknak.

Apponyi Albert gróf képviselői beszámolásai alkalmával ki-kihozták a muzeumból s lelkesedést merítettek belőle. Jeléül annak, hogy ez az értékes muzeumi kincs élő valóság. A *jász testvériség, hagyomány és öntudat ébresztője és szimbóluma.* Regél ezer esztendő szenvedéséről és dicsőségéről; a vérrel és verejtékkel, imádsággal megszentelt jász síkon hírdeti a történelmi nagyrahivatottságot.

Nemhiába a jászok büszkesége, féltve őrzött kincse ez a csodálatos kürt. *A megilletődés szent áhitatával, kegyelettel veszi körül Lehel-kürtjét minden magyar* s az idegenek is nagy érdeklődéssel zarándokolnak hozzá. Ősi híre, neve mindegyre öregbedik és városát is arra ösztökéli,

hogy a haladás útján állhatatosan, lendülettel az alföldi kultúrvárosok eszményképe felé törekedjék. A Lehelkürtnek ezt a nevelő erejét jelképezi ez a mondás: „Aki Lehel kürtjéből Zagyva vizet iszik, szálas jásszá növekszik."

II. fejezet.

Milyen történelmi szerepet játszott Lehel vezér s hogyan keletkezett mondája?

A honfoglaló magyarok 945 őszén Attila örökösei gyanánt jelennek meg a Duna—Tisza síkságán, mint előbb az avarok. A nyugatiak

Abb. 18. kép

Petry Béla: Ex-libris.

Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

nem is találtak különbséget magyar, avar és hún között. *Árpád* fejedelem 50—60.000 harcosa *bővelkedett harci erényekben.* Bölcs Leó, Gardési, Heribald és Freisingeni Ottó adatai szerint igénytelenek, erősen tűrik az éhséget, szomjúságot, hideget és meleget egyaránt. Kitűnően kezelik a kardot, vértet, íjat és kopját. Vezéreiknek feltétlenül engedelmeskednek. Ha baj éri, arra törekszenek, hogy a csorbát kiköszörüljék. A honfoglalás után, 899-től 984-ig 43 hadjáratot vezettek külföldre s ezek közül csak 8 végződött balsikerrel.

A kalandozó magyarok *legnépszerűbb vezére Lehel.* Az ő városának nevezik *Jászberényt* s neki tulajdonítják az itt őrzött *világhírű kürtöt.* A történetírás eléggé tisztázta már *Lehel vezér történelmi szerepét,* sőt mondáját is Solymossy Sándor *Lél vezér kürt-mondája* című értekezésében (Ethnographia, 1929. 1. szám.). Ezekről számolunk be a következőkben.

Árpád negyedik fia *Jutas,* ezé pedig *Tas, Lehel apja.* Hősünk tehát fejedelmi törzs hajtása. Krónikásaink Anonymussal együtt *Lél* (Lelu, Lélő, Leel) néven emlegetik s újabban történetíróink is. Neve a lélek, lehellő, kürtfújó szókkal kapcsolatos. A *lélek* szó ugyanis kicsinyítő alakja a finn-ugor lél=animus, spiritus szónak. *Lehel néven először* Bonfinius említi a XV. század végén.

Anonymus szerint: Lelu filius Tosu tuba cecenit, azaz *Alpár mezején* kürtjének megfúvásával ad jelt a döntő csatára s üldözi a menekülő bolgár fejedelmet, Zalánt. Simeon bolgár cárt Árpád adófizetőjévé teszi. Horvátországot hódolatra bírja. Elfoglalja a Vág és Nyitra vidékét. A *valóságban azonban csak a kalandozások idejében,* főleg 910—955 közti időben *szerepel Lehel* Bulcsuval és Botonddal együtt. Amint Hóman írja Magyar Történelmében (I. k. 434. l.): „Tetteik a honfoglaló ősök emlékét is elhomályosították s a XIII. századbeli *szájhagyomány már a honfoglalók közé sorolja őket.*"

Az oknyomozó történelem *Lehel hadnagyot* törzsével a Kis-Alföld északi részén, *a nyugati hadiutak kapujában találja.* Szállásföldje az Enns folyóig terjedt. (Az Oberenns-ből lett a mesebeli Operenciás-tenger.) *Lehel történelmi szerepe* Árpád halála (907) után kezdődik, mikor a nyugati népek összefogtak a magyarok ellen a fiatal és tapasztalatlan Zoltán fejedelem idejében. A veszedelem közepette a magyarok Lehelt választják vezérükké, aki 910-ben Augsburg (Ágosta) mellett szétveri Gyermek Lajos király bajor, sváb és frank harcosokból álló seregét. 911-ben átkel a Rajnán Lotharingiába. 913-ban Burgundiát pusztítja. Arnulf bajor herceg biztatására 915-ben és 917-ben I. Konrád király (911—918) ellen hadakozik, a következő két évben pedig Svábországban. I. Henrik király 9 évig adófizetéssel tartja vissza kalandozó őseinket. Ezalatt várakat épít, átképzi seregét s 933 elején megveri az évi adót követelő magyarokat. I. Ottónak is kedvez a szerencse 938-ban. Ezután 15 évig nem teszik lábukat német földre azok, *kiknek 29 lovasbravurja* annyira megfélemlítette a nyugati népeket, hogy így imádkoztak: *„A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!"* Ottó császár öccse, Henrik 950-ben már a magyar földre tör. Lehel dunamenti törzse szenved a legtöbbet. Lehel 954-ben Bulcsu segítségével torolja meg a pusztítást. Újra megcsillogtatják hadvezéri tehetségüket. Az új haza megtartása céljából újra megreszkettetik a magyarok ellenségeit.

Őseink támadó jellegű védelmi lovasbravurja 955-ben törik meg végkép. A bajorok 954 végén elégedetlenkedtek I. Ottó uralkodása

miatt. Az Elbe mentén pedig a szlávok kellemetlenkedtek. Vörös Konrád lotharingiai és Bertold bajor herceg biztatására *Lehel és Bulcsu 955. június végén Bajorországba indultak* a Duna mentén. Augusztus 8-án *rajtaütéssel nem tudták elfoglalni Augsburgot.* Másnap a vár felmentésére sietö császári hadsereg ellen kellett felvonulniok a Lech (Lycius) balpartján. Aug. 10-én a csatát a magyarok megkerülő hadoszlopának meglepő rohama vezette be. Ez kezdetben hatalmas sikerrel járt. A poggyászt őrző cseh dandár megfutamodott két sváb dandárral együtt. Ekkor Ottó a legelső harcvonal mögött álló frank dandárt rendelte hátra a csatarend helyreállítására. A frank lovasság rohama megváltoztatta a hadiszerencsét. A magyar csatavezetés elkövette azt a hibát, hogy nem rendelte a megkerülő oszlop támadásával egyidejűleg a fősereget rohamra. Az összecsapás a *német fegyverek győzelmével végződött.* A megáradt Lech folyón való átkelés közben vált egészen válságossá a magyar sereg sorsa. Sokan a vízbe fulladtak. Ottó idejében intézkedett, hogy a visszavonuló magyarok utját az Izar és Inn folyó mentén a csehek és morvák elállják, míg ő egész seregével kiméletlen üldözésre indul.

Abb. **19.** kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

Bulcsut a bajorok, *Lehelt pedig a csehek ejtették fogságba.* Widukind korabeli szász krónikás szerint Regensburgba hurcolták. Ottó császárnak s a német fejedelmeknek ítélete szerint a beteg Henrik herceg akasztófán végeztette ki a magyar vezéreket. Ottó és Henrik győzelme teljes volt, de örömüket megzavarta sok jeles vitézük eleste. A magyarokat cserbenhagyó Vörös Konrád is áldozatul esett. Widukind írja róla: „Amint szellőztetésre felemelte sisakját, egy menekülő magyar nyilával gégéjét átlőtte." Holttestét cseh barátai fosztották ki. A magyar nép költői képzelete az ő halálához fűzte később Lehel kürtjének megcsorbulását. A halálos ítéletet Henrik herceg sem élte sokáig túl. Még abban az évben befejezte viszontagságos életét.

A lechmezei csatával végetértek őseink nyugati hadivállalatai. Ezeknek igazi oka Hóman szerint (I. 153.) a maguk határainak és

békéjének biztosítása, hatalmi állásuk megszilárdítása, katonailag és gazdaságilag egyaránt értékes szövetségek létesítése. Nem voltak azok öncélú harci kalandok vagy éppen rablóvállalkozások, amilyeneknek a korabeli krónikások feltüntették.

Nem csoda, hogy ezeknek a nagyjelentőségű harcoknak egyik legkiválóbb hőse *Lehel* vezér, *legendás alakká válik* idők folyamán. Anonymus, aki a párizsi egyetemen tanult, a Szent László korabeli ősgesta alapján csak ennyit ír (cap. 55) az ágostai ütközet kimeneteléről: „Végre a bajorok és alemanok istentelen cselei által Lél és Bulcsu fogságba jutának és az Inn folyó mellett felakasztva életének meg." 1170 körül tehát *Anonymus nem tud a kürt-jelenetről s a hét gyászmagyarról.* Száz évvel később *Kézai Simon* már ezt írja (cap.21): „Az Augsburgot ostromló Lél és Bulcsu a Lech folyó mellett táboroznak s a szorongatott városi lakosság hívására a császár Ulmból segítségükre siet. Egy csapatot közben szétugraszt. Lél és Bulcsu megfutnak. Hajón mennek a Dunán hazájuk felé, de Regensburgnál elfogják őket s a császár elé állítják, aki halálítéletet mond ki rájuk s Regensburg alatt bitófán végeztette ki őket. Mások pedig azt erősítgetik, hogy mikor a császár elé állították őket, egyikük (unus illorum) magát a császárt kürtjével agyoncsapta. Ez a mesebeszéd természetesen nem lehet valószínű." Ebből az idézetből az tűnik ki, hogy a *kürt-monda a XIII. század derekán kialakulóban van, de még nem tapad határozottan Lehel nevéhez.* A Kézai előtti külföldi krónikák sem tudnak a kürt-jelenetről. Helyette a 7 megcsonkított magyar hírmondóról emlékeznek meg. Nyilvánvaló tehát, hogy a *kürttel való agyoncsapás a regensburgi vesztőhelyen nem történt meg.*

Márk barát azonban 1350-ben krónikája 33. fejezetében az ágostai csata lefolyását így írja: „Ott estek fogságba Lél és Bulcsu derék vezérek s elvitték őket a császár elébe. S midőn a császár kérdezte tőlük, miért olyan kegyetlenek a keresztényekkel, így szólának: Mi a nagy Isten bosszúja vagyunk, kiket rátok ostorul bocsátott, mert mikor titeket üldözni megszűnünk, akkor a ti kezetekbe esünk és elveszünk. S mondá nékiek a császár: Válasszatok magatoknak olyan halált, amilyet akartok. S Lél így szóla: Hozzátok elő kürtömet, előbb hadd fújjam meg, aztán megfelelek neked. S amint kürtjét előhozták, a a császárhoz közeledvén, mikor kürtjét meg akarta volna fújni, azzal amint mondják (fertur), oly *erősen sujtotta fejbe a császárt, hogy az egy csapásra szörnyet halt* és mondá neki: *Te előttem fogsz menni és engem szolgálsz a másvilágon.* Mert a scythák hite, hogy akit az életben megöltek, a másvilágon szolgálni tartoznak és Regensburgban felakasztották őket."

Márk szerzetes nyomán beszéli el a kürt-jelenetet a Budai, Dubnici, Pozsonyi Krónika és Thuróczi is krónikájának 78. fejezetében. Ezek alapján *Solymossy Sándor Lél vezér kürt-mondája* c. értekezésében azt hiszi, hogy a *Lehel-monda az 1150-es években alakult ki.*

csipkekendőt, melyen megtüzve maradt a sárga rózsa, s bedobta a hullámok közé, melyek föl és alá ringatva azt, játszottak vele, a szerelem ez egykor drága jelével.

Ledobta czipőit, a selyemharisnyát. Fehér lábacskáit lenyujtá a káka közé, melyek a víz partján nyiltak, azután lejebb, a parthoz csapódó hullámokba. Háborgó szíve vágyat érzett utánnuk menni, szeme a komoran úszó felhők felé fordult... Igazi halálnap. Sehol egy reménysugár a természetben...

Bömbölő hang reszketteté meg a vidéket s az első fényes villám czikázott át a levegőn. Elza zavarodva fogta be füleit. Szíve hangosan, félelemben és kétségbeesésben dobogott. Hol a megváltás, hol a remény? Hol a csalódott szerelem vígasztalása?

Sehol! bömbölé a feltámadt és féktelenségével kitört vihar. Sehol... kiabálák a hegyek, a dörgéstől visszhangozva. Sehol! mondá Elza szíve s kétségbeesve dobta bele magát a hullámokba.

Azután lecsendesült a vész. A felhőkön keresztül tört a fényes napsugár. Elárasztá melegségével a földet. Fölszárítá a felhők könnyeit. De Elza már nem látta mindezt. Lent nyugodott a hullámok között, melyek lecsendesülve, sima tükröt mutattak, ragyogva a menynyei vígasz mosolyában, s enyelegve a rajtuk csendesen úszó csipke-kendővel, melyen még mindig ott illatozott a reá tüzött virág, s midőn Edvin Elza nevét kiabálva, lefutott a víz partjára, szerencsétlen kedvesét keresni, már nem talált mást, mint a víz tükrén úszó *sárga rózsát.*

Magyar Salon 1889 okt.

LEHEL KÜRTJE.

Irta KELE JÓZSEF.

(Utánnyomás tilos.)

Az Attila Istentől küldött kardja, a Csaba útja, a tárnokvölgyi csata s a többi skytha és magyar vezérek s első magyar királyok emlékéhez fűződő hagyományok és népmondák legragyogóbbjai közé tartozik a kürtös Lehel vezérről szóló.

Hogy a magyar a zenéért mindig rajongott, azt az «igriczi hegedősök», a tárogató és czimbalom történelmi régisége és speciális magyar jellege eléggé igazolja. Természetes, hogy a csaták s az idegen országokbai becsapásokban kifáradt harczos nép sátraiban pihenve örömmel és kedélyéhez megfelelő borongással hallgatta a csakis szabad ég alá és szomorú dallamok fúvására alkalmas kürt hangjait. Lehel (Lél, Leél) vezért bizonyára az előkelő állásánál fogva megillető tiszteleten kívül a művészi nymbus is körülfolyta, a ki kürtje hangjaival megénekelte mindazon vitézi hőstetteket, melyeket elkövetni a harczban ő maga is segített.

A csaták eme harczi riadója némán és csonkán nyugszik ma a jászberényi városi muzeumban, hová az ősök dicső emlékét tisztelő hazafias kegyelet aranyhímes párnán üveg alá helyezte. De hadd szóljon róla a hagyomány.

A szerencsétlen kimenetelű augsburgi csatában, hova ősapáinkat dics- és zsákmány-szomjuk vezette, több társaival együtt az ütközetben elpártolt Konrád német herczeg* árulása miatt fogolylyá lőn Lehel vezér is, kit aztán a magyaroktól szenvedett vereségek által elkeserített s felbőszült németek halálra ítéltek. Hogy milyenre, azt nem tudjuk. Sem hagyomány sem történelem nem tesz róla említést. Elképzelhető azonban, hogy a «*Faustrecht*» hazájában bizonyosan a kor szellemének és dühöknek megfelelő halálnemet alkalmaztak.

A halálra ítéltek utolsó kívánságát teljesíteni a már akkor keresztény németek között is bizonyára szokás szentesítette törvény volt, sőt talán kivégeztetése előtt, — bár ez az akkori zord korszaktól elütő udvariasság lett volna, — meg is lőn Lehel vezér kérdeztetve

* Nem Ottó, ki akkor császár volt s azután még több ideig élt, s nem Konrád császár, ki csak herczeg volt. E tévedése a hagyománynak sokkal valószínűbb az apró német nagyurak rangfokozataiban teljesen járatlan magyarság előtt a lesujtott *állásában* mint *nevében*, annál is inkább, mert a megbocsátható nemzeti hiúság is szívesen emelte azt császári méltóságra, mert ezáltal a cselekmény érdeme is emelkedett.

utolsó kívánalma felől. A helyzetnek, körülményeknek a harczos és a költői kedélynek megfelelőbb alig lehetett volna kívánsága, mint az, mely a hagyomány által szájába adatott, hogy tudniillik engedjék meg neki halála előtt még egyszer kürtjébe fújhatni. A művész vágya, hogy művészete eszközét

LEHEL KÜRTJE.

még egyszer emelhesse megbénulandó ajkaihoz, hogy végbúcsúját távol hazájától, otthonától kürtje hangjaival elzenghesse, a harczos óhajtása, hogy a csaták ezer veszélyei között hű fegyvertársát még egyszer kezei közé szorithassa, talán azon remény, hogy az ismert hangokra netán közel csatangoló övéi megszabadítására siethessenek,

mind benn foglalvák óhajába. Lehet, hogy igaza van Décsinek, hogy a «kürt valaha a pogányságban élt papok ereklyéje, vagyis szentségtartó szerszám volt, melyet a pogány főpap nyakában hordott, midőn a hamis isteneknek tette szolgálatát», — s a fogoly vezér végső imáját akarta Hadurhoz fölkül-

deni. A képzeletnek tág tere van itt, s e tettének, kérelmének rugója csakis combinativ találgatást enged meg.

A keleti népeknél különösen s még ma is sok helyütt fennálló hiedelem az, hogy a harczban legyőzött ellenfél a túlvilágon legyőzőjének szolgájává lesz. Ebben leli magyarázatát Lehelnek a hagyomány által tulajdonított azon

mondása: «ott is szolgája leszel Lehel vezérnek» — azon pillanatban, a midőn hattyúdalának elfúvása után a kezében tartott kürttel úgy vágta fejbe az áruló Konrád herczeget, hogy menten szörnyet halt, — mely ütés folytán a kürt meg is repedt s egy darab alsó részéről a hol a csapás legerősebben érte, mintegy negyedfél centiméternyi hosszú háromszög alakban lecsorbult.

Jászberényben a volt jászkun-kerületek háza nagy gyűléstermének fölepét e jelenet egy csinos vászonfestményben megörökítve díszíté, hol az ősmagyar ruhás izmos Lehel kürtcsapásától halálra sujtva rogyik össze a német herczeg.

Eddig a monda. Hogy Lehel kürtje aztán mily viszontagságok között került vissza Magyarországra, arról sem a hagyomány sem semmiféle történelmi adat nem nyujt fölvilágositást. Hogy sok mindenféle kalandot megérhetett, abból következtethető, hogy a németek, — eltekintve attól, hogy mint hadizsákmányt sajátjuknak tekinthették, — már azért sem adták jószántukból vissza, mert míg egyrészt egyik vezérük avval öletett meg, másrészt a drágakövekkel s aranynyal dúsan kirakott kürt gazdag prédát képezett, s még becsesebbé tette azt maga az anyag. A kürt ugyanis egy egészben kifaragott elefántcsont-agyarból áll, mely pedig akkori ritka forgalomba hozatala miatt jóval értékesebb lehetett, mint manapság.

A kürtre vonatkozó legelső irott emléket Thúróczynál találjuk, ki azt határozottan Lehel vezér kürtjének vélelmezi s a hagyományt az imént előadottak szerint adja elő azzal a tévedéssel, hogy a leütött német fejedelmet Konrád császárnak mondja, holott akkor a német császár Ottó volt.

Ellenvélemény ez ideig reá vonatkozólag nincsen, s ha van is, teljes bizonyossággal nincs megállapitva egy sem, mert ha elfogadható is a tudós Jerney János azon a hasonlóságon alapuló állitása, hogy a kürt etrusk eredetű, s az etruskok vallását, — menyegzői vendégségi szokásaiból vett jeleneteket ábrázol, — mit egy harczi kürtre fölvésetni legalább is indokolatlan, — nincs kizárva annak lehetősége, hogy a népvándorlás folytán idegen nemzetekkel való sürű érintkezés közben került a magyarok illetve Lehel vezér kezeihez.

Nem tartható fenn azon ellenvetés sem, hogy a kastélyon, mely a kürt alsó részén közvetlen a csorba alatt van, kereszt lévén alkalmazva, valószinűtlen, hogy a pogány magyarok által a kereszt jelvénye használtatott. Nem állhat fenn pedig azért, mert hisz az egyiptomi hieroglyphekben is található kereszt szintén épületre alkalmazva, pedig azok csakugyan nem ismerhették a kereszténységet. Meglehet, hogy a kifaragó művész a keresztet mint ékitményt akarta használni, vagy azon értelme van a mit az egyiptomiak is adtak neki, hogy t. i. egy főuri palotát jelent.

Figurái közül különben a legtöbb fönnakadás ezen épület miatt van, miután a magyar nép nomád természete mellett, nem tartják valószínűnek, hogy az állandó épületekben való lakást annyira ismerte volna, hogy annak a kürtre való fölvésése indokolva lenne. Tévedés lenne azonban azt állitani, hogy a magyar nép az állandó lakást nem kedvelte. Természetesen míg ős-

LEHEL KÜRTJÉNEK RAJZAI.

hazájukból az újba vándoroltak, nem lett volna értelme az állandó építkezésnek, de Julián barát Ős-Magyarországban városokra talált, s első európai megtelepedési helyükön a Kuma partján egy méreteiben ma is nagyszerű rom, a benlakó orosz-tatárok által «madzsar várnak» nevezett kőhalmaz fényes tanujele annak, hogy őseink már Pannoniába jövetelük előtt is laktak kőépületekben, városokban.

Figyelembe veendő még az a körülmény is, hogy a hol valaki képes ily munkát előállítani, ott már nem állhat a műveltség oly gyenge lábon, hogy a kőépületek teljesen ismeretlenek legyenek. Hát még ha elgondoljuk, hogy csakis valamely műizléssel biró fő ember lehetett elég gazdag ily bizonyára drága munkát megfizetni, s hogy maga a véső is csakis gyakorlott művész lehetett, kinek tehát alkalmának kellett már lennie ily kivitelű műveket látni és gyakorolni, mit pedig folyton sátor alatti élet mellett elsajátítani aligha lett volna tehetsége és ideje.

A hagyomány szerint egykor Jászfényszaru községben őriztetett, honnan e község nevét is vette. S valószinű is, hogy ott volt, mert Jászfényszaru, Mátyás királynak 1469-ben kelt oklevele szerint «Towen-szaru» már 1332-ben egyházzal birt, népesebb és nagyobb város lehetett mint ma, a török-tatár okozta dulások után. Hogy mely időtájban hozatott Jászberénybe, megállapítani nem lehet. A legnagyobb valószínűség szerint a 13—14-ik században, a midőn Jászberény (Berenszallas, Berin-zallas, Berénszék, Belénsallas, Jász-Bewolensallas) a IV. Béla által 1261-ben teljesített székrendezéskor Berénszék (Jászság) főhelye, városa lőn.

Tény az, hogy ember emlékezetet meghaladó idők óta Jászberényben mint nemzeti klenodium féltékeny gonddal és kegyelettel őriztetik.

Alakja minden hajlásaiban megfelel az elefántagyar görbülésének, s csakis a reá vésett figurák tekintetében van változás. A keskeny végén alkalmazott fúvó már újabb hozzáadás, valamint későbbi keletű a felső és alsó részen a kürt hordhatása végett reá helyezett s karikákkal ellátott arany lemez is.

A belevésett alakok kidomborodottak s a hézagok drágakövekkel, aranynyal és ezüsttel voltak kitöltve, miket azonban a török uralom alatt valamely kincsszomjas basa nyom nélkül eltüntetett. A kibővült végén egy aranyozott ezüst serleg van alkalmazva illetve csak könnyedén beletéve, mely minden nehézség nélkül kivehető. Ünnepélyes alkalmakkor elő szokták hozni kiérdemelt magányából, s banquetteken a bujdosó serleg szerepét játszva századok által szentesített szokás szerint ivópohárul szolgál. Azt tartják, ha idegen ember — nem redemtus benlakos jász, — a Lehel kürtjéből Zagyva-vizet iszik, jásznak föl van avatva.

Élvezhető hangokat kicsalni többé nem lehet belőle. Az ott veszett az augsburgi fenyvesekben. Nem lehet pedig részint azért, mert hiányzik az erre képes fizikai organum, — részint pedig azért, mert volt gazdája s ennek gyilkosa életével az ütésben kapott repedés és csorba miatt kialudt a kürté is, nem lévén képes az egyenletes rezgésre s így jó resonnance visszaadására.

Képeink közül az egyik a kürtöt fölakasztva mutatja, míg a másik mintegy legombolyítva természetes nagyságban

egyszerre szemlélhetővé teszi a reá vésett alakokat.

Sajnos, hogy hazai tudósaink az újabb időben alig foglalkoztak vele. Pedig igen érdekes thema volna legalább annak kiderítése, hogy mely időtájban, mily nemzetiségű művész faraghatta. A nemzeti muzeumba való elhelyezését a kegyeleten kívül igen sok körülmény akadályozza, úgy hogy az ma még nem vihető ki, s nem is lesz kivihető sok idő multán sem, bár talán ekkor nagyobb tudományos méltatásra találna.

Híre még a külföldre is elhat Magyarország határain túl, és a «British Muzeum» ígért is 30,000 forintot érette, — magától értetik, hogy hiában.

RESZKETEK, HOGYHA GONDOLOK RÁD.

Irta PALÁGYI LAJOS.

(Utánnyomás tilos.)

Reszketek, hogyha gondolok rád,
Elfog a szédület,
S nem mondhatom meg soha néked,
Hogy emésztő vágytól elégek
Miattad, nélküled.

Hozzád indulok, házad táját
Kóborlom untalan,
Előtte állok, be kell mennem,
De óh nem mehetek be, nem, nem...
Előttem zárva van.

Csodás igézet van körödbe,
Bár szíved másra vár,
Lelkemben úgy zeng bűvös hangod,
Mikéntha tengerben harangot
Kongatna a vad ár.

Egy szebb, egy elsülyedt világnak
Varázsa elragad.
Oh drága lány, vagy meg kell halnom,
Vagy hangodat közelről hallom,
Zengő bús hangodat.

Gyermekkoromnak minden vágya
Egy szebb, egy jobb után,
Az ifju féktelen képzelme,
A makacs, daczos férfi, elme
Mind-mind ily nőt kiván.

Olyan hiu-, haszontalannak
Látom most a babért,
Egy van a földön földfeletti:
Egy nőt, egy istennőt szeretni,
Harczolni egy szívert.

Szeretni milliókat ábránd
S nem lehet, nem lehet...
Csak hogyha teljes lényünk reszket
S vihar dúl bennünk, fékevesztett,
Mondhatjuk: «szeretek!»

Szeretlek néma szerelemmel,
Magamban sorvadok,
Kiadom lelkem' egy sóhajban,
De büszke szívem, büszke ajkam
Megnyílni sohse fog!

ugyan az eredeti intenció szerint a festészetre esett. Az iparművészet egyes ágai közül a textilis művészet aránylag gyengébben volt képviselve, míg a majolika, mely az angolok gyüjtésének régi kedvelt tárgya, oly tekintélyes sorozatban került elő angol gyüjteményekből (a londoni múzeumokon kívül főleg az edinburghi múzeumból, az oxfordi és cambridgei egyetemi gyüjteményekből és kivált Sir Otto Beit és Mr. Oppenheimer gyüjteményeiből), hogy e pompás kerámiai műfaj egész fejlődését külföldi példák igénybevétele nélkül lehetett bemutatni. A korai, még középkori érzésű gyógyszerész-edények után az előtérbe lépő Faenza tevékenységét számos szép darab illusztrálta; közülök Sir Otto Beit gyüjteményében őrzött tál (1520 körül) tűnik ki érett művészetével és nyilván erotikus vonatkozású ábrázolásával: női alak megszabadít egy Sebestyén-szerűen fához kötött ifjút, aki felé nyílak röpködnek. A későbbi toszkánai műhelyek közül Caffugiolo szolgáltatta azt az érdekes tálat (Oppenheimer gyüjt.), amelynek Szent Család képe négy Dürer metszetből vett át motivumokat. A legfontosabb kiállított emlékek egyike volt egy vénasszony vigyorgó mellképe, amely szintén Toszkánában, valószinűleg Caffaggiolóban készült. Jól volt képviselve Deruta, Gubbio (Ábrahám áldozata, Maestro Giorgiótól, Oppenheimer gyüjt.) és a későbbi fejlődés, amikor Faenza mellett, amely megmaradt a régi tradicióknál, először Castel Duranteban Giovanni Maria és Nicola Pelliperio kezdeményezte az ú. n. *istoriato* stílust, amely ornamentika mellőzésével az egész síkot képes ábrázolással borítja és amelyet aztán Urbino fejlesztett ki. Olasz reneszansz üvegek szép sorozata mutatta be az iparművészet ez ágának különböző fázisait. A zománcos díszű üvegek fénykorából, a XV. század második feléből és a XVI. század elejéről való egy figurális jelenetekkel diszített serleg W. Buckley gyüjteményéből és az Eumorphopoulos gyüjteményben őrzött zarándok-palack Sforza és Bentivoglio címerekkel. Számos példa illusztrálta a további fejlődést, miután 1530 körül Velencében letűnni kezdett a zománcos díszű üveg divatja és végül a színtelen átlátszó kristályüveg nemes plasztikai formái vették át a vezetést mindaddig, míg a XVII. század végén az olasz művészi üveg hanyatlásnak indult.

A Burlington Houseban kiállított olasz bronzművek között, amelyek sorában a firenzei Museo Nazionale, a berlini Kaiser Friedrich-Museum, a bécsi művészettörténeti múzeum és a londoni Victoria and Albert-Museum által átengedett híres darabok is voltak, valóságos feltűnést keltett Szépművészeti Múzeumunk két bronzcsoportja, az Európa és a bika, melyet Meller Bertoldo di Giovanninak tulajdonított, míg Bode, egy ismeretlen művész munkáját látta benne a XV. század végéről, valamint az immár világhírű bronzlovas, amelynek Meller által Leonardo da Vincinek tulajdonított szerzősége körül még nem alakult ki egységes vélemény. »Ha nem is Leonardo sajátkezű műve, szoros összefüggésben kell vele lennie« — mondja a Burlington Magazine tudósítója. Kevésbbé rezerváltan nyilatkozik Edward Mc. Curdy, aki már nehány évvel ezelőtt »The Mind of Leonardo da Vinci« című művében hajlott Meller meghatározásához, most pedig, a Burlington Magazine márciusi számában külön cikket szentel lovasunknak, amelyet, ámbár 35 Leonardo rajz és egy karton szerepelt a kiállításon, a legnagyobb attrakciók egyikének mond. Minden fenntartás nélkül Leonardo művét látja benne és ennek bizonyítékául bemutatja a Codex Atlanticus egy rajzát, amely elkerülte Meller figyelmét. Kevésbbé bizonyosnak tartja viszont, hogy a szobrocska a Trivulzio-emlékhez készült modellül, mint azt Meller véli, inkább a Sforza-emlékkel hozza összefüggésbe és annak a Vasari által tökéletesnek mondott kis viaszmintának bronzöntvényét tételezi fel benne, amely a franciáknak Milanóba való benyomulásakor veszett el.

Míg a londoni nagy kiállításon a gyüjtés legismertebb és legelőkelőbb ágai vonultak fel, az a hasonlíthatatlanul szerényebb kis kiállítás, amelyet Pazaurek, a stuttgarti iparművészeti múzeum fáradhatatlan agilitású igazgatója, rendezett a mult év őszén gyöngyházból készült iparművészeti tárgyak-

Ugyancsak Falkenak köszönhetjük a régi iparművészet nehány más, Magyarországon őrzött kiváló emlékének új megvilágítását. Ezek közül első helyen áll a Nemzeti Múzeum történeti osztályában levő kentaur alakú híres aquamanile, amelyet archaikus jellege miatt a román művészet korába helyeztek. Falke most analogiák alapján kimutatja, hogy nem régibb a XIV. század elejénél. Ez az évszázad, valamint már a XIII. is volt a fénykora a kétségkívül keleti bronzállatok hatása alatt keletkezett egyházi és világi kézmosás céljára szolgáló állat- vagy lovasalakú bronz vagy sárgaréz-edények készítésének, amelyet főleg két ponton, a lotharingiai Maas völgyben (innen a francia *dinanderie* elnevezés, amely Dinant városára utal) és Németország északkeleti részében űztek. Innen kerültek e könnyen állítható és nyilván élénk keresletnek örvendő művek messze földre, Magyarországba, Erdélybe, Lengyel- és Oroszországba is.

Vannak hasonlóságok az aquamanilék között, úgyhogy azok alapján csoportokba oszthatók be, mégis mindegyik unikum, sajátos művészi alkotás. Az egyes állatalakok (főleg oroszlánok) és lovasok mellett, amelyek a tekintélyes számmal reánk maradt emlékek zömét teszik, múzeumunk kentaurja már tárgyával is feltűnik : a kezével dobot verő szakállas lóember hátán fuvolázó apró alak áll. Falke szellemes magyarázata szerint a gyermek Achillest zenére oktató Chironnal van dolgunk : a maga tökéletesen középkori formanyelvével a klasszikus tárgynak oly sokatmondó ábrázolása, hogy *kentaurunk reprodukciójának ott kellene lennie minden középiskolában* az európai népek eszméletében örökké lappangó antik ideál illusztrálása gyanánt !

Stílus tekintetében a Nemzeti Múzeum aquamaniléje északnémet eredetre utal. A német művészet a Maas-völgyi csoport plasztikus felfogásával szemben a vésést kultiválja. Kentaurunk testét is az almásszürkét jelző, vonalkákkal kitöltött körök, a ruhát poncolt rozetták borítják. Hasonló jellegűek, esetleg ugyanabban a műhelyben készülhettek az oslói és bolognai múzeumban őrzött lovasok, valamint a new-yorki Metropolitan Museum koronás női kentaurja. Stílus és tárgy dolgában azonban a legközelebbi analogia a Falke által bemutatott női kentaur, aki csecsemőt tart karjai között (német magántulajdon).

E művek mellett, amelyek két évszázad aránylag fejlett technikai és formai készségéről tanuskodnak, van egy másik csoport, amely rendkívül archaikus jellegével válik ki. Összesen öt lovasból, két lóból, három oroszlánból áll, amelyek lelőhelye Skandinávia, Déloroszország és Magyarország. A Nemzeti Múzeumban levő és egymáshoz meglepően hasonló két példány közül az egyiket Büngözsdön, a másikat Kisjenőn találták. A durván formált lovak hátán mozdulatlanul ülő vitézek nagy pajzsa csak a magyarországi darabokon van meg, míg a külföldiekről az elveszett. Az egész csoport öt lovasát az a négylábú kis állat jellemzi, amely a lovas mögött a ló farán áll : Falke feltevése szerint vadászleopárd, amelynek motivuma keleti minták révén jutott el azokba az országokba, ahol aquamanilékat használtak és készítettek. »Valószínű« — mondja Falke, — »hogy e lovas-vadászokból álló csoportban nyugati és keleti motivumok egyesülnek ; európai a viselet, a pajzs, a vadászkürt, keleti a vadászleopárd. Noha az igen ritka ázsiai aquamanilék közt egyetlen lovas sem maradt fenn, ismeretes, mily nagy szerepet játszott a lovasvadászat az iszlám művészetében, már amennyire az figurális ábrázolásokat megengedett magának. A Szaszanidák ezüstcsészéitől és selyemszöveteitől, Cordova elefántcsont ládikáitól, a mosszuli bronzoktól és zománcos üvegektől a Szefidák korabeli vadászszőnyegekig a lovasvadászok minduntalan az iszlám művészete egyik fő motivuma gyanánt térnek vissza. A vadászcsoport archaikus merevsége Skandináviára utal, ahol a bronzöntést űzték és a lovasaquamaniléket kedvelték és ahonnan Oroszországon keresztül kereskedelmi összeköttetések vezettek Kelet felé.«

Olaszország klasszikus iparművészete is szóhoz jutott a londoni Burlington Houseban most bezárult nagyszerű kiállításon, amelynek súlypontja

A Maya-kultúra

Köd a Mayák földjén

Újabban sok szó esik arról a nagyszerű, fejlett kultúráról, melyet bizonyos rejtelmes köd borít be már másfélezer éve. Ez a köd mintegy hetvenöt évvel ezelőtt kezdett oszladozni, amikor egy amerikai régész, Stephens John nagy ásatásokat kezdett a mexicoi őserdőkben, kivált a Yucatan nevű területen. Már ő beszámolt arról, hogy ezen a területen paloták hevernek romokban, emeletes házak falai merednek az ég felé és a dzsungel vad rengetegében egy elmult nagy kultúra néma maradványai lelhetők fel. De persze az akkori kezdetleges kutatóeszközök s még inkább a kellő anyagi támogatás hiánya miatt nem sok fényt lehetett e hajdani civilizációra deríteni. Inkább regényes és kalandos elképzelések, az aztékokkal való vad harcok leírásai, mintsem reális ismertetések adtak merész képet arról a népről, mely már Krisztus születése után virágzó városi életet élt.

Segít a pénz és a repülőgép

Érthető tehát, hogy a régiségkutatás terén mérföldcsizmákkal járó amerikai intézmények s elsősorban a Carnegie-intézet vezetői az egész kérdést 1925-ben újból a kezükbe vették. Kormány és Carnegie-alap szerződést kötöttek s a legjobb ásatásvezetők a földmunkások egész hadával elindultak, hogy a tízéves munkaprogramot megkezdjék. Tevékenységük nehézségekbe ütközött s így bizony eleinte alig érhettek el eredményt. Főnehézség volt: az őserdők rengetege. De ott volt csakhamar az egyik kutató-társ: a repülőgép. E lap hasábjain már megemlékeztünk róla, hogy mily fontos része volt e nyomozásokban Lindbergh ezredesnek, a nagy óceánrepülőnek. Az utóbbi egy-két év már jelentős felfedezésekre vezetett s igen értékes eredményekkel kecsegtet.

[illegible]om lakói eltűnnek

[illegible]gy nagy várossal,
[illegible]tán 5—600 évvel

ból, a gyüjtésnek eddig meglehetősen elhanyagolt speciális ágára hívta fel a figyelmet. Maga Pazaurek a »Pantheon«-ban ismertette a kiállítás anyagát és ennek kapcsán rövid összefoglalásban valóságos történetét adja e műfajnak.

A gyöngyház anyagát a vastagfalú tengeri gyöngykagyló (Meleagrina margaritifera) és a folyami gyöngykagyló (Margaritana margaritifera), valamint különösen színes csillogásukkal kitűnő csigafélék (Haliotis iris, Trochus niloticus, Torbo olecrius) szolgáltatják. A Nautilius pompilius csigát többnyire a maga egészében használják fel díszedények testéül (»Nautilus-serleg«). A gyöngyház felhasználása Nyugaton meglehetős későn lép fel, elsősorban Franciaországban és Itáliában. Mint Keleten, eleinte leginkább intarziákhoz, ostáblák berakásaihoz alkalmazták, a gotika későbbi idejében azonban ruhadíszeket is készítettek belőle és azok értékét drága foglalattal még fokozták. Ez az első virágkor, amely nyilván leginkább Burgundban és Németalföldön játszódott le. A müncheni bajor nemzeti múzeumban, berlini Kaiser Friedrich Museumban és a londoni Victoria and Albert Museumban levő gótikus gyöngyházfaragványok nagyrészt a Rajnán túl keletkeztek, általában azonban bajos a keletkezés helyét közelebbről megállapítani. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a boroszlói székesegyházban őrzött Pietá-dombormű foglalatát magyar sodronyozománc díszíti. Az egyházi célra készült, vésett és faragott díszű, néha igazán pompás hatású tárgyak, ruhakapcsok, csóktáblák, oltárkák, egyházi edények közül kiválik az esztergomi székesegyház kincstárában levő két ereklyetartó szelence.

Az anyag nagyrabecsülése, amely a drága foglalatban is kifejezésre jut, átmegy a reneszanszba is, amikor a gemmametszés mintájára domborművű portrék készítésére használták fel, de mint inkrusztáló anyag is nagy becsben állt. Pompás emléke e kornak Brandenburgi Albrecht herceg kazettája 1544-ből, a berlini Hohenzollern múzeumban. A második virágzás kora a barokk-művészet ideje, amikor kagylók és csigák, az ötvösséggel kapcsolatban, rendkívül pompás hatású díszedényeket adnak. Mestereik közül a hollandiak jártak elől és például a Bellekin-család a XVII. században specialista volt ezen a téren. Utóbb azután fellendül, úgy-

objets d'étagére

gyanánt ara- hogy egész bú-

nyos reliefdíszű

A MŰGYÜJTŐ

A MAGYAR GYÜJTŐK ÉS MŰVÉSZETKEDVELŐK EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST IV., Mária Valéria-utca 7. Telefon: 813—60.

SZERKESZTI: SZILÁRD VILMOS

Előfizetési díj: Egy évre . . . 10 pengő Fél évre . . . . 5 pengő Egyes szám ára 1 pengő

IV. évf. Budapest, 1930 április 4. szám

A síremlék és a freskó

Nem nagy öröm, ha a múzeumok vásárlásait kiviszik a közéletbe. Okos emberek, jó politikusok lehetnek a képviselő urak és publicista urak, de nem bizonyos, hogy a művészethez értenek. Tudunk egy nagy, igen nagy képtárigazgatóról, akit halálba kergetett a kritikájuk és mégis legnagyobb művészeti szakértőink közé számitja őt az utókor. Nem örülünk tehát annak sem, hogy a Szépművészeti Múzeum athéni síremlék-vásárlását most széltében-hosszában megtárgyalták s hozzá nem értők is politikai argumentumot csináltak belőle. Szintugy annak sem örülünk, hogy a parlament elnöki szobájának új freskóit mint a könnyelmű műpártolás iskolai példáját hirdetik odakint, a társadalomban. Viszont azt is el kell ismernünk, hogy a szakértő kritikának is megvan a maga jogosultsága. S épen elég oka van, hogy a két drága vásárláshoz hozzászóljon. Síremlék és freskó — lehet, hogy mindegyikre szükség van és nálunk boldogabb nemzetek jól teszik, ha a hatvanezer pengős vételekkel és a harmincezer pengős megbizásokkal nem fukarkodnak. Az attikai síremlék tökéletes kifejezője a nemes kegyeletnek, melylyel a görög polgár a halottakra gondolt, a modern freskó is tökéletes kifejezője az élőket istenitő korszellemnek. De azért azoknak is igazuk van, akik egy kicsit sokalják ezeket a nagy árakat egy-egy műalkotástól, bármily fenkölt szenvedély sugallja is a sürgetőiket. Tudunk olyan múzeumigazgatót, aki egy hatodrészét sem kapja meg egy egész év bevásárlásaira annak az összegnek, amibe az egyedülálló síremlék került. S tudunk egész festőtársaságokat, még hozzá java művészekből, amelyek egy tucat igen jó képet szállitanának az illető freskó áráért az államnak. Nem az útszéli demagógiának van tehát igaza, mert az államnak épen úgy kötelessége a múzeumokra gondolni, a művészekre gondolni, mint az iskolákra, vagy a betegekre. De attól tartunk, hogy a kezelés, az irányitás, a szétosztás önkényével nem a hivatalos műpártolás szükségét fogják belátni az országban, hanem a demagógia igazát. Ugyanakkor, amikor a múzeumok vezetői fájdalmas sóhajjal kénytelenek lemondani igen nagybecsű értékekről, mert nem telik rájuk pénz, ugyanakkor, mikor nagy tehetségű festők gondokkal küzdve várják az állami mecénást, nem lehet a legelőkelőbb gesztusokkal pártolni a kiváltságos óhajokat. Elvégre arra valók azok a hivatalos testületek — Gyüjteményegyetem, Képzőművészeti Tanács, — hogy ilyen nagy és fontos elhatározások előtt megkérdezzék őket. Hátha ők, akik az élet ütőerén tartják a kezüket, fontosabb szükségleteit ismerik a múzeumi és műpártolásnak, mint egy régi síremlék és egy fotografikusan élethű freskó?

Lehel kürtje és egyebek

Irta: *Éber László*

Mintegy negyven középkori elefántcsont-kürt maradt fenn főleg az egyház révén, ahol ezek az eredetileg hadi vagy vadászati fúvó hangszer céljára szolgáló más exotikus anyaguk miatt is figyelemreméltó és egészen sajátságos, alig kideríthető értelmű ábrázolásokkal, idegenszerű ornamentikával borított eszközök ereklyetartók szerepét játszották és nagy megbecsülésben részesültek. A XIX. század első felétől kezdve azután a gyüjtők és múzeumok is rátették kezüket e minden tekintetben érdekes és ritka emlékekre, amelyek körül nem egyszer valóságos legendák is keletkeztek. Eredetüket leginkább a X., XI. századba helyezték, keletkezési helyüket a mohamedán keletre, Bizáncba, Alsó-Itáliába lokalizálták.

Otto von Falke most a »Pantheon« legutóbbi számaiban sorra veszi a fennmaradt emlékeket, csoportosítja őket és a kürtöket borító faragott dísz jellege szerint igyekszik azokat egymástól megkülönböztetni. Az első ily összefüggő csoport, amelynek egyes darabjai a Louvreban, South-Kensington múzeumban továbbá a stockholmi történeti múzeumban, a Kaiser Friedrich-múzeumban vannak, erős enornamentális jellegükkel tűnnek ki. A kürtök széles középfelületét és két végén levő szegélyeit egymásba fonódott indák szövevénye közepette többé-kevésbbé fantasztikus vadállatok, oroszlánok, medvék, nyulak, vadkecskék, pávák, stb. díszítik. Felületük inkább vésett rajzú, mintsem domborúan mintázott; jellegzetesen keleti stilusú, aminő keleti elefántcsontládikákon is előfordul. Már pedig az elefántcsont főleg Afrikából került elő, — még Indiába is Ethiopiából szállították — és így Falke Egyiptomba és a Fatimidák uralmának fénykorára, a X—XI. századba helyezi a pompás kürtök keletkezését. Mihelyt azok a közelebbi vagy távolabbi Nyugatra elkerültek, utánzatokra vezettek. Rendkívül érdekes megfigyelni, mint távolodnak el ezek az utánzatok, még akkor is, ha híven akarják követni mintáikat, az eredetiek kiváltképpen ornamentális jellegétől a Nyugat eleven valóságábrázolása és kifejezésre való törekvése irányában. Nyilván Alsó-Itáliában keletkeztek a legkiválóbb ily európai interpretációk, míg egyes durvább készítmények, amelyek némelyikét hamisitványnak is tekintették, talán az Alpokon innen, német vagy francia műhelyekből kerültek ki.

E technikailag többé-kevésbbé kezdetleges művekkel szemben az elefántcsont-kürtök egy tekintélyes csoportja emelkedik ki, amelynek egyes kiváló darabjait a prágai székesegyház kincstára, a berlini Kaiser Friedrich-múzeum, a British Museum őrzi. Ebben a csoportban, amelyet Falke meggyőzően bizánci eredetűnek mutat ki, a mohamedán művek befolyása háttérbe lép és a késő antikban gyökerező bizánci formakincs jut érvényre. Tárgyilag vadászatok, hippodróm- és cirkuszjelenetek ábrázolásai játsszák a főszerepet, néha — például a British Museumban levő példány quadrigái, lovasharcai, vadászjelenetei — igen elevenen elbeszélve.

Ebbe a bizánci csoportba tartozik a Lehel kürtje is, amelyhez a kopenhágai múzeumban levő kürt áll legközelébb. Falke szigorú módszerű megállapítása eloszlatja a jászok híres kürtje körül szövődött hipotéziseket, amelyek közül kétség kívül Supka Géza mezopotámiai Herakles-elmélete volt a legmélyebb és legszellemesebb és igazolja, alátámasztja Pulszky Ferenc és Hampel József meghatározásait. A Lehel-kürtöt, amelyen a stilizált állatok stílusa inkább szaszanida, mint mohamedán befolyásra vall, az egész felületet buján elborító ornamentika mellett a vadászatra, hadijátékra felvonuló alakok stilizált ünnepélyessége jellemzi, oly vonás, amely alighanem a bizánci császári udvar életének szertartásosságával függ össze.

LÉL VEZÉR KÜRT-MONDÁJA.*

I.

Lél (Lehel[1]*)* vezér kürtjelenete a regensburgi vesztőhelyen, mint históriai hagyomány, már a XIV. század első felében azt a végleges formát mutatja, ahogyan az a köztudatban ma is él.

Márk barát Képes Krónikája (cap. 33.), elmondván a 955. évi nyugati kalandos beütések történetét, az Augsburgot ostromló Lél és Bulcsu vezérek vereségét, amikor Ulmból a császár titkon segítséget küldött a szorongatott németeknek, a Lih (Lech) folyó váratlan áradását, mint a legyőzetés legfőbb okát, — így folytatja:

„Ott estek fogságba Lél és Bulcsu derék vezérek s elvitték őket a császár elébe. S midőn a császár kérdezte tőlük, miért olyan kegyetlenek a keresztényekkel, így szólának: Mi a nagy Isten bosszúja vagyunk, kiket rátok ostorul bocsátott; mert amikor titeket üldözni megszűnünk, akkor a ti kezeitekbe esünk és elveszünk.[2] S monda nekiek a császár: Válasszatok magatoknak olyan halált, amilyet akartok. S Lél így szóla: Hozzátok elő kürtömet; elébb hadd fújjam meg s azután majd megfelelek neked. S amint kürtjét előhozták, a császárhoz közeledvén, mikor kürtjét meg akarta volna fújni, azzal amint mondják (fertur), oly erősen sujtotta fejbe a császárt, hogy arra az egy csapásra szörnyethalt és monda neki: Te előttem fogsz menni és engem szolgálsz a másvilágon. Mert a scythák hite, hogy akit az életben megölnek, a másvilágon neki szolgálni tartoznak. S rögtön letartóztatták és Regensburgban fölakasztották őket."

Hogy ebben a megszilárdult formában élt a kürtjelenet nemcsak egyes krónikák lapjain, hanem a XIV. századi köztudatban is, igazolja az a körülmény, hogy a Képes Krónika szövegcsoportján kívül álló és a Budai Krónika családjába tartozó, más történeti szövegek e korból (Dubnici-, Po-

* Előadatott a Magy. Néprajzi Társaság 1929 márc. 20-i felolvasó ülésén.

[1] Az ó-magyar kürtös vezér nevének ma használatos *Lehel* alakja aránylag későn, a XV. század legvégén jelentkezik. Először Bonfini írja így az addig szokásos és helyes *Lél* helyett. Úgy látszik, informátorának népetimológiás okoskodása vitte rá, hogy az újabb *lehel* szóval helyettesítse az eredeti *lél*-t, amely ugyancsak: *lélek, lélekzet* jelentésű volt (l. Jakubovich Emil: „Lél és Lebedias" Magy. Nyelv. XIV. 1918. 225—230. o.) s amely összefügghetett a: *lehellő, kürtfújó* jelentéssel; *lélek* különben kicsinyítő alakja a finn-ugor ősi *lél*nek: animus, spiritus, halitus. (Pais Dezső: Magyar Anonymus. Napkelet könyvtára 14. sz. 1926., 125. o.)

[2] Nem tartozik szorosan fejtegetésünk keretébe, de talán nem fölösleges felhívni a figyelmet e nevezetes helyre. Kitetszik belőle, hogy kezdettől fogva *tudatos cél* vezette az akkori fejedelmeket a nyugatiak sorozatos háborgatásával. Nem puszta zsákmányolás és pusztításvágy viszi tehát lovas csapatainkat nyugatra, mint ahogyan feltüntetni szokták (némely magyar historikusok is), hanem az a politikai élesen látó megfontolás, hogy e gyakori rémületkeltés nélkül a nyugati szomszédok nem engedtek volna időt az idegen jövevény magyaroknak az új hazában való végleges berendezkedésre.

1929. 1. szám

zsonyi-, Acephalus-, majd később: Thúróczi-, Sambucus- stb. kódexek) az esetet ugyanígy mondják el.[3]

Az esemény megtörténte (955) és az idézett szövegek kelte közé (1350 körül) majd 400 éves időköz esik. — Kérdés, vajjon e végleges szöveg és az egykori való eset mennyiben fedik egymást? Hűen maradt-e fenn, vagy közben bővült, módosult s ha így történt, miben tér el a történeti valóságtól?

Amint visszafelé haladva, az előző kor historikusának, Kézai Simonnak (1270 körül) híradását nézzük, már e 80 esztendő alatt némi változást vehetünk észre az eset elmondásában. Kézai műve 21. caputjában beszél a kürt-jelenetről.[4] — Az Augsburgot ostromló Lél és Bulcsu a Lih (Lech) folyó mellett táboroznak s a szorongatott városi lakosság hívására a császár Ulmból segítségükre siet, egy csapatot közben szétugraszt; Lél és Bulcsu megfutnak, hajón mennek a Dunán alá hazájuk felé, de Regensburgnál elfogják őket s a császár elé állítják, aki halálítéletet mond ki rájuk,[5] és — teszi hozzá: — „Regensburg alatt bitófán végeztette ki őket. Mások pedig mese módjára azt erősítgetik, hogy mikor a császár elé állították őket, *egyikük* (unus illorum) magát a császárt kürtjével agyoncsapta. Ez a mesebeszéd természetesen nem lehet valószínű, ... mert a vétkes személyeket összekötött kézzel szokták a fejedelmek elé állítani. *Hanem az valóság és a krónikák könyveiben is meg van írva*, hogy vakmerően, káromkodva, tiszteletlenül beszéltek a császárral s ott szemébe mondták, hogyha megöleti őket, népéből többé egyetlen fogoly sem marad életben, hanem vagy örökös rabszolgaságra vetik, vagy ... megölik őket. S ez meg is történt."

Kézai históriája tudvalevően összesűrített kivonatban maradt reánk. Ez a rész azonban nem mutat összevonásra; álláspontja ki van benne fejtve világosan. Közlésében az a nevezetes, hogy Kézai nem tudja biztosan, a két vezér melyike volt a tettes („egyikük"!). Különös nála ez a bizonytalanság. Mi tudjuk, hogy a 100 évvel előtte író Anonymus már emlegeti ott, ahol a magyar had Salán (Zalán) fejedelem seregével megütközik, a „kürtös Lél"-t (Lelu filius Tosu tuba cecinit. cap. 39. Flor. II. 33.). Kézainak ugyan nem volt tudomása Anonymus művéről,[6] de utóbbinak *korábbi* tanusága és a Kézai *után* kelt krónikákban található helyek a kürtös Lélről azt igazolják, hogy a hagyománynak a népszerű vezér kürtös voltáról Kézai egész ideje alatt élnie kellett a köztudatban, bár nyilván szórványosan, elmosódva, mert Kézai még nem biztos benne. Bármiként is, Kézai habozó és kritizáló előadásából az látszik, hogy az ő idejében a kürt-hagyománynak későbbi kiérett formája s ezzel járó elhitető ereje nem lehetett meg. Azzal a racionalista ellenvetéssel pedig, hogy ilyenkor az elítélt kezeit össze szokták kötni, csak a maga világot nem ismerő barát mivoltát árulja el; tudvalevő ugyanis és neki akkoriban még inkább illett volna tudni, hogy a halálraítéltnek utolsó kívánságát, ha az teljesíthető volt, ősi szokásjog

[3] Összevetésül álljon itt a *Dubnici krónika* megfelelő és a Képes Krónikával szinte szószerint egyező helye (Cap. 57. a császár és Lél között lefolyt párbeszéd után): — „Allataque est ei tuba, et appropians Cesari cum se ingereret ad buccinandum, ipsum Cesarem sic fortiter in fronte cum tuba *fertur* percussisse, ut illo solo ictu imperator moreretur. Dixitque ei: tu preibis ante me, mihique in alio seculo eris seruiturus. Est namque fides Sciticorum, ut quoscunque viuentes occiderint, in alio seculo ipsis seruire teneantur." (M. Florianus: Hist. Hung. fontes domestici. III. 39.)

[4] M. Florianus: Hist. Hung. font. dom. II. 74—75.; Császár Mihály ford. Magy. Kvtár 610. sz. 38. o.

[5] Ez eddig közvetve Widukind-kivonatolás nála; l. „Res Gestae Saxonicae" (Waitz: Mon. Germ. III. 46.)

[6] *Domanovszky Sándor:* Kézai Simon mester krónikája. Bp. 1906. 164. o.

szerint teljesítették is (l. Grimm: Deut. Rechtsalterthümer II. 344-től); megbilincselt kézzel pedig kürtöt fújni aligha tud valaki.

Legfontosabb Kézai szövegében, — amit eddig nem vettek észre, — az a hely, ahol bár körülírt formában, elárulja, hogy a kürtjelenetet krónikában nem találta. Mert máskép nem lehet érteni azt a mondatkezdést, amely a „mesebeszéd" (fabula) és a kritika után a kürt-hagyománnyal szemben így indul meg: „*Hanem az tény és a krónikák könyveiben is meg van írva,*"... (Uerum quidem est, et libri continent Chronicarum, ut blasphematí audacter Cesari iniuriose sunt locuti...) amiből nemcsak az derül ki, hogy a „mesebeszéd" nem tény, hanem az is, hogy a jelzett krónikákban sincs nyoma! Nem mondja meg határozottan, mely krónikákat ért itt s így arra lehetne gondolni, hogy ő, a fő-epitomator, külföldi szövegeket ért alatta. Ha így érti, úgy feltétlenül igaza van, mert a *külföldi* egykorú (1000. év előtti) és későbbi források a kürt-jelenetet csakugyan nem ismerik,[7] hanem helyette a 7 életben hagyott és megcsonkított magyar hírmondóról emlékeznek, összezavarva őket a honszerző 7 vezérrel.[8] E külföldi referátumok bennünket annyiban érdekelnek, hogy belőlük egy historikum kétségkívül megállapítható: az eset ugyanis ott Regensburg mellett úgy, amint XIV. századi krónikásaink előadják, nem történhetett meg, különben azt a, modern szóval élve, világraszóló szenzációt, hogy a kivégzés helyén a császárt kürttel agyonütötték, odakint is feltétlenül megemlítették volna. Kiderült e külföldi feljegyzésekből az is, honnan került a hazai elmondásba a Konrád császár neve,[9] aki tudvalevően a vereség előtt 37 évvel meghalt s a Lech-mezei katasztrófa Ottó császár uralkodásának 20. évében történt. Erről a csatáról legbővebben Widukind értesít; ő nála van meg az, hogy az ütközetben a németek részéről legünnepeltebb hős az elzászi *Konrád*, a „vörös herceg" volt s ez ott veszett az ütközet alatt, mert sisakját szellőztetve, egy magyar nyila nyakszirten találta s attól ott nyomban meghalt (id. h.). Ez a Konrád változott át idők folytán a hazai mondában császárrá Ottó helyett.

Valószínűbb azonban, hogy Kézai idézett helyén nemcsak a külföldi forrásokat érti, hanem azt az itthon írott, magyar eredetű históriai művet is, amit ő más szöveghelyén „Gesta Ungarorum"-nak nevez. Az az ősi magyar történeti irat ez, amely nem maradt fenn, de történettudósaink már régebben következtettek rá azokból az egyező szöveghelyekből, melyek meglévő históriáink- és krónikáinkban, egymásról nem tudva, szószerint azonosak s csak közös régibb forrásból eredők lehetnek. Újabban Hóman Bálint vette beható vizsgálat alá a kérdést és okfejtése szerint a hazai históriának ez első írásba foglalása Szent László korában keletkezett (1091), amelynek folytatói és átírói akadtak; az első kiegészítés II. István korában íródott hozzá, majd II. Géza alatt újabb toldással bővült, végül egy harmadik folytató III. Istvánig vitte tovább.[10]

[7] L. *Köpke—Dümmler:* Kaiser Otto der Grosse. Leipz. 1876. 252—259. o., ahol az összes ide tartozó források össze vannak állítva. L. még: *Köstler:* Die Ungarnschlacht auf dem Lech-Felde (kül. nyom. 17. o.) és *Pauler Gyula:* A magy. nemz. tört. Szent Istvánig. Bp. 1900. 83—88. o. és a 123. jegyzet hozzá: 177—183. o.

[8] L. a XI. sz.-i *Chron. Eberspergenseben* (Mon. Germ. Hist. Script. XX. 12.), majd a XII. sz.-i *Freisingi Ottónál*: „a barbárokat, ami szinte hihetetlen, mind leölték, úgy, hogy csak heten maradtak meg" (id. h.). Teljes a zavar *Albericus*nál (Chron. Albrici monachi Trium Fontium. Mon. Germ. H. SS. XXIII. 767.)

[9] A *Dubnici krónika* e részt így kezdi: „I. Konrád uralkodásának 18. évében..." (Flor. Font. Dom. III. 39.) A történelem szerint 955 a Konrád után következő I. Ottó uralkodásának 20. éve.

[10] *Hóman Bálint:* A Szent László-kori *Gesta Ungarorum* és XII—XIII. századi leszármazói. Forrástanulmány. Bp. 1925. A M. Tud. Akad. kiadása. 107 fol. o. — L. ott „Eredmények" c. fej. 93. és köv. o.

Kézai a toldásokkal kiegészített *teljes* szöveget ismerte s a kürtjelenetet, saját vallomása szerint, *nem találva benne*, csúfolódik a nyilván hallott szóbeli hagyomány fölött. Még kevésbbé lehetett meg az epizód természetesen az első fogalmazású ős-gestában és annak II. István idejebeli első bővítésében. Erre t. i. Anonymus a koronatanu, aki ezeket használta s akinél a Lech-mezei ütközetről csak e néhány száraz sort találjuk (cap. 55.): „Hanem végre a bajorok és alemanok istentelen cselei által Lél és Bulcsu fogságra jutának és az Inn folyó mellett felakasztva életének meg." Semmi több!

Anonymust úgy szokták feltüntetni, mint tudására (párizsi egyetemen tanult) és egyházi állására büszke, arisztokratikus jellemű írót, aki saját bevallása szerint lenézi „a regösök csacska énekeit és a parasztok hamis meséit"; tehát nincs kizárva, hogy *lehetett* tudomása (1160—70 között) a szájhagyományon, énekmondók ajkán élő kürt-jelenetről, de nem találva nyomát (mint később Kézai) írott krónikákban (ilyet Botonddal kapcsolatban maga is mond: „mivel ezt a história-íróknak egyetlen könyvében sem találtam"; cap. 42.), tudatosan kihagyta. Anonymust, véleményem szerint, nem jól ítélik meg azok, akik rideg, fölényes udvari papnak tekintik. Mindenekelőtt törzsökös és intranzigens magyar volt, aki épp ezért aligha mellőzi a kürtjelenetben kínálkozó alkalmat, hogy a gyászos vereség ellensúlyozására egy híres magyar vezér ötletes felülkerekedését meg ne említse, — ha lett volna tudomása róla! Általában az ő fölötte érdekes és egyéni gestája azt mutatja, hogy bármit beszél is a szájhagyománynak „meséi" ellen, nem zárkózik el előlük. Számos mondát felvesz művébe s a „csacska énekeket és meséket" csupán *önigazolásul* hozza fel mellettük, jelezni akarva pusztán vele, hogy hiteles voltukért nem kezeskedik, mert írásban nem lelte. Amennyiben azonban tud róluk, nem hallgatja el. Elmondja pl. Botond bizánci kapubeverését (cap. 42.), nem is rendes helyén, a későbbi balkáni kalandozások közt, hanem mindjárt Botond nevének első felbukkanásakor, amint a névről a bizánci kaland eszébe jut. Bors esetében sem hallgatja el (cap. 34.) a telephelyre csalogató szarvas mondáját. A fehér ló mondájáról is tud egyet-mást; még nem a később kialakult formát, mert Szvatopluk-(Zventibold)-ról még nincs tudomása, hanem a Salán (Zalán) bulgár fejedelem elleni harcok elejére teszi, többször megszakítva, fél-históriai formában (cap. 14., 16. és 39.). Bizonyára a neki tulajdonított rideg elzárkózás mellett mindezeket hallgatással mellőzte volna s hogy nem tette, az lélektanilag is jellemző vonás nála. A Lél-mondát pedig azért sem lett volna oka elhallgatni, mert, mint epikum, maga a legjózanabb realitás; semmi képzeleti csodás fantasztikum benne, végig megvan a rendes valószínűsége. Minden akadály nélkül felvehette volna még azért is, mert szemmel látható nála, hogy Botondot, Lélt és Bulcsut majd mindig együtt szerepelteti (a balkáni kalandozásban, cap. 42.; az alemanniai beütésben, cap. 55. stb.); ezek hárman nála, mint később is, dédelgetett mondai alakok (Hóman dél-dunántúli egységes forrásból származtatja őket, id. h. 96. l.). Szóval, ha tudomással bír róla, bizonyára éppúgy megemlékezett volna a kürt-jelenetről, mint a többi nála található mondáról. Hogy nem említi, csak egy oka lehet: nemcsak írásban nem találta, de szájhagyományon sem ismerte még a XII. század második felében.

Az Árpád-kori feljegyzések tanuskodásaiból tehát a következők derülnek ki:

1. A kürt-jelenet a regensburgi vesztőhelyen valósággal nem történt meg (egykorú külföldi bizonyítékok).

2. Krónikáinkban 1250 előtt nincs említés róla (Kézai írásban nem találja).

3. Az eset után jóval később, talán a XII. századig élő ajkon sem ismer-

hették (Anonymusnál hiányzik, Kézai fél-kialakulóban hallotta, de nem hisz benne).

4. A monda teljes kikerekülése ezek szerint kb. 1150 után mehetett végbe.

Messze vezetne témánktól, ha a történeti magból sarjadt mondák biológiáját kezdenők itt fejtegetni. Elég arra utalnunk, hogy a Lél-monda kialakulásának időtartama megfelel az általános típusnak: a lassú, észrevétlen átformálódásnak hiteles történetből elfogadott és elhitt mondává.

Ami most már a kürt-monda végleges alakját illeti, a könnyen áttekinthető, egyszerű elbeszélés három jól elkülönült motívumból van összetéve:

1. A halálra ítéltetés és kivégzés Regensburg mellett (történeti valóság).
2. A kürt-jelenet (mondai betoldás).
3. Lél kísérő szavai: „Szolgálni fogsz engem a másvilágon."

Az *elsőről* nincs mondani valónk: históriai esemény, melynek részleteit akár a 7 életben maradt magyar, akár az itthoni hegedősök kezdetben úgy mondhatták el, mint ahogyan Widukindnál meg van írva, a Konrád-epizóddal együtt, amely később ruházódott át a császári áldozatra.[11] — A *harmadik* viszont kétségkívül keletről hozott, régi magyar hiedelem, melyhez hasonló felfogás a turk-mongol fajoknál, sőt még keletibb helyeken szinte azonos formában megtalálható. Marco Polo szerint (1252—1276), ha a nagy khán meghal (a Dzsingiz után következők), az Altajba temetik, bárhol húnyt is el „... s akik kíséretkép mennek vele, megölnek mindenkit, akivel az úton szembe kerülnek s azt mondják hozzá: *Eredj, szolgálj a mi urunknak és fejedelmünknek a másvilágon!* Mert e nép annyira az ördög befolyása alatt áll, hogy azt hiszi: az így kivégzettek szolgálni fogják az elhalt fejedelmet a túlvilági életben ... A lovakat is megfojtják, ha útban találják, azt hivén, hogy ezeknek is szolgálni kell a királyt a halálban. Amikor Mangu nagy khánt, a most uralkodónak elődjét, temetőhelyére, az Altaj-hegyekbe kísérték, az előőrs katonái azt jelentették, hogy útközben körülbelül 20.000 embert öltek le így."[12] — Ugyanerre vall a tatárság egy másik bevett szokása, amiről Rubruk (1253—1255) értesít: „Özvegy nőt nem vesznek el, mert azt hiszik, hogy mindenki, akik nekik az életben szolgálnak, a túlvilágon is azt teszik. Ezért az a hiedelem náluk, hogy az özvegy, ha meghal, első urához fog a másvilágon visszatérni s a másodikat cserben hagyja."[13] — Borneo szigetén a bennszülött előkelőbb daják, Grabowsky szerint, ha halálát közelegni érzi, szolgáit leöleti, hogy majd amikor túlvilági útján a halottak városához elérkezik, eléje menjenek és fogadják őt.[14]

Ez az eljárásmód beletartozik abba az általános hiedelem-komplexumba, mely a túlvilági életet a földinek egyenes folytatása gyanánt képzeli el s ezért a halottal vele adatja minden tulajdonát, mert odaát szüksége lesz rá: rideg, ceremoniális formában tehát az előkelőknél feleségeit, szolgáit, lovait, fegyvereit, házieszközeit is stb., amint már Herodotosz híres leírásában (IV. 71. §.) a szkitha király temetéséről, vagy Ibn Fadhlân

[11] A *Konrád* név fennmaradása a hazai hagyományban nevezetes adalék. Elárulja, hogy itthon tudtak hiteles részleteket a csatáról, foglalkoztak vele kezdettől fogva. Az énekmondók ismerték a csata mozzanatait, amik később elmosódhattak, de megragadt továbbra is a *Konrád* név, amely azután összeolvadt a szereplő császár személyével.

[12] *Marco Polo* I. cap. 45. (Bürck-kiadás, 210. o. és a Yule nyomán készült 175. jegyz.). L. még Ethnogr. VII. 1896. 307. o. Munkácsi B. „A régi magyar lovastemetkezés keleti változatai".

[13] *Rubruquis* (ed. Bergeron, 1735. I.) cap. IX. és Herm. Herbst legújabb kiad. 1925. Leipz. 20. o.

[14] Idézi *gr. Birger-Mörner: „Tinara"*. Die Vorstellungen der Naturvölker vom Jenseits. Jena. 1924. 158. o. (P. Hambruch ford svédből.)

megragadó elbeszélésében (921.) a gazdag orosz úrnak hajójával együtt történt elhamvasztásáról oly világos részletezéssel fennmaradt. Azok a szokásos eljárásmódok, melyek az emberiség ez egyik legősibb elemi gondolatából fakadtak, kisebb-nagyobb következetességgel a földkerekség minden pontján föllelhetők. Ámde az a forma, hogy nemcsak hozzátartozói, hanem megölt ellenségei is szolgálni tartoznak őt a jövő életben, sajátosan középázsiai harcos nomád gondolat, amely eddig máshol nem volt megtalálható. Nevezetes, hogy a magyarság ezt a hiedelmet, melyet nyilvánvalóan a vándorlás 400 esztendeje alatt (V—IX. sz.) turk törzsek befolyása alatt tanult el, még a XII. század folyamán is emlékezetben tartotta.

Kürtmondánk eddig megbeszélt első és harmadik része tehát más hagyománytípusba tartozik (történeti eset és babonás hiedelem), mint a középső: *a mondai betoldás.* Ez utóbbival kell most részletesebben foglalkoznunk. Ha külön, mint epikus egységet vizsgáljuk, a következő elemsort találjuk benne: — a hős 1. *bitófa alatt;* 2. *előre kieszelt cselből;* 3. *kürtjét kéri, hogy belefújhasson* s 4. *kezétől előbb az hal meg, aki halálra ítélte.*

Amennyire tárgytörténeti kutatások nyomán a históriai mondák kialakulásmódját ismerjük, az eddigi tapasztalatok amellett szólnak, hogy a históriai emlékbe később közbeiktatott mondai részek nem szoktak merőben új kitalálások lenni; nem spontán képzeleti termékek, hanem rendesen valamely máshonnan ismert elmosódott emlék elevenül fel újra az alaptörténetnek egy hasonló mozzanata vagy eleme kapcsán, amely az adott esetbe beleillik. Az újítás voltakép nem is tudatos e folyamatban, hanem észrevétlen, önként előálló kapcsolódás. Esetünkben is megtörténhetett, hogy a mondai rész idők multán, mint eredetileg máshonnan való és régebben hallott epikus elem illeszkedett bele az eredeti hiteles történetbe. Ennek kiderítéséhez természetesen az kell, hogy találjunk a világ vándormondái között kürtjelenetünkhöz lehetően *hasonló* s nála régebbi mondai történetet, ahonnan a teljes elemsor esetleg átvehető volt.

II.

Lél vezér kürtjelenetének epikus magja: a halál küszöbén, a *vesztőhelyen egy váratlan fordulat,* egyike a leghálásabb elbeszélő témáknak. Nem csoda, ha számos helyen egymástól függetlenül felmerül s a leleményesség a legváltozatosabb megoldási módokat találja ki számára. Ókori hősmondáktól az arab Aladdin lámpásának történetén át a népmesék táncoltató sípjáig az alapmotívum bennök végig azonos. A hős mindez esetekben közvetlenül kivégzése előtt áll s vagy egy előre kieszelt csellel, vagy visszakerült bűvös tárgya varázserejénél fogva, vagy a véletlen közbejátszását felhasználva kerekedik felül és a bajból legtöbbször ép bőrrel menekül. Mondánkban e végső mozzanat nem volt felhasználható; Lél és Bulcsu kivégzése a monda kialakulása idején mint történeti valóság élt a köztudatban. A halállal végződést tehát szükségkép meg kellett tartani.

Herodotosz szerint (II. 45. §) „az egyptusiak, mikor Herakles hozzájuk ment, megkoszorúzták, ünnepi menetben kivitték egy helyre, hogy istenüknek feláldozzák. Engedte mindezt nyugodtan megtörténni, de mikor az oltárnál feláldozására készülődtek, nekikrontott és valamennyit agyonverte". — A legyőzött Kroizosz a máglyán Szólon nevét kiáltotta; kíváncsi legyőzője: Kűrosz, hallván tőle Szólon egykori figyelmeztetését (Senki sem mondhatja magát boldognak halála előtt!), megkegyelmezett neki. Másik változat szerint Apollót hívta segítségül s ez záporával eloltotta a máglya tüzét. — A legjobb énekeslantost, Áriont, a kincseire éhes szállító hajósok meg akarják útköz-

ben ölni, vagy pedig ugorjon előttük a tengerbe. Utóbbit választja, de előbb kéri, adják kezébe lantját, mert búcsúéneket akar mondani. Dalára a halak a hajó köré gyűlnek s mikor vízbe veti magát, egy delfin hátára veszi és Korintoszba viszi a hajó megérkezte előtt. A fejedelem azután a bűnösökre példás büntetést mér. (Herod. I. 24. 24. §.)

A keleti képzelet előszeretttel szerepeltet varázstárgyakat. A szegény Aladdin bűvös kék-lámpásának szolgálattevő szelleme révén nagy úr lesz, de később őt is ki akarják végezni; végső percben visszaszerzett lámpás-szelleme menti meg. (Ezeregy éj. Henning ford. XX. 5—114.) — A bűvös síp, melynek hangjára táncolnia kell, aki hallja, a népmese szokásos kellékei közt a legismertebbek egyike; többféle típusnak fő mozgató eleme s rendesen halálbüntetéstől menti meg hősét...[15] stb. Kétségtelen azonban, hogy a vesztőhelyről menekülő hős motívuma inkább mondai, mint mesei jellegű. Erre később még rá kell térnünk. Az is tisztán látható, hogy az itt felsorolt példák és azok további rokonai a mi kürt-jelenetünkkel genetikus kapcsolatba nem hozhatók. Egyenes leszármazást csak feltűnő azonosság esetén lenne jogunk megállapítani, mely esetben még a hozzánk jutás útja is megvilágítandó feladatként áll előttünk.

A kereszténység igen korai századaiban már szokás volt lelki szükségből, fogadalomból vagy penitenciás vezeklés céljából Európa különböző helyeiről Jeruzsálembe a szent helyekre elzarándokolni. A hívő, de tapasztalatlan zarándokoknak ú. n. *itinerá*riumok szolgáltak útbaigazításul. Legtöbbször száraz helynév-felsorolások csupán, de akad olyan, amely részletesebb útleírást ad az ottjárt hívők egynémelyikének emlékiratából, ritkán azok teljes szövegét is közli. A legrégibb ezek közül 333-ból való s egy délfrancia utazó állította össze, aki különösen a Jeruzsálemben megnézendő helyekkel foglalkozik elég bőven. Szó van benne a zsidók egykori bölcs királyának, *Salamon*nak tetteiről, a helyekről, melyek emlékével összefüggnek s számos mondát érint a képzelet szines meséivel átszőtt hősalakról. Emleget tőle fennmaradt ereklyéket, kivált híres *gyűrűjét*, melynek varázserejével megfékezte és hatalma alá hajtotta a démoni szellemeket.

Bővebb híradás ennél az a leírás, amit „*S. Silviae peregrinatio*" c. a. szoktak idézni. A szent életű francia nő leírja benne az általa Jeruzsálemben látottakat. A szent-sír templomában nagypénteken, miután az Üdvözítő keresztfáját liturgikusan az oltár mellé állították s a hívők a szent ereklyéhez csókra járultak, az egyik diakonus felmutatta előttük Salamon király gyűrűjét és *kürtjét*. (Corpus Script. ecclesiast. latinorum. XXIX. 88. l. „Itinera Hierosolymitana"). Ezt a kürtöt említi egy későbbi irat is (u. o. 154. l. „Breviarius de Hierosolyma"), de megjegyzi róla, hogy nem hangszer, hanem kürtalakú, díszes szentelt-olaj tartó.[16]

Ezek az első híradások, melyek keresztény részről a helyszínen ó-szövetségi mondákat és legendákat emlegetnek. Az ilyen érdekes és kegyes történeteknek már akkor nyilván gazdag sorozata volt Jeruzsálemben hallható. Az emlékekkel teli helyek ihlete, a régi bibliai hagyományok (a Dávid és Salamonról szólók már akkor több száz évesek és mondai kivirágzáson mentek át), e két egykori király fényes alakja az Üdvözítő élet-

[15] Álljon itt a *magyar népmesék* közül az ide tartozók bibliografiája (az arabs számok a kötetben a mese sorszámát jelentik): Magy. Népköltési Gyüjt. (Kisf. Társ. kiad.): II. köt. 3.; VI. k. 1.; IX. k. 13., 62.; 63.; X. k. 5.; 10:, 27.; XIII. k. 73., 87. — Kriza: Vadr. 9. — Gaal Gy.: M. Népm: Gyüjt. III. 41., 42., 44. — Kálmány: Szeged Népe II. 30. — Schullerus: 2. — Bünker 60. — *Aladdin-típus:* M. Nyőr X. 526. o. — M. Népk. Gyüjt. X. 46. — Bünker 81.

[16] V. ö. *Konr. Burdach:* Zum Ursprung der Salomo-Sage. (Herrig's Archiv CVIII. k. 1902. 131. és köv. o.)

történetének megható mozzanatai mellett a látott ereklyékkel kapcsolatban állandóan foglalkoztatták az elméket. Az ereklyék, mint vizuális bizonyságok, képzeletre és érzelemre hatva, folyamatos mondaképződéseknek szolgálhattak televény talajul.

A krisztusi emlékek álltak bizonyára az érdeklődés homlokterében, részben más jellegűek is voltak, mint a régi zsidó hagyományok: közeli historikumok voltak, míg a mondai jellegű ó-szövetségi emlékek inkább mint színes történetek nyertek jelentőséget. A régi hagyományok szerint a két legnépszerűbb zsidókirály közül Dávid volt elsősorban az ideál: tökéletes hős, nagy költő és hithű fejedelem, mindenben az Úr kegyeltje; Salamon emlékén viszont fényes udvara (Sába királynéjának látogatása), templomépítkezései, bölcsesége ellenére már a régi Biblia szerint is folt esett; olyan vétek terhelte, melyet az ó-zsidók hithű szigora senkinek meg nem bocsátott: eltántorodott az Úr hitétől (I. Kir. k. 11 : 1—9.). Miután nőül vette az egyiptomi Fáraó leányát, az bálványimádásra csábította (I. Kir. k. 3 : 1.), majd ágyasainak is engedve, áldozott a szidonbeliek, a moabiták és az ammoniták isteneinek. A Biblia régibb elemei a jellegzetes mozzanatot nem részletezik tovább, nem emlékeznek meg a bűnhődés módjáról. Ám ez a mondaalakulásra leghálásabb rész nem maradhatott kikerekítés nélkül, befejezetlenül. Már némi mende-mondát sejtet az ó-szövetségi iratok legkésőbben (II. sz.-ban Kr. e.) keletkezett része: a *Kohelet* (Prédikátor könyve), amely Salamon szájába van adva s önmagára vonatkoztatva ezt mondja: „Én, Kohelet, mikor voltam a zsidók királya Jeruzsálemben...", már trónfosztásra enged következtetni. Salamon, mint vándor prédikátor beszél itt, földönfutó, aki a világ hiúságainak megvetésére oktatja hallgatóságát (I. Préd. Sal. k. 12.).[17]

Nincs okunk belemélyedni a régi zsidóhagyományok problémalabirintusába, elég egy megállapított ténvre hivatkoznunk. Az első keresztény zarándoklatokkal egyidős apokrif iratok, valamint a talmudnak később összeállított (V. sz.), de anyagában már ekkor közkeletű haggadai epikája világos nyomait őrzi annak, hogy e történetekkel nemcsak a helyi törzsek foglalkoztak, hanem átterjedtek szír és arab közszájra, ahol szabadabb képzelettel és felfogással a bűnhődés története is kialakult. Dávidról itt már alig esik szó, Salamon az egyedül kedvelt alak: ő a káprázatos pompa embere, a nagy és bölcs király; nem is históriai egyéniség már, hanem földöntúli hatalom birtokosa. Bűne sem az övé, hanem ellenfeléé: a démoni fejedelem Ašmedaié, kinek alakja Arábiában összeolvad Szachrral, a dzsinnek királyáéval.[18] Az vitte rá a nőt királyi ura eltántorítására, hogy hatalmától megfoszthassa s maga üljön helyébe. A mondai és mesei elemek egyre sokasodnak körüle s a keleti irodalomban hamarosan Salamon és Nagy Sándor lesznek a hagyományok egyedüli hősei: Salamon a félisteni hatalom, Iszkender a kalandos hódító vezér ideáltípusa.

Salamon mondakörét nagy vonásaiban a Korán is átvette. Az egyes szurák ezeket tudják róla: (XXI. 82.) Allah Salamon hatalma alá rendelte a szeleket, melyek az ő parancsa szerint járják a világot, hol erős vihar alakjában, hol mint lebbenő szellők. — Salamon érti a madarak nyelvét; hadserege szellemekből, emberekből, a szárazföld állataiból és madarakból áll külön csapatokba osztva, melyek hívására ott teremnek.[19] Egyszer

[17] *G. Salzberger:* Die Salomo-Sage in der semit. Literatur. Berl. 1907. 7. o.

[18] *Bornemann:* Das Testament des Salomo. (Illgen's Zschr. für die histor. Theol. III. 1.) — *M. J. bin Gorion:* Der Born Juda's. Leipz. Insel-Verl. 1918. III. „Mären u. Lehren." 322-től.

[19] A *népmesék* ismert motívuma: a hős, aki ismeretlen messzi országot keres, segítő varázsló lényeknél kérdezősködik utána; ezek közül egy a futó állatokat képes összehívni, hogy megkérdezze tőlük, másik a vizek lakóit, harmadik a madarakat, egyik sem hallott róla. Egy madár megkésik, mert igen messze járt,

a madarakat szólítja, közülük egy hiányzik: a búbos banka; mikor később megjelenik, meg akarja büntetni; de ez azzal védekezik, hogy Sába országában késett s annak királynéjától üzenetet hoz Salamon számára, akit látni akar. Bejelenti látogatását s mikor Sába királynője keleti pompával bevonul, Salamon a vendégét olyan tróntermen sétáltatja végig, melynek padozata kristályból van s a nő ezt víznek vélve, felemelt szoknyával halad tovább. A király t. i. meg akarta tudni, igaz-e a szóbeszéd, hogy a fejedelemnőnek liba (kecske) lábai vannak? (XXVII. 17—47.)[20] — Késő öreg korában az nyugtalanítja, hogy megkezdett nagy művét: a jeruzsálemi templom építését nem fejezheti be; ha megtudnák az építőmunkások, hogy meghalt, abbahagynák a művet; kieszközli az Úrtól, hogy látszólag tovább is élőnek mutatkozzék, botra támaszkodva, míg a nagy alkotás elkészül. Úgy is történik s mikor a mű be van fejezve, kígyó csúszik hozzá, botját átharapja és Salamon összeroskad (XXXIV. 11.) és i. t.

Mondakörének legteljesebb összefoglalására *Semzeddin Achmed* arab költő vállalkozott „Szulejman-námé" c. eposzában, amely töredékben maradt.[21] Belőle jelen összefüggésben csupán a gyűrű és a kürttel kapcsolatos részek érdekelnek bennünket. Salamon (Szulejmán) az Úr felhatalmazásából megfékezője lesz a gonosz démonok hadának s e hatalma egy varázserejű gyűrű birtoklásához van kötve. A pecsétgyűrűn Isten neve s a hatalom titkos mondásformulái vannak felvésve. A belefoglalt négy más-más színű drágakő fűzi a négyféle élőlényeket uralmához. Főkép a szellemvilág lázong ellene s húsz évig lesik, hogy a gyűrűtől megfoszthassák. Egyszer fürdőbe készülve, egyik pogány ágyasánál hagyja kincsét s ettől Szachr, a dívek szörnyalakú fejedelme elcseni, tengerbe veti s magára öltve Salamon alakját, ő ül trónszékébe. A fürdőből visszatérő királyt palotája kapujából elkergetik, földönfutó koldussá lesz; valahogyan értesül gyűrűje sorsáról és halászoknál keres szolgálatot. „Ezért a halászat ma is királyi szórakozás" (Rosenől I. 171.). Mint szegény napszámos gazdáitól egyszer bér fejében halat kap, annak gyomrában megtalálja fénylő kövű gyűrűjét[22] s vele újra visszanyeri hatalmát.

épp a keresett országban; ez vállalkozik, hogy a hőst odavezeti, stb. — az újabb kutatások szerint *(Jan de Vries* FFC. 74.) bizton Salamon-mondára megy vissza.

[20] A káprázat, hogy nő víznek nézi a terem padozatát és szoknyáját emeli, számos európai mondamesében feltűnik (l. Bolte—Polivka III. 203. o.). Magyar példa közülök *Kazinczy Sámuel:* „Debreczeni prof. *Hatvani István* életéből" (újra közli Tóth B. Magyar ritkaságok 44. l.) és *Jókai*nál: A magyar Faust. (Kisf. Társ. Évl. VI. 1870—71. 140—162. o.) található meg.

[21] Bő kivonatát l. *I. Hammer:* Rosenöl, oder Sagen u. Kunden des Morgenlandes aus arab., pers. u. türk. Quellen. Stuttg. 1813. I. 147—275. oldalakon.

[22] *G. Weil:* Biblische Legenden der Muselmänner. Frankf. a/M. 1845. 272. és köv. o. — E történet mint mondaepizód keleti-indiai forrásra megy vissza és egy másik eltérő változatában, emettől függetlenül, mint *Joveniánus-történet* jutott el Európába. — Itt most .mellékes ugyan, de érdemes talán felvetni a kérdést: Az utóbbi célzás a halászatra, mint királyi foglalkozásra, nincs-e vajjon összefüggésben az annyi keleti elemet felvett *Parcival* mondaregénynek (Guyot-féle fogalmazás Wolfram v. Eschenbachnál) ma is rejtélyes „halászkirály" elnevezésével, mellyel az eposzban a nyílt sebtől beteg Grál-királyt, Amfortast, illetik alattvalói? A feltevés jogosultságát támogatja az is, hogy a Grál-vár mesés pompájának leírása (többek közt *L. E. Iselin:* Der morgenländische Ursprung der Gral-Legende. Halle, 1909. 119—124. o.) rendkívül emlékeztet Salamon palotájának a keleti forrásokban található rajzára. — Viszont a görög monda Polükratész gyűrűjéről, amely szintén hal gyomrából kerül vissza tulajdonosához, alig hozható kapcsolatba Salamon gyűrű-történetével. — De bizonyosra vehető, hogy a *népmesék*ben a szegény halász esete, aki napokig sikertelenül veti ki hálóját, végül egyetlen halzsákmánnyal tér haza s ebben fénylő követ talál, amit gyermekeinek ad játszani,... stb. a fenti Salamon-epizód származékának tekintendő. Útját az 1001 éj meséitől Európába nyomon lehet kísérni. E típus Aarne—Thompsonnál (FFC. 73. sz.) a 945. számú

A *gyűrűnek* e kalandos sorsa és vele tulajdonosáé Keleten lépten-nyomon előfordul, annál különösebb, hogy a *kürt viszont teljesen kiesett az érdeklődésből.* Csak egyetlen helyen történik róla említés, akkor is olyan formában, hogy vele hívja össze Salamon a világ összes madárfajtáit.[23] Azt kell ebből következtetnünk, hogy a kürttel kapcsolatos európai mondák, melyekkel alább foglalkozunk, valószínűen a jeruzsálemi kürtereklye nyomán ott a helyszínén keletkezhettek, vagyis keresztény eredetűeknek minősítendők, a keresztény ökumén körén belül maradtak s a keletiek tőlük nem vették át. Az ilyen mondatörténet már in statu nascendi sem önálló termék, hanem belefűződik számos akkori hagyománnyal s mialatt alakul, szövődik és bogozódik, jó ideig lappang; míg ki nem érik, nem érdemes a feljegyzésre. Olyan e mondák sorsa, mint a hegyvidéki folyóvizeké, melyek jelentéktelen patak alakjában eltűnnek a föld színéről, lent a föld gyomrában kifürkészhetetlen utakat tesznek meg, más vizekkel gyarapodnak s mikor valahol messze az eltűnés helyétől felszínre kerülnek, egyszerre mint erős folyók jelentkeznek. A kürtmonda valóban ilyennek tünik elénk. Évszázadokig nincsen nyoma a feljegyzésekben, majd egyszerre felbukkan a XI—XII. sz. folyamán, mint kész, kerek, gazdag tagoltságú mondaregény. Előbb ilyen formájában kell megismernünk, hogy azután megkisérthessük visszanyomozni megtett útját a sejthető ősforrásig, a jeruzsálemi ereklyéig.

Legbővebb formája egy XIV. sz.-i kéziratban maradt fenn, amely azonban egy XII. sz.-i elveszett költemény nyomán van átírva közép-frank dialektusban. A 4210 soros hegedőséneknek *Salman und Morolf* a címe.[24] Következők vannak benne elmondva:

I. rész: *A szöktetés.* — Salamon jeruzsálemi király és az összes keresztények császárja (?) megszöktette az indiai Cyprián király csodálatos szépségű leányát: *Salme*-t (Salome) s áttérítette a keresztény vallásra. Míg ezek Jeruzsálemben élnek, túl a tengeren *Fore* pogány király meg akar nősülni és környezetétől kér tanácsot. Közülük valaki megemlíti, hogy a világ legszebb nőjének Salme-t, Salamon feleségét tartják, Fore ezt a nőt meg akarja szerezni. Üzentet Salamonnak, hogy vagy Salmet szolgáltassa ki neki, vagy haddal fogja megtámadni és véget vet uralmának. Salamonnak édes öccse: *Morolf*, félelmes eszű, agyafúrt, nyers alak ad bátyjának tanácsot. Fel kell az idegennel venni a harcot; ő maga, mint hős vezér, csakugyan legyőzi seregével *Fore* hadait s a foglyul ejtett királyt azzal viszi bátyja elé, hogy végeztesse ki rögtön, különben nagy veszedelmet zúdít magára. Salamon elnézőbb, egyelőre foglyul tartja Foret s őrizetét rábízza feleségére (lovagi motívum!). A nő titkon megszereti foglyát s abban állapodnak meg, hogy Foret szabadon bocsátja, ez viszont egy idő mulva énekmondót (Spîlman) küld hozzá különös mérges füvel, amitől majd a nő néhány napra tetszhalottá lesz. Fore majd éjjel felnyittatja sírját és Salmet megszökteti. Morolf éles szeme észreveszi a bajt, de bátyja nem hisz neki. Fore csakugyan eltűnik s a hegedős a megbeszélt időre hozza a füvet, amitől Salme holtan roskad össze. Morolf tudja és hirdeti, hogy a nő nincsen meghalva. Bátyja jelenlétében próbát is tesz és *megolvasztott izzó aranyat önt Salme tenyerébe,* amely átégeti annak kezefejét; Salme meg sem moccan. A király eltemetteti nejét, de Morolf néhány napra rá diadallal mutatja neki az üres sírt.[25] — II. *Meg-*

(„Luck and Intelligence"). Róla főkép *E. Cosquin:* Les contes indiens et l'occident. Par. 1922. 247—256. o. Monographie D. Section I—II. és *Krumbacher:* Gesch. d. bizant. Litter. 1891. 404. o. Magyarban is ismeretes. l. M. Népköltési Gyüjt. III. 9. sz.; Kriza: Vadr. 12. sz.; Kálmány: Hagyományok I. 114. sz.; Merényi L.: Ered. Népm. I. 5. sz. és Ethnogr. 1919. 64. o.

[23] *G. Weil:* id. m. 254.

[24] Kiadta *Friedr. Vogt:* Die deutschen Dichtungen von Salomon und Markolf. Halle, Niemeyer, 1880. Bd. I. „Salman u. Morolf." CLX +217 o.

[25] A tetszhalottá tevés, mint szerelmesek csele, keleti eredetűnek bizonyul. L. *Pétis de la Croix:* Les mille et un jour". Par. 1710. II. 28-tól (németül „Tausend

torlás. Morolf később álöltözetben, mint zarándok, Fore országába megy; az udvarnak ismeretlenül vendége lesz, ahol Salmanrol kell beszélnie. Majd sakkozik Salmeval, kinek egy mozdulatára kezén átsüt a nap. Morolf most már biztos kiléte felől, de ő is elárulja magát. Elfogják, a királyné szigorúan őrizteti, de az őröket Morolf sok ravasz kísérlet után (igazi Markalf-csínyek) kijátssza és megszökik vissza bátyjához. Most ketten tervet eszelnek ki: Salamon keresse fel énekes álöltözetben Fore udvarát, ez alatt Morolf sereget gyüjt, embereit három csapatba osztja: egyik feketébe, másik fehérbe, harmadik harcos színűbe öltözködik. A hadak Salamon után sompolyognak és a Fore székvárosa körüli erdőkben vonják meg magukat. A zarándokként szereplő Salmant az udvarnál megszereti Fore huga, de nem segíthet rajta, mert Salme ráismer, elfogatja, vasládába záratja, amelyre ráül, hogy valahogyan ki ne szabaduljon. Követeli Foretól Salman rögtöni kivégzését, ez beleegyezik. Salman utolsó kívánsága: *végezzék ki a városon kívül és bücsúzásul háromszor megfújhassa kürtjét* (az elrejtett sereg értesítésére). Kint a bitófa alatt,[26] ahol vele van zarándokbotja és köpenyébe rejtve kürtje, bele akar a bitófa lépcsőjének alsó fokán fújni, de Salme tiltakozik: „Mind elveszünk, ha megengeditek neki." Hasztalan könyörög, Fore mint utolsó kívánságot szó nélkül teljesíti.[27] A kürthangra az erdőből elötűnik a fekete csapat. „Kik ezek?" kérdi a gyanútlan Fore. „Az ördögök, akik lelkemet el akarják vinni." Fore nem ijed meg;[28] bármi történnék, az első, aki életét veszti, mégis Salamon lesz. Második kürtszóra a fehér csapat nyomul elő; Fore kérdésére Salman feleli: „Az angyalok ezek, akik lelkemet az ördögöktől meg akarják menteni." Harmadik kürtjelére előront a főhaderő, élén Morolffal. A zűrzavarban Salman görcsös botjából kardot ránt elő s a rárohanók közül sokat levág. Fore szökik eléje, de Morolf bátyja segítségére siet, a pogány királyt leüti és Salmeval együtt fel akarja köttetni. A győztes Salman serege kiirtja a jelenlevő pogányokat, Foret felkötteti az őneki szánt bitófára, de Salmenak megkegyelmez[29] s hazaviszi magával Morolf rosszalása ellenére. — III. A költeménynek van egy erőszakolt *folytatása* is, melyben majdnem ugyanez az eset ismétlődik. Salme újra hűtlen lesz, megszökik Princian pogány királlyal, ismét Morolf a megmentő és

und ein Tag". Insel-Verl. kiad. Münch. 1909. I. 332.), ahol a mérges füvet a khánlány fülébe teszik s tőle merevgörcsöt kap; itt is eltemetik s a sírból szerelmese szabadítja ki. Az európai irodalomban, a középkortól kezdve, rendkívül elterjedt motívum, l. *Joh. Bolte* tanulmányát: Die Sage von der erweckten Scheintoten. (Zschr. des Ver. für Volksk. XX. 1910. 353—381. o.) Nálunk Arany használta föl kellő módosítással a Toldi Szerelmé-ben.

[26] 494. versszak (F. Vogt id. kiad.):

Die heidenschaft under dem galgen lag,
Salmân mit der Kunigin reden pflag:
„froûwe, durch die beste tugent dîn,
hilf mir *daz ich geblâse*
drîmal mîn cleinez hornelîn...." (2654—58. sorok, 104. o.)

[27] 498—500. versszak (id. kiad. 105. o.).

Konig Fore wart der rede Zorn, Salmân wart der rede frô...
„Salmân, nîm dû dîn horn Er sazte ez an sînen munt
und setze ez an dînen munt..." und blies ez mit kreften:
daz vernâmen sîne helde ze stunt... (2676—2690. vsorok.)

[28] „Ûnd kêmen dir (zu helfe) al dîne man,
sô bist dû doch der êrste
der den lîp muz verlorn hân..." (2681—83. vsorok u. o.).

[29] Érthetetlen fordulat lenne, ha nem fakadna abból az ősprimitív felfogásból, hogy a nő mindig annak köteles pártján lenni, akinek birtokában épp akkor van. Salme tehát nem bűnös, csak hivatását teljesíti Fore mellett Salmannal szemben. (Ezt az ethnológiai magyarázatot Fr. Vogt nyilván nem ismerte s azért tartja korrumpált helynek.) L. a felfogásról tőlem: „A lyra és epika eredete". Ethnogr. 1907. 23—25. o.

bosszúálló. Végül Salman Fore hugát veszi feleségül, Salmet kivégezteti. Az első történetnek e henye és ügyetlen megismétlése (553. szaktól 783. utolsó szakig) aligha az első rész szerzőjétől ered. Benne a Spielmann-énekeknek az a törekvése jut kifejezésre, hogy a történet minél hosszabb legyen és Salme gonoszságával ellentétben Salman lovagi nagylelkűsége a nő iránt annál inkább kitűnjön.

Eltávolítva a költemény tartalmából a lovagkori cicomát és a már akkor ismert párbeszédes Markalf-mókákból betoldott durva csínyeket, az egész történet szemmelláthatóan két főmotívum köré halmozódik: egyik a szerelmesek csele, *a tetszhalál a tenyérátégetéssel*, másik *a cseles kürtjelenet a vesztőhelyen.*

Szembeállítva most már a német hegedőséneket Lél vezér kürtjelenetével, a vonatkozó motívumok egyezése kétségtelenül megállapítható; tény az is, hogy mindkettő legkésőbben a XII. századból való. Mindazáltal több más körülményt figyelembe véve, misem jogosít fel arra, hogy magyar mondánkat közvetlenül e Salamon-féle énekből származtassuk. — Az ilyen kapcsolatok felderítésében u. i. *két* alternatív eset lehetséges: egyik az *irodalmi* származtatás, azaz írott szövegből átvett egyenes kölcsönzés kimutatása, mely esetben a szövegek egyezése filológiailag igazolandó. Erről esetünkben nem lehet szó. A német termék XII. sz.-i szövegét nem ismerjük, a meglévő ennél két századdal későbbi és az előzőnek gyökeres átírása, összevetéshez tehát jogos alapul nem szolgálhat. De egyébként is az egyező részt itt és amott teljesen elütő keret veszi körül: a mienk egyszerű mondaelem, amely egyetlen motívumból áll, a másik többszörösen tagolt, bonyolult történet, ahonnan pusztán ez egy motívum kiszakítása anélkül, hogy a többi cselekvényből a magyar hagyománykincs bármit is átvett volna, minden eddigi tapasztalatnak ellentmond. — A másik eshetőség: a szövegegyezés kikapcsolásával a motívumnak akkoriban *általán ismert voltának* bizonyítása; ez már nem irodalmi, hanem folklore-feladat. Utóbbi esetet u. i. csak azzal lehet bizonyítani: ha a motívum *több*, egymástól független emlékben ugyanazon korszakból, vagy még előbbiből kimutatható. S erre kínálkozik mód.

A Salamon-mondakörhöz tartozó történetek mélyreható befolyása az európai epikára csak mostanában kezd teljes mértékben mutatkozni. Régebben egy klasszikus mű: *A. Veszelovszky* orosz tudós könyve („Szláv mondák Salamon és Kitovraszról s a nyugateurópai legendák Morolfról és Merlinről" címmel. St. Petersburg, 1872. 350 l.; l. alább a 42. sz. jegyz.-ben) foglalkozott vele, de orosz nyelve és tárgyalásában az orosz emlékek túltengése miatt nem részesült kellő figyelemben. A nagy tárgytörténész, *Reinhold Köhler* (Kl. Schr. III. 9.) a 80-as években megvallja, hogy a Markalf-monda keletkezéséről és kialakulásáról még nem tudott magának tiszta képet alkotni. Azóta *Dragomanov* kis-orosz közlései s főkép legújabban két kitűnő monografia: *Walter Anderson* észt professzor műve, a „Cinkotai Kántor" adomáról („Kaiser und Abt" FFC. 42. köt. 1923. 449 o.) és *Jan de Vries* hollandi kutató nagy tanulmánya, az „Okos leány"-típusról („Die Märchen von klugen Rätsellösern" FFC. 73. köt. 1928. 439 o.) valósággal új perspektivát nyitnak szemünk előtt a Salamon-történetek egykori gazdagságáról és a belőlük fakadt európai epikumok beláthatatlan sorozatáról. — E fényt derítő művek mai folklore-anyagon épülnek fel, a régit csak áthidalásul érintik. Nekünk pedig jelen esetben kizáróan utóbbiakra van szükségünk: a XII. sz.-i s az azt megelőző emlékekre. Szerencse, hogy ezekből is bő adatmennyiség maradt ránk, amely kétségtelenül igazolja, hogy a X—XII. századokban a kürt-megfújás a bitó alatt, mint epikus téma, közkincs volt Európában.

Célzásokat találunk rá, kimondottan mint Salamonnal történt esetre, az akkortájt keletkezett lovagi történetek szövegeiben: „Elie de St. Gil-

les"-ben (XIII. sz. 1. fele) és a „Hét bölcs regényé"-ben (1155-ből).[30] A francia lovagi epika legkorábbi nagy költője, *Chrestien de Troyes* „Cligés" c. ifjúkori művében (1164 körül)[31] ugyane történet első részét dolgozza fel, de átteszi a mesét Bizancba, majd Artusz király breton udvarába. Alis (Alexis) bizanci császárnak unokaöccse, a hős Cligés, beleszeret nagybátyja feleségébe, Fenicebe. Nem tudnak máskép szabadon szerelmüknek élni, csak úgy, hogy a nő tetszhalottá lesz, kiállja a tenyerébe öntött ólom próbáját és kedvese a sírból emeli ki... stb.[32] A téma közismert voltára maga a szerző is céloz a 6082. verssorában.[33] Két további átdolgozásnak, minthogy kevésbbé hozzáférhetők, adom rövid tartalmát. Az egyik egy latin prózai példázatgyűjteményből való, melyet szerzője, *Gualterus Mapes* oxfordi archidiakonus állított össze Jeruzsálem eleste (1187) előtt: „De Nugis Curialium" címmel, benne az udvari élet sok gonoszságait ostorozva.[34] Az itt található történet lényeges átalakuláson ment át, de vezérmotívumain felismerhetők még a hovatartozás kétségtelen vonásai:

Raso keresztény lovagnak a szaracén határ közelében a tengerparton vára van s a pogánnyal állandó harcban áll. Van egy fia (az öcs Markalf helyett) és egy második felesége. Egyszer az egyik arab tengeri hadvezért (admirálist) foglyul ejti és neje őrizetére bízza, de az asszony férje távollétében a fogollyal megszökik Raso kedves lován. A férj erre inkább lováért, mint az asszonyért, koldus álruhában a pogány városába lopódzik, de felesége felismeri, elárulja s már kivégeznék, midőn elősiető fia megmenti, a pogányt megöli, a nő azonban elmenekül a híres lovon. Raso lováért később mégegyszer belopódzik a városba. A nőt éppen akkor kémleli ki, midőn az egy másik arab lovaggal megállapodik, hogy az éjjel együtt szöknek. A férj a megtudott találkozóhelyen vár egész éjjel. A nő hamarabb érkezik lován, mint lovagja; a sötétben Rasót nézi ennek, lovat cserélnek s az erdőből szabad helyre jutnak. A férjet lován elnyomja az álom s horkolásáról az asszony ráismer. Azt reméli, hogy arab udvarlója rájuk talál reggel; ezért urát nem bántja, hanem vár addig, míg ez alszik. Az udvarló jön egy csapat fegyveressel, de Rasót lova nyerítése és nyugtalankodása felébreszti s kiáltozásaira (kürtszó helyett) közelben várakozó fia a sereggel rajtuk üt, a harcban levágja mostohaanyja fejét, az arabok rabul esnek s ők diadallal vonulnak vissza várukba.

A hagyományon, mint látható, a változatokban több-kevesebb módosítás mindig mutatkozik, ami nyilván arra vall, hogy átíróik közismertnek

[30] Idézi e helyeket *Gaston Paris* (Romania IX. 436.) Az Elie-ben 1793. verstől, melyhez az énekes hozzáteszi: „fole cose est de feme". Hasonló kifakadás egy az időből való jongleur-énekben *(Jubinal:* Jongleurs et trouvères. Par. 1842. 82. o.):

N'est pas sages qui femme croit,	Que de sen out si grant renon
Morte ou vive qui qu'ele soit	Que plus sage, de li ne fu,
Car li sages reis Salomon,	*Fut par sa femme deceu!*

(Nem okos, aki nőnek hisz, akár eleven ez, akár holt; mert a bölcs király, Salamon, kinek oly nagy volt a híre, hogy nem volt nála bölcsebb, nejétől mégis megcsalatott.)

[31] L. *W. Foerster* kiadását: Christian von Troye's sämtl. Werke. I. „Cligés". 2. Aufl. 1901. Bev. XIX.

[32] Róla *G. Paris* (La littérat. franç. au moyen âge. 2. éd. Par. 1889. 84. o. 51. §.): „Le sujet (de Cligés), très altéré, est une ancienne légende oriental sur la femme de Salomon enlevée à son mari par une ruse dont elle est complice; le poète français a changé l'esprit du récit et l'a bizarrement annexé au cycle breton."

[33] Idézi *F. I. Child* (English and scottish popular ballads. IX. köt. Boston, 1897. 6. o.) a 266. sz. hasonló tárgyú balladához: „John Thomson and the türk". Itt mondja: It is however certain that Solomon story was well known to the French, and as early as the twelfth century.

[34] *Th. Wright* kiad. 1850. Campden Society. Distinct. III. cap. 4. alatt: „De Raso et ejus uxore".

tudva az eredeti formát, önkényesen vagy korízlés és érdeklődés szerint változtattak rajta. — Néha viszont a történet átkerül a maga egészében egy-egy más viszonyokat feltüntető összefüggésbe. Sajátszerű e tekintetben az a francia verses mű, amely főcéljaként a keresztes háborúk történetét mondja el hősének, Baudoin de Sebourg lovagnak viselt dolgaival kapcsolatban. A lovageposzhoz mintegy függelékül hozzá van fűzve Bouilloni Gotfried jeruzsálemi király egyik fattyúgyerekének története. A költemény egy XIV. sz. elei kéziratban maradt meg, de eredetileg szintén visszanyúlik a XII. sz. végére. A függeléknek külön címe van: „Li bâtard de Bouillon".[35]

Ludie pogány királylányt elrabolja Bouilloni Gotfried fattyúfia, megkeresztelteti és feleségül kényszeríti magához. De tőle az arab pogány tengeri parancsnok (admirális, l. előbb a Raso-történetben) Corzabrin elrabolja. A férj mint szénégető keresi fel őket és leleplezi magát a nő előtt. Ez titokban pogány kedvesét értesíti és midőn a hős férji jogait követeli, beront Corzabrin és kérdi: Mit tennél az én helyemben azzal, akit ily helyzetben találnál? — Felköttetném az erdő legmagasabb fájára. — Így teszek én veled! — Kint a fa kiálló ágára létrán viszik fel, ott végső kívánsága: adjanak kürtöt kezébe, hogy leszólíthassa az angyalokat lelke átvételére. A kürt hangja eljut a keresztény hadakhoz, akik urukat várják a közelben, odarohannak, megszabadítják és hóhérait halállal lakoltatják.

E költői termékeken kívül idetartozik még a fenti Salman és Morolffal egyidős és egystílusú spielmann-eposz: *König Rother*. Ez is oly laza összefüggésű, mint német társa s egy királylány-szöktetést beszél el, amely azzal végződik, hogy a lányt visszalopják szüleihez Konstantinápolyba. Szerelmese, az ifjú király újból érte megy; fegyveres kíséretét kint hagyja rejtekhelyen, maga álruhában a palotába hatol, épp amikor a lány mással tartja lakodalmát. Itt titkon a nővel megismerteti magát, de a titok kitudódik; halálra ítélik, kint erdő előtt a vesztőhely s mikor kivégeznék, odarontó emberei megszabadítják, vérfürdőt rendeznek s a lányt magával viszi feleségül. Kürtmotívum nincsen benne!

(L. e monda folklore-szempontú tárgyalását *Fr. von der Leyen:* Deut. Sagenbuch. II. 1912. 220-tól.)

Ezek az ugyanazon korban keletkezett német, francia és angol termékek, melyek egyike sem fakadt közvetlenül a másikból, világosan igazolják, hogy a kürtjelenetes Salamon-mondának a XII. században általán elterjedt, közismert történetnek kellett lennie. A sorozatot kibővíthetnők még további rokontermékekkel is. Egy XIV. századbeli krakkói latin kéziratos szöveg, amely példatörténet formájába van öltöztetve, elég részletesen tárgyalja Salamon hűtlen nejének esetét.[36] A mozzanatok híven simulnak a német költeményben követett sorrendhez; eltérés csak annyi, hogy Markolf (itt is Salamon öccse) a megszökött asszony után kereskedő álruhában megy tetszetős árukkal s mikor a nő keztyűt próbál, észreveszi kezén az égetett lyukat; majd teljesen átveszi bátyja szerepét: ő kerül bitófa alá, ő fúj a kürtbe s a hadakkal Salamon ront elő az erdőből. — A kutatók (Veszelovszky, Vogt, G. Paris) eddig egybehangzóan a mondaszerkezet legegyszerűbb s ezért legrégibbnek látszó nyugateurópai formáját abban a rövidre fogott szövegezésben látják, amely a híres népkönyvvé lett „Salamon és Markalf" szövegnek végén, függelékül szokott ahhoz fűzve lenni.

Ez a népkönyvekben található (nálunk is 1577-ből való) Salamon és Markalf história merőben elüt az általunk tárgyalt lovagi történettől. Pár-

[35] Kiadta *A. Scheler*, Bruxelles, 1877. L. róla *G. Paris* tanulmányát (Romania, VII. s köv. o.) Bő kivonatát adja *A. Veszelovszky* is (Arch. für slav. Philol. IV. 402-től.)

[36] Kiadta *W. Benary* disszertációjában: „Salomon et Markolfus". 1914. 48. s köv. o. A mondát fejtegeti Bev. XXIII—XL. oldalakon.

beszédes, durva tréfákkal teli szóversengésből áll, melyben a világ legbölcsebb uralkodója szembekerül egy furfangos paraszttal (már nem öccse Salamonnak): Markalffal s szócsatáikban mindig a paraszt lesz a maga alantas, sőt szennyes észjárásával a győztes.[37] Ez a Markalf-alak az udvari bolondok őse, keletkezés tekintetében jóval koraibbnak látszik, mint a mi kürtjelenetes Salamon-mondánk. Már Gelasius pápa 494-ben kárhoztatva emleget egy „Contradictio Salomonis" c. könyvet, ami alig lesz egyéb e Markalf-tréfák ősénél. A XII. században mint közismert népmesét említi Villermus tyrusi érsek, utána a német „Freidank" írója stb. Az említett függelék, amely e méltatlan környezetbe Salamon kürtjelenetes történetét beiktatta, a fennmaradt legkorábbi latin párbeszédes szövegbe nincs felvéve, de később állandó velejárója lesz a népkönyveknek.[38]

Míg az eddig közölt változatok az eredeti mondahagyományt lovagi világba helyezték át, s emiatt módosításokkal, betoldásokkal tették bonyolulttá és részben zavarossá, e függelékben található rövid forma szemmelláthatóan a legegyszerűbb, a paraszt Markalf-mókákkal egyidős, tehát valamennyi között legrégibb s így az eredetihez legközelebb álló szövegezésnek tekintendő. Emellett, ami ránknézve fölötte fontos, az egykori (XI—XII. sz.-i) közszájon élő történethez is legközelebb állhatott. Itt adott kivonata csak mellékes vonásokban van egyszerűsítve.

Salamonnak, Jeruzsálem keresztény (?) királyának felesége pogány várurat szeret, akivel levelez. Hogy egyesülhessenek, a nő betegnek tetteti magát s kéri kedvesét, küldjön valakit érte. Ez két bűbájossághoz értő lantost küld, akik görög földről jött gyógyjavasoknak adják ki magukat és vállalkoznak, hogy lantjátékukkal meggyógyítják. A királynéval titkon megértetik, miért jöttek; füvet adnak szájába, ettől a nő tetszhalottá lesz. Kiterítik; mindenki csodálkozik a hirtelen halálon és a nőnek mégis piros ajkain. Egy valaki tudna csak tanáccsal szolgálni: Marolf (*nem* rokona Salamonnak; közrendi ember, de eszesebb, furfangosabb a bölcs királynál is), aki kegyvesztett és távol él az udvartól. Csellel visszacsalogatják, mire megállapítja, hogy a baj nem komoly, a nő csak varázslat alatt áll. Próbaképen tenyerébe forró ólmot önt, de a nő nem mozdul. Halottnak tartják, elföldelik s harmadik éjjel a lantosok kiássák és megszöktetik. — Marolf a király felszólítására a nő keresésére indul; kalmárnak öltözik, asszonyoknak való árút, piperét, kesztyűket visz magával és sok bolyongás után egy vár előtt, mint szokta, kiteregeti holmiait egy hársfa alatt. Az asszonynép lejön, köztük a királyné is és kesztyűpróbálás közben Marolf észreveszi a kezén égetett lyukat. Mindent elad potom áron és siet vissza urához a hírrel. — Salamon ekkor Marolf tanácsára zarándokruhát ölt, elmegy a pogány várához, ezalatt Marolf a sereggel utána vonul, elrejtőzik a közeli erdőben s megállapodnak a háromszoros kürtjelben. Salamont neje felismeri és pogány szerelmese hatalmába juttatja. Ez megkérdi foglyától, mit tenne az ő helyében? — „Felköttetnélek egy általad választandó fára!" — feleli Salamon.[39] (Ez a szívós mondaelem minden fennmaradt változatban megtalálható; fontos vonás a mi Lél-féle kürtjelenetünkben is.) A pogány ugyane sorsra ítéli. Salamon az erdőszélen választ ki fát magának. Másnapra ott vesztőhelyet készítenek, kimegy oda

[37] *Beöthy Zsolt:* A széppr ózai elbeszélés a régi magyar irodalomban. I. k. Bp. 1886. 156—166. o. Adja részletes tartalmát, míg *Ipolyi Arnold* beható tanulmányában: „Vizsgálatok a magyar népkönyvek felett" (Új Magy. Múzeum. 1855. I. 261—303. o.) a szöveg származásáról nyujt eddig legbővebb tájékozást. Népmesei formában is megvan nálunk, l. Ethnogr. XII. 1901. 225. l. „Markal".

[38] Az 1577-i magyar szövegből is hiányzik, mert a mienk az ősi latin szerkezetnek alkalmasint *Heltai Gáspár*tól eredő fordítása.

[39] Ugyanez a mozzanat előfordul a Markalf-mókák szövegében is, de tréfás formában. A paraszt Markalfot illetlenségeiért Salamon halálra ítéli; csak azt kéri ki magának, hogy ő választhassa ki a fát, amelyre akasszák. Az udvar embereivel hasztalan járja az erdőt, végre kijelenti, hogy neki tetsző fát nem talál. — Utóbbi vonás is elárulja, hogy e tréfás ötletnek kellett a fenti komoly történetet *megelőzni*.

a vár egész népe. Salamon királyi származására hivatkozva kívánja, hogy kürtjét megfújhassa. Felesége tiltakozik, de a pogány nem lát benne veszedelmet. A harmadik kürtszóra Marolf jő a sereggel; mindenkit felkoncolnak s az akasztófára a pogány kerül. Az asszonyt Salamon hazaviszi, de Marolf tanácsára fürdőben átvágatja ereit s így pusztul el.

Ez az elérhető legkorábbi nyugateurópai szerkezet, amelyre a meglévő szövegváltozatok (XII. sz.-iak) támaszkodtak, világosan elárulja, hogy a monda ki volt e kerek formájában alakulva már az egyes ismert termékek keletkezése előtt. A tárgyalt nyugateurópai változatokból ilyképpen két tapasztalatot meríthetünk. Közösen magukon viselik először a *lovagi* jelleget: Salamon elnéző viselkedése nejével szemben, a várkastély, az udvar, a szereplő lantosok, az árúval lecsalogatott királyné stb., amiből már az is következik, hogy az alapszöveg aránylag késői kialakulású lehetett, ezt különben igazolja az is, hogy a belőle származott szövegek mind a XII. század korszakából valók. Másik jellemző vonás: *a keleti eredet* világos jelei: a szereplők nevei, a jeruzsálemi helyszín s főkép a női gonoszság rajza, amely félreismerhetetlenül Keletre utal.

Vizsgálódásunk további feladata most már a monda *eredetének*, keletkezése helyének kiderítése lesz, amihez a még fennmaradt *kele*teurópai változatok fognak hozzásegíteni.

III.

A világnak kétségkívül legszerencsésebb kezű gyűjtője: *Rybnikov* egyszerű cári népszámláló biztos, a mult század 60-as éveiben négy kötet orosz hőséneket adott ki (bylina), melyeket fent, arktikus területeken, az Onega-tó északi partján vándor kismesterek, napszámosok és halászok szájából jegyzett le.[40] A nép ajkán élő énekek e tömege gyanút keltett a szakkörökben, ahol tudták ugyan, hogy szórványosan a perifériákon még élhetnek némi históriás dalok,[41] de ily gazdagságról és változatosságról nem is álmodtak. Növelte a kétkedést az énekes termékek tartalma, amely a tatárjárás előtti (XII—XIII. sz.-i) kievi fejedelemség történeti alakjairól, vezető hőseiről: Vlagyimir hercegről, a rettenthetetlen Dobrinyáról, Ilja Múrom vitézről szólott s a szövegek is régi, elavult szavakat, félig már érthetetlen kifejezésformákat árultak el. Ellenőrzésül s a rejtély tisztázására néhány év mulva *Hilferding* neves filológus járta be ugyanazon helyeket, felkereste a megjelölt énekeseket s a Rybnikov-féle hősdalokat nemcsakhogy megtalálta csorbítatlanul, hanem az előző aratás után, mint kalászszedő, kiegészítésül egy 1336 oldalas újabb kötetet tehetett közzé belőlük.[42]

A váratlanul megnyílt kincsesbányából régi történeti hősdalok mellett napfényre kerültek keleti eredetű fantasztikus mondákat tartalmazó énekek is. Közülük való az a három hősdal, melyek Rybnikovnál II. k. 52. sz. (A változat, 336 epikus sor), 53. sz. (B változat, 577 sor) és III. k. 56. sz. (C változat, 319 sor) alatt vannak közzétéve. A három változat lényeges vonásokban nem üt el egymástól, de apró eltérésekben egymást kiegészí-

[40] Pjeszni szobrannija Rybnikovim. Moszkva—Szt.-Petersb. 1861—67. 4. kötet.

[41] Annak az 1818-ban közzétett füzetnek alapján, melyet Kalajdovics adott ki Kirsa Danilov gyűjtéséből, aki az urali bányákban dolgozó legelárvultabb népréteg-ben hallotta ez énekeket. (L. *Alfr. Rambeau:* La Russie épique. Par. 1876. 3—8. o.)

[42] Onejszkija byliny zapiszannija. *A. F. Hilferdingom.* Szt. Petersb. 1875. A két nagy felfedezésről Rybnikov és Hilferding beszámolója *Rambaud*nál (id. m. 5—19. o.). E napfényre került, népajkon élő történelmi énekek alapján írta meg *A. Veszelovszky* fent említett alapvető könyvét. (Iz isztorij literaturnago obcsenija vosztoka i zapada. Szlavjanszkija Szkazanija o Szolomonje i Kitovraszje i zapadnyja legendy s Morolfje i Merlinje. 1872.)

tik. Legkerekebb az A szerkezet, legtöbb régi keleti elemet a B szöveg tartott meg. Mindhárom Salamon hűtlen nejének történetéről szól s abban is megegyeznek, hogy a tenyér-átégetés motívuma *hiányzik* belőlük.[43]

Főbb vonásokban félreismerhetetlenül azonosak az ismert alaptípussal, csak helyi köntösbe vannak öltöztetve. A bizanci vár, Vaszily Okulyevics, legszebb férfi a világon. Udvari embereivel lakomázva, felszólítja őket, keressék meg neki a legszebb nőt, mert csak ez méltó hozzá. Kiderül, hogy híre után ez csak a jeruzsálemi cár, Salamon felesége lehet: Szalamanija (Salme, Salome). Ivaska dalia vállalkozik rá, hogy elhozza. Díszes hajót raknak meg pipereárúval, arra a bizanci parton a cárnét lecsalogatják, álomitalt itatnak vele (tetszhalott-jelenet helyett), a hajót elszabadítják s viszik a nőt magukkal. Salamon összekürtölteti alattvalóit: kiválaszt egy csapatot, amely *emberi felsőtestű szárnyas lovakból* áll, velük megbeszéli a kürt-jeles cselt s maga koldusruhában Bizancba megy. Neje ott ráismer, vasládába csukja, ráül, stb. A kivégzésig minden az ismert módon történik. Salamon itt is maga szabhatja meg a halálnemet. A vesztőhelyen az első kürtszóra *minden négylábú állat és madár nagy rajokban odasereglik.* Salamon ezt úgy magyarázza, hogy alattvalói jönnek búcsúzni tőle. Másodikra az erdők fái hajlongnak és zúgnak, a tenger roppant morajjal kicsap medréből. Harmadikra *ott teremnek szárnyas lovas szellemalakjai,* megszabadítják s helyette felkötik Vaszily cárt, Ivaskát és Szalamaniját.

E hősénekek, bár nem rég jegyeztettek fel élő ajkról, nem lehetnek újabb keletkezésüek. Igazolja a monda állandó meglétét az északszlávoknál két XVII—XVIII. sz.-i feljegyzés (kiadták Pypin és Tichonravov); a történetet mindegyik e hősénekkel azonos formában adja elő, sőt egy XIV. sz.-i latin szövegtöredék is (Jagićnál id. h. 107. l.), amely ugyanezt mondja el. Nevezetes ez északszláv szerkezetekben az utolsó jelenet: a kivégzésre a föld állatainak odasereglése, majd a félember-félló alakú szellemek előrohanása. Mindkét mozzanat a lovagi átöltöztetés *előtti* formát árulja el s a régi keleti mohamedán szerkezet hagyományát tartotta fenn. Továbbá a Rybnikov-féle B változatban a kürtszónak az a bűvös tulajdonsága, hogy oda hatol el, ahova megfújója szánja, bármi messze van is az illető, ugyancsak eredeti keleti elem, amely Salamonnak az összes élők világa felett gyakorolt hatalmával függ össze s kik közül kürtszavával azokat hívja, akiket épp maga elé akar idézni.[44]

Mindez arra vall, hogy itt külön úton régebbi szövegezésben kapták a moszlim-arab mondaelemeket, a szerkezet tehát eredetibb a nyugatiaknál. Emellett még egy további különösségük figyelemreméltó. A különféle

[43] Követtem ismertetésében *Jagić* nagy értekezését: „Die christlich-mythologische Schicht in der russischen Volksepik" (Archiv für slav. Philol. I. 82—133.), *Veszelovszky* második tanulmányát: „Neue Beiträge zur Geschichte der Salomon-Sage." (Arch. f. sl. Phi. VI. köt. két folyt. 393. és 548. o.-tól.) *Schiefner* bő kivonatait a Rybnikov-énekek nyomán (Mélanges Russes folyóir. IV. 242. köv. o.) és *Fr. Vogt* id. m. kitűnő bevezetését (főkép XLI—XLIV. o.).

[44] A bűvös kürtnek ez a tulajdonsága átvivődött a nyugateurópai hagyományba is. A Salamon-típus feldolgozásaiban nincsen ugyan meg, de motívumként más szerkezetekben felbukkan. A *Roland-ének*ben a végén Roland kürtszavát a már messze járó Nagy Károly meghallja és seregével visszafordul. *Huon de Bordeaux*-ban a szultán lakomáján végveszélyben forgó hős kürtjébe fúj, hangja eljut Oberon távoli országába, ahonnan a tündérkirály nyomban ott terem hőse megszabadítására. A költemény kürtmotívuma aztán Wieland (Oberon) átdolgozása révén átmegy Mozart: Varázsfuvolájába. — A *Roland-énekben* még egy mozzanat emlékeztet Lél kürtmondájára. A 172. laisseban a már haldokló hős még egyszer magához tér s azt látja, hogy egy sebesült szaracén sompolyog mellé és elveszi híres kardját, Durandalt; Roland kürtjét kapja és fejbevágja az orvtámadót, kinek e csapásra koponyacsontja szétreped és két szeme kifolyik (2287—90. verss.). A két előfordulás azonban genetikus kapcsolatba nem hozható egymással.

északszláv hősmondai és népmesei változatokban Markalf helyén egy titokzatos szörnyalakkal találkozunk *Kitovrasz* néven. Néhol Salamon öccse, máshol ellenfele, a gyűrűre vadászó szellem, aki Salamon hatalmára áhitozik. Különös lény, minden rejtett dolog tudója, jövőbe lát, félelmes eszű, de alapjában nem gonosz természetű. A mondai alak e proteusi változatossága miatt nem vehető rossz néven Reinhold Köhlertől, ha nem tudott vele tisztába jönni; szerepe és átalakulásai ma sincsenek még teljesen kiderítve. Bennünket itt csupán neve érdekel. A *Kitovrasz* névnek oroszban nincs szócsaládja, sem jelentése; idegenből kellett származnia. Már Veszelovszky rájött, hogy a régibb szövegek Kentavrosza alapján a szó nem lehet egyéb, mint a görög *Kentaurosz* (κένταυρος) elnevezés átvétele, amely, mint ismeretes, a görög mitoszban a félemberfélló alakok neve. Ismét egy közelebbi nyom tehát, amely az orosz hagyományok keleti elemeinek útját és a közvetítő népet a bizanci görögségben igazolja előttünk.

Míg a nyugati lovagtörténet-típus irodalmi formában kerülhetett csupán Középeurópába s ott a nép közé le nem szállt, — sehol népmesében vagy népi mondában a francia, német, angol folklore nem ismeri — az északszláv hagyományokból az is kitetszik, hogy ott a népi műfajok közt sem ritka előfordulású; ha esetleg nem is kerek egészében, bár ilyen példák is akadnak, de szétesve, motívumaiban ma is népi közszájon él. A búcsúkürtjel több mástípusú orosz mese végén, ahol a hős a vesztőhelyen él vele, fölötte gyakori, az eredeti kijelentés is megvan bennük: angyalokat szólítja elő vele, hogy lelkét magukhoz vegyék.[45] — Teljesebb alakban ismeri a hűtlen nő történetét a *kisorosz* (rutén) néphagyomány. *M. Dragomanov* értékes közlései között[46] szinte az egész Salamon-mondakör megtalálható. A nő halottnak tetteti magát (tetszhalál helyett) egy cárevics miatt, forró vasat öntenek tenyerébe, sírja harmadnapra üres; Salamon három csapata vörös, fehér, fekete; a bitó alatt három *sípot* fúj meg; a vörös csapata vezéréért jön, a fehér a lelkéért, a feketék az ördögök, akik a cárevicset elviszik.

Közelebbről érdekelhetnek bennünket azok a kisorosz adalékok, melyeket Volodjimir *Hnatjuk* magyarországi rutén telepeken gyüjtött össze.[47] Tárgyunkra vonatkozó közlés több akad közte; a 12. számú rendes kürttörténet Salamonnal, a 13. ugyanaz, de trombitát fúj meg s hőse a bibliai „szép József" lett (id. h. III. 44—46.). Egy továbbiban *Mátyás király* lett a történet hőse (u. o. IV. 171.). A közlésben négy Mátyás-monda van egybefűzve: *a)* Mátyás, mint szántó gyerek, gazdájával koronázásra akar menni: hátha ő lesz a király? Gazdája a földbe szúrja az eke ösztökét: az leszel, ha ez kivirágzik! Mielőtt útnak indulnak, az ösztöke csakugyan kivirágzik. *b)* A választás helyére érve, a repülő korona háromszor Mátyás fejére száll, ezért őt választják meg magyar királlyá. *c)* A kamjanicai vár híres boszorkány úrnőjétől csellel megveszi a várat. *d)* A boszorkány a török szultán rokona volt, aki ezért bosszút akar állni; Mátyás egy-

[45] *Afanaszjev* gyüjt. VI. 51. sz., Trudy 49. sz. és *Rudcsenko* gyüjt. I. 49. és 50., II. 22. számok alatt. Némelyikben kürt helyett a népmesékben gyakoribb *bűvös síp* szerepel. A „Cárfi"-mesékben (l. *Jan de Vries* id. m. FFC. 73. 41—42. o.) mindenütt a megmentő kürtszó idézi elő a végső fordulatot.

[46] Malorusszkija narodnyja predanija u razszkazy. Kiev, 1876. „Solomon i jeho zseна" (425—29. o.). Megvan EugèneHins fordításában a Revue des Tradit. pop. II. köt. 509. alatt, mint a Salamon-mondakör XII. száma: „Le tsar Salomon et sa femme."

[47] A lembergi *Sevcsenko-Társulat* megbízásából végzett gyüjtő útján a *hazai* rutének folklorejából igen gazdag s a magyarból merített kölcsönvételek szempontjából is értékes anyagot találunk nála. Közzétette a Társaság folyóiratában: „Etnograficsnij Zbyrnik" (III. köt. 1897. és IV. köt. 1898. U Lyvovi.).

maga, mint hegedős, kerül a szultán elé; ez kikérdezi, milyen a fiatal király? Mindenre azt feleli: olyan, mint én! Mielőtt el tudna távozni, ráismernek és elfogják. Választhat halálnemet és helyet; akasztást választ a határon. Kimennek oda; a szultán feleségestül (Salome-emlék) kocsin kikíséri. Mátyás egyre visszatekint és nevet; rejtett értelmű feleletei megegyeznek Markalféval (aki itt sem szerepel) és Merlinével: hogy az első kerekeket a ló húzza, de mine[k] szaladnak utána a hátsók? (= őt viszik, de minek kíséri a szultán a saját esztére?) Hol fel a kerék, hol alá (= l. Herotosz és Mikes anekdotáját), stb. — Kint a bitó alatt, engedelmet nyerve, háromszor *sípjába* fúj, h[a]dai a sípszó üzenetét megértik, királyukat megmentik s a szultán kerül akasztófára.[48]

Hogy belőle egyes elemek szétesve is élnek egykori hazai területünk nemzetiségeinek emlékében, érdekes bizonyság rá a dél-erdélyi oláh mese *Schullerus Paula* gyüjteményében.[49] A részlet itt egy merőben más típusba iktatódott: „Az álmát titkoló fiú"-éba.[50] A mese végig rendes menetű, de befejezése eltér a szokot formától. A nagyeszű fiúhőst, aki két ellenséges király rejtélyes üzeneteit megfejti s efölött az ellenfelek kibékülnek, a fejedelmek a félelmes esze miatt ki akarják végeztetni, mert még veszedelmet hozhatna rájuk. A gyerekhős ezt is előre tudja; kilenc ifjú pajtását felöltözteti: hármat feketébe, hármat vörösbe, a többit fehérbe; ezek kísérjék őt utolsó útjára. Mikor a vesztőhelyhez (itt máglyához) érnek, kérdik a királyok tőle, mit jelent e furcsa kíséret? „A feketék ördögök, ezek viszik pokolra azokat, akik engem elítéltek; a vörösök tüzet hoznak, hogy mindent elégessenek; a fehérek őrangyalaim, lelkemet viszik majd magukkal." Kegyelmet kap, a lakomán két király közt ül s ez volt az álma, amit nem akart senkinek elárulni.

Végső idetartozó példánk levezet bennünket a Balkánra. *Vuk Karadzsics* délszláv gyüjteményében a mesék közt 42. sz. a. „Salamon a kürtös" című monda van feljegyezve.[51] Teljes kerek példány; benne az elemek ugyanoly sorrendben következnek, mint az északszláv változatokban. Markalf itt is hiányzik, mókáit is Salamon rendezi, ő az egész cselekvény hordozója. A nő hűtlen szerelme, a tetszhalál (itt férje a kisujját vágja le), szökése egyező. A hadak titokban a megszöktető városa alá gyűlnek, trombitaszóra lombokkal takarva fognak előrontani. Salamon, a halálra ítélt fogoly, mindenen nevet. Őt, a császárt, nem mint valami gonosztevőt, hanem kint a szabadban, erdő mellett kell kivégezni, hadd lássa a világ; még az erdő is meg fog indulni a nagy jelenet láttára.[52] Kimenet is nevet: a forgó kerekeken mulat, hogyan megy az egyik föl, a másik alá. Trombitaszavára megmozdul az erdő és feléjük indul. Emberei bukkannak ki mögüle s a pogányokat kiirtják.

[48] A feljegyzés Kapuszögből, Ung megyéből való. Magyarul is közölte *Szémán István* (Ethnogr. XXII. 1911. 230—8. „Mátyás király a magyarországi rutén népmondában." I. sz. a.).

[49] „Rumänische Volksmärchen aus dem mittleren Harbachtale." Herrmannst. 1907. a 91. számú „Der Traum des Knaben". 200—02. o.

[50] *Aarne—Thompson* típusrendszerében a 725. számú, „The Dream". (FFC. 74. köt. 115. o.). L. hozzá: *Bolte—Polivka* Grimm-jegyzetei közt I. 324.; *R. Köhler*nél (Kl. Schr.) I. 430—32.; *Afanaszjev* VII. 40. sz.; *Hahn* új-görög 45. sz.

[51] Szrbszke narodne pripovijetke i zagonetke. Belgr. 2. kiad. 1897. — Német ford. Wilhelmina leányától: Volksmärch. d. Serben. Berl. 1854. 233—35. o.

[52] A *közeledő erdő* csele egyebütt is előfordult. *Shakespeare* Macbethjében a boszorkányok azt jósolják a trónbitorlónak, hogy addig nem lesz bántódása, míg a birnámi erdő meg nem indul ellene (IV. felv. 1. szín, 3. látomás). A csel ugyanaz, mint itt a Salamon-mondában. De megvan már a XI. századi *Passio Agilolfi*legendában AA. SS. II. jul.) tárgyalja a motívumot *J. Bédier:* Les légendes épiques. III. 29—31. és *Kurth:* Hist. poét. des Mérovingiens. 396—402.

IV.

A fönt megismert nyugateurópai lovagi történettel szemben tehát ez a keleteurópai csoport kétségkívül különálló egységet alkot és többrendbeli új és tanulságos adalékot szolgáltat mondánk *eredetének* kiderítéséhez.

Végigtekintve e keleteurópai adalékok során, mindenekelőtt az ötlik szembe, hogy egy bizonyos tekintetben rokon területekről valók (orosz, rutén, oláh, szerb), nem fajilag és nyelileg, hanem vallás dolgában: t. i. mind *görög keletiek*. A szomszédos nyugateurópai vallású lengyel, tót, magyar, erdélyi szász népek folklorejában viszont hasztalan keressük. Ez arra enged következtetni, hogy a görög keleti egyház valamikor felvehette a prédikációk példatörténetei közé s a papsága templomban élő ajkról közölhette a szélesebb néprétegekkel. Egyedül innen származtatható e keleteurópai hagyományoknak az a közös vonása, hogy itt a Salamon-történet *a nép közt is megtalálható*, míg a nyugati epikus változatok végig irodalmiak maradtak. De további lépést is tehetünk; joggal feltehetjük, hogy a mondatörténetnek az egységesen eljáró keleti egyház *többi* területein is meg kellett lenni s az ott vagy lappang, vagy kiveszett az emlékezetből; különösen az egyház központjában, Bizáncban kellett ismertnek lennie. Nem véletlen a szövegekben az a kitétel, hogy vagy Salamon maga, vagy nőrabló ellenfele bizánci császár s a bölcs uralkodó maga mindenütt keresztény fejedelemnek van feltüntetve. A nyugati eposzok is (a franciák mind, a németek közül a tipikus König Rother) Bizánccal hozzák kapcsolatba a történetet. Ebben a feltevésben az eddigi kutatók: *Gaston Paris, Veszelovszky, Jagić, Jan de Vrics* egyértelműen megegyeznek.[53]

Nem kétséges tehát, hogy innen Bizáncból indult ki a monda elterjedése: nyugat felé nyilván az első kereszteshadjáratok hazatérő lovagjai révén, a görög keleti népekhez egyházi úton. Az is jogos feltevés, hogy Bizáncban több évszázad alatt a mondának átalakuláson kellett keresztülmennie. Korábbi szerkezetét megőrizték a szláv hagyományok, későbbi lovagi formáját a nyugati eposzok.[54] Hogy *Bizánc* egyszersmind a monda *keletkezéshelye* is, azaz nem jöhetett már készen át a mohamedán keletről, arra is vannak bizonyságaink. Régi zsidó, arab s egyéb nem-keresztény népek hagyományaiban, akár írott, akár folklore emlékeiben a monda a maga sajátos szerkezetével sehol nincsen meg. Apró vonásai külön-külön, mint egyesülésre alkalmas elemek, részben már előfordulnak ugyan: a hűtlen nő, ki miatt Salamon hatalmát veszti, az álöltözetes vándorló király, a bűvös kürt, mellyel állatait és szellemhadát szokta összehívni, más-más összefüggésben megtalálhatók, de mondánk lényege, a két központi motívum: a tetszhalál csele a tenyérátégetéssel és a bitó alatt a kürtmegfújás sem együtt, sem külön keleti szerkezetben nem fordul elő. Ez apodiktikus kijelentésnek tetszik, de epikus hagyományoknak megvan az a sajátos természetük, hogy töredékben, utalással, vagy rokon elemek többszörös

[53] *Gaston Paris* (La femme de Salomon. Romania IX. 436—43.) „La légende de la femme de Salomon, d'origine orientale, est arrivée en Europe, dans les pays slaves, germaniques et romans, également sans doute par l'intermédiaire des Byzantins". (438.) — *Jagić* idézi *Veszelovszkyt* (Arch. für slav. Philol. I. 109.). — *Jan de Vries* (FFC. 74. 1928. 319.) „....die Sage von Salomon und Markolphus, die wir bis in das XII. Jahrhundert vorfolgen können, die aber sicherlich weit älter war und aus dem christlichen Osten stammte..." *F. Settegast* pedig (Zschr. für roman. Philol. 32. évf. 1908. 400.-tól) a mondát a bizánci történelem X—XI. századi eseményeiből próbálja rekonstruálni.

[54] Ismeretes történelmi tény Bizáncnak kultúrdivatváltozása a XII. század folyamán, amely alatt a régi merev udvari ceremóniák helyett lovagi állammá alakult át. Erőszakos keresztülvivője *Mánuel császár* volt, a mi III. Bélánk nevelőapja, aki büszkén nevezte magát *Kelet lovagjának* s egy az új divat ellen támadt palotaforradalmat véresen elnyomott.

előfordulásával elárulják az ott esetleg lappangó, vagy legalább egykor ismert típus megvoltát. — Esetünkben erre semmi célzást, vonatkozást nem találunk. Így szükségkép arra kényszerülünk, hogy a kürtös Salamon-mondát *keresztény termék*nek tekintsük: mint ilyen pedig, szem előtt tartva keleti elemeit és görög keleti elterjedését, csak *bizánci*, vagy esetleg *jeruzsálemi* eredetű lehet. Utóbbi eshetőség nincs kizárva. Az ismert Bédier-féle elmélet, amely az ily természetű mondák keletkezését szinte kivétel nélkül ereklyék szemléletéből származtatja, itt is érvényesülhetett. A jeruzsálemi templomban közszemlére tett Salamon kürtje valóban lehetett a monda közvetlen létrehozója, de akkor is igazi fészke, az elterjedést kivetítő középpontja feltétlenül Bizánc volt.

Mielőtt e végső összefoglalásban rátérnénk Salamon és Lél vezér kürt-jeleneteinek *genetikus* összefüggésére, nem hagyható említés nélkül az a példátlanul mély és széleskörű hatás, melyet a salamoni vesztőhely-jelenet a keresztény világ *népmesekincsére* gyakorolt. Nem merész feltevés, de nyilvánvaló bizonyosság, hogy e jelenetből idővel *több önálló, kerek mese-típus* keletkezett. Salamonnak már eredetileg is bűvös erejű kürtjéből aránylag igen korán önállósult ennek népiesebb változataként a *bűvös síp*, mint meseelem.

A XIII. századeleji Huon de Bordeaux lovageposzban Oberon tündérkirály ajándéka: a bűvös kürt olyan természetű, hogyha gyengében fújják, a jelenlevőknek önkéntelenül táncra kell kerekedniök; erősebb, messzeszóló belefújásnál Oberon maga terem ott hőse megmentésére. Ez a *táncoltató* varázserő lehet magától adódó változtatás a hangszer megszólalásának természetes táncra-lendítő hatására gondolva, de lehet kontamináció eredménye is az ókorig visszanyúló zabolátlan táncolás (halálig táncolás) epidemiájából kölcsönvéve. Bármiként is, az így előállott *táncoltató síp* a leghálásabb motívumok egyike; komoly és víg történetben egyaránt felhasználható; a hőst minden zavarból kimenti, legtöbbször a vesztőhelyről menekül általa. Ebből alakult ki az a típus, amely Grimm 110. meséje nyomán Aarne-Thompsonnál az 592. típusszámot kapta: Szegény suhanc jót tesz egy szellemlénnyel (szent zarándok, törpe, öreganyó), akitől egyéb bűvös adományok közt ilyen sípot kap; többi varázstárgyait elcsalják tőle, de sípjával visszaszerzi; a póruljártak bíró elé állítják, aki rablás címén halálra ítéli, kint a bitó alatt sípját kéri, mindenki táncolni kezd; az agyoncsigázott bíró végül, hogy abbahagyassa vele, megkegyelmez neki.[55] Egy *másik* szerkezet (Grimm 114. sz. 850. típus) a kis kondást juttatja ily síphoz, mellyel a legelőn malacait táncoltatja; a királylánynak megtetszik a látvány; a malacokat egyenkint megkapja ha térdig, mellig leleplezi magát, amiért utóbb, mikor a király kihirdeti, hogy lányát ahhoz adja feleségül, aki annak anyajegyeit eltalálja; ezeket a kis kondás ismeri csak és meg is kapja feleségül.[56] Hasonló a „100 nyulat őrző" típus (Grimm 165. C.),[57] valamint a „császár a zsiványok közt" c. anekdóta, ahol a vadászaton eltévedt uralkodó zsiványtanyára kerül, ezek felismerik s üldöztetésükért bosszúból nyomban ki akarják végezni; a császár utolsó kívánsága, hogy kürtjébe fújhasson; hangját az őt kereső em-

[55] *Aarne—Thompson*nál: „The jew among thorns" (FFC. 74. 1928. 100. és k. o.), *Bo'te—Polivka* (II. 490—503.) az idetartozó mesék százait sorolja fel Európa minden tájáról.

[56] *Bolte—Polivka* II. 528—32. Újabb adalékok azóta: *Löwis of Menar:* Russische Märchen. Jena, 1914. 19. és 47. sz. — *U. o.:* Finnisch-estnische Volksmärchen. Jena, 1922. 61. sz. — *Leskien:* Balkan-Märchen. U. ő 1915. 38. sz. A magyarok fent a 15. sz. jegyzet alatt vannak felsorolva.

[57] *R. Köhler* I. 89. és 321. o.; *Bolte—Polivka* III. 267.; *Tille* (FFC. 34. köt. 236—40.) és *Cosquin:* Les contes indiens. 1927. 553.

berei meghallják és kiszabadítják, míg a zsiványok halállal lakolnak.[58] Majd a medvegödörbe taszított hős ezzel táncoltatja a fenevadakat reggelig, míg kiszabadítják (nálunk: MNGy. I. 17. sz.), végül a halottnak hitt hazatérő férj, mint egy újabb Odüsszeüsz, neje második lakodalmán boszszúból agyontáncoltatja a násznépet...[59] stb. — Az egymásba játszó változatoknak végeláthatatlan sorozata sarjadt így ki a Salamonnal kapcsolatos alaptémából. Elterjedt voltuk, sűrű előfordulásuk a keresztény világban arra vall, hogy régen ki kellett alakulniok,[60] esetleg már a Bizáncból kiindult elterjedés első századaiban. Mindez azt igazolja, hogy a kürtcsel a vesztőhelyen akkortájt úgyszólván a levegőben lehetett, mindenki tudhatott róla.

Ami már most az eredeti Salamon-történetnek a mi Lél vezérünk kürtjelenetével való kapcsolatát illeti, az eddigiek alapján következőkben foglalható össze.

Vizsgálódásunk első részében megállapítottuk, hogy a regensburgi kivégzés, mint historikum, a kürtjelenet nélkül történt meg s az csak később, mondai betoldásként, iktatódott az esemény mozzanatai közé. A mondák keletkezésének rendes módja szerint a kürtcseles kikerekítés itt is huzamosabb idő után bukkanhatott csak fel, ami különben krónikáink szövegéből is kiderül. A betoldás maga merő kitalálásból nem fakadhatott, mert ily természetű módosításra nyomban rácáfol az a közönség, amely az új elemet, mint sosem hallottat, idegenszerűnek találja. Az efajta bővítés, kikerekítés elfogadása mindenkor hiedelem dolga; a merőben új dolog, mint szokatlan, kétkedést ébreszt, míg ha már ismert, bár talán elmosódott, vagy gazdátlan elem tevődik át új környezetbe, annak elfogadása annál simábban megy, minél rokonszenvesebb világítást nyer általa a különben száraz s talán leverő hangulatú előző esemény.

A regensburgi kivégzés mondai részének elemsora tehát: 1. *a császár szabad választásra bizza a halálnemet;* 2. *Lél vezér a bitófa alatt* 3. *kieszelt cselből* 4. *kürtjét kéri, hogy megfújhassa* és 5. *kezétől előbb az hal meg, aki halálra ítélte,* — mindez kétségkívül szószerint azonos a Salamon-monda illető részével.

Láttuk, hogy a Salamon-történet első része: a szöktetés tetszhalállal, tenyérátégetéssel nem elengedhetetlen velejárója a második, kürtcseles résznek. Nyugati epikus feldolgozásokban majd az első rész (Cligés), majd a második (Huon de Bordeaux, König Rother) fordul elő önállóan a másik nélkül. Az említett népmesetípusok is csak az utóbbit ismerik. Vagyis esetünkben nem állhat meg a tárgytörténeti összevetések rendes ellenvetése, hogy mivel nálunk a tetszhalál motívuma ismeretlen, a másik sem származtatható Salamon-forrásból. Esetünkben nem irodalmi, hanem folklore-jelenségek érvényesültek, ahol nem szövegrögzítés formájában, hanem lazább emlékkapcsolatok révén történt az áttelepítés.

A Salamon-monda korábbi megléte a Lél vezérénél (XII. sz.) kétségtelen. Elterjedtsége is annyira általános volt, hogy Európa minden részében, keleten és nyugaton egyaránt kimutatható. Vagyis a kürtmotívumnak a XII. sz. körül hozzánk is el kellett jutnia. Nekünk azidőtájt szellemi kapcsolatunk nyugattal és kelettel egyaránt élénk és mélyreható volt, úgyhogy kultúrbefolyás tekintetében kaphattuk a mondaelemet akár innen, akár onnan. Valószínűbbnek mégis a bizánci kölcsönvétel bizonyul oly értelemben, hogy ott a kürtjelenet lehatolt a népi köztudatba, közlő ajkon

[58] *Grimm* 199. sz. *Köhler* I. 303.; nálunk *Kónyi János:* Demokritoszában II. 152. sz. és *Andrád Sámuel*nél I. 339. sz. a.

[59] *Sejn:* Materialy... St. Petersb. 1893. II. 35. sz. (fehér-orosz).

[60] Már egy régi (XIII. századi) *izlandi Sagában* megvan (Bolte—Polivka II. 502.), ugyanezt igazolja a *Huon de Bordeaux* első fogalmazása (XIII. század eleje).

élt, míg nyugaton, mint láttuk, irodalmi formában maradt meg, amely csak egy gyérszámú felső rétegnek jutott akkoriban tudomására. Kézai a tanu rá, hogy krónikákban nem találta; hivatalos formát az ő idejében (1270 körül) még nem öltött, de tudomása volt róla, mert említi és cáfolja. Eleinte tehát közszájon élő mondának kellett nálunk is lennie, amelyet énekmondók vittek szét a népi réteg között s csak később, mintegy alulról felfelé haladva, vált hitelesnek elfogadott, kötelező hitelű történetté, mint amilyennek a későbbi krónikákban mutatkozik.

Kell-e még mondanunk, hogy az emlékezet analógiás kapcsolásmódja mondaalakulásunk esetében a legvilágosabb? — *A történeti hagyományban adva volt:* 1. *a kürtös vezér,* 2. *a vesztőhelyre kerülés* — ezek önkéntelenül az ismert Salamon-jelenetre emlékeztettek, melynek hatása alatt a kürtmegfúvás mozzanata szinte önmagától iktatódott a magyar emlékhagyományba.

Hosszú utunk végére értünk. S ha e kiderítéssel látszólag veszteség érte magyar eredetű mondáinkat egy tagjukban, másfelől bizonyára kultúrnyereségnek kell tekintenünk, hogy szemben sokat emlegetett barbárságunkkal, újabb bizonyságra találtunk a magyarságnak, már megtelepülése első századaiban, az európai eszmeáramlatokba való bekapcsolódására.

Solymossy Sándor.

ÉLETKÉPEK DÉL-SOMOGYBÓL.

Somogy megye egy kis falujában, nagyapámék házánál töltöttem gyermekkorom minden vakációját. Feledve várost, iskolát, élveztem a természet szépségeit. Barangoltam a falu határában, hallgattam a madarak énekét a „Zimán"-ban, ebben a nekem olyan kedves erdőcskében, lepkét kergettem a vadvirágos réten. Magamba szívtam a magyar falu tiszta illatát. Megismerkedtem a néppel, ezzel a becsületes, büszke, dacos magyar néppel és lelkem gyönyörűséggel telt el. Láttam mindennapi tevékenysége közben és ünnepein. Vele éltem, vele éreztem. Vele voltam örömében és gyászában. Megfigyeltem életmódját és ruházatát, népies szokásait és jellemének vonásait. Ott voltam búcsúin és vásárain, lakodalmain és halotti torain. És a gyermek nyitott szemével bámultam meg az elém tárult szépségeket. Ősi pompájukban bontakoztak ki előttem a néplélek minden színben tündöklő virágai. Félénk kezekkel, de meleg szeretettel szedtem össze őket és csokrot kötöttem belőlük.

*

Szenzációja van a falunak. Olyasmi történt, amire nem volt példa száz év óta. Nagy Pesta kálmáncseli legény „mögszemlélte" Gaál Lidiskát a templom előtt, megtetszett neki és anélkül, hogy „megtudakóta" vóna, hogy „beeresztik-é", a kövér Béninével elment a „lányosházhoz". Bizony nem is kapott ám „keszkenyőt".

Hja bizony, nem megy az olyan könnyen. Kámányi lányok, módos lányok. No meg szépek is. Nem igen adják rá a fejüket, hogy „vidékre" menjenek férjhez. De meg aztán a „mögkérésnek" is megvan a maga módja. Nem lehet ám csak úgy ajtóstól berontani. Meg volt már a patosfai búcsú is, meg a „szenmihályi" vásár Szigetváron, ha valaki házasodni akart, azokon már csak választhatott magának megfelelő hitöstársat. Ott voltak a környék szépei, fösteni se lehet különbeket. A „szörzők" is nagyon serénykedtek, hogy összeboronálják azokat, kiket a jó Isten egymásnak teremtett. Hát „mér nem ügyesködött jobban a Pesta gyerök?"

Szégyenli magát nagyon a Pesta. Ritka eset bizony, hogy polgárgyereket ilyen csúfság érjen! A Lidiskáéknál meg igen nagy a megbotránkozás a legény vakmerőségén. Mit is gondolt, hogy egy Gaál-leányhoz csak úgy beállított! Mindennek csak az a nagyszájú Béniné az oka!

Hogyan is jön hát létre a házasság? Leginkább gyermekkorból származó ismeretség révén. Fiatal még a „gyerök" (csak a fiú a gyerök, a lány: az hát lány, az nem gyerök), alig 17—18 éves. „Még legénytoll" sem pelyhedzik az állán, de a szíve már szerelemtől dobog. Ki is lehetne más, aki dobogtatja, mint a játszópajtás. Együtt cseperedtek fel, iskolába is együtt jártak és már akkor is jól esett a fiúnak, ha megcsíphette a lányka karját, vagy egyet üthetett a hátába. A szülők is örömmel nézik az ekként ébredő szerelmet. A fiú is gazdag, a lány se szegény, hadd szeressék egymást.

Megesik mégis, hogy „tanácsulás" révén létesül a házasság. Minden családban akad egy „nénémasszony", vagy „hugomasszony", aki ügyes „szörző" hírében áll. Amolyan működvelő házasságközvetítő. Neki van a földön a legfontosabb szerepe.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

RÁDIÓ- ÉS TV ÚJSÁG
Budapest
1969 AUG 24

Lehel Mária

1021

Lehel Mária, az Olaszországban élő magyar származású festőművész budapesti kiállításának megnyitásakor nyilatkozik a Krónika riporterének, Szatmári Ilonának

(MTI Fotó – Szebellédy)

Urh

— James Pease, Hobson, hordár —

14.00: Tánczenei koktél
Szerkesztő: Szeberényi Vera

14.45: Hírek. Körzeti időjárás

14.50: Találkozás a stúdióban
Házigazda: Boros Anikó, T
Zdenkó

Vendégeink: Bágya András,
Eszter, Bilicsi Tivadar, Gaál G
la, Kozák G. József zenekara,
Judit, Sebestyén János és
Mária

Közben:

15.30—15.33: Hírek

16.30: Hírek

16.33: Csúcsforgalom
Riporter: Petress István
Zenei szerkesztő: Török Mária

Közben:

17.30—17.33: Hírek

18.00: Hírek. Időjárás

ének
Bartók: A kékszakállú herceg vára
— egyfelvonásos opera
(Részlet a június 2-i hangversenyből, felvételről)

23.00: Hírek. Időjárás

23.10: Beethoven-művek
1. Esz-dúr szonáta Op. 31. (Walter Gieseking — zongora), 2. A-dúr szonáta Op. 69. (Pablo Casals — gor

Lehel Ferencné

K

Aovább

~~Bracon Margit~~

~~Csukássy Eleonór~~

~~Edelsheim Gyulai L.~~

~~Feiks Jenő~~

Fontenay, Charles de

Huzella Pál

Lehel Ferencné

Sas Ferenc

a Minvészház

V. k. csoport kiállítása.

1911. máj

(hirdeksből.)

8/Pg

Nincs meg a katalogus

483.

vid göndör haja s szemöldöke bara, szeme szür-
etvált. Fekete nyakravalója felett piros szala-
eli s mellét a Mária Terézia rend díszíti;
a jobb vállán van átvetve. Piros dolmánya
mentéjé gazdagon van zsinórozva. A háttérben
zaton nyugvó oszlop tűnik szemünkbe.

on, méretei 73: 60 c/m

retlen. A nemz. Muzeumba 1851-ben került,
vétetett át, mit 1893: IX 29-én a 44939 sz.
ügyi min. 26767/93. sz. rend. 107/93 N° IX.)

Képt. 12.

Lehel Maria

<> párizsi kiállítása.

MAGYAR MÜVESZET

1929. 640.

1930 **PESTI NAPLÓ** XI. 30

— **A mezőgazdasági ingatlanok vagyonváltsága fejében fizetendő búza árát a pénzügyminiszter a földmüvelési miniszterrel egyetértőleg december hónapra métermázsánként 14 pengőben állapította meg.**

— **Két kiállítás.** A *Tamás Galéria* tegnap megnyilt kiállításán a Párizsban élő *Lehel Mária* mutatja be hosszabb szünet után utolsó éveinek termését. Lehel Mária első jelentkezése még a Nyolcak idejére esik és szemléletének jellegét ez a kapcsolat bizonyos mértékig ma is befolyásolja. Kollekciójának legjelentősebb darabjait ugyanis azok a figurális képek alkotják, amelyeken nem a jelenség imitatív ábrázolása, hanem a formaélmény megjelenítése áll a művészi problematika előterében. E képeket — mint az egész posztimpresszionista mozgalom művészetében — a vonal és a szín kifejező ereje dominálja és ha Lehel Máriának a vonaljátékokra oly érzékenyen reagáló látása erősen különbözik is a magyar posztimpresszionizmus törekvéseitől, a vele való rokoni kapcsolatot mégsem tagadhatja meg. Azóta természetesen új elemek is helyet kaptak művészetében, főként Braque-nak különös, izgalmas és mégis lírai vonaljátéka, míg színfantáziájának gazdag skálájában kétségtelenül a magyar művészettel való kapcsolatai nyilatkoznak meg. E szép figurális kompozíciókat egy sor olaszországi tájkép és virágcsendélet egészíti ki, amelyeken a természethez való közelállás lényegesen

Lehel Mária

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

M.D.k.

LEHEL Ferencné festő

1914.-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Vétí: Nagybánya,, bp., 1954. 331.l.

MDK

Lehel Ferencné,

1908-ban az iskolában dolgozott.

1912-ben iskolán kivül "

A szabadiskola ideje./1908-1912./ 84.l. 90.l.

M.D.K.

LEHEL Ferencné festő

1912-ben Nagybányán Aa Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybány.. Bp. 1954. 330.l.

Lehel Ferencné

Nagybánya k. k.
1917
90

Tamásfalvi telet VI. 87

Lehel Ferenc né

Nagybányai kiáll. kat.
1912.

84

Római márványemlék IX 113.

MDK

Lehel Ferencné

Művészház V. csop.kiáll. 1911. máj.

LEHEL Ferencné festő

M.D.K.

1908-ban Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328.l.

NEMZETI MŰVÉSZET

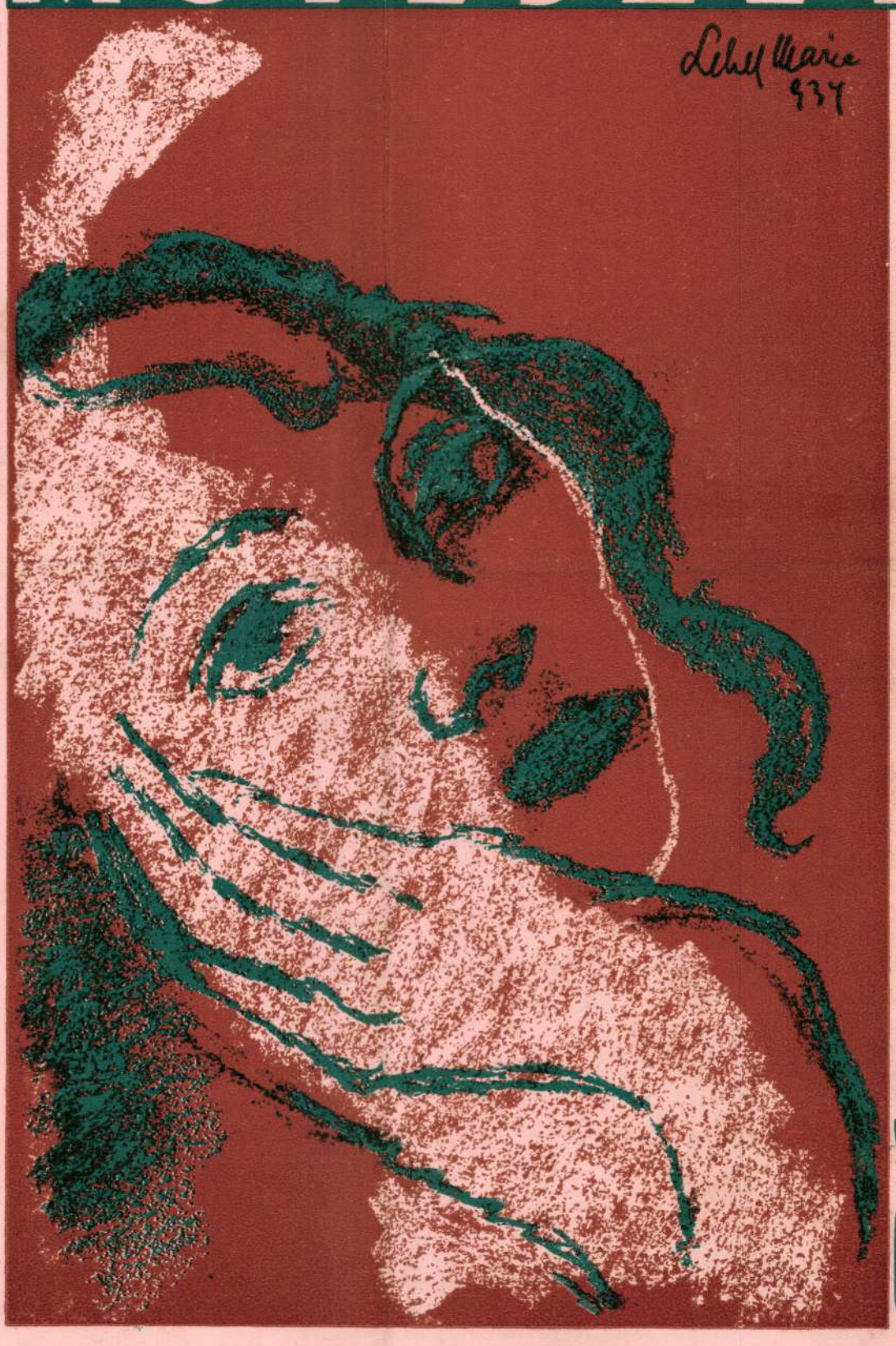

LEHEL MÁRIA 56

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI

NEMZETI MŰVÉSZET

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Dohány-utca 42
Continental-szálló — Telefon: 46-2-29. szám

AZ 5.-6. FÜZET TARTALMA:

Oldal

Lehel Mária 65
Pastelli di Maria Lehel 69
Öltözködés, testkultusz és erkölcs 70
Trialista metafizika 73
Krónika (Önkritika, Plakátkiállítás, A Tamás-Galéria grafikai kiállítása, A KUT kiállítása) 85

KÉPMELLÉKLETEK JEGYZÉKE:

Lehel Mária rajza a borítéklapon
Lehel Mária: Hortenzia
Lehel Mária: Varrólány
Lehel Mária: Dáhliák
Lehel Mária: Nővérek
Lehel Mária: Lidó
Lehel Mária: Sarkantyúvirág
Hincz Gyula: Ritmus-tanulmány
Kosztolányi (Kann) Gyula : A mantesi katedrális
Lehel Mária: Ábrándozás
Rippl-Rónai József: Zorka
Körmendi András: Szerelmesek
Modok Mária: Önarckép
Kozma Lajos: A Vígszínház-kávéház belseje
Lehel Ferenc: Ebédlő és lámpák
Márk Lajos: Plakát (1903)
Gergely Tibor: Dekoratív festmények a Vígszínház-kávéházban
Scheiber Hugó: Spanyol táncosnő
Gádor István: Kerámiák
Lehel Ferenc: Bár
Lehel Ferenc: Csőbútor

A NEMZETI MŰVÉSZET

megjelenik évenkint 10 füzetben
Kettős füzet ára . . . . . 4 pengő
Előfizetések:
5 füzet (köztük egy kettős) . . . . . 10 pengő
10 füzet (köztük két kettős) . . . . . 20 pengő

Lehel Mária:
Ábrándozás.
Pasztel.
Meller Simon
gyüjteménye.
Fotó M. F. I.

Rippl-Rónai József: Zorka (Pasztel). Dr. Neményi Bertalan gyüjteménye. (Weinwurm-klisé)

Ihlet és Nemzedék

Mária Sándor új könyve

EGY IZIG-VÉRIG író és művész „mesterségbeli véleménye" a költészetről, a műalkotás bensőséges folyamatáról s az írói feladatról, mindig nagyon magával ragadó olvasmány még akkor is, ha csak kellemes és plátói közhelyeket hallunk róluk. Igazában az író mindig csak olyankor mondja el a „lényeget" s az eredetien újat, amikor önmagáról vall, vagy pedig a témájáról, ami lenyűgözte. Mesterségbeli dolgairól azonban csak „józan" állapotában beszélhet, mintegy kívülről szemlélve önmagát, amikor tehát maga is kívül van a műalkotáson s csak annyira közös vele, mint akármelyik más, „nyájas olvasó". Igazán „rajtakapni" az írót és leleplezni: mégis csak ilyenkor lehet, a „láztalanság"-nak efféle állapotában és szakrális-póznélküli helyzetében. E szabály alól Márai sem egészen kivétel, akinél az írás — sokkal inkább, mint bármelyik kortársánál — mágiás, kultikus cselekedet s aki az „odi profanum" igéjével makacsul ügyel arra, hogy egyetlen árulkodó rést sem hagyjon nyitva, amelyen keresztül az avatatlan szem, beleskelődhet babonás műhelyébe, rejtett varázsszerszámai közé.

Ebben a tanulmánykötetében, Márai, intelligens kortársainak kortársa csak, — és meglepő néha, hogy mennyire professzoros, néha meg diákos, még akkor is, ha meghökkentően szép és foszforeszkáló soraiban arról a személyes élményéről vall, amelyben szinte megeleveníti az emberi kultúra nagy magánosainak portréit. Lépten-nyomon elárulja a jólértesült, nagyon figyelmes és művelt olvasót, akinek többet jelent az olvasás, mint önfeledt gyönyörködést, hanem sokkal inkább: önkifejezést is. Kortársi nemzedékének nagy ihletőivel közös, akár Petőfiről, akár Goethéről, akár Marcus Aureliusról ír.

Hanem ezeknek az írásoknak nemcsak egyéni, vallomás-jellegük van, de kortörténeti szerepük is. Azt mondják el, hogy az európai szellemi ember, mindenekelőtt a magyar ember, éppen azokban a fekete esztendőkben, amelyeket vele együtt hasonló elborulások és félítések között átéltünk, hogyan gondolkodott a közös európai haza legnemesebb, formaalkotó értékeiről. Márai ennek a magyar kultúremberségnek magatartását tanusítja egy szellem- és kultúraromboló korszakban, amikor például, hogy Goethéről beszélt a rádió mikrofónja előtt: egy világot betöltő hangorkánnak mondott ellen, és nem ok nélkül Goethet mondotta ellene a germán téboly viharzásának, amely nálunk már majdnem mindent letaposott és maga alá gyürt!

Ha semmi sem maradna utánunk e század negyvenes éveinek első feléből, csak ez a Márai-kötet, rólunk többet mondana el s minden védőbeszédnél igazabbat, mint bármely más dokumentum, ami kishitű és méltatlan, még ha fényesen is igazolna „politikailag" egy nemzetet és nemzedéket, ahhoz képest, amit egy legjava író s nemzetének egyik legjava szelleme mondhat, falnak vezetett nemzete védelmében. Volt egy időszak éppen azokban az években, amikor felvillanó lélekkel Máraihoz hajoltunk s amikor szívünk legmélyén Márait hallgattuk az ágyúk zengésében s nem a vaskarmú csahosokat, akik milliók indulataival játszottak, rádión, előadói emelvényen s a sajtó uszító viharzásain keresztül.

Azt sem szabad elhallgatnunk, hogy pontosan azokban az esztendőkben, amikor e kötetbe foglalt tanulmányok megjelentek, vagy előadás formájában elhangzottak, lett Márai egy szélesebb értelmiségi tábor láthatatlan vezére, legigazibb tartalmainak kifejezője. Egy táboré, amely Berzsenyi, Vörösmarty, Arany és Kosztolányi hitével volt magyar, e magyarság értelmét egyebekben nem, csak a szellem s az igazi neveltség kiegyenlítő s e tájak között, hol élünk, nyugatot kelettel szintetizáló működésben beteljesítő magyar. Igaz, hogy inkább sztoikus, zárkózott magatartásra nevelt ez a Márai-stílus s nem harcra egy korszakos téboly ellen. Volt benne egy mély emberi gőg, annak az erkölcsi fölénynek az érzése, amely a gyalázatot is méltósággal viseli s a haláltól sem fél, hanem kiül háza tornácára, mint az egykori római patricius és ama magaszánás legkisebb jele nélkül nézi, hogyan dúlják fel ősei otthonát Brennus gall hordái. Igaz, hogy ez a magatartás nem volt korszerű éppen akkor, amikor értelmiségit és hivatalnokot, munkást és parasztot ezer fortéllyal és fenyegetéssel „színvallásra" kényszerítette a hatalom, s ha már az a hatalom attól sem riadt vissza, hogy vérét vegye a reábízott népnek, emberi becsületében is meggyalázta azokat, akik „gyávák" voltak színtvallani. A többség, azért, hogy gyávának, hitványnak, lapulónak ne neveztessék szüntelenül, inkább beleugrott az örvénybe. Kevesen tűrik az arculköpést s a rúgást. Márai arra próbálj nevelni, hogy tűrjük, nálánál különben is tűrték: a szellem javáért és örökkévalóságáért. Mert ebben is van erő. A mártírok és a Messiások túlvilági ereje ez... (Révai-kiadás.)

Kézai Béla

KULTÚRA ÉS ÉLET

A Szovjet-Magyar Művelődési Társaság kongresszusa és kiállítása

ÚGY LÁTSZIK egy birodalom kibontakozásával mindig együttjár a monumentális szobrászaté, — a Szovjet-Magyar Művelődési Társaság kongresszusán, amely a július hónap egyik legtöbb figyelmet keltő kulturális eseménye volt: gigantikus szobrok fényképmásai fogadtak bennünket a Nemzeti Múzeum előcsarnokában. Óriás szobrok, óriás birodalomra méretezett épületek díszei, s az őt teremtő és összetartó kollektiv erők sugallói és hirdetői. Közöttük járva kettőt érzett az ember. Elsősorban azt, hogy mit jelent kis nemzet fiának lenni, másodsorban pedig roppant kísértő erejét éppen ama méreteknek, amelyek a mi hatalmas birodalom-szomszédunkból áradnak, egy birodalomból, amely a Felső Tiszánál kezdődik s másfél világrészen és kilométerek ezrein át Vladivosztokig nyujtózik. Hogy egymás szomszédságában élve nem lehetünk el egymás ismerete nélkül s hogy főkép *mi* nem lehetünk el ennek a birodalomnak ismerete nélkül, az egészen kétségtelen. Ezt a célt szolgálta a Szovjet-Magyar Művelődési Társaság júliusi kongresszusa. S kétségtelenül szolgálta abban a vonatkozásban, hogy elsősorban azt ismertesse meg velünk e roppant birodalomnak és népeinek kultúrájából, ami a magyarság számára a maga eredetének távolivá lett tájai szerint közös.

Zenénk és énekünk Kelet és Nyugat között

ELSŐSORBAN a zene ez, mégpedig hogy Kodály-lyal szóljunk: „ősi zenei anyanyelvünk" az, ami ennek a birodalomnak területéről való. A Társaság kultúrális ünnepségeit bevezető zenei ünnepélyen Kodály a művészetek és művészi élmények legkollektívebbjéről, a népzenéről beszélt, amelynek számunkra legősibb rétegeit ő és Bartók tárták fel, bebizonyítva, hogy a magyar dallamkincsnek ezt a részét a délorosz szteppékről hoztuk. E sorok írója maga is hallotta, amikor egyszer egy magas énekkultúrájú munkáskórusunk a Bartók-Kodály gyüjtés legrégibb dallamait énekelte s az orosz katona-hallgatóság közül egy csoport azonnal rákezdte a cseremisz vagy tatár szöveget. „Egyik kezünket a nogáj-tatár, votják, cseremisz fogja — írta erről egy, éppen a magyarság lelkét feltárni kívánó tanulmányában maga Kodály — a másikat Bach és Palesztrina". Most azt hallottuk, aki előbb fogta a kezünket, s kitűnő orosz szerzőket.

A magyar történelem kapcsolatai a délorosz tájakkal

MÁSODIK eseménye a Társaság kongresszusának éppen a Nemzeti Múzeumban rendezett tör- az európai és nyugati tudását és művészét. miniszter nyitotta meg, a tudós és írómüvész Keresztury szép mondatait mondották ebben a mongolos arcban az ajkak, az európai és nyugati tudósét és művészét. Ő is főkép azokról a szálakról emlékezett meg, amelyek a magyarság eredéséhez datálódva fűzik a magyarságot Kelet tájaihoz, s amely tájakkal való kapcsolódás történelmünkben azóta is vissza-visszajár.

A kiállításon pedig az orosz és magyar föld között talaj-és szerkezettani azonosságokat láthattuk, ősi anyagi kulturánknak, halászó, vadászó eszközeinek, népi ruházatunk alapformáinak megegyezéseit, kísértetiesen egyforma himzéseket. Azt is lehetett látni, milyen nehezen és későn szakadt le a magyarság a nagy délorosz síkság köldökzsinórjáról: az Árpádházból való királyaink nemzedékek során át délorosz fejedelmi házakhoz jártak feleségért (egyebek között bőven több ágon is van a maga életén át megszentelődött orosz vér a mi Árpádházi Szent Margitunkban is!). Az anyag többi része inkább azt mutatja, mily hosszú időkre szakad meg azután a kapcsolat s mily rövid mozzanatokra terjed feléledése: Mátyás, az erdélyi fejedelmek Rákóczi Ferenc politikai kezdeményein.

Az orosz irodalom és a magyar

AM A KIÁLLÍTÁS legszebb és legnagyobb része azt a kapcsolatot mutatja, amely a magyar szellemi élet legaktívabb része a magyar irodalom és az orosz között volt. A tizenkilencedik században a magyar irodalom felérez az orosz irodalom óriásaira és nagy áramlataira. Annyira „nyugativá" lett írónk, mint Arany, aki Arisztofanészt és Shakespearet fordított s Dante fordítása kísértette (még Babits fordításába is változatlanul kerültek át Arany Dante-próbálgatásának sorai!): neszel fel az orosz realizmus kezdeteire s maga fordítja le Gogoly keserű novelláját, a Köpenyeget. S ott van Bérczy Károly ma is hallhatatlan Anyéginfordítása, mint a tizenkilencedik századi magyar társadalom érzésvilágának egyik legintegránsabb része! Milyen érdekes, hogy ez a melankólikus és tüzes érzésvilág hogyan áthatotta az összes magyar olvasórétegeket, hogyan hatott a századvégének is szinte minden lírikusára, Ábrányi Emilen keresztül Adyra is. Érdemes volna egyszer szemügyre venni azokat az azonosságokat, amelyek a novellista Móricz Zsigmond és a novellista Gorkij között vannak. Móricz Zsigmondban föltétlenül keleti vonás a népi kollektivitás talajából feltörő élmény, az a mód, ahogyan ő valósággal azonos a maga falusi öregembereivel vagy legényeivel nenőivel vagy asszonyaival. — viszont mégis nyugati benne a szerkesztésnek kívülről néző ökonómiája. Mindezek éppen csak eszünkbe jutnak miközben a könyvek között járunk. A könyvek, oroszból fordított könyvek pedig szép számmal vannak. Majdnem az egész orosz irodalom. *Az alkati azonosságokat és alkati eltéréseket az orosz irodalomnak a magyarra való ráhatásait sajnas még nem írták meg, nem tárták fel, nem mérték le,* — egyszer végre ennek is meg kellene történnie.

Az orosz élet szerkezetének alakulása

AMIRŐL beszélni kell még: az Moór Gyula előadása a Társaság jogi szakosztályán. Moór Gyula, mint a szakosztály elnöke beszélt, s tanulmányában a jogászi konstrukciók felé az elmúlt ezer év alatt oly erősen átiskolázódott magyar szellem vonta vizsgálat alá az orosz politikai és társadalmi szervezet jogrendszerét. Társadalmi és politikai jogrendszerét egyaránt. Mégpedig annak éppen mostani dialektikus változásaiban; tehát mozgásában, fejlődésében mutatva meg ennek a jogrendszernek törvényszerűségeit.

Előadásának legérdekesebb részletei az orosz életnek ma már erősen a nyugat felé simuló változásait mutatták, azonkívül azokat a lehetőségeket, esetleg feladatokat, amelyek a magyarságé és Magyarországé lehetnek, bizonyos maradandó értékű átmeneti formák megrögzítésében és tovább közvetítésében. Elemzéseit hallgatva Belgium jutott eszünkbe, amely Franciaország szomszédságában először valósította meg harmonikus formában a XIX. század közepe táján a francia társadalmi és politikai változások gyors kísérletei után azt a jogrendszert és alkotmányt, amellyel a tizenkilencedik századi társadalmi valóságok és a liberálizmus eszményei irányába alakulni kívánó államok számára: közvetítő mintakép lett az alkotmánya. Amint szakkörökben tudják: az 1848-as magyar alkotmány is helyenként fordítása volt a belgiuminak, de ugyanez az alkotmány még századunkban is hatott: az ausztráliai alkotmányra úgy másfél évtizeddel ezelőtt. Vajjon a kollektív társadalmi valóságok, kollektív társadalmi eszmények számára, amelyek az egész világon felül fognak kerekedni: nem alkothat-e Magyarország ugyanilyen közvetítő mintaképet, amelyben éppen úgy megvolnának a régi értékek, mint az újak? Ez a kérdés is épp csak úgy felötlött bennünk, mint az előzőek, — ilyen kérdést érdemes volna olyan kiváló elmének, mint Moór Gyula, vonni szabatos vizsgálódások alá s ítélni meg lehetőségeit!

(—r—ő)

Lehel Mária képei

Az ember belép a kiállítás termébe, s abban a pillanatban, pusztán abból, ami a kiállítás falairól alásugárzik, megállapítja, hogy a kiállító a pasztellnek európai és világviszonylatban is legnagyobb művészei közé tartozik. Még az olajfestéknek is csak legjobb kezelői tudják áthatni a levegőt ezzel a villogással és tűzzel s a nedvzöld színskála párával, amik Lehel Mária képeiről áradnak, Páris, Genova, Róma és Délamerika után most itthon is, égőszínű virágokat s halvány asszonyarcokat mutogatva kereteikben. Szinte már nem is virágokat fest, hanem portrékat virágokról, — egy-egy virágportréja olyan tüzes erővel érinti a szemlélőt, akár az asszonyi szépség. Sorra lehetne menni képein és sorra leírni őket, legszebbek talán a „Nőszirom", a „Búzavirág", a „Fehér akácok" és a „Mimózák", az embert szinte megcsapja az a nedvesség, ami való voltukból áradhatott. Az eszköz, amivel hatását eléri, nem a naturalizmus, nem is lehetne az, hiszen a művész még Magyarországról való elindulásának éveiben a nagybányai iskola leghaladóbb szárnyához tartozott, induló éveinek mesterei szerint is, alkati adottságai szerint is, azóta pedig megjárta Párist és eszközei a maguk egyszerűségében, könnyedségében és harmóniájában éppen a legmodernebb Páris eredményeit mutatják. Ezek az eredmények messze túl vannak azokon a kísérleteken, amelyekkel itthoni művészeink bizonyos csoportja a festészeti progresszió különböző főelvei körül „modern" és „haladó" festészeti irányzatokat próbál képviselni, közben elfeledkezve arról, hogy a festészeti problémákat megoldani kell s nem lehet örökké elméleti problémákat festeni; festeni valamit kell. Amit Lehel Mária fest virágban, tájban, portréban, az a Szépség. Künn a kánikula tüze; s a látogató, aki megáll egy-egy képe előtt, úgy érzi, mintha most értek volna arcához egy csokor kardvirág hűvös, nedves, óriási szirmai. (Szalmássy Galéria)

Nikola Rodinov novellái:

„Allelúja, meleg a kávé!"

FIATAL bolgár író könyve; a szerző azonos azzal, akinek „Győztes" című színművét nemrégen mutatta be a Magyar Színház. Kis nemzetek számára úgylátszik a nagyobb kultúrák és életformák felé való tájékozódás a főkérdés. Nikola Rodinov legtöbb novellája Amerikáról szól, persze oda kivándorolt bolgár szereplők kapcsán. Az embernek az a benyomása, hogy csak könyvek, filmek és képzelete után ismeri Amerikát, az arcát és a lelkét Amerika tájainak, embereinek és élethangulatának. De mégha a saját élményeiből ismeri is Amerikát, ezek az élmények akkor is halványabbak, mint azok, amelyek szülőföldjéhez kötik. Ezek a napban égő, poros bolgár faluvégek, merev, kemény parasztarcok, zárt és kemény bolgár világ; ezerszer előbbek nála, mint Amerika villanytüzben égő, gengszteres, autós, görlős és mesterkélten érzéki romantikája. (Új Idők kiadása.)

Most jelent meg:

Alapár

Dr. Magyar László gimnáziumi tanár: **Játszva angolul** című műve ... ... 12.—
Felnőtt és diák egyaránt elsajátíthatja belőle az angol nyelvet. Dr. Magyar László módszerét az előzőleg megjelent «Játszva latinul» (ára 5 alapár) és «Játszva németül» (6 alapár) című művéből már ismeri a magyar közönség. Elsőrangú.

Kilenced a Nagyboldogasszony tiszteletére. *P. Jámbor László:* Kiáltás a mélységből 1.70

Új mise és offizium. Augusztus 22-re rendelt Szűz Mária Szeplőtelen Szíve offiziuma 30, a szentmiseszövegé pedig ... ... —.60

Imakönyvek, lelki könyvek, imalapok, ifjúsági és meséskönyvek igen nagy választékban kaphatók.
Irodai papirok, levélboritékok, papírszalvéták, pergament és celophanpapír, irószerek állandóan raktáron.
Olvasók, keresztek, különféle szobrok, szenteltvíztartók szentképek, fali képek a legkülönfélébb kivitelben kaphatók.
A könyv szorzószáma jelenleg 1 alapár = 15,000.000, de hetenkint emelkedik ez a szorzószám. Természetben is elfogadjuk az ellenértéket.

KORDA Ipari és Kereskedelmi r. t.
Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4.

Mindennemű ÜVEGEZÉST vállalok
Gyors és pontos kiszolgálás.
Baumgärtner Budapest, VII., Nyár-utca 31.

Hirdessen az ÚJ EMBER-ben

KATOLIKUS MAGYARORSZÁG

MINDSZENTY JÓZSEF, bíboros-hercegprímás augusztus 4-én vasárnap reggel 8 órakor szenteli fel a Magyar Szentföld Szent József háza hű másolatát és oltárát. Az új szentélyben az első szentmise kb. 10 órakor lesz. Ezen a napon d. u. fél 5-kor szentbeszéd és szentséges körmenet. (Széll Kálmán-téren a 83-as villamosra kell felszállni és a Szentföldnél leszállni.)

A szombathelyi székesegyház bokrétaünnepe

AZ ELMÚLT háborús idők kétségtelenül egyik legjobban megrongálódott egyházi emlékműve volt a gyönyörű szombathelyi székesegyház, mely 1945 március 4-én bombatalálat, majd meg aknalövések következtében teljesen hasznavehetetlenné vált. Egy évi munkával annyira jutott a helyreállítás munkája, hogy az ácsok, cserepesek és kőművesek bokrétája felkerülhetett az oromfal újjáépített csúcsára. Ősi szokás szerint ez alkalommal a munkásság áldomást szerzett. Kovács Sándor szombathelyi megyéspüspök látta vendégül a székesegyházon dolgozó 70 munkást és az üzemi bizottság elnökének keresetlen köszöntő szavaira, Istennek mondott hálát elsősorban, hogy a fennálló gazdasági és élelmezési nehézségek között a folyton romló pénzviszonyok mellett idáig segített az újjáépítés munkájában. Meleg szavakkal köszöntötte a székesegyház újjáépítésének önkéntes és fizetett munkásait, mérnökeit, művészeit.

144 láda belga szeretetadomány

A BELGA katolikus Karitász Van Roey belga bíboros-érsek kezdeményezésére mozgalmat indított a magyarországi katolikusok megsegélyezésére. A közelmult napokban 52 nagy láda ruhaneműt és 92 láda gyógyszer érkezett az Actio Catholica budapesti központjához. A ruhaneműket tartalmazó hatalmas faládák mindegyikén jól olvasható betűkkel ez a felírás van: „Don de S. E. Cardinal Van Roey, arch. de Belgique envoi fait par les soins de Caritas Catholica Belgica á S. E. Cardinal Mindszenty Budapest". Tehát ez Van Roey belgiumi kardinális adománya, amelyet a belgiumi katolikus Karitász gondoskodása révén küld Mindszenty kardinálisnak. Az Actio Catholica raktárhelyiségeiben most folyik a belga katolikusok adományának osztályozása és csoportosítása.

Zarándoklat Makkos-Máriára

AUGUSZTUS 4-én első vasárnap: Bokréta-u. Mária intézet híveinek zarándoklata a Nagyboldogasszonyhoz hadifoglyainkért. A Szervita Atyák kérik a hadifogolyhozzátartozókat, hogy a hirdetett zarándoklaton minél nagyobb számban vegyenek részt. A kegyhelyen d. e. 11 órakor szentmise lesz, szentbeszéddel.

Magyar gyermekeket kérnek a francia katolikusok!

MEGRÁZÓ cikkekben számolt be a francia katolicizmus lapja, a Croix, a magyar katolikus családok, különösen a gyermekek nyomorúról.

A cikkek hatása alatt a francia katolikus szülők mozgalmat indítottak a sinylődő és éhező magyar gyermekek megsegítésére. Elhatározták, hogy magyar gyermekeket látnak vendégül több hónapra Franciaországban. Kivált azokra a magyar gyermekekre számítanak a vendéglátásnál, akiknek szülei a világháború alatt menedéket adtak a Magyarországra menekült francia hadifogoly katonáknak. Ismeretes az, hogy Magyarországon szerető gondoskodással fogadták a francia hadifoglyokat. Gauguié francia követ éppen a napokban mondott köszönetet Varga Bélának, a nemzetgyűlés elnökének a magyar földre menekült francia hadifoglyok érdekében kifejtett áldozatos munkájáért. A francia szülők szövetsége most háláját kívánja ieróni és a magyar segítő akció érdekében megkeresést intézett a francia kormányhoz.

CZAJLIK ITALKÜLÖNLEGESSÉGEK

DEMÉNY IMRE
orgona- és harmóniumépítő
Bpest, VI., Lázár-u. 13. (Operánál.)
ORGONÁK orgonajavítások, tisztítás, hangolás.
HARMÓNIUMOK minden célra
eladás, vétel, csere, javítás.

Harmóniumról árjegyzék díjtalan.

KERESZTÉNY családok rokonaikkal, ismerőseikkel tudatják címemet HÁZASSÁGI ÜGYEKBEN Méltóné, Budapest, IX., Erkel-utca 4., II. 19. Válaszboríték. Hétköznapokon négytől. Kitűnő benősülések.

GYERMEKFÉNYKÉPEK
háznál, meghívásra vidéken is készülnek.
— Műteremben csak hétköznap 9-től 5-ig.
MOSOLY-ALBUMA
Budapest, V., Szent István-körút 12.

INGATLAN
eladása vagy vétel ügyében keresse fel bizalommal irodámat
Csak komoly ügyekkel foglalkozom
NAGY LAJOS
ny. főjegyző
VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 17.
Telefon: 126—314

KŐSZEGI KALAPOS MESTER
IX. RÁDAY U. 26.
Vasalás, tisztítás, formázás.
Papi kalapokban nagy választék.

BRILLIÁNST,
aranyat, ezüstöt, ékszert
VESZEK-ELADOK
Schiffler Nándor ékszerész, Bp., IV., Petőfi Sándor-utca 7. üzlet

SZELECZKY A. J.
mos, fest, szárazon tisztít csak
Kiváló gallértisztítás. VII., Rottenbiller-u. 8.

HEYEK
HARISNYA,
FINOM KÖTÖTTÁRU
PETŐFI SÁNDOR-U. 17.

Rendkívüli békebeli ajánlat:
polgári-, egyenruha, papi és ipari védőruha SZABÓSÁG
Vállal egyéni és csoportos bérmunkát méret után.
Cserealap on vagy 3 havi részletfizetésre
Kívánságra megbízottunk árajánlattal szolgál.
SZARKA SZABÓSÁG IV., Prohászka Ottokár-utca 8, félemelet 2. sz. (Egyetemi templommal szemben.)

SZABADALMAZOTT
műszaki újdonságokat vesz, gyárt, terjeszt,
GERŐ SÁNDOR;
BUDAPEST. Ó-UTCA 21.

EHALL
Andrássy-út 15. sz.
Vétel, eladás, javítás, bérlet.

MÉSZÁROS LAJOS
EGYHÁZI MŰTÖRVÖS MESTER
BUDAPEST;
VIII.; Mária-utca 15. szám.
Raktáron tart és készít mindenféle egyházszereket, Kelyhet, szentségtartót, keresztet.
Javítás, aranyozás, ezüstözés.

BARCS ISTVÁN
kötél, zsák, ponyva-, ponyvahevederszerkezete
Budapest, V., Vadász-u. 25.

ARANY, EZÜST, ÉKSZER
vétel eladás
Dr. Bajmócziné Wintermantel Teréz Budapest, VII.; Rákóczi-út 10., I. em. 2.

Megbecsüli értékeit
állami becsüs felelősség mellett, arany-, brilliáns-, ezüstmérés.
Vagyonmentő szaktanácsok;
VIII., Gyulay Pál-utca 3. sz.

Mézpergetőket
és egyéb méhészeti eszközöket készítek
SCHALK Budapest,
VII., Dembinszky-utca 36

DOLGOZZ SZAMOTH! BOKSZÓRÓZTATÓGÉP VÖRÖSVÁRY
RÁKÓCZI ÚT 41

Fából faragott egyházi és világi
SZOBROK ÉS MŰTÁRGYAK
készítése és javítása.
Templomi munkák javítása a helyszínen.
SUGÁR GYULA
szobrászművész
Budapest, VI., Lázár-u. 18.

URBAN DEZSŐ
IX., MESTER-U. 16. Ajánlja saját termésű gyümölcseit, eltevésre és napi fogyasztásra.

ZONGORÁT,
pianinót, harmóniumot
GRIMM MESTERTŐL
aranyéremmel kitüntetve
Javítás, hangolás, bérlet
JÓZSEF-KÖRÚT 65. SZ.

HAUER REZSŐ
CUKRÁSZ
cukrászdája és csokoládégyára
Bpest, VIII., Rákóczi-út 49.

2 diákleány
jó otthont talál «Fővárosi tanítónőnél» jeligére.

BAZSÓ ING
Baross-u. 66-68.
hozott anyagból is készül.

Vasáru-, szerszám-, műszaki cikkek, épületvasalások
KISSELEK ÉS TÁRSA
BUDAPEST,
VIII., Üllői-út 68. sz.
Telefon: József 548

MALEK FERENC
gépkereskedelmi vállalat
Szerszámok Gépek Alkatrészek
BUDAPEST,
VI., Liszt Ferenc-tér 3.
Telefon: 423-958.

Vas- és háztartási cikkek
MAJOR JÁNOS
Budapest, VIII., Rákóczi-út 69.

Házvezetőnői állást
keres gyermektelen özvegyasszony vidéki plébániára. Cím: T. P.-né Budapest, VII., Nefelejts-utca 55., II. em. 28.

Szakácsnőnek
ajánlkozik 55 éves, egészséges, minden tekintetben kifogástalan özvegyasszony (esetleg beteg mellé). Martinekné, Teleki Pál-utca 17., Pestszentlőrinc.

SZABÓ GYULA
szabómester
Budapest,
IX., Páva-utca 26.
Elsőrendű
azonmunkákat készít

Retikül, bőrönd, pénztárca
OLBRICH-NÁL
VI., Teréz-körút 3.
Telefon: 421-925.

INGATLANT
akar eladni, venni, lakást átadni, vagy lakásra van szüksége? Forduljon bizalommal irodámhoz
NAGY LAJOS
VI., Bajcsy Zsilinszky-út 17.
Telefon: 126-314.

ARANYBEVÁLTÓ
SCHEID G. A.
arany, ezüst, ötvényező, választó intézet és ékszer alkatrészek gyára
BUDAPEST,
VII., Holló-utca 6. sz.
Telefon: 227-614.

Orvosi orthopédiai kötszerész üzem
NAGYIVÁN FERENC
Budapest, IX., Ráday-u. 50.
(Bakács-tér 3. sz.)
Telefon: 386-752.)

„Amik történnek, nem ok nélkül történnek"

A Bíboros-Hercegprímás a szerzetesnők kongresszusán

NYOLC NAPIG tanácskozott a fővárosban a magyarországi szerzetesnők kongresszusa, amely az A. C. kezdeményezésére, a Szociális Missziótársulat rendezésében, az Angolkisasszonyok váciutcai intézetében gyűlt össze. A 30 női keretből több mint 200 női képviselő vett részt a kongresszuson az ország minden részéből. A tanácskozásokat *Drahos* János protonotárius kanonok, ált. érseki helytartó nyitotta meg. A kongresszus ünnepélyes befejezésén részt vett *Mindszenty* József, bíboros hercegprímás is, aki az angolkisasszonyok templomában vasárnap reggel szentmisét mutatott be, majd az evangélium után, mindvégig feszült figyelemmel hallgatott szentbeszédet intézett az apácákhoz. Bevezetőjében a hercegprímás emlékeztetett a kongresszus jelentőségére. A háborúra s annak következményeire utalva kifejtette, hogy azok még a világtól elvonult szerzetesnők életét sem hagyták érintetlen. A történelemnek ebbe az ekéjébe a világháború fergetegeit és viharait fogták bele. Az eke úgy szántott végig a földön, mint aratás után a földművesé tarlóbuktatáskor. Lebuktatta ezrek és ezrek életét a földbe, ezrek és ezrek életét elvágta gyökereitől és tízezrek és százezrek életét átdobta más barázdákba. A magyar szerzetesnővérek ne legyenek szárnyaszegett madarak a magyar életben ... A francia forradalom kegyetlen egyházüldözéseiről szólva, példaképül idézte az üldözött papok és szerzetesnők hősiességét és készségüket a vértanúságra. A történelem viharából ilyen példákat ad nekünk az Egyház. Amik történnek, nem ok nélkül történnek: az Isten keze dolgozik az idők eseményeiben a lelkekért... A tökéletességre törekvő élet alaptörvényeit most még hősiesebb fokon kell gyakorolni, mert a szerzetesi élet erényei nemcsak az Egyházon belül, hanem azon kívül is hatnak .. Erről a kongresszusról szét kell vinni az *engesztelés szellemét* a maguk és a hívek életébe ... Újjáépítés csak lelki eszközök segítségével lehetséges ... Az engesztelés gondolatát elsősorban a szerzetesnőknek és a papoknak kell felkaroIniok. Munkaerőnket mindannyian adjuk oda az Egyháznak, a plébániáknak, az egyházközségeknek és dolgozzunk szorgalmasan Istenért, népünkért, Krisztus drága vérével megváltott lelkekért ...

A szentmise befejezése után a bíboros hercegprínás résztvett az intézet díszitermében rendezett záróünnepségen is A kongresszus lefolyását ismertető jelentés elhangzása után a hercegprímás elismerését fejezte ki a végzett munkaért, majd szózatot intézett a kongresszus résztvevőihez. «Őrülniök kell azoknak — mondotta a többi között — kik mint Krisztus gyertyái világíthatnak és képviselhetik az egyházat ... Ami az iskolai munkásságot illeti, itt a *szülők népszavazást rendeznek minden beiratkozáskor.* Ennek a népszavazásnak az eredményeit is tegyük oda Krisztus lába elé ... Ez a szellem vezesse a nővéreket a kórházakban, a szegények, a betegek, az elesettek fáradhatatlan gondozásában ... Olyan időket élünk, hogy a szerzetesnővéreknek is meg kell gyujtaniok mindkét végén életüknek gyertyáját, a szeretet s az önfeláldozás nevében ... Az anya nevezet — Szent Ágoston szerint — megilleti azt, aki valamiképen a szeretet munkáját végzi másokért, megilleti úgy, mint a természet szerinti anyákat. A szerzetesnő szellemi anya: felkének világító és melegítő lángját ezrek és ezrek érzik.

Befejezésül a főpásztor — a résztvevőkre és azokra, akiket képviseltek — megadta azt az áldást, amelyet a Szentatya küldött a magyar nemzet számára.

ADAM KÁROLY
Lecsmunka- és fémalkotások
Alapítási év 1772-ben
Budapest, IV. Kígyó u. 4.
I. ker. fiók: VII. Erzsébet krt. 62
II. ker. fiók: VII. Rákóczi út 80

Kiadja: AZ ACTIO CATHOLICA
Felelős kiadó:
MIHALOVICS ZSIGMOND
Felelős szerkesztő: PÉNZES BALDUIN
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Ferenciek-tere 7., III. l., II. em.
Engedélyezési szám: 1352/M. E/1945.

Nyomatott a Stephaneum nyomda körforgógépén, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.
Felelős: Ketskés János

KÖZÉRDEKŰ KATOLIKUS HÍREKET A VILÁG MINDEN RÉSZÉBŐL KÖZÖL A
MAGYAR KURIR
FÉLHIVATALOS KAT. SAJTÓTUDOSÍTÓ
DÉLKELET-EURÓPAI KAT. HÍRÜGYNÖKSÉGE
FŐSZERKESZTŐ:
JÁMBOR DEZSŐ
(IV., FERENCIEK-TERE 7.)
MEGJELENIK NAPONKÉNT TÖBBSZÖR

Lehel Mária Tünődés

beszélhet. Nos, a Tamás-Galéria és Kovács-Szalón szolíd és biztonságos otthont adott — köszönet érte a Modern Kiállítás-szervező Bizottságnak — ahol az aktuális művészi szemléletnek nem kell exotikus idegennek éreznie magát, otthon van és így azokhoz beszél, akik nem azért jöttek hozzá, hogy csodálkozzanak rajta, hanem hogy megértsék.
A szellem tőzsdéje is csak akkor egészséges, ha a kínálat és kereslet nyílt és becsületes piaca.

*

A Tamás-Galéria őszi tárlatait az önarckép-kiállítással kezdte el. Nem új, de örökké aktuális és mindig izgatóan érdekes kísérlet. Az önvallomás legtöbbször izgalmas regény, de az önportré: az „Én" megfoghatatlan fogalmának legmegközelítőbb definíciója. Hollósy, Ripp-Rónai és Csók klasszikus önvallomásai mellett Márffy, Berény, Cigány, Szőnyi, Bernáth, Wallesshausen, Egry, Kmetty, Aba-Novák, Mattyasovszy-Zsolnay, Szobotka, Vaszkó, Göbel, Lehel Mária, Scheiber Hugó képei, továbbá Csorba, Medgyessy Ferenc és Mészáros László szoborportréi nemcsak felette érdekes, de feltétlen értékű alkotásokként jelentkeztek.
Ezután Egry József folytatta a sort és kiállítása esemény volt. Egry az impresszionizmus legmélyebb értékű felfedezését, az atmoszféra problémáját fejlesztette tovább. Az atmoszféra azonban nála már nem részletkérdés, nem kísérletekre érdemes jelenség, hanem maga az optikai jelenségek lényege. A párás és ködös, vagy száraz és éles levegőben minden tárgy és test megtartja helyét és naturális formáját, de elveszti önmagában rejlő jelentőségét, csak annyiban van, amennyiben van fény- és színjelenség.

Bene Géza Arckép

Ez az atomvilágszerű rejtelmesség a fény és szín testetlenségében és kozmikus ereje jellemzik Egry művészetének filozófiai mélységeit és magasságait.

Lehel Mária kiállítása egy fiatal művész tehetségének két arculatát revellálta. A párizsi képek: egy-egy élménnyé sűrített, friss benyomás, nőiesen szeszélyes, játékos vonalak, könnyed, szinte az anyag fölött lebegő színfoltok. Az olasz tájképek: kevésbé szellemes, de melegebb mondanivalók, érettebb festőiség, keményebb ritmus és a hálásabb pasztell mellett a nehezebben zabolázható olaj is.

Cselényi-Walleshausen Zsigmond kollektív kiállítása is meglepetés. Meglepetése annak, hogy mindent beváltott, ami fejlődést tavalyi dolgai ígértek. Új naturalizmusa friss, bátor és optimista. Világos, üde színskálája, fényekkel elmosott formái, lehelletszerű tónusai, derűs lírája: tiszta festőiség, gyönyörködés és gyönyörködtetés az optikai szépségekben. Képein egy előkelő és harmonikus művészlélekben tükröződik a természet, nem kegyetlenségé-

Uj Szó 1931. I. 4. li

MKB

TG

V. AKADÉMIA UCCA 8

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

III. ÉV

XXVI. KIÁLLITÁS

1930 nov-dec

LEHEL MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

ÉS

BOKROS DEZSŐ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLITÁSA

A MODERN
KIÁLLITÁS
SZERVEZŐ
BIZOTTSÁG
RENDEZÉSÉBEN

TAMÁS GALÉRIA

BUDAPEST V, AKADÉMIA-UTCA 8

TULAJDONOS: TAMÁS HENRIK

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG TAGJAI:

ÁRTINGER IMRE DR.
BARTHA FERENC DR.
BÁNÓCZI LÁSZLÓ DR.
BERÉNY RÓBERT
BORNEMISZA GÉZA
CSEH-SZOMBATHY LÁSZLÓ DR.
CSÓK ISTVÁN
CSORBA GÉZA
EGRY JÓZSEF
FÓTHY JÁNOS
FRUCHTER LAJOS
KÁLLAY MIKLÓS
KÁRPÁTI AURÉL
KEMÉNY SIMON
KERNSTOK KÁROLY
KMETTY JÁNOS
LÁZÁR MIKLÓS
MATTYASOVSZKY-ZSOLNAY LÁSZLÓ
MÁRJÁS VIKTOR
MÁRFFY ÖDÖN
MEDGYESSY FERENC
MIHÁLYFI ERNŐ DR.
MIKLÓS JENŐ
PÁTZAY PÁL
RÓZSA MIKLÓS DR.
ROZVÁNYI VILMOS
WALLESHAUSEN ZSIGMOND
TITKÁR

LEHEL MÁRIA

Egy művész, aki nő-voltát művészetében sem tagadja meg. Manapság elég ritka jelenség, hiszen modern festőink legtöbbje szinte tüntetni szokott a „férfias" előadás erőteljességével. Lehel Mária pikturája sem téved ugyan elomló, vagy éppen szentimentális lágyságba, de azért vonalvezetésének ritmusán, szineinek dur-akkordokba csenditésén mindig átüt a nőies érzés finomsága, a feminin lélek gyengédsége, tiszta és őszinte lirája. Művészi skálája széles és változatos, ám főkép és elsősorban kulturált. Hajlékonysága eleganciává nemesedik, amelyen egyformán megmutatkozik a párizsi szellem felszabadultsága és a mesterségbeli tudás fölénye. Vonal és szin — bár szerves egységbe hangolódik költői hangulatu pasztelljein — külön szerepet játszva segiti egymást. Dominálóbb a szin, amelynek sokszor csak mellérendelt kisérője a vonal, hol találkozva, hol elválva a leheletszerüen könnyed szinfolttól. A kettő kapcsolatában van valami belső zeneiség, ami önkéntelenül a szinkópát juttatja a néző eszébe. Egyik a másiknak kiteljesitő, játékos elpendülése. Ezek a pompás nizzai tájak, figurálisok és csendéletek egyképen reprezentálják Lehel Mária delikát művészetét, amely a modern magyar piktura java értékei közé tartozik.

BOKROS DEZSŐ

Az uj szobrász-nemzedék elite-gárdájából való művész. Plasztikai tehetsége a formák differenciálásán, a felületek gazdag tagolásán keresztül érkezett el kifejező-erejének mai egyszerüségéhez, monumentális zártságához és tömörségéhez. Formanyelvében egy-egy elem az ősi, primitiv szobrászat és az egyiptomi művészet emléke, de ezek az elemek, — különösen portréin, — a szenvedélyes jellemkutató képességeivel bővülten, egyéni hangsulyt kapnak és modern, expresszív egységbe kötődnek. Don Quijote-ja talán legnemesebb megnyilatkozása kitisztult, kiérett, lehiggadt művészetének, amely a geometrikus formákba való egyszerüsödés mellett is megőrzi bensőséges kapcsolatait a természet örök forma-kincsével.

KATALOGUS

LEHEL MÁRIA KÉPEI

1. Olvasó leány ... 500.— P
2. Petyi portréja ... Magántulajdon
3. Fésülködő asszony ... 350.— P
4. Mindenféle szinü vánkosok 300.— „
5. Mérges hangulat ... 250.— „
6. Lány, sárga virággal ... Magántulajdon
7. Szimultanista tanulmány 300.— P
8. Varró kislány ... 350.— „
9. Nusi ... 250.— „
10. Nusi stoppol ... Magántulajdon
11. Arckép ... Magántulajdon
12. Akt I. ... 300.— P
13. Akt II. ... 300.— „
14. Karcsudereku lány ... 500.— „
15. Vitorlás csónakok ... 500.— „
16. Különös szinü tenger ... 400.— „
17. Nervii part ... 350.— „
18. Nervi I. ... 400.— „
19. Nervi II. ... 300.— „
20. Csónaktelep ... 300.— „
21. Hullámoktól betört móló 300.— P
22. Sziklás part ... 350.— „
23. Romok ... 400.— „
24. Chrysantémum ... 400.— „
25. Dáhliák csuporban ... 350.— „
26. Agave ... 350.— „
27. Déli növény ... 300.— „
28. Őszi rózsák ... 250.— „
29. Csendélet ... Magántulajdon
30. Szegfük pohárban ... 250.— P
31. Primula ... 250.— „
32. Gyümölcsös tál ... Magántulajdon
33. Muskátli ... 350.— P
34. Sarkantyus virágok ... 250.— „

BOKROS DEZSŐ SZOBRAI

35. Don Quijote bronz ... Eladó
36. Női akt bronz ... Eladó
37. Álló akt bronz ... Eladó
38. Szemüveges nő gipsz ... Magántulajdon

9182.30 HUNGÁRIA RT

LEGKÖZELEBBI KIÁLLITÁSUNK:

Cselényi Walleshausen Zsigmond kollekciója

Lehel Mária

Lehel Mária kiállítása

Egy rokonszenves és főleg tehetséges művészasszony kiállítása nyilt meg tegnapelőtt a *Szalmássy Galériában*. *Lehel* Mária festőművész neve nem először szerepel már a kiállítók között, de valahányszor jelentkezik, mindig művészi eseményt jelent. Ezuttal is szinte eláraszt színeivel. Csodálatos művésze a pasztellnek, akár *virágokat* fest, akár *portrékat*.

Mostani gyüjteményes kiállítása mintegy harminc képet ölel fel. Nehéz volna kiválasztani a legjobbat, mert hiszen *Lehel* Mária érett művészete eljutott ahhoz a ponthoz, amikor ingadozás nélkül, szinte tökéletes biztonsággal ragadja meg a témát s viszi át a vászonra mindazt, amit az életben szépnek és harmonikusnak lát. Mégis megemlítjük a *Dáliák*-at, a *Fehér akácok*-at, a *Mimozák*-at és a különlegesen szép *Nőszirom* c. képet, mint *Lehel* Mária fínom művészetének legkiemelkedőbb darabjait. (K. Gy.)

Kis Ujság. 1946. pál. 21.

...háért,
...önyegért
...EGTÖBBET FIZET
FINIÁSZ
vétel — ...
...ETSEG-U... ...
...vásra házhoz ...
...Telefon: 121—...

...ORÉRT
...rt. háztartásért leg...
... fizet Steingisser
...-tér 5. Bombasárút
...s Tel.: ...44-96.

...esó új ... használt
...KAMIÉK
...mbináltbútor
...ó, konyha,
Vétel, eladás.
...MBOS ... ...
...ben. Kálvária-u. 26.

Koptafák
sémfák
fatalpak
minden kivitelben.
Nagydiófa-utca 9

MARKS gyermekkel...
megint fogalom
Üzlet VI., Andrássy-út
Üzem IX., Tallom-u
Javit... vállalunk
tel ... ...

Órat
ékszert
vegyen,
javittasson
ifj. Farkas-
nál
Dohány-u. 40

TÜKÖR
Vétel — Eladás — Sza...
szerű javitás
Farkas Istvá...
tükörüzem és üvegesiszt...
da, V., Rozsa-mere-u ...
Tel.: 128—...

AUTÓ

MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK
BUDAPEST. 507
UNGARISCHE ALLGEMEINE
CREDITBANK

Lehel Mária képei (Fészek Klub)

Lehel Mária művészetének sok híve van. Ezek minden kiállításra azzal a biztos tudattal mehetnek, hogy várakozásukban nem fognak csalódni. A művésznő most sem akarja őket sem új témákkal, sem új megoldásokkal vagy új színekkel meglepni. Művészi világa már régebben kialakult, s azóta változatlan. Ez alkalommal néhány tájkép, sok csendélet, csínos félakt árasztja azt a jóleső légkört, amelyet joggal-

jogtalanul párizsinak szoktak az egyszerűség kedvéért nevezni. Nem újság, hogy Lehel Mária nagy tapasztalattal használja a pasztellt. Kiismerte az anyag mállatag bájat és kék, zöld, sárga színeinek tetszetős kavargása még akkor is szórakoztató lenne, ha rajzának elegáns lejtését, behízelgő fordulatosságát és nőies érzelmességét csak ráadásnak tekintenők. Lehel Mária megelégedett lélek, nem perlekedik fülemüle-füttyért. Kielégíti egy színes virágcsokor is, s úgy gyönyörködik benne, hogy érzéki gyönyörködését azon melegében papírra tudja vetni. A nézőnek sem kerül semmi fáradságába, hogy osztozzék a művész élvezetében.

Aktuális 1991

MEGHIVÓ

LEHEL MÁRIA FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

AMELYET 1946. ÉVI JULIUS HÓ 18-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN D. U. 6 ÓRAKOR

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRÉNÉ

NYIT MEG A

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEM.

TISZTELETTEL:

ARÁNYI ÁRPÁDNÉ SZALMÁSSY ZSIGMOND

IGAZGATÓK.

A kiállitás megtekinthető 1946 julius hó 31-ig
naponta 10—5 óráig, szombat, vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

Lehel Mária
festő.

NYOMTATVÁNY

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

úrnőnek
úrnak

Budapest

XI. ker., Lágymányosi út/utca/tér 16 sz.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

III. ESZTENDŐ XXVI. KIÁLLITÁS

TISZTELETTEL MEGHIVJUK

LEHEL MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

ÉS

BOKROS DEZSŐ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

FOLYÓ ÉVI NOVEMBER 29-ÉN, SZOMBATON
DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR MEGNYILÓ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

EZ A MEGHIVÓ VAGY A VERNISSAGE-RA VAGY A KIÁLLITÁS BÁRMELY NAPJÁN KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

A KIÁLLITÁS NYITVA: DECEMBER 8-IG
VASÁRNAP DÉLELŐTT 10—2-IG,
KÖZNAPOKON DÉLELŐTT 10-TŐL ESTE 6-IG

TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG RENDEZÉSÉBEN

V., AKADÉMIA-UTCA 8 ~ TELEFON: 254—23

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán úr
úrnő

BUDAPEST

IX Gyáli ut 15 b

9324 30. Hungária Rt.

Lehel Mária

Az Ujság 1920-as évek?

KÉPZŐMÜVÉSZET

1928 XI/25

** **Lehel Mária pasztelképei.** A Royalszálló zöld-termében mutatja be ujabb munkáit a Párisban élő Lehel Mária. Négy olajfestmény kivételével valamennyi pasztel. A müvésznő tavalyi kiállitásán találkoztunk első izben ilyen munkáival és örömmel állapitottuk meg rajtuk, hogy Lehel Mária kikerült az ok- és céltalanul torzitó divatáramlat hatóköréből. Mostani kiállitása a tavalyihoz mérve nem jelent sem ujabb erőfeszitést, sem ujabb célkitüzést. Képei nagy könnyedséggel és artisztikus érzéssel készült mozdulat- és folttanulmányok. Az érdekes és megnyerő mozdulatok megragadására kitünő szeme van a müvésznőnek. Egész előadásában pedig — szineinek elosztásában is — finom izlés. *(e. a.)*

ul és irgalmatlanul a
oha a győzők és legyő-
ú folyamán a bajokat.
vezérek, akik a bajok
keresték.
a tömegre bízták. Úgy
t. Munkába állitották
st teremtettek, a mező-
sa közben szinte ipari
s megtöltsék a gabona-
osi emberfajta, amely
gész népet. „Ez az em-
lotta és hozzátette —,
úgy ez nem szóvirág.

eseményekben, hogy ezek mellett szinte minden eltörpül.

Tisztelt Közönség! Nagyon is van jogosultsága, nagyon is van értelme. Sőt én szeretnék egészen különleges, szimbolikus jelentőséget látni a soproni nyári egyetem idei tanfolyamának megtartásában.

Az a fekete kárpit, amely oly hosszú ideig elfödte szemeink elől a magyar jövőt, Istennek hála, kezd már megszakadozni és a meg-megnyíló réseken át várakozó szemünk már véli látni és fölismerni a megújhodott Magyarország körvonalait. Ahhoz, hogy ezek majd határokká, és pedig időálló, viharálló határokká szilárduljanak, kétségkívül sok minden kell. Igazán kell jó szerencse, kell ősi magyar vitézség, kell önfeláldozó áldozatkészség, de mindenekelőtt kell valami és ez az, hogy minden magyart áthasson az az igyekezet, hogy a jövőben erősen dolgozzék, hogy több munkát és jobb munkát végezzen, mint vég-

Lehel Mária

— **Lehel Mária kiállítása.** Lehel Mária, a legérdekesebb és legegyénibb tehetségű magyar festőművésznők egyike, aki közel egy évtized óta Olaszországban él és itthoni kiállításokon nem is szerepelt, hazaérkezett és kiállítást rendez a Tamás Galériában. Itt főként azokat a munkáit mutatja be, amelyekkel Braziliában rendezett kiállításain és nemrég Milánóban nagy sikert aratott, mindenütt elismerést szerezve a magyar képzőművészetnek.

Pesti Hírlap
1943. ápr. 6.

Kiállítások

Lehel Mária festőművész és *Bokros* Dezső szobrászművész új munkáit mutatja be a *Tamás Galéria* ma megnyíló kiállítása. Minden megnyilatkozásában artisztikus és ízléses művész a festőnő, kitünő kulturája megőrzi attól, hogy lágy líraisága nőies szentimentalizmussá váljék. Biztos technikával nagyon érdekes hatásokat hoz ki a színek és vonalak ellentétes ritmusából.

Bokros (Birmann) Dezső, a szobrász csak négy újabb munkáját állította ki, közöttük van azonban *Don Quijote* szobra, amely ennek a kiváló művésznek talán legremekebb alkotása. A szobor minden kis részletének megmintázása éles tudást, biztos meggyőződést és kitisztult művészi hitvallást árul el.

Amatőrfényképkiállítást

rendezett Ferenc József rakpart 17. szám alatti helyiségében a *Photo Club*. Technikailag igen jó fényképeket látunk itt, az amatőrök igazi amatőr lelkesedéssel foglalkoznak a fényképreprodukálás technikáival. Kár, hogy még alig van köztük képviselője annak a modernebb szellemnek, amely éppen a külföldi *amatőröktől* kiindulva forradalmasította az utóbbi években a fotografálást és megteremtette az új látást.

Az Ernst Múzeumban

aukció-kiállítás nyílik holnap. Képek, szobrok, bútorok, szőnyegek, üveg, porcellán és más iparművészeti tárgyak szerepelnek itt. A képanyagban nagy magyar mesterek művei: *Barabás*, *Paál* László, *Munkácsy*, *Markó* Károly, *Csók*, *Fényes*, *Iványi-Grünwald*, *Perlmutter*. Külföldi művészektől is kitünő képek.

Lehel Mária
Nő. 1930. XI. 30.

zpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

ózőművészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

adványai közül kapható

: 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

: 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Lehel Mária

Kol. Kiállítás a Tamás galériában

Pest, 1943. ápr. 12

(Neg kiállítás)

A *Tamás Galériában* régi ismerősünk, *Lehel* Mária festőművész mutatja be legújabb pasztelljeit. Csendéletei és arcmásai rendkívül artisztikusak, delikát ízlésről és ritka kulturáltságról tanuskodnak. Érett, francias könnyedségében is tartalmas, fejlett színérzékenységű és rajzos biztonságú, egyéni zamatú művészet ez, amelynek legértékesebb eredményeit a *Mimózák*, az *Akácok*, két *Önarckép*, a *Vörös liliomok*, a *Pipacsok és búzavirágok* jelzik.

BUDAPEST
10f
MAGYAR KIR. POSTA

Lehel Mária

— **Lehel Mária kiállítása.** A Fészek Klub kiállítási termében mutatja be uj képeit Lehel Mária. Itt is virágcsendéletei játsszák a főszerepet és mint mindig, most is hamvasan üde, szinte lélekző és illatozó pasztellekben kelnek életre Lehel Mária virágai. Különösen egy sárga-vörös tónusu csendélete és egy ezüstszürkére hangolt mezei bokrétája mutatják szinskálájának elmélyülését, gazdagodását. Néhány finomrajzu és szellemes női arcképe mellett tájképei számolnak be a művésznő fejlődéséről. Ezek közül elsősorban a „Napozó" cimü táj jelzi uj utját: a természetábrázolás finom stilizáltsága és a szinek, fények vibráló életteljessége jellemzi ezt a képét, amely Lehel Mária legjobb, legérettebb munkái közül való. (—y)

Pesti Napló
1944. jan. 29.

Lehel Mária

Pest, 1944. jan. 22.

Lehel Mária új képei

Huszonhat pasztelljét mutatja be *Lehel* Mária festőművész a *Fészek Klubban* rendezett s most megnyilt kiállításán. Érett, kulturált, jellegzetesen egyéni művészetének java értékeit mintegy összegezve tükrözi ez a változatos és mégis egységes gyüjtemény, amelynek régebbi, virágcsendéletes, arcképes és figurális tárgyköre most tájképekkel bővült. Az egész gondosan válogatott, nivós anyag a Balaton mellett töltött idei nyár friss termése. Ragyogó, tüzes színharmóniák csendülnek fel a kiváló tehetségű művész játékos-finom, könnyed és biztos rajzú képein, amelyeknek szellemes előadása, tiszta festői megoldása a legjobb modern franciák kolorizmusával felveszi a versenyt. A kis tárlat legszebb, legkiemelkedőbb darabja a *Napozó*, egy sereg gazdag színekben kivirágzó csendélet, *Juliska*, pár balatoni táj és két leegyszerűsített színfoltokba tagolt, elegáns rajzú, festőileg átköltött, tartalmas női portré.

—r—

940 KIS TOTASIDOMU

zust, achát és békateknő nyéllel. XIX. sz. — Galabesteck, Schildpattgriff. XIX. Jh.

st, hátlapján préselve Krisztus az olajfák hegyén. XIX. sz. if der Rückplatte eingepresst Kristus auf dem Ölberg.

. — Runde Schüssel, Silber. Wien, 1840. 755 gr.

fogantyuval, üvegbetéttel. Német, XIX. sz. — Zucker- aseinlage. Deutsch, XIX. Jh.

üst keretben, két delfinnel. Bécs, XIX. sz. — Ovaler Wien, XIX. Jh.

szárán vázaidom, négyszögletes talppal. Augsburg, XIX. der Schaft vasenförmig, mit viereckigem Fuss. Augsburg,

ÉRMES KANÁL, ezüst. Kassa, 1855. — Sechs kleine, assa, 1855.

égyzetes talppal. Bécs, 1819. — Vier Stenglbecher, Silber,).

Z, ezüst, trébelt rokokó diszitéssel. Berlin, XVIII. sz. — riebenem Rokokodekor. Berlin, XVIII. Jh.

A kiállított bútorok, szőnyegek, csillárok, kerámiák
áráról mindenkor felvilágosítással szolgálunk.
TELJES LAKBERENDEZÉSEK.
MŰVÉSZI TERVEZÉSEK.

A NÖVÉNY- ÉS VIRÁGDÍSZITÉST

Éliás
virágüzlet

IV., VERES PÁLNÉ UTCA 10.
RENDEZI.

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond.
Dr. Berkes és Gerő Merkur nyomda,
Budapest, IV., Prohászka Ottokár u. 6.

LEHEL MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK KATALÓGUSA

A kiállitás megtekinthető:
SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12. félemelet.
Telefon: 189-554.
1946 julius 31-ig, naponta 10—5 óráig, szombat, vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

	Gramm arany
1. Kerti virágok	35
2. Olasz leány	45
3. Arckép tanulmány	35
4. Sárika nyaral	35
5. Dáliák	50
6. Napraforgók	45
7. Napozás	35
8. Szőlő Balatonrendesen	30
9. Nusi	35
10. Őszi csendélet	40
11. Dél a Balatonon	35
12. Virágcsendélet	30
13. Futókák	m. t.
14. Csendélet	30
15. Szilvaérés	45
16. Pihenő	45

	Gramm arany
17. Virágcsendélet	50
18. Nőszirom	75
19. Fenyők a Balatonon	35
20. Lila orgonák	50
21. Virágzó kaktusz	30
22. Csendélet	35
23. Klári mereng	35
24 Félakt	35
25. Búzavirág	40
26. Vízililiom	m. t.
27. Angol hölgy	20
28. Fehér akácok	60
29. Nyári almák	50
30. Santosi strand	35
31. Napozás a Balatonon	30
32. Szilvaszedés	35
33. Mimózák	60

MEGHÍVÓ

Hamza Múzeum, 5100 Jászberény, Gyöngyösi út 7. Tel.: 57/411-619

A jászberényi Hamza Múzeum tisztelettel meghívja Önt és barátait

Lehel Mária

festőművész és

Lehel Ferenc

esztéta, művészeti író

műveiből és munkásságuk dokumentumaiból rendezett kiállításra, mely 1999. április 20-tól június 30-ig látható.

*

A fenti kiállítás anyaga a Hamza Múzeum Hamza – hagyatékából valók. Hamza D. Ákos festőművész, filmrendező felesége, Hamza Lehel Mária, Lehel Mária és Lehel Ferenc elsőszülött leánya.

Lehel Mária:/ Budapest,1889-Peveragno, 1973./ Ferenczy Károlynál és Párizsban tanult. Vendégként részt vett a Nyolcak kiállításán, szerepelt a Művészház valamennyi kiállításán és többször az Ernszt Múzeumban is. 1929-ben Párizsban, 1931-ben a Tamás –Galériában, 1944-ben a Fészek Klubban, 1946-ban a Szalmássy Galériában volt gyűjteményes kiállítása. Posztimpresszionista, sok pasztellt festett. Néhány művét a Magyar Nemzeti Galériában őrzik. /Művészeti Lexikon/

*

Lehel Ferenc:/Papos.1885.nov.13.-Sao Paulo, 1975.aug. 23.
Művészeti író, festő. Művészetelméleti kérdésekkel, Gulácsy és Csontváry festészetével foglalkozott. 1934-35-ben szerkesztette és egyedül írta a Nemzeti Művészet c. folyóiratot.
Könyvei: Magyar művészet a török világ idején/Bp. 1913. Csontvary Tivadar
/Bp. 1922;Párizs 1931./Gulácsy Lajos dekadens festő/Bp. 1922./ Cezaanne /Bp. 1923./ Notre Art Dement / Parizs,1926./
Fortschreitende Entwicklung /München.1928./
Morphologie comparée /Párizs,1930./
A második világháború előtt külföldre távozott
/Művészeti Lexikon/

LEHEL MÁRIA, Lehel Ferencné

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

513

DÁN GRAFIKUSOK A NEMZETI SZALONBAN

Udvariassági gesztus ez a kiállítás. A dánok visszaadják a magyar művészek látogatását. S külföldi művészek reprezentatív bemutatkozása mindenkor felette tanulságos. Különösen hasznos volt nekünk akkor, amikor művészeink közül csak kevesen járták a külföldet, amikor az itthonvalók még nem voltak olyan elhatárolóan érdekes művészegyéniségek, amikor az ilyenfajta kiállítás még valóban esztendőkre kiható művészi esemény volt.

A dán grafikusok megjelenése is esemény, ha nem olyan nagy jelentőségű már. Különösen a technikai fejlettségük a figyelemre méltó, amelylyel biztos kézzel és fölényes határozottsággal húzzák meg a vonalakat. Azután érdekes ez a grafika tartalmában is, — nem annyira művészi, festői tartalmában, mert abban új tartalmiságához képest kétségtelenül túlhaladott álláspont — de tárgyaiban. A dán élet, az idegen föld, az idegen emberek, idegen arcok, gondolatvilágok és világnézetek, — amik a magyar szemlélő számára mind távoliságok és titkok — ezek kötik le figyelmünket.

Több irányt és iskolát mutat be ez a kiállítás s mindegyiket nem egy erőstehetségű képviselőjében. A leggazdagabb ironn-művész közülük minden bizonnyal Anton Hansen, kívüle meg kell említenünk még J. F. Willumsent, Andersent, Clod-Svenssont, J. Globot, a két Jensent, Jörgensent, Jorsent, Möllert, Vielsent, Rooset, Simonsent, Telmányit, Viggo-Petersent és Ernst Zentet.

Esty Pál.

LEHEL MÁRIA ÉS HÜVÖS LÁSZLÓ a Szépművészeti Kiállítások helyiségében rendezték tárlatukat. Lehel Mária párisi és olaszországi munkásságának idejéből láttunk egy pár kiváló képet, amelyeknek finom figurális témái, grafikai megoldása és egyéni pasztelltechnikája régen ismeretesek. A művésznő úgy látszik megtalálta módját annak is, hogy ugyanezzel a technikával, árnynak és fénynek élénk, de matt szinekkel való ábrázolása mellett készítsen csendéleteket és tájképeket, ami pedig elég súlyos feladat. Bár egyéni, impressziókból fakadó technikája (a szineknek a vonaltól független felhordása) ezeknél nem olyan hatásos, mint figurális képeinél, balatoni tájképei és virágcsendéletei mégis üdék és lélekben művészi eredetűek. *Hüvös László* kiállítási anyagának matériája ezúttal az agyag és a gipsz. Mintázó ujjainak nyomában — amely nyomokat egyéni modora szerint frissen hagyott meg, érzékeltetve matériájának anyagszerűségét — tökéletes arányok születtek és érző lélek a forma mögött. Amilyen kevéssé mélyed el a részletekben, olyan alaposan merül el a mű szellemében.

B. J.

Képzőművészet
1934. 79. sz.

AZ ÚJ SZALÓN akt-kiállításával újabb fejlődési fokozatot ért el. Az akt a piktúrában igen kényes terület, ahol a szineken kívül a vonal, rajzon kívül az arány, modellen kívül kompozíció és mindezeken túl a lélekábrázolás is egyidejű követelmény. Ha ezek közül valamelyiket nélkülözi a kép, hiányát jobban érezzük, mint más műfajnál. Épp ezért feltünő, hogy az új szalóni kiállítás 125 műtárgyból álló anyagának legjavánál mindezek a követelmények megvannak, így tehát a tárlat átlagon felül jónak mondható. Természetesen, mint minden kiállításnak, úgy ennek is megvan a sleppje, a mellőzhetetlenek gyengéi. Ezeket levonva, a darabonkénti becslés alapján készített mérlegből — és hozzáadva egy pár sötétebb helyen, folyosón elhelyezett és mégis kitünő művet (pl. a kis formátumú Kristóffy akt-vázlatokat) — nagyban emeljük a tárlat összértékének százalékos arány számát. Kiváló képpel szerepel Papp Kökényesdyné, továbbá említésre különösen érdemesek: Albert Ferenc, Borsos István József, Fedor Ágnes, N. Fodor Olga, Fuchs Pál, Gömöri Raidl Ida, Haranglábi Nemes József, Héya Zoltán, Homan Károly, Idrányi Tibor, Jancsó Béla, Jobbágyi Gaiger Miklós, Radnóti Kovács Árpád, Köves Boldizsár, Kövér Gyula, Markup Valéria, Ocsvár Rezső, Porter Paula, Putz János, Péchyné Rónai Kynga, Sződy Szilárd, Udvary Pál, Vajda Ferenc. *cz—ö*

Megemlitjük még, hogy az Új Szalón akt-kiállítását egy nagy igyekezettel megrendezett cserekiállítás előzte meg, amely szép sikerrel zárult.

LAPZÁRTÁVAL EGYIDŐBEN MEGNYILÓ KIÁLLÍTÁSOK, amelyeknek részletes ismertetését következő számunkban közöljük:

GRÓF KÁROLYI VIKTORNÉ ÉS HALVAX GYULA tárlata a Nemzetközi Klub helyiségében. (V., Deák Ferenc ucca 2.)

R. BARABÁS GIZELLA VIII. kiállítása. (XI., Horthy Miklós út 86.)

RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA műterem-kiállítása. (II., Kút ucca 7.)

CSABAI WAGNER JÓZSEF kiállítása a „Fészek" Club helyiségében.

CSILLAG JÓZSEF festőművész-tanár gyűjteményes műterem-kiállítása. (V., Erzsébet tér 3.)

DR. NAGY BÉLÁNÉ, VAJNOVSZKY KRISZTA kiállítása. (VIII., Mária ucca 19.)

AZ ERNST MÚZEUM aukciója, a kiscelli kastély műtárgyaiból.

A KÉPZŐMŰVÉSZEK ÚJ TÁRSASÁGÁNAK (KÚT) tárlata a Nemzeti Szalón termeiben.

Pasztel

"Nőszirom", Lehel Mária, festő

Uj Ember.1946. aug.4. 7.old.

Lehel Mária kiállitása

Lehel Mária: „Mimózák."

Magyar Nemzet.
1946. VII. 19. ; II. évf. 158.
(: Bekámolé :)

Lehel Mária

Magyar Művészet, 1927

490.o.

kiállításról.

Lehel Mária: „Napozás"

Magyar Nemzet.

1946. VII. 19.; II. évf. 158.

(: Bezémolé :)

Lehel Mária: „Sikraérés."

Magyar Nemzet.
1946. VII. 19.; II. évf. 158.
(: Bezámolé :)

Jelcl Mária festőművész

8 Órai Ujság 1931. X. 11. 4.

Hír a Ernst Múzeum kiállításáról

Pasztel.

"Buzavirág" Lehel Mária

Uj Ember.1946.aug.4.7.old.

Kiállitás a Szálmássy Galériában

Lehel Mária

1915. dec. kiáll. N. Salon

G. J. archeje, pastell

Ábrándozás, olaj. 300.–

R. A-né archeje, pasztell

Vallás - és Közokt. miniszter

X. 55. 56, 57, 58, 59

Lehel Mária

/.

Két tárlat

Lehel Mária esztendőket töltött Párisban, azután olasz tengerparti helyeken és földrajzi sajátosságuk mellett stilusbeli különbségek is hiven jellemzik alkotásának ezt a két diametrálisan elválasztott időszakát. A párisi képek lényege egy-egy élménnyé hevitett röpke jelenség, zeneileg ritmizált játékos vonalak s könnyed szinek, amelyek szinte elválnak az anyaguktól, lebegnek fölöttük és itt-ott — raffinált célzatossággal — kilépnek a vonalak drótkereteiből. Ez a különös sfumátóra épitett pasztelltechnika elegáns és hatásos, de több benne leplezni, mint a mondanivaló. *Lehel* Mária későbbi olasz dolgain háttérbe szorul a figurális elem, döntő sullyal lép a probléma körébe a tájkép és ennek biztosabb, meghatározottabb természetéhez idomul *Lehel* Mária uj stilusa is. Szinei talán kevésbbé könnyedek, de érettebbek, mondanivalói, festői tartalma is gazdagabb, kompozicióban kevésbbé szellemes, de mélyebb. A pasztell mellett olajjal is próbálkozik, hozzátehetjük, teljes sikerrel. Tehetsége frissen virágzik, fejlődésében benne van az a biztatás, hogy a magyar piktura komoly és számontartandó értékei közé avanzsált. Vele együtt állitotta ki a *Tamás Galeriában* néhány szobrát *Bokros* Dezső is; Don Quijote problémák bronzban, aktok bronzban: kissé rögeszmeszerü ragaszkodás valami szép, de egyoldalu megoldáshoz, amelynek ilyen ismétlődések mellett kissé manir ize van. *Bokros* kétségtelen tehetségét ezuttal talán egy szemüveges nőt ábrázoló gipszportréja jellemzi legerősebben.

Peitler István a legfiatalabb festőnemzedék legérdekesebb egyéniségei közé tartozik. Különös, sokszor ellenőrizhetetlen kompozicióiban két elem konkurál egymással: erősen intellektuális keresés

N.U. 930. XII. 2

14 N.U. 930. XII 2.

és feltétlenül esztétikai megoldás. A dekorativ elem ezért nem mindig önkénytelenül igazodik a képhez és az erőszakolt problémakeresés néha zavarja a benyomás egységét. Szürke skálában tartott tárgy-csendéletei kétségtelenül nagyon finomak és minden képe hagy valami feldolgoznivaló benyomást. Komoly és őszinte művész, akit nem kell félteni attól, hogy eltéved a maga választotta uton. Figyeljük. A festő mellett egy szobrász is jelentkezik a *Kovács-Szalon* uj bemutatóján: *Beöthy* István, aki néhány éve az Akadémia egyik legnagyobb tehetségü szobrásznövendéke volt. Most Párisban él és kiállitott anyaga után itélve távozása óta nem igen fejlödött. *Archipenko* tömeg- és mozgás-problematikáján rágódik nem testeket, hanem principiumokat fur és farag és nem veszi észre, hogy mikor dolgai e részben legjobban sikerülnek, akkor van a szobrászattól legtávolabb és az iparmüvészethez legközelebb. Lehet, hogy ez az állomás is kikerülhetetlen egy progresszív müvész fejlödésében, de bizunk abban, hogy tehetsége hamarosan jelentékenyebb és érdemesebb állomások felé röpiti.

m. v.

tációs Kö
pzat első
saság Ké
nt meg, a
yagát és a
etre vonat
ézetünk k
nulmányo
tációs Kö
nulmányo

cimu kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

Lehel Mária

— (Csoportkiállítás az Ernst Múzeumban.) Két festőnő, egy festő és egy grafikus állítja ki új munkáit az *Ernszt Múzeum* holnap megnyíló kiállításán. A legnagyobb gyüjteménnyel *Batthyány* Gyula gróf jelenik meg a bemutatón. Keleti témákat dolgozott most fel bravurosan biztos, különös egyéni stílusával, amely csak fokozza a témák izgalmas misztikumát. Mindig érdekes az, amit eredeti látásával egy titokzatos mesevilág síkjára vetítve mutat ez a művész. Vonalainak fojtott ritmusával irreális mélységek felé vezet. — *Lehel* Mária pasztelljein érezni Rippl-Rónai és a modern francia festészet hatását, de ezt feledteti biztos és kiegyensúlyozott formatudása és kompoziciós érzéke, legfőkép pedig finom ízlése. — A másik festőnő *Hollós-Mattioni* Eszter szintén elárulja még, hogy kik a mesterei, de ez az iskola az új magyar művészi stílus egyre jobban kialakuló vonásai felé mutat. Kitünő színérzéke biztosít itt a művésznőnek önálló helyet. — Uj ember a fiatal *Koffán* Károly, akinek tehetséges rajzai a francia impresszionista és a japán grafika ismeretéről tanuskodnak és reménytkeltőek.

M. G. 933. IV. 30.

MO. 1933 IV 30

Lehel Mária

(•) **Magyar festőnő kiállítása Rómában.** Rómában a *Circolo di Roma* helyiségeiben tegnap nyílt meg *Lehel Mária* magyar festőművésznő kiállítása. A megnyitáson megjelent Arrigo *Solmi* közoktatásügyi államtitkár, Emilio *Bodrero*, a művészeti konföderáció elnöke, *Torleoni* herceg, továbbá *Király Lukács* György kvirináli magyar ügyvivő, *Miskolczy* Gyula, a római Magyar Intézet igazgatója, *Várady* Imre, az intézet főtitkára és igen sokan a római művészi élet előkelőségei közül. A római lapok *meleg elismeréssel* adóznak a magyar művésznő *kivételes* tehetségének.

Függ. 933. XI. 18.

Lehel Mária.

festőművésznő.

— **Lehel Mária kiállitása.** Hogy milyen szegény Budapest kiállitási helyiségekben és hogy ez a szegénység mennyire akadályozza a fiatal magyar képzőművészeket az érvényesülésben, azt fájdalmasan dokumentálja *Lehel Mária*, a Párizsban élő magyar festőművésznő kiállitása, melyet egyéb helyiség hiányában a Royal-szálló egyik földszinti termében nyitott meg. Pedig ez az érdekes művészi egyéniségü festőasszony egyike a legjelentősebb magyar tehetségeknek. Ezzel nem akarjuk azt állitani, mintha művészi meggyőződéseivel teljes mértékben azonositanók magunkat, de akármennyire fejcsóválva is állunk egy-egy festménye előtt, a belőle kisugárzó egyéniség és tehetség megragad bennünket. Pasztelljeinek finom vonalkulturájában mintha a legujabb Piccasso és az elegáns Foujita hatását látnók, de vajjon miért állanak itt oly ádáz haraggal egymással szemben vonal és szinek? Ami a régi, kezdetleges szinnyomatokban véletlenül történt, hogy a vonalak sohasem határolják a szineket, a szinek pedig kicsusznak a konturból, azt Lehel Mária szándékosan csinálja. Avagy tán egy uj „izmus" teremtője volna ez a tehetséges festőnő, holmi „antplaszticizmusé"? Más pasztelljein valóságos szellemjelenségek kisértenek: kettős női arcképén az egyik arcból a másik arc szemei tekintenek elő, mintha az emberi test áttetsző volna. („Spektrizmus"???) Mindezeken a nyugtalan önkeresésre való különösségeken tul azonban nagy és komoly értékek csillannak meg Lehel Mária pikturájában, amelynek egy-egy leszürődött és tiszta megnyilatkozását is láthatjuk kiállitásán. Különösen egy finom és elegáns női arckép és egy csendélet mutatja a művésznő további fejlődésének határozottabb és őszintébb irányát. *(f. j.)*

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 27.

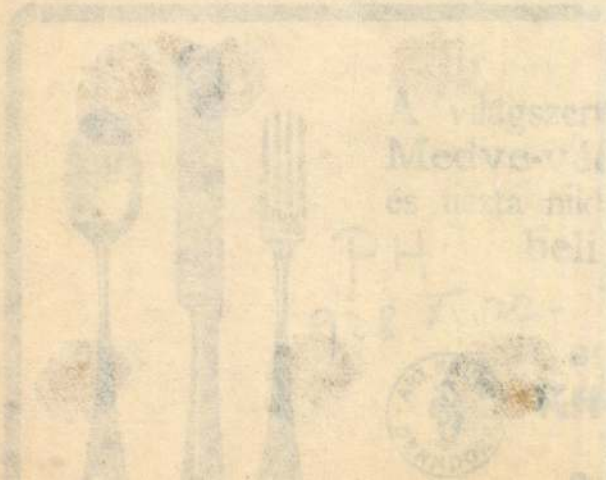

LEHEL MÁRIA KIÁLLITÁSA

OLAJFESTMÉNYEK

1. Venus .. .. P 600.—
2. Manükörözö lány .. „ 500.—
3. Fésülködő lány .. .. P 500.—
4. Virágok .. .. „ 400.—

PASZTELEK

5. Varróleány .. .. P 700.—
6. Ábránd .. .. „ 700.—
7. Szűzhalott .. .. „ 700.—
8. Merengő .. .. „ 700.—
9. Jeune fille sentimentale 700.—
10. Táncosnők .. .. „ 600.—
11. Női félakt .. .. „ 600.—
12. Agnès .. .. „ 500.—
13. Függék .. .. „ 500.—
14. Évi .. .. „ 500.—
15. Kéksapkás hölgy .. „ 500.—
16. Csalódott .. .. „ 500.—
17. Mandolinozó lányka „ 400.—
18. Levelet iró lányka .. P 400.—
19. Genovai részlet I. „ 400.—
20. Genovai részlet II. „ 400.—
21. Vörösruhás lány .. „ 400.—
22. Zöldruhás lány .. .. „ 400.—
23. Olasz hölgy .. .. „ 400.—
24. Várakozás .. .. „ 400.—
25. Kuporodó lány .. .. „ 400.—
26. Pihenő .. .. „ 400.—
27. Lustálkodás .. .. .. „ 400.—
28. Szöllő .. .. „ 400.—
29. Körték .. .. „ 300.—
30. Akttanulmány .. .. „ 300.—

Globus Budapest

Lehel Mária

— **Lehel Mária és Hüvös László kiállítása.** A Szépművészeti Kiállítások termeiben *Lehel* Mária képeit és *Hüvös* László szobrait látjuk. A tehetséges festőnő pasztelljei légiesen finomak, dé mégis erőteljesek és csöppet sem »nőiesek« a szónak abban az értelmében, ami túlzott könnyedséget és felszínességet jelent. Komoly elmélyedésről és tudásról beszélnek ezek a harmonikus színű, egyszerű, tisztavonalú arcképek és csendéletek. Kiállítása több év értékes, becsületes munkásságának eredményét mutatja be. — *Hüvös* László egyszerűségre, szinte szűkszavúságra törekszik szobraiban. A jeles művész szép munkái közül főképpen női tanulmányfejei érdemelnek elismerést.

Est. 934. XI./25

Est. 934. XI./25

Lehel Mária

— **Lehel Mária és Hüvös László.** Lehel Mária lebelletszerü és játékos pasztelképeivel szivesen találkozik az ember. A müvésznő ilyen munkáinak uj sorozatát mutatja be a Szépmüvészeti Kiállitások Mária Valéria-utcai szalonjában. Mig régebben inkább az emberi alakot ábrázolta ruhásan és ruhátlanul finoman hajló konturok közé fogott halk szinekkel, ezuttal főként virágcsendéleteket állit ki. Igen artisztikus, egyéni előadásu és finom szinérzékkel összefoglalt képek. Néhány aktos rajz, szép önarcképek, egy két tájkép szerencsésen teszi teljessé a kiállitás összhatását. — *Hüvös* László eredendő naturalisztikus hajlandóságát a primitivség látszata alá igyekszik rejteni ujabb szobrászi munkáin Nem mintázza meg teljesen készre kis szobrait, hanem meghagyja felületükön a mintázó ujjak nyomait. Hogy a természeten (a modelen) nem sokat tud igazitani, mert a komponálás tehetsége, ugylátszik, nem adatott meg neki kellő mértékben, azon az előadásnak ez a vázlatos módja sem változtat. Legfeljebb a szándékot lehet ujabb munkáin megdicsérni. *(e. a.)*

Ujság, 934 XI.24.

Ujság, 934. XI. 24

	Pengő		Pengő	
sen				
Le a bevételt... ...				
Kifizetendő összeg				

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Lehel Mária

P. H. 934. XI. 24.

— **Lehel Mária festményei.** Párizsi, sőt ujabban olaszországi sikerekkel tér haza *Lehel Mária*, hogy első nagyobbszabásu itthoni kiállitásán bemutassa uj termését a közönségnek. A Mária Valéria-utcai szalon két termében vonulnak fel ennek a finom és elegáns festőnőnknek legjava munkái, amelyekből leszűrődötten, megállapodottan bontakozik ki előttünk egy sok lelkiharcot végigszenvedett festői egyéniség. Lehetetlenség ezeket a minden értelemben „lehel"-letszerü virágpasztelleket nem szeretni, mint ahogy a virágot szereti az ember, mert hiszen rajz- és szinbeli strukturájuk maga is virágszerü: finom himporukat szinte az ujjai közt morzsolhatná az ember és áttetsző gyengédségükben valósággal illatoznak. A legegyénibb és legfinomabb virágfestészet ez, ami elképzelhető, — a „Pipacsok" szirmai mintha lehullanának az első érintésre és a két „Mezei csokor", vagy a „Mimóza" a virág lelkét lehellik. És mindez a naturalizmus teljes kiküszöbölésével, valami egészen különös technikai és lelki megérzéssel sikerül Lehel Máriának. Ugyanezeket a törekvéseket még nem érvényesiti ugyanezzel a tökéletességgel tájképein, viszont figurálisain, a vakmerően odavetett szinek alatt, egy virtuóz és választékos rajzkultura éli a maga külön életét. Lehel Mária képeinek társaságában *Hüvös László* erős, tömören szükszavu, mondanivalókban nem tulságosan széles-skáláju, de érdekes szobrait látjuk. *(f. j.)*

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

fizetendő.

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

N. U. 934. XI. 24

Lehel Mária

N. Ü. 934. XI. 24

Lehel Mária és Hüvös László kiállitása

Párisban jobban ismerik, Olaszországban jobabn méltányolják *Lehel* Mária képeit, mint idehaza. Legutóbbi római bemutatkozását olyan külsőségek kisérték, mint a nagymesterek kiállitásait, visszhangos volt tőle a sajtó, lelkendezett a kritika, az olasz állam két muzeuma számára is vásárolt képeket. Rokonszenves bátorság ilyen eredmények után visszajönni, holott Budapest gyanakvással fogadja a külföldi sikereket. Nos, *Lehel* Máriának minden oka meg volt a bátorságra és Budapestnek ezuttal semmi oka sincs bizalmatlankodni. *Lehel* Mária képei most is franciásan szellemesek ,elegánsak és sokkal érettebbek, mint azelőtt. A könnyed és raffinált vonaljáték megmaradt, de a szin már nemcsak diszitő elem, hanem művészi öncél. A vonalak és szinek ilyen egyensulyában, a stiluskisérletezés utáni stiláris biztonságban *Lehel* Mária képei jelentékenyen meggazdagodtak festői tartalomban. Talán azért is, mert már teljesen kiaknázza a szinek belső skáláját, például egy virág legintenzivebb szin és fénysugárzó fényközpontjától elvezet a szinek egyre halványodó és végül párásan elködlő lebegéséig. A festői elemeknek ez a gazdagsága, problémakörének kitágulása, szineinek érzéki szépsége magyarázzák külföldi sikereit és most már kijelölik rangját itthon is a magyar piktura élgárdájában.

Botfai *Hüvös* László csodálatraméltó alkotó erővel és fantáziával rövid idő alatt ismét önálló kiállitásra alkalmas anyagot dolgozott össze. Korábbi műveit a barokkos formaritmus és a rodini értelemben puha, szinte festői modellálás jellemezte. Ha legutóbbi kiállitásán még tultengett a naturalista formajáték, most bemutatott alkotásain érezni a törekvést, hogy az anyagot átszellemesitse és az ideát a benyomás heves liraiságával adja vissza. Kompoziciói most mégis mintha zártabbak lennének, a mozdulatok kevésbbé törik át a szobor kalkan hullámzó körvonalait. A szobrászati hangsuly azon a tömbön van, amelyből a művész életrekelti a figurát, hogy szobrai mégis festői hatásuak, annak főként az az oka, hogy Botfai Hüvös László kerüli a formákat jelző éleket, a tagozás hangsulyait és legtöbbször csak félig bontja ki a figurát az anyagból. Kár, hogy néhány kőbe kivánkozó szobra gipszben maradt és nélkülözi a nemesebb anyag sulyát és erejét. A bemutatott 12 szobor tehetsége teljességében reprezentálja a művészt.

Mindkét kiállitás a *Szépművészeti Kiállitások* Mária Valéria-utcai helyiségében kerül bemutatásra. **(m v)**

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI.....ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

látványként tárul a nézo szeme elé a templom impozáns belseje. A főhajót két hatalmas oszlopsor osztja háromfelé. Mindegyik oszlopsor nyolc oszlopból áll, melyeknek töve még ma is látható, az oszlopfejek és derekak azonban mind északra szóródtak. A középhajót a végén rácsozat választja el a szentélytől. Ennek a rácsnak déli végén még fellelhetők egy szószék nyomai. A szószék mellől pár lépcső vezet egy terraszszerü kis emelvényre, ahonnan az egész déli hajót végig lehet tekinteni. Ugy a főhajó, mint a két mellékhajó padlózatát finom mozaikmunka boritja, melynek ábráiból és mély szinpompájából következtetni lehet az eredeti padlózat különös szépségére. Nagyon meglepte a kutatókat, hogy az északi mellékhajó mozaikpadlózata alatt egy másik mozaik-padlózatot is találtak.

A keleti irányu főhajó a bazilika szentélyébe vezet. Ennek baloldalán van a félkörives kórusfülke, melynek belső oldalán még épségben látható öt, kőből való ülőhely. A kórusfülke mögött a falakat majdnem tizenkét láb magasságban megőrizte a templomot elboritó földtö-

PH PESTI HIRLAP 930 XII. 2

— **Lehel Mária kiállitása a Tamás-Galériában.** *Lehel Mária* — a legpárizsibb magyar festő. Annyira párizsi, hogy már nem is magyar. Ezt azonban nem mondjuk szemrehányásképen: a pikturában mindenáron nemzeti vonásokat keresni és követelni, ellenkezik a művészet lényegével, amely mindenki nyelve. És minden művészet akkor válik nemzetivé, amint — nemzetközi viszonylatban is érték. Lehel Mária azonban kivétel, azért, mert évtizedes párizsi munkássága során annyira felszivódott belé a Montparnasse művészi atmoszférája, hogy ebben a nagyon tehetséges magyar festőben, ha idegen névvel jönne haza kiállitani, mindenki Párizs illatát fedezné fel elsősorban és csak azután kérdezné: ki is ez az érdekes, különös, vonzó festőegyéniség? Mi azonban már jól ismerjük régebbi kiállításairól és most, hogy nagyobb kollekcióval lép elénk a *Tamás-Galériában*, nem jelent számunkra meglepetést, csak ujból a viszontlátás örömét. Főként azért, mert régebbi „szimultanizmusát" már-már tulhaladott álláspontnak látjuk ujabb munkáiban, amelyekben csak elragadó — persze, nagyon franciás — vonalkulturája maradt a régi, mert az elméleti problémák kereső nyugtalanságai helyett ma már a szinek és formák nyugodtabb összhangját, a vonalaknak és szineknek igazibb ritmusát látjuk munkáiban, mint azelőtt. A vonalak lélegző, vibráló életének pompás példája a „Nusi stoppol" cimü pasztell, a 2. számu portré és néhány akt, az ujra élénkülő természetlátás — ez, ugy látszik, általános tünet ma Párizsban — finom eredményei pedig egy-egy csendélet, tengerparti táj és különösen az Agave. Nem csodálkoznánk, ha ennek a páratlan asszimilálódó képességü magyar festőnőnek munkáit a maga javára irná a párizsi piktura. — A képek közt *Bokros Dezső* négy kisebb szobra, három bronz, közöttük egy érdekesen egyszerü megoldásu akt és egy erős öregasszonyi portré. *(f. j.)*

Lehel Mária

ɔzpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

a Müvészettörténeti Dokumentációs

B. H. 934. XI. 25

Lehel Mária

Kép- és szoborkiállítások

A Szépművészeti Kiállítások helyiségeit (Mária Valéria-utca 8.) *Lehel* Mária festményeinek gyüjteménye és *Hüvös* László szobrai töltik meg. Lehel Mária kivágatta oeuvrejéből a legjellemzőbb és legkiválóbb darabokat, hogy restropektiv képe legyen gyüjteményének. A festőnő, mint már sokszor megírtuk, az École de Paris eredményeit tette magáévá, de annak eszközeit letompítja női lelkének finomságával, ízlésével. Már maga a pasztell-anyag, a festőnő kedvenc technikája is könnyedébb, leheletszerűbb stílust ír elő. Úgy a figurális képein, mint csendéletein a dolgokat halk, érzékeny körvonalak veszik körül, melyek hol világosak, hol pedig sötétek a rájuk vetődő fény és árnyék különbsége szerint. A színfoltoknak csak a párája vibrál képein, alig maradnak meg a konturok keretei között, összevegyül bennük a lokális szinek, a reflexek, az árnyékfényhatások raffináltan összehozott, leredukált együttese. Néhol az árnyékokat szürke foltok jelzik, melyek sokszor elfelezik a dolgokat, néhol pedig mint sejtelmes fluidum rakódik rá a valóságra. Degas volt az atyja ennek a stílusnak, vele kezdődött a pasztell-impressziónak a valószerű természetszemlélettől való felszabadulása, de az École de Paris követőinél már látománnyá, színvarázslattá vált a fejlődés. Lehel Mária néhány virágcsendélete úgy hat, mintha francia párfőmöt szagolnánk. Köztünk vannak legsikerültebb színviziói, figurális képei között pedig — néhány kis raffináltan odalehelt fej mellett — a *Sziámi macska* a legartisztikusabb. *Domboldal* című tájképe már valami: arcában tükröződik magyar dac. Különösen érdekesek világosabb tónusú tájképei, melyekben már nagyvonalúbb összefoglalás nyilvánul. Feszty Masa rajzain meglátszik, hogy a művésznő lelkivilága befelé fordult, de expresszionizmusa számol a való természet legkisebb parányával is, semmit sem vet el, mindent tisztel az Isten teremtette alakjában. Lelki protréja a Szent Rozáliát ábrázoló kép.

*

Az *Uj Szalon* (Kossuth Lajos-utca 12.) aktkiállítása is figyelmet érdemel. Néhány komoly festői törekvéssel, legalább is lelkiismeretes előadással találkozunk a képek között. *Mezey* Artur, a római iskola követője, merész rövidülésben, pontos, világos előadásban, a forma kultúra-tiszteletével ábrázolta drapériákba ágyazott női aktját. Radnóti *Kovács* Árpád vászna komoly tudású munka, egy másik képén pedig a művész plein airbe helyezi jól megoldott aktját, épp így *Prohászka* József ét *Harang-lábi Nemes* József is; az utóbbiak képeinek színei is frissek, erőteljesek. *Porter* Paula aktjai között a *Hiúság* című kép következetesen megfestett, egyenletes vászon, csak az előtér túlnagy. *Jobbágy* *Geiger* Miklós aktkompozíciójában meleg természetmegfigyelés, formatisztelet jelentkezik. A többi munka között *Sidló* Ferenc, *Kövesházi Kalmár* Elza, *Udvary* Pál, *Fuchs* Pál, *Kelemen* Emil, *Vajda* Ferenc, *Kristófi* Árpád, *Kern* Andor, *Bruck* András, N. *Fodor* Olga és *Patz* János művei válnak ki.

YBL ERVIN

Pénztári szám.....

talvány.

.....nak, címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

.....tal .....

.....

.....ért

.....

.....fizetendő.

.....bélyeg .....nyugta .....bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

— **Két kiállítás.** Holnap nyílik meg a Tamás-galéria kiállítása. *Lehel* Mária művészetét sokkal érettebben reprezentálja a mostani kiállítása, mint az eddigiek. Azelőtt kísérletezett, most a színei kitisztultak, a formái kifejezőbbek, valami csodálatos finomság és ízlés uralja minden egyes képét. Nemcsak a női lélek érdekli, hanem a tengerpart szeszélyes formái is megragadják fantáziáját és el tud mélyedni a virágok színharmóniájában. Ugyanilyen fejlődésről számol be *Bokros* Dezső is, akinek gondolatait már sokszor foglalkoztatta a kalapos férfi akt-problémája, Don Quixote szobra régi elgondolások alapján megkonstruált életeredmény. *Peitler* István képeit és *Beöthy* István szobrászművész munkáit állítják ki *Kovács* Ákos szalónja. *Peitler* István ma még, hogy úgy mondjuk, túlságosan akadémikusan modern festő, de egy vitorlás képén már megmutatja fejlődő erejét. *Beöthy* István több szobrot és néhány rajzstudiumot mutat be. Két régi szobra nagyon jó alkotás. Újabb munkáiban erősen keres valamit, egészen kész eredményekkel csak később fog előállni. *(p. ö.)*

Lehel Mária

Est, 1930 XI. 30.

örgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

* **(Kiállitások.)** A Tamás-galéria a már régebb ideje Párisban élő *Lehel* Mária munkáit gyüjtötte össze legujabb kiállitásán. A hosszas párisi tartozkodás és a francia festőkultura nyomai meg is látszanak Lehel Mária müvészetén, anélkül azonban, hogy jelentékeny müvészi egyéniségét elhomályositanák. Az iskolák levegőjéből könnyen szabadul ki önmaga felé, nem veszteget fölösleges időt és energiát a mondvacsinált irányok müvelésére. Bensőséges, finom és mindenekelőtt asszonyi érzésből fest. Csak olyan témákhoz nyul, amelyek legközvetlenebbül érdeklik és amelyekre vonatkozóan egyéni mondanivalói vannak. Páris csak a technikáját nevelte meg annyira, hogy néha már virtuozitásokba is téved. Nagy szinfelületek és nemes harmóniáju fénylések izgatják fantáziáját ugy, hogy a formák kifejezését néha szinte meghökkent utánarajzolással éri el. Van ebben valami megkapó egyszerüség, amilyet lelkesen rajzoló gyermekek munkáiban figyelhetünk meg. Nincs viszont benne semmi különösebb rafinéria, mert a lendületes és kifejezésteljes vonalak hozzáadása a szinfelületek játékához már csak tiszta befejezésképen, — ha ugy tetszik — utolsó simitásképpen járul a képhez. Izlése fölényes és biztos s mint eddig, ezentul is jó uton fogja tartani müvészetét.

Kiállitó társa, *Bokros* Dezső a monumentális törekvésü szobrászok közül való. Mindig nagy és nehéz problémákat tüz mága elé, amelyeket sikeresen meg is tud oldani. Don Kihote cimü munkája az ellentétes szellemü formák különös játékával hat s megkapóan egyesiti magában a fenségeset a groteszkkel. Technikai problémái már nincsenek Bokrosnak, mert amit a mesterség külső felkészültségéről tudni kell, jól megtanulta. Belső világának kiépitése felé pedig biztos és nagy léptekkel halad.

M. N. 930. XI. 30.

Kati, parasztleány ... ... *Varga Ica*
Évi, Marietta barátnője ... ... *Legányi Bözsi*
Bivalytelki Botondné ... ... *Resch Rózsi*
Böske, kisegítő szobalány ... ... *Kirják Bözsi*
Két hölgy ... ... *Farkas Mimi* és *Kruppa Tubi.*

Belépődíj nincs! **Ruhatár kötelező!**

A SZINHAZAK HIREI

* **(Vizsgaelőadás.)** Ma, szombaton délután 3 órakor *Rákosy* Szidi növendékei *Diettrichné P.* Julia rendezésében előadják *Földes* Imre *„Terike"* című vigjátékát a *Király Szinházban*, rendkivül mérsékelt helyárakkal.

* **(Rozgonyi)** kéri, hogy a karácsonyi megrendeléseket mielőbb eszközöljék.

dr. Katonáné

URILEÁNY-OTTHONA

Budapest, V., Sas-utca 24. II. Lift

Telefon: 288—55.

Előkelő urileányok, egyetemi, művészeti és főiskolai hallgatók, stb. családi otthona.
Modern kényelem. Kitünő ellátás.
Gondos felügyelet.
Német, angol, francia nyelvgyakorlat.
Zongoragyakorlás. Kérjen prospektust.

A SZINHAZAK MAI MÜSORA.

Operaház: Farsangi lakodalom (A. bér., 10. sz., félnyolc). — *Nemzeti Szinház:* Felhők lovagja (félnyolc). — *Kamaraszinház:* Az elcserélt ember (háromnegyednyolc). — *Vigszinház:* Feketeszáru cseresznye (nyolc óra). — *Magyar Szinház:* Napos oldalon (nyolc óra). — *Uj Szinház:* Megöltem egy embert (nyolc óra). — *Belvárosi Szinház:* Ferike mint vendég (nyolc óra). — *Városi Szinház:* Három muskétás (háromnegyednyolc). — *Király Szinház:* Az okos

Öt kiállítás

A nagyobb kiállítóhelyiségek közül ezen a héten csak az *Ernst-múzeum* hoz új anyagot, még pedig ez alkalommal nem művészek kollektív kiállításait, hanem legközelebb megkezdődő aukciójának anyagát rendezte el néhánynapi megtekintésre termeiben. Egyik Zichy gróf gyüjteménye köré válogatódott össze a szokott változatos aukció-anyag, szobrokban, képekben, bútorokban, szőnyegekben, ötvösmunkákban és egyéb gyüjteményekben.

A kisebb kiállító szalonok közül elsőnek a *Tamás*-galéria jelentkezik, egy festő és egy szobrász kollekciójával. *Lehel* Mária Párizsból küldi budapesti kiállításokra egy-egy képét s ezt a mindig érdekes ismeretségünket újítja most meg egy egész termet megtöltő pasztelljeivel. A vonalas rajz és a színfolt egymáshoz való relációit keresi új úton, érdekes, dekoratív hatásokkal, mindig komoly mondanivalóival. Újabb képei a vonal és a folt ellentétjátékaiban leszűrtebbek és nyugodtabbak, főleg erősen színes csendéletein és két szép tájképén. Figurális stúdiumai közül egy női tanulmány és egy akt a legteljesebbek. *Bokros-Biermann* Dezső kiállítótársa az új szobrászi törekvéseket egy nagyobb és egy kisebb aktján, ezen a területen szokatlan könnyedséggel és eleganciával párosítja. Egy szemüveges nő feje derüs és közvetlen.

A *Kovács*-szalonban két fiatal művész bemutatkozását kapjuk. *Peitler* István festményei közül a csendéletek mutatják legtisztábban azt az utat, amelyen járni kíván. Egy-egy szín jó megválasztása, néhány vonal, ezentúl pedig szintig önkínzó lemondás minden hatásról és eszközről. Elindulásnak mindenesetre érdekes s egy kis csendélete, meg egy vitorlás hajócskát ábrázoló képe már eredményeket is hoz. *Beöthy* István szobrász és rajzoló. Kétségtelenül talentumos ember, ezt két figurás kompozíciója mutatja, sok erővel és készséggel. A végletes formai leegyszerűsítésnek az az útja azonban, amellyel többi figuráit csinálja, egy kissé túlhaladott.

Kiállítást rendez a *Budai Club* is, ahol *Ehrnhaftné Hevesi Margit* mutatja be összegyüjtött anyagát. Témában és eszközben egyképpen változatosan sorakoznak egymás mellé olajfestmények, festmények és rajzok, tájképek és egyéb stúdiumok, amelyek együttesen jó kultúráról és tudásról beszélnek. A művésznő az impresszionizmus iskolájában nevelődött és törekvéseiben nem keres vakmerő új feladatokat, de őszintén és melegen látja a természetet s jó eszközökkel oldja meg a szín és a fény hatásjátékait.

Müteremkiállítást rendez *Bors* Károly festőművész, aki egy nagy kiállításra való anyagot helyezett el itt tájképeiből. Tetszetős képek, közvetlen ábrázolásai a valóságnak, hagyományos úton.

Lehel Mária
Hh: 1930 XI. 30.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

MŰVÉSZET

Kiállítások

Öt kiállítás nyilik meg ma egyszerre, különböző kisebb és nagyobb kiállítóhelyiségekben. A *Tamás galériában* egy Párisban élő magyar festőnő, *Lehel* Mária, egyébként régebbi szereplője a magyar kiállításoknak, mutatja be új kollekcióját. A pasztellfestés új útjait járja és erős kenturjain túl élő és túl vibráló erős foltokban ad komoly problémákat néhány szép és színes csendéletben, portrékban és tájképekben. Kiállítótársa: *Bokros-Biermann* Dezső, mindössze négy szoborral szerepel, köztük egy szemüveges nő majdnem karikaturás feje és egy szép aktstudiuma érdekesek.

A *Kovács Szalónban Peitler* István festőművész mutatkozik be nagyon elvont uton kereső képeivel. A valóságot keresi színben és formalátásban egyképpen nagyon puritán eszközökkel. Egyelőre jó elindulást jelent. *Beöthy* István szobrász párisi studiumainak az eredményét hozta el ügyes rajzokban, egy tömegeiben jól ható kétfigurás kompozicióban és egy végsőkig leegyszerűsített aktfigurában.

A *Budai Klub* helyiségében *Ehrenhaftné Hevesi* Margit változatos kollekciót ad olasz festményeiből, pasztelltjeiből és rajzaiból. Elsősorban tájképfestő, aki kellemes előadásban keres komoly színhatásokat.

Műteremkiállítást rendez *Bors* Károly festőművész mintegy száz egyszerű természetábrázolással és jó mesterségbeli tudással készült tájképével.

Az aktuális kiállításokon kívül az *Ernst Múzeum* legközelebb megkezdődő aukciójának anyagát vonultatja fel, egy *Zichy*-gyüjteményt és más magánkollekciókból való festményeket, butorokat, ezüstöket és más műtárgyakat.

Rádiókörözés alapján Kölnben elfogtak egy budapesti sikkasztó tisztviselőt

(Saját tudósítónktól.) Nemrégiben megírtuk, hogy *Alberti* Ervin szénnagykereskedő egyik alkalmazottja, *Mikischer* Alajos 33 éves tisztviselő 9000 pengőt sikkasztott, azután ismeretlen helyre szökött. A főkapitányságon megindították a nyomozást és a rádió útján keresték Európaszerte a megszökött sikkasztót. Ennek a rádiókörözésnek eredménye is lett, mert *ma délelőtt ugyancsak rádió útján értesítette a kölni rendőrség a főkapitányságot, hogy a sikkasztó Mikischer Alajost tegnap este felismerték a kölni zeneakadémián tartott hangversenyen.* A körözés alapján előállították a rendőrségre, ahol személyazonosságát kétségtelenül megállapították és *letartóztatták.* A főkapitányság a rádióértesítés alapján megtette a szükséges intézkedéseket a kiadatási eljárás megindítására.

Legolcsóbban szedheti be követeléseit postai megbízás útján.

KARÁCSONYIG

INGYEN

minden

nyakkendőhöz

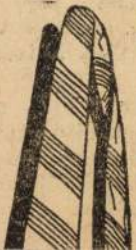

a szabadalmazott

A Hüvös László szobrai mindenkit megfognak szelídségükkel. A művész pretenciótól mentes, egyszerű, szelíd jelleme szól alakjainak tekintetéből, mozdulataiból. Még ennél is több látszik a fehér gipszfigurákon, miket a szobrász nem becsül annyira, hogy nemes anyagba vigye át, sem be nem fest, hogy úgy hassanak. Egy meztelen fiatal lányszobor, egy másik fiatal lány gótikus szüzességű feje, óriási korsót cipelő vaskos rabnő diszkrét jeleit mutatják átélt fájdalmaknak, valami megviseltséget, nem rezignációt, csak megzavart derűt, mely ezért mindig kész mindent előlről kezdeni. Hüvös László legújabb alkotásai expresszionista stílusát meghiggadt, érett formájában mutatják. Fölszabadulva a kifejezés nyűgeitől, feszélytelenül ont[illegible] művészi gondolatait, miken áthat érzéseinek intenzív melege.

Két év előtti utolsó kiállítása óta Lehel Mária Badacsonyban dolgozott össze egy sorozat pasztelt, mik Rómában az olaszoknak nagyon tetszettek. Az olasz állam vásárolt is tőle három képet — római, illetőleg genovai múzeuma számára. Néhány balatonmenti kép még ezen a kiállításon is szerepel, kiegészítve Olaszországban csinált újabb virágos és figurás képekkel. Az új pasztelek remélhetőleg továbbra is tetszeni fognak a közönségnek, jóllehet stílusuk alig változott. A folytonos stílusugrálást megszokott közönség vagy azt várja a művésztől, hogy szüntelen cserélgesse a formáját, vagy azt, hogy fessen konvencionálisan. Sokan szemére vetették művésznőnknek, hogy nem enged szélsőséges, franciás szimultanizmusából, mit pedig nem lehet végleges, leszűrt, magyar formának tekinteni. Ő azonban úgy érzi, hogy még nagyon sok mondanivalója van ebben a formában, mit némi árnyalattal egyre gazdagít és egyáltalán nem gondol arra, hogy mások példája szerint banalitással bizonyítsa be magyarságát. Akinek van szeme és szíve, az meg fogja érezni az ő lelkes és kivételesen poétikus képeiben a magyar szemet és magyar szívet.

LEHEL MÁRIA KÉPEI

1. Nővérek . . . . . eladó
2. Sziámi macska 350
3. Pihenő 350
4. Purdé 300
5. Kártyavetőnő 300
6. Cigányleány 350
7. Szőke cigányleány 400
8. Leánygyermek . . . . . magántulajdon
9. Szimfónia 300
10. Mimóza . . . . . magántulajdon
11. Courtisane . . . . . magántulajdon
12. Csíkos blúz 300
13. Táncosnők 300
14. Gyermek . . . . . magántulajdon
15. Vadlány . . . . . magántulajdon
16. Önarckép I. 100
17. Önarckép II. 100
18. Önarckép III. 100
19. Azalea . . . . . magántulajdon
20. Sárkány 250
21. Oroszlán . . . . . magántulajdon
22. Pipacsok . . . . . magántulajdon
23. Fehér virág zöld vázában 250
24. Nagy mezei csokor 300
25. Kis mezei csokor 250
26. Búzavirág . . . . . magántulajdon
27. Hortenzia 200
28. Tulipán perzsa vázában 300
29. Virág nippekkel 200
30. Gyümölcsök 250
31. Kis tulipánok 100
32. Mákvirág 250
33. Domboldal 400
34. Horgászó 200
35. Nervi 300
36. Balatoni táj 200
37. Villaerkélyről 200
38. Hegyi ösvény 300
39. Badacsonyi szőllő 400
40. Lidó 200

HÜVÖS LÁSZLÓ SZOBRAI

(Eladók)

1. Fohász
2. Elhatározás
3. Nővérek
4. Melancholia
5. Fiatal leány
6. Éva
7. A Gyámoltalan és az Elszánt
8. Rabnő I.
9. Rabnő II.
10. Ifjúság
11. Leányfej
12. Emlék

9175.34 HUNGÁRIA NYOMDA R.T.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

Igazgató Fränkel József

Budapest, IV., Mária Valéria-utca 8. Telefon: 82-1-22

MEGHÍVÓ

LEHEL MÁRIA

FESTŐ ÉS

HÜVÖS LÁSZLÓ

SZOBRÁSZ MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

Ünnepélyes megnyitás 1934 november 24-én, szombaton délután ½6 órakor. (Bemutató vasárnap délelőtt.) A kiállítás nyitva december 5-ig 9—6 óra között (ünnepnap 2 óráig). Belépés díjtalan

Lehel Mária

NYOMTATVÁNY

Pasztel

"Fehér akácok", Lehel Mária

Uj Ember.1946.aug.4. 7.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Lehel Mária

Katol.Szemle.1931.II.903-10.l.

Lehel Márcia

festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII. f. 76-77. l.

Magyar művészek Párisban.

„Lehel Mávic jestő".

Magyar Nemzet.
1946. VII. 19. ; II. évf. 158.
(: Bezámoló :)

Lehel Mária festő.

Meyer Manuel.

1946. VII. 7.; II. évf. 148.

(: Dezimoló :)

L e h e l Mária festő

A Müvészház kiállitása
1914.

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
137-141.

Lehel Mária festönő.

Lantos Magazin.1930.13.sz.1096-1097.l.

Lehelné (?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 712. l.

Kiállítás a Műcsarnokban.

Kiállitás. Lehel Mária festönö gyüjteményes kiállitása Párizsban Granoff mükereskedönél.

Lantos Magazin. 1930. 13. sz. 1096-1097. l.

~~Műrészed, XX. sz.~~ ~~(1919-95)~~ ~~(1919-95)~~

Lehel Mária festő ~~(1919~~

Hungarian Quarterly, 1939.

Vol. V. No. 3.

Averil Mackenzie-Grieve: XX. századi magyar festők kiállítása Londonban.

Pasztel.

"Mimózák"? Lehel Mária

Uj Ember.1946.aug.4. 7.old.

Kiállitás a Szalmássy Galériában

Lehel Mária

koll. kiáll

Tamás Galéria

145 n. 1943 ápr.

postatakarékpénztári csekkszámla száma:

SZOVET-
ÉS CSIPKEPLOMBÁK

SZÖVETJELZŐ FOGÓK.

TAKARÉKPERSELYEK.

ACÉLPLOMBÁK
ÉS FOGÓK

LÁDAPLOMBÁK.

KALAUZ FOGÓK

DISZPLOMBÁK mi
sárgarézből aranyozv

Budapest

Garay János pénzszekrény és tűzmentes okmányszekrény és különleges zárüzem. A Bpesti Pénzszekrénygyári raktár és Hirsch és Tsa volt szállítója. Javitások és nyitások. Budapest, XIII. Béke-u 99/a 493-486

PirknerBéla,irodai acélbútor ipar és gépkereskedelmi vállalat. Páncélszekrények, okmányszekrények és irodai acélbútorok gyártása.
Budapest, XIII. Petneházy-u. 72.
Telefon: 292-949

Ujkécske

***KISS BÁLINT* szab. gyártmányai: „Egyeten gyorspermetező" „Rid raulikus töltőkészülék „Egyetemes permetező csap" "Pomona iker- é hármasszóróle|" Ujkéc**

Perzsaszőnyege

(Lásd szőnyegek alatt is.)

Budapest

Antikart rt. **perzsa** szőny gek vétele eladása Bp Pilvax köz 5/6. 184-4

Szabak Avanesián szó nyegkereskedő, Budapes IV. Kossuth Lajos-u. 14/

~~Batthyány Gyula gr~~

~~Hollósné Mattioni Eviter~~

K

Lehel Mária

Koffán Károly

tovább

koll. kiáll.

Ernst Museum

Ibl Ervin: Csoportki-

4/P

állítások.

Budapesti Hírlap.

1933. ápr. 30.

T. Műemlékek Orszag

Van szerencsénk ezennel értesíteni,

3920 kc

összegben a

Schmidt

leszámítoltuk s ellenértékét fennt nevezett

Tisztelettel kérjük, hogy ezt tudo

Lehel Mária

Tornyai Társaság Hódmezővásárhely

Élet és Tudomány 1985. 1. 18.

MDK

Lehel Mária

Tamás Galéria. 52.sz.

MDK

Lehel Mária

Terraszról, paszt.

Virágváza, "

Szőlőmajszoló kisleány, paszt.

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

31 1.

MDK

Lehel Mária

Mezei virágok, paszt.

Műterem. 3. csop. kiáll. 1935. márc.

MDK

Lehel Mária

Tanulmány, paszt.

Műterem. 3. csop. kiáll. 1935. márc.

Lehel Mária

Varrónő

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban Budapest, 1928. katalogusa 29lap

MDK

Lehel Mária

Lido

Ernst Mus. 138. kiáll. Munkácsy Céh V.kiáll.
1933. márc. 7 1.

LEHEL Mária

1906. Nagybányán a Szabadiszola

Jagja

Réti István: A nagybányai művésztelep

Bk-1954. 59. l.

MDK

Lehel Mária

Csendélet paszt.

Piros reflexek "

Varróleány "

Ernst Muz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

Esztergom /Komárom/

Bottyán János-utca 4. Ház, e
zalitokk. Koraeklektikus, 1880

/~~Gerő László, 1950~~ - Esztergp

MDK

Lehel Mária

Akt, paszt.

Csendélet, "

Álmodozó, "

Ernst Muz. 92. csop. kiáll. 1927, okt.

ves barokk kapuval, üzletépitmény-
alhomlokzata Simor János-utca 2.

MDK

Lehel Mária

Fésülködő nő, paszt.

Csalódás, "

Reggeli, "

Ernst Muz. 92. csop. kiáll. 1927, okt.

izalitos, egyemeletes, 6+3+6 ablakos
ozéssel, zömök pillérekkel. A közép-
agolva, timpanonban a város címere
rokokó keretdísszel. Kettős /egymás
te erkély, szép áttört kőkorláttal.
ry. ~~A palota~~ Bottyán János kuruc ge-
ír állott, 1728-ban jutott a városa
rá. Gyökeres átalakítása mai képére
1773 között történt.

képe 284 l — Esztergom vármegye. MV és V.
Más László: Esztergom XVIII. századi
76 l — Esztergom V és MV. Bp. 1951, 14 l)

MDK

Lehel Mária

Táncosnő	pesz t.
Hangulat	"
Fehér kesztyü	"

Ernst Muz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

s, földszintes, 4+kapu tengellyel,

8 l

MDK

Lehel Mária

Kék sál paszt.

Kéksapkás nő "

Csüggedés "

Ernst Muz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

esztergomi belvárosi plébániatemplom
artottak: Szt. Péter és Pál/

rgomban. II. kiadás, Esztergom. 1936, 61/

MDK

Lehel Mária

Harisnyastoppolás pasztell

Várakozás "

Levél "

Ernst Múz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

tes, 3 + kosáríves, kőkerets kapu + 3
disszel, barokkstílű, XVIII. sz.

MDK

Lehel Mária

Olvasó lány paszt.

Csendélet "

Ágnes "

Ernst Muz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

, sarok, egyemeletes, 6 ablakkal, első-
ké kerettel. Vörösmárvány címeres kapu,
n 1767-es évszám. Magas cseréptető.
l nincs/, kert. Hartmann Antal müve,

zádi művészeti emlékei. Bp. 1937,
911

MDK

Lehel Mária

Lustálkodás	paszt.
Fiatal lány	"
Regényolvasás	"

Ernst Muz. 92. csop.kiáll. 1927. okt. 7 l.

Esztergom (Komárom)

Bottyán János-utca 7. Volt Társul
ablakok között lizénák. Klasszici

(Esztergom V. é. MV. Bp. 1951, 71)

MDK

Lehel Mária

Szagosbükköny

Munkácsy 6th 5. kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 5 l.

MDK

Lehel Mária

Lido

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 7 l.

MDK

Lehel Mária

Nővérek

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.
1933. márc. 14 l.

Lehel Mária

festőművész

KUT Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Meglepetés élénk színekkel és bőrzed rajzával. -

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

Lehel Ilona

festőművésznő

Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.I.6.

Lehel Mária

Csendélet, o.

" "

" "

Tájkép, temp.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Sp.1952.

Az ő munkája a szepesl
Kapitula, 1424/, a rus
/Velká, 1439/ templom
Gál Konrád műhelyét,
sodott.

Weyr, Rudolf /Bécs,
30./: osztrák szobrász
Több középületet diszi
/Egyetem, Parlament

MDK

Lehel Mária

Park, o.

Önarckép, o.

Zöldsapkás nő, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Lehel Mária

Nagybányai táj, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

Lehel Mária

Részt vett a KUT 1929-es kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965. 199.l.

Lekel Ilmára

BECÉZŐ, SIMOGATÓ KEZED

(Andrea asszonynak küldöm)

Simogass csak, olyan jó a kezed,
Megint bucsuzom, megint elveszett
A gőgös Ady minden dacos gögje.

Életemen fél-versek szemfedője
Hazug csókok emléke ajkamon.

Simogass csak, olyan jó a kezed,
Úgy bánom már sok ölő, makacs harcom,
Simogasd meg ráncos vén gyermek-arcom.

Feddj meg busan, hogy én rossz, elveszett
Szegény ördög csak későn találtam meg
Te becéző, simogató kezed.

Mikor talán már minden elveszett,
Sok jóságomból nem maradt meg semmi
És nem tudom már magamat szeretni.

De itt van és olyan jó a kezed.

ADY ENDRE

AZ UTOLSÓ SEREG

(Készülő könyvem elégiája)

Sok-sok uj vers, kinban fogant szavak,
Óh, életem, be nagyon éltelek,
Óh, életem, be eldaloltalak.

Tán utolsó, üzött, véres sereg,
Sajditsd meg vén szivemet, a hülőt,
Hogy még egyszer végig-érezzelek.

Ez a harc volt talán a legnagyobb
A csók, a láz, a vágy, a hit után,
Fuss seregem, magamban maradok.

ADY ENDRE

LEHEL MÁRIA RAJZA

Nyugat 1913. dec. 1.

MDK

Lehel Mária

Szagos bükköny

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 5 1.

MDK

Lehel Mária
Nővérek

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Lehel Mária

Napraforgók, paszt.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 13 l.

Lehel Mária

festő

M.D.K.

292) Park

293) Önarckép

294) Zöld csaphás nő

295) Nagybányai tag

Egyik köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

19 l.

Festészet,1900-1919 - Önálló tablakép - Akt.tanulmány

L e h e l M a r i a :
Aktok

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
137-141.

L e h e l Mária

Lehel Mária, MDK

a szezon második csop. kiállitásán mutatta be müveit.

Ernst Muzeum csoportkiállitásai.
A szügyüjtö 1927. 2.sz. 45.l.

MDK

Lehel Mária festő

Ybl S: Képzőművészet. Budapesti Szemle 1933. okt.
xVxvxVx 11o. 1.

Lehel Mária MDK

Ábránd, pasztell

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

MDK

Lehel Mária

Rabinovszky:

KUT kiáll. N.Szal.ban. Nyugat, 1929.jan.16.

145 l.

Lehel Mária

M.D.K.

A Nyolcak vendégkiállítói
között szerepel.

Lévy Béla: A Nyolcak és Aktivisták grafikai kiállítása.
Művészet, 1962 április — 33 l.

Lebel Mária festőm.

Önarckép I.

" II.

" III.

Szépművészeti kiállítások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Mimóza

Courtisane

Csikós bluz

Szépművészeti Kiállítások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Szőke cigányleány

Leánygyermek

Szimfónia

Szépművészeti Kiállítások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Furdé

Kártyavetőnő

Cigányleány

Szépmüvészeti Kiállitások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Nővérek

Sziámi macska

Pihenő

Szépmüvészeti Kiállitások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária

Csendélet, of.

Arv.Közl. 1929. jun. 4.sz.rk. 24 l.

MDK

Lehel Mária, festőm.

Azalea

Sárkány

Oroszlán

Szépmüvészeti kiállitások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Táncosnők

Gyermek

Vadlány

Szépművészeti Kiállítások. 1934. nov. 24.

MDK

Lehel Mária

Ybl Ervin: Csoportkiállitások. Budapesti Hirlap 1933. ápr. 30.

MDK

Lehel Mária festőm.

Villaerkélyről

Hegyi ösvény

Badacsonyi szőllő

Lidó

Szépművészeti kiállitások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Horgászó

Nervi

Balatoni táj

Szépművészeti kiállítások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Kis tulipánok

Mákvirág

Dombold al

Szépmüvészeti kiállitások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária festőm.

Tulipán perzsa vázában

Virág nippekkel

Gyümölcsök

Szépmüvészeti kiállitások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária, festőm.

Kis mezei csokor

Buzavirág

Hortenzia

Szépmüvészeti kiállitások. 1934.nov.24.

MDK

Lehel Mária, festőm.

Pipacsok

Fehér virág zöld vázában

Nagy mezei csokor
Szépmüvészeti kiállitások. 1934.nov.24.

M.D.K.

LEHEL decária

Vendégként vesz részt a NYOLCAK második kiállitásán

H orváth Béla: Megjegyzések Dévényi Iván " Kernstok Károly életutja" cimü cikkéhez

Müvészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 225.1.

Lehel Mária

MDK

Csendélet, olf.

Nemzeti Szalon 1936. febr.-márc.8.
KUT kiállitás

MDK

Lehel Mária

Vörösruhás leány

Domboldal

Önarckép

Hortensia II.

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp. 1933. máj.

2.l.

MDK

Lehel Mária

Hortensia I.

Pihenő

Virágcsendélet

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp. 1933. máj.

2.1.

MDK

Lehel Mária

Gondolkozó

Mákvirág

Cserépvirág

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp. 1933. máj. 2.l.

MDK

Lehel Mária

Gyerek I.

Gyerek II.

Heverő leány

Ernst-Muzeum 14o. gyüjteményes kiáll. Bp.1933. máj. 2.l.

MDK

Lehel Mária

Akt

Gyümölcsök

Kislány

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp.1933. máj. 2.l.

~~Elxlx~~

MDK

Lehel Mária

Konyhacsendélet

• Cigarettázó nő

Dália

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp.1933. máj.

2.1. /

MDK

Lehel Mária

Ihlet

Sziklás part

Nő, vörös sállal

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp.1933. máj.

2.1.

MDK

Lehel Mária

Nervi

Melancholia

Genevai tengerpart

Ernst-Muzeum 14e. gyüjteményes kiáll. Bp.1933. máj.

2.1.

MDK

Lehel Mária, festö

Napozó nö.	Pasztell.
Virágcsendélet.	"

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.14.1.

MDK

Lehel Mária, festö

Fiatal nö.
Mákvirág.

Az Ernst-Mus.kiállitásai. CXLVII.- A MUSZÁCSY-CÉH
VI.sorc.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934.május. Kat. 5.l.

MDK

Lehel Mária,

Horgász.

Az Ernst-Muz.kiállitásai CXLVII. Munkácsy-Céh VI. sors.egybekötött repr. kiáll. Bp.1934 május. Kat. 11.1

MDK

Lehel Mária, festö

Terraszról.	Pasztel
Virágváza.	"
Szölömajszoló kisleány.	"

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv. kiáll. /Rend. M.Kir. Vall. -Es Közokt.Min./ 1933 ápr.19-máj.25. Kép.tm. 31.

MDK

Lehel Mária, 2o. sz.

"Agnés", paszt.

Ernst Múz. 46. aukc. 1931.

MDK

Lehel Mária

Fáradtság, p.

Magy. Művészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr. 16. l.

MDK

Lehel Mária

Abrándozás. Pasztel. Repr.

Nemzeti Művészet 5-6.sz.

MDK

Lehel Mária

"Leány kockás blouseban" c. kép repr.
/A művésznő párisi kiállitásából/

Magyar Művészet, 1929. 640.l.

MIK

Lehel Mária, festőm.

Olasz leány. Pasztell.
Kerti virágok. "

v. Ernst Muzeum.- A Szocdem. Párt Képzőm. -nek Társ
aság és a meghivott művészek kiáll.-a. 1945.
Cat. 13-28. Kat.

Lehel Mária MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1924. febr.-márc.

MDK

Lehel Mária festőm.

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 88 l.

MDK

Lehel Mária

Virágok között

100 év festészete. Szalmássy Gal.kiáll. 1943. jan.

MDK

Lehel Mária, festö

műveivel szerepelt a csoportkiállításon.

Ernst Museum XCII. csoport kiállítása. 1927.X.2.
Magyar Művészet. 1927. 7. sz. Kiállítások.

MDK

Lehel Mária

Abránd. Pasztel.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 11.o.

MDK

Lehel Mária

Koll.kiáll. Ernst Muz. Az Est, 1933. ápr.3o.

ks: Csop.kiáll. Ernst Múzeumnál.

MDK

Lehel Mária

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

5.l.

Lehel Mária

Csendélet

Könyves Kálmán 1o4. kiáll. 192o-as évek.

Lehel Mária
Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 193e. okt.

Lehel Mária
Mezei virágok, paszt.
Csendélet, "

KUT kiáll. N.Szal. 194o. nov.

Lehel Márta

Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 3 l.

MDK

Lehel Mária,

a Tamás -Galériában aratta sikereit.

Tamás Henrik képszalonjának jubileuma. /10 év/.
Magyarság.1938.okt.9. 20.1.

MDK

Lehel Mária

Egy cserép virág, repr.

Képzőművészet 1930. 35. sz. 245.l.

MDK

Lehel Mária, festö,.

Az impresszionista irányat unalmasnak tartja. Ugy festi a dolgokat amilyenek a valóságban, s nem olyannak amilyennek látszanak. Mellözi az impresszionisták szürkés középtonusokkal létrehozott harmoniáka.
Összefoglaló szin nélkül képeti a szinekből a harmoniát. A tonusokat nagy kontrasztok között szereti. Figurális kompoziciók foglalják elujra a tájkép helyét. Az uj irány nem azonositható a futurizmussal.

/Önéletrajzi beszámolók./
P.N. 1912. dec. 25. /9-10./ jelzések. 41-42.l.

Budapest.

Lantos Magazin. 1930. 13. sz. 1096-1097. l.

Lehel Mária kiállitása Párizsban Granoff mükereskedönél.

Lehel Mária .

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1931
ben.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Lehel Mária.

1943-ban kiállitotta müveit a Tamás Galéria.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.- 199.-1.

Lehel Mária.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1927-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Lehel Mária

IDK

Genovai részlet

Micsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás

Lehel Mária

MDK

Ábránd, pasztell

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Lehel Mária

MDK

Teraszről, pasztell

Virágváza, pasztel

Szőlőmajszoló kisleány, pasztell

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MNK

Lehel Mária

Kiállít

Ujvidék 1920. IV. 27.

Lehel Mária

Kolt. kiáll. a Tamási-
galériában

Nyugat 1930. dec. 16

kulturális és a magyar névnek
ó ezen lépésünket egy mappa meg-
óztassék annál is inkább, mivel
rgalmi értéke többszörösen túl-
kért árat.

gyrabecsült párfogását előre is
gköszönve, a résztvevő művészek
évében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

Cehel Mária

Kiáltás

N. Ú. 1935. VI. 1.

Lehel Mária

Szerepelt az I. nemzeti Várlaton.

Sórai Újság 1933. IV. 20.

Lehel Mária

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

NM. 1933. IV. 20.

LEHEL MÁRIA (szül. 1889).

226. *Női arckép.* Jelezve: M. Lehel Paris 927. — Pasztell.

30

Szépm. Múz. graf. o.

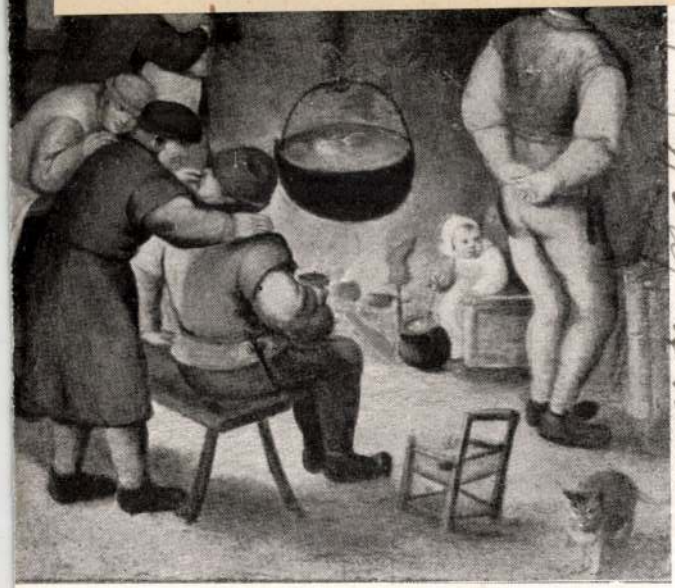

r, Leonhard.

244. Toscanai festő. XVI. sz.

Lehel Mária

festő

irod

Gyomai Imre:
A párisi magyar festők munkássága
Erdélyi Helikon.
1930. 250. l.

semmi adat.

92

Mészáros Gy. 83
Mezőgazdaság 82
Mihelfy E. 87
Miklós J. 79, 87
Milleker B. 88
Minay L. 88
Modern könyvtár 78
Moldován G. 79
Monológok 86
Mükedvelő szinmütár 86
Mükedvelők szinháza 86
Nagy D. 88
Négyesy L. 78
Nemzetiségi ism. kvt. 79
Nemzetiségi kérdés 79
Néprajz 83
Neugeboren E. 79
Nevelés 82
Nitsch M. 79
Nógrády L. 82
Novák S. 82, 83
Növénytan 84
Nyelvtudomány 83
Oktatás 82
Révai 78
Révész B. 87
Rhorer L. 84
Ripka F. 83
Róheim G. 83
Rónai Z. 80
Sajtóra von. törvények 81
Sándor A. 80
Schmittelyné Feer E. 87
Schrecker J. 84
Schuler A. 79
Schulhof 84
Sereghy E. 85
Siposs A. F. 79
Somlay K. 87
Somogyi B. 83
Sport 85
Stein E. 83
Szabó L. 85
Szabó O. 79
Szakál G. 85
Szalay M. 86
Szauer M. J. 83
Szegénygondozó egy. 82

Lehel Mária

142. *Lehel* Mária: *Merengő* (pasztell). Magántulajdon.
143. *Lehel* Mária: *Függék* (pasztell) 450 pengő.
144. *Lehel* Mária: *Jeune fille sentimentale.* 600 pengő.

Nemzeti Szalon
1929. jan.
Kut

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

TITKÁRNŐ:

V. CSERESNYÉS ERNA

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

Lehel Mária

Milano.

Galleria d'Arte Moderna.

Nöi archep 1936.
Csendélet, 1936.

Poglayen-Neuwall,

Stefano: Itinerario per i turisti ungheresi. Roma 1942. 34. l.

Budapest 5. Póstafiók 118.

579/1943. szám.

Müemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének,

Hivatalból.
szolgálati ügyben.

Budapest, IX. Hőgyes Endre-u.

Lehel Mária

Tamás Galéria

Sárga dáliák,
pasztell

vall. km. vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

hogy a tiszteletreméltó ősök s a régi emlé
érdemes győri polgárok nyomdokaiban halad,
százéves jubileum emlékét maradandó alkotá
a haza és a város javát szolgáló intézményekkel
megörökíteni". A díszközgyűlés egyhangú lelkes
kimondta, hogy: tudományos színvonalon m
a város monografiáját, a mult emlékeinek gyü
megőrzésére és az abból való okulásra Városi
mot, a magyar tudomány, irodalom és m
támogatására jubileumi alapot létesít, amelynek
az 1943. évre húszezer pengő hozzájárulást szav
és elhatározza, hogy ez alap javára mnden év
vetésébe ilyen összget vesz fel. Elhatározta
a közgyűlés, hogy annak az emlékkútnak a
amelyet a Széchenyi-téren 1843-ban, az első
éves évforduló alkalmával emeltek s amelyet
század végén eltávolítottak, a kétszázéves év
emlékének megörökítése művészi emléket áll

A hivatalos magyar művelődési politik
szívesen hangoztatott elve, hogy a magyar
minél teljesebb fölépítése érdekében egészsé
azt decentralizáljuk. Erőltetett és mesterséges
lenne, ha a kultúra egyedül csak a fővárosba
pontosulna és nem használná ki azt az erőt, azt
letett, azokat a színeket, melyekkel a nagy
vidéki városok ízesebbé, frissebbé és változat
tudják tenni irodalmunkat és művészetünket.
a régi magyar irodalom éppen azért olyan

Lehel Mária

l.

Ernst Museum
Kiállítási
140. sz.
1933. máj.

lom.
ár.
mjai.
templom.
onka torony.
lomtorony romjai.
faragványos kövek.
mplom.
emplom.

lom.

mplom.
re közt ferencziek templom

n. (?)

rony. (?)

Lehel Mária

Koll. kiáll.

Tamás Galéria 145 sz

1943. ápr –

35369. Községi nyomda, Budapest.

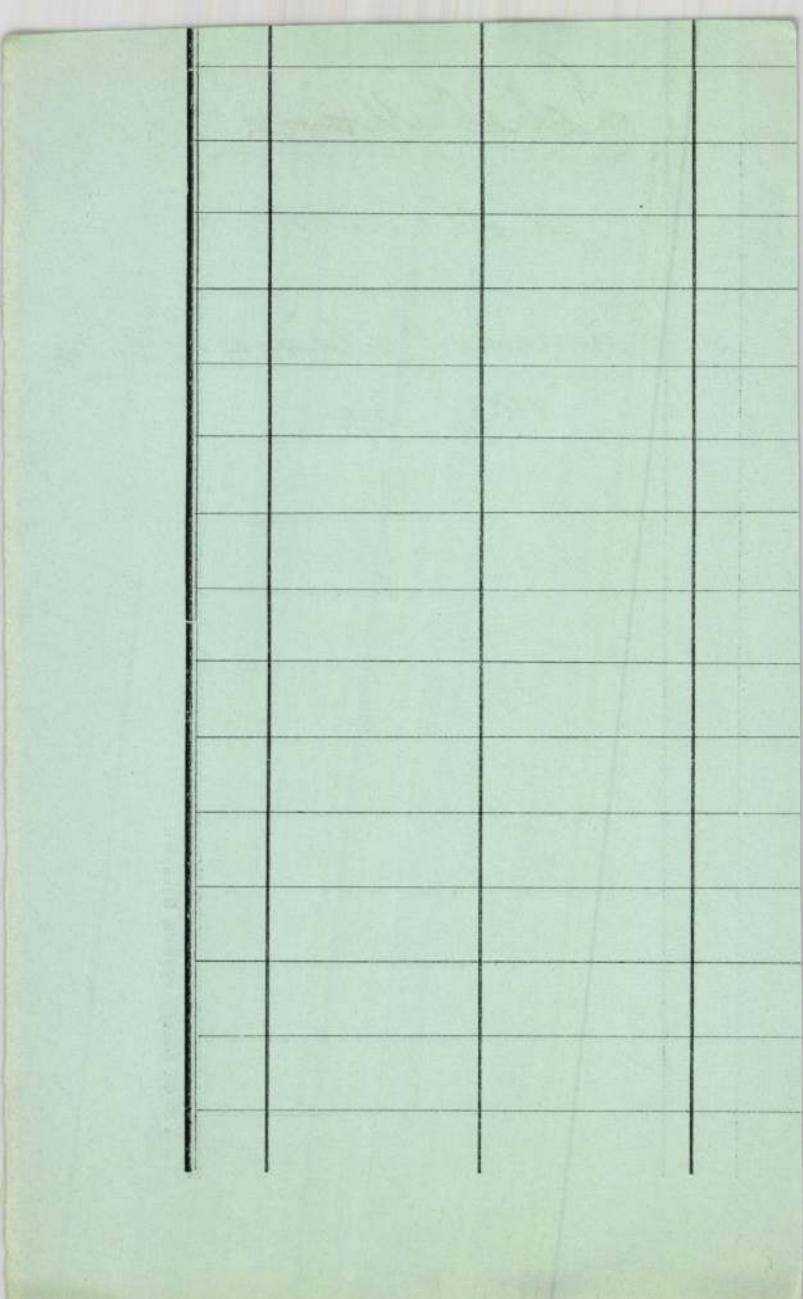

L E H E L M Á R I A

AZ ÉN ÖSSZEFÉRHETETLENSÉGEM. Lesznek néhányan, akik ildomtalannak fogják találni, hogy én az ujságomban a saját feleségemnek reklámot csinálok, aminthogy nem egyen állítják, hogy túlságosan elfogult vagyok a munkái iránt; ami szép dolog, dehát stb.... Remélem azonban, hogy Máriának olyan tisztelői is akadnak majd, akik őt méltónak találják arra, hogy egyszer főhelyen szerepeljen a Nemzeti Művészetben, mibe sajnos csak én írok, következésképen a férje kell, hogy írjon róla. Másrészt, ha én megérdemlem, hogy az írásomat elolvassák, ha egyáltalán valami érdekeset tudok mondani a művészetről, azt jórészt rajta tanultam meg, az ő példáján, őt látva napról-napra munkaközben teljes változásában, alakulásában, haladásában. Kiről írjak, ha nem őróla, kit annyira ismerek és ki írjon róla, ha nem én, aki ennyire ismerem? Félre hát a skrupulusokkal, s már nem is beszélek róluk!

AUTODIDAKTA. A művészet alakulásához semmi köze nincs a művész magánéletének. Az, aki egy művészt alkotásainak kortörténeti jelentősége helyett az élettörténetével jellemez — mégha ez a legizgalmasabb is — lehet kitünő szépíró, de nem kritikus és pláne nem műtörténész. Kár, hogy a közönség nem annyira a szerző tudományos érdemeit méltányolja, mint inkább mesélő tehetségét. Nem akarom azt mondani, hogy Máriát a tudomány tisztelete vezette, mikor nekem kiadta a parancsot, hogy az életéről nem szabad írnom. A közönség mindenesetre bánhatja, mert egy nem mindennapi történettel lesz szegényebb. Különösen a Mária gyermekkorának érzelmes elbeszélése fakaszthatná könnyekre még a sziklát is, ám nem banális a folytatása sem, azok a küzdelmek, miket már énmellettem folytatott. Mondom, nem a szépirodalom megvetése késztette a kivételes életű művésznőt a tilalom kiadására, inkább a praktikus érzéke. Ő úgy gondolkozik, hogy ebben a flancos világban nem előnyös szerény származással és mostoha sorssal dicsekedni; ez leszállítja a képek árát, ha nem teszi lehetelenné az eladását. Hiába vetem ellene, hogy ez nagy emberekre nem vonatkozik, sőt; eredménytelenül bizonyítom, hogy Mussolini meg Hitler, az egyik kőműves, a másik mázoló, aztán a pápa, kinek anyja mosónő volt, Mária nem enged. Nekem kell hát engednem, mert vele nem szabad ellenkezni. Csak azt tudnám, mire vitte a nagy praktikusságával?!

Nos, ugyanígy nem szereti, ha őt autodidaktának állítják be, amivel pedig Nemes Marcelt egyszer megsértette. A szénkereskedőből lett műkereskedő, gyüjtő és festő, ki fiatal évei alatt a városligetben ollóval nyírt ki fekete papírból arcképeket, annál büszkébb volt autodidakta mivoltára és nem akart hinni a fülének, mikor Mária ezt a dicsőséget nem vállalta. De ez nem volt szép tőle. Én aztán egy más alkalommal kedvesebb voltam és magamat mint műtörténészt autodidaktának vallva, megszereztem a nagy föltörő hiúságának ezt az örömöt.

Tény, hogy Mária túlsok iskolába túlkeveset járt. Korrigált a tanulmányain Ferenczy, Vajda, Márk, Kernstok, Grünwald, Olgyay Viktor, Révész, de mindegyik csak néhány hétig, legföljebb hónapig. Valamennyien fölismerték kivételes tehetségét. Mikor tanáromnak, Zemplényinek megmutattam egy 16 éves korában festett önarcképét, nem akarta elhinni, hogy nem én csináltam. Egy évvel azelőtt még nála is jobban bámultak tökériai pajtásaim, mikor Mária, aki egy este értem jött az iskolába, kezében egy agyagfejjel fogadott, mit a mintázó teremben rólam csinált emlékezetből, mialatt rám várt; ez volt életében első próbálkozása. Mikor aztán a nagybányai szabadiskolába beengedték rajzolni és Ferenczytől az első korrektúrát kapta, boldogságában heves zokogásra fakadt. A rettenetesen tisztelt mester azt mondta neki, hogy akárhány, hat esztendeje tanuló férfinövendéke nem tud annyit, mint ez a gyereklány. Aztán arra intette, hogy sokat rajzoljon, festeni úgyis fog tudni. A gyerek szótfogadott; ma, ha lehet, jobban rajzol, mint fest.

A beérkezett művészek, bőkezűek és fukarok, valamennyien fölkarolták. Katona Nándor ösztöndíjat szerzett neki, meg vásárolt is tőle egy kis akvarelt, mit a Nyolcak vendégeként állított ki; Fényes Adolf magánosokkal segélyeztette; br. Hatvany Ferenc bőségesen ellátta festékkel és szerszámokkal s meghívta, dolgozzék mellette; kedvesen megkérdezte véleményét és úgy tett, mintha hallgatna rá. A tragikus véget ért Lechner Dönci Hatvany állítása szerint ráhagyta festékes ládáját és ecseteit. Mindezeknél azonban nagyobb súlya volt, hogy a Művészház megnyitó kiállításán, akire rajongó bámulattal tekintett föl, Rippl-Rónai kivett száz koronát a saját zsebéből Mária egyik képéért. Feleky Géza hamar

vétetett egy másikat a fővárossal, ahol azóta a művészeti osztály vezetői nem vették le róla kezüket. Egymásután öt képét vette meg Wildner Ödön a Fővárosi Képtár számára, amihez újabban még kettőt szerzett Csánky Dénes. Végül Petrovics Elek is örömmel szemlélte a fiatal festőnő kibontakozását és az idők folyamán három képét vette meg a Szépművészeti Múzeumnak.

FÖL-LE. Közvetlen, könnyed, szívhez szóló, szentimentális munkái mindenkit megfogtak. Hiszen már gyermekkori rajzait is különös báj jellemezte. Eredeti, egyéni vonása már iskolás tanulmányaiból is kiütközött. Egy naiv, érzelmes lelkecske kikérezkedett a rendezetlen, erőtlen formákból. A romantikus történetű fiatal művésznő hírneve a háborúelőtti lelkes Budapesten gyorsan szétfutott, legalábbis a haladók körében ismerték.

Kétségtelen, hogy a Mária gyors sikeréhez a fiatal nő kivételes szépsége is hozzájárult. Sőt bizonyos, hogy sok esetben csak erről volt szó. Hogyan is tetszhettek volna a Nyolcak stílusújító szellemében formált képei a közönségnek? A magánképvásárlások nyílt vagy burkolt «udvarlással» voltak összekötve és meghiusultak, mikor a vevőjelölt ragaszkodott az együtt vagy sehogy elvhez. Szerencséje vagy akadálya a művész pályájának, ha fiatal, szép és nő? Szerencse lehet annak, kinek kicsi a tehetsége, vagy túlbő a vére. Mária csak a hátrányát érezte nővoltának. Persze jól esett neki a férfiak hízelgése, s kivált megbizseregtette, mikor estélyeken a táncban diadalmaskodott a többi nő fölött; de hogy ezen túlmenjen, a vére nem kívánta. Kacérságának kielégüléséért pedig súlyosan meg kellett fizetnie művészpályáján, ahol a nőket általában nem becsülik sokra.

Kiben, miben volt a hiba, talán az én sokak szemében antipatikus személyem volt az oka balszerencséjének, talán a sors hamarosan akadályokkal akarta ellensúlyozni a túlgyors elismerést — a Mária képeit nem lehetett eladni. Mikor a forradalmak utáni inflációs időkben a közönség megrohanta a festőket és milliókért nedvesen vitte el tőlük a festményeket, Mária a bőség e groteszk évei alatt koldus megalázkodás mellett alig tudta elhelyezni egy-két művét. Elment a kedve a festéstől, a kiállításokról elmaradt. Hamarosan elfelejtették, maguk a festők gyorsan a festőnők többségével azonosították, kik előbb-utóbb abbahagyják a munkát.

Aztán a hosszú pesti vergődést a sötétebb párisi váltotta föl. Hogyan kecmeregtünk ki ebből, a gondviselés, a szerencse, a mások támogatása vagy a magunk kitartása segített? Mindenesetre Mária Párisban újra dolgozni kezdett, méghozzá előskálázás nélkül azonnal jó képeket csinált és egy-két év alatt a francia úttörők szellemében összedolgozott egy kis gyüjteményes kiállításra való anyagot, minek bemutatására Pesten Ernszt Lajos átengedett egy termet. A szomszéd teremben, halála előtt, Rippl-Rónai utolsó kiállítása foglalt helyet. A bemutatót szenzáció kísérte; az új szimultanista képek föltünést keltettek. Az emberek még a földalatti villamoson is a szétcsúsztatott színekről beszéltek és megállapodtak benne, hogy Rippl-Rónainak a pasztelben méltó követője akadt.

Kár, hogy a siker a konjunktúra végén vágott be. Hiába követték ezt a bemutatót Mária fölfrissült teremtő lendületéből egymásután párisi, genovai, római és további pesti kiállítások szebbnél-szebb erkölcsi eredménnyel, komoly anyagi sikert ezek már nem hoztak. A közönség, mely előbb sznobizmusból fölvásárolt minden befirkált papírfoszlányt, most sznobizmusból dobta a művészetet. Általános válságtól, világszegénységtől függetlenül chic lett műtárgyat nem vásárolni.

A párisi kiállítást a Chagall lanszírozója, Kátya Granoff vállalta ingyen, ami ott nem alamizsnát, de megtiszteltetést jelent. Nemfizetett kritikák és reprodukciók szépszámmal jelentek meg a lapokban. Kitünő művészlátogatók: Besnard, Signac, Aman-Jean, Chagall, Fries, Bouche nem győztek csodálkozni a Mária mesteri pasztelltechnikáján. A Seurat volt barátja, Aman-Jean fínom bókkal kérte, hogy adjon neki leckét; mindenesetre, mint a Salon d'Automne alelnöke, fölajánlotta, hogy bármiben forduljon hozzá, rendelkezésére áll. Vásárlás is volt kifogástalan árak mellett; a legszebb képet, amit ezennel közlök is, Meller Simon vette meg. Mme Granoff meg volt elégedve, szerződés lehetőségéről beszélt. Egy portrékiállításra, melyet Rosenberg rendezett, bejuttatta Mária egy igen mutatós arcképét. Csakhogy az októberi krach, mit azóta Newyorkban fekete csütörtökként emlegetnek, amerikai brutalitással egyetlen nyiszszantásra tőben elmetszett mindent. — Szép volt a genovai kiállítás, minek kereskedelmi oldalát derék öcsém, Lehel Jancsi intéztette, kinek az életben a legtöbbet köszönhetjük. Itt aztán pénz állt a házhoz; pedig ez már 31-ben volt. Egy-egy pasztelért ezúttal 1600 pengőt is kapott Mária; egyszer volt Budán kutyavásár. — A római kiállítást, melynek az

igen előkelő Circolo di Roma adott szállást, ahol a vernisszázson szinte több volt a herceg meg gróf, mint egy itthonin a festő, melyet meglátogatott a miniszter, kétszer az államtitkár (de fölajánlották látogatóként a királyt, legalábbis Mussolinit; úgy kellett, szavamra, visszautasítanom), már majdnem eladás nélkül kellett bezárni. Az olasz állam vett ugyan két képet, sőt utólag még egy harmadikat is a nervii múzeum részére, olyan szíves formában, a művész olyan megbecsülésével, milyenről egy hazai magyar nem is álmodik. — Utolsónak pedig most rendeztem a Fränkel-Szalonban egy 50 képből álló retrospektív kiállítást, melynek disztingvált publikuma emlékeztetett a rómaira. Mesterei, idősebb kollégái meghatottan üdvözölték Máriát a tiszteletreméltó oeuvreért, miért érdemes volt élni. A magyaros bajuszú Iványi-Grünwald Béla megismételte a francia komplimentumot: «Irígylem, azt mondja, hogy a képei alá nem az én nevem van írva». Kernstok Károly képet cserélt vele, Fényes Adolf megcsókolta. Igen szép sajtója volt: Gerő Ödön a Pester Lloydban új szavakat talált elragadtatásának régi kedvencének koloritja fölött. Relle Pál a Magyar Hirlapban hasábos elismerő méltatást közölt. Amit a Pesti Hirlapban Fóthy János írt, az nem kritika volt, de a tárgyéval egyenlő szépségű költemény. Kárpáthy Aurél a Pesti Naplóban, Elek Artúr az Ujságban rámutatott a művésznő sokesztendős töretlen kifejező erejére. Sőt Márjás Viktor, A KUT igazgatója, a Nemzeti Ujságban hangsúlyozta Lehel Mária haladását az utóbbi években. Rózsa Miklós, bár most nem ír sehova, elégtétellel állapította meg, hogy Mária az egyetlen, akinek művészete nem hanyatlott, mióta ő a KUTat kiengedte a kezéből. — Ott voltak a vernisszázson a legjobbmódú zsidók és nemzsidók. Vásárolni azonban mindössze az állam vásárolt — és kész.

A FESTŐNŐ. Lehetséges, hogy az embereket még mindig az befolyásolta elhatározásukban, hogy a képek alkotója nő? Bizonyos, hogy néhány sznob emiatt húzódozik a Mária képeitől, mikről csak a legszebbet tudja mondani, mások elajándékozták a vásárolt képet. És tény, hogy Relle Pál is női közönségéhez adresszálta méltató dolgozatát. Minden hálája mellett Mária nem tudott eltitkolni némi keserűséget.

Holott el kellene ismernie, hogy az emberek elfogultsága a festőnővel szemben indokolt. S ahhoz, hogy őt teljesen elismerjék, egészen különös kivételt kellene tenniök. Csakugyan, amilyen komoly teljesítményt végeztek minden időben a nők a színművészet terén, még akkoris, mikor nem szekszuális csábjukkal hatottak, olyan gyengék ők a képzőművészet terén; építőművésznőről pedig a történelem egyáltalán nem emlékszik meg.

Ő maga kevesebbre tartja a vérszegény Angelica Kaufmannokat, a dilettáns Mária Baszkircseveket, mint a férfiak. Nem érti, mi ragadta el annyira Cézannet a Rosa Bonheurön. Berthe Morrisotról sincs különös véleménnyel; minden ízlése és ügyessége mellett hiányolja benne az eredetiséget, a rendkívüli kifejezést. Legnagyobbra még a Vigée-Lebrunt értékeli, kinek rajzában határozottsággal gyöngédség egyesül és kifejezésében is fantázia ragyog. Viszont minden tudásával is hidegen hagyják a Mlle Meyer klasszikoromantikus képei, mikre én figyelmeztettem. Nem tudja megbocsátani a Prudhon rajongó szerelmesének, ki utánaölte magát mesterének, hogy lelki gazdagságban nem múlta fölül, ellenkezőleg alattamaradt mintaképének. Ő nem Marie Laurencinnél akar különb festő lenni — ezt a különbséget Párisban senki sem vonta kétségbe — de a férfiaknál akar jobban festeni. Ha nem is reméli, hogy csudát csinál, hogy a történelem, akárcsak a mult század nagyjait megközelíti, nem tűri, hogy ebben a törpe generációban, mi az ő közvetlen kortársai, valaki fölötte álljon, hacsak nem kvadrátméterekben. Tény, hogy mialatt akármiért, anyagi vagy lelki válság következtében az úttörő festők lendülete az egész világon ellankadt, a Máriáé fölfelé tart. Ereje izmosodik, kifejezése elmélyül, áhítata az Odilon Redon szent révületére emlékeztet.

MŰVÉSZETE. Csakhogy éppen a gyöngédségét, az áhítatát minősítik női vonásnak. Aztán azt is szemére vetik Máriának, hogy a képei túlkönnyedek, nem látszik rajtuk a kínlódás nyoma, nincs verejtékszaguk. Hát ne is legyen! És nem is lesz, amíg Mária fegyelmezetten fog dolgozni. A kínlódásban nem volt hiány, hosszú évekig tartott, míg Mária rájött arra, hogy csak fegyelemmel lehet elérni a kifejezés ökonómiáját, mi a jó képnek alapföltétele. A kifejezés gazdaságossága az, hogy az ember csak egyszer mondja, amit mond, ne ismételje, de javítás nélkül mindjárt jól mondja. Mint az ugró, ki izmaival lemérve a távolságot, megfeszíti erejét, aztán egyfolytába ugrik — jól vagy rosszul, de a levegőben nem korrigál, nem foltozgat, nem retusál — úgy Mária, mielőtt egy vonást húz, megfeszíti magát, átérzi azt a vonást, hogy vele a leg-

többet fejezze ki, utána pedig nem javítja, nem retusálja többé. Ha ugrása nem sikerül, ami ma már ritkán esik meg vele, eldobja a képet és másikat kezd. A «naturalista» szisztéma hétigtartó «megfigyeléseivel» nem vitte a képeit előre, inkább hátra. A saját képességének megfelelő eljárás, a sűrített egyszerű kifejezés eredménye lett a könnyed kép, mely sok esetben másfélórás munka után egyetlen ülésre elkészül. Másrészt az előadásában bizonyos sorrend van, amit a leggondosabban szem előtt tart. A Rippl-Rónai egyszerre festése nála nem vált be, azt a szimultanista elgondolásban nem lehet alkalmazni. Itt egyes dolgokat előbb, másokat később kell csinálni, jaj, ha a sorrendet összezavarja; ehhez semmi fegyelmezettség nem elég. Persze lehet máskép is festeni, de a Mária technikája ez, könnyedségét ennek köszönheti. A pietást pedig annak a megfeszítésnek, mely után a kép bevégzésével úgy kimerül, hogy le kell feküdnie.

Ilymódon szinte mindennap tud egy-egy képet csinálni három-négy héten keresztül. Képei változatosak, két egyforma nincs köztük, fantasztikusak, elevenek. Tizenöt-húsz képe után szemlátomást kifárad; rosszabb képek következnek. Ekkor abbahagyja a munkát és nem dolgozik hónapokig, néha egy félévig, akár túlgyenge fizikuma, akár amiatt, hogy ennyi időre van szüksége, míg magában előkészíti új mondanivalóit.

Vázlatokat, tanulmányokat nem csinál. Képeit közvetlenül természet után készíti; bármennyire elváltoztatja amit lát, model nélkül nem tud mozdulni. A természet nem inspirációt ad neki, csak emlékezteti, mert a memóriája igen gyönge. (Egy-egy képének létezését teljesen el is felejti.) A természetutánzásnak még a gondolata is távol áll tőle; színek és vonalak muzsikáját fejezi ki, ami belsejéből buzog. A foltok színét nem egyenként több-kevesebb hűséggel keveri ki, hanem tíz kiválasztott krétával épít föl egy szimfóniát.

Megfontoltan, nem hűbele Balázs módjára rajzol és tízszer is meggondolja, mielőtt egy vonást meghúz. Tudja, hogy a jó rajz, nem az, ami «jó», hanem ami érdekes, nem unalmas, tehát nem iskolás és nem is konzervatív, nem régi stílusok utánérzése. Igen, azt is tudja, hogy korszerűnek kell lennie, a sok lehetséges új közt csak azt csinálnia, ami a mát teszi. Tudja, hogy a rajzának baroknak is, primitívnek is kell lennie, legfőképen pedig naivnak. Ezért folyamatos kontúrját rezegteti, «seprőzve» húzza, esetleg elhagyja; ahol pedig húzza, ott rettenetesen vigyáz, hogy lendület helyett esetlenséget vigyen bele. A túlságos óvatosság még sem teszi munkáját tudákossá, az meg sem látszik rajta, ösztöne sokkal erősebb, semminthogy ne tudná rajzát érzéssel csordultig megtölteni. A naivitásban pedig mindössze Rousseau meg Csontváry tett túl rajta. Csakugyan a mult század óta minden úttörő művész több-kevesebb mesterkéltséggel érte el az áhított navitást, ami Máriának gond nélkül magától adódik. Tud ő éppen sikkes vonalakat is húzni, tud ő virtuóz is lenni abban, amit egyszer megtanult, de ha manapság az a kunszt, ki minél kevésbbé virtuóz, minél esetlenebb, hát ezt kevesen tudták olyan közvetlenséggel és bájjal cselekedni, mint ő. Nála raffinement s naivság egybevágó.

Onnan van ez, mert a Mária lelke minden iskolázottsága mellett valósággal primitív. A feje mesterkéletlenül két dimenzióban dolgozik, mint a Raffaelé és mint emez, ő sem tud skurcokat rajzolni. Leginkább a figura mestere; meztelen testet a legnehezebb helyzetben játszi könnyűséggel ábrázol; a nehéz helyzeteket éppen azért keresi, hogy a végtagokat, mint geometrikus vonalakat önkényesen rendezgetve, ritmusukkal játsszék. Figuráinak arcát is amennyire lehet, de még annál is jobban elhanyagolja. A neoprimitív korstílus közös vonása ez; mint az aurignaci troglodíták, a mai úttörők általában nem vetnek figyelmet az arc kifejezésére; így Mária is megrajzolatlanul hagyja az orrt, éppencsak a szemet rajzolja babonázón kifejezőre. Ha néha kritizálom az orr kifelejtése miatt, kedve ellen odahúzza, de akkor sem klasszikus szögletritmus szerint az arc körvonalát átvágva, de primitív byzanci-mód avval párhuzamosan.

Vajjon kitalálta volna-e Mária a szimultanizmust, ha előtte nem alkalmazták volna? Lehet-e őt úttörőnek tekinteni? Bizonyára nem szülte volna meg az ő túlságosan primitív lelke ezt a tisztára barok koncepciót egyedül, aminthogy a fehér kontúrokat, mi a tárgyakat átlátszó üvegszerűvé teszi, sem ő találta ki, hanem Pascin (ha ugyan nem Picasso jött rá véletlenül, mikor ecsetjével belekarcolt a festékbe, mialól így a fehér vászon kilátszott). A szimultanizmust azonban Picasso, Duffy, Delaunay, Chagall sem találták volna ki Cézanne nélkül. Lépésről lépésre dolgozták azt ki és ehhez Mária is hozzájárult. Amit ő csinált, mégis más, mint a többieké. S ahogy a magyar úttörő-művészet történetében egy tizednyi helyet az ő oeuvreje tölt be, az európai posztimpresszionizmus kialakításában egyszázadnyi érdem az övé is.

Lehel Mária: Hortenzia (Pasztel) Sig. Bruno tul. Fotó: M. F. I.

Lehel Mária: Varrólány (Sig. Meineri-Carenzi gyüjt.)

Lehel Mária: Dáhliák (Lányi Zsigmond gyüjt.)

Lehel Mária: Nővérek (pasztel) Foto Magyar Filmiroda (Petrás)

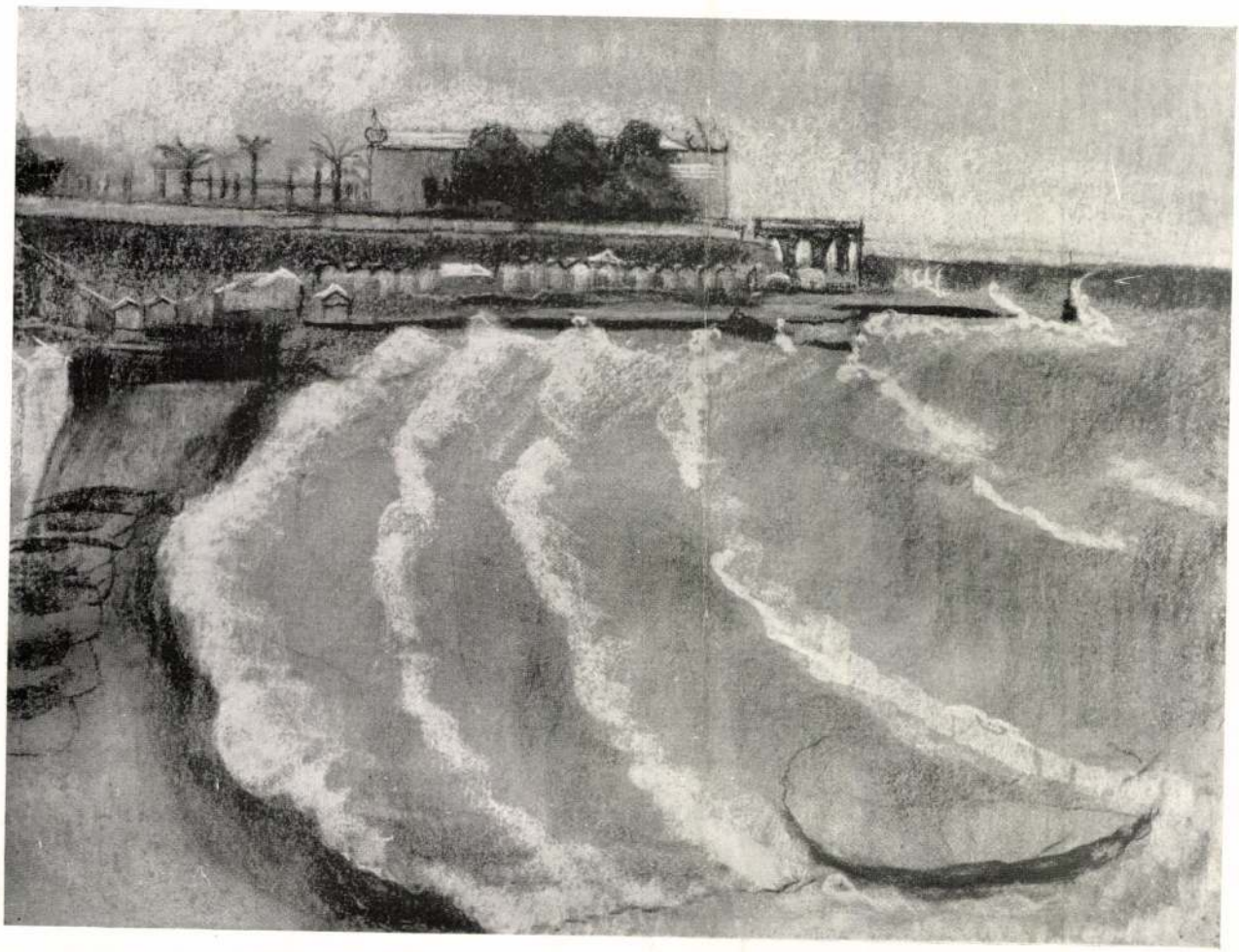

Lehel Mária:
A genovai Lidó
Pasztel fotó M. F. I.

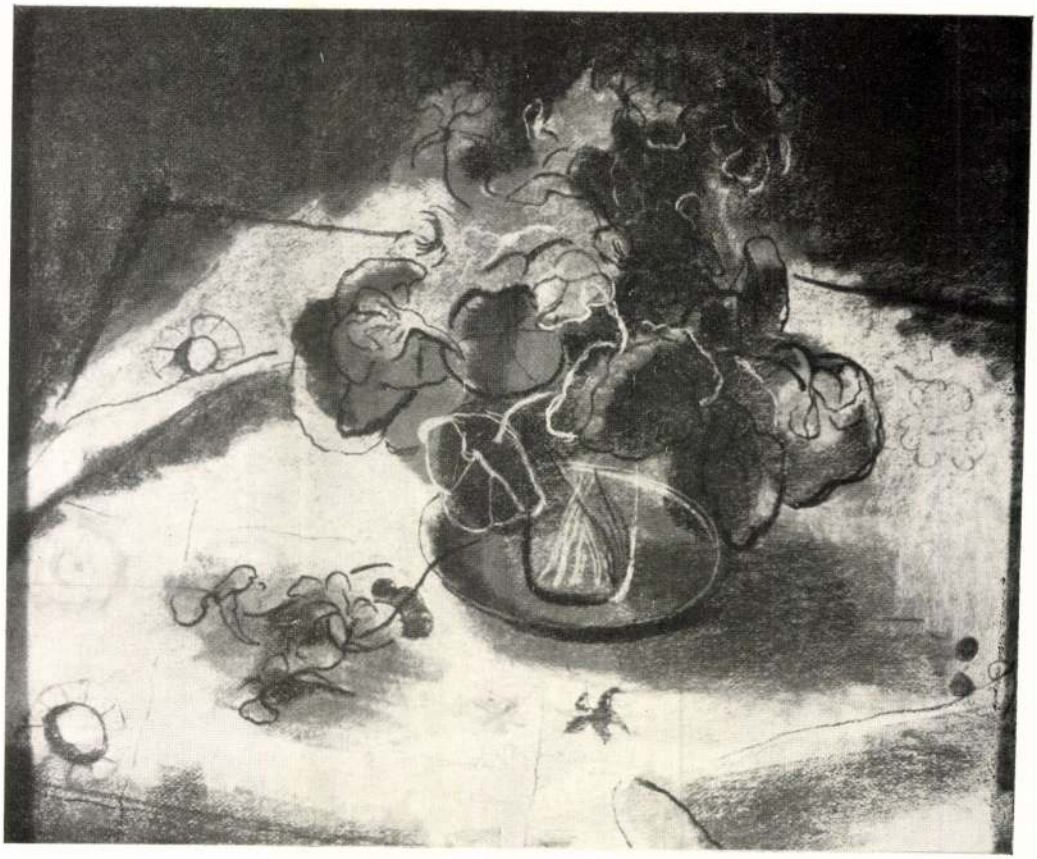

Lehel Mária:
Sarkantyus virág. (Pasztel)
A Tamás Galériából.
Fotó M. F. I. Petrás.

PASTELLI DI MARIA LEHEL

Nel numero del 7 dicembre 1933 del Messaggero fu publicata la seguente critica dalla penna del prof. Piero Scarpa sull'esposizione dell'artista, tenuta nel Circolo di Roma.

Naturalmente — dato il carattere modernissimo della pittura seguita dall'artista ungherese — molte discussioni si accesero circa la forma, la interpretazione ed il colore dei pastelli esposti ma alla fine tutti convennero che questo genere d'arte, non voluto ma sentito, rappresenta non una novità, bensì una conquista.

La genesi di tale pittura, infatti è limpida come l'acqua che scaturisce dalla roccia e non ha altre finalità se non quella di raggiungere senza eccessive preoccupazioni per l'esteriore convenzionale, la emotività attraverso l'esame del contenuto spirituale del soggetto sottoposto al filtro della sentimentalità dell'artista il quale, creando l'opera si affida più alla emozione suscitata all'animo proprio dalla visione del vero che alla impressione offerta dal vero alla luce degli occhi.

Ecco dunque che il cerebralismo viene ad esser soffocato dal sentimentalismo, ed ecco la ragione della mancata perfezione della forma, la quale non è strapazzata nè distrutta, ma è considerata non quale parte principale del successo, bensì come elemento di concorso allo svolgimento del tema lirico in cui debbono esser innanzi tutto valorizzati la luce, l'aria, il colore.

In questi quadri della Lehel affluiscono mille tesori di amorosa e febbrile osservazione, e ben lungi dal distaccarsi dalla natura, l'artista sensitiva, volge verso la nuova unita plastica per creare il «motivo» che la conduce alla conquista della forza universale della continuità cercata, però non raggiunta, dagli impressionisti francesi che l'ancor giovine ungherese ha studiato molto da vicino per aver vissuto dieci anni a Parigi. Tuttavia, come gl'impressionisti, ella si propone — pienamente riuscendovi — di afferrare con la sua arte le cose e i fugacissimi momenti luminosi che le attraversano, ed è per questo che nei suoi quadri la luce, spesso, esaspera il colore distruggendo automaticamente il chiaroscuro, ponendo così in valore l'esperienza e la cultura di tutte le epoche anteriori al nostro tempo.

Di conseguenza veniamo a trovarci a contatto con Matisse e Van Dongen i quali, distaccandosi da Picasso e da Braque che studiano la realtà con la divisione degli elementi formali accettando il predominio scientifico, amano la sintesi attraverso la esasperazione del colore che muove alla ricerca della forma ma non ha modo di trovarla.

A questo punto entra in giuoco la personalità dell'artista che nel caso della Lehel si avverte assai spiccata, sia nelle figure, sia nei fiori, per raffinatezza di colorazione, la quale diventa preziosa e armoniosa tra il succedersi degli accordi delicatissimi di verdi e di violetti cui fanno eco, senza procurar disonanze, i rossi anche se questi squillano in tono maggiore.

Ed ora una domanda: cosa v'è rimasto di arte ungherese in tutta la produzione eseguita da colei che studiò a Budapest e si perfezionò a Parigi?

Tutto e nulla; cioè, tutto ciò che si riferisce — ed è gran cosa — alla educazione dello spirito e alla cultura che è vanto dei magiari; nulla di quanto può esser considerata continuazione di quella virtuosità accademica di cui sono ancora impregnati i pittori nazionali ungheresi che non hanno voluto guardare oltre di Danubio verso Monaco e Parigi, e dico nazionali, poichè alcuni altri — e sono i moderni — quali Giovanni Vaszary, Ivanyi Grünwald, Paolo Molnar, Giulio Rudnay, Elemér Vass e Stefano Szönyi, per citare i più noti, ognuno seguendo il temperamento proprio, soggiornando in luoghi diversi, ponendosi a contatto con artisti di differenti nazionalità, e visitando esposizioni, hanno potuto conoscere il movimento dell'arte internazionale appropriandosi del buono e dell'utile e spendendolo a proprio vantaggio.

Maria Lehel, che ha vissuto a lungo a Parigi, dunque, ci presenta un'arte apparentemente francese ma sostanzialmente contenuta nell'ambito della personalità che la pittrice è venuta formandosi studiando gli antichi maestri e specialmente gl'italiani, le cui opere ha avuto modo di ammirare a Firenze e a Roma, perciò se artista d'avanguardia ella si può proclamare questo attributo non deve essere inteso come etichetta annunciante un prodotto che cela una composizione empirica, ma quale una posizione in rango tra i valori reali che operano con coscienza e con responsabilità nella prima metà del secolo XX.

La femminilità traspare nelle opere della Lehel soltanto per la graziosa scelta dei soggetti, i quali, invece, pittoricamente sono sentiti da un anima gentile che si manifesta attraverso un temperamento virile. Ella — come bene è stato scritto — non discende verso il pubblico, ma è questo che deve elevarsi a lei, ed il pubblico mostra di accettare volentieri tale compito perchè è preso dall'amore che la pittrice sa suscitare, amore che si espande dalla sua tenerezza, dalla sua devozione e dalla sua sottomissione per l'arte.

In questa esposizione organizzata da suo marito Francesco Lehel, storico d'arte, assai apprezzato, il visitatore rimane subito colpito dalla bellezza delle tonanlità che si succedono da quadro a quadro e se, soffermandosi su ciascuno, avrà da far riserve circa l'interpretazione oggettiva del vero, non potrà esimersi dal riconoscere che figure, fiori, paesaggi non sono riprodotti come semplici soggetti veristi, ma quali espressioni vive di differenti manifestazioni della natura che per il loro contenuto spirituale producono emozioni e con essa suscitano ammirazione.

La poesia del colore — sia pure non schiava del metro — vince, e non fa certo rimpiangere, la prosa virtuosa dei riproduttori pedissequi del vero assoluto e analitico; l'espressione dolorante o che cerca nell'infinito una mèta sognata di un volto femminile inciso nei suoi elementi principali ed essenziali perchè abbia ad esprimere carattere e vita, vale assai più d'una fredda immagine che rivela la stanchezza d'una lunga posa abbligata, così come vale più il profumo che la bellezza esteriore d'un fiore.

Tutta l'arte di Maria Lehel — in conclusione — perchè aderente alla natura, vibra di passione e si sorregge sulla sentimentalità del soggetto sentito, più che veduto, da un'anima che vuole esprimersi con accenti dolcissimi ed usa il colore come mezzo adatto a comunicare una sensazione e che, se non supera, non si dimostra certo inferiore al mezzo di cui dispongono quanti coltivano l'arte musicale e da questa traggono ispirazione per comporre le più toccanti armonie.

ÖLTÖZKÖDÉS TESTÁPOLÁS ERKÖLCSÖK

DIVAT. Viselet és viselkedés nincsenek messze egymástól; s így a három téma szorosabban is függ össze egymással, mintsem az első pillanatra látszik. Nemcsak annyiban, hogy megkülönböztetünk erkölcsös és erkölcstelen öltözködést, illetőleg testápolást, ám főleg abban egyeznek meg, hogy mindahárom, még az erkölcs is a divatnak van alávetve. Igen, még az erkölcs sem változatlan, állandó valami. Nem hiába beszélnek divatos erkölcsökről, mégha ezalatt divatos erkölcstelenséget is értenek.

Alábbi hasábokban a ruházkodás, test- és hajviselet, meg az erkölcsök divatváltozásaira fogok nagy vonásokban rámutatni. Előbb azonban hangsúlyozom, hogy az egyes divatformákat nem szeszélyes, rendszertelen ötletek sugalmazzák, hanem a művészeti stílustendenciák szigoruan rendszeres váltakozása. A öltözködés, hajviselet stb. divatjának legszeszélyesebbnek látszó formája nem térhet és nem is tér el soha az uralkodó művészeti stílustól. Amint fordítva, nincsen értelme, hogy a művészet alakulásában «divatról» beszéljünk olyan értelemben, mely kétségbevonja a formaváltozatnak ösztönös származását. Természetesen, nincs mindenkinek ösztönös ízlése s így a divatos formákat úgy a művészetben, mint az öltözködésben, szokásokban a többség megérzés nélkül utánozza. Magát a divatot azonban a tömeglélek ellenállhatatlan ösztönereje szuggerálja a kezdeményezőknek és a követőknek.

PRIMITÍV FORMÁK. Természetesen a nemruházkodás, a test födetlen hagyása a legprimitívebb öltözködés. A manapság divatos nudizmus korunk neoprimitív kilengésének félremagyarázhatatlan tünete. Alaposan tévednek azok, kik ebben erkölcstelenséget, szekszuális aberrációt látnak. Biztos, hogy a nudisták előtt a meztelenség mindennél szentebb, a természethez való visszatérést tekintik benne; istenkultuszt csinálnak belőle, amit mindennel hamarabb profanizálnak, semmint szerelmeskedéssel.

A ruházkodásban a primitív ízlés a maga periódusában olyan öltönydarabot alakít, mely a testet összenemrakottnak, tömegszerűnek tünteti föl. Maga az öltöny is lehetőleg egyetlen szabatlan szövet- vagy bőrdarabból készül. Modelje egy megfordított zsák, mit három helyen kilyukasztanak, hogy ott a fejet s a két kart kidugják; az így nyert tunika az egész testet beborítja, mely így tagolatlan tömböt képez. Hasonló primitív formáju az aviatikusok, búvárok, munkások és gyerekek egybeszabott kabátnadrágja, minek azonban a gombok s egy öv esetleg klasszikus vonást adhat. Más, változatos ruhákon viszont a gombok eltakarása primitív ízlésre vall. Továbbá primitív, monoton jellege van az olyan változatos ruháknak, melyekben a kabát és nadrág, blúz és szoknya azonos anyagból készült. Ehhez a legutóbbi divat szerint hozzájárult a kalap, táska, cipő és harisnya, sőt ékszer azonos színe. Primitív divat az uniformis, mely nemcsak bizonyos testület tagjait, katonákat, hanem civilt, férfit, nőt egyformán öltöztet. Az egyenlőség ritmusa diktálja ezt. Ugyancsak a primitív ritmus vezette be az elmúlt divatban a vízszintes tendenciát, mely az öltözködésben mindkét nemnél a lapos és széles kalap, a kiszélesített vállak, a rövid kabát, nadrág vagy térdigérő szoknya, a nőknél a lehető legalacsonyabbra sülyesztett öv és rövidre nyírt haj formájában jelentkezett.

Primitív periódusokban az emberek testüket a folyamatosság divatjának megfelelően kövérre hizlalják, hogy a zsírréteg eltakarja az izmokat, a szerkezetet, eltűntesse az összerakottság jellegét. A síma testet könnyebben sikerül elérniök a nőknek és gyermekeknek, kik ezekben a korszakokban érdekesebbek is a férfiaknál; a fiatalok a társadalomban nagyobb szerepet játszanak, mint az öregek. Divatosak az effeminált férfiak. Eszerint a férfiak borotválják szakállukat és bajuszukat és tövig lenyírják hajukat. Mindkét nembeliek igyekeznek arcukat sápadtá, vagy naptól egyenletesen barnítottá tenni. Divat a kis termet; primitív népeknél, minők a kínaiak és a törökök, az a szokás is uralkodik, hogy szék és dívány helyett az emberek szőnyegen ülnek, ágy helyett gyékényen alszanak. Állóhelyzetben mindenki két lábára nehezkedik lábafejét előre irányítva, karjait pedig szorosan a törzs mellett lógatva tartja. Polgárok mint katonák, nők mint férfiak, valamennyien ilyen tartásban állnak. A primitív táncot akár a férfi, akár a nő egyedül lejti, sohasem párosan; inkább egy egész társaság fogózik össze körbe vagy láncba, esetleg anélkül, hogy összefogóznék egymásmellett vagy -mögött végzi szimetrikus meg párhuzamos taglejtéseit.

Hát a primitív erkölcsök milyenek? Az egyenlőség relatív függetlenséget, szabadságot jelent. Neoprimitív kilengések, forradalmak alkalmával a társadalmi kötelékek meglazulnak, a szokások, a nyelv fínomságai durvaságoknak adják át helyüket, mikkel az emberek a másokra való tekintet fölöslegességét jelzik. Mindezt

NEMZETI MŰVÉSZET

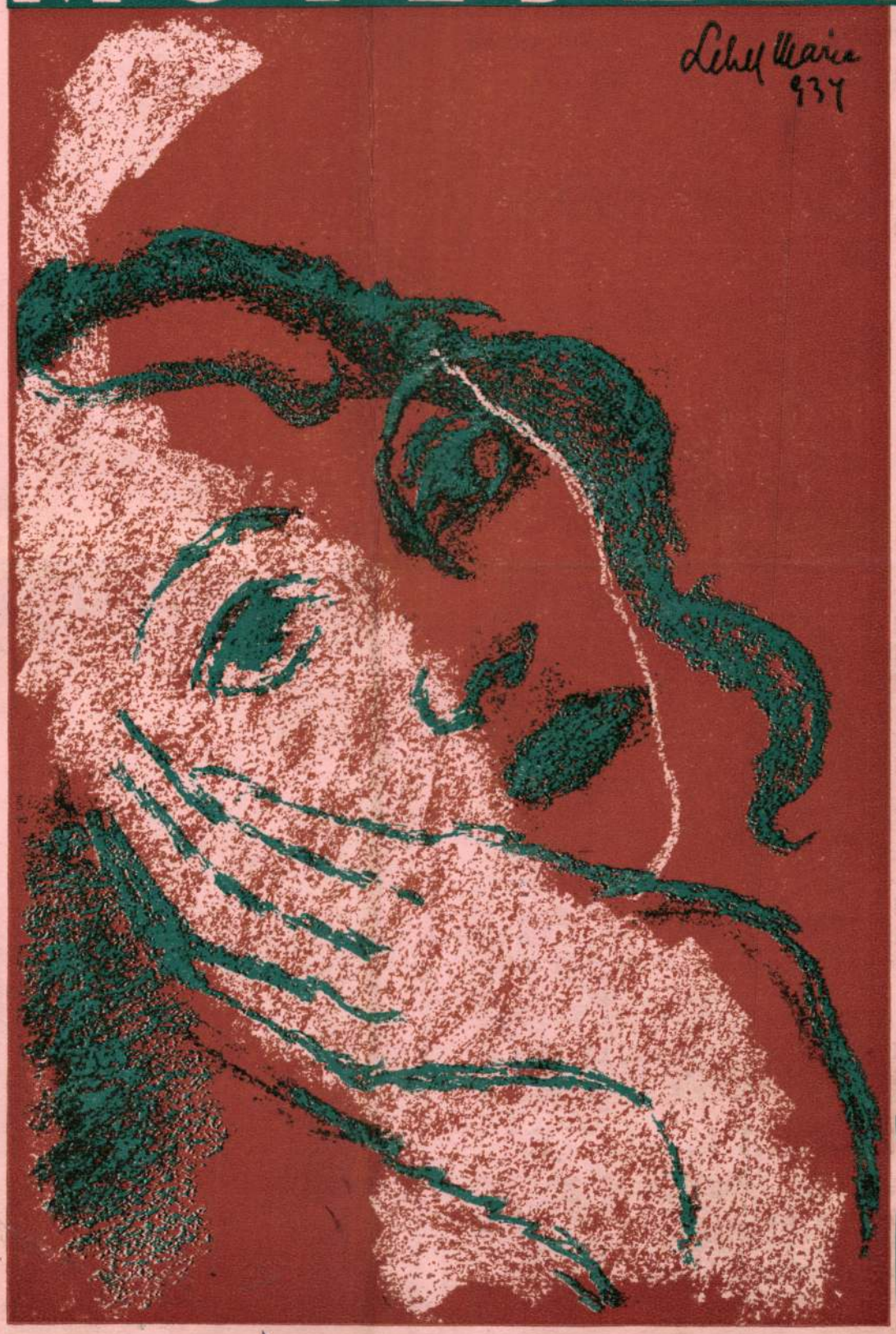

LEHEL MÁRIA 56

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI

NEMZETI MŰVÉSZET

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Dohány-utca 42
Continental-szálló — Telefon: 46-2-29. szám

AZ 5.-6. FÜZET TARTALMA:

Oldal
Lehel Mária 65
Pastelli di Maria Lehel 69
Öltözködés, testkultusz és erkölcs 70
Trialista metafizika 73
Krónika (Önkritika, Plakátkiállítás, A Tamás-Galéria grafikai kiállítása, A KUT kiállítása) 85

KÉPMELLÉKLETEK JEGYZÉKE:

Lehel Mária rajza a borítéklapon
Lehel Mária: Hortenzia
Lehel Mária: Varrólány
Lehel Mária: Dáhliák
Lehel Mária: Nővérek
Lehel Mária: Lidó
Lehel Mária: Sarkantyúvirág
Hincz Gyula: Ritmus-tanulmány
Kosztolányi (Kann) Gyula : A mantesi katedrális
Lehel Mária: Ábrándozás
Rippl-Rónai József: Zorka
Körmendi András: Szerelmesek
Modok Mária: Önarckép
Kozma Lajos: A Vígszínház-kávéház belseje
Lehel Ferenc: Ebédlő és lámpák
Márk Lajos: Plakát (1903)
Gergely Tibor: Dekoratív festmények a Vígszínház-kávéházban
Scheiber Hugó: Spanyol táncosnő
Gádor István: Kerámiák
Lehel Ferenc: Bár
Lehel Ferenc: Csőbútor

A NEMZETI MŰVÉSZET

megjelenik évenkint 10 füzetben
Kettős füzet ára . . . . . 4 pengő
Előfizetések:
5 füzet (köztük egy kettős) . . . . . 10 pengő
10 füzet (köztük két kettős) . . . . . 20 pengő

MEGHÍVÓ

Hamza Múzeum, 5100 Jászberény, Gyöngyösi út 7.Tel.:57/411-619

A jászberényi Hamza Múzeum tisztelettel meghívja Önt és barátait

Lehel Mária
festőművész és
Lehel Ferenc
esztéta, művészeti író

műveiből és munkásságuk dokumentumaiból rendezett kiállításra, mely 1999. április 20-tól június 30-ig látható.

*

A fenti kiállítás anyaga a Hamza Múzeum Hamza – hagyatékából valók. Hamza D. Ákos festőművész, filmrendező felesége, Hamza Lehel Mária, Lehel Mária és Lehel Ferenc elsőszülött leánya.

Lehel Mária:/ Budapest,1889-Peveragno, 1973./
Ferenczy Károlynál és Párizsban tanult. Vendégként részt vett a Nyolcak kiállításán, szerepelt a Művészház valamennyi kiállításán és többször az Ernszt Múzeumban is. 1929-ben Párizsban, 1931-ben a Tamás –Galériában, 1944-ben a Fészek Klubban, 1946-ban a Szalmássy Galériában volt gyűjteményes kiállítása. Posztimpresszionista, sok pasztellt festett. Néhány művét a Magyar Nemzeti Galériában őrzik. /Művészeti Lexikon/

*

Lehel Ferenc:/Papos,1885.nov.13.-Sao Paulo, 1975.aug. 23.
Művészeti író, festő. Művészetelméleti kérdésekkel, Gulácsy és Csontváry festészetével foglalkozott. 1934-35-ben szerkesztette és egyedül írta a Nemzeti Művészet c. folyóiratot.
Könyvei: Magyar művészet a török világ idején/Bp. 1913. Csontváry Tivadar
/Bp. 1922.Párizs 1931./Gulácsy Lajos dekadens festő/Bp. 1922./ Cezaanne /Bp. 1923./ Notre Art Dement / Parizs.1926./
Fortschreitende Entwicklung /München.1928./
Morphologie comparée /Párizs.1930./
A második világháború előtt külföldre távozott
/Művészeti Lexikon/

Lehel Mária

75 Csendélet olajf. 1200.–

Nemzeti Szalon 1936
Kut febr-márc

Lehel Mária

Leány kockás boluseban

A művészű párisi kiállításából

Repr.

u /

MAGYAR MUVESZET

1929. 640 l.

Lehel Mária

Koll. Eiáll. Pásztorbai

Képrömüvészet

1930. IV. évf. 27 sz

48 l.

Magyar ○ ○ ○
Társulat
kiadja ◦
LFNER
EDÉSE
-ut 10.

Lehel Mária:

103. Ádám és Éva, olajf. --- 1000 kor.
104. Nusika, pasztell, dr. Lehel Antal tul.
105. Tanulmány, tempera --- 500 „

Ropalotafela + 29. l

11752

l.

agyarország czimerével diszitett
a
alja, hogy: „So hat des Adlers Klauen
" fölül van a két egymás felé for-
d medaillonban ábrázolt uralkodó

ERATOR
ne ultimum
C. IMPERATOR
lle annis in teriturum.
s: 13 cm.

4.
136.

1Ka.

Pest, 1944. jan. 27.

Fiumét újra bombázták

Chiasso, január 27. A római rádió szerdán este közölte, hogy angol és amerikai repülőgépek ismét bombázták Fiumét. Lakónegyedekben károk keletkeztek és a polgári lakosság veszteségeket szenvedett. *(MTI)*

Két hónapig feküdt egy nagyváradi mozi erkélyén egy kéjgyilkosság 15 éves lányáldozata

Nagyvárad, január 27. *(A Pest tudósítójától.)* Szerdán reggel 9 órakor azt jelentették a nagyváradi rendőrségnek, hogy a Szigligeti Színház szomszédságában levő *Casino* mozi erkélyének padozata alól *hullaszag árad ki*. A rendőrkapitányság bűnügyi osztálya teljes személyzetével kivonult a helyszínre, hogy felderítse a tényállást. Ott volt a Nagyváradon éppen hivatalvizsgálatot tartó *Holéczy-Kulhy* Lajos rendőrfőkapitányhelyettes, a kolozsvári rendőrkerület vezetője, továbbá *Kovács Nagy* Pál rendőrtanácsos, a nagyváradi kapitányság vezetője.

A detektívek felbontották az erkélyen levő egy méter magas deszkaemelvényt, amelyen a széksorok állanak. A mozi bejáratával szemben, a vészkijárat közvetlen közelében a padozat alá dugta *a gyilkos áldozatá, a fiatal 15—18 esztendős nőt*, akinek holtteste

arcra borulva fekvő helyzetben volt.

Ruhája derékon túl feltűrve, egy feketepettyes ruha volt ez, cipő, harisnya nem volt rajta. Rövid haja körbe lenyírva, nyakán sál.

Hamarosan megérkezett dr. *Beöthy* Konrád egyetemi magántanár, törvényszéki orvosszakértő és dr. *Albu* Béla városi ügyeletes orvos, akiknek vizsgálata szerint *a holttest 7—8 hete* feküdhetett már itt.

Sérülések nyomát pontosan nem lehetett megállapítani.

Bizonyos azonban, hogy a leány hátán még élő állapotban keletkezhetett néhány sérülés. Arcra bukva feküdt a holttest és *arca teljesen szétmállott*, mumizálódott, mint ahogy azt az orvosszakértők az első vizsgálat során megállapították.

A nyomozás bevezetése során felvetődött az is, miként lehetséges, hogy

oszlásnak indult holttest hullaszaga nem volt érezhető a moziban.

Ezt az orvosszakértők úgy magyarázták meg a detektíveknek, hogy a holttest emeleti részen van s a mozi állandó temperatúrája 18—20 Celsius, ez a hőmérséklet *felfelé viszi a nehéz illatot*. Lehetséges az is, hogy a mozi nézőterének szellőztetője jól működik és kirepít minden a tiszta levegőnél nehezebb fajsúlyú, úgynevezett fertőzött levegőt. A rendőrség véleménye szerint a fiatal lányt meggyilkolták és

holtan helyezték el a padozat alá,

a tartógerendákra, mert két gerenda között feküdt a holttest. A gyilkos valószínűleg fejjel előrecsúsztatva helyezte el a holttestet. Feltűnő, hogy

a padozat felszedésének és visszaszegezésének zaját sem hallotta senki,

pedig az a ház, melyben a Casino filmszínház van, *igen forgalmas*. A ház udvarán van a nagyváradi *Szent László nyomda*, a ház szuterénjében a *Mályás-pince étterem*, a mozi nézőterének szomszédságában pedig a *Katolikus Kör* termei.

Talált a rendőrség

egy szétszedett kerékpárt

is az erkély egyik sarkában, melyet nem tudni, hogy ki hagyott ott. A mozi személyzete jelentette már a rendőrségnek napokkal ezelőtt, hogy egy szétszedett kerékpárt hagyott ott valaki. Talán valami összefüggés van a gyilkosság és az otthagyott kerékpár közt

Ki az áldozat?

Míg ezek a helyszini vizsgálatok folytak, azalatt a rendőrkapitányság bűnügyi osztályán felkutatták a bejelentett személyekről kiállított névjegyzéket. Megállapították, hogy *január hónap folyamán eltűnési esetet nem jelentettek* a nagyváradi **kapitányságnak**, ellenben

december 7-én bejelentették Bökfy Teréz 14 éves Réth-utcai leány eltűnését.

A nyomozás első részét a mozi alkalmazottai felé irányították, mert a rendőrség feltevése szerint a bestiális gyilkosságot csak olyan egyén követhette el, aki *a helyzettel* ismerős és aki a moziba ki-bejárhat.

Ennek során

előállították a Casino mozi egyik alkalmazottját,

akinek kihallgatása tegnap egész délután folyt. Más irányban is folyik nyomozás és a nagyváradi rendőrségen az a vélemény alakult ki, hogy hamarosan a tettes nyomára jutnak.

A *Pest* munkatársa tegnap kérdést intézett *Holéczy-Kulhy* Lajos rendőrfőkapitányhelyettesihez, a kolozsvári rendőrkerület vezetőjéhez, aki megerősítette a rendőrségnek ama feltevését, mely szerint

a gyilkos csakis azok közt keresendő, akik a helyzettel ismerősök.

Tegnap délután ejtették meg a bestiális módon meggyilkolt leány holttestének felboncolását.

A boncolás adatai szerint kéjgyilkosság történt.

Arranézve azonban, hogy a holttest valóban *Bökfy* Teréz 14 éves leányával lenne azonos, még nincsenek pontos értesülések.

Kállay miniszterelnök is megjelenik a MÉP ma esti klubnapján

A parlamenti munka szünetében a politikai tevékenység most a pártokban folyik tovább. Élénknek és mozgalmasnak ígérkező klubnap lesz ma este a *Magyar Élet Pártja* akadémia-utcai székházában. Az összejövetelen előreláthatólag nagy számban jelennek meg a kormánypárt képviselőházi és felsőházi tagjai, akik közül sokan vidékről érkeztek a fővárosba, hogy résztvehessenek a MÉP rendes heti párlnapján. A főispánok és az államtitkárok közül is számosan ott lesznek a klubnapon.

Kormánypárti körökben úgy tudják, hogy az esti órákban megjelenik a párt klubhelyiségében *Kállay* Miklós miniszterelnök, valamint a kormány több tagja is.

Csanády tanácsnok beszámolója a főváros szociális tevékenységéről

Dr. *Csanády* Gusztáv székesfővárosi tanácsnok előadást tartott a Pedagógiai Szeminárium dísztermében. Beszámolt a székesfőváros társadalompolitikai tevékenységéről és vázolta

a 32 millió pengős költségvetési előirányzatnak hovafordítását.

Az 1915-ben társadalmi úton a *Stefánia Szövetség* keretében megkezdett munkát 1941 óta az *Anya-, Csecsemő- és Kisdedvédelmi Intézet* látja el. A főváros területén 22 ilyen intézet működik 20 gyermekszakorvossal, 6 nőgyógyászszakorvossal és 191 védőnővel. A *gróf Apponyi Albert Anya- és Csecsemőotthon és Központi Tejkonyha* 280 csecsemőt táplál teljes napi táplálékkal. A fővárosi csecsemőotthonok naponta 250, a napközi kisdedotthonok 220 kisgyermeket gondoznak. *A gondozott óvodásgyermekek száma 11 000.* A hatéven felüli gyermekek védelmére szolgál a *Gyermek- és Ifjúságvédelmi Hivatal*. A legrégibb gyermekvédelmi intézmények közé tartoznak az *árvaházak*, amelyekből a főváros *4 fiú- és 1 leányárvaházat* tart fenn, amelyeknek az elmult évben 515 növendéke volt

a mi kis városunk

-pesti- II.

— Mondja kedves tanár úr! Igaz, hogy a kozmikus jelenségeknek kihatásuk van az ember egészségére?

— De mennyire! A feleségem például csak jegyért ment a Napfoltokhoz és három bordája eltört.

BOKSZBAJNOKSÁGON

— Mancika, most jut eszembe, indul, junk. Nem szeretném, ha a villamoson tumultuózus jelenetek lennének a végén...

— Mit szólsz hozzá Zozókal Milyen drága ma a színház?

— Bizony. Multkor akartam látni a Bajor-t, el kellett mennem egy műteremlátogatásra és ott vettem egy festményt ezerkettőszázért

— Képzeld kérlek, tegnap megismerkedtem egy szép kis lánnyal. Azt mondtam neki, hogy szerzek e hétre két színházjegyet, mire azt mondta, hogy szélhámos és otthagyott.

A HIPOCHONDER

— Olvasta, 140 000-rel több feleség él az országban, mint férj.

— Jaj! Ne is mondja, én már napok óta olyan rosszul érzem magamat.

— A te férjed egyáltalán nem cigarettázik?

— Ez túlzás. Az egészből annyi igaz, hogy megfogadta, csak akkor gyujt rá, ha a trafikban fog cigarettát kapni.

BAJOR GIZI ÉS RÉV ERZSI LEHEL MÁRIA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSÁN A FÉSZEKBEN

H I R E K

Fiákeros és vendége

A vidéki kisvárosban történt a napokban. A városka állomására befutott a pesti személyvonat. Hamarosan feltűnt egy hatalmas böröndöt cipelő férfi. A böröndjét maga mellé téve a járda szélére, körülnézett. Konflist keresett. Látott is vagy ötöt. Mindegyiken ott trónolt a „kocsis úr". A vendég odament az egyikhez:

— Szabad a kocsi?

Csak úgy foghegyről jött a dörmögő válasz:

— Szabadni éppen szabad...

Az ismeretlen úr ekkor visszament a táskájáért és nagy lihegés közepette elkezdte vonszolni a peckesen bakra telepedett kocsis üres járműje felé. Félúton letette a súlyos táskát és félig mérgesen kifakadt:

— Udvarias fiákeros ilyenkor segíteni szokott.

— Sohasem voltam én kérem udvarias.

Nagynehezen felkerült a böröndöt és megindultak. A kisváros szállodája előtt a vendég megint összeszedte az erejét és leemelte minden segítség hiányában a súlyos táskát.

— Mivel tartozom? — kérdezte.

— Három pengő a megállapított fuvardíj, de többet szoktak adni...

Az utas kivett tárcájából három pengőt és odaadja.

— És a borravaló? — süvítette a követelőző hang.

— A borravaló... — gondolkozott pillanatig az utasember. — Sohasem voltam én kérem gavallér.

Azzal sarkon fordult és faképnél hagyta az „udvarias" kocsist.

— Bűnbánatot ébresztő kép kerül az óvóhelyekre. Az Actio Catholica Országos Elnöksége elhatározta, hogy az ország összes légoltalmi óvóhelyét művészi kivitelű bűnbánatot ébresztő falragasszal látja el, amelynek aljára a tökéletes bánatot felkeltő fohászt nyomtatják.

— Egyiptomban 4400 éves hercegi sírra bukkantak. Stockholmból jelentik: Egyiptomban ásatások során nemrégiben — mint az Afton Tidningen Kairóból jelenti — az Unas piramis közelében Rasel-Gisrnél megtalálták Ptah Sepses herceg sírját, akit Krisztus előtt 2430-ban temettek el. A szarkofágban a szokásos skarabeuszokon kívül ékkövekkel díszített övet és egy négyszögletes aranylemezt találtak, amelyet értékes drágakövekkel vertek ki. A piramis közelében egy templomromot ástak ki s az ásatás közben bukkantak rá a szarkofágra. Egyébként a templom nagyrészét is szabaddá tették.

— Munkások kitüntetése. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete bensőséges háziünnepséget rendezett abból az alkalomból, hogy *legkiválóbb alkalmazottai és munkásai közül többeknek a kormányzó úr kitüntetéseket adományozott. Varga* János irattáros és *Grőszer* Lőrinc pincemester a magyar ezüst érdemkeresztet, *Székely* József, *Szolcsánszky* Boldizsár, *Benedecki* József havidíjas raktári munkások, *Predmecki* András és *Seemann* József pincemunkások és *Névét* Károly szerelő a magyar bronz érdemérmet kapta. A kitüntetéseket gróf *Somssich* Gyula alelnök, vezérigazgató nyujtotta át.

MOST JELENT MEG!

Dr. Nyárády József:

A kereskedelmi levelezés

stilisztikai és üzemi alapjai

Ez a könyv nem levélmásolásra, hanem levélalkotásra tanít.

Ára P 13.50

A szerző egyéb művei:

A kettős könyvvitel lényege . . P 5.—
Mérlegtani alapvetés . . . . . P 12.—
Árvető könyvvitel. Átíró módszerek P 12.—

Athenaeum Könyvesbolt

Budapest, VII., Erzsébet-körút 7.

— A Nemzeti Bank főtanácsa ülést tartott. A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa január 26-án ülést tartott, amelyen az üzletvitelről szóló jelentés meghallgatása után folyó és adminisztratív ügyekkel foglalkozott.

— Tavaszi virágzás Felsőhegyen. Felsőhegyről jelentik: Az enyhe időjárás megcsúfolta januárt. Hótakaró helyett a természetben megjelent a tavasz, itt, a bácskai Felsőhegyen kivirágzott a kankalin, az agófű, a tyúkhúr, a veronika, a százszorszép, de még a piros árvácska is. Ilyen enyhe télre, illetve ilyen korai tavaszra már több mint egy emberöltő óta nem emlékeznek ezen a vidéken.

— A lavinaomlás eltemetett egy 15 tagú sijárőrt, a Horthy-csúcs megmászása közben. A *Salgótarjáni Acélgyári Levente Egyesület* sijárőre elhatározta, hogy a Kárpátok legmagasabb pontját megmássza és ott elhelyezi *Horthy* Miklós kormányzónk bronzból elkészített arcmását. A sok jelentkező közül a legjobb sielőket és hegymászókat választották ki. A járőr vezetésére *Liptai* Pál gyári mérnök, leventeegyesületi elnök, ifj. *Vargha* Kálmán síszakosztályi elnök és *Bagyinszky* János simester vállalkoztak. Valamennyien gyakorlott magashegyi sízők voltak. *Orosz* Imre százados a honvédelmi minisztérium részéről mint megfigyelő kísérte el a *Borsa* községből útnak indult 16 tagú járőrt a *Mosolygó-tó* katlanán keresztül. A járőrben a négy vezetőn kívül kilenc levente és négy versenysíző elindult a végzetes útra. Már közel jártak a célhoz, amikor egy teljesen lavinamentesnek látszó lejtőn két nagy hótábla levált, majd az egész hómező apró darabokra töredezve csúszni kezdett lefelé. A lavina a biztonsági okokból három részre szakadt járőr valamennyi tagját eltemette és közülük csak *Vargha* Kálmán tudott kiszabadulni, aki azonnal segítségért sietett Borsára. Az ott állomásozó hegyivadászok, a Ludovika Akadémia sítanfolyamának résztvevői és polgári sízők azonnal a helyszínre siettek, de másnak holtan sikerült kiásniok a járőr tagjait. Az először megtalált öt holttestet azonnal Salgótarjánba szállították és ott nagy gyászpompával eltemették őket. A járőr többi tagjait is sikerült felkutatni, akiket ugyancsak Salgótarjánban helyeztek örök nyugalomra vasárnap délután. A salgótarjáni leventék hősi halottainak temetésén vitéz *Bédy* Alajos vezérezredes mondott búcsúztatót.

— Újabb természeti katasztrófák sujtják Argentinát. Buenos Airesből jelentik: Egyre újabb természeti katasztrófák követik a legutóbbi súlyos földrengést, amely eltüntette a föld színéről San Juan tartományi fővárost. Rio Gallerostól mintegy 25 kilométerre délnyugatra működésbe lépett egy régen kialudtnak hitt vulkán s az egész környéken heves földlökéseket éreznek. Salta tartományban a Medio folyó kilépett medréből és messze területeket elárasztott. Egyes vidékek teljesen el vannak zárva a külvilágtól.

— Tűz egy cipőüzemben. Hajnalban a *Kazinczy*-utca 9. számú házba hívták a VII. kerületi tűzoltókat. A házban dolgozik a »*Cipő Kft. cipőtermelőüzeme*«. Ennek helyiségeiben ismeretlen okból tűz ütött ki. A tűzoltók poroltóval fékezték meg a lángokat, félórai munkával, ekkorra azonban körülbelül 100—120.000 pengő kárt okozott a tűz, elpusztítva az üzem helyiségeiben felhalmozott készítés alatt álló bőranyagot.

— A Gárdonyi-Társaság és a Tömörkény-Kör estje. Az *Országos Gárdonyi-Társaság* február 4-én délután ½6 órakor a Baross-Szövetség dísztermében (VIII., Múzeum-utca 17.) a szegedi *Tömörkény Irodalmi Kör* közreműködésével felolvasóülést tart.

— Befizetési lap a január 31.-i lejáratok megújítására. Vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, amennyiben előfizetésük január 31.-én lejár, ma befizetési lapot mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy a megújításra szánt összeget mielőbb adják fel, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen.

— Orvoshét Balatonfüreden. Ebben az évben *május 8-tól május 13-ig* rendezik a Balatonfüredi Orvoshetet, most már huszadszor. Professzorok, orvostudósok tartanak előadásokat az ország minden részéből összegyülő orvosok előtt. Jelentkezni lehet a balatonfüredi fürdőigazgatóságnál részvételre.

— A svájci magyar követ látogatást tett a Vöröskereszt nél. *Bernből* jelentik: Báró *Bakach-Bessenyey* György svájci magyar követ látogatást tett a Vöröskereszt nemzetközi bizottságánál, valamint a Vöröskereszt ligájánál. Kíséretében volt dr. *Kövér* Gusztáv, a nagyar kormány kiküldötte a Vöröskeresztnél és *Vadár* Ervin genfi magyar főkonzul. A magyar követet a nemzetközi bizottság tagjai jelenlétében Max *Huber* tanár, a bizottság elnöke, Vöröskereszt Ligában pedig *Rouget* ezredes főtitkár fogadta. A magyar követ megtekintette a Vöröskereszt dolgozóhelyiségeit, valamint raktárát, ahonnan a szeretetadományokat szétküldik, hadifoglyok és az inséget szenvedő országok polgári lakossága részére.

— A gyógyhelyi bizottság ülése. A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság *Karafiáth* Jenő titkos tanácsos elnöklésével ülést tartott, amelyen az elnök megnyitójában köszönetet mondott a Nemzetközi Fürdőügyi Szövetség szlovákiai tanácskozásain résztvett magyar kiküldötteknek, akik eredményes munkásságukkal újabb hasznos szolgálatot tettek a nemzetközi fürdőügynek. Rámutatott továbbá a legújabb budapesti gyógyvizű népfürdők nagy fontosságára, majd kiemelte a létesítendő fürdőügyi múzeum és a Bizottság által indítandó széleskörű orvosi propaganda rendkívüli jelentőségét. *Pölzel* Jenő, *Szviezsényi* Zoltán, valamint *Groó* Béla bizottsági tagok felszólalása után *Breit* Vince főtitkár ismertette a megoldásra váró összes időszerű kérdéseket.

— A levegőt is lopják... A *Lujza u ca* 6. számú házban lévő szikvízüzem vezetője *különös lopás* ügyében tett feljelentést a főkapitányságon. Az üzem igazgatója elmondotta, hogy szerdán reggel, amikor bementek az üzembe, legnagyobb meglepetésükre egy métermázsás súlyú, több mint 6000 pengőt érő *sűrített levegő-tartály*, amit a szikvízkészítésnél használnak, *nyomtalanul eltűnt*. A detektívek is szinte értetlenül álltak a lopás előtt, mert semmi nyomot nem találtak arravonatkozóan, miként vihették el a tolvajok a tartályt. Valószínű, hogy a nagy erejű tolvajtársaság *állócsót* használt és a helyszínnel ismerős volt. Kézrekerítésükre megtették az intézkedéseket.

— Mindig más ételeket, de az élelmiszerek egyformán takarékos felhasználását és a gázkészülékek helyes kezelését mutatják be a Gázművek főzőelőadásain, a VII., Vilmos császár-út 3. szám alatti előadóteremben minden kedden és pénteken délután ½5 órakor. Belépődíj nincs, ruhatár, kóstoló díjtalan.

— Eltemették Csecsotka Károlyt. Szerdán délután a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra *Csecsotka* Károly kormányfőtanácsost, a kiváló szlovák írót és lapszerkesztőt, aki annakidején *Arany, Petőfi, Jókai* és *Mikszáth* műveit fordította szlovák nyelvre. A temetésen képviseltette magát a külügyminisztérium, a Magyarországi Szlovák Közművelődési Társulat, a Szlovák Katolikus Munkáskör és a *Slovenske Novinu* szerkesztősége is. A gyászbeszédet dr. *Podhradszky* György főszerkesztő mondotta, rámutatva arra, hogy az elhúnyt a magyar-szlovák megértés és testvériség bajnoka volt.

— Hangverseny a vasuti misszió javára. A Vasuti Misszió javára február 6-án este fél 7 órakor nagyszabású hangversenyt rendeznek *Anna* főhercegasszony, Angelo *Rotta* apostoli nuncius, *Zsindely* Ferenc kereskedelemügyi miniszter és dr. *Beresztóczy* Miklós miniszteri tanácsos védnöksége alatt. Beszédet *Slachta* Margit és *Oetter* György pápai kamarás mondanak.

— Halott a szeméttelep gödrében. Ma reggel a guberálók a *Cséri*-szeméttelep egyik kokszgödrében egy látszólag mélyen alvó, rongyosruhájú, zsákdarabokkal leterített férfit találtak. Megpróbálták felrázni és ekkor fedezték fel, hogy a 35—40 év körüli, borotválatlan, kiéhezett külsejű ember *halott*. A rendőri bizottság *semmiféle iratot nem talált nála*. Kilétének felderítésére nyomozás indult.

— Milyen az ideális menyasszony? Miskolcról jelenti tudósítónk: A miskolci Katolikus Legényegylet kultúrestjén Farkas Ferenc, Borsod megye leventelelkésze kifejtette, hogy az ő megítélései és vizsgálódásai alapján milyen menyasszonyt kívánnak a férfiak. A menyasszonynak vallásosnak, háziasnak és szerénynek kell lennie. A vallásosság teszi meleggé a legénylelkeket, a leány háziassága a konyhában, lakásban, gyermeknevelésben, ügyeskedésben, közvetlenségben nyiltkozik meg, míg a szerénység és hűség biztonságával láncolja magához a férfit. A kultúrest férfiközönsége egyhangú helyesléssel azonosította magát ezekkel az igényekkel.

— A kassai egyházmegye új nagyprépostja. *Kassáról* jelentik: Dr. *Madarász* István kassai püspök előterjesztésére a kassai székeskáptalanban a következő előléptetések történtek: Nagyprépost: dr. *Pfeiffer* Miklós, olvasókanonok: *Tost* Barna, éneklőkanonok: *Payer* Ferenc, őrkanonok: dr. *Wick* Béla, székesegyházi főesperes: dr. báró *Vécsey* Aurél, idősebb mesterkanonok: *Cselényi* István, második mesterkanonok: *Braun* László, és harmadik mesterkanonok: *Link* Imre hajci esperes-plébános lett.

— Halálra forrázta magát egy kisfiú. *Zalaegerszegről* jelentik: *Lenner* Dénes bazsi földműves kisfia beleült a konyha kövezetére helyezett, forró vízzel telt edénybe. Mire szülei a kútról visszatértek, a gyermek annyira összeégett, hogy sérüléseibe csakhamar belehalt.

— Felmentő ítélet után 10 évi fegyházat kapott egy gyilkos. A kassai törvényszék Madarász József földmívest szándékos emberölés miatt vonta felelősségre, mert egy este Kecskés Jánost, aki részegen aludt az utcán, bosszúból a tarkójára mért baltacsapásokkal megölte. Az áldozat az egyik szemére vak, de nagyerejű és igen erőszakos ember volt, akitől a faluban mindenki félt. Édesanyja és testvére sem szerették. Többször mondták, hogy bár csak egyszer agyonvernék. Egyébként is rovottmultú ember volt. Érdekes, hogy az ügyben szereplő vádlott, Madarász József is félszemére vak volt. A sértett és a vádlott rossz viszonyban éltek. Pereskedtek is. A törvényszék előtt Madarász tagadta a gyilkosságot. A bíróság több tanut hallgatott ki, majd felmentő ítéletet hozott azzal az indokolással, hogy a rendelkezésre álló adatok nem elegendőek a bűnösség megállapítására. A kassai tábla megváltoztatta a törvényszék felmentő ítéletét és Madarászt szándékos emberölés bűntettéért 10 évi fegyházra ítélte. Ezt az ítéletet most emelte jogerőre a kúria Bán-tanácsa.

— Varsányi Irént elütötte egy taxi. Varsányi Irén 14 éves kereskedőtanulólányt szerdán este nyolc óra tájban a Horthy Miklós-úton elütötte a JK 260. rendszámú kéktaxi. A mentők a Rókus-kórházba vitték. A sofőr ellen eljárás indult.

— Halálugrás a mozgó HÉV-re. A cinkotai HÉV-re a sashalmi állomáson felugrott *Frankó* Mihály 18 éves tanonc, amikor *a szerelvény már erősen mozgásban volt. A lépcsőn megcsúszott, a két kocsi közé zuhant és a kerekek jobblábát tőből lemetszették.* A szerencsétlen fiatal tanoncot *haldokolva* vitték a Magdolna-kórházba. Ugyancsak a HÉV áldozata lett Pesterzsébeten *Balog* Zsigmond 28 éves munkás, aki szintén mozgásban lévő kocsira akart felugrani és visszazuhant. *A kerekek derekában kettémetszették, szörnyethalt.* A tűzoltók testét két darabban emelték ki a kocsi alól.

— Mály Gerő és a királyi látogatás. *Pécsről* írja tudósítónk: *Mály* Gerőt, a népszerű komikust családi kapcsolatok fűzik Baranyához. Édesapja ugyanis *Siklóson* volt állomásfőnök. Amikor *I. Ferenc József* Siklós környékén tett látogatást, a siklósi állomáson Mály Gerő édesapja tisztelgett előtte. A király elbeszélgetett az állomásfőnökkel, aki boldogan ujságolta, hogy azon a napon fia született. A király mosolyogva gratulált. A boldog apa a nap örömére a Gerő név mellé a József nevet adta még fiának.

Eger is szállítja a téli zöldséget

Az elvermelt téli zöldségből egyre jelentősebb tételek kerülnek piacra. Zeller és kalarábé is érkezik az ország több vidékéről.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: Gülbaba-burgonya és nyári rózsa 30.55, őszi rózsa 29.50, Ella és sárga 26.35, étkezési Krüger 23.75, étkezési Woltmann 24.80 pengő métermázsánként. Melegágyi saláta 40—140, melegágyi retek 120—200, kelbimbó 400—800, feketegyökér 200—500, torma 70—450, zeller 80—120, céklarépa 80—140, vöröskáposzta 200—460, feketeretek 50—150, csiperkegomba 1000—1600, kalarábé 80—140, fejeskáposzta 34—50, kelkáposzta 40—60, sárgarépa 25—36, petrezselyemgyökér 50—70, sütőtök 30—80 fillér.

A gyümölcspiacon a nemes alma 260—580, közönséges 180—300, nemes körte 400—700, kötözött szőlő 900—1200, héjas dió 800—860, dióbél 26—27 pengő.

A tojáspiacon az eredeti ládaáru friss és hütöházi tojás 548—556, főzőtojás 528—536 fillér kg-ként nagyban.

Lehel Mária

a gyomai nyomtatóműhely s a hozzája fűződő nagyszerű könyvkultúra, a század első két évtizedének ez az öntudatos, népi hagyományok gyökeréből fakadt ízlése az ő termékeivel döntő sikert aratott Párizsban. Bizonysága ez is annak, hogy a szép könyv nem a nagy tőke kérdése csupán, de még ma is: hit és alázatosság kérdése. A Petit Palais kiállítása furcsa, álmodozó sziget volt a rohanó világ tengerében. Sem a dollárok varázsa, sem a technika fölényes észszerűsége nincs különösebb hatással a szép könyvre. Az valami különös üvegházi virág: meleg levegő és humusz kell számára. *Nádai Pál*

FELHÍVÁS! *Riedl Frigyes emlékének tisztelőihez.* Esztetikai irodalmunk büszkeségének, nemzedékek nagy oktatójának emlékezetét — halála tizedik évfordulóján — tanítványai és barátai művészi emlékéremmel kívánják megörökíteni. A Riedl arcmásával készülő bronzplakett megmintázását a magyar éremművészet kiválósága, *Beck Ö. Fülöp* szobrászművész már munkába vette s karácsony táján az érmek előreláthatólag szétküldésre kerülnek. Darabját 15 pengős árban lehet megrendelni. Volt tanítványai és tisztelői közül azok, kik a hűségnek és kegyeletnek szimbólumául szánt művészi alkotást megszerezni óhajtják, szíveskedjenek ezt az összeget 16.117. számú postabefizetési lapon a Magyar Földhitelintézethez lehetőleg november hó végéig eljuttatni.

Október hó 1-én a Modern Kiállításszervező Bizottságnak *a magyar posztimpresszionisták* műveiből a Könyves Kálmán magyar műkiadó r.-t. helyiségében rendezett kompozíció-kiállítása;

4-én a Tamás-galériának a XX. század magyar festészetének kialakulását feltüntető kiállítása;

11-én *a Székesfővárosi Iparrajziskola szőnyegszövő tanműhelyének* és a *Székesfővárosi gobelinszövő foglalkoztató műhelyének* kiállítása a *Nemzeti Szalón*ban;

ugyanaznap az *Ernst-Múzeumnak Ferenczy Noémi, Herman Lipót, Istókovits Kálmán, Lehel Mária* festők és *Péry László* szobrász műveiből állott kiállítása;

18-án az *Orsz. M. Képzőművészeti Társulatnak a Magyar Arcképfestők Társasága*, a *Magyar Akvarel- és Pasztelfestők Egyesülete, Burghardt Rezső, Kacziány Aladár, Nagy Sándor, Nagy Sándorné Kriesch Laura* és *Pállya Celesztin* műveiből rendezett őszi tárlata;

ugyanaznap a *Soproni Képzőművészeti Kör* XXIII. képkiállítása;

ugyanazon hó 20-án „A Kis Szalón"-nak *Juszkó Béla* festőművész műveiből álló kiállítása;

ugyanazon hó 29-én a *Nemzeti Szalón*nak *Bartoniek Anna, Endresz Alice, Hranitzky Ilona, Kampis Antalné Muzsnai Kampis Margit, Kiss Vilma, Loránt Erzsébet, Futás-*

LEHEL MÁRIA: KONYHACSENDÉLET

Lehel Maria

festo szul. 1889
marc. 5
Bjest.

Nagybanya, 1914 ij
Paris

Expressionista
tanulmyfot
Aktok, csendé-
letek.
Gyermekfej i
mive. tová-
rosi muzeum

Thieme-Becker
22. 578

Lehel Mária

Genovai részlet olaszt

Tm. Bp 1932.

vargaló három testőr öltözete: sisak ló-
kettős elejű kabát a mellen lebegő zsirózás-
val; szűk nadrág s csizma térden felül
l lóg s kezeiken vivókeztyűt hordanak. A
llon van átvetve. A nyeregkápájánál a
rócz sarkában koronás „FJ1." monogramm
an két sorban:

rde- Gend'Armerie"

50"
Verlag und Eigenthum der Kunsthand-
in Wien".
méretei 33.5: 25.5 c/m.

Armée nach der neuesten Adjustirung
von A. Pettenkoffer und A. Strassgschwandner
omás, chinai papiroson s a monogram helyett
sassal.)
nyomás, háttérrel.)

55/93 № 1235.

Lehel Mária

koll. kiáll. az Ernstben

1931 okt.

Lehel Maria

Koll. kiill. a Tamás
Galeriában XXVI. kiáll.
1931.

M. Néprajzi-Társaság VIII. 121.

Lehel Mária

1913. zsúrimentes kiáll.
Müvészház
Mária, paszlell, 300.–
Fürdés után, olyf 600.–

~~Amerikai magyar telepek II. 182.~~

MÁSODIK TEREM.

Simkovits Jenő festményei.

25. Önarckép (1923.) . . . . . 400.—
26. Herakles a kigyókkal . . . . . 600.—
27. Öreg ember . . . . . 500.—
28. Kis Madonna. Magántulajdon.
29. Ház kutgémmel . . . . . 400.—
30. Zsuzsanna és a két öreg . . . . . 500.—
31. Önarckép . . . . . 200.—
32. Szeles nap . . . . . 250.—
33. Felhők . . . . . 250.—
34. Erdő . . . . . 350.—
35. Nőrablók . . . . . 700.—
36. Öreg bácsi. . . . . 300.—
37. Nagy Madonna . . . . . 1200.—
38. Önarckép . . . . . 450.—
39. Dávid és Góliát . . . . . 350.—
40. Idyll. Magántulajdon.

ELSŐ TEREM.

Lehel Mária pasztelljei.

1. Csendélet . . . . . 350.—
2. Piros reflexek . . . . . 400.—
3. Varróleány . . . . . 400.—
4. Lustálkodás . . . . . 400.—
5. Fiatal lány . . . . . 350.—
6. Regényolvasás . . . . . 400.—
7. Olvasó lány . . . . . 350.—
8. Csendélet . . . . . 250.—
9. Ágnes. Magántulajdon.
10. Táncosnő. Magántulajdon.
11. Hangulat . . . . . 350.—
12. Fehér kesztyü . . . . . 350.—
13. Kék sál . . . . . 400.—
14. Kéksapkás nő . . . . . 500.—
15. Csüggedés . . . . . 500.—
16. Harisnyastoppolás . . . . . 500.—
17. Várakozás . . . . . 500.—
18. Levél . . . . . 500.—
19. Fésülködő nő . . . . . 350.—
20. Családás. . . . . 400.—
21. Reggeli . . . . . 350.—
22. Akt . . . . . 300.—
23. Csendélet . . . . . 300.—
24. Álmodozó. Magántulajdon.

Ernst Museum kiállítása

XCII. (1927)

Lehel Mária

koll. kiáll. Tamás
Galéria

cród

Újság. 1943 ápr. 13
(c. a. Lehel Mária
festményei.)

eghel T.

~~meghalt~~ ~~Antwerpenben~~ Bruxellesben 1569-ben.

aspár

lve van ábrázolva. Balról a férfi foglalt
kancsót nyujtja a jobbra látható feleség-
terdén nyugtatja. Mindkettőjök arcza
i fejen sapka van, haja barna, bajusza s
nyaknál szétáll s bő újjú kabátja szür-
, piros belésű kabátja alól ingválla kilát-
kék kötény van körve. Tőlül balra a mester

RVS BRVEGEL. F: 10

42 cm.
ki lakásból

Kamarasinski lakásból 1848

Al. Vers 231

Lehel Mária

kiállítása.

Royal Nálló

1928. nov

" Inmaculata conceptio "

y 61. Juan Antonio Escalan-
te.

Lehel Mária

kall. kiáll. Ernst-

rád

Ujság. 1927. okt. 2

(e. a.: Az Ernst-
muzeum csoport
kiállitása.)

~~1497.~~
474

ujfelt 474

(tan van ábrázolva

tó, és kissé jobbra fordul. Széles karimájú
hosszú hoja, szeme, szemöldöke és bajusza
vált. Ingének gallérja lehajtott, kabátja
ölül balra: „F HALS"

: 52:42·6 cm. — A Nemzeti Muzeum-
hagyatéka ománya) 1897. II. 2-án a 3787
~~474.~~ alatt erkezett. (428/97.) — Az át-
~~A. 2.~~ vonatkozó jelentés Budomásul vette
742 a. lévat (85/98).

673

Frohner D. hagyon 1891 mára 28

428/97: II.

HÉTFŐ
január 31

BUDAPEST I.

6.00 : Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata.
6.25 : Ébresztő. Torna.
6.45 : Reggeli zene. Közben
7.00 : Hírek. Közlemények.
8.00 : Német, román, szlovák, ruszin és szerb híradás.
8.35 : Délelőtti muzsika.
10.00 : Hírek.
10.15 : Sovinszky László szalonzenekara.
11.10 : Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
11.15 : Leopold Mozart : D-dur divertimento (berlini állami opera zenekara, vez. Gmeindl).
11.40 : Akik életükért hareoltak. Dr. Müllerné Mikes Margit előadása. Felolvasás.
12.00 : Harangszó. Himnusz.
12.10 : Beszkárt-zenekar. Vezényel Müller Károly. Közben
12.40 : Hírek.
1.20 : Időjelzés, vízállásjelentés.
1.30 : Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata.
2.00 : Lehár : Zenei emlékek, egyveleg. Előadja a rádiózenekar Bertha István vezénylésével.
2.30 : Hírek. Műsorismertetés.
3.00 : Csorba Gyula cigányzenekara muzsikál. Közben
3.30 : Fővárosi árvák vidéki otthonában. A közvetítést a bicskei Horthy Miklósné Árvaházból vezeti Budinszky Sándor.
4.20 : Hulczky László tánczenekara játszik.
4.45 : Időjelzés, hírek.
5.00 : A mezőgazdasági termelő beszolgáltatási jutalma. Dr. Jánki Gyula miniszteri osztálytanácsos előadása.
5.15 : A rádiózenekar műsorából. Vezényel Fridl Frigyes. 1. Dr. Nagy Frigyes : Balettjelenetek ; 2. Buday Dénes : Csodatükör, balettzene ; 3. Buttykay Ákos : Capriccio ; 4. Országh Tivadar : Parasztdalok ; 5. Fridl Frigyes : Tarantella.
5.45 : A hadigondozottak illetményei. Vitéz Máthé Kálmán altábornagy előadása.
6.05 : Schubert-melódiák. 1. Te vagy a csend (Elisabeth Schumann) ; 2. Éji dal (Heinrich Schlusnus) ; 3. a) Moment musical (f-moll) ; b) B-dur impromptu (zongora : Backhaus) ; 4. Margit a rokkánál (Anday Piroska) ; 5. Csalfa szerelem (McCormack).
6.30 : A Szent Margit ünnepek után. P. Badalik Bertalan, a Szent Domokos-rend magyarországi tartományfőnökének előadása.
6.50 : Hírek.
7.00 : Vezényel a szerző. Dolecskó Béla műveiből játszik a Budapesti Hangversenyzenekar. Az összekötőszöveget írta és felolvassa Segesdy László. Közreműködik Barabás Sári, Rácz Vali, Bilicsi Tivadar, Angyal Nagy Gyula, Solthy György, a Holéczy-együttes, a Budapesti Kamarakórus Paulovics Géza vezetésével. Rendező Böhm László. (Az 1943. december 19-i adásunk megismétlése hangfelvételről.)
8.00 : A székely lírikus, Tompa László. Bevezeti Kovács László. Felolvasás. Közreműködik Lukács Margit és Táray Ferenc .
8.30 : Vándorló témák. A Parasztbecsület útja Verga novellájától és drámájától Mascagni operájáig. Irta Innocent-Vincze Ernő. Rendező Böhm László. Az Operaház zenekarát Vincze Ottó vezényli. A drámai rész szereplői : Turiddu — Jávor Pál ; Santuzza — Somogyi Erzsi ; Alfio — Lehotay Árpád ; Nunzia, Lucia — Berky Lili ; Lola — Eöry Kató. Az operarészletek előadói : Laczó István, Rigó Magda, Losonczy György, Budanovits Mária, Gödel Hilda és a Laskó-énekegyüttes.
9.40 : Hírek.
10.10 : Hírek német, angol és francia nyelven.
10.40 : Magyar nóták. 1. Hevesi József : Hajlik a rózsafa (Kovács verse, Kalmár Pál) ; 2. Dezső Gábor : Harmat ilon szeretője (Orbán Sándor) ; 3. a) Csárdás kis kalapot veszek ; b) Túl a Tiszán faragnak az ácsok (Mindszenti István) ; 4. Kiss-Angyal Ernő : Mikor én még a tavaszban (Héjjas verse, László Imre) ; 5. Buday Dénes : Két kezével szórta rád (Váraljai verse, Palló Imre dr.) ; 6. Szerdahelyi János : a) Szemet vetett rám egy legény (Imre verse) ; b) Répa, répa (Marcali verse, Nagy Izabella) ; 7. Oláh Kálmán : Csak tebenned (Korányi verse, Lontay Rajner László) ; 8. Thurzó Nagy László : Nincsen pénzem (Sassy verse, Mindszenti István) ; 9. Teghze-Gerber Miklós : Kék a szemed (Szondy verse, Kalmár Pál).
11.10 : Tánczene.
11.45 : Hírek.

BUDAPET II. 288.5 m

5—5.30 : Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.
7.00 : Német nyelvoktatás. Tartja Szentgyörgyi Ede dr.
7.25 : Fauré, a francia műdal mestere. Huzella Elek előadása. Közben Fauré-dalok hanglemezről. 1. Les Berceaux Ninon Vallin, ének, Marguerite Long, zongora) ; 2. Jardin nocturne (Pierre Bernac, ének, Poulenc, zongora) ; 3. Clair de luna (Ninon Vallin, ének, P. Darck, zongora) ; 4. Prison (Pierre Bernac, ének, Poulenc, zongora) ; 5. Soir (Ninon Vallin, ének, P. Darck, zongora) ; 6. Adieu Norena, ének, a zenekart vezényli Coppola) ; 7. J'ai presque peur en vérité (Suzanne Stappen, ének, a zenekart vezényli Coppola) ; 8. Aprés un réve (George Thill, ének, M. Fauré, zongora) ; 9. Rencontre (Eidé Norena, ének, a zenekart vezényli Coppola).
8.00 : Horváth Dudás József cigányzenekara muzsikál.
8.30 : Bezerédj Amália első gyermekkönyvünk szerzője. Sz. Weress Jolán előadása.
8.55 : Szalónötös. 1. Benyovszky Frida : Hópelyhek, keringő ; 2. Fries Károly : Részletek a Halálos csók c. filmből ; 3. Nováki László : Humoreszk ; 4. Micheli : Rózsák és pillangók.
9.25 : Színek összhangja a festészetben. Hoffmann Ernő dr. előadása.
9.40 : Zenekari művek. 1. Wagner : Tannhäuser, nyitány (Amsterdami Concertgebouw zenekara, vez. Mengelberg) ; 2. Rimszkij-Korzakov : Scherezáde, szvit.
10.40 Hírek.

KISÉRLETI ADÓÁLLOMÁS
415.5 méteren
5.30—6.55 : Gondűző derű.

KASSA

6.00: Budapest I. műsora.
10.00: Budapest I. műsora.
11.40: Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés.
12.00: Déli harangszó, himnusz.
12.10: Budapest I. műsora.
3.30: Brahms: c-moll vonósnégyes (Breronell négyes). Hanglemez.
4.05: Mesél a világ: A furfangos házaló. Francia népmese.
4.20: Kedvelt dalok. (Hanglemezek.)
4.45: Budapest I. műsora.
5.00: Német, román, szlovák, ruszin és horvát híradás Budapest II.-ről.
5.30: A Bohém tánczenekar műsora.
6.05: Egy francia asszony-diplomata viszontagságos útja a Felvidéken. Dr. Birkás Géza előadása.
6.25: Clementis Klára zongorázik.
6.50: Budapest I. műsora.
10.10: Budapest II. műsora.
10.40—végig: Budapest I. műsora.

RÖVID HULLÁM EGÉSZ HÉTEN
Éjféltől 1.54-ig 32.88 méteren.

Délibáb

Fényes Alice és Pákozdy Ferenc, „A mi kisvárosunk" szerelmespárja. A Vígszínház újdonságáról szóló beszámolónkat jövőheti számunkban közöljük

Somlay Artur élete egyik legszebb szerepét játssza a Vígszínház újdonságában *(Mérei-képek)*

Heszke Béla fordításában nagy sikerrel mutatták ae a kolozsvári Nemzeti Színházban Roger Ferdinánd „Mindenért fizetni kell" c. francia vígjátékát. Az előadást következő számunkban ismertetjük.

*

V. Benkő Gyula a napokban kellemetlen műtéten esett át:

Vitéz Oszlányi Kornél vezérőrnagy, akit Magyarország Kormányzója a Mária Terézia Rend lovagjává avatott *(Várkonyi Studió)*

meg kellett csapolni a homlokűregét, mivel influenzája odahúzódott. Ez a kis operáció azonban nem tudta megakadályozni a kitűnő fiatal művészt munkájában. Filmfelvételét még aznap folytatta és este fellépett a Pesti Színházban is.

*

Dénes György, aki az utóbbi években nemcsak mint színész, hanem mint író is nagy népszerűségre tett szert, befejezte legújabb regényét, amelynek „Árnyak' a címe. A regény már nyomdában van és valószínűleg február közepén kerül az olvasóközönség kezébe.

*

Valamelyik régebbi számunkban arról számoltunk be, hogy az elmúlt szezonban Latabár Kálmán volt a fellépésrekordere. Most arról értesültünk, hogy a fiatal Rátonyi Róbert teljes 46 fellépéssel „lefőzte" Latyit és így ő szerepelt legtöbbször a szezonban.

*

Különös szerződést írt alá Walter László, a nagyszerű fiatal zeneszerző egyik filmgyártó-vállalatunknál. Eszerint kötelezte magát egy új filmzene megkomponálására. Az író, forgalókönyv és a színészek még nem véglegesek, vagyis a film még nincs meg, csak a kísérőzene. A gomb már készül — már csak a kabát hiányzik hozzá . . .

Bajor Gizi és Árpád Margit Lehel Mária képkiállításán *(Állányi felv.)*

Délibáb. 1944. 5.7. (Jan. 29.)

LEHEL MÁRIA festőnő szül 1889 márc. 5-én Budapesten. Ferenczy Károlynál tanult, Budapesten és Nagybányán. Tanulmányúton járt Olaszországban és Párizsban. A Nyolcak kiállításain vendégként szerepelt s részt vett a Művészház kiállításain is. Egy képe a Szépművészeti Múzeumban van

Lehel Mária

Lehel Mária

Helikon
1922. apr. (Akt) Gráf-
Magdolna.

Palóczy László:

Egész alak, hétnyolcrau
ve. Rövid haja, szemöldöke, (
kékes szürke s arcza lebere
bélésű prémkucsmáját s b
ravalója, atillája, vállra veten
zsinórból való s magas sz
márványlapokkal kirakott te
„Grimm R. 1861" olvasható,
talapzaton álló diszedényen tu
Az égbolt felhős.

Olajfestés vászonra
M. Képt. 126
Az 1861 diki kepvíse
1896. III. 3. az e
nan 1896. XII. 28 – 29. ér

Lehel Mária

1920. dec.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Pierrot, olaff.

Verne: Utazás a holdban V. 79.

Lehel Mária

Csendélet, alap

Budapest székesfőv. tulajd.

~~Bronzkori telep, pénzeskút V. 194~~

—

„Braziliában kilóra mérik a festményt" — mondja Lehel Mária

Lehel Mária, a kiváló magyar festőművésznő, *Ferenczy, Rippl-Rónay* és *Kernstock* volt tanítványa, akinek csodálatos »színköltemenyeiből« Budapesten kívül Párisban, Rómában, Milánóban, Genovában, Londonban és Sao Paolóban is rendeztek nagysikerű kiállításokat, *holnap nyitja meg ismét itthon gyüjteményes kiállítását tavaly készült pasztelljeiből a Fészek Művészek Klubjában.*

Miután a hazai és a világsajtó sok-sok többhasábos cikkben méltatta a fiatal magyar művésznő tehetségét, most

élményekben gazdag művészéletének emlékezetes eseményei

iránt érdeklődtünk, miközben Lehel Mária nagy gonddal rendezgette a Fészek Klub másodikemeleti szalonjában kiállításra kerülő képeit.

— Legújabb kedves emlékeim közé tartozik, — meséli unszolásunkra — hogy Braziliába érkeztemkor, ahová a saopaolói polgármester, a múzeum igazgatója és a magyar konzul hívtak meg és a magyar kultuszminisztérium támogatásával utaztam, már Rio de Janeiróban a hajóállomáson várt a saopaolói Diario da Noite riportere, úgy hogy *még szinte meg sem érkeztem Braziliába, a lapok már tele voltak a nevemmel és képemmel.*

— Ennek köszönhettem aztán — meséli nevetve —, hogy Santosban a vámtisztek *olyan hatalmas összegű vámot róttak a képeimre, hogy képtelen voltam kifizetni.* Erre hosszas bizonygatásomra elhitték, hogy a képek még csak befejezetlen vázlatok és könyörgésemre úgy mérsékelték a vám összegét, hogy

festményeimet lemérték és a kiló-súlyuk után járó összeget kellett csak megfizetnem.

Habár a vámtisztek azzal, hogy kilogrammal mérték a művészetet, kissé meg is csúfolták, mégis hálás vagyok nekik, hogy így segítettek rajtam.

Kígyó és hangyakalandok

— *Csípős emlékek Braziliából a kígyók, a hangyák* és az örökké lustálkodásra ingerlő, fárasztó, tropikus éghajlat. A kígyókat hatóságilag rendszeresen és szorgalmasan irtják, mégis amikor valamelyik nap a mellette lévő, egy éve lebontott épület romjaiból *félelmesen siklott, csúszott felém Brazília kiirthatatlan, veszedelmes csúszómászója.* Rendőrért kiabáltam, aki pillanatok alatt ott termet és gyakorlott mozdulattal elpusztította a kígyót.

— A hangyákkal már nehezebben lehetett boldogulni. Sao Paolo akkori legelőkelőbb, *legtisztább* szállodájában laktam, de ha este az asztalon morzsa maradt véletlenül,

reggelre egy hangyabolynyi hangya feketéllett, nyüzsgött körülötte.

Ételtel megrakott tálcát nem lehetett csak úgy egyszerűen letenni az asztalra, hanem *egy tányért meg kellett tölteni vízzel, a tányérba poharat tenni és csak ennek a tetejébe lehetett a tálcát »hangyabiztosan« elhelyezni.*

Csupa virág, csupa muzsika

— A tropikus hőséget csak az enyhíti, hogy *naponta félóráig úgy zuhog az eső, hogy ez alatt az idő alatt félméter magasra emelkedik a víz, úgyhogy a taxik sem tudnak közlekedni.* A párolgás azonban olyan erős, hogy félóra mulva ismét szárazak az utak. Ezzel szemben aki egyszer is látta, sohasem felejti el többé Brazilia sötét kobaltkék egét, vakító hófehér felhőit, buja színdús növényzetét.

Braziliában a rózsa káposztafejnagyságú.

Sao Paolóban *az utcákat virágerdők övezik,* bíborvörös, sárga, lila, kék virágok — de *minden utcában csak egy szín van kép. viselve.*

Sao Paolo kultúrélete iránt érdeklődve, a művésznő elmondja, hogy színházépület ugyan van a városban, de állandó színtársulat még sohasem működött. *Kizárólag a bohózatokat és a tréfákat szeretik.* Annál fejlettebb azonban a braziliai *zenekultúra.* A világ klasszikusainak műveiből hangversenysorozatokat rendeznek, amelyekre mindig *ingyenes a belépés.* Braziliában *mindenki tud énekelni, el lehet mondani, hogy az ország csupa virág és csupa muzsika.* A világirodalom remekei közül legszívesebben *francia írók* műveivel ismerkednek a braziliaiak.

— Hát az építészettel, szobrászattal és festészettel hogy állnak Sao Paolóban? — kérdezzük.

— A város központja *a felhőkarcolók metropolisa,* de kifelé haladva északamerikai stílusú *villanegyedekkel* találkozunk. A festészetet és szobrászatot csak bizonyos körök pártolják, de ezek mindent megtesznek e két művészeti ág fejlesztésének az érdekében.

— Felejthetetlenül szépek a brazilai félvér-benszülött-néger keverék nők.

Egy párat közülük sikerült megörökítenem, de sajnos, — mondja mosolyogva — *hazajövetelemkor már Olaszországban és Franciaországban mindet megvették tőlem.*

— Igaz, a hazajövetel! — mondja — felejthetetlen volt. Amint Európába értem és megláttam az itthoni dombokat, az itthoni tájakat, úgy éreztem, hogy *az embert is éppen olyan gyökér húzza vissza szülőföldjére, mint amilyen a virágokat a talajhoz köti.*

Meséli még, hogy Milánóban, amikor *Carpi* professzor megnyitotta egyik kiállítását, beszédében megállapította, hogy

»érdekes, a magyar művészek mind poéták«.

És csakugyan, amint elnézzük *Lehel* Mária kiállításra kerülő pasztelljeinek franciásan finom vonalait, csodálatosan gazdag színeit, érezzük, hogy ez *több* a valóságnál — ez már költészet.

Cserny Éva

KIRÁLY
(Kairó)
kávéház-étteremben
VI. **Lövölde-tér** Tel **224-678.**
Szendi Lajos
szellemes humorával
Kóczé Gyula
gyönyörű muzsikával

Pest 1944. jan. 14

zödött vadászatnál *jobbkarját elvesztette* és rajongója lévén már akkor a muzsikának, — szívósan kitartott amellett, hogy balkézzel is — *zongoraművésszé* képezteti ki magát, — ez maga is olyan páratlan energiára vall, ami a legnagyobb ritkaság.

Ismerték is a félkezű magyar művész nevét nemcsak idehaza, hanem egész Európában, amit csak még megokoltabbá tesz az a körülmény, hogy a zenerajongó férfiút nem kisebb jelességek vezették be a zenei tudományok világába, mint *Liszt* Ferenc és *Volkmann* Róbert.

A zongorairodalom terén egészen új, bal- visszavonult életét [illegible] kéja még »*A félkezű ember könyve*«, amely az elmult világháború második évében jelent meg és amelynek anyagából annakidején előadásokat tartott a háborúból rokkantan, *félkézzel hazatért* katonák számára és megtanította őket félkézzel mindenféle munkára, amiket maga is végzett.

Ha szomorú is, hogy gróf *Zichy* Gézának ez a könyve és munkássága *napjainkban megint időszerűvé vált*, halála huszadik évfordulóján ezzel is, de méginkább művészi tevékenységének maradandó becsű dokumentumaival jól esik foglalkoznunk.

p. g.

Bihar sarkában áll az ország első tanyai internátusa

Komádi, január 14. *(A Pest tudósítójától.)* Nagyváradtól, Bihar megye ősi székhelyétől, vasuton másfélóránvira, Sebes Köröstől mintegy 3 kilométernyire, a dúsantermő Sárrét tanyavilágának kellős közepén fekszik *Komádi* nagyközség. 12.000 lakosa van, jobbára református magyarok. Nagy nevezetessége van ennek a falunak: *itt épült fel 420 tanyai, jobbára zsellérgyermek számára a Horthy Miklós Állami Népiskola és Népiskolai Nevelőintézet, vagyis az ország első és ezideig egyetlen tanyai internátusa.*

A kormány állította fel, azzal az előzetes feltétellel, hogy a gazdag község az intézménynek telket ad. Komádi község elöljárósága sietve mondta ki az igenlő határozatot, sőt még egyéb áldozatokra is hajlandó volt, csakhogy máshová ne vigyék valahogy az első tanyai internátust, ha már egyszer rájuk gondoltak a minisztériumban. Áll tehát, nem messzire a községházától és a református templomtól ott áll *a komádiak büszkesége, a nyolcosztályos elemivel.* Meglátogattuk az intézményt és beszélgettünk *Mándoky* Bélával, az igazgatóval. Milyen is egy ilyen tanyai internátusban az élet? Mándoky igazgató úr töviről-hegyire elmond mindent:

— Növendékeink *túlnyomórészt gazdasági cselédek gyermekei.* Szeptemberben jönnek be. A szorgalmi idő az első két osztályban kilenc hónap, a harmadikban és negyedikben nyolc, a négy felsőben pedig hat hónap. *A legtöbb gyerek csak egy párnát hoz magával, meg egy törülközőt.* A ruházkodás *nehéz kérdés* és ezt nagyon sokszor nekünk kell megoldani...

Szalonnával, tojással fizetnek

— Mit fizetnek a szülők a gyermekek után?

— *Nem pénzben fizetnek, hanem búzában, árpában, tojásban és szalonnában.* Természetesen *minden gyermek egyforma ellátásban részesül*, de a szülők természetbeni fizetési kötelezettsége *nem egyforma.* Egy *40 holdas* tanyásgazda, ha csak *egy* gyermeke van, havonta *40 kiló búzát, 6 kiló árpát, 18 kiló kukoricát, 17 darab tojást és 1 kiló 80 deka szalonnát köteles beadni.* De az *ugyanilyen* gazda, ha legalább *hat* gyermeke van, akkor már csak *16 kiló búzát, 2 kiló árpát, 7 kiló kukoricát, 8 darab tojást és 70 deka szalonnát ad.* A teljesen nincstelen, *egygyermekes* zsellér viszont *12 kiló búzát, 6 kiló kukoricát, 2 kiló árpát, 7 darab tojást és 60 deka szalonnát.* Ha pedig a nincstelen zsellér *sokgyermekes*, akkor ez a beszolgáltatási kötelezettség *még erősebben csökken.*

Emberséges, igazságos, szociális gondolkozás érvényesül hát az ország első tanyai internátusában. *A gyerekeknek jó dolguk van itt.* Ebédre egytálételt kapnak, hetenkint háromszor húst, tejet és tojást. Az ízes barnakenyeret az intézet saját péksége süti.

Reggel hatkor van az *ébresztő.* A nevelők megmosdatják és megfésülik a növendékeket, majd *reggeli torna* következik, aztán a *kiadós reggelizés.* Reggeli után levonulnak a tantermekbe. Féltizenkettőig tart a *tanítás*, pontosan 12 órakor az ebéd, majd a *játék.* Két órakor *újra* kezdődik a tanítás és 5 óráig tart. Utána *munka* következik, a lányok *a szövést, fonást is megtanulják.* Félhatkor van a *vacsora*, félnyolckor pedig már *teljesen elcsendesül* a napközben jókedvű zsivajtól hangos internátus.

Minden szép itt, minden jó itt, csak az a szépséghiba, hogy *az iskolának és az internátusnak együttesen mindössze 20 hold földje van.* Ez bizony *kevés.* A vezetők azonban bíznak benne, hogy *ez a probléma is megoldódik nemsokára, legkésőbb a háború végén*, akkor aztán a gyerekek *itt fogják majd megtanulni a földdel és a jószággal való bánást, minden korszerű és hasznos csinját-binját is.* Az első tanyai internátus ma Komádi község méltó büszkesége. De ha megfelelő gazdaságot is kap a Horthy Miklós Állami Népiskola és Népiskolai Nevelőintézet, akkor olyan élet lesz itt, hogy *az intézményre alighanem büszke lesz az egész ország.*

M. J.

— **Magyar zeneestéllyel újból megnyilt a berlini Humboldt-klub.** *Berlinből* jelentik: A berlini Humboldt-klub, amely a decemberi légitámadások során súlyosan megrongálódott, csütörtök délben újból megnyilt. A klub — mint ismeretes — a birodalmi fővárosban tanuló külföldi diákok számára alapított intézmény. *A csütörtöki megnyitóestet a Berlinben tanuló magyar diákok rendezték.* Magyar zenét és táncokat mutattak be. Jelen volt *Hoffmann* követségi tanácsos, magyar ügyvivő és *Gmelin* helyettes birodalmi ifjúsági vezér is.

MÉG 1 HÉT
ZARAH LEANDER
AKKOR
URÁNIÁBAN

igen előkelő Circolo di Roma adott szállást, ahol a vernisszázson szinte több volt a herceg meg gróf, mint egy itthonin a festő, melyet meglátogatott a miniszter, kétszer az államtitkár (de fölajánlották látogatóként a királyt, legalábbis Mussolinit; úgy kellett, szavamra, visszautasítanom), már majdnem eladás nélkül kellett bezárni. Az olasz állam vett ugyan két képet, sőt utólag még egy harmadikat is a nervii múzeum részére, olyan szíves formában, a művész olyan megbecsülésével, milyenről egy hazai magyar nem is álmodik. — Utolsónak pedig most rendeztem a Fränkel-Szalonban egy 50 képből álló retrospektív kiállítást, melynek disztingvált publikuma emlékeztetett a rómaira. Mesterei, idősebb kollégái meghatottan üdvözölték Máriát a tiszteletreméltó oeuvreért, miért érdemes volt élni. A magyaros bajuszú Iványi-Grünwald Béla megismételte a francia komplimentumot: «Irígylem, azt mondja, hogy a képei alá nem az én nevem van írva». Kernstok Károly képet cserélt vele, Fényes Adolf megcsókolta. Igen szép sajtója volt: Gerő Ödön a Pester Lloydban új szavakat talált elragadtatásának régi kedvencének koloritja fölött. Relle Pál a Magyar Hirlapban hasábos elismerő méltatást közölt. Amit a Pesti Hirlapban Fóthy János írt, az nem kritika volt, de a tárgyával egyenlő szépségű költemény. Kárpáthy Aurél a Pesti Naplóban, Elek Artúr az Ujságban rámutatott a művésznő sokesztendős töretlen kifejező erejére. Sőt Márjás Viktor, A KUT igazgatója, a Nemzeti Ujságban hangsúlyozta Lehel Mária haladását az utóbbi években. Rózsa Miklós, bár most nem ír sehova, elégtétellel állapította meg, hogy Mária az egyetlen, akinek művészete nem hanyatlott, mióta ő a KUTat kiengedte a kezéből. — Ott voltak a vernisszázson a legjobbmódú zsidók és nemzsidók. Vásárolni azonban mindössze az állam vásárolt — és kész.

A FESTŐNŐ. Lehetséges, hogy az embereket még mindig az befolyásolta elhatározásukban, hogy a képek alkotója nő? Bizonyos, hogy néhány sznob emiatt húzódozik a Mária képeitől, mikről csak a legszebbet tudja mondani, mások elajándékozták a vásárolt képet. És tény, hogy Relle Pál is női közönségéhez adresszálta méltató dolgozatát. Minden hálája mellett Mária nem tudott eltitkolni némi keserűséget.

Holott el kellene ismernie, hogy az emberek elfogultsága a festőnővel szemben indokolt. S ahhoz, hogy őt teljesen elismerjék, egészen különös kivételt kellene tenniök. Csakugyan, amilyen komoly teljesítményt végeztek minden időben a nők a színművészet terén, még akkoris, mikor nem szekszuális csábjukkal hatottak, olyan gyengék ők a képzőművészet terén; építőművésznőről pedig a történelem egyáltalán nem emlékszik meg.

Ő maga kevesebbre tartja a vérszegény Angelica Kaufmannokat, a dilettáns Mária Baszkircseveket, mint a férfiak. Nem érti, mi ragadta el annyira Cézannet a Rosa Bonheurön. Berthe Morrisotról sincs különös véleménnyel; minden ízlése és ügyessége mellett hiányolja benne az eredetiséget, a rendkívüli kifejezést. Legnagyobbra még a Vigée-Lebrunt értékeli, kinek rajzában határozottsággal gyöngédség egyesül és kifejezésében is fantázia ragyog. Viszont minden tudásával is hidegen hagyják a Mlle Meyer klasszikoromantikus képei, mikre én figyelmeztettem. Nem tudja megbocsátani a Prudhon rajongó szerelmesének, ki utánaölte magát mesterének, hogy lelki gazdagságban nem múlta fölül, ellenkezőleg alattamaradt mintaképének. Ő nem Marie Laurencinnél akar különb festő lenni — ezt a különbséget Párisban senki sem vonta kétségbe — de a férfiaknál akar jobban festeni. Ha nem is reméli, hogy csudát csinál, hogy a történelem, akárcsak a mult század nagyjait megközelíti, nem tűri, hogy ebben a törpe generációban, mi az ő közvetlen kortársai, valaki fölötte álljon, hacsak nem kvadrátméterekben. Tény, hogy mialatt akármiért, anyagi vagy lelki válság következtében az úttörő festők lendülete az egész világon ellankadt, a Máriáé fölfelé tart. Ereje izmosodik, kifejezése elmélyül, áhítata az Odilon Redon szent révületére emlékeztet.

MŰVÉSZETE. Csakhogy éppen a gyöngédségét, az áhítatát minősítik női vonásnak. Aztán azt is szemére vetik Máriának, hogy a képei túlkönnyedek, nem látszik rajtuk a kínlódás nyoma, nincs verejtékszaguk. Hát ne is legyen! És nem is lesz, amíg Mária fegyelmezetten fog dolgozni. A kínlódásban nem volt hiány, hosszú évekig tartott, míg Mária rájött arra, hogy csak fegyelemmel lehet elérni a kifejezés ökonómiáját, mi a jó képnek alapföltétele. A kifejezés gazdaságossága az, hogy az ember csak egyszer mondja, amit mond, ne ismételje, de javítás nélkül mindjárt jól mondja. Mint az ugró, ki izmaival lemérve a távolságot, megfeszíti erejét, aztán egyfolytába ugrik — jól vagy rosszul, de a levegőben nem korrigál, nem foltozgat, nem retusál — úgy Mária, mielőtt egy vonást húz, megfeszíti magát, átérzi azt a vonást, hogy vele a leg-

többet fejezze ki, utána pedig nem javítja, nem retusálja többé. Ha ugrása nem sikerül, ami ma már ritkán esik meg vele, eldobja a képet és másikat kezd. A «naturalista» szisztéma hétigtartó «megfigyeléseivel» nem vitte a képeit előre, inkább hátra. A saját képességének megfelelő eljárás, a sűrített egyszerű kifejezés eredménye lett a könnyed kép, mely sok esetben másfélórás munka után egyetlen ülésre elkészül. Másrészt az előadásában bizonyos sorrend van, amit a leggondosabban szem előtt tart. A Rippl-Rónai egyszerre festése nála nem vált be, azt a szimultanista elgondolásban nem lehet alkalmazni. Itt egyes dolgokat előbb, másokat később kell csinálni, jaj, ha a sorrendet összezavarja; ehhez semmi fegyelmezettség nem elég. Persze lehet máskép is festeni, de a Mária technikája ez, könnyedségét ennek köszönheti. A pietást pedig annak a megfeszítésnek, mely után a kép bevégzésével úgy kimerül, hogy le kell feküdnie.

Ilymódon szinte mindennap tud egy-egy képet csinálni három-négy héten keresztül. Képei változatosak, két egyforma nincs köztük, fantasztikusak, elevenek. Tizenöt-húsz képe után szemlátomást kifárad; rosszabb képek következnek. Ekkor abbahagyja a munkát és nem dolgozik hónapokig, néha egy félévig, akár túlgyenge fizikuma, akár amiatt, hogy ennyi időre van szüksége, míg magában előkészíti új mondanivalóit.

Vázlatokat, tanulmányokat nem csinál. Képeit közvetlenül természet után készíti; bármennyire elváltoztatja amit lát, model nélkül nem tud mozdulni. A természet nem inspirációt ad neki, csak emlékezteti, mert a memóriája igen gyönge. (Egy-egy képének létezését teljesen el is felejti.) A természetutánzásnak még a gondolata is távol áll tőle; színek és vonalak muzsikáját fejezi ki, ami belsejéből buzog. A foltok színét nem egyenként több-kevesebb hűséggel keveri ki, hanem tíz kiválasztott krétával épít föl egy szimfóniát.

Megfontoltan, nem hűbele Balázs módjára rajzol és tízszer is meggondolja, mielőtt egy vonást meghúz. Tudja, hogy a jó rajz, nem az, ami «jó», hanem ami érdekes, nem unalmas, tehát nem iskolás és nem is konzervatív, nem régi stílusok utánérzése. Igen, azt is tudja, hogy korszerűnek kell lennie, a sok lehetséges új közt csak azt csinálnia, ami a mát teszi. Tudja, hogy a rajzának baroknak is, primitívnek is kell lennie, legfőképen pedig naivnak. Ezért folyamatos kontúrját rezegteti, «seprőzve» húzza, esetleg elhagyja; ahol pedig húzza, ott rettenetesen vigyáz, hogy lendület helyett esetlenséget vigyen bele. A túlságos óvatosság még sem teszi munkáját tudákossá, az meg sem látszik rajta, ösztöne sokkal erősebb, semminthogy ne tudná rajzát érzéssel csordultig megtölteni. A naivitásban pedig mindössze Rousseau meg Csontváry tett túl rajta. Csakugyan a mult század óta minden úttörő művész több-kevesebb mesterkéltséggel érte el az áhított navitást, ami Máriának gond nélkül magától adódik. Tud ő éppen sikkes vonalakat is húzni, tud ő virtuóz is lenni abban, amit egyszer megtanult, de ha manapság az a kunszt, ki minél kevésbbé virtuóz, minél esetlenebb, hát ezt kevesen tudták olyan közvetlenséggel és bájjal cselekedni, mint ő. Nála raffinement s naivság egybevágó.

Onnan van ez, mert a Mária lelke minden iskolázottsága mellett valósággal primitív. A feje mesterkéletlenül két dimenzióban dolgozik, mint a Raffaelé és mint emez, ő sem tud skurcokat rajzolni. Leginkább a figura mestere; meztelen testet a legnehezebb helyzetben játszi könnyűséggel ábrázol; a nehéz helyzeteket éppen azért keresi, hogy a végtagokat, mint geometrikus vonalakat önkényesen rendezgetve, ritmusukkal játsszék. Figuráinak arcát is amennyire lehet, de még annál is jobban elhanyagolja. A neoprimitív korstílus közös vonása ez; mint az aurignaci troglodíták, a mai úttörők általában nem vetnek figyelmet az arc kifejezésére; így Mária is megrajzolatlanul hagyja az orrt, éppencsak a szemet rajzolja babonázón kifejezőre. Ha néha kritizálom az orr kifelejtése miatt, kedve ellen odahúzza, de akkor sem klasszikus szögletritmus szerint az arc körvonalát átvágva, de primitív byzanci-mód avval párhuzamosan.

Vajjon kitalálta volna-e Mária a szimultanizmust, ha előtte nem alkalmazták volna? Lehet-e őt úttörőnek tekinteni? Bizonyára nem szülte volna meg az ő túlságosan primitív lelke ezt a tisztára barok koncepciót egyedül, aminthogy a fehér kontúrokat, mi a tárgyakat átlátszó üvegszerűvé teszi, sem ő találta ki, hanem Pascin (ha ugyan nem Picasso jött rá véletlenül, mikor ecsetjével belekarcolt a festékbe, miaól így a fehér vászon kilátszott). A szimultanizmust azonban Picasso, Duffy, Delaunay, Chagall sem találták volna ki Cézanne nélkül. Lépésről lépésre dolgozták azt ki és ehhez Mária is hozzájárult. Amit ő csinált, mégis más, mint a többieké. S ahogy a magyar úttörő-művészet történetében egy tizednyi helyet az ő oeuvreje tölt be, az európai posztimpresszionizmus kialakításában egyszázadnyi érdem az övé is.

L E H E L M Á R I A

AZ ÉN ÖSSZEFÉRHETETLENSÉGEM. Lesznek néhányan, akik ildomtalannak fogják találni, hogy én az ujságomban a saját feleségemnek reklámot csinálok, aminthogy nem egyen állítják, hogy túlságosan elfogult vagyok a munkái iránt; ami szép dolog, dehát stb.... Remélem azonban, hogy Máriának olyan tisztelői is akadnak majd, akik őt méltónak találják arra, hogy egyszer főhelyen szerepeljen a Nemzeti Művészetben, mibe sajnos csak én írok, következésképen a férje kell, hogy írjon róla. Másrészt, ha én megérdemlem, hogy az írásomat elolvassák, ha egyáltalán valami érdekeset tudok mondani a művészetről, azt jórészt rajta tanultam meg, az ő példáján, őt látva napról-napra munkaközben teljes változásában, alakulásában, haladásában. Kiről írjak, ha nem őróla, kit annyira ismerek és ki írjon róla, ha nem én, aki ennyire ismerem? Félre hát a skrupulusokkal, s már nem is beszélek róluk!

AUTODIDAKTA. A művészet alakulásához semmi köze nincs a művész magánéletének. Az, aki egy művészt alkotásainak kortörténeti jelentősége helyett az élettörténetével jellemez — mégha ez a legizgalmasabb is — lehet kitünő szépíró, de nem kritikus és pláne nem műtörténész. Kár, hogy a közönség nem annyira a szerző tudományos érdemeit méltányolja, mint inkább mesélő tehetségét. Nem akarom azt mondani, hogy Máriát a tudomány tisztelete vezette, mikor nekem kiadta a parancsot, hogy az életéről nem szabad írnom. A közönség mindenesetre bánhatja, mert egy nem mindennapi történettel lesz szegényebb. Különösen a Mária gyermekkorának érzelmes elbeszélése fakaszthatná könnyekre még a sziklát is, ám nem banális a folytatása sem, azok a küzdelmek, miket már énmellettem folytatott. Mondom, nem a szépirodalom megvetése késztette a kivételes életű művésznőt a tilalom kiadására, inkább a praktikus érzéke. Ő úgy gondolkozik, hogy ebben a flancos világban nem előnyös szerény származással és mostoha sorssal dicsekedni; ez leszállítja a képek árát, ha nem teszi lehetelenné az eladását. Hiába vetem ellene, hogy ez nagy emberekre nem vonatkozik, sőt; eredménytelenül bizonyítom, hogy Mussolini meg Hitler, az egyik kőműves, a másik mázoló, aztán a pápa, kinek anyja mosónő volt, Mária nem enged. Nekem kell hát engednem, mert vele nem szabad ellenkezni. Csak azt tudnám, mire vitte a nagy praktikusságával?!

Nos, ugyanígy nem szereti, ha őt autodidaktának állítják be, amivel pedig Nemes Marcelt egyszer megsértette. A szénkereskedőből lett műkereskedő, gyüjtő és festő, ki fiatal évei alatt a városligetben ollóval nyírt ki fekete papírból arcképeket, annál büszkébb volt autodidakta mivoltára és nem akart hinni a fülének, mikor Mária ezt a dicsőséget nem vállalta. De ez nem volt szép tőle. Én aztán egy más alkalommal kedvesebb voltam és magamat mint műtörténészt autodidaktának vallva, megszereztem a nagy föltörő hiúságának ezt az örömöt.

Tény, hogy Mária túlsok iskolába túlkeveset járt. Korrigált a tanulmányain Ferenczy, Vajda, Márk, Kernstok, Grünwald, Olgyay Viktor, Révész, de mindegyik csak néhány hétig, legföljebb hónapig. Valamennyien fölismerték kivételes tehetségét. Mikor tanáromnak, Zemplényinek megmutattam egy 16 éves korában festett önarcképét, nem akarta elhinni, hogy nem én csináltam. Egy évvel azelőtt még nála is jobban bámultak tökériai pajtásaim, mikor Mária, aki egy este értem jött az iskolába, kezében egy agyagfejjel fogadott, mit a mintázó teremben rólam csinált emlékezetből, mialatt rám várt; ez volt életében első próbálkozása. Mikor aztán a nagybányai szabadiskolába beengedték rajzolni és Ferenczytől az első korrektúrát kapta, boldogságában heves zokogásra fakadt. A rettenetesen tisztelt mester azt mondta neki, hogy akárhány, hat esztendeje tanuló férfinövendéke nem tud annyit, mint ez a gyereklány. Aztán arra intette, hogy sokat rajzoljon, festeni úgyis fog tudni. A gyerek szótfogadott; ma, ha lehet, jobban rajzol, mint fest.

A beérkezett művészek, bőkezűek és fukarok, valamennyien fölkarolták. Katona Nándor ösztöndíjat szerzett neki, meg vásárolt is tőle egy kis akvarelt, mit a Nyolcak vendégeként állított ki; Fényes Adolf magánosokkal segélyeztette; br. Hatvany Ferenc bőségesen ellátta festékkel és szerszámokkal s meghívta, dolgozzék mellette; kedvesen megkérdezte véleményét és úgy tett, mintha hallgatna rá. A tragikus véget ért Lechner Dönci Hatvany állítása szerint ráhagyta festékes ládáját és ecseteit. Mindezeknél azonban nagyobb súlya volt, hogy a Művészház megnyitó kiállításán, akire rajongó bámulattal tekintett föl, Rippl-Rónai kivett száz koronát a saját zsebéből Mária egyik képéért. Feleky Géza hamar

vétetett egy másikat a fővárossal, ahol azóta a művészeti osztály vezetői nem vették le róla kezüket. Egymásután öt képét vette meg Wildner Ödön a Fővárosi Képtár számára, amihez újabban még kettőt szerzett Csánky Dénes. Végül Petrovics Elek is örömmel szemlélte a fiatal festőnő kibontakozását és az idők folyamán három képét vette meg a Szépművészeti Múzeumnak.

FÖL-LE. Közvetlen, könnyed, szívhez szóló, szentimentális munkái mindenkit megfogtak. Hiszen már gyermekkori rajzait is különös báj jellemezte. Eredeti, egyéni vonása már iskolás tanulmányaiból is kiütközött. Egy naiv, érzelmes lelkecske kikérezkedett a rendezetlen, erőtlen formákból. A romantikus történetű fiatal művésznő hírneve a háborúelőtti lelkes Budapesten gyorsan szétfutott, legalábbis a haladók körében ismerték.

Kétségtelen, hogy a Mária gyors sikeréhez a fiatal nő kivételes szépsége is hozzájárult. Sőt bizonyos, hogy sok esetben csak erről volt szó. Hogyan is tetszhettek volna a Nyolcak stílusújító szellemében formált képei a közönségnek? A magánképvásárlások nyílt vagy burkolt «udvarlással» voltak összekötve és meghiusultak, mikor a vevőjelölt ragaszkodott az együtt vagy sehogy elvhez. Szerencséje vagy akadálya a művész pályájának, ha fiatal, szép és nő? Szerencse lehet annak, kinek kicsi a tehetsége, vagy túlbő a vére. Mária csak a hátrányát érezte nővoltának. Persze jól esett neki a férfiak hízelgése, s kivált megbizseregtette, mikor estélyeken a táncban diadalmaskodott a többi nő fölött; de hogy ezen túlmenjen, a vére nem kívánta. Kacérságának kielégüléséért pedig súlyosan meg kellett fizetnie művészpályáján, ahol a nőket általában nem becsülik sokra.

Kiben, miben volt a hiba, talán az én sokak szemében antipatikus személyem volt az oka balszerencséjének, talán a sors hamarosan akadályokkal akarta ellensúlyozni a túlgyors elismerést — a Mária képeit nem lehetett eladni. Mikor a forradalmak utáni inflációs időkben a közönség megrohanta a festőket és milliókért nedvesen vitte el tőlük a festményeket, Mária a bőség e groteszk évei alatt koldus megalázkodás mellett alig tudta elhelyezni egy-két művét. Elment a kedve a festéstől, a kiállításokról elmaradt. Hamarosan elfelejtették, maguk a festők gyorsan a festőnők többségével azonosították, kik előbb-utóbb abbahagyják a munkát.

Aztán a hosszú pesti vergődést a sötétebb párisi váltotta föl. Hogyan kecmeregtünk ki ebből, a gondviselés, a szerencse, a mások támogatása vagy a magunk kitartása segített? Mindenesetre Mária Párisban újra dolgozni kezdett, méghozzá előskálázás nélkül azonnal jó képeket csinált és egy-két év alatt a francia úttörők szellemében összedolgozott egy kis gyüjteményes kiállításra való anyagot, minek bemutatására Pesten Ernszt Lajos átengedett egy termet. A szomszéd teremben, halála előtt, Rippl-Rónai utolsó kiállítása foglalt helyet. A bemutatót szenzáció kísérte; az új szimultanista képek föltünést keltettek. Az emberek még a földalatti villamoson is a szétcsúsztatott színekről beszéltek és megállapodtak benne, hogy Rippl-Rónainak a pasztelben méltó követője akadt.

Kár, hogy a siker a konjunktúra végén vágott be. Hiába követték ezt a bemutatót Mária fölfrissült teremtő lendületéből egymásután párisi, genovai, római és további pesti kiállítások szebbnél-szebb erkölcsi eredménnyel, komoly anyagi sikert ezek már nem hoztak. A közönség, mely előbb sznobizmusból fölvásárolt minden befirkált papírfoszlányt, most sznobizmusból dobta a művészetet. Általános válságtól, világszegénységtől függetlenül chic lett műtárgyat nem vásárolni.

A párisi kiállítást a Chagall lanszírozója, Kátya Granoff vállalta ingyen, ami ott nem alamizsnát, de megtiszteltetést jelent. Nemfizetett kritikák és reprodukciók szépszámmal jelentek meg a lapokban. Kitünő művészlátogatók: Besnard, Signac, Aman-Jean, Chagall, Fries, Bouche nem győztek csodálkozni a Mária mesteri pasztelltechnikáján. A Seurat volt barátja, Aman-Jean finom bókkal kérte, hogy adjon neki leckét; mindenesetre, mint a Salon d'Automne alelnöke, fölajánlotta, hogy bármiben forduljon hozzá, rendelkezésére áll. Vásárlás is volt kifogástalan árak mellett; a legszebb képet, amit ezennel közlök is, Meller Simon vette meg. Mme Granoff meg volt elégedve, szerződés lehetőségéről beszélt. Egy portrékiállításra, melyet Rosenberg rendezett, bejuttatta Mária egy igen mutatós arcképét. Csakhogy az októberi krach, mit azóta Newyorkban fekete csütörtökként emlegetnek, amerikai brutalitással egyetlen nyiszszantásra tőben elmetszett mindent. — Szép volt a genovai kiállítás, minek kereskedelmi oldalát derék öcsém, Lehel Jancsi intéztette, kinek az életben a legtöbbet köszönhetjük. Itt aztán pénz állt a házhoz; pedig ez már 31-ben volt. Egy-egy pasztelért ezúttal 1600 pengőt is kapott Mária; egyszer volt Budán kutyavásár. — A római kiállítást, melynek az

M.D.K.

Lehel Mária

A Szalmássy Galériában rendezett gyüjteményes kiállitásáról két képének repr.-ját bemutatja a lap: "Nőszirom" és "Santosi strand" cimekkel.
A kiállitás után a müvész Olaszországba utazik, ahol "ismert és népszerü festő"- mondja a beszámoló. Fényképét is hozza a lap és megjegyzi, hogy müvész tiz évig élt Párisban.

Szinház, Bp. 1946. juli 24-30. II. évf.
28. sz. 12. lap

Lehel hárja

Pasztelekkel nekepel az Ernst
Museum csoportkiállításán

Neumann Lipóg 1927 x. 4.

Lehel Mária

Szerepel a K. V. T.
Kiállításán a Nemzeti Galériában.

P. N. 93611.23

Jeremiah 1:4, 7, 7,
14, 17, 19 (from) New-
castle, Northumberland.

P. N. 93611.23

Lehel Mária

festőművész

Müterem kiállitásán - képével szerepel.
Szines csendélete.

Nemzeti Ujság
1935.VII.12.

Lehel Leária

30-as években jelt Párisban, ami meg is lélnik répein, (Leányart, 1929; Gondélet, 1931)

Lyka Károly, Festénetünk a két világháború között. Bp. 1956.

73-

Lehel Mária, festőm

tavalyi kiállítása óta megnagyadt és megszar-
dagodott. Szinei csodálatos pompában virul-
nak ki.

— io: Kék kiállítás (Ernst M. - Nemz. Szal.)
P.N. 931. X. 11.

Lehel Mária festőm.

Az Ernst-múz. csop.-kiáll.-nak párása után, az E. múz. új kiállításán is részt vesz.

P. H-931. X. 3.

Lehel Mária festőm.
pasztelljei pendkívül izlésesek.
Csoportkiáll. Ernstnél.

Est. Vasárnap, 1931. okt. 11.

Lehel Mária

paszbelljei a párizsi iskola hatását áruljár el. Misztikus artisztikuma a rajz és szinfoltok szándékos eltolódásában vejlik

Y. E.: Két kiállítás
B. H. 931. X. 11.

Lehel Mária festőm.

graciózus, könnyűkezű művész.

Ernst Muz. csop. kiáll. -a

(e. a.) Kétkiállitás. Ujság, 931. X. 11.

Lehel Mária

Alkotása, a szfőv. műgyüjteményének kiáll.-
án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Lebel Mária

Alkotása, a sziv. műegyüttesünknek kiáll.-
ún a Műcsarnokban.

N.U. 932.VI.17.

(bogáti)

Ajándék-képek Lehel Máriától

Magyar Hírek, 1967 febr. 1. (képekkel)

Lehel Mária

Virágcsendélet / p. paszt. 65 × 49 cm

Sárát Béla gyűjteménye

Lehel Mária festőművész

a külföldön élő magyar művészek alkotásait ismerhetjük meg alkalmanként a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében, – mint az Olaszországban dolgozó művészét is.

Soós Magda: Képzőművészetünkről.

Magyar Hírlap, 1945. jan. 4. 9. old.

Lehel Mária

Eredeti festőnek tartja a kritika, "aki merészen aratja le az ujabb müvészeti irányok termését. Kedves naivitással összehordva a legéretlenebb gyümölcsöt." Müveit a Müvészház kiállitásán mutatta be, amelyről a Müvészet c. rovat közöl ismertetést "Müvészház" cimmel, sign. nélkül.

A HÉT, Bp. 1911. május 21.
XXII. évf. 21. sz. 343. lap.

Lehel Mária

Fóthy János: "Három kiállitás" cimmel a Művészet c. rovatban, a Nemzeti Szalon tárlatán szereplő művészeket sorolja fel:
Krusnyák Károly, Biró József, Alpár Sándor, Győrffy István, Lehel Mária, Sárdy Brutus, Scheiber Hugó, Kohner Ida.
Lehel Mária friss, fiatal tehetség.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 20.
XXXI. évf. 38. sz. 605. lap.

Lehel Mária

1924 óta Genovában élő festőművész. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitóterme bemutatta képeit /1969. VIII. 8--23./.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 56.l.

Lehel Mária

Napraforgók, pasztell

Magyar Képzőművész
Kiáll. Katalógus 1946.

Lehel Mária

Bemutatott művei:

154. sz. „Napozó", pantell.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszabadságvégzetének kiállítása, Budapest, 1945

Lehel Mária

– 1930 ban Bokros Birman Dezsővel állít ki közösen a Tamás Galériában Említve: Szőnyi István, Mátray Lajos, Maróti Géza, Bernáth Aurél.

Szuchy M. Emil: Szobrok és Ady-portrék Bokros Birman Dezső művészetében

Irodalmi Szemle 1977/9 820. old.

Lehel Mária

Bemutatott műve:

76. sz. „Naprafordók", pasztell.

Balogh J.: A „Magyar Képző művészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

130

Lehel Mária

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

320. old

Lehel Mária

Idegenbe szakadt s ott gyökeret vert magyar festők, szobrászok és grafikusok munkáit mutatja be a Magyarok Világszövetsége által rendezett kiállítás. Fetszettek Lehel Mária finom szinhatásu festményei.

(b. e.) Magyar művészek a nagyvilágból

Ország-Világ 1970/39 23 old.

CSELÉNYI WALLESHAUSEN

A Tamás-galéria ki

Lehel Mária

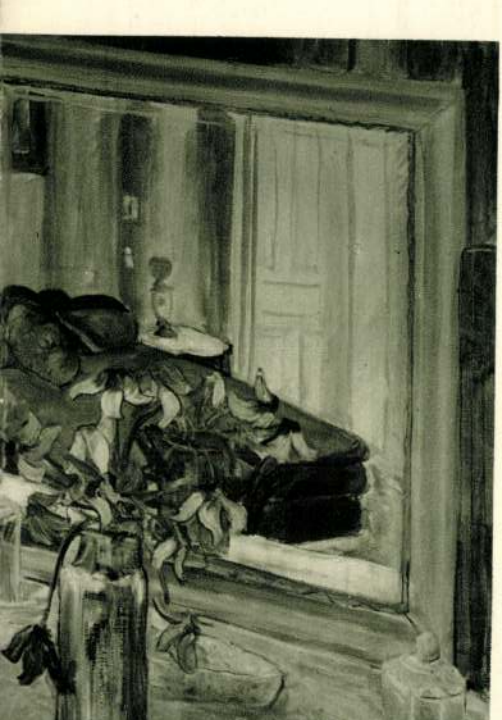

SIGMOND : TÜKÖR
Pásából

Magyar Művészet
1929. évf. 223. l. kép

LEHEL MÁRIA, festő

1972-ben Lázár Bélané a pécsi múzeumra hagyta férje 64 darabból álló gyüjteményét/képzőművészeti/.Nagy részük 30-as évek végén került Lázárhoz,a művészek ajándékakén Elsősorban a Római Iskolat reprezentalják.A gyüjtemény:

28.sz.-LEHEL MÁRIA: "VIRÁGCSENDÉLET", cimü müve.
p.pasztell, 65+49 cm. Ltsz: 72.359. 298.o

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

Lehel Mária
festő
IX. Zoltán u. 1.

MKSz 1947

MDK

Lehel Mária

Szőke cigányleány

Leánygyermek

Szimfónia

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-müvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Purdé

Kártyavetőnő

Cigányleány

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-művészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Nővérek

Sziámi macska

Pihenő

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

Lehel Mária

ugód

Színház. 1947.
márc. 5. (A festő
két/arca, önarc-
képpel.)

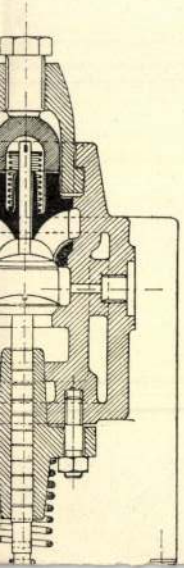

Lehel Mária

vrsd

Uj Ember

1946. aug. 4.

(L. képei)

Ferdinand V-ik, magyar Király
aranyforintja IX. 118.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726

Lehel Mária

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

Mária Lehel (geb. 1889): Mulattin, 1937

Gombosi-Album

...Strauss „Roser...
János B. Nagy is
an der Budapester
engagiert und auße
traglich an die
Oper am Rhein
Darüber hinaus
häufig in Konzert
Schallplattenstudio
GAROTON verpfli
bereits für drei G
nahmen: Verdis „S
canegra", Rossinis
und Boitos „Nero
letztere Partie
sich in der HUNGAROTON- Europas.

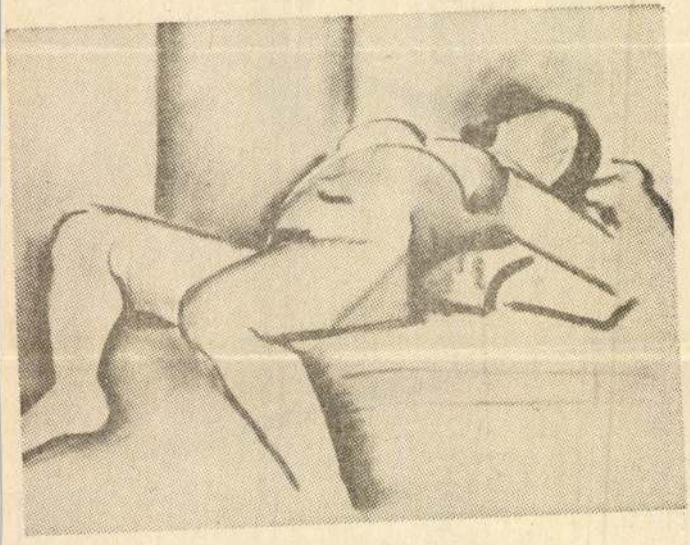

István Farkas (1887—1944): Weiblicher Akt, 1921
Gombosi-Album

~~Bokros Birman Dorri~~

Lehel Mária

tovább

Tamás-galéria-

Ybl Ervin: Gyűjteményes kiállítások-

Budapesti Hírlap

1930. nov. 29-

Ne

500 Ford: s

mely össze

bankról

Visegrád ig

Lábam.

[illegible]

Lehel Mária

Koll. kiáll. Fränkelnél

ivod

Ybl Ervin: Kép- és szobor kiállítások.
Budapesti Hirlap
1934. nov. 25.

Művészetének bő jellemzése

Méltóságos

Báró Forster

Müemlék számla

Ezennel ~~példányban, de~~

dr. Eder László úr

Háromezer

fizet OK le pénztárunknál, mely össz

mai értékkel Méltóságod szá

№ 3.000.– ƒ

Rly

Lehel Mária

poll. kiáll.

Ibl Ervin – Képző –
művészet. Bpesti Szemle

1933. 67 i. 110 l.

min. tanácsos.

6

Lehel Mária

festő

Görög Erzsi:

L. M. első kiállítása Párisban.

Lantos Magazin

1930, 1096-97. l.

arcképpel és képekkel

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

Igazgató Fränkel József

Budapest, IV., Mária Valéria-utca 8. Telefon: 82-1-22

MEGHÍVÓ

LEHEL MÁRIA

FESTŐ ÉS

HÜVÖS LÁSZLÓ

SZOBRÁSZ MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

Ünnepélyes megnyitás 1934 november 24-én, szombaton délután ½6 órakor. (Bemutató vasárnap délelőtt.) A kiállítás nyitva december 5-ig 9—6 óra között (ünnepnap 2 óráig). Belépés díjtalan

A Hüvös László szobrai mindenkit megfognak szelídségükkel. A művész pretenciótól mentes, egyszerű, szelíd jelleme szól alakjainak tekintetéből, mozdulataiból. Még ennél is több látszik a fehér gipszfigurákon, miket a szobrász nem becsül annyira, hogy nemes anyagba vigye át, sem be nem fest, hogy úgy hassanak. Egy meztelen fiatal lányszobor, egy másik fiatal lány gótikus szüzességű feje, óriási korsót cipelő vaskos rabnő diszkrét jeleit mutatják átélt fájdalmaknak, valami megviseltséget, nem rezignációt, csak megzavart derűt, mely ezért mindig kész mindent elölről kezdeni. Hüvös László legújabb alkotásai expresszionista stílusát meghiggadt, érett formájában mutatják. Fölszabadulva a kifejezés nyűgeitől, feszélytelenül ontja művészi gondolatait, miken áthat érzéseinek intenzív melege.

Két év előtti utolsó kiállítása óta Lehel Mária Badacsonyban dolgozott össze egy sorozat pasztelt, mik Rómában az olaszoknak nagyon tetszettek. Az olasz állam vásárolt is tőle három képet — római, illetőleg genovai múzeuma számára. Néhány balatonmenti kép még ezen a kiállításon is szerepel, kiegészítve Olaszországban csinált újabb virágos és figurás képekkel. Az új pasztelek remélhetőleg továbbra is tetszeni fognak a közönségnek, jóllehet stílusuk alig változott. A folytonos stílusugrálást megszokott közönség vagy azt várja a művésztől, hogy szüntelen cserélgesse a formáját, vagy azt, hogy fessen konvencionálisan. Sokan szemére vetették művésznőnknek, hogy nem enged szélsőséges, franciás szimultanizmusából, mit pedig nem lehet végleges, leszűrt, magyar formának tekinteni. Ő azonban úgy érzi, hogy még nagyon sok mondanivalója van ebben a formában, mit némi árnyalattal egyre gazdagít és egyáltalán nem gondol arra, hogy mások példája szerint banalitással bizonyítsa be magyarságát. Akinek van szeme és szíve, az meg fogja érezni az ő lelkes és kivételesen poétikus képeiben a magyar szemet és magyar szívet.

LEHEL MÁRIA KÉPEI

1. Nővérek . . . . . eladó
2. Sziámi macska 350
3. Pihenő 350
4. Purdé 300
5. Kártyavetőnő 300
6. Cigányleány 350
7. Szőke cigányleány 400
8. Leánygyermek . . . . . magántulajdon
9. Szimfónia 300
10. Mimóza . . . . . magántulajdon
11. Courtisane . . . . . magántulajdon
12. Csíkos blúz 300
13. Táncosnők 300
14. Gyermek . . . . . magántulajdon
15. Vadlány . . . . . magántulajdon
16. Önarckép I. 100
17. Önarckép II. 100
18. Önarckép III. 100
19. Azalea . . . . . magántulajdon
20. Sárkány 250
21. Oroszlán . . . . . magántulajdon
22. Pipacsok . . . . . magántulajdon
23. Fehér virág zöld vázában 250
24. Nagy mezei csokor 300
25. Kis mezei csokor 250
26. Búzavirág . . . . . magántulajdon
27. Hortenzia 200
28. Tulipán perzsa vázában 300
29. Virág nippekkel 200
30. Gyümölcsök 250
31. Kis tulipánok 100
32. Mákvirág 250
33. Domboldal 400
34. Horgászó 200
35. Nervi 300
36. Balatoni táj 200
37. Villaerkélyről 200
38. Hegyi ösvény 300
39. Badacsonyi szőllő 400
40. Lidó 200

HÜVÖS LÁSZLÓ SZOBRAI

(Eladók)

1. Fohász
2. Elhatározás
3. Nővérek
4. Melancholia
5. Fiatal leány
6. Éva
7. A Gyámoltalan és az Elszánt
8. Rabnő I.
9. Rabnő II.
10. Ifjúság
11. Leányfej
12. Emlék

9175.34 HUNGÁRIA NYOMDA R.T.

LEHEL MÁRIA: EGY CSERÉP VIRÁG

FRANK FRIGYES: ÖNARCKÉP

MDK

Lehél Mária

Táncosnők

Gyermek

Vadlány

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-
müvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Azalea

Sárkány

Oroszlán

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-müvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Mimóza

Courtisane

Csikos bluz

Lehel Mária és Hüvös László műveinek kiáll. Szépművészeti kiállítások. Bpest 1934. nov.

Behel Mária (188?-)

Csendélet.
Oljf.66x53 vászon.Ltsz:91?.

Csendélet.
Oljf. 66x5?.5 vászon Ltsz:721.

Csendélet.
Oljf.66x48 vászon.Ltsz:1130.Sign.?16.

Tájkép.
Temp.80x70 fa Ltsz:2845.Sign.1932.

A Fővárosi képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Lehel Mária

— **Lehel Mária festőművésznő kiállításának nagy sikere Milánóban.** Lehel Mária, a kiváló magyar festőművésznő, kiállítást rendezett Milánóban, amely ünnepélyes keretek között nyílt meg *Romani* dísztermében, amelyet Milánó főpolgármestere bocsátott a művésznő rendelkezésére. A kiállítást *Pesenti Guido* főpolgármester, báró *Abele Egon* m. kir. főkonzul, Prof. *Niccodemi*, a városi muzeumok főintendánsa, Prof. *Carpi*, a Brera-akadémia főigazgatója nyitotta meg az egybegyűlt előkelő meghivottak jelenlétében. A főpolgármester a Modern Művészetek Városi Muzeuma számára két képet vásárolt a szép gyüjteményből. Az olasz lapok komoly elismeréssel emlékeztek meg Lehel Mária egyéni, modern művészetéről.

Pesti Hirlap 1937. I. 5

Lehel Mária

— *Lehel Mária, a tehetséges magyar festőnő milanoi kiállítását Pesenti főpolgármester, báró Abele magyar főkonzul és Nicodemi, a muzeumok főintendánsa jelenlétében nyitotta meg Carpi professzor, a Brera Akadémia főigazgatója. A milanoi muzeum részére a főpolgármester meg is vásárolt két képet Lehel Mária nagy sikert aratott kollekciójából.*

Nemzeti Újság 1937 I. 3

MDK

Lehel Mária

Horgászó

Nervi

Balatoni táj

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Badacsonyi szöllő

Lidó

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

Lehel Mária MDK

Ilus, pasztell

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Lehel Mária MDK

Babóka, pasztell

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK

Lehel Mária

Önarckép I.

Önarckép II.

Önarckép III.

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-
művészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Kis mezei csokor

Buzavirág

Hortenzia

Lehel Mária és Hüvös László műveinek kiáll. Szép-művészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Pipacsok

Fehér virág zöld vázában

Nagy mezei csokor

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szép-müvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Villaerkélyről

Hegyi ösvény

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Tulipán perzsa vázában

Virág nippekkel

Gyümölcsök

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll.
Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

MDK

Lehel Mária

Kis tulipánok

Mákvirág

Domboldal

Lehel Mária és Hüvös László müveinek kiáll. Szépmüvészeti kiállitások. Bpest 1934. nov.

Lehel Mária

festő

Koll. kiáll. Fränkelnél

1934. nov.

lásd a katalógust

könyvtáramban

Lehel Mária

Koll. ki ill. Rómában

l. [illegible]

Forum 1934-38-l.

Tek,

„EUROPA"
[illegible] könyvs, [illegible] és
könyvkiadó [illegible]
Bp, V., Rothermere[illegible] 12.
Telefon: 127-837.

Lehel Mária

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 60.

Lehel Mária
párisi kiállítása

Lehel Mária

Koll. kiütt. az Ernstben
1927 okt. pasztellek-
ből.

puzdrát, melynek csak egy része látszik, sárga zsinóron hordja. A medaillont aranyszegély futja körül s alatta csipkézett aranymezőben »*Leop. Kupelwieser*« olvasható.

Hajlitott vas-lemez, méretei 180·5 : 100 cm.

1891: VII. 274. — 1892: VII. 274. — 1893: VII. 348. — 1894: VII. 1. — 1895: VII. 1. — 1896: VII. 1. — 1897: VII. 1. — 1898: VII. 1.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 257. — Ltsz. 152.~~

L — 1900: VII. 1. — 1901: VII. 1. — 1903: VII. 1. — 1904: VII. 1. — 1905: VII. 1.

J — Magy. Képtár 257. — Uj lelt. sz. 152. — 1905. átv. jegyz. 414. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2057 és a leltárban 3012. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kitüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Múzeumban.

Erny Mih. hag 1871.

M. K. 257.
Nyl. 152

Lehel Mária

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 490.
1930. 60. 668
1931. 109. 491, 492
1929. 224. 640

Lehel.

L. 2. *Mária*, festő. • Bpest 1889 márc. 5. Ferenczy Károlynál és Párizsban tanult. A Nyolcak kiállításán vendégként szerepelt s résztvett a Művészház valamennyi kiállításán s újabban ismételten szerepelt nagyobb kollekciókkal az Ernst-múzeumban. 1929. Párizsban, 1931. a Tamás-galériában volt gyüjt. kiállítása. Egy pasztellje a Szépmüv. Múzeumba került, egy olajcsendélete és Genovai részlet c. képe a főváros tulajdona. Posztimpresszionista.

E. Gy. II. 191

1904.

vallást hirdeti.

ie visszatekint ~~király~~. Jobbkezében szent
sztus keresztjének egyik szöge is van és
pedig helybenhagyó mozdulatot tesz jeleül
ési tervet és a székesfehérvári templomnak
Nyilt koronával ékesitett fejét dicsfény
diszitett meggyszinű palást, piros kön-
a melyen pénzeszacskó, érem és boglár-
óg. Balról, a román egyházi régiségekkel
en, Gizella királynél kinél imakönyv és
Kissé idább két magyar vitéz tü-
nyöklő pogány jobbjával állát támasz-
és a hivő sisakot, pánczélinget,
ltan kerek pajzsot visel. Jobbról pedig a hát-
tartó szerzetesen túl, szent A-
fejedelemnek téritöi útjára. Jelzése a-
ta a czimerekkel diszitett kereten: Szt.
DETI.

9.8 cm.- A budai királyi palota szent
kobe égetett kép kartonja.- Vétetett az
ttal 5000 Kán (121-904.)- L. a Vasárnapi
16. számát, a hol reproducálva van.

Zelesny Károl
fényképei után
a 245. l.

én (454-905). Az elszámolás elfogadta-
alatt (1035-905).

923

Lehel Mária

Tünödés c. kepe repr.

Uj Szín 1931. I. 45. l.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: VI. 27. *A. Vanuchi del Sarto:* Die heilige Jungfrau auf den Knieen, indem sie das vor ihr stehende Kind hält. — 1815: VII. 21. *A. Vanuchi del Sarto:* Die heilige Jungfrau auf den Knieen stb. — 1835: XI. Cab. 9. *A. del Sarto:* Heilige Familie. — 1844: X. 30. *A. del Sarto:* Die heilige Familie. — 1865, 1866, 1867, 1869: XI. 81. *Vanucci (Andrea) del Sarto:* A szt. család.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XI. 81. *Vanucci (Andrea) del Sarto:* A szent család. — 1873: XI. 81. *Nach Andrea del Sarto:* Die heil. Familie. — 1876, 1878, 1879: IV. 161. *Másolat A. del Sarto után:* A szent család. — 1881: 83. *Másolat A. del Sarto után:* Szt. család angyallal.

Lehel Mária

Ivód

Aurora, 1911. I évf.

8 sz. 189. l. (archaj-
pel)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

Lehel Mária

festőnő

11. 10.

Az egyház gondol katonáira. A harctéren lévő katonák hozzátartozói jelentsék a saját címüket és szeretteik tábori postaszámát a lelkészi hivatalokban

H. Carosa: Elvarázsolt világ

(Thurzó Gábor fordítása. — Franklin-kiadás.)

H. Carossa, a müncheni orvos, aki, amint halljuk, a katolicizmusból átlendült egy idealisztikus világfelfogásba, akinek mélyenjáró, mindig élményszerű, mindig finoman kicizellált írásai nagy nevet szereztek honfitársainál, először lép most a magyar olvasók elé. Annál érdekesebb ez a könyv, mert a kisdiák küzdelmieről, szenvedéseiről, sőt igaztalan meghurcolásáról van két nagyszerű hasonlóan gyermekélményekbe nyúló könyv: Móricz Zsigmondtól a *Légy jó mindhalálig* és Kodolányi: *Süllyedő világa.* Móricz Zsigmond regényt írt, Kodolányi életrajzot, de mindegyik munka nagyon alkalmas a gyermeklélekkutatók és a nevelők számára. H. Carossa a maga külön művészi látásával és stílusával ugyanazt mondja el, amit a magyar írók: mennyi küzdelem, gyötrődés, mennyi harc az a »gondtalan gyermekkor«, aminek a felnőtt ember már csak a ragyogását hordozza tovább a lelkében. Bajok, félelmek, magános küzdelmek emléke alászorul a tudatlan világba és onnan befolyásolja a későbbi éveket, idegen hatalomképpen különös lelki hatásokban tör elő. Carossa gyermekélményei nem vesztenek a maguk melegségükből, közvetlenségükből semmit azáltal, hogy pompás művészi formába ömlenek bele. Van valami misztikus, sejtelmes, ködszerűség ezeken a gyermekemlékeken. Érzi az ember, hogy nagy mélységek felett jár az író és itt-ott villantja rá a lélek mélységeire lámpását. A szerzetesiskola a maga hierarchikus rendjével, átformálódó, néha fellázadó diáknépével egészen különleges kép. Szinte meg lehetne festeni a termeket, a diákarcokat, a tanárok tekintetét, a nagy étkezőt, a kamaszodó diákokat, amint kalandokat keresve kószálnak a kisváros kertjében.

Azért is érdekes ez a könyv, mert a magyar diákélet és gyermekkor vallomásai után most egy németországi kisvárosból érkezik a gyermekkorról bizonyságtétel. Formákon és nemzeti különbségeken túl ugyanaz a gyermeklélek szólal meg panaszosan itt is. Mindegyik végeredményében elég bánatos könyv; mindegyik azt mondja: ismerd meg jobban a gyermeket és tanulj meg bánni vele.

M—y.

Lehel Mária a Tamás-galériában

Csupa pasztellkép. Ha csak a katalóguscímeket látjuk, valami előítéletekből eredő borzongás fut át rajtunk: nem lesz túlerős az érzelmesség? Mindebből semmit sem kapunk: szinte villanyáramütésszerűen friss érzéseket kapunk az üde hangulatképek világában. A legjellemzőbb Lehel Máriára mély színkulturája, mindent velük fejez ki, a végsőkig kiérlelt, biztos, magáratalált művész festői modora ez. Braziliában és Olaszországban élt sokáig, talán e déli tájak napjának melege és ereje izzik színeiben, mint a trópusi lepkék szárnyán a himpor, úgy csillog itt a színek gazdag árnyalatában a hét szín minden gazdagsága. Mindez azonban csak a külső kifejezőképesség erejét mutatja, a »tartalom« sem mellékes. Nagyon kulturált ember, kissé szűkszavú mondanivalói élnek itt, nem vallomás ez önmagáról, mintha azt mondaná, egy kissé kiábrándult ember: »beszéljünk inkább másról«, ha az ember nem is megnyugtató téma, de gyönyörű a világ — s egy mimózacsokor hamvas üdesége érdekesebb, gazdagabb élményt jelent, mint problémák boncolgatása. Világa érdekes, színes, érdemes veletartani.

Dr. F. L.

MŰVÉSZET SZÍNHÁZ, FILM

IGAZI PASSIO

Arnoul Grében misztérium-játéka a Nemzeti Színházban

Krisztus kínszenvedésének történetét úgy vinni színpadra, hogy a mai ember az ő tanításának értelmét, a szeretetet, a kínhalál és megváltás misztériumát a vallásos áhítat egységében átélje, a legnehezebb feladatok közé tartozik. Ennek a nehéz feladatnak a megoldására egyesülnek a legkülönfélébb emberi erők a Nemzeti Színház mostani vállalkozásában. A francia átdolgozástól kezdve a Váradi Antal fordításán, Lavotta Rezső zenéjén, Abonyi Tivadar rendezésén, Horváth János díszletein és Nagyajtay P. Teréz jelmezein át minden művészi munka arra irányult, hogy a Gréban korának mély áhítatát a kor színpadi stílusában a mai ember ízlésének nyelvén tolmácsolja. A misztérium színpadtechnikájához és a keresztyén áhítathoz stilizált képek közül legtöbb realitást vitt bele az átdolgozás, rendezés és előadás a Pilátus-jelenetbe. Krisztus isteni szellemisége legszebben jelenik meg a jeruzsálemi bevonulás utolsó jeleneteiben és az utolsó vacsorában.

Abonyi Géza Jézusa nemesen művészi alakítás: mindenik képben egyformán megtalálja az útat az áhítat felkeltéséhez s ebben legnagyobb eszköze lenyügözően szép beszéde. Legjobban megközelíti az ő művészi játékát Lázár Gedeon, aki János apostolában a nőiesen finom ifjú tanítványi rajongást kitűnően érzékeltette, de Tasnády Ilona Máriájának fájdalomfestése és Major Tamás Júdásának sötét vergődése is nagy művészi alakítás.

Az egész passiójáték hangja, színei a rendezés és előadás stílusa a megváltás utáni sóvárgásnak, a megváltás beteljesülésének, a szenvedés és üdvözülés átélésének egyetemesen emberi és keresztyén érzésével töltik el a nézőt.

Dr. Lengyel Lajos

SZUDÁNI SZERELEM. *(Omnia.)* A dzsungel-film általában kétféle. Vagy filmponyva, vérengző bestiákkal, revűt táncoló bennszülött törzsekkel, hátborzongató jelenetekkel, — vagy a vadon titkait és vadjai életét első nemes szándékú kultúrfilm. Ez a film egy harmadik fajtából való: bosszantóan naiv és elcsépelt mese cérnaszálán kezdetleges technikájú film-vaskorbeli felvételek sorozata. A mozi ehhez ilyen alcímeket fűz: »A dzsungel szerelmi élete«, »Lélekzetelállító pillanatok«. Vajjon miért nem állítja el egyszer az *ízlés* az ilyen rikoltó és félrevezető ponyvahirdetés lélekzetét is.

Dr. D. J.

Népszerű helyesírási kalauz. Érdekes, tréfás és korszerű tankönyv a helyesírás elsajátítására. Megrendelhető 3.20 pengőért a Lipótvárosi Gyors- és Gépíró Iskolában, Vilmos császár-út 64.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
MURAKÖZY GYULA
Helyettes szerkesztő:
IZSÁK-GYARMATHY LÁSZLÓ
A szerkesztőség kéziratot nem őriz meg

Vásároljunk, dolgoztassunk a Református Életben hirdető cégeknél

APRÓHIRDETÉSEK

Ebben a rovatban állást kereső hirdetés szavanként 20, minden más hirdetés szavanként 30 fillér. Legkisebb hirdetés 10 szó. Az első és minden vastagon szedett szó kétszeresen számít. HIRDETÉSEKET az 50.000 példányban megjelenő »Református Élet«-be felvesz a kiadóhivatal: Budapest, IX., Kálvin-tér 8., telefon: 384—540. csekkszámla: 5073. és Arató-hirdetőirodája, VII., Erzsébet-körút 14. Telefon: 422—550.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS

NYUGDIJAS tisztviselőt keresünk nagykereskedelmi vállalat adminisztratív teendői elvégzésére. Csak írásbeli ajánlatokat, fizetési igény megjelölésével kér Termelő és Kereskedelmi kft. Budapest, VIII., Tormay Cecil-u. 3.

REFORMÁTUS Jóléti Intézmény felvesz megbízható, ügyes férfi, vagy női taggyűjtőket (nyugdíjasokat is), Budapest, Üllői-út 17, II.

TRAFIKVEZETŐT keresek óvadékkal „Becsületes" jeligére a kiadóba.

MINDENESLÁNYT keresek református családhoz 15-ére, vagy május 1-re. Telefon: 293-710.

IRODATAKARITÁSHOZ délutánra bejárónőt keresek. IX., Kálvin-tér 8., II. udvar I. 11.

KÉT GYERMEK MELLÉ keresek május 1-re bejáró kisasszonyt, aki azonban júniustól szeptemberig a Balatonhoz lejönne. Schlachta Györgyné, Budapest, XI., Somlói-út 39.

FŐZŐMINDENEST, nem időset, keresek 2 személyhez április 15-re. Jelentkezés V., Perczel Mór-u. 2. IV. 12. délelőtt 8—10, délután 2—4-ig

GYERMEKSZERETŐ főzőmindenest keresek április 15-re. Mikes Kálmánné, Aradi-u. 66. III. 6.

FŐZNITUDÓ, középkorú asszony vagy leány, lehetőleg vidéki, két személyhez, 4 szobához felvétetik. Dr. Máthé, Király Pál-u. 11.

GYERMEKSZERETŐ MINDENEST, lehetőleg fiatal vidéki árvalányt keresek április 15-re, aki jó otthonra találna. Behringer, XII., Kovács-u. 12.

MINDENES FŐZŐNŐT felveszek, magyar, előkelő házba. **Szolid,** rendszerető, **erkölcsös.** Király-utca 80. I. 11.

GYERMEKSZERETŐ, pedáns nőnek, szobát, fűtést adok, kis lakásom rendbetartásáért. Telefon: 353-266.

PUSZTÁRA német nevelőnőt keresek 2 és 4 éves gyermekhez. Megbízható, gyakorlott, jó bizonyítványúak jelentkezzenek április 12—19. között, d. e. 10 óráig, 336-780 telefonszámon, 19-e után Geyer Miklósné, Cservenka, Bácsbodrog megye címen.

4 POLGÁRIT végzett ügyes nőt keresünk irodai munkára. Irott ajánlatok „Állandó" jeligére a kiadóba.

ÁLLÁST KERES

SEGÉDHÁZFELÜGYELŐSÉGET keres kisebb házban, hadiözvegy leányával. Cím a kiadóban.

BETEGAPOLÁST vállal, vagy gyermekekhez is elmegy, varrni tudó, intelligens leány. Cím kiadóban.

JÓLFŐZŐ vidéki leány, hosszú bizonyítvánnyal, 2 tagú családhoz, április 15-re elhelyezkedne 80 pengőért. Cím: Csarkó Zsuzsanna, Nagyvárad, Bessenyei György-u. 6.

ADÁS-VÉTEL

HÁZTARTÁSI szaküzlet, vasáruk. Jeszenszky Jenő, Ráday-utca 17.

BUNDÁT, szőrmét az érdemes közönség vitéz Kéry Gyula szűcsnél vásárol. Ráday-utca 14.

BUNDÁT rendelésre, átalakítást kitűnően készítek. Megóvást vállalok. Református cég. Varsányi, szűcs, I., Attila-utca 23. Telefon: 161-509.

FUTÓSZŐNYEG 88 cm széles, jóminőségű, olcsó ár, most kapható Horváth J. Mihály református háziiparosnál, Vörösmarty-tér 6.

BUTORSZÖVETEK, linoleum, mindenféle **kárpitoskellékek** állandó raktára: Prépostnál, Vilmos császár-út 19/c. (Ó-utca sarok.) Keresztény cég! Telefon: 125-803

TÉLI MACKÓT, TRÉNINGRUHÁT, piké kabátkát vennék 1—1½ éves kislánynak. „Gyermekruha" jeligére a kiadóba.

ÚRI HÁZBÓL veszek használt ágynemüt. Tel.: 421-334.

ÉKSZER

MINDEN, ami óra, előnyösen Rosta koszorús órásmesternél, Petőfi Sándor-utca három. Telefon: 883-053.

FOGLALKOZÁS

LUDANYINÉ Bognár Vilma női divatszalonja. IX., Üllői-út 25.

ÁGI kalapszalón, legkényesebb igényeket is kielégíti. ugyanott női-, úridivat- és rövidáru. Ráday-utca 24/b.

BÉLYEGZŐK, zománctáblák, vésések, jelvények. Kovács Lajos. . Budapest, Károly király-út 7. 423-327.

SZABÁS-VARRÁS legmodernebb kiképzése mestervizsgához. IV., Molnár-u. 20., f. 2.

KÁRPITOS, képesített mester, házakhoz olcsón ajánlkozik. Szőr, afrik, műrostmentes anyagom van. Tóth, V., Visegrádi-u. 92. II. 49. Telefonüzenet: 291-870., trafik

LAKÁS

KENDER torontáli nagyon szép színekkel, minden méretben most kapható Horváth J. Mihály református háziiparosnál, Vörösmarty-tér 6.

ALBÉRLETI szobát keresek, fürdőszoba használattal a Keleti környékén. Szilágyi Sándor ref. őrmester, Mátyásföld, repülőtér.

FIATAL HÁZASPÁR minden kézimunkáért lakást, fizetést kap. Jelentkezés reggel ½8-tól ½10 óráig. Lázár-utca 20, III. 2.

BÚTOR

HETI részletre is konyhák, rekamiék, kombinált szekrények, szalonok. Bútorcserei Podmaniczky-utca hat.

BIEDERMEIER nagyméretű szekrény, rekamier, kommód, fotelágy eladó, kisipari műhelyben, V., Gróf Zichy Jenő-utca 33.

KENDER torontáli nagyon szép színekkel, minden méretben most kapható Horváth J. Mihály református háziiparosnál, Vörösmarty-tér 6.

KÁRPITOSMUNKÁT bizalommal Csikos kárpitosnál, Ór-utca három. Telefonhivó: 349-008.

SZŐNYEG

SZŐNYEGJAVITÁS, mosás: Turáni szőnyegszövőnél, Főutca 80. T.: 551—579.

MAGYARPERZSÁT, torontáli szőnyeget fiatal, református háziiparosnál vegyünk! Horváth, Vörösmarty-tér hat. Telefon: 183—596.

Torontáli szőnyegek
nagy választékban **Tóth Győző**nél, IX., ker., Ferenc-körút 20.

KÖNYV

KÖNYVEK, zeneművek, új és használt állapotban, méltányos áron kaphatók. Schimkó Gyula, Budapest, VIII., Múzeum-krt 2.

OKTATÁS

JOGI alapvizsgára, szigorlatra, ügyvédire előkészít, szakjegyzeteket bérbead: dr. Fehérváry Szeminárium, IV., Apponyi-tér 4.

GIMNAZISTÁK KORREPETÁLÁSÁT, FRANCIA nyelvoktatást vállal felelősséggel Párizsban tanult egyetemista. Varsányi, külügyminisztérium, jogi iktató.

HANGSZER

FIGYELMEBE ajánlom Rákóczi-út ötven zongoratermemet! Rengeteg zongora, pianinó vásárolható feltűnő olcsón. Részletre is.

ZONGORÁK vétele, eladása: Murainál, Thököly-út 23. T: 428-631. Javítás. hangolás.

PIANINÓT, zongorát v. harmoniumot vennék, vidékről is. Mendölné, Bpest, Bezerédy-u. 10. Telefon: 140-352.

VEGYES

KOVÁCS régi megbízható, református magánnyomozó. Mérsékelt díjazásért mindent kinyomoz. József-körút 20. 136-238.

SZABÓ Ödön legolcsóbb, megbízható református magánnyomozó, diszkrét megfigyelő, Rákóczi-út 47. Telefon: 136—571.

KÖNYVESPOLCOT, sarokállványt, vagy szekrényt keresek megvételre. Ajánlatokat a kiadóba kérek.

FUTÓSZŐNYEG 88 cm széles, jóminőségű, olcsó ár, most kapható Horváth J. Mihály református háziiparosnál, Vörösmarty-tér 6.

ELSŐRENDŰ ebédmenü házhoz szállítva is, Deutschkonyha. XII., Csaba-u. 7/a, telefon 153-004.

PIKÉ KABÁTKÁT, sapkát, takarót, tréningruhát, mackót jó állapotban lévőt vennék 1 éves kislány számára. Ajánlatok „Bäby" jeligére a kiadóba.

GYÓGYMASZIROZÁS orvosi rendelet szerint lakásomon vagy háznál. Nyitray Margit, Baross-u. 99., III. 27.

PALÁSTKÉSZÍTŐK FIGYELMEBE! Az orosz hadszíntéren martalékul esett palástom helyett új palástot és fővéget készíttetnék elsőrendű, lehetőleg régi anyagból. Mintát és árajánlatot kér mielőbb: Kocsis Sándor lelkész-főhadnagy, Érsekujvár, Hadikórház.

JÓLFŰTHETŐ, 150 légköbméteres automata kályha eladó, X., Héderváry-u. 35.

CIANOZÁS

KÓNYA cianozó, a kipróbált márka! Bútoroknak külön ciánkamrák. Kálvin-tér 9. Telefon: 188-000.

432449— Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

A kecskeméti leánygimnázium, leányliceum; a Horthy Miklós ref. tanítónőképző-intézet felvételi hirdetése

A nőnevelő intézet I—IV. osztályú *leánygimnáziumi* és I—IV. osztályú *leányliceumi* tagozattal nyílik meg az 1943—44. iskolai évben, *a tanítóképző intézetnek* pedig az ötödik osztálya működik ebben az évben.

1. *A leánygimnázium* I. osztályába az a tanuló vehető fel, aki szeptember 15-ig 10. életévét már betöltötte, de 13. életévét még nem lépte át és az elemi iskolai IV. osztályát sikerrel elvégezte. A beíráshoz szükséges okmányok: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. népiskolai IV. osztályú bizonyítvány, 3. újraoltási bizonyítvány. Aki olyan iskolából jelentkezik felvételre, amelynek tanterve eltér iskolánk tantervétől, az csak sikeres különbözeti vizsgálattal vehető fel. Polgári leányiskolából leánygimnáziumba különbözeti vizsgálattal csak az a tanuló léphet át, aki a polgári iskola legutóbbi két osztályát legalább jó eredménnyel végezte el.

2. *A liceum* I. osztályába felvehetők azok a tanulók, akik 14. életévüket betöltötték, de 18. életévüket legfeljebb abban a polgári évben töltik be, amelyben a felvétel történik. A beíráshoz szükséges: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. középiskolai, vagy polg. iskolai IV. osztályú bizonyítvány (ha ez még nem lenne kéznél, a félévi értesítő), 3. újkeletű községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, az ellátatlan családtagok számáról, vagyoni vizonyairól. A VKM úr 55.620/1941. V. sz. rendelete értelmében intézetünk *liceumi érettségi vizsgálatot* tart. A leánylíciumi tanulmányok magánúton nem végezhetők el. A leánygimnázium V—VII. osztályából sikeres különbözeti vizsgálattal át lehet lépni a leányliceum megfelelő osztályába.

3. *A tanítóképző intézet* V. osztályába sikeres különbözeti vizsgálattal felvehetők azok, akiknek leányliceumi, gimnáziumi, mezőgazdasági vagy ipari középiskolai érettségi bizonyítványuk van. A tantervkülönbözeti vizgálat anyagáról az igazgatóság az érdeklődőket tájékoztatja. A vizsgálati engedélyért az igazgatósághoz kell folyamodni. Szükséges mellékletek: 1. születési anyakönyvi kivonat. 2. érettségi bizonyítvány, 3. erkölcsi bizonyítvány azoknak a részéről, akik a megelőző évben nem jártak nyilvános iskolába.

4. *Madas árvaház.* Néhai Madas Károly alapítványából létesített árvaház, amely a kecskeméti Horthy Miklós ref. tanítóképző intézet tanulóotthonával kapcsolatosan áll fenn. Az árvaházba 10. életévüket betöltött árvaleányok vehetők fel, akik tanulmányaikat a leánygimnáziumban, leányliceumban, tanítóképző intézetben, esetleg a Kecskeméten lévő más leányiskolákban végzik. Az árvaház egészen vagy részben ingyenes nevelést és taníttatást nyujt. A felvételi kérvények a Főtiszteletű és Nagyméltóságú dr. Ravasz László püspök úrhoz, a Madas árvaház igazgatótanácsának elnökéhez intézendők és a kecskeméti Horthy Miklós ref. tanítónőképző-intézet igazgatóságához, Kaszap-utca 6/13. sz. küldendők be. Mellékletek: 1. a folyamodó születési anyakönyvi kivonata, 2. a folyamodó iskolai bizonyítványai, 3. a szülők zsületési és halotti anyakönyvi kivonata, 4. hatósági és szegénységi bizonyítvány a családtagok számáról és vagyoni viszonyairól, 5. lelkészi ajánlás. A kérvények beadásának határideje: június 30.

5. *A tanulóotthon.* A vidéki tanulók minden év június hó 1-ig írásban kötelesek jelentkezni az intézet igazgatóságánál és egyben a tanulóotthonban leendő elhelyezésüket is kérelmezniök kell. A tanulóotthon egészségügyi, tanulmányi tekintetben a követelményeknek megfelel, evangéliumi szellemű gondos nevelést biztosít. *Érdeklődőknek részletes tájékoztatást küld az intézet vezetősége: Kecskemét, Kaszap-u. 6—11. Telefon: 85.*

Az igazgatóság a beiratkozás idejéről, a fizetendő díjakról és minden egyéb tudnivalókról írásban értesíti a felvett tanulókat.

Dr. Kádár Mihály: **A női élet egészségtana** c. könyvének első kiadása 3 hét alatt elfogyott. A másik kiadás is megjelent már. A könyv megrendelhető a kiadóhivatalban 3.50 P és portó beküldése ellenében.

LEVELEK

Mátyás király és a magyar reformáció

Harsányi András »Mátyás király és a magyar reformáció« című cikkében mai szokás szerint megváltozottnak igyekszik feltüntetni az egyháztörténelmi tudomány jelen állását a régebbihez képest. Amit azonban ennek bizonyítására előad, hasonlóképpen mai szokás szerint tévedéseken alapul.

Tévedés ugyanis először az, hogy a régebbi tudás szerint a reformáció valami általánosan elterjedt vallástalanságot akart volna felváltani vallásossággal. Mert a régebbi tudás ellenkezőleg éppen azt állította, hogy az »igen sok körben divattá« lett vallástalanság »az egyszerűbb hivők lelkében csak megbotránkozást keltett«. Már pedig az egyszerűbb hivők akkor is óriási többséget tettek. Tehát korántsem lehetett célja a reformációnak ez ellenében a »vallásosság felkeltése«.

Tévedés másodszor az, hogy »döntő változás« volna a tudományban annak felismerése, hogy »a középkorvégi római egyház nagyon sokban eltávolodott Krisztus tiszta evangéliumának hirdetésétől, a ... klérus sem lelki, sem erkölcsi tekintetben nem állt feladata magaslatán«. Mert hiszen a régebbi tudás egyenesen ezekben a körülményekben találta meg a reformáció »döntő« okait. Elszigetelt nézet volt az, mely prófétai kijelentésnek tulajdonította.

Új mindössze annak formulázása, hogy »a fokozott vallási igények követelték a reformációt«, de ez csak formula, mert a papi visszaélések megszüntetése és az evangéliumhoz való visszatérés tulajdonképpen azonos a fokozott vallási igények kielégítésével. Igy tehát lényegileg ebben sem történt semmi változás a régebbi tudáshoz képest.

A felsorolt egyéb körülmények pedig a »keleti pogány hatások« kivételével mind szerepeltek a régebbi tudásban is. Hogy pedig ennek a többiek közé vétele jogosult-e, bizonyításra vár. Őszintén megvallom, nagyon is erőltetett módon látnám ezt csak némi részben is igazolhatónak. De ha komoly érvekkel kimutatná valaki, készséggel elismerném, hogy az újabb tudás ebben az egyben fejlettebb a réginél, bár »döntőnek« még akkor sem tekinteném a változást. Mert egyébben nem változott.

Dr. Zoványi Jenő

Illyés Gyula Kálvinról

Örömmel olvastam a *Református Élet* március 27.-i számában közölt ismertetést az Illyés Gyula szerkesztésében megjelent »A francia irodalom kincsesházá«-ról. Nem akarok a kákán csomót keresés hibájába esni és a pompás gyüjtemény érdemei előtt vak maradni. Magam is élvezettel lapoztam a szerencsés ízléssel összeválogatott szemelvények között.

Azonban sajnálattal láttam, hogy elkerülte figyelmét *az a kijelentés*, amit Illyés Kálvin János genfi munkásságáról mond. A tiszta közéletért és a vallási igazságok társadalmi érvényesüléséért vívott hősi küzdelméről ezt állítja: »Kálvin ezután megalapította azt a városköztársaságot, amely személyes zsarnokságán alapult«. Ha az illusztris szerkesztő egy sort is elolvasott volna Kálvin genfi működéséről, vagy ha olvasott s az őt is kötelező tárgyilagosságra való törekvésnek és *történeti megértésnek* csak halvány szikrája is él benne, nem írja le ezt a legelfogultabb jezsuita történetírásba sem illő hamis és valótlan megállapítást. *Vagy ez volt az ára annak, hogy Kálvin János, a francia próza és vallásos gondolkozás mestere ebbe a gyüjteménybe egyáltalában bekerülhetett?*

S ha már megírta Illyés ezt a meggondolatlan, vagy ha meggondolt, akkor szerencsétlen kijelentését, miért aludt a kiadó Athenaeum máskor éber lektori kara?

Domján János

Könyveshász

Joó Sándor: A husvét homiletikuma

(Bethlen Gábor-kiadás.)

A legújabb tudományos teológiai irodalom bátran hozzá mer nyulni azokhoz a kérdésekhez, amelyek a hivő ember számára egész természetesek, mert hiszen Isten igéje tanuságot tesz róluk, de amelyeket a régi theológiai felfogás elszellemiesített, vagy csak puszta szimbolumoknak, analógiáknak vett.

Tulajdonképpen azon sarkallik református keresztyén hitünk komolysága, hogy hiszünk e Isten csodatetteiben. Csak akkor történhetik meg velünk is az a páratlan »csoda«, hogy Isten megbocsátja bűneinket és új életre szül.

Joó Sándor írása mögött a feltámadás csodálatos érthetetlenségén át valójában erre a kérdésre kapunk választ. Alapgondolata: »Ha Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk«.

A modern ember hajlandó a keresztyénséget olyan erkölcsi eszméknek tekinteni, amelyek a legmagasabb rendűek, de amelyeknek Jézus csak történeti hordozója volt, valahogy úgy, mint Buddha, vagy Konfucius. »A húsvéti eszmény nem mithosz, hanem reveláció, Isten különös kijelentése.«

Jézus feltámadott, az élő Jézusról szól az igehirdetés, vele együtt mi is feltámadunk. Ez a könyv tartalma.

A mai embert szerfölött érdekli a halál, nem csoda, hiszen naponként a halál révén járunk. »A halál abszolut valóságának hangsúlyozása után értjük meg, mit jelent a húsvéti hír: van élet számunkra a halál után... mert Jézus feltámadott és zsengéjük lőn azoknak, akik elaludtak.«

Amellett a bizonyságtétel mellett, amit a könyv nyujt, kettős értéke van. A tudomány legújabb kutatásait, megállapításait ismeri és összefoglalóan tárgyalja, nem tér ki a felmerülhető ellenvetések elől. De mindezt nem a tudomány elvont, sokszor csak a beavatottak számára értelmes nyelvén teszi, hanem közérthető, építő magyar nyelven.

Különösen a mai háborús húsvétunkon igen melegen ajánljuk mindenkinek.

D. I.

PALÁGYI ÉS TÁRSA
fa- és vasbútorgyár
Iroda: Bp., V., Sziget-u. 18. Tel. 112-901
Templom-, iskola-, intézet- és kórházberendező
Az új gimnáziumunk részét is készíti.

Ezüst-, kék RÓKÁK olcsón **PILÁT** szűcsnél, IX. kerület Ferenc-körút 32. II em.

HOL VÁSÁROLJUNK? HOL DOLGOZTASSUNK?
Hirdetési díjszabás: Ebben a rovatban mm sora —.60, szövegoldalon —.70 fillér.

BUNDÁK, bolerók, ezüstrókák, nerzek nagy választékban
Alakítás eredeti modell szerint

VARSÁNYI LAJOS-nál, IV., Múzeum-körút 7

MŰFOG Biró Sándor — Olvasóinknak kedvezményben, ORBA tagoknak minisztérium által kiutalandó összegért államilag vizsgázott fogász, Rákóczi-út 25. Tel. 138-039

Bundák, rókák, bolerók legolcsóbban Kókay szűcsnél. Vilmos császár-út 10. sz. Telefon: 386-784

NŐI FEHÉRNEMŰ PONGYOLA PYJAMA
SZABÓ OTTÓ HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZÜL BUDAPEST, IV., PIARISTA-U. 1

SZINES BÚTOROK, rekamiék, konyhák fizetési kedvezménnyel. BÁNYAFALVI-nál, Izabella-utca 19 Tel.: 220-791

TÓTH LAJOS fest, tisztít V., József nádor-tér 9. — TELEFON. 181-297

Legjobb zongorát, pianinót legolcsóbban vásárol részletre is Szávits-nál. Vétel, javítás, hangolás precíz kivitelben. Budapest, Baross-tér 1. (Rákóczi-út sarok) Tel. 145-104

SAPKÁT vásároljunk a készítőnél
Fazekas Kálmán, Budapest, IX, Ráday-u. 3
Sport-, diák-, sofőr-, különleges sapkák kaphatók

ÓRA, ÉKSZER, ezüstkelyhek és dísztárgyak HŐS IMRE ref. presbiternél, Budapest, VIII., Baross-utca 41. Telefon: 139-886

Pályi Eszter és Margit
KALAPSZALÓN
Budapest, IV., Váci-utca 10, földszint. Tel.: 384-349
Alakítást is vállalunk

Női és leánykaruha, divatáru kötöttáru
LŐRINCZI PRESBITERNÉL
Óbuda, Polgár-tér 5. Tel.: 162-856

Bundák KISS MIKLÓS szűcsnél Váci-u. 11/b. IV., Aranykéz u. 1
Vállal kozott anyagból átszabást, megóvást, Telefon 181-546

Ördögh Mátyás órásmester, precizlós órák és ékszerek raktára, IV., Deák Ferenc-tér 4. T. 181-175

Úrasztali terítők, ünnepi díszzászlók művészi kivitelben, előnyös áron Kalmárné Tuzson Erzsébetnél, XIV., Nürnberg-u. 15. Telefon: 499-640

Urvacsorakelyhek, kancsók, tálak, ékszerek KISS FERENC ötvöstanár, ref. presbiternél, Budapest, IV., Haris-bazár 3. Tel. 384-447

Esernyők, retikülök, pénztárcák VI., Nagymező-utca 45. Kalapszalonhelyiségben Köztisztviselőknek fizetési kedvezmény

ÁGYTOLL olcsón!
Fosztatlan pelyhes toll 12.—, szürke pelyhes kacsatoll, nagyon könnyű 8.50, tarka fosztatlan toll 2.—, szürke vegyes 2.60, szürke fosztottas toll 3.20, jobb 4.—, finomabb szürke fosztott 5.—, fosztott libatoll 10.50, pelyhes 12.—, pelyhesebb 14.— P árban, 5 kg papírzsákcsomagolásban, bérmentve utánvéttel szállít:
VARGA ANTAL ágytollvállalata, Kiskunfélegyháza, Szent János-tér 12

Fűszer és csemege árukat csak Fogarassynál vásároljon!
Ref. üzlet VIII, Baross-u 1. Mindent házhoz szállít

Lehel Mária

Magyar Művészet
1927. 490.

841. Keretek. 2061-909-208

1 darab oldalt és elől völgyelt diófa keret, keleléssel és belől aranyozott keskeny léczczél.

Méretei 52:67 cm.

Becsértéke.....10 K

Lehel Mária

Kut 1929. jan. Náll.
3 festmény

Felméri Sándor tanár IX. 13

Lehel Mária

Brca 41. 1.

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

élyezem:

....
x vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

ÖLTÖZKÖDÉS TESTÁPOLÁS ERKÖLCSÖK

DIVAT. Viselet és viselkedés nincsenek messze egymástól; s így a három téma szorosabban is függ össze egymással, mintsem az első pillanatra látszik. Nemcsak annyiban, hogy megkülönböztetünk erkölcsös és erkölcstelen öltözködést, illetőleg testápolást, ám főleg abban egyeznek meg, hogy mindahárom, még az erkölcs is a divatnak van alávetve. Igen, még az erkölcs sem változatlan, állandó valami. Nem hiába beszélnek divatos erkölcsökről, mégha ezalatt divatos erkölcstelenséget is értenek.

Alábbi hasábokban a ruházkodás, test- és hajviselet, meg az erkölcsök divatváltozásaira fogok nagy vonásokban rámutatni. Előbb azonban hangsúlyozom, hogy az egyes divatformákat nem szeszélyes, rendszertelen ötletek sugalmazzák, hanem a művészeti stílustendenciák szigoruan rendszeres váltakozása. A öltözködés, hajviselet stb. divatjának legszeszélyesebbnek látszó formája nem térhet és nem is tér el soha az uralkodó művészeti stílustól. Amint fordítva, nincsen értelme, hogy a művészet alakulásában «divatról» beszéljünk olyan értelemben, mely kétségbevonja a formaváltozatnak ösztönös származását. Természetesen, nincs mindenkinek ösztönös ízlése s így a divatos formákat úgy a művészetben, mint az öltözködésben, szokásokban a többség megérzés nélkül utánozza. Magát a divatot azonban a tömeglélek ellenállhatatlan ösztönereje szuggerálja a kezdeményezőknek és a követőknek.

PRIMITÍV FORMÁK. Természetesen a nemruházkodás, a test födetlen hagyása a legprimitívebb öltözködés. A manapság divatos nudizmus korunk neoprimitív kilengésének félremagyarázhatatlan tünete. Alaposan tévednek azok, kik ebben erkölcstelenséget, szekszuális aberrációt látnak. Biztos, hogy a nudisták előtt a meztelenség mindennél szentebb, a természethez való visszatérést tekintik benne; istenkultuszt csinálnak belőle, amit mindennel hamarabb profanizálnak, semmint szerelmeskedéssel.

A ruházkodásban a primitív ízlés a maga periódusában olyan öltönydarabot alakít, mely a testet összenemrakottnak, tömegszerűnek tünteti föl. Maga az öltöny is lehetőleg egyetlen szabatlan szövet- vagy bőrdarabból készül. Modelje egy megfordított zsák, mit három helyen kilyukasztanak, hogy ott a fejet s a két kart kidugják; az így nyert tunika az egész testet beborítja, mely így tagolatlan tömböt képez. Hasonló primitív formáju az aviatikusok, búvárok, munkások és gyerekek egybeszabott kabátnadrágja, minek azonban a gombok s egy öv esetleg klasszikus vonást adhat. Más, változatos ruhákon viszont a gombok eltakarása primitív ízlésre vall. Továbbá primitív, monoton jellege van az olyan változatos ruháknak, melyekben a kabát és nadrág, blúz és szoknya azonos anyagból készült. Ehhez a legutóbbi divat szerint hozzájárult a kalap, táska, cipő és harisnya, sőt ékszer azonos színe. Primitív divat az uniformis, mely nemcsak bizonyos testület tagjait, katonákat, hanem civilt, férfit, nőt egyformán öltöztet. Az egyenlőség ritmusa diktálja ezt. Ugyancsak a primitív ritmus vezette be az elmúlt divatban a vízszintes tendenciát, mely az öltözködésben mindkét nemnél a lapos és széles kalap, a kiszélesített vállak, a rövid kabát, nadrág vagy térdigérő szoknya, a nőknél a lehető legalacsonyabbra sülyesztett öv és rövidre nyírt haj formájában jelentkezett.

Primitív periódusokban az emberek testüket a folyamatosság divatjának megfelelően kövérre hizlalják, hogy a zsírréteg eltakarja az izmokat, a szerkezetet, eltűntesse az összerakottság jellegét. A síma testet könnyebben sikerül elérniök a nőknek és gyermekeknek, kik ezekben a korszakokban érdekesebbek is a férfiaknál; a fiatalok a társadalomban nagyobb szerepet játszanak, mint az öregek. Divatosak az effeminált férfiak. Eszerint a férfiak borotválják szakállukat és bajuszukat és tövig lenyírják hajukat. Mindkét nembeliek igyekeznek arcukat sápadtá, vagy naptól egyenletesen barnítottá tenni. Divat a kis termet; primitív népeknél, minők a kínaiak és a törökök, az a szokás is uralkodik, hogy szék és dívány helyett az emberek szőnyegen ülnek, ágy helyett gyékényen alszanak. Állóhelyzetben mindenki két lábára nehezkedik lábafejét előre irányítva, karjait pedig szorosan a törzs mellett lógatva tartja. Polgárok mint katonák, nők mint férfiak, valamennyien ilyen tartásban állnak. A primitív táncot akár a férfi, akár a nő egyedül lejti, sohasem párosan; inkább egy egész társaság fogózik össze körbe vagy láncba, esetleg anélkül, hogy összefogóznék egymásmellett vagy -mögött végzi szimetrikus meg párhuzamos taglejtéseit.

Hát a primitív erkölcsök milyenek? Az egyenlőség relatív függetlenséget, szabadságot jelent. Neoprimitív kilengések, forradalmak alkalmával a társadalmi kötelékek meglazulnak, a szokások, a nyelv finomságai durvaságoknak adják át helyüket, mikkel az emberek a másokra való tekintet fölöslegességét jelzik. Mindezt

PASTELLI DI MARIA LEHEL

Nel numero del 7 dicembre 1933 del Messaggero fu publicata la seguente critica dalla penna del prof. Piero Scarpa sull'esposizione dell'artista, tenuta nel Circolo di Roma.

Naturalmente — dato il carattere modernissimo della pittura seguita dall'artista ungherese — molte discussioni si accesero circa la forma, la interpretazione ed il colore dei pastelli esposti ma alla fine tutti convennero che questo genere d'arte, non voluto ma sentito, rappresenta non una novità, bensì una conquista.

La genesi di tale pittura, infatti è limpida come l'acqua che scaturisce dalla roccia e non ha altre finalità se non quella di raggiungere senza eccessive preoccupazioni per l'esteriore convenzionale, la emotività attraverso l'esame del contenuto spirituale del soggetto sottoposto al filtro della sentimentalità dell'artista il quale, creando l'opera si affida più alla emozione suscitata all'animo proprio dalla visione del vero che alla impressione offerta dal vero alla luce degli occhi.

Ecco dunque che il cerebralismo viene ad esser soffocato dal sentimentalismo, ed ecco la ragione della mancata perfezione della forma, la quale non è strapazzata nè distrutta, ma è considerata non quale parte principale del successo, bensì come elemento di concorso allo svolgimento del tema lirico in cui debbono esser innanzi tutto valorizzati la luce, l'aria, il colore.

In questi quadri della Lehel affluiscono mille tesori di amorosa e febbrile osservazione, e ben lungi dal distaccarsi dalla natura, l'artista sensitiva, volge verso la nuova unita plastica per creare il «motivo» che la conduce alla conquista della forza universale della continuità cercata, però non raggiunta, dagli impressionisti francesi che l'ancor giovine ungherese ha studiato molto da vicino per aver vissuto dieci anni a Parigi. Tuttavia, come gl'impressionisti, ella si propone — pienamente riuscendovi — di afferrare con la sua arte le cose e i fugacissimi momenti luminosi che le attraversano, ed è per questo che nei suoi quadri la luce, spesso, esaspera il colore distruggendo automaticamente il chiaroscuro, ponendo così in valore l'esperienza e la cultura di tutte le epoche anteriori al nostro tempo.

Di conseguenza veniamo a trovarci a contatto con Matisse e Van Dongen i quali, distaccandosi da Picasso e da Braque che studiano la realtà con la divisione degli elementi formali accettando il predominio scientifico, amano la sintesi attraverso la esasperazione del colore che muove alla ricerca della forma ma non ha modo di trovarla.

A questo punto entra in giuoco la personalità dell'artista che nel caso della Lehel si avverte assai spiccata, sia nelle figure, sia nei fiori, per raffinatezza di colorazione, la quale diventa preziosa e armoniosa tra il succedersi degli accordi delicatissimi di verdi e di violetti cui fanno eco, senza procurar disonanze, i rossi anche se questi squillano in tono maggiore.

Ed ora una domanda: cosa v'è rimasto di arte ungherese in tutta la produzione eseguita da colei che studiò a Budapest e si perfezionò a Parigi?

Tutto e nulla; cioè, tutto ciò che si riferisce — ed è gran cosa — alla educazione dello spirito e alla cultura che è vanto dei magiari; nulla di quanto può esser considerata continuazione di quella virtuosità accademica di cui sono ancora impregnati i pittori nazionali ungheresi che non hanno voluto guardare oltre di Danubio verso Monaco e Parigi, e dico nazionali, poichè alcuni altri — e sono i moderni — quali Giovanni Vaszary, Ivanyi Grünwald, Paolo Molnar, Giulio Rudnay, Elemér Vass e Stefano Szönyi, per citare i più noti, ognuno seguendo il temperamento proprio, soggiornando in luoghi diversi, ponendosi a contatto con artisti di differenti nazionalità, e visitando esposizioni, hanno potuto conoscere il movimento dell'arte internazionale appropriandosi del buono e dell'utile e spendendolo a proprio vantaggio.

Maria Lehel, che ha vissuto a lungo a Parigi, dunque, ci presenta un'arte apparentemente francese ma sostanzialmente contenuta nell'ambito della personalità che la pittrice è venuta formandosi studiando gli antichi maestri e specialmente gl'italiani, le cui opere ha avuto modo di ammirare a Firenze e a Roma, perciò se artista d'avanguardia ella si può proclamare questo attributo non deve essere inteso come etichetta annunciante un prodotto che cela una composizione empirica, ma quale una posizione in rango tra i valori reali che operano con coscienza e con responsabilità nella prima metà del secolo XX.

La femminilità traspare nelle opere della Lehel soltanto per la graziosa scelta dei soggetti, i quali, invece, pittoricamente sono sentiti da un anima gentile che si manifesta attraverso un temperamento virile. Ella — come bene è stato scritto — non discende verso il pubblico, ma è questo che deve elevarsi a lei, ed il pubblico mostra di accettare volentieri tale compito perchè è preso dall'amore che la pittrice sa suscitare, amore che si espande dalla sua tenerezza, dalla sua devozione e dalla sua sottomissione per l'arte.

In questa esposizione organizzata da suo marito Francesco Lehel, storico d'arte, assai apprezzato, il visitatore rimane subito colpito dalla bellezza delle tonanlità che si succedono da quadro a quadro e se, soffermandosi su ciascuno, avrà da far riserve circa l'interpretazione oggettiva del vero, non potrà esimersi dal riconoscere che figure, fiori, paesaggi non sono riprodotti come semplici soggetti veristi, ma quali espressioni vive di differenti manifestazioni della natura che per il loro contenuto spirituale producono emozioni e con essa suscitano ammirazione.

La poesia del colore — sia pure non schiava del metro — vince, e non fa certo rimpiangere, la prosa virtuosa dei riproduttori pedissequi del vero assoluto e analitico; l'espressione dolorante o che cerca nell'infinito una mèta sognata di un volto femminile inciso nei suoi elementi principali ed essenziali perchè abbia ad esprimere carattere e vita, vale assai più d'una fredda immagine che rivela la stanchezza d'una lunga posa abbligata, così come vale più il profumo che la bellezza esteriore d'un fiore.

Tutta l'arte di Maria Lehel — in conclusione — perchè aderente alla natura, vibra di passione e si sorregge sulla sentimentalità del soggetto sentito, più che veduto, da un'anima che vuole esprimersi con accenti dolcissimi ed usa il colore come mezzo adatto a comunicare una sensazione e che, se non supera, non si dimostra certo inferiore al mezzo di cui dispongono quanti coltivano l'arte musicale e da questa traggono ispirazione per comporre le più toccanti armonie.

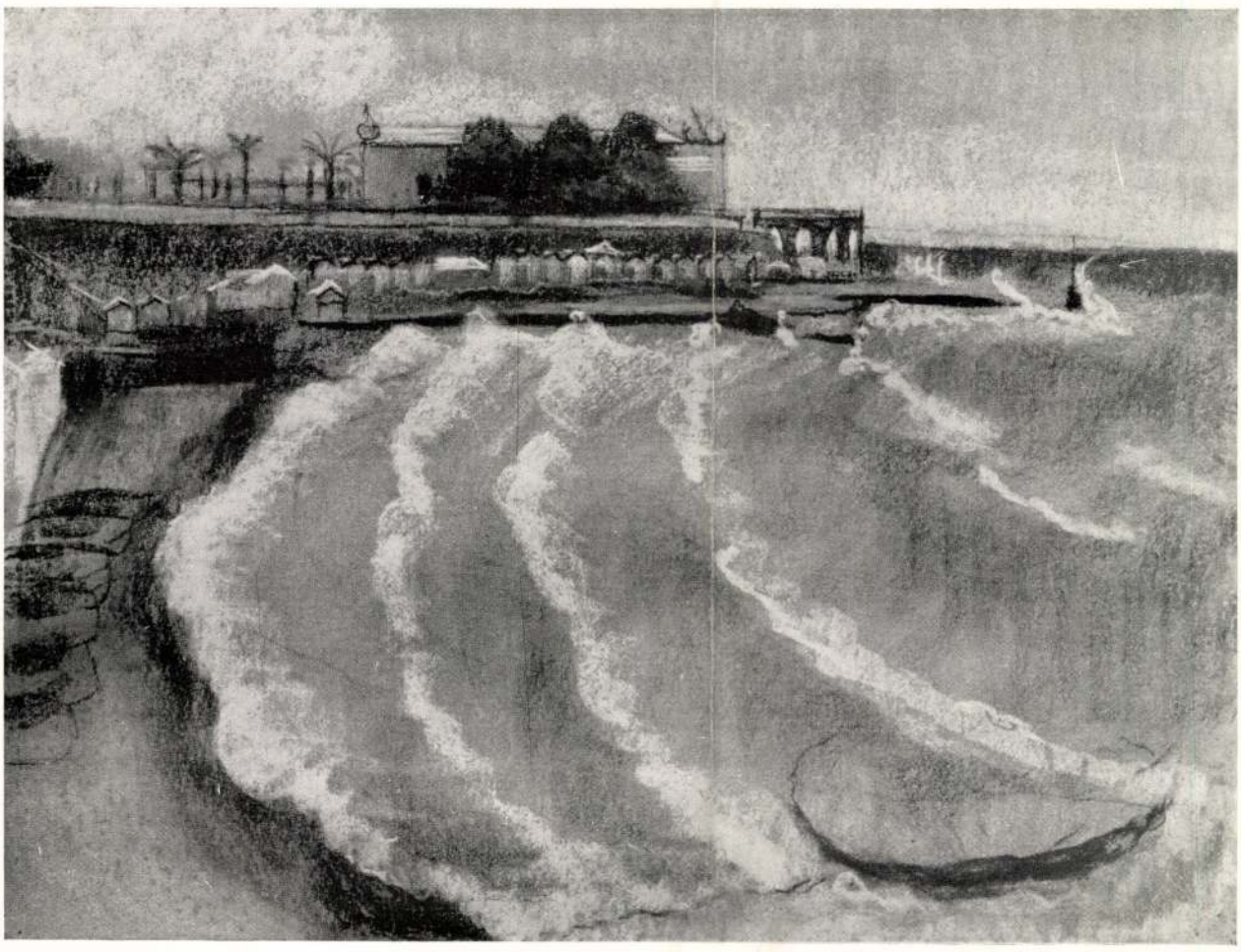

Lehel Mária:
A genovai Lidó
Pasztel fotó M. F. I.

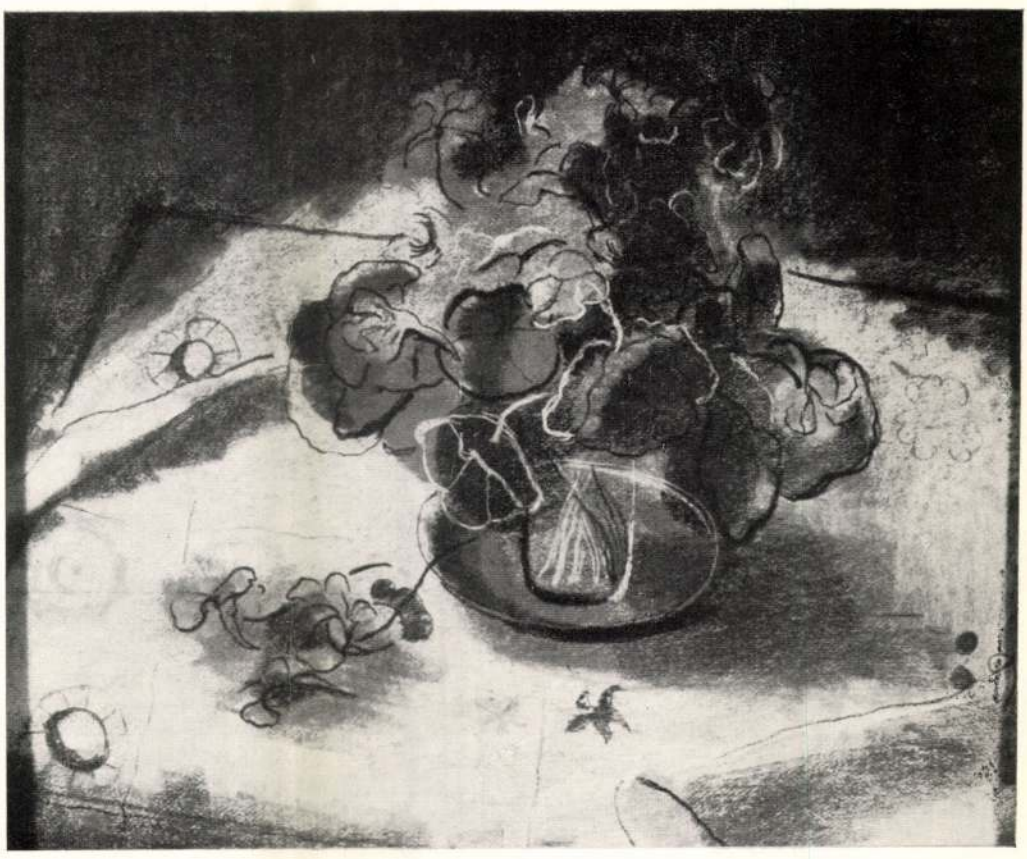

Lehel Mária:
Sarkantyus virág. (Pasztel)
A Tamás Galériából.
Fotó M. F. I. Petrás.

Lehel Mária: Varrólány (Sig. Meineri-Carenzi gyüjt.)

ek (pasztel) Foto Magyar Filmiroda (Petrás)

Lehel Mária: Hortenzia (Pasztel) Sig. Bruno tul. Fotó: M. F. I.

Lehel Mária, festő. MDK

Rózsák kék vázában, festm.
Kőtönő "
Sárga virágok "
Fiatal lány macskával "
Cserépvirág kékben "
Agave tengerparton "
Fiatal lány "

Ernst Muz. - 120. Csop. Kiáll. - 1931 okt. - Jegyz. g. l.

MOK

Lehel Mária, festő.

154. Naprzó, pastell.

Mův. és Keresk. Int. (v. Ernst Muz.) - Neuv. Sport-biz. - és a M. Képzőm. Szabadszerv. kiáll. - 1945 III 11-26.

Kat.

MDK

Lekel Mária , festö

Virágok. Pasztell.

Nyíregyházi Müv. Hetek. 1940.máj.4.-től jun.3.-ig.
Képzömüv. Kiáll. tárgymutató. 9.l.

Lehel Mária, festö

Virágok, pasztell.

Az Alkotás Művészház XXXII. kiállításának katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1917. XII. 9-25.

MDK

Lehel Mária festőm.

K.A: KUT kiáll. Pesti Napló, 1936. febr. 23. 12 l.

MDK

Lehel Mária, festő.

Magdolna.

A „Helikon" kiáll. I. III. Kiáll. 1922 Április

Jegyz. 13. l.

Lehel Mária, festő. MDK

A genovai Lido festm.
Lány kölővel "
Hortensia "
Konyhacsendélet "
Szőlőben "
Szérre támaszkodó leány "
Fehér virágok röld vázában "

Ernst Mur. - 120. Csop. Iliáll. - 1931 okt. - Jegyz. 9. l.

Lehel Mária

Napozó (pastell)

Nemz Sportbiz, MKépzőr
Kiáll Katalóau 1945 au

Lehel Mária festőművész

Ferenczy Károly egyéni tárlatának
jelenleg Milánóban él. Pénteken nyílik
meg kiállítása a Kulturális Kapcsolatok
Intézetének Galériájában.

— Napló —

Magyar Nemzet
1969 augusztus 6
4. old.

Lehel Mária
apáczai

Részt vett a tanácson

Bauer Jenő: Magyar származásu művészek külföldön.
Művészet, 1971. február - 36. lap

MDK

Lehel Mária

Pierrot, of.

N. Szal. Téli Tárl. 1920. dec.
13.1.

MDK

Lehel Mária, festö

gyüjteményes kiállitása a Szépmüvészeti Kiállitások helyiségeiben/MáriaValéria u.8/ és Hüvös László szobrai láthatók. Kedvenc anyaga és technikája a pasztell.Az Ecole de Paris eredményeit tette magáévá,de annak eszközeit letompitja.

Szinmi macska.
Domboldal.

Ybl Ervin: Kép- és szoborkiállitások.
B.H. 1934 nov. 25. 2o.l.

MDK

Lehel Mária
festő

kepe a Művészház kiállításán.

Bálint Aladár: Művészet köréből

Grafikai Szemle 1914 évf 2 sz 38 l

M.D.K.

Lehel Mária /1889-

292. Park. Olajf. 42x52
293. Önarckép. Olajf. 42x32
294. Zöldsapkás nő. Olajf. 47x38
295. Nagybányai táj. Olajf. 120x100

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
19. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Lehel Mária

Délia, paszt.

A rózsa illata, paszt.

Tavaszi Tárlat 1940. ápr.-máj. 1o.l.
Mücs.

MDK

Lehel Mária

Ybl Ervin: Az Ernst-Muz. csop.kiáll. Budapesti Hirlap. /Dátum levágva/

MAGYAR NEMZETI BANK
EGYSZÁMLASZÁM
05.915.111—46

AKADÉM
BUDAPEST, V., AL

Levelük jele :

Kelte :

Ügyintéző :

Tárgy :

MDK

Lehel Mária

Akt

Uj magy. művészet keresztmetszete. Tamás Cal. 45. kiáll. 1932. ápr-máj.

M.D.K.

Lehel Mária /1889-

461. Csendélet. Olajf. 66x53 vászon.
462. Csendélet. Olajf. 66x50.5 vászon.
463. Csendélet. " 66x48 "
464. Tájkép. Temp. 80x70 fa.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 32. l.

.B.G.

MDK

Lehel Mária

Csendélet, paszt.
Pipagsok, "

MUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 31.

Lehel Mária
Magdolna, festm.

Nelikon III. kiállításon. 1922. ápr. 13 l.

Lehel Mária
Varrónő

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov.
29 l.

MDK

Lehel Mária
Magdolna, festm.

Hollókon 3. kiáll. 1922. ápr. 13 1.

Lehel Mária

MDK

Csendélet, paszt.

Pipacsok, "

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 5 l.

MDK

Lehel Mária
Olasz leány, paszt.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst mus. kiáll. 1945. okt. 6 l.

MDK

Lehel Mária
Kerti virágok, paszt.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst mus. kiáll. 1945. okt. 6 l.

Lehel Mária
Csendélet

Könyves Kálmán 103. kiállítás. 2 1.

6

gm. vez-

SZUHA /~~Baranyainé/ 1~~

Salgótorjáni járás pt.

Története: /Azelőtt Hevesmegy

néven emlitik az oklevelek. A

nemesek lakták, ekkor 4 portá

számadáskönyvekben az egri vá

szolgáltató községek között s

ben 1 és 1/4, 1675-ben 3/4 po

gye és Csina János, 1741-ben

A XIX. század első felében sz

Bekötőut végén egyutcás

~~több kilométerre a mátramindsz~~

hegy alatt. Alsó, azaz északi

~~déli vonalban huzódva. A falu~~

A régebbi~~ek~~ ~~ezek~~ kápolnák között ambitu

sorral, de ~~a~~ tornác mindenhol

MD.K.

Lehel Mária, festöm.

Csendélet. Olf. J.1.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 60.l.

MDK

Lehel Mária

Csendélet.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 17.1.

MDK

Lehel Mária

Virág.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.AMunkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 14.1.

MDK

Lehel Mária

Önarckép.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Épest.1930.Nov.hó
Kat.13.1.

M.D.K.

Lehel Mária

A lap bemutatja a festőművészek önarcképeit "A festő két arca" és "A magyar Uffizi az Alkotás Művészházban" cimmel, rendezett kiállitásról.
Repr.

Szinház, Bp. ~~1946~~ 1947. márc. 5-11. III. évf. lo. sz.

Lehel Mária

Csoportkiállításon szerepel az Ernst-

múzeumban.

PM. 1933. IV. 14.

Lehel Mária

csoportkiállítása megnyílt az Ernst-

Múzeumban.

PH. 1933. IV. 30.

Lehel Mária

csoportkiállításon szerepelt az Ernst-

Múzeumban.

PH. 1955 V. 14.

Lehel Mária

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-

Múzeumban.

PK. 1933. V. 2.

Ákel Mária

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-
múzeumban.

M. 1933 V. 3.

Lehel Mária

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-

Múzeumban.

EK 1933. IV 2.

Lehel Ilona

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-Múzeumban.

BF. 1933. IV. 30

Lehel utca

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-

Múzeumban.

Reggel 1953. V. 1.

Lehel Mária

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múze-
umban.

Est 1933. V. 2

MDK

Lehel Mária, Jertő

Tárlata a KKi kiállítási termében tekinthető meg.

– : A heti népi kulturális programból 9

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 16.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lehel Mária, festő

M.D.K.

munkáit, a Művészház ág helyiségeiben megnyílt kiállításon, a tehetetlenek közötti kivételképpen emliti a szerző.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 373. old.

/a cikk megj.: „Világ", 1913. jan. 23./

Lehel Márta

festőművész

Gyűjteményes kiállítása - Tamás Galériában - képével szerepel.

Magyar Hírlap
1933.IV.?.

M.D.K.

Lehel Mária, festő

„egy igen sikerült mozaik-
lappal" szerepelt – mint vendég-
a „Nyolcak" Nemzeti Szalon beli
kiállításán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 244. old.

/ a cikk megj.: 1911. ápr. 29. „Világ"

Lehel Mária

Három kiállítás

Három festő és egy grafikus mutatkozott be az *Ernst-múzeum* vasárnap megnyílt csoportkiállításán. Elsőnek *Lehel* Mária finom, tónusban előkelő pasztelljei tűnnek fel, a színeknek és vonalaknak elmés csevegései, amelyekkel mindig újat és újat tud mondani részünkre ez az ízig-vérig kultúrával, ízléssel és invencióval teli művésznő.

Gróf *Batthyány* Gyula három termet töltött meg keleti utazásának impresszióival, különös, egyéni meglátásaival. A képek összességéből sugárzik az ezeregyéjszakai reminiszcencia, amit a festő szubjektivitása azonban elegáns könnyedséggel és a fantázia fölényével emel a puszta meseillusztráció fölé. A túlfinomult nyugateurópai kultúra érzékenyen reagál a Kelet szín- és vonalbenyomásaira s az új témák felfedezésének meghökkenésében az ecset lázas tolmácsolásával mondja el érdekes, friss, sokszor bizarr, de mindig festői élményeit.

Feltűnően fejlődő festőtehetség *Hollósné Mattioni* Eszter is, aki már csak a felületen érezteti az idegen hatásokat, befelé egyre közelebb férkőzik önmagához. *Koffán* Károly tehetséges, új ígérete a magyar grafikának.

★

A szépművészeti kiállítások Mária Valéria uccai helyiségében *Czóbel* Béla állítja ki új kollekcióját, izgalmas élmény-állomásait ennek a belső nyugtalanságában is egyenletesen fejlődő piktornak. Ez az expresszionista hitében önmagával szemben is könyörtelen művész ma is zsúfolt formák és a színek komor argumentumai között keresi a festői igazságot, a megnyilatkozás értelmét. Munkája fanatizmusában nem törődik a művészet lehiggadásának világtendenciájával és nem törődik a közönséggel se. Minden ecsetvonása azé a nagy művészi egocentrizmusé, ami még azok érdeklődését és megbecsülését is feléje kell, hogy terelje, akik nem értik.

Czóbel megközelíthetetlenségével szemben szinte behízelgő közvetlenségével tűnik fel báró *Schossberger* Klára, aki néhány képén, főleg portréin és csendéletein, optimizmusának ragyogásával, a színek mosolygásával és még túlzásaiban is egészséges impresszionizmusával keres és talál utat a közönséghez.

★

Kiállításról kiállításra népesebbek és nívósabbak lesznek a *Budai Szépművészeti Társulat* tárlatai, amelyek a legkülönfélébb irányú budai művészek tömörülésével lassanként alig férnek el a Pálffy tér 5. szám alatti klubhelyiség szűk keretei között. Vagy ötven különféle művész hozta el munkásságának legjavát a vasárnap megnyíló tavaszi tárlatra, mégis az általános benyomás az, hogy a modern, képszerű kompozíció hívei többségben vannak. Különösen érdekes jelenség a festőnők nagyszámú jelentkezése és ami még ennél is nagyobb öröm, hogy majd mindnyájan igen tehetségesek.

A kaleidoszkópszerűen összekeveredett munkák közül természetesen csak néhányat emelhetünk ki. Így sorrendben *E. Hevesi* Margit lilaszemléletű kompozícióját és finom pesti tájait, *Belányi* Viktor sejtelmes aktját, *B. Barabás* Anna különös hullaszín fejeit és aktját, *Porter* Paula mélyen átgondolt aktját, *Réty* Zsuzsi napsugaras figuráit és japános rajzát. A többi termekben *Radnay* Miklós csendélete és tanyaképei, a nagyon tehetséges *Országh* Ferenc expresszív erejű Adyja, Salomeja és kaktuszai, *Hatvany Perlusz* Gyula szép földszínű pasztelljei, az ízléses *Cs. Joachim* Ferenc öregasszonya, főleg azonban piros ernyős nőjének üdítő vidámsága, *Bozzay* László misztikus vidékei, *Kántor* Andor érdekes színei, *Héya* Zoltán képeinek plasztikussága, *Dongó* György modern vallásossága és *Gyenes* Gitta önarcképe a tárlat főbb értékei.

A grafikusok is eljöttek. Közülük a vak *Majerszky* Róbert vizióit, *S. Kovács*, *Scheier* Rezső és *Kántor* Andor rajzait emelhetjük ki.

MH 933.V.3

keresztény és nemzeti pártnak. [illegible] hogy a fővárosban a kormány részéről olyan szervezkedés történik, amely a kereszténypárt ellen irányul. Azt javasolta, hogy a párt a 33-as bizottság mandátumának meghosszabbításához ne járuljon hozzá. *Homonnay* Tivadar a kormánynak a nyugdíjkérdéssel kapcsolatos terveit kifogásolta.

Gróf *Esterházy* Móric szerint meg kell vizsgálni, történnek-e olyan hibák, amelyek erős kételyeket támasztanak aziránt, vajjon jó úton jár-e a kormány. Június végén lejár a felhatalmazási törvény és nem tudják, mik a kormány tervei. A párt kérjen nyilatkozatot, hogy *a kormány szigorúan parlamentáris úton marad,* mert a diktatúra nem egyeztethető össze sem a magyar alkotmányos jogfejlődéssel, sem a megoldandó problémákkal.

Gandhi német híve, Spiegel Margit, abbahagyta a böjtölést

Londonból jelentik: *Gandhi* egyik női tisztelője, egy *Spiegel* Margit nevű német leány — hogy a Mahatma életét megmentse — kijelentette, hogy haláláig tartó böjtöt kezd, ha Gandhi nem áll el attól a böjttől, amelyet május 8-án akar megkezdeni. Spiegel Margit a böjtöt a mult éjjel már meg is kezdte a Mahatma zárkája előtt levő verandán, ahonnan Gandhi parancsára sem távozott.

Spiegel Margit — mint Bombayból érkezett későbbi jelentések hírül adják — a Mahatma kérésére lemondott arról a szándékáról, hogy Gandhival együtt ő is böjtöt kezdjen.

Az indiai kormány — a *Reuter*-iroda Simlából érkezett távirata szerint — kikéri majd az orvosok véleményét Gandhi böjtjével kapcsolatban és ha a böjt a Mahatma életét fenyegeti, *valószínűleg elkerülhetetlenül szükséges lesz szabadonbocsátása.* Hivatalos körök ugyanis nem akarják Gandhival szemben a kényszertáplálást alkalmazni, mert Gandhi a böjtnek erkölcsi értéket tulajdonit.

Több mint száz halottja van az amerikai tornádónak

New Yorkból jelentik: A Mississippi tor-

Lehel Mária

Csoportkiállításon vett részt az Ernst-

Múzeumban.

†ff. 1933. IV. 7.

Lehel Mária

1924 óta Genovában él
A kulturális kapcsolatok Intézetében
kiállítása nyílt

Bojár Jozán: Beszámoló két
kiállításról

Magyar Hírlap 1969 aug. 13. 6 old.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

1969.VIII.7. TV. Kiadó Lehel Mária

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítótermében holnap nyitják meg a magyar származású Genovában élő és jelenleg itthon tartózkodó Lehel Mária festőművésznő tárlatát.

-A nyolcvanéves képzőművész tanulmányait Ferenczi Károlynál

1021

kezdte,majd Párizsban folytatta.Képeit könnyed bravuros pasz-
tellek jellemzik. Több műve a Magyar Kalyak tájak virágait örö-
kiti meg.-Láthatjuk majd a bemutatón a Passzazs -nerviben.
a Pederangói-táj, a Riviéra,a kilátás egy Genovai -szoba ab-
lakából,a brazil-lány, és a római-táj c.festményeit.
-Kiállitják önarcképét is. A tárlat két hétig várja a közönsé-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehel Mária

ESTI HÍRLAP

Budapest

1969 AUG 7

1021

□ LEHEL MÁRIA kiállítása nyílik holnap délután a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai termében. A festőművésznő jelenleg Olaszországban él.

MDK

Lehel Mária, fest.

Aug. 8-án nyílik meg tárlata
a Kult. Kapcsolatok Intézetében

— : Kulturális hírek

7

Népszabadság, Bp. 1969 aug. 8.

Lehel Mária, festő

Tárlata a KKI kiállítási

termében látható.

– : A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 23.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lehel Márin festő

Kiállítása 24-én zár a Kult. Kapu.

Intézetében

Mappa Nemzet 1969 VIII. 24

Lehel Mária

Művei szerepelnek a Ripp-Rónai Múzeum gyűjteményében.

Rosonyi Ferenc: Egy rangos kiállítás.

Dunántúli Napló, 1970. okt. 25.

LEHEL MÁRIA

Festményei szerepelnek a Műcsarnokban, a magyar származású művészek kiállításán.

(b.e.) Magyar művészek a Nagyvilágból.

Ország-Világ, 1970, szept. 30.

MDK

Lehel Mária, festő

A jelenlegi bukaresti képzőművészeti kiállítás a Kult. Kapcsolatok Intézetében nyílik meg.

— : □ Lehel Mária .....

2

ESTI HIRLAP, B[illegible] 1969. aug. 7.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Lehel Mária, festő

Megnyílt a KKT-ben Lehel Mária kiállítása.

– : Nagy Vasarely-kiállítás Kecskemét 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 8.

Lehel Mária

festőművész

Munkácsy-féle kiállításon- Ernst Museumban - képével szerepel.

6 órai Ujság
1933.III.19.

Lekli Mária

festőművész

Mai Magyar Festők kiállitása - Tamás Galériában - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.IV.4.

MDK

Lehel Mária

Napraforgók, pasztell

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
13.lap

M.D.K.

Lehel Mária festőművésznő

"kiállitást rendezett Rómában. Ezt a képet megvette az olasz állam a Galleria Nazionale delle arte moderne számára"-irja a lap a bemutatott repr. mellett.

Magyarok Világhiradója c. rovat
Szinházi Élet. Bp. 1933. dec. 31.-1934. jan. 6.
XXIV. évf. 2. sz. 73. lap

.D.K.

Lehel Mária

nül.: 1889, Bp. Festő. Ferenczy Károlynál és Párisban tanult. A Művészház, Ernst Múzeum stb. kiállításain szerepelt. Olaszországban él, főleg pasztellel dolgozik, pontimpresszionista. 1969-ben Bp.-en önálló kiállítása volt.

Kiállított művei:

Őszi virágok	pasztell	70,5 × 62 cm
Mimóza	"	65 × 45 "
Nervi	"	71 × 51 " (repr.)

XX. századi magyar származási művészek ~~kiállítása~~ külföldön. Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 44. l.

Lehel Mária

A Kult. Kapc. Intézetében

Továbbképzés nyílt

Magyar Hírlap 1969 VIII. 13

Lehel Mária, szobrász

A "Nyolcak"-nak 1911-ben rendezett kiállitására a Nemzeti Szalonban meghivták, bár nem volt tagja a csoportnak. 454.old

Horváth Béla: Kernstok Károly. 1873-1940 437.old

Komárom Megyei Múzeumok közleményei. 1. Tata. 1968

Lehel Mária

(bogati): Ajándék-képek Lehel Máriától.
– Magyar Hírek, 1967. febr. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. ~~1967~~ 1970. 1sz. 68-107. l./

80. l.

Lehel Mária, festőm. MDK

alig egy éve láttuk kollekcióját. A szinek, fények halkhangu vizionáriusa. Már alig ismerünk rá mesterére Rippl Rónaira. Raffinált előadásmódja finomodott, ez talán gyöngéje - közeljár a dekoratív sablonhoz.

Az Ernst-Museum csoportkiállitása. 12e.-ik. Képzőművészet. 1933. 43-44. sz. 191.l.

MDK

Lehel Mária grafikus

Művével részt vett a Munkácsy céh kiállításán.

Művész-élet, 1933.11.5-6.sz. 9.l.

MDK

Lehel Mária

Genovai részlet, paszt.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

MDK

Lehel Mária

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 65.l.

Lehel Mária.

A Munkácsy-Céh első kiállításán „Varrónő" c. képe szerepelt. (ecsetre.)

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 11.

Lehel Mária.

Alkotása szerepel a Munkácsy-Céh skő kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

MDK

Lehel Máris és Bokros-Biermann Dezső

kiáll. Tamás-Gal.

Kritika. 8 Órai Ujs. 1930. XI. 30. 4.o.

Lehel Mária

MTK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Lehel Mária M.N.K.

Művei a "Nyolcak" kiállításán

Szij Béla: Berény Róbert életutja gyermekéveitől a berlini emigrációig 115.1.

Magyar Nemzeti Galéria Közleményei VI. kötet, 1963.
IV.

M.D.K.

Lehel Mária

"Tiz év előtt tünt fel a Nyolcak kiállitásán.." irja a kritika, s hosszan foglalkozik a festőművésznő művészetével. Elmondja, hogy „Magdolnákat, könnyező apácákat, szibillákat , „Halálvágyat", Lukréciát fest.
A művész egyik Madonna alkotását, valamint arcékképét fényképfelvételen közli a lap.

Képzőművészet c. rovatban Lehel Mária cimmel. Szinházi Élet. Bp. 1923. január 1-6. XII. évf. 1. sz. 36. lap.

Lehel Mária

Műve szerepel az Ernst-múzeumban – a Munkány-lék által rendezett kiállításon.

Kiemelik virágpontelját.

ujság. 934. v. 13.	B. H. 934. v. 13.
P. H. 934. v. 13.	N. U. 934. v. 13.

Lehel Mária

Tamás galériában rendezett rajzkiállításon szerepel.

Nyíregyháza, 1931. XII. 11.

Lehel Mária

Szerepel az Ernst Múzeum csoportdiabitásán

~~Reggel~~ Pesti Hirlap 1927 X.4.

Lehel Mária

Szerepel az Ernst Museum csoportriálítósai

Reggel 1927 X. 3.

Lehel Maria.

Műve szerepel a Munkácsy-
Céh első kiállításán.

Pórai Ujság, 1928. Nov. 11.

Lehel Mária MDK

Mezei virágok, pasztell

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Lehel Mária

Művével ünnepel a
Műcsarnok 75 éves jubi-
láló kiállítása.

N. U. 936 V. 3

Lehel hárta

Pasztellejeivel vezetnek az Ernst
Museum csoportkiállításán

Ujság 1927 x. 2

Lehel Mária

Szerepel az Ernst Muzeum

Kiállításán

Nemzeti Lepap 1927 X. 2

Lehel Mária festő

„Kéksapkás nő," „Akt", „Vakrólcány"
„Lustálkodás" c. pasztelekkel
nezepel az Ernst Museum
Kiállításán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 x. 2

Lahel mária

Pasztalatkal nagyal az Ernst
huzaum csoportkiállításán

Esti Kurir 1927 X. 2

Lehel Mária

Szerepel a K. U. T.
Miállításán a Nemzeti
helyiben

M. O. 936 II/23

Lehel Mária

Szépművészeti kiállításon
termeiben bemutatkozik.

M. Orsz. 934. XI. 25.

Lehel Mária

Szerepel a K.U.T. kiállításán a Nemzeti-Szalonban

P.H. 936 11.25

Lehel Mária

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

Pfl 1933. IV. 20.

Lehel Mária

Alkotása a Magy.Művészeti sorsjáték nyeremény-tárgyainak kiáll.-án.

P.H.934.XII.8.

Lehel Mária

Kálmán

PH. 1930. X. 12.

Lehel Mária

Kiáhít

Ujság 1930. X. 12.

Lehel Mária

Kiállít

Et 1979. IV. 28.

Lehel Mária

Kiállít

Ú N. 1929. IV. 29.

Lehel Mária

Alkotása szerepel a Tamás Galéria magy.grafikai kiáll.-én.

N.U.934.XII.15.

Lehel Mária, festőm.

Két virágesendélete, kötő nő figurája új eredményei közölt a legjobbak.
Ernszt-muzeum (új csop. kiáll.)

8. ó. Ujs. 931. X. 11. Gy. T.

Lehel Mária

Kiállít

Ert 1933. IV. 7.

Lehel Mária

Kiállít

Bőü. 1930. X. 14.

Lehel Mária

Kiállít

MW. 1929. IV. 28.

Uhel Mária

Kiállit

N. Ú. 1929. IV. 28.

Lehel Mária

Kiállít

P.H. 1929. IV. 20.

Lehel Mária

Kiállít

P.N. 1929. IV. 28.

Lehel Mária

Kiállít (hol?)

M. 1930. XI. 30.

örgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

MDK

Lehel Mária

Mezei virágok, pasztell

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 23.1.

MDK

Lehel Mária, festőm.

XX.száz.

26o. "Ágnes" Jel.: Marie Lehel 28.

Ernst Muzeum aukciói. 46. 1931. Kat. 24.l.

M.D.K.

Lehel Mária

"Kék kalapos nő" c. képének repr.-ját bemutatja a lap az Ernst-muzeum uj kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1931. okt. 18-24. XXI. évf. 43. sz. 32. lap.

MDK

Lehel Mária, festöm.

Courbet "gyermekének" tartja magát. A futuristák is, kik egész jelentéktelem dolgokat érdekessé tudnak tenni, szintén vallják a Courbet-val való vérrokonságot. Szeinte a müvészetnek semmi köze nincs a futurizmussal.

Önarckép. Rajz. Repr.

/Önéletrajzi beszámoló./
P.N. 1912. dec. 25. /9-10./ jelzések. 41-42.1.

Lehel Mária

festőművész

Munkácsy-cén kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel.

Magyarország
1930.XI.9.

Lehel Mária

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása- Ernst Muzeumban - képével vesz részt

Nemzeti Ujság
1930.XI.12.

Lehel Mária
festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel. Önarckép

Magyarság
1930.XI.9.

Lehel Mária

festőművész

Munkácsy - cén kiállitása á az Ernst Muzeumben - képével szerepel.

E s t .
1930.XI.9

Lehel Mária
festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - képével vesz részt.

Pesti Napló
1930.XI.9.

MDK

Lehel Mária

Olasz leány, paszt.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Lehel Mária

művével szerepelt a

„Magyar származású XX. századi művészet"

Kiállítás Műcsarnokban

Képzőművészet

Vigilia 1970 november

781. old.

Lehel Mária 1

Genovában élő idős festőnő.
Kiállítása nyílt a Dorottya utcai Kulturális
Kapcsolatok Intézetének Kiállítótermében.

Képző művészet

Vigília 1969 október
709. old.

Lehel Márta 2

A kiállított művek legtöbbje
virágcsendélet, női arcmás és - róluai,
Nervi-i, genuai - tájkép

Képzőművészet Vigília 1969 október
709. old.

Lehel Mária

3

„Olasz diáklány"

„Lila szemű Tisbeány" c. Tépei emlékre

Képzőművészet

Vigilia 1969 október

709. old.

Lehel Mária, képzőművész

- munkái a Magyar Nemzeti
XX. sz-i művészek kiállításán
Bp-en.

D.1.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781.l.

Lehel Mária, képzőművész

-önálló kiállítása volt Bp.-en
a közelmúltban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781. o.

Lehel Mária

festőnő Lehel Ferenc festő, műtörténész felesége.

Fehéte Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 325 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Lehel Mária
festő.

1946 őszén Koltószott át a festőnő Genovába, az ott élő lányához. Onnan is gyakran haza-látogatott.

Fölbry János: Lehel Máriáról . . .
Művészet, 1969. november - 37 lap

Lehel Mária
festő

Már pályája legkorábbi éveiben
is fettlemt művészi egyenességének
eredetiségével, újszerűségével

Fothy János: Lehel Máriáról
Művészet, 1969. november - 37 lap.

Lehel Mária
festő

1924-ben családostól Párizsba
költözött. Hatással voltak mú-
vészetére Odilon Redon és Henri
Matisse.

Fölby János: Lehel Máriáról
Művészet, 1969. november - 37 lap.

Lehel Mária
festő -

Virágképei, tájábrázolásai, portréi egyszerűek, természetesek. A „Néger lány" mesteri műve, a hiállitason szerepel.

Fóthy János: Lehel Máriáról . . .
Művészet, 1969 november - 37 lap.

Lehel Mária
festő

Életművének egy számbeliteg csékely
töredéket mutatta be a Kultúrális
Kapcsolatok Intézetében. Utóljára
1946-ban szerepelt itthon a művész.

Fóthy János: Lehel Máriáról . . .
Művészet, 1969 november - 37 lap.

Lehel Mária

festő

A 30 éve Olaszországban élő magyar festőt egy olasz kritikus „utaró festőnőnek" nevezte.

Fóthy János: Lehel Máriáról

Művészet, 1969 november - 37 lap.

Lehel Mária
festő

„Peveragno" (repro)

Fölbry János: Lehel Máriáról hiáltetása alkalmából.
Művészet 1969. november — 37 lap.

Lehel Mária festő

Olaszországban él

A Kulturkapcsolatok Intézetében

kiállítása nyílt

Magyar Hírlap 1969 VIII 21

MDK

Lehel Mária, [ ]

Szerepel az ang.-ban megjelölő tárlaton.

M. L.: Százezer magyar látogatót vártak Nyugatról 9.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 22.

MDK

Lehel Mária

Kerti virágok, paszt.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghív. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

Lehel Mária

Alkotása, a szfőv.képzőm.-i gyűjteményének kiáll.-én a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.19.

Lebel Mária

Lehel Mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MN 1931. II. 22.

Lehel Mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PN 1931. II. 22.

Lehel Mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki ki-
állításán.

PH. 1931-II:22.

Lelul Mária

Szerepelt a Múzsarnok Tavasi tárlatán.

8 órai lójság 1931. II. 22.

Lehel mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MH 1931. II. 22.

Lehel Mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

BH. 1931. II. 22.

Lehel Mária

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Újság 1931. II. 21.

M.D.K.

Lehel Mária festőművésznő

"Bajor Gizi Lehel Mária képkiállitásán" cimmel képes riportot hoz a lap a művész kiállitásáról és fényképfelvételen hozza arcképét.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. jan.27.-febr. 2. VII. évf. 5. sz.

M.D.K.

Lehel Mária

/Cs./ sign.-val "Lehel Mária képei" cimmel ir a müvésznek a Fészek Klub kiállitó szobájában rendezett kiállitásáról. Többéves párisi tartózkodása után ez a második kiállitása itthon. Három képének repr.-ját bemutatja a lap: "Cigarettázó hölgy", "Nyári örömök" és "Napraforgók" cimekkel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. jan.2o-26. VII. évf. 4. sz.

.B.B.

Lehel Mária MDK

Délia, pasztell

A rózsa illata, pasztell

Mücsarnok 194o Tavaszi tárlat

Lehel Mária festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.X.2.

Lehel Mária festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása "Könyves Kálmán" Arany János utcai termében - képével vesz részt

Pesti Hirlap 1931.X.

Lehel Mária

Rézt vez a „Műterem" helyiségében III. 14-én nyíló képrőművészeti csoportriálitáson.

Reggeli Ujság 1935. III. 11.

Lehel Mária

Csendélete szerepel a Műterem helyiségeiben rendezett csoportkiállításon.

Reggeli Ujság 1935. III. 17.

MDK

Lehel Mária festőművész

Kiállitotta műveit az Ernst Múzeum 92.-ik csoport-kiállitásán.

Gál Endre dr.: Az Ernst Múzeum ...

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 11-12.lap

Lehel Mária
Jestő

M.D.Y

Az 1909-ben rendezett Nyolcak kiállitásán mint vendég vett részt.

Horváth Béla: Megjegyzések Dévény Iván Kerustok Károly életutja című akkéhez 1 lap.

M.D.K.

Lehel Mária

Festményének repr.-ját bemutatja a lap, /A kép cimét nem lehet megállapitni, mert a lap hiányos./

Szinházi Élet. Bp. 193o. okt. 26.-nov. 1.
XX. évf. 44. sz. 29. lap

M.D.K.

Lehel Mária

"Kockás bluzos lány" c. képének repr.-ját hozza a lap/„Tamás galléria"/

Szinházi Élet. Bp. 193o. dec. 14-2o. XX. évf. 51. sz. 109. lap

Lehel Mária.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat

Lehel Mária.

Az Ernst muzeum kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Lehel Maria festőművész

A Circolo di Roma helyiségeiben rendezett kiállítása nagy sikert aratott.

Cikk: Magyar festőművésznő sikere Rómában.

Nemzeti Ujság, 1933.nov.19. 28.o.

Lehel Mária

gyűjteményes kiállitása a Tamás galériában.
Aktok, csendéletek, ez utóbbiakat élvezettel le-
het nézni. Azonkívül igazi, modern táj-
képfestő.

D. A. Kiállitások. - Tamás Galéria

Magyarság - 930. XI - 30.

Lehel Mária

Finom és műipari kultúrája formái a kiállítás anyagát gazdagítják.

(m. f.) Két kiállítás. – Iparművészeti Múzeum. Magyarság, 931. X. 11.

Lehel Mária

a legujabb generáció fagja - érdemes mivel
nem pénz a kiállitáson. (Arany János u. 9.)

A magy-poretimpresszionisták II. kiall. - a.

E. K. 931. XI. (4?)

Lehel Mária

csendéletei finom, egyéni munkák.

(te.): Magyar Posztimpresszionisták. II. kiáll.
P. H - 931. XI. 6.

Lehel Mária, festőm.

sokat tisztult legutolsó kiállítása óta.
Kifejezés módjának formái egyre inkább
tartalmat kapnak.
Képkiállítás az Ernst Mus.-ban.

M. O. 931. X 11.

Lehel Mária festőm.
pasztelljei üdék, könnyedek. Vonalai
japániasan kecses lendületűkkel fognak meg.
Rendkívül eredeti és behízelgő a stílusa.

(K.) Az Ernst Muz. esop. kiáll.-a. - M.Ü. 931. X. 11.

Lehel Mária, festőm.

kollekciója merőben dekorativ.
Virágcsokrok és fejek szinfoltokban álmodva

(k.k.l.) Új művészcsoport az Ernst muz.-ban.-
P. H. 931. X. 11.

Lehel Mária

Elgondolkozó gyermek c.
képe repr.

Nemzeti Múzeum

I. 1. 7.

II. KÖTET.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

BUDAPEST, 1891.

Lehel Mária

Festményekkel szerepelt.

Az Ernst-muz. csop. kiáll.-a.

P. H. 931. X-18.

Lehel Mária, festőm.

szines vázlatokat részint impressziókat, részint expressziv eredményeket mutát be. Elismerést érdemel ezuttal is.
Csop. kiáll. az Ernst Muz.-ban

(B.M.) E.K. 931. X. 11.

Lehel Mária, festőm.
finom és művészi kultúrájú alkotásait
az Ernst Múzeum csop. kiállításán.

(m. j.) Két kiállítás. – M. 931, X. 11.

LEHEL Mária

175-176, 215

Ultványi 1991

72, 1860-as évek vége (?);
73, Rados Jenő: *Magyar Kast*
74, 1860. Asztalosmunka **Sz**
említi Ybl nevét (*A Nemzeti*
1860 291., 330.;
75, Bp. V. Kecskeméti u 10-
76, Bp. IX. Bakáts tér (186
temploma 1870-79 között te
Wagner János, műlakatos **Jung**
freskók **Lotz Károlytól** és **T**
Scholtz Róberttől, színesüve
tonjai alapján).Szobordíszek
és **Stróbl Alajostól,** a díszí
az oltárretablót és a szósz
kákat **Herpka Károly** és a **Sc**
VU 1865 228.; MM és EE 1877
A budapest-ferencvárosi plé
Arnold: A belső-ferencváros
(Magyar Főváros 1940 23. sz
és művészete (Bp. 1938 173-
77, Az ablak eredetije
1481-1508, tervező Moro Codu
78, Ybl Ervin 54.
79, 1868-75. (A Margit s
iratai az F.K.T. anyagában /
lághaborúban megsérült, után
telt átalakítás után veszít
(vagy) lebontották. A fürdő

Lehel Mária

l. Lá Biró Hgyűst

73. l.

Repr.

Leányfej.

Lehel Mária

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M H. 1933. IV. 19.

Lehel Mária

l.

Szépmüvèszet

1943. 112. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lehel Mária

Hevező leány.
c. kepe repr.

Uj Szín
1930. 1. sz. 18. l.

Lehel Mária

Koll. kiáll. Ernst-Pál
1933. máj

vod

Forum 1933. 168. l.
(Az Ernst-Múzeum
kiállítása.)

Tál agyagból, római VII. 193

Lehel Mária

rőd

Magyar Grafika

1927. 373. l.

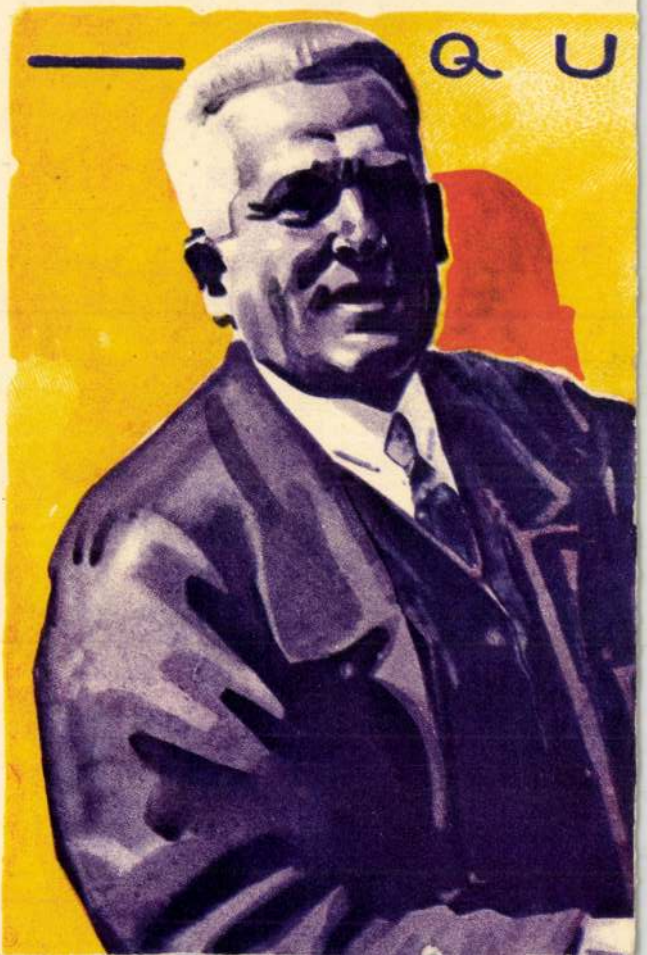
Q U

Lehel Mária

festő

Műcs. Kiáll. 1931 tól.

Pipics 116 l.

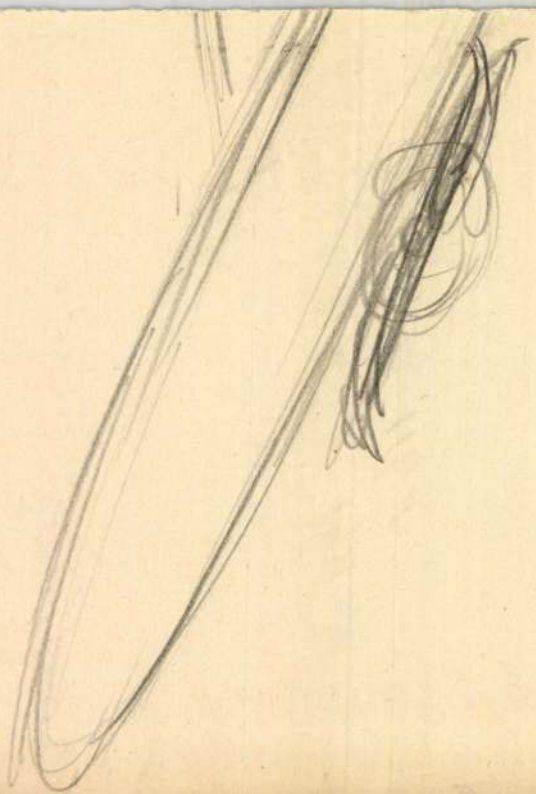

Lehel Mária

kell. kiáll

Ujság, 1933. ápr. 30.
(c.a.: Az Ernst-muzeum csoportos kiállítása.)

a naturalistától) erre azt a
a művészetben található. Ezt
ıki sem képviselheti. Az esz-
al túlterjed nemcsak a képző-
k egész rendszerén, magába
szinte beláthatatlan területét,
ttságait vizsgálja, hanem a
teleit és ezzel a lelki cselekvés
n s így mélyen beleszövődik az
ia és szociológia rendszerébe.
napság messze áll attól, hogy
a« legyen, amilyennek még
ságának méltatásánál. A szép
területe a műtörténetnek, mint
p mellett, melyet a klasszikus
áltak ábrázolásra méltónak,
zel bizonyos tekintetben még
ya is polgárjogot nyert, nem
megvolt, hanem a művészeti
atás sokrétegűsége azonkívül
ársadalom stb. történetének
nberi történésnek egyszerűen
és gondolkodás története a
solódik. Ilyen beállításban a
rténet és a maga részéről is

Lehel Mária

l.

Lehel Gulácz

36. l.

37. l.

18.637/1940. 1866. szám.

III.ü.o.

A Müemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva.

Budapest.

IX.Hőgyes Endre-u.10.

Lehel Mária

Kut

KMTÁ[illegible] tok
1931 fob [illegible] álc. krill.

X. 4, 15

1933. neuv. képrm. Eiáll.

373, 374, 375

Lehel Mária

l.

Bűvös nagyasszonyok

57. l.

Lehel Mária

Thieme Becker

XXII. 578. l.

(Lyka)

Viselet.

Női ruha.

E lapon 1. ing indiai
ből, 3. testhez álló derék, 4
6. ing rövid zuavval, 7. ingv
lonnal és 9. keskeny selyem nyak

Türsch
fehérnemü kere

legalól balra: Nővilág Junius
jobbra: Kiadja Hecken

Kny., mér. a pa

Lehel Mária

l.

Lehel Ferenc

Haladó művészet

Bp. 1929. képpel

M.D.K.

Lehel Piri

Pullóver minta-tervét a lap kézimunka mellléklete bemutatja.

Szinházi Élet. Bp. 1934. juni 3-9. kézimunka melléklet. XXIV. évf. 24. sz.

.D.R.

M. D. K.

LÉHEL, Romanus stukkátor

1748 körül. Bonchida, Bánffy-kastélyban dolgozott

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1955.

I. 232. e

LÉHEL, Romanum stukkátor

Bonchida, Bánffy-kastély 1751-52

AH 1995 07.

R

MDK

„Bonczhidai stakaturás
Romanus Léhel" Zőfaragó
neve 1753-ban merül fel a bonczhidai Zastély Zőfaragó munkálatainak elszámolásában.

Bíró József: A bonczhidai Bánffy-Zastély
Cluj 1935

23.10

Lehelné Kozsos Janka M.D.K.

Váza,repr.

Veres Mikló vázájának dekorációja,repr.

Kivitelező:Kőbányai Porcelángyár

Ipari művészet Bp. 1960.

Lehelné Rozsos Janka

V. Orsz. iparm. kiáll. Miesc. 1965.

Lehelné Rozsos Janka M.D.K.

Sándor József formatervezésü mokkáscsésze és cukortartó dekorja, repr.

kivitelező: Kőbányai Porcelángyár.

Ipari müvészet Bp. 1960.

MDK

Lehelné Rozsos Janka, kerámikus

Kerámia Jaliképe III. díjat nyert.

–: Mezőgazdaság a képzőművészetben 7.

lépszabadság, Bp. 1970. aug. 27.

Lehelné Rozsos Jancka

hermanus

A Mezőgazdaság a képzőművészetben
című pályázaton Hermanna fakkyával
díjat nyert.

— : —

Művészet, 1970. szeptember - 11 lap.

Lehelné Porsos Janka

III. díjat nyert

Mezőgazdaságunk a képzőművészetben

Magyar Hírlap, Bp. 1970. aug. 27.

Lehelné Torsos Janka

Díjat nyert a mezőgazd.-i pá-
lyáraton

Mezőgazdaság a Képzőművészetben
Szabad megyei Néphaps Szabad
1970. aug. 27.

Lehelné Rozsos Janka

Díjat nyert a „Mezőgazdaság a Képzőművészetben" c. pályázata

Csanyiné megyei Hírlap, 1970. aug. 27.

Lehelné Rozsos Janka
keramikus

Keramika fáklyse a harmadik
díjat nyerte, a művet a Szolnok
megyei Tanács meg vásárolta.

Tolepy Katalin: Mezőgazdaság a képzőművészetben.
Művészet, 1971.január - 26.lap

Lehelné Rozsos Janka

Kerámia faliképe (emb.)

III. díjat kapott (5000 ft) a
„berögazdaság a képzőművészetben"
c pályázaton

Művészet 1970 sept. 11 old.

Lehelné, Rozsos Janka, [(nem iskolázott) iparművész kerámikus]

A Budapesti Porcelángyárban dolgozik. Időnként egyedi darabokat kézit, általában szempéket, faliképeket, díntárgyakat tervez. Ezeket sokszorosítja a gyár. „Az egykor szegény tordai munkáslány" önerejéből tanult, képezte magát s lett kerámikus. (fényképp.)

M. Gy.: Őszi virágzás 6.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 27.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Lehelné Rozsos Janka

1021

1971. augusztus 27, péntek

ŐSZI VIRÁGZÁS

Lehel mama, afrikai jellegű vázáival.
(Rév Miklós felvétele.)

LEHELNÉ ROZSOS JANKA — vagy ahogy a Budapesti Porcelángyárban mondják, Lehel mama — nem fiatal asszony már. Küzdelmes évtizedek állnak mögötte; a haja is megfehéredett. Mégis, művészi tehetsége most bontakozik ki igazán. Nemcsak napközben, még álmában is korongoz, fest, formál. Ezekben az években érett meg benne az a furcsa, újszerű művészi kifejezési forma, amellyel százezrek ízlését befolyásolja, Lehel mama keramikus. A gyár időnként egyedi darabok tervezésével bízza meg. Legtöbbször azonban olyan csempéket, radiátordíszítő gyöngyöket, faliképeket, dísztárgyakat tervez, amelyeket a Budapesti Porcelángyár azután százezerszám készít el és bocsát ki a kereskedelembe. Kis jegyzettömbjeibe összegyűjtötte a budapesti Szépművészeti és Iparművészeti múzeum kincseinek népi motívumait — egyénítve ezeket festi a csempékre.

A KORSZERŰ eljárások segítségével ezek a bonyolult rajzú ábrák tetszés szerint sokszorosíthatók. Így készülnek aztán százezerszám a Lehelné tervei szerint gyártott kerámiák. Most olyan csempéket készített, amelyek mindegyikét dombormű díszíti. Heti „alkotónapját" újabban az Állatkertben tölti. Ott vázlatokat csinál, és ezek alapján formálja ki a bagoly, a szarvas, a gyík, a zerge domborművű képmását. A vadászati világkiállítás egyik iparművészeti eseményét képezik majd ezek a változatos színű, különös hatású állatábrázoló csempék. Valószínű, hogy nemcsak itthon aratnak sikert.

Lehel mama a gyárban kötetlen munkaidőben dolgozik. Akkor jön és akkor megy, amikor kedve tartja. Ez azonban csak látszatkedvezmény. Az üzem mindennap jól jár — hiszen az „ördög sarkantyúja" még vasárnap is munkára, tervezésre ösztönzi. Ha eltiltanák tőle, akkor is csinálná. A gyár, az Iparművészeti Főiskola sok fiatalja tanulja meg tőle a szakmai fogásokat —, amennyire ez a pályakezdőknél lehetséges. De ezt az őserőt és megszállottságot csak bámulhatják; ezt nem lehet megtanulni.

AZ EGYKOR SZEGÉNY tordai munkáslánynak kiváló ízlése van. Egyszer az Élet és Tudományban egy hosszú nyakú fekete afrikai törzsről látott felvételeket; ez megragadta és szépséges vázákat csinált ennek nyomán. Esztétikáját maga alakította ki, és ahogy az évek múlnak, műve mind finomultabb és egyszerűbb.

M. Gy.

A KÖZELET HÍREI

Benke Valéria látogatása a Zománcipari Műveknél

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke — *dr. Vida Kálmánnak*, a budapesti pártbizottság osztályvezetőjének és *Szakali Józsefnek*, a X. kerületi pártbizottság első titkárának társaságában — látogatást tett a Zománcipari Műveknél. A vendégeket *Gáfrik János* vezérigazgató és *Kozarek János* pártbizottsági titkár tájékoztatta a művek munkájáról, a gazdasági, politikai tevékenységről. Megtekintették a Vegyipari Gépgyár több üzemrészét, délután pedig Benke Valéria aktívaértekezleten adott tájékoztatót időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről.

Magyar—jugoszláv okiratcsere

Marjai József külügyminiszterhelyettes és *Geza Tikvicki*, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete csütörtökön a Külügyminisztériumban kicserélték a Budapesten 1971. február 4-én az 1971—75. évi árucsere-forgalomról aláírt magyar—jugoszláv egyezmény megerősítő okiratait.

Az ünnepélyes aktuson megjelent *Tordai Jenő* külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint a Külügyminisztérium, a Külkereskedelmi Minisztérium és a budapesti jugoszláv nagykövetség több vezető munkatársa.

VADÁSZATI VILÁGKIÁLLÍTÁS

Újabb küldöttségek érkeztek

A kiállításra csütörtökön *Iosif Bancnak*, a Román Szocialista Köztársaság miniszterelnök-helyettesének, mezőgazdasági és élelmezésügyi, erdészeti és vízgazdálkodási miniszterének vezetésével megérkezett hazánkba a román küldöttség. A Ferihegyi repülőtéren *dr. Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter fogadta a román vendégeket. Ott volt *Ioan Cotot*, Románia budapesti nagykövete is.

Lazo Juricsicsnek, a Jugoszláv Szövetségi Nemzetgyűlés alelnökének vezetésével csütörtökön Budapestre érkezett Jugoszlávia küldöttsége. A Keleti pályaudvaron *Kazareczki Kálmán* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes fogadta a vendégeket. Ott volt *Geza Tikvicki*, Jugoszlávia budapesti nagykövete is.

Megérkezett a svéd küldöttség *Sven-Eric Nilsson* svéd tárca nélküli miniszter vezetésével. A Ferihegyen *Dimény Imre* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter fogadta a küldöttséget. Jelen volt *Anders Sandström*, a svéd nagykövetség ideiglenes ügyvivője is.

A Ferihegyi repülőtérre érkezett Csehszlovákia küldöttsége *Bohuslav Vecera* mezőgazdasági és élelmezési miniszter vezetésével, továbbá a Német Szövetségi Köztársaság küldöttsége, élén *Josef Ertl* élelmezési és földművelésügyi miniszterrel. A küldöttségeket Dimény Imre fogadta.

Megérkezett a vadászati világkiállításra a Szovjetunió küldöttsége is, amelyhez Budapesten csatlakozott *Ivan Volovcsenko*, a mezőgazdasági miniszter első helyettese, a küldöttség vezetője, aki már néhány hete Magyarországon tartózkodik.

Képzőművészeti kiállítás

iparművész 1021

Új színek Új formák

Az új formák bölcsője — egy öreg műhely. A képen: Csavlek Etelka főiskolai hallgató, aki pályázati munkáján dolgozik itt, és Mittelholcz Mihály formatervező

Dvorszky Győző

Akkor hát kezdjük talán a színekkel, hiszen még mindig a szín a sláger a Budapesti Porcelángyárban, annak ellenére, hogy már harmadik éve gyártanak színes fürdőszoba-berendezéseket belföldi piacra is. Nemrég, csak úgy próbaképpen egy szállítmány színes és mintás csempét küldtek a pécsi TÜZÉP-telepre. A vásárlók érdeklődése olyan hevesnek bizonyult, hogy végül is csak rendőri segédlet mellett folytathatták az árusítást. Alighanem ez meggyőző piackutatás volt...

— Igen — mondja dr. Tiba Istvánné, a gyár kereskedelmi osztályának vezetője. — Persze nem ez az egyetlen módja a tájékozódásnak... Még az új gazdasági mechanizmusra való felkészülés időszakában személyes kapcsolatot létesítettünk valamennyi érdekelt pesti és vidéki vállalattal. Gyárunk igazgatójával együtt igen sokat utaztunk abban az időben, de megérte! Minden óhaj és közles más zöngét kap, ha azt is tudjuk, ki áll mögötte. Lehet, hogy ez emberi gyöngeség de érdemes kihasználni...

A színes fürdőszoba szívügye a gyárnak. Világszerte újabb és újabb megoldásokat, színhatásokat alkalmaznak a fürdőszobák építésénél. Fekete, kék, sárga, virágminta stb. A kórházian fehér fürdőszoba egyre kevésbé divat, annál is inkább, mivel a kórházakban is fokozatosan megjelennek a kellemes pasztellszínek; a műtőkben és a kórtermekben is. Kinek kellhet a színes fürdőszoba? Természetesen nem azokra gondoltak, akik örülnek, hogy egyáltalán van fürdőszobájuk, s néhány évvel ezelőtt végre beboríttatták fehér csempével... Az építkezők, jövendő ház- és lakástulajdonosok azonban még szabadon dönthetnek, hódolhatnak a kor divatjának. A gyár közlése szerint egyelőre nincs fennakadás; a mintateremben bemutatott fürdőszobákat szállítani tudják. Módjuk van különleges kívánságok teljesítésére is: kórházak részére mattított csempét készítenek. Bölcsődék és iskolák számára örömmel vállalnának valamilyen szép, odavaló burkolóelem készítését, hiszen közismert régi panasz, hogy a gyerekek a hátukon (vagyis az iskolaköpenyükön) viszik el az iskola falát. Az épülő, új lakótelepekre is gondoltak, de ilyenfajta tervezői igény még nem jelentkezett. Mint mondják, néhány lakással nem, de például egy sorházzal (négy-ötszáz lakás) már érdemes lenne foglalkozniuk.

A boszorkánykonyha

Egy apró helyiség Dvorszky Győzőnek, a minőségellenőrzés vezetőjének irodája — műterme. Dvorszky Győző harmincháromm éve kísérletezik festékekkel, mázakkal, mintákkal — kedvtelésből. Még forrón hozzák a kemencéből a „mai csempét", egy újabb próbálkozás eredményét. Csak ilyenkor dől el, helyes volt-e az elképzelés, jó-e a szín, mert a mázak égetés előtt színtelenek, vagy egészen más színűek, mint lesznek majd. Dvorszky Győző rajzokat, színterveket készít, s veszendő értékek mentésén töri a fejét. Például: a minőség vizsgálata egyelőre még kocogtatással történik. Gyakorlott női füleknek a hang árulkodik a láthatatlan hibáról is. A selejtcsempének azonban van használható része; még a töröttnek is. Ezt géppel egyszerűen le lehet vágni. Láttunk négyzet- és téglalap alakúra vágott halványzöld „minicsempéket". Remekül használható még burkolásra, díszítésre is.

Egyszerűség, tisztaság

A motivált csempéket, illetve azok rajzait a gyár iparművé-

ényében az Ezeregyéjszaka városa

FÉNYES TAMÁS KÉPES RIPORTJA

nomítójának gázfáklyái égtek, gyárkémények erdeje, az iparosodó Irak fellegvárai vették körül gyűrűszerűen a fővárost.

A következő napon Bagdad iparának néhány kulcsfontosságú üzemével ismerkedhettem meg. Az impozáns olajkolosszus, a három és fél millió tonna nyersolajat feldolgozó daurai finomító után az iraki nemzeti jövedelem egyik jelentős forrását, a bagdadi datolyafeldolgozó gyárat látogattam meg, majd textilgyári fotóriport következett. A legnagyobb érdekességként azonban az általános fonó- és szövőgyár kötszerüzemét mutatták be. A kis létszámú gyáregységben zömében munkásnők dolgoznak. Itt éppen ez jelenti az érdekességet, a „forradalmit". Ami az arab hagyományokat tekintve nem is csodálható. Európai riporternek az érdekességet, az egzotikumot jóval inkább a nagy textilgyár szakállas, turbános munkásai jelképezték.

Mielőtt elutaztam, ismerőseim kissé irigykedve mondták, könnyű neked, az örök nyár hazájába, a Föld egyik legmelegebb tájára utazol. Valóban, melegben nem volt hiány. De amikor az egyik reggel kitekintettem az ablakon, olyan homokvihar vonult át a városon, hogy még az utca szemközti oldalán levő házakat sem láttam. Ilyen időben látogattuk meg a Dayala folyó partján készülő korszerű, feszített vasbeton híd építkezését. A gépeket és embert egyaránt próbára tevő, sivatagi homokot kavaró szélben beszéltem Sarrang Jánossal, az UVATERV mérnökével, az építkezés igazgató-főmérnökével.

Mikor a homokvihar végre elült, Kteszifont és Szamarrát, a két Bagdad környéki nagybecsű műemlékvárost, már szép napsütésben láthattuk. Kteszifon még ma, 2300 évvel megalkotása után is az építészet rejtélye. Ma sem tudják megfejteni, hogyan sikerült 39 méter magasságú és 25 méter szélességű, óriási boltívet emelni az évezredekkel ezelőtti hagyományos építőanyagokkal.

Míg Kteszifon a múlt dicsőségét ábrázolja csupán, addig Szamarra, a kalifák ősi székvárosa, arany mecsetjével és csavart tornyával, műemlékeivel együtt egyben a jövő fejlődő iparvárosa is. Környékén épül szovjet segítséggel az ország legnagyobb gyógyszergyára, s a város mellett, az Eufráteszen hamarosan új, hatalmas vízi erőmű és duzzasztógát szolgáltatja az ipar és a mezőgazdaság kenyerét, a villanyáramot és az öntözővizet.

Bagdadba visszatérve már az est fényei fogadnak. Még egy pillantás a Tahreer-hídról a Tigris vizére, ahol narancsvörös hidat húz a távolban égő gázfáklya lángja, és búcsúzni kell Bagdadtól, az Ezeregyéjszaka és a modernizálódó Irak fővárosától.

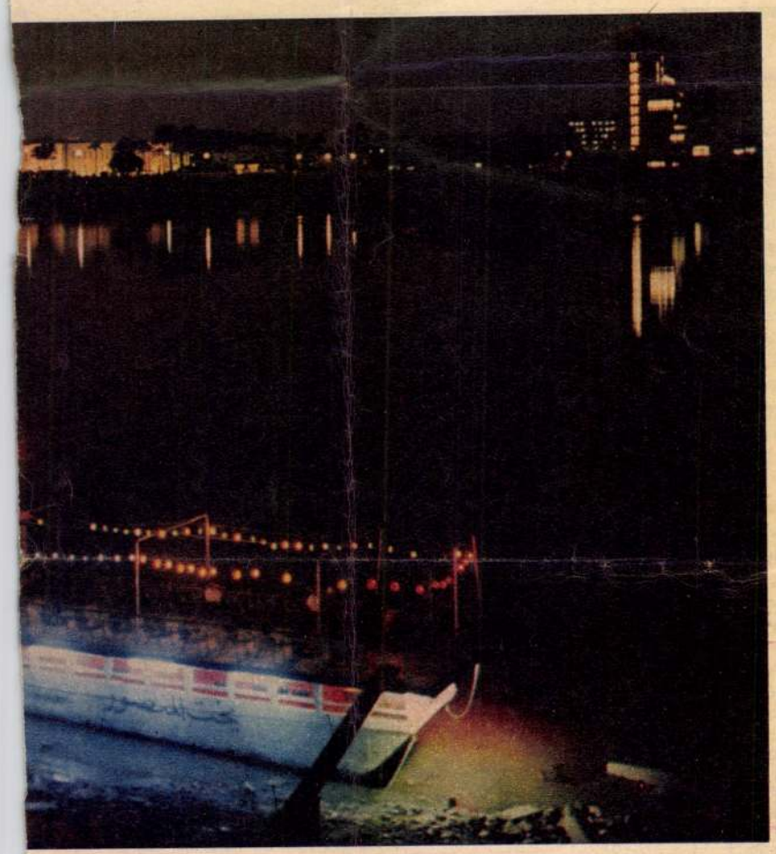

Esti fények a Tigris partján

Színes díszítésű minaret Bagdadban

Új célok!

sze, Lehelné Rozsos Janka készíti. Részben népi hagyományokat őrző mintái nyugalmat és tisztaságot árasztanak. Jó lenne sokkal gyakrabban találkozni munkáival.

A formatervező a fiatal Mittelholcz Mihály. Mikor jó az ő munkája? — Akkor — vallja —, ha az elkészített berendezési tárgy minél egyszerűbb és rendeltetésének teljesen megfelel. Sok új elképzelés van még a tarsolyában; reméli például, hogy egyszer majd sikerül „forradalmasítania" a mosdásra használhatatlan, hagyományos formájú mosdókat is...

*

A Budapesti Porcelángyárat — közel nyolcvan esztendejével — igencsak az öregek közé számíthatjuk. Terjeszkedésre már nincs helye, súlyos gépeivel és régi épületeivel fölfelé sem terjeszkedhet. De hisz' működik már a Hódmezővásárhelyi Porcelángyár, amely nagy szériák kibocsátására képes. Ez a régi gyár — amellett, hogy megtartja kiterjedt és évtizedek óta állandó külföldi piacait — betöltheti a kísérletező és kutató szerepét. Tapasztalt, régi gárdája is erre teszi alkalmassá. Szükséges és örvendetes kontraszt: a vén falak közül kerülnek ki a legkorszerűbb formák, a legújabb ötletek, merész elképzelések. És olyan mindennapi, prózai tárgyak, amelyeknek fontosságát, higiéniai jelentőségét leginkább csak olyankor vesszük észre, ha elromlanak, összetörnek, vagy éppen nem kaphatók...

Némethi Györgyi

A fekete-sárga kombináció zuhanyozófülkével készült

Kék-sárga fürdőszoba a gyár mintatermében (Acs Irén felvételei)

KÉPES VILÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG
1969 FEB 12

A nyugat-berlini rohamrendőröket új védőpajzsokkal szerelték fel, amelyek állítólag védelmet nyújtanak majd a tüntetők kőzápora ellen. (Hogy a tüntetőket mi védi meg a közismerten brutális rendőröktől, arról nem esett szó . . .)

Claudia Cardinale, a világhírű olasz filmsztár a moszkvai Szovjetszkaja Hotel előtt. Cardinale egy szovjet—olasz koprodukciós filmben vállalt szerepet

San Franciscóban rendőrök támadták meg az egyetem területén illegális nagygyűlésre összegyűlt, sztrájkoló diákokat. 380 diákot letartóztattak — a város történetében ez a legnagyobb arányú tömeges letartóztatás

◀ Vigyázva közlekedjünk — erre tanít a képen látható, zürichi illetőségű kutya esete is . . .

MUNKÁCS. /Bereg./

R.K. Templomtorony harangjai:

Egyiknek felirata: CELSISSIMA PRINC. BÁTHORY FIERI CURAVIT PRO TEMPLO MUNKÁCS. 1677. a másodiké: CHRONOSTICON 1763. a harmadiké: JESUS NASARĒNUS REX IUDEORUM. FUSA SUM EPERJESINI PER IGNATIUM LECHERER ET PAULUM SCHMITZ IN HONOREM. S.S. DONATI ET FLORIANI IN USUM ECCLESIAE. MUNKÁCSIENSIS SUMPTIBUS DOMINATUS ET ECLISIAE EIUSDEM PROCURATUM 1799.

Lecherer Ignace

Grecze, 1906, 189[2],

Lecherer Ignác

harangontu

A munkácsi rk. templom
egik harangjáni: ~~Chronistica~~
~~feliratal 1763.~~ Jesus Nasa-
renus Rex Judeorum. Fusa
sum Eperjesini per Igna-
tium Lecherer et Paulum
Schmitz in honorem S. S.
Donati et Floriani in usum
Ecclesiae. Munkacsiensis
Sumptibus Dominatus et
Ecclisiae eiusdem procura-
tum 1799.

Gerecze P. A műemlékek
hebr. j. irod. 189. l

Lehenhart Goltgiesser

Adólajstrom Körmöczbánya 1450. 1 frt adó, amit megadott. In der Solergassen – lakott.

Fejérpataky László. Magyarországi városok régi számadás könyvei. Bpest. 1885.

637b

Lehenhart Goltgiesser

Körmöczbánya 1450

B 173.l

Lehelné Rozsos Janka, keramikus

„A kér intelligenciája" jelszóval meghirdetett idei pécsi biennálén szerepelnek a művészi kézműves fajansz padlóvázái, melyek a kerámia ősi útjaira terelik a nézők figyelmét.

Lehelné Rozsos Janka padlóvázája

Wágner Tibor: Iparművészeink a VI. Országos Kerámia Biennálén
Mestermunka, 1980. júl. 30.

Lehelné Rozsos Janka

a Budapesti Porcelángyár tervező iparművésze

Műveinek kiállítása december 4-én

nyílt meg a Bp. V. Apáczai Csere János utcai

studióteremben

Magyar Nemzet 1974

december 5

4. old.

Lehemann, Andreas

rézmüves

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

148. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
512.

Ipolyi Arnold. Lanovics József
emlékezete.
Pest, 1868.

4. 1d.

Lehnhardt Sámuel

MDK

NOgrád várának képe.
jelezve: "Raj. Lányi Sám. ing.
-- S. Lehnhardt sc."

306.o.
repr. 299. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Lehnhardt Sámuel

metsző MDK

"Hollókő várának képe.

Jelezve: R. Lányi - Lehnhardt sc.
rézmetszet.

217.o.

repr.: 177. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Lehnhardt Sámuel

MDK

"Szanda" / a vár képe/
jelezve: "R.Lányi Lehnhardt sc."
Rézmetszet.

366.o.
epr.:374. kép.

Genthon:Nógrád.1954.

Lehnhardt Sámuel

MDK

"Sámson vára"

Jelezve: "R.Lányi - Lenhardt sc."

361.o.

repr.: 368. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Lehnhardt Sámuel MDK

"Baglyas" /Bag lyas várának képe/
jelezve:
"R.Lányi -Lehnhardt sc./

359.o.
Repr: 363. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

. Lehnhardt Sámuel

MDK

"Szécseny" / a kastély képe/

Jelezve: "Raj. L-nyi.- Sám. Lehnhardt sc."

Rézmetszet.

Genthon:Négrád.Ø 1954.

371.o.

repr.:379. kép.

M.D.K.

Lehnhardt

aláírású, Pesten készült
ovális acél metszetet közöl
a szerző, mely Festetics György
gőt ábrázolja.

Süle Sándor: A keszthelyi Georgikon 1979-1848
Bp. 1967. Akad.kiad. 11. old.

M.D.L

LEHNHARDT Sámuel

Pest-budai lakóházak

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 130.e.

Budapest

Lehnhardt Sámuel, Poprád 179o k. - Pest 184o u.
MDK

Majláth György arck. rm.

Szépm. Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. 22. l.

Lehnhardt Sámuel

vézm.

l.

Kolb Jenő

Régi játékkártyák

58. l.

Meppel

76. l.

r.miniszter 1911 évi november
s a bpesti IX.ker.állampénztár-
ta :

KIFIZETTETETT
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZT IX. ker.
Budapest, 19 11 év Október 4 hó

plom helyreállitási költségei-
000 / K.-t engedélyezvén, u-
összeget a Müemlékek Orsz.Bi-
tájára elszámolás kötelezettsé-
ntmegjelölt alnaplójában kiadás -

MDK

Sam. Lehnhardt

Schoen Csillag gyüjt. 27 l.

Lehnhardt S.

rézmetszete: Müller pesti könyvkereskedő üzleti hirdetése az 1830-as évekből. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Encikopédia, Budapest, 1970.

221/

Lehnhardt S.

rézmetszete: a Váci utcai „Hét választófejedelem" szálló díszterme. 1829-ben.
Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

347 f

Lehnhardt S.

rézmetszete 1840: Ferenczy István Mátyás király-emlékművének terve. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3041

Lehnharott Sámuel

és Dónyi Sámuel a XIX század elején rézmetszetet készítettek a holló körül.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Horváth Pál,

Mezőnyi Ferenc: Magyar művelődéstörténet

V (1967-68) Budapest, 1970.

292 l.

LEHNHARDT Sámuel rézmetsző M.D.K.

/1790-1840 után/

Berzeviczy Gergely arcképe/ rézmetszet/ Tudományos Gyüjtemény,1825.évf.10.kötetének fő cimlap előtti illusztrációja.

repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 254.l.

Lehnhardt
rézmetsző

MIK

"Majláth György"
arckép - rézmetszet

Donát képét is kszeresito Lehnhardt metszet
, melyhez Kaergling készitette arajzot, 1821-ben
jelent meg a Tudományos Gyüjteményben.
1829-ben jelent meg Ehrenreich metszetében.

63.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII. é f. 1. sz. 61-67.

Lehnhardt

" Szögyényi Zsigmond"

Arckép - rézmetszet

Kaergling-Lehnhard metszete után "Greck"-Ehrenreich.

63.e

Rózsa György: Ehrenreich Ádám ferrisei.
Műv. Írt. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

Lehnhardt metszete megjelent: Tudományos Gyűjtemény

1828. V.

Lehnhardt

MDK

" Széchényi Ferenc"

arckép - rézmetszet 1824

Lehnhardt -"Stiler"- Ehrenreich.

Lehnhardt metszete először megjelent: Tudományos Gyüjtemény 1822. I.

64.e.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Műv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

MDK

Lehnhardt sc. Pest. 1821.

Kosztümképes vidám cimkép. Rézmetsz.

Szent György Céh XXIX mür. graf. auk. - 1916. IX. 29 - X. 2.
A gyűjtő. V. évf. 5. sz. - 63. l.

MDK

Lehnhardt ur, ?

Zalán futása.Hösköltemény. Irta Vörösmarty Mihály.
" Zalán futása" első kiadásának czimlapja 1825-ből.
Hadijelvényes rajz, aláirva a fenti nevvel?
Alul: Pesten Petrózai Trattner Mátyásnál.1825.

Vasárnapi Ujság. 1900. 47.évf. 49.sz. 816.l.

MDK

Lehnhardt

Schoen Csillag gyüjt 30.1.

Lehnhardt

pesti mester metszette Jó János „A székes-egyház látképe" ci mű művét Egerben.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4228

Lehnhardt

metszete a Joo János rajzolta „Fűtőház épület, háttérben a város látképével" című műnek 1840 körül.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt.

Akadémiai, 1972.

3021

Lehn Károly

készített rézmetszetet 110 x 170 mm méretben

Joó János egri látképéről.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei.
II. kötet. Magyarország műemléki topográfiája.
VIII. kötet, Budapest, 1972.

561

Lehnhardt Samuel
képíró

1825-1827 közötti metszete
(repro)

Kaposvári Gyula: Művészeti adatok Szolnok tővlenetéből
Tülios, 1975. felszám – 7 oldal

Lehnhardt Samuel
vízmetsző

Szolnokról egy ceklevélben kiszetett
metszetet.

Kaposvári Gyula: Müvészeti adatok Szolnok történetéből.
Müvészet, 1975.február - 7.oldal

LEHNHARDT Sámuel rézmetsző M.D.K.

Lányi Sámuel nógrádi tájképének sokszorositója

Rózsa György: Nógrád várának ábrázolásai
Müvészettörténeti értesitő 1961. 2-4. sz. 192. €.

Lehnhardt Samuel

1.

M. Kunits. 122-3

Topographische Beschreibungen des Königreichs Ungarn / Pesth 1824

Und Popradon

24090 Közs

MDK

Lenhardt Samu

Nógrád vára, lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904, ~~199-200.~~ 01-

MDK

Lenhardt Samu

Péczely arcképe, rézm. Kärgling után Lenhardt Samu

Adatok müvészetünk történetéhez. Müvészet III., 1904, ~~199~~-200. — 01 —

MDK

Lenhardt Samu

Siklós vára, rézm. Strázsay János után
Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III.,
1904, ~~199-200~~. 01

MDK

Lenhardt Samu

Somoskő vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904, ~~199-200.~~ 01

MDK

Lenhardt Samu

Gács vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904, 199-200. — 01.

MDK

Lenhardt Samu

Fülek vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok müvészetünk történetéhez. Müvészet III., 1904, ~~199~~-200. - 01 -

Ügyiratszám:

Előadó:

SZÉPMŰVÉSZ

BUDAPEST XIV, DÓZ

Telefon:

Lehnhardt Sámuel /1780körül-1840 után/

MDK

rézmetsző

Jászberényi céhlevél, látképpel, szöveg nélkül.

201.o.

Cennerné Wilhelmb Gizella - Rózsa György: A Magyar Történelmi Képcsarnok rézlemezgyüjteménye.
FOLIA ARCHAEOLOGICA XI. 1959. 197-199.o.
A publikálatlan rézlemezek jegyzéke.
U.O. 199-205.o.

M.D.K.

Lehnhardt Sámuel,rézmetsző.1780 körül-1840 után

1.Jászberónyi céhlevél,látképpel,szöveg nélkül.Jelezve: "Lehnhardt ~~maxax~~ metzet." 41.9+52.5 cm. Ltsz.58.405. Rézlemez. Magy.Tört.Képcsarnok. 201.o.

Jenserné Ilhelmb Gizella-Mózsa György: A magyar történeti Képcsarnok rézlemez gyüjteménye. 197.o.

Folia archaeologica.XI.1959.Bpest.Képzőműv.Alap Kiadóváll.4p.

Lehnhardt Samuel

református

Életrajza:

Kumits: Top. Beschrei-
bungen des Königreiches
Ungarn I. 122–123. l.

294

Jacottet, Louis Julien

Fájkép. Kny. J. Coignet rajza után.

K.O.20.

484 m, 316 sz.

MDK

Léhnhardt

Schoen Csillaggyüjt. 1936. 42 l.

Lehnhardt Sámuel

verin

1790–1840.

l.

Drescher verin

61. l.

62. l.

68. l. mellett

+ gémetsetel tinitett bögre

Dg. 1952

~~Csontvár, ember VII 191~~

Lehnhards Sámmel

reim

l

Dreschergyermek

7. l. elött.
16. l. mellett.
24. l.
61. l.
63. l.
76. l.
82. l.
93. l.

Régi nr. gyermekkorjak 1538–1875.
B/ 1934

Szablya, csúd-más XI–XIII. század közül

VIII. 158.

Lenhardt Sámuel

MDK

Repr: Bujak romjai a XIX sz. elején.

Lenhardt Sámuel rézmetszete Lányi Sámuel rajza után.

27.o. 10. kép.

Patay Pál: A bujáki vár. Bp. 1959.

MDK

Kaergling és Lenhardt rézmetszö festöm.

id.Péczeli József arcképe. K. festménye után Lenhardt metszette.

Megjelent a Tud.Gyüjt.1823 évf.K.köt.-ben.Repr.

Szinnyei Ferenc dr. -Bacsányi János 1763-1845 M.Tört.Életr.Bp. 1904. 69.l.

Leuhard

Pick-Leuhard
~~Leuhard Pick~~

Székesfehérvárról készitett metszetét emliti, ismerteti /képpel/

Kovács Péter: Székesfehérvár városképének kialakulása régi metszetek alapján. - Müemlékvédelem, 1972.3.sz. 152-156. l.

MDK

Lenhardt-Strázsai

Siklós,rézmetszet,1826/ill/

Gerő László: A Siklósi vár
Müemlékeink Bp.1958 lo l.

Lenhardt Sami

réz metsző

Namenyi Lajos cikkét igen sok adattal lásd

Művészet

1904. 200 – 201. l.

A cikk eleje Kovatsch József, nagyobb része Hefele Menyhért csomagjában

MDK

Lenhardt

K

Századok 1874. 84-1o2 l.

Nagy I: Magyarország képzőművészei.

M D K

Lenhardt Joan, Kassa.

festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Írt. 1952. 1.sz. 138 l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Forgách-nemzetség pecsétei, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Kékkő, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után:
Szanda, 1826

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok
1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Szécsény, 1826.

Nagy I.: Magyarország képsőművészei. Századok 1874. 84-1o2.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után:
Hollókő, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok
1874. 84-102.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Somoskő, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Salgó, 1826.

Nagy L. : Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Nógrádvára, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Kärgling rajza után: Péczely József arcképe /1823/.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Sámsonvára, 1826.

Nagy L. : Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Kärgling után: Trattner János Tamás.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Kölesy Vince rajza után /182o/.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. X 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

/1821/. rézmetszete: Majláth György perszonális

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete: Forgách-nemzetség pecsétei, 1826.

/rajzolta: Lányi Sámuel/

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete: Kékkő

/rajzolta: Lányi Sámuel/

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

Bernhardt Samuel

Rézmetszete: Kéler

/rajzolta: Lányi Samuel/

Nagy I.: Magyarország képzőművészeti. Budapest
1874. 84-102.I.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete: Fülek, 1826.

/rajzolta: Lányi Sámuel/

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után:
Ecseg, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Buják, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után:
Gácsvára, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok
1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Baglyas, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-102.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Dévény, 1826.

Nagy I.: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.1.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Baglyas, 1828.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Gács-
vára, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Szá-
zadok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Szanda, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Dévény, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete: Somoskő, 1826., Lányi Sámuel rajza után

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Szécsény, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Nógrádvára, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Hollókő, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Sámsonvára, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Salgó 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

M.D.K

LEHNHARDT Sámuel vízmetsző
(1790 – 1840 ?)

A pesti Dunapart 1820 körül (metszet) repr.)

Szolnok látképe a XIX. sz. elején
(metszet) repr.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945
Bu. 1962, 11, 13,

M.D.K

LEHNHARDT Sámuel vízmetsző

(1790 – 1840 ?)

A pesti Dunapart 1820 körül.

metszet

(repr.)

Szolnok látképe XIX. elején, metszet

(repr.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.

Bp. 1958. 11, 13,

Lehmann

l.

Lykanemzromantika
711. l.

Lehmann

1839

und

Csat Liszt I

172. l.
174. l

Cav. MAURO PELLICIOLI
PITTORE - RESTAURATORE
Trasponitore di affreschi e dipinti antichi
Via Manin, 23 *(Palazzo Melzi)*
MILANO - Telef. 67.565

Műemlékek Országos
Bizottsága

II 2729

Kakos Utca 10 Budapest

Lehmann
Fővárosi Lapok 1875. 186 l.

* **A bolondok bálja.** Vasárnap ment végbe ez a, fárasztó farsangi tréfa, mely most az osztrák-magyar északsarki expediciót akarta parodizálni. »Első kéj kirándulás a Ferenc-József földére!« Igy hirdették plakátok s a bálban résztvevők jegyek helyett rendes vasuti menetjegyeket kaptak »jótálló visszamenéssel.« A redout lépcsőzetének alját egy aranyos függöny takarta el, mely a vasuti coupée ajtaját látszott helyettesiteni s háromszoros csöngetésre lebbent föl. E függöny mögött aztán feltárult a bolond világ egész teljességében és összes németizével. A folyosók falait különböző német feliratok tarkázták, jégutcák és tengeröblök neveivel; a plafondrúl hosszú zsinegeken ostoba csodák csüngtek alá: egy-egy karikirozott holdvilág vigyorgó arccal, hosszú szájú, felvont szemöldökü északi csillagok, tarajos üstökösök, stb. A jegyet jegesmedvék vették el az utazótúl s bélyegezték meg, mint ahogy a vasuton szokás. Itt-ott papirjégtorlatok tünedeztek fel s mindenféle lim-lomon keresztül végre besodorta a kiváncsi látogatót az emberáram a kis terembe, melyben már a magasabb nemü bolondságok is láthatók voltak. Az oldalfalon a világ festett csodái közt a szegény magyarnak is jutott szerep: egy nemzeti öltözetbe bujtatott hórihorgas magyar ember a rhodusi kolosszust képviselte; jobb kezében órisi fokos, balkezében pedig a világító csésze. A kis teremben volt a vasuti vonat is, rendes sinekkel és kocsikkal, melyekbe nagy szines napernyők voltak illesztve. A kocsikon azonban csak a fogadott személyzet nehány csöndes tagja utazgatott fülig

állomástól (a terem szélétől) a »Hotel Nordlicht« kapujáig (a terem másik széleig.) A nagy terem tündéries látványt akart nyujtani. Az északsarki tenger fenekét ábrázolta. A tarka közönség a tenger alatt izgett-mozgott a vizszin fátyollal volt elválasztva a »mélység«-től s fölötte ott állt a befagyott »Tegetthoff« árboccal, kötelekkel majdnem az egész terem hosszát befutva. Körülötte a fátyolfelszin széleit csipkézve a parti jégvidékek huzódtak el, papirra festett képeikkel. A jéghegyek közt csodálatos békák, rozmárok, cápák, jegesmedvék sétálgattak, frakkba, cilinderbe bujtatva; a tengerfenék tartalmát, a báli tömegen kivül, festett korrálbokrok, gyöngyházak, pongyiaerdők sat. képezték, különös, soha nem látott állatok arcképeivel. Itt-ott kómikus tekintetü halak vittek végbe mozdulatlan uszkálást; ezekre az idomtalan halakra aztán különböző »élces« nevek voltak rápingálva, igy láttuk a »közérdek« csukát, »Vidor ur«-at stb. A termet, illetőleg a tengerfenéket, koronkint északi fény is megvilágitotta, melyet a karzaton gyujtottak görög tüz segélyével, s melynek világánál aztán jól előtünt a fókák, a jegesmedvék, a viharfejkötős matrózok s a bolond expedició tarkán öltözött tagjai. Látszott, hogy a rendezőség minden leleményességi és feltalálási erejét megfeszitette, hogy mentül mulatságosabbá tegye a vigalmat s a sokféleség tömkelegében mulathattak is azok, kik hasonló élvezetekben gyönyört találnak. A báli nép közt, mely folyvást, hullámzott, egy kintornás vonta magára a figyelmet, ki két jeges medvét táncoltatott. A medvék kitünően »oldották meg föladatukat« s jól mulattatták a közönség egy részét. Az éjféli menet e quodlibetképek mixtum-compozituma volt, de minden humor nélkül. A belépti jegyen helyesen állt ott ez a jegyzet: »Minden résztvevő maga-magát bélyegzi bolonddá.« A termek zsufolásig megteltek s a közönség csak jóval éjfél után kezdett oszlani.

Lehmann

* **A redout termeiben** ma lesz a »bohóc-estély« tarkasága és tolongása. Cime: »Kéjutazás a Ferenc-József-földre.« Lehmann — mint mondják — nagy kedvvel festé hozzá a diszleteket. A belépti jegy vasuti jegy alakját viseli. Lesz sokféle jux. Többi közt »ötleteső« hó alakjában, s adnak ki lapot is: »Pest-foki Napló«-t.

Fővárosi Lapok

1875. 130. l.

Lehmann

— **A részvényszinházban** »Klein Däumling« (Hüvelyk Matyi) című látványosságot adnak, melynek diszleteit mind Lehmann festé, minélfogva nem is érhet rá a nemzeti szinház ócska dekorációit kijavitgatni. — **Fahrbachtól** »Aus dem Cirkus Renz« című

*

Fővárosi Lapok

1875. 109. l.

* Épen megjöttem Lehmannról

valóságos özöne a művészi ipart nagy veszedelemmel, a külső formák szellemtelen másolásával fenyegeti. Sajnos, azt be kell vallani, hogy a német művészi ipari iskolák tétlenül nézik a dolgot és gyakorlott rajzolókat nevelnek, nem pedig önállóan teremtő művészeket. Ez az oka annak, hogy a művészi ipar egyes ágainak képviselői mindannyiszor Párisba utaznak, ha ismerni akarják saját szakmájuk újabb vívmányait ; ez az oka, hogy még mindig Páris adja ki a jelszót és a német rajzolók annak utánzására szorítkoznak. Nyilván való, hogy Párisban tudják a titkot, hogy miként kell nemcsak csúcsíves vagy barokk díszítményt előállítani, hanem sajátos egyéni művészettel újat is teremteni.»

«Ennek alapját azonban a már említett iskolákban vetik meg. A ki csak futólagosan nézi a dolgokat, annak figyelmét könnyen kikerüli az igen egyszerű és igénytelen művek egész sorozata, melyek Párisban készülnek Rupprich-Róbert felügyelete alatt, ki a Cours

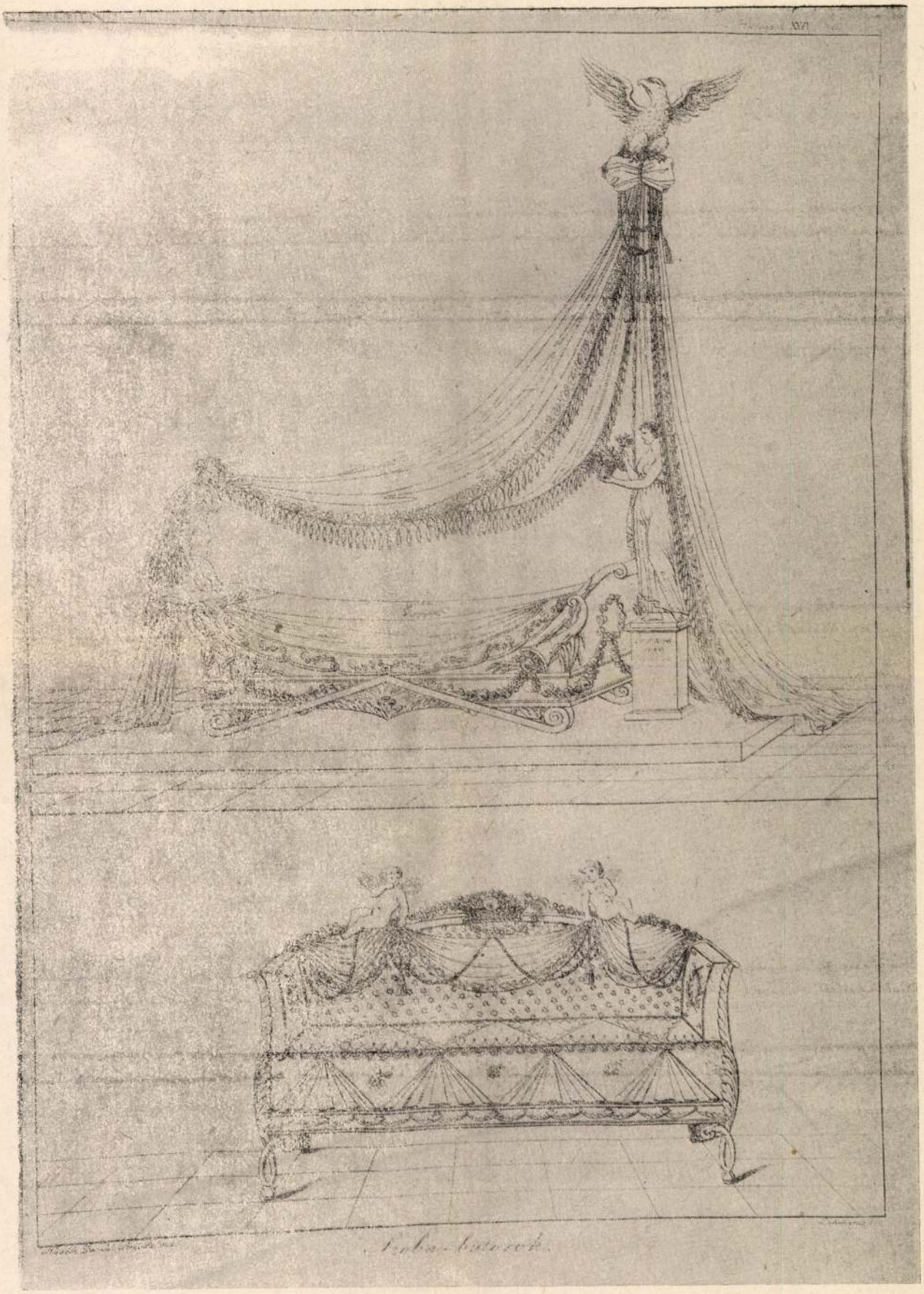

8. Bútortervek. Lehnhardt Sámuel rézmetszete; Novák Dániel rajza alapján. A Hétilapok 1838. évi 24. számának melléklete

Müvtört.Ért. 1989 1-4

30.p.

LEHNHARDT Samuel roimetnö

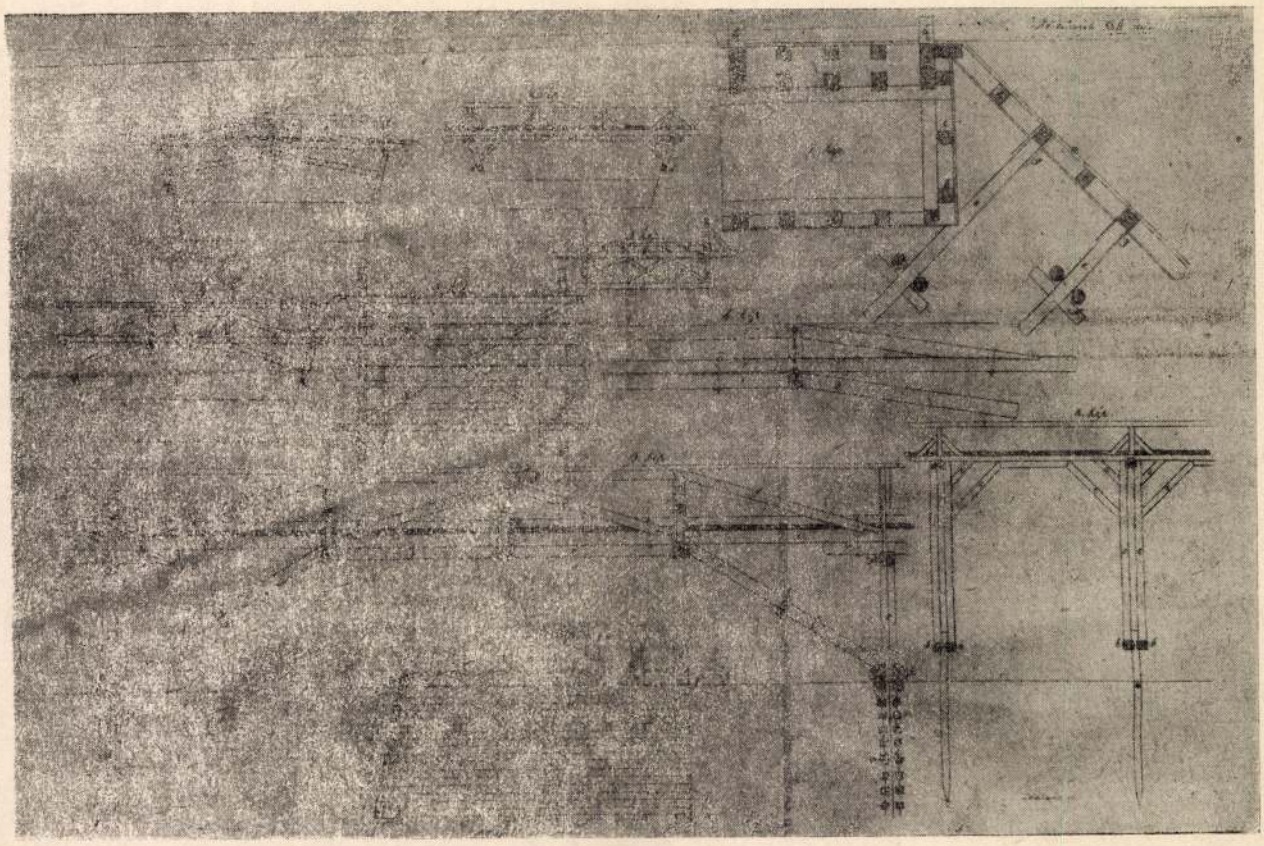

6. Hídszerkezetek. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján. Illusztráció Novák Dániel: Fahidak szerkezete c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 22. számának mellékleteként

gazdagon illusztrált laphoz Novák 1837-ben csatlakozott, több nagy terjedelmű cikksorozata és rajza is megjelent benne. A Joó János szerkesztette — sajnos nagyon rövid életű — egri *Hétilapok*ban is több fontos Novák-írás és rajz kapott helyet 1838-ban. 1842-től kezdve publikált Novák a *Der Spiegel* című német lapban, majd melléklapjában, a *Schmetterling*ben is, 1846—49-ben pedig a *Pester Zeitung*ban.

Novák Dániel szakírói munkásságának kezdetekor azonban még komoly tudományos ambíciói is voltak, ezt a Tudományos Akadémiához beküldött dolgozatai bizonyítják. Az Akadémia kézirattárában fennmaradt ,,lektori vélemények" tanúsága szerint a bírálókhoz hét tanulmány jutott el, 1833 és 1836 között. E véleményekből megtudhatjuk a művek címét, s néha valamit tartalmukról is. Biztos, hogy több nagyobb, könyv méretű kézirat is volt köztük, néhányról tudható, hogy már 1833-ban készen volt. Bitnitz Lajos bírálatából[22] ismerjük az egyik pontos címét: ,,Az architektura történetéről művészek, technikusok s dilettánsok hasznára s ízlésterjesztésre. Írta Novák Dániel Budán 1833." Tartalmáról Nyiry István véleményéből[23] tudunk meg valami közelebbit, eszerint ,,inkább művészek, mint a művészség története", azaz életrajzok — 14 olasz, 6 francia, 2 angol, 1 holland és 2 más nemzetiségű művész életrajzának — gyűjteménye. Bitnitz egyébként hiányolta a régi német építészet tárgyalását, Nyiry viszont pártolásra érdemesnek tartotta a kéziratot. Egy másik, kézikönyvszerű mű címe Nyiry bírálata[24] szerint: ,,A polgári építés alapelveiről. Művészek, technikusok, dilettánsok számára, s az izlés terjesztésére írta Novák Dániel cs. kir. akadémiai művész és architektus. Öt rajztáblával. Budán 1833." A mű kiadását némi javítások után Nyiry is, Tessedik Ferenc is javasolta: ,,minthogy tárgyat kimeriti, könnyen megérthető s a magyar literaturában a maga nemében csaknem egészen új — véleményem szerint a Társaság kinyomtatás végett méltán elfogadhatja".[25]

Megfordult az Akadémiánál, illetve a tudós bírálóknál a ,,Hajdan-, közép- és újabbkori képírók, szobrászok és rézmetszők története" című kézirat is. Ezt ugyan nem javasolták kiadásra bírálói — Jakab István és Ferenczy István —, mégis ez volt az egyetlen az Akadémiához beküldött kéziratok között, amelyik könyvként — 1835-ben — megjelent, bár végül is nem az Akadémia támogatásával.[26]. A bírálók hiányolták a mű eredetiségét: Jakab szerint nem egyéb a mű, mint a Brockhaus lexikon és más enciklopédiák életrajzainak fordítása.[27] Ferenczy szerint is jobb a Közhasznú Esmeretek Tára (ezt egyébként ő írta), valamint az Anacharsis utazása, ami magyar nyelven már megelőzte. (Konkrét, részletekre vonatkozó kifogásai azonban meglehetősen kicsinyesek voltak: helyesbítette például, hogy ,,Canova nem 300 darab arannyal, hanem 300 Ducatival küldetett Rómába", s hasonlók.)[28]

Vannak nyomai egy ,,A felsőbb architektura alapelvei" című kéziratnak is, melyhez 32 rajz tartozott, s az oszloprendeket, épülettípusokat tárgyalta.[29] Egy másik dolgozat címe ,,Faszerkezményi-tan" volt. Sárváry Pál bírálatából tudjuk, hogy az ácsmesterség különféle területeit tárgyalta (tetők, hidak, zsilipek).[30] Nyiry szerint: ,,Egyébaránt a munka kedvesen olvastatja magát. Előadása tiszta, nyelvmíve helyes, tárgyai kiterjedők. Az ilyekre rajzoskoláinkban nagy szükség van."[31] Ez a kézirat egy 1836-os levél tanúsága szerint elkallódott.[32] Ferenczy István bírálatából ismerjük ,,A Világ s Árnyéktanitmány elveiről. Írta Novák Dániel cs. k. akadémiai művész és architektus. 10 réz táblával." című kéziratát, ezt sem Ferenczy,[33] sem Bitnitz[34] nem javasolta kiadásra. Ferenczynek egy másik bírálatából[35] tudjuk, hogy volt egy ,,A perspectiv-tanitmány alapelveiről" című Novák tanulmány is, emellett

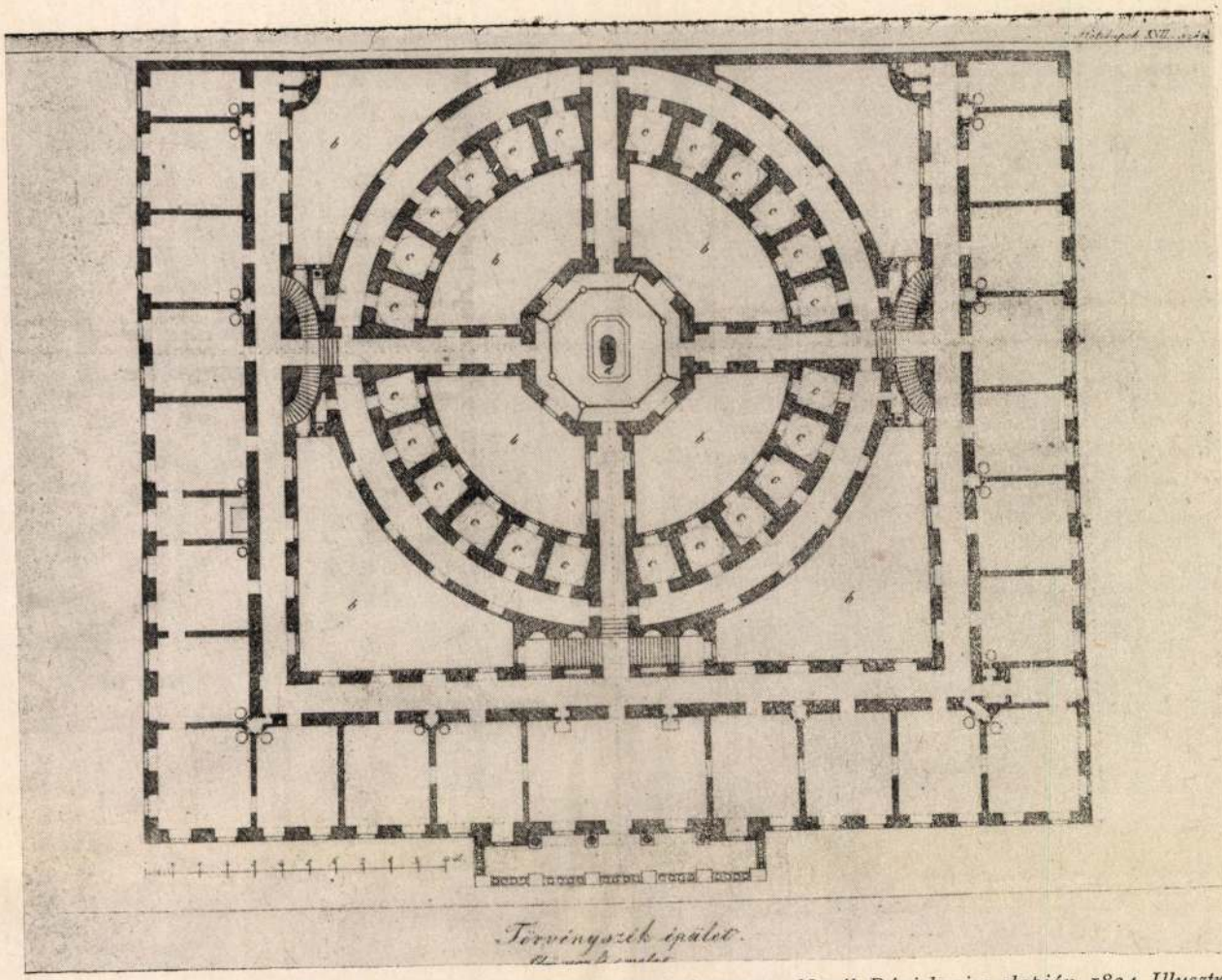

5. Törvényszék épület terve. Főemeleti alaprajz. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján, 1824. Illusztráció Novák Dániel: A törvényszék épületekről c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 17. számának mellékleteként

kultak. Hogy ezekbe Novák miért nem írt, hogy miért szorult ki teljesen a magyar nyelvű sajtóból, erről semmi közelebbit nem tudunk. Csak németül író „német" polgárrá vált az a Novák, aki a harmincas évek elején még lelkes hazafiként magyar nyelvre oktatta az Építési Igazgatóság idegen anyanyelvű munkatársait. [17] Érdeklődési köre, cikkeinek tematikája is beszűkült, ismeretterjesztő tevékenységével felhagyott, tudósításaiban egy-egy aktuális eseményre korlátozódott, elsősorban a Lánchíd építésének fejleményeire, de többször szóba hozta a budai alagút építésének szükségességét is.

Visszavonulása — vagy kiszorítottsága — bizonyára szerepet játszott abban, hogy 1848—49-ben idegenként, kívülállóként szemlélte a magyar forradalom és szabadságharc eseményeit, a függetlenség, a Habsburgoktól való elszakadás gondolatát elutasította. 1848 nyarán a bécsi forradalommal kapcsolatban kifejtette, hogy ő maga a liberális alkotmányos monarchia híve, s véleménye szerint aki a köztársaság kikiáltását követeli, az a haza ellensége. [18] Ugyancsak ellenezte a monarchia és a hadsereg egységének megbontását, a hadügy és a külügy különválasztását. [19] 1849 februárjában ismét elmondta véleményét az aktuális helyzetről: elutasította a forradalom jelszavait — a szabadság, egyenlőség, testvériség gondolatát —, úgy vélte, a nép szabadságát nem szabadságnyilatkozatokkal érheti el, hanem szellemi felemelkedéssel. Elvetette a forradalmi terrort, Robespierre példáját. Az intézmények lerombolása szerinte nem vezet semmi jóra, a polgárok boldogságát csak az erkölcsösség és a hatalommal, a felsőbbséggel szembeni jámborság alapozhatja meg. [20]

A hadbíróság 1849. május 29-i közleménye szerint az ellene felhozott vádak között ezek a hírlapokban kifejtett nézetek is szerepeltek, fő bűne azonban az volt, hogy felajánlotta szolgálatait az ellenséges osztrák csapatoknak, együttműködött Hentzi tábornokkal és a Budát ostromló honvédseregek ellen fegyvert fogott. A hadbíróság ezért golyó általi halálra ítélte, melyet május 29-én délután 4 órakor végre is hajtottak. [21]

* * *

Novák tehát húsz esztendőt töltött el Budán az Építési Igazgatóság szolgálatában, s ebből mintegy tíz év jutott aktív publicisztikai tevékenységre. Hivatali munkája — s az ehhez kapcsolódó utazások, „kiszállások", helyszíni ellenőrzések és munkairányítások — mellett ugyanis 1833-tól kezdve igen széles körű szakirodalmi tevékenységet fejtett ki. Első cikkei a *Társalkodó*ban és a *Honművész*ben jelentek meg. A Társalkodó a Jelenkor című — Széchenyi István befolyási köréhez tartozó — politikai hírlap irodalmi-művészeti-ismeretterjesztő melléklapja volt, a Honművészt — az első magyar képzőművészeti-zenei szaklapot — irodalmi tárgyú párlapjával, a Regélővel együtt Mátray Gábor szerkesztette. A *Regélő*be Novák 1834-től írt rendszeresen, ugyanezen évtől a *Hasznos Mulatságok* című lapban is sűrűn publikált. Németül először 1836-ban jelentetett meg egy cikksorozatot a *Pesther Handlungszeitung*ban, melyben a Pestet Budával összekötő állandó híd építését szorgalmazta. Az 1836-tól 1841-ig működött *Ismertető* című, technikai és művészeti kérdéseket egyaránt tárgyaló,

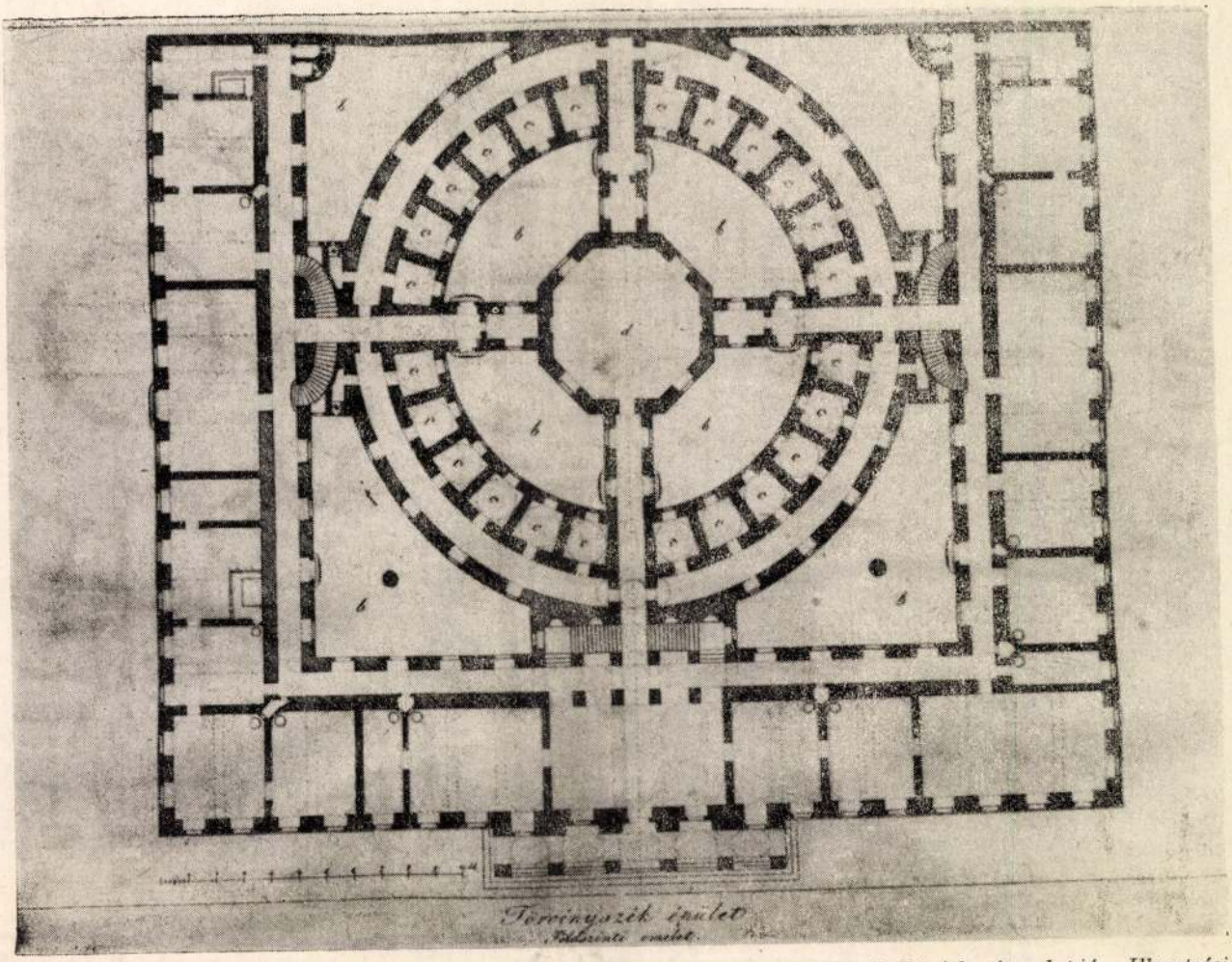

4. Törvényszék épület terve. Földszinti alaprajz. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján. Illusztráció Novák Dániel: A törvényszék épületekről c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 17. számának mellékleteként

az idén rézre metszve jelentek meg, hogy láthassam azokat a természetben is hatásra nézve . . ." Végiglátogatta a fontosabb műemlékeket, a „szt. István templomot goth architekturájával", a „Károly egyházat", a Belvedere festménygyűjteményét, a Schwarzenberg-palotát és kertet, majd volt iskolatársait kereste fel. Förster Lajos építészt, műtermében, Ehrenheims mérnököt a vasútnál, és a Képzőművészeti Akadémia ismerős tanárait. „Május 2 ikán a polytechnikumi cabineteket néztem végig, s különösen az újabb találmányokat s javításokat . . ." Bécsből május 3-án vasúttal utazott Brünnbe, „Moravia fővárosának megtekintéséül, jelesen pedig a vasút megpróbálása végett". Május 4-én „néhány könyvárust" látogatott meg Bécsben, majd továbbindult felfelé a Dunán Dürnstein, Gmunden megtekintésére. Salzburgot is meglátogatta, 15-én pedig megérkezett Münchenbe, „következő nap, azaz május 16ikán elkezdtem a várostervvel kezemben bejárni a várost, s annak nevezetességeit egyenkint megtekinteni . . ." „Május 18ikán a Glyptotheka és Pinakotheka kincsinek megvizsgálása következett", mad egy „ércöntési műhely". Augsburgból megemlítette „a goth sztilben emelt Főegyházat, mely halmozott faragványai végett csak zűrzavart okoz", valamint Cotta könyvnyomtató műhelyét. Ulmban is megnézte a templomot, s szóvá tette: „kár, hogy tornyának felépítése elmaradt". Nürnberg, Regensburg után újra hajóra szállt, és június 5-én visszaindult a Dunán Bécs felé. (237) Odaérkezve Schönbrunnba látogatott, meghallgatott egy Straushangversenyt a Népkertben, és felkereste a bécsiek népszerű szórakozóhelyeit is, a ligeti látványosságokat, a cirkuszt, a diorámát, camera obscurát stb. (271)

Utazásának élményeire többször visszatért, részletesen írt például a Klenze építette Glyptotheka épületéről és gyűjteményéről, (238) München köztéri szobrairól (243) sőt a kortárs müncheni festészetről is, mégpedig igen részletesen. Cornelius, Schnorr von Carolsfeld, Kaulbach, Rottmann, Carstens, Overbeck, Koch és mások műveit elemezte — és részben bírálta is. (244)

Van néhány elejtett adat arra nézve is, hogy 1841-ben szintén járt külföldön. A Belvedere mellett ekkor az Esterházy- és a Lichtenstein-gyűjteményt tekintette meg. (276) Egy másik cikkében megemlítette, hogy — „az idén magam is bejárván Bajorországot s egy részét Würtenbergának" — látta a nürnbergi műkiállítást. (280)

Novák Dániel életében és munkásságában azonban 1842—43-ban látványos törés következett be. További utazásokról nem tudunk, nagyobb tervezési megbízásokról sem, sőt publicisztikai tevékenysége is jelentősen megcsappant. 1843-ból már csak egyetlen német nyelvű cikkét ismerjük. Magyarul többet nem is írt. Ennek külső okai is lehettek, hiszen a Regélő és a Honművész 1841-ben megszűnt, illetve átalakult — Mátray Gábor visszavonult a szerkesztéstől —, megszűnt az Ismertető című, Novák adottságainak igen kedvező, a tudományos és technikai ismeretterjesztést szolgáló lap, 1842-ben pedig a Hasznos Mulatságok is. A Társalkodó azonban működött továbbra is, s a negyvenes évek első felében újabb és újabb irodalmi-művészeti „divatlapok" ala-

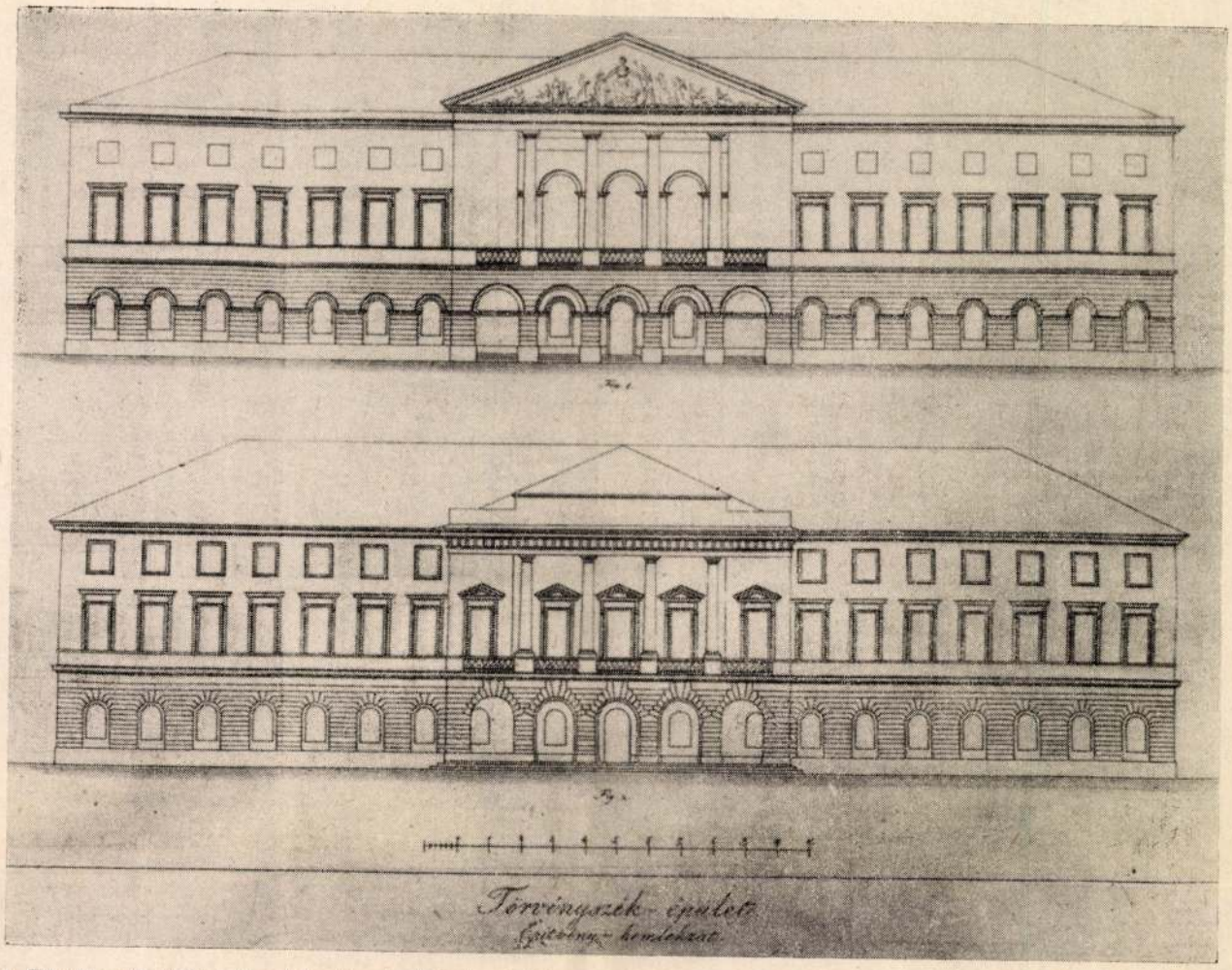

3. Törvényszék épület. Homlokzattervek. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján. Illusztráció Novák Dániel: A törvényszék épületekről c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 17. számának mellékleteként

kirándulásról írt, (136) majd a Honművészben Gödöllő, Besnyő és Fót nevezetességeiről. (139) Útibeszámolói során sokszor hivatkozott korábbi külföldi emlékeire, tapasztalataira, a látottakkal kapcsolatban gyakorlati javaslatait is megfogalmazta. Így pl. Óbudán jártában a ,,római izzasztó fürdő" maradványait látva írja: ,,Legtanácsosb volna talán az egészet kiásni . . ." (148)

1840 áprilisában az Árpád gőzösön Bécsbe utazva Visegrád, Esztergom, Komárom és Pozsony megtekintésére is módot kerített. (237] 1841-ben szintén egy hajóútról tudósított: ,,Folyó évi április 17kén reggeli ötödfél órakor a Galathea nevű gőzössel a pesti parttól eltérve" indult útnak, majd Tétény, Dunaföldvár, Előszállás, Keér, Simontornya, Kömlőd és Pentele nevezetességeit írja le. Útját hosszabbra tervezte, de ,,némi közbeeső körülmények akadályozván szándéklott utazásomat az idén egész le a vaskapuig a gőzössel, megtekintni akarván az eddig bevégzett hydrotechnikai munkákat; — nem maradt tehát más hátra, mint visszatérni Budára, későbbre halasztva e hiány kipótlását". (277) Utoljára egy váci utazásáról 1844-ben számolt be. (294)

Külföldi utazásaira már a 30-as években is több elszórt megjegyzés utal, de lehet, hogy ezekre még Bécsből való végleges hazatérte előtt került sor. Így például egy 1835-ös írása említi, hogy járt Milánóban, Párizsban és Londonban, felsorolja a legfőbb nevezetességeket. (90) Egy másik, tárca jellegű cikkben római és észak-olaszországi utazásaira emlékezik, amikor is többek között Vignola és Palladio műveit tanulmányozta, (95) Torinóban pedig ,,Ivara" Superga templomát tekintette meg. (100) Az évtized végén is készült egy nagyobb szabású nyugat-európai útra, 1839 decemberében írta egy cikkében: ,,Feltett szándékom levén 1840-iki tavasszszal a művészetek classicai földjét, olasz országot meglátogatni, s onnan hajón átszállni francia országba, a középtengeren, — szemtanúja kívánok lenni mind ama nagyszerű vállalatoknak, s mind a föld alatt megnyitott utaknak, melyek legújabb időben itt ott jutottak létre csatornák s vasutak építésekor, mely célomban a két mivelt nemzet nyelvével régi ismeretség, megbarátkozás is, némiképp segítségül leend, s honnan visszatértemkor talán rövid vázlatot adandok mindarról, miket érdekesek s hasznosoknak tapasztaltam, s mi érdemes lehet követésre. Reám nézve különös érdekűek lesznek ismét az architekturai jeles műalkotványok, névszerint a florenci Santa Maria del Fiore, s a római sz. Péter főegyház szerkezményei, ezentúl a nevezetesb képcsarnokokban a régi s újabb festészet és szobrászat remekei, melyek egész életemben kedvenc tárgyaim levén, maradandnak is . . ." (215). Ez a tervezett utazás feltehetően elmaradt, helyette Németország felé vette útját 1840 tavaszán. Márciusban arról írt, hogy Bécsbe készül a képzőművészeti kiállítás megtekintésére, (225) majd 1840 júliusától több cikkben, sok-sok folytatásban részletesen beszámolt a megvalósult útról. Eszerint: ,,Folyó év április 26dikán Árpád gőzösön indulván felfelé" Visegrád, Esztergom, Komárom és Pozsony megtekintése után érkezett 29-én Bécsbe, ahol megtekintette a műkiállítást, majd ,,ezután vizsgálni kezdtem ama 10 újabb jeles építvényt, melyek

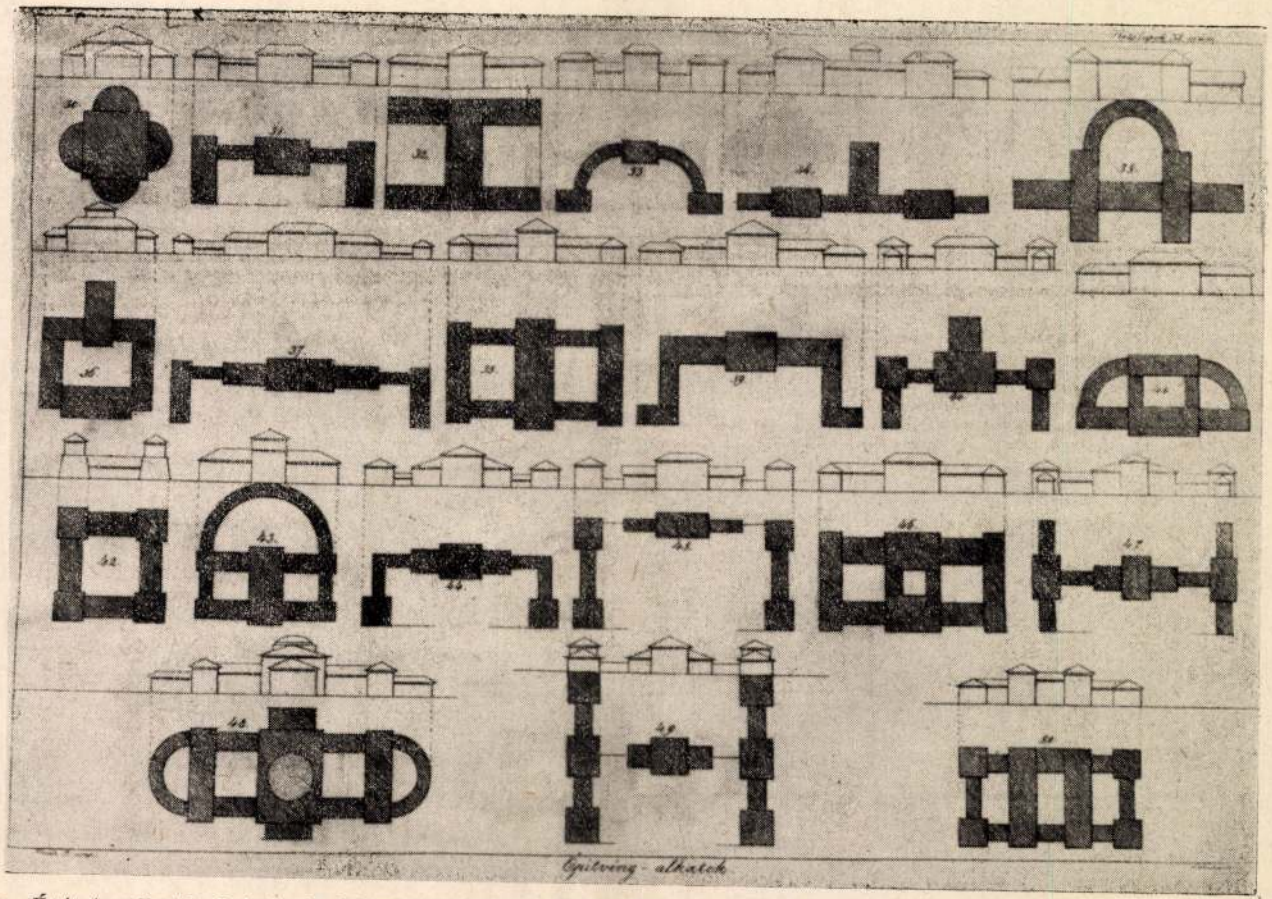

2. Építvényalkatok. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján. Illusztráció Novák Dániel: Építvényalkatok c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 11. számának mellékleteként

Duna-meder tisztító dolgában Óbudára vezetik. (148) Egy 1842-ben írott cikkében felsorolta milyen terveket készített: „megemlitem azon épitvényeket„ melyek számára 1841—2-ben, magasb rendelés következtében, mint akadémikus s tiszt enmagam készítém a javallatterveket, s melyek már összesen rendeltetésük helyére is eljutottak". A felsoroltak között igen sokféle funkciójú épületet találunk: Dunaföldvárra például kétemeles „ser és pálinkaházat" tervezett, Zágrábba vármegyeházát, Balassagyarmatra „fog s dologházat", Varasdra harmincadraktárt, Nagykikindára iskolát, továbbá több kisebb falusi templomot, sőt egy Szt. Ferenc templomot Bécsbe is, Breitenfeldre, Ferenc császár emlékére. (290) Hogy ezekből a tervekből mi valósult meg akkor vagy mi pusztult el azóta, nem tudjuk. Novák építészeti munkássága szinte teljesen feldolgozatlan. Feltehetően részt vett a budavári palota építkezéseiben is,[15] 1844-ben pedig az Üllői úti laktanya munkálatainál működött közre. (300) 1846-ban egy újsághír adja tudtul, hogy Novák tervei alapján elkészült a Balassagyarmati fogház.[16]

Hivatali munkája következtében sokat kellett utaznia, de írásai azt tanúsítják, hogy ezt szívesen tette, sőt saját kedvére is utazott. „Ámbár a magyar Hazát több ízben, s pedig majd hivatalosan tett utazásaim közben, majd csupa látvágyból keresztül jártam s megtekinték mindent, mit megtekintésre méltónak találtam: mind e mellett is bár élő emlékezetemben fennmaradtak is azok, nem volnék merész bizonyos valamit azokról, melyeket több év előtt láttam, irásban közleni a tisztelt közönséggel, tehát csak azokról szólok, melyeket mostanában láttam" — írta 1836-ban egy „Budavidéki utazás" című cikksorozat bevezetőjeként. (123)

Az utazásra módszeresen felkészült, tudatosította magában annak fontosságát. A divatból, hivalkodásból való utazást elítélte, a felkészületlen fiatalok utazásait is haszontalannak tartotta: „tehát nem iskolás, nem fél tudományos s magokról sokat álmodozó, nagyra vágyó lelkek"-nek való, hanem érett felnőtteknek. „Ha ő már tökéletesen arra elkészült férfiú, nekie mind ezen látvány tanulmányos, oktató, s mennél tovább nézi s vizsgálja, annál varázslóbb s vonzóbb lesz." (54)

Feltételezhető, hogy sok olyan cikke is utazási élményen alapult, amely egy-egy városról, templomról, várról vagy kastélyról szól. Ilyet már első cikkei közt is találunk, például azt, amely a kismartoni Esterházy-kastély építéstörténetét ismerteti 1833-ban a Társalkodóban. (3) De ezek közé sorolhatjuk Bécs műemlékeinek leírását (44, 49, 56, 57, 151, 153, 154, 255), sőt talán a prágai vár ismertetése is személyes benyomásokra támaszkodik. (147)

Nagyobb hazai utazásairól először 1836-ban számolt be: májusban Buda környékén járt, leírja Kiscell, Hidegkút, Szépjuhászné művészeti emlékeit, (109) majd Szent Mihály havában, azaz szeptemberben egy Duna menti utazást tett: Szentendre, Tótfalu, Bogdány, Visegrád és Esztergom látnivalóiról számolt be. A „Bakács" kápolnáról éppúgy szót ejtett, mint Ferenczy István Szent István szobráról. (120) A Hasznos Mulatságok októberi számaiban egy Solymár—Zsámbék—Alcsut—Lovasberény—Csákvár—Vál útról írt. (123, 125) Az épületek s a bennük található festmények leírása mellett a táj és a népélet festőiségére is felfigyelt. A solymári búcsúról ezt írta: „Ezen helyen festhették volna le Brauwer és Honthorst az őszinte falusi élet vidám tartását . . ." (123) Egy újabb, „Duna melléki utazás" során — amikor is Vácott, Szentendrén, Óbudán járt — a műemlékek mellett ismét „a táj festő ecsetjére méltó" voltát hangoztatta, Bloemart, Savery képei jutottak eszébe. (126)

1837-ben a Regélőben egy Óbuda—Üröm—Szentendre és egy Pest—Ludoviceum—Vecsés—Üllő útvonalú

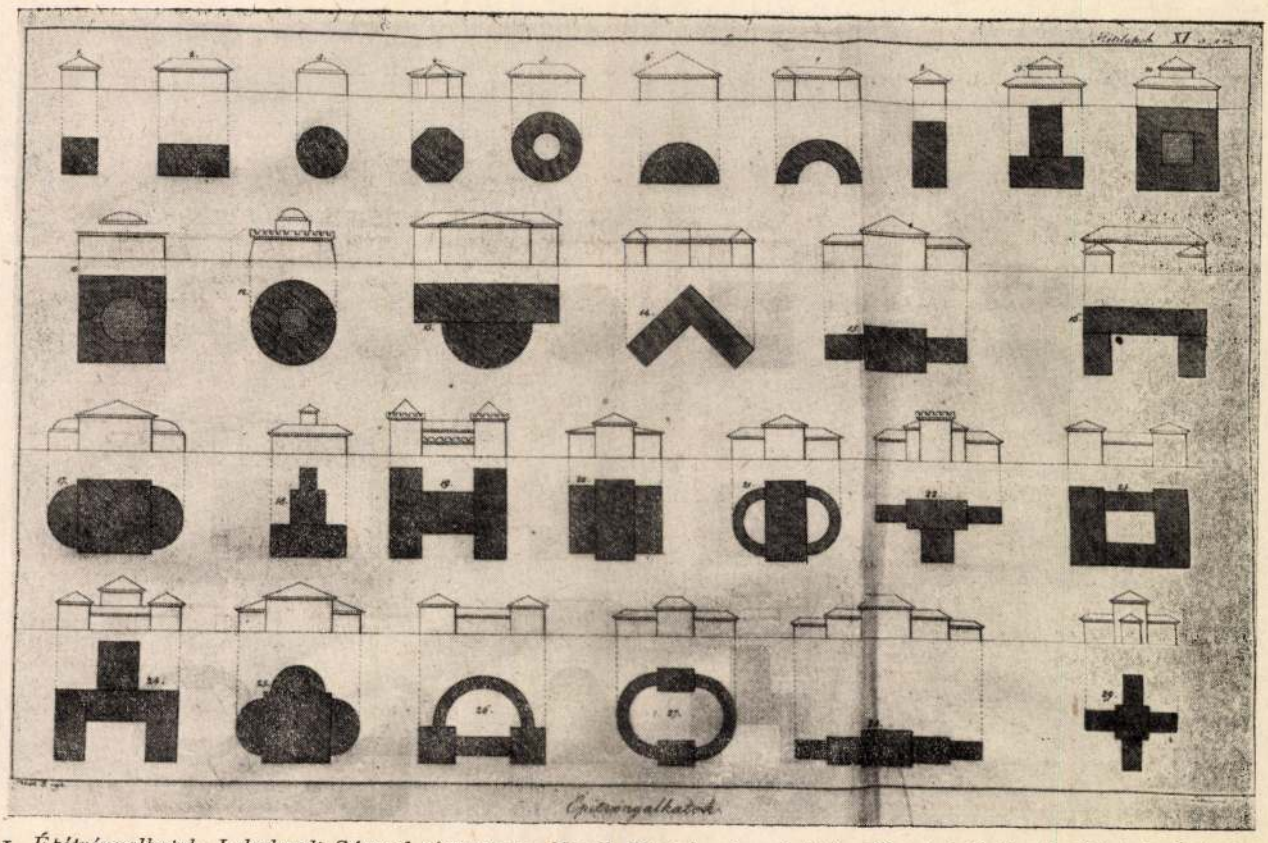

1. Építvényalkatok. Lehnhardt Sámuel rézmetszete, Novák Dániel rajza alapján. Illusztráció Novák Dániel: Építvényalkatok c. cikkéhez, a Hétilapok 1838. évi 11. számának mellékleteként

terjedő klasszikus német irodalmat,[9] de ugyanakkor — és ez a korszakban még eléggé ritka volt — szenvedélyesen érdeklődött a matematika, a fizika, a csillagászat kérdései iránt is, lelkesedett minden új találmányért, technikai vívmányért, mérnöki teljesítményért. Ez irányú érdeklődése nyilván összefüggött politechnikumi tanulmányaival.

Egy-egy elejtett megjegyzéséből azt is tudjuk, hogy Bécsben kezdte meg önálló alkotó tevékenységét. Még Nobile hallgatójaként, tehát legkésőbb 1824-ben tervet készített a Népkertben felépítendő kávéházhoz: „Ezen díszes épület számára akkorban én is készítettem egy tervet, mint nevendéke a cs. kir. képzőművészeti akadémiának, s Nobile Péternek, Austria első architektusának tanítványa, felszólítva ő általa." (153) Egy metszet feliratának tanúsága szerint 1824-ben készített tervet a bécsi törvényszék épületéhez, a terv azonban nem valósult meg. „Ha ezen épület felkészítését Bécsben, félbe nem szakasztván bizonyos okok, . . . úgy lehetne azt tekinteni, mint példányképet az összes ily nemű építvények között" — írta róla később. (187)[10]

Még nagyobb feladatra vállalkozott a következő években, egy 3000 személyes színház terveivel pályázott. Egy későbbi cikkben az épület funkciójából eredő feladatok ismertetése után így emlékezik meg saját munkájáról: „E program szerint készült el azon nagyszerű javallatterv, melyet én 1826-ban dolgoztam Bécsben egy cs. kir. akadémiai feladás következtében, közel száz darab rajzot foglalván magukban e feladás teljes megfejtésére egymás után készített tervezetek, s közel egy egész esztendő kívántatván, míg a terveknek egyike a megkívántató s legtisztábban végzett rajzokkal felmutatható vala." (208)[11] A pályázat további sorsáról semmit sem tudunk. Egy másik, lánchidakról írt cikkében megemlékezik arról, hogy 1828-ban ő maga is készített egy lánchíd-tervet Bécsben. (170)

Hogy Bécsben vállalt-e állást, szándékában volt-e ott végleg megtelepedni, s hazatérésében szerepet játszott-e pályázatainak feltehető sikertelensége — ezekre a fontos kérdésekre ma még nem tudunk válaszolni.

1829-ben tért vissza Magyarországra, először szülővárosában, Kecskeméten próbált szerencsét, mint azt a városról írott cikkéből megtudhatjuk. A főtemplom mögötti katonai laktanyával kapcsolatban megemlíti, hogy „ezen nagy terjedelmű épülethez önmagam készítém 1829-ben visszatérésemkor a külföldről, s rövid ideig ott tartózkodásomkor, a műterveket, melyek szerint valóban egy része, a két soros istállók, azonnal munkába is vétettek . . ." A lecsapolt mocsár helyén létesített városi sétatér ismertetése során pedig egy másik ténykedésére utal: „Itt mulattamkor 1829-ben, hamarjában kétféle tervet készíték ezen víz lebocsátására, s a helynek parkká átváltoztatása végett." Kapcsolata a várossal később sem szakadhatott meg teljesen, ugyanezen cikkben elmondja, hogy 1832-ben elkészült az egyemeletes latin iskola, „mely az általam szíves megemlékezés jeléül készített műterv szerint" épült. (134)

Kecskeméti tartózkodásának jellegéről, a városból való távozásának okáról semmi közelebbit nem tudunk. Annyi azonban bizonyos, hogy még 1829-ben Budára költözött és a Helytartótanács mellett működő Építési Igazgatóságon vállalt állást (299, 321)[12]

Két évtizedet töltött el ebben a hivatalban, feladatkörébe elsősorban folyamszabályozási munkák tartoztak, de részt vett építkezésekben is, felügyelőként, ellenőrként, sőt néhány önálló tervet is készített. 1830-ban Paks környékén végzett méréseket egy Duna szabályozási javaslat számára (277), 1831-ben terveket készített egy Nagyváradon építendő őrültek házához. (117) 1832-ben a már említett kecskeméti latin iskola építését tervezte (134), továbbá három hónapon át igazgatta a Duna menti parterődítéseket (123), 1834-ben az Óbudai sziget jégtörőjét építette (120), Széchenyi István megbízásából pedig egy tervet készített a pesti; Grassalkovich telekhez.[13] 1835-ben Gödöllőn tevékenykedett.[14] 1837-ben arról ad hírt, hogy foglalatosságai a Vidra nevű

r. D. d.

LEHNHARDT Sámuel rézmetsző

(1790 – 1840)

poprádi származású rézmetsző.

Pesten élt.

2 címkép. Epigrammatische Feligraien
Arbeit nach Haug. (1818.)

Címkép. Helikoni koszorúzás . . . c.
könyv I. köt. (1819-20) Rez.

M. D. K.

LEANHARDT Sámuel

Rézm. címkép (a budai vár déli része)
és címlap vignettával (Deák vára
A vignettát Blaschke metszette, a
Flebe. Zsebkönyvhöz. (1823.)
Az Aurora ill. (1825)
Címkép. Theodoritosz maradványai.
C. műhöz (1824.)

 M. D. K.

LEHNHARDT Sámuel

Címkép és címlap Fáy et. ujabb eredeti meséi és aphorizmái c. műhöz (1828)

Fáy et.: Béltekyház (1832.) az első röt. címképe és címlapja.

Drescher P.: Bibl. Tars. 8. Ziail. 61-62 l.

Lehnhardt Sá muel MDK

Ecseg Várának képe.

Felirat: Ecseg.

Jelezve: R Lányi - Lehnhardt sc."

187.o.

repr.: 128. kép.

Genthon: Nógrád. 1954.

Lehnhardt Sámuel

pesti rézmetsző.

MDK

Buják várának képe.
Jelezve:"R. Lányi - Lehnhardt sc."

155.o.
repr.: 82.kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

* **A képzőművészeti társulat** képkiállitásában april 21-dikétől fogva látható lesz Obermüller ama tizenkét festménye, melyeket az északi sarkvidékről Payer Gyula vázlatai után készitett. A bécsi közönség ezeket tömegesen nézte s bizonyára nálunk is sokan meg fogják tekinteni.

Juliát, (egy miniszteri számtiszt leányát) s kérte, hogy menjen vissza hozzá, s midőn a nő e kérést megtagadta, revolvert sütött rá, de golyója a nőnek csak karcsontját találta. Aztán magát lőtte sziven. Keleti családneve ezelőtt Dohnal volt. — Aznap este pedig a nyárutcai fürdő egyik szobájában egy nőtlen ügyvédsegéd (Jáger Tóbiás, 30 éves) lőtte agyon magát. Kártyás és korhely ember volt, fünek-fának adós, ki házi asszonyának is négyszáz forinttal tartozott. — Tegnap reggel hét órakor (Fleischmann Fanni nevelőnő Bécsből) szintén ki akarta magát végezni s a »Szent János« csavargőzösrül a Dunába ugrott, de a csavargőzös kapitánya : Budő Alajos megmentette.

* **Rövid hirek. A De Gerando család** szalonjában Rogeard vasárnap George Sandról tartott előadást, melyről tér szüke miatt csak holnap fogunk bővebb tudósitást adhatni. — **Dr. Arányi Lajos** tanár a tisztviselők egyesületi helyiségében ma d. u. hat órakor tartja utósó felolvasását »a rögtön támadó életveszélyek elháritásáról.« — **Király Ő Felsége** a bodrogh-kereszturi kath. iskola részére kétszáz forint segélyt adott magánpénztárából. — **Kazinczy Ferenc** unokájától: Kazinczy Lajostúl a »Vasárnapi Ujság« legközelebbi száma egy cikket közölt »A magyar irodalom hatása a nemzeti életre 1772—1805« cimmel, mely egy nagyobb tanulmány részlete; szerzője Kazinczy Bálint egykori honvédszázados fia. — **Havas Sándor** helyettes államtitkár ideiglenes nyugdijba helyeztetett, sok évi buzgó szolgálatainak királyi elismerése mellett. — **A Kilian-féle** könyvkereskedésben most egy sikerült tájkép látható, mely nincs se festve, se rajzolva hanem ügyesen kirakva fahéjakból, mohokból. — **József főherceg** családja már nemsokára Alcsúthra költözik, hol Klotild főhercegnő alkalmasint junius elején fog lebetegedni. — **Az elhunyt Kauzerné** szül. Eigel Jozefa asszony arcképét a műegyetemi előljáróság felkérésére, a volt férj: Kauzer Lipót elkészitteté Than Mór által s e napokban fogja átadni; a műegyetem tanácstermébe helyezik, hálajelül az intézetre hagyott tizezer forintért. — **A természettudományi társulat** szombati estélyében (a vegytani intézetben) b. Eötvös Lórand mutatványokkal egybekötött előadást tartott a surlódásról. — **Bihari** képviselők vasárnap a Marschal éttermében lakomát rendeztek Tisza Kálmán belügyminiszter tiszteletére. — **A »Közérdek«** szerint gr. Lónyay Menyhért sehol sem szándékoznék föllépni képviselőjelöltül, hanem a főrendi házba hivatja meg magát, hol a »szabadelvü párt« erősbödésére mindenesetre szükség van. — **A műegyetemen** »takarékossági egylet« alakúl a végre, hogy a tanulók fővárosi életét könnyitse s az iparosoknál részükre árleengedést eszközöljön. — **»Kölcsey életrajza«** eddig egy csomó adat későn érkezése miatt nem jelenhetett meg, május elsején szétküldetik huszives kötetben. — **A Ferenc-városban** vasárnap megtörtént a pártok egyesülése s a gyülés ujra Tavaszi Endrét tüzte ki jelöltnek. — **Gr. Zichy József** volt-miniszter Konstantinápolyba utazott. — **A természettudományi** társulat holnapi szakülésén Herman Ottó bemutatja magyarországi pókgyüjteményét. — **B. Podmaniczky Frigyes** a nemzeti szinház földszintjét ugy akarja átalakitani, hogy mind csak ülőhely legyen rajta.

Nemzeti szinház.

* A p r i l 10-én »**Ayda**« első előadása.

A szinlap szérint »nagy-opera,« a valóságban »fényes dalmü« pazar diszletekkel, melyekhez Verdi zenét irt. A wagneristák nagyra vannak vele, hogy az olasz mester e zenéje hódolat (vagy fegyverlerakás) Wagner előtt. »Ayda« valóban mind formáiban, mind hangszerelésében más jellegü, mint a »Tévedt nő,« vagy »Az álarcos bál,« s tegyük hozzá, hogy nem is olyan eredeti és nem is olyan szivhez szóló. A zenekar játékában, a dallamok folyamában, a tömeges énekekben nem egyszer hallunk hangmeneteket, melyek Wagner egyik-másik zenedrámájára emlékeztetnek. De vajjon a Wagner-irány észszerü követése abból áll-e, hogy idegen nemzetek költői a tősgyökeres német lángelmétől hangokat, dallamrészeket kölcsönözzenek, s az ős germán mondákhoz annyira illő buskomoly zenestil árjára egészen más vérmérsékletü népeket bocsássanak, itt a heves, tüzes szerbet, ott a vad szerecsent vagy az ünnepélyes ó-egyptomit? Wagner követője, (kölcsönözzön bármennyit partituráiból,) nem lehet az, a ki az ő mübölcselmét lábbal tapossa. Ő mindenekelőtt nagy nemzeti zeneköltő, ki saját népe legrégibb regéit dolgozta föl, ahhoz teljesen illő drámai zenét meritve saját eredetiségéből. A mi pedig a feldolgozást illeti, ő a stiltarkasággal szemben az egyöntetü stilt emelte magas érvényre. Az ő dalmüvei zenészeti öntött szobormüvek, ama mesterségesen összerakott mozaik-munkák mellett, melyeknek neve nálunk »Brankovics,« az olaszoknál »Ayda.« E müvekben a nagytehetségü szerzők kétségkivül »wagnerkodtak,« de nem követték Wagnert az alkotás lényegében, mint nem követi Shakspearet sem az, ki hozzá hasonló szójátékokat, élces, körmönfont mondatokat ir, de a mi ezeknél ezerszer fontosabb:

a jellemzés erejét s a cselekvény drámai öszhangját elhanyagolja. Ha olasz vagy magyar költők megtanulják Wagnertől azt, hogy a szöveget és zenét drámaibb benső kapcsolatba kell hozni: az mindenesetre igen örvendetes s e tekintetben a mi »Brankovics«-unk és a Verdi »Aydá«-ja is elismerést érdemelnek egyes részletekben; de a Wagner-iskola igazi követője csak az lesz, ki az ő zenei elveit követi, a nélkül hogy zenéjéből hóditana; ki nemzeti alapra áll s ez alapon harmonikus műegészet alkot, elfordulva az utánzattól ép ugy, mint a keresett stilkeveréktől. A ki ily kevert stilt használ, minden Lohengrin-reminiscenciák dacára is inkább Meyerbeernek hódol, mint Wagner Rikhárdnak.

A szinpadi fényűzést is Wagner egészen máskint használja, mint Verdi. A »Lohengrin,« »Tannhäuser,« »Bolygó hollandi« kiállitásai a képzeletre hatnak s emelik azt a hangulatot, melyet a zene és szöveg ébresztettek bennünk. A külső disz segélyével egészen beleéljük magunkat a hattyúlovag regéjébe, a wartburgi ünnepélybe, a tenger örökzsidójának bús sorsába. Elviszszük magunkkal a szinházból a mély benyomást, mig »Aydá«-ból ugy megyünk haza, mintha cirkusi luxust, vagy valami ó-egyptomi tárlat tarkaságát láttuk volna s alig emlékezünk az emberek sorsára, kik e tarkaságok közt a szenvedély áldozatául estek. Verdi urrá tette zenéje fölött a pazar külsőségeket, mig a Wagner zenéje uralkodik minden szinpadi fény és tömeg fölött.

Részünkről azt hiszszük, hogy sem az olasz, sem a magyar zenét nem azzal lehet magasabbra fejteni, ha egy nagy német költő müveiből kölcsönzünk hozzá hangokat; hanem ha a nemzeti zeneanyagot a Wagner elmélete szerint, de a maga eredetiségében dolgozzuk föl. Máskülönben az ily művek csupán annak emlékei lesznek, hogy volt egy nagy német lángelme, kihez kölcsönkérni jártak más népek jeles dalműszerzői is. S ez mindenesetre diadala Wagnernek, de egyszersmind félreértése az ő műbölcselmének és erős nemzeti álláspontjának.

Wagner most is a »Nibelungok«-at viszi szinpadra, mig Verdi kelet idegen földjére vándorolt, hogy a khedive mai tarka Egyptomjának bemutassa a Pharaók régi Egyptomát, regeszerű épületeivel, szent Nilusával, mesés fényüzésével, harci és egyházi szertartásaival. Mindenesetre oly dalművet adott, melyben a szem gyönyöre áll első helyen. A templomok, sphinxek, bálványistenek, diadalivek, pálmák fényében, legalább első izben, az ének másodrendü elemnek tetszik. A tömegek fölzajló éneke, az ünnepélyek riadó zenéje után az egyes énekhang majdnem ugy tünik föl, mint valami hamupipőke, mely egy kirivóan pazar és zajos társaságba jutott. Csak a harmadik felvonás az, hol a magán, a kettős és hármas ének szépségét szivünkből élvezhetjük s végül a haldokló vezér és Ayda lágy kettős-e, melyből érzés és költészet szól hozzánk.

A szöveget már ismertettük. Az egyptomi diadalmas hadvezér szivében a szerelem és hazaszeretet jönnek összeütközésbe. Ő legyőzte az aethiopokat, de őt meg az aethiop király rabúl esett lánya (Ayda) győzi le. A vezérnek a győzelem jutalmául sajátleányát ajánlja föl az egyptomi király. Nőül kellene azt vennie, de Ayda rábirja a vezért, hogy szökjenek el. Az egyptomi királyleány azonban kihallgatja tervüket s elfogatja a vezért, a kit nagyon szeret, s meg is mentené életét, ha lemondana Aydáról; de az nem mond le s igy mint honárulót halálra itélik s egy sziklaüregben hal meg Aydával, mig fölöttük a Vulkán-templomban az egyptomi király leány siratja szerencsétlen, megvetett szerelmét.

A szövegnek, melynek szerzője Ghislanzoni (némelyek szerint: maga az egyptomi alkirály,) érdekes drámai helyzetei vannak s alkalom van benne nagy fény és tömeges jelenetek kifejtésére. A rövid zenei bevezetés jól van dolgozva; a Vulkán-templom papnőinek kara s tánczenéje érdekes; a rabszolganők éneke költői hatású; a diadalmenet, melyben ó-egyptomi hosszú trombitákat is fujnak, impozáns; a harmadik felvonásban Ayda magándala és csábitó éneke, a szenvedélyes kettős és hármas inspirációval irvák s a legutósó jelenés fájdalmas kettőse (mint lágy hattyúdal,) az opera legszivhezszólóbb része. Ezek hatottak is mindazokra, kiknek a látványok mellett elég idejük maradt az énekre kellő figyelmet forditani. Hauck Minnie k. a. (Ayda) a harmadik felvonás énekrészeit sok erővel és kifejezésével énekelte; Ellinger is (a vezér) ujra meglepett hangerejével; Tannerné asszony szerepe (a királylányé) hálátlan, de ha több szenvedélyt önt bele, érdekesebbnek fog fötünni; Kőszegi (főpap) jól énekelt és játszott, hanem hogy az utósó jelenet templomi jelenéséből mért hiányzott: azt nem tudtuk elképzelni, mert ha nincsen is énekelnivalója, e szertartás főpap nélkül nem képzelhető; Láng a szerecseny királyt énekelte erélyesen. Hivták mindnyájukat számtalanszor, valamint Erkel Sándort is, ki a dalművet igazgatta, s Lehmannt, ki a fényes diszleteket festette. A kis Lehmann ki is tett magáért, kivéve az épitészeti figurális részeket, melyekben (kivált az arcok festésében) nem igen szerencsés. A holdfénytül ragyogó Nilus vize fölül is elengedtük volna az ég vaskos, fekete, mozdulatlan felhőit. E felhőcsí- be, mint valami fekete vas

Tulajdonos: Tóth Káln

L e h m a n n

diszitő

Fővárosi Lapok.1869.szept.18. /Fővárosi hirek./

L e h m a n n
festő

Fővárosi Lapok.1869.szept.24. /Fővárosi hirek./

L e h m a n n
festő

Fővárosi Lapok.1869.dec.21. /Nemzeti szinház./

L e h m a n n

festő

Fővárosi Lapok.1869.dec.1. /Fővárosi hirek./

L e h m a n n

festő

Fővárosi Lapok.1868.dec.18. /Fővárosi hirek./

L e h m a n n

rajzoló

Fővárosi Lapok.1869.jan.14. /Fővárosi hirek./

17 S. Giacomo.
18 Nella.
19 Panfili in porto.
20 Bagnanti.
21 Barche in secco.
22 L'abito rosa.
23 Villa Acquarone.
24 Cipressi.
25 Le mie bimbe.
26 Mattino grigio.

SALA 41. (Pltt. 1-16)

PITTURE.

Cortiello Mario.

Nato a Napoli il 1° Luglio 1907. Prese parte alle Biennali di Venezia del 1930, 1934, 1936 e 1938, alla 2ª e 3ª Quadriennale romana; alle due Mostre Naz. del Sindacato, Firenze, 1933 e Napoli, 1937; Figurò pure a quelle organizzate dalla Biennale a Budapest, 1936, e a Varsavia, 1937. Vinse una medaglia d'oro al concorso di pittura a Castellamare di Stabia. Vive a Napoli.

1 Verso Ercolano.
2 Annunzio d'autunno.
3 Pugliano - Passaggio a livello.
4 Cavalli al guado.
5 Una via di Napoli.
6 Bimbi che giocano ai giardini.
7 Mattino di festa in paese.
8 Paese - Siesta.
9 Fiori sulla finestra.
10 Paese.
11 Natura morta, con piccioni e fiori.
12 Estate alle falde del Vesuvio.
13 Ponte sul Sarno.

Casciaro Guido.

Nato a Napoli il 25 Luglio 1900; figlio del pittore Giuseppe. Partecipò alle Biennali di Venezia del 1934, 1936, 1938, alle Quadriennali di Roma alla Mostra Universale di Brusselle nel 1935, nonchè a varie Mostre all'estero organizzate dalla Biennale. Vive a Napoli.

14 Frutta marina.
15 Contadino che dorme.
16 Pesci (N. 2).

Lehmann

diszletfestő

l.

Rédey Tivadar:

A Nemzeti Kunhar

története. Bp 1937

259. l.

708—709. sz. Iréne császárné és Spiridion főudvarmester kosztümje, Herczeg Ferenc „Bizánc" című darabjában. Tervezte gróf Batthyányi Gyula.

Nemzeti Színház.

Lehmann

díszletfestő volt eredetileg a pesti-német szinháznál. Az 1867-évi pesti bohócestélye részére a vigadói tanctermek dekorativ képeit és díszleteit fenti festette.

Bulyovszky Gyula:

Társalgás az olvasóval. Nefelejts. 1867. 118. l.

VASÁRNAP

5

Kat. Imre hg.
Prot. Imre

A hold kelte 20.49 nyugta, 11.56 óra

0 görög

23. Jakab ap.

HÉTFŐ

6

Kat. Lénárd hv.
Prot. Lénárd

A hold kelte 21.48 nyugta, 12.43 óra,

24. Proklusz

KEDD

7

Kat. Engelbert
Prot. Rezső

A hold kelte 22.50 nyugta, 13.21 óra

25. Marcián

SZERDA

8

Lehmann

díszletfestő

Az 1867-iki koronázás alkalmával országos költségen fenti tervei szerint a következő helyiségek díszittetnek föl: a Lloyd épület, a belvárosi plébánia téren fölállitandó két emelvény, a plébániaház, a Keggestendiek és a belvárosi plébániatemplom közötti utca, a Ferenc József-tér az Albrecht-út elége és a vízi kapu előtti rész. Részletesen leírva a díszítések.

Nefelejts. 1867. 243-l.
(Koronázási lürek.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Feladó:
Simon Lajos
hírlapbizom.
Maroskóvizi

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lehmann

– díszletfestő

cod

z

Bulyovszky Gyula:

Társalgás az olvasó-

val. Nefelejts

1867. 277. l.

A koronázásra Éé-

nitett díszítése „nagyon

emlékezet az operettek

kiállítására." Részletesen

és igen talpraesetten

bizálja, a sok finch-fanc-

lit, ami jó esti világításnál fordult

a vonipadon, de nagyal
és komoly épületek köz
operettszínen hat.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Lehmann

díszletfestő

wód

z

Nefelejts. 1869. 299. l.

(A platánok alá!)

Díszleteket festett

a császárfürdői

bálra.

sorsz	old			
157	47	Ambro János	Bp	743
163	48 v.	Bates Gábor	"	774
624	30	Bauke István	"	648
630	30	Borlay Károly	"	649
631	30	Bankuty Béla	"	ad 6
645	30	Fejér László	"	667
654	31	Leidler Antal	Lakét.	67
684	33	Fejér László	Bp	716
688	33	A. E. H.	Bp	73
747	33	— " —	"	74
764	34	Fejér László	"	75

L e h m a n

diszitő

Fővárosi Lapok.1867.máj.15. /Fővárosi hirek: Koronázási hirek./

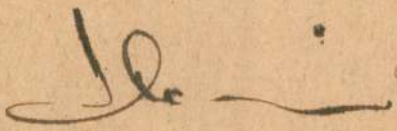

L e h m a n n

diszitő

Fővárosi Lapok.1869.jun.26. /Fővárosi hirek./

L e h m a n n

diszitő

Fővárosi Lapok.1869.jul.23. /Fővárosi hirek./

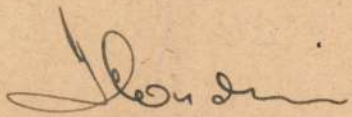

Lehman

a Neuveti kinhár díszlet festője.
Dissitette a jesti szinitanoda kis szinpadát abból az alkalomból, hogy az iskolát Erzsébet királyné 1869 áprilisában meglátogatta.

Nefelejts. 1869. 190. l.
(Udvari hírek.)

Lehmann

Szinházi fertő

fersette az 1880-as
évd. dejen (1882 be)
a nyitrai Szinház
diszleteit

Irod

SzNB I 300 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Lehmann

Nas. Ujs. 1883. 525. l

A fővárosi napi sajtó ünnepélyt rendez az ischiai szerencsétlenek segélyezésére. Egyidejüleg a budapesti olasz főkonzul kezdeményezésére bizottság is alakult a fővárosban e czélból. A két egyirányu mozgalom tényezői aztán kölcsönösen megegyeztek, hogy jobb eredmény létrehozása érdekében egyesülni fognak. Az egyesülés megtörtént s *Urváry* Lajos, az irói kör elnöke fölhivására a tanácskozások megkezdődtek. Részt vett ezekben Kamermayer polgármester, Klapka tábornok, az olasz konzul. Az ünnepély szeptember elején lesz a Margit-szigeten, «nápolyi éj» czim alatt. A népszinház igazgatója, Evva Lajos ur már megigérte, hogy a népszinház gépészét, Gallót és festőjét, Lehmannt, a rendező bizottság rendelkezése alá bocsátja. Az ünnepély fővédnökeül József főherczeget kérik föl; a végrehajtó bizottság elnökeül pedig gr. Károlyi Gyulát.

Világos.

Világos indul a a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1229. sz. feladvány megfejtése.

Gold Sasan-tól

Megfejtés.

Világos.	Mint.
1. [illegible]	[illegible]

Lehmann

Vas. Ujs. 1875. 365. l

— **A fővárosi népszinház**, melynek szerződés szerint oktoberig kell elkészülnie, már majdnem teljesen bevégzett homlokzatot mutat föl. Belől is halad a munka, ugy hogy már a szinpad fölszerelésén dolgoznak. A páholyokról még a kárpitos munka és diszitések hiányzanak. A karzat padjainak nagy resze ellenben kész, s most a zártszékekhez kezdenek. A szellőztetésről oly jól lesz gondoskodva, hogy nyáron is hűsen lehet majd tartani a légmérsékletet. A diszleteket Lehmann festi, egyelőre a legszükségesebbeket, a gépezeteken pedig az ügyes Galló fáradozik, ki e napokban Párisba utazik, hogy a szinpadi gépezetek legujabb találmányait is fölhasználja. Mind ama gépezet, mely a bécsi operaházban van, meglesz a magyar népszinházban is, s ezeken kivül még sok más. A szinpad fölszerelése s az öltözők berendezésére nézve pedig Molnár György szolgál utasitásokkal.

ÁNY ÉS
: TÁRSA :

MŰSZAKI IRODA ÉS
VÁLLALAT KÖZPONTI
FŰTÉS, SZELLŐZTETÉS,
VIZVEZETÉK, CSATOR-
NÁZÁS ÉS VILÁGITÁS
::: BERENDEZÉSRE :::
BUDAPEST, VI., DALNOK-
UTCA 12. TELEFON 988
FIÓKTELEP: **UJVIDÉK**
::: TELEFONSZÁM 210 :::

Melléklet a „Fővárosi Lapok“ 82-dik számához.

Emlékeztette a főrendeket több hasonló esetre, közelebb az 1844-diki országgyűlésre, midőn a magyar nyelv iránt készitett törvényjavaslatnak fölterjesztése után több hetet kellett ő neki (az országbirónak) Bécsben ily végből töltenie, mely egész idő alatt országos üléseket a főrendek nem is tartottak.

Ám ha a magyar főrendek Kossuth március harmadiki inditványát tárgyalni el is mulasztották: időközben letárgyalta azt március 13-án Bécsben maga a nép. Ugyanis Kossuth ama beszéde március 10-kén az augsburgi »Allgemeine Zeitung«-ban németül megjelenvén, midőn azt harmadnap Bécsben a kávéházakban s az utcákon nyilván fölolvasták, különösen a szikrafogó gyulékony fiatalságban oly lelkesedés tört ki, hogy mindenfelé kiabálták: »Éljen Kossuth! éljen az alkotmány! le Metternichchel! le minden policáj-spiclivel!« Midőn a nép e kiabálással tódulna a burg felé, Albrecht főherceg lóra kapott, kirukkoltatta a katonaságot s a hozzá legközelebb állt főtüzér Pollatnak parancsolta, hogy lőjjön, mire az igy szólt: »Én magam előtt nem látok ellenséget, csak nőket és gyermekeket s ezekre nem ágyúzhatok.« Lőtt azonban a ruthén gyalogság s harmincnégy halott maradt a téren. A főherceget pedig lerángatták a lóról és csak a katonaság közbelépése mentette meg a további bajoktúl. Eközben az uralkodó család tagjai tanácskozmányra gyűltek össze. Metternich a véres ellenszegülést javasolta, de Zsófia főhercegasszony kimondta, hogy inkább Metternich távozzék, semhogy a trón jusson veszélybe. És a harminchárom évig Bécsben mindenható miniszter el is távozott Brüsszelbe s utána elmenekült Sedlnicki a titkos rendőrség főnöke is, kémeinek összes seregével.

Lajos Fülöp és Metternich bukásával a mindenfelé aláaknázott politikai gyúanyag egyszerre fölrobbant. Március 18-dikán Drezdában és Berlinben a katonaság tüzelt a népre. Emitt a mostani Vilmos császár, akkor porosz herceg, tüzeltetett és 345 ember esett el a fegyvertelen népből, mely »alkotmányt« kiabált. Valaki ezt irta a királyi palotára: »National Eigenthum«, különben tán felduláták volna. Károly Albert piemonti király pedig ugyanaz nap seregestől fölkerekedett, Milanora ütött, a készületlen osztrák katonaságot onnan kikergette s az Ecs vonalig nyomta hátra.

Március 14-kén este Pozsonyban a »Hunyadi László« indulója mellett nagy fáklyásmenet és a polgárkatonaság fegyveresen tódult a »Zöldfa« fogadó elé. Az erkélyről, melyen többen álltak, Kossuth fennen hirdette Metternich és az egész absolut rendszer bukását, s hogy mostantól fogva a magyar nem Bécs, hanem Buda felé tekintsen. Aztán bemutatta a leendő független magyar kormány fejét: gr. Batthyányi Lajost. A városháza előtt Horn Ede kommentálta németül a német polgárságnak Kossuth magyar szavait s hirdette egy ujabb korszellem evangéliumát. Ennyit láttam, ennyit hallottam. Mi történt elébb a falak közt, arról tudomásom nincs. Hogy Pesten ugyane pillanatban nehány lelkes ifjú ugyanezt gondolta, s másnap nagy sokaság előtt nyilvánitotta: a rokonszenvnek oly ötlete, mely hasonló ritka esetekben a rokon keblekből ugyanegy eszmeszikrában villanyoznak ki. Pestre március 14-kén este vitte meg a bécsi gőzhajó, Metternich és rendszere bukásának hirét.

Március 15-kén a nemzeti kokárdákkal ékes országgyűlési nagy küldöttség ment gőzhajón Bécsbe, a királyhoz, hogy tőle a magyar független kormány megadását kikérje. A küldöttségben természetesen ott volt Kossuth is. Még Lonovics csanádi püspök palástjáról is lobogott a kokárda szalagja. Mily lelkesedéssel fogadta a magyar küldöttséget, különösen Kossuthot a rendőrség járszalaga alól három nap előtt kiszabadúlt kedélyes bécsi nép: azt hasztalan kisérleném meg leirni. Kossuth beszélt és a bécsieket is elbájolta. Midőn ő négy év mulva Angliában járta diadalutját városrúl városra, az irányában nem barátságos »Times« is e szavakra fakadt: »Az apostolok óta nem volt szónok, ki különféle nyelveken annyira megnyerte volna hallgatóit, mint ő, s most, midőn bennünket a Themse mellett beszédével elbájol: értjük, mikint lobbantotta lángra honfiait a Tisza mellett.«

Március 16-dikán az országgyűlési ifjuságból mintegy ötvenen saját zászló alatt Bécsbe rándultak gőzösön, fraternizálni a bécsi egyetemi ifjusággal. Volt ölelkezés, csókolózás. A bécsi hölgyek ugy tele akgatták a magyar ifjakat és zászlójokat virággal, szalaggal, hogy mikor visszatértek Pozsonyba, alig látszottak ki a sok cifraságból. A magyar ifjak pedig, a mint a gőzhajó-állomástól Bécsbe vonultak, mint alkotmányos magyar emberhez illik, elsőben is a burgban Király Ő Felségénél tisztelegtek. Megálltak a király ablaka alatt és elkezdtek rettentőn kiabálni: »Ferdinánd! Ferdinánd!« V-dik Ferdinánd magyar király és az ausztriai birodalom császára pedig a megnyitott ablak elé járult, és meghajtá magát a fiúk előtt. A burg ötszázéves falai akkor először harsogták vissza a hatalmas tüdőkbűl elétört magyar éljeneket

Az országos küldöttség és az ifjuság március 17-dikén este tért vissza Bécsből Pozsonyba.

Március 18-dikán délelőtt a kerületi ülésben Szentkirályi Mór kerületi jegyző s pestmegyei követ törvényjavaslatokat nyujtott be a közös teherviselésről és az urbéri viszonyoknak országos kárpótlás melletti megszűntetéséről. A tanácskozást vezető heti rendes elnök esetleg gróf Széchenyi István mosonymegyei követ volt, ki már tizennyolc év előtt az ő »Hitel« és »Stádium« cimű nagyhatású könyveivel egész forradalmat idézett elő a kiváltságaikra s jövedelmeikre féltékeny nemes földes urak körében. A javaslatot egyhangulag elfogadták. Tarnóczy Kázmér, nyitrai követ, a nem-urbéri szőllődézsma-tartozások megóvása, illetőleg megváltása tárgyában külön pótló törvényjavaslatot nyujtott át az elnökségnek. Széchenyi átolvasta e javaslatot és az ő szokott gúnyoros modorában e szókkal szakitotta ketté: »Meg fog bocsátni tisztelt barátom, ha nem a jelen körülményekhez illő inditványát itten nyilvánosan, barátságunknak föláldozom.«

Szentkirályi Mór törvényjavaslatának gyors letárgyalása után Daróczi Zsigmond, a pécsi káptalan követe, a papság nevében, a papság által szent István király óta élvezett papi dézsmáról kárpótlás nélkül lemondott. A jelenetről az alsóház a felsőt ily üzenetben értesitette: »A karok és rendek hazafiúi örömérzettel jelentik a méltóságos főrendeknek, hogy mai ülésökben egy oly ünnepet élni voltak szerencsések, mely a nép milliói szivében, mig a haza fönáll, örökösen hálás emlékezettel viszhangzani soha meg nem szünendik. Rövid szavakkal: az egyházi rendnek a követi táblánál ülő tagjai a papi tizedről, küldőik nevében is, minden kárpótlás nélkül, örökösen lemondottak. Ennyi elég, hogy a méltóságos főrendek a karok és rendek érzelmeit megértsék, mert sok oldalról az egyházi rend állásának szilárditása, a közmozgalom közepette a legfontosabb. A karok és rendek, különösen a körükben ülő egyházi rend tagjai, a példának követésére a méltóságos főrendeket szives bizalommal fölhivják.«

Az urbéri tartozások és papi tized megszűntetése iránti törvényjavaslatokat a kerületiből mindjárt országossá vált ülésből, átküldték a főrendekhez, mely március 18-kán este nyolc órától éjfélig tartott ülést, tanácskozás alá véve e javaslatokat.

Az urbér és ezt pótló szerződések alapján gyakorlatban volt s megszűntetett robot, dézsma és pénzbeli fizetések kármentesitését a törvényhozás a nemzeti közbecsület védpajzsa alá helyezte s Ő Felsége megkéretett, hogy a földesurak kárpótlása iránt a magyar minisztérium által a jövő országgyűlés elé törvényjavaslatot terjesztessen be.

A szakaszonkinti tárgyalás alkalmával a főrendeknél az országbiró a dolog érdemére nézve egyetértett a rendekkel, de a dézsma átalános kifejezést, mennyiben ezalatt a magánbirtokú szőllők dézsmája is értethetik, nem helyeselhetvén, ez érdekes és fontos tárgy iránti tanácskozást másnapra kivánta halasztatni. A szabadelvű mágnások, mivel ez ügyben legüdvösb hatást a sietés tehet, a nehéz körülményeket fontolóra véve, a törvényjavaslat elfogadását sürgették, s azt rövid észrevételek után el is fogadták. A papi dézsmát az egyházi főméltóságok letették a haza oltárára. A többiek közül kiemeljük Lonovics József csanádi püspök nyilatkozatát: »Hazánkban — ugymond — a dézsma az egyház birtokjogainak legrégiebbikét, egyszersmind legfontosbikát teszi. A magyar egyház jövedelmeit, hajdani szent királyaink főleg a tizedre alapiták, s a tizedben azt ajándékozták az egyháznak, a mi a királyi dézsma nevezete alatt a királyi jövedelmek egyik ága volt, kezdet óta a tizenötödik századig nálunk földes urának a jobbágyság munkán és némely élelembeli szereken kivül csak cenzussal tartozott, de kilencedet nem fizetett, Nagy Lajos király alatt rovatott az a jobbágyságra. Ő t. i. öcscse, András halálát megboszulandó, Nápolyba többször levitte a magyar hadakat s hogy a nemességnek ebbeli fáradalmait és költségeit meghálálja, elrendelte, hogy jobbágyaitól ő is kilencedet vehessen, mint a hogy a klérus tizedet vesz, különben a király fogván azt a jobbágyokon megvenni. És most, mivel a klérus ott, hol hazánk javáról s hol az eddigi jobbágyság fölsegitéséről volt és van szó, az áldozatkészségben példát örömestebb nyujt, mint keres, s másokat nem követni, hanem előzni szeret, noha a dézsma megszüntével csaknem valamennyi püspökségek jelen jövedelmeik felét, némelyek pedig legnagyobb részét elvesztendik, engedve a rendek hazafiúi fölszólitásának, én is részemről kész vagyok a papi dézsmáról lemondani, s ez áldozatot is a haza oltárára letenni, istent kérve, hogy ez elszánást, a szeretett hon javának öregbitésére, nyugalmainak szilárditására bőséges áldás kövesse.« Volt nagy éljenzés.

A magyarok példájára egy császári pátens — kárpótlás igérete mellett — az ausztriai örökös tartományokban is megszűntette az urbéri tartozásokat és a tartományok rendei a birodalmi gyűlésbe hivattak meg tanácskozásra.

Höke Lajos.

Fővárosi Lapok 1875.

Fővárosi hirek.

* **Szinházi játékrend.** Holnap, 12-én, »Szellemdús hölgy,« »Egy játszma piquet« és »Házi gyógyszer,« egy felvonásos vigjátékok, melyek közt Schunda József, a szinház hangszerkészitője fogja bemutatni tökélyesitett cimbalmát, két példányban, melyeken Pintér Pál és György népzenészek cimbalomkettősöket játszanak felvonásközi zene helyett; 13-án, »Ayda« másodszor; 14-én »Salomé,« 15-én, »Hamlet« opera, 16-án, »Panna asszony leánya,« Abonyitól először, 17-én, »Ayda« harmadszor, 18-án, »Panna asszony leánya,« 19-én, »A szerelem iskolája.« — A budai játékrend ez; holnap »A fehér nő,« 14-én, a »Nagyapó,« 15-én a »Sphynx,« 17-én »Az erdő szépe,« 18-án, »Liliomfi,« 19-én, »Lalla Roukh« opera.

* »**Ayda**« első előadása tegnap-este volt a nemzeti szinházban, nagy közönség előtt, fényes kiállitással. A szöveget már ismertettük, a mi pedig a zenét illeti, arról egyelőre csak annyit, hogy Verdi e műben hódolt Wagner Rikhárdnak s az olasz dallamokhoz a »jövő zenéjé«-ből vett fölismerhető kenetet. Vagyis kölcsönzött, holott neki is elég nagy tőkéje van. Költői tehetsége azonban igy is nem egy sikerült részletben érvényesült, melyeket a közönség méltán részesitett tetszésben, elismerésben. A cimszerepet Hauck Minnie k. a. éneklé, ki nem ily drámai alakok ábrázolására termett ugyan, de a ki erőteljes hangjával szakmakörén kivül is mindig képes hatást idézni elő egyes mozzanatokban. Tannerné asszony, Ellinger és Láng énekelték a többi nagyobb szerepeket, jól betanulva. A kiállitást illetőleg Lehmannak sok tere volt kitüntetni tehetségét a memphisi királyi palota terme, a Vulkan-templom belseje, a tébei bejárás, a Nilus partja festésében, sat. Az utósó részben a szinpad két egymás fölötti részre van osztva s felső része a Vulcan-templomot, alsó része pedig a földalatti boltozatot mutatja. Ennek előállitása annyival több nehézséggel járt, mivel szinpadunk nem elég nagy hozzá. Az operát sok csoportozat és tánc tarkitja s Rotter Irma k. a. is táncol benne. Mindezekről, valamint a mű értékéről, kiválóbb részleteiről és hatásáról csak jövő számunkban irhatunk bővebben.

* **Thaisz Elek** megmarad rendőri főkapitánynak. Tisza K. belügyér ugyanis kijelenté iránta bizalmát s kérte, hogy maradjon meg. Ennélfogva visszavette közjegyzői folyamodványát. Örvendünk rajta, mert rátermettebb férfit a fővárosi rendőrség élére bajosan kaptak volna.

* **Az iparegyesület** és nőiparegylet megbizott tagjai megállapiták amaz iparágakat, melyeket a nőipartanodában gyakorlati tantárgyakúl legjobbaknak találnak. Ezek a következők: könyvkötés, keztyükészités s más bőrmunkák, paszomántos munkák, művirágkészités, vállfűzőkészités, lánckészités, szőnyegszövés és fonás, szalmafonás, könyomdai munka. A három elsőt már őszszel életbe akarják léptetni a nőipartanodában.

* **Haydn egy zsebórája** eladó Pesten. A »Pester Lloyd« figyelmezteti rá az ereklyék és ritkaságok barátait. Ez órát valaha Haydn mester herceg Esterházy Miklóstúl kapta, midőn e főur karnagya volt. Haydn halála után fogadott fiára Polcellire maradt, kinek leánya Pesten lakik s az érdekes ereklyét, mely a hires zeneköltőnek kedves tulajdona volt, kész eladni valamely műbarátnak vagy intézetnek.

* **A képviselőház** tegnapi ülésén a bor- és husfogyasztási adó tárgyalását befejezték s azután a személyes kereseti adó tárgyalására tértek át. Az ülés elején Bartha Miklós mentelmi ügyét tárgyalták, ki egy csőszt testi sértésekkel illetett. Némi vita után szótöbbséggel azt határozták el, hogy Bartha ellen az illető törvényszék a pert megindithatja.

* **Wottems Edlitame** pénteki hangversenye a »Hungária« disztermében egyike volt a legsajátságosabb hangversenyeknek. A nézőtér majd nem egészen üres volt. Rendezők sem mutatkoztak a láthatáron s a kinyomatott programm összevissza lett kuszálva. Mikor már a nyolc órát elütötte, akkor egy pár muzsikus a Rác Pali bandájából elkezdett hangversenyezni, játszva a hangversenyzőnő magyar szerenádját s még egy pár darabot. Az első szám után hosszas szünet állt be. Végre megjelent Bercsényi Béla s szavalta Arany János »Zách Klárá«-ját nagy csöndességben. Ismét szünet. Sokára két gyertyát hoztak, melyeket a zongora jobb és balszárnyán helyeztek el s melyek lobogva hirdették, hogy pár perc mulva jönni fog maga Wottems Edlitame, (visszájára olvasva: Schmettow Matild.) A diszterem széles ajtószárnyait feltárták s rá két percre egy nehéz selyemruha suhogása volt hallható. A közönség kiváncsian fordul az ajtó felé, hol Wottems Edlitame uszályos vörös selyem ruhában megjelent. Udvarias tapsokkal fogadták. A művésznő »Párisból« helyet foglalt a zongora mellett, végignézett a közönségen s megrenditette a billentyűket. Egy gondoladalt játszott, saját zerzeményét, azután még egy másik szerzeményét. Megint udvariasan tapsoltak s midőn csend lett, egy zenész ismerősünk felkiáltott: »Igen szép volt!« A

*

kis közönség átalában véve nagyon derült hangulattal hallgatta végig a programmot, valamint azt a programmon meg sem emlitett fiatal embert, ki Petőfinek »A rab« cimű költeményével igyekezett szaporitani az élvezetet.

* **Az »Apollo«** zenemű-folyóirat negyedik füzete most jelent meg, következő tartalommal: Télen nyáron pusztán az én lakásom« s »Helyre Kati« népdalok szalonstilű átiratai Sipos Antaltól; »Feigler Géza halálára« gyászinduló Wachtel Auréltól; »No jól van« polka-francaise Büky Györgytől; »Halifax« gyors-polka Magurányi Józseftől; »Benyujtottam a kalapom,» »Ennek a kis lánynak« és »Tórúl-tóra száll a gólya« népdalok, Kapi Gyula átiratában. A A füzet ára egy forint. Előfizetőnek felényibe kerül.

* **Az élő képletek** rendezése sok fejtörést okoz. Kivált a »Cornaro Katalin«-é, melyhez nem birtak kapni kellő szöveteket fővárosunkban s most azokat Nápolybúl, Lyonbúl és Prágából hozatják. A bemutatás azonban e hó 15-dikén okvetlen megtörténik. Helyárak lesznek: páholy 30 frt, számozott szék tiz, nyolc és öt forint.

* **Istóczy Győző** zsidó-interpellációja egyik lapnak eszébe juttatott egy régi adomát. Mikor 1867-ben a zsidó-emancipáció állt küszöbön egy urhölgy levelet irt Deák Ferencnek, kérve őt az ég szerelmére, hogy akadályozza meg az emancipációt, mely országos csapás lenne; ha pedig nem birja megakadályozni, legalább azt kösse ki föltételül, hogy minden emancipált zsidó kereszteltesse meg magát.

* **A corso asphaltja** a redout-téren alól sok helyen alásüppedt s egyenetlenné, kényelmetlenné vált. Oka ennek az, hogy dunai durva kavicscsal töltette föl a város e vonalat, a miről aztán az asphaltozó társulat nem tehet. Mind a mellett a társulat késznek nyilatkozott e lesüppedt vonalat fele áron csinálni meg, a mibe a város kövezési bizottsága bele is egyezett.

* **A nemezti dalkörnek** tegnap este érdekes dalestélye volt a redout uj termeiben Huber karnagy vezetése alatt. A dalkör Liszt »Imáját paulai szent Ferenchez« s »Több fényt« karénekét, Zimay »Isten hozzád« férfi-négyesét s a Huber Károly által karra alkalmazott uj magyar dalokat énekelte. Gobbi és Sípos a gr. Széchenyi Imre »bevezetését és magyar indulóját« játszották Liszt zongoraátirata szerint. Farkas Ottilia k. a. Mendelssohntúl énekelt dalokat. Sípos Antal zongorán s Erney harmoniumon Gounod »Faust«-jából a nagy kettőst adták elő. Az érdekes hangversenyt vig táncmulatság követte.

* **A honvédmenházban** dr. Papp Mór a rokkantak gyógykezelését mostantól fogva minden dij nélkül eszközli. — Girókuti Ferenc pedig a gazdasági egyesület részéről tizenöt gyümölcsfa, ötven akác- és száz eperfából álló ajándékot jelentett be a menház kertje számára. Továbbá König János domonyi (pestmegyei) földbirtokos, ki pénzügyi fogalmazói nyugdijját: évi 245 frtot 1867-ben a honvédalap javára engedte át, ez összeget jövőre a honvédsegélyző-egylet és a menház közt osztja meg.

* **Rövid hirek. A jótékony nőegylet** april 4-től május elsejéig 827 frt 45 krt utalványozott házi szegényei számára. — **A nőképző-egylet** javára május elsején, a Margit-szigeten tavaszi mulatságot rendez egy bizottság, melynek élén gróf Teleki Sándorné áll. — **Kaszap Antal** fővárosi tanár e napokban vezette oltárhoz Berecz Ilonka kisasszonyt, Berecz Ferenc volt országos képviselő unokahugát. — **Gróf Pejacsevics Péter** horvát miniszter felgyógyult s fővárosunkba érkezett. — **Vajdaffy Béla** az általa, múlt hó 29-én rendezett iskolai hangverseny száznégy forintnyi tisztajövedelmét százharmincra kiegészitvén, ez összegen harmoniumot vett egyik terézvárosi elemi iskola számára. — **A »Valeria«-egylet** ma d. u. négy órakor osztja ki családjutalmait. — **Csiky Gergely** a Teleki-jutalomra aránylag legjobbnak talált »Jóslat« cimű vigjátékára egy forinttal előfizetést nyitott. — **A budai polgári társaskör** működedvelői, kik tegnap-este a »Három kalap«-ot játszották magyarúl, jövő szombaton két dramolettet adnak elő: a »Tükör«-t magyarúl s az »Adelaide«-ot németül. — **Az országház** melletti kilencven négyszeg ölnyi telket hir szerint, Adám ur, az »Adám és Eberling« cég egyik főnöke vette meg, nyolcezer forintért s háromemeletes házat fog oda épittetni. — **Budapesten** a márc. 28-tól 3-dikáig terjedő héten 324 gyermek született s 257 személy halt meg. — **A muzeum könyvtárnokának** Fraknói Vilmos, jeles történetiró, kineveztetett. — **Beősze Ferenc** fővárosi bizottsági tag neje, szül. Kühnel Jozefa mult szerdán, hosszas szenvedés után elhunyt, 43 éves korában, négy gyermeket hagyva maga után. — **Nevezetes eseménykint** beszélik el a lapok, hogy a közelébbi közgyülésen Ráth Károly főpolgármester uj kalapját s Kada alpolgármester uj esernyőjét elvitték s nekik az ott hagyott ócskákkal kellett haza menniök; kivánjuk, hogy nagyobb balesetük soha se legyen. — **A Wittelshöfer-féle** lánynevelde közelébbi sikerült vizsgálatán Ráth K. főpolgármester és Horváth Mihály püspök is jelen voltak. — **Nicola Coletti** vivómester jövő vasárnap a »Hungária« disztermében viadalt (vivási nagy mutatványt) szándékozik bemutatni, két-ftos belépti jegyekkel. — **A központi oltó-intézetben**, az ősz-utcai gyermekkórház épületében, mától fogva minden vasárnap és csütörtökön d. u. két órától háromig oltanak. — **A józsefvárosi** második kisdodóvóegylet választmánya a múlt hó 19-én tartott s 320 ftot tisztán jövedelmezett előadásért köszönetet nyilvánit a rendezőknek, közreműködőknek és felül-fizetőknek. — **Száger József** közuti kocsivezetőnek, kinek neje hármas ikret szült, a király ötven forint keresztapai ajándékot küldetett. — **A »Centrale«** biztositó társaság elhatározta, hogy liquidál. — **Rudolf** trónörökös a nevét viselő pesti jótékony egyletnek ismét küldött száz forintot. — **Pivány Ignác** hazai jeles szakférfit, épitő főmérnöknek hivták meg Szászországba a mehltenwaidi vasuthoz. — **Katona Péter** fővárosi ügyvéd jegyet váltott Katona Róza kisasszonynyal, egy b.-kátai földbirtokos kedves leányával. — **A közjegyzők** kineveztetését mára várják; pest-belvárosiak, mint halljuk, Máday Sándor és Steinbach lesznek.

Vidék.

** **»A konyha vegytana«** cimmel érdekes könyv jelent meg Szegeden, Franke hasonló cimű munkája után, Komjáthy György forditásában. E könyv a polgári nőiskolák, tanitónőképezdék és a művelt gazdaasszonyok számára van irva, miután a törvény a polgári nőiskoláknak és tanitónőképezdéknek kötelezett tantárgyává tette a vegytant. Minden nő haszonnal olvasgathatja e művet, mely a háztartásnál sok tekintetben fogja bőviteni ismereteiket s általa sok, eddig tán nem értett dolog indokával ismerkedhetnek meg. Tartalma a következőket foglalja magában. Az éleny és vegyületei. A légeny és vegyületei, a légköri lég, a köneny, a viz, a széneny és vegyületei, gázvilágitás, — a konyha tüze, a lámpa és gyertya lángja, a gyujtószerek, világitó és fütő anyagok, kávé, thea, cacao, tej, vaj, sajt, cukor, kenyér és kalács, hus és leves, tojás, hüvelyes magvak, burgonya, zöldségek, saláta, ecet, zsirok, olajok, gyümölcs, fűszerek, italok, továbbá: a tápszerekről átalában és mit idéznek elő a testben, reggeli, ebéd, vacsora stb. Ez érdekes könyv, melyet őszintén ajánlunk olvasónőink figyelmébe, Burger Zsigmond özvegyének kiadásában jelent meg, 146 lapra terjed, igen csinos kiállitásban. Ára egy forint.

** **Fiuméban** már is nagyban készitik a zászlókat és diszleteket a király fogadtatására. Megérkezése estéjén szinházi diszelőadás s a város és kikötő kivilágitása lesz. Az épülő uj kikötőt tűzvonal fogja jelezni. Torpedo-kisérleteket és aknarobbantásokat fognak bemutatni. A királyt Arbe és Pago szigeteken gr. Szapáry Géza kormányzó fogja üdvözölni. B. Wenckheim kormányelnök, b. Simonyi és Szende B. miniszterek is jelen lesznek.

** **Gyászkrónika.** Herrmann József váci nagyprépost s egyházmegyéjének nesztora a mult szerdán elhunyt 86 éves korában. — Csekén pedig Kotró József plébános, művelt, kedélyes, nemes jellemű férfi hunyt el, hatvanéves korában; kath. politikai lapokban számos cikket irt Tiszaháti álnév alatt. — Elhunytak továbbá: dr. Irtl Frigyes, nagyszebeni kórházi főorvos, 46 éves, a mult hetfőn; Zachariás Alajos debreceni törvényszéki aljegyző 44 éves.

** **Vidéki hirek. Brassai Sámuel** ma délelőtt a kolozsvári kör javára felolvasást tartott e cim alatt: »A materializmus korunk jelszava,« Martin Lajos tanár pedig a »Vénus átvonulásáról.« — **Szegszárdon** ma működedvelői előadás lesz a Garay-szobor javára, a »Már alszik« és »A regény vége« vigjátékokkal s a hölgyek közű Halmay Aranka, Fejér Malvin, Trayber Georgine és Stan Erzsi k. a. közreműködésével. — **A kolozsvári törvényszék** börtönfelügyelőjénél egy hét előtt ismeretlen ember jelentkezett, azt mondva, hogy ő Bagdádból való alchymista, kinek Brassóban, Szebenben és Marosvásárhelytt is vannak aranyszépitő műhelyei; neve Abdul Kadar s a brassói börtönből szökött meg; mindjárt észre lehetett venni, hogy elmebeteg s gyógyitás végett a kórházba szálliták. — **Veszprémben** az izraelita nőegylet javára tartott húsvéti kedélyes bál 343 ft 25 krt jövedelmezett tisztán. — **Kemenes-Szergény** vasmegyei kis faluban hetfőn este huszonöt ház égett le. — **A debreceni** szinházban pénteken este nagy hangversenyt rendezett a nőegylet s a működedvelő hölgyek közül közreműködtek: Márton Etelka k. a. (énekkel,) Szabó Emma (hegedűn,) Szabó Ilona k. a. (zongorán,) Fráter Erzsébet k. a. (Tompa »Három a daru«-jának elszavalásával,) Graefl Józsefné szül. Györffy Róza bárónő (énekkel.). — **Fráter Pál** nógrádi tanfelügyelő lemondott ez állásáról az ellene elrendelt vizsgálatok következtében. — **Tapolczán** (Zalában) múlt vasárnap ünnepélyesen tették le a felsőbb népiskola alapkövét.

Bécsi hirek.

*** **A király utja.** Ő Felsége pénteken Pólában a tengerészeti helyiségeket látogatta meg. Érdekes volt az ágyú-üteg gyakorlata s a vitorla-manőver a »Schwarzenberg« nevű fregatteon. Azután a »Custozza« hajót tekintette meg s próbalövést is tartatott Krupp-ágyúval vaspáncélra. Három páncéllemezt egészen keresztültörtek a granátok, anélkül hogy a hajótest legcsekélyebb sérülést szenvedett volna. Ez eredmény átalános feltünést okozott. A király annyira meg volt elégedve a tengerészekkel, hogy a polai várparancsnokot, báró Bourgignont azonnal tengernagygyá nevezte ki. Ez az első ilynemű kinevezés a birodalomban, mert eddig a tengerészeti rangok közt az altengernagyi volt a legmagasabb. Pöck altengernagy ez alkalommal elsőosztályú vaskoronarendet kapott. Az egyes hajókat a király egy igen szép s Angliában készült hajón (melyet gr. Batthyány G. ajándékozott Ő Felségének) nézte meg. Később az olajfa-szigetre utazott s ott megnézte a »Prinz Eugen« hadihajót, a »Triton« gőzöst s egy robbantási készüléket, majd a révmedencére ment, hol lövegekkel lövési gyakorlatokat tétetett. Alkonyatkor incogníto a város régiségeit tekintette meg. Este az ó-római aréna bengaliai tűzzel volt kivilágitva. Ő Felsége ama napi parancsban, melyet a hadtengerészethez intézett, megelégedését fejezte ki a tengerészeti katonák kitünő magatartása, a csapatok hadképessége és képzettsége, a tapasztalt szigorú fegyelem s az intézetekben uralkodó mintaszerű rend fölött. Este fél kilenc órakor az istriai vasut alapkövét tették le ünnepélyesen. A király nagyon jókedvben van s tegnap reggel négy órakor utazott el Zárába. A kiséret hajója éjfélkor előre ment.

*** **Patti Adelina** a szalonban ép oly virtuóznő, mint a szinpadon. Szeretetreméltó lénye elragad mindenkit, a kivel társalog. Bécsben, a Munsch-hotelben, a hol most lakik, minden olyan napon, melyen nem énekel s huszonnégy óráig kizárólag marquise lehet, előkelő társaság van nála, főurak, követségi tagok, kiváló művészek. Ő mindenkit egyaránt lekötelez nyájas mosolyával, »szemeinek fekete tengeré«-vel, noha sajátlag nem gondol egyébre, mint Henrijére, (férjére,) holnapi szerepére és gyémántjaira, melyek minden oroszországi téli hadjárata után nagyon megszaporodnak. A művésznő énekel is néha vendégeinek. Egy-két hallásra pontosan megtanúl ő mindent. Wagner »Lohengrin«-jéből Elza szerepét elejétől végig ép oly szabatosan tudja, mint Clairette pajzán dallamait az »Angot«-ból. Nem rég, midőn társaság volt nála, belépett Capoul, kit Páris nagy művésznek, egy pár pesti nagy kritikus pedig »középszerű énekes«-nek tart. A marquisné eléje futott s felkiáltott: »Kedves Capoul, énekeljünk valamit! De nem a mi unalmas operáinkból. Miután mint Violetta eleget meghaltam már az ön karjaiban, legyünk most vigak. Énekeljük az »Angot«-t. Ön lesz Ange Pitou, én Clairette!« Capoul ráállt s oly vidáman és pompásan énekeltek, hogy az előkelő vendégek el voltak ragadtatva. Tapsoltak, braváztak. Hanem azért a komikai opera még sincs soha tele s ép a főrangú világ hiányzik, (kivéve a jockey-club pályohát,) mivel a 75 frtos páholyt a gazdagok is borsosnak találják.

*** **Az osztrák műegylet** képtárlatán, mely e hó elején nyilt meg, összesen 371 mű van kiállitva, majdnem egytől-egyig jó festőktűl. Legkiválóbb köztök Matejko uj történelmi festménye: »Kegyetlen Iván a vesztőhelyen.« Sötéten romantikus éji kép ez az orosz történelemből s a phantasztikus és zord hatás által, melyet gyakorol, már eddig is nagy mértékben magára vonta a müértők figyelmét. Kegyetlen Iván (1533—1584) a megtartott itélet és imádkozás után reggeli szürkületben tér vissza a hires cerkiewi templombúl Moszkvába. A cárnő, az egész udvar és a testőrség kisérik. Mellette fia, a trónörökös lépdel, ki a törvényszéket, mely előtt a menet elvonúl, megpillantva visszaborzad s atyja hiába iparkodik őt megnyugtatni. A fáklyavilág, mely a hóval fedett talajra hull, az epizódszerű csoportozatok, a nemes szivű, szenvedő arcú Mirozof alakja, kit büntetésől bohócruhába öltöztetve hurcolnak magukkal, az előtér boszorkányszerű jelensége, egy öreg asszony, ki száraz kezeit az ég felé emeli: mindezek csak fokozzák a hatást, mely összeségében szörnyen megragadó.

*** **Egy irónő öngyilkossága.** Ehn Mária asszony, a prágai »Bohemia« munkatársa, ki a »Magányos magaslaton« »Maximilian« és Gizela« cimű regényeivel nevet szerzett magának s még a mult hónapban a schönbrunni gloiretteben revolverrel meglőtte magát, vasárnap viradóra halt meg Bécsben. Öngyilkosságának oka talány mindenki előtt. Huszonhat éves volt, szép, vigkedélyű, egy négyhónapos gyönyörű gyermek anyja s férje a legszeretőbb férjek egyike. Az öngyilkosságát megelőző órákat vig csevegés közt töltötte el, sokat beszélt boldog jövőjéről s egy cikket fejezett be a »Bohémia« számára, ép az öngyilkossági járvány ellen. A gloiretteben, hol megsebesitette magát, hatlövetű revolvert találtak nála s nem kevesebbet, mint nyolcvanöt töltést. Onnan bevitték a penzingi Rókus-kórházba, hol nem birták

39-ik szám. Tizennyolczadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, szeptember 24-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok:** Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos,** Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler,** Wollzeile Nr. 9. — **Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 krajczár.**

A nemzeti szinház tűzveszélye.

A nemzeti szinházat, mindnyájunk e féltett kincsét fenyegetett tűzveszélyről lapunk mult számában emlékeztünk már. Midőn most az esteledő ég láthatárát piros fénynyel bevilágitó iszonyuan szép jelenetet rajzban állitjuk olvasóink elébe: eddigi közleményeinkhez csak keveset kell adnunk.

Olvasóink tudják, hogy a szinház részére szinház által megvásárolt (Westermeyer-féle) nagyobb egyemeletes sarokház között állott. Az emlitett épület földszintjén Korompai kocsitára volt (s van ma is) bérben; az első, második emelet a szinház diszlet- és ruhatárának helyiségeül szolgált, a padlás pedig Lehmann mester szinfal- és diszlet-festő terméül volt berendezve. Belül minden csupa fa: famennyezet, falépcsők, fafolyosók. Ez épület azelőtt nem ért közvetlenül a szinházig; pár ölnyi üresség volt a kettő közt, de a szinház tulajdonába menvén át, jónak látták, a könnyebb közlekedés és átszállitás végett, összekötni a kettőt, és pedig — vasajtóval, rácscsal s vasfolyosóval talán? nem; csupa fával ismét; nehogy, ha e tüzfészek lobbot talál valamikor vetni, a szinház maga épen maradjon.

A meggondolatlan könnyelmüséggel kihivott végzet mihamar jelentkezett! S mint a lapok értesitenek, az első nagy meg-

A nemzeti szinház diszlettárának égése.

Radnótfáy igazgatósága idejében vétetett meg az a magas, ódon, raktárszerü épület, mely a régi füvészkert (most a vegytani intézet udvara), a nemzeti szinház hátulsó (délnyugati) sarka és a szintén a nemzeti

gondolatlansághoz apró gondatlanságok egész sora járult még. A légszeszt nem tudták elzárni; a vizvezeték elejénte szintén nem akart szolgálni vizzel; a kis asztalosmühely tele volt gyaluforgácscsal s min-

denféle éghető törmelékkel s több efféle; ugy hogy csak igazán az isteni gondviselésnek lehet köszönni, hogy az egész szinház porrá nem égett.

No, persze, az isteni gondviselés eszközök által szokott müködni a mai positiv világban. Első szerencse volt az óra, melyben a tűz kiütött. Lehmann még festegetett mütermében, s egészen világos volt még kivül, a szinészek együtt voltak már az előadásra készülve, midőn a tűz kiütött s rögtön észrevétetett. Ha éjjel üt ki: minden lángba borul, mielőtt észrevennék. Ha egy pár órával később üt ki, mikor a közönség a szinházban van: borzasztó rágondolni is, — nálunk is, ama nem ritka jelenetek egyike következik be, melyekről iszonyodva olvasunk olykor, nagy és tele szinházak égéseiről.

De még hatalmasb eszközei voltak e szerencsétlenségnél a gondviselésnek: derék tüzoltóink. A lapok irják, hogy a szinházi személyzet, a dráma legelőkelőbb tagjai, élükön az igazgatóval, nagy tevékenységet fejtettek ki az oltás körül. Söt mondják, hogy a veszély közepette oda érkezett gróf Andrássy miniszterelnök s a bájos csalogány Benza Ida kisasszony is tettleges és élénk részt vettek a szivattyuzásban. Mind szép s dicséretes dolog; de mit érne, kivált ily nagyvárosi tüzesetnél, a legjobb akaratu igyekezet s önfeláldozás is, kellő hozzá értés, tüzoltó készülékek s fegyelmezett összmüködés nélkül. Minden dicséret és magasztalás illeti meg tehát a derék tüzoltókat, kik — épen az országos ünnepélyeiket megelőző napokban — ismét megmutatták, hogy az igazi és komoly veszélylyel bátran — és sikeresen néznek szemben.

A meggyúladt raktár-épület megmentésére gondolni sem lehetvén, a szinháznak a tüztől elzárása volt az egyetlen észszerü s ritka erélylyel és megfelelő teljes sikerrel ki is vitt feladat. A szinház épületébe, a roppant erőfeszitéssel őrzött és védett éghető pontokon sehol sem kapott be a tűz. A ruhatár nagy része is megmentetett. A kár tehát csak az épületre (mely különben is ujra épitendő lett volna) és a diszletekre szoritkozott. E részben a kár valóban igen tetemes; nemcsak pénzértékileg, a mennyiben 30 ezer forintra tehető, (melynek egy része meg fog a biztositó társulatok által térittetni,) hanem azért is, mert a hiány helyreállitása sok időt fog igénybe venni. Alig maradt ép diszlet azokon kivül, melyek épen azon estére a szinpadon voltak. A mi maradt is: félegészen maradt meg. A legszebb operai diszletek oda vannak. Lehmannak, ha tiz akkora volna s tiz keze volna: akadna elég munkája egy esztendeig. Pedig öt magát is igen érzékeny kár érte. Mintarajzai, mükönyvei s vázlatai — mind odaégtek.

Ismételjük: a tüzoltóknak köszönhetjük isten után, hogy ily *aránylag olcsó áron szerzett* tanusággal menekülhettünk meg a sokkal nagyobb kártól és veszélytől. Fogjuk-e hasznát venni, itt s egyéb közintézeteinknél, a szükséges nagyobb ovatosságra?

A szinház részéről, b. Orczy vezérlete alatt, másnap küldöttség volt megköszönni gróf Széchenyi Ödönnél, mint főparancsnoknál, a tüzoltók buzgó és sikeres fáradozásait. Egyik biztositó társulat, mely a szinház megmentésével tetemes kártól menekült meg, mint halljuk, ezer forinttal gyarapitotta a tüzoltók pénztárát. Megérdemelték, mind a köszönetet, mind a jutalmat.

Szülőföldemen.

Im itt vagyok, hová rég vágyva-vágytam!
Itt vagyok ismét szülőföldemen . . .
E róna, e táj, e kisded falucska,
E fejér házak — mind kedves nekem.
Régismerősök a fák, lombjaikkal
Felém hajolva ugy köszöntenek . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő,
Leheld szivembe régi kedvemet.

Majd minden ugy van, a mint akkor régen:
A ház, az udvar, az egész telek;
Csak a tetőt kuszálta meg a szélvész,
Mint szivemet az álnok emberek.
De mintha mostan semmi bú se fájna,
Örömre int a csalfa képzelet . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő,
Leheld szivembe régi kedvemet!

Oh mintha ottan kezdeném meg ismét,
Hol félbe hagytam, — avagy még elébb!
Egy percz alatt átélem gyermek évim'
És ifjuságom boldog édenét!
Vidám tavaszkor! . . . az öröm sugára
Reám még most is édesen nevet . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő,
Leheld szivembe régi kedvemet.

Itt állt a fűz, a honnan karcsu vesszőt —
Mint gyermek, paripának törtem én! . . .
Futostam . . . játsztam! . . . Hisz talán csirában
Sem volt még akkor a sok tört remény,
A mely azóta, mint az ősz avarja,
Befödte évről évre szivemet . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő,
Leheld szivembe régi kedvemet!

Ott ült apám! a nyári alkonyatban,
Térdein játszva mily boldog valék! . . .
Nem érheté meg, haj! midőn a gyermek,
Kit karján horda, a világba lép,
Megtörve, zuzva annyi fergetegben . . .
Eh! nyomjuk el a fájó könyeket . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő,
Leheld szivembe régi kedvemet!

Jertek barátim! régi ismerősök!
Járjuk be együtt e kedves tanyát,
A sok emléket veletek megosztva
Mint egykor, régen együtt éljük át . . .
Tudjátok itt e vén diófa árnya
Látá legelső hő szerelmemet . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő!
Leheld szivembe régi kedvemet!

Ott a kerek tó! rajta még a csónak . . .
Jertek barátim ringassuk magunk!
Csak tegnap volt tán a hogy abba hagytuk . . .
Mi most is olyan gyermekek vagyunk! . . .
Egy vészes álom volt csak, mely azóta
Lekötve tartá ifju lelkemet . . .
Dudolj körültem vidor esti szellő!
Leheld szivembe régi kedvemet.

De jertek immár, ott benn a szobában
Szivesen várnak a jó öregek; —
Közöttök is ujabb gyönyört találok,
Ha velök a multról beszélhetek!
Gyermek vagyok, ismét a régi gyermek! . . .
Sirok, örülök, élek, nevetek . . .
Jer bor, — barátság! s még egy pillanatra
Leheld szivembe régi kedvemet.

(Kocsord, jul. 15. 1871.)

Lukács Ödön.

Az ember a fejlődés legalsó fokán.

Mi idézi elő azt a folytonos hullámzást, s időközönként azokat a nagy háborgásokat, melyek az emberiség életében fölmerülnek? — Mint a mély tenger, olykor-olykor látszólag minden nagyobb ok nélkül felzúdul, s háborgó hullámokat vet: ugy az emberi kedély is néha mintegy magától is forrongásnak indul, s pusztitó viharként ragadja tova a társadalmi lét törékeny hajóját — meddig, és hova? kérdheti szorongva a hatalmát vesztett kormányos, — feleletet a vész zugása közt sehol nem talál, s *nyugalmat*, melyre pedig legnagyobb szüksége ilyenkor volna, *a népek sorsát vezető végzetszerü gondviselésben való hite adhat csak.*

Mint a természeti világ eseményei egymással szoros ok- és okozati viszonyban állanak, s ok nélkül époly kevéssé lesz bármi, mint eredmény nélkül nem marad: ugy az ember és az emberiség erkölcsi világában fölmerülő tünemények is csak e szempontból tekinthetők józanul. — Az események soha sem a vak véletlen müvei, hanem szükségképi következményei valamely oknak és további okai uj következményeknek, vagyis: a mult a jelennek, s a jelen a jövőnek alapja, s minden esemény egy lépcső-fok a továbbira.

Az emberiség haladása, egy nagy végczél felé ma már tagadhatlan. S ez elvből kiindulva: a jövőt csak a mult és a jelen összevetett tükörében láthatjuk meg.

A mivelődés, a kultura, e haladás mérve és kifejezője. Végpontja hol van? ki tudhatná? kezdő pontja hol volt? annak nyomai ma is láthatók még.

Egy ily nyomra akarjuk ma vezetni olvasóinkat.

„Alkonyat felé volt már, midőn megkerülve a tüzföld legalsó ormát, a St.-Diego fokot, a hires La Maire csatornába érkezénk, s horgonyt vetve a közeli Good-Success öbölben, csakhamar e vad vidék lakosaihoz illő módon lettünk üdvözölve," — igy kezdi szavait a Tüzföld leirásakor Darwin, a déli tengereken egy nagyobb expedicióval tett, és hat évig tartó utja alkalmával. A leirás, melyet az ujvilág e legvégső pontjáról ad, nü, mint csak szemtanu leirása lehet, — de a kép igy annál sötétebb, mert e kép az emberiség multjának képe — és *való!*

„Aligha van a földön nyomorultabb nép, — ugy mond, — mint e tüzföldiek; hozzájok képest a new-seelandiak, vagy a föld másik végén az eszkimók is a mivelődésnek már tekintélyes fokán állanak." És mégis, e nyomorult lényeknek is tetszik az élet!

Midőn az öbölben megjelentek, a tenger fölé kinyuló sziklafokról egy csoport meztelen lény ugrált fel a sürü bozót közül, kik valami rongyokat lebegtetve fejök felett, éles üvöltéssel üdvözölték a hajót, s vad orditással szerte futva, az esti szürkületben mindenfelé csakhamar föllobogni látták jeltüzeiket, (melyektől ez egész föld és nép elnevezését is kapta) s kiáltasaik az egész éjen át viszhangzottak a szikla-ormokon.

Reggel a mint megvirradva a part felé közeledtek egy csónakkal, az ott álló vadak egy kis csoportja fogadta őket, a kik egy darab veres szövet oda dobása után azonnal jó barátaikká lettek, s mellöket és hátukat verve, minden tőlök kitelhető módon értésökre igyekeztek adni, hogy most már örökre jó barátok. — A miveletlen népnek megtetszeni könnyü, veti hozzá szellemdúsan Darwin, de kielégiteni annál nehezebb őket. Mennél tovább érintkeztek egymással, annál gyakrabban hallották „yammershooner" forma hangjokat, a mi a magukkal vitt benszülött magyarázata szerint, — a kit egy régibb expedicziő alkalmával hoztak Angliába, s most tolmácsul használtak, — annyit jelentett mint: „add nekem;" — s valóban a kabát minden gombjaira is rá-rá mutatva ujjaikkal folyvást mokogták „yammershooner"-jöket.

Különben ennél többet még e benszülött sem értett meg e legelőször talált tüzföldiek beszédjéből, — mivel ezeknél tulajdonképi állandó nyelv nem is létezik, a hang, melyet érzelmeik nyilvánitására ösztönszerüleg adnak, a régibb utazók által azon rekécselésshez hasonlittatott, mint midőn az európaiak torkokat köszörülik, azonban Darwin azt állitja, hogy még ennél is valami kellemet-

nekünk, de mi neki. Visszaadta azonban a kölcsönt busásan a mohácsi vész után, a mikor is háromszázötven esztendeig arra látszottunk csupán teremtve lenni, hogy Bécs nagyságához és fényéhez anyagot szolgáltassunk. Most, hogy az országgyülés szünetel s legfontosabb bizottságaBécsbe ment ex puncto „közös ügyek“: ismét elmondhatjuk, hogy Bécsban van a Magyarország legfontosabb állami ügyei fölött rendelkező hatalom, a király és a delegáczió.

Bizugy, odajutottunk, még a most már megszelidült egykor vad „tigrisek“ is. S nincs más vigasztalásunk, mint az, hogy az a palota, melyben a magyar delegáczió üléseit tartja, Szent István birodalmának képezi kiegészitő terrenumát.

A bécsiek kaczagányt vártak a betörő Bendeguzok és Balambérok vállain, meg kócsagos forgót az asztrakán kucsmákon, csengőbongó sarkantyut a sárga szattyán csizmákon, s nagyon le voltak hangolva, mikor mind ebből a „spektakli“-ból nem láttak semmit sem, miután delegatusaink egyszerü ruhában jelentek meg az egykori kanczelláriai palotában, a hol a magyar delegáczió ülésezik.

De azért a keleti typus az arczokon s a jó, egészséges szin, sugár bajusz és villogó szem mégis csak elárulja előttük az ázsiai származást, s annak sietnek csodájára, rá fogván a mi jámbor véreinkre többé-kevésbbé barbár furcsaságokat.

Az egyik lap rá esküszik, hogy mikor egy magyar delegátus órát akart vásárolni, melyért hatvan forintot kértek, — azt kérdezé az órástól, hogy „hány órát jár ez az óra egy nap alatt?“ „Hát huszonnégyet“ — válaszolt az órás mosolyogva. „Mit?“ — pattant fel a bús magyar — „csak huszonnégyet? Kapok én Szögedében olyan órát, a mi száz órát is eljár naponként.“ — Egy másikra rá fogják, hogy megunta a fekete kutyáját s mindennap leönteti vizzel, s kiállitja a napra, hogy megfejéredjék, mint a vászon.

Ilyenekkel mulatnak a jó bécsiek a mi rovásunkra. Teljék kedvök benne. Csak aztán ott, a hol az „enyém-tiedről“ van szó, ne járjanak tul az eszünkön.

Irodalom és művészet.

— **Következő számunkban** megkezdjük Verne Gyula „Rejtelmes sziget“ czimü nagy érdekü regényének harmadik (s befejező) részét; e rész külön czime: „A sziget titka.“ Olvasóink, kik a mű két első részét ismerik, szivesen fogják venni, ha annak befejezésével is megismertetjük, azon tartalmas kivonatban, a minőben az előbbi részeket közöltük volt. Az első rész: „A léghajó törtjei“, lapunk mult évi deczemberi számaiban jelent meg, a második részt: „Az elhagyatott“, a folyó év nyarán közöltük. Az eredetiben is most jelenik meg a harmadik rész s annak közlését most már megkezdhetjük.

— **Magyar tudományos munka.** Kautz Gyula „A nemzetgazdasági eszmék fejlődési története és befolyása a közviszonyokra Magyarországon“ czimü munkája a szerző felügyelete alatt készitve, az eredetinél valamivel rövidebb kidolgozásban németül is megjelent dr. Schiller Zsigmond forditásában. A szerző közkézen forgó magyar munkája sokkal ismeretesebb, semhogy arról véleményt kellene adnunk, és igy csupán azon örömünknek lehet kifejezést adnunk, hogy egygyel szaporodott azon kevés munkáknak sora, melyekből a külföld is helyes ismeretet szerezhet hazánkról.

— **A természetvizsgálók előpataki nagygyülése** alatt, miután ez ugyszólva napról-napra más helyre vándorolt, nem jelent meg a szokásos „Napi közlöny.“ A héten azonban két füzetet vettünk, melyek a gyülés szinhelyeinek leirásával foglalkoznak. Egyik „Előpatak és vidéke“, 125 lap, csinos zsebkiadásban, Otroban Nándor és Nagy Gusztáv orvosoktól. A második „Tusnád és gyógyforrásai“, ismerteti Lengyel Gyula orvostudor; 32 lapnyi negyedrétü füzet.

— **Dr. Heiszler József** dombrádi ref. lelkésztől „Halotti egyházi beszédek“ czim alatt egy kötet prédikáczió jelent meg a Petrik Géza „Egyházi könyvtár“ czimü vállalata folyamában. A szerző neve eléggé ismeretes a protestáns egyházi körökben és irodalomban s igy elégnek tartjuk csupán megemliteni, hogy uj kötete Petrik Géza kiadásában jelenvén meg, nála s általa minden könyvárusnál kapható. A csinos kiállitásu kötet 243 lapra terjedt s ára 1 frt. 60 krajczár.

— **Uj tankönyvek.** Kilián Frigyes kiadásában megjelent: „A kisérleti természettan tankönyve“. A középtanodák felsőbb osztályai számára Jamin munkája nyomán irta Kohn Gyula tanár. Második rész: A hőről. 276 lap; 96 a szövegbe nyomtatott ábrával. A 3-ik füzet, mely a hangtant tartalmazza, októberben fog megjelenni. — Tettey Nándor kiadásában egy 40 lapra terjedő kis „Természettan“ jelent meg a felsőbb népiskolák számára. Szerkesztették Pollák H. és Sümeghy J. tanitók. Ára kötve 40 kr. Ugyancsak Tettey kiadásában jelent meg: „Térmennyiségek, vonalok, sikok és testek méterrendszerben számitása“ czim alatt tanodai és magánhasználatra irt füzet Horváth Zsigmond egri főgymnáziumi tanár. Ára 48 kr.

— **Az „Orvosi zsebnaptár“** Légrády testvérek kiadásában 1876-ra is megjelent. Szerkeszti dr. Hochhalt Károly. A naptári részen kivül a gyógyszer-árszabványokat, a törvényszéki orvosok neveit és lakhelyét, a fővárosi orvosok név- és lakjegyzékét stb. tartalmazza. Ára 1 ft 20 kr.

— **„Egészségi és életmentési tanácsadó“** magyar családok számára“ czim alatt uj vállalat indult meg f. évi okt. 2-től dr. Kelen József, fővárosi kerületi orvos szerkesztése alatt. Előfizetési ára egész évre csak 2 frt; az előfizetési pénzek a kiadó-hivatalba, Budapest, gyöngytyuk-utcza 7. sz. küldendők.

— **Az „Uj idők“** czimü szépirodalmi hetilap előfizetési felhivása az októberrel kezdődő évnegyedre hozzánk is beküldetett. E szépirodalmi hetilap, mely Benedek Aladár szerkesztése mellett uj év óta jelenik meg, már eléggé ismeretes azon körökben, a melyeknek közlönyeül szánva van, s igy ezuttal elég lesz annyit megemlitenünk, hogy a női igényeknek megfelelni törekedő s havonkénti divattárczával ellátott hetilap előfizetési ára évnegyedre 2 frt 50 kr.

— **Stolp budapesti könyvkereskedő** nagy terjedelmü kölcsönkönytárának jegyzékeit küldötte be szerkesztőségünkhöz. E nyilvános kölcsönkönyvtár 12 év óta áll fenn s jelenleg már 36 ezer kötetet foglal magában. Évről évre gyarapodik és az 1872-ben megjelent tartalomjegyzéket már a 4-dik pótlékkötet követi az 1876-ik évre. A külföldi kölcsönkönyvtárak, kivált a fővárosiak, egész szállitmányokat is küldenek szerte a vidékre, s valóságos Cirkulations-Libraryk, mint az angolok nevezik. Épen ezért kivált a nevezetesb irók uj munkáit száz, sőt több száz példányban is rendelik meg, hogy eleget tehessenek a rohamos keresletnek. Nálunk ekkora keresettségre még nem emelkedtek, de azért a kaszinók és olvasókörök könyvtárai mellett mindenesetre fontosak, s kivált a kevésbbé módos olvasóközönségre nézve kényelmesek, mert havonként 50 kr. lefizetése mellett állandóan szolgálnak olvasmányokkal.

— **Nemzeti szinház.** Vasárnap este zsufolt ház előtt a „Háromszéki leányok“-at adták. Blaháné ezuttal utolszor lépett föl azon név alatt, melynek oly nagy varázst tudott adni. Ezután már mint Soldosné folytatja dalos pályáját. A kedvelt művésznőt sürü tapsok fogadták megjelenésekor, melyek viharosakká váltak, midőn a harmadik fölvonás kezdetén a „Maros vize folyik csendesen“ kezdetü dalban a „szüret után lesz az esküvőm“ helyett „szüret előtt lesz az esküvőm“-et énekelt. A szereplők közül mindenki kedvvel játszott. — Hétfőn este Boér Emma asszony, a kolozsvári szinház tagja lépett föl vendég gyanánt „Gilberte“ czimszerepében, középszerü sikerrel. Legjobban az első fölvonásban hatott. A közönség rokonszenvesen méltatta a vendégszereplő művésznő igyekezetét. — Kedden Erdélyi Mariette k. a. lépett föl másodszor mint Gara Mária „Hunyady László“ dalműben. E föllépésében kevésbbé volt szerencsés, mint először, mit tán a rendkivüli gyakorlottságot igénylő szerepnek kell tulajdonitani. Csinos, üde hangját s biztos énekét azonban az este is kitüntető tapsokkal fogadta a közönség. Nagyné-Benza Ida asszony nagy hatással énekelt, uralkodva egész estén át a szinpadon. Az előadást maga Erkel Ferencz vezényelte, kit a nagyszámu közönség több izben a szinpadra tapsolt. — Szerdán Schiller „Haramiái“ kerültek szinre. Moor Károlyt Nagy Imre ábrázolta sok hévvel, Moor Ferenczet Ujházy. A csekély számu közönség megtapsolta mind a kettőt.

— **A népszinház épületének fölszerelése** már csaknem teljesen be van fejezve. A szinpadon, mely két nagy részre oszlik, a sülyesztők, szinfalak s más külső gépezetek teljesen elkészülvék, s már a világitásra szükséges készülékek is berendezvék. A sülyesztők közt van többek közt egy nagy, mely 80 embert képes egyszerre magába foglalni s egy másik, mely — a maga nemében még eddig egyetlen szerkezettel — két egyént képes közvetlenül egymásután eltüntetni. Maga a nézőhely amphitheatralis alakban van épitve; minden egyes részéhez — igen czélszerüen — külön feljárat vezet, sőt a páholyok számára külön bejárás is van. A körszékek aránylag nagy helyet foglalnak el, mig a zártszékek helye kisebb, mint a nemzeti szinházban. A páholyok válaszfal nélkül vannak épitve. A karzat a harmadik emeleten felül van, azonban berendezése szokatlanul csinos, s itt, mint a többi osztályoknál is, külön kényelmes ruharaktár van. A karzathoz vezető lépcső, tekintettel a nagy tömegre, a legszélesebb. Az első emeleti páholyok mellett a bodzafa-utcza felé fényes társalgó s czukrászda van aranyozott s arabeszk diszitésekkel s erkélyekkel. Általában a népszinház berendezése sokkal tökéletesebb, mint eddigi szinházainknál szokásban volt s maga az épület méltán sorolható a legtökéletesebb szinházi épületek mellé. A nézőtér több mint kétezer egyént képes befogadni s telt szinház esetében mintegy másfél ezer forint bevételre lehet számitani, daczára annak, hogy a helyárak — mint értesülünk — jelentékenyen olcsóbbak lesznek, mint nálunk szokásban van, sőt a karzati állóhely ára csak 10 krajczár leend. Az első előadás október 15-én lesz.

— **A temesvári uj szinház** szept. 22-én nyilt meg, a magyar szinészetnek azonban csak annyi köze hozzá, hogy megnyitó előadása magyar volt, s most már a német szinészet vette át. Diszes szinház, melyet egy részvényes társaság épitett, s „Ferencz József-szinház“-nak czimezik. A nemzeti szinház tagjait már az indóháznál is ünnepélyesen fogadták, s Kalmár főügyész üdvözölte őket, mire Feleki mondott köszönő szavakat. A megnyitási ünnepélyre annyi közönség jelent meg, mennyi csak elfért a szinházban. Az alkalmi prologot, melyet Csiky Gergely irt, Feleki szavalta el; ezt a „Nőuralom“ előadása követte, melyben a Feleki-pár, Prielle Kornélia és Náday müvészi játékát ovácziókkal fogadta a közönség. Tetszettek a Lehman által festett szép diszletek is. Előadás után nagy lakoma volt. A Csiky által irt „Prológ“ a magyar szó fölhangzását apostrofálja:

A templom áll, az ige szárnyra kel,
Oh halljátok, mily szó avatja fel?
Nem idegen szó és nem ismeretlen:
A viszhang mondja, mely rá megfelel,
Az ég, a lég fenn, a por, a rög itt lenn
Egyformán — benne ismerősre lel:
És szivetekben nem viszhangzik-e:
Oh drága szó, édes magyar ige!
. . . . . .
Elnémulok . . . De elhangzott-e hangom?
Elvész a légben mint üres beszéd?
Oh nem! a viszhang ott van szemben, ajkon,
S a választ lelkesülten hordja szét:
Magyar szó hangzott első e helyen,
A végső is magyar lesz. — Ugy legyen!

Közintézetek, egyletek.

— **Az erdészeti egyesület** közgyülésén, melyet Pilis-Maróthon tartottak, Bedő Albert egyesületi titkár bejelentette, hogy gr. Keglevich Béla az elnökségről lemondott. A gyülés elnökévé Malcsek Gusztáv kir. tanácsost kérték föl, kinek vezetése alatt folytak le a tárgyalások, előadások és választások. Az egyesület elnökévé Tisza Lajost választották meg, alelnökeivé pedig b. Lipthay Bélát és Wagner Károlyt. A közgyülésen Hoffman Sándor érdekesen ismerteté a pilis-maróthi közalapitványi uradalom erdőgazdaságát. Ez az uradalom 10,733 holdból áll,

**

melyből 9233 holdat tesz az erdő. Ez erdőség évi jövedelme 99,104 frt, s miután 55,888 frt kiadás van rá, holdanként mégis 4 frt 68 kr. tiszta jövedelem marad.

Egyház és iskola.

— **Az iskolai év** megnyitásáról több tanintézet részéről vettünk értesitéseket, a melyeket a következőkben foglalunk össze: A budapesti kir. magyar tudományegyetemen a beiratások október 1-től bezárólag 14-ig tartanak. A szülésznői tanfolyam okt. 1-én kezdődik. — A nagyváradi kir. jog- és államtudományi karnál a beiratások okt. 1-től 8-ig történnek, a pót és ismétlő vizsgálatok 15-ig tartatnak. — A kecskeméti reform. lyceumban, a beiratások, javitó-, pót- és magánvizsgák, okt. 1. 2. és 3-ik napjain tartatnak. — A gyönki helv. hitv. gymnáziumnál az 187^5_6-diki tanévre a beiratások, felvételi és javitó vizsgák okt. 1. 2. és 3-ik napjain tartatnak; a tanév ünnepélyes megnyitása okt. 4-én lesz.

— **Az állami leányközéptanoda,** mint a „Hon“ jelenti, megnyilik a jövő hóban. Helyisége egyelőre az Erzsébet-téren lesz. E középtanoda 4 évi tanfolyamra van tervelve, melynek első évi folyamába 12 évet betöltött, s teljes elemi iskolát vagy a polgári iskola tanfolyamából legalább két évet elvégzett leányok vétetnek fel. Latin, görög nyelv mellőzve van, az angol nyelv csak fakultativ tantárgy, az ének rendes, de a zene nem. Testgyakorlat, rajz, embertan kötelezett tantárgyak. Jelenleg csak az előkészitő osztály s az első évi tanfolyam lesz megnyitva. Az intézet élén Molnár Aladár fog állani, mint miniszteri megbizott, a nélkül, hogy önmaga valamely tantárgyat előadna. Mint tanárok fognak működni: Berecz Antal, Harrach József, Káldy az énekre s Károly Gy. Hugó, ki már áttette lakását Kassáról a fővárosba. Ezenkivül 2 tanitónő. Az intézet fokonkénti emelkedésével állandó tanárok is fognak kineveztetni.

— **A sárospataki ref. főiskolában** szept. 16-án történt meg a két uj jogtanár: dr. Ballagi Géza és dr. Szánthó Gyula ünnepélyes beigta tása. Az ünnepély Kun Bertalan superintendens, mint egyházi főgondnoknak vezetése alatt ment végbe, a főiskola imatermében, az egész tanári kar és az összes tanuló ifjuság jelenlétében. A superintendens alkalmi beszéde után a két ifju tanár tartott szokás szerint székfoglaló beszédet; dr. Szánthó Gyula a római jog jelentőségéről, dr. Ballagi Géza pedig a sajtóügyi politikáról értekezett.

— **Tanárok kinevezése.** A közoktatási miniszter Beőthy Zsolt pénzügyminiszteri segédfogalmazót, képzett és tehetséges iróink egyikét, vizsgált tanárjelöltet, a budapesti VI. kerületi (terézvárosi) állami főreáltanodához rendes tanárrá nevezte ki a magyar irodalmi tanszékre; — Palóczy Lipótot a budapesti II. kerületi állami főreáltanodához a franczia nyelv tanárává.

— **Pestmegye iskolafentartó hatóságainak** tudtára adja a tankerületi kir. felügyelőség, hogy Dallos Gyula kir. másodtanfelügyelő ur folyó szeptember hó 15-ike óta Budapestre helyezte át lakását, miért is őt minden hivatalos ügyben, akár magán lakásán, akár a pestmegyei kir. tanfelügyelőség irodájában (mind a kettő IV. ker. belváros, egyetem-tér, 2. szám, 2. udvar, 2. emelet) sziveskedjenek megkeresni az érdekelt felek. Budapest 1875. szept. 18. — Dömötör János, pestmegyei kir. tanfelügyelő.

Balesetek, elemi csapások.

— **Nagy tűzvész a fővárosban.** Kedden este 11 óra után tűzlárma riasztotta föl a tűzőrséget s a Ferenczváros lakosságát. Az alsó-dunaparton, a vámház közelében levő Gregersen-féle nagy terjedelmü fagyár a mondott időben kigyult. A tűz, melyet óriási deszka-, parket-, butor, stb. készlet élesztett, oly rendkivül gyorsan terjedt, hogy mire a tűzoltók a helyszinére értek, már valóságos tűztengerhez hasonlitott az egész gyártelep. A lángok hatalmas magasságra csapkodtak, megvilágitva még a Gellérthegyet s a budai part alsó részét is. Megmenteni a gyárból semmit sem lehetett a roppant hőség és szerte csapkodó lángok miatt, s a tűzoltóknak egész erejüket arra kellett fölhasználni, hogy megvédjék a szomszédos épületeket. Leginkább egy bőrgyár volt fenyegetve, melyben állitólag másfél milliónyi érték van. Szerencsére a tűz tovaterjedését meggátolta a derék tűzoltók buzgósága, kik másnap délig dolgoztak a helyszinén, hol még füstölgött akkor az omladék. A Dunaparton levő roppant fa-rakás is kigyulladt, s jóllehet három szivattyuból eresztették rá a vizet, mégis csak több órai fáraszto munka után olthatták el. Elterjedt hir, hogy a tűz oka gyujtogatás volt. Szerencsétlenség is történt. Szabados nevü városi tüzoltó a párkányok körül dolgozott, midőn egy párkány leszakadt és vállát sulyosan megsebesitette, ugy hogy azonnal haza kellett szállitani. A kárt 350—450 ezer forintra becsülik, azonban a telep biztositva volt 300 ezer frt erejéig külföldi biztositó társulatoknál. A népszinház belső felszerelése és butorai is e gyárban készültek, de már el voltak szállitva a gyárból, mikor a tűz támadt.

— **Vasuti baleset.** Bázelből távirják folyó hó 22-dikéről: „Ma d. e. 11 órakor a zürichi tó balfelén levő vasut töltése a horgeni állomás előtt 100 láb hosszuságban a tóba sülyedt. Attól tartanak, hogy az egész horgeni indóház épitményeit is hasonló sors fenyegeti.“

Mi ujság?

— **Azon t. előfizetőinket,** kiknek előfizetése szeptember hó végével lejár, kiadó-hivatalunk a megrendelések mielőbbi beküldésére kéri föl, hogy a lap küldésében fönnakadás ne történjék.

— **Deák Ferencznél,** városligeti nyári lakásán szept. 21-én tisztelgett a budapest-belvárosi választók küldöttsége, hogy a képviselőjelöltség elvállalására ismét fölkérje. Várady Károly küldöttségi elnök beszédére Deák Ferencz a következőleg válaszolt:

„Köszönöm, barátim, Pest-belvárosa választóinak magasra becsült bizalmát, melylyel engem felkaroltak és évek óta támogatnak, még most is, midőn a kor és sulyos, hosszas betegség teljesen megtörtek. Azóta, hogy a választásról kénytelen voltam lemondani, egészségem tetemesen javult ugyan, de még helyre nem állott, mert még sulyos bajok környeznek, többi közt lábaimban, melyeket nem tudok használni, — vezetés nélkül menni nem tudok; főbajom, az asthma, most is gyakran kinoz. Igen valószinü tehát, a mig nagyobbmérvü javulás be nem áll, én a kötelességnek, melyet reám rónak, teljesen ugy, a mint akarnám, megfelelhetni nem fogok. De a választás nem néhány hétre, hónapra, hanem évekre történik, és én egészségem javulásának reményében köszönettel igen is elfogadom a választást és azt kérem, hogy a választóknak tudtul adják, miszerint megeshetik, hogy nem ugy és annyira vehetek részt a közügyekben, mint a mennyire óhajtom. Köszönöm szives barátságukat.“

Deák ezután a küldöttség tagjaival hosszabb ideig élénken és jó kedvvel társalgott, s többek közt fölemlité, hogy a meddig lehet, a városligetben marad, körülbelől okt. végeig; reméli, hogy az időjárás ezentul is kellemes lesz, ugy mint eddig. Ezt — ugymond — annál is inkább reméli, mert nálunk az ősz rendesen kellemesebb a tavasznál. Időjárásról levén szó, Deák Ferencz szóba hozta hazánk sajátságos égalji viszonyait, és azok jellemzésére fölhozta az 1805-ik évet. Ez — ugymond — nagyon emlékezetes esztendő, akkor oly nagy volt a fagy, hogy tizenkét hónap közül csak kettő mult el fagy és dér nélkül. Az egyik hó a julius, akkor nem volt fagy, augusztusban már ismét volt fagy. A másik hónap, mely fagy nélkül mult el, — november hava volt.

Szept. 23-án reggel 8 órakor történt meg a választás, a midőn a belvárosi választók tekintélyes számmal gyültek össze a városház tanácstermében, hol Várady Károly fölemlitvén, mikép Deák Ferencz, javulása reményében, elfogadta a fölajánlt jelöltséget, őt ezennel huszonegy választó nevében képviselőnek ajánlja. Erre általános éljenzés hangzott föl. Félóra multán aztán az elnök, minthogy más jelölt nem jelentetett be, Deák Ferenczet a jelenlevők zajos éljenzése között országos képviselőnek nyilvánitá. A választás után tekintélyes küldöttség kereste föl Deák Ferenczet, hogy megvigye neki a választási jegyzőkönyvet. Deák Ferencz, ki a küldöttséget városligeti laka verandáján várta, Havas Ignácz választási elnök üdvözlő szavaira megköszönte a választók bizalmát s igy végezé beszédét: „Köszönöm a belváros választóinak, hogy annyi türelemmel voltak irányomban... Örökké nem tarthat a baj és akkor megteszem kötelességemet. Ajánlom magamat szives barátságukba!“ — Királyi Pál a belvárosi választók nevében két ékes virágbokrétát nyujtott át az „öreg ur“ ápolóinak: a Nedeczky kisasszonyoknak.

— **A királyné és Rudolf főherczeg** a jövő hó elején a fővárosba érkeznek és innen Gödöllőre rándulnak, hol az őszi hónapokat tölteni fogják. A király már vasárnap Gödöllőre jő és jelen lesz a hadgyakorlatokon, melyeket e hó 27-én és 28-án Péczel, Keresztur és Kerepes községeknél tartanak.

— **V. Ferdinánd özvegye,** Mária Anna királyné meghatottan vette tudomásul a magyar képviselőház, valamint Pestmegye részvétfóliratát, fölkérvén egyuttal a miniszterelnök urat, hogy őszinte köszönetét nyilvánitsa ugy a képviselőháznak, mint Pestmegye közönségének.

— **Albrecht főherczeg,** ki több napig vendége volt a német császárnak s részt vett a porosz csapatok nagy hadgyakorlatain Liegnitz környékén, f. hó 18-án Arthur angol herczeggel visszautazott Bécsbe. A főherczeg felette szives módon bucsuzott el a német császártól. Egyátalán a főherczeg ott mulatása idején folyvást igen szives viszonyban állott a német császárhoz. Mint illetékes szakértő nagy érdekkel kisérte a porosz csapatok hadgyakorlatait, s a német császár igen örvendett annak, hogy katonai körökben oly nagyra becsült vendége ennyi részvétet tanusit a porosz katonai ügyek iránt.

— **Fényes esküvő** volt hétfőn Bécs mellett, Ebenthalban. Királynénk fivére: Miksa Emanuel bajor herczeg vezette oltárhoz Koburg Amália herczegnőt. Az esketést Haynald Lajos kalocsai érsek végezte. Jelen volt a Koburg-család majdnem minden tagja, József főherczeg, mint közeli rokon, Károly Lajos és Rajner főherczegek, Nemours, Aumale, Montpensier és Alençon orleansi herczegek, Arthur herczeg, mint az angol és Károly Tódor, mint a bajor udvar képviselője. A brüsseli és lissaboni udvarokat illető követeik képviselték. A vendégek legnagyobb része vasárnap érkezett Bécsbe, a többiek közt Alençon herczegné, királynénk ifjabb testvére. Királynénkat a sassetoti baleset tartotta vissza a megjelenéstől. A királyt Károly Lajos főherczeg képviselte. Esküvő után ebéd volt. Ezután a fiatal pár Münchenbe utazott.

— **Blaháné esküvője** hétfőn délelőtt nagy fénynyel ment végbe a belvárosi plébániatemplomban. A tágas egyházat a közönség a szó szoros értelmében zsufolásig tölté meg, ugy, hogy a násznépnek alig lehetett utat nyitni. A templomba nem fért közönség az utczán szorongott, s mikor a menyasszonyt meglátta, zajos éljenekkel üdvözlé. A násznép fényes látványt nyujtott. A vőlegény: Soldos Sándor, gr. Péchy Manó násznagy és gr. Keglevich Tibor vőfély magyar diszruhában jelentek meg, a menyasszony fehér selyemruhában aranynyal átszőve és csinos magyar főkötőben; Felekiné és Paulainé nászasszonyok; Szigligeti Ferike, Kölesi Mariska, Darai Karolin nyoszolyó leányok fényes magyar öltözeteket viseltek. B. Podmaniczky Frigyes intendans, ki mint tanu szerepelt, honvédőrnagyi egyenruhában volt; báró Baldácsy Antal násznagy, Mártonffy Frigyes, és Ujházy Ede vőfélyek, ugyszintén a nemzeti szinház tagjai közül többen attilát viseltak. Az esketés alatt oly nagygyá növekedett a közönség, melynek legnagyobb részét nők képezék, hogy a násznép nem mehetett ki a főbejáratokon, hanem a kis mellékajtón át kellett távoznia s a templom és a városháza közti téren szállt kocsiba. Itt is nagy néptömeg volt együtt, mely zajos éljenekkel fogadta a kijövő menyasszonyt.

— **Házasság.** Cselko István, tánár a magyaróvári felsőbb gazdasági tanintézetnél, f. hó 23-án tartá esküvőjét a lipótvárosi templomban Hosszu Szidonia kisasszonynyal.

— **Dr. Römer Flóris** jeles régészünk a héten részt vett a német természettudósok gráczi nagygyülésén, hol hizelgő ovácziával fogadták, s egyik szakosztály elnökévé választották meg.

— **Thaisz Elek sajtópörét** Czappel Károly, a „P. Lloyd“ munkatársa ellen szept. 23-kán tárgyalták az esküdtszék előtt. Okot szolgáltatott e sajtópörre az emlitett lap azon közleménye, hogy a hatósági közegek a piaczokon mindenféle zsarolásokat üznek. Az esküdtszék nem

MDK

Lehmann Mór

a szinh. diszleteit festette

A szmbathelyi állandó szinház megnyitása. Vas, Ujs. 188o. 34.sz. 568. l.

MDK

Lehmann Mór

Laurisin L: A m. Operaház. 1941. 29. 1.

M-D-K

LEHMANN Mór díszletfestő
(1818,-77)
német származású magyarországon működött

Müvészettörténeti Á B c Bp. 1961. 104,553.e.

Lehmann Mór (Drezda, 1818. -- Rákosszentmihály, 1877. szept. 9.): a Nemzeti Szinház diszletfestője. A drezdai szinházban kezdte pályáját mint diszletfestő. 1834-ben a bécsi Carltheaterhez szerződött, 1850-ben udvari festővé nevezték ki. 1861-ben átvette a Carltheater igazgatását, de néhány hónapi müködés után Pestre szerződött diszletfestőnek a Nemzeti Szinházhoz. Dolgozott a pesti német szinházaknak és a Népszinháznak is. Néhány terve az OSZK Szinháztört.-i Osztályán található.

Pukánszkyné Kádár J.

Lehmann Mór (Drezda, 1818. — Rákosszentmihály, 1877. szept. 9.): a Nemzeti Szinház diszletfestője. A drezdai szinházban kezdte pályáját mint diszletfestő. 1834-ben a bécsi Carltheaterhez szerződött, 1850-ben udvari festővé nevezték ki. 1861-ben átvette a Carltheater igazgatását, de néhány hónapi működés után Pestre szerződött diszletfestőnek a Nemzeti Szinházhoz. Dolgozott a pesti német szinházaknak és a Népszinháznak is. Néhány terve az OSZK Szinháztört.-i Osztályán található.

Pukánszkyné Kádár J.

Lehmann Mór díszletfestő

Magyar Életrajzi Lexikon

Lehmann

Foto

Laid

Vas. Ujs 1875.

646 l.

Lehmann

festő.

irod

Hírések arcképcsarnoka. A kis Lehmann. Klic által rajzolt karrikaturájával. Borsszem Tanks 1869. 92. sz.

tabb, mint a lángészé, a tehetségeké? Hát valamint a költőt a Múzsa, nem az alkotó isten csókja avatja-e föl ezeket e méltóságra, az adománynyal, melyet bölcsejükbe vetett?

Nem, nem; mundus se expediet. Ne féljünk, hogy az emberi társadalom valaha puszta, egyalaku, abrakoló óllá változnék; az egy akol meglesz, a jászol is meglesz benne minden ember számára.

De ne tartsunk attól, hogy ez unalmas, minden költészet nélkül való élet, és hogy az egyes ember hiuságának, nemesb dicsvágyának nem lesz meg a maga sarkantyuja; de sőt óriásival, annyival nagyobb lesz, a menynyivel nagyobb az egész kerek föld egy mostani sajátlagos országnál. Nagyobb lesz a szinpad, nagyobb a közönség, tehát nagyobb az erkölcsi jutalom, ergo, nagyobb lesz az ösztön, a dicsvágy és annak lázas tevékenysége.

Az egyenlőség, a teljes egyformaság persze hogy unalmas lenne. De ne féljünk ettől, mert az ember soha sem lesz egyenlő. Az egyenlőség csak az anyagban lesz meg, az erkölcsi, szellemi világban jobban meg lesznek a különbözetek, mint ma és valaha. *Csak éhező ember nem lesz* a földön, csak abban leszünk egyenlők, hogy lesz mindenkinek, a mi legszükségesebb. Minden egyes embernek meg lesz a módja, hogy tanuljon és kifejleszsze természetadta képességeit. De az erkölcsi, szellemi téren a különbözetek, és pedig jogos, senki által nem ellenzett, sőt örömriadallal üdvözölt különbözetek, a kiváló tehetségek királyságai meg lesznek akkor is — és birodalmuk nagyobb, mert átalános, az egész világra kiterjedő hirrel, olyan lesz, hogy a jövő e fejedelmei elmondhatják, mint ma *Carver*, hogy az ő birodalmuk fölött a nap nem áldozik le sehol. És ha most, mikor az emberiségben rejlő teremtő, alkotó geniusnak csak századrésze fejlődhetik azzá, a mivé tehetsége, természeti adománya képesiti — és már van vasutunk, villanytávirdánk stb. — mi lesz akkor, ha majd egyetlen talentom nem marad eltemetve a föld alatt, mint a somkoró — de mind valamennyi kibuvik az őt most eltemető társadalmi kiváltságok előnyözöttség kérge alól és versenyez az őt megillető elsőség koronájáért?

Minő világ lesz ez?! Ki nem óhajtaná ezt megérni?

Ave humanitas futura, morituri Caesares te salutant!

Vajda János.

Világ-óra.

A jó taneszköz nem kis hatással van valamely tantárgynak nemcsak elsajátitására, hanem kellemessé tételére és népszerüsitésére is. A nagy közönség nem mintaképe a szorgalmas tanulónak, nem vesz magának sok fáradságot valamely tárgy elsajátitásához; ugy szeret tanulni, ha az könnyen és játszva megy, s ugy van a tárgy előadva, hogy örömét, mulatságát találja benne. Ennek a körülménynek bizonynyal nem kis része van abban, hogy a száraz és fáradságos utángondolást igénylő philosophiai tudományok már alig találnak olvasókra, ellenben a kisérletek megkapó szépségeire támaszkodó természettudományok egyre szélesebb körökben hóditják olvasóikat.

Az eszköz, melynek rajzát ezuttal bemutatjuk, a világ-óra, vagy geoskopisuk-inga, igen sokat fog tenni a földrajz, különösen pedig a csillagászati földrajz megkedveltetésére. Aféle készülék ez, mely szemmel láthatóvá teszi a föld forgását saját tengelye körül.

Mint erre a czélra szolgáló eszköz nem az első, de ezen mostani berendezésében egészen uj. Foucault Leo már 1850-ben megmutatta kisérletileg a föld forgását. Egy jó hosszu inga, tehát hosszu zsinegre kötött ólom-golyó, ha jól van felfüggesztve és meglenditjük, óraszámra fel és alá fog lengeni, még pedig folyton ugyanabban az irányban. Felfüggesztési pontját megfordithatjuk, az inga nem fordul vele, hanem eredeti irányában teszi lendületeit. Foucault, a párisi Pantheon roppant magas kupolájában függesztette fel ingáját, s ugy lenditette meg; az inga járt, s a mint a kupola a földdel együtt 24 óra alatt egyet fordult, nem követte e fordulatot, hanem eredeti irányában maradt. Igy aztán óráról órára lehetett olvasni, hogy mennyit fordult maga a föld. Hasonló kisérletet készülnek tenni ez év szeptember havának első napjaiban a szombathelyi székesegyházban, a magyar orvosok és természetvizsgálók ez idei nagygyülése alkalmából.

A jelenleg bemutatott világóra, mely Beaux Pál lipcsei órás találmánya, nem ily berendezésü. Ingáját óramű tartja lengésben, s az alatta levő gömb, mely magát a földgömböt jelképezi: saját tengelye körül forog. A gömb fölött, attól függetlenül, 8 hajlitott réz rudacska vagy nyelv van, melyek közül kettő (egy elül és egy hátul) hosszabb, és melyek nem forognak magával a gömbbel, hanem mozdulatlanul állanak. Mikor a földgömb valamely helye épen ezen elül levő hosszabb rudacska alá ér, akkor van e helyen dél, az ellenkező oldalon éjfél. A delet mutató rudtól jobbra eső három másik rud, d. u. 3, 6, 9 órát mutat, a balra esők d. e. 9, 6 és 3 órát. A többi helyek idejét a fokok szerint le lehet olvasni. Igy p. o. ha épen Budapest fordult a delet mutató rudacska alá, akkor a d. u. 3 órát mutató jel alá Herat, Bokhara került, 6 óra a Koreai félszigeten és a Banda szigeteken van, éjfél Nuka-Hiván, reggel 6 óra pedig Bosztonban stb.

De ezen az órán nemcsak két hely időbeli különbségét lehet leolvasni, hanem azoknak egymástól kelet vagy nyugot felé való távolát is. Az óra földgömbje ugyanis kézzel is könnyen forgatható, mialatt egy kis mutató is vele forog. Ha a gömböt egyszer forditjuk körül, akkor e

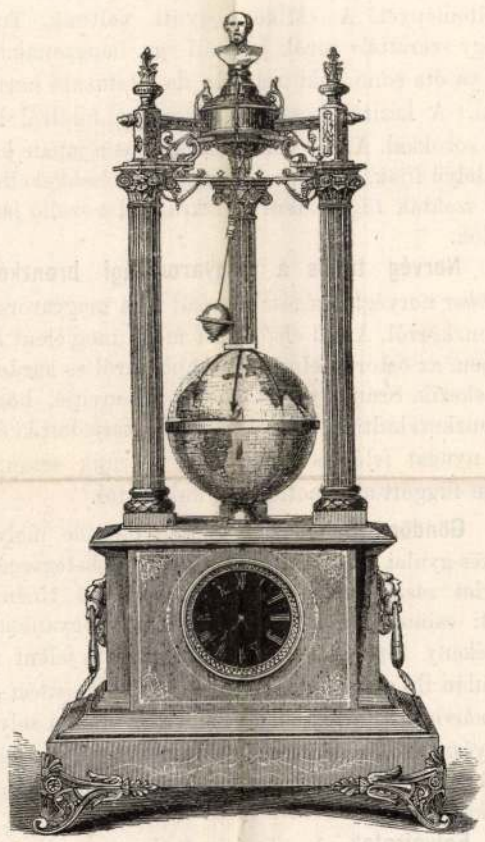

Világ-óra.

mutató kilenczvenszer fordul meg, s egy-egy fordulás mindig 400 kilométernek felel meg. Ha p. o. ugy helyeztük a gömböt, hogy a délvonal alá épen Pernambuco került Braziliában s aztán addig forgatjuk a gömböt, mig Zanzibár nem fordul oda, (Afrika keleti részén, amazzal körülbelül ugyanazon földrajzi szélesség alatt) akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy a mutató 18 és félszer fordult. A két hely egymástól való távola tehát 18 és félszer négyszáz, vagyis 7400 kilométert tesz ki.

Ily módon tehát ez óra által nemcsak azt tudhatjuk meg, hogy a föld legkülönbözőbb pontjain mennyi az idő, s a napszakának megfelelően kivül-belül mivel vannak elfoglalva az emberek (p. o. alszanak, dolgoznak, ebédelnek), hanem azt is megitélhetjük, hozzávetőleg, hogy két hely milyen távol esik egymástól.

A székely közmivelödési és közgazdasági egyesület tordai közgyülése.

A Székelyföld és lakói érdekének előmozditására alakult derék egyesület Tordán tartotta idei közgyülését. Nem volt oly népes, mint remélték, de ennek oka a kellemetlen idő, mely már a közgyülés napjait is megelőzte s a gyülés alatt is tartott.

E hó 14-én reggel érkezett meg a vendégek legnagyobb száma s a központi választmány a *gyéresi* vasuti állomáshoz, melyet csinosan földiszitettek. Torda-Aranyosmegye alispánja, *Veress* Dénes, üdvözölte itt az érkezőket, kiket egerbegyi és gyéresi banderisták kisértek Tordára. A tordai hidnál báró *Kemény* György főispán fogadta lelkes beszéddel a vendégeket, kinek nevében *Hajós* János elnök és miniszteri tanácsos válaszolt, kifejezvén örömét a fölött, hogy az egyesület által képviselt közmivelődési és ipari czélok iránt e fogadtatás ünnepélyessége által tanusitott méltánylást és érdeklődést tapasztalhatja, a megye és város tisztviselői és lakossága részéről. Erre harsány éljenzés és taraczkok durrogása válaszolt.

Az elszállásolás s egy kis pihenés vette igénybe e nap délelőttjét. Délben Veress alispánnál ebéd; délután 6 órakor a Kocsárd felől érkezettek fogadtatása, kiket *Nessenfeld* Miklós városi tanácsos köszöntött s kik az ismerkedési estélyre érkeztek meg, mely a «Magyar korona» fogadó nyári étkező helyiségében vidáman folyt le.

A *közgyülés* a református templomban tartatott. Aug. 15-én délelőtt 10 órára diszes és válogatott közönség jelent itt meg.

Hajós János elnök megnyitó beszédében az egylet czéljait ismertette, s fölemlité, hogy bár az alapszabályok értelmében a közgyülések a Székelyföld különböző pontjain volnának tartandók: mindazáltal hálásan fogadták el Torda-Aranyosmegye meghivását, hogy Tordán tartsák meg ez évi közgyülést, mert a magyar Tordamegye és a székely Aranyosszék között századok óta a legbensőbb, testvéri kapocs van. Mindig együtt iparkodtak közös érdekeiket előmozditani, együtt volt részük búban és örömben. Székely és magyar egyesült erővel vivott kemény csatákat a történelmi nevezetességü Keresztesmezőn, s fegyvereiktől rettegve félt az ellen. De a békésebb időket élő utódoknak nem meghalni, hanem élni és munkálkodni kell a hazáért. S a munkakedvet éleszteni, a Székelyföld kulturális érdekeit lehetőleg előmozditani jutott feladatául a székely egyletnek.

Buzogány Áron titkári jelentésében a központi választmány működésének főbb mozzanatait tüntette fel, a csikszeredai nagygyülés óta. A központi választmány intézkedést tett, hogy a Romániával történt vasuti összeköttetés folytán az ipar és kereskedelmi téren hasznositható székelyföldi áruczikkek Keleten piaczot nyerjenek. E czél lehető elérhetése czéljából ugy a kereskedelmi miniszterhez, mint a bukaresti osztrák-magyar konzulatushoz kérelem intéztetett. A Székelyföld számára külön ipar- és kereskedelmi kamara felállitásának kérdése tétetvén fel, a háromszéki és csikmegyei hatóságok már is hathatósan és igen nyomós érvekkel irtak fel a kereskedelmi miniszteriumhoz. A székely kivándorlás ügyének tanulmányozása eddig is a központi választmány egyik főfeladata volt. E részben gróf Kálnoki Dénes főalapitó és tiszteletbeli elnök inditványára bizottság küldetett ki szükséges tanulmányozás és kellő jelentéstétel végett. A mult tavaszra Budapestre tervezett székely ipari és műipari kiállitás azért maradt el, mert a fővárosban 1881-re egy orsz. iparkiállitás terve merült fel, s ebből kifolyólag czélszerűnek vélte a választmány, hogy a tervezett kiállitást, külön osztályban, ez időre rendezze. A S.-Szt.-Györgyön megalakult első székely szövőgyár tagjai közé lépett az egylet két részvénynyel, s ezenkivül a központi választmány a maga körében 150 frtot gyüjtetett a szövőgyár részére. A sz.-udvarhelyi első székelyegyleti takarékpénztár a mult év végén 205 frt 14 krt (2% nyereményt) irt át az egylet javára. A váczi vesszö-szalma-fonó tanműhelyben a lefolyt tanévben három székely ifjut tanittatott az egylet. Az egylet az utóbbi év alatt 70 uj taggal, köztük 4 alapitó taggal szaporodott. Összes vagyona 9618 frt 81½ krt tesz. Bár csekély összeg ez, mindazáltal, ha tekintetbe veszszük, hogy a «székely-egylet» csak öt év óta áll fenn, mégis kielégitő. Az egylet mély hálával mond köszönetet br. Kemény Gábor földm. és közgazd. miniszternek, ki épen a legutóbbi napokban 500 forint állami segélylyel gyarapitá az egylet tőkéjét.

Következett a különféle *inditványok* tárgyalása. Hosszasb eszmecsere folyt a székely ipar és kereskedelemnek Kelet felé való fejlesztéséről. A legnevezetesb inditvány gr. *Bethlen* Kálmántól származott, de ez — épen fontosságánál fogva — csak a jövő évi közgyülésen fog tárgyaltatni. Az inditvány oly egyesületek alakitásáról szól, melyek a földmivesek számára olcsó hitelt nyujtanának. E czélra egyes községekben pénz- és magtáregylet és földadó-alap létesitési egyletek alakulnának, melyekhez a földmives munkával gabnával, s vagy csekély fizetéssel járulna.

A gyülés első része 1½ órakor ért véget. A tagok a «Korona» termében gyültek össze ebédre. A gyülés 5 órakor nyilt meg ismét.

A tárgysorozat első számát b. *Kemény* Endre

**

«Székely és magyar» czimű költeményének elszavalása képezte. *Nagy* Olivér szavalta el hatásosan. A jelenvolt szerzőt zajosan megéljenezték. A költemény befejező sorai ezek:

. . . . . «székely és magyar
Együtt bukott el, s együtt támadott;
Egyszerre rengett ajkán méla dal,
S a tulcsapó kedv együtt áradott,
S fényben, homályban elmult ezred éve,
Hogy testvérét nem hagyta cserbe vére.

Folytassuk hát, mit őseink tevének,
S népünk hatalma, fénye ujra gyul!
S mit Árpád és Zandirhám esküvének.
Ha ég szivünkbe' olthatatlanul:
Ugy senkinek sem lesz hatalma rája,
Hogy elbukjék e büszke nép hazája.»

Majd *Téglás* Gábor tanár «Tordától — Toroczkóig» czimmel tartott felolvasást s Toroczkó geologiai viszonyait fejtegeté.

A napot a kaszinóban rendezett tánczestély fejezte be. Az estély 250 fortot jövedelmezett részben a nőegylet, részben a székely-egylet javára.

E hó 16-án a gyülés megalakitotta a tiszti kart. Elnök ismét Hajós János lett, alelnök gróf Nemes Nándor, bizottsági tagok: Dr. Antal Géza, Barabás Miklós, Bedő Albert, Borosnyai Oszkár, Buzogány Áron, Deák Farkas, Feleki Miklós, Illyés Lajos, Jakab Elek, Nagy János, Pulszky Ferencz, Szász Károly, Szentgyörgyi Imre, dr. Takács Lajos, Thuróczy Adolf. Délben a főispán adott bankettet, melyen egyebek közt a román testvériséget is éltették. Délután kirándulás volt a kivilágitott sóbányába, este lakoma a polgármesternél.

Augusztus 17-én mintegy harminczan rándultak ki *Toroczkóra*, hol küldöttség, banderium, taraczkdurrogás fogadta őket. Toroczkó fel volt lobogózva s a vendégek tiszteletére rendezett lakománál ottani leányok szolgáltak föl, nemzeti viseletökben. Este kilenczórakor érkeztek vissza Tordára, hol ekkor épen kivilágitással, tűzjátékkal, zenével ünnepelték a király születésnapjának előestéjét. Kezdődött aztán a bucsuzás, s e hó 18-án a látogatók elhagyták a vendégszerető várost s nagy részük Kolozsvárra, a dalárünnepélyre utazott.

Irodalom és művészet.

Rumy élete; irta *Kőrösy* László (az «Esztergom és Vidéke» szerkesztője). E 16-odrétben 168 lapra terjedő kötetkében a szerző arra a nem igen hálás feladatra vállalkozott, hogy Rumy Károlyt, a század első felének egyik német-magyar iróját és tudósát, a korában ért megtámadások alól föloldja s hazafiságát tisztára mossa. Rumy sokoldalu, de meglehetősen felületes, rendkivüli szorgalmu, de szellemtelen iró volt. Leginkább németül irt s magyartalanságáról volt ismeretes, sőt pánszláv hajlamokkal is vádoltatott. Ezért különösen a Bajzáék körétől, a «Kritikai Lapok»-ban erős megtámadásoknak volt kitéve s Bajza (vagy Vörösmarty) egy maróan gunyos epigrammal is megtisztelte. Rumy védte magát a hogy lehetett; de végiglen rossz viszonyban élt az «Auróra» és «Athenaeum» embereivel s az akadémiában is uralomra jutott párttal, mely akkor költészetben és tudományban a nemzeti irányt s a hazafiságot képviselte, nem minden politikai szinezet nélkül. Rumy 1847-ben halt meg, a nélkül, hogy a közvéleménynyel s ez vele kibékülhetett volna. Esztergomban, mint az ottani szemináriumon a magyar jog előadója, fejezvén be életét, — helyes, hogy életirása s tagadhatatlan érdemeinek méltánylása, hibáinak mentsége ugyanez érseki városból kerül ki, hol élete utolsó husz évét — addigi hányattatásaihoz, s harczaihoz képest aránylag csöndes munkásságban töltötte. A mindenesetre érdekes irodalomtörténeti adalékul szolgáló mű ára 1 frt 50 kr.

Magyartalanságok, betűrendben. Gyakorlati nyelvkalauz, stb. stb., irta Führer Ignácz, gyakorló iskolai tanitó és képzőtanár. — Mielőtt a «magyartalanságok betűrendben» megkezdődnének, a szerző előbeszéde ily körmönfont magyarsággal üdvözli az olvasót: «Hirlapirodalmunk roha*nos* (vagy rohamos, vagy rohanó) fejlődésével nyelvünk romlása egyenlő lépést tart (hält gleichen Schritt). — Ha van, a mi viszonyaink közt némi (?) aggódást kelthet: *az abban áll*, hogy . . .» De elég! Ilyen magyarosan iró urak akarnak minket magyarul tanitni s mennydörögnek a magyartalanság ellen és pedig betűrendben! Oh tempora! Führer ur, különben, a ki magyar nyelvtant, számtani példatárt, földrajzot, természetrajzot, hazai és világtörténetet, franczia nyelvtant irt, a héber bibliát és a Rousseau Emiljét forditotta, s igy igen egyetemes tudásu ember (nem: férfiu, szerinte ez németes volna!), a czimlap szerint gyakorló iskolai tanitó (helyes) és képzőtanár (egy szónak irva!). Kérjük, kezdje a magyartalanságok irtását magamagán! — A 42 lapra terjedő füzet Tettey bizománya; ára tanulók és tanitók részére (! részére!) csak 30 kr.; más halandó 40 kron kapja. Nem kérünk belőle, sem emelt, sem leszállitott áron!

Kossuth emlékiratai Ausztriában. Kozubovszky lengyel iró Kossuth Lajos «Iratait» lengyel nyelvre akarja leforditani. Mindenekelőtt Orosz-Lengyelország kormányzójához s Galiczia Landmarsaljához folyamodott az iránt, hogy a megjelenendő mű terjesztése ne gátoltassék. Az orosz kormányzó megengedte, de az osztrák marsal határozottan és minden indokolás nélkül nemcsak hogy megtagadta a kérést, de intézkedett is, hogy a mű megjelenése után oda becsempészhető ne legyen.

Petőfi japán nyelven. Nem régiben irtuk, hogy Petőfitől egy pár költeményt khinai nyelvre forditottak. Most Hogma japáni követségi titkár, ki Bécsben megtanult németül, németből leforditotta japán nyelvre Petőfinek «Reszket a bokor» czimü költeményét. A «Mikor együtt voltunk, Tudom hogy szerettél» sorok japánul igy hangzanak: «Its zo ya óta sono toki wa, Ma da atatakaki harugessiki.» A kézirat hosszu papirszalag, fölülről lefelé irt sorokkal. Az ily verses szalagokat a japán költői kedélyü ifjak, aranyos és szines diszitésekkel ellátva, föl szokták függeszteni a fákra, hol a szellő játszik velök.

Norvég tudós a magyarországi bronzkorról. *Undset* norvégiai régész munkát irt a magyarországi bronzkorról. A mű első, épen most megjelent füzetében, az őstörténelmi ruhakapcsokról és kardokról értekezik. Számos rajzzal be is bizonyitja, hogy a bronzkori kultura Magyarországból terjedett ki észak és nyugat felé, és hogy hazai iparunk semmiképen nem függött a németországi kulturától.

Göndöcs Benedek apát ama beszéde, melyet a békés-gyulai iparos ifjusági önképző és betegsegélyző egylet zászlajának fölszentelésekor e hó 15-én tartott, csinos kiállitásban megjelent. Ugyancsak e tevékeny főpaptól egy népszerü füzet is jelent meg Gyulán ily czim alatt „*Hogyan kell tenyészteni a selyemhernyót?*“ a legszükségesb tudnivalók a selyemtenyésztésről, a gyermekek és a nép számára, kérdésekben és feleletekben. Kapható a szerzőnél, ára 10 krajczár.

Folyóiratok. A „*Természettudományi Közlöny*“ augusztusi füzete terjedelmes kivonatban adja dr. Balogh Kálmánnak ama szép emlékbeszédjét, melyet a tud. akadémiában Bernard Clauderól olvasott föl. További főczikkei: «A nándori barlangcsoport Hunyadmegyében,» Téglás Gábortól: «A kutviz fölismerése a tejben» Fuchs Dávidtól, és számos kisebb közlemény. — Az „*Erdészeti Lapok*“ augusztusi füzete most is tartalmas és az erdő-ügyben érdeklődők tanulságos közleményeket és ismereteket találnak benne. Rut Antal főerdőmester a bükkfa butorléczekről; Gelinek Tivadar erdőrendező a bégavölgyi kocsános tölgyek növekvéséről; Viky Antal az erdei vetéskertek miveléséről; Fuchs János a kőrisfa sinléséről, Székely Mihály a famunkákon alkalmazandó diszitésekről irtak, stb.

A nemzeti szinházban ő felsége születésnapjának előestéjén a „*Varázsfuvola*“ opera került szinre, s különös vonzerőt adott az előadásnak *Spányik* Irma k. a., mint szerződött tag első föllépte Pamina szerepében. A kisasszony, ki még pályája kezdetén van, kellemes szinpadi jelenség, tömör egészséges hanggal, s iskolázottsága máris figyelemre méltó. A játékban azonban még fejlődnie kell. A közönség igen barátságosan fogadta és sokszor megtapsolta.

A népszinházhoz az igazgatóság egy fiatal énekesnőt, *Hegyi* Aranka kisasszonyt szerződtette, ki két izben lépett föl eddig operettében, köztetszés mellett.

Az „Apollo“ zenemű-folyóirat augusztusi száma a következő tartalommal jelent meg: I. Melodrámák Vörösmarty Mihály «Csongor és Tünde» czimű szinjátékához, szerzé Allaga Géza. «A fölébredt gyöngyvirág», magyar ábránd Müller Józseftől. «Annapolka», Duna Elemértől. «Dalra fiuk», dallama Palotásy Jánostól, férfinégyesre alkalmazta Riszner József. «Magyar dalok» Magurányitól. Mellékletül Berlioz Hektor fénynyomatu arczképe van csatolva.

Közintézetek, egyletek.

A szombathelyi állandó szinház megnyitása. Vasmegye székhelyén, Szombathelyen e hó 19-én nyitották meg ünnepélyesen az állandó szinházat, melyet a megye és város áldozatkészsége emelt az ország eme határszélén, a magyarosodás otthonául. A szinház képét lapunk már a mult évben (a 15-dik számban) bemutatta. Nem pompás palota ez, hanem csinos hajléka Thália-nak. A tervet Hauszmann Alajos budapesti műegyetemi tanár készitette hozzá, s körülbelül 36—40,000 frtba került fölépitése. A telket a város ajándékozta, e mellett 1500 frtot is adott; Vasmegye 15,000 frtot szavazott meg; hg. Batthyány Fülöp 1000, gr. Festetich György 800 frttal járultak a hazafias czélhoz. Ezek a nagyobb adományok; ezeken kivül 10 frtos részvények voltak kibocsátva, s gyüjtőiveken is több ezer forint jött össze, ugy hogy mindössze csak pár ezer frt van fedezetlenül. Az állandó szinház emelésére már 1865-ben alakult bizottság Horváth Boldizsár elnöklete alatt, de nemsokára a politikai mozgalmak elvonták tőle a kellő figyelmet, ugy hogy csak 1877-ben pendült föl ujra az érdeklődés, s ez alkalommal már a czél elérésével. A szinház a Széchenyi-téren emelkedik s az előtte elterülő kerttel a város egyik légszebb pontja. A szombathelyi állandó szinház a tizedik a fővároson kivül. Van eddig: Kolozsváron, Kassán, Miskolczon, Szabadkán, Győrben, Debreczenben, Aradon, Székes-Fehérváron és legujabban Békés-Csabán. A pozsonyi és soproni szinházakban rendesen német szinészek működnek, s ekkép ezeket a magyar állandó szinházak közé nem sorolhatni; a a temesvári szinház pedig leégett. A szombathelyi szinházra nézve Vasmegye és a város hatósága kimondta, hogy abban csak magyar előadást lehet tartani. A szinházba szép előcsarnokon át juthatni. Nézőtere, mely egészen vasból van szerkesztve, száz zártszékkel, 22 páholylyal s 30 erkélyszékkel, nemkülönben földszinti álló, másodemeleti ülő és állóhelyeivel összesen 450 embert képes befogadni. A szinház belső dekorácziója sokban emlékeztet a budapesti népszinházra. Alapszine világos sárga, dus aranyozással. A páholyok belső diszitése piros kárpit és függönyös. A szinpad Gallónak, a népszinház gépmesterének munkája. A nagy függönyt Heinrich udvari festő, a diszleteket Lehmann Mór festette, mig a gáz- és vizvezetéket Zellerin budapesti bádogos rendezte be, a falfestészeti munkákat pedig Schok készitette. A vállalkozók egytől-egyig mind magyar emberek. Az épitési s berendezési költségek körülbelül 60,000 frtra rugtak.

A megnyitó előadás nagy lelkesedés közt ment végbe. Beödy szintársulata Csiky Gergely „*Proletárok*“ czimű darabját adta elő, Prielle Kornélia és Márkus Emilia k. a. a nemzeti szinház tagjainak közreműködése mellett, kiket bokrétákkal és koszorukkal árasztottak el. Az ünnepélyes este Kölcsey hymnuszának eléneklésével kezdődött; ezt a Márkus Miklós által irt és Márkus Emilia k. a. által szavalt prolog követte. A két művésznő ezüst babérkoszorut is kapott emlékül.

Az országos dalárünnepély vendégei e hó 18-án vonultak be a városba szives és zajos üdvözlések közt. Nagy-Váradon az indóházban gyültek össze a Magyarország különböző vidékéről való dalegyletek, szám szerint 24 (közel 700 taggal) és külön vonaton utaztak Kolozsvárra, hová délután érkeztek meg. Az ünnepélyes fogadtatásnak az idő is kedvezett. Az indóház lobogókkal és füzérekkel volt diszitve, s mindenfelé nagy tömeg foglalt helyet. Az érkezetteket *Veress* Sándor, mint az elfogadó bizottság tagja üdvözölte, s beszédére *Bartay* Ede, az orsz. dalárszövetség alelnöke válaszolt. A bevonulás zászlók alatt, zene mellett, virág-szórás és nagy éljenzés közt történt meg. A városház előtt *Gyarmathy* Miklós megyei alispán tartott beszédet s ezután az elszállásolás kezdődött. E napig 27 egylet érkezett meg a bejelentett harminczból. Aug. 19-én délelőtt a dalárszövetség tartotta közgyülését gr. Eszterházy Kálmán elnöklete alatt, s titkos szavazattal jury-tagokká a következők választattak: Bartay Ede, Erkel Ferencz, Ábrányi Kornél, Zimay László, Simonfy Kálmán, Stöger Béla, Gunesch Károly, Inglückhofer, Gegenbauer. Ugyancsak délelőtt a versenyző dalegyletek próbát tartottak a szinkörben;

Lehmann Mór

Néhány dipletterve az Országos Széchenyi Könyvtár Színháztörténeti Osztályán található.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

262 f.

M.D.K.

Lehmann Mór

Andor Károly: "A magyar diszletfestészet" cimmel ir a müvészről, aki „az első volt, aki az al-secco festészetet meghonositotta. Külföldi tanulmányutja után a bécsi Karl-Theater igazgatója lett. Később Rigában festett diszleteket, majd a hatvanas évek elején jött Magyarországra. Előbb az Erzsébet-téri német szinház diszleteit festette, majd a Nemzeti Szinházhoz került. 1873-ban a Nemzeti Szinház festőtermet épittetett számára. Ez az épület volt a magyar diszletfestészet bölcsője. Első tanitványa Spannraft Ágoston volt.

Magyar Salon, Bp. 1904. dec. hó 41. kötet 217-221. lap

MDK

Lehmann Mór

Vasárnapi Ujság 1886. 76o.l.

javaslatot terjeszt elő, melynek értelmében az új dalműszinházban évente nyolc hónapon át csak magyarnyelvű előadásokat lehessen tartani. A közgyűlés többsége a javaslatot feleslegesnek nyilvánítja. A következő napon, július 11-én a belügyminiszter az új szinház építési programmjának előkészítési munkálataira bizottságot nevezett ki, melynek elnöki tisztét br. Podmaniczky Frigyesre ruházta s a maga képviseletét Ribáry József miniszteri tanácsosra bízta. Tagjai a Közmunkák Tanácsa részéről Lipthay Béla és Ybl Miklós, Pest városa részéről Havas Ignác, Csengey Endre, Királyi Pál és Gerlóczy Károly, a Nemzeti Szinház képviseletében Erkel Ferenc, Szigligeti Ede és Lehmann Mór. Szakértők Weber Antal és Szkalniczky Antal építészek.

Érdekes megemlíteni, hogy mielőtt még bármilyen határozott állásfoglalás történt volna a szinház megépítését illetőleg, Ybl Miklóst már erősen foglalkoztatta a kérdés. A július 14-i értekezleten bemutatja az új operaháznak saját elgondolása alapján, minden meghatározott cél nélkül, saját elhatározásából készített tervét, mely csaknem általános tetszéssel találkozott a bizottsági tagok körében. Lehmann Mór a hátsó szinpad megoldásában nem értett egyet Ybl mesterrel, Szigligeti pedig az öltözőket szivesebben látta volna a szinpad közelében, mint az emeleten.[28]

Július 16-ára újból összeült a bizottság. Ybl benyújtja az építkezésekre előirányzott költségvetést, mely 1,600.000 forintot tenne ki. A Közmunkák Tanácsa Ybl Miklósra bízná a munkát, de a belügyminiszter pályázat kiírása mellett foglal állást s 10.000 forintos díjat tűz ki a legjobb terv jutalmazására. A Közmunkák Tanácsa is meghajlik a belügyminiszter pályázat-kiírási határozata előtt.

Szeptember elején tüzetesen megvizsgálták a kijelölt építkezési helyet a Hermina-téren. Ez a tér volt valamikor a zsibvásár helye. Régebbi időben Schiffmannsplatznak nevezték, mert a hajótulajdonosok innen szerződtették az evezőslegényeket, akik evezőjükre támaszkodva itt ácsorogtak, várván a jószerencsét. A környék teli volt kis csárdákkal, korcsmákkal, melyekben a zsibvásár népe — fuvarosok, vándorárusok s evezősök — töltötte életét. Ma a Hajós-utca elnevezés emlékeztet ezekre az időkre.

Szeptember 10-én összeült a bizottság és hosszas eszmecsere

után úgy határozott, hogy a nyilvános pályázatot mellőzi s felkér egyeseket, adjanak be „végleges építési tervnek alapjául szolgáló vázlatokat.“ A zártkörű pályázatra hat építészt kértek fel, még pedig Linczbauer Istvánt, Szkalniczky Antalt, Steindl Imrét, Ybl Miklóst a hazaiak közül, továbbá a bécsi Fellner Ferdinandot és a góthai Bohnstedt Lajost. Olyan tervezetet kell benyújtani, amelybe beleszámítandók az összes költségek, külsők, belsők egyaránt, tehát a gépezetek, külső-belső dekoráció stb. költségei is. A költségek 1,600.000—2,000.000 forint között mozoghatnak. A tervezetben két főrészletre kell figyelemmel lenni. Az első a nézőtér, mely 2000 személy befogadására legyen alkalmas. Ide tartoznak még a csarnokok, folyosók, lépcsőházak, összes mellékhelyiségek. Három főlépcső, melyek közül az egyik a királyi feljáró lesz. A második főrész a szinpad és annak berendezése, kellékei s itt is az összes mellékhelyiségek. Főszempont a kényelem. Inkább kevesebb ülőhelyet, de az kényelmes legyen. Hogy ennek a szempontnak túlhajtása milyen káros volt, napjainkban tapasztalhatjuk. Ezért apadt le a 2000 emberre szánt nézőtér 1200-ra. A pályázati határidő 1873 december 15-e. Később ezt a határnapot egy hónappal kitolták.[29] A bíráló bizottság tagjai az elnöklő br. Podmaniczky Frigyesen kívül Ribáry József, Rochlitz Gyula, Szumrák Pál, Pulszky Ferenc, Szigligeti Ede, Gerlóczy Károly és Weber Antal.[30]

A tervpályázatok megbírálására alakult bizottság 1874 január 17-én ült össze először, február 2-án másodszor, majd február 14-i kelettel hozta meg határozatát. Legelsőbben is „constatálta“, hogy a pályázatra felszólított hat építész, névszerint Linczbauer István, Szkalniczky Antal, Steindl Imre, Ybl Miklós, továbbá Fellner Ferdinánd és Bohnstedt Lajos tervei a határidőre beérkeztek. Sőt bizonyos Halmai Andor nevű aradi építész is önkéntesen, felhívás nélkül pályázott. Megdicsérik ez utóbbit szorgalmáért s a kérdés helyes felfogásáért, de pályaművét nem bírálták, mivel a dalszinházat a programmtól eltérően más telekre tervezte. A hat pályázatról egyhangú vélemény, hogy teljességgel egyik sem felel meg, mert mindegyiken akad módosítani és kijavítani való, de hiszen ez „nem is váratott, mert az illetők nem az utolsó részletekig tökéletes pontosságú tervnek, hanem csak egy utóbb kidolgozandó végleges építési terv alapjául szolgálható tervvázlat készítésére lettek felhíva.“[31] A bizottság három héten át szakadatlanul foglalkozott az

üggyel s február 14-én tartott záróülésében „titkos szavazás útján 8 szavazat közül 7 szavazattal kimondá, hogy a beérkezett tervvázlatokban kitüntetett kiváló szakképzettség alapján Ybl Miklós budapesti építészt ajánlja a végleges tervek elkészítésére a nmltsgű m. k. belügyminister úrnak."[32]

Miután eldőlt az építész személyének kijelölése, mindenki várta az építkezés megindulását. Ez azonban késedelmet szenvedett, aminek oka a viszonyokban keresendő. Ebben az időben egy egész Európát érintő pénzügyi válság keletkezett s mindenütt bizonytalanság és bizalmatlanság lett úrrá. Hozzájárult a kolerajárvány is, mely erősen megbénította az egész ország hangulatát és lelohasztotta a munkakedvet minden vonalon. Pesszimista hangulat kerítette hatalmába a lelkeket s olyan hírek is keringtek, amelyek arról véltek tudni, hogy elejtik az összes eddigi terveket s a műfaj-szétválasztást átmenetileg akként oldják meg, hogy az operát betelepítik az épülő Népszinházba. Szerencsére a hír valótlannak bizonyult.

Február 22-én érkezett el Erkel Hunyadi László-ja a 200-adik előadásához. Előadás után a Hungária Szállóban a szerző tiszteletére bankettet rendeztek, amelyen a jubiláló dalmű szerzőjét a belügyminiszter nevében köszöntő Ribáry József azt a reményt csillogtatta meg, hogy ezzel az operával nyitják majd meg nemsokára az új operaházat.

A Budapesti Közlöny március 18-i száma hosszasan foglalkozik a Fővárosi Közmunka Tanács hivatalos jelentésével, amelyet a dalműszinház építési ügyében adott ki. A jelentés megemlíti, hogy a Tanácsot még 1873-ban felkérték, hogy adjon véleményt, illetőleg választ három kérdésre: 1. Hol legyen a beépítendő telek? 2. Mennyibe kerülhet az építés? 3. Milyen módon kell az építési tervet és annak kivitelét biztosítani? Ami az építkezés helyét és költségeit illeti, négy telek került komolyan szóba. Elsőnek a Deák-téren levő Wodianer-háztömb. Ennek ára 1,700.000 forint s az építkezés költségei kb. 2 millió forintra rúgnának. Szóba került másodsorban a Váczi-út és a városligeti Fősugár-út sarkán álló ingatlan, mely 1,200.000 forintba kerül s 1,700.000 forintos építési költséget irányoztak rá elő. Harmadik helyen a Hermina-térre gondoltak, melynek kb. 400.000 forint az ára s másfélmillió forint kellene az építkezéshez. Utolsónak javasolta a Tanács a Nádor- és

Bálvány-utca táján elterülő Széchenyi-téri egymilliópengős telket Itt építkezési összegről nincs említés. Az építés kivitelét vázlatos terv alapján úgy kell biztosítani, hogy a szinház igazgatóságából és szakférfiakból álló bizottság készitsen építési programmot.

A minisztertanács a Hermina-tér mellett határozott és 1873 novemberében létrejött az összes érdekelt felek aláirásával ellátott szerződés, mely szerint a népszinházi bizottság Pest város hatóságának hozzájarulásával eladta a tulajdonát képező telket a dalműszinház céljaira 500.000 forintért és megvette Pest városától a Kerepesi-út és Nagykörút sarkán fekvő kb. 850 négyszögölnyi telket 62.000 forintért. „A városi hatóság azon 403.200 forintnyi összeget, mely a város által a Nemzeti Szinház részére (a régibb időben) felajánlott dunaparti telkek eladásából a Thonet testvérekkel kötött adás-vevési szerződés szerint befolyt, időszaki kamataival együtt szintén a dalműszinház építésére engedte át."[33]

Még 250.000 forinttal gyarapodott a dalműszinházi épitkezési alap. A Magyar Általános Municipiális Hitelintézet s azon érdektársai, akik a Sugár-út kiépítésére vállalkoztak, beváltották igéretüket, mely szerint, ha a dalműszinházat a Hermina-térre épitik, a fenti összeggel járulnak az épitkezési költségekhez.[34]

Március 28-án a belügyminiszter elrendelte, hogy a hat épitésznek utaljanak ki fejenként 2.500 forint tiszteletdíjat a tervvázlatokért.[35] Augusztus 9-én a belügyminiszter a tervvázlatokat a Budapesti Műegyetemnek ajándékozza.[36]

Az év utolsó napján igy ir a Fővárosi Lapok cimü ujság: „Arról, hogy az operaház épitését mikor kezdik meg, hallgat a krónika."

Lényeges változást az 1875. év sem hozott. Sőt az épitkezés megindítása elé két művészi esemény gördített akadályt. Az egyik a Népszinház megnyitása (1875 október 11.), a másik az Országos Zeneakadémia megszervezése, illetve az év őszén történt megnyitása. Mindkét esemény új volt s háttérbe szorította a dalműszinházépités gondolatát. A lelkesedés lángja azonban el nem aludt, csak gyéren pislákolt. Február havában br. Podmaniczky Frigyes átküldte az új dalműszinház épitési terveit a főváros illetékeseihez s azzal a kéréssel fordult hozzájuk, hogy minél előbb adják át a Herminateret s a főváros „állapittassa meg a kapuküszöb szinvonalát."[37] Erre válaszul a zsibvásárt átköltöztették a Hunyadi-térre.

Végre valóra vált a terv s eredmény koronázta a sok bizottsági tanácskozást. 1875. október 11-én, hétfői napon megkezdődtek az építési munkálatok s előreláthatóan négy év alatt fognak befejeződni.[38] Alig hogy megindultak a földmunkálatok, már jelentkezik az ellenséges hangon oktató és aggályoskodó ellenvélemény, mely nem tartja igazoltnak az ország akkori pénzügyi helyzetében azt a hárommillió forintot, amelybe az építkezés kerül, főként akkor, mikor csapatostól bocsátják el az állami tisztviselőket. A Pesti Napló október 22.-i száma redukciót sürget. Súlyosbította a helyzetet, hogy az ellenvélemény a kormány félhivatalos lapjában jelent meg és nem egyezett a közfelfogással.

A Pesti Napló nem maradt egyedül. Ha nem is mindjárt, de a következő év első hónapjaiban átvette aggályait egy ellenzéki lap, a Kállay Béni tulajdonában lévő s ifj. Ábrányi Kornél szerkesztésében megjelenő Kelet Népe. Ebben „Theátrommániánk és a budapesti operaház" címen „Skeptikus" aláírással megjelent egy cikk. Bécsből küldték s nagy deficitet jósol és hosszasan érvel az opera és dráma különválasztása ellen, főként a takarékosságot hozván fel. A cikk így zárul: „De ha már emelkedik a ház, melynek alapja le van rakva, sőt, amint olvasom, alsó falai is, hadd épüljön! Igen gyakorlati használatra fog szolgálni akár kaszárnyának, akár kórháznak, de leginkább olyatén ápoló-intézetnek, melyben még nemrég jómódú, de ma már véginségre jutott tisztes állampolgárok ellátást találnak. Ez utóbbi volna talán a legkorszerűbb."[39] Hogy ez korlátoltság és rosszindulat, felesleges mondanom. Bécsi rosszmájúság-szülte propaganda, mely célt tévesztett.

A Fővárosi Lapok is ellenzékies hangon foglalkozott a kérdéssel.

Mintha minden ellene esküdött volna a szép tervnek, a következő, 1876. év is akadályokat gördít az építkezés elé. Árvizek, tűzvészek, a szerb—török, valamint az orosz—török háborúk állanak a munka útjába. Az építkezés folyt ugyan, de nagyon lassú léptekkel haladt előre.

Az októberi napokban megint éled a munka s a földalatti részek kiemelkedtek a földből.[40] Egy év alatt tehát elkészültek az alapozási munkálatok.

A következő év (1877.) szeptember 22-én kis balesetről szá-

mol be a krónika, mely szerencsére se emberéletet nem kívánt, se anyagot meg nem károsított. Egy téglafelhúzó állvány szakadt le, nem tudni anyagromlás, vagy gondatlanság következtében.

Mialatt csigatempóban haladt az építkezés, szorgalmasan dolgozott az operaegyüttes a Nemzeti Szinházban s nagy elismerés és zúgó tapsok köszöntötték a művészit produkáló opera-együttest. Sőt a Hermina-téren, a mai Hajós-utca elején lévő német szinház is folytatta előadásait.

1878-ban az építkezés üteme élénkebbé válik s nagy haladást mutat. Nem késleltette a boszniai okkupáció se. Naponta 300 munkás dolgozik.[41] A homlokzatra tizennyolc szobrot és több domborművet terveznek. Elkészítésükre Fessler Leó szobrász kap megbízást. A következő évben a tetőzet famunkáira kerül a sor. Ezt Neusschloss Károlyra, az ércmunkálatokat pedig a Schlick-öntőgyárra bízzák.[42]

1878. november 15-én az operaház falai elérik a tervrajzban megállapított magasságot. Ezzel lezárulnak az építkezés kőművesmunkálatai s december 7-én megtartják a bokréta-ünnepélyt, amikor is 1.100 forintot utalnak ki a munkások megjutalmazására. A falak rókushegyi és sóskuti mészkőből épültek. A nézőtér mennyezetét és a páholyokat vastraverzek tartják.

A munkálatok eredeti költségvetése 2,100.000—2,110.000 forint között mozgott. Ebből 1875. október 15—1878. december 1-ig 800.000 forintot költöttek el. Az egész összeg, ha magában nézzük, több mint tekintélyes. De, ha összehasonlítjuk a külföldi metropolisok dalszinházainak építési költségeivel, nem túlzott. A bécsi opera 7,000.000 forintba került, a párisi 20 millió frankot emésztett fel. Ezek mellett a mi operánk költségvetése szerénynek mondható.

A nézőtéren végül is a tervezett 2000 ülőhely 1200-ra apadt. Ez a szám idők folyamán kb. százzal gyarapodott. Akkoriban, amikor az operába járó közönség a mainak alig egynegyede volt, s a Mesterdalnokok bemutatóján mindössze tizenheten lézengtek a nézőtéren, a szinház bőségesen elég, sőt olykor ijesztően tágas volt. Az operába járó közönség később egyre gyarapodott és ma már túlságosan kicsiny a férőhelyek száma.

Az 1879-es év májusában olyan hírek kaptak szárnyra, melyek

Lehmann Mór

festő

láid

Ormány Vilány

1904-886

~~Amator~~

okv. felh

"Lechmann Mór"

"Szinházi fest"

Láttam tőle dekorá-
ció vázlatokat
saját fenti alátrás-
sal.

Felső-magyarország II. 192, 193

Lehrmann Mór

Winharifestö

Festette 1879-1880-ban a soproni
uj winhár diszleteit.

A szombathelyi állandó win-
hár megnyitása. Vas. Ujs
1880. 568. l.

Lehmann Mór

festette deési szinhár
diszleteit

Vas. Ujs. 1886. 760. l.
(A deési szinhár
megnyitása.)

Lehmann Mór

Lehmann Mór, a nemzeti színház geniális festője, meghalt e hó 9-én, alig egy napi betegség után, 59 éves korában. Sokan ismerték, s mindenki mélyen sajnálja a kis pupos férfi elhunytát, ki a maga szakmájában valódi művész volt s mint ember, jókedvü és élczes. A nemzeti színházat érzékeny veszteség érte halála által, mert kevesen vannak, kik a festett világot oly szépen tudják összeállitani, mint Lehmann tudta. Festett ezenkivül a népszinháznak is, sőt vidéki szinpadoknak és Bécs számára szintén. Lehmann Szászországból való; egy ideig a bécsi Carl-szinházat is igazgatta, s körülbelől 15 év előtt jött Budapestre, hol aztán a nemzeti szinház szorgalmas és jeles festője lett. Temetése nagy részvét közt történt meg. A halottas háznál Török Pál superintendens tartott beszédet; a nemzeti szinház előtt Szigligeti, a népszinház előtt pedig Évva Lajos mondott bucsuszavakat.

Vas. Ujs. 1877. 589. l.

Halálozások.

szeptember hó

A FŐVÁROS

9261/2. szám.

A Múzeum

Hivatalból.

Lehmann Mór

Pesti

† 1877. sept 9.

59 éves korában

Életrajz

Vas. Lap. 1877. 589. l.

Lehmann Mór

l.

Siklóssy FKT tört

338. l –

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

III.

Az opera és dráma különválasztása. — Megalakul „az új dalműszinház ügyeiben dolgozó bizottság". — A Népszinház felállításának terve. — A Hermina-téri telek. — A sajtó szerepe a különválasztás előkészítésében. — A dalműszinház építési telkének kérdése. — A minisztertanács a Hermina-tér mellett dönt. — Ybl terve és költségvetése. — A pályázat kiírása. — A bírálóbizottság Ybl Miklós tervét fogadja el. — Az építkezés késedelmes megkezdésének okai. — Erkel Hunyadi Lászlójának 200-adik előadása. — A Hermina-téri telket a népszinházi bizottság 500.000 forintért eladja a dalműszinház céljaira. — Az építkezés megindítása — Ellenséges hangok a dalműszinház építésével szemben. — Az építkezés lassú menetének okai. — A homlokzati szobrok kérdése és a szoborbiráló-bizottság megalakulása. — Odry Lehel főrendező külföldi tanulmányútja. — Miniszterelnöki leirat a szinháznyitás határidejéről. — A színház hivatalos címe: Magyar Királyi Operaház. — I. Ferenc József király látogatása az épülő szinházban. — Az első próbák. — A szinház ünnepélyes megnyitása. — A villanyvilágítás bevezetése. — Az 1912. évi átalakítási munkálatok.

Az 1869. év vége felé már annyit hangoztatták minden oldalról a dráma és opera különválasztásának szükségét, hogy az év december hónapjában a belügyminiszter több értekezletet hivott össze s bizottságot küldött ki, mely most már hivatalosan is komolyan kezdett a különválasztás kérdésével foglalkozni. A bizottság elnöke br. Podmaniczky Frigyes, akinek vezetése mellett a bizottság tagjai behatóan megvizsgálják a Nemzeti Szinház összes ügyeit. 1869 december 10-i ülésükön egyhangú határozattal kimondják. hogy a dráma és opera különválasztása elodázhatatlan. Pár napra rá, december 14-én a kérdés érdemleges elintézésere albizottságot küldenek ki „az új dalműszinház ügyeiben dolgozó bizottság" néven. Elnökéül br. Révai Simont, előadójául Királyi Pált jelölik.

December 23-án újra ülésezik a bizottság s a felépitendő dalműszinház helyét vitatja meg. A bizottság tagjai csaknem valamennyien az Erzsébet-tér közepén álló és nagyon rossz karban lévő német szinház telkét vélik legalkalmasabbnak s erről a városi hatóságot is értesítik, mely azonban addig nem akar érdemben foglalkozni az egész kérdéssel, míg a tervrajzot s az elgondolást pontosan nem ismeri. Az első tervet Lehmann Mór, a Nemzeti Szinház fődiszletfestője veti fel, aki a müncheni királyi szinházak mintájára azt javasolja, hogy a drámai szinház mellé épitsék a dalműszinházat.[19]

Az 1870-es esztendő mintha visszaesést mutatna a különválás kérdésében. Ennek oka a Népszinház felvetődő eszméjében rejlik. A sajtó, főként a Vadnai Károly szerkesztésében megjelenő „Fővárosi Lapok" meleg érdeklődéssel fordul az új Népszinház felállításának terve felé. Az eszme lelke a fiatal Rákosi Jenő, aki az Egyenlőségi Körben gyüjti össze megbeszélésekre az ügy barátait és hathatós sajtópropagandával támasztja alá elgondolását. Több összejövetel után azzal oszlanak szét, hogy közadakozásból próbálják megvalósitani terveiket. Minden személyes rábeszélés és sajtótámogatás ellenére a gyüjtés 25.000 forintnál megfeneklik. De a lelkes társaság nem csügged és a következő évben, 1871-ben, a fővároshoz fordul, honnan — nagyon ügyesen — nem pénzt, hanem ingyen telket kér és azt el is nyeri a Terézvárosban lévő Hermina-téren, ahol ma az Operaház diszeleg. De ezzel a kérdés nincs elintézve, mert telek ugyan van, azonban épitkezésre pénz nincs. Itt is szerencsés és jó üzleti érzékre valló ötlettel segitenek magukon: a nemrég alakult részvénytársaságnak, mely a Sugár- (mai Andrássy-) út kiépitésére létesült, felajánlják az ajándék-telket s 500.000 forintért szerencsésen el is adják. Ennyi kell a Népszinház felépitéséhez. Ekkor újra a fővároshoz fordulnak telekért és hosszas tárgyalások után gr. Szapáry Gyula belügyminiszter, aki jóváhagyta a Hermina-téri telekeladást s ki is fizette az érte járó félmillió forintot, 62.000 forint ellenében, melynek befizetési helyéül a városi pénztárt jelöli meg, átadja a Népszinház céljaira a Nagykörút és Kerepesi- (ma Rákóczi-) út sarkán lévő telket, hol 1872. őszén lerakták az alapkövet, s amely épületben ma a Nemzeti Szinház játszik.

Az 1871. évben, miután a Népszinház ügye már elvesztette kezdeti aktualitását, a sajtó figyelme újra a dráma és opera szét-

Lauvisin

M. D. K

LEHNER József asztalos

1764 – 1782. Kismarton, Ágoston-

rendi apácáknál dolgozott

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959

I. 2 32. l

II. 140. l.

Lehman Mór

Hrihorjs festō

lásd

Sz B. Vas 129 l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Lehmann Mór

tanítványa a bp-i Nemzeti Szinháznál

Spannraft Ágoston.

Hont Ferenc – Staud Géza: Szinházi

kislexikon, Budapest, 1969.

403 h

Lehmann Mór

Született Drezdán, 1819?, meghalt Rákosszentmihály 1877 szeptember 9-én; díszletfestő. A drezdai színházban kezdte pályáját. 1934-ben a kécsi Carl Theaterhez, perződött, 1950-ben udvari festővé nevezték ki.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

2621.

Lehmann Mór

2

1861-ben átvelle a Carltheater igazgatását, de néhány hónapi működés után Pestre szerződött díplet festőnek a Nemzeti Színházhoz. Dolgozott a pesti német pinházaknak és a Néppinháznak is.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

262 f.

Lehmann Mor

a neuzeti és nepi-
szokay festője
†. 1877 ben.

Neuzeti Hirlap

1877. dec. 28.

ev halottai
köst eml.

Dirsky
Knowles, Pitkeirn
Kner Isidor
— Albert
— Erzsébet
Lentersack

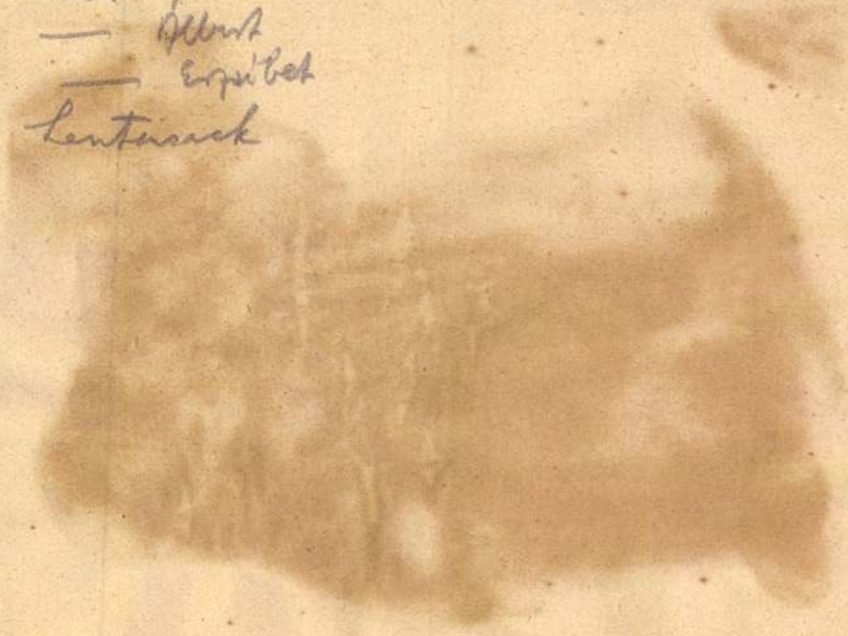

Lehmann

L. 2. *Mór*, színházi festő, * Drezda 1819, † Rákosfalva 1877 szept. 9. Szülővárosában tanult. 1862 körül Budapestre jött s itt a Nemzeti Színház szerződtetett díszletfestője lett, de a Népszínháznak is sokat dolgozott. L. festette a soproni, nyitrai stb. színházak díszleteit is.

L. G. II. 19. l

Nyitra:

A középtérben jobbra en
alján a város terül el, melynek
felnyulnak. A várat s a vár
csolja, mely a gyár közelében á
a kegyesrendiek két tornyú egyha
s kolostora, a papnövelde, a pus
lak, a káptalanbeliek háza s
ki, melyet Palugyai Imre püsp
pedig a székes-egyház tornya
sa előtérben a fasorn innen
legal, melyek körül egy a föld
az út felé. Feliratai a kér al

Neutra. Nyitra

balra a sarokban: „E. W." s
alól középütt: „Nyomt. Légrá
s legalól középütt: „Siegler Mi

Könyomat, szinezve, me
Ltsza 4109.

109/93 N° 63.

Lehmann Mór

a neuveti szinhár geniális festője meghalt 1877. szept 9-en nehéz napi betegség után 59 évs korában. Pupos volt. Díszlet-festő volt elsőszorban, de egyebként is művész. Festett egyenkívül a népszinhárnak is, sőt vidéki szinpadoknak és Bécs számára szinhár. Ls Szászországból vali, egy idéig a bécsi Carl szinhárát is igazgatta, s kb. 15 évelőtt jött Budapestre, hol a neuveti szinhár szorgalmas és jeles festője lett. A neuveti szinhár előtt a temetés alkalmával szigligeti, a népszinhár előtt Evva Lajos tartott bucsuztatót.

Vas. Ujs 1877. 589l

15

1862

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC -

Ifjúsági Magazin

Léhn József

horkolása

az éj 1021

LÉHN JÓZSEF INTARZIÁI

János, 1116 Budapest, Temesvár u. 18. (17) — Földi Edit, 5811 Végegyháza, Arany J. u. 12. (15) — Felber Zsuzsa, 5811 Végegyháza, Bocskai u. 1. (15) — Lovász Zsuzsanna, 8726 Iharos, Béke u. 17. (15) — Papp László, 2100 Gödöllő, Móra F. u. 9. (14) — Kiss Erzsébet, 9224 Rajka, Mártírok u. 20/a. (16) — Király Erzsébet, 8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 26.

TERMÉSZETBARÁTOK VAGYUNK: Haraszti Enikő, 2800 Tatabánya, Ságvári E. út 20/1. (16) — Belusiák Éva, 2800 Tatabánya, Kandó K.

Budapest, 1
(18. 19) —
3245 Recsk
Orosz Józs
Kossuth L.

IRODALOM VAGYUNK
Kazincbarci
tér 5. (15)
9112 Sokoró
út 70. (16) -
Budapest,
(14) — Gu
Győr, Kisf
— Palkovic
Budapest,
(19) — Szi

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,

1975 DEC

Ifjúsági Magazin

Lehr József

halott édesapám!

1021

éve dolgozom, azóta, hogy tanulni mer
nek nekem követeléseim.

— De lehetnek! Legalább azt intézt
műszakba rakják! Hát ehhez sincs bát

— Az a baj, hogy későn születtél..
hogy apád idő előtt belerokkant a mu
lékolták. Az asszony felkelt az ágy s
zsírpapírba göngyölt csomagot rakott a

— Karajt vettem, rántott húst csiná
vencedet. Jó lesz?

— Pihenjen le — mondta Jóska.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC

Ifjúsági Magazin

Lehn József

... bevert ablak fröc
pipacstól vörhenyes töltés, a lecsurgó
meg a borbánat,
meg a sírvavigad.

1021

OROSZ JÁNOS:

st a csupasz falakat. Hát hogyne! Ez
alma lesz. Csak az övé! Nappal ugyan
, biztosan, de az éjszakákon senki
jd a nyugalmát. Így lesz!
otta az apját. Az apró termetű, so-
ből jött, megrakodva mindkét keze

Lehman Gyula ifj

ötvös

l

Könyvkiáll. cuul

263 l.

Jullian: L'Eveil de la sculpture ita
La sculpture roman du Italie
1945.

Rey: L'Art roman et ses origines.194

Parent: La cathédrale de Strasbourg

Roubier -Réau: Caen

Warren: La Bretagne cistercienne

Gaillard: La sculpture romane espagn
de Saint-Isidore-de-Léon a
Saint-Jacques-de Compostell

Gaspar-Lyna: Philippe le Bon et ses
beaux livres

Brigode: Les églises gothiques de Be

Mâle : L'art religieux du XII. au XV
siecles.

Fosca: L'art roman en Suisse

Van Moe: Le parchemin, manuscrits e
enlumineurs.

Lehman Gyula

ātvōs 1837

lásd

Mih. Pors. 144

Lehman Jula

Ötvös

XIX

Laid

Arsin Edét

MDK

Lehmann

személyes fáradozásáért járó száz forint dijat felajánlotta a mücsarnok javára

A mücsarnok. Fővárosi Lapok 1875. 419.l.

Lehmann

pesti mintázi festő

cred

Porzó (Ágai Adolf)

Utarás Pestről — Budapestre. 1843–1907. III. kiadás. Bp. 1912. 53. l.

MDK

Lehmann,

Megkezdték a "műcsarno" épitési munkáját a sugár-uton. Nagy sorsjáték rendezése anyagi erőt gyarapitani van hivatva. Köszönet érte a rendező gr.Zichy Jenőnek, Than Mórnak ,Lehmannak...

Fővárosi Hirek - A "műcsarnok" épitési munkája. Fővárosi Lapok.1875. 4cl.1.

Lehman Constant

festō

Laid

J. Marchand

rémetrzot.

Lehmann Antal

festő

1747 - fia halálával

kapcsolatban emlékre

Sopronban.

Csaskörl

Lehmann

ötvös 1839

laid

Mich. Pats. 89

Lehmann.
festőművész

— Lehmann festőművészt Fiuméban halálra gázolta egy autó. A *Lavoro d'Italia* jelenti *Fiuméból*, hogy *Lehmannt*, az ismert, de szegénysorsban élő festőt, amikor hazafelé tartott, egy automobil elgázolta. Lehmann meghalt. Szerencsétlenségének oka valószínüleg süketsége volt.

Magyarság, 1928. Jún. 15.

1.

Lehmann

ötvös 1830

laid

Mich. Pozs. 94

Lehmann, pozsonyi ötvös V. 152.

Lehmann (Lesmann)

Christoph

korongozó XVIII – XIX n

l.

Schirek Holitsch

128. l.

LEHMAN MÓR, festő

A Nemzeti Szinház diszletfestője volt. A Fővárosi Lapok irta: 1850 körül. A Próféta szombati előadásán láttunk fölkelő és leáldozó napot. A fölkelőt Lehmann készité, még pedig vakitó fényesen, a leáldozó napot pedig az egykor hires opera és Stéger képviselték". -222.old. III. je

SZABÓ SÁNDOR: Stéger Ferenc, az operaénekes 203.old

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest Megye Múzeumaiból. 3. Szentendre, 1975.

Zsófia Andrejevna nem tudta megérteni, hogy legyen. De oly könnyű-e ezt valóban megérteni?... Hol van az az asszony és hol van az az anya, a ki megérti? És bűnös-e, mert a gyermekei még közelebb vannak a szivéhez, mint a férje filozófiájának igazságai?

Tolsztoj Nikolajevics Leónak — de *csak neki* — joga volt azt tenni, a mit cselekedett, mert vallott igazságának öszinteségét bizonyította vele. Joga volt hozzá, hogy ne tagadja meg magát. De Zsófia Andrejevnának, az anyának is joga volt hozzá, hogy ne tudjon megtagadni oly igazságokat, a melyeket egy még a Tolsztoj szent bölcseségénél is szentebb és bölcsebb erő olt minden anya szivébe. Az a világ még nem született meg, a mely ezért szegény, megalázott fehér feje fölött pálczát törhetne.

*

Van-e az ötleten túl valami igazság vagy rávalóság is abban confrontatióban, a mely Zsófia Andrejevna grófnéval szemben odaállítja mint «ellenképet» egy másik igen nagy ember asszonyát? A Tolsztoj özvegyével szemben a Curie özvegyét, ezt a rendkívüli nőt, a kiért most a franczia halhatatlanok egy csapata lázadást tervez az *Institut* évszázados, szent hagyományai ellen, a mennyiben meg akar neki hódítani egy széket ott, a hol nő még nem ülhetett soha. Ha sikerül, nem bizonyos, hogy ez az asszonynak vagy a franczia akadémiának lesz-e nagyobb dicsősége, a minthogy nehéz lenne megmondani azt is, hogy a Curie házaspár tudományos munkájának korszakos eredményeiben, a kiváltságos elmék e gyönyörű és boldog szövetségében, melyiknek mekkora volt a része. Curiené egy nagy asszony, vagy mondjuk inkább így, egy nagy ember. De ennek az asszonynak a nagysága alkalmas vagy alkalmazható-e arra, hogy annak a másik asszonynak sorsát mérjék vele? Tolsztojnéra azt a kötelességet mérte a sors, hogy egy nagy ember felesége legyen, ennek a hivatásnak minden dicsőségével vagy minden martiromságával. Curiené maga egy nagy ember. Belőle magából árad az a fény, a mely Zsófia Andrejevna grófnét csak egy közönséges halandó szemének káprázta tó világosságba állította. A dicsőségnek arra a fajtájára, a melyet Curiené maga szerzett meg, vagy legalább maga is meg tudott szerezni a maga számára, a Tolsztoj felesége — hűséges, de fénytelen bolygója a maga napjának — igényt soha se tarthatott: de azok a problemák, a melyekbe Zsófia Andrejevna grófné szive beleütközött, Curie feleségét soha maguk elé nem állították. Curienek nem volt olyan filozófiája, a mely egyforma rajongással szeretett gyermeküket: a tudományt a szegénység veszedelmével fenyegette volna. Sőt azért lángolt, dolgozott, fáradt és alkotott mind a kettő, hogy minél gazdagabbá, erősebbé és virulóbbá tegye. Férjének «megértése» csupa boldog örömet hozott az egyik asszonynak, a másiktól pedig legtermészetesebb, legerősebb, ezer poéta dalában szentté avatott érzésének szinte lehetetlen föláldozását követelte. A Curiené nagysága nem az, a mi a Tolsztoj özvegyéből hiányzik és a Tolsztojné tragikumának egészen más az anyaga, mint a Curiené dicsőségének. A kapcsolat tehát — ha egy szambeállítás alakjában használják is — erőszakos és igazságtalan. Ep oly erőszakos és igazságtalan, mintha Curie érdemét, értékét és dicsőségét valaki kisebbre akarná mérni azzal, hogy ő elfogadta a Nobel díjat, Tolsztoj pedig tiltakozott ellene, hogy neki próbálják adni.

*

A hét eseményeinek szinpadján megjelenik egy harmadik asszony alakja is, egy nem egészen fiatal, de egészen új asszonyé, a kinek megdöbbent arcza a még le se vetett menyasszonyi fátyol mögül oly riadtan, a szégyen és a fájdalom oly kétségbeesésével mered a jelen szemébe, a mily boldogan sugárzott tekintete még az imént levetett gyászfátyolon keresztül jövője mosolygó arczára. Ez a különös sorsú nő, a kinek a gyász örömet igért, az öröm szégyent és gyászt hozott, egy király gyermeke, belga Lipót legfiatalabb leánya, Klementina herczegnő, most már Napoleon

AZ ÚJABB PÁRISI ÁRVIZ, A MELY ÁTTÖRTE A SZAJNA GÁTJAIT.

Viktor herczeg felesége. Soha hosszabban várt boldogság hamarább és váratlanabbul a csalódás boldogtalanságát nem hozta egy asszonynak. Emlékezünk a fejedelmi legendára, hiszen még csak most tépte le róla a sors az álarczot. A belga királyleány titkos és tűrő menyasszonysága évtizedekig tartott. Jelentékenyen tovább, mint egy fiatalság. A míg az apia élt, szerelmének csak egy joga volt. Az, hogy — várjon. Keserves jog. Szerelmes szivnek fölér egy hőstettel, sőt egy martirummal. Egyéb hőstettét annak se tudta a világ, a kire tavaszának múlásán keresztül várt a hervadó királykisasszony. A Klementina hősies szerelmének, pusztító várakozásának az volt az egyetlen ereje, jutalma, dicsősége, hogy a kit ő vár, az is várja őt. Ép oly hűséggel, ép oly vágygyal, ép oly lemondással, mint ő. Mert ha a dalnak csak a fele igaz, akkor az a dal nem törédék, hanem — gúnydal a legkegyetlenebb fajtából. És kiderült, hogy valóban: csak a fele igaz. Mert a franczia herczeg hűsége a belga királyleányhoz gonosz és csunya hűtlenség volt egy másik leányhoz. Megcsalta az egyiket, hogy csalhassa a másikat. Hogy a kettő közül melyikkel bánt csunyábban, melyikkel szemben volt kegyetlenebb, igazán nem érdemes rajta töprenkedni és a két asszony tragikumában épen ez a legkeservesebb. De viszont semmi se annyira tulajdonunk, semmi se annyira független és önmagában teljes, mint az illuzió. A mi szépet a hűséges királyleány várakozásában az ő illuziója termett, ezt a szépet, dicsőségeset és meghatót semmi külső erő el nem pusztíthatja. Ez a szépség nem csunyult meg azzal, ha kiderült, hogy érdemtelennek termette virágait. Az illuzióknak nem is rendes sorsuk az, hogy a sírig kisérjenek bennünket. Iszonyatos csak az, ha magunk öljük meg őket. De Klementinának megvan az a joga, hogy mindenki tisztelettel hajoljon meg csalódásának fájdalma előtt, mert teljes jóhiszeműséggel fizette meg azt a rettenetes árat, a melyen vásárolta.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A vándor énekel. *Balázs* Béla olyan módon lépett be az irodalomba, a melynél fogva méltán elvárhatja, hogy komolyan vegyük és behatóbban foglalkozzunk vele. Mindjárt első lépése egy nagystilűnek szándékolt dráma volt a Nemzeti Szinházban, a *Szélpál Margit*, a mely nem találkozott ugyan sikerrel sem a publikumnál, sem az irodalomban, de arról mindenesetre tanuságot tett, hogy fiatal szerzője nagy dolgokra tör, nem olcsó diadalokat keres, hanem művészi értékeket. Most *A vándor énekel* című verses kötetével áll elibénk — vajjon több lesz-e a sikere, mint szindarabjának? Annyi sikerét mindenesetre el kell ismernünk, hogy meggyőz tehetségéről és tisztán irodalmi czéljairól. De mintha valami lenyügözve tartaná a tehetségét: nem tudja elfogadható formába ölteni. A mi versei elolvasása után megmarad bennünk, nem egyéb, mint gomolygó, szines köd, a mely eltakarja előlünk a szerző arczulatát. Néha egy-egy fénysugár villan ezen a ködön keresztül: egy szép, erős, művész módjára megcsinált strófa, néha csaknem áttöri egy erős villanás: egy szép, kész, kielégítő vers. Aztán megint elmerülünk a ködbe. Vajjon mikor fog s meg fog-e egyáltalán sűrűsödni ez a köd, valami megfoghatóvá, lesz-e, a mije ma nincs: magva? Az a négyöt igazán szép vers, a mit a kötetben találtunk, azzal biztat, hogy igen. Talán jön valami átalakulás, valami nagy élmény, a mi koncentrálja majd tehetsége gomolygását s akkor a maga helyére kerülve, jobban fog érvényesülni az a technikai raffináltság is, a melylyel dolgozik s talán megjönnek az ajkára a csengő, friss rímek is, a melyeknek hiányát lépten-nyomon érezzük már verseiben.

Regényeink könyvalakban. Most egyszerre két új regény jelent meg könyvalakban, melyekkel az olvasó lapunkban találkozott először. Az egyik a mai franczia irodalom egyik legfényesebb tehetségének, *Jules Lemaitrenek* híres regénye, *A királyok*, melynek eleven társadalmi kritikájára, érdekes cselekményére még élénken emlékezhetnek olvasóink A regényt *Schöpflin* Aladár fordította magyarra. A másik regény a két *Williamson*-testvér műve: *Miss Randolph utazása*, a mely friss, közvetlen, jókedvű hangjával, szines tájképeivel, az automobil-utazás modern, eredeti motivumának szerencsés felhasználásával lett kiválóan szórakoztató olvasmánnyá. Ezt a regényt *Darvai* Móricz fordította.

Angolok a déli sarkvidéken. *A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára* czímű vállalatban most jelent meg Róbert F. *Scott* kapitánynak déli sarki utazása. Scott expediciója a legjelentékenyebb déli sarki utazások egyike volt. Scott kapitány töretlen úton hatolt be 1902-ben a South Victoria föld belsejébe, a hol olyan szélességig jutott, mint előtte senki. Különös érdekességet ad utazásának az, hogy Scott kapitány ép most indul újabb déli sarki útjára, hogy az e könyvében leirtnak eredményét tetézze. E könyvében több érdekességet talál az olvasó, mint bármely más sarkvidéki munkában. Minden lapja csupa esemény, érdekfeszítő, izgalmas események izgató története. A déli tengerek kegyetlen viharai, a zajló jég ezernyi fenyegető veszedelme, a magas hegységek és a szárazföldekről lenyúló óriási jégárak stb. vonulnak el előttünk festői leirásban egy szenzációs regény érdekességével. Hetvenöt kép, közte 47 műmelléklet és hat eredeti fölvételek után készült térkép élénkíti Scott kapitány élvezetes előadását, mely Halász Gyula kitünő fordításában érvényesül. A pompás könyv Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és fiai) kiadásában jelent meg; ára 10 korona.

Dzsung-hajóval Khinán keresztül. A dzsung egy igen erős építésű, furcsa formájú, lapos, széles hajó, a mely egyedül alkalmas arra, hogy a Jang-ce folyó sziklaszorosán át tudjon törtetni. Ilyenen tette meg az utat a Jang-cén végig egy sokat próbált tengerjáró magyar hajóskapitány, *Kompolthy* Joób s erről az utazásáról érdekes, tanulságos kis könyvben számol be. Az utazás kalandos, változatosságban és tanulságokban rendkívül gazdag; útja közben alkalma nyilt a szer-

zőnek a khinai nép életéből és viszonyaiból sok mindenféle értékes dolgot megfigyelni s mindezt érdekesen, élénken és változatosan mondja el.

A «Jó Pajtás», *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja is bemutatja Tolsztoj arczképét s röviden megmagyarázza a gyermekeknek jelentőségét legújabb számában. Ugyanebben a számban van *Endrődi* Sándor verse, *Szabóné Nogáll* Janka elbeszélése, *Dörmögő Dömötör* a fogorvosnál *Sebők* Zsigmondtól, *Lampérth* Géza tréfás verse a verebek gyűléséről, *Elek nagyapó* meséje a szegény emberről és az ördögről, képes macska-tréfa, képes czikk *Séták a világ utczáin* czimmel, *Szemere* György elbeszélése, *Benedek* Elek regénye, a *Kis Krónika* aktuális rovata, szerkesztői üzenetek, rejtvények stb. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utcza 4.)

Új könyvek.

A vándor énekel. Költemények. irta *Balázs* Béla. A «Nyugat» kiadása.

A királyok. Regény, irta Jules *Lemaitre.* Francziából fordította *Schöpflin* Aladár. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona 60 fillér.

Miss Randolph utazása. Regény, irta C. N. és B. M. *Williamson.* Fordította *Darvai* Móricz. Budapest, Franklin-Társulat. Két kötet; ára fűzve 6 korona.

Dzsung-hajóval Khinán keresztül. Irta *Kompolthy* Joób. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K.

KÜZDELEM A VILÁGBAJNOKSÁGÉRT.

(Lasker kontra Janowski.)

A nemes játék minden hive előtt bizonyára élénk emlékezetben van, a világbajnoki czímért folytatott kettős-mérkőzés, mely a múlt év végén dr. *Lasker* Emánuel és *Janowski* Dávid között Párisban végbe ment. A lejátszott match Lasker világmester fényes győzelmét eredményezte, miért is a franczia matador nyomban revanche-mérkőzésre hivta ki legyőzőjét. Ugyanekkor a mérkőző felek az újabb párviadal feltételeire nézve is megállapodásra jutottak; tizenhét pontban részletezve foglalták össze a feltételeket s azt mind a két mester aláirta. Ebből a szerződésből veszszük a következő főbb pontokat:

A match a «*Champion of the World*» czímért folyik. Győztes az, a ki előbb nyer nyolcz játszmát; remis nem számít. Hetenkint ötször játszanak, óránkint tizenöt lépés kötelező. A verseny díjazását illetőleg gyűjtést indítanak a sakkozó világban, az egybegyűlt összeg negyedrésze a legyőzöttet illeti meg.

Azóta a kölcsönös megegyezésre jutott vetélytársak ambiczióval készültek az idei páros mérkőzésre, különösen *Janowski* túlzott buzgalmában, a legyőzhetetlennek tartott ellenfele játszmái közül néhány százat kielemezett, egyben kijelentette, miszerint a világbajnok játéka nem sakk, hanem inkább *dominó*... Ez idő alatt azonban Lasker folytatta diadalútját és sakkművészete mindenfelé elismerésre talált.

Végre elérkezett mérkőzésük megkezdési időpontja s a riválisok Berlinben adtak egymásnak találkát. *Janowski*, Osztendéből, erős training után látszólag jó formában érkezett meg; első dolga volt, tavalyi vereségét azzal magyarázni, hogy az eldöntetlen játszmák a mérkőzés kimenetelére befolyást gyakoroltak, nézete szerint a jelenleg felállított szabály, miszerint a remisek számításon kívül maradnak, őt némely szükségtelen veszteségtől megóvják. Tényleg nehéz és veszélyes kényszerüségből nyerésre játszani, — a mint játszófele is konczedálja — mert a remis egyértelmű volna a vesztéssel. Minthogy a sakkban az ellentétes erők csaknem mathematikai pontossággal egyenlők. Továbbiakban találóan fejtegeti *Lasker* sakkmatch-ük psychologiai oldalát; «Az egészséges emberi ész a sakkjátékban», «A küzdelem» czímű művek szerzője, «A sakkjáték» czímen legközelebb megjelenő munkájából ad ismertetést. A «*Janowski probléma*» — úgymond *Lasker* — véleményem szerint ez: Nála százezernyi taktikai gondolatok vannak felhalmozva, elrendezve, s erővel bir azokat működésbe hozni és az előálló állásokban alkalmazni. Abban a pozicióban, melyben bármily rejtett és mélyenfekvő kombináczió által elérhető a siker, energiája és teremtő fantáziája meg fogják találni a nyerésre vezető utat. Rendelkezik-e azonban a szükségszerű előrelátással, hogy ezen pozicziók megjelenését előidézze? Több-e benne az eszmegazdag erélyes taktikus, mint stratéga? Ehhez, hogy legyen, nem egy szellemi sajátosság tartozik, mely elvétve található fel a tékozló hajlamú természeteknél.

A meddig energiáját megőrizte, a stratéga mindig nyer a taktikussal szemben. És itt a történetiró históriája jut eszembe. Tudniillik a mint egykoriban a harczrakész germánok a számra nézve gyengébb római sereget Strasszburgnál megtámadták, a primánok mennyire elrémültek ellenfelük rettenetességén, ámde csatarendben harczolva, megállták helyüket és az ellent minden bátorsága daczára menekülésre kényszerítették. Az ilyen sokszorosan rendezetlen szörnyű erők, mint a germánok csapata Strasszburgnál, a taktikus gondolatharcza. Az energiát megtakarító és okosan kihasználó stratéga, gondolatát rendbe szedi, mintegy a római légiókhoz hasonló módon.

Érdekes a világmester nyilatkozata, már azért is, mert úgylátszik, megoldotta az úgynevezett «*Janowski problémát*». Legalább a berlini Kerkau palotában e hó 8-án megkezdett s a világbajnoki czímért folytatott mérkőzés eddigi eredményei *Lasker* igaza mellett szólnak, a mi viszont azt bizonyítja, hogy *Janowski* fent hangoztatott reménye aligha megy teljesedésbe. *H. H. I.*

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Chernel György cs. és kir. kamarás, a körmendi kerületnek két czikluson át volt szabadelvűpárti képviselője, 48 éves korában Tömördön. — Wachsmann Ferencz nyug. államvasúti főfelügyelő, 73 éves korában Budapesten. — Inámi Bolgár Kálmán hites ügyvéd, nyug. királyi tanfelügyelő, 68 éves korában Pécsett. — Bakos Kálmán állami tanitóképző-intézeti tanár, a pozsony vármegyei magyar közművelődési egyesület modori fiókjának elnöke, 54 éves korában Modoron. — Marosán Kornél állami elemi iskolai igazgatótanitó, 52 éves korában Aranyosmegyesen. — Vécsey Iván székesfővárosi tanító, 60 éves korában Budapesten — Lehmann Ferencz máv. műszaki rajzoló és heraldikai festő, 48 éves korában Budapesten — Idősb Herchl János, nyug. magy. kir. főerdővéd, a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa, 76 éves korában Dobrocson. — Simonyi és varsányi dr. Simonyi Ernő földbirtokos és Nyitra vármegye törv. hat. bizottsági tag, 30 éves korában Nyitrazsámbokréton. — Keck Jenő államvasuti mérnök 39 éves korában Gyönkön. — Schiff József nagykárolyi kereskedő, megyebizottsági tag, 52 éves korában Nagykárolyban. — Idősebb Péterfi Sándor, 61 éves korában Nagyajtán. — Géczy Gyula Ferencz, 28 éves korában Budapesten. — Gebhabd Imre, 66 éves korában Budapesten. — Klemapay Bertalan, nyug. városi főjegyző 69 éves korában Kassán. — Zakariás János, 86 éves korában Brassóban.

Menyasszonyi ruha-selyem
minden szinben, méterenként 1 K 35 f-től feljebb. Bér- és vámmentve a megrendelőhöz szállitva. Gazdag mintagyüjtemény postafordultával küld
HENNEBERG selyemgyáros Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás
Salvator
kitünő sikerrel használtatik
vesebajoknál, a **húgyhólyag bántalmainál** és **köszvénynél**, a **czukorbetegségnél**, az **emésztési** és **lélegzési szervek hurutjainál.**
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!
Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Serravallo
KINA BORA VASSAL
Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.
Kitünő ír. 7000-nál több orvosi vélemény.
I. Serravallo, cs. és kir. udvari szállitó **Trieste-Barcola.**
Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

Svájczi selyem vámmentesen :: házhoz szállitva!
Kérjen fekete, fehér vagy szines ujdonságainkból **mintákat**; **Crêpon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Côtelé, Eolienne, Shantung, Mousseline** 120 cm széles, méterenként 1 K 20 f.-től kezdve. Ruháknak, bluzoknak stb.-nek való **bársony** és **pelluche**, ugyszintén **himzett bluzok**, valamint batiszt, pamut, vászon- és selyemruhák. — Mi csakis garantáltan erős selyemszöveteket adunk el **vám- és portomentesen direct** magánvevőknek.
SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájcz.)
Selyemkivitel. — Királyi udvari szállitó.

Rendeléseknél szivesked jék lapunkra hivatkozni.

Lohr Mária (Kronfusz)
csipke-, vegyitisztitó-, kelmefestő-, szőnyegpororló- és szőrmemegóvó gyári-intézete. *** **Telefon 57-08.**
Budapest, VIII. kerület, Baross-utcza 85. szám.
Alap. 1867.
Fiókok:
IV., Kecskeméti-utcza 14.
IV., Eskü-ut 6. sz.
V., Harminczad-utcza 4.
VI., Andrássy-ut 16. sz.
VI., Teréz-körut 39. sz.
VIII., József-körut 2. sz.

RIDIKÜLÖK
pénz-, szivar-, levéltárczák
állandó, nagy választékban legolcsóbb
CSÁNGÓ
— finom bőráru készitőnél —
Bpest, Muzeum-körút 5.
A czim fontos!

ELKÁN és = GERÖ

BUDAPEST, most: VI., Petőfi-utcza 5. (Saját ház.) Telefon: 83—73.
Női- és uri városi bundák bebélelését jutányosan elvállaljuk.
!!! **Nagy raktár szörmegarniturákban, kabátokban és szörmekucsmákban. Divatlap ingyen és bérmentve.** !!!

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát**
mely 10 perez alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — *Ára 1 korona 20 fillér.* — Kapható minden gyógyszertárban.
Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten.** * * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállitás.

MDK

H.Lehmann

1839-ben festett gyönyörü Liszt-portréja különösen becses./gr.Zichy Jánosné ángedte át a kiállitás idejére./

Madarász Viktor másolatában ugyancsak Lehmann-nak egy másik állóalakos Liszt-képe.
A kép egy változata Daniel Ollivier /Liszt unokája/ tulajdona Párisban.

Bartha Dénes: Liszt Ferenc-kiállitás a Nemzeti Muzeumban.
Tükör. 1936. julius. 533-534.l.

HDK

H.Lehmann

1839-ben festett gyönyörű Liszt-portréja különösen becses. /gr. Zichy Jánosné ingedte át a kiállítás idejére./

Madarász Viktor másolatában ugyancsak Lehmann-nak egy másik állóalakos Liszt-képe.
A kép egy változata Daniel Ollivier /Liszt unokája/ tulajdona Párisban.

Bartha Dénes: Liszt Ferenc-kiállítás a Nemzeti Muzeumban.
Tükör. 1936. julius. 533-524.1.

LEHMANN, Elias, ötvösmester Pozsonyban

E. L. bürgerl. Goldarbeiter 10 hónapos fia meghalt (1815, 235 l)
U. az, 2 éves fia meghalt. (1822, 1. kötet, 67 l)
U. az, 3 éves lánya meghalt. (1826, 630 l)
U. az, 2 éves fia meghalt 1828-ban. (1829, 11 l)
(Mihalik J. Muz és Któr. Ért, 1911, 144 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Lehmann

Jókai: Dózsa György c. drámáját librettóvá Szigligeti dolgozta fel, zenéjét Erkel Ferenc irta. A dráma előadásához tervezett diszletekről és jelmezekről irja a kritika: "ilyen fényes jelmezeket és diszleteket még nem látott a Nemzeti szinpadon" a közönség, -közli az "Egy hét története" c. rovat.

Családi Kör. 1867. ápr. 14.
15. sz. 851-853. lap.

Lehmann Illés

ötvös 1810

lásd

Mih Pozs. 94

Lehmann Illés

özvös 1820

laíd.

Mich. Pozs. 100

Lehmann Illés

ötv. 1839.

lásd

Mih. Pozs. 89.

Lehmann Illés

ötvös 1810-1843

Lárd

Mih. Pars. 144

Lehmann Illés, vorsorgi ötvös

V. 100.

Lehmann Illés, pozsonyi ötvös V. 89.

Lehmann (Lechmann)

Illés

Ötvös

1810 sept 14 1828 Pozsony

„ ex Ducatu Badensi"

Kapnagyarországi ötvösök 39 l.

2031. A. Krafft.

Szent Orbán.

Egész alak, áll és kissé job
kót, baljában pedig könyvet meg s
lást.

Gipszszobor, mag. 44.6 cm.
Göschel János ajándéka 1901:

Illés

Lehmann, pozsonyi ötvös V-94.

Lehmann, Illés, pozsonyi ötvös

V. 144.

Lehmann H

festő 1839

l.

Bartha Liszt

17. l.

22. l.

26. l.

Lehmann Henrik

litogr.

1880-1916. Brassó-
ban unködött

lärd Bielz Graphik

23, 28-l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
ílatpa- rlap, rurarajz,		Román stíl. 20/29 cm. Möller István felvételi vázlatu.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MOK

20. Lehmann Heinrich, 1812-82.

Térdkép, fehete tabátban. 1839 Of.

Érard Jul. Párisban. 1870/1 elégett.

1865-ben Madarász Viktor Liszt F. rendelésére
lemásolta Reményi Edi pénzére.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. - Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2
S. 56.

MOK

Lehman J. ötvös

M.D.K.

Egyetlen művét ernliti a szerző: a Kálvin-téri ref. templomban, őrzött nagbarokk, telpas szerlegét 1866-ból, mely a pesti ötvösség ügyes művelőjének mutatja. Egyházi gyűjteményekben több műve nem ismeretes.

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században,

Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1966. Szerk. Gerevich László

215-216. old.

Kassa

Lehmann ötvös János, 1753

Arch.Közl.1899. XXI. 304

Lehmann Juliana
ötvös
1828 Zágráb

Kapmagyarország ötvösök 39 l.

2028. E.B. Hirschfeld:
Procession de Nôtre Dame des

A rózsákkal behintett előtérb
kön,égő gyertyát tartó ministránsok
feszülettel. Mögötte lelkész halad
hérbe öltözött leányok viszik Mária
nyezet alatt pluvialet viselő lelké
hátul az asszonyok és a férfi hivők
pe[illegible]i vannak. Balra egy férfi és egy
vitorlás hajók árboczai bontakoznak
férfiak és a fehérbe öl
szonyoké hat, a papoké négy, a mini
Vászon, mér. 120.5 : 180.5 cm
Rosenfeld Bernát ajándéka 190
10000 korona.

Jelzése alól jobbra: E. B. HIRSCH

Lehmann, Julius, pozsonyi ötvöslegény

V. 144.

LEHMANN, Julius, pozsonyi vésnök

Herr

J. L., Graveur, 21 éves feleségé meghalt 1843-ban.
(1844, 31 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Lehmann J. Gottlieb

litogr.

1870 – 1886. Brassóban

Lárd Bielz Graphik

23, 28. l.

484 szám.

19

Műemlékek Ors

Tárgy:

Min. Gyúttalja Dr Lux K. kassai 70 f.-ös uti-számlaját.

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Másolta

Összeolv

Lehmann J.

aranyműves

Pest 1860-as

évek

Horváth-Szentpéteri

2541

Lehmann J.

ötvös Pest.
Körnagy ötvj. 89. l.

565	Nr. 437	**J. Lehmann,** e. 1864—1868. (Céhen kív. — *A. d. Zunft.*) Sótartó. — *Salzfaß.* Csekei Varjú Elemérné, Bp.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok az Orsz. Képtárban:

1873: 11. *Alte it. Schule,* Ende des XV. Jahrh.: Der segnende Christus. — 1876, 1878, 1879: III. 122. *Olasz iskola,* XV. század vége: Az áldást osztó Krisztus. — 1881: 51. *Perugia,* XV. század vége: Krisztus mellképe.

Áthozat

1935.

V.	20.	1835. m. Sala	H.
V.	3.	1861. " "	H.
VI.	2.	Vinárú	H.

-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Lehmann ötvös lanós

Csak rövid ideig volt Kassán mester 1755 ben s akkor is úgy távozott omnan, hogy megszökött.

Mihalik József. Kassavá-ros ötvösségének tört. Bern 1900. 304. l.

Neidel Pál

harangöntö

XVII st

Lehmann Jakab

könyvkötő

Brassó

1769-1772.

közt.

l.

Korrespondenzblatt

1893. 6. l.

vegpes

b. 100

1 Röt. 4°

Frölich,
Erasmo

Notitia. Elementaris. Numismatum.
Antiquorum. Illorum.

quae urbium liberalium regum et principum
ac personarum illustrium appellantur.
Conscripta ab —— Soc. Jesu sacerd.
Mariae Theresiae Augustae honoribus dicata
ab Antonio Comite Klobuticzky de Zeteny,

LEHMANN, Johann, pozsonyi ~~[illegible]~~ ovztalos-
segéd

J. L., Tischlergesell, 3 éves lánya meghalt. (1789, 6831)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

LEHMANN, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.L.,Tischlergesell,
3 éves lánya megh. [1789, 683 l.]

Pr.Z.

Lehmann Vince

ötvös

† 1819 Zágráb

Kapmagyarorszötvösök 39 l.

III

716 (2194).
809 (39).

-án.

~~[illegible]~~ ról nyílik kilátás

gróf Brühl-féle terasse ~~foglalja el a~~
~~egyikével, honnan gyönyörű kilátás nyi-~~
~~ő Augustus hídra.~~ A háttérben pedig bal-
királyi palotának és a szinháznak fütő-
io és jobbról ~~egy~~ a nagy csarnok köti le fi-
t hó boritja. Jelzése az előtérben balra:

5 cm.
ki 26802 sz. leirattal 800 ~~Kmm~~án.

903: III. 21-én 1047 szvsz. leirat.

-én. (791-902.)

152

az de a nap négy szakát feltüntető szobrok egyikével ábrázolt

Lehmann, Charlotte
(Wien, 1860- ? 1887)

„Nói fej" vízfestmény 22,5 x 16 cm
J. j. közepen: Charlotte Lehmann
kikiáltási ár: 5000 ft.

DÁV 57. Képaukció Bp. 1982. május

MDK

Lehmann Sarolta

Női arckép kosztümben, vf.

Ernst Muz. 9 aukc. 1920. jan.
6 l.

LEHMANN Mór diszletfestő

ld. Keresztury Dezső - OSZK Évk. 1972 (1975) 345 - 346.p.

Berczeliné - OSZK Évk. 1973 (1976) 170.p. és ill.

foglalkozik majd a hálózati számí

Mihály ugyanis saját kérésére áth

ménybe.

MOK

Lehmann Rudolf. (1819-)

Rajs. 1849. Helgoland.

Exodium: Erinnerungen eines Künstlers. Berlin. Hofmann 1895.

Dr. André Gatkai: Versuch einer Franz Lint Ikonographie. - Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2 S. 57.

LEHMAN, Vincentius Oliva

MÉrt 1997 121.

530. SZÁZADUNK műemlékei
A. Czétényi Piroska. Bp.,
p., ill. .i.Czétényi Piro

531. TAKÁCS Gyula: Barany
Albizottságok XIV. Ország
Műemlékvédelem, 31 (1987)

532. TILINGER István: Emb
[az ICOMOS Falusi építész
konferenciája]. = Műemlék
.i.Tilinger István:;

533. TISZA László: A házi
Műemléki Albizottságok XI
Műemlékvédelem, 27 (1983)

534. TÓTH Zoltán: Gondola
Országos Műemléki Konfere
Művelődés, 1987, 2-3. 30-

535. TÖRTÉNETI együttesek
játszott szerepére vonatk
közgyűlés 19. ülésén, Nai
Műemlékvédelem, 25 (1981)

536. VELLEDITS Lajos: A M
céljának bemutatása. = Ma
.i.Velledits Lajos::

537. VIRÁGH Dénes: Tanács

Lehmbruch festőművésznek.

Magyar Nemzet, 1950.
január 18. 5 old.

A Szépművészeti Múzeum nyílt
kiállításai. Végvári Lajos

Lehmann Kereszt

beszterczei nyomdász

l. 1779

Korrespondenzblatt

1886. 34. l

Müv.

J. 20

8°

Otte,

H. Heinrich

Handbuch der kirchlichen
Kunst-Archäologie
des deutschen Mittelalters

5. Auflage. In Verbindung mit dem
Verfasser bearbeitet von Ernst Wernicke.

Lehmann Keresztély

brassai nyomdász

l.

Korrespondenzblatt

1886. 41. l

Müv.

a.36

1 Röt. 8°

Portig

Gustav

Zur Geschichte des Gottesideals
in
der bildenden Kunst

1.–140. M.

Hamburg
J. F. Richter
1887.

Lehmann K. E. R. H

Perálltörzsképes

202.522.l

BUDAPEST, 1947. augusztus 14.
IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

átom!

l a minisztériummal történt ~~szóbeli~~
Műemlékek Országos Bizottsága örömrczy Oszkár ny. testnevelési tanácsos
ágos Bizottságánál folyamatban lévő

MD.

Lehmann Károly festő

Megbízzák Ács Lajos antalóssal együt, hogy a nobor életnagyságu alakját mankirozva felállitsák

Széchenyi István gr. nobrának leirása és tört. hetk: Buday József. Bp. 1895, 37,

LEHMANN 1. *Katinka*, festő, * Bécs 1931 aug. 12. Bécsben tanult s utóbb, mint L. 2. felesége egy ideig Pesten élt. Férjétől való elválása után visszatért Bécsbe, ahol életképeket és arcképeket állított ki

L. G. II. 19. l.

nelkedő hegy csucsát a vár koszorúzza s
házsorai a hegy oldalán félmagasságig
ost a félkörben kanyargó Nyitra vize lo-
t van hidalva. A város épületei közül
za és collegiuma, a Ferenczrendiek egyháza
pöki kórház, a vármegye háza, a prépost
az irgalmas apáczák nagy kolostora válik
ök építtetett. A vár emeletes épületei fölött
dominál. A háttérben hegyek vannak
lévő dombon egy kecske s három bárka
n hever. Jobbra egy férfi s egy nő halad
latt:

. Nitra"

dy testvérek Pesten."

hály Sajátjá Nyitrán"

retei 18.4: 30.4

Katinka (sic) Lehman

Fortsetzung.

eine geborene Wienerin und Frau des Decorationsmalers Moriz Lehman. Selbst Malerin, lebt und arbeitet sie, geschieden von ihrem Manne, in Wien. Schon im Jahre 1852 war zu der Septemberausstellung das Bild von ihr „Drathbinder aus dem Arvaer Comitate. 80 fl. zu sehen. 1856 April ein Studienkopf. (100 fl) 1859. Dec. Rococodame (150 fl), im Januar 1860: ein Porträt und im Februar 1861 das Genrebild: Schulmädchen (?8 fl) Sie ist vorzugsweise im Atelier des Wiener Historienmalers Schilcher beschäftigt.

Katalage der Monatsausstellungen des österreichischen Kunstvereins. Wien. Jahrgang 1853, August. Nr. 74. 1856. April [illegible] 1860. Juny Nr. 57,

und 1861 Februar Nr 30.

Wurzbach, Biogr. Lex. Wien
1865. XIV. 313. l.

Lehman Katinka

ród. Beisbe stul 1831
aug 12

Wurzbach. Biogr. Lex.
Wien 1869. XIX. K. 393 l.

Katarzinkam arsträk

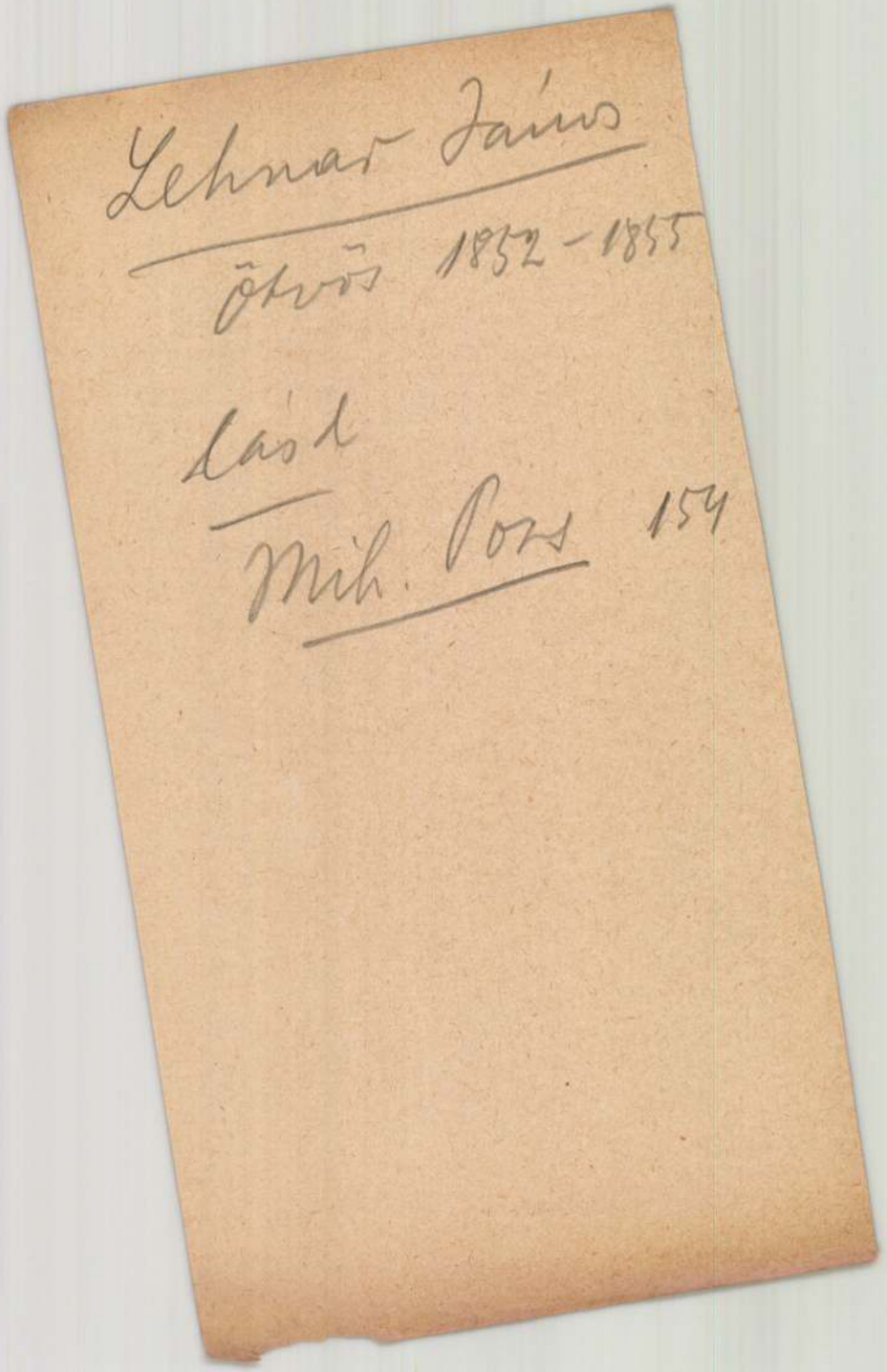

Lehnar János

Ötvös 1852–1855

lásd

Mih. Pons 154

Lehmar János, pozsonyi ötvös

V. 154, 155.

Lehnar János, pozsonyi ötvös V. 89.

Lehmayer Ferenc

festő

1926.

Éinnisk 1930. 85. l.

9286.

ria.

koronával és jobb karján gyer-
zelében feliratos pajzsra tá-
l a Danubius tulsó partján Es-
Felirata a keretben:

Almass, priore jam Saeculo
enas suos Ao 1739. a saeva

olumes

etei a rézlapnak 29.9:19.6 cm.

1

32.

Kristóf id

[illegible]

összehozni! le Lv

kurzív! ——

93

„CL“ Egybefontan Verbunden

Christophorus Lehner senior, e. 1596—1608.
(Az elhalt mesterek névsora szerint kb. 1610-re esik elhunyta. — *Nach dem Todtenbuch der Meister schon um 1610 gestorben.*)

Fedeles kupa mitológiai alakokkal, 1599-ből. — *Deckelkanne mit mythol. Gestalten, datiert 1599.*

Sammlung Harck, Dresden. A M. Nemz. Múzeum 1906. évi jelentése (Hampel J.). Arch. Ért., 1910, 111 (Divald K.).

Kőmagyarj. 16. l.

		Bistrița	9
		Brașov	25
EN		Cluj	162
	4	Dej	98
	89	Făgăras	113
	98	Gherla	340
	115	Gutenbrunn	132
	224	Ineu	24
	137	Jimbolia	568
	137	Lipova	193
	190	Lugoj	216
	358	Mediaș	219
	110	Odorheiu Sacuiese	343
	279	Oradea Mare	270
	288	Sannicolaul Mare	266
	321	Satu Mare	340
	367	Sibiu	231
	362	Sighișoara	322
	229	Târgu Mureș	216
	362	Timișoara	352

	Seite
ıang	369
kenregister	373—398
a) Monogramme	375—388
b) Figürl. Marken	389—397
c) Zahlen	397—398
ex der Goldschmiede	399—408

Lehner Kristóf

Thieme Becker

XXII. 585. l.

(Lyka)

Viselet.

Női ruha.

Az első alak öltözete b
vel, pruszlik csipkével és sze
dorokkal és fodrokkal; a másod
kelméből és fehér tarlatane ru
talon virág és azon túl félrev

LEGUJABB MAGYAR DIV
Alter Antal divatte

alol jobbra: Ny. Rohn és Grund
legalól balra: Melléklet a Nőv
jobbra: Kiadja Heckena

Kny., mér. 22 :

Lehner Kristof

1596 Ötwös

Lajd

Arch. Lt. 1910.19.

Lehner Kristóf id

(Christophorus)

ötr.

l. Kőmagyötvi

93. 4

Athozat

1934.

V.	9.	120. sz. szla		
		172. sz. szla		
	14.	188. sz. szla		
	27.	1209 sz. szla		
		Összesen		
		Le a kötelelés		
		Marad		19.
5.	I. 1.	Saldo 1934. évről		
	IV. 3.	1347. sz. számla		S
V	5.	1368. "	"	S
	12	1538. "	"	S
V.	1.	1634. "	"	S.
VI.	3.	1758. "	"	S.
	20.	2531. "	"	S.

NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Lehner Kristóf ötvös H.D.K.

1596 ban Beszterczebányán dolgozott.

Divald Kornél: Régi ötvösművek Besztercebánya
ág. hitv. ev. templomaiban. Bp. 1911 7

MDK

Lehner Kristóf, ötvös
/Lehner Christoff, Cohner, Christophorus/
1596-1630.

1630-ban ugyanö /?/ városbiró.
/Köszeghy: Magy.orsz.ötv.jegyek. Muz.és Kvt.Ért.1914. 35.l./
Egyik müve, egy fedeles kupa. Feliratban: Anno Dom.1682. decz.9. Juny Neusohl."
Alighanem a XVII.sz.elsö feléből való, hitelesitö bélyeg nincsen rajta. Fenekén köralakba foglalt mesterjel van: C.L. betükkel.
/Divald K.: Régi ötvösmüvek a b.b.nyai ég.hitv.ev.templomban. Arch.Ért. 1910. 17-18.l. és Köszeghy: U.o.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV.-XIX.sz.ban Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-54.l.

MDK

Lehner Kristóf,ötvös
/Christoff Lohner der Jünger,Lönner/.1647

Christoff Lohner der Jünger a czéhkönyvben az elhalt mesterek sorában a 30-ik.
1647 febr.14. a fia Hansz Löhner néhai atyjánál lezdte tanulni a mesterséget , édesanyja és Rezesek kérelmére felszabaditotta a czéh.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV.-XIX.sz.-ban.
Muz.és Kvt.Lrt. 1918. 41-53.l.

MDK

Lehner Kristóf, ötvös
/Lehner Christoff, Cohner, Christophorus
1596-1630.

Neve Christoff Lohner der Eltere, a czéhkönyvben az elhunytak gyanánt felsorolt mesterek közt a 15-ik.
1596-ban Christophorus Lehner senior emlittetik.
/Köszeghy: Magyarotszági ötvösjegyek. Muz. és Kvt. Ért. 1914 35.l.
1608-ban emlittetik Lehner Kristóf tanácsos. Templomi felszerelésének egyrésze eladásra kerül, h. helyrehozhassá a tornyot és a templomot.
/Jurkovich E.: A b.b.-i pléb. templom egyházi kincstárá-ról. Arch. Ért
Mikalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV.-XIX. sz. ban/
Muz. és Kvt. Ért. 1918. 41-54.l.

1900.212.l.

Lehnauer/Lohnai/,Antal,festő,aranyozó

Sopronban dolgozott.1756-ban halt meg.Valószinüleg csak aranyozó volt.Dolgozott Kismartonban is.
68.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk művészethez.I.rész 64.old

Soproni Szemle,Helytört.Folóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Lehner Alajos

1923/24 - 1924/25-

Ferképzomfoiskévk
108.l.

Lehner Kristof ifj.

(Christophorus)

otv.

l. Kőmagyötvi

95. 7

N	O	P	Q	R	S	Sz	T	U	V	W	XZ

0 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
II IX X XI XII

Sz.:

Sz.: 1.

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	10.-	10.-		
	18.-			
		18.-		—

LEHNER, Carl, pozsonyi ötvönegéd

C. L. Silberarbeitergesell, 1 hónapos fia meghalt.
(1840, 415 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Léhner László

mudrás - festő

(n. gy): Bányász kiszóm. körök kiáll.

Nepszava 1955 jul. 7. 83 évf. 158 n.

6 l.

Lehner Márk

váci kőfaragó

A váci kőműves és kőfaragó céh 1868-ban avatta mesterré

Duray 163. l

Tvösség.

805,

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Levéldissed. 4 kényszer általi
Ötvösség hanyatlása jegyében. —

MDK

Lehner Ödön

Mindent tudok, Az Újság könyve, 1933.

Kőmagyötvj. 16. l

95	—	**Christophorus Lehner junior,** jude 1630, † ca 1647. (Ez év február 14-én már nem él. — *14. II. 1647 nicht mehr am Leben.*)	
		Fedeles kupa, hengeres testén puttók, fedelén pelikán. XVII. század 2. negyede. Későbbi felirat 1682-ből. — *Deckelkanne, am zylindr. Leib Putten, am Deckel Pelikan. 2. Viertel XVII. Jh., Inschr. v. 1682.* M—*H* 23	

Ev. egyház, Besztercebánya — *Ev. Kirche, Neusohl.* Arch. Ért., 1910, 18. (Divald K.) Képpel — *Mit Abbild.* Nr. 3. (Divald a kupát az idősb Lehnernek tulajdonítja, de stílusa után inkább az ifjabbé. — *Divald teil die Kanne Lehner senior zu, doch ist sie eher von L. junior.*)

Πex 1d

⊥j

1d

⊥ifl

⊥d

⊥lt

⊤,

⊥k ⊤m

H (Ausschnitt).

XIV. " "

XV. Bartholomaeus Weigl : Fedeles k

XVI. Georgius Belényesi : Csobolyó —

XVII. Andreas Hertzog : Tréfás pohár —

XVIII. Michael Klein : Kehely — *Kelch.*

XIX. Michael Hossmann : Szürcsölő —

XX. Michael May junior : Fedeles pohár
Kruzifix. 1727, 1752 .....

XXI. Johannes Szilassy : Kehely — *Kel*

XXII. " " Úrmutató —

XXIII. *a)* Johannes Michael Puchmayer :
b) Josephus Fauser : Kehely — *K*

XXIV. Simon Reichenpfalter : Elefántcson

XXV. Johannes Szakáll : Boroskancsó —

XXVI. Josephus Prandtner sen. : Levita-k

XXVII. Josephus Szent-Pétery : Kávéskész

XXVIII. " " Domborm

XXIX. Aloisius Giergl : Kávéskészlet —

XXX. Különböző céhemlékek — *Diverse*

Lehner János

ötvös 1852.

lásd

Mih. Pozs. 92.

Lehner Janos, pozsonyi ötvös V. 92.

MDK.

Dr. Lehner Jenő müépitész tanár

"Mi történjék Karácsonyi-palotával?"
c. cikke.

Nemzeti Ujság nov. 7. 12. l. /dátum nincs/

LEHNER, Johannes fecit

1764-1765 Hátsóc, Pantéf

An 1996/1-3. 232.

Libetbánya R. k. pléb. templom

Gyökeresen átalakított csúcsíveskori épület, háromoldalú apszissal. Külső éjszaki falá csúcsíveskori kápolna, keleti és déli falán XIV. sz. maradványaival. Krisztus a pokol tornáczáb születése /?/, alul drapéria festés, vértanú jelene Mihály igen rongált alakja. A kápolna rózsás faragott boltbordái a templom mellett hevernek.

A templom lomtárában:

1. Krisztus corpusa, fafaragvány, XVI. sz. 1 m m.
2. Ev. Szt. János szobra, fa, XV-XVI. sz. 90 cm m
3. Madonna szobor, fa, XV: sz.
4. Két vadászkürt, XVIII-XIX. sz.
5. Bánász kalapács és csákány 1816-ból, réz.

MOK

Lehnert Adolf, zobrán. (1862-)

Mellszobor. 1886. Weimar

Mirus. S. 37.

Dr André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 59.

NON

Lehner Rezső

1876/77

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

LEHNER, Thomas Römius

1658-62. Basin

An 1996/1-3. 232.

hullámvonalas áttört díszítés, hatszögletes
minusculás maria iesus felirat, alma alakú gombj
alakú rotulus vésett rózsákkal. XV-XVI. sz. 21 cn
Ládában rongyok közt:
4. Két darab XVIII. századbeli hímzett miseruha.
5. Egy vörös zöld pamuttal átszőtt gránátalmás r
XVIII. sz.
Orgonakarzat alatt a hajóban:
Ötüléses stallum, térdeplőjén, támláján és
patronfestésű arabeszkek. A támla arkaturáiba
német nyelven. XVII. sz.

Jeczenye R. k. templom
Garampéteri filiálisa, egyhajós XVIII-XIX. sz.
épület, szentélyében háromoldalú apszissal.

MDK

Lehnert Franciscus, vitri sculptor aut scisor, Pozsony.

Kaposzy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 138 l.

Lehner Ede MDK

gyermekrajzoló

A Shankar's Weekly indiai hetilap pályázatának egyik nyertese.

Magyar Tibor: Rajzoló gyermekek...
Magyar Nemzet. 1958. IX. 28. XIV. 229.

MDK

Lohner Emil festőművész.

Táj, festm.

Falfestményterv

Tájkép, festm.

Ernst Múz. 92. csop. kiáll. 1927. okt. 14 l.

Esztergom (Komárom)

*

Bottyán János-utca 3. Vármegyeháza
áttört korlátu erkéllyel, mögötte
CURIA COTTUS STRIGONIENSIS felirat
Vékony jón lizénák a homlokzaton,
ben. Eredetileg Török András tábe
müve.

(Esztergom Nem vármegye. MV és V. Bp. e
datok a régi pesti kálvária történ
kel – Pálinkás László: Esztergom XV
73, 75, 76 l – Esztergom V és MV. Bp. 1951,

Lehner Ferenc
1910 Sopron -

Meghalt a II. világháboruban.
1940-ben megnyerte a Soproni Városi Könyvtár exlibris pályázatának 2 első helyét.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 25.l.

Lehner Ferenc

grafikus

Nül. 1910. Sopron.

1940. I és II. díjat nyert a soproni Városi Könyvtár ex libris pályázatán.

Csatkörl

Lehner Ferenc

Mintsem Ziállítása Sopronban
Molnár Gyula szobrászsal

M, 935 XII. 31.

FRANZ LEHNER
Maurer

MDK

Pesti lakos.

P.Tjkv.I.köt.291.f.1695.jul.5.

GEORG LEHNER
Zimmermann

MDK

P.tjkv.I.k.292.f. 1695.jul.5.

LEHNER, Gottlieb, pozsonyi asztalosmester

G.L.,bürg.Tischlermeister,
58 éves felesége megh. [1810, 245 l.

† 81 évesen, Pozsony, 1831 jan.13,
végelgyengülésben
[1831, 607 l.

Pr.Z.

LEHNER, Gottlieb, pozsonyi asztalosmester

G. L., (bürgerl.) Tischlermeister, 58 éves feleségé meghalt. (1810, 245 l)

—

U. ez. +81 éves korában, Pozsony, 1831 junius 13, végelgyengülésben. (1831, 607 l)

Pressburger Zeitung
(Gentheon)

LEHNER, Johann Karl

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 175.p.

LEHNER József asztalos

1764-ben egy nagy sekrestyeszekrényt épitett a schwarzenbachi templomnak

VALKÓ Arisztid: Késő barokk szobrászrajzok az Esterházy-levéltárban. = Művészettörténeti Értesitő, 1990. 3-4. 220, 225.

ÉrsEgyh L borsodnádasdi plebir.)

PILGRAM, Franz Anton bécsi építész. A váci székesegyházhoz Eszterházy Károly váci püspöksége idején készített tervei 1761-ből (6 db) az egri érseki levéltárban találhatók. (EÁL tvj. 200) E tervek oly mély hatást gyakoroltak Eszterházyra, hogy a római Sant' Agnese templom tornyaira visszavezethető szabad oszlopkötegeken emelkedő sisakmegoldáshoz az Egerben építtetni szándékolt székesegyház Grossmann és Zillach-féle tervein is visszatér. A váci toronykialakítást Eszterházy végül is a pápai plébániatemplomon valósíttatta meg. A váci székesegyház homlokzati rajza — amely a sorozatból hiányzik — Fellnerhez került, aki Eszterházy utasításai szerint, ennek a mintájára alakítja ki a pápai homlokzatot is. (Szmrecsányi, 276. old.)

PILINGER, Augustinus arcularius. Egerben 1758-ban a minorita templomnál dolgozó és Miskolcról érkezett laikus fráter. (Szmrecsányi, 214. old.)

PILLER János asztalos. Egerben 1827-ben a Külvárosban írják össze.

PILVEIN András morva kőművessegéd. Egerben 1752-ben → Valner J. kőművesmester legényeként működik.

PINDL András egri ács. 1790—95 közötti adóösszeírásban találkozunk nevével.

PINKH Lőrinc körmöci lakatos. Az egri eladott házak jegyzékében 1688-ban mint „Schlosser gegen brodt hausz 60 Frt" szerepel.

PINTKÉNYI Péba fémműves. A XV. század végén Bakócz Tamás egri püspök udvartartásában szerepel. (Bakócz Kódex 426. l. p. 58.)

PIRK (PIRKE) András egri lakatosmester. Egerben 1824—45 között említik a városi adókönyvek. 1827-ben a Külvárosban két segéddel dolgozik. 1836-

LEHNER, Mathias, hangszerkészítő Pozsonyban

M. L. Instrumentmacher, † 26 éves korában, Pozsony, 1811 febr. 4. (1811, 177 l)

—

U. az, 3 hónapos lánya meghalt. (1825, 1102 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Lehner Győző, IV.o.tan.

Nyergesujfalu Áll.ált.isk.

61. János vitéz.

Ifj.

Magy. Képzőm. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept. 10. Kat.

MDK

Lehner /Lenner/ János hidépitő

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Jelmer János asztalosmester

Győri Szemle 1941. 116.

A győri ipar történetéről

M. D. K.

LEHNER János asztalos

XVIII. század. Győrben. Nevenel

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1956.
I. 232. II. 140. l.

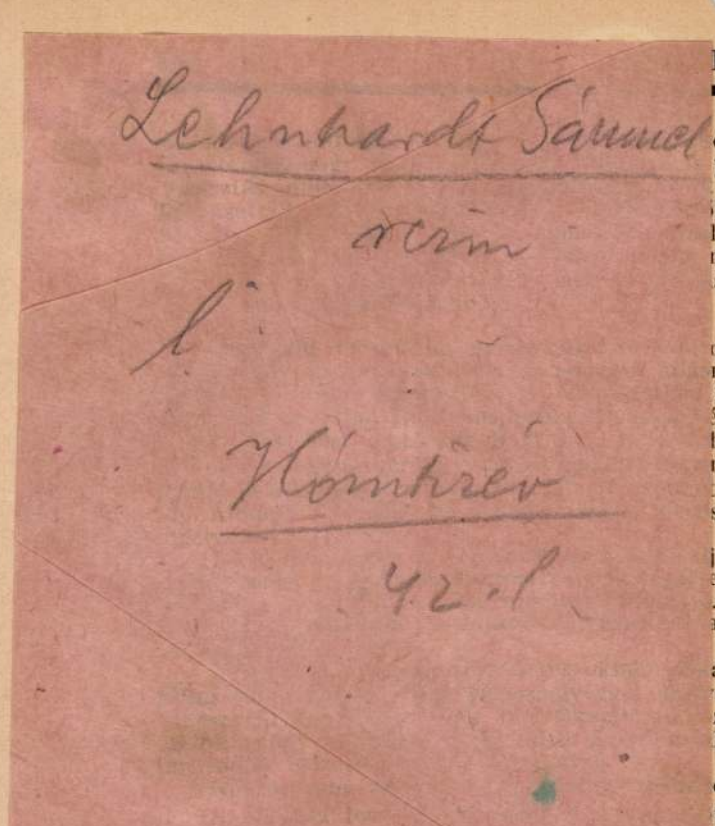

után válik. Az állás 1938 szept. 1-én elfoglalandó. La
1938 július 5. *Ary Antal* iskolaszéki elnök.

—

A mezősasi református egyház pályázatot h
kántor-tanítói állásra. Fizetés és kötelességek törvény sz
Helyi javadalom 64 értékegység. Korteskedés kizáró
Kellően felszerelt pályázatok a mezősasi református le

missziói munkában való részvétel; a városiaknál énekkarban való közreműködés, templomi bibliaa tanyai iskolákban istentisztelet alkalmával vezetés, a szomszédos másfelekezetű iskolában mátus növendékek vallásoktatása (fuvardíjat az ad).

ületési anyakönyvi kivonat, oklevél, vallástani képegújabb keletű tisztiorvosi, erkölcsi, állampolgárságot, ai kötelezettség teljesítését, eddigi működést igazoló nyítványokkal felszerelt kérvények *július 22-ig* a reforus Iskolaszéki elnökhöz küldendők. A 13. sz. városi 1938. évi szeptember 1-én, a többi pedig az újonnan ő iskolák megnyitásakor foglalandó el. Javadalom az elfoglalásának napjától jár. Megválasztott tanító sztása csak akkor lép hatályba, ha azt a VKM tudomásul fizetéskiegészítő államsegélyét folyósította. Fel relt kérvények figyelembe nem jöhetnek. Válasznellékelendő.

—

Hajdúszováti református egyház pályázatot hirdet ámú *kántortanítói* állásra. Javadalom: 30 kat. hold ászonélvezete, melynek adóját az egyház fizeti. öl kemény tűzifa. 64 értékegységben. Államsegély. észetbeni lakás, kert és stóla. Kötelesség díjlevél sze-. Az állás nagy jövedelmére tekintettel lelkészjellegű n és országos viszonylatban is kiváló kántor-tanítók ben.

Pályázati határidő a Néptanítók Lapjában megjelent tétől számított *21 nap*.

öldbérleti szerződést megválasztott elfogadni tartokántorpróba saját költségen kötelező. Korteskedés ő ok. Pályázati kérvények Református Lelkészi Hiva-Hajdúszovát küldendők.

—

Kenderesi református egyház iskolaszéke pályázatot t a nyugdíjazás folytán megüresedett *orgonistatanítói* állásra. Az állás javadalma 3 szobából, előből, mellékhelyiségekből álló lakás, kert, 10 értékegységitevő 10 kat. hold 606 □-öl föld, melynek adóját egyfizeti, évi 26·65 P deputátum és az egyházi főhatóság megállapított rendelkezés szerinti stólajövedelem, bbá fizetéskiegészítő államsegély. Kötelessége a kán-

Lenhardt Samuel

rézmetsző

(Pesten, József városi Conti utcában 1199 szám alatti saját házában) teljes tisztelettel ajánlja magát minden nemű rez és acélmetszvegyéknek, mint arcképek, tájrajztervek, regeji vagy történeti jelenetek minden nagyságban készítésére vagy szintén cimerek, váltó levelek, bélyegek cimképecskék metszésére legtisztább, legfinomabb s viletesebb módokban.

Utasító. Hornmüvész 1840.

698. l

Lehnhardt rézin Pesten

Árverési Csarnok aukció Est.

33. 7. 1926. jún.

Medgyesi Somogyi N. János:

Mellig, hétnyolczad jobb
hosszú haja öszbevegyült, szem
s arcza s bajusza leberetvált. K
mellfodra látható s magas n
nórzású.

Elefántcsont, mérete
Ltsza 385.

Lehnhardt Sámuel

vezín.

l-

Gerevich Emlékkönyv

1951. I.

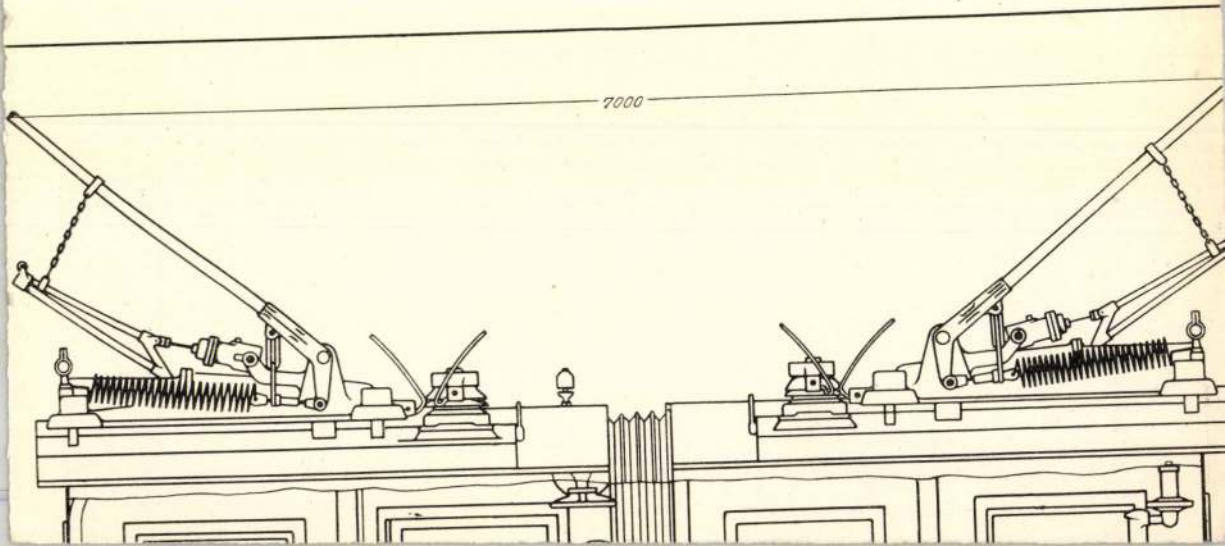
7000

Lehnhardt
verin

l.
Eperjessy 1929
56-l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **AUGUSZTUS** 33. hét

11 Vasárnap		Zsuzsanna *Tibor*
12 Hétfő		Klára sz. *Klára*
13 Kedd		Ipoly és K. *Ipoly*
14 Szerda		Özséb vt. *Özséb*
15 Csütörtök		N. B. Assz. *Mária*
16 Péntek		Joakim *Ábrahám*
17 Szombat		Jácint *Anasztáz*

Lehnhardt

rerin.

l.

Steinhofer

II. Fy. l.

Lehnhardt

537 **Fáy A. Kedv-csapongások. Pest: Landerer 1824. Kis 8° 2 k. díszes barna fbőr.**
1. kiad. 2 *Lehnhardt által metszett rézmetszetű címképpel.* Remek
példány.

Lantos XIII. auk-
ciója, Bpest, 1934

Csatoltan küldött árjegyzékünket szíves figyelmébe ajánlva tudomására hozzuk, hogy az *Országos Közművelődési Tanács Könyvosztályá*-val nekünk is sikerült olyan megállapodásra lépnünk, amely szerint a mellékelt felhívásban ismertetett

A világháború

c. sajtó alatt lévő munkát azok, akik erre a körlevelünkre hivatkoznak és a pénzt előzetesen beküldik,

3 P 30 fill.
kedvezményes áron

kaphatják meg.

Ez a kedvezmény igen kivételes, mert valóban nagyon olcsó áron juthat ezáltal ehhez a pompás műhöz, amely bár szak-

Lehnhardt Samuel

l.

Schoen 1948

16-l.

ult

r. Teje elől kopasz, haját hátra fésülte, bajusza
ndjelei közül az aranygyapjas és a szt. István-ren-
l. Paszomántgallérós dolmánya és vállrave-
zsinórzott. Telirata a kép alatt két sorban:

PH
reich Palatinus von Ungarn".
Werner. Mariahilf No 128. in Wien".

az alak nagysága 18.5 cm.

. 8725. (köz. nyom.).

107/95 No 120.

Lehnhardt Sámuel

verin -

Munufaktura és Fábri-
ca c. vezzarca egy lapon,
8-r. a köv. nemben

Möller János - Mohri

Benjamin = Az Europai
Manufakturák' és Fábri-
kák Mesterség Mivelik
Pest, 1818.

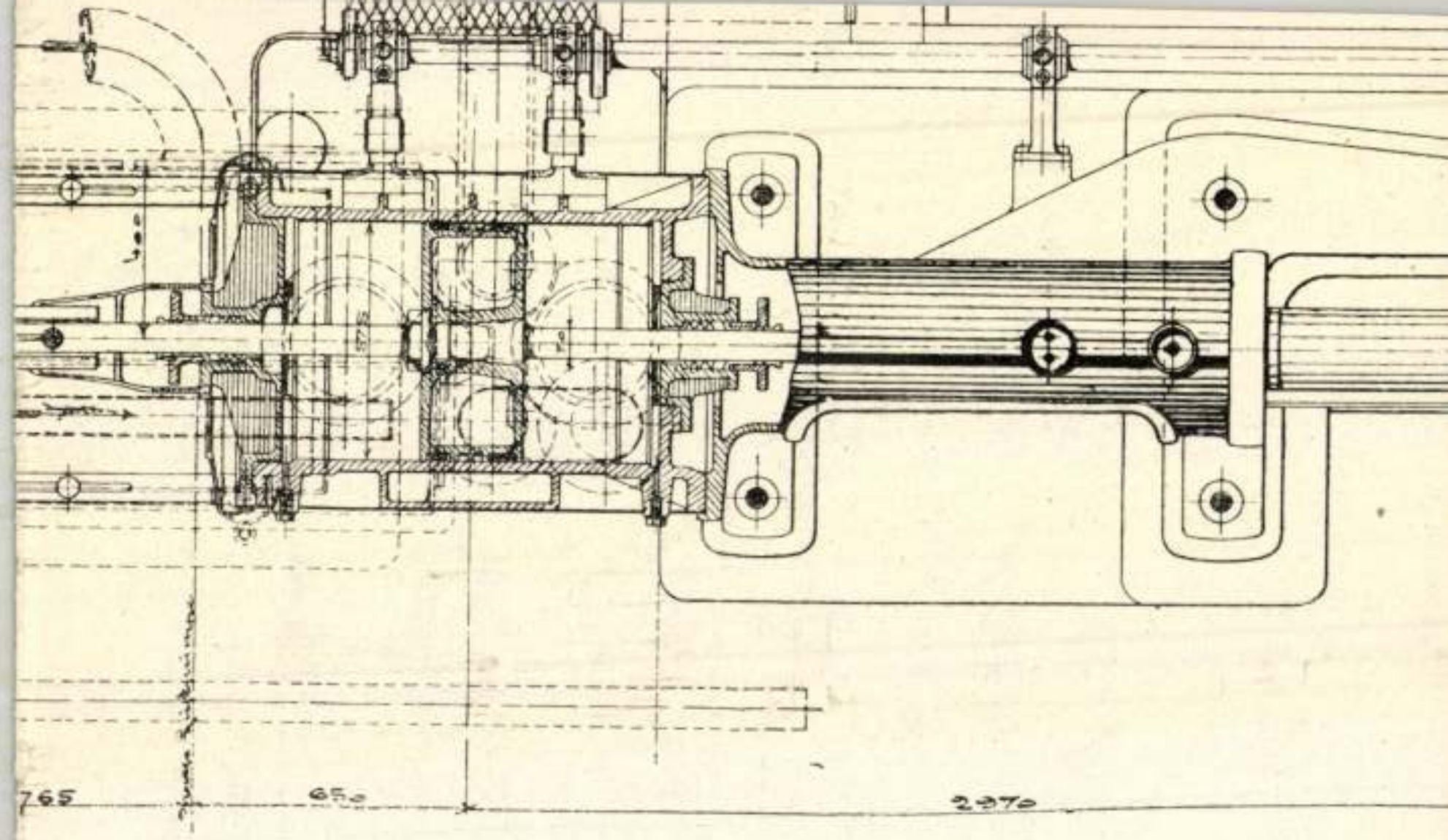
765
650
2370

Lehnhardt

pesti rézm.

Pétzeli József archepé

Kaergling rajza után

Repr.

Müvészeti Hotek Komárom

Budapest, 1923. VI. 8.

Lehnhardt

vérm.

Lásd

Lay Bpestiparmunkáll

57. l.

esfehérvári
onográfiájára..... 1.400 – "

..... 1.000 – "

e ..... 2.000 – "

a ..... 8.400 – "

Összesen : 20.000 – P.

14.-i végrehajtó bizottsági ülésben.

Lehnhardt

läsd

Lay Brestiparmürkiall

59. l.

SZÉ

E

HE

Lehnhardt

291 Zalán futása. Hősköltemény. Pest: Trattner 1825. 8° 245 szzott, 3 sztlan l. díszes mod. piros fbőr, bordázott háttal, sarkokkal mindkét ered. barna borítéklap belekötve.
V. legelső művének 1. kiad. Remek rézmetszetű címlappal (Lehnhardt sc.). Páratlanul ritka. Gyönyörű példány.

Nováz-mátyi

Lantos XIII. aukciója
Bpest, 1934

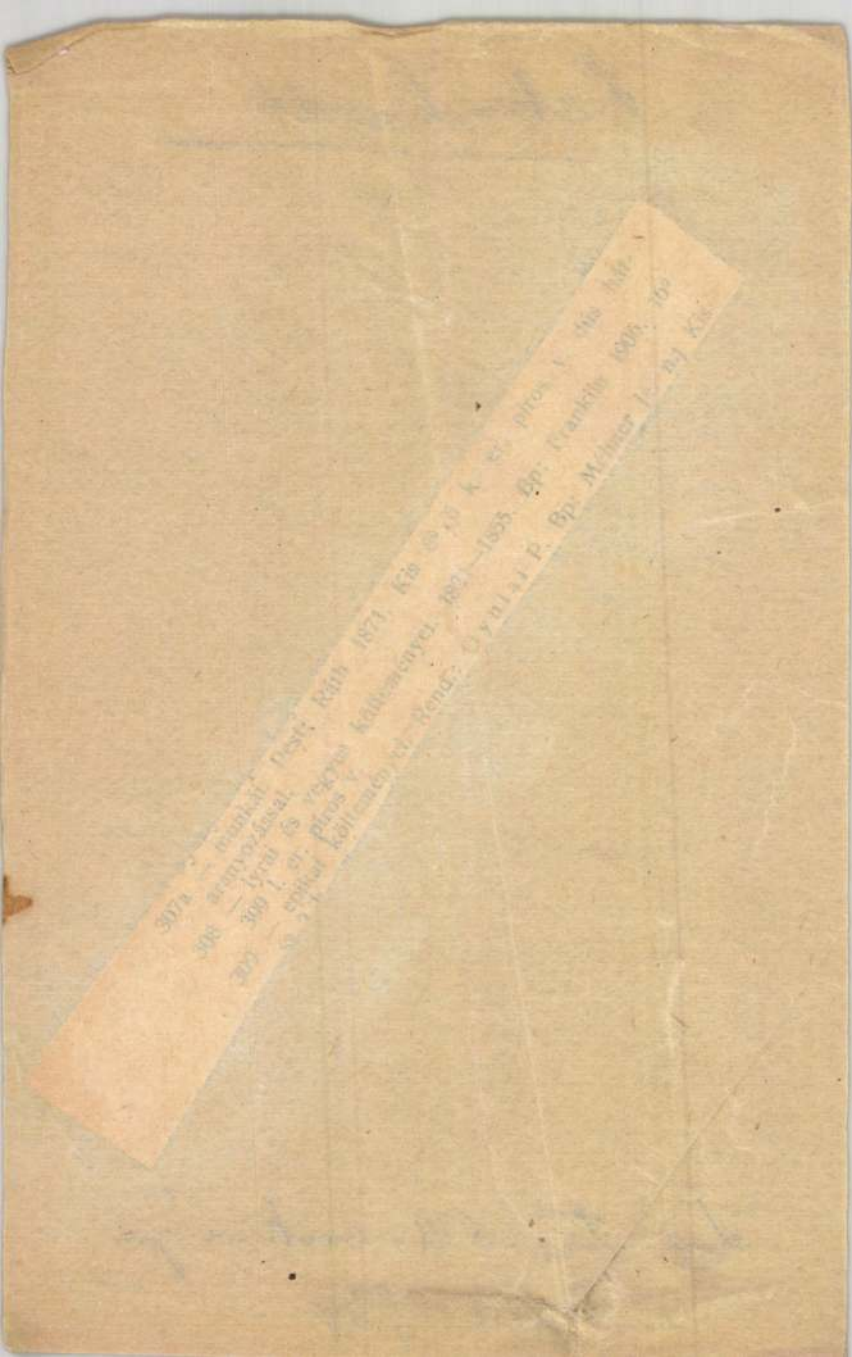

Lehnhardt Samuel

rézn.

Calvinus János. ~~Eren~~ Kalvin. oszlopos csarnok-ban áll kezében az evangelimmal. Az oszlopok, lépcsők stb. sárum tele irva fel szavakkal s Kalvin élettörténetével. A nev alatt: Ezen Nagy Ember igaz Tisztelőinek ajánlva. Felr. Metzett Lehnhardt Sam: Pesten. Rézn. folio.

Sam Lehnhardt sc. Pest

A szobuki Kovács czék
szabaditi levele. felül
a város látkapcsel.
Folio, rezin.
fenti jelzés.

Lehnhardt sc Pesth

(1828)

Kasztnota [illegible]. 2 sor
[illegible] es 2 sor. [illegible]
veggel

Rezn. folio Jos.
Peschky del.
es fenti jeh.

Lehnhardt sc. Pest

A viteri német Rendnek / Nagy Mestere [ ] és egy vitéz-ze / régi öltözetjében (Elso kép) rezin. 8°. Hmerve.

Ugyanar: mostani ruha-jában. Második Kép. Rezin. 8° Hmerve

Lehrese nes.

Lehnhardt Sámuel

poprádi-fi-nek

jelezve.

l.

Kremszéplit

107. l.

egyébként lásd még

számos helyen

Kremmer Desső: A m. széplitkrotúra

irányoskerbye. A Dr. Bibliophil Fáhrenek

IV. Kiállításának katalógusa Bp. 1925

~~Muzeumban helyeztetett el. (480 97)~~

~~II. 29/III 30 vbiráric 132 fr.~~

~~5). Ahrenmalátra 102 l. az~~

Toscan művész a XV. századból:

Oszlop fej.

Composit
indaszárak ke

Dombor
Méretei
Ara 13

258

Ltfra. 1380

46.25
3
138 XV

369

Lehnhardt Sámuel

lásd okv.

Kremszeplit

a 43-ik oldaltól
végig sokszor.

894

I
390

894. Nicolas Poussin után.

A mester sz. Villersben 1594-ben. † Rómában 1665-ben.

Bacchus születése.

Középütt, a sárga terítővel letakart kis széken, fekszik Zeus és Semele fia: Bacchus, kinek fejét szőlőlevélfüzér diszíti. Előtte a nysai Nymphák közül csak ketten vannak, mert a többiek balról a Silénekkel fürdenek és a sziklára támaszkodva állnak. Mögötte a szárnyas kalapú Mercur, a ki balját a széken nyugtatja és jobbjával fölfelé mutat, hol a megnyilt felhők közt nyugvóhelyén Zeus látszik, egy csészéből iszik, a melyet a térdelő Semele nyujt neki. Lábainál villámokat szóró sas köti le figyelmünket. A Nymphák közül egy a földön ül és egy gyermek lábait fogja; egy térdre ereszkedve

Lehnhardt Samuel

l.

Va Ylö Ernst gjujt

VII/III. 13.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezekb
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Miki
királyság megváltó eszméjének. És fegyv
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát é

Ezért fordulok barátaimhoz, hiveimh
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiáj
sok ezer embertársamon, joggal kérhetem
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszme
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem szer

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Lehnhardt Samuel

Lüd

Kunits Topographische Beschreibung Ungarn

1824. I. 122. l.

Lehnhardt Sam.

vérin -

vod

z

Nádai Pál. Magyar

gyermek-képeskönyvek -

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 621. l.

627. l.

: **II. Lajos**
-1880. III. 18.
:en, Nagyajtai
Ilona, † Szent-
er, 1886. II. 17.
1834. (Pál—Re-
Bigye Julia l.)

2.-től: **VIII. István**
1822—1887. VIII. 8.
Marosvásárhely.

I. Gábor
1825—97. IV. 21.
birtoka: Zsáka,
Bihar megye.

Zsófia
1819. I. 30.—1902.
Herglotz Antal
törvényszéki elnök.

. 9.
Gá-
ıda-

Johanna
ns. Bárdossy György,
táblabíró, 1817—1873.
X. 14. Esküvő: 1855.
Marosvásárhely.

Julianna
szül. 1838. Ippi, Ro-
gozi, Érkeserűi és
Bélmezei Fráter Béla,
(Tamás—Ákosfalvi
(Szilágyi Johanna f.)

Rhédey—Herglotz
(királyi engedéllyel)
Erzsébet
szül.: 1854.
Paksi Paksy József,
† 1924. kir. főügyész.

.en,
879.
gr.
en,

LEHNHARDT *Sámuel*, réz- és acélmetsző, * Poprád 1790 körül, † Pest 1840 (†). Bécsben Höfel Balázsnál tanult, 1817 óta Pesten működött s 1838-ig nagyrészt ő látta el metszetekkel a magyar fővárosban megjelent képes kiadványokat. A Tudományos Gyüjteménynek 1817—32-ig sokat dolgozott. Önállóan is több műlapja jelent meg (Calvin János, Kasztriota György, Festetics György stb.).

E. gy. II. 19. l.

Nyitra:

A Nyitra vize által félko
ki oldalán pedig meredek szik
püspöki palota és a siékes
fák közül három zsindelyt
alatt:

„Nyitra

s a felső jobb sarkon: „44."

Fametsnet, méretei 1

4110

Lehnhard Sámuel

(tévesen Leonhard-nak vézmetsjo.
írva)

1820–21. Pest.

írod

Isoz Kálmán. A cenzura és az első pest-budai könyvnyomdászok. Historia 1928. 24. l.

(1. szám)

Lehnhardt Samuel

1.

Räth. I. 504.

Lehnhardt Samuel

rein

vod

Wy 367.

Lehnhardt Samuel

Pesti rézmetszőre bőzta Jóó János az általa szerkesztett Hétilapok mellett megjelenő rajzolatok gyűjteméjét, de azokkal annyira nem volt megelégedve, hogy még a szövegben is kifejezést adott elégedetlenségeinek.

Hétilapok. 1838. 8 sz.

Lehnhardt Samuel

---

viel 1 Poprád
+ Pest 1840 (?)
Höfel viel Beisen
kennt
1817 - viel Pestin
Sendung

Thieme - Becker
22 - K 586 l.

Lehnhardt Sámuel

rézm.

l.

Schoen Rókus Eáp

11. l.

8 tábla

Római zár VI. 162

Lehnhardt Sámuel

l.

Kazinczy lev

XX 540, 543

6.25, l.

udapest

ZEUM-KRT. 37.

ON: 185—532.

m ü,

égek

Lehnhardt Sámuel

Lásd

Lay Bpestiparmuvkiáll

68. l. 69. l. 70. l. 71. l.

BET

ITÁSA

ig

Auróra harai Almanach. Alapítá Kisfaludy K.
Folytatják többen. 1834.
Trattner és Károlyi tul.
Címlap. Lehnhardt sc.
" előtt: A' Palikárok. Rétm. Jelrés: P. Hess
pinx. C. Frommel direxit.
6 rétm.
Kucsma Károly tul.

Lehnhardt

Kr. ①. 896.

Aurora harai Almanach. Alapítá Kisfalusky K.
Folytatják többen. 1834.
Trattner és Károlyi tul.
Cimlap. Jelenkarok rc.
" elött: A' Pallkárok. Rétu: Jelnés: P. Hens
pinx. C. Frommel direxit.
6 rétu.
Kuzma Károly tul
Kr. O. 896.

Zsebtükör 1825. Balla Károly által
Pesten N. Füsüli Lauderer fajos
betüivel. Lehnhardt metsz.
Pesten 160 p.
Föv. Kvt. Tul.

Kt. ①. 837.

Lehnhardt rolk

Tartalma: 1825. Balla Károlyi által
Gesten d. Tüsküdi Tanderer Sajos
betűivel. Tehmkarath mesz.
Pesten 160 p.
Tös. Kut. Tul.

Kr. A. 837.

Lehmhardt sc

magyar Öltöset – Párisban 1829 – Rezin. 80

fenti jelzés Vándra del

Lehnhardt

rézmetsző.

A Tudományos Gyűjtemény 1821 évf. előtt a fáklyát tartó angyalt metszette.

u. o. II. kötet mellizletét lepező Gyymes Vára Nyitra Vármegyében de felül. i. lépet metszette.

Léhnhardt metsz

A Legnyabb vilés Ze-
mint Ölsözködött 2 c
Magyar/ Kostjál Adam
Polgár Terfi Szabótól/
Pesten.

Rez. 4°

Lacctáry rajz
és fenti jelz

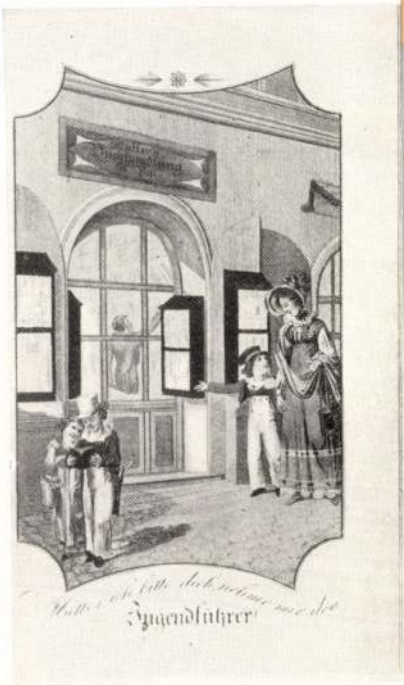

425.

419. **V. KISFALUDY, CARL**: Stibor. Nyomták: Füskúti Landerer Lajosnál Pest 1823. Címlapján koszorúba foglalt lant. Lehnhardt pesti mester metszette. Fedőlapjának díszítését Kann(?) rajza után Richter metsző készítette.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

420. **FÁBIÁN GÁBOR**: Hafiz persa költő divánjából gházelák és töredékek. Nyomták: Petrózai Trattner Mátyás betűivel Pesten 1824. Címlapját Lehnhardt pesti mester metszette.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

421. **SCHEIBEN-SCHÜTZEN ALMANACH.** Nyomták: Trattner Károlynál Pesten 1830. Címlapján címeres metszet. Fedőlapján Orczy Lőrinc báró képe, metszette Perlasca pesti mester. Tető- és hátlapján a pesti lövölde látképe.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

422. **WIESEN, FRANZ**: Der Spiegel für Eleganz. Verlags- und -Redaktionsbureau. Ofen u. Pesth, 1839. Címlapja Kohlmann metszete.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

423. **PEST-BUDÁN KÉSZÜLT NYOMTATVÁNYOK.** 1780—1838. (13 drb.)
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

424. **A PESTI PÁLOSOK KÖNYVTÁRÁNAK EXLIBRISE**, 1756-os évszámmal.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

425. **MÜLLER**: Der neue Jugendführer. A Müller-féle pesti könyvkereskedés Perger által rajzolt és Lehnhardtól metszett színes képével. Pest, XIX. sz. el.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.
Illusztrálva a XVI. táblán.

426. **WEIS JÓZSEF KÁROLY** kalapkereskedő naptára az 1816. évre.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

427. **ÜZLETI JEGYZÉKLAPOK ÉS SZÁMLÁK.** (7 drb.) Prandtner József ezüstműves, Thiel György aranyműves és ékszerész, Hatzenberger Johann matráckészítő, Bota Albert magyar szabó, Duschl Antal paszományos a Kristóf-patika, valamint Grimm könyomdász üzleteiből.
XIX. sz. első fele.
Kiállítja: a Fővárosi Könyvtár.

409. **DUGONICS ANDRÁS** : Jeles Történetek. Nyomták : Füskúti Landerer Mihály betűivel Pesten 1794. Fedőlapját „*Toldi Miklós*“ Binder budai mester metszette.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

410. **FÁY ANDRÁS** eredeti meséi és aphorizmái. Nyomatott Füskúti Landerer Lajosnál Pesten 1825. Prepelitzay rajza után készült rézmetszettel.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

411. **KISFALUDY KÁROLY** : Aurora. Hazai almanach. Nyomták : Füskúti Landerer Lajos betűivel Pesten 1825. Lehnhardt Sam. rózsafűzérekkel díszített, angyalos metszetével. Fedőlapját Schnorr L. rajza után metszette Langer S.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

412. **PÁZMÁNDI HORVÁT ENDRE** : Árpád. Nyomták : Beimel József Könyvnyomó Intézetében Pesten 1831. Fedőlapját Ecker A. rajza után Blaschke Joh. metszette.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

413. **MÁTRAY GÁBOR** : Regélő. Szépművészeti első magyar folyóirat. Nyomták : Trattner—Károlyi. Címlapját Kohrl man K. metszette.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

414. **NEY FERENC** : Ibolyák. Kiadta Heckenast Gusztáv Pesten 1843. Színezett lithográfiákkal díszítve.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

415. **GLATZ JAKAB** : Buzgóság könyve. Emich Gusztáv kiadása, Pesten 1843. Fedőlapját Perlaszka pesti mester metszette.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

416. **SZEREMLEY MIKLÓS** : Magyar hajdan és jelen. Nyomatott Beimelnél Pesten 1847. Fedőlapján angyalokkal és címerrel gazdagon díszített neobarokk keret Pest látképével.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

417. **HYBL-OERTEL** : Theater Taschenbuch. Pest, 1816. Fedőlapját Neidl J. rézmetszete díszíti.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

418. **PERETSÉNYI NAGY LÁSZLÓ** : Heroineis. Nyomták : Trattner János Tamás betűivel Pesten 1817. Címlapján csirkéket etető nőalakos metszet.
Kiállítja : a Fővárosi Könyvtár.

Lehnhardt

Magyar Szögyéni / Szögyé-
nyi Sigmond, Ö Cs: s
Ap: Kir: Felsége /
Udvari Tanátsosa /
s még 4 sor szöveg.
Rézm. oval, mellkép,
8.°
Kärgling del.
Lehnhard sc.

Lehnhardt

V. Ferdinand Magyar Király, / Koronázisakor, a Király-hegyen Posonban / 1830. Sept. 28.

Rezin. 4°

Lehnhardt sc. Pest.

Lehnhardt

Nemeth Ujvári / ~~Br~~ Gróf Batthyá-ni Ádám / 4 sor. szöveg.

rez. 8°

Vándor 1833.

mellé

Lehnhardt metszette Pesten.

Ghymes vára, Nyitra vármegyében dél felől. Rész metszet. A. R. rajza után.

Szendrei János gyűjtemenyeben.

Lehnhardt

rézmetsző.

Méltóságos / Székhelyi Majláth György / Sz. István Teles Rendének Vitéze / A Felséges Személyes Jelenlételnek / Helytartója, és Ts. N. Tolna Vármegyé / Fő Ispánja. rézmetszet.

Tud. Gyűjt. 1821. évf. XI. kötet mellékelete. Donát festménye és Kárgling rajza után pontozott modorban.

Lenhardt Sámuel

vérmetszö, zül. XVIII. sz.
vegen Poprádon. Bécs-
ben Höfelnel tanult s
1817-töl Pesten dolgozott.

Lehnhardt

Gr. Batthyány Ádám. (Widemann u.)

Vándor 1833.

Geburtsort

[illegible] (Weißenberg)

Jahr 1933.

Lehrhardt

Berzevitzy Sergely. Rézmetszet.

Sincerely,

Thank you for your interest in our product.

Lehnhardt

Nagyméltóságú / Gróf Tolnai / Festetits Julianna / s mép 9 sor szoreggel.

Rézn. 8. oval.

Ver.

Kaerling del.

Lehnhardt sc.

Lehnhardt

Nagy Szatnai Báró
Fischer István, /
2-or szöveg –
Rezin. ovél nélk.
8°
Lehnhard sc. Pest.

Lehnhardt

rezm.

laid

Ex libr. 24 l

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

.. évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Lehnhardt

rézmetsző

IROD.

Meller Károly. 728.

244. 278. 3/86.

IBUD

Lehnhardt sc.

A Hétilapok mellett 1838.

1. A rajzolás elemei, rézmetszet.
2. Szoba butorok.
3. Uj Phaeton Kocsi. Ujabb hintó.
4. Legujabb alaku ágy, rézm.
5. Biztositó zár
6. Legujabb iró szekrény.
7. Epitvények.
8. Gőz és szállitó Kocsik, Vasutak.
9. Henger fuvok.

Lehnhardt 2

10. Egri szőlőmalom. Szoba butorok.
11 } Epitvény alkatok.
11 } " "
12. A lombardiai vaskorona.
15 } Legujabb angol hintó
15 } Pailette fuvója.
XXXI. Plafond dekoratio. Novák comp. Eleg igyes.
XVI. Mivszerek a répa czukor gyártáshoz.
XIX. Pohár szekrény.
XXI. Perkeréti rajz
XXII alto

Lehnhardt. Pest – n. ?

Festetics Gjörg

Lehnhardt

Hős tegék a magyar elöidökből. 1826. Balla Károlyáltal. Pesten. N. Füsk Sanderer. (A címl. Visegrád látképe. Acélm. jelzés: Lehnhardt ~~a~~ rajz. és metz.) Föv. Kvt.

Kr. ①. 233.

Helikoni Kedvtöltés. 1819-20. 1-4. Pesten
Trattner János Tamás.
Az 1. köt címlapjától balra tájkép.
Rézm. Jelrés: „Lehnhardt del. et sc.
Pest:")
Gyöngyösi.

Kt. ① . 137

Lehnhardt

Ansicht der Königl. Freyen Comercial Stadt Pesth in Ungarn. A dunai part-réalet Éfe a XIX. szakad elejéről.

Rétmetszet. Lehnhardt 29 x 9 cm.

Hollós Oszkár tulajdona.

Kremmer (2) 211.

Lehnhardt

Lehnhardt

rezm. Pest.

Esztęgom két pecsét-
jenek rajza egy lapon.

Megjelent

Baranyay, F.: Dis-
quisitio notitiarum
antiquarum liberae
regiaeque civitatis
Strigoniensis. Pest, 1823.
(etc

A m. kir. vallás- és közokt

9448 .....szám.

9847

0661

Műcsulékek Or

tel

Hivatalból.
özszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Lehnhardt

Magyarország képe a
romaiak idejében. Rom.
Joh. Lehnhardt oc. Pest
megjelent

Baranyai F. Az
esztergomi vár ostr.
Pest 1823.

Zoltán 1935.március 21. óta mint ÁDOB alkalmazott müködik
ékek Országos Bizottságában, de már 1934. juliusa óta te-
edik a Bizottságban . A Nm. Min. ..... sz.rendeletei
a Bizottság javadalma terhére 1935. ~~j~~anuár 31-ig havi
ő dijazást kapott. Ádob kinevezése technikai okok és üre-
hiányában csak március 14-én történt meg,s a fogadalmat
hó 21-én tehette le. Közben azonban -~~f~~ébruár 1-től
21-ig-- szintén dolgozott a Bizottságban. Méltányos volna,
re a közbeeső időre is részesüljön dijazásban.Miért is
talány összegnek, 100 pengőnek, az egész időre való kiuta-

Lehnhardt sc. Pest

Baranyay, Franciscus: Disquisitio notitiarum antiquarum liberae regiaeque civitatis Strigoniensis et arcis archi-episcopalis nominis ejusdem. Pesthini 1823.

Esztergom címerei egy lapon, melléklet a fenti mu mellett-rézm.

U. ott Pannonia inferior térkepe Lehnhardtot. rézm

Lehnhardt

resin

l. Meller Ferenczy

228, 244, 278, 386 l.

Müemlékek Ország-
számával megol-
zottságnak három
tisztviselője és
ító ellenőrzést
tviselői kar ál-
rativ ügyeken
an. Tovább sulyos-
a felmerülő hi-
zetszerüen épité-
ésekben teljesen
A Bizottságnak
akinek vállaira
ügy.
nem javitják ki
xxxxxxxxxxxxxx
sághoz jelentés,

Lehnhardt

l.

Höllr

81 l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
155/1915.
námkor

685
V. 915

Dümerveny

Alulirott Körjegyző elismeri, hogy Kalatovics Vendel Masolemmi örtöl 2 db fem bejelentő lapot át vettem 225 kilio vörösreiről.

Khvázalyó, 1915 ér apr 21

[illegible]

V. H. VÁRALJA KÖRJEGYZŐ PECSÉT

~~Boutibon~~ rajzoli

Lehnhardt rezin

nincs
ced

Ansicht der Stadt
Ofen im 17ten Jahr-
hundert unter den
Türken. XVII. századi
metszet után
Rajzolta B. - metszette
L.

Megjelent
Schams Ofen.
1861.

Silhavy F. a volt **WERTHEIM, WIESE. POLZER** gyárak specialistája. Nyitás javítás Falitresorok rakt. Bp Visegrádi u 103 498-664

Szladeky A és fia. Első magyar pénzszekrénygyára. Bpest Kender-u. 30. 132-469

Permetezők és permetező anyagok.

Budapest

Adorján Géza üvegtartályos permetezők BPEST VII KÁKÓCZI-UT 40. 424-654

Takács Károly szab. dugattyunélküli kézi fapermetezők gyártása. Bp. XIII. Kerekes-u. 28. 290-679

Villányi József **Eros** permetező készülékek. Bpest, Rákóczi-tér 10 130-186

Kassa

Binder Testvérek, permetezőszerek, Kassa, Fő-u 36. 32-56

Kiskunfélegyháza

Szijjártó Gyula rézműves. Magasnyomású és más rendszerű permetező gépek. Kiskunfélegyháza (1 m. áll.) 1-14

Petroleum

(Lásd ásványolaj, benzin és olajalatt)

Mátészalka

Zemlényi Ferenc petroleumnagykereskedő, Mátészalka Madarassy István-u. 20.

Szeged

Fanto ásványolaj lerakat K pász Ferenc Dániel petroleum keresk Szeged Tis pályaudvar Iroda: 28-7 Telep: 11-8

Fejér György okl. gazda petr leumnagykereskedő. Szege Parajdi-u. 4. 15-6

Szentes

Kántor Sándor, petróleumnagykereskedő, Szentes, Batthyány-u. 1.

Ungvár

Mulács Ferencné **petroleum nagykereskedő, ásvány és növény termékek és laszesz. Autótaxi vállalat. Ungvár Ploteny-park 2. 4-8**

Patróleum gázkészülékek.

Budapest

Ardó József lőző, fütő és világítási készülékek szal üzlete, Budapest, VI. Vi mos császár-út 43. *121-6

Lehnhardt Sámuel

rezm.

A szent Rokus-kápolna és kórház látképe 1834-ben

Fenti metszete

repr.

Tanulmányok Bp. multjából. VII

kappal

A

KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

RENDES TAGJAI TAGJEGYEIKKEL

ÖSSZES KIÁLLÍTÁSAINKAT

DIJTALANUL LÁTOGATJÁK,

CSALÁDTAGJAIK SZÁMÁRA

ÖT INGYENJEGYET KAPNAK,

RÉSZTVESZNEK A RENDES TAGOK KÖZÖTT

RENDEZENDŐ

TÁRGYSORSJÁTÉKON

ÉS INGYEN KAPJÁK A

TÁRSULAT MŰBECSŰ KIADVÁNYAIT

BELÉPÉSI NYILATKOZATOKAT KÍVANATRA AZONNAL KÜLD A TITKÁRI HIVATAL

Budapesti Hirlap nyomdája.

Lehnhardt
Samuel

Thieme Becker

XXII. 586.e.

Albert (Lyka)

Viselet.

Női ruha.

Az első alak öltözete b
pruszlik csipkével és szegél
fodrokkal; a másodiké fejék
hér tarlatane ruha dudorokka
azontúl félrevont függöny lá

LEGUJABB MAGYAR
Alter Antal diva

alól jobbra: Ny. Rohn és Gru
legalol balra: Melléklet a N
jobbra: Kiadja Hecke

Szines kny., mér. 2

Lehnhart

vérin

V. Ferdinand Magyar Király Koronázásakor, a Királyhegyen Posonban. 1930. Sept. 28.

Repr.

Pesti magyar bank.

laprszám innes

letti Bizottság!

...ém a velemári r. kath
...iner rögzítésére a
...vallás és közoktatásügyi
...942/III számú rendelete
...mengő felhasználásáról
...s nyugta mellékletet
...ugtajával feltérjeszténi.
...ülöcnyt megadni

//

Mély tisztelettel

[illegible]

Lenhardt S.
verm.
l.
M. Bibl. Heule
1924. 176. l.

HELYSÉG

Pécs.

VÁRMEGYE

Baranya.

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Domb

KOR

XII.–

MÉRET

TÁRGY

A keleti bölcsek szü

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, J

„A három keleti bölcs Szü
tartja ölében. A három nap
előtt (kinek alakja innen
altemplomának déli lejára

FÉNYKÉP, RAJZ

Lenhardt Samuel

reimetsző, geb. in Poprád
Ende des XVIII Jahrhunderts,
Todeszeit unbekannt.
1838 lebte er noch.
1814-16. a bécsi akadé-
miain Lampinál tanult,
és közben Höfelnél tanulta
a rézmetszést. 1817 óta Pesten.

Kritik II. 154. l.

Forgách Ádám gróf, országbíró iratai.

II. 218.

Lenhardt Sámuel

Müvészet 1904-200
-1908. 273, 274

Gossaert Jan van (Mabuse) ut
Jézus Kigunyolása 11 (1006), 64 (975), 432

Lehnhardt

1. Ansicht der Stadt Ofen. im 17ten Jahrhundert unter den Türken. 4°. Bouttibon delin. — Lehnhardt sc. Pest. Ortelius utain az 1602 ki ostromelott.

Bubics Magyarország várak otb. 3. l.

Dozsnyai Károly

festő.

Lehnhardt

rezin

Lásd

Strázsay Tanárt

1823 ban ő ra, folta és
metsz a Ind. Gyujt vig metszet
1832 ben dtto sőt
addig is állandóan
ő.

Lehnhardt

Kérészek (a fejlődés különböző fokaiban). rézmetszet. szinezve.
Lehnhardt del. et. sc. Pest.
Trud. Gyüjt. 1819. VIII. köt.

1818 és 1819 ben nyomdai ~~[illegible]~~ kötetben
ö metszette a Trud. Gyüjt.
vignetta Egyét.

Lehnhardt

rezin.

Dévén Váranák Omladékai Pósony Vármegyében dél nyugott felöl.

Rajz A. R. (megallapitandó kicz. A szárad elején sokszor előfordul)

Lehnhardt sc. Pest. ~~(1820)~~

Tud. Gyűjt, 1820. X köt

nellékleté

reznetszet még

pedig neglehetős gyenge

Lenhardt sézm

Báthory Zsigmond érme.
vézmetszet. Tud. Gyűjt 1819
X kot. mellékl. Lehnhardt
sc. Pest.

Fuss Lajos zeneszerző síremléke
Czollner Lajos rajza után
Sam. Lehnhardt sc. Pest.
Tud. Gyűjt. 1819 évf XI kot.
rajz is metszet is igen genge.

Egy régi, s Pétsett 1818-ik
Eszt: Ki-ásatott Romai
emléknek ábrazolása.
Kölesi rajza után metszette
Lehnhardt. Tud. Gyűjt
1820. I K. mellékléte.

Lehnhardt

verin

l.

Barkayegri vármuz

30. l.

Der neue Jugendführer.

Kincsett acélmetszet. Perger rajza után Lehnart. 22 x 17. cm.

Hollós V. tul.

Kr. ⓓ. 423.

Lehnhardt

Nincs cd

Lenhardt Sámuel
rajzoló és rézmetsző.

Pesten lakott egy hosszú életen keresztül, arról a metszvényein elvasható „Sc. Pestini" feliratok is tanúskodnak. Itt e szárad első felében, az 1817–1832, évi időközben sőt azontúl is adatainu szerint 1838 ig ő látta el nagyobbára metszvényeivel a Pesten megjelenő képes kiadásokat. A Tud. Gyűjt. ami folyóiratnak amit rézmetsző 1817–1832 rendes munkatársa volt és ő metszé az 1822-évi köteteket, valamint az 1825. évi folyam 1–6 kötetét kivéve, minden kötet elé a Magyarország ámerét és ejő szövetneket tartó nemtőt. Ezeken körül a következő rézmetszvényeit ismerem.

1. Egy római lovag. 8 r. (L. Dugonits András, Neveretes hadi Vezérek. Pest. 1817.)

2. Czünkép (Lásd Somogyi Gedeon, Értekezés a magyar verselés módjáról és Petronius versei. Veszprém. 1819. 8 r.)

3. A chinai császárhoz díszmenet 8 rét (L. Kis János, Neveretes utazások. Pest, 1818. V. köt)

4. Philadelphia tánkepe és Amerika partjai. 8 rét (L. Kis János, Nev. Utazások stb. VI köt)

5. Stockholm városa 8 r. (u. o. VIII K)

6. A Tiszai kérész. (Rovarok) Saját rajza után 8 r. (L. Tud. Gyűjt. 1819. VIII K.

7. Báthori Zsigmond emlékpénze 8. r. (L. u. ott. 1819. X K)

8. Fusz János magyar zeneszerző emléke. Czollner Lajos rajza után 8. r. (L. u. ott. 1819. XII K).

9. Római régiségek. 8 r. (Tud. Gyűjt. 1820. I. K.)

10. Dévény vára Pozsony vármegyében A. R. után 8 rét (u. o. 1820. X köt.)

Lenhardt Samuel (2

11. Ghymes vára A. R. után 8 r. (u. o. 1821. II. K).
12. Majláth György personalis. Donát után, Kärgling rajza szerint 8 r. (u. o. 1821. XI. K).
13. Siklós vára Strázsay János rajza után 8. r. (u. o. 1823. X. K)
14. Pečzely József archeje. Kärgling után 8 r. (L. u. o. 1823. X K)
15. B. Fischer István egri érsek 8 r. (L. u. o. 1823. XII. K)
16. Déva vára. 8 r. (L. Göttfi Borbála: Hóra Pórhada. Pest. 1823.)
17. Árpád. 8 r. (L. Svastics Ign. Magyarok Esmérete. Pest. 1823.
18. A német-rend nagymestere és viteze hajdan. (Tud. Gyűjt. 1824. V. K.)
19. A németrend nagymestere és viteze mott. 8 r. (L. u. ott. 1824. VI K.)
22. Trattner János Tamás archeje Kärgling után. (u. o. 1826. VIII K)
23. Szépírási munták 1827. (u. o. 1827. IX K. 113. l.)
24. Szögyényi Zsigmond alkancellár archeje. Kärgling után. 8 r. (u. o. 1828. V. köt)
25. Gróf Batthyányi Ádám országbiró archeje 8 r. (L. ugyanott 1828. XII K.)
26. Nográd vára
27. Fülek vára
28. Divény "
29. Gács "
30. Kékkő "
31. Szécsény "
32. Hollokő "
33. Salgóvár
34. Somoskő "
35. Bujákvár
36. Baglyasvár
37. Ecsegy vára,
38. Szanda vára, A 26. szántól kezdve mind 8 r. (Lányi rajzai után láthatok Mocsáry Antal Nográd vármegye leírásában. Pest. 1826. I–IV. köt.)

Lenhardt Samuel 13

39. Nográd vármegye régi pecsétei 8 rét és

40. Gróf Forgách család pecsétei. (l. u. ott. IV. Kót 4-és 129. lap).

41. Verbőczy István arckeje. 1830 8 r.

42. Gróf Batthyányi Ádám országbíró 4 r. (1833 évi Vándor csinü naptár)

43. Gróf Festetich György 4. r. (1834. évi Vándor naptár.)

44. Gróf Majláth György personalis. 4. rét. 1836.

45. Ansicht der Königl. Freist. Pesth. 1830.

46. Spányik Glycér kegyesrendi tanár 4. r. 1838.

47. Buda a 17. században, Bontibon rajza utan (L. Schams Beschreibung der St. Ofen. 1822)

Nagy Iván Magyarországi képzőmüvészek a legrégibb időkből 1850 ig. Századok. 1874. évf. 95–97 l.

Keszler, Hlatky-családok. 8.--

961 SZVORÉNYI,MICHAEL, Ius privatum ecclesiae Hungaricae.Weszprimii: Számmer. 1804-5. 8r., 2 kötet -.80

962 SZÜRY DÉNES, Rajzok. 1887-1892. Örök tavasz- Itthon-Pater Kneipp.Bpest, 1893. 8r., fve. SZERZŐ S .K. AJÁNLÁSÁVAL. 3.--

963 SZÜTS ISTVÁN, Levélhordók ujévi könyve. Debreczen, Kutasi I. 1884. K.8r., fve 2.--

964 TABELLA DEMONSTRANS HOSPITIA EXCELSORUM PROCERUM ET INCLYTORUM STATUM,REGNI HUNGARIAE AD GENERALIA REGNI COMITIA ANNO 1751.AD LIBERAM REGIAMQUE CIVITATEM POSONIENSEM CONVOCATORUM SUMPTIBUS FRANC.DOM.SPAISER IMPRESSA &REPERIBILIS.Posonii, Joan.Mich.Landerer. 8r., fve 1o.--

965 TAKÁTS SÁNDOR, A főváros alapitotta budapesti Piarista Kollegium története. Számos képpel és mümelléklettel.Bpest, 1895. N.8r., fvkts 3.--

966 /TARNÓCZI ISTVÁN/, Régi Magyar Szentség, Avagy: Magyar-Ország bóldog emlékezetü ötven Szenteinek és Boldoginak le-képzett élete... Nagy-Szombat, Academia.1695. 8r., bőrkts.SZABÓ K. RMK.I.1483. /Cimlapján lila bélyegző./ 2o.--

967 TASCHENBUCH FÜR DIE DEUTSCHE SCHAUBÜHNE auf das Jahr 1817. Herausg. von ADOLF BÄUBERLE.Wien. K.8r., fve. Benne SOPHIE SCHRÖDER a hires szinmüvésznő mellképe. 1.--

968 TÁNCKÖNYVECSKÉK amelyek ábrákban és /német/ ésfrancia/ szövegekkel a francia négyes és egyéb táncok figuráit mutatja be. Szép kézirás és rajzok a XIX. sz. elejéről. 2.8-adrétü füzet. 1o.--

969 TÁNCSICS MIHÁLY Müveinek 8-12. kötetei. Bpest, 1873-76. Egybekötve, fvkts 6.--

97o TÁROGATÓ SIP, a vagy olly hajdani magyar nemzeti musikának neme, melly által a'régi magyarok táborozások idején egymást a'tsata mezőre öszve-hivták Budán Szent György Havának 24dik napján 1797. esztendőben.Pest, Universitas. 4r., fve RITKA! 1o.--

971 TEKENTETES NEMES SOPRON VÁRMEGYE VADOSFAI NÉVÜ NEMES HELYSÉG STATUTUMAI. Sopron, Siesz Joseph. 1753. Folio, 2o old. /Rongált pl./ 5.--

972 TELEKI DOMOKOS GR./, Gróf Teleki Jósef el-költözött lelkéhez. H.n. 1796. 4r., fve /Versezet./ 5.--

973 TELEKI DOMOKOS SZÉKI GR., Az emberi sorsnak változandósága; mellyet maga példájával le-rajzolt és különböző időszakokban Versekbe foglalt... Kolosvár, Ref. Koll. 1815. 8r., fbőrkts Teleki rézm. képével. FÁY ANDRÁS példánya s.k. névbejegyzésével. 6.--

974 TELEKI MIHÁLY LEVELEZÉSE.1656-1679. Szerk.GERGELY SÁMUEL. Bpest, Tört. Társ. 1905-1926. 8r., 8 kötet, fve. Felvágatlan pl. 24.--

975 TELEKI SÁMUELRŐL IRT ÉS ELMONDOTT HALOTTI BESZÉDEK 7 drb. egybefüzve. Kolozsvár, 1825. 3o.--

976 TELEKI SÁMUEL GR. saját és felesége sirfeliratai az ő szerkesztésében. 4r., 2 iv. 5.--

977 ---, erdélyi kanczellár Uti naplója. 1759-1763. Sajtó alá rendezte IFJ.BIÁS ISTVÁN.Bevezetést irta: IMRE SÁNDOR.Maros-Vásárhely,19o8. 8r., fve, Felvágatlan pl. 4.--

Áruverési Körlevél 1941. jan. 28.

939 SZÉCHENYI BÉLA GR., Amerikai utam. Kivonatok 1862-ki naplómból. Pest, Emich. 1863. 8r., fvkts 4.--

940 SZÉCHENYI ISTVÁN GR., Hitel. Pest, 1830. 8r., fve. Eredeti boritékban. I.KIADÁS! 9.--

941 /SZÉCHENYI ISTVÁN GR/, A Kelet népe. Pozsony, 1841. 8r., fve II.kiadás. 4.5o

942 --, A magyar Academia körül. Pest, 1842. 8r., fve /a fedőboritéklapok hiányoznak!/ I.KIADÁS! 1.5o

943 ---, Üdvlelde. Gróf Dessewffy Aurél hátrahagyott némi irománytöredékivel. Pest, 1843. 8r., fve. I.KIADÁS! 3.5o

944 ---, Blick auf den anonymen "Rückblick". London, 1859. 8r., vkts. I.KIADÁS! 9.--

945 ---, Hirlapi czikkei. Összeállitotta: ZICHY ANTAL.Bpest, Akadémia. 1893-94. 8r., 2 kötet, fve 4.5o

946 SZÉCHENYI-EMLÉKKÖNYV. 1861. Szerk.: RÁCZ MIKLÓS ÉS VERESS KÁROLY. Kecskemét, 1861. 8r., fve 3.--

947 SZÉKELY JÓZSEF, Kármán és M...grófné levelei. Két autographiával. Pest, 186o. 8r., fve 2.--

948 SZIGLIGETI EDE, A dráma és válfajai. Kiadta a Kisfaludy-Társaság. Bpest, 1874. 8r., fve 2.4o

949 SZILÁGYI FERENCZ, Egy lap Erdély legujabb történelméből. Pest, 1867. 8r., fve -.5o

95o SZILÁGYI SÁNDOR, Erdélyország története. Pest, Heckenast H. 1866. 8r., 2 kötet, fvktsek. Egy-egy acélmetszetü képpel.RITKA! 12.--

951 SZILÁRD FERENC, Ébredés az erdőn. Bpest, 1913. 8r., fve -.1o

952 SZILVÁSSY JÁNOS, Borszék monográfiája. Gyergyó-Ditró, 189o. K.8r., fve 2.5o

953 SZINES RAJZMINTÁK. 1o mappában. 8.--

954 SZINYEI FARKAS ANDRÁS munkáinak könyvárusi prospektusa /182o kör./ 8r., 4 old. Ritka. 3.--

955 SZKLENÁR,GEORGIUS, Rariora naturae monumenta in Ungaria occurentia. Posonii, Ioan. Mich. Landerer. 178o. 8r., ppkts 4.--

956 SZÓKRATÉSZ MAINÓMENOSZ, oder die Dialogen des Diogenes von Sinope. Aus einer alten Handschrift. Carlsruhe,1777.8r., fbórkts 2.--

957 SZOLNOK VÁROS ÁCS CÉH-LEVELE 1827. jul. 23.-i kelettel. LEHNHARDT SAMUEL pesti rézmetsző nagy /49x2o/ Szolnok városát ábrázoló rézm. látképével. 1o.--

958 SZONTAGH GUSZTÁV, A magyar egyezményes philosophia ügye, rendszere, módszere és eredményei. Pest, 1855. 8r., fve 2.--

959 SZÖRÉNYI,LADISLAUS, Vindiciae Sirmienses seu descriptio Sirmii cum suo episcopatu.Budae, Ver.Nottenstein. 1746. 8r., ppkts /A szerémi püspökség története./ 5.--

96o SZTÁRAY GRÓFOK. Perfelvétel a kir. táblán a Sztáray-családnak az ősi birtokaikban ülő idegenek ellen 1757-ben inditott, s 1838-ban végitéletet váró pörében. V.Ferdinánd rendeletének nyomtatott másolata, amely magában foglalja Mária Terézia királynő 1775-évi evocatoriáját is. Nyomtatvány. Ivrét, 2 levél. Az ügyben eljáró Olexa János hites táblai jegyző s.k. aláirásával. Hozzá egyk. kéziratban: Summarius extractus processus tabularis.Egy iven, Emlitve a Draveczky,Turoczy,Szemere, Palóczi Horváth, Fekete,Pribék,

Lenhardt mehrfette Pesten.

Ansicht der Stadt Ofen im XVII. ten Jahrhundert unter den Türken. 20 + 13 ctm. Rajzolta: Boutibon.

M. N. Muzeum. Magyarország vársak és várasok

és Schams Vaest. Beschr.

a Stadt Ofen 1822.

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

gulat van egy vendéglő udvarán s a nép táncol, mulat, tréfál vagy cseveg vidáman, mulatságos mozdulatokban; a kompozició kitűnő, összhangzatos.

A szobrászat cloui Rodin Orpheusa, Triton és Neréidája és Múzsája, mindhárom egy nagyobb szoborcsoportozathoz készült, hír szerint Whistler szobrához Londonba; érdekesek Bartholomé busteje, Bugatti állatképei.

A National tárlatán résztvett magyar művészek közül Kunfy Lajos „Magyar parasztjai" nagyobb festménye és a rajzok között hasonlóképpen, tanulmányok a magyar parasztkarakterekről és ugyanott Morphy hercegnő arcképe; Kövér Gyula eau-fortejai, a szobrok közül Steiner Gyula, Körmendi-Frim Jenő szobrai komoly törekvést mutatnak. Az iparművészek között felemlítjük még Nics Gyula elektromos csillárját kovácsolt vasból.

Az „Independants" (A független festők) kiállításával ezúttal bővebben nem foglalkozhatunk. De észrevehető, hogy az a nagy szabadság, mit a kiállítók kaptak, sokaknak kezd kényelmetlen lenni. Talán lesz egy débeute. A tárlat nagyságai, akik egyébként művészi nagyságok, mint Wallotton, Matisse, Manana-Pissaro stb. mesterek körül számtalan csillagocska kering itten. Ez a nagy szabadság sokakat megszédít, kétségtelen azonban, hogy az egyéniségek nem alkalmazkodnak könnyelműen a körülmények esélyeihez. Erősebb talentumokként jelentkeznek itt is Czóbel Béla, Berényi Róbert; — Szegfy Erzsi több csendéletet, két figurálist és egy friss plein airt küldött; Huszár Vilmos, Gráf Ilma, Galimberti Sándor, Gottesman Alfréd, Gotthard Ede, Dévay Andor, Popea Helena hasonlóképpen csendélettel, figurális képekkel szerepelnek.

LENDVAI KÁROLY

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

HUSZÁR ADOLF reliefje. Igen érdekes Huszár szavára megilletődve, alig emeli szájához a szőllőszemet: válaszolni akar. Bizonyos nyugalom honol e jeleneten, amit kissé zavar az eb nyalakodása és farkcsóválása. A cselekvény igen finoman van jellemezve és Huszár mesterére, Thorwaldsenre vall. Thorwaldsennek ugyanis van egy domborműve (körbefoglalva), amelyen Hermes a gyermek Dyonisost Dianának nyújtja. Huszár reliefjén a nő symmetrikus másolata Thorwaldsen Dianájának. A fej tartása, a haj, az arc tekintete, a nyak és a hát hajlása, az ülés formája, a ruha redőzete, a fűzőszalag, mind Thorwaldsen Dianájára vall,

EMLÉKÉREM, HUSZÁR ADOLF MŰVE

csakhogy symmetrikusan, azaz Diana jobb lába van előtérben, itt a bal láb van az előtérben és így tovább . . . A cselekvény ugyan nem egy, de azonos; a várakozás és megérkezés momentuma. Az első pillantásra talán a Hegeso síremlékén lévő női alakra gondolunk, de szélesebb szemlélet után csakhamar látjuk a terjedelmes távolságot a görög síremlék és e kettő között; nem lehetetlen, hogy ez inspirálta Thorwaldsent; de bizonyos, hogy Huszár női alakja megismétlése Thorwaldsen Dianájának. Huszár ezen munkája a java erejében levő (1875—85) mestert érezteti, készülése pontosabb idejét meghatározni nehéz. —257.

Schön Arnold Abel.

LENHARDT SÁMUEL pesti rézmetsző a XVIII. század végén született s mint Kunits Mihály, a „Topogr. Beiträge des K. Ungarn" Pesten 1824. megjelent művében említi, a Tátraaljáról, Poprád mezővároskából került Pestre, miután az 1814—1816. évi időközben magát a bécsi képzőművészeti akadémiában derekasan kiképezte, ahol az antik-szoborműveket Lampi Jánostól, az anatómiát Fischer Márton jeles tanártól, végre a rézmetszést Höfel nevű ügyes rézkarcolótól tanulta, akit akkor, úgy látszik, mint térképészt alkalmazott a hadügyi kormány a bécsujhelyi cs. kir. akadémiában.

Művészet 1908.
273. l.
274. l.

Lenhardt Sámuel

Adatok művészetünk történetéhez

Hogy minő színvonalon volt azon időtájban a grafika, s a vele rokon-művészet fejlődése, annak előadása inkább az iparművészet körébe tartozik; annyit tudunk, hogy Lenhardt inkább a karcoló, mint a pontozó modort követte, mert ez minden tekintetben praktikusabb és gazdaságosabb volt; a lemezek tartósabbak s a sokszorosításra célszerűbbek.

Lakását állandóan már 1817-ben tette át Pestre, ahol a hatvani, most Kossuth-Lajos-utca 540. sz. alatt a Horváth-féle házban a II. udvar második emeletén rendezte be műtermét. Hogy hol lakott 1839-ben, nem mondhatjuk meg teljes bizonysággal; én azt hiszem, hogy az Ősz-utca egy földszintes épületében. Ferenczy István azt írta 1838 márczius 30-ikán öcsének, a kassai ref. papnak, a pesti árvízről „Fáy Ferinének saját házába a Nagy-híd-utcába nem volt vize, Fáynak az utcán egy ölnél több, Lenhardtnak három schuch és a háza lerogyott, a régi épület, de az új áll", ami azt mutatja, hogy dolga jól mehetett, mert két, esetleg több ház birtokosa volt már az árvíz idejében Pesten.

Lenhardt csinos arcképeket, szép tájrajzokat készített, amelyek becsületére váltak a magyar művészetnek; de metszett címképeket, úgynevezett devizeket, térképeket, műmellékleteket, sőt szépírási mintákat is a „Tudományos Gyűjtemény" 1827. évfolyama számára.

A győri püspök, Schwarzenberg Ernő herceg nála rendelte meg egyházmegyéje térképét, amelyet Lenhardt hét lapon és egy címképben készített el; de a püspök közbejött halála miatt a helytartótanács adhatta ki.

Az első, aki megrendelést tett nála, Dugonits András piarista tanár volt, akinek a „Nevezetes hadi Vezérek" című könyvéhez ő készítette az „egy római lovag" című metszetet, majd a Kis János superintendens „Nevezetes Utazások" című munkájához metszett három képet s a Somogyi Gedeon magyar verselés módjáról készített könyvéhez egy címlapot.

A Ferenczy István szobrász által kiadott történeti arcképek csarnokát Lenhardt és Perlasc metszették; de a vállalat részvét hiányában abbai maradt.

Arcképei közül említendők Spányik Glycz piarista s három olyan, amely a „Tudományc Gyűjtemény" melléklete gyanánt jelent meg. Ez folyóirat az 1832. évig úgyszólván állandóan fo lalkoztatta Lenhardtot. Ő metszette az 1822. é kötettől a címlapra Magyarország címerét az é fáklyát tartó nemtővel, miután már 1817-ben készítette a tiszai kérészt, saját rajza szerint, Báthory Zsigmond emlékpénzét s Fusz Jánc magyar zeneszerző emlékét, Zollner Lajos fes után; a következő évi folyam számára pedig római régiségeket, Dévény várát A. R. után Majláth György arcképét Donát János festményér de Kaergling rajza szerint, végül gróf Festetich György arcképét.

A „Tud. Gyűjt." 1823. évfolyama számára metszette Lenhardt: Siklós várát, Strázsay János rajza után; Péczely József arcképét Kaergling után, és báró Fischer Ignác egri püspököt.

Ugyancsak a fent cimzett folyóirat számára készültek az 1824. évben „a német lovagrend nagymestere és vitéze hajdan és most;" a reá következő esztendőben pedig Berzeviczy Gergely híres nemzetgazdász s a Trattner János Tamás kiadó arcképe Kaergling után.

Az 1828-ik évi „Tudományos Gyűjtemény" köteteiben vannak Szögyényi Zsigmond alkancellár és gróf Batthyány Ádám országbiró arcképei, melyek közül az előbbenit hasonlóképen Kaergling készítette.

Foglalkoztatta még Lenhardtot Mocsáry Antal, akinek a Nógrád vármegye négykötetes leírásához az összes illusztrációkat ő készítette, jelesül a vármegye valamennyi várait, régi pecsétjeit s a gróf Forgách-család pecsétjét stb.

Annak a Hunyady Mátyás szobornak az első rajza is a Lenhardt műhelyéből került ki, amelyet Ferenczy István tervezett s a mely az ő letünését okozta. A rajz a „Honművész"-ben jelent meg; kiadta Meller Simon is kisebb alakban.

Lenhardt metszette a „Vándor" című irodalmi zsebkönyv részére 1833-ban gróf Batthyány Ádám országbiró s 1834-ben a gróf Festetich György arcképeit, amelyek különböznek a „Tud. Gyűjt." 1821. és 1828. évf. megjelent képektől, mert ezek csak nyolcadrétűek, míg amazok 4^0 jelentek meg.

Rézre metszette Lenhardt Sámuel „Budát, a XVII. században", Boutibon bécsi festő rajza után, amely kép Schams „Beschreibung der königl. Freistadt Pesth" című munkájában látott napvilágot 1830-ban.

A Lenhardt születési évét s elhalálozását se Kunits Mihály, se Nagy Iván nem határozták meg.

—258. F. J.

Lehnhardt Sámuel

Lehnhardt Sámuel metszete,
1825–27 között

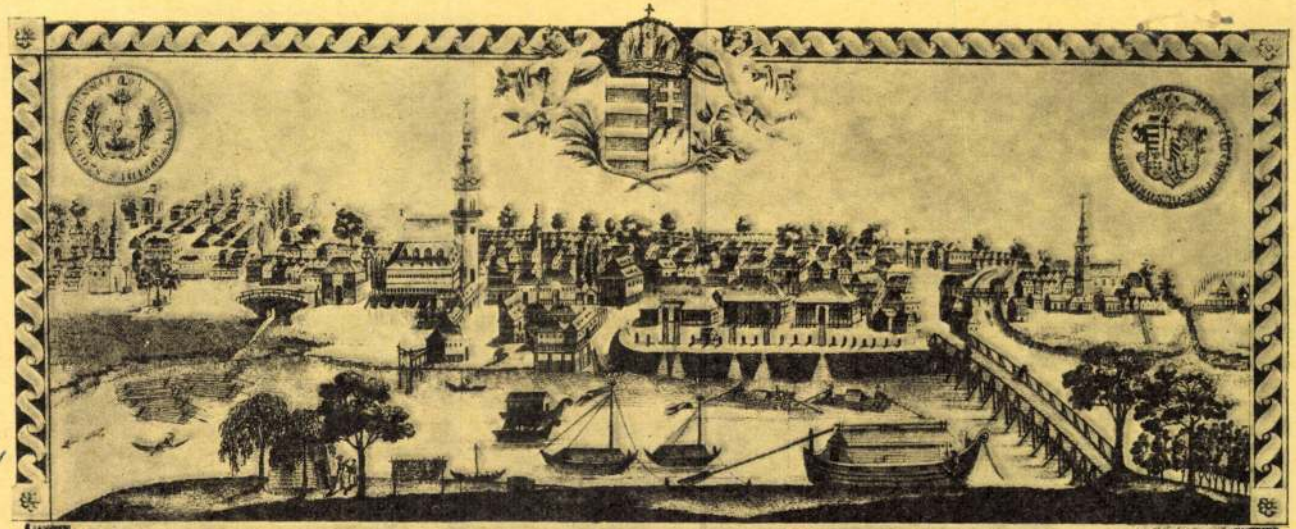

Művészet, 1970. febr.

Művészeti adatok Szolnok történetéből

Wir R. R. Zech-Meister, und andere Meister des verei-

1021

A női sírokban feltárt viselet korántsem egységes. Példaként csupán három sír anyagát idézzük. Asszonyszálláson a 239. sírban, a bal alkaron négyszögletes bronzcsatot, ezzel egymagasságban a csigolyákon félköríves bronzcsatot, míg a koponyán gyöngyös párta maradvápuspéldákkal, szembetűnően más. Asszonyszálláson és Orgondaszentmiklóson (a települések a 16. század végén pusztultak el) a falvak fennállásának egész ideje alatt a női viseletnek szerves tartozéka volt a gyöngyös párta. A párta felett esetleg kendőt viseltek. Az egyet-

Betűjeles ezüstgyűrű (fotó Roboz)

JEGYZETEK

[1] Győrffy István: **Magyar népi hímzések.** I. A cifraszűr, Budapest, 1930. 76. old.

[2] Győrffy György: **A kunok feudalizálódása.** (Tanulmányok a parasztság történetéhez a 14. században. Szerk.: Székely György) Budapest, 1953., Győrffy György: A Nagykunság és Karcag a középkorban. Karcagi várostörténeti ta-

Művészeti adatok Szolnok történetéből

Kaposvári Gyula

A sok pusztulást megért város régibb évszázadait középkori műemlékek, régi épületek nem jelzik, legfeljebb épületalapok formájában. Műemléknek számító épületei csak a 18. sz. kezdetétől maradtak fenn csekély számban.

Szerencsésebb helyzetben vagyunk az

Lehóczky Imréné

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1970 FEB 8

Tokaj már nemcsak a borokról híres, hanem a művészet és a művészek pártfogolásáról is. Tegnap, szombaton este ismét szép és gazdag tartalmú kiállítás nyílt meg a községi pártszervezet székházában. Lehóczky Imréné, a bodrogkeresztúri kerámiaüzem művésze legszebb kerámiaműveit állították ki a Zilahy György nevét viselő művészetbarátok körének rendezésében és pártfogolásával. Lehóczkyné több mint tíz éve tervezi a bodrogkeresztúri üzem kerámiakészítményeit, amelyek külföldön is keresett alkotások. A tegnap este megnyitott kiállításra meghívták Soltész Albert, Nyíregyházán élő festő- és grafikusművészt is, akinek legszebb munkái elnyerték az első látogatók tetszését. A kiállítás megnyitását kamarahangversennyel kötötték egybe a lelkes tokaji művészetbarátok.

u. 64.

160 kg-os hízó eladó. Martintelep, Tóth Pál u. 8.

Férfi dolgozószobabútor, barokk, diófa, fényezett (könyvszekrény, íróasztal, karosszék, kerek asztal), kisipari műbútor, ritka példány, jutányosan eladó. Budapest, VII., Murányi u. 38., II. em. Tóth.

Konyhabútor eladó. Széchenyi u. 9. Magyari.

Kétéves használt, 1 db Zetor Super román pótkocsival és 1 db GAZ 51-es 2,5 tonnás tehergépkocsi eladó. Csepel 3,5 tonnás tehergépkocsit beszámítunk, illetve veszünk. Bodrogkeresztúr, ÁFÉSZ.

Modern, mély gyermekkocsi eladó. Ön-

postán ma
kérek.

Figyelem
nyert lo
készpénzéri
miskolci cs
költségtérít
veszek. Hu

Harsány,
u. 1. sz.
négyszögöl
mos házza
kerül febr
órakor. M
zsa Györg
Telekkönyv
(Ár: 25 000

Családi
Sajóládon,
u. 34. sz.,
költözéssel.
ni Sajóládo
zsefnél.

Beépíthet
vennék
belterületer
Imre, Mi
Sebes Gy

Pest. T. 148.

A város épületei felett a tornyok uralkodnak, a parton pedig kocsik és járókelők kötik le figyelmünket. A Dunán hajóhid vezet át, mely alatt és fölött fellobogózott bárkák és kikötött csolnakok láthatók. Fölül a város és az ország czimere van koronával. Felirata:

Ansicht der königlichen Freyen Comercial Stadt, Pesth in Ungarn.

alól jobbra: Lehnhardt del: et sc.

Rm., mér. a rl. 11.7: 31.7 cm.

Pester Wanderbuch 1825.

Dévény. T. 5375.

Az előtért elfoglaló hegy tetején, melynek tövében négyszögletes torony áll, látjuk a vár romjait. A Duna tulsó partján pedig csolnakon kötöttek ki leeresztett tapogatóval. Felirata:

Dévén Várának Omladéki Pósony Vármegyében dél-nyugott felől.

alól balra: A.R.
jobbra: Lehnhardt sc. Pest.

Rm., mér. a rl. 20.7 : 25.5 cm.

140-95.

Dévény. T. 1064.

Az előtért elfoglaló hegy tetején, melynek tövében négyszögletes torony áll, látjuk a vár romjait. A Duna tulsó partján pedig csolnak kötött ki leeresztett tapogatóval. Felirata:

Theben C. Poson von Südwest.

alól balra: A.R.
jobbra: Lehnhardt sc. Pest.

Rm., mér. a rl. 20.6 : 25.7 cm.

Térkép. T. 954.

E lapon a PANNONIA INFERIOR és a Daciae Pars van ábrázolva. Felirata a jobb alsó sarokban:

Tabula Va
Europae

jobbra fölül: Ad Paginam 79.
alól: Lehnhardt sc. Pest.

Rm., mér. a rl. 18.5 : 23.8 cm.

Buda. T. 4696.

Az összes vármegyék czimeréből alkotott és a koronás magyar czimerrel diszitett képen kerek medaillonban Buda várát látjuk, a hová karrás hajónid vezet. Fölötte két angyal lebeg kendővel, kezeikben pedig lánczczal, a melynek egyes szemein Fiume, ~~Karlstadt, Bakari és Porto Re a felirat~~ Carlstadt, Buccari és Porto Re a felirat, Horvát és Szlavonország czimere, valamint Fiume látképe szemlélhető az előtérben vitorlás hajókkal és világitó toronynyal. Felirata alól jobbra: Lehnhardt sc. Pest.

Am., mér. a keretnek 11.8 : 8.2 cm.

152-93-27.

6837

Viselet. T. 6401. ~

Német lovagrend.

Balra a nagy-mester áll kivont karddal kezében, mig jobbra a rend egyik vitéze látható. Felirata:

A vitézi német Rendnek
Nagy Mestere és eggy vitézze
régi öltözetjében.

fölül jobbra: Első Kép.
alól középütt: Lehnhardt sc. Pest.

Szines rm., mér. a rl. 15.4 : 10.1 cm.

140-95.

der ü. Buchhändler in Stuhlweissenburg"s jobbra: „gestochen v. S. Lehnhardt in Pest." ~~olvasható~~ a felirás szöveg.

Reimetszet, méretei a vonalkeretnek 17·3: 40·9cm.

4935.

Székesfehérvár.

~~A város látképe.~~

Látképe a „Wir Zechmeister und ein ganz ehrsames Handwerk" kezdetű s „Zur Bestätigung dessen, gebenwir unser Handwerks-Insiegel beigedruckt" befejezésű cíéhlevél felett „Székes Fejérvár. Alba Regia. Stuhlweissenburg". ~~látképét szemléltetjük, melynek~~ Épületei körül a „Vármegye Háza" (1), a „Szeminarium Templom" (2), a „Káptalan Templom" (3), az „Anna Templom" (4), a „Rátz Templom" (5), a „Barátok Temploma" (6), a „Püspök Rezidentzia"-ja (7), a „Német Templom" (8), a „Tsa. K. Montirung Depositorium" (9), a „Gróf Schmideg Háza" (10) és a „Szebasztián Templom" (12) válik ki. A város felé vezető utakon kocsik és járó-kelők közlekednek. Ez utóbbiak körül két mesterember a Mária szobron innen lévő gemes kútnál vizet ~~mert~~ meritett. Körülöl az egyik térdre ereszkedve ~~[illegible]~~ iszik. Az előtért szőlők foglalják el s balról, az út menten, ~~a szántóföldön~~ ketten szántanak és vetnek. A háttérben a környékbeli hegyek tűnnek fel, ~~[illegible]~~ míg középütt templom s több ház bontakozik ki. Fölül a város czímere felett mondatszalag lebeg felirattal. Alól magyarázó szöveg ~~van~~ olvasható „1. Vármegye Háza" kezdettel s „12. Sebastians Kirche" befejéssel. Ez utáa pedig balra: „aufgenommen u. gezeichnet v. F. Pich", középütt: „zu haben bey Alois Rader, Buchbin-

[szemléltető s felirata:

174

192

Lehnhardt u. Peschlij Jos.

Dusán cáj. 1828.

bei Jos. Milowik in Pest.

Reinhard v. Puttlitz.

Neuen der. 1828.

Reg. Pr. Minden in Pet.

Lehnhardt

N. 4233. 31. b

Üveggyártás, gömörmegye VIII. 45.

mdk.

Lenhardt Sámuel pesti vésnök

címlap illusztrációja Vörösmarty M.
Zalán futásának első kiadásáu
1825.

Bertalan V. A Kisceli Museum Bp 1962.
34.l

Handbook for travel post masters

printed at the Royal Court Printing
House of Baden privileged by
1802.

Lenhardt Sámuel
/Lehnhardt/

MLK

Salgó várának képe.

Fent "Salgó" jelezve"R. Lányi -Lenhardt

rézmetszet.

357.o.

repr. 360. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Lenhardt Sámuel
festő

A pesti dunapart 1820 körül. Részlet
Budapest. MNM. Történelmi Képcsarnok
Repr.

A magyarországi műv. Lört. II. Kép sz. 491
Corvina 1970

Lenhardt reimetnő M. D. K.

Gr. Tolnai Festetich György, a kenthelyi Georgicon alkotójának archége.

Gr. Festetics Julianna archége

Darnay-Dornyai Béla: Képes ábrázolások a Balatonról és vidékéről. Balaton XXXVI. 1943, 11

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Fülek, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

Lányi Sámuel rajza /rézbemetszette Lenhardt Sámuel/: Kékkő, 1826

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Századok 1874. 184-2o5 l.

Lehnhardt

Antonius (czimer) Sen: Mo-
csary / de Bocsár. / Deline-
atus Mense Martio 1828. /
Amicis! / Jelz.: Pescky
del: Lehnhardt sc. Pest.
Rézmetszet, 8°

Lenhardt

rezm-

l.

Kolbkártyaf

Jäger József pozso-
nyi mester szövegé-
ben

cimnek.

Miután a Korona ká
vizzel volt boritva s a ke
hirlapi cikkben az orsovai
lettel kéri a pénzügyigazgat
jék , hogy az orsovai m. k
bi átalánya kiutaltassék , m
na kápolna és környéke nem

Minthogy továbbá
ve, hogy a Korona kápolna a
egyesület" kezelésébe adássék
gatoság ez ajánlat feletti s
fövámhivatal főnökének nagy
tán az emlitett kápolna körn

./.

LAHNHARDT Sámuel rajzoló

Magyar Hirmondóba rajzolt
ld. OSZK Évk. 1957 (1958) 239.p.

Cseh néni a Sásközben csak r
megrendelést fogad el, Amerik
nem fizet a modellekér

Zsindelyné Tüdős Klára a ma
divatról beszél

A Kristóf-téri *Pántlika-divatszalón* tulajdonosa, a magyaros divat koronázatlan királynője, *Zsindelyné, Tüdős* Klára mosolyogva invitálja a látogatót két méter hasszú, másfél méter széles szentélyébe.

— Már megint ujságíró! — szörnyülködik nevetve. — Higyje el, nem olyan érdekes a személyem. *Egyszerű boltos va-*
gyok, aki — saját

rús, vidám, tarka-barka
nyeret ad.

— Az újonnan m
központ hogyan ad vá
merült problémákra?

Magyar ruha és

— A *háziipari közp*
Zsindelyné — emberfe

LEHNHARDT Sámuel rézmetsző

Hétilapok illusztrációinak metszője

OSZK Évk. 1968/1969 (1971) 365.

"	1967	23.716
"	1967	23.717
"	1967	-
"	1967	-
Vol.4.	1968	24.391
"	1968	24.392
"	1968	-
"	1968	-
Vol.5.	1969	26.123
"	1969	26.124
"	1969	-
"	1969	-
Vol.6.	1970	27.771
"	1970	27.772
Vol.7.	1972	29.837
"	1972	29.838
Vol.8.	1973	30.404
"	1973	30.405

Lehnhardt

l.

LykaMagyműI800-50

48, 89, 161, 211,
429, 495-6. l.

Lehnhardt

rézm 1826

l.

Dornyay Salgótarján

64. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lenhardt

verm.

Pest látképe a XIX. sz

első felében.

Repr. 1945.

Budapest. I. ér.

52. l.

Lehnhardt

rerum

l.

Wallentinyi

Ferenczy levelei

266, 267, 284, 294,

316, 322. l.

ámla		Árú		
vényesek		Alapitói költs.		Ko
	Köv.	Tart.	Köv.	Tart
0	260436 12	63480	46100	87.20
0	260436 12	63480	46100	87.20
	150000	4566		3.6
		922		
5				

69. *Kovachich József Miklós, jogtörténetiró.*
(1798—1878.)
«Virtus in adversis probatur.»
Rézbe metszette LEHNHARDT.

COUDENHOVE-BREUNNER
GRÓFNŐ, *Zseliz.*

Lehnhardt rézm.

Orakó exlibr 24. l.

«marques de possession»-nak is hívják, de inkább csak könnyebb megérthetés végett. A magyar kifejezés, illetőleg a latinnak megfelelő fogalom jelzése nyelvünkön, nincs még szigorúan megállapítva (l. Magyar Iparművészet 1903. 89. o.). Ballagi Aladár *könyvgyűjtő-czímer*-t ajánl. Mások a könyvjelző, könyvtár-jegy és könyvgyűjtő-jelvény közt ingadoznak. A szó utoljára is mellékes, fontos csak az, hogy az ex-libris fogalma megértessék, mert úgy fogjuk annak művelődés és művészettörténeti jelentőségét is értékelni.

Az ex-libris czélja, hogy a tulajdonjogot jelezze s a mellett diszítsen is. S ebből a szempontból tekintve tartozik tulajdonképen az iparművészet körébe. Nagyon közelről érinti a sokszorosító művészeteket. Mert a könyvtábla bélésére ragasztott lapocskán nemcsak névjelzés látható, hanem legtöbbször czímer, ambléma, szimbolum stb., szóval olyan kompozicziő, a mely alkalmúl szolgálhat grafikus művészeti alkotás létrehozására.

Eredetileg a könyvgyűjtő nevét kézírással jelezte a könyvön, vagy mint a Korvin-kedexeknél látjuk, czímerét festette bele. Más módon is kifejezték még

Lehmhardt

Stab I. 55, 88,
IV. 44, 52, 106,
121

[illegible]

[illegible] I. 55, 88.

Lehnhardt

21

MAGYAR MUVESZE

1929. 609

MAGYAR MUVÉSZET

Lehnhardt

laid

Kremnegi Bp 25. l. 32. l

37. l.

Lenhardt

L. 3. *Sámuel*, rézmetsző, l. *Lehnhardt S*

Gymnöles

330. Guillelmo van Aelst. (?)

Lenhardt Sámuel

l.

Művészeti Lexikon

435 l.

S Lehnhardt

rézmetszó.

K. Sz. Pethé Magyar Szomtóvetője. S. Lehnhardt del. et sc. Pest, rézmetszet. kis folio.

Tud. Gyűjt. 1818. 5 kötet mellett.

Lenhardt Sámuel

rezin

írod

Kolb Jenő:

Régi játékkártyát
és kártyafestők.

Sopron, 1938. 12. t.

3.

Európa Film-könyv

Lapterjesztő és könyvkiadó Rt.

Budapest

V., Visegrádi utca 36.

Rézmetszet

A német rend nagymestere és vitéze ma

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mendlik Oszkar festő

1871 -

/Céhbeliek kiall.és cikk
a katalogusban/

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234- 236.
"A Céhbeliek"

Rézmetszet

Ansicht der kőnigl. freyst. Pesth

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mendlik Oszkár festő

Népszava 1909 febr. 24.
Müvészet, irodalom, hir.
A Nemzetközi Grafikai kiállitás dijai.

Rézmetszet

A khinai császárhoz felvonuló diszmenet

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mányoki Ádám festő XVIII.sz.

Vegyes közlemények.

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.l.

Rézmetszet

Kékkő

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Mányoky Ádám festő (1673-1757)

Pásztortűr, 1929. 18 sz.

432. l.

(-a- ö) Mányoky Ádám fölfederett lápa

Rézmetszet

Hollókő

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Festők, XIX. sz. 2. f.

Medgyaszay László festő (1852-1919)

Hungarian Quarterly, 1940.

Vol. VI. No. 2. 306-313 o.

Kállai Ernő: Medgyaszay László.

Rézmetszet

Gróf Majláth György

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművésze

/Lenhardt Sámuel/

Mészöly Géza festő

1844 - 1887.

M Ű V É S Z E T

XIII.évf.1914.

12 - 27.

"Lázár: B.Eötvös J. ..."

Rézmetszet

Majláth György perszonális

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet
/Lenhardt Sámuel/

Patak Jenő

Markó Károly festő/19.sz./ képét

- Rómer Flóris jelentése szerint -

a muzeumi képtárnak ajándékozta.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.10.206.old.

Fővárosi hirek.

Rajz

A tiszai kérész

Lenhardt Sámuel

Századok 1874.84 -1c2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművésze

/Lenhardt Sámuel/

M o d l Lajos építész

Lugos Város vigadó és
szálloda pályázatán
vásárlás

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Rézmetszet

Br. Fischer István egri érsek

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Festők, XX. sz.

Márffy Ödön, festő (1878 -)

Miroir, 1948. Automne, No. 4. 6-14 l.

Rabinovszky Márius: A modern magyar művészet előzményei.

Rézmetszet

Gróf Festetich György
Lenhardt Sámuel

Századok, 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Mednyánszky László festő
1852 - 1919.
/:Társulati dij,1914:/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Tavaszi Kiállitás pályabirósága"

Rézmetszet
Gróf Festetich György
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Mészöly Géza festő XIX.sz.

Életképek, 1876.juni 1.I.l.sz.9.l.
Vegyes.közlemények.

Rézmetszet

Ecseg

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Merész Gyula festő

Pásztortűz, 1928. 5 sz.

118. l.

Merész Gyula tárlata a milánói Pesaro galériában.

Rézmetszet

Déva vára

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Meisel Ágost festő (1867 -

Pásztortűz, 1928. 23 sz.
551 l.

Gulyás Károly: Vargó Pál

Rézmetszet
Címkép
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Marastoni Jakab festő (1804 - 1860)

Remény, 1851. márc. III. fű.
133 - 136 o.

A pesti mű kiállítás.

Rézmetszet

Buják

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Művészek XIX. kor.

Meixner Johann ~~Lajos~~ Robert

Religio, 1853. jul. 10. 31. o.

Vegyesek.

Rézmetszet

Buda a XVII században

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mednyánszky László, festő

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 367-373. l.

Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban.

Rézmetszet
Berzeviczy Gergely
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Ybl.

Medgyénszky László festő /1852-1919/

A Képzőműv.Társulat 1882.őszi kiállításán a Ráth-féle 100 aranyos díjra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8.
217.sz. 2.o. /Sz.és K./

Rézmetszet

Gróf Batthyányik Ádám országbiró
Lenhardt Sámuel

Századok, 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Ybl.

Margitay Tihamér festő 1859-1922

Megtérés c. képével pályázik a Munkácsy-dijra a Képzőmüv.Társ.1882. őszi kiállitására.

Budapesti Hirlap 1882.VII.16. 194.sz.3 o./Sz.és M./

Rézmetszet

Báthory Zsigmond emlékpénze

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mánffy Ödön, festő

Rézmetszet

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

/Lenhardt Sámuel/

Revue de Hongrie 1908.

I année, 111-120. l.

M.I.É.N.K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Rézmetszet
Gróf Batthyány Ádám országbiró
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőmüvészei
/Lenhardt Sámuel/

Festő XVIII sz.

Mányoki Adám

Pesti Hirlap 1932 LIV okt. 6. 8 o.

Különös árverés

Rézmetszet

Baglyas

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Lenhardt Sámuel/

Márty? festő, ?

Pásztortűr, 1929. 12 sz.
287. l.

R. Bende Mária: Marosvásárhelyi kiállítások után.

Rézmetszet

Árpád

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Margitay Tihamér festő (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 22. 1-2 o.

Both Menyhért: A Kasálvonyi kiállítás

Rézmetszet

Filek

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Márk bajos, festő

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 367-373. l.

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban.

Rézmetszet

Gróf Forgách család pecsétei

Lenhardt Sámuel

Századok, 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Meányházy László festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1938. XXXI. année, T.VIII. Tome, 53-56 l.

Horkay Zoltán: Meányházy László.

Rézmetszet

Fuss János magyar zeneszerző emléke

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Méró István festő

1873 –

M Ű V É S Z E T

XIII.évf.1914.

231-232.

"A Társulat uj vezetősége"

Rézmetszet

Gács

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművé ei
/Lenhardt Sámuel/

~~Művészek, XIX. sz.~~

Markó Ferenc festő XIX. sz.

Szépművészeti Szemle, 1862. X. 18.

III. füz. 35. l.

Különféle.

Rézmetszet

Ghimes vára

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Ybl.

Märkó Károly festő 1791-1860

Magyarország legidősebb festőművésze meghalt /Vadrák Károly/

Budapesti Hirlap 1882.VII.18.
196.sz.Melléklet 2.o.

Buda

Századok 1874. 84.--102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Ligeti Antal festő (1823-1890)
Ráth-díj

Pesti Hirlap. 1886. dec. 1.4.

Képzőművészeti jutalmak odaítélése

Pest

Századok 1874.84 -1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Zichy Mihály festő (1827–1906)

Pesti Hirlap. 1886. dec. 2. 1–2.

Rudnyánszky Gyula: Zichy Mihály
Madách-képei.

Pest

Századok 1874. 84.-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Vágó Pál festő (1854–1928)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 22. 3.

A Rimly vadászlása a [illegible]

Dévény, vár

Századok 1874.84 -1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Rossi

festő
Marastoni József

Pester Lloyd,1867,XIV.évf,238.sz.
A koronázás szóban és képben,2.o.
Kelety Gusztáv cikke

Mednyánszky László festő

1852 - 1919.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
239.
"A Kéve könyve"

Rézmetszet

A német rend nagymestere és vitéze hajdan
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Ifj: Markó Károly festő (1822–1891)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9–11.

Radó Antal: Festészetünk a kiállitáson

Rézmetszet

Nógrád vármegye régi pecsétei

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Ybl.

Margittay Tihamér festő /1859-1922/

A Képzőmüv.Társulat 1882.őszi kiállitásán a Munkácsy-féle 6ooo frankos dijra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8.
217.sz. 2.o. /Sz.és M./

Rézmetszet

Nógrád

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

~~Festők, XX. sz.~~

Márffy Ödön, festő /1878 – /

Miroir, 1948. Automne, No. 4.

17 – 20. l.

François Gachot: Márffy Ödön.

Rézmetszet

Pétzely József

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-lo2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Margitay Tihamér festő (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9-11.

Radó Antal: Festészetünk a kiállitáson

Rézmetszet
Philadelphia térképe és Amerika part-
jai
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Markó András festő, XIX. sz. K.

Remény, 1851. márc. III. fűz.

133–135. o.

a pesti műkiállítás 1851.

Rézmetszet

Római régiségek

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Medveczky Jenő, festő XX. 17.

Nouvelle Revue de Hongrie

1937. XXX. année, LVI. tome,
432-433. l.

Mihalik Sándor: Tolfestmények a párisi világkiállításon.

Részletek
Egy római lovag
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Merész Gyula festő (1888 –

Pásztortűz, 1928. 22 sz.
526 l.

Valkó László: Merész Gyula tárlata a budapesti Műcsarnokban.

Rézmetszet

Salgóvár

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Festő XVIII sz.

Mányoki Adám /emléktábla 1932/

Pesti Hirlap 1932 LIV okt. 18. 9 o

A Mányoki Adám-emléktábla stb.

Réznetszet

Siklós vára

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Ybl.

Mesterházy Kálmán festő /1857-1898/

A Képzőművv.Társulat 1882.őszi kiállításán a Ráth-féle 100 aranyos díjra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8.
217.sz. 2.o. /Sz.és M./

Rézmetszet
Somoskő

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Ybl:

Margitay Tihamér festőművész 1859-1922. Tervezett vidéki kiállitásokon való szereplése.

Budapesti Hirlap 1882.VII.15.
193.sz. 3 o. /Sz.és M./

Rézmetszet
Stockholm városa
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Művészek XIX.sz.

Markó Károly festő

Fejős

Életképek, 1848. juli. 23. II.k.
4. sz. 97-102 l.

Pap Gábor: Irányrajzok...

Rézmetszet

Szanda

Lenhardt Sámuel

Századok, 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Margitay Tihamér festő (1859–1922)

Pesti Hirlap. 1895. VII. é. jul. 5. 110.

Festőművészek Körében

Rézmetszet

Szécsény

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Markó Ferenc festő XIX.sz.

Életképek, 1876. juji 1.I.1.sz.9.l.

Vegyes közlemények

Rézmetszet

Szépirási minták

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Mesterházy Kálmán festő (1857–1898)

Pesti Hirlap. 1885. VII. dec. 22. 1–2.

Both Menyhért: A Karácsonyi Kiállítás

Rézmetszet
Szőgyényi Zsigmond alkancellár
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Mesterházy Károly festö 1857-1898 Ybl

Tervezett vidéki kiállitáson való szereplése

Budapesti Hirlap 1882.VII.15.
193.sz.o. /Sz.és M./

Rézmetszet

Szpányik Glycér kegyesrendi tanár

Lenhardt Sámuel

. . . . . .

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Rézmetszet

Lenhardt Sámuel

Századok 1974. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Rézmetszet
A tiszai kérész
Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Lenhardt Sámuel/

Müvészek XIX. rd.

Mayer Károly festő

Religió és Nevelés 1841. II. 4n.
58-59. old.

Köves János: Az enyéngi...
etc.

Rézmetszet

Trattner János Tamás

Lenhardt Sámuel

Századok 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Marastoni Jakab festő (1804–1860)

Szépművészeti Csarnok, 1862.

nov. 30.–9.–105.

H. Alfréd: Állandó műtárlat.

Rézmetszet

Werbőczy István

Lenhardt Sámuel

Századok, 1874. 84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei /Lenhardt Sámuel/

Lenhardt Sámuel rézmetsző
Kölesy Vince egy rajza után készült metszete /1820/

Századok 1874.84-102 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Grafika, rézm et
Kékkő vára, I u.:Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.
Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Ghymes vára, Lenhardt Samu

Művészet, III.,1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Fusz János zeneszerző emléke, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
B.Fischer István arcképe, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.
Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
g. Forgách-család pecsétei, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Festetich György arcképe, Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Festetich György arcképe, Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Spányik Glycéer arcképe, Lenhardt Samu

•

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Stockholm városa, Lenhardt Samu

Művészet, III.,19o4.2oo-2ol.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Salgó vára, Lányi u.:Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet

Római lovag, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Római régiségek, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Philadelfia látképe és Amerika part-
jai, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Nógrád vármegye régi pecsétjei, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
A németrend nagymestere és vitéze
hajdan, Lenhardt Samu

Müvészet, III.,19o4.2oo-2o1.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet

a németrend nagymestere és vitéze most,
Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Werbőczy István arcképe, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904.200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
A tiszai kérész, Lénhardt Samu

Művészet, III.,19o4. 2oo-2o1.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet

Trattner János Tamás arcképe, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Szögyényi Zsigmond arcképe, Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Szécsény vára, Lányi u.: Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Szanda véra, Lenhardt Samu

Művészet, III.,19o4. 2oo-2o1.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Dévény vára, A.R. után: Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
A chinai császárhoz diszmenet,
Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, könyvdiszités

Somogyi Gedeon Értekezés a magyar verselés módjáról, 1819.cimlapja, Lenhardt Samu

Művészet, III.,2oo-2o1.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, könyvdiszités
a Tudományos Gyüjtemény cimlapjának
metszete, Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, könyvdiszités, betű

szépirási minták, Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Berzeviczy Gergely arcképe, Lenhardt Samu

Müvészet, III.,19o4. 2oo-2o1.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Báthori Zsigmond emlékműve, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Batthyány Ádám arcképe, Lenhardt Samu

Művészet, III., 1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Battyhány Ádám országbiró arcképe,
Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Árpád, Lenhardt Samu

Művészet, III.,1904. 200-201.

Adatok művészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet

Ansicht der. königl. Freystadt, Pest, 1830., Lenhardt Samu

Müvészet, III., 1904. 200-201.

Adatok müvészetünk történetéhez.

Grafika, rézmetszet
Majláth György arcképe, Lenhardt Samu

Művészet, III.,19o4. 2oo-2o1.

Adatok művészetünk történetéhez.

Lenhardt Sámuel rézmetnő

Magyar Művészet, 1927

620-630.o.

Nádai Pál: Magyar mezőnek képeskönyvek.

Lenhardt Sámuel rajzoló és rézmetsző

Századok 1874.84 -102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Lenhardt Sámuel/

Zichy Mihály Jestő (1827-1906)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 25. 5.

A Királyné i Muzeumban

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Buják, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

MDK

Lenhardt Sámuel

rézmetszete Lányi Sámuel rajza után: Ecseg, 1826.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei. Századok 1874. 84-1o2.l.

Lenhardt Samu

Hollókő vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904. 295-300. - 201.

MDK

Lenhardt Samu

Ecseg vára, r.zm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904. ~~199-200.~~ 01.

Lenhardt Samu

Majláth György arcképe, rézm. Donat után
Kärgling rajza szerint Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III.,
1904, 199-200.

MDK

Lenhardt Samu

Baglyas vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904, ~~199-200.~~ 01-

MDK

Lenhardt Samu

Buda a 17. sz.-ban. rézm. Boutibon után
Lenhardt Samu

Adatok müvészetünk történetéhez. Müvészet III., 19o4, 199-2oo. - 01

.ETI MÚZEUM
SA GYÖRGY ÚT 41
429-759

Tárgy:

Hiv. sz.:

Melléklet:

Lenhardt Samu

Buják vára, rézm; Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok művészetünk történetéhez. Művészet III., 1904, 199-200. -01/

MDK

Lenhardt Samu

Dévény vára, rézm. Lányi u. Lenhardt Samu

Adatok müvészetünk történetéhez. Müvészet III., 1904, 199-200. 01.

NDK

Lenhardt Samuel, sculptor, Pest.

Kaposey János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Krt. 1952. 1. sz. 138 l.

M D K

Lenhard Samuel, calcographus, Pest, Belváros.

grafikus

Kaposszy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Írt. 1952. 1.sz. 139 l.

Christoph Jakob Lehero

[illegible]

Část

Gelé IX. k 175 l

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

lyezem:

.....
vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

C. J. Lehrer

laid

Glbé. IX. 1831

.....nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

C. J. Lehrer

Vaid

Glbé IX. 184

.....nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

C. T. Lehrer

läsd

Glbé IX 189

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Christoph Jacob Leherr

éremvéső

lásd

z

VI k

Glbé 58.1.

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

ztam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Lehrer

XVII z

Gemvérő

lásd

VIK

Glbé 58 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta

Lehoff C. J

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Numizmatikai Közl

1907. 100. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191..... (

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

1944. évf. 355. l. tévesen mint 16. századi rajz szerepel.

3. *Szécsény látképe.* — Felirata : »Setschin«. — Ismeretlen mester rajza az 1660-as évekből. — V. ö. Eperjesy K. : A bécsi hadilevéltár magyarvonatkozású térképeinek jegyzéke. Szeged, 1929. 924. sz.

4. *A szécsényi ferences kolostor képe.* A röplap csodálatos égi jelenséggel kapcsolatban keletkezett, amelyet 14 sor próza és 2 sor verses felirat magyaráz. Kezdete : »Wahre Abbildung der schreckhaften Erscheinung an dem Himel . . .« Jelezve : »Elias Baeck a : H : excudit A. V.« — Rézmetszet. — Körülvágott példány, 27,8 × × 13,5 cm. — Magyar Történelmi Képcsarnok lt. sz. T. 7103. — Baeck Elias, alias Heldenmuth augsburgi rézmetsző 1679—1747-ben élt, a lap tehát valószínűleg a XVIII. század első felében keletkezett. — A házak az alakok magyaros viselete ellenére német városképre emlékeztetnek. *(378. kép)*

5. *A szécsényi kastély képe.* Felirata alul : »Szécsény.« — Jobbra fent : »III. Köt. 137. l.« — Jelezve: »Raj. Lányi.—Sám. Lehnhardt sc.«. — Rézmetszet.. — 10,5 × 18,4 cm. — Megjelent: Mocsáry A.: Nemes Nógrád Vármegyének Históriai, Geographiai és Statistikai Esmertetése. Pest, 1826. 3. köt. 137. l. előtt. — Lányi Sámuel a kékkői uradalom mérnöke volt, így rajza, amelyet Lehnhardt Sámuel pesti rézmetsző sokszorosított, közvetlen szemlélet alapján keletkezhetett. *(379. kép)*

6. *A szécsényi várrom képe.* — Ismeretlen mester fametszete. — Megjelent : Vasárnapi Újság. 1857. 45. sz. 484. l.

7. *A szécsényi kastély képe.* — Ismeretlen mester fametszete. — Megjelent : Magyar Néplap. 1857. 79. sz. 630. l. és Képes Újság. 1860. 12. sz. 133. l.

8. *A szécsényi kastély képe.* — Ismeretlen mester fametszete Blumberg Lajos rajza után. — Az eredeti rajz ismeretlen helyen. — Megjelent : Hazánk s a külföld. 1866. 10. sz. 153 l. — Lányi kompozícióját dolgozza át.

9. *A szécsényi kastély képe a park felől.* — Kimnach László jelzetlen rajza. — Az eredeti rajz ismeretlen helyen. — Megjelent: Vasárnapi Újság, 1894. 37. sz. 605. l.

10. *Szécsényi részletek: Főtér, kastély, tűzőrtorony.* — Kimnach László jelzetlen rajza. — Az eredeti rajz ismeretlen helyen. — Megjelent : Vasárnapi Újság, 1894. 37. sz. 605. l.

11. *Szécsényi részletek: régi vár tornya, kolostor és török torony.* — Kimnach László jelzetlen rajza. — Az eredeti rajz ismeretlen helyen. — Megjelent : Vasárnapi Újság, 1894. 37. sz. 607 l.

12. *Szécsény látképe.* — Kimnach László ceruzarajza, jelzés nélkül. — 18,4 × 29,9 cm. — Magyar Történelmi Képcsarnok lt. sz. Rj. 10—1933. Megjelent : Vasárnapi Újság, 1894. 37. sz. 608 l.

13. *Szécsényi részletek: kastély és kolostor.* Kimnach László vízfestménye, jelzés nélkül. —

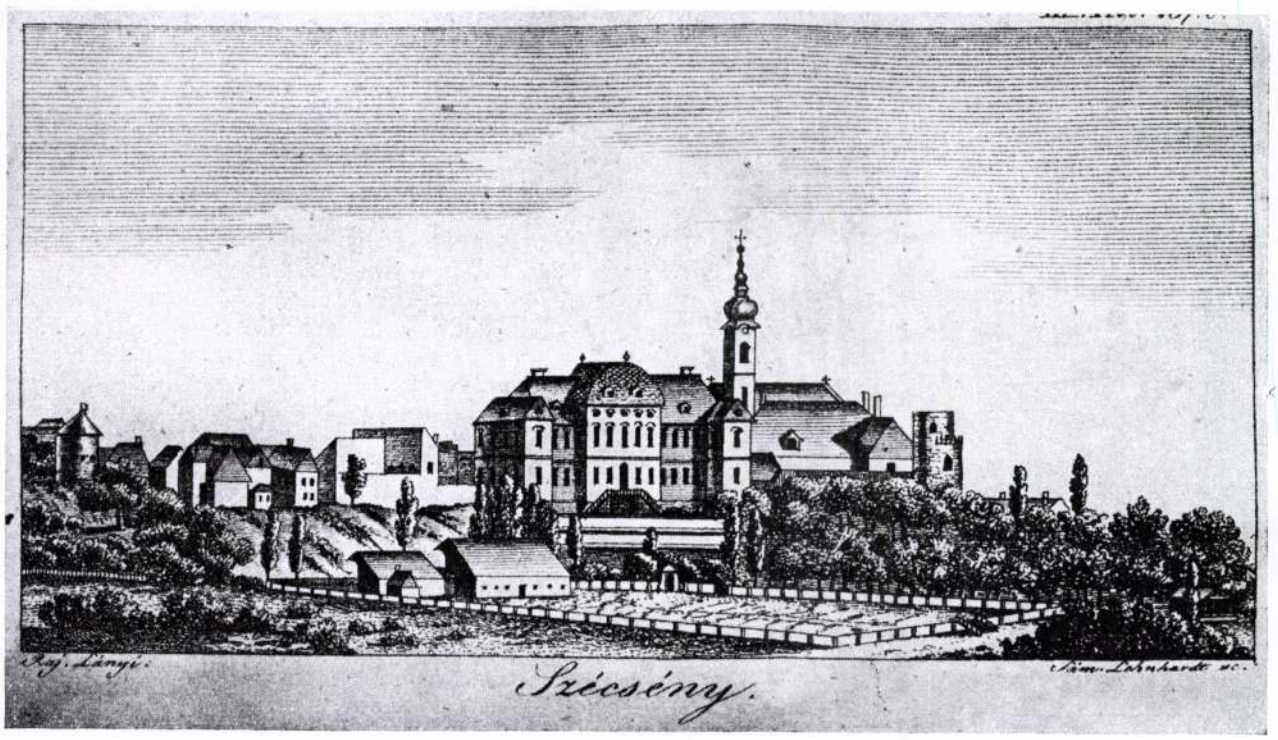

379. Lányi S.—Lehnhardt S. : Szécsény látképe a XIX. sz. elején

Samuel Lehnhardt,
akademischer Kupferstecher in Pesth.

Von Poprad in der Zipser Gespannschaft gebürtig, seit 1817 diese Kunst hier ausübend, wohnhaft in der Hatwanergasse im Joseph v. Horváthischen Hause Nro 540 im zweyten Hofe und zweyten Stocke. Er arbeitet in radirter und punktirter Manier. Gegenwärtig kommen hier überhaupt mehr Kupferstecharbeiten in der radirten, als punktirten Manier vor, weil erstere den Vorzug vor der zweyten hat, dass das Kupferblatt bey den Abdrücken länger aushält. Er hat die k. k. Akademie der bildenden Künste zu Wien in den Jahren 1814, 1815 und 1816 besucht, und zwar die Schule der Antiken unter dem Professor Lampi, die Anatomie unter dem Prof. Fischer, und die Kupferstecherey übte er dann nebenher bey dem geschickten Kupferstecher Höfel, welcher dermahl als Professor in der k. k. Militär-Akademie in Wienerisch-Neustadt angestellt ist. — Samuel Lehnhardt sticht in Kupferplatten: Porträte, Landschaften, Titelblätter, Landkarten, Wechsel, Devisen, und alle Schriftarten. Sein Grabstichel ist rein und richtig, treffend seine Darstellung. Er hat die Dioecesan-Karte des Raaber Bisthums in 7 Blättern und 1 Titelblatt gestochen, welche der Raaber Bischof Ernest Fürst Schwarzenberg herausgegeben, und nach seinem Tode die Hochlöbliche königliche ungarische Statthalterey vollenden liess.

Er hat bisher die Porträte von vielen ausgezeichneten und berühmten Männern unsers Vaterlandes gestochen, z. B. das Porträt des verstorbenen Personals Majláth, des verstorbenen Erlauer Erzbischofs Baron v. Fischer, des Joseph Péczely, u. s. f. Seit die Ungarisch vaterländische gelehrte Zeitschrift: das Tudománoys Gyüjteméný bestehet, ist Samuel Lehnhardt der beständige, ordentliche Kupferstecher für dieses Nationalwerk, indem er alle darin vorkommenden Porträte, und alle Merkwürdigkeiten, Alterthümer, u. dgl. welche dieser Zeitschrift beygegeben werden, bearbeitet. Besonders schön und rein sind alle von ihm gestochenen Schriftarten. Sein unermüdeter Fleis, strebender Eifer, und Genauigkeit in richtiger Darstellung ist lobwürdig.

Geschrieben zu Pesth im Jänner 1824.

Michael Bauer,
akademischer Bildhauer in Pesth.

Er besuchte durch 4 Jahre in der k. k. Akademie der bildenden Künste zu Wien die Schule der Bildhauerey, die Classe der Antiken, und hörte den anatomischen Cursus. Nach dessen Vollendung ging er

álruhában menekült el. A Rajna mellett és Itáliában azonban a franciák és spanyolok győztek s VI. Károly kénytelen volt a *bécsi békében* 1738. Nápoly és Szicilia birtokáról lemondani a spanyol király ifjabb fiának javára. Lescinski *Lotharingia* hercegségét kapta, míg *Ferenc* lotharingiai herceget *Toscana* birtokával kárpótolták.

Lengyel öt-tó, l. *Öt-tó.*

Lengyel sertés, primitiv hússertésfajta, melyet nálunk a felvidéken tenyésztenek. A L. középnagy, kesely fehérszínű, hosszúfejű, lógósfülű. A törzs felső vonala ívelt, a lábak hosszuak. Igen edzett, kisigényű, szapora fajta. Újabban a német meisseni sertéssel, leginkább pedig az angol yorkshirei fajtával nemesítik.

Lengyelszállás (azelőtt: *Lyahovecz*), kisk. Máramaros vm. ökörmezői j.-ban, (1910) 527 rutén lak.; u. p. Tarújfalu, u. t. Ökörmező.

Lengyel tea, fehérbor és maraschino melegített keveréke.

Lengyeltóti, kisk. Somogy vmegye L.-i j.-ban, (1910) 2833 magyar lak., a járási szolgabirói hivatal széke, járásbirósággal, vasúti állomással, posta- és táviróhivatallal. L. uradalmának gazdaságát, juh- és lótenyésztését (l. *Lengyeltóti ménes*) a mult század első felében európai hírre emelte akkori bérlője, Fechtig báró. L. közelében a sírhalom alakú *Tatárvár* nevű szőllőhegy emelkedik.

Lengyeltóti ménes. Zichy Béla gróf tulajdona, melyben angol telivér és pinzgaui × ardenni hidegvérű lovakat tenyésztenek. L. néven a Granerféle amerikai ügetőló ménes is szerepel a sportlapokban, mely a Lengyeltóti községhez (Somogy vm.) tartozó Bézseny pusztán van elhelyezve).

Lengyelzab (növ.), l. *Elymus.*

Lenhardt *Sámuel*, magyar rézmetsző, szül. Poprádon a XVIII. sz. végén, halála ideje ismeretlen, 1838. azonban még élt. A bécsi akadémián tanult 1814—16-ig Lampinál, emellett Höfeltől megtanulta a rézmetszést. 1817-ben Pestre költözött s már ez évben megjelent egy rézmetszete Dugonics: Nevezetes hadi vezérek c. művében. Ettől fogva sok rézmetszete jelent meg a *Tud. gyüjteményben*, a *Vándor* naptárban (1833—34), főképpen régi magyar várak képei és arcképek.

Lenhartz, *Hermann*, német orvos, szül. Ladbergenben 1854 dec. 20., megh. Hamburgban 1910 ápr. 20. 1893-ban rendkívüli tanár és a poliklinika vezetője, 1895-ben a hamburgi St. Georg, 1901. az eppendorfi kórház igazgatója lett. Irodalmi művei: Mikroskopie und Chemie am Krankenbett (4. kiad. 1904); Die Erkrankungen der Luftröhre, der Bronchien und der Lungen (1899); Erysipelas és Die septischen Erkrankungen (Nothnagel: Spec. Path. u. Therapie 1899); Der moderne Krankenhausbau (Ruppel építésszel, 1908).

Lenhossék, 1. *József*, anatómus, *L. 2.* fia, szül. Budán 1818 márc. 20., megh. Budapesten 1888 dec. 2. Orvosi tanulmányait Pesten végezte. 1844-ben az innsbrucki sebészi intézetnél megüresedett boncolástani tanszékre választották meg. 1850-ben a pesti egyetemen a tájboncolástan magántanára lett, Magyarországon a tájboncolástan tanításának legelső megalapítója. 1854-ben a kolozsvári, 1859. a budapesti egyetemre a boncolástan tanárává nevezték ki, közben Hyrtl, Brücke, Rokitansky mellett is dolgozott. 1864-ben a M. Tud. Akadémia tagjává választották. Dolgozatai a központi idegrendszer finomabb szerkezetével, a vese szerkezetével, valamint a magyar koponyatipusok vizsgálatával foglalkoznak. Főbb művei: *Tizenhat súlyos büntettes koponyája. A mesterségesen eltorzított koponyákról* (a M. T. Akad. évkönyveiben és külön kiadásban 1877); *A szeged-öthalmi ásatásokról* (Akad. évkönyv 1882); *Az emberi gerincagy, nyúltagy és Varolihid szervezetének górcsöi tájviszonyai* (Akad. értek. 1869); *A közép-idegrendszer szürke állományának és az egyes ideggyökök eredetének tájviszonyai* (1867); *Emberi koponyaisme* (Akad. évk. 1875). Études du système nerveux central (Paris 1857) c. munkáját a párisi akadémia a Monthion-díjjal tüntette ki.

2. *L. Mihály*, orvos, szül. Pozsonyban 1773 máj. 11., megh. Budán 1840 febr. 12. 1799-ben esztergommegyei fizikus lett, 1808. a pesti egyetem élettani és felsőbb boncolástani tanszékére hívták meg. 1819-ben a bécsi egyetem hívta meg az élettani és felsőbb boncolástani tanszékre. Nagyobb munkái: Introductio in methodologiam physiologiae corp. humani (Pest 1808); Physiologia medicinalis (Pest, 5 kötet); Institutiones physiologiae organ. human. (Bécs 1822); Summa praeceptorum in administrando variolae vaccinae negotio (Buda 1829); *Útmutatás az emberi holttest törvényes orvosi vizsgálására* (Buda 1829); *Rövid észrevételek a keletindiai koleráról* (Pest 1831); Introductio de lue pecorum (Buda 1836); Die Wuthkrankheit (Pest és Leipzig 1837).

3. *L. Mihály*, anatómus, *L. 1.* fia, szül. Pesten 1863 aug. 28. Orvosi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte, ahol 1883. orvosdoktorrá avatták. 1888—1889-ben a központi idegrendszer finomabb boncolástanából magántanárnak habilitálták. Rövid idő mulva a tübingeni egyetemen az anatómia nyilvános rendkívüli tanára lett. A M. Tud. Akadémia 1897. lev., 1903. rendes tagjának választotta. 1899-ben kinevezték a budapesti tud.-egyetemi I. sz. boncolástani tanszék rendes tanárává, 1909. m. kir. udvari tanácsosi címet kapta. Az 1914—15. tanévre az egyetem rektorának választották meg. Főbb művei: Der feinere Bau des Nervensystems im Lichte neuester Forschungen (Berlin 1893, 2. kiad. u. o. 1895, francia nyelven is megjelent Paris 1893); Die Geschmacksknospen (Würzburg 1894); Beiträge zur Histologie des Nervensystems u. der Sinnesorgane (Wiesbaden 1893). Értekezései bel- és külföldi tudományos folyóiratokban jelentek meg. Az Akadémiában *A centrosomáról* c. értekezésével foglalta el lev. tagsági székét (Math. és Term. Ért. 1898). Értekezésein kívül megjelent tőle: *Útmutatás az anatomiai gyakorlatokhoz* (1900. 3. k. 1908); *Az ember helye a természetben* (1914). Az *Orvosi Hetilap* szerkesztője.

Lenient (ejtsd: lönián), *Charles*, francia irodalomtörténetiró, szül. Provinsben (Seine-et-Marne) 1826 nov. 4., megh. Párisban 1906. A párisi Sorbonne-on a francia költészet tanára volt. Főművei: La satire en France au moyenâge (1859); La satire en France, au XVIe siècle (1866); La comédie en France au XVIIIe siècle (1888, 2 köt.) és az

Kiai XII. 1915

XIXe siècle (1898, 2 köt. en France au moyen-âge modernes (1894, 2 köt.).

Lenigallol, *pirogallo* tatlan, fehér por; a fehé A bőrgyógyitásban hasz riázis ellen. Hámlaszt é *eugallol* a pirogallol mon

Lenike (állat), l. *Kende*

Lenipar, a len fonását l. *Len, Fonás, Szövés.*

Lenirobin v. *eurobin* sárga, vizben oldhatlan ban használnak mint hár

Lenis, l. *Fortis.*

Lenitiva, l. *Hashajt*

Lenk, falu és fürdő I 1910) 1772 lak. A fürdő (11 van, 3 hideg forrással, forrás Európa kénben leg

Lenkei, 1. *Hedvig*, sz Szlavonia) 1878 aug. 4. 1 színházhoz, 1902. a Nem dött, 1914. nyugalomba v tak, mint drámai hősnő finom jellemző készségéve Roxane (Cyrano), Hedda G

2. *L. Henrik*, iró, szü Bölcsészeti tanulmányait előbb Pozsonyban, 1888 ót reáliskolában tanít. 1891-1 szerkesztette az akkori lönyét az *Élet*-et. Irt drár költeményeket, melyekbe zelmeit, újabban elmerül mely gondolatait énekli m zófia szólal meg a forma dolgozott verseiben, az tehetségnek megbecsülése *Petőfi és a természet* (tanul *Újabb költemények* (1895) költemény, 1899); *Csetep* Szinház, 1904); *Uj versek* (vígjáték német nyelven, (versek, 1910); *Májusi* Gézával együtt, Nemzeti S *rák* (1914); *Leáldozás* c. tr az Akadémia Teleki-díját.

3. *L. Lajos*, hirlapiró, 14. Gimnáziumi tanulmár kedői pályára lépett s eg Később laptudósító lett, m városába, hirlapiró lett. A tője s a Vidéki Hirlapirók nek alelnöke. Európában tett tanulmányainak hatá Nordcap (Pécs 1889) és *Ész lések* (u. o. 1912) c. munkái

Lenkey, 1. *Gusztáv*, hirla Szereden (Pozsony vm.). 1 lap munkatársa, majd sze Hirlap szerkesztője lett. Ő lenségi párt megbizásáb párttal való első megegy lasztójog dolgában. A nem ellenzéki sajtómozgalmak

LENGYEL, Zoltán – buržoázny politik, právnik (1873 Krásna Ves, okr. Topoľčany – 6. 2. 1940 Budapešť).

Právo študoval v Budapešti, od 1901 tamojší advokát. Funkcionár Strany nezávislosti, 1904 šéfredaktor jej tlačového orgánu Független Magyarország. R. 1906 nesúhlasil so vstupom strany do koaličnej vlády. Po rozpade koalície sa pridal k frakcii F. Kossutha, i z nej zakrátko vystúpil. Obhajca vo veľkých politických procesoch.

Literatúra: Révai 12, s. 639; s. 549; MÉL 2, s. 61.

LENGYEL-RHEINFUSS, Eduard – maliar (23. 2. 1873 Bôrka, okr. Rožňava – 11. 11. 1942 Budapešť). Otec Felix R., úradník, matka Jozefa, rod. Vernerová.

Študoval maliarstvo v Budapešti u prof. B. Székelya a E. Ballu, v Mníchove u prof. S. Hollósyho a A. Ažbèho, potom v Paríži. R. 1910–20 prof. kreslenia v Košiciach, potom v Budapešti. Inšpiroval sa kuruckými vojnami, portrétista dejateľov, maľoval obrazy koní a sedliakov.

Výstavy: kolektívne: Budapešť 1897; Praha 1922. Za pobytu v Košiciach vystavoval s miestnymi umelcami.

Dielo: Autoportrét; Kurucká hliadka; Rozvinutie zástavy v Beskydách; V zime; Povstalci; Prenasledovaní kozáci.

Literatúra: Várass, M.: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945. Ba 1960, s. 282; Thieme-Becker 23, s. 52; Toman 2, s. 21; MÉL 2, s. 61; ML 3. Bp 1983, s. 71; Archív BiO MS (výpis z matriky).

LENHARDT, Jozef – lekár (1742 Rožňava – 21. 4. 1811 Quedlinburg, NDR). Pochádzal z učiteľskej rodiny.

Študoval na gymnáziu v Kežmarku a na univerzite v Jene, 1770 MUDr. Lekár v Quedlinburgu. Autor prác z farmakológie, z dejín medicíny a z lekárskej etiky.

Dielo: Dissertatio inauguralis medica de commodis ex variolarum institione. Jena 1770; Arzneyen ohne Maske 1–2. Leipzig 1781–1787; Neumodige Purgirpillen... Dessau 1782; Medicinische Wahrheiten und Erzählungen zum Unterricht und Vergnügen bei müssigen Stunden 1–2. Tamže 1782–1783; Gesammelte historisch-medicinische Schrifften 1–3. Quedlinburg 1790; Glückwünsch an die Protestantische Ungarische Nation zu der vom Leopold dem Weisen erhaltenen Religionsfreiheit. Halle 1791; Ein Wort, an die Völker Europas über den... Tod seiner Majestät Leopold der zweiten. Gotha 1792.

Literatúra: Balagi, G.: A politikai irodalom Magyarországon 1821-ig. Bp 1888, s. 752; Bokesová-Uherová, M.: Zdravotníctvo na Slovensku v období feudalizmu. Ba 1973, s. 169, 228; Kaiser, W.: Joseph Lenhardt (1744–1811) aus Rožňava und seine medizinische Aufklärungschrift „Arzneyen ohne Mask" von 1787. In: Zborník vedeckej konferencie 2. Reimanových dní s medzinárodnou účasťou. Prešov 1974, s. 35–52; Szinnyei 7, s. 1073; Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte aller Zeit und Völker 3. München–Berlin, 1962, s. 738. Tibenský, s. 383–384; Wurzbach 14, s. 357–358.

LENHARDT, Karol – pedagóg (18. 1. 1845 Bratislava – 10. 1. 1920 Modra, okr. Bratislava-vidiek). Otec Henrich L., matka Eva, rod. Dublová. Manželka Hermína, rod. Braxatorisová.

Študoval na gymnáziu a na teol. akadémii v Bratislave, absolvoval študijnú cestu po pedagogických ústavoch v Erfurte, Gothe a i. Vychovávateľ, od 1870 učiteľ a 1876–1906 riaditeľ učiteľského ústavu v Modre. R. 1884–87 dal postaviť modernú budovu učiteľského ústavu s internátom pre 120 študentov. Autor učebníc počtov, príspevkov o vyučovaní čítania, o detskom tanci a divadle, o modranskej škole vo výročných šk. správach, v pedagogickej encyklopédii a v Listoch nár. učiteľov, Néptanítók Lapja, Pedagogisi Plutarch, Tanítóképző.

Literatúra: Machay, V.: Modra. Nové Mesto nad Váhom 1929, s. 12; Lehotská, D.: Dejiny Modry 1158–1958. Ba 1961, s. 108; Pavlík, J.: Pamätnica modranského učiteľského ústavu. Ba 1970, s. 22–23, 30–31, 84; Szinnyei 7, s. 1073–1074; Rizner 3, s. 30; Archív BiO MS (výpis z matriky).

LENHARDT, Samuel – rytec (25. 9. 1790 Poprad – po 184[illegible] Budapešť). Otec Ján L., matka Zuzana, rod. Lumcerová.

R. 1814–16 študoval oceľorytectvo na AVU vo Viedni u Lampiho, medirytectvo u Fischera a Hofela. R. 1817 medirytec v Budapešti. Tvorca portrétov, vzorov písem, pečiatok a kresieb starožitností, máp, zmenkových listov. Medirytiny uh. hradov a portréty uverejňoval v Tudományos Gyüjtemény a 1833–34 v kalendári Vándor.

Literatúra: Révai 12, s. 648; MÉL 2, s. 61; Archív BiO MS (výpis z matriky).

LENHOŠEK, Michal Ignác (Lenhossek, pôv. Linoscheg) – lekár-fyziológ, organizátor zdravotníctva, vysokoškolský učiteľ (11. 5. 1773 Bratislava – 12. 2. 1840 Budapešť-Buda). Otec František Linoscheg, remeselník, matka Magdaléna, rod. Zallingerová. Manželka Ludovika, rod. Nižňanská, syn MUDr. Jozef L., chirurg, vysokošk. učiteľ, člen korešpondent UAV (1818–1888).

Základnú školu navštevoval a na gymnáziu študoval v Bratislave, medicínu na lekárskej fak. vo Viedni a v Pešti, 1799 MUDr. Úradný stoličný lekár v Ostrihome, 1808–19 prof. biológie a anatómie na lekárskej fak. v Pešti, 1819–25 prof. fyziológie na lekárskej fak. vo Viedni, od 1825 krajinský protomedik a riaditeľ lekárskej fak. v Pešti.

Ako protomedik a miestodržiteľský radca bol vedúcim zdravotníckeho oddelenia Miestodržiteľskej rady. Organizoval boj proti detským kiahňam a epidémii cholery 1831. Vydal novú úpravu o liečivách (Taxa...), úpravu pre obhliadku mŕtvych (Anweisung...), inštrukcie na súdnolekárske obhliadky, súhrn predpisov a nariadení o očkovaní proti kiahňam. Zhrnul dovtedajšie poznatky o cholere a besnote i o obmedzených možnostiach ich liečenia, zdôrazňoval preventívne ochranné opatrenia. R. 1838 zriadil samostatný útvar krajinského veterinára, jeho príručka (Institutio...) dávala rady o prevencii a boji proti dobytčiemu moru. V prácach z fyziológie podal obraz o fyziologických pochodoch v ľudskom organizme i o fyziológii ako vede, jej metódach a význame pre vedu i prax. Jeho vysokošk. učebnica fyziológie (Institutiones...) bola dlho základnou príručkou pre študentov. Zaoberal sa aj účinkami duševných stavov na zdravie človeka (Untersuchungen...), osobitnú prácu venoval problémom vyššej nervovej činnosti človeka (Darstellung...). Prispieval do časopisov Zeitschrift von und für Ungarn, Patrotisches Wochenblatt für Ungarn, Beobachtungen und Abhandlungen aus dem Gebiete der gesamten praktischen Heilkunde von österr. Aerzten, Rheinische Jahrbücher für Medizin und Chirurgie, Topographisches Archiv.

R. 1809–10 a 1815–16 dekan lekárskej fak., 1817–18 rektor univerzity v Pešti; člen vedeckých akadémií a spoločností v Petrohrade, Berlíne, Neapoli, Göttingene. R. 1808 povýšený do šľachtického stavu, 1823 vyznamenaný švédskym železným krížom.

Dielo: Untersuchungen über Leidenschaften und Gemüthsaffecten als Ursache und Heilmittel der Krankheiten. Bp 1804; Introductio in methodologiam physiologiae corporis humani. Tamže 1808; Physiologiae medicinalis 1–3. Tamže 1816–1818; Institutiones physiologiae organismi humani usui academico accomodatae 1–2. Viedeň 1822; Darstellung des menshlichen Gemüths in seinen Beziehungen zum geistigen und leiblichen Leben 1–2. Tamže 1924–1825. Observanda circa febrim scarlatinam. Bp 1826; Anweisung für die in den Freystädten des Königraichs Ungarn bestellten Todtenbeschauer. Tamže 1828. Instructio pro mortuorum revisoribus in liberis regiisque civitatibus regni Hungariae constitutis. Tamže 1828; Institutio circa medico-legalem cadaverum humanorum investigationem pro physicis, medicis, et chirurgis regni Hungariae. Tamže 1829; Summa praeceptorum in administrando variolae vaccinae negotio per regnum Hungariae observandorum. Tamže 1829; Taxa medicamentorum pro regno Hungariae. Tamže 1829; Animadversiones circa curandam choleram orientalem. Tamže 1831; Kratičká zpráva jako se proti východní úplavici ochraniti, a co pri prvním nápade této nemoci, až do príchodu lékaře činiti slušej. Bp 1831; Instructio de lu pecorum. Tamže 1836; Die Wuthkrankheit, nach bisherigen Beaobachtungen und neueren Erfahrungen pathologisch und therapeutisch dargestellt. Bp-Leipzig 1837.

Literatúra: Pauler, T.: Egyetemünk rectorai és cancellárai. Bp 1856, s. 19; Bokesová-Uherová, M.: Zdravotníctvo na Slovensku v období feudalizmu. Ba 1973 (reg.); Tibenský, J.

1. Mebehay-Wagner. Bibliogr. altösterr. Ansichtswerke aus [illegible] Jahrhunderten II. Graz 1982

69. Smečna. *Wilh. Kandler – J. Rybicka*
70. Schloss Raudnic an der Elbe. *Wilh. Kandler – J. Rybicka*
71. Tetschen an der Elbe. *Wilh. Kandler – J. Rybicka*
72. Die Baumeister des Prager Domes. [Hochformat] *Hellich - Wrankmore*

ÖNB 72.S.126

Eine tschechische Ausgabe dieses Werkes erschien unter folgendem Titel:

416a

MIKOVEC, F. B. und **K. V. ZAP:**

Starožitnosti památky země Ceské. Nákresy od J. Hellicha a V. Kandlera. 2 Bände. Prag, Kober & Markgraf, 1860–65. Gr.-quer-8°. 72 Stahlstichtafeln. 3 Bl., 218 S.; 2 Bl., 209 S., 2 Bl.

Die 72 Stahlstiche stimmen völlig mit der deutschen Ausgabe überein.

MINIATUR-ALBUM der Wiener Ringstrasse. Wien, um 1885
siehe **PETROVITS, Ladislaus Eugen** und **F. W. BADER.**

MITTERBACHER, Franz: Bilder von Gleichenberg. Graz 1856
siehe **PASSINI, Johann.**

417

[MOCSÁRY, Antal:]

Nemes Nógrád Vármegyének Historiai, Geographiai és Statistikai Esmertetése [Historisch-geographisch-statistische Beschreibung des Comitats Nógrád]. Pesten 1826. Petrózai Trattner Mátyás betüjivel. 4 Teile in 2 Bänden. 8°. 30 Kupfertafeln, eine gestochene Faltkarte, 1 gestoch. Notenbeilage und 1 typogr. Tabelle. 5 Bl., 375 S.; Vortitel, 63 S.; Vortitel, 262 S.; Vortitel, 261 S., 4 Bl.

Blattgröße ca. 12 x 20,5 cm, Bildausschnitt ca. 8 x 15,5 cm. Die Kupferstiche sind links mit *R. Lányi* oder *Raj. Lányi Sam. Ing.* [gezeichnet von Samuel Lányi] und rechts mit *Lehnhardt sc.* [gestochen von Josef Lehnhardt] bezeichnet. Die Ziffern rechts oben geben den entsprechenden Teil und die dazugehörende Seite des Kupferstiches an, z. B.: „ Ildik Köt. 36. l." [= 2. Teil, Seite 36].

Die Tafeln zeigen neben alten Wappen, Siegeln und Grabsteinen auch 16 topographische Ansichten. Im Folgenden sind nur die Ansichten angeführt:

1. Teil (Elsö Kötet):

Keine topographischen Ansichten.

2. Teil (Második Kötet):

1. Karants Hegye. II-dik Köt. 36. l.

3. Teil (Harmadik Kötet):

2. Nógrád. III. Köt 18. l.
3. Filek 1593ban. III. Köt. 39. l.
4. Fülek. III. Köt. 69. l.
5. Divény. III. Köt. 82. l.
6. Gács. III. Köt. 98. l.
7. Kékkö Vára. III. Köt. 135. l.
8. Szécsény. III. Köt. 137. l.
9. Hollókö. III. Köt. 208. l.
10. Salgó. III. Köt. 222. l.
11. Somoskö. III. Köt. 228. l.
12. Baglyas. III. Köt. 240. l.
13. Buják. III. Köt. 245. l.
14. Ecseg. III. Köt. 247. l.
15. Szanda. III. Köt. 251. l.
16. Sámson Vára. III. Köt. 252. l.

4. Teil (Negyedik Kötet):

Keine topographischen Ansichten.

ÖNB 38.F.7 (ohne Tafel 14)

418

MÖDLING und sein Bezirk:

Herausgegeben vom Vereine der Naturfreunde in Mödling . . . Mit einer Karte des Bezirkes Mödling, einer Weinkarte und vielen Illustrationen in Kupferradierung und Holzschnitt. Wien, Wilhelm Braumüller, 1879. 8°. 1 Chromolithographie, 3 Radierungen, 3 Holzstichtafeln, 1 Weinbaukarte, 1 Urkundenfaksimile, 1 Landkarte des Bezirkes Mödling. Titel, VIII, 299 S. Illustr. Orig.-Leinenband.

Blattgröße ca. 12 x 17 cm, die Bildausschnitte sind jeweils einzeln angeführt. Der Einband zeigt einen Holzstich mit der Ruine Mödling, im Bild bez.: *J. J. Kirchner.* Die Tafeln sind nicht numeriert.

Az első magyar ipari folyóirat, Joó János „Hétilapok"-ja

BATÁRI GYULA

Az első ipari jellegű folyóirat Magyarországon Egerben, 1838-ban, fél évig hetenként jelent meg.

A magyar sajtótörténet még nem fordított kellő figyelmet erre az igazán jelentős folyóiratra: csupán *Ferenczy* József írt néhány sort a *Hétilapok*ról.[1] *Joó* János személyével más tudományág művelői elsősorban mint rajztanárral foglalkoztak.[2]

Joó Szegeden született 1806-ban. A piaristák iskolájába járt, majd tanulmányainak befejeztével szülővárosában maradt, hogy gyakorlati pályákon képezze tovább magát. Maga írta *Széchenyi* Istvánhoz intézett levelében 1831-ben: „reá adtam magamat a Rajzolás tanulására s e mellett az Építés, Asztalos, Lakatos, Esztergályos, Muzsikacsinálás, Képfaragás s több ilyes tehetségekben magamat gyakorlottam, legalább, hogy rólok alapos tudományom legyen, kivált az építésben."[3] Az asztalos mesterségben fel is szabadult. Mivel anyagi okokból tanulmányait nem folytathatta külföldön, a „haza több városaiban" igyekezett rajztudását tökéletesíteni, míg aztán 1829-ben az egri városi tanács az akkor felállított rajziskola tanárává nevezte ki.

Jártassága a kézműves mesterségekben indította arra, hogy felfigyeljen a magyarországi mesteremberek és az ipari oktatás elmaradottságára. E téren első lépése az volt, hogy 1831-ben *Széchenyi* István elé tárta egy országos művészeti társaság megalapításának a tervezetét.[4] Célkitűzése többek között megfelelő rajz- és ipari szakiskolák, valamint egy Polytechnikum létrehozása volt. A levél azt is jelezte, hogy a Tudományos Akadémia részéről tervbe vett nagyszótár szerkesztésében az ipari és művészeti jellegű szavak összeállításával vesz részt. Szándéka az volt, hogy ezen a részterületen használt szavakat és kifejezéseket megmagyarítsa. Ez a szójegyzéke el is készült.: a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának kézirattára ma is őrzi.[5]

A 30 – 40-es években számos cikket írt ipari, nemzetgazdasági és irodalmi kérdésekről: ezek különböző folyóiratokban, hírlapokban jelentek meg. Amellett az egri lyceumi nyomdát is vezette.

Joó életrajzának a felsorolt körülményeiről azért érdemes megemlékezni, mert nyilván ezek indították arra, hogy élete legjelentősebb vállalkozására határozza el magát, és kiadja a *Hétilapok Műtudomány és Egyéb Hasznos Ismeretek terjesztésére* című folyóiratot. Félévi megjelenés után kénytelen volt beszüntetni lapja kiadását: elsősorban anyagi okok miatt, valamint kellő érdeklődés hiányában.

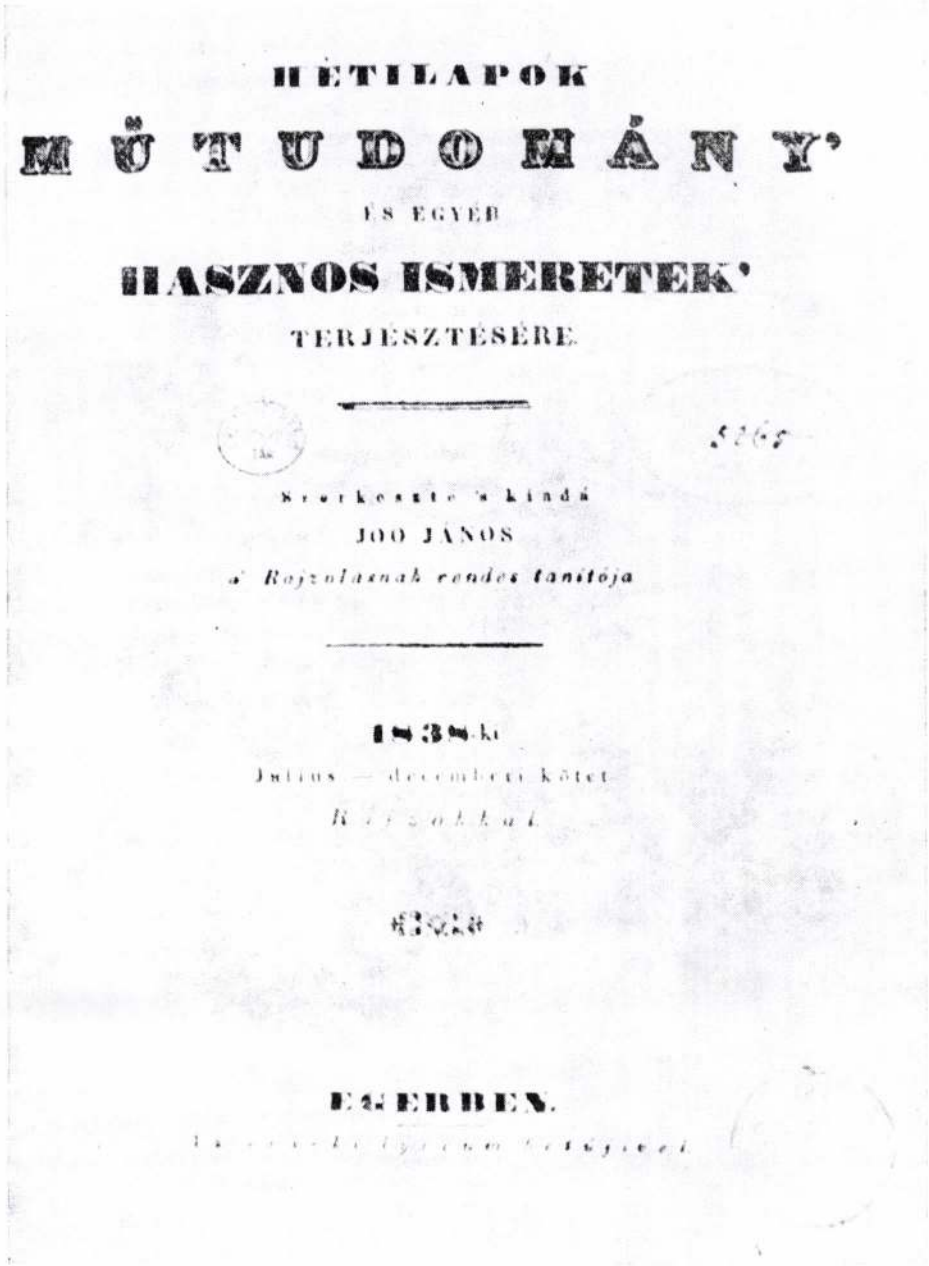

HÉTILAPOK

MŰTUDOMÁNY'

ÉS EGYÉB

HASZNOS ISMERETEK'

TERJÉSZTÉSÉRE.

Szerkeszté 's kiadá

JOO JÁNOS

a' Rajzolásnak rendes tanítója

1838-ki

Julius — decemberi kötet

Rajzokkal.

EGERBEN.

Az érseki lyceum hetűjével.

A Hétilapok címlapja

A reformkori hangulatban 1841-ben önálló könyvben tette közzé a „honi műveltség emelésére, a művészet és ipar felvirágoztatására" vonatkozó elképzeléseit.[6] Egy *Magyar Athenaeum* elnevezésű intézmény megalapítását is javasolta; ez korábbi elképzeléseinek továbbfejlesztése volt. Az új intézmény vezetése alá szándékozott vonni a teljes magyar felsőoktatási rendszert és a művészeti életet. Ennek keretében kiállítási lehetőséget biztosított volna művészek és iparosok számára. Nyomda, színház, könyvtár és egyéb kulturális intézmények is tartoztak volna a tervezett intézmény hatáskörébe. Joó mint építész elkészítette a *Magyar Athenaeum* épületének tervét is, amelyet könyvéhez mellékelt.

1847-ben ismét kiadott egy *Hetilap* című folyóiratot.[7] Ez a lap szintén nem volt hosszú életű az előfizetők csekély száma miatt. Tudomásunk szerint a folyóiratból egyetlen példány sem található meg a mai Magyarország területén.

A szabadságharc leverése után Joó kezdeményező kedve szűkebb keretek közé szorult. Továbbra is írt cikkeket. Ezekben az írásaiban elsősorban Eger fellendítése érdekében lépett fel.[8] Munkálkodása ez időben terjedt ki a gazdálkodás területére. Adatok maradtak fenn arról az említésre méltó körülményről, hogy egy ideig az egri kaszinó könyvtárosa volt.[9] Egyébként ennek a kaszinónak alapító és választmányi tagja is volt.

Joó János 1874-ben halt meg Egerben.

A „HÉTILAPOK" LÉTREJÖTTÉNEK KÖRÜLMÉNYEI

Joó János 1837-ben nyújtotta be kérvényét a Helytartó Tanácshoz egy „műtudományi" folyóirat kiadásának engedélyezése végett. A Tanács Heves és Közép-Szolnok vármegyétől kért véleményt a folyóirat kiadásának tárgyában. A „nemes kettős vármegye" rendjei Joó János sürgető kérelme[10] után végül megküldték kedvező nyilatkozatukat: „folyó esztendő December 1. Napján tartott kisebb gyűlésünkből tett alázatos ajánlásunkhoz képest ezen közhasznú czélra törekedő vállalatot Kegyesen előmozdítani s a folyamodásnak a kért engedelmet megadni méltóztasson".[11] Ezután a legfelsőbb engedélyezés sem késett sokáig: „Joó János egri rajz Tanítónak legfelsőbb Helyről megengedtetett, ... Műtudomány czímen ... közrebocsájtani óhajtott folyóiratát".[12]

A Helytartó Tanács elvárta a folyamodótól, hogy mellékelje a tervezett folyóirat célkitűzéseit tartalmazó tervet vagy ahogy akkor nevezték, az „alaprajz"-ot. Az itt közölt „alaprajz", mely összefoglalja a lap lényegét, fennmaradt az Országos Levéltárban:

„Alaprajza azon Műtudományi folyóiratnak, melyet Joó János Egerben a rajzolás tanítója kiadni szándékozik.
Címje: Hétilap. Műtudományi és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére.
Foglalata: 1s6 szakasz. Műtudomány.
Tárgy leend mind az, mit kézi mesterség szorgalom és ipar előmozdíthat, főleg azonban, mi kézműveseknek mesterségük tökéletesítésére hasznos és szükséges lehet. Mind ezek kimerítőleg előadva s hol szükséges felvilágosító tökéletes rajzokkal is kísérve lesznek. — Figyelem leginkább azon új és hasznos találmányokra s legújabb divatú kézművekre fog fordíttatni, mellyeket honunk és a külföld időnként előmutatni fog. A megjelenő rajzok olly értelmesen és tökéletes mérték szerint készíttetnek, hogy azokrul a mesteremberek a tárgyalt műveket tökéletesen elkészíthessék.

2ik szakasz. Hasznos ismeretek tára
Tartalma 1ször Földismeret némi kiterjeszkedéssel a világ alkotmányra e részben a legszükségesebb felvilágosításokkal: továbbá: népek és városok, tartományok, nemzetek ismertetése főleg szorgalmi tekintetben. Ezekhez a körülmények szerint földképek is fognak adatni.
2szor, Történettudomány, főkép mesterségek és kézművek történetei, jelesebb dolgoknak feltalálások és tökéletesítésök ismertetési.
3szor Kereskedés mennyire a kézműveket érdekli.
4szer Ollyan cikkelyek előadásai mellyek a kézműveseknek személyi és társalkodási művelődésöket előmozdíthatják: a polgári társaságban szükséges ismereteket nyújtanak, mulattatva oktatnak, és erkölcsiségre vezérelnek, ezek alkalmatos elbeszélésekben, jó példákban, és azok követésére buzdító beszélyekben, levelezésekben, anekdotákban és hasonlókban foglaltatnak.
5ször Szokott árjegyzékek, és árszabások feltevésének helyes módja s előadása. Végre
6szor Nyelvészet: szokatlan régi és újabb magyar szavak ismertetése: főkép pedig azon szavaknak, melyek e lapokban használtatnak, mindenkor azonnali megfejtésre.
Függelék lap. Közlő
Különféle érdekes tudósításokat adand és egyszersmind elfogad minden jelentéseket, főkép mellyek a kézműveseket illetik, valamint műtárgyak kihirdetéseit.
Ezen folyóirat megjelenne hetenként egyszer, egy íven, negyedrétben, fél ív rajzzal. A rajzok a körülményekhez képest holnaponként jóízléssel készülnek falusi úrilak és különféle városi, s kerti ékességre szolgáló épület tervrajzokkal: valamint lakószobáknak és termeknek belső ízlésbeli elrendezését és illő bútorozását tárgyazó képekkel fognak szaporíttatni."[13]

Joó János a *Hétilapok* első számának megjelenését 1838 elejére tervezte, azonban — feltehetően a késedelmes engedélyezés miatt — az első szám csak júliusban jelenhetett meg.[14]

A szerkesztő célul tűzte ki, hogy kezdéskor legalább száz előfizetőt toboroz: de ez nem sikerült. A lap megindulásakor a megrendelők száma még az ötvenet sem haladhatta meg. Joó abban reménykedett, hogy lapjának vonzó tartalma arra indítja majd az olvasókat, hogy nagy számban fizessenek elő rá. A kellő összeköttetés és propaganda hiányában azonban ez nem következett be. Előfizetőinek gárdája soha nem haladta meg a hetvennégyes létszámot.[15] Csalódottan írja, hogy a kézművesek „kiket pedig vállalatom legjobban érdekelhet",[16] igen kevesen vannak az előfizetők között.

Joó János folyóirata az egri érseki lyceum nyomdájában készült,[17] melyet ő vezetett és feltehetően a nyomdai munkák egy részét is ő maga végezte. Még e könnyebbség és az egri érsektől kapott támogatás ellenére sem tudta a lapot életképessé tenni. Növelte a költségeket az is, hogy: „E folyóiratnak másik osztálya a *Rajzolatok Gyűjteménye*, melly hónaponként 13—18 hüvelyk nagyságú finom rézmetszetű rajzképből, és hasonló nagyságú leírást foglaló fél ív velin lapból álland" ... „Tartalma különféle épitvényeknek, mint fennálló, vagy ideális, és jó ízléssel készült egyházak, paloták, kastélyok, és városi lakházak: továbbá kerti díszítésre szolgáló épületek, mulató házak, fa- s kőhidak és hasonlóknak tervrajzai, végre lakószobáknak, és termeknek díszítését, bútorozását és azok jóízléssel elrendezését tárgyazó rajzképek. — Kiterjeszkedik e mív tartalma egyszersmind a jelesebb főstészi, s képfaragási tárgyakra is, mennyire azok a közlendő épitvények körül feltaláltatnak, és közlésre érdemesek. Ezen nagyszerű mív, melly minden két év elfolytával egy kötetet teend, és könyvtárak, rajzoló intézetek: főleg azonban építőmesterek, földmérők és egyéb műtudósok és műkedvelők részére alkalmas és hasznos lehet."[18] A melléklet végigkísérte a folyóiratot, huszonhat alkalommal jelent meg.

A képek metszését *Karacs* Ferenc rézmetsző ajánlására *Lehnhardt* Sámuel pesti rézmetszőre bízta Joó János.[19] A rajzok egy részét eredetileg *Novák* Dániel építész rajzolta, aki több cikket is írt a *Hétilapok*ba. Lehnhardt munkájával a szerkesztő eleinte elégedetlen volt, és az első ábrákat újra vésette, de később is megmaradt Lehnhardt mellett. A további tudósításokból is úgy értesülünk, hogy a metszeteket nem kapta meg időben. Egy utóbbi bejelentésből azonban kiderült, hogy később már elégedett volt a metsző munkájával: „mi ezen első küldemény rajzait vagy is metszéseinek tökéletességét illeti: nem kívánok annak dícsérgetésébe bocsátkozni, bár ezt méltán megtehetném, dícsérje a mív magát."[20]

Később Joó lehetővé tette, hogy a *Rajzolatok Gyűjteményé*re az érdeklődők külön is előfizethessenek, hogy kik és hányan rendelték meg külön a melléklete arról nem maradt fenn adat. A rajzokat nemcsak a kézművesek, hanem a magasabb műveltségű és rangú emberek figyelmébe is ajánlotta: „Mindezen tervrajzok tökéletes mérték szerint kidolgozva fognak adatni, miokból minden építőmesternek, és építést kedvelőnek hasznos segédül szolgálhatnak. Azonban nem csak e nevezett mestereknek, hanem általában a míveltebb, és különösen a magasb rangú osztálynak is hasznára lehet e mív: a közlendő építvényeknél itt ott található helyes elrendelés, és jó ízlés e részbeni ideáit kinek-kinek fejlődésre segítheti, és meglehet gyakran saját hasznára is fordíthatja."[21] Utalt az előfizetők hazafias érzéseire is: „Fizessenek tehát elő mélyen tisztelt uraim nem csak szükségből, hanem hazafiságból is egy olly intézetnek pártolássa végett, melly a haladásra tetemes haladással lehet."

Adatok maradtak fenn arról, hogy a *Rajzolatok Gyűjteményé*nek konkrét hasznosítására is sor került, amennyiben a Nagykárolyi Rajziskola a *Hétilapok*ból vette át rajzmintáit, és azokat több évig használta.[22] A „Nemzeti fő oskola, N. Károlyban" valóban szerepelt az előfizetők névsorában.

Joó nagy küzdelmet folytatott azért, hogy lapját nagyobb mértékben elterjessze, a *Rajzolatok Gyűjteményét* is azért mellékelte, hogy a lap vonzóbbá váljék. Azonban az igényesebb rézmetszetek megdrágították kiadványát és a késedelmes megjelenése miatt a csekély számú előfizetők elégedetlenségét is maga után vonhatta. Kísérletezett azzal is, hogy az előfizetési árat csökkenti: „főleg csekélyebb tehetségű kézművesek tekintetéből". A hat előfizetőt toborzók részére ingyen példányt biztosított.[23]

Természetesen nehezítette a lap terjesztését az is, hogy Egerben adták ki. Valószínűleg nem voltak kellő pest-budai kapcsolatai sem. Pesti, pozsonyi vagy kolozsvári kiadás esetén bizonyára több példányt adhatott volna el, és ezáltal hosszabb időre biztosíthatta volna a *Hétilapok* megjelenését. Pesten *Heckenast és Hartleben* könyvárus, Debrecenben *Beregszászy* Pál a „rajzolás professzora" terjesztette a lapot. A hazai művelődési viszonyok sem voltak kedvezőek: ugyanis éppen az a réteg, amelynek Joó János a lapját szánta, ekkor még a legjobb esetben kalendáriumok vagy a ponyva olvasásáig jutott el. Talán, ha a Helytartó Tanács a céheket kötelezte volna — Joó kérelme szerint[24] — előfizetésre, akkor feltehetően tovább élhetett volna a folyóirat.

A „HÉTILAPOK" TARTALMA

A szerkesztő folyóiratát több rovatra bontotta fel. E rovatok ismertetésével válik igazán nyilvánvalóvá, hogy milyen érdekes ipari és műszaki vonatkozású ismeretanyag közvetítésére került vagy kerülhetett volna sor a lap további fennállása esetén. Joó tevékenységének jelentős részét külföldi folyóiratok cikkeinek ismertetése teszi ki. Több német, francia és angol műszaki és természettudományos jellegű lap közleményeit vette át kisebb-nagyobb változtatásokkal. E lapok egy részét az egri kaszinó könnvtárában találhatta meg, feltehetően annak a szerzeményezésébe is volt beleszólása.

A folyóirat cikkeinek nagyobb részét maga Joó János írta. Legaktívabb munkatársa Novák Dániel építész volt (akit később 1849-ben Buda ostroma után *Hentzi* tábornokkal való együttműködés vádjával kivégeztek).[25] Rajta kívül még *Makáry* György ügyvéd, tanár, költő és *Udvardy Cserna* János mérnök, a Tudományos Akadémia levelező tagja dolgoztak a *Hétilapok*nak.

Nem látszik érdektelennek azoknak a külföldi és néhány hazai folyóiratnak a felsorolása, amelyekből a lap anyagot átvett. A felsorolás rávilágít arra is, hogy milyen külföldi műszaki lapok kerültek be az országba ebben az időben:

Der Adler, Wien
Allgemeine Bauzeitung, Wien
Allgemeine Polytechnische Zeitung, Nürnberg
Bulletin de la Societé d'Encouragement pour l'Industrie Nationale, Paris
Bulletin de la Societé Industrielle de Mühlhausen
Dinglers Polytechnisches Journal, Stuttgart
Hamburger Correspondance, Hamburg
Journal de l'Academie de l'Industrie
Journal des Connaissances Usuelles et Pratiques
Journal für Möbel, Schreiner und Tapezierer
Kunst- und Gewerbeblatt, München
London Journal of Arts, London
Magazin der Neuesten Erfindüngen
Mechanics Magazine
Nouveau Recueil de Décorations Intérieures, Paris
Philosophical Magazine, London
Polytechnisches Centralblatt, Leipzig

Magyar folyóiratok:

Honművész
Jelenkor
Társalkodó stb.

Tehát viszonylag elég széles volt az a folyóiratbázis, amelyre a *Hétilapok* szerkesztője támaszkodott. És természetesen rendelkezésére állt valamennyi korabeli hazai hírlap és folyóirat. Azt nehéz elképzelni, hogy Joó szerény anyagi helyzete mellett ő maga fizette volna elő ezeket. A korabeli Egerben több olyan intézmény is volt, ahová járt néhány külföldi folyóirat. Bár az is lehetséges, hogy egy-két kimondottan műszaki jellegű folyóiratot ő maga volt kénytelen megrendelni (pl. a *Magazin der Neuesten Erfindungen*).

A rovatok közül az első ígérkezett a legjelentősebbnek a *Műtudományi osztály*, amely a legtöbb ipari, műszaki vonatkozású közleményt foglalta magában. Néhány cikknek címfelsorolása jól illusztrálja, milyen érdekes műszaki, ipari jellegű anyag került be a lapba. Ilyenek például: *A hámori-munka kezelésé-*

ről forró levegő és barnára égetett faszén használattal[26] vagy *Érdekes gépelyek leírása a saynerhüttei hámorban Coblenz mellett*[27] a cikkhez műszaki rajzok is tartoztak, amelyek a mértékek pontos megadásával hengerfúvókat ábrázoltak. Hasznos cikkek jelentek meg a lapban az asztalosok, pékek, bognárok és a szabók számára. Különösen figyelemre méltók Joó Jánosnak az asztalosok számára készített bútortervei. A kor egyid legfontosabb találmánya — amely hazánkban akkor még nem volt közelebbről ismert —, a gőzmozdony is helyet kapott: *Gőz- és szállító kocsik: vasutak.*[28] A mozdony „gőzkocsi Burch Richard haywoodi angol erőművésznek újabb szerkezetű műve." Joó tanulmánya a *Dingler Polytechnisches Journal* LXVIII. köt. 5. füzetében jelent meg. A cikket műszaki rajzok kísérték, amelyek mozdonyt, személyszállító kocsit és síneket ábrázoltak.

De számos cikk szerepel még a korabeli „nehézipar" fejlődéséről is: *Szerek az aczél keményítésére,*[29] *Vas- és rézművek,*[30] *Az öntött vasrudaknak hordozóerejükről,*[31] valamint *Hengerfúvók.*[32]

A másik fontos rovat az ismeretterjesztő céllal létrehozott *Hasznos ismeretek tára.* A művészeti tárgykör mellett itt szintén számos ipari, gazdasági vonatkozású anyag került közlésre. Művészeti tárgyú például: *Angelo Buonarrotti mint szobrász és képíró,*[33] *Művészet haladta,*[34] *Nemzeti képtár,*[35] *Vaskorona,*[36] *Műtudományi Intézetek Nürnbergben.*[37] Néhány műszaki vonatkozású cikk címe: *Egy szállító mívnek tehetsége,*[38] *Hasznos felvilágosítás a vasutak tárgyában,*[39] *Gőz erőmívek,*[40] *Posztó föstéknek ismerése.*[41]

E rovatban használta fel részlegesen Joó János az Akadémia részére készített ipari, művészeti szómagyarázatait is, mint ahogy maga írja: „Az e lapokban előforduló újabb és szokatlanabb szavaknak, és kifejezéseknek ismertetése."[42] Érdekes, hogy itt nemcsak idegen szavakat magyarázott meg, hanem az újabb magyar szavaknak idegen megfelelőjét is közölte. Az alábbiakban néhány példát mutatunk be:

„Anyag: matéria, mellyből valami készíttetik
Vegytan: chemia
Műkirakás: Kunstausstellung."[43]

A *Közlő* rovat elsősorban külföldi szabadalomleírásokról referált. Ezen a területen is az elsők között jelentkezett tevékenységével. Ő maga így jelölte meg e rovat célját éppen a legfontosabbat (a szabadalmak lerövidített ismertetését) kihagyva: „Különféle érdekes tudósítások, jelentések, főképp mellyek a kézműveseket illetik, és műtárgyak kihirdetései: mellyek a lehető csekély díjért elfogadtatnak. Minden előfizetőnek tíz sort nem haladó hirdetései díj nélkül közöltetik."[44]

A hirdetési lehetőséget is alig használták ki az előfizetők; néhány hazai hírlap és folyóirat reklámozására került egyszer-kétszer sor. Feltehető, hogy ezért sem kapott díjazást.

A „HÉTILAPOK" ELŐFIZETŐI

Joó János lapjában közzétette előfizetőinek névsorát, amint az korábban néhány hazai folyóiratnál szokásban volt. Az előfizetők száma igen szerény volt. Mintegy 74 személy volt a „két hazában" (Magyarország és Erdély), aki érdeklődött műszaki tárgykörök iránt és ezért némi anyagi áldozatot is hajlandó volt

hozni. Sajnos, az előfizetők között nem találjuk ott a kor legnagyobb reformerjeit, sem *Kossuth*ot, sem *Széchenyi* Istvánt, pedig a legnagyobb magyarral személyes ismeretségben is volt. Természetesen, azt is fel kell tételeznünk, hogy az illetékeseknek nem jutott tudomására a lap létezése, nem olvasták Joónak a *Jelenkor*hoz mellékelt előfizetési felhívását.

Ismételten rá kell mutatni, hogy Joó előfizetőkként leginkább a kézművesekre és a céhekre számított. Ez utabbiak közül azonban csupán három fizetett elő: a debreceni, nagyváradi és szegedi asztalos céh. Itt ismét megemlítjük: Joó kérte a Helytartó Tanácsot, hogy lapjának előfizetését tegye számukra kötelezővé, ezzel az intézkedéssel mind a céhek, mind a szerkesztő csak jól járt volna. E kérésének megtagadása gyakorlatilag lapja megszűnését vonta maga után. Joó elképzelése szerint a céhek helyiségeinek valamiféle iparos kaszinóvá kellett volna válniuk, ahol mesterek és mesterlegények együtt képezhették volna tovább magukat. Sajnos, e mélységesen demokratikus elképzelés nem valósulhatott meg az ő terve szerint.

A *Hétilapok*ra mindössze kilenc kézműves mesterember (asztalos, építőmester, ács, esztergályos) fizetett elő. Feltételezhető, hogy az említett kilenc közül az egriek és a szegediek személyes kapcsolat révén jutottak arra az elhatározásra, hogy megrendeljék a lapot (ezek közül az egyik szegedi Joó nevű asztalos mester rokona is lehetett).

Az úgynevezett „műszaki értelmiségiek" közül szintén kilenc vált előfizetővé, mégpedig mérnökök, építészek, valamint rajztanárok.

Ezzel le is zárult a tulajdonképpeni szorosabban érdekeltek felsorolása. Számuk csupán huszonegy volt. A továbbiakban azoknak az előfizetőknek a csoportjait ismertetjük, akiknek foglalkozása nem tartozott közvetlenül a lap szakmai körébe.

Az egyik legnagyobb csoportot, szám szerint tizenegyet, a szerkesztőségek alkottak. A kaszinók, olvasóegyletek, városi és egyéb testületek összesen tizenkét példányt járattak. A papság aránya is jelentős volt, mintegy tizenöt (gondolni kell itt egri kapcsolataira). A fennmaradó előfizető csoport tagjai főurak, táblabírák, uradalmi igazgatók, ügyvédek és egyéb foglalkozásúak között oszlott meg. (Néhány személynél a szerkesztő nem jelölte meg a foglalkozást, illetve a társadalmi hovatartozást.)

Az előfizetők közül a legtöbben egriek voltak, mintegy tizennyolcan. Ezenkívül több megrendelő lakott Komáromban, Debrecenben, Kolozsvárott, Szegeden és egyéb vásosokban, falvakban. Erdélyből hatan rendelték meg a *Hétilapok*at.

Külföldi előfizetőt nem tart nyilván a jegyzék. Még bécsi megrendelő sem akadt, noha számos magyar tartózkodott ott, akiknek az érdeklődésére, illetve támogatására számíthatott volna. Távolmaradásuknak feltehető oka az volt, hogy bizonyára még csak tudomásuk sem volt a lapról vagy osztrák, illetve német technikai lapokat járattak és nem ismerték fel egy magyar műszaki lap megindulásának a szükségességét és jelentőségét.

A magyarországi ipari és műszaki fejlődés nagy kárára Joó képtelen volt elérni az általa célként kitűzött háromszázas előfizetői számot, de még a legalsó határnak szánt százat sem, pedig éppen ennyivel szándékozott megindulni, ha ezeket az adatokat összehasonlítjuk néhány korabeli folyóirat kiadási példányszámával, például a *Regélő Pesti Divatlapok*nak 1842-ben megindulásakor 1200

ıagyobb reformer-
magyarral szemé-
·leznünk, hogy az
ılvasták Joónak a

ıkább a kézműve-
ıán három fizetett
nét megemlítjük:
ye számukra köte-
sak jól járt volna.
onta maga után.
kaszinóvá kellett
tték volna tovább
valósulhatott meg

talos, építőmester,
t kilenc közül az
az elhatározásra,
rű asztalos mester

ıc vált előfizetővé,

keltek felsorolása.
z előfizetőknek a
közvetlenül a lap

a szerkesztőségek
ek összesen tizen-
tizenöt (gondolni
gjai főurak, tábla-
özött oszlott meg.
st, illetve a társa-

zennyolcan. Ezen-
lozsvárott, Szege-
lték meg a *Héti-*

i megrendelő sem
eklődésére, illetve
ıető oka az volt,
y osztrák, illetve
gyar műszaki lap

Joó képtelen volt
de még a legalsó
tt megindulni, ha
kiadási példány-
gindulásakor 1200

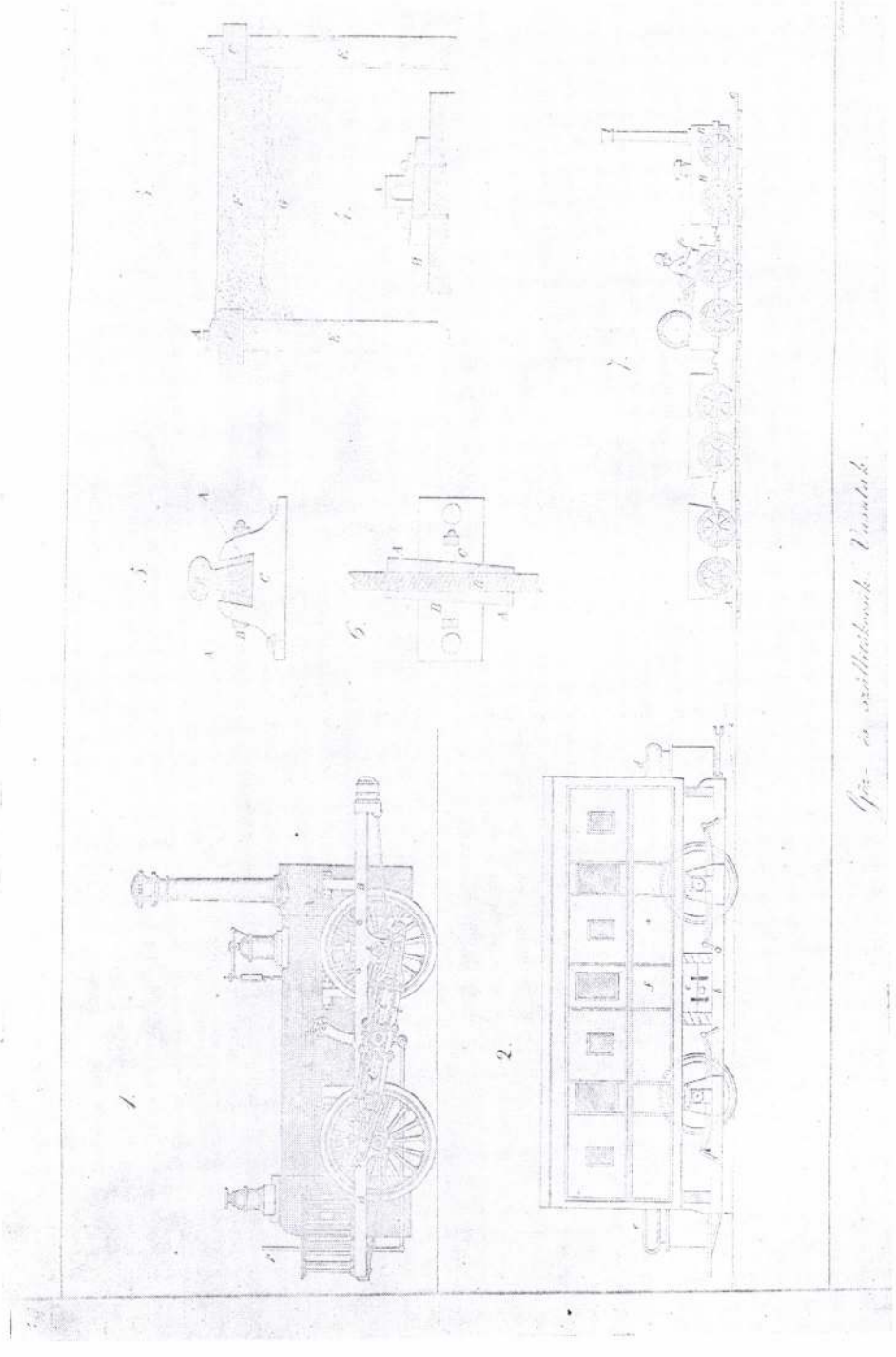

Illusztrált oldal a Hétilapokban

előfizetője volt,[44] még a *Rajzolatok* is mintegy 6—700 előfizetőt tartott nyilván.[45] A *Hétilapok* kismérvű elterjedtségében találjuk meg az okot: miért nem jelenhetett meg Joó lapja félévnél tovább talán még akkor sem, ha elérte volna a százas előfizetői számot.

A *Hétilapok* utolsó füzeteiben a szerkesztő elkeseredett hangú folytatásos cikkében fordult a magyar társadalomhoz és pártfogóihoz további erőteljesebb támogatásért.[46] Sajnos, ez csak azokhoz jutott el, akik amúgy is megrendelték a lapot. Újólag kifejtette lapja célját és egyben mentegette az általa is jól ismert hibákért: „Előfizetőknek csekély száma nem mindenkor engedi meg a szerkesztőségnek folyóiratát szándéka szerint intéztetni." Kifejtette: „Czélul tűztem ki a mesterségek tökéletesedését, és kézművesek művelődését egy alkalmas folyóirattal elősegíteni." Itt tudjuk meg, hogy anyagi segítséget „az egri Érsektől nyert nemzeti hálára méltó segélyen kívül" nem kapott. Továbbá arról írt, hogy később mivel tudná megjavítani lapja nívóját: „Műtudományi folyóiratnak tökéletessé tételére szükséges volna legalább néhány műtudós, kik a szükséges tudományokkal bírván egyszersmind elég időt fordíthatnának arra, hogy a külföldi és egyéb újabb közlésre alkalmas tárgyakat külön osztályonként körülményes vizsgálat alá véve észrevételekkel megtoldanák, vagy éppen honi körülményeinkhez alkalmazva tetemes változtatásokkal (néha tán javításokkal is) bocsájtanák a közönség eleibe hibátlan rajzok kísérete mellett."

Megtudjuk, „hogy eddig is igen fölötte sokat áldoztam, költségeimnek alig negyede pótoltatván ki". Ezután keserűen fakadt ki: „Soha nem hittem volna azt, hogy egy 12 milliós népességű hazában mellynek majd fele magyar és nem kis része gazdag, ne találkoznék legalább 2—300 olly lelkes férfi ki nem mondom saját hasznáért, hanem a honi műszorgalom, és így közjó előmozdításáért néhány forintot kiadni nem sajnállana."

A *Hétilapok* létrejötte kiemelkedő jelentőségű volt a korabeli Magyarországon, ugyanis előtte egyetlen folyóirat sem közölt kézművesek számára műszaki jellegű rajzokat, mintalapokat, „mérték szerint" magyar nyelvű szöveg kíséretében. Csupán majd harminc évvel később a *Magyar Mérnökegyesület Közlönye* fog majd hasonló jellegű tevékenységet kifejteni, bár magasabb műveltségű rétegek felé. E tény jelentőségével a szakirodalom még nem foglalkozott behatóan. Joó János munkásságának elsősorban rajzoktatói és asztalosművészeti oldalára hívták fel a figyelmet. A *Hétilapok* és a *Rajzolatok Gyűjteménye* műszaki vonatkozású érdekességéről eddig csupán *Turányi* Kornélnak egy tanulmánya tesz említést.[47]

Joó János *Hétilapok*jának az ismertetése után megállapíthatjuk, hogy ez a kezdeményezés, sikertelensége ellenére is, jelentős mozzanata a magyar sajtótörténetnek és mint ipari, műszaki jellegű lapalapítás is úttörő jelentőségű.

Jegyzetek

1. *Ferenczy* József: *A magyar hírlapirodalom története 1780-tól 1867-ig.* Budapest, 1876. 162. l.
2. *Voit* Pál: *Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.* Bp, 1936. *Berenczné Saár* Zsuzsa: *A magyar rajzkultúra egri hagyományai.* = *Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyvei.* I. 1955.
3. *Viszota* Gyula: *Széchényi Múzeum iratai között.* = *Művészet.* 1905. 135—137. l.
4. *Viszota* i. m.
5. MTA Könyvtára Kézirattára, M. Nyelvt. 2-r. 23. sz. II. k. *Joó* János Mátyás: *A Rajz,*

építő, Ács, és
függésben vag
1832ik eszten
6. *Joó* János: *
1841.
7. *Szalády* Anta
8. *Joó* János: *E*
9. *Szecskó* Káro
Könyvszle. 1
10. OL Ht. Dep.
11. OL Ht. Dep.
12. OL Ht. Dep.
13. OL Ht. Dep.
14. *Hétilapok.* 18
15. *A Hétilapok*
16. *Hétilapok.* 18
17. *Hétilapok.* 18
18. *Hétilapok.* 18
19. *Hétilapok.* 18
20. *Hétilapok.* 18
21. *Rajzolatok Gy*
22. *Szabolcsi* He
szertáció. Ap
23. *Hétilapok.* 18
24. OL Ht. Dep.
25. *Magyar életr*
26. *Hétilapok.* 18
27. *Hétilapok.* 18
28. *Hétilapok.* 18
29. *Hétilapok.* 18
30. *Hétilapok.* 18
31. *Hétilapok.* 18
32. *Hétilapok.* 18
33. *Hétilapok.* 18
34. *Hétilapok.* 18
35. *Hétilapok.* 18
36. *Hétilapok.* 18
37. *Hétilapok.* 18
38. *Hétilapok.* 18
39. *Hétilapok.* 18
40. *Hétilapok.* 18
41. *Hétilapok.* 18
42. *Hétilapok.* 18
43. *Hétilapok.* 18
44. *Regélő Pesti*
45. *Bisztray* Gy
ben. = *Mag*
46. *Hétilapok.* 18
47. *Turányi* Ko
Könyvszle. 1

rtott nyilván.[45]
iért nem jelen-
elérte volna a

ıgú folytatásos
bi erőteljesebb
s megrendelték
ıla is jól ismert
g a szerkesztő-
ul tűztem ki a
lkalmas folyó-
egri Érsektől
arról írt, hogy
óiratnak tőké-
zükséges tudo-
ogy a külföldi
t körülményes
örülményeink-
s) bocsájtanák

ségeimnek alig
hittem volna
ıagyar és nem
nem mondom
ásáért néhány

Magyarország-
mára műszaki
öveg kísérete-
sület Közlönye
iveltségű réte-
ott behatóan.
szeti oldalára
űszaki vonat-
ulmánya tesz

ık, hogy ez a
nagyar sajtó-
ıtőségű.

építő. Áts, és Asztalos műlegi szók azon rendel lévő összeírása, á mint azok egymással összefüggésben vagynak némi megösmertetésökkel összve írta Joó János Mátyás rajztanító Egerben 1832ik esztend. A Magyar Tudós Társaság részére. (kézir. 2-r. 28. sz. 1. 20 lev. fűzve)
6. *Joó* János: *Nézetek a magyar nemzet műveltségi és technikai kifejlése tárgyában.* Buda, 1841.
7. *Szalády* Antal: *A magyar hírlap irodalom statistikája 1780—1880-ig.* Bp. 1884. p. 80—81.
8. *Joó* János: *Eszmék Eger vidékének jelenlegi alakulásáról.* Eger, 1868.
9. *Szecskó* Károly: *Adalékok az egri Kaszinó Könyvtára reformkori történetéhez.* = *Magy. Könyvszle.* 1969. 2. sz.
10. OL Ht. Dep. grem. 1838— 9— 5.
11. OL Ht. Dep. grem. 1838— 9 — 5.
12. OL Ht. Dep. grem. 1838 — 9 — 18.
13. OL Ht. Dep. grem. 1838 — 9[8] 5.
14. *Hétilapok.* 1838. 1. sz.
15. *A Hétilapok t. cz. Előfizetőinek nérsora 1938-ban.* = *Hétilapok.* 1838.
16. *Hétilapok.* 1838. 3. sz. 24. l.
17. *Hétilapok.* 1838. 1. sz. 8. l.
18. *Hétilapok.* 1838. 2. sz. 16. l.
19. *Hétilapok.* 1838. 8. sz. 64. l.
20. *Hétilapok.* 1838. 14. sz. 112. l.
21. *Rajzolatok Gyűjteménye.* = *Hétilapok.* 1838. 14. sz. 111—112. l.
22. *Szabolcsi* Hedvig: *Magyar bútorművesség a 18—19. század fordulóján.* Kandidátusi disszertáció. Ap., 1968. 404. l.
23. *Hétilapok.* 1838. 9. sz. 72. l.
24. OL Ht. Dep. grem. 1839. — 9 — 8.
25. *Magyar életrajzi Lexikon.* 2. köt. Bp., 1969. 303. l.
26. *Hétilapok.* 1838. 22. sz. 172. l.
27. *Hétilapok.* 1838. 9. sz. p. 66—67. 10. sz. 73—75. l.
28. *Hétilapok.* 1838. 8. sz. p. 57—60. 9. sz. 65—66. l.
29. *Hétilapok.* 1838. 11. sz. p. 84. 12. sz. 92. l.
30. *Hétilapok.* 1838. 25. sz. 193—194. l.
31. *Hétilapok.* 1838. 24. sz. 182—184. l., 25. sz. 195—196. l.
32. *Hétilapok.* 1838. 9. sz. 66—67. l., 10. sz. 73—75. l.
33. *Hétilapok.* 1838. 17—23. sz.
34. *Hétilapok.* 1838. 15—17. sz.
35. *Hétilapok.* 1838. 22. sz. 173—174. l., 24. sz. 188—189. l.
36. *Hétilapok.* 1838. 12. sz. 93—94. l.
37. *Hétilapok.* 1838. 10. sz. 77—78. l.
38. *Hétilapok.* 1838. 11. sz. 87. l.
39. *Hétilapok.* 1838. 11. sz. 85—86. l.
40. *Hétilapok.* 1838. 2. sz. 15. l.
41. *Hétilapok.* 1838. 18. sz. 143. l.
42. *Hétilapok.* 1838. 1. sz. 7. l.
43. *Hétilapok.* 1838. 1. sz. 7. l.
44. *Regélő Pesti Divatlap.* 1842. 1. sz. 697—698. l.
45. *Bisztray* Gyula: *Folyóirataink példányszáma és olvasóközönsége az 1840-es és 50-es években.* = *Magy. Könyvszle.* 1967. 2. sz. 179. l.
46. *Hétilapok.* 1838. 25. sz. 196—199. l., 26. sz. 202—205. l.
47. *Turányi* Kornél: *Az első műszaki és ipari szakfolyóiratok Magyarországon.* = *Magy. Könyvszle.* 1967. 3. sz. 255—258. l.

est, 1876. 162. l.
né *Saár* Zsuzsa:
a *Évkönyvei.* I.

37. l.

átyás: *A Rajz,*

Die erste ungarische Gewerbezeitschrift, die „Hétilapok" von János Joó's

G. BATÁRI

János Joó, der Gründer der ersten ungarischen Gewerbezeitschrift, wurde 1807 in Szeged geboren. Nach dem Abschluß seiner Mittelschulstudien erlernte er mehrere Handwerke und war bestrebt, seine Fertigkeit im Zeichnen in mehreren ungarischen Schulen zu vervollkommen. 1829 ernannte ihn der Erlauer (Eger) Stadtrat zum Zeichnungslehrer der neu gegründeten Fachschule. Bis zu seinem 1874 erfolgten Tode entfaltete er in Erlau eine vielseitige Tätigkeit.

In den 30er–40er Jahren unterbreitete er Vorschläge zur Erhöhung des Unterrichtsniveaus in den Gewerbeschulen.

Die bedeutendste Unternehmung J. Joó's war die Herausgabe der Zeitschrift „Hétilapok a Műtudomány és Egyéb Hasznos Ismeretek terjesztésére" (Wochenblätter zur Verbreitung der gewerblichen Wissenschaften und anderer nützlicher Kenntnisse) im Jahre 1838. Die Aufgabe der Zeitschrift sollte darin bestehen, daß sie „das Handwerk fördere und das Interesse für das heimatliche Gewerbe erwecke". Als Beilage des Zeitschrift erschien die „Sammlung von Zeichnungen", die in Kupfer gestochene Skizzen und Entwürfe enthielt. Hier veröffentlichte Joó auch seine originellen Möbelentwürfe. Die Mehrzahl der Artikel wurden selbst von Joó geschrieben, viele Mitteilungen entnahm er aber auch den führenden deutschen, englischen und französischen Gewerbezeitschriften der Epoche. Unter den Sparten enthielt die „Gewerbwissenschaftliche Klasse" die meisten technischen und gewerblichen Mitteilungen. Eine andere wichtige Sparte vertrat die „Sammlung gemeinnütziger Kenntnisse", wo außer kunsthistorischen Berichten auch zahlreiche gewerbwissenschaftliche und wirtschaftliche Mitteilungen veröffentlicht wurden. Die Sparte „Berichte" referierte über ausländische Patentbeschreibungen.

Leider mußte die Zeitschrift wegen mangelnder Unterstützung des ungarischen Publikums nach einem halben Jahr eingestellt werden. Es gab kaum hundert Abonnenten, obwohl die Zeitschrift ein hohes Niveau vertrat und die Entfaltung des ungarischen Gewerbes in hohem Grade förderte. Der Radakteur mußte das Unternehmen mit großem Verlust schliessen.

Schließlich müssen wir darauf hinweisen, daß die Gründung der „Hétilapok" im damaligen Ungarn von hoher Bedeutung war, weil früher keine Zeitschrift Zeichnungen und Entwürfe, Musterblätter „nach Maß", mit ungarischem Begleittext veröffentlichte.

Gáspár Lehniczky

Kőműves mester 1768-ban Miskolcon tevékenykedett

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

3421

Lehoczki András, grafikus

Kiállítása nyílik meg Békéscsabán.

— : □ Békéscsabán ...

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jan. 5.

Lehoczki András, grafikus

Békéscsabán nyílt meg tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 5.

Lehoczki András
grafikusművész kiállítását 1973 január
4-én nyitják meg a békéscsabai
Rülich Gyula Ifjúsági Házban.

Magyar Hírlap 1972/357 8 old.

Lehoczky András, grafikus

Az újpesti Mini Galériában nyílt meg tárlata.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp 1973. ápr. 26.

Sebeczki András

Éjjeliőr

fametszet, 29 x 50 cm

Angyalföldi képző- és iparművesek

kiáll. Műcsarnok 1974

Lehoczki András
grafikusművész alkotásaiból nyílt
tegnap kiállítás Békéscsabán.

Magyar Hírlap 1973/4 Pald.

Magyar Nemzet, 1946. nov. 4.

Lehoczki András rajza

mából szombaton koszorúzási ünnepséget rendezett a Szabadság téri szovjet hősi emlékműnél. A magyar, szovjet és vörös zászlókkal díszített téren több száz fővárosi lakos gyűlt össze az ünnepi eseményre. A hősi emlékművel szemben a néphadsereg díszegysége sorakozott fel csapatzászlóval. Kürtszó jelezte az ünnepség kezdetét, majd a díszegység parancsnoka jelentést tett *Losonczi* Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének, aki ezután *Czinege* Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter kíséretében ellépett a katonák sorfala előtt.

A szovjet és a magyar himnusz elhangzása után a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében *Kádár* János, a Központi Bizottság első titkára és *Biszku* Béla, a Központi Bizottság titkára helyezett koszorút az emlékmű talapzatára.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának koszorúját Losonczi Pál és dr. *Trautmann* Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, a kormány koszorúját *Lázár* György, a Minisztertanács elnöke és *Aczél* György, a Minisztertanács elnökhelyettese helyezte el.

A Szovjetunió magyarországi nagykövetsége nevében V. J. *Pavlov* nagykövet, F. P. *Bogdanov* követ-tanácsos és D. I. *Oszadcsij* vezérőrnagy, katonai és légügyi attasé koszorúzott. A budapesti diplomáciai testület koszorúját *Nguyen Phu Soai*, a Vietnami Szocialista Köztársaság, dr. Václav *Moravec*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, dr. Abdullah Ismail *Al-Bustani*, az Iraki Köztársaság, Jose Antonio *Tabares Bel Real*, a Kubai Köztársaság nagykövete, Frantisek *Benko* ezredes, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, Todor *Dacsev* vezérőrnagy, a Bolgár Népköztársaság nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, *Nguyen Duy Sanh* ezredes, a Vietnami Szocialista Köztársaság nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, *Ivan Kovács* vezérőrnagy, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, *Ion Ionescu* ezredes, a Román Szocialista Köztársaság nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, *Ernst Hoffmann* vezérőrnagy, a Német Demokratikus Köztársaság nagykövetségének katonai és légügyi attaséja, *Ernst Kuhn* ezredes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 FEB 2 0

MAGYAR NEMZET

Lehoczki András

r Nemzet 1021

Lehoczki András rajza

éklyójában. Ahogy
tán a karosszékben elszunyó-
tált. Azt álmodta, hogy ül a
tisszobában, a régiben, amely-
nek gerendás mennyezetét kéz-
zel tapinthatta, és a tenyérnyi
ablakon át bámulja az elva-
dult lugast. Mindjárt jön
Anyu. Mindjárt. Már biztosan
a Kossuth utcán szalad. Mert
mindig szaladt. Sokat kellett
szaladnia. Sokukért. Érte.
Apuért. Nagyapáért. A moz-
dulni sem tudó nagymamáért.
Hajnalok hajnalán kelni, meg-
főzni, mosni, apát munkába
indítani, őt iskolába. Tea, tíz-
órai. „Mindened megvan?"
Aztán szaladni az irodába. És
déltájt végigszaladni az utcá-
kat. Vissza. Este haza. Kap-

Lehoczki András MDK

Régi barátok, linó

Támaszkodó lány, linó

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Lehóczki András

Régi barátok, linóleummetszet

Támaszkodó lány, linóleummetszet

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 22.l.

MDK

Lehoczki András

A győztesek, fam.

Támaszkodó lány, lino

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDK

Lehoczki András

Kivégzés, lino

Nő galambbal, fam.

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDK

Lehoczky András

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

k o l á s

költségvetési előirányzathoz

pontok legmesszebbmenő figyelembe
onti Gazdasági Igazgatósága 1239/

MDK

Lehoczki András

A mezőn, lino

Régi barátok, lino

Fegyverosztás, "

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

LEHOCZKI ANDRÁS/

Orsóró nő fametszet 38.5 x 25.5

II. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. Koczogh Ákos Miskolc, 1963.

MDK

Lehoczky András

Fegyverosztás, lino

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

LEHOCZKI ANDRÁS

1.) Kivégzés linómetszet 21x12
2.) Nő galambbal fametszet 28x17
3.) A győztesek, 1917. -"- 30x20
4.) Táncoló lány linómetszet 16x10
5.) A mezőn -"- 26x20
6.) Régi barátok -"- 19x11
7.) Fegyvervonás -"- 28x26

I. Miskolci országos grafikai beinnálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa. Miskolc, 1961.

Lehoczki András MDK

Matróz, lino

Anya gyermekével, lino

Táj II., lino

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

MDK

Lehoczki András

Szerepelt a II. Miskolci Országos Grafikai Biennálén.

"Orsósó nő"

Koczogh Ákos: Grafika - illusztráció - irodalom.
NAPJAINK 1963. nov. 1.

Lehoczki András

Olajzó nők tanulmány 38,5 x 25,5

II. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale. Miskolc 1863.
Herman Otto Múz. Kiáll. kat. Bev.: Kovalovszky Márta

Lehoczki András

Ovsózó lány c. műve nagyjel a II. graf. Biennálén (emlitve)

Kocsogh: Grafika, illusztráció Napjaink, 1963, 11 n. 12 old.

MDK

Lehoczki András

Orsózó nők, fam.

II.Miskolci orsz. grafikai biennale, Kerman

0.Muz. 1963.

Lehoczki András
grafikus

M.D.K.

„Matróz"
(repro)

Művészet, 1960. október. – 37 lap.

Lehoczky András

festő

M.D.f.

Fametszet ei vel vett részt
a kiállitáson

Lancz Sándor: Képzőművészeti Krónika
Élet és Irodalom, 1961. nov. 18 - 10 l.

Lehoczky András

ötvös más.

Mestere Vásárhelyi
István Kassai. 6
évre szegődött 1786.
jul. 25.

Mihalik József Kassavárosi
ötvösjegyek tartalmaz. Szept
1900. 327. L.

Paczka Ferenc

Pest.

Lehoczky Árpád

festő

szül. Jászkarajenő

1936 óta szepel

vród

Nemesvári 84. l

ber die Seine in Paris.

Ansicht.

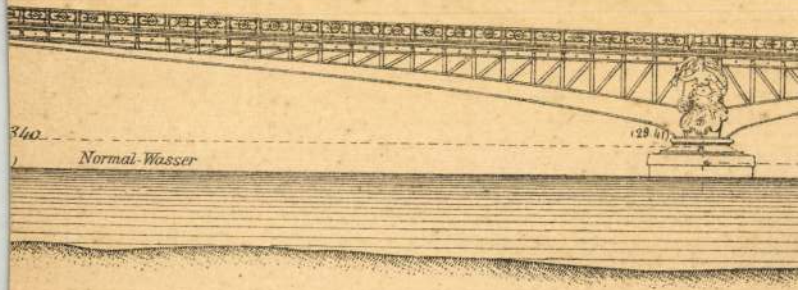

chnitt

hn.

durch das Trottoir.

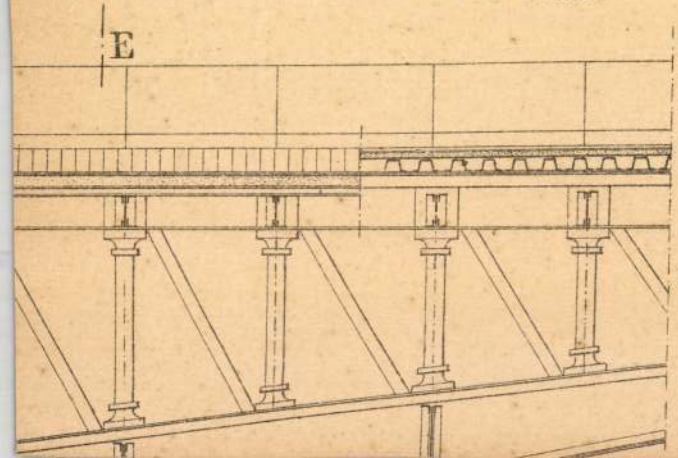

Lehoczky

l. Bauffy Miklós

Emlékeimből –
Kolozsvár 1932.

13. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Lehoczki Henrik

Józsi bácsi (bronz)

Népművelés 1969/7 33old.

Lehoczki Henrik.

Egyre több határozott egyéni hang jelentkezik plasztikai munkáin.

Bánszki Pál: A képzőművészeti körök VIII. országos kiállítása

Népművelés 1969/7 33 old.

Lehoczki Henrikné

Egyre több határozott egyéni hang jelentkezik képein

Bánszki Pál: A képzőművészeti körök VIII. országos kiállítása.

Népművelés 1969/7 33 old.

Lehoczky Henrik

A szobrászok közül több mint emlitésre méltó az erőteljes tehetségü, a Henry Moore iskolájában sajátodt Lehoczky Henrik munkái.

Péter Imre: Kiállitások művelődési házakban
A vasutas képzőművészek országos kiállitása

Népművelés 1970/9 45 old.

Lehoczki Imréné Teramitus

Művei szerepelnek a

Sátoraljaújhelyi Táslaton

Érsekmagyarország 1970 október 31

4. old.

MDK

Lehócky István, butorterv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Lehóczki Mihály M.~.K.

Müvei a kiállitáson

Tárlat Békéscsabán

Pedagógusok Lapja 1965. január 20.

Lehoczky [Lehoczky], grafikus MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Kép szöveg nélkül

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 2.

Leho [Lehoczky], karikatúrista

MDK.

Gúnyrajz:

Repr.

—: Kép szöveg nélkül

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 4.

Lehoczky György

festő

Műcs. kiáll, 1928 tól

Pipics 116. l.

Rechnung

Am Herrn Professor Johann Nagy [Ögeg]

	Fiere
Ein Paar Schuhe gelegt	3.50
Ein Paar Schuhe Absatz	0.75
Der Paar Schuhschmüre	0.60
Summe:	4.85

Budapest, am 1. November 1927

Dankend erhalten

Sehoczky Géza
kovácsművész

A budai vármegyed Amphora
koltját kovácsolt vas cégér díszíti.

Pál Endre: Régi formajegyek mai környezetben.
Művészet, 1972. junius - 18 oldal.

meth Ildikó versmond...

Lehoczky Erzsébet

Bécs és Daraboshegy között

Mesezöld, mesekék: kiállítás a Savaria Tourist Galériában

96. VIII. 28

Aki hétfőn délután öt óra tájban a Savaria Tourist szombathelyi irodája környékén járt a Forgó-közben, különös építményekre lehetett figyelmes. Elisabeth Ledersberger Lehoczky szobrász- és festőművész tárlatának megnyitójára intvitáltak a mesekékre-mesezöldre festett formák — mint később kiderült, összeerősített Ytong-elemek —, amelyeket most már a kiállítóteremben láthat a közönség.

A művész — aki közgazdászból, mérnökből vált autodidakta módon festővé és szobrásszá — nem először állít ki Szombathelyen. Bár tárlatnyitó „akciójához" építőelemeket használt, különben kedveli a nemes anyagokat — például a márványt. Különben Bécs és Daraboshegy között „ingázik": itthon érzi magát ezen a vidéken.

Fotó: Kiss Teodóra

Tárlata a Savaria Tourist Galériában szeptember hatodikáig tart nyitva.

Vas Népe

ruhákat
s viselni!

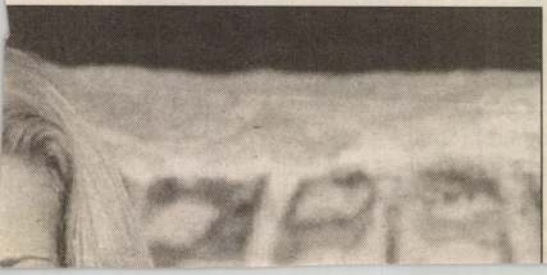

EMLÉKEK A MULTBÓL

Irta: BETHLEN MÁRIA grófné

Királynémetiről az a monda járja, hogy egyenesen csak a császárnak fizetett adót.

Besztercének régi várát egy törökverés emlékére jutalmul kapta a királytól Hunyadi János. Nem élvezhette annak birtoklását soha, nem lakhatott békével a várban, mert mindig hadban volt, hol a keleti, hol a déli határon. Fegyverbarátaira bízta tulajdonát, ezek pedig zajos mulatozásokat csaptak benne. Nem tetszett a vidám élet a bölcs szász polgároknak. Összeálltak és ostrom alá fogták a várat, csakhamar vérző orral menekültek, mert utolsó pillanatban odavetődött valahonnan, mint a mesében, egy királyi sereg, szétverte az ostromlókat és a főkolomposokat megcsonkította.

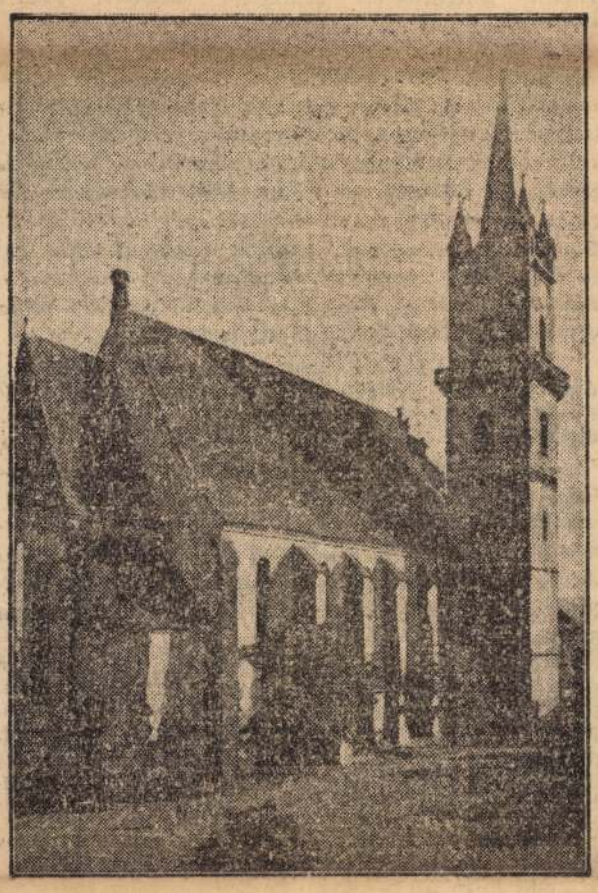

A besztercei templom

Telt-múlt az idő. Beszterce lakosai mindenkép magukénak akarták tudni az erősséget. Merészet gondoltak, küldöttséget menesztettek Mátyás királyhoz, visszakérték tőle a várat. Nagyot nézett az Igazságos, mikor a különös küldöttség elejébe járult: fül nélkül, orr nélkül, csonkán-bénán álltak előtte azok, kiket megcsonkítottak annakidején Beszterce ostrománál. Az igazságos király helyet adott a panasznak, visszaadta a városnak a várat, de nem volt az már használható állapotban. Romban hevertek tornyai, a falak lőréseiben varjak fészkeltek, farkasok menedéke lett a sáncokban a bozót, alig néha vetődött oda egy-egy kóbor lovag, vagy szökött katona, ki nemhogy oltalma, de inkább veszedelme volt a városnak.

Újabb tanácskozás után újabb küldöttség kelt útra Buda várába. 6000 aranyforint váltságdíj ellenében engedelmet kapott Beszterce arra, hogy lerombolja a várat teljesen.

Megnyugodott a polgárság és hozzákezdett a város építéséhez. Már 1480-ban kezdett épülni a főtér közepén a torony, 1520-ban készen volt a templom szentélye és középhajója a két-két román boltívvel. A lebontott vár anyagából épült a belső védgyűrű, melyből keskeny átjárók, tűz-, vagy rohamsikátorok vezettek a központba, hogy a céhek legényei és maguk a mesterek az első tűzjelzésre, harciriadó hallatára, szerszámaikat ledobva, pillanatok alatt elfoglalhassák kijelölt helyüket a lőrések mellett.

Több ízben hullámzott még a harc Beszterce körül. Zápolya János és Petru Rares moldvai vajda is beleszóltak. Csak mikor a reformáció alapjaiban rázta meg a keresztyén világot, akkor csendesedett le a városka környéke, akkor folytathatta most már zavartalanul fejlődését. Akkor épült mostani hatalmas méretében a főtéri templom, mely egyedülálló, amennyiben a főtéren nem áll hosszában, de még keresztben sem, hanem ferdén, úgyhogy délnek mutat a torony, keletre néz a szentély. Szédületesen magasra törő csúcsívek emelkednek a keskeny középhajó felett. A mellékhajók falait régi szőnyegek, oszlopos szőnyegek, imaszőnyegek díszítik. Zafirkék, selyemfényű szőnyeg még csak Brassóban van egy a Fekete templomban. A céhek székeit szerszámok, jelvények különböztetik meg. Előttük végig a céhlobogók sorakoznak. Ferenc József tiszteletére, mikor 1891-ben Bukovina felől jövet Besztercén megállt, fellobogózták a templomot a céhmesterek. Annyira tetszett nekik az ünnepi díszbe öltöztetett templom, hogy mind a mai napig nem változtattak rajta. A szentélyben jobbra Benedictus Bethlen domonkosrendi barát adományozta, faragással, berakással ékes pad, az egyháztanácsosok ülése. A sekrestye szűette, de szépművű berendezése, a toronyalatti kis múzeum, mind elmult napok nagyságáról beszél.

A lakosság nagyrésze is a mult emlékeinek él. Minden szász városnak megvan a maga jellegzetes képe, mely talán sehol nem olyan összhangzatos, mint Besztercén. A szépen méretezett főtérnek, a belőle szétágazó széles uccáknak házai mindenike kortörténeti remek. Magas szögben emelkednek a házfedelek, a kapubejáratok szűkablakú, sötét, de bőségesen ellátott mély kereskedéseket őriznek. A régi Búzasor fedett árkádjai, vasrácsos ablakok, fémveretes ajtók, kiugró erkélyek, meredek lépcsők, keskeny padlásablakok, gondozott virágok, napsütötte párkányon doromboló cicák, békésen szundító kutyusok, szorgalmas polgárok, takarékos asszonyok nem mai szokásokat, inkább régi meséskönyveket varázsolnak elénk.

Öreg anyókák régi fiókokból hajdani szépségeket szednek elő. Feszes szarvasbőr nadrágokat, hímzett pávakék mellényeket, derékbeszabott kabátokat mutogatnak. Legyezők, ujjatlan horgolt kesztyűk, főkötők, levendulaszagot árasztó szallagok, kis csipkés párnák, almanachok lapjai közt szárasztott virágok, egy-egy értékes szőnyeg, vert ezüst serleg, tükör, szép bútordarab közt papírvirágokból Makartcsokor, kínai papírlegyező, taplóból kefetartó, szóval mindaz, mi századok alatt kisvárosi háznál összegyül és mindezeken mozdulatlan hangulata a nem változó időnek, a megrögzött szokásoknak, a szigorú elveknek, szívós ragaszkodásnak a múlt hagyományaihoz.

A feketekávéval a friss újságot hozták, belenéztem: »a japánok megszállták Észak-Kínát, az abesszinek túlereje előtt új hadállásokba csoportosultak az olaszok«.

Epehólyaghurutnál és sárgaságnál, epekő és epehomok eseteiben az otthoni ivókúra úgy válik igen eredményessé, ha a természetes »Ferenc József« keserűvizet reggel éhgyomorra, kevés forróvízzel keverve isszuk. Az orvosok ajánlják.

Kedvezményes fürdőjegyek:

	Pénztár:	Nálunk:
Erzsébet-sósfürdő	2.— P	1.60 P
Gellért-gőzfürdő	1.60 P	1.36 P
Gellért-pezsgőfürdő	1.20 P	1.05 P
Hungária gőz v. kád	1.— P	0.80 P
Lukács iszap	1.60 P	1.20 P
Lukács gőz v. kád	1.20 P	1.— P
Lukács iszap göngyöléssel	2.40 P	1.90 P
Rudas uszoda szekrénnyel	0.80 P	0.68 P
Széchenyi gőz	1.50 P	1.36 P
Széchenyi népfürdő	0.80 P	0.68 P
Szt. Imre gőz (Rácfürdő)	1.04 P	0.84 P

Kapható: AZ EST-lapok jegypénztáránál, VII., Erzsébet körút 18— 2[illegible] és Gereben V., Vilmos császár út 62

FENYVES-NAPTÁR

HÉTFŐ 6 — Valódi hernyóselymek
továbbá cloque, taffet-fleur és satinhátú újdonságok
Bármelyik 2.90

KEDD 7 — Oltönykelmék
garantált jó minőségek, 3 méter, egy öltönyre
összesen 25.—

SZERDA 8 — Női ruhák
finom szövetekből, krepdesinből és kötött ruhák
Bármelyik 9.80

CSÜTÖRTÖK 9 — Flanellpizsamák
elsőrendű kivitelben
Bármelyik 3.90
Gyermekeknek..... 1.45 + —.20

PÉNTEK 10 — Leányka kombinék
hálóingek, nadrágok .....—.95
Számonként kis emelkedéssel

SZOMBAT 11 — Kitűnő flanellpongyolák
jól mosható, meleg minőségek
Darabja 3.90

Az eladás időbeni korlátozása nélkül.

Fenyves ÁRUHÁZ KALVIN-TÉR 7
A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Marlene Dietrich is otthagyja Amerikát, mert félti lányát az emberrablóktól

London, január 4.

(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

A Reuter-iroda jelenti *Hollywoodból*, hogy *Marlene Dietrich ott akarja hagyni az Egyesült Államokat, mert nem bírja többé előteremteni a leánya személyi védelmére alkalmazott hat testőr fizetését és a hat alkalmazott után kirótt adókat.*

Marlene Dietrich a hollywoodi filmgyárral kötött szerződése értelmében egy-egy filmen való szerepléséért 360.000 márkát kap. Két évvel ezelőtt érkeztek az első zsarolólevelek Marlene Dietrich címére. A levelekben azzal fenyegették meg a filmszínésznőt, hogy *elrabolják leánykáját.* Azóta Marlene Dietrich hat emberrel őriztette leányát.

Ujból összeül hétfőn a londoni flottakonferencia

London, január 4.

A tengerészeti értekezlet *hétfőn kezdi meg újból működését.* A Reuter-iroda diplomáciai levelezője szerint a karácsonyi szünet alatt nem folyt semmiféle tevékenység, jóllehet az értekezlet munkaprogramját kibővítették. Az értekezlet jövője szempontjából a munkának ezt a szünetelését *rossz előjelnek tekintik.* A szünet alatt még csak kétoldalú megbeszélések sem folytak, sőt arról sem volt szó, kit válasszanak az értekezlet új elnökéül Sir Samel *Hoare* utódaként. Másrészt a különböző javaslatokkal kapcsolatban Franciaországban és Japánban elhangzott nyilatkozatok egyáltalában nem biztatók.

Eszméletlenül találta budai lakásán barátnőjét egy iparművésznő

(Saját tudósítónktól.) Titokzatos öngyilkossági kísérlet történt szombat délután Budán, a Vásárhelyi Pál utca 7. számú házban. *Lehotay Lehoczky* Éva iparművésznő lakásán. Amikor az iparművésznő szombat este hazatért, legjobb barátnőjét *Bánréti Fuchs* Anna 26 éves iparművésznőt találta lakásában *eszméletlenül.* A mentőket hívta, akik a leányt a Rókus-kórházba szállították. Megállapították, hogy Fuchs Anna *megmérgezte magát.* Hogy miért, azt nem tudják. Lehoczky Éva csak annyit tudott mondani, hogy barátnője azt mondta neki, meglátogatja szombat délután. Erre ő odaadta lakáskulcsát, de hogy ott mi történt, arról nem tud semmit. Búcsúlevelet nem találtak. A rendőri nyomozás fogja megállapítani, hogy miért akart meghalni az iparművésznő.

Litvinov a Népszövetség előtt tiltakozott Uruguay eljárása ellen

Genf, január 4.

Szombaton megérkezett a Népszövetség főtitkárságához a szovjetkormánynak az a jegyzéke, amelyben Moszkva *tiltakozik Uruguay eljárása ellen és kijelenti, hogy Uruguay lépésével megsértette a népszövetségi alapokmány tizenkettedik cikkelyének első bekezdésében foglalt előírásokat.* Ezért a szovjetkormány azt kéri a népszövetségi titkárságtól, hogy a szovjetpanasz tárgyalását tűzze a Népszövetségi Tanács legközelebbi ülésszakának napirendjére.

Litvinov külügyi népbiztosnak a szövetségi titkársághoz intézett jegyzéke többek közt ezeket mondja:

A szovjetkormány felfogása szerint Uruguay a diplomáciai kapcsolatok önkényes megszüntetésével *súlyosan megsértette a Népszövetség egyik legfontosabb alapelvét.* A népszövetségi alapokmány 11. cikkelyének 2. bekezdése értelmében a Népszövetség minden egyes tagjának jogában áll a közgyűlés vagy a Tanács figyelmét barátságos módon felhívni a nemzetközi viszonyokat érintő minden oly körülményre, amely azzal fenyeget, hogy megzavarja a békét vagy a nemzetek között a jó egyetértést, amelytől a béke fenntartása függ.

— **Kinevezés.** Dr. *Karay Krakker* Kálmán Pest vármegye főispánja dr. *Gönczi* Elemér m. kir. kormányfőtanácsos, budapesti ügyvédet, a Magyar Iskola-Szanatórium Egyesület alelnökjogtanácsosát, Pest vármegye tb. t. főügyészévé nevezte ki.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szombaton újabb diplomáciai tárgyalások indultak a háború megakasztására. Eddig a mozgalom egy komoly segítőtársat kapott, az esőt.

Szmirnában vagónszámra dobták a tengerbe a narancsot. Nekik nem megy olyan jól, mint a braziloknak, kávét nem önthetnek a vizbe.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Egyesíteni akarják az OTI-t és a MABI-t.« »Jó megoldás, sokat takarítunk meg vele. Nem kell őket külön-külön szidalmazni.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon az újesztendei politikusszózatokból meg lehet élni az év végéig?«

A nap hőse: Koubek, csehszlovák atlétanő, akit először férfivá operáltak és most bevonul katonának. Kérdés, hogy aztán a katonaélet közben nem jön-e meg a kedve, hogy visszaoperáltassa magát lánynak.

Ujjászervezik az egységes pártot. Ezután is mindenkinek be kell lépni, de a tagoknak hébe-hóba szabad az ellenzékre is szavazni.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Elmarad a vasárnapi síverseny.« »Milyen pech! Éppen most halasztják el, amikor olyan nagyszerű enyhe idő van!«

Mindenben első a Pesti Napló

— Lapunk legközelebbi száma vasárnap és Vízkereszt kettős ünnepe után szerdán, január 8-án reggel a rendes időben jelenik meg.

— A Kúria évnyitó teljes ülése. A m. kir. Kúria dr. *Osvald* István, a m. kir. Kúria elnökének elnöklete alatt ez évi január hó 7. napján délelőtt 10 órakor évnyitó teljes ülést tart.

— Tibet fehér zarándoka Budapestre jön. A Szellemi Együttműködés Szövetségének meghívására a magyar fővárosba jön Alexandra *Dávid-Neel*, a világhírű angol írónő, akinek egész sor munkája jelent meg az ismeretlen és titokzatos Tibetről. Alexandra Dávid-Neel volt *az első európai nő*, aki mint arjopa kolduszarándok bejutott a dalai lámák tilalmas városába. Legközvetlenebb érintkezésbe került a néppel s olyan helyeket látott, amelyeket soha még fehér ember nem járt. Különösen gazdag ismereteket szerzett Lhassa népének ősi babonáktól és félelmes miszticizmustól áthatott lelki életéből. Előadását *»A titokzatos Tibet«* címen január 17-én délután 6 órakor tartja a tisztikaszinó dísztermében.

— Feloszlatták a fasiszta szervezeteket Bulgáriában. *Szófiából* jelentik: A minisztertanács határozata értelmében a belügyminiszter elrendelte a bolgár nemzeti légiók és a Rodna Zastita (Honvédelem) nevű *fasiszta szervezet feloszlatását*. A nemzeti légiók szövetsége mintegy 40.000 tagot számlál, akik leginkább diákok és egyetemi hallgatók. A másik fasiszta szervezet 1933 óta csak kisebb jelentőségű volt.

— Trónörökös született Anamban. *Párizsból* jelentik: Indokína főkormányzója jelenti, hogy január 4-én az anami fejedelemnek *fiúgyermeke született*, aki trónörökösi rangba lép. A gyarmatügyi miniszter táviratilag szerencsekívánatait fejezte ki.

— A jugoszláv követség karácsonyi szünete. A budapesti jugoszláv királyi követség közli, hogy a jugoszláv követség és annak útlevélosztálya kedden, január 7-én a pravoszláv karácsonyi ünnepre való tekintettel *nem tart hivatalos órát*.

— Mellbelőtte magát és meghalt egy szigorló orvos. Szombat este Pestszentlőrincen *Pénzes* Andor 32 éves szigorló orvos öngyilkossági szándékból mellbelőtte magát. Értesítették a kispesti mentőket, akik az életuntat a Rókus-kórházba akarták szállítani, de a szigorló orvos útközben *meghalt*. A rendőri nyomozás szerint valószínűleg *szerelmi bánatában lett öngyilkos*.

Holland és Felka uccák sarokielke
legnagyobb adókedvezmény, kitűnő beépítés, napsütött 47 m fronttal eladó. Román Ernő építész. 57-0-23

— Lindberghék Londonban. *Londonból* jelentik: *Lindbergh* ezredes ma este feleségével és gyermekével autón *Cardiffból ideérkezett*. Az ezredes *Llandaff* kis walesi városban fog lakni, ahol Llevellyn *Morgan*, Lindberghné sógora lakik. Lindberghék közölték, hogy e helyen való tartózkodásuk *időtartama bizonytalan*. Azt a kérelmet intézték a lakossághoz, hogy *ne zavarják* visszavonultságukat.

— A máltai iskolákban az oktatási nyelv angolra tér át. *Lavalettából* jelentik: Sir David *Campbell*, Málta kormányzója, kiáltványt tesz közzé, amelyben közli, hogy több tárgyat ezentúl nem olasz, *hanem angol nyelven fognak az iskolákban tanítani*.

— Levegőbe akarta röpíteni a muníciószállító vonatot két touloni diák. *Párizsból* jelentik: Toulonban *elfogtak két 14 éves gimnazistát*, akik néhányszáz dinamitpatronnal *fel akartak robbantani egy vasúti hidat*. A diákok elmondották, hogy egy katonai muníciósvonatot akartak levegőbe röpíteni. Kitartanak amellett, hogy tervükről *senki sem tudott*.

— Meggyilkolták a kareliai szovjet volt elnökét? *Helsinkiből* jelentik: Az »Uusi Suomi« című lap jelenti az északkeleti Finnországban levő Joensuu városkából, hogy Szovjetoroszországból érkezett hír szerint dr. Edvard Gyllinget, a kareliai bolsevista népbiztosság volt elnökét *állítólag meggyilkolták*. A svéd származású Gylling, aki a helsinki egyetem magántanára volt, a moszkvai központ 1935 november elején elmozdította és kiutasította Kelet-Kareliából, mert azzal vádolták, hogy *finn hazafias szellemben nevelte* Karelia lakosságát. Gyllinget akkor Petroszkoiból, Karelia tartomány fővárosából erős fedezettel elszállították, valószínűleg a solovoti munkatáborba. Gylling azonban sohasem érkezett meg a táborba. Úgy látszik, útközben meggyilkolták.

— Hét budapesti rendőrtiszt viszonozza Bécsben az osztrák rendőrtisztek budapesti látogatását. *Bécsből* jelentik: Az osztrák rendőrtisztek mult év októberében Budapesten tett látogatásának viszonzásául most *hét budapesti rendőrtisztet várnak Bécsbe* ötnapos tanulmányútra. Az osztrák rendőrség az ötnapos látogatás részletes műsorát már összeállította.

— A szarvasi öregdiákok szövetségének 100-ik összejövetele. Szombaton este tartotta *századik összejövetelét* a magyar evangélikus értelmiség egyik bajtársi intézménye, a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége a Tisztviselő Kaszinóban. *Raffay* Sándor püspök elnöki megnyitójában hangoztatta, hogy a szarvasi iskola felekezeti iskola volt mindig, de soha nem járt a felekezeti elfogultság útján. Nem ismerte soha és nem ismeri ma sem a szarvasi iskola a felekezeti türelmetlenséget. *Nem ismerte ez az intézet azt a megszégyenítő divatos áramlatot, amelyet újabban a békés együttélés, a társadalmi nyugalom és az egybekapcsoló nemzetépítő munkában való összeforrás veszélyére vétkes könnyelműséggel oltogatnak be az ifjúság lelkébe.* A szarvasi iskola egyik legdrágább öröksége a vallási türelem. Másik öröklött kincse a nemzeti érzés. Raffay püspök után *Siki* Béla számolt be a szövetség eddigi működéséről, majd üdvözlések hangzottak el. Az üdvözléseket műsor követte, utána a társaság vacsorára ült össze.

— Oratórium-est. Az *Ének- és Zenekaregyesület* legközelebb *Dohnányi* Ernő hangversenyteremben ritkán hallott Ünnepi miséjét és *Haendel* Acis és Galatea-ját adja elő. Az egyesület kórusa már hetek óta készül a hatalmas apparátust igénylő egyházi mű bemutatójára. Az együttest a Hangversenyzenekar egészíti ki, a magánszólamokat pedig *Báthy* Anna, *Basilides* Mária, *Rössler* Endre és *Székely* Mihály éneklik. A művek betanítását *Lichtenberg* karnagy irányítja.

— A színész és a beléptídíj nagysága. A nagykőrösi Uránia mozi tulajdonosa és *Hajnal* Gyula fővárosi filmkölcsönző megállapodást kötöttek, hogy Hajnal a mozielőadással kapcsolatban színielőadást is rendez. Az előadás napján megérkezett Hajnal Gyula, aki nemcsak a leforgatandó filmet hozta magával, hanem két színészt is, akik az előadáson szerepeltek volna. Az előadás napjának délelőttjén Hajnal Gyula és a két szereplő színész kifogásolták, hogy *Papp* Sándor mozitulajdonos túlságosan alacsony beléptidíjakat állapított meg és követelték, hogy emelje fel a jegyek árát. Papp Sándor a kívánságnak nem tett eleget, mire Hajnal Gyula és a két színész nem léptek fel az előadáson és elhagyták Nagykőrös. Az ügyből per lett. A járásbíróság elutasította Papp keresetét, *a törvényszék azonban mint fellebbviteli bíróság megsemmisítette a járásbíróság ítéletét és megállapította Hajnal Gyula kártérítési kötelezettségét*. Az ítélet indokolása hangsúlyozza, hogy az alperesnek és színészeinek az a magatartása, hogy közvetlenül az előadás előtti délutáni órákban megtagadták szereplési kötelezettségüket, szerződésszegésnek tekintendő és így eljárásuk jogellenes volt.

Pehely Gyapjú Vatta PAPLANOK
László Sándor paplangyár
Budapest, VIII., Vas ucca 14. — Alapítva 1898

Csecsemőkelengyék, fehér és színes ágyneműek és anyagok nagy választékban SZÉKELY JENŐ ÜZLETEIBEN Petőfi Sándor u. 9 és Váci u. 7

— Hazaszállították Párizsból Köster német nagykövet koporsóját. *Párizsból* jelentik: Roland *Köster* német nagykövet *koporsóját Heidelbergbe* szállították. Szombaton tíz órakor a párizsi német templomban gyászistentiszteletet tartottak. A pályaudvaron a francia kormány nevében *Piétri* tengerészeti miniszter mondott búcsúbeszédet.

— Megijedt a betlehemes gyerekektől s megnémult egy asszony. *Máramarosszigetről* jelentik: Különös szerencsétlenséget idéztek elő még karácsony estéjén a betlehemes gyerekek, akik az uccán találkoztak *Rind* kefekötőmester feleségével. Az »ördögnek« felöltözött betlehemes fiú odalépett az elgondolkodva haladó asszony elé és csak annyit mondott neki: *»Adj pénzt!«* Rindné, aki néhány nappal ezelőtt temette el kisleányát és azóta lelkibeteggé vált, annyira megijedt a betlehemes szavától, hogy *elvesztette beszélőképességét* és az orvosok máig sem tudták meggyógyítani.

— A segédhivatali tisztviselők országos közgyűlése. A *Segédhivatali Tisztviselők Országos Szövetsége* január 6-án délelőtt 10 órakor IV., Királyi Pál ucca 9. szám alatt levő helyiségében országos közgyűlést tart.

— Iskolai és bajtársi összejövetel. A *Szent István Gimnázium Öreg Diákjainak* összejövetele a Metropoleban kedd este 9 órakor. — A v. cs. és kir. *szatmárnémeti 5. gyalogezred* tisztikarának összejövetele. Hétfő este 8-kor, Bandl-étterem. — A *306. harctéri honvédgyalogezred* találkozója a Belvárosi kávéházban. Hétfő este 8 órakor.

— Ellopta a komintern titkos utasításait a prágai szovjetkövetség egy hivatalnoka. *Prágából* jelentik: A rendőrség az orosz követség feljelentésére *letartóztatta Vazul Alexander Kazimovot*, a követség egyik alkalmazottját, aki állítólag *többmilliós sikkasztást* követett el. Egy lap szombaton azt a hírt közli, hogy a letartóztatott hivatalnok nem sikkasztott, hanem *kémkedett*. Ellopta a követségről *a komintern titkos utasításait* és Hirschbergben egy politikai titkosrendőrségi ügynöknek adta át.

— A Válasz januári száma *Sárközi* György szerkesztésében most jelent meg. *Féja* Géza a magyar parasztság politikai feladatairól, *Kézdi-Kovács* Károly a jugoszláv agrárreformról, *Németh* László Nyugat és Bizánc kettősségéről, *Illyés* Gyula a puszták népének sorsáról, *Kerényi* Károly a kétezeréves Horatiusról, *Farkas* István a szlovák irodalomról, *Hort* Dezső a New Deal válságáról ír érdekes cikket. A számot *Sásdi* Sándor novellája, *Marconnay* Tibor, *Jankovich* Ferenc, *Tamás* Sári, *Imecs* Béla, *Gulyás* Gábor, *Kömüves* Imre, versei, valamint gazdag kulturális és társadalompolitikai rovatok egészítik ki. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal: Kecskemét, Postafiók 146.

= **A has gyakori teltsége**, a rekesz erősebb feltolódása, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélhurut és sárgaság a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által megszüntethetők.

= **Az idei rádiószezón megjelenése volt a** *Philips takarékcsövek* megjelenése. A közönség nagy és élénk szimpátiával fogadta az új Philips csőszériát, ami érthető, ha tekintetbe vesszük a *takarékcsövek* szembeszökő előnyeit. Technikai tökéletességük mellett lényeges újítás *a takarékcsövek hosszabb élettartama*, amely szükségtelenné teszi a gyakori csőcserét. Feltűnő továbbá az áramfogyasztásban jelentkező különbség, minthogy *korábban a csövek 70%-kal több fűtőáramot fogyasztottak*, mint a Philips takarékcsövek. A minden csövön látható Philips-pajzs jelzi ennek a márkának világhírű megbízhatóságát.

= **12 pengő 80 fillérbe kerül egy krepdesin táncruha a Fenyves Áruházban.** A Kálvin téri Fenyves Áruház mindig híres volt olcsó árairól, de most minden eddigit felülmúl. Most például a báli idényre gyönyörű krepdesin táncruhákat különböző szép színekben 12 pengő 80 fillérért, továbbá arany- és ezüstcipőket 8 pengő 50 fillérért árusít.

= **Érdekes Happy end.** Tegnap délben hatalmas csődület támadt egy szervitatéri palota előtt. Az történt ugyanis, hogy egy hölgy magával hozta a Tündérujjak szerkesztőségéből a szőnyegajándékot. Véletlenségből találkozott a kapuban három barátnőjével, kicsomagolták és együtt nézték gyönyörködve a remek ajándékot. Az arrajáró hölgyek közül is többen megálltak megbámulni a Tündérujjak remek szőnyegajándékát és valósággal tanácskozás indult meg afölött, hogy miképpen lehet 14.40 pengős előfizetés mellett egy ilyen értékes szőnyeget ajándékozni.

Keresek 3-szobás lakást
esetleg hallal, minden mellékhelyiséggel, lehetőleg egész modern kom fortal kis palotaszerű házban vagy villában, kertes vidéken, Várban, téren, vagy igen széles uccában garázzsal vagy annak közelében. Ajánlatok »Otthon 26021.« jeligére Blochner hirdetőjébe, Andrássy út 4. szám

Lehoczky Csaba M.D.K.

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton megvétel

35ooo Ft

Társtervező: Halmágyi Ildikó- Horváth Lajos- Ropár Ferenc- Kollár Imre- Pataky Etelka- Kőváry Csaba

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

jogait, mindenkor tiszteletben tartja. 1620-ban Bethlen Gábor seregei

felé. A
e emel-
dorfi-
A fiata-
iális te-
rony és
r széles

részébe,
oz tar-

mind-
pásztája
kemény,
ig üli a
omszínű

lakja. A
olykor-

ben, a Lajtaágon túl terjedő Főhercegi park, mely százados fáival, érdekesnél-érdekesebb fenyő, tölgy, bükk, platán, éger ligeteivel, napsütéses pázsitjaival, virágágyaival, cserjéivel, bokraival, sok gyönyörűséget szerez a természet kedvelőknek.

Magyaróvárnál autóra ülünk és a pozsonyi nyilegyenes országúton suhanunk a megye északi része felé. Apró majorok, jól munkált földek, végeláthatatlan fasorok, ligetek, apró erdőfoltok maradnak mögöttünk. Tíz perc mulva elérjük az első falut: Bezenyét. Egy népvándorláskori sírból itt kerültek ki a föntebb már említett runás ezüst fibulák, melyekről Wimmer, a kopenhágai muzeum tudós őre úgy vélekedik, hogy azok a Kr. u. VII. század végén, Salzburgból Avarországba küldött hittérítő apácák révén kerültek ide.

Ujabb hét perc mulva Rajkán vágtat át az autó és elsuhan az Öregduna holt ága mellett rejtőző Csuny falu közelében. Érdekes nevezetessége ennek a kis községnek, hogy századokkal ezelőtt, birtokosai közé számította azt a Szapáry Pétert is, ki 1657-ben, a csákvári ütközet után sebesülten Hamzsa bég fogságába esett, hol éveken át kegyetlen, igavonó baromi munkát végeztettek vele, mígnem barátja: Batthyány Ádám, közadakozásból gyűjtött pénzen keserves rabságából kiváltotta. A sors különös forgandósága folytán, — Buda felszabadító ostroma után, — Hamzsa bég Szapáry kezébe került. A török el sem tudta képzelni, hogy akadhat

Lehoczky György

a pályázaton di-
cséretben részesült

l.

Halász városbázakibőr

20-l-61.l.

november hó 5.-én.

Elnök megbizásából:

dr.Abaffy Miklós s.k.

miniszteri tanácsos.

~~Fiala Ferenc és~~

mincs céd

Lehoczky György

tervezték a bpesti
felsőkrisztinavárosi
rk. egyházközség tem-
plomát 1934-ben

vód

Biertempl

XIII. l.

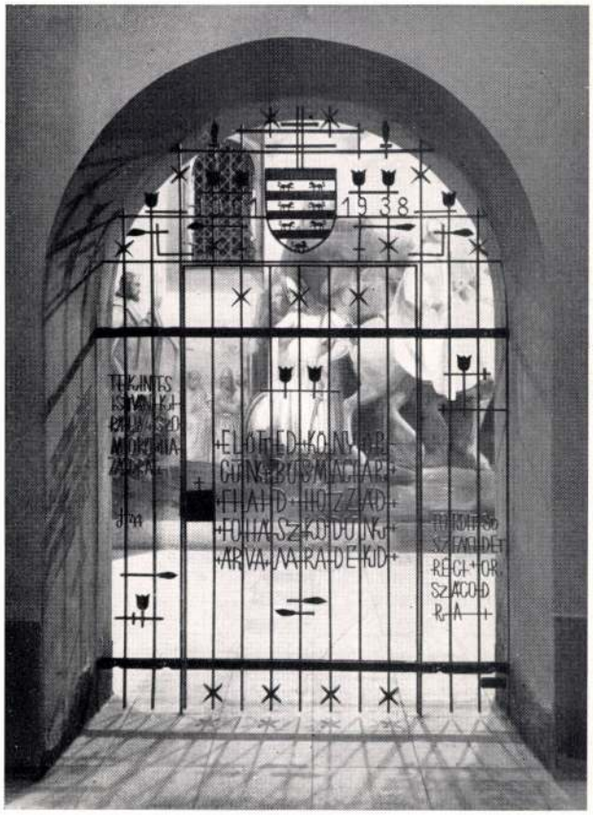

Deáki Szt. István-kápolna bejárata, Deéd Ferenctől

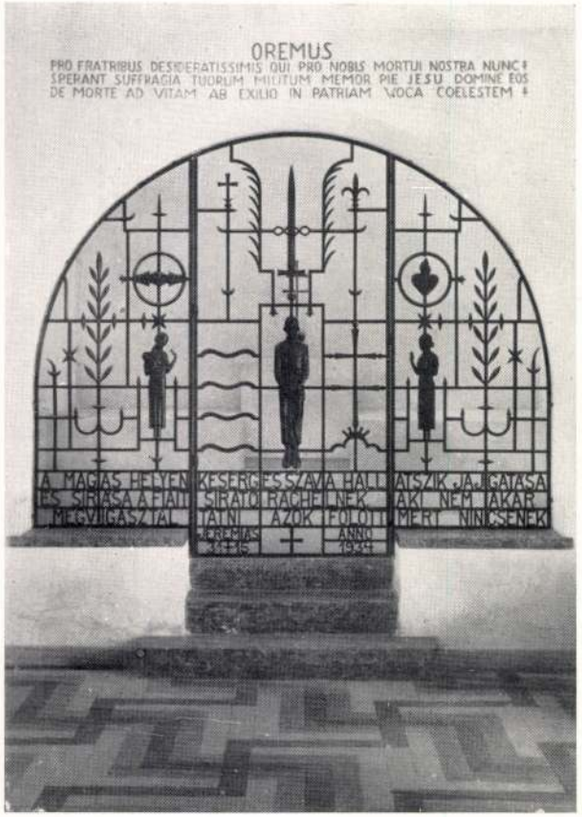

Pécsi temetőkápolna: Hősök kápolnájának vasrácsa. Tervező: Weichinger Károly

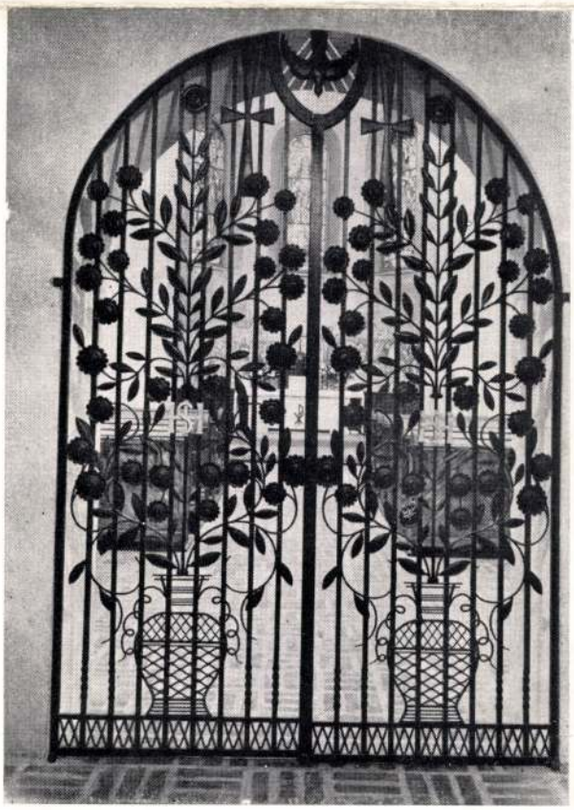

Városligeti jáki templom kápolnájának vasrácsa. Tervező: Lehoczky György

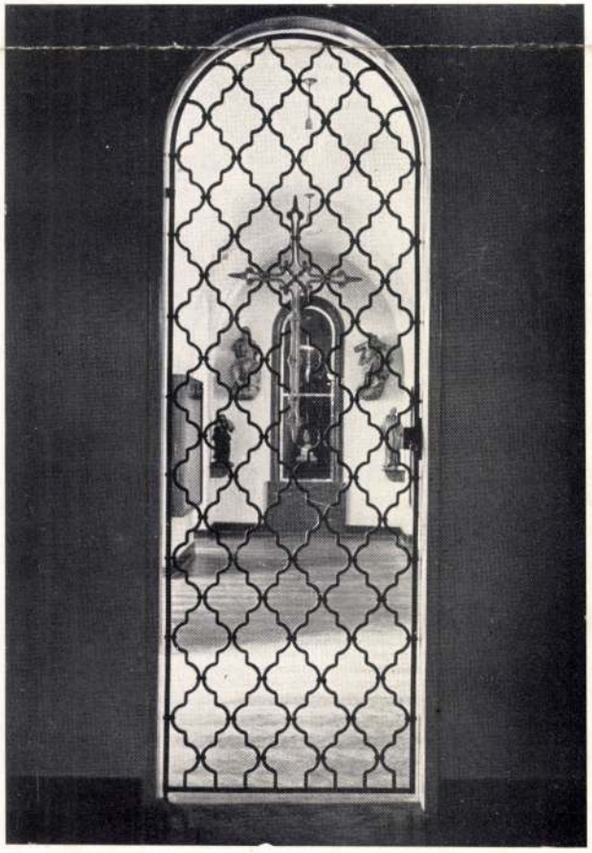

Székesfehérvári Egyházművészeti Múzeum vasrácsa. Tervező: Schmidl Ferenc

Üvegfestmény a salgótarjáni templomban, Lehoczky György kartonja után. Készült 1938-ban

Üvegfestmény a farkasréti temető templomában, Lehoczky György kartonja után

Magyar Építőművészet
1941. 12. 7.

Magyar „Péte- Pál"
Lehoczky György építészmérnök rajza, melyben rendkívül eredeti módon ábrázolja a magyar aratás két védszentjét

Angliában, a tradiciók hazájában, ma is évente összeül a Medwa folyón egy bíróság, mely az „összhajósság" ügyeiben ítélkezik. A bíróság tagjai, úgy mint századok előtt, egy öreg teherbárka belsejében üléseznek

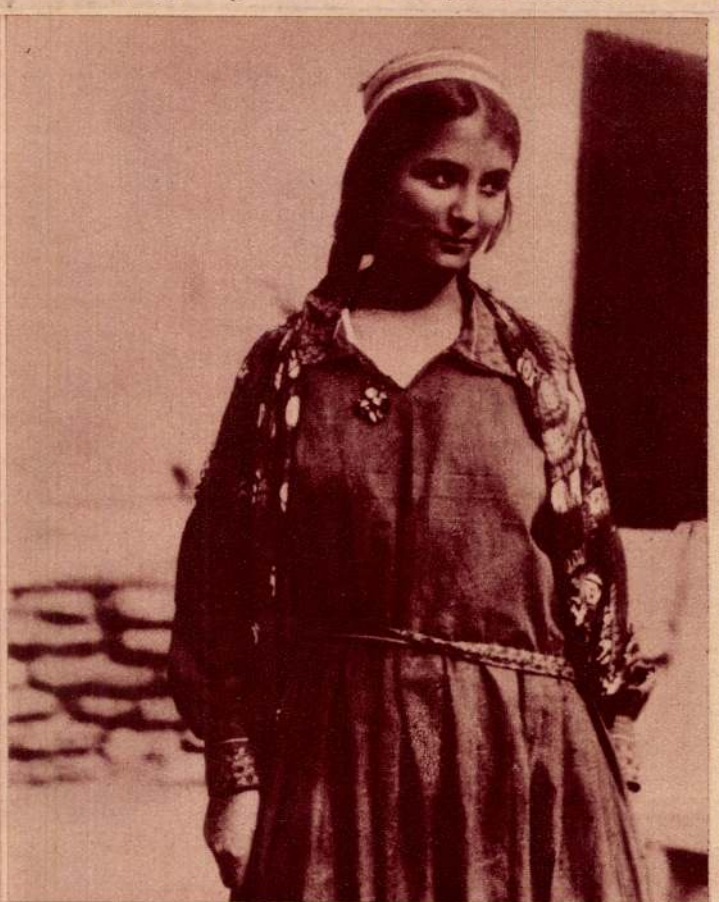

Az úgynevezett legbelsőbb Ázsia vad népei is rejtegetnek „kincseket", a mi fogalmunk — ízlésünk szerint is szép emberpéldányokat. Baloldalt egy tadsiki, — jobboldalt egy kirgiz leányt látunk, akiknek kifejezéseiben fajtájuk vadsága helyén bájos lágy vonások, szelíd indulatok ülnek

A sanfranciskói forradalom első napjaiból

Gumibottal, revolverrel az autórombolók ellen

Könnygáztámadás a gumigyártelep — a forradalom főfészke — ellen
(A rendőrök gázálarcban)

Autós banditák feltrobbantják egy bank bejáratát mikor a rendőrség a helyszínre ér

A hátramaradottak

Egy nagy bányaszerencsétlenség emlékművének főalakjai

LEHOCZKY György építész

1934: Felsőkrisztinaváros rk. tpl.
(Fiala Ferenccel)

Hegyvidék, 1998. júni. 17. 3. ill

DURANCI, Bela: Zsolnay kerámia. = Létünk

Hárs Éva: Romantikus és historizáló elem
"Duranci, Bela 742:"}

XX. század 1945 után

Összefoglaló művek

743. 9 svéd művész. Budapest, Műcsarnok,
1201. **ism.** FEUER Gábor = Művészet, 28, 1
743:"}

744. 12 művész kiállítása Gerlingenből é
szept. Ausstellung von 12 Künstlern aus
Domokos Múzeum, 1987. 24 p. ill. (A Kuny
kiállításai)

745. Akt kiállítás, Szentendre, Vajda La
kiállítás Szentendrén. = Élet és Irodalo
György 745:"}

746. AZ AKVARELL. Válogatás Domanovszky
Dunaújváros, Domanovszky Képtár, 1987. f
Katalin. Székesfehérvár, István Király M
Múzeum közleményei, 174.) {tm "Nagy T. K

747. ALKOTÓTELEPEK Bács-Kiskun megyében.
jún. 19 - júl. 12. A kiáll. rend. Tóth R

Lehoczky György

szőnek a bpest-felső-
krisztinavárosi templom-
ban.

Terveste fenti

Repr.

Magyar Építőművészet
1934. 6-7 sz
27 l.

Lehoczky György

1.

A festői Balaton

111. l.

107611/905.szám.

MÉLTÓSÁGOS Bár

1905.évi deczemb
utasitottam a budapesti IX.ke
József főgymnásiumi tanárnak
róm.kath. templomaiban levő f
Nyolczszáz /800/ K.-t bélyeges
nyugtára fizessen ki.-

Erről Méltóságod

Fogadja Méltóságod ős

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 SEP 11

MAGYAR NEMZET

Lehoczki András

és hangzástömeggel megszó-

1021

Lehoczki András rajza

Benkő Attila

VISSZA A GE

Mindjárt abbahagyo
Fölmegyek a tizedik
onnan borús időben
a világ közepén eme
Kormos-vörös sziklái
sárkányfiak tanyázn
Alvó tűzhányó, mely
így képzeltem.
De más erők szaggat
hogy aztán ünnepi v
Fürkészhetem a túls
persze távcső nélkül.
Csak egy zöld gyík a
Nehéz ekkora kézzel
vadászni a kis lejtőn

Lehoczky György

épitész

a székesfőváros üzemeinek szociális kiállitása a 36 ik bpesti Nemzetközi Vásáron - Épületét terverte fenti

Repr.

Müvészet

1941. 40-41. sz.

80. l.

Bulletin de l'art ancien et moderne

III. 44.

Lehoczky György
épitész

l.

Szépmüvészet

1942. 37. l.

Lehoczky György

irod

Tér és Forma

1942: 69, 70. l.

(A Magyar Keresztyén Leányegyesületek Nemzeti Szövetségének nékháza Budapesten.) képekkel.

Tervezte fenti.

László, IV-ik magyar Király II. 196.

Lehoczky György

Tér és Forma.

1939. 11—12. l.

(A káposztásmegyeri uradalom
uj gazdasági
munkáslakásai,
képekkel.)

Terverte fenti

XVI.

DR. KOVÁCS-KARAP ERNŐ
GEMMA-GYÜJTEMÉNYE

Hangay Sándor

TEKKÖNYVE

Lehoczky Károly

építész

l

Építészet

1942. 75. l.

NYOMT

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

K.

MŰEMLÉKEK

I.

Hivatalból
díj átalányozva

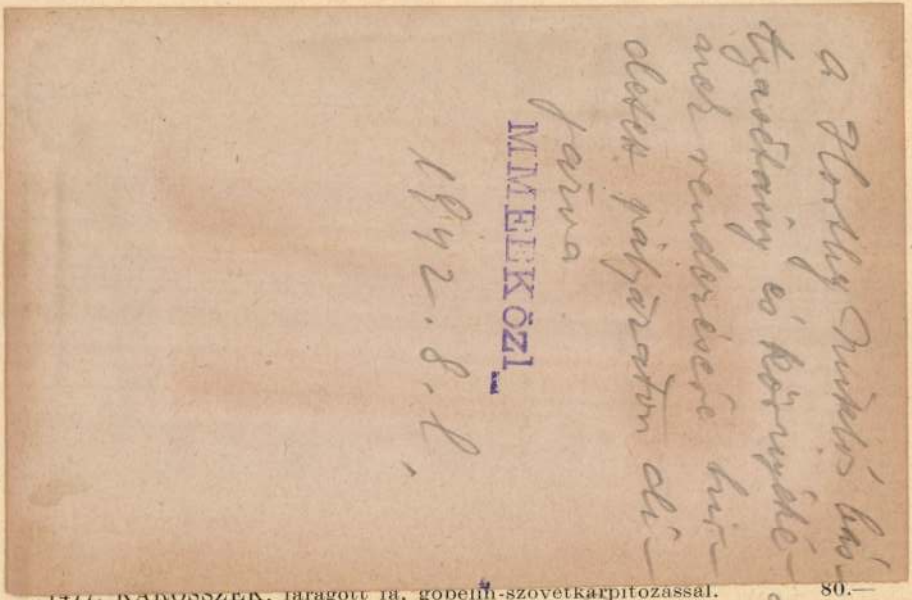

1477. KÁROSSZÉK, faragott fa, gobelin-szövetkárpitozással. 80.—

1478. DOHÁNYZÓASZTAL, nyolcszögű, fa, gyöngyházberakással. Arab. 30.—

1479. KÉT SZOBORTALAPZAT, fekete fa, oszlopalaku. XIX. sz. 20.—

1490. ASZTALKA, diófa, kerek karélyos lappal. Barok-stilus. 28.—

1491. ALACSONY ASZTALKA, diófa, hajlott lábakkal. Barok-stilus. 28.—

1492. SZOBORÁLLVÁNY, diófa, kuposan keskenyedö. XIX. sz. 60.—

1493. HÁROMFIÓKOS KIS SZALONSZEKRÉNY, diófa, faragott rokokó-stilusu diszitéssel. XIX. sz. 70.—

1494. FALITÜKÖR, faragott, ezüstözött és aranyozott fa. Olasz, XVIII. sz. 120.—

1495. KÉT ALACSONY KAROSSZÉK, hársfa, nádfonattal. XIX. sz. 100.—

1496. KIS FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, hajlott oldalakkal, barok-stilus. 100.—

1497. SZÉK, faragott diszü diófa, piros bársony kárpitozással. Olasz, XVII. sz. 80.—

1498. SZÉK, diófa, piros bársony kárpitozással. Olasz, XVII. sz. 80.—

1499. SZÉK, diófa, faragott diszitéssel, bársony kárpitozásu üléssel. Olasz, XVII. sz. 80.—

1500. KAROSSZÉK, faragott fa, piros damaszt kárpitozással. Olasz, XVIII. sz. 450.—

1501. TOILETTE-ASZTAL, gyökérfa és hársfa, faragott bakos lábakkal. Magyar, későbiedermeier. 50.—

Lehoczky Károly

Marosvásárhelyi erdő-
igazgatóság terve.

I. díj

MMÉE Közl
1943. 63. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lehoczky György

a székely huszárezred
laktanyájának homlok-
zati kiképzése terv.
II. díj.

MMÉEKözl

1943. 16. l.

Lehótzky György

az érsekujvári leven-
teotthon terop.

III. díj

MMÉEKözl
1942.120.l.

Lehoczky Gróza

l.

Építészet

1943. 46 l.

T. film-

II. 11.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
3.	6.	3	—	2	2	3			

Kelt Pakusfürdő 1942 II 9.

Sefcsits hátyás

aláírás.

Lehoczky György

wód
2

MAGYAR EPITOMUVESZET

1928. 2. n. 29. l.
(A megedi Fogadalmi templom-tér környčke rendezésének tervpályázata, Rép-vel.)

VASÁRNAP

6

Kat. Norbert pk.
Prot. Norbert

HÉTFŐ

7

Kat. Róbert hv.
Prot. Róbert

KEDD

8

Kat. Medárd pk.
Prot. Medárd

Ujhold 21 ó. 43 p.

SZERDA

9

Lehoczky György

tervezte a dinnyési
MÁV állomásépületet

MMÉEKözl.

1939. 12. p.

első fővárosi napilap, amelynek kötetében dolgozott, de, em-

Ujságnál ugyanis már nemcsak szerkesztette ragyogó tollával a közgazdasági rovatot, hanem annak üzleti kiaknázása felé is határozott, bár még csak rövid és bátortalan lépéseket tett. Később már, egy-két esztendő mulva ezt az utat is nemcsak biztonsággal járta, lámpás nélkül is, hanem ezen a csapáson is érvényesitve átütő zsenialitását, valósággal uj csapásokat vágott, fölfedező lett, tanitómestere a publicisztikával kapcsolatos közgazdasági tudománynak minden vonatkozásban. Ma kétségkivül ő közöttünk az első, talentum dolgában, okos, fölényes, de az 1913-beli ma is érthetetlen és megmagyarázhatatlan skrupulusok nélkül.

A Betlen-rezsim megszünése után én vettem át a Pesti Tükör felelős szerkesztését, szerződtettem a laphoz rendőri riporternek a most elhunyt Szamosi Armandot, aki egészen fiatalon itt futotta ki a formáját, itt lett először belőle országosnevü riporter. Nagyon szerettem a Szamosi irásait, mert élet volt bennük és tudva sohasem hazudtak, hiven, érdekesen, izgalmasan irta meg a szenzációt, de nem volt belőle utólag kellemetlenség. Egész sereg fiatal ujságiró kezdte pályáját a Pesti Tükörnél; ezek „sorokra" dolgoztak, ami annyit jelent, hogy elsején nem

Lehoczky György

a XI. kar. Vitézek-
tere - Szentkorona-
utja homlokrati
kiképzésének pálya-
zatán III. díj.

MMÉEKÖZI

1941. 95. l.

Lehoczky György

a debreceni középfokú
gazdasági tanintézet
tervp. díjazva

MMÉKözl
1940. 16. l.

Lehoczky György

a budai protestáns
helyőrségi templom terve.

I. díj

MMÉE Köre

1940. 221. l.

5877

40.214. — K. M. E. Ny.

Lehoczky György

Bpest – Baross-téri
ref. templom teross.
megvétel

MMÉE Közl
1940. 117. l.

Kat. N. Albert
Prot. Lipót

2 Acindin

CSÜTÖRTÖK

16

Kat. Ödön pk.
Prot. Ottmár

3 Acepszim.

PÉNTEK

17

Kat. Cs. Gergely
Prot. Hortense

4 Nikander

SZOMBAT

18

Kat. Péter P. b.
Prot. Ödön

47. hét

1944 NOVEMBER 30 nap

5 Galektion

Lehoczky György

a Bresti ij központi
városhaza terv.
diesérét

MMEE Közl.

1940. 148. l.

VASÁRNAP

25

Kat. Vilmos
Prot. Vilmos

Ó görög

A hold kelte 8.36 nyugta, 23.09 óra.

12. Onufrius

HÉTFŐ

26

Kat. János, Pál
Prot. János, Pál

A hold kelte 9.37 nyugta, 23.34 óra.

13, Aquilina

KEDD

27

Kat. László kir.
Prot. László

A hold kelte 10.40 nyugta, 23.57 óra.

14. Metód

SZERDA

28

Lehoczky György

a Fov. Közmk. Tanács
kislakás terop.
díjazás

MMÉEKözl

1940. 25. l.

MINERVA

Lehoczky György

épitéstanhallgató

rajzai repr.

Megfagyott Muzsikus

1924.

Lehoczky György

építész

laid

Orsz. Ösztöndíjtanács

1933–34. évi jelentése

76. l.

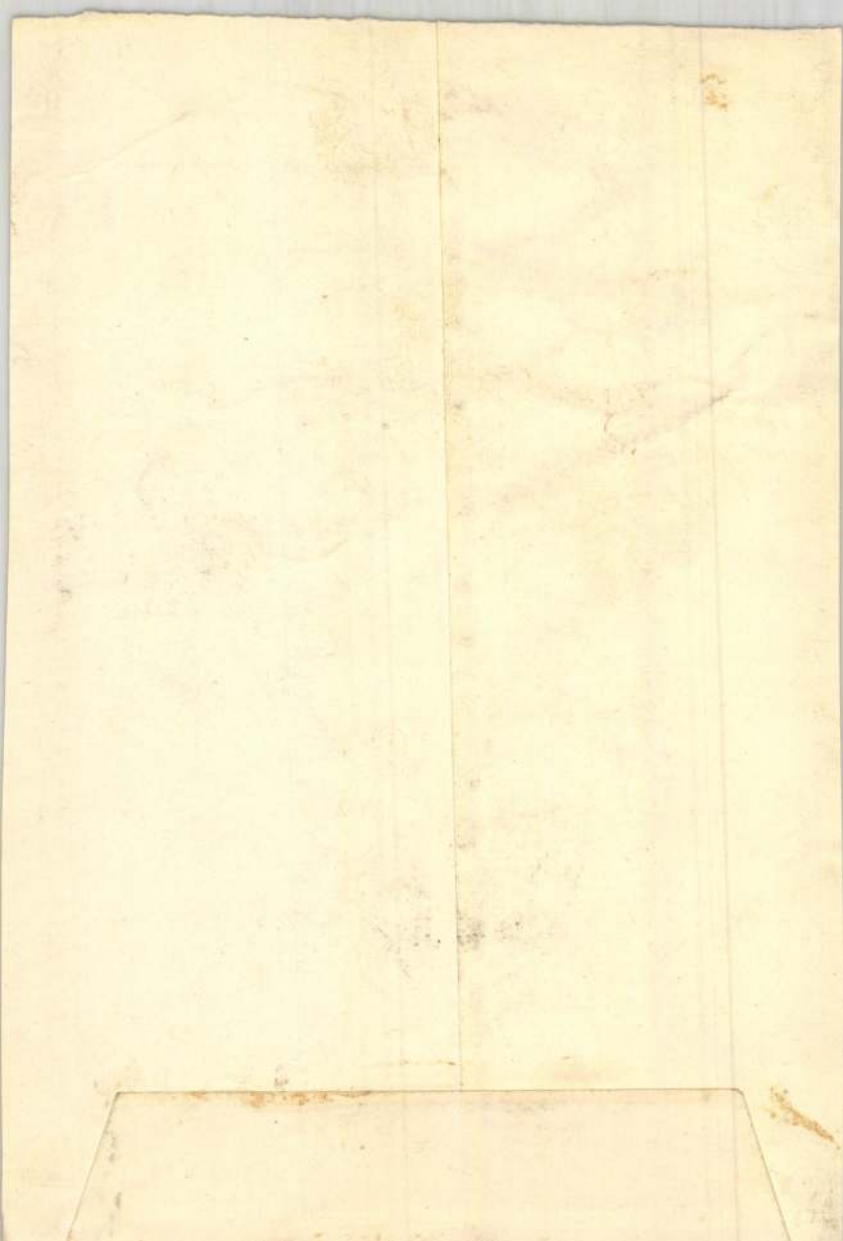

Lehoczky Tivadar

l.

Művészet (Kende)

1939. 25–26 n.

57, 60 l

Vázlat, La Roche Utolsó vacsora
Vázlat, Frieburgi szószék

Vázlat, Frieburgi szószék

Sironi Mario

Akt

A család

Pásztor

Alak

Tájkép

Alak

Tjkép alakkal

Lehoczky György

l.

Épitésnet

1943. III. l.
112. l
113. l.

Lehoczky György

l.

Építészet

1943-44. l.

Lehoczky György
épitész mérnök

vród
z

Hallóssy István:
A Nemzet Iskolája.
Magyar Építőművészet.
1942. 244. l.

Terverte az 1942. évi
B.N. Vásáron a Székes-
főváros gázei villany-
pavillonját

pedig oly eszmét pártfogol, amit korának legna
Sienai Szent Katalin képviseltek. 1378-ban a r
ország teljes súlyával a törvényes római pá
udvar — mellyel nemrég még nagy terveket
őt és országát az ellenpápák támogatására bír
realizmusának tulajdoníthatjuk, hogy hazánkl
viharokkal, mint nyugaton. Nincsenek kettős
és nyomát sem találjuk azoknak a véres harcol
Burgundban ugyanezt az eseményt kísérték. N
tevés, hogy hazánk és Zsigmond későbbi nagy
ban még Nagy Lajos korának utolsó fél évti
pécsi püspök személye, mintegy összekötő kap
kettőt azonos szellemben az egyházszakadá

A pápaság tekintélyének kétségtelen ha
papság nívójának, befolyásának csökkenésén.
egyéniségekkel töltetnek be, akik vezető szere
élén, hanem az ország politikai életében, sőt
A főpapság elitjét találjuk az esztergomi ér
kezdődő fényes sor egy Vásári Miklóson (135
Telekdi Tamáson (1364—75), De Surdis Jáno
érsekig (1379—87), aki elsőnek kapja meg a b

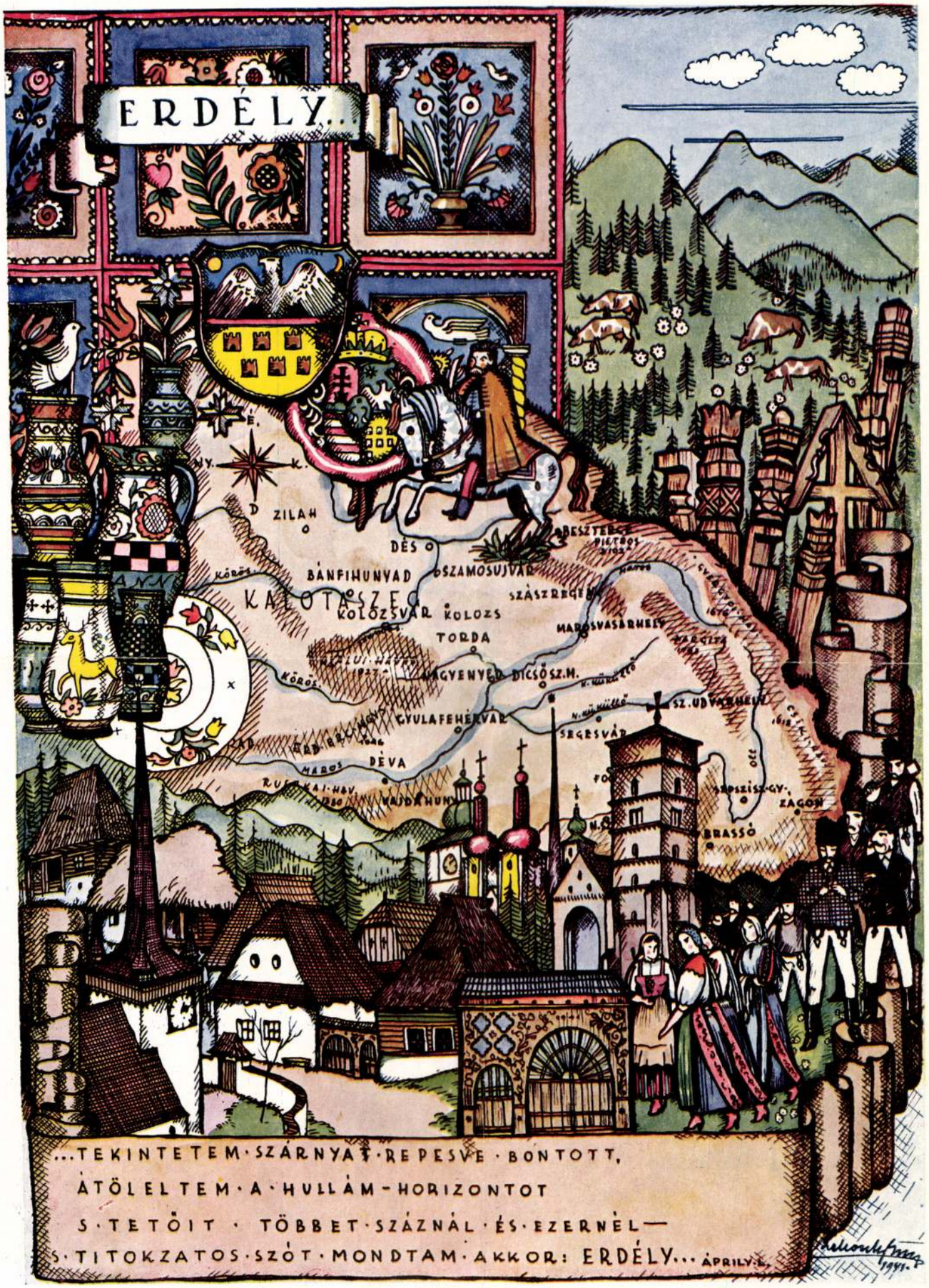

Építészet. 1941. I.k. 1-7.

A művészi rajz megbecsülését kivánjuk szolgálni Lehoczky György művének közlésével. A rajz, minden épitészmérnöki tervező-munka elsőrendű eszköze, az utóbbi időben mintha veszitett volna jelentőségéből, pedig vele közöljük gondolatainkat az épittetővel és utasitásainkat az épitést végzővel. Törekednünk kell, hogy ez az eszköz tiszta, világos és művészi legyen.

Lehoczky György

épitész

Vul. Vihnyefürdő

1901 aug. 30.

l.

Lex Magy Társ

340. b. l.

-körut 48 Tel. hivó: 52-9-53
Árpád-út 98 Tel. hivó: 95-0-01

r és központi iroda:
sengeri-u. 3 Telefon: 94-2-12

KAR

OS GÁBOR
T ÉS LÉGGYÁR LERAKATA
UDAPEST

Lehoczky György

Műcsarnok festő, Pontz u. 2.

1928. tav Eiáll. 375

Kalpagtartó bronzból VIII. 193.

Lehoczky György

épitész

szül. Vihnyefürdö 1901

oklevelet nyert 1927.

Névjegyzmüegyetem 12 l.

Konstantinápoly.

A város előtt, a melynek
tantini, a Colosus, a S. Soph
hajók közlekednek, a melyek k
fölül:

CONSTANTI

a bal sarkon: N. 27.
alól balra: Phillipp Neuss sc

Rm., mér. a vk. 15.2: 27

140-9

LEHOCZKY GYÖRGY

A harmincas évek végén az Erdély-szerte éledő épitkezések tervei a kellő iskolázottsággal és művészi itélőképességgel nem rendelkező tervezők kezéből kerültek ki többnyire. Ezért örömmel üdvözölték azt a - kolozsvári művészeti hetek keretében, 1942-ben megrendezett- épitészeti kiállitást, melyen nagy számban mutattak be korszerű és az erdélyi tájak hangulatába jól beillő községi középület-terveket; Kós Károyl, Padányi Gulyás Jenő, Lehoczky György, Szontág Pál, Wanner János, Krassói Virgil, Széll László stb. épitészeti munkái.

Vajk Ilona: Kós Károly épitészeti emlékei Kalotaszegen. = Tiszatáj, 1983/12. 37.p.

LEHOCZKY GYÖRGY
ÉPÍTÉSZ

Rosch Gábor: A felsőkrisztinavárosi templom története.

Hegyvidék 1998, junius 17, 3

	Szerzeményezés	Leltári szám	A beszerzés forrása	Múzeum
00 Ft	csere			Magyar Fotográfiai Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
rtékű több lió ft	letét			Magyar Fotográfiai Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
00 Ft	csere			Magyar Fotográfiai Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
00 Ft	ajándék			Magyar Fotográfiai Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
00 Ft	ajándék			Magyar Fotográfiai

Lehoczky György

l.

Épitènes

1944. 19. l.

Lehoczky György

l.

Építész

1943. 9. l.

Lehoczkej György, építész

L: Antal Dezső

Timon Kálmán: Az ONISA középítési akció 23-24

tanulságai

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

83/2

Lehoczky György

cred
2

MMÉEKözl

1941. 203. l.
(Terv páljárati cred-
ménjek.)

Lehoczky György

l.

Épitinet

1943. 18. l.

Lehoczky György

épitesz

Lasd

Boda Gabor

Magyarság Utja

1944. okt. 12

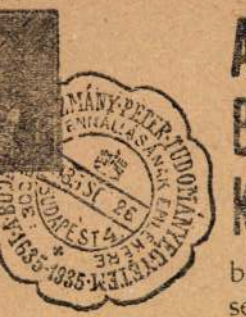

A BÉLYEGTUDAKOZÓ KÖZPONT

bármilyen filatéliai ügyben készséggel ad megfelelő felvilágosítást. (Vidékre válaszbélyeg ellenében!) Hazánk egyetlen alkalmi bélyegzés és alkalmi bélyeg szaküzlete. —

oldalas ismertetőt
éres használatlan
ellenében azon-
ldjük. —

Ebben megtalálható a statisztikai kérdőlap, melynek visszaküldése után a gyűjtő nevét és címét díjtalanul vesszük fel a megjelenő Országos Nemzeti Címtárba!

gyűjtők Szakkönyvtára keretében: BÉLYEGGYŰJ-
ZSEBKÖNYVE, ALKALMI BÉLYEGZÉSEK KATA-
ISA, ORSZÁGOS NEMZETI CIMTÁR és egyéb
nyvek szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ha Ön nem bélyeggyűjtő, hívja fel ismerőseinek figyelmét üzletünkre:

Bélyegtudakozó Központ

cégt. Daczó László

Budapest, VI. Jókai-tér 6.

könyv és írószer
et. — — Eladás
n és kicsinyben.

ON: 122-592.

zó László G. Gy. nyomda

1021 György Lehoczky

DER Ausschnitt 1 BERLIN 45, Königsberger Str. 37 Telefon 0311/73 85 90 Telex: 1-83 538

Gong, Ausg. Nord
8500 Nürnberg

-21175+

György Lehoczky (75) aus Budapest lebt heute in Saarbrücken. Seine Motive: Typisches aus dem alten Ungarn

So

25. Ma

19.30

Spaziergänge im alten Ungarn

Erinnerungen von G. Lehoczky

In eine Kunstrichtung ist der Maler György Lehoczky schwer einzuordnen. Der Ungar ist weder Folklorist noch ein Naiver, noch ein Moderner. In seinen Werken sind alle drei Stilarten vereint. An Hand seiner Bilder beschreibt Lehoczky das frühere Ungarn und zieht Parallelen zur Gegenwart.

Magyar Építőművészek

1941. 12. 24.

Kozma Kálmán

Magyar Divatcsarnok

ajándékok áruháza

karácsonyi árjegyzékünket!

Lehoczky György

l.

Építészet
1944. 60-l.

P.

R Ajánlott
Budapest 4
1812
Bp. 4 /g.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

H

IX Rákos u 10.

ajánlva

Lehoczky György

épitészhallgató

karikaturái repr.

Mesfagyott Muzsikus

1921.

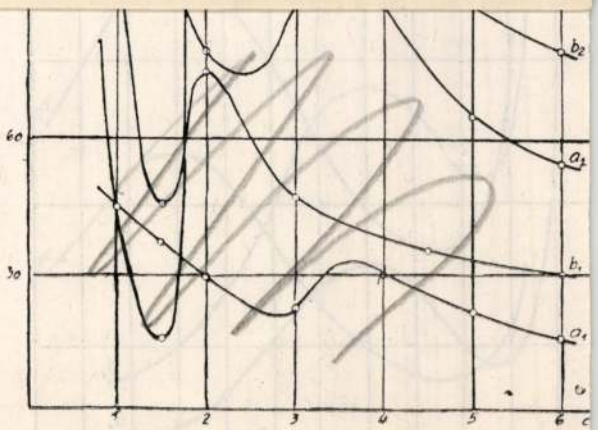

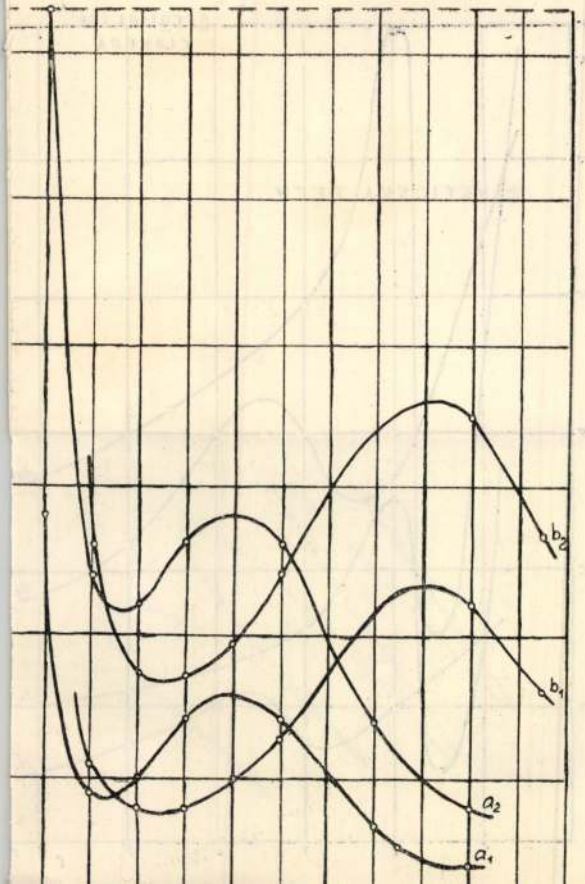
b_2
b_1
a_2
a_1

Budapesi Székesfőváros Elektromos Műveinek pavillonja

helyét, súlypontját és ezek körül épül fel azután az egy vagy több hétre tervezett vásár, illetőleg kiállítási város. Ebbe a csoportba tartozó intézmények a budapesti, milánói, bécsi, stb. vásárok.

A magyar kiállítások és vásárok mai számbajöhető területe ezidőszerint a Városligetben lévő Iparcsarnok és az úgynevezett Kiscsarnok körül alakult ki. Ez a keret hosszú évek óta adva van középen a századforduló körül épült Iparcsarnokkal, amely azonban már nem a mai kor építészeti és kiállítási formáinak a követelményei szerint látja el feladatát. A kitűnő magyar kiállítási építészek feladata tehát nem könnyű, de aki az évente újra épült és a két állandó csarnok 15.000 négyzetméteres területét építkezéseivel ma már kb. négyszeresére felnövelő vásárvárost figyeli, láthatja, hogy a magyar építészek milyen magas művészi nívón oldják meg többek közötti ezt a kérdést is.

A vásár rendezősége tisztában van azzal, hogy a vásárnak — altruitsa jellegénél fogva — az önfenntartás biztosításán kívül közhasznúnak kell maradnia úgy a kiállítók hűséges tábora, mint a vásárváró dolgozó iparostársadalom számára. Éppen ezéri nagy problémája ez a tavasszal felépítendő vásárváros rendezőségének egyrészt a saját anyagi — köztámogatásban nem részesített budgetjének egyensúlyban tartása, másrészt a vásáron való részvétel költségeinek lehető csökkentése, továbbá az első nagy tavaszi, sokmillió munkaórát jelentő munkaalkalom megteremtése miatt. A magyar nemzetgazdaság első tavaszi megmozdulása, a BNV, ezek szerint az építészeti problémák megoldásának valóságos szellemi olimpiásza lesz. Tizenegy napra épül fel ennek a vásárvárosnak kb. 80 százaléka. Bár a vásár altruista jellegénél fogva csak igen szerény példákkal tud előljárni az új építkezési irányok kialakítása és a rentabilitási kérdések helyes megoldása tekintetében, mégis örömmel állapíthatjuk meg, hogy a nagyszerű magyar kiállítási építészek, mérnökök nemcsak művészi, hanem költségkímélési szempontokból is jelentős eredményeket igazoló irányban haladnak.

Az egyszerű célra szolgáló építések helyébe az elemekre szétbontható és újra felhasználható épületek kezdenek beválni, hogy nemesebb anyagokkal, szellemesebb szerkezetekkel és több évre kalkulált költségkeretükkel, nemcsak a kiállító vállalatnak, hanem a ma nemzeti szempontból is nagyjelentőségűvé vált nyersanyaggazdálkodásnak is hasznos szolgálatot tegyenek.

A legnagyobb és legfeltűnőbb kísérlet volt az idei Budapesti Nemzetközi Vásáron a **Rimamurány-Salgótarjáni R. T. — Magyar Waggon és Gépgyár R. T.** hatalmas propaganda-építkezése, amely teljesen más épületszerkezeti összeállításban már az 1938. évben is fel volt állítva a vásáron és valószínűleg az 1940.-i Budapesti Nemzetközi Vásáron ismét újabb csoportosításban fog megjelenni, hogy újszerűleg hasson. Anyagszerűsége a legnagyobb magyar nehézipari vállalatnak gyártmányait mutatta

Tervezte: **Lehoczky György**

Felvételek: M. F. I.

Budapesti Nemzetközi Vásár 1939.

Tér és Forma. 1939. 5. sz.

PESTI UJSÁG

KERESZTÉNY NEMZETISZOCIALISTA NAPILAP

A német csapatok kemény küzdelme az előnyomulás akadályaival Belgiumban.

Gyorshirdetés

Állástkeresőknek 50% engedmény

Óra, ékszer, órajavítás PREGÁRTNER Múzeum-krt 41. T.: 382-444

Női **kézitáskák bőröndök** FANTA NÁNDOR bőröndös-mester VIII, Baross-u. 5. T.: 136-137

HIRDETÉS. OSZTÁLYUNK TELEFONJA: **143-678**

ING HARISNYA BALLÓNKABÁT **BAZSÓ** Baross-utca 66. sz. Telefon.

Konyha és színes bútorok KISS SÁNDOR V.II, Baross-u. 48

BAZSÓ ing, harisnya: **BUDAN** XI., Horthy Miklós-út 60. Úri- és női divat.

SAPKÁT vásároljunk a készítőnél FAZEKAS KALMAN Budapest, Ráday-utca 3. sz. Sport, diák, sofför különleges sapkák kaphatók.

Arany, ezüst, ékszer, óra eladás, beváltás, alakítás Wintermantel és Szombathy Bpest, VII., Dohány-u. 7.

PIPÁS **Kónya** a keresztény közönség **cianozója** csak Kálvin-tér 9. Tel.188-000.

KERESZTÉNY MŰASZTALOSOK BUTORCSARNOKÁBÓL **BUTORT** Styl és modern butorokban nagy választék. Üllői-út 19. CÉGT. HETESI és TÁRSAI TELEFON: 181-591.

TESTVÉR! SZANYI CIPŐT vegy BUDÁN Horthy Miklós-u. 60. T.

Megay nápolyit és dessertet!

FÁTH HARISNYA Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. sz.

CIPŐ elegáns, jó, olcsó Domonkosnál, VI., TEREZ-KÖRÚT 27 FIÓKÜZLET NINCS!

ZONGORÁK, pianinók, és harmóniumok eladása garanciával, részletre is. Mendöl Ernőné, VIII., Bezerédy-u. 10. T. 14-64-11 ÓSKERESZTÉNY CÉG!

TALMUD, a zsidó törvénykönyv, magyar fordítása a kiadóhivatalban kapható.

Acél-csőbútorok, hallberendezések, **vas- és kertibútorok** nagy választékban. **Vétel. Csere.** Strenitzer Gyula, VII., Klauzál-tér 10. Telefon 143-152

CIPŐT TIMÁRTÓL RÁKÓCZI-ÚT 52 TEL.: 141-483

SMARZ PAPLAN, MATRAC XI., Horthy Miklós-út 18. Tel.: 456—759

Testvér! KÓNYA JÓZSEF legolcsóbban **IRT, TAKARÍT** jótállással VIII., Csokonay-u. 3. Telefon: 134—799

Testvérek! Öltöny! Horváth szabónál, V., Váray Lajos-u. 6 Margit-hídnál

EKKERT AUTÓSZAKISKOLA 40.— P-ért tökéletesen tanít autójavítóüzemében vezetni, szerelni, hibákat megállapitani. Erről győződjön meg. Sobiesky János-u. 28. szám. Telefon: 131—598.

BALOG AUTÓSZAKISKOLÁBAN. Tandíj: autóra 50.— P, motorkerékpárra 15.— P. 10 nap alatt is levizsgáztatjuk D. K. W., Opel, stb. modern autókra. Szakkönyvünk 5.— P. IX., Viola-utca 4. szám, Telefon: 144—921.

Ajándéktárgyak, étkészletek, üvegszervizek **KÖLCSÉNYI** ÜLLŐI-ÚT T.: 132-430 **38**

Ballón esőkabát, viharkabát és lódenkabát Valenta Győző, V., Nádor-utca **13**

Newyork már nem fizet Londonnak

(Berlin) Német pénzügyi körökben rendkívül feltünést keltett a *Deutsche Allgemeine Zeitungnak* az a jelentése, hogy

a newyorki bankok beszüntették a londoni csekkek azonnali kifizetését.

A newyorki bankok ezt az intézkedésüket azzal indokolják, hogy *senkisem tudja, vajjon nem lesznek-e már Londonban a németek, mire a csekkek a londoni bankokhoz eljutnak.* (NST)

Az elorzó gyűlöletről beszélt az abonyi főrabbi egy — temetésen

Halotti beszéd a II. zsidótörvény idején

A büntetőtörvényszék ötöstanácsa, dr. *Szüts* Jenő elnöklésével, most tárgyalta *Klein* Andor abonyi főrabbi ügyét, akit *a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen irányuló vétséggel* vádolt meg az ügyészség.

Mult évben ,december 7-én a főrabbi mintegy 200 zsidó és keresztény résztvevő előtt, egy temetési szertartáson mondott gyászbeszédében — a vádirat szerint — az elhaltat igy méltatta: *„Jó hogy meghaltál, legalább nem érted meg életedben azt, hogy ami vagyont keserves es szorgalmas munkáddal szereztél, igazságtalanul elorozzák töled.“*

Klein Andor főrabbi ártatlanságát hangoztatta. Védekezésében azt állitotta, hogy ő csak a gyülöletről beszélt, amelynek tüze sokakat eltöit. Nem izgatott, nem szólt a törvény ellen, az *ő élete nyitott könyv.*

A vádlott kihallgatása után több tanut szólitott be az elnök, akik arról tettek vallomást, hogy Klein milyen kijelentéseket tett. A tanuk nagyjából igy emlékeztek: *„Jó, hogy meghaltál, nem érted meg a véres verejtékkel szerzett vagyon igazságtalan elorzását.“* Az elnök kérdésére több tanu azt válaszolta, ők arra gondoltak, hogy az állam veheti el csak a vagyont. Egy tanu a nyilasokra értette a vádlott kijelentéseit. Egymásután szembesitették a tanukat Kleinnel, majd kihallgatták a nyomozást végző csendört is.

A védő kérelme folytán a bíróság hozzájárult *Kiss* Zsigmond kormányfőtanácsos, református esperes tanukihallgatásához is, aki a temetésen szintén jelen volt.

Az esperes szerint a rabbi csak a mai válságos időkről és a gyülölet szeléről beszélt.

Németh János dr. ügyész mondott ezután vádbeszédet:

— Valamennyi tanu, — mondotta — a legutóbb kihallgatott esperes kivételével, olyan vallomást tett, ami a vádat fedi. A szembesités során kijelentették, lehet, hogy úgy volt, ahogy a vádlott mondta. Valószinü, hogy *első kihallgatások során jobban emlékeztek rá,* mint most, mikor már hónapok teltek el. A beszédnek ez a része a temetésen kellemetlen érzést váltott ki a hallgatókból.

A bíróság hosszabb tanácskozás után a vádlottat felmentette. Az itéletet azzal indokolta az ötöstanács, hogy bár a vádlott megtette a vádbeli kijelentéseket és kijelentései megvalósitják a magyar nemzet megbecsülése elleni vétséget, kormányzó urunk legfelsőbb kegyelmi rendelete alapján, — ha az indulat fellobbanása volt a cselekmény oka, *— a vétség kegyelem alá esik.*

Németh János dr. ügyész *semmisségi panasszal élt a felmentés és az eltérő minősités miatt.* A vádlott és védője megnyugodtak. *Az ügy a Kúria elé kerül végső döntésre.*

Megakadályozhatja-e a francia hadvezetőség a németek további flandriai előnyomulását?

A pénteki napon a Flandriában bekerített szövetséges hadsereg elkeseredett támadásokat indított, hogy áttörje a bekerítő német gyürüt. A szövetségesek Valenciennes és Cambrai mellett akarták áttörni a német frontot, hogy déli irányban egyesülhessenek az itt előnyomuló francia hadsereggel.

A franciák Amiensnél szintén indítottak támadást a kapcsolat létrehozása céljából. Mindkét támadást azonban a németek visszaverték, annak ellenére, hogy ezekben a legkiválóbb szövetséges csapatok vettek részt sok modern hadianyaggal, különösen tankkal. A francia motoros csapatok azonban nem tudtak megmérkőzni a német repülők, különösen a bombavetők megsemmisitő hatásával és a német tankok tüzével. Olasz vélemények szerint 23 gyaloghadosztály van Flandriában bekerítve, mintegy 500 ezer fő állománnyal. A rendelkezésünkre álló adatok szerint a közülzárt hadsereg állománya kezdetben megközelitette az egymilliót. Ez a két adat bizonyitja, hogy a szövetséges hadsereg a lefolyt véres harcok alatt súlyos veszteségeket szenvedett és a hadsereg egyrészének elszállitása sikerült A német repülőgépek azonban időközben szétrombolták a csatorna kikötőberendezéseit és állandó támadásaikkal ma már annyira megzavarják a szövetséges haderők esetleges behajózását, hogy jövőre nem lehet remény arra, hogy további csapatszállitás lehetséges legyen.

A németek a szövetséges áttörési kisérletek visszautasitása közben tovább folytatták előnyomulásukat. A keleti szárnyon elfoglalták a belga védelem legfontosabb támaszpontját, Gent városát, súlyos harcok után átkeltek a Lys folyón és délen Tournai városa is birtokukba került. A csatorna mellett Boulogne városa került német kézbe és a németek itt tovább folytatják előnyomulásukat Calais irányában. A német előnyomulás ellen a szövetségesek a legvitézebb védelmet folytatják. Az itt harcoló kiváló belga és francia csapatok igyekeznek mindenütt késleltetni a német előnyomulást és elhárítani a bekerített hadseregre várakozó nagy veszélyt.

A függőlegesen vonalkázott terület a német haderő előnyomulásának 24-én reggelig elért helyzetét mutatja. A fekete területet 25-én reggelig szállták meg a németek. Az egyszárú nyilak a német előnyomulás irányát, a kétszárú nyilak pedig a szövetségesek ellentámadásainak irányát mutatják.

A francia ellentámadás eshetőségei

Weygand tábornok, az újonnan kinevezett francia fővezér állitólag a Somme—Aisne vonalába akarja visszavonni a francia haderőt és itt szándékszik a vert északfranciaországi csapatokat rendezni és további ellenállásra képessé tenni. Nincs kizárva a lehetőség, hogy a francia fővezér a Flandria ellen harcoló német hadseregek hátába akar támadást indítani, hogy azokat a körülzárt hadsereg támogatása mellett elvágja. Angol jelentések szerint kezdetben a Somme mellett csak egy gépesitett német hadosztály állott, Ezt azonban a német hadvezetőség valószinüleg jelentékenyen megerősitette és az itteni térközbe sok új csapatot irányitott Olasz jelentések szerint a németek még legalább 20—30 hadosztályból álló tartalékkal rendelkeznek, melynek jelentékeny részét valószinüen itt vetették be. Ennélfogva nem sok remény lehet arra nézve, hogy a francia hadvezetőségnek sikerülni fog a németek további flandriai előnyomulását megakadályozni.

INCZE KALMAN

Budapestnek sürgősen „Mentőkórházra“ van szüksége

Az összes kórházi jelentések arról számolnak be, hogy a fővárosban a kórházak túlzsufoltak, az ágyak száma kevés és gyakoriak azok az esetek, amikor

a mentők egy-egy egészen súlyos beteget nem képesek elhelyezni.

Az ilyen eseteknek aztán mindig tragikus a vége és utána elkezdődik az adminisztrációs munka.

A fővárosi kórházak túlzsufoltságát *„már“ hivatalosan* is megállapitották, sőt azt is megállapitották, hogy ez különösképpen annak az oka, hogy a vidékiek nagyrésze a fővárosi kórházakba özönlik.

A „Mentők“ igazgató-főorvosa már régóta harcol ezért a gondolatért, hogy a székesfővárosban

épitsék fel a modern kor követelményeinek megfelelően a „Mentőkórházat“,

amely nagyban tehermentesithetné a kórházakat. Az akció, ennek a gondolatnak a megvalósitására, most újra előtérbe került s különösen jóindulattal támogatná azt maga Budapest székesfőváros, de természetesen szükség lenne arra is, hogy

a kormány is vegye ki belőle részét.

A *„Mentőkórház“* létesitésére máris egészen komoly tárgyalások folynak hivatalos helyeken.

Országos vásárok

május 27-től június 2-ig

27., hétfő: Budapest, Dombóvár, Emőd, Esztergom, Érsekvadkert, Fegyvernek, Hédervár, Ipolyság, Kunszentmiklós, Kapurár, Nagykörü, Pásztó, Poroszló, Szeghalom, Técső, Zalaszentbalázs, Zalaszentlászló.

28., kedd: Budapest, Esztergom, Ipolyság, Páli, Pásztó.

29., szerda: Aba, Biharkeresztes, Budapest, Bélaapátfalva, Esztergom, Gödisa, Ujmalomsok.

30., csütörtök: Budapest, Cibakháza, Gyoma, Kapuvár, Keszthely, Mád, Mélykút, Sarkad.

31., péntek: Abony, Budapest, Gyoma, Komját, Sarkad.

1., szombat: Baja, Budapest, Gyoma, Lénárddaróc, Szeged (1—9-ig XII. ipari vásár), Szentdienes.

2., vasárnap: Budapest, Szeged (ipari v.), Tiszaföldvár.

Az esetleges változásért felelősséget nem vállalunk.

Felelős szerkesztő: Maróthy Károly.

Telefon: szerkesztőség 143—677 — kiadóhivatal 143—678. — Előfizetési ára: 1 hóra 1.40 P, 3 hóra 4.— P.

Kiadja: Pesti Ujság Kiadóvállalat Kft Felelős kiadó: Maróthy Károly.

Kéziratokat nem őrzünk meg. Csekkszámlaszámunk: 37.904.

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.

Felelős: GYÖRY ALADÁR igazgató.

VILLÁMLÁTOGATÁS A BUDAI VÁRBAN

El kell tüntetni a liberális Bárczy-rezsim hangulatrontó emlékeit

Siklóval egy perc alatt fel lehet ruccanni, de az a 20—25 perces fáradság — miközben felcihelődünk —, a budai vár megtekintésének *elengedhetetlen kelléke.* Az utolsó lépcsőn az ember kifujja magát, tekintetével átfut a városon, aztán jólesőn megállapítja, hogy a „helyzet magaslatára" mégis csak eljutott.

Akinek, az ereiben egy csepp magyar vér folyik, akit valami köt ide az ősi nőghöz, az

lehetetlen, hogy ne érezze azt a simogató kedvességet, ami itt felénk árad.

Észre kell vennie, hogy ezek a történelem patinájával konzervált kövek élnek, multról, történelemről beszélnek s maguk is egy-egy darab történelmet jelentenek.

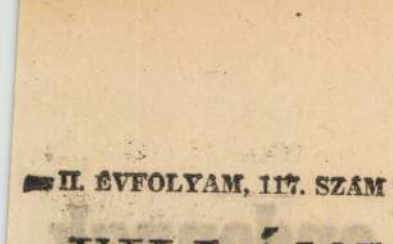

De nemcsak a házak, az utcák, szóval *nemcsak a környezet ennyire kedves, ilyenek a várbeli emberek is.* Na, — azért ne tiltakozzék senki! — elismerjük, hogy a hivatalok néha kivételt képeznek. Dehát az egészen *„más"*.

A rombolás ördöge tombolt itt...

Miután néhány utcán átsétáltunk, az egyik régi házban felkeressük *Lehoczky* Györgyöt, a kiváló műépitészt, a budai Vár egyik legalaposabb ismerőjét.

— A Horthy Miklós Bástya építése az egyetlen lépés itt a várban, — mondja Lehoczky György — ami a mult század közepe óta nem a rombolás szellemében történt.

Ennek az építése igen jó kezekben van.

De hogy azelőtt mi történt, arról jobb nem beszélni. Közben elindulunk, s látni az arcán, hogy fizikai fájdalmat érez, miközben a rombolásokra gondol.

— A kiegyezés után az *idegen, liberális szellem* a rombolás teljes kéjével kezdett pusztitani.

A királyi palota körül „udvarképes" épületeket akartak emelni.

Lerombolták a híres Grassalkovich-palotát. Több ötemeletes házat építettek *„udvarképes stílusban".* Ilyenek a mostani *honvédelmi- és külügyminisztérium is.* Mindegyik *durva arculcsapása őscink művészetének.* Az utakat igyekeztek egyenesre faragni s keramittal burkolni. A liberális szellem nem érezte itt az ország szivében a történelem finom lehelletét. *Üzletet láttak mindenben. Csak a háború tudta megállitani 1914-ben a rombolás dühöngő ördögét.*

Mit kellene csinálni?

— Sajnos, ezeken már nem lehet változtatni, de mit kellene és mit lehetne csinálni? — dobjuk közbe a kérdést.

— Sokat! Igen sokat! De vegyük csak azokat, — mondja ismerősünk elgondolkozva, —

amiknek megoldásához nem annyira pénz, mint inkább csak meglátás, szeretet és jóindulat kellene.

Itt vannak ezek az öreg *lámpakarok.* Mintha segitségért kiáltanának az ég felé. Ezekre *hasonló stilü lámpákat kellene tenni. A villanyvezetéket a falba süllyeszteni.* Ahová lehet, *fákat ültetni, az „udvarképes stilusban" épült palotákat zölddel befuttatni.* Izléses, *a környezethez illő padokat helyezni a tágasabb helyekre.* Tessék csak megnézni ezt az oszlopot — *azelőtt szép, öreg tölgyfa szine volt.* Most csúffá tették: fehérre, feketére mázolták. Az utcák végén lévő *otromba táblák lekivánkoznak a Lipótvárosba.* Ezek helyett izléses táblákat kellene készitteni s az utca nevét, amennyiben azt lehet: ráfesteni. Például *a Kard-utca*

Kard utca

táblájára egy kardot, a Dárda-utca táblájára egy dárdát. Az üzletek elől ezeket a portáléknak nevezett izléstelen fadobozokat mind el kellene távolitani s a bejárat fölé *cégéreket helyezni.* Tessék csak nézni: mennyi melegség, nyugalom van

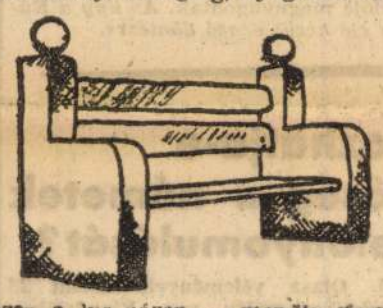

ezen a kis házon — mondja simogatva — s mennyi zavaró idegesség vibrál azon az „udvarképesen".

Apró, jelentéktelen dolgok ezek, talán másoknak fel sem tünnek, de nekünk, várbelieknek fáj ez.

Sok, igen sok tennivalóról beszélt még Lehoczky épitészmérnök. Közben a régi Fehér Galamb vendéglőbe is meginvitált bennünket. Sajnos: az élet hajszol. Sietni kell. Lefelé már a siklót is igénybe lehet venni. De ez nem csökkenti a látogatás értékét.

Csehi Ferenc.

Az OPERAHAZBAN a csütörtöki Don Carlos előadáson az új Erzsébet királyné szerepében *Varga* Livia aratott szép sikert kulturált hangjával és méltó partnere volt *Korék* Endrének és a nagyszerü együttesnek.

*

„KI VOLT A TETTES" a címe a legújabb német bünügyi filmnek, melyet legközelebb mutat be a Fórum Filmszinház. A Parkstrasse 13. alatt bünügy történt, a kiszálló detektivek hét embert vesznek gyanuba s megindul a nyomozás — ki volt a tettes? A régen látott Olga *Csehova* játssza a női főszerepet, mig a többi szerepeket Hans *Brausevetter* és *Petrovics* Iván játssza.

MAGYAR PERZSA, TORONTALI, Császár Imre, IV., Petőfi Sándor-u. 3. sz. (udvarban). Telefon: 382-034.

Elveszett Urnapján a 22-es autobuszban vagy Budakeszi végállomáson egy szemüveg. Kérem a megtalálót, hogy közölje cimét a Pesti Ujság kiadóhivatalával, vagy adja át a szemüveget a budakeszi Nyilaskeresztes Pártban.

SZINHÁZ MŰVÉSZET FILM

Nemzeti Színház: Aimée

Ujabban a Nemzeti Szinház egymásután tüzött müsorra két olyan színpadi játékot, amelyek a francia forradalmi eszméknek minden propaganda-szándéktól függetlenitett karikatúrái voltak. Emlékezzünk csak a Rabagasra, amelyben a forradalom mindenható hősei emberi gyöngeségei zsákmányként hogyan válnak nevetségessé. Ugyanebben a beállitásban szerepelteti a forradalmár típusát Coubier vigjátéka is azzal a különbséggel, hogy amig a Rabagasban a hatalomvágy az érvényesülés önző szenvedélye forgatja ki szerepükből a néptribunokat, itt a szerelem az a választóvíz, amely kétségessé teszi a jakubinusok forradalmi megbizhatóságát. Négy szereplője van ennek a francia vigjátéknak: a borzas, kokárdás forradalmi biztos *(Jávor),* aki a parókás francia főúri világ szokásainak őszinte, titkos bámulója, azután egy arisztokrata *(Uray),* aki minden gögje, zárkózottsága mellett tulajdonképpen gyülölője társadalmi osztálya poros előitéleteinek. A maszkokban tehát cserélődtek a szerepek s éppen ez a gonoszkodó tótágas helyzet okozza azt a bonyodalmat, amelyen a vigjáték meséje épül. A két férfi versengése a szép márkinőért *(Makay* Margit) végül is a jakubinus megfutamodásával végződik. A negyedik szereplő egy főúri lakáj *(Kovács* Károly), aki a versengő urakat megveti, úrnőjének bizalmas tanácsosa és ebből a szerepéből csak azért nem esik ki, mert nem forgathatja ki „férfiméltóságából" ugyanaz a szerelem, amely ugyanakkor leleplezi a kastély két versengő vendégét.

Az előadás elsőrangú. A szinház legelső színészei szinte nemes versenyben szárnyalják túl egymást a közönség mélyértelmü tanulságos szórakoztatásával.

A berlini Schiller-színház vendégjátéka

A BERLINI SCHILLER THEATER együttese szombaton este diszelőadás keretében mutatkozik be a magyar közönség előtt. A drámai együttes Calderon „Zalameai biró" cimü történelmi darabját adja elő. A főszerepet Heinrich George, az ismert drámai színész játssza. A társulat a berlini előadás teljes diszletét és jelmezeit magával hozta budapesti vendégszereplésére. Az előadás a Fővárosi Operettszinházban lesz este 8 órakor.

Müvészeti hirek

CITY, CASINO: TALALKOZTAM A SZERELEMMEL. Amerikai film, kizárólag amerikaiaknak. Egy hosszadalmas, unalmas szerelmi történet pereg le előttünk. Ez az a film, amikor nem tudjuk, hogy sirjunk, nevessünk, vagy bosszankodjunk-e. Egyáltalán nem értjük, hogy miért kellett ilyen egészen silány, selejtes, gyönge filmet bemutatni!

*

AZ OPERAHAZ tegnap új magyar táncjátékot mutatott be. „Nilusi legenda" a cime az Operaház ujdonságának, amely keleti varázsával sok érdekességet visz az Operaház szinpadára. A legnagyobb siker Harangozó Gyuláé, aki változatos, igen hatásos táncjátékot mutatott be. A tánckari számoknak különösen nagy volt a sikere. A közönség szinte szünni nem akaró tapssal jutalmazta a nagyszerü játékot. A fő szerepet Szalay Karola alakitotta nagy sikerrel. A kisebb szerepeket Raksányi Julia, Kőszegi Ferenc játszották. A táncjáték zenéjét a tehetséges Takács Jenő szerezte. A zenekart Kenessey Jenő vezényelte.

*

AGGHAZY JULIA, az ismert zeneszerzőnő, a „Bölcsődal" és több más sikerült zenemü alkotója, legközelebb filmzenét ir. Ugy hiszszük, hogy a tehetséges zeneszerzőnő a számára uj területen is sikert ér el.

U—235: a jövő üzemanyaga

Külföldi lapok sokat irnak újabban Németországban, Angliában és Amerikában folyó tudományos kisérletekről, amelyek egy uj, a tudományos életben U—235 néven ismeretes anyagnak az előállitására irányulnak. Ez az anyag a hadviselő államok mindegyikében nagy bőségben található uránlumból állitható elő. A kisérletek az atombontás rég vajúdó problémájával vannak kapcsolatban. A kiszivárgott hirek szerint

egy kilogramm U-235 anyag fütőereje megfelel 5 millió kilogramm szén fütőenergiájának. Az U-235-re csöppentett viz azonnal gőzzé válik.

Kétségtelen, hogy ha a kisérletek eredménnyel járnak, akkor egészen uj fejezete kezdődik a háborúnak és a békés emberi életnek egyaránt. Egyszerre megoldódik a mai hadviselés döntő kérdése: az üzemanyagprobléma és a békeidők nagy kérdése is: a közlekedési kérdés.

PÜNKÖSDFÜRDŐ

május 2-án megnyilik.

25° C gyógyvizzel fütött uszómedencék.

HÉV-vel Margithídtól 20 percenként induló villamosokkal, vagy MFTR-hajókkal Szent Gellért-térről, Vigadó-térről, Pálffy-térről, Margithíd pesti oldaláról, Szent Gellért-térről hétköznap 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20 órakor propeller, Eskü-térről 8.30, 11, 14.30, 18.15 órakor nagy hajó. Vasár- és ünnepnap reggel 7 órától külön hajójáratok. Kitünő vendéglő a Központi Tejcsarnok kezelésében. Csónak-kikötő. Kombinált fürdőjegyek, MFTR-, HÉV-pénztáraknál.

Sport

Ki lesz a bajnok?

A vasárnap lejátszásra kerülő NB forduló az utolsóelőtti mérkőzéseket hozza az idei bajnokságban. Még a leggyakorlottabb pont és gólarányt számitók sem tudják megállapitani, hogy ki a legesélyesebb az idei bajnokság elnyerésére. Minden bizonnyal a Megyeri-úton sorra kerülő *Ujpest—Hungária rangadó mérkőzés lejátszása után tisztábban lehet látni, de az sincs kizárva, — s ez a valószinü — hogy még bonyolultabb lesz a bajnokság kérdése és csak az utolsó bajnoki forduló gólarányon fog eldőlni az idei bajnokság sorsa*

A vasárnapi mérkőzések közül természetesen az *Ujpest—Hungária* rangadó a legérdekesebb, egyben a legfontosabb mérkőzés is. A mérkőzést a Megyeri-úton *Mlinarics jugoszláv játékvezető bíráskodása mellett* játsszák le, a következő csapatokkal: Ujpest: *Sziklai, Futó, Jós, vagy Fekete—Szalai, Szücs, Balog —Ádám, Vince, Zsengellér, Kállai, Kocsis* vagy *Tóth.* — Hungária: *Szabó—Kiss, Biró—Négyessy—Turai, Sebes—Béky, Vidor, Kardos, Dudás, Titkos.*

A mérkőzés valószinüleg döntetlen lesz, amit a Ferencváros is legjobban szeretne.

A Ferencváros—Törekvés mérkőzést az Üllői-úton játsszák le, Kékessy játékvezető bíráskodása mellett, a következő felállításban:

Ferencváros: Csikós — Szojka dr., Polgár — Nagy II., Sárosi III., Pósa — Biró II., Kiss, Sárosi dr., Kiszely, Gyetvay.

Törekvés: Kiss I. — Lőrinci, Bánkuti — Szücs, Roják, Lónya — Kiss II., Keszelyi II., vitéz Karácsonyi, Zörgő, Horvát.

Gamma—Taxi. BEAC-pálya, fél 6. Vezeti: Lukász.

Szolnok—Kispest. Szolnok, fél 6. Vezeti: Temesfői.

Szeged—Bocskai. Szeged, fél 6. Vezeti: Ipolyi.

Haladás—Elektromos. Szombathely fél 6. Vezeti: Nemeskéri.

---

1 belépőjeggyel 2 bajnokságot 3 személy nézhet végig

Vasárnap délután 4 órakor végre megnyilnak a Millenáris sporttelep kapui. Az idei első pályaversenyen az MKE munkatervének megfelelően Budapest répülő- és időbajnoksága kerül lefutásra, amelyekben épügy, mint a háromfutamú bukósisakos versenyben, pompás küzdelemre van kilátás.

A vasárnapi évadnyitó bajnoki kerékpáros és motorvezetéses verseny iránt megnyilvánuló nagy érdeklődést a Magyar Kerékpáros Szövetség azzal kivánja viszonozni, hogy **rendkivüli kedvezményt nyujt a közönségnek. A változatos müsorú és élvezetes sportot igérő versenyt 1 belépőjeggyel 3 személy** — és pedig egy férfi és két hölgy, vagy gyermek — **nézhetik végig.**

Német-magyar válogatott tekemérkőzés

Vasárnap mérkőznek másodizben a von Schammer u. Oster német sportvezér által alapitott serlegért a két nemzet válogatott játékosa. A Leipzigbe kiküldött kilenc játékos az őtheles edzés alapján állitották össze: Vecsernyés, Vig, Répásy, Sárosi, Kalmár, Adamik, Gáborsszky, Szabó József és Kemerle János. A csapatot lovag Witterman Béla ügyv. alelnök és Kacsóh dr. orsz. szöv. kapitány kisérte.

LÓVERSENY

Alagi dij

Vasárnap délután kerül eldöntésre a magyar Derby előfutama a 30.000 pengős **Alagi dij,** amelyben a legjobb hároméves méneink indulnak. A 2000 méteres távolságú versenyben starthoz áll a veretlen háromévesünk, **Trissotin,** Trissotin eddig minden versenyét könnyen nyerte, kivételt képez a **Diespusztai dij,** ahol G. F. B.-vel holtversenyben végzett, de ez a félgyözelem nem von le Trissotin értékéből semmit, mert a Simson-ménnek „otthon" nincs vezető lova; igy munkanélkül állt ki debüje alkalmával. Azóta az **Egyesitett Nemzeti—Hazafi dijban** futott másodszor és azt könnyen nyerte **Hilversum, G. F. B.** és még hát társa

Magyar Építőművészet
1941. 12. 7.

Szent Margit (kerámia-dombormű), Lehoczky Györgytől

Lehoczky György

Domborművek
a pasarétiúti
templom
Kálváriájából,
Illyefalvi Lőte Évától

Lehoczky György

Pest, 1940. okt. 7

Lehoczky György nyerte a protestáns helyőrségi templom tervpályázatát

A »Magyar Értesítő« jelenti:

A budapesti protestáns helyőrségi templom tervezésére hirdetett pályázat eldőlt. A bizottság az első díjat *Lehoczky* György építészmérnök pályaművének, a második díjat *Tóth* Imre építészmérnök, a harmadik díjat *Friedrich* Lóránt építészmérnök tervének ítélte oda. Ezenkívül megvételre javasolta *Münich* Aladár és *Borsos* László terveit.

Három munkás lezuhant egy

nincs céd

231/1940.O.T.V.T.

Méltóságos

Dr.

az Uj Magyarság közlésének.
1937. ápr. 18.

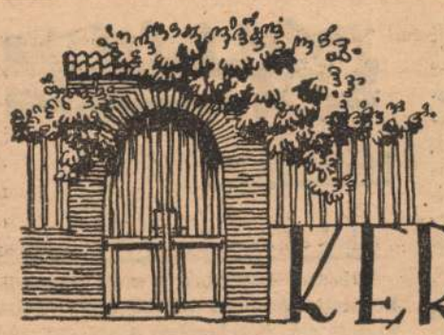

KERTARCHITECTURA

Irta és rajzolta: Lehoczky György

A háború előtti években a gyorsan fejlődő nagyvárosok lakossága elszakadt a falutól, a természettől, szabad idejét füstös kávéházakban vagy csak néhanapján megkockáztatott kirándulással töltötte. A háború után a széles néprétegekből szinte elementáris erővel tört fel a természetjárási kedv és a szabad természet utáni vágy. Ezekkel a kívánalmakkal számolt a modern építészet is és ma már olyan bérházakat is ismerünk, amelyeknek tetején valóságos virágoskertek nyujtanak üdülést a munkában elfáradt embereknek. A nagyvárosi lakos minden vágya, hogy kertes házat építsen magának, mert a nehéz munka után valóságos üdülést jelent a kis családi kertben való kertészkedés. A metropolisok körül új villák, családi házak, vikend- és nyaralótelepek épültek és boldog az a halandó, aki otthagyva a várost az irodai órák után, ásóval és kapával lép a még töretlen, de már kertnek nevezett — saját birtokra. A kert igazi örömet jelent annak, aki szereti a természetet, a virágokat és aki nem nehéz munkát, de testi és lelki megkönnyebbülést talál akkor, midőn vasárnaponként levonul kertjébe, hogy gondozza virágait, hogy megnyessze és megnyirja a sok pénzen vásárolt disz- vagy gyümölcsfákat és elbeszélgessen a szomszéd

Modern vonalú kerti pad

kert tulajdonosával, akihez egészen más viszony fűzi, mint a nagy bérházak mogorvaarcú „portájaihoz." Hányszor hallottuk irigylésreméltó ismerőseinktől: az én kertem! Ilyenkor felcsillannak a szemek és a kert boldog tulajdonosa valóságos regényeket mesél az ő kertjéről és a kertjében található virágokról, fákról, különböző veteményeságyakról és mindazon dolgokról, melyek azelőtt valami egészen távoli fogalmat jelentettek a nagyvárosi ember számára.

Egyik barátom két esztendő előtt kisebb örökséghez jutott és a pénzből, igen helyesen, kertes házat épitett magának a budai hegyvidék leg-

Padkával kombinált kerti bejárat

szebb részén. Másfélesztendő mulva büszke szavakkal mesélt kertjéről.

— Tudod, barátom, — mondotta — az én kertem a legszebb az egész vidéken. A szomszédban lebontottak egy öreg házat, én persze megvásároltam az épületből kikerült oszlopokat, átvittem kertembe és virágágyaim közepén felállítottam őket. Később a környék ezermesterével kis lugast is építtettem a kertbe. Oh, ha látnád a kertemet, — mondta felcsillanó szemekkel.

Pár nap mulva ismét találkoztunk és ekkor elujságolta, hogy kis betonmedencét emelt a kertjében álló hársfa előtt — de nem tudja, miért, a medence mintha megölte volna a százesztendős hársfát. Elpanaszolta még azt is, hogy a lugasa elveszi a kilátást, hogy az oszlopok sok helyet foglalnak el a virágoktól és láttam, hogy nincs megelégedve a kertépítő szakember tanácsa nélkül megépitett kertjével. Nem sokkal utolsó beszélgetésünk után meglátogattam barátomat és még be sem léptem a kertbe, már láttam, hogy barátomból csupán a lelkesedéssel párosult lokál-patriotizmus beszélt, mikor első találkozásunkkor égig magasztalta az egyébként teljesen elrontott kis kertecskét. Az ócska faragású műkőoszlop reménytvesztetten állt az alig pár négyzetméter nagyságú őszirózsa-grupp közepében, a kis lugas pedig — és itt igaza volt barátomnak — teljesen eltakarta a gyönyörű kilátást. Az utakon nem lehetett járni, mert a buzgó házaspár a közeli Sashegyről összeszedett hegyesvégű kövekkel hintette tele a kanyargó ösvényeket. Szomorú látványt nyujtott a kis vízmedence is, zavarta a kert közlekedését és a tereppel ismeretlen vendégnek csak nagy üggyel-bajjal lehetett megközelíteni a kert közepén álló villát. Az öreg hársfa bizony utolsó óráit élte, mert a derék kőművesmester pont a fa alatt ásta ki a vízmedence számára szükséges gödröt. Kertépitő barátom kissé szégyenkezve ballagott velem a kerti utakon, mert ő is érezte, hogy a nagy lelkesedés közben nem fordított kellő gondot a kertművészet lényegére, nem tanulmányozta a különböző kert-típusokat és erre a felületességre bizony alaposan ráfizetett.

Nem mondok újat, ha azt állítom, hogy a kert megtervezése és a kert felépítése mindig a legnehezebb feladatok közé tartozott. Már a régi görögök és a rómaiak külön kert-

Lugas

építőmestereket tartottak, s a híres athéni és római kertépítők a klasszikus városok legjobban fizetett polgárai voltak. A középkorban kissé hanyatlott a kertészet kultúrája, de a renaissance — különösen Olaszországban — ismét felvirágoztatta a kertész-művészetet. A firenzei Boboli-kertekben érte el a renaissance parkművészete az igazi magaslatot és a firenzei látogatók még négyszáz év multán is áhitatos lélekkel járjuk a Strozzi-palota mögött elterülő csodálatos álomvilágot. A gazdag főurak óriási áldozatokkal építették kertjeiket és a történelemből tudjuk,

Bidermayer-kert tava

hogy XIV. Lajos — a híres Napkirály — nem kis mértékben a versaillesi parkok miatt akarta bejelenteni a francia államcsődöt. Kétezer munkás dolgozott a kastély előtti erdőben, irtották a fákat, melyek helyére váltott kocsikkal érkező, messziföldről származó fákat ültettek. Hatalmas függőkerteket, narancsligeteket, végtelen perspektivában összefutó fasorokat teremtettek az egyébként mocsaras vidékre, de tíz esztendő alatt mégis felépült a világ leghatalmasabb, de egyuttal legszebb parkja. Ezek az idők azon-

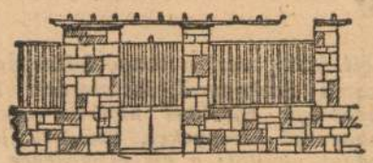

Városi kerti kapu

ban elmultak, a feudalizmus megbukott és manapság nem királyi parkokkal, nem száz holdra terjedő főúri ligetekkel, hanem a takarékos, kis ház- és villatulajdonosok kertjeivel foglalkozik az építész, vagy a kertépítő.

A jó kertépítőnek először a természeti adottságokkal kell számolnia. Más feladatot ró a tervezőre a teljesen sík, a dombos vagy a meredek hegyvidéken fekvő kert. Az egyenletes talajon fekvő kertben perspektivikus megoldásokkal dolgozhatunk. Jól hatnak az egyenes vonalak, az éles szögben forduló utak, a széles gyeppázsitok, a mértani formák, szóval mindazok a követelmények, amelyeket az úgynevezett „francia kert" követel meg a tervezőtől. Nem szabad elaprózni a rendelkezésünkre álló területet, a kacskaringósan haladó utak helyett inkább egyenes utakat tervezzünk, törpejegenyével, vagy esetleg szabályosan elültetett ugyancsak egyenesnövésű magyar rózsafákkal. Ha kellő anyagi eszköz áll rendelkezésünkre, akkor megfelelő helyen futórózsával díszített egyszerű, — ugyancsak egyenesvonalú pergolákat emelhetünk az utak szélein.

Más szemszögből nézzük a lejtős domb, vagy hegyoldalon fekvő terepet. Ilyen helyen nem építhetünk francia kertet, mert a domb hajlása egyenesen megköveteli az enyhelvű utakat, az éles szögletek kiküszöbölését és a szabálytalanul elhelyezett virágcsoportokat. Természetesen itt is ajánlatos, hogy testnek és léleknek egyaránt jóleső sima gyeppázsitot varázsoljunk az árnyas fák alá, mert itt is az egyszerű, nemes vonalaknak kell uralkodniok. Amennyiben kertünk szép kilátást nyujtó helyen végződik, úgy kertünk végében ügyes építész által megtervezett nyitott, vagy fedett kilátóterraszocskát építhetünk, lehetőleg úgy, hogy a kilátó falai pihenés közben kellő védelmet nyujtsanak az uralkodó széljárás ellen.

Külön gondot kell fordítanunk a kertberendezési tárgyakra is. Feleslegesek a még pár esztendő előtt is oly előszeretettel vásárolt ízléstelen, agyondiszített öntöttvaspadok, vagy a túlságosan agyonfaragott egyéb pihenési lehetőségek. Nincs szebb látvány a zöld gyeppázsiton álló határozott vonalú, hófehérre festett széles padnál, melynek ülőkéjét terméskőből épített pillérecskékre helyezzük. Ha nagyobb terület áll rendelkezésünkre, akkor kis tavacskákat, csobogókat, vagy szökőkutakat is tervezhetünk, de természetesen itt is az egyenes, bátor vonalaknak kell uralkodniok.

Vigyáznunk kell a kerítés vonalára is és ne hallgassunk azokra az ügynökökre, akik díszes — drága — kerítést ajánlanak, hanem elégedjünk meg az egyenes vonalakkal. Ne használjunk műkövet, mert azokat ha-

Pihenő, hegynek futó kert végén

mar kikezdi az eső és a fagy. Inkább tervezzük kerítésünket a műkőnél egyáltalán nem drágább terméskőből és egyenesvonalú — a pillérek közé közbeiktatott — fehérre festett léckerítésből. Akármilyen is a kertünk, ne felejtsük el soha azt a szabályt, amely azt mondja, hogy csakis a nemes egyszerűség az, amely valódi örömöt nyujt — ezuttal a kert tulajdonosának.

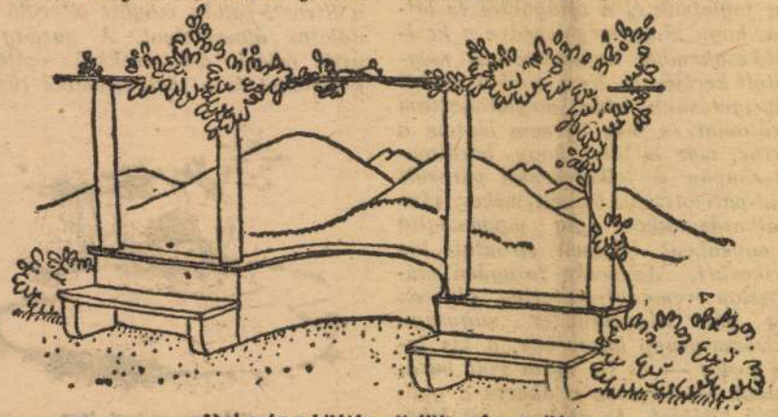

Ahol szép a kilátás, ott állítsunk pergólát

Emily Lyssayer

Irja: Máthé Elek

Ahol elkelt volna a Noé bárkája

Brüsszel közelében a mult hetekben két folyó áradása kisebb fajta árvizet idézett elő. Berchemben a víz egy vadállatkereskedő magánállatkertjét is elöntötte. A víz gyorsan emelkedett és menthetetlenül elöntötte a ketreceket is. Kétszáz kutyát nagy sietve a közeli házakba vittek, tevéket és lámákat pedig a szomszédos, magasabb fekvésű tanya istállójába kötöttek. A medvék ketrecestől úsztak a másfélméteres vízben és néhány közülük elpusztult. Ibiszek, fácánok és több drága, tropikus gázló madár a vízbe fulladt, a majmokat azonban sikerült megmenteni.

A kereskedőnek a rosszul végződött modern özönvíz majdnem százezer frank kárt okozott.

Veszedelmes véletlen

A newyorki Rockefeller Centr-ben egy angol háborús festő kiállításán különösen nagy sikere volt két tengeri képnek, amelyek közül az egyik a jütlandi tengeri csatát ábrázolta, a másik pedig azt a jelenetet, amikor a háború után a skóciai Forth-öbölbe, megérkezik fogolyként a német hajóhad.

A művész, Ernest Clegg kapitány gyalogos tiszt volt a háborúban és elmondta, hogy miképpen lett szemtanuja ezeknek a híres tengerészeti háborús eseményeknek. Véletlenül szabadságon volt Londonban 1916 májusában, mikor meghivót kapott egy tengerésztiszt barátjától, aki a „Revenge" nevű csatahajó parancsnoka volt, hogy látogassa meg az északskóciai Scapa Flow nevű öbölben, ahol akkor a brit hajóhad állomásozott. Egy órával azután, hogy a csatahajó fedélzetére ért, érkezett a parancs azonnali indulásra. Arra már nem volt idő, hogy partra szálljon és néhány órával később, mint akaratlan résztvevő nézte végig a világháború, sőt valószinüleg az egész világtörténelem legnagyobb és legvéresebb tengeri csatáját. Öt nappal később már a francia harctéren volt, megsebesült a Somme melletti csatában és mint rokkant került vissza Angliába.

Harmadfél évvel később, a háború befejezése után a „Revenge" parancsnokától újabb meghivót kapott és a parancsnoki hidról nézte végig a háború végének egyik legdrámaibb jelenetét: a német hajók megérkezését brit vizekre.

Lehoczky György MDK

Piac tér, vizf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Lehoczky György, festö

A gyermek Jézus bemutatása. Tempera.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 27.l.

Lehoczky György MDK

A gyermek Jézus bemutatása, tempera

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Lehoczky György MDK

Betlehem, vizf.

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

Lehoczky György MDK

Halottat támasztó Krisztus, szines üvegablak

Magyar Egyházművészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

Lehoczky György építészhallgató

Festményekkel vezeprel. a
műegyetem építészeti kiállításán

Neuzeti Cyrig 1927 VI. 5

Lehóczky György

Kiállít

NO. 1942. IV. 26.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Lehoczky György

Kiállít

Mj M. 1942. IV. 19.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület építészeti állagának a t

Lehoczky György

MDK

Felvidéki emlékezés, vizf.

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Lehoczky György

épitész

Láda
2

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 84. l.

GARAMSZEGHY PÁL
könyv- papírkereskedés
könyvkötészet
ÚJVERBÁSZ

Nyomtatvány.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lehoczky György

terve Repr.

Györgyi Dénes: A szabadságtéri építészeti terpályázat.. Tér és Forma

1930. 345. l.

(1467-től 1890-ig.)

Lehoczky György

építész

az alábbi tervpályá-

zaton I. díj:

Becz Jenő: A pro-

testáns helyőrségi

templom. Művészet

1941. 37. sz. 19. l.

ett hat képben a következő fel-
őrs, Támadás, Tüzérség, Csatá-
elirata fölül

lati jelenetek

képcsarnoka.

, Geibel Arminnál,
ich C.R.nyomd, Münchenben.

i a papirosnak 44.3:32.1 cm.

n.242-912
9-912-168
lelt.7743

0.62

Lehotzky György

Magyar Építőművészet

1941. 194. l. (Budai dunaparti gyorsforgalmi utvonal)

A Vitézek tere egységes homlokzatának kiképzésére hirdetett tervpályázaton III. díjat nyert.

Lehoczky György

l.

Evang. templ.

530, 538, 542,

544. l.

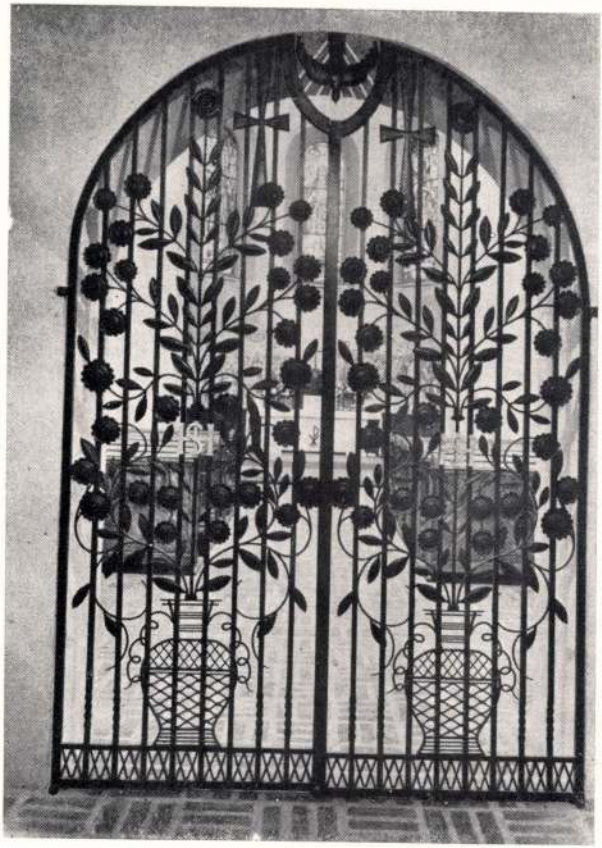

Városligeti jáki templom kápolnájának vasrácsa. Tervező: Lehoczky György

411

Üvegfestmény a farkasréti temető templomában,
Lehoczky György kartonja után

Lehoczky Gyözö

az alábbi pályaraton

III.-ik díjat nyert.

Művészet 1941. 39. sz.

54. l. (Döntés a

Vilèrek-tere terv-

pályázatán.)

Butorok, római, díszítése T. 246.

Lechotzky György

építész

1942.

Magyar Építőművészet

1942. 110. l.

(Agárd, állomásépület,

képpel, alaprajzzal)

Terverte fenti.

U.o. 1942. 111. l.

(Kisvelence, állomás-

épület, képpel, alaprajz-

zal.) Terverte fenti.

U.o. 1942. 111. l.

(Velence, állomásépület,

képpel, alaprajzzal.)

Terverte fenti.

ovagi, főpapi társadalomból kerül ki,
endelőknek ez a kibővülése, a művé-
mutatható a faszobrászaton, melynek
.

olcsósága miatt is a gazdagodó polgár-
vartól, lovagi élet színhelyétől messze
si polgárság ezekkel a faszobrokkal
tette ki vallási fogadalmait, a lovagi
t követve.

Lajos korában kivétel nélkül, szakrális
felhasználásra. Általában kisméretűek,
en színezték, festették. Témakörük
ak lányos, fiatalos ábrázolása, karján
brázolás mellett feszületek kedveltek
uralisztikus ábrázolásával. Kálváriák,
rul, elvétve női szentek, mint Szent
et.

feszületek. A lőcsei, felkai, daróczi
aszországban elterjedő, de művészi
kuló típusok az Istenember borzalmas
talán az aacheni zarándoklatok útján
k nevezett feszületek, bár közvetlen
adalív feszülete mellé Madonnát és
gozó mester, aki Nagy Lajos korának

Lehovsky György

épitész

Építészeti kiállítás - Budai Szépmű. Társulatban
tervével szerepel.

Pesti Hirlap
1933. II. 19.

Lehoczky Győző építész

Loos Adolf halálára

Loos Adolf — a korszerű építészet úttörő harcosa — 63 éves korában meghalt.

Amiért élesen harcba szállott: a ma építészete már vitathatatlan ténnyé vált.

Mi volt nagyobb benne? a tisztán művészien érző szív, vagy a kivételesen tisztán látó agy? Nem tudjuk.

Bátorsággal hordta a részére kirendelt sorsot, a saját kora ízlésétől messze előremenekülő harcos sorsot.

Gazdag, pazarló, mindent túlhalmozó időben, az építészeti polyfonia korszakában a tartózkodás, csak a szükséges kereséséért szállt síkra. A kubus, a vonal, az egyszerű melódia hirdetőjévé vált. Intuitive megérezte a mai kort, a világ elszegényedéséből fakadó nagy megujhodást.

Akik egy művészlélek mnnkáját megvalósított műveinek a mértéke és bősége szerint mérlegelik, keservesen csalódnak Loosban.

Szabad-e azonban kevésre becsülnünk őt, mert a sors túlkemény volt hozzá és nem nyujtott számára munkaalkalmat.

Tragikus volt sorsa, hasonló sok mai művész sorsához. Fájdalmasan keresztülszenvedett élete biztató vigasz a ma is nehéz

A technika folytonos fejlődése azonban szükségessé tenné azt, hogy ne csak az építésznek, hanem a mérnöknek is akadjon segítőtársa középfokú iskolában képzett gyakorlati emberben és ezen cél elérésére volna fontos iskolánkban a mélyépítési gyakorlatra képző osztály megszervezése. Ez a gondolat nálunk ma még új és ezért idegen, de külföldön mindenütt megvan és jól bevált. Ez azután természetszerüleg az iskolának kettős tagozására vezetne. Sokan talán a mai nehéz viszonyokat nem tartják alkalmasnak ily tervek megvalósítására, azonban másrészt talán az ilyen átmeneti, megpróbáltatásokban gazdag idők azok, amelyekben a létesített ujitások életképessége a legélesebben válhatik világossá.

A Műegyetem és Felső Épitő-ipariskola viszonya

Még néhány szót szabadjon szólanom a Műegyetem és a mi iskolánk egymáshoz való viszonyáról. Sokat erről már az előzőkben elmondottam. A műegyetem célja elsősorban a tervező építésznek, tehát az alkotó művésznek a nevelése, azután az ellenőrző építésznek, tehát a hivatalnoknak, az állami-, városi stb. építész-mérnöknek a kiképzése. Csupán másodsorban és inkább a viszonyok súlyossága mellett kerülnek Műegyetemet végzett, okleveles építészek a gyakorlati kiviteli pályákra. Tény az, hogy a jövőben ilyen erősebb, nagyobb mértékű, elméletben gazdagabban kiképzett végrehajtó építőmesterekre is nagy szükség lesz, mert vannak feladatok, amelyeket csupán az elméleti ismeretek teljességének birtokában lehet kielégítően megoldani. A mi iskolánk elsősorban a gyakorlatnak neveli növendékeit. Igaz, hogy nem egyszer akadt közöttük

Cs-ő:

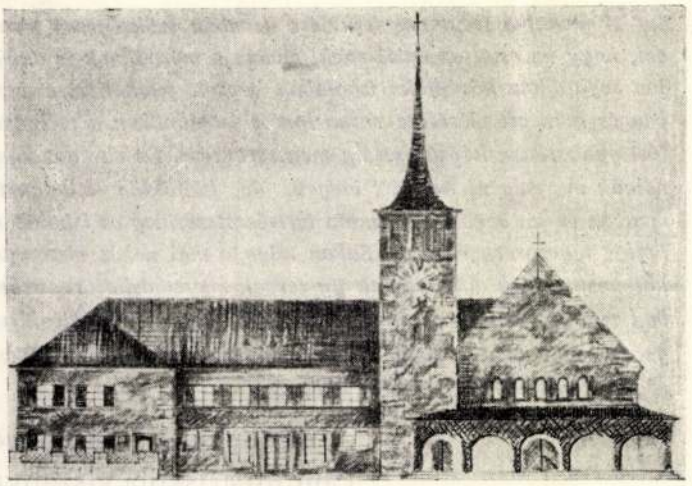

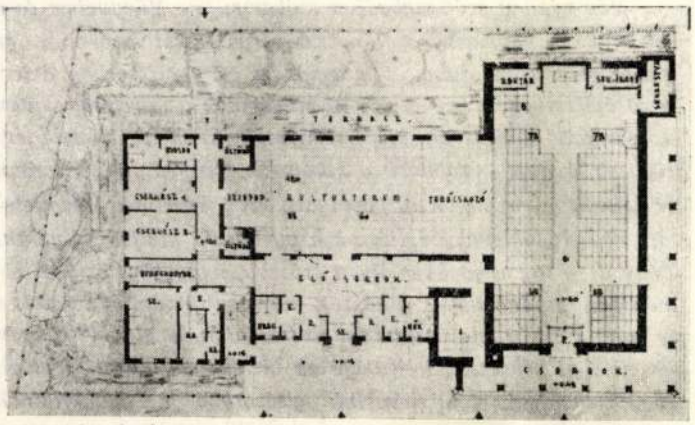

AZ ÓBUDAI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TERVPÁLYÁZATA

Érdekes tervpályázatot írt ki az óbudai evangélikus egyház templomának, lelkészlakásának és kultúrházának terveire. Bár a programm kikötötte, hogy csak evangélikus építészek vehetnek részt a pályázaton, akik tagjai a Mérnöki Kamarának, mégis húsz pályamű érkezett be. Az épület-komplekszumot egy meglehetősen kis telken kellett elhelyezni, amely két oldalról uccával, egy oldalról pedig parkkal van határolva. Hátul pedig telekhatárral kellett számolni, ahol azonban sokan nyitandó uccát tételeztek fel. A téma nagyon érdekes és nem mindennapi művészi megoldásokra ad alkalmat. Már magában véve a templom megoldása különleges építészeti feladat, mert tudvalevő, hogy a magyar protestáns templomépítészet mennyire fejletlen és nálunk még mennyi kiaknázatlan lehetőség és megoldatlan probléma vár komoly művészi feldolgozásra. A protestáns templom a templomok között önálló típust képvisel. A benne végbemenő életfolyamat, az evangélikus istentisztelet speciális liturgikus követelményei teljesen megkülönböztetik a katolikus templomtól. Sajnos ezzel a ténynyel kevés építész számolt és akik számoltak kevés kivétellel egész német hatás alá kerültek (s mitöbb az egyik pályázó úgyszólván szószerint lemásolta Wach és Rosskotten düsseldorfi templomát). Általánosságban a pályázat azért eredményesnek mondható, de nagyszerűen dokumentálta azt a tényt, hogy az ilyen szép feladatok mennyire ritkák Magyarországon (hiszen a legtöbb templom közvetlen megbízásra épül). A pályázatokon megérzik a keresés,

Építőmunka 1933. 6-7. 122-123. l.

FELSŐ: LEHOCZKY GYÖRGY TERVE
I. DIJ

sokaknál a tapogatózás és a kapkodás.

Lehoczky György I-ső díjas tervét invencióval csinálta meg. Csak a hangnemet hibázta el szerintünk: túlságosan romantikus, kevés benne az erő és a monumentalitás. Alaprajza szellemes, de nem használja ki a tömegelosztás nagyszerű lehetőségeit. A terv ortogonálisan éppen ezért jobban hat, mint a térben.

(Alajrajzát nem is közöljük.) Ha a programmot a zsűri zsinórmértéknek nek tekinti, ezt a tervet az első selejtezésnél ki kellett volna tenni. Hiszen ilyen szabadság mellett a többi tervező is tágabb megoldási lehetőségeket kapott volna, éppen ezért velük össze sem hasonlítható. Az „Erős vár" jeligéjű terv úgyszólván az egyetlen a díjazott, illetve a megvásárlásra ajánlott tervek közül amelyik az

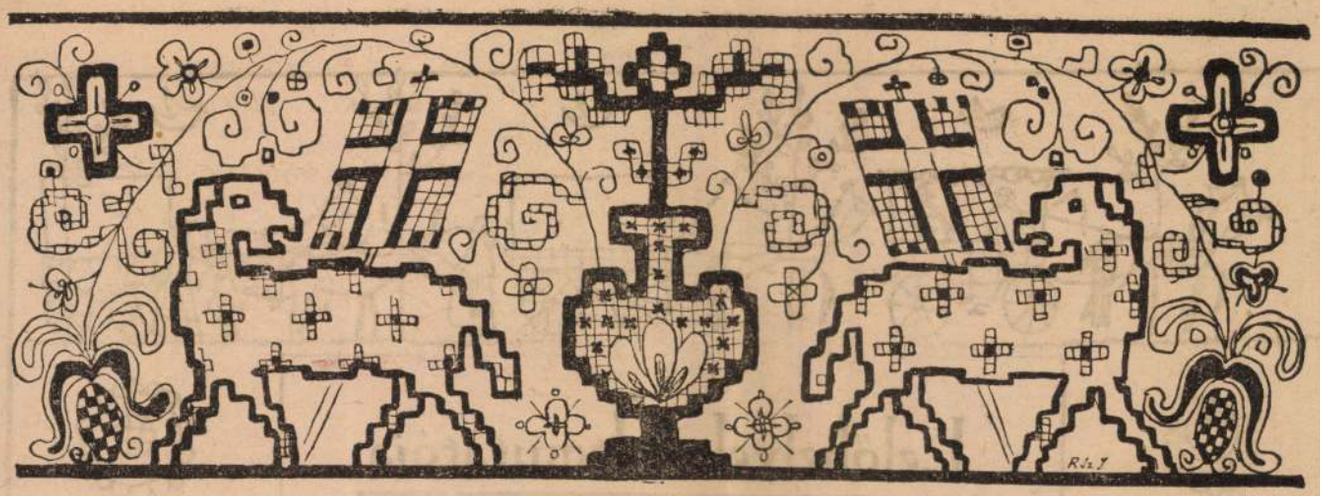

B. Szörédi Ilona rajza

Igazi kultúra nem születhetik meg sem egy nap, sem egy esztendő alatt. Századok messzeségébe, népek őseredeti képzeletvilágába nyulik vissza minden legkisebb motivuma. Az úgynevezett századvége éppen azért volt hazug és hamis, mert művészete minden őszinte kapcsolatot meg akart szakítani a multtal és a népi egyéniséggel. Csak ma, a nemzeti életformák újjáéledésének napjaiban érezzük igazán, micsoda borzalmas pusztítást végeztek ezek az évtizedek nálunk is. A századvégi világpolgári izlés, a szecesszió lakásművészete a magyar középosztály otthonait talán még jobban kiforgatta lényegükből, amikor a régi nemesi és falusi életformák utolsó maradványait száműzte. Amikor a régi szép veretes ládákat a padlásra, a nagy, faragott, bőrrel kipárnázott gondolkozó-széket a méhesbe vagy a filagóriába száműzte, amikor a szép, egyszerű kőrajzokat és metszeteket olcsó olajnyomatokkal cserélte ki és a régi népies faliszekrényket, a „tékát" a kamra sötétjébe degradálta apró lim-lom őrzésére. Amikor minden tárgyat, amely még egyszerű, tömör, naiv és nagyvonalú maradt, lelketlen esztergályos és politur-remekekkel váltott fel. Melyikünk ne emlékezne az olcsón aranyozott gipsz- és rézőrületek korára, azokra a szalonokra, amelyeket annyi céltalan, hivalgó,émelyítő díszdarabbal zsúfoltak tele. Melyikünk ne emlékezne, — hiszen szellemük félig-meddig ma is itt leng, — azokra a fénylő gyári aranyripszekkel behúzott, rojtos, csavartlábú garniturákra, melyeken ülni is alig lehetett, a kis puffokra, amelyeken kuporogni se mert a vendég. Milyen hitvány, parvenű és léleknélküli gyári művészet volt az, amiért az igazi magyar lakásművészet utolsó kis maradványait is száműzték apáink otthonából!

Alig van megrendítőbb élmény, mint mikor egy-egy nagyon elmaradt, elsüllyedt falu legöregebb parasztházaiban egy-egy nagy faragott karosszéket, magas, mennyezetes ágyat, vagy templompadra emlékeztető, zománcos-kékre festett támlájú feliratos lócát fedezünk fel. Az ilyen darabokban tulajdonképpen Thökölyék, Nádasdyék, Bethlen Kata, vagy Lórántffy Zsuzsanna pompás magyar otthonainak emlékét őrzi még a nép a maga együgyű módján. Hiszen bármily vakon követi a falu az úriosztály hibáit is, csak a magyar népművészet maradványain át tudjuk már magunk elé képzelni igazán, milyen lehetett az a magyar otthon, az a lakáskultúra, a várakban éppenúgy, mint a nemesi kúriákban és a gazdagabb parasztportákon, amikor ez a nép még a gótikát, a renaissance-ot, barokkot, sőt az empiret és a biedermeiert is a maga színes keleti képzeletéhez igazította.

Az itt következő beszámoló és a hozzá mellékelt gazdag fényképanyag annak a nagy magyar művészeti renaissancenak eszményeit akarja szolgálni, amely ha félve, óvatosan, de már ott kopogtat, ott gyujtogatja apró mécseit egy-egy magyar középosztályú otthonban! Félénk kísérletek jelentkeznek itt is, ott is, éppen a keresztény középosztály legszűkösebben élő rétegeinél, női s a gyermek öltözködés újra úgynevezett „magyaros" jelleget kapjon, itt is, ott is behozták a lakásba az eddig verandára, nyaralóba száműzött tarka magyar dísztárgyakat és kézimunkákat. Ezeknek a kísérletezéseknek akarunk elsősorban husvéti ajándékunkkal szárnyakat adni. Be akarjuk bizonyítani a magyar keresztény középosztálynak, hogy a magyar népi formák, a régi magyar népművészet bútorai és egyéb használati tárgyai nemcsak furcsa kuriózumok, nemcsak üres dísztárgyak, hanem szerves alkatrészei, használható darabjai lehetnek egy modern magyar otthonnak.

Ma még műgyűjtők csodabogarainak tekintik sokan mindazt, ami holnap a lelke és lényege lesz otthonainknak. Ma még joggal mondhatják: az az öreg gondolkozó-szék, az a komódot helyettesítő láda, az a faragott, sokszínű szekrény, azok a mázas cseréptárgyak, melyeket lakásunkba cipelünk, idegenek és kirívók, kényelmetlenek és nem is felelnek meg a célnak mindig, hiszen sokszor igen nehéz átalakítani őket. Ma még joggal hányhatják szemére a magyar népművészet s a régi magyar tárgyak szerelmeseinek, hogy a festett, népiesen színezett bútor nem illik a politúros mellé. És amit az iparművész a régi népies után készít, az igen sokszor csak giccs. De aki a mellékletünkben ismertetett néhány kezdeményezést megvizsgálja, kell, hogy megérezze: nem vagyunk már messze attól, hogy ezeket a gátlásokat legyőzzük.

Ahogy a renaissance művészete a föld mélyéről előbányászott antik leletek hatása alatt alakult azzá, aminek ma ismerjük, úgy kell a magyar otthon díszítőművészetének ihletet kapnia ma, a nemzeti újjászületés korában a népművészet napfényre kerülő kincseitől. Minden ősi népi hímzésmotivum, minden szék és ládaforma, minden népi szín és népi bútorremek, amit a lakásunkba cipelünk, kell, hogy hozzájáruljon ehhez az új ihlethez. Ne féljünk, ha modern giccsek helyett magát az ősit, magát a szüette naiv őseredetit állítja fel valaki az otthonában. Igazán új stílusok, igazán gazdag és nemes új formák csak egy új közhangulattal és közizléssel születhetnek meg. Amin ma tán még nevetnek, az lehet holnap az egész közizlés igazi irányítója.

Oláh György

Vasárnapi Ujság az Uj Magyarság Lépés mellé. 1937. III. 28.

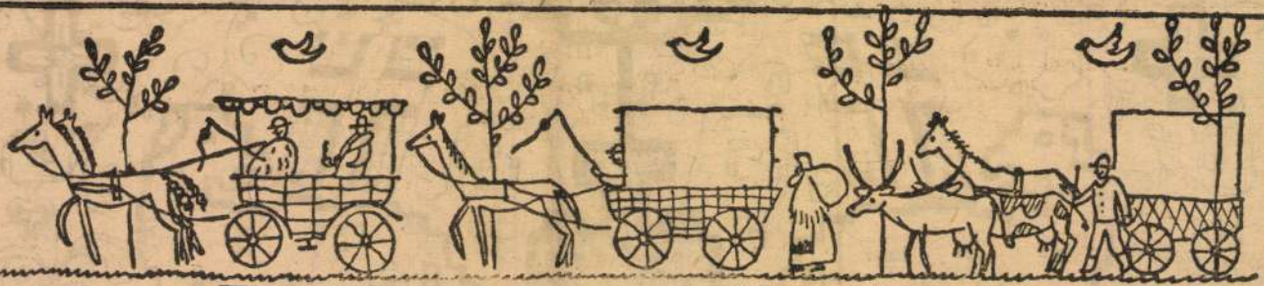

Lelőhelyek Útmutatója

Hol vásárolhatunk

még igazi régi népművészeti tárgyakat

NÓGRÁDMEGYÉBEN: Kazár, Érsekvadkert, Őrhalom, palócszövések és hímzések, Boldog, Tura, Rimóc, Nagylóc, hímzések Buják és Kisterenye. — Ezekben, de más palóc falukban is gyakran akadunk rendkívül nemes fafaragásra, régi kosztümökre, szuszékokra.

HEVESMEGYÉBEN: Tiszafüred a legszebb magyar régi kerámia egykori hazája, Sirok: pásztorfaragások, karikások, Pásztó: szép cseréptányér.

BORSODMEGYE: Mezőkövesd a híres matyó hímzés és bútorművészet központja, Tard, Szentistván, palóchímzések matyóhatással, Cserépfalu, Cserépváralja, Bogács régi hímzés, kosztümök, Cserépfalun a Madarász-dinasztia csanak- és guzsalyfaragásai, Mezőkeresztes és vidéke szűcshímzések, bőrdíszmunkák, Mezőcsát régi kerámia.

ZEMPLÉNMEGYE: Cigánd és Karád régi bodrogközi szőttes központja, Szatmár, Panyola a legszebb patyolatvászon.

NAGYKUNSÁG: Karcag és Mezőtúl híres kerámia.

CSONGRÁDMEGYE: Szentes barna edény, Hódmezővásárhely kerámia, hímvarrás, gazdag parasztbarokk- és empírebútorok, ládák, tékák, Mezőberény parasztbútor.

PESTMEGYE: Kiskunhalas csipke, most fejlődik; Kalocsa és környéke úri hatások alatt fejlődő hímzés.

A tolnamegyei **SARKÖZBEN:** Öcsiny, Decs, Sárpilis, Váralja igen gazdagon festett bútorok, hímzések, ládák, székek, támaszok, lelőhelye, híres hímzés, kerámia, gaboca-csipke (vertcsipke).

BARANYAMEGYE: Püspökbogárd bőrmunka, szőttes, Máriagyüd barna és fekete írókáskerámia.

SOMOGYMEGYE: Buzsák szövés, hímzés, rátéthímzés, faragás; Tótszentpál, Táska buzsáki hatású hímzések. Somogyhárságy, Mesztegnyő pásztorfaragások, szarufaragások, domborúfaragás, maratás és úgynevezett spanyolozott faragások.

ZALAMEGYÉBEN: különösen úri hatású régi parasztbútorok.

VESZPRÉMMEGYE: Szentgál szemeskályhák, ugyanitt és Szentkirályszabadja környékén fafaragás (igen drágák).

SOPRONMEGYE: Hövely pókos fehér hímzés, Kapuvár kendők, ifehér hímzés, háló- és recemunkák. A régi rábaköz hímzés már kiveszőben!

Lehoczky György rajza

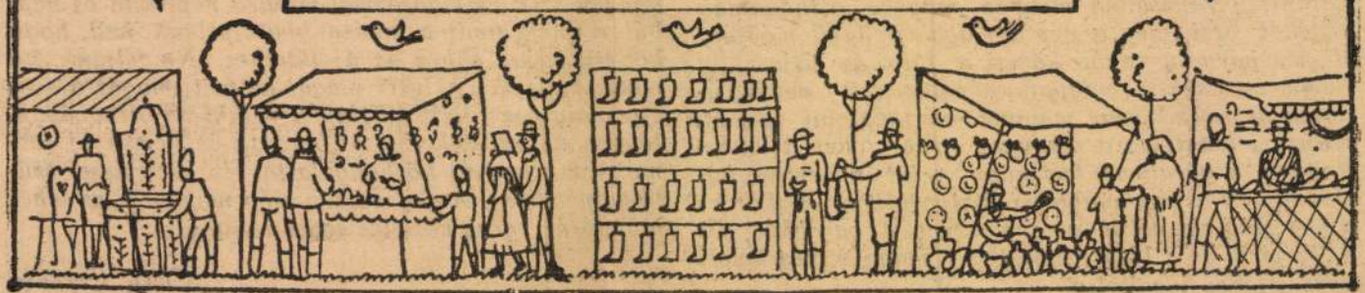

ÉPÍTÉSZET

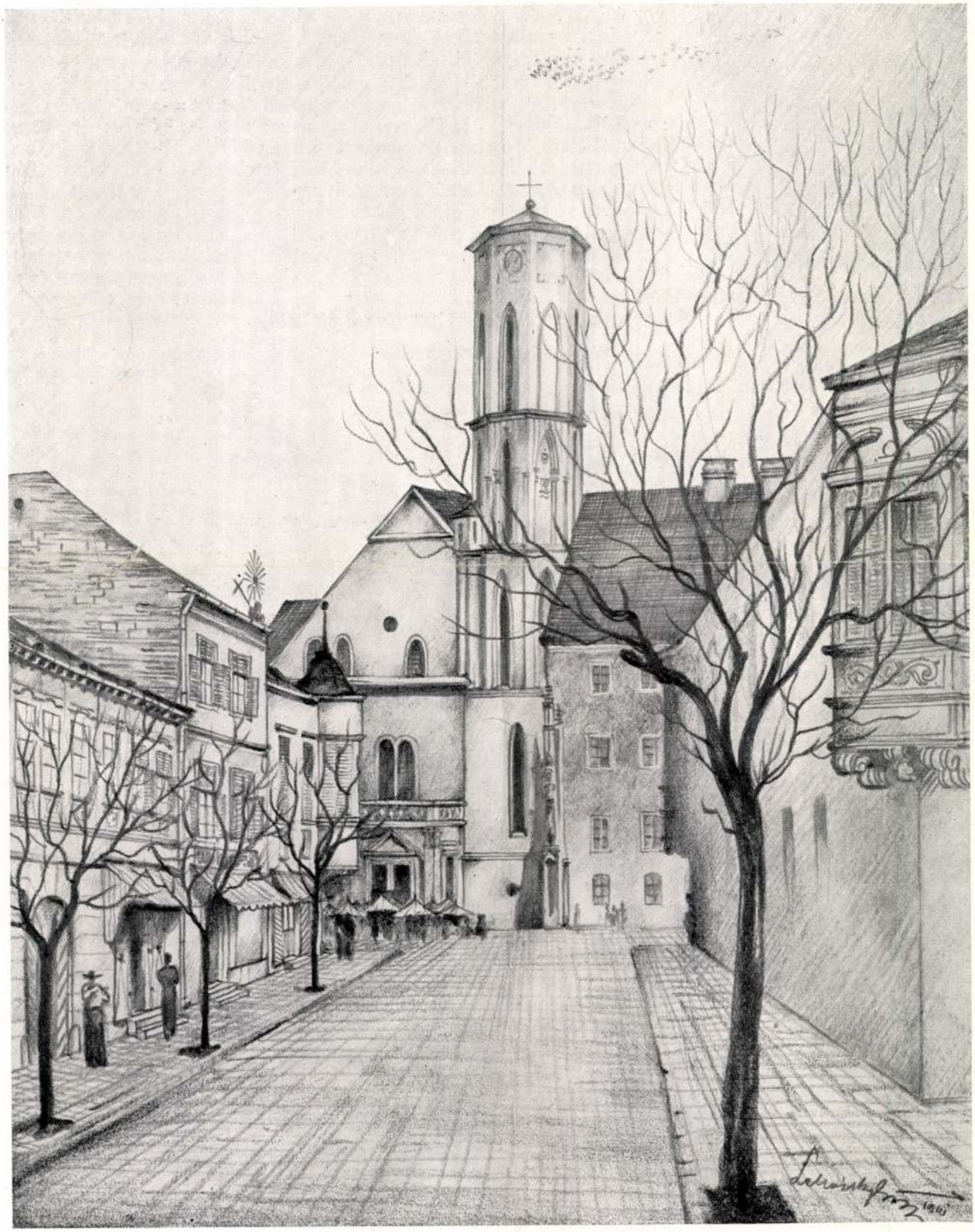

SCHULEK FRIGYES

1841—1919

Születésének századik évfordulóján emlékezzünk meg róla azzal a minden idők próbáját kiálló osztatlan elismeréssel, hogy amit alkotott, kimagasló szellemi nagyságának és magyar építő művészetünknek örökbecsű emléke. Schulek Frigyes 1841. november 19-én született Pesten, középiskoláit a debreceni kollegiumban és a pesti főreáliskolában; építészeti tanulmányait előbb egy évig a budai műegyetemen, majd a bécsi művészeti Akadémiában végezte. 1871-ben a mai Képzőművészeti Főiskola elődjeképen felállított Mintarajziskola tanárává neveztetett ki, ahonnan — Steindl Imre halála után — 1902-ben a Műegyetemen a középkori építéstörténeti tanszék tanárává hívták meg.

E szerény naplósorok nem tarthatnak igényt a a műtörténeti méltatás szerepére, így csak emlékezetbe idézzük főműveit: a Koronázó főtemplom helyreállítását és az annak talapzatát keretező Halász-bástyát, mely őt a helyrajzi adottságok felhasználása és művészi értelmezése révén, kimagasló városé pítőművésszé avatta. Emlékezet tünk arra is, hogy az ő nevéhez fűződik a jáki templom, az eperjesi Szt. Miklós templom, a pozsonyi Ferencesek és Klarisszák tornyának, a visegrádi Salamon-toronynak, a lőcsei Városházának a helyreállítása is. Amikor az ulmi Münster restaurálási munkálatainak vezetésére kapott fel hívást, lemondott a vonzó megbízás elfogadásáról, mert tudását és minden munkaerejét hazája szolgálatába kívánta állítani. Köznapi feladatokra nem vállalkozott: nemcsak anyagi téren, hanem munkájában is idealista volt. 1919. szeptember 5-én halt meg Balatonlellén.*

Működésének méltatására vonakozólag utalunk a „Schulek Frigyes emlékünnep" alkalmával elhangzott és a Magyar Mérnök- és Építész Egylet közlönye 1921. évi évfolyamának 25. 27. és 29. számában megjelent beszédekre, valamint Dr. Lux Kálmán: A budavári koronázó főtemplom c. tanulmányára (M. M.- Ép. Egyl. Közlönye 1924. 75.—80. l.).

ÉPÍTÉSI NAPLÓ

Még nem készült el teljesen a mű. Előtte földhányás és mészoltó gödör, habarcskeverőláda és törmelék, de befejezetlenségében s a munka zűrzavarában is előütköznek már a tervező alkotóerő nyomai: a merőben eredeti balkón mellvéd, a homlokzatfelület művészi ritmusa, a mértékletes ízléssel csak az utcai homlokzaton alkalmazott, az oldalhomlokzat felé forduló sarkon már merészen abbahagyott borosjenői kőlábazat. Ugyan ki tervezhette a Gellérthegynek ezt az új remekét?

Az ablaknyíláson most dűtik ki a vakpadlóhulladékot... de szerencsére áll már a homlokzaton a márványtábla. Megilletődve betűzzük az alkotó nevét... nem, ezt egy tervező tényleg nem lett volna képes mind megalkotni: ezt a művet — mint olvashatjuk — ketten tervezték!

De hagyjuk a keserű tréfát. Az építészet remekei a multban nem a homlokzatukba az építés alatt, a tervezők által beerősített táblákon őrizték meg alkotóik nevét. Ez az ízléstelen szokás, ez a tolakodó és fontoskodó reklám csak a legutóbbi időben kapott lábra. Legyünk tárgyiasak: zsidók kezdték. Maradjunk tárgyiasak: nemcsak ők folytatták. Zárjuk le azzal: bárki teszi, nem tehetségének, de üres hiúságának állít vele nevetséges emléket.

Évzárlatkor — kissé a magunk serkentésére is — számbavesszük előfizetőinket: Előfizetőink száma 468, ebből építész, építőmester 287, gépészmérnök, vegyészmérnök 181, nem tagunk 86. Budapesti előfizetőnk van 352, vidéki 116.

A könyvtárak közül előfizetőnk a budapesti Kir. M. Pázmány Péter Tud. Egy. könyvtára,, a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet könyvtára, a Fővárosi könyvtár és a Beszkárt könyvtára. Előfizetőnk a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 6 tanszéke, a m. kir. Iparügyi Minisztérium 10, a m. kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi Miniszterium 8 példányra, külföldön a R. Accademia D'Ungheria (Roma). A városok, megyék és hivatalok közül elöfizetőnk Budapest székesfőváros 4 példányra, Debrecen sz. kir. város műszaki ügyosztálya, Eger megyei város mérnöki ügyosztálya, a Műemlékek Országos Bizottsága, Közjóléti előadó (Budapest, vármegyeháza), m. kir. Postavezérigazgatóság, m. kir. Államvasutak debreceni üzletvezetősége, a bajai, győri, kaposvári és ungvári államépítészeti hivatalok.

Akik úgy találták, hogy nem rossz munkát végeztünk, mondják ezt el másoknak is. Igényt tartunk rá, hogy a magyar szellemi világgal kapcsolataink minél erősebbek legyenek.

Az Országos Táj- és Népkutató Intézet ez évi országos középiskolák táj- és népkutató pályázatára 130 tanulmány érkezett be. A Magyar Ház 40—40 pengős jutalmát kapta: Kiss József VIII. o. t., Gál Gyula VIII. o. t. tanulmánya. Dícséretet, illetve könyvjutalmat kapott Szabó László VII. o. t., Körmöczy László ipari középiskola II. o. t.

Lehoczky György

l.

Tér és Forma

1927. g. u. l. l.

Budapest Székesfőváros Tanácsa:

alpolgármester.

NAK,

S T.
....

mda 1917.

MDK

Lehoczky György, ép.hallg.

A Királyi József Müegyetem Segitő Egyesülete és épitész hallgatói épitészeti és akvarell kiállitást rendeztek.

L.Gy. szintén jól ért az ecset kezeléséhez.

Müegyetem diszterme.
Épitész kiállitás a Müegyetemen.
Nemz. Ujs. 1927. jun.5. 13.old.

Lehoczky György

(VISZONTVÁLASZ.) Őszinte örömet okozott az a tény, hogy Zivuska Alfonz igen tisztelt kartársam felfigyelt az általam tett, a polgári lakás alaprajzának megjavítására célzó javaslatokra és ezirányú tanulságos terveket készített. Legyen szabad közleményéhez az alábbi néhány sort hozzá fűznöm:

Zivuska Kartársam elfogadja a kispolgári lakásban a reprezentáció tényét, mint olyan faji tulajdonságot, amellyel eleve számolni kell, és szerinte az ú. n. *mutatós* lakástípusok ellen éppen ezért hiába is hadakozunk. Ebben a pontban, sajnos, nem értek Vele egyet. A kispolgári hamis reprezentálás nem tulajdonsága a magyar fajnak, erre legfeljebb a mult század második felében dívott sok másirányú ferdeséggel együtt, sajnálatosképen rá nevelődött, amiről éppen úgy le is lehet szoktatni.

Ezt pedig elsősorban a tervező építészeknek kell megtenniők azzal, hogy részükre értelmes alaprajzú lakásokat terveznek, amelyekben 3—4 gyermekkel kényelmesen és egészségesen el lehet helyezkedni; meggyőződésem, hogy ilyenek birtokában nem fogják hiányolni az egybenyitható reprezentációs szobasort.

Egy alapjában helytelen felfogás ellen hadakozni kétségtelenül kevésbbé népszerű, mint azt kiszolgálni, de annál tiszteletreméltóbb ténykedés.

A bemutatott 2 tervezet sok jól megoldott részletet tartalmaz, intenzív helykihasználással, takarékos beosztásban és átgondolt berendezéssel; legyen szabad mindamellett megemlítenem, hogy nem tartom célszerűnek azt, hogy a 3 hálószoba a fürdőszobával együtt mindkét tervben két csoportra van szakítva a közbeékelt nappali által, holott ezek funkció tekintetében szorosan összetartoznak; hogy a hálószobákból a WC. csak a nappalin át közelíthető meg, s hogy a hálószobákba a középtengelybe helyezett kétszárnyú ajtókat tervezett.

Ami a kiskeresetű családok lakásaira tett azt a megjegyzést illeti, hogy ennek megoldása elsősorban telekfelosztási kérdés, úgy ebben pontosan fején találta Zivuska Kartársam a szeget.

Sokan vagyunk, akik már évek óta propagáljuk azt, hogy *bizonyos* területeken *bizonyos* feladatok részére tegyék lehetővé hatóságaink a külföldön már két évtizede polgárjogot nyert *sávos beépítési módot.* Bármennyire is értelmes és hasznos a keretbeépítés, és bármennyire örvendetes is, hogy a Fővárosnak és a Közmunkák Tanácsának üdvös rendelkezései következtében a keretbeépítés révén megszűntnek tekinthető a telkeknek egyénenkénti udvaros körülépítése, de minden feladatot a keretbeépítéssel megoldani nem lehet, és kívánatos helyenként a város egységes szabályozási tervébe beleillesztve lehetővé tenni az egyoldalú vagy kétoldalú sávos beépítést, aminek egyáltalában nem kell szükségképpen falanszterszerű benyomást kelteni, sőt rátermett kézzel sok artisztikumot is lehet abba belevinni (lásd az Alexander Klein által tervezett közismert dürrenbergi lakótelepet).

Mégegyszer köszönöm Zivuska Kartársam értékes hozzászólását és úgy vélem, hogyha a felvetett kérdés szélesebb körökben visszhangra talál, akkor sikerülni fog a polgári lakás jobb alaprajzi típusának szerintem igen sürgős és fontos kialakítása. *Dr Kotsis Iván*

ÉPÍTÉSI NAPLÓ

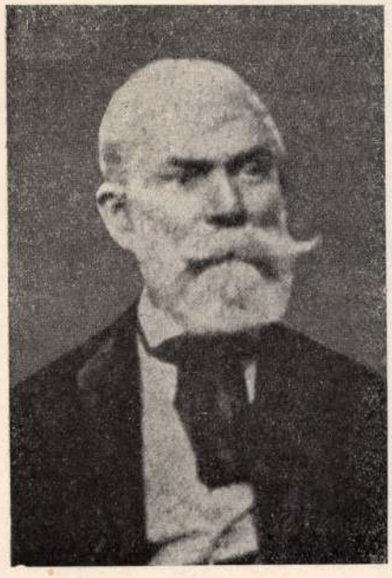

Aldobolyi Nagy Ambrus (1799—1890) képét, a mult században végzett községszabályozási és tagosítási munkáira való emlékezéssel közöljük. Tiszapéterfalván született 1799-ben, Bécsben végezte el a polytechnikumot, utána magángyakorlatot folytatott 1848-ig. A szabadságharc kitörésekor nemzetőr lesz s tüzérkapitányként küzd a világosi fegyverletételig. A szabadságharc utáni munkásságából Nagyszőllősön, Tekeházán és vidékein végzett tagosítási és községszabályozó munkájának emléke maradt fenn. Érdemes feljegyezni s elgondolkozni annak a patriárchális kornak kedves észjárásán : a nagyszőllősiek annyira meg voltak elégedve *Aldobolyi Nagy Ambrus* munkájával, hogy 15 magyar hold földet szavaztak meg neki honoráriumképen, melynek egy része még ma is a család birtokában van. Később Ugocsa vármegyét szolgálta s mint nyugalmazott főmérnök halt meg Nagyszőllősön 1890-ben.

A Magyar Ház Barátai gyüjtőnévvel többször találkozik az ujságot vagy szaklapot olvasó közönség, de hiába keresi a nevet az egyesületek névsorában. Álljanak itt tájékoztatásul s emlékül az alábbi sorok. Az 1920-as években indult meg az építészek újabb érdeklődése a magyar nép építészete iránt, elszigetelten folyt egyesek magángyüjtő munkája. Az együttes több eredményt igérő munka szükségességét *Tóth Kálmán*nak a Balatonvidék építészetéről tartott előadása váltotta ki, ekkor alakult az első munkaközösség, melynek tagjai *Antal Dezső, Brestyánszky Tibor, Lehoczky György, Miskolczy László, vitéz Nászay Miklós* és *Padányi Gulyás Jenő* voltak. Kezdetben a néprajzi múzeum fényképanyaga felé, utóbb közvetlenül a falu felé fordult figyelme. *Tóth* és *Nászay* kutató munkáját foglalta össze a *Balatonvidék népének építészete* c. kötet, mely 1936-ban jelent meg néhai *Tormay Géza*, a Balatoni Intéző Bizottság akkori

Építészet 1941. 2. 27 –

nincs cíd

Antal Dezsőnél ezt nem közöltem

elnökének anyagi támogatásával s követte ezt *Miskolczy, Padányi Gulyás* és *Tóth* kutató munkájának nyomán a *Fertő vidék népének építészete* c. kötet, 1937-ben az iparügyi minisztérium támogatásával. Bár mindkét támogatás kizáróan a nyomdai előállítás költségeit fedezte s a munkaközösség tevékenységét azóta is az ügy iránti szeretetből végzik, sajnos nem akadt egyelőre új mecénás a kiadásra teljesen előkészített három új kötetre. A gyűjtők köre vitéz *Kiss Tibor* dr., *váradi Szabó Lajos* és *Rimanóczy Gyulával* egészült ki s kiterjedt a palócvidékre, a Kunságra, a Nagy- és Kis-Alföldre, Baranyára is. A gyüjtött anyag rendezve, fényképek alakjában *Tóth Kálmán* őrizetében áll a közérdekű érdeklődők s újabban igen örvendetesen a fiatal építészek és hallgatók rendelkezésére.

Az 1940. évi árvizi újjáépítések alkalmával a munkaközösség tagjai önként támogatták a gyüjtött anyaggal, terveikkel, valamint tanácsaikkal az Árvízvédelmi Országos Kormánybiztosságot abban a korszerű célkitűzésében, hogy az új házak az egészségügyi és technikai követelményeken túl a táj jellegének is megfeleljenek és a népépítészet hagyományait megőrizve fejlesszék a falusi házat. Ez a munka a folyó évben s az Országos Nép- és Családvédelmi Alap támogatásával megvalósuló építkezésekre is kiterjedt, abban az örvendetesen változott formában, hogy az idén a tervezés közvetlen munkáját már a hatóság a maga tervezőivel látja el.

A munkaközösség tagjai jelentékeny irodalmi tevékenységet is fejtenek ki s előadások tartásával ismertetik a gyüjtött anyagot, valamint a nép építészetének tanulmányozásából leszűrt tapasztalatokat és célkitűzéseket. 1939 óta a Mérnökegylet székházában kaptak otthont, itt kaphatók a kiadványaik is.

A modern Magyarország városrendezéséről és építésügyéről az 1937. évi VI. tc. rendelkezik. Ez a törvény hivatott arra, hogy a magyar városok eddig oly elhanyagolt arculatát a mai idők jegyében átalakítsa, a telekosztás, beépítés, forgalom kérdéseit megoldja, a spekuláció nemzetellenes kinövéseit lenyesse és egyuttal az egészséges építőevékenység feltételeit biztosítsa. Jelentősége igen nagy! Ez az első lépés az egységes szempontok szerint irányított országépítés felé. Másrészt ugyancsak első kisérlet, hogy a legujabb műszaki tudomány, a városépítéstan, fontos kutató munkájának eredményeit a gyakorlati életbe ültetve a közönség számára hasznosítsuk.

Ma 1941-ben, négy évvel a törvény életbelépése után joggal kérdezi a magyar építészmérnöki kar és kérdezhetik a magyar városok és községek: mi történt azóta? *(K. K.)*

Magyar műszaki kulturának mindenkor külföldi forrásból is táplálkozott. Ma a sors kényszere folytán e kapcsolataink összezsugorodtak, az egész nemzet befele él és saját kínzó problémáinkat tapogatjuk. Nem a hiú külföldi kapcsolatokat kiderítő idegen műtörténeti tanulmányok érdekelnek, hanem a magyarság életének szebbé, jobbá tételére törekszünk. Száz és száz gyakorlati kérdés önzetlen tanulmányozására van szükség.

Tisztelettel kérdezzük a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, mi a sorsa a jelenleg felhasználhatatlan franciaországi, angliai és amerikai ösztöndíjaknak? Nem volna lehetséges ez összegek felhasználásával például fiatal mérnököket küldeni az alföldi városok kérdéseinek tanulmányozására? Vagy erdélyi műemlékeink, megoldatlan lakásépítési problémáink, építőanyag kutatások, s. i. t. nem érdemelnék-e meg ezeknek az ösztöndíjaknak a támogatását? *(K. K.)*

Sopron városháztere Olgyay Viktor rajza

37.757. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, Múzeum-körút 6. — (F.: Thiering Richárd.)

Lehoczky György

MDK

Tóth K.Gy: A Budavári Horthy M.bástya sétány tervpályázata. Építészet, 1941. 4.sz. 117-120.l. képekkel

Lehoczky György MDK

Szent Kristóf, majolika

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

Lehotzky György

epitem

I.

Mag. Iparm

1941. 61. l.

ök, Báró Ur !

hó 18-án 322. szám alatt kelt fölter-
az érdekelt tanár tájékoztatása végett
gy Surányi Károly, a Műemlékek Orsz.
kirendelt áll. főgimn. tanárnak csa-
n előadott kérelmei nem voltak telje-
dó jellegű" drágasági pótlék megfelelő
tt nem engedélyezhető, másrészt a ju-

Lehoczky György, építész

M.D.K.

a marosvásárhelyi erdő-
igazgatóság szolgálatában
első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1943. 77. köt. 63. old.

M.D.K.

Lehoczky József, építész

második díjat nyert a székely huszárcsred laktanyájának homlokzati kiképzésére kiírt tervpályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

jan. 28. sz. 6. old.

Lehoczky György

épitész

l.

Szendy K. Bpest

szekesfov. közig. évk.

1942. Bp. 1943. 358. l.

az ebben foglalt „Verhe

Reinauról magyar Kiva

M.D.K.

Lehoczky György, építész

a Várbeli Bástya-sétány és környékének rendezésére kiírt pályázaton egik első díjat nyerte el.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1942. 76. kötet. 8. old.

M.D.K.

Leroczky Nörey, építész

várbeli restaurációs
lakóbárterveit, a „Tulaûösen
jól sírerült Russwurm-
currászda" átalakítási
tervét, állítja ki az Őszi
vásáron

Véllalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

okt. 8. sz. 4. old.

MDK

Lehoczky György épitész

Művészet, 1941. 39.sz. 54. l.

Lehotzky György

MÉ. 1941. 309. l.

verges

d. 39

8r 1 Kot. 2 Fischen

Lindenschmit,
L.

Handbuch der deutschen Alterthumskunde.

Übersicht der Denkmale und Gräberfunde frühgeschichtlicher und vorgeschichtlicher Zeit.

I. Die Alterthümer der merovingischen Zeit.

I. – XII. + 1. – 456. U. (Cronka)

Braunschweig

MDK

Lehoczky György

Üvegfestmény a farkasréti temető templomában. fenti kartonja után. Repr.

Magyar Építőművészet 1941. 12. sz.
412.1.

M.D.K.

Lehoczky György, építész

harmadik díjat nyert az érsekújvári levente-otthon tervpá-lyázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
jul. 23. sz. 5. old.

M.D.K.

Lehotzky Győző építész M.D.K.

a nyolc egyenlő díj egyikét nyerte el a Bástya-sétány rendezésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
dec. 18. sz. 6. old.

MDK

Lehoczky György

Városligeti jáki templom kápolnájának vasrácsa, repr.

Üvegfestmény a salgótarjáni templomban, fenti kartonja után, repr.

Magyar Épitőművészet 1941. 12. sz.
411,412.l.

Lehoczky György, ép. MDK

"Refetemlom" Képek tervrajz 64.1.

homoródalmási Gothárd Zsigmond: Községi középületek épitése Erdélyben.

Épitészet. 1942. 2.füzet. 63-66.1.

LEHOCZGY György (1901–1979) építész

pályázott a Dóm-téren, Szeged-de
csalódott és Lisőbb fe-tő-lett
Bergenzben i Savarbrückenben

Délmagyarország 1994. ápr. 2. 10

MAGYA
ÉS FEL

M E G H

1994. február 22-én

"Fordulóponton

Lechó/ Lehoczky György

1941-ben helyreállitotta Az Uri utca 72. sz. épületet.

Repr. 118. kép.

Zakariás G. Sándor: Vár Budapest. Bp. 1961.

64-65.l.

LEHOCZYKY György építész

- Magyar Repülőgépmérnökök Egyesülete 1941
(Reitter Ferenc u.)

TBM 26. 1997 163. sz. ill

épített, az utca felé
dszintes
t magábafoglaló K-i
t berendezett,
ajzú barlanglakás
atáron kontyolt
endás födémes szoba
déli épületszárny új,

2061

ekvő, szabadon álló,
s pihenőház, erősen
t a nyolcszög
melyek már köralakú
os tetején klasszicizáló

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Lehoczky György

épitész

l.

Bierbauer Virgil dr.

Kistakasos családi
házak mintatervei
Bp. 1941. 58, 59 l.
64, 65. l. 76, 77. l.

A vallás és közokt.m.kir.mi

190^{8} évi ^{24154} sza

ügyoszt.

Méltóságo

a müeml

Folyó évi novem

iratára való hivatkozásso

sági mázodépitész párkány

nincs
Céd
2

Lehoczky György

Nagy M(árton?)

Pocza J. és Winkler O
együttes
terveit diszeretben
részesítettek.

Kiss Tibor dr

A budapesti városhaza 1940-évi terv-
pályázata.

Technika 1941.

24. l.

Mův.

f. 25

1 köt. 8r

Hampel

Józef

A nagy-szent-miklósi kincs.

Tanulmány a népvándorlás kori
művészetről.

1.–166. M.

Budapest

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. — Fent: Balra Lehotzky György, jobbra Dante Petroni tervei. Lent: Balra Zrinszky József, jobbra dr. Bierbauer Virgil tervei. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben links: Entwürfe von Georg Lehotzky, rechts von Dante Petroni. Unten links: Entwürfe von Josef Zrinszky, rechts von Dr. Virgil Bierbauer. — Pavilions at the International Fair Budapest. Above to the left: designs by George Lehotzky, to the right by Dante Petroni. Below: to the left designs by Joseph Zrinszky, to the right by Dr. Virgil Bierbauer.

MAGYAR IPARMUVESZET
1939. 113. l. (Keppel.)

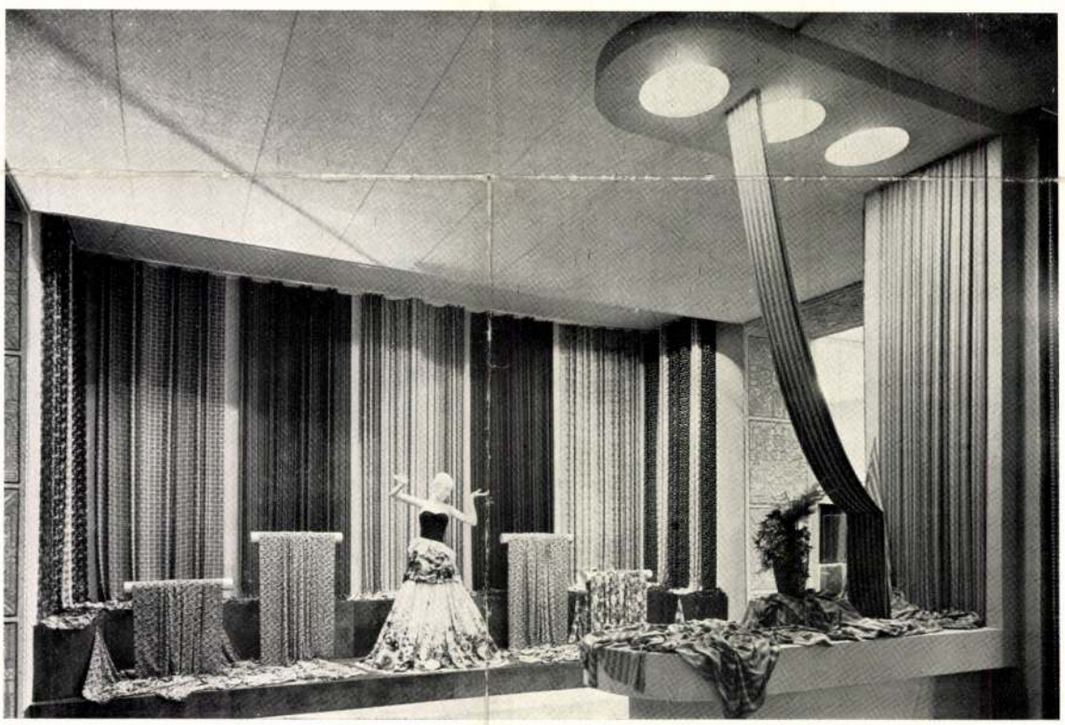

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent balra : Turi Polgár István, fent jobbra és lent : Latabár Károly tervei. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben links : Entwürfe von Stephan Turi Polgár, oben rechts und unten : von Karl Latabár. — Pavilions at the International Fair, Budapest. Above to the left : Designs by Stephen Turi Polgár, above to the right and below by Charles Latabár.

Lehoczky György

épitészhallgató

rajzai repr.

Megfagyott Muzsikus

1922.

Országház utca 20.

A BUDAI VÁR

LEHOCZKY GYÖRGY

Mit rákentek a századok
Lemossuk a gyalázatot.
Petőfi.

A széles magyar néprétegekben ez a szó „Budavár", több annál, amit általában egy főváros jelent. *Budavár:* ebben a szóban a magyar nép a magyar történelmet látja és a magyar dicsőséget.

Messze csíkországi kicsiny falukban éppúgy büszkék az ősi Buda várára, mint Zalában vagy Somogyban. Buda zarándokhelye a magyar birodalomnak, összekötő kapcsa a magyar lelkeknek és szimboluma a magyar összetartozandóságnak, de kultúrát és hitet kisugárzó központ is, mely erőt adott a török hódoltság alatt és erőt adott a Habsburg elnyomatás idején éppúgy, mint a trianoni szomorú napokban.

Amióta magyarok lakják Budát, sokszor épült át a vár, rettentő csaták ledöntötték az előző korok pompáját és dicsőségét, márványpalotákat üszkös romok és vértől áztatott kőhalmok váltották fel, hogy azután újra büszke kastélyok adjanak lakhelyet, királyoknak és nemes nagy uraknak.

A budai vár bírta az ostromokat, bírta a csaták pusztításait, mert szelleme csorbítatlan maradt, míg végre azután a mult század 70-es éveinek szellemi áramlatai ú. n. „csendes békés építőmunkája" nagy erővel kikezdte a sok vihart kibírt várat és amit az ostromok nem bírtak elérni, azt az idegenből jött kalmárszellem könnyűszerrel elintézte. A hősiességet megvető liberalizmus a várat nem értette meg, nem látott benne mást, mint eladó és megvásárolható telkeket, melyeken kis paloták helyett jól jövedelmező ötemeletes bérházakat lehet építeni. Egymásután bontották le az ágyúknak már ellenállni úgy sem tudó bástyákat a nekik értéktelen, faragott kövű díszes multat, — hiszen az a mult nem az ő lelkületüknek a multja. Az apákat tisztelni ebben a korban sokkal mellékesebb dolog volt, mint egy jól sikerült üzletet kötni. A mult század 70-es évei után a budai várat, a patinás ősi várat egyszerűen dobraverték, parcellázták és ebek harmincadjára vetették. Tessék-lássék, ellátták ilyen-olyan közvilágítással, vízvezetékkel, csatornával, reklámoszlopokkal, — hogy a parcellák drágább ban kelhessenek el.

A zegzugos, védekező harcokra alkalmasan kiépített utcákat kiegyenesítették, aszfaltozták vagy keramittal látták el és azt hitték: a Vár is csak erre tart igényt, a Várat is ki lehet fizetni a civilizáció olcsó kis juttatásaival.

Építettek egy-egy minisztériumot teljesen ízléstelen és kínosan hamis gotikával vagy renaissanceval kevert empirevel, hogy ezzel kimutassák a tradíciókat féltők felé, hogy hiszen ők is megértik és ápolják a mult emlékeit, ők is műveltek és tudják hová mi való. — Óh, bár ne tették volna. — És csákányok zúzták, pusztították, rombolták a várat.

A vár szelleme elhúzódott, talán valamilyen vár alatti mély pincékbe és barlangokba, talán a még le nem bontott templomok széljárta tornyaiba és csendesen haldoklott. Néhány kuplé beszélt még Ősbudáról, a Vár „romantikájáról" . . .

*

1918 után széthullt az ország és idegen igában szenvedett újra a nemzet. Szuronyos határokon túlról kellett a magyarnak hazatekintenie — Budára. Budavár szellemére ismét szükség volt és Budavár szelleme újra éledt. Titokban jártak távoli magyarok a budai várba, és távoli magyarok felé kiáltott biztatást a budai vár. „Él magyar, áll Buda még!" . . .

*

Lerongyolva, átépítve, régi nemes vereteitől megfosztva áll most előttünk ősi fészkünk, a magyarok nagy városa, a híres nevezetes Budai-vár, — de felébredt szellemét újra értjük. Fel kell kutatnunk összes emlékeit, áhítatos kézzel kell kopogtatni a házak falát és előtünnek a vakolattal eltakart kőajtók, kapuk, ablakkeretek; ásnunk kell és megtaláljuk a régi templomok faragott köveit. Könyvtárak és levéltárak fóliánsai között megleljük a

Építészet 1941. 1. sz.

ha helyenkint kissé rongáltan is. A templom déli oldalán, de a templomtérhez nem éppen szervesen beletartozó lépcsőn jutunk a torony első emeletére. Itt még nincs különösebb látványban részünk ; a falakat meszelés borítja, a teret barokkori fiókos donga fedi, csak éppen a keleti falon tűnik fel egy fínomvonalú csúcsív, mely a kórusra közvetítette a kijutást. Az első emeletről csigalépcső indul tovább felfelé. A lépcső eredeti lehet, bár formái nem árulnak el különösebb középkori jelleget. A csigalépcső csak a második emelet szintjéig emelkedik, amely mint a toronyalja, valamint az első emeleti tér, még négyszögletes alaprajzú. A falak vakolatlanok és ezért itt már szembetűnnek a régi gótikus nyomok, magas és tágas ablakkeretek formájában. Négy nagy gótikus ablak világította ezt a teret, de hármat közülük befalaztak. Csak a déli ablakba építettek be, egy nálánál jóval keskenyebb és alacsonyabb ablakot, szerencsére úgy, hogy a régi gótikus ablaknak mély hornyokkal tagozott külső keretéből jórész még látható maradt. Ez mindenesetre elegendő arra, hogy egykori formagazdagságát megállapíthassuk. Kibontása és láthatóvá tétele nagy nyereség volna a műtörténet számára. Minthogy a csigalépcső megszűnik, útunkat felfelé tovább falépcsőn folytatjuk és bejutunk a harmadik toronyemeletre, amely már nyolcszögletes alaprajzú. Innen kezdve a torony végig ezen az alaprajzon emelkedik tovább. A harmadik emelet terét fiókos kolostorboltozat fedi és mind a nyolc oldalán ablak világítja, de ezek a magas és kifelé kettőshornyú gazdag profillal tagozott csúcsíves ablakok helyett mindössze keskeny és dísztelen zsalugáteres nyílások. A torony negyedik emelete teljesen azonos a harmadikkal, csak annyit jegyezhetünk fel róla, hogy a gótikus nyomok több rongáltsággal jelentkeznek, mint alul, ami nem csoda, hiszen a toronynak ez a része szenvedett legtöbbet Budavára ostromai által.

Befejezve vizsgálódásainkat, láthattuk, hogy a Mária Magdolna-templom tornya minden részében még eredeti középkori építmény. Ha külső vakolatait a faragott kőhomlokzatairól eltávolítanók és a megrongált csúcsíves ablakkereteit a mai restaurálási felfogás szerint helyreállítanók, olyan toronyhomlokzatot nyernénk, amely a Koronázó-templom új köntösű, dús architekturájú tornyával, ha formagazdagságban nem is, de eredetiségben mindenesetre vetekednék. Képzeljük el hogy a torony, amely a várbeli utcák képében, de a Vár körvonalában is fontos szerepet tölt be, mennyire megkapó látványt nyujtana mai szürke vakolatformái helyett restaurált állapotban. Persze, külön probléma a toronysisak új megoldása. Sokan volnának, akik gótikus toronysüveget látnának szívesen a mai harangalakú tető helyén. Kérdés, vajjon, hogy a Koronázó-templom gyönyörű toronysisakjának szomszédságában nem jelentene-e unalmas ismétlődést az ilyesmi, bármilyen jó érzékkel és stílhűséggel készülne is. Addig, míg a sisakmegoldás kérdése megnyugvásra jutna, a toronyfedés szerepét betölthetné a mai sisak is némi hangulati átalakítással, főleg nehéz főpárkányának megkönnyítésével.

DR. LUX GÉZA.

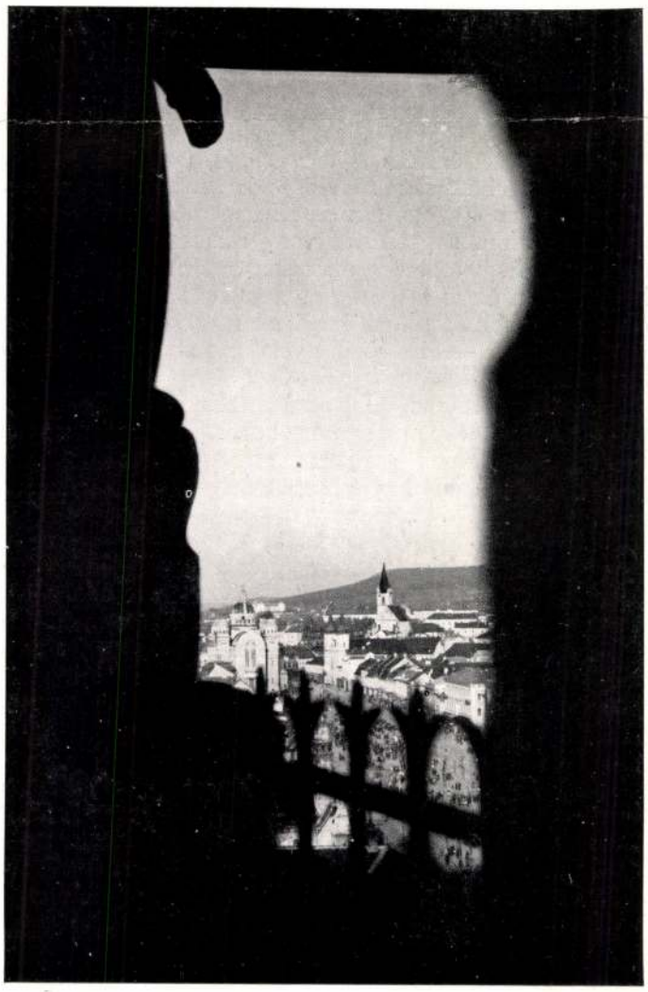

Gr. Széchenyi István írja : „Pest, a mindegyre fejledező fiatal Pest semmi sajátsággal sem bír, s félig-meddig muszka légkörben, félig-meddig olasz minta után épült új része — az órul hallgassunk — úgy áll a mindennapi próza hamuszínű köntösében, mintha a magyar nemzet minden eredetiségéből kikopott s élte poesisát rég kilehelte volna már. S ugyan mi nyereséggel, kérdem ? Csak azzal, hogy keleti zománcát elunván, azt józanabbal vagy csak mással sem váltá fel, s így még prózában sem tett nagy előmenetelt. Pest építményei — s innen kellene kisziváro gni Magyarország részeibe a józanabb ízlésnek — sem költői nimbusban nem állanak, sem lehető legnagyobb lakkellemet nem nyujtanak ; s természetesen, mert nincs Magyarországhoz illő képük, nincs saját ábrázatuk." (Pesti por és sár. 1834—37.)

Veres Péter írja : „A népiség semmiféle téren, sem társadalmi, sem művészeti, sem nevelési téren nem reakciós. És nem is lehet azzá, hiába akarják kisajátítani a reakciós erők. A népiség túlvezet az osztályokon, át az osztálynélküli társadalomba, amelyekben megvalósulhat az ember és a természet egészségesebb viszonya. Annyi az egész, hogy az ember ne legyen se a természet, se a társadalom, se az elemek, se a gépek rabja. Ennyi az egész, de ez aztán nagy dolog : a legnagyobb a földön." („Népiség és Szocializmus", Kelet népe, 1941. szept. 15.)

FÉNYKÉPALBUMAINKBÓL

Marosvásárhelyi látkép.
† Keszeli Kálmán felvétele.

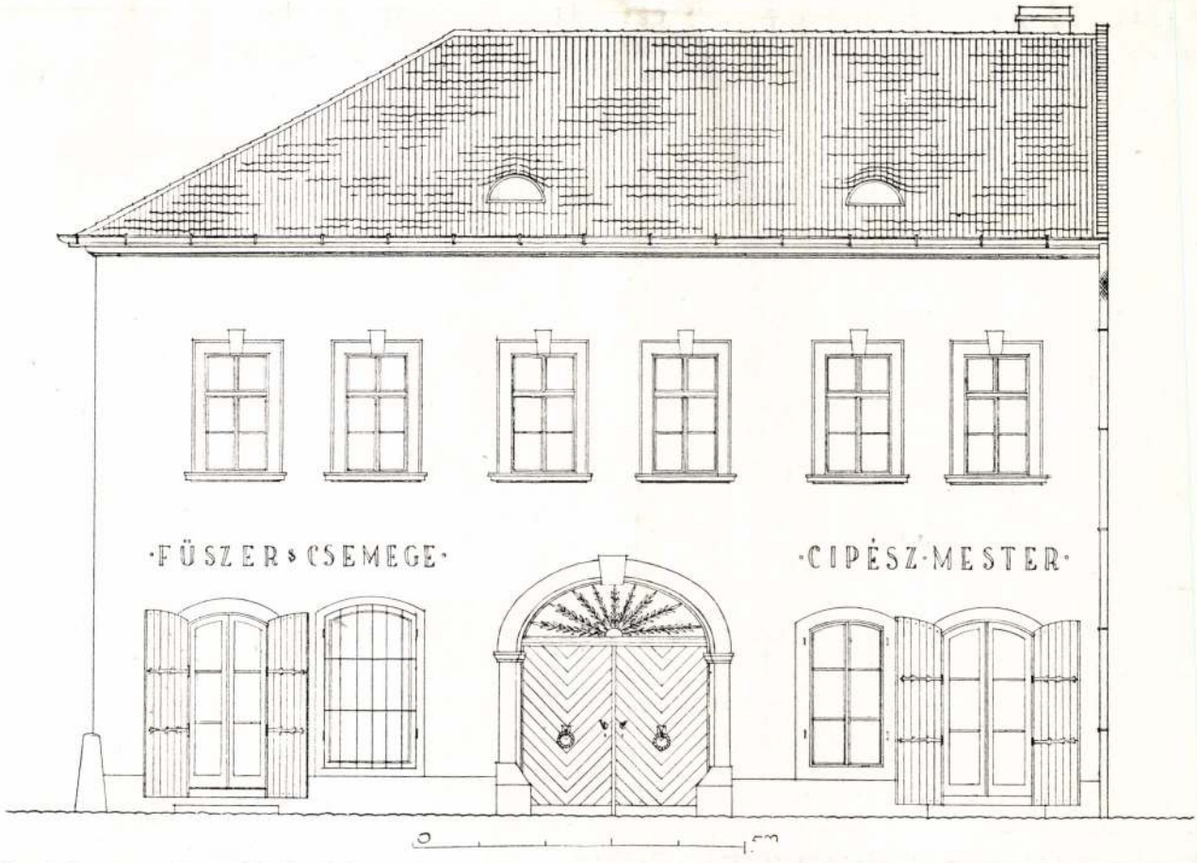

Országház utca 16. sz. ház homlokzata és tervezett megtisztítása.

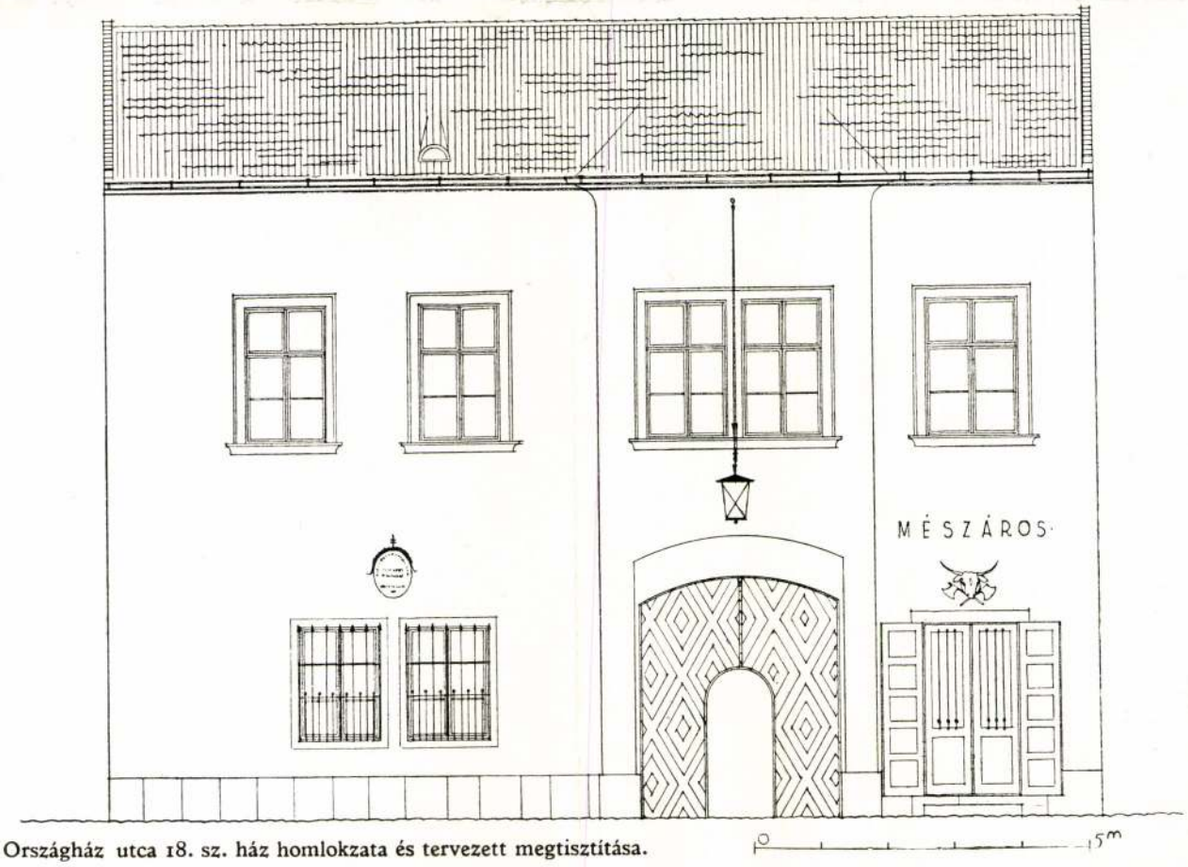

Országház utca 18. sz. ház homlokzata és tervezett megtisztítása.

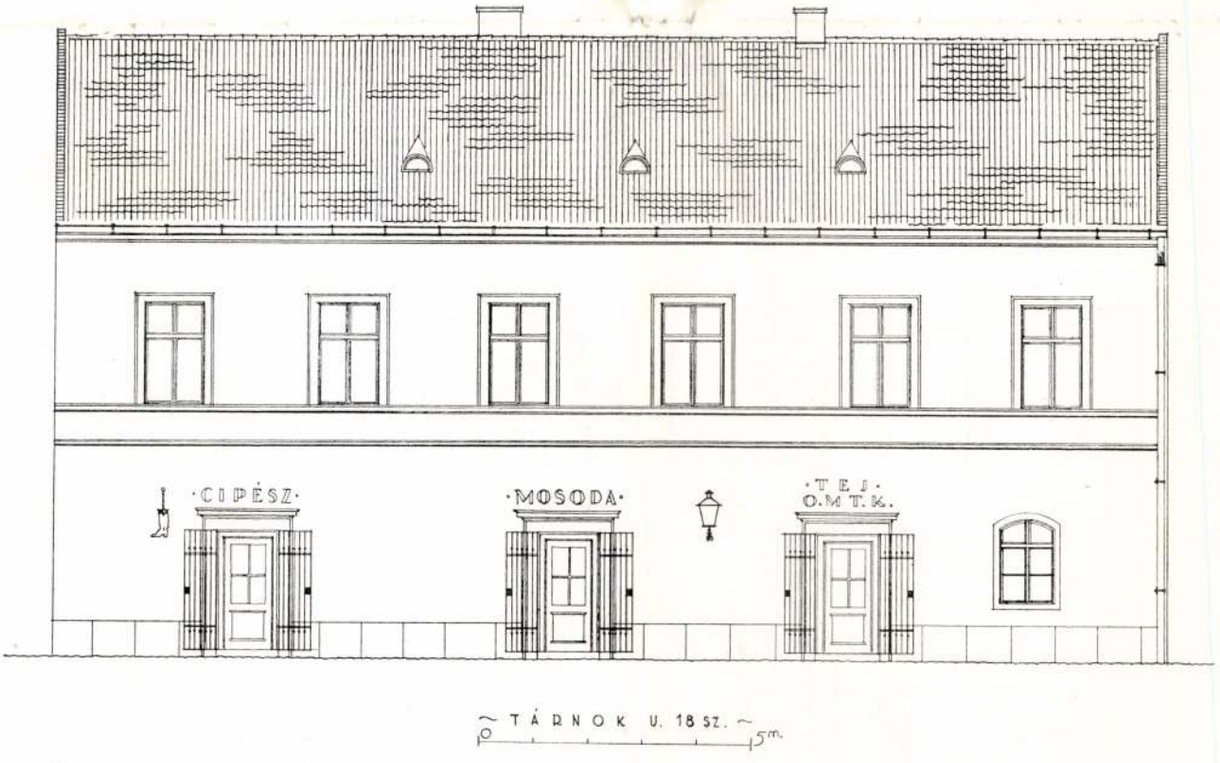

Tárnok utca 18. sz. ház homlokzata és tervezett megtisztítása.

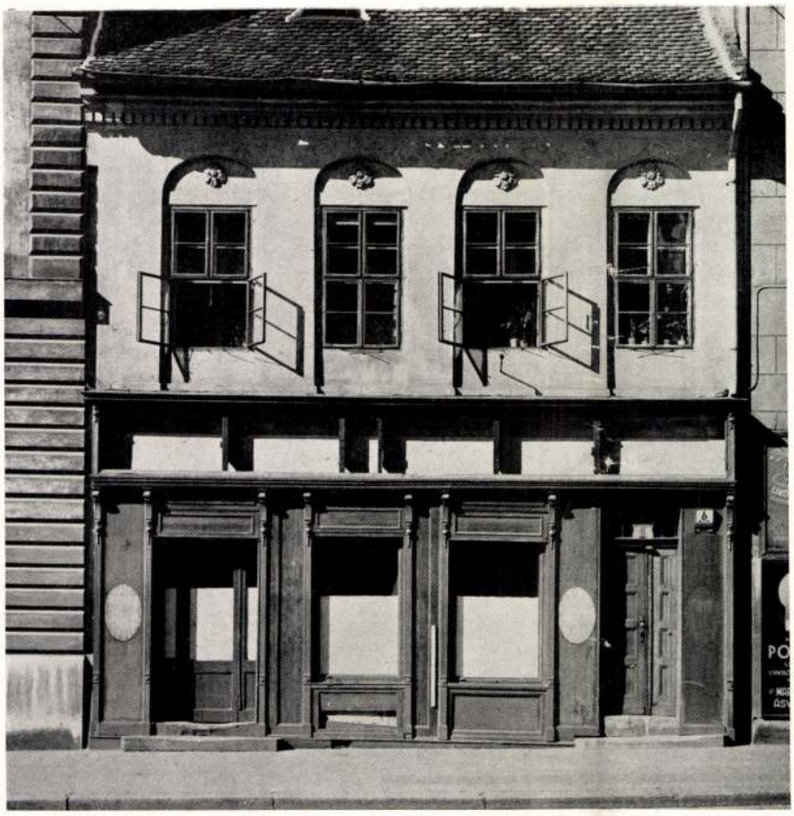

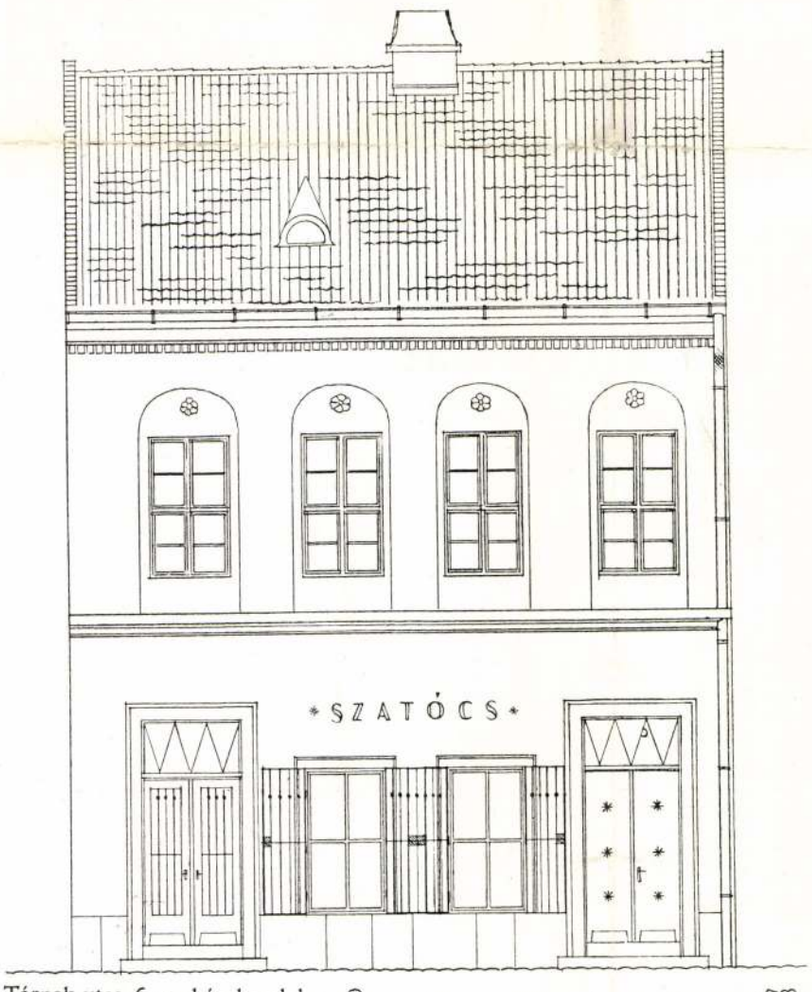

Tárnok utca 6. sz. ház homlokzata és tervezett megtisztítása.

régi vár térképeit, régi házainak rajzolatjait, régi utcaneveit, kútjainak, szobrainak leírását és metszeteit. Meg kell keresni, hová lettek ezek az emlékek, hol találunk darabokat, részleteket a mult dicsőségéből, küzdéseiből, alkotásaiból. Vissza kell állítani mindazt, amit még vissza lehet állítani.

Le kell bontani és el kell tüntetni mindazt, ami a vár patinás nemességét sérti, amit idegen szellem épített.

Nem a stílus a fontos, hanem a szellem.

A várban nem gotikában kell restaurálni és nem barokkban vagy empireban.

A várban hazaszeretettől áthatott, a magyar lelkületet tisztelő lélekkel kell dolgozni.

A várban el kell tünnie mindennek, ami ízléstelen, mindennek, ami közönséges. A budai várat méltóvá kell tisztítani egy ezeréves birodalomhoz és ezeréves műveltségéhez.

Mi építészek, akiknek feladata saját koruk történelmét, lelkivilágát kőbe rögzíteni, alázatos szívvel nyúljunk a magyarok nagy várához, és amit napjainkban építünk benne, hirdesse majd a jövő századoknak, hogy a magyar újra ráébredt nemzeti öntudatára és megértette azt, hogy nagyot alkotni csak hittel és csak fajunkhoz való rajongó szeretettel lehet.

A várbeli javításoknál a vezetőszempontok elsősorban azok voltak, hogy ne kerüljön ide műromantika és édeskedő, esetleg helytelen stílusoskodás, hanem inkább tisztogatás, a rossz restaurálások, értéktelen utólagos hozzáépítések, vakolások, táblák stb. eltávolítása és az eredeti állapot lehetőségszerinti visszaállítása.

(Itt említem meg, hogy nagyon helyes volna a várban levő patikába visszaállítani a régi XVII. sz.-ból származó felszerelést és a patika külsejét is visszaállítani régi állapotába. Ma a patika belsejének bútorai, régi alchimista eszközei, gyönyörű üvegei, mérlegei az iparművészeti múzeumot díszítik, — de itt soha oly szépzn nem tud hatni, mint eredeti helyén és rendeltetésében.)

Fontos az, hogy a javításoknál ne stílusutánérzésekkel teljék meg a vár, hanem a meglevő részletek alapján pótlódjanak a hiányok. Sok teljesen elrontottnak vélt háznál csak az utólagosan felhordott vakolatokat kell leverni és máris előtünnének a szebbnél-szebb kőkeretek és más részletek.

Kár volna ezek helyett a, talán nem is legjobb állapotban levő részletek helyett újat tervezni, sokkal helyesebb az eredeti részleteket megtisztítani és szükségszerint pótolni. Ezáltal elérhető az is, hogy nem kerülnek kedvesen naiv, kispolgári épületekre nehéz, klasszikus részek, és fordítva.

Vigyázni kell, hogy építészetben se hazudjunk.

Lehoczky György.

Hültt Dezső dr. újkori tanszékről.

A Műegyetemen megnyíló építészkiállításon felsőmagyarországi renaissance-stílusu (pártázatos) városház-terve szerepel.

Magyarság, 1925. Máj. 31.

Lehoczky György építészhallgató

Szerepel a Műegyetem építészet

kiállításán

Magyarság 1927 VI. 5

Lehoczky György, épitész

Nemzeti Ujság, 1933. nov. 11. /Kiáll. Budapest városépitési problémáiról./ A Gellért-szálló pálmakertjében.

~~Ha~~

Lehoczky György

tovább

~~Árkay Bertalan~~

~~Bierbauer Virgil~~

~~Gerlóczy Gedeon~~

~~Gregersen Hugó~~

~~Hoepfner Guidó~~

Lehoczky György

Naszay Miklós

Pogány Móric

Wittenbarth Győző

építesz

Szerepelnek nagyobb és kiválóbb tervekkel az alábbi kiállitáson

Nemzeti Ujság

1933. nov. 11. (Kiállitás Budapest városépitési problémairól.)

A Gellert szálló pálmakertjében

U. 3402.

10

16.Gárdonyi :Budapest okleveles

17.Emlékkonyv a magyar Akadémia

18. Horváth :Szent Domonkos Rend

19. Aquincumi orgona /Nagy L/3

2o.Scheer: Nová Architektura

21.Huszár:Kuruckor érmészete

22.Réau : L' art français

23.Áldásy : Cimertan.

24.Ugo Ojetti : Andrea Mantegna

25. Ojetti : Tiziano

26. Ojetti : Michetti

27. Paribeni : Giovanni Boldini

28. Ojetti La pittura ferrarese.

29. Duray : A váci céhek

30. Meszlényi : Az egri érsekség

31. Bakay Margit : Györgyi Alajos

32. Homér Lajos : Benczur Gyula

MDK

Lehotzky György építész

Bp. városépitési problémái. Vállalkozók Lapja. 1933. nov. 16.

M.D.K.

Lehoczky György, építész

tervét fogadtár el a Máv. Dinnyás-ádomás-ra hürt szürebbhorü pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

jan. 12. sz. 9. old.

Lehotzky György

építén

Tér és Forma, 1930

III. évf. 343-349.

Györgyi Dénes: A szabadságtéri épi-
téneti tervpályázat.

MDK

Lehoczky György

Katolikus templom terve

Horthy jub. kiáll. 1939. dec. Műcs. 17. 1.

~~Fiala Terenc~~

Lehoczky György

építészmérnök

A feltőkrisztinavárosi
uj plébániatemplom
modellje. Repr.

Magyarság képes
mell. 1934 aug. 5

fentich fetelmes
mivel

VASARNAPI KÖ
[illegible] BUDAPEST VIII. STÁH

Nagys.

Szentiványi Gyula
a Szépművészeti Muzeu
kára urnak

I.Lenke-tér 7.IV.4. B

MDK

Lehotzky György és Mattyók Aladár építész

I.dij

A Parádon épitendő fürdő tervpályázat döntése.
Vállalk.-Lapja, 1934. febr. 7. 5.l.

MDK

Lehoczky György

A Pesti Városháza 1935. 5. sz. 17.l.

Lehotzky György épitész

Strandfürdő épitk.

Tér és Forma, 1935 VIII. 321

MDK

Lehotzky György és Mattyók Aladár

tervezték az alábbi strandfürdőt.

Strandfürdő Parádon. Tér és Forma 1935. 11.sz.

MDK

Lehoczky György és Fiala Ferenc

A Németvölgyi-uti plébániatemplom,repr.

Fiatal magyar épitészek. Uj Magyarság Vasárnapja 1935. aug. 25.

MDK

Lehoczky György

A miskolci erdőigazgatóság palotája, repr.

Nyaraló Görömböly-Tapolcán, repr.

Magyaros ebédlőfülke, repr.

Fiatal magyar épitészek. Uj Magyarság Vasárnapja 1935. aug. 25.

MDK

Lehoczky György és Mattyók Aladár

A parádi fürdőépület, repr.

Fiatal magyar építészek. Uj Magyarság Vasárnapja 1935. aug. 25.

Lechotzky György
és Mattyók Aladár

tervezték az alábbi
strandfürdőt.

Tér és Forma
1935. 11. sz.
(Strandfürdő
Parádon.)

Lehoszky György, építész

M.D.K.

az öt egyenként 1200 p-ös díjak egyikét nyerte el a galyatetői gógszálló terv-pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1936. LVII. évf.

dec. 17. sz. 4 old.

Datum .....

Herrn Karl W. Hiersemann, Leipzig

Senden Sie aus Katalog Nr.
Please send from your catalogue no.
Veuillez m'envoyer de votre catalogue no.

666

Teil 1

Nr.	Stichwort	Preis

Name: .....

Ort: .....

Straße: .....

Postkarte

Firma

KARL W. HIERSEMANN

Buchhändler und Antiquar

LEIPZIG C1

Königstraße 29 • Postschließfach 163

MDK

Lehoczky György épitészmérnök

Az Uj Magyarság szerkesztőségéhez irott levélben tiltakozott a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Cikk: Ötvennyolc épitészmérnök tiltakozik a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Uj Magyarság, 1936.jan.5. 18.l.

M.D.K.

Leboczky György: építész

tervét fogadták el a MÁV. dinnyési állomás-épületének zártkörű tervpályázatán.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1939. 73. köt. 12. old.

MDK

Lehoczky György építész

Döntöttek a Pénzint. Közp. szabadságtéri székházának tervpályázatáról. Pesti Napló, 1937. jun. 25x 26.

MDK

Lehoczky György és Mettyók Aladár

tervezték a parádi strandfürdőt

Tér és Forma 1937. 9. sz. képpel.

Sebestyén György építész

Terv és Forma 1939. 11-12.

A háposztás megyeri uradalom
mi munkálatokásai sól

MDK

Lehoczky György

egyszobás lakóépületek terveire kiirt 150 pengős dijat kapott

A kislakásos tipusházak pályázatának eredménye.
Magyar Iparmüvészet 1940. 41.l.

MDK

Lehoczky György

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére.
Magyarország 1940. márc. 13. 10.l.

M.D.K.

Lehotzky György, építész

1000 p-ös első díjat nyert a Fő-utca, Vitér-utca és Gorshocsi-utca által hiálakult téren építendő protestáns helyőrségi templom terapályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

okt. 10. sz. 5. old.

Lehoczky György építész

M.D.K.

terve szerint épült fel az Elektromos Művek bemutató terme az 1940. évi Nemzetközi Vásáron.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.
máj. 1. sz. 4. old.

M.D.K.

Lehotzky György, építész

1000 p-ös első díjat nyert a Fő-utca-, Vitér-utca és Gorskocsi-utca körötti telken építendő protestáns helyőrségi templom terapályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

okt. 10. sz. 5. old.

Lehoczky György, építész

M.D.K.

a budapesti protestáns helyőrségi templom terv. pályázatain első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye,
1940. 74. köt. 221 t. old.

MDK

Lehoczky György

kétszobás lakóépületek terveire kiirt 2oo pengős dijat kapott

Kislakásos tipusházak pályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 194o. 41.l.

Lehotzky György, építész M.D.K.

a hat egyenként 1200 p-ös díjak egyikét nyerte el a debreceni gardasági tanintézet terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jan. 4. sz. 6. old.

Lehoczky György

az alabbi tervp.
I. díj.

ivód
Bajzát Imre:

Helyörséji [budai ref. és évang. körös] templom tervpályázat. MÉ. 1941.

16, 17. l. (távlati képpel és alaprajzzal.

Budapest
Hornyánszky V., 1902

MDK

Lehoczky György

Lehoczky Gy.: A stilusok és a politika a XX. században. Vasárnapi Ujság. Az Uj Magyarság. melléklete. 1938. febr. 27. 7.l.

Lehoczky György, építész M.D.K.

terve az egyik 500 p-ös díjat nyerte el a Pénz-intézeti Központ szabadságtéri ni székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

jul. 1. sz. 10. old.

М.В.К.

Vällaikoţök Iapţa. Bp. 1937. IVIII. évf.

82. old.

A keresztyén leányegyesület székháza. — Budapest, XI. Bocskay-út.

Főhomlokzat.

Bejárat.

F.: Keszeli.

Földszinti alaprajz.

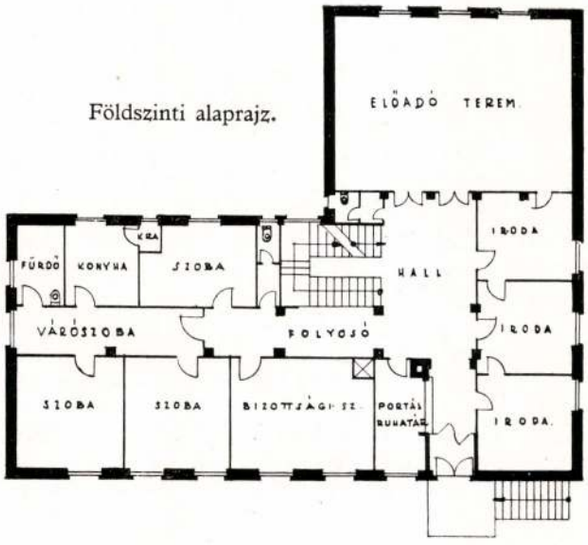

Emeleti alaprajz

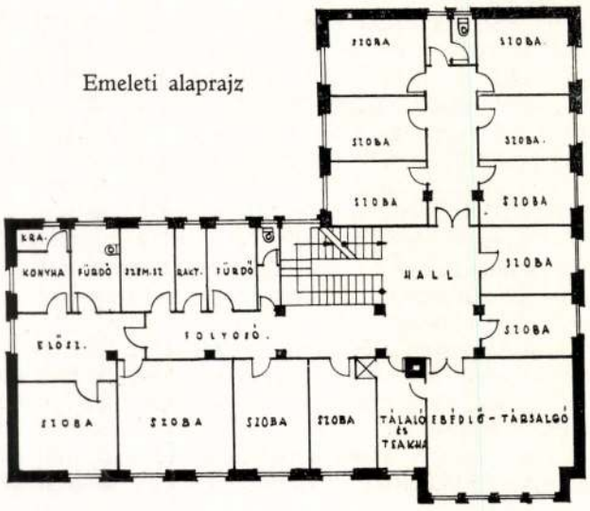

Építőtevékenységünk főgondja ma is a lakástermelés. Ennek jellemző típusait életformáink helyett sajnos az ú. n. spekuláció alakította ki. Napjainkban ott tartunk, hogy a lakások értelmetlen béklyói között sorvadnak el családok, maradnak ki nemzedékek. A jövőben igazi életszükségleteink számára kell lakásokat, *otthonokat* terveznünk és küzdenünk kell a telekuzsora, a lakásspekulánsok, a homlokzat-architektusok és a paragrafus paraziták ellen.

JAVASLAT A KÖZÉPPOLGÁRI ÉS A KISKERESETŰ CSALÁDOK LAKÁSAINAK ALAPRAJZI MEGJAVÍTÁSÁRA

DR. KOTSIS IVÁN
építész, műegyetemi ny. r. tanár.

A *középpolgári lakás* alaprajza a jobb lakhatás céljából reformálásra szorul. E tekintetben a magyar viszonyokból folyó megfontolások mellett közelednünk kell a nyugateurópai országok polgári lakástípusaihoz, vagyis a nálunk használatos kevés számú, egyenkint mindenre használt és egyformán elég nagyra méretezett szobák rendszeréről át kell térnünk a nagyobb számú, meghatározott rendeltetésű, és ehhez képest egyrészében lecsökkentett alapterületű szobákból álló lakásra, amelyek reprezentális tekintetben kevesebbet, lakókényelem szempontjából pedig többet nyujtanak a maiaknál.

Az átlag norma kialakításánál a háromgyermekes család igényei veendők alapul, ahol a szükséglet a következő: egy közös nappali étkező szoba (cca 25 m²), egy szülői háló (cca 16 m²), egy kétágyas gyermekszoba (cca 12 m²) és egy egyágyas gyermekszoba (cca 8 m²). A szobák száma tehát *négy*, melyből a nappali nagyobb, a három háló kisebb. A gyermekek nemenkint elkülönítve hálnak.

Az ilymódon beosztott lakás 128 m² területen megoldható (1. ábra); nagyobb kényelemmel, vagyis a mondottakon felül még egy közvetlen megvilágítású lakóhallal és loggiával 136 m² területen elfér (2. ábra). Ezzel szemben egy tipikus kétszoba — sötét — hallos lakás, amelynek beosztása egy ily öttagú átlagcsalád részére közismerten teljességgel alkalmatlan, mintegy 110 m² alapterületet igényel, tehát nem marad lényegesen alatta a javasolt alaprajzoknak, főként az 1. ábrában megrajzoltnak. Nagyobb lakásban pedig nem tud átlagjövedelmű polgárságunk elhelyezkedni a magas lakbér miatt, így mint legáltalánosabban elterjedt és még éppen hogy megfizethető bérű típusba, a kétszoba-hallosba van belekényszerítve, éspedig úgy Budapesten, mint a vidéki városokban, ahol a tisztviselő társadalomnak elhelyezkedése az alacsonyabb lakbérosztályok miatt még nehezebben oldható meg.

Budapesten a lakásoknak kereken a fele egyszobás, egynegyede kétszobás, egynyolcada háromszobás, és mindössze a fennmaradó egyetlen nyolcada négy-, illetve ennél többszobás.

A javasolt elrendezésű lakások Németországban 80—90 m² beépített összterületen oldhatók meg, éspedig azért ily kis területen, mert *a)* szobáik kisebbek, *b)* nem készítenek személyzeti szobát, lévén a polgári lakások nagy többségében bejáró személyzet, *c)* a törpehelyiségek, vagyis külön WC-fülke és kamra nem készülnek.

A kiskeresetű családok lakásainak helyes megoldása még égetőbb feladat. Itt az egyszoba-konyhás típus maradéktalan kizárásával oly alaprajzokat kell terveznünk, amelyeknél az ezeknél nem, vagy csak kevéssel nagyobb alapterületen mód nyílik több családtagnak lehetőség szerint elkülönített hálóhely biztosítására, ami itt mind egészségügyi, mind erkölcsi szempontokból már csak azért is fontos, mert a már említett és a főváros lakosságának felét befogadó egyszobás lakásokban az átlagos lakósűrű ség 3, 4.

Az egyszoba-konyhás lakás beépített összterülete alig marad az 50 m²-en alul; a 3—8. ábrákban javasolt tagolt alaprajzok összterületei 50 és 69 m² között mozognak; a lakókonyhás, főzőfülkés és hálófülkés elrendezések kombinációi.

Leggazdaságosabb csoportosítások a függőfolyosórendszer, amely ellentétben a vele szemben sűrűn hangoztatott érvekkel, erre a típusra az egyedül helyénvaló, világos elrendezést biztosító, őszinte alak, kevés lépcsőházat igényel, porolásra is alkalmas, és a lakásoknak keresztszellőztetését lehetővé teszi. Kedvező külső megjelenése egyedül a tervező építész képességén múlik.

A tisztálkodási lehetőséget a takaréktűzhely füstjével melegített, tehát pénzbe nem kerülő és nyomás alatt álló víztárolóban készített melegvízzel táplált zuhany szolgáltatja. A zuhanyfülke melegített helyiségbe nyíljék; legcélszerűbb a konyhába, annak egy fülkéjébe helyezni, avagy a lakókonyhába nyitni.

Bármilyen tagolású is a lakás, a takaréktűzhelyen kívül csak egyetlen kályha készíthető, mert többnek a fűtésére nem telik; a kisméretű hálófülkéknek nem kell külön fűtés.

Tekintve, hogy mindkét lakáskategória esetében gondosan mérlegelt takarékossággal kell eljárnunk, az alaprajz részleteinek megoldása csakis a berendezés egyidejű megtervezésével együtt készülhet.

A KERESZTYÉN LEÁNYEGYESÜLETEK NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK SZÉKHÁZA

Tervezte: *LEHOCZKY GYÖRGY* okl. építészmérnök.

Budapest legutóbb kifejlődött és az elmúlt tizenöt év változásait túl hűen visszatükröző városrészébe középületet tervezni: egyértelműen, t. i. a mai tárgyiasság jegyében meghatározott feladat — mondhatnák mai teoretikusaink. Lehoczky György is talán könnyebben engedett volna ennek a — ma már sokszor terrorizáló — felfogásnak, ha az új tárgyiasság stílusa, épülete közelében bárhol egy egységes, harmonikus utcaképet alkotott volna. Ennek hiányában méltán felmentve érezte magát, mert hisszük, hogy a mellette levő épület *architektúrájá*-hoz alkalmazkodást még a legmaibb teoretikus sem kívánhatta. Így lett Lehoczky műve üde, tiszta folt a sivár bérháztengerben.

Szerény anyagi eszközök birtokában levő szövetség, eleven, sok helyiséget kívánó egyesületi élet, művelt, jóízlésű látogatók: örök magyar feladat. A bérházakkal és egyebekkel beépített széles Bocskay-út egyik telke: az adottságok. Lehoczky megoldását sikerültnek tartjuk, mert őszinte, nemesen egyszerű, szerény, de nem igénytelen. *(K.)*

Építészet, 1941. 14–5. o.

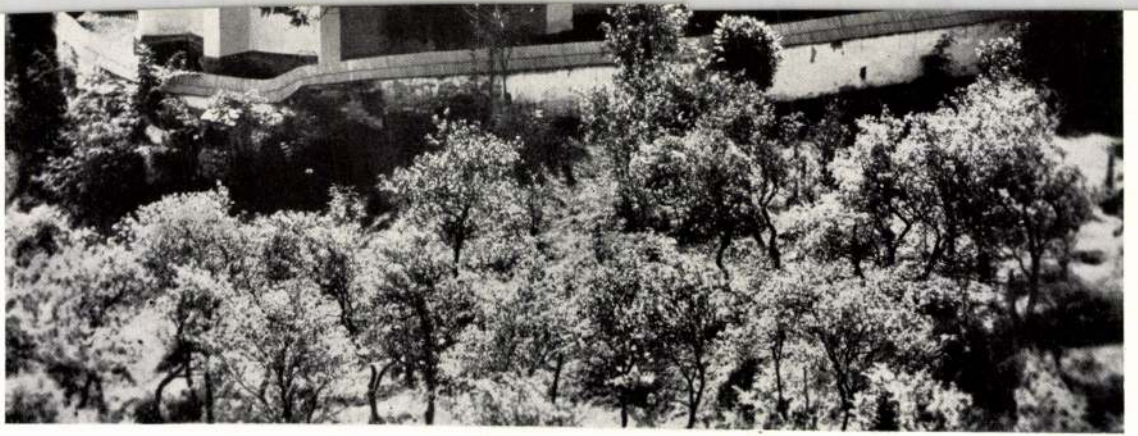

Magyarvalkó temploma.

F.: Fotofilm (Kolozsvár.)

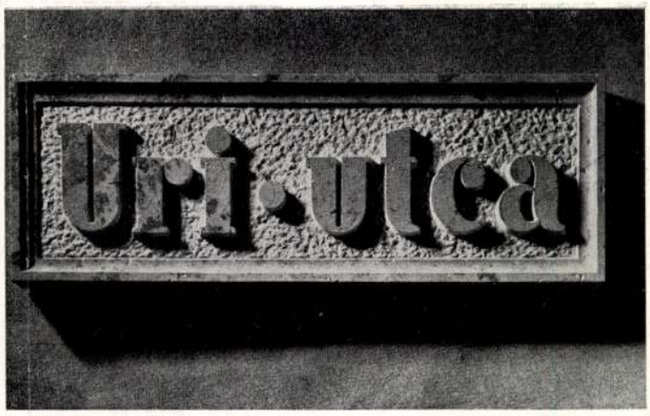

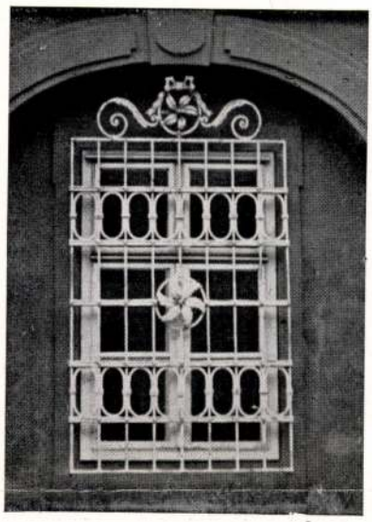

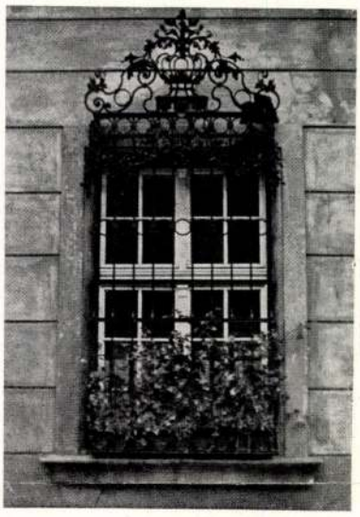

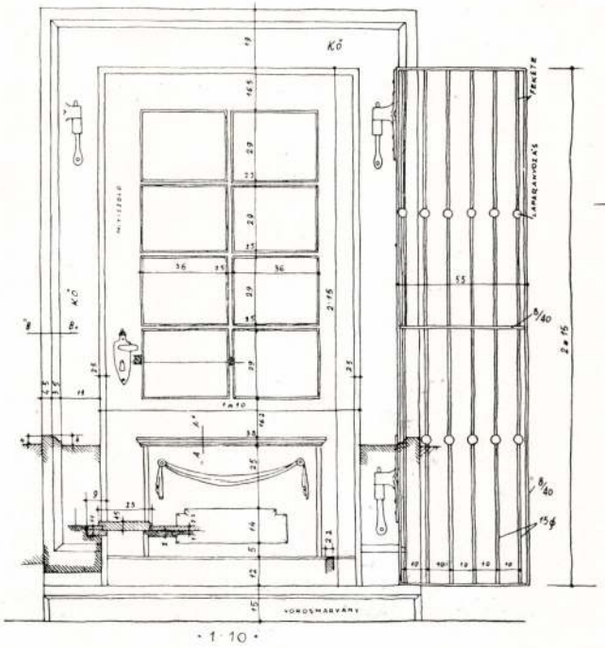

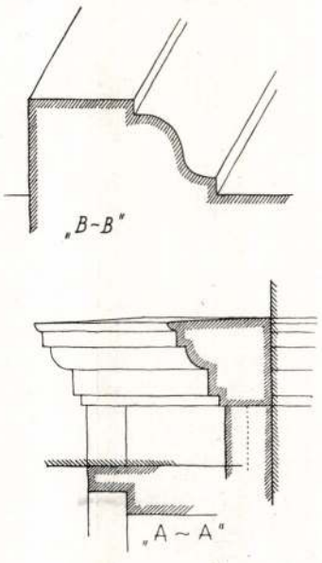

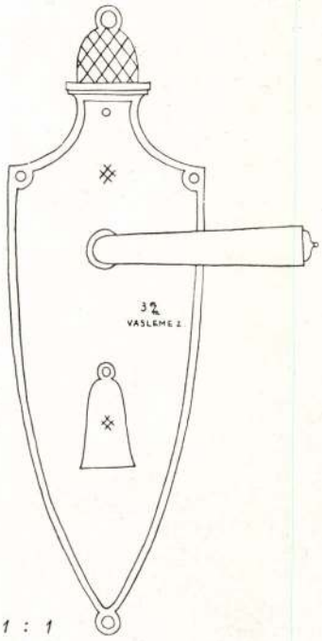

A vár hangulatába illő rácsok, javasolt új utcatáblák, lámpák és tervezett új boltkapú részletrajzai.

A gazda lakóháza.

TANYA EGY VITÉZI BIRTOKON

A tanya Budapest közelében, a balatoni műút mentén, körülbelül 100 holdas vitézi birtok közepén, a forgalmasabb műúttól kissé távolabb egy mellékút mentén épült.

Az épületek egy zárt négyszögletes tanyaudvart kereteznek körül. A bejárat felé, hűvös északra nyílik a gazda tornáca, keletre fekvő irodával. Ugyanez épület másik oldalán fekszik az ispán lakása, déli ablakából az egész tanyaudvar áttekinthető.

Keletre néznek az istállóépület ablakai és ajtói. Az istálló padlásának egy részén magtár van. Itt a födém kátránypapírral van gondosan szigetelve.

Az udvarra néző oszlopos tornácról nyílnak a cseléd-lakások, ezeknek szobái is keletre néznek. Minden cseléd-lakáshoz egy-egy verem, egy-egy tyúkóllal kombinált disznóól és egy közös sütőház tartozik.

Az uralkodó szél irányára merőlegesen húzódik a kukoricagóré, amely alatt szerszámkamrák vannak. A góré eltakarja szemünk elől a közelben lévő trágyadombot és a disznóólakat.

Az udvar közepén zárt kút van, beton itató vályuval.

A tervező a magyar parasztépítkezés egyszerű formáit alkalmazta épületein.

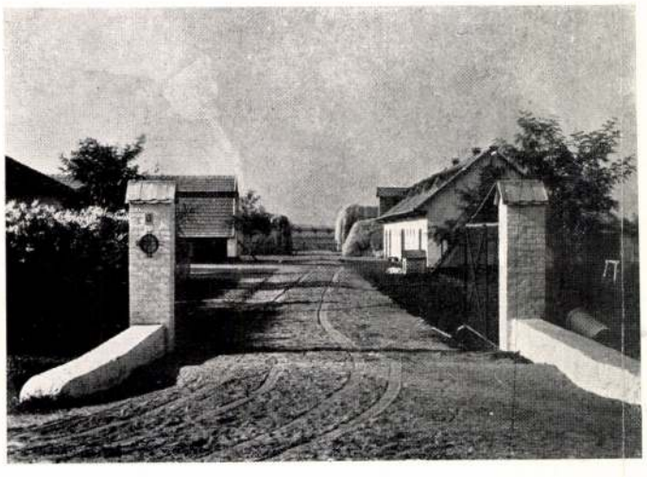

A tanya bejárata.

Cselédház tornáca.

Lehoczky György

elmult hete

Kuncz Ödön egyetemi tanár beszél az ifjuság október 6-iki gyászünnepén

Nap-nap után friss koszorut kap a Névtelen Hös emlékköve

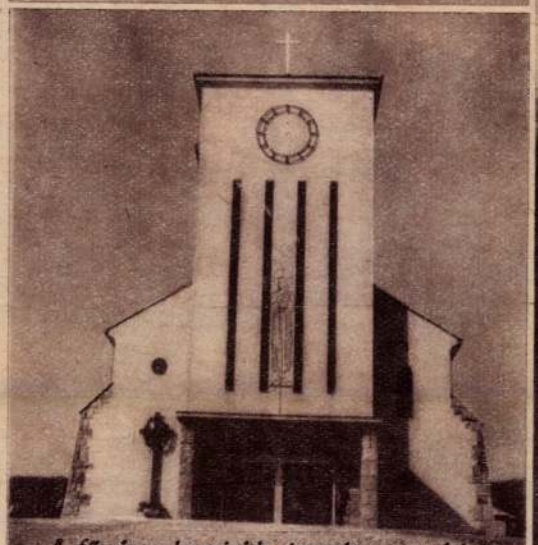

A fövaros legujabb temploma a felső Krisztinavárosban. Tervezték: Fiala Ferenc és Lehoczky György épitész-mérnökök

Az országos református tanitóegyesület kongresszusáról: Balogh Jenő (1), Baltazár Dezső (2), Petri Pál (3), Ravász László (4)

A világhirü Westminster-kórus nagysikerrel hangversenyezett a Vigadóban

Fotoriport a tokaji szüreti hétről

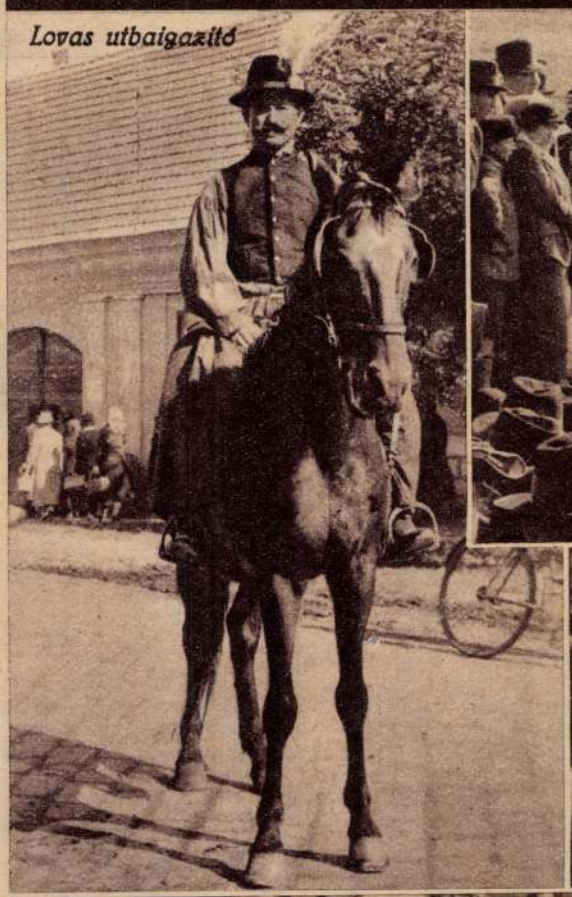

Lovas utbaigazító

Külföldi vendégek a mikrofon előtt

Hadd legyen miben hazavinni az aszút!

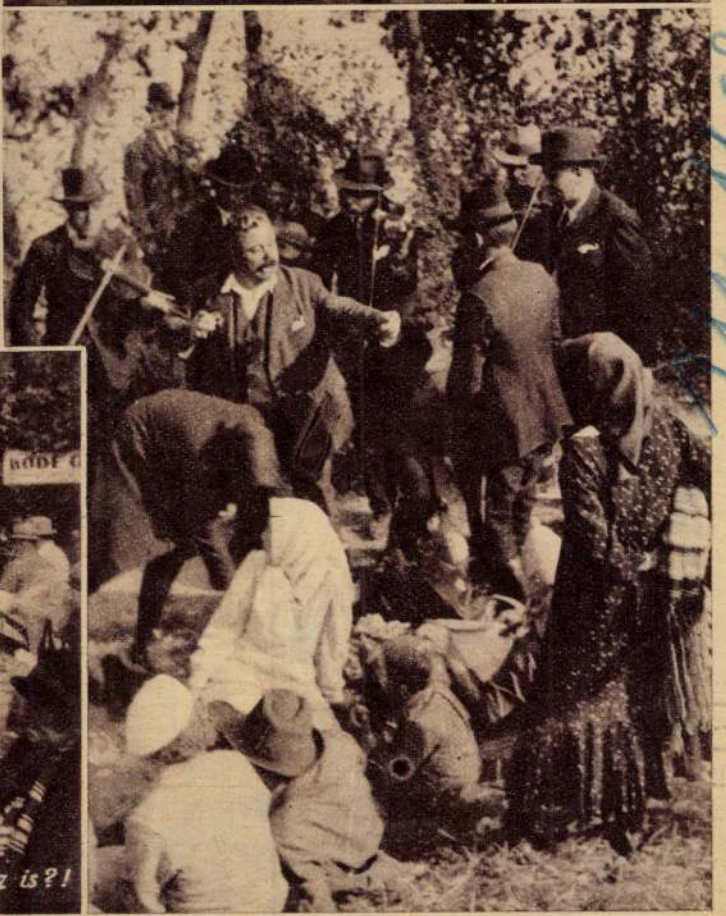

Miért ne keresne a cigány is?!

Az Magyarság 1934 okt. 14.

Lehoczky György MDK

Katolikus templom terve

Református templom terve

Mücsarnok 1939 dec-1940 január

Az új magyar építőművészet kialakulása. III.

ves életmegnyilvánulás: tényezője mindig a történő élet és sohasem az élet fölé, vagy mellé konstruált elmélet.

A magyar paraszt — akinek házaiban az új magyar építőművészet fundamentumait nyomoztuk — organikusan alkotott. Egyetlen „programmja" volt: ő maga. Szükségletei, eszközei, anyagai és — formaérzéke.

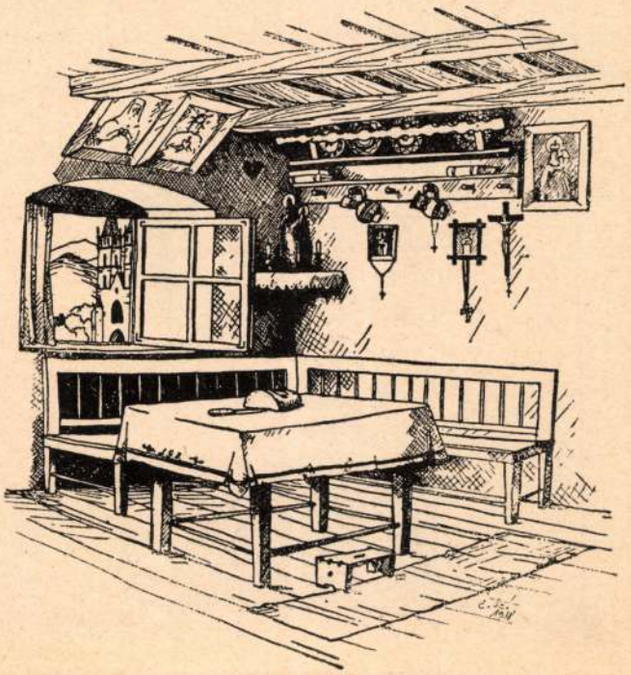

LEHOCZKY GYÖRGY: NÉPI HAGYOMÁNYOK NYOMÁN KIALAKÍTOTT FELVIDÉKI MAGYAR HÁZTÍPUS TERVE.
György Lehoczky: Entwurf eines auf Grund völkischer Traditionen modellierten oberungarischen Haustypus. — György Lehoczky: Progetto per una casa nell'Alta Ungheria, foggiata su motivi tradizionali popolari.

Szükségletei: életformájában, eszközei: az építőművesség falusi fejlettségi fokában, anyagai: fában, kőben s mindabban, amit szekértávolságban talált — adva voltak. Formaérzéke is legnagyobbrészt emberi, faji adottsága volt, kiegészítve apáitól tanult tudományával és a városon kapott (hol jó, hol rossz) benyomásaival. Tehát: programm és elmélet a magyar paraszt építőmunkájában ismeretlen tényező volt.

Világos tehát, miért jön a kibontakozás a kis házak, a parasztházak felől. Mert itt lelhetjük meg az organikus építőművészeti alkotó munka elsődleges tényezőit. Ezek az építők nem ismertek sem mérnökszemléletet, sem forma-romantikát, nem esztétizáltak s nem ideológizáltak. Egyszerűen: lakóházat építettek, úgy, hogy a házban lakni tudjanak, úgy, hogy örömük teljék.

A felkutató építész tehát nem romantikáért megy a faluba. A népi építészet jelentőségének hangoztatása kétségtelenül párhuzamos tünete a falukutató mozgalmaknak, de máris elébe ugrott egy lépéssel: világosan megmondja a tennivalókat. Wigandék és Kósék, mint Debreczeni László helyesen megállapítja[1] a népi hagyományokban még csak az esztétikát látták, mi azonban már organikusan szemléljük a nép építészeti hagyományait.

Az utolsó évtizedben, de különösen az évtized második felében mind határozottabb tünetekben bontakozik ki az új irány, amelyben az új magyar építőművészeti szemlélet alapjait ismerhetjük fel.

A magyar nemzeti építészetről 1933-ban rendezett sajtó-ankét[2] az első lelkiismeretvizsgálat. Abban az időben veti fel az ankétot rendező lap a magyar formanyelv kérdését, amikor teljes a nyugati, a „Neue Sachlichkeit" jelszavával betörő áramlat hatása, amikor már a magyar falu korszerűsítését is lapostetejű kis házak építésével képzelik el bizonyos csoportok. Jellemző ezekre az időkre, hogy a nemzeti építészet gondolatának felújítását az építészközvéleményt irányító szaksajtó új „tulipános mozgalomnak", a „mütyürke" erőszakos feltámasztásának nevezte, holott, mint olvassuk, az ankét rendezői világosan megmondták: „jól tudjuk,[3] hogy a művészet mesterségesen nem nacionalizálható, ha az természeténél fogva és szükségszerűen nem nacionális".

Az új nemzeti törekvéseket éppen ez a két elv jellemzi: a természetesség (tehát az organikus szemlélet) és a szükségszerűség (tehát a cél és az adottságok). Az építészeti falukutatás képviselői ma már egyhangúan azt a tanulságot vonják le kutatómunkájuk eredményeiből, hogy a magyar nép építészetét a természetesség és a szükségszerűség jellemzik.

Tóth Kálmán a népi építészetet alakító tényezőket az időjárás elleni védekezésben, a gazdasági szempontok figyelembevételében és a paraszti életforma elemi szükségleteinek egyszerű kielégítésében látja.[4]

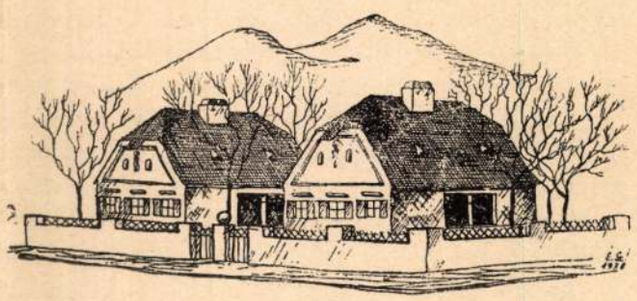

LEHOCZKY GYÖRGY: NÉPI HAGYOMÁNYOK NYOMÁN KIALAKÍTOTT FELVIDÉKI MAGYAR HÁZTÍPUS TERVE.
György Lehoczky: Entwurf eines auf Grund völkischer Traditionen modellierten oberungarischen Haustypus. — György Lehoczky: Progetto per una casa nell'Alta Ungheria, foggiata su motivi tradizionali popolari.

Ebből következnek a magyar építészet ismertetőjegyei: az egyszerűség, a tisztaság és az erő.

Debreczeni László Erdélyben hasonló tapasztalatokra jut: „A nép régen, amíg idegen szellem nem hatott rá károsan — írja — s a külváros nem fertőzte meg ízlését: egyszerűen és gyakorlatiasan épített. Úgyszólván minden díszítés a szerkezetből eredt".[5]

Szépművészet 1942. 2.

„A magyar stílust nem kell megcsinálni, csak meg kell látni" — írja vitéz Nászay Miklós — s mondanivalójának lényege pontosan egyezik az előbbiekkel: a ház legyen anyagszerű és célszerű.[3]

Antal Dezső az építészeti falukutatás modern úttörője a *Szépművészet* előbbi számában építészetünk jellemző vonásait ugyancsak a józan célszerűségben, a gazdaságosságban és a célszerű szerkezetekben jelöli meg. De hozzáteszi: hogy nem elégedhetünk meg azzal, hogy felvételezzük rajzokban és fényképekben a jellegzetes falusi építkezési adottságokat, sokkal fontosabb az, hogy a sajátos magyar észjárást, a magyar szellemiséget is felismerjük s rendelkezzünk a magyar faji tulajdonságokban gyökerező intuicióval.

A nyáron lezajlott erdélyi kutatómunka legfiatalabb építészei, akik Észak-Erdély egész területét feldolgozták s 2000 fényképpel s közel 4000 felméréssel tértek vissza, már a falusi házakról a közelmultban készített tetszetős felvételeket is romantikának s esztetizálásnak minősítik. Tanulmányaikban behatoltak a házak legrejtettebb szerkezeti titkaiba és a helyszínrajztól, a bútorok fakötéseinek minden részletéig, méretpontos adatokat jegyeztek fel.

Ime: az utolsó 4—5 esztendőben kialakult, az egyoldalú, közel nyugati hatás reakciójaként jelentkező legújabb nemzeti törekvések rövid keresztmetszete.

Kétségtelen, hogy e törekvésekben bontakozik ki az új magyar építőművészeti szemlélet gerince. Ezekben a felismerésekben csendül össze a magyar és a korszerű gondolat (amely a háborút követő idegen áramlatban összeütközött s építészetünket válságba sodorta). A paraszti építészet felismert elvei: a célszerűség, az anyagszerűség és a gazdaságosság pontosan egyeznek a modern építészet alapelveivel.[7] Egyeznek, de a megvalósítás síkján mégis különböznek. Ugyanis: a magyarországi modern építészetben a célszerűség, az anyagszerűség és gazdaságosság elve elsikkadt, jelszó és ürügy lett belőle. Egyfelől a spekuláció, másfelől a jelszavakat jellemző fikciók vonalára siklott. S mi az eredmény? Élettelen, merev, elméletes formalizmus. Tehát nem élő és eleven építőművészet.

A kis házak, a paraszthazak felől jelentkező kibontakozás első és döntő ténye: az új irány felismerte a spekuláció és fikciómentes racionalizmust: a természetességet és a szükségszerűséget!

De felismert még valamit, ami döntő és lényeges tényezője az új építőművészeti szemléletnek; amire Antal Dezső is figyelmeztet: a magyar fajiságban gyökerező intuíciót.

*

Az új magyar építőművészeti szemlélet alapjait tehát az építészeti falukutatás legújabb eredményeiben ismerhetjük fel. Ezek :

a) a célszerűség (a sajátos magyar szükségletek spekuláció- és fikciómentes, tehát a szükségletből természetesen követhető, igények kielégítése),

b) az anyagszerűség (nem a divatos, hanem a célnak legmegfelelőbb és az adott építkezésnél leggazdaságosabban felhasználható és beszerezhető anyagok alkalmazása),

c) a gazdaságosság (az adott célt legelőnyösebben megvalósító anyagok, szerkezetek s építési módszerek alkalmazása),

A MAGYAR PARASZTHÁZ CÉLSZERŰ, KONSTRUKTÍV ÉS ANYAGSZERŰ SZERKEZETI ÉSZJÁRÁSÁNAK PÉLDÁJA

Beispiel der rationellen, konstruktiven und stoffgerechten Baugesinnung des ungarischen Bauernhauses. — Tipico esempio della casa contadina ungherese, di costruzione razionale e confacente alla materia edilizia impiegata.

d) a magyar építőészjárás (a faji tulajdonságokban gyökerező intuíció, a művészeti alkotómunka el nem sajátítható adottságai).

A magyar építőművészetet „esztétikai programmal" kialakítani nem lehet. Építészetünk éppúgy a történő élet produktuma, mint egész történelmünk. Fejlődésében lehetnek válságos korszakok, de az események a pusztíthatatlan magyar alkotóerőt minden válságos pillanatban életrehívják. Az irodalom már számtalanszor utat nyitott a nemzeti lélek megtartó erői előtt: most az építészeten a sor: egy szociális korszak legszociálisabb művészetén.

CSABA REZSŐ

[1] „Egyedül vagyunk" 1939. 1. sz.
[2] Építőmunka 1933. 8—9—10. sz.
[3] „Egyedül vagyunk" 1939. 2. sz.
[4] u. o. 1. sz.
[5] V. ö. Antal Dezső cikkével „Szépművészet", 1941. nov.

Lehoczky György

Fiatal magyar építészek

Lehoczky György munkáiból

A miskolci erdőigazgatóság palotája

A Németvölgyi-uti plébániatemplom
(Lehoczky György és Fiala Ferenc alkotása)

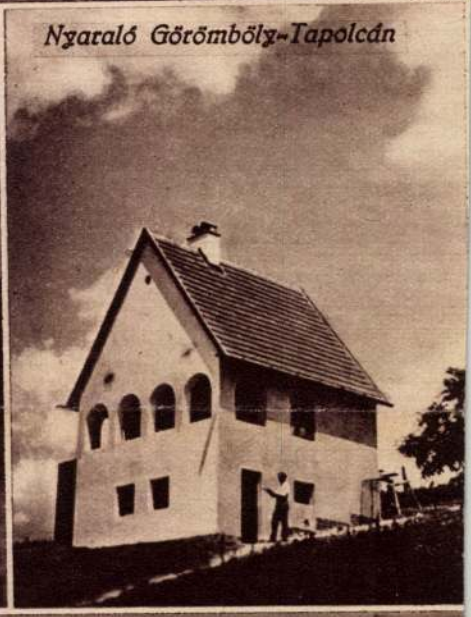

Nyaraló Görömböly-Tapolcán

A paddi fürdőépület
(Lehoczky György és Mattyók Aladár munkája)

Ujmagyarság Vasárnapja 1935

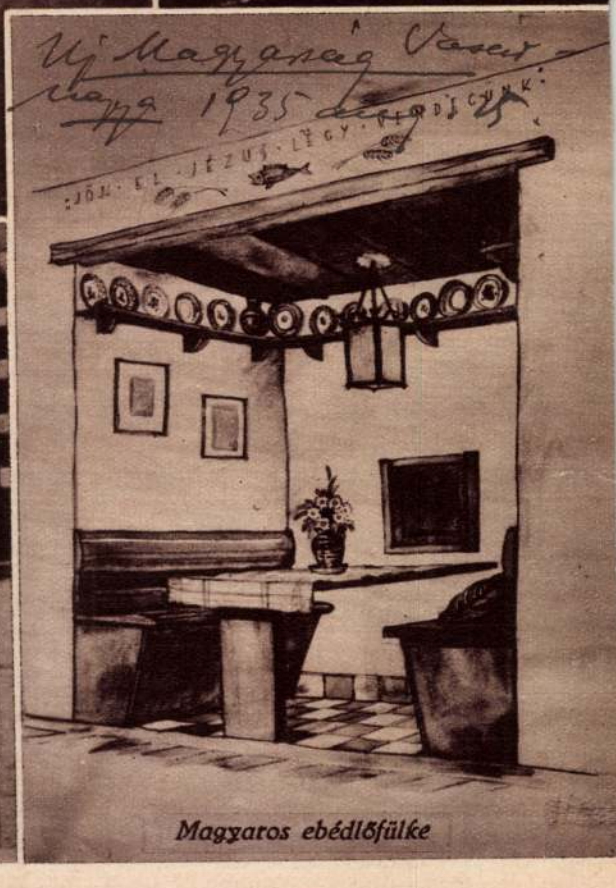

Magyaros ebédlőfülke

Északon

cikkeihez)

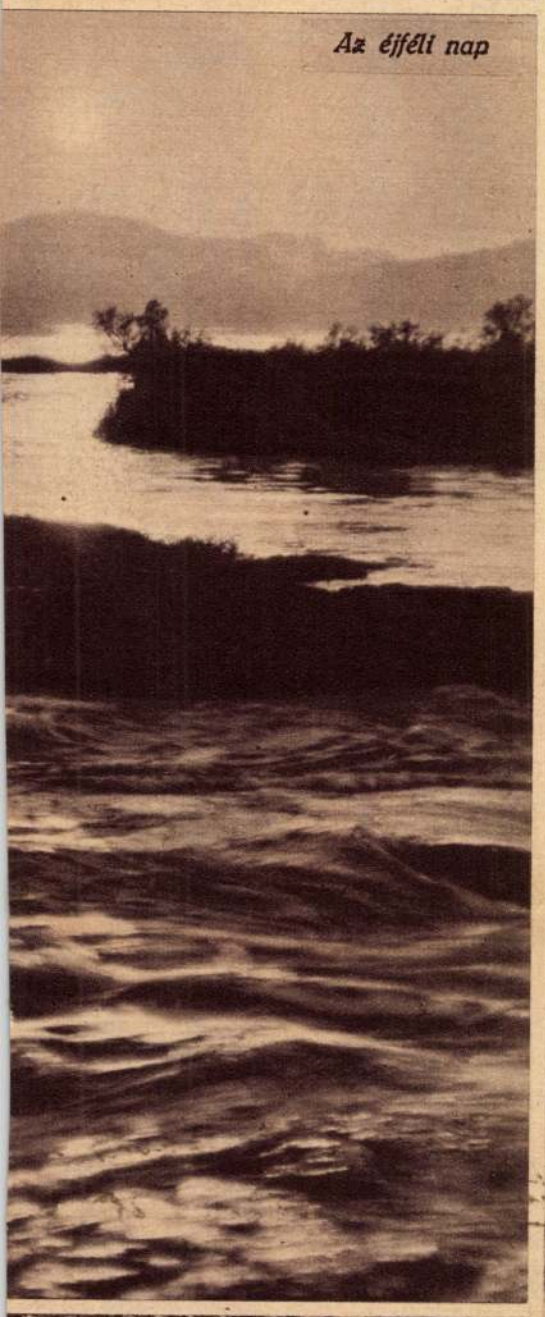

Az éjféli nap

Hegyivasutak szállitják a Loussavara gazdag érc-kincseit

Öreg halász

Kilátás a Riddarholmenen át

Lehoczky Ivréné

kvanikus

Kiállítása volt a tokaji parthaz-

ban.

Kiállítás...

Eszakmagyarország 1970 II. 11. 7.

Lehóczky Imréné

Keramikus

Tizenhárom éving festőként dolgozott a Bodrogkeresztúri Kerámia Szövetkezetben. Meghívést kapott a szerenni járásból

Őskerámia: modern művének

Ésiakmagyarország 1970 II. 19. 4.

Lehóczky Ineréné
kerámikus

A Bodrogkeresztúri kerámiaktu kerámikusa. Kiállítása volt Tokajban.

Ésrahmagyarország 1970 II. 6.8.

Lehoczky Imréné
iparművén

1970-ben Tokajban kiállítása lesz.

Pezsgőműv.-i élet...
Északmagyarország 1970 I. 8-4:

Lehoczky Imréné keramikus

Februárban kiáhítása lesz Tokajban

(benedek): Pezsgő művészeti élet Tokajban

Észak magyarország 1970 I. 8

Lehóczky Mnméné
(Zenámia)

Kiállítása Tokajban

Szakmagyarország, Miskolc
1970. feb. 6.

Lehocsky Juréné keramikus

Kiállítása nyílik Tokajban

feb. 7-én

Kelet-magyarország 1970 I. 16

Leho [Lehovsky]. grafikus MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Hóvége

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 24.

Leho [Lehoczky], karikaturista MDK

Grúnyrajz:

Repr

4.

— : Napi két dobor

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 19.

Lehoczki Andrené keramikus
Bodrogkeresztúron él
Szerepel az alábbi tárlaton

Berecz József: Ujhelyi tárlat 70

Északmagyarország 1970 X. 31

MDK

Lehoczky Henrik

Kiállitási hir

Magyar vasutas 1968 juli.17.

Lehoczky Henrik

Említve

Péter Imre: A vasutas Zápolnuj — vérzek országos kiállítása

Nagyvilág, Bp. 1970. sep. 45. l.

Lehocky Károly

dolinai, festő

Brogyányi Kálmán: Festő-

müvészet Szlovenszkón.

Kassa 1931. 41. l.

BUDAPEST

Lehotský Karol

l.

Wagner Profil

37.l. 12,13.t

esonders Architekten haben auch nach
kt, so der Mantuaner Giovanni Landi
im Dienste Gabriel Bethlens. Sie
sburger Palast des grossen Fürsten
ıtung der Magna Curia von Déva An-
s Fürsten. Die vier vorspringenden,
die ältere Form der siebenbürgischen
ezeichnend und lassen darauf schliessen,
en aufgeführt ist. Über dem Hauptpor-
auch die schöne baluster geschmückte
erwähnen. Der Dachstuhl wurde in der
erts erneuert. Auch das Grabmal Gab-
nes Italieners, des Antonio Castello.
thlens in der Fürstenwürde, Georg
in seinem Dienst,

Lehoczki István

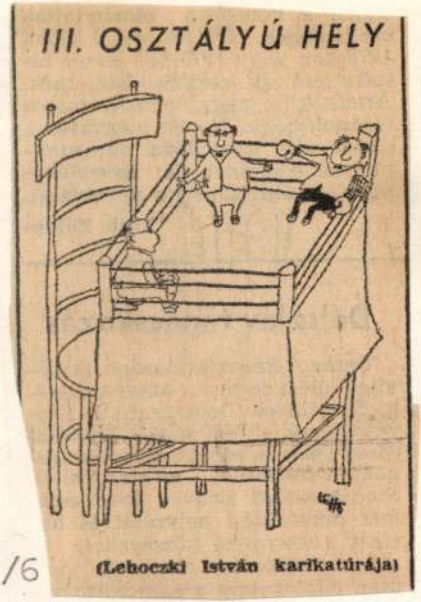

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1976/117/6

Lehoczki István

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/5/6

Lexhoczki István

Magyar Hirlap 1976/lol/7

Lehoczki István

Ma

TAKARÉKOS CSALÁD

Minden évben beteszünk egy gyereket állami gondozásba ...

(Lehoczki István karikatúrája)

nagyobb segítséget kapjanak. Az iskolákat ugyanis gyakran éri vád, hogy a végzett fiatalok csupán egy-két évi üzemi gyakorlat

Több hazai függönyt!

A hazai függö

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/

Társadalomtudományi kar

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

— És ha előbb elcserélném egy háromszobás budaira? ...

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

A MI KIS FELVONULÁSUNK

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Vietnami békeharcosok Veszprém megyében

Az Országos Béketanács vendégeként *Le Thoan Thunak*, a Vietnami Dolgozók Pártja Központi Bizottsága póttagjának, a

gyár teljes kapacitasat lekoti a váltók, kitérők, átszelések és tartaléklakatrészek gyártása. Hatalmas munka vár rájuk is a vasútkorszerűsítés során.

Kóbor László

212/6

Magyar Hirlap 1976/212/6

Lehoczki István

— *Azért járok be Pestre, mert két kilométert kellene gyalogolnom az állami gazdaságig.*

(Lehoczki István karikatúrája)

[illegible] fennáll szabálytalanságok ko- [illegible] Bota Éva

Lexhoczki István

Magyar Hirlap 1976/214

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magy

Lehoczki István

— *Nagyon tévedsz, a darab pontos műfaji meghatározása nem zenés bohózat, hanem rock-kabaré!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lechoczi István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lechoczky István

Magyar Hirlap 1976/78/6

(Lechoczki István karikatúrája)

Lechoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1976/79/6

Lehoczki Istávn

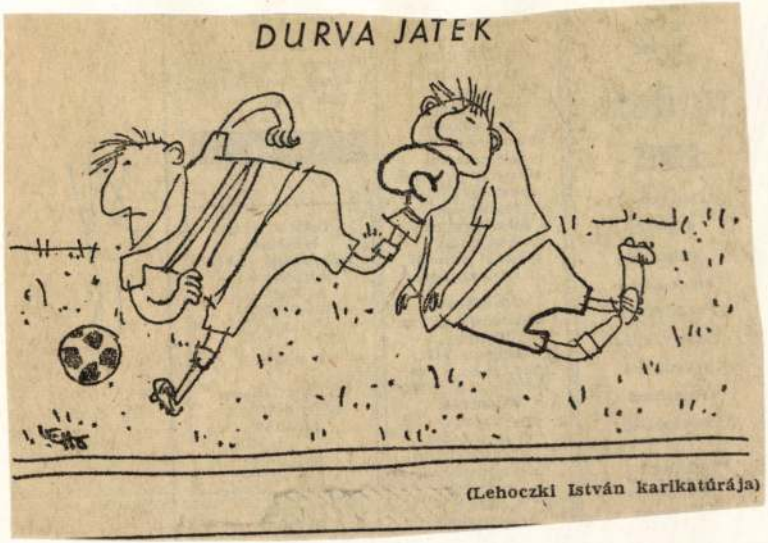

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

L ehoczki István

FEJLŐDŐ FALU

— *A beategyüttesünk visszaalakult citerazenekarrá!*

(Lehoczky István karikatúrája)

zoje —, *de így is ért legalább*
),85 pontot. Ennyivel pedig Mont-
realba is nyerni lehet!

Molnár, Donáth

BARÁTSÁGOS LABDARÚGÓ-MÉ
KÖZES Párizsban: Franciaország
Csehszlovákia 2:2.

ROMÁNIA JUTOTT a jégkoron
világbajnokság A csoportjába, miut
a Svájcban megrendezett B csop

Lehoczki István

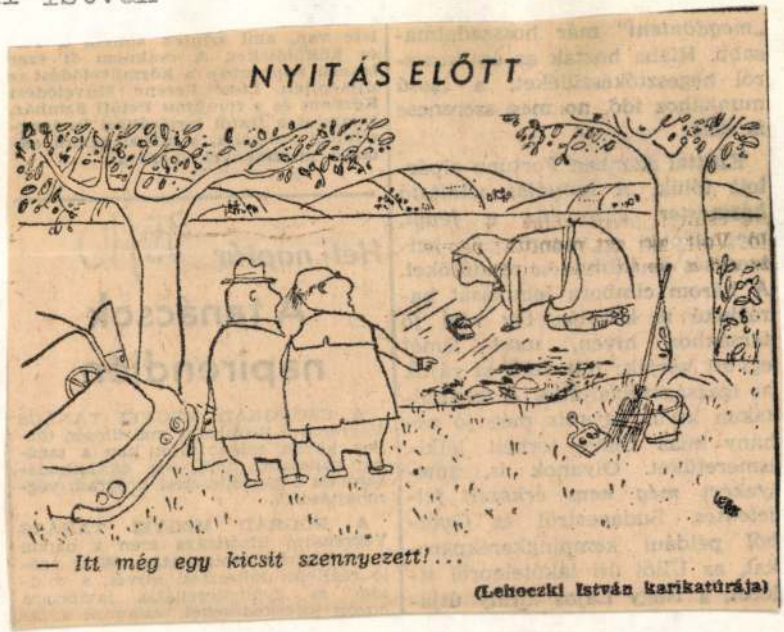

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1976/loo/6

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

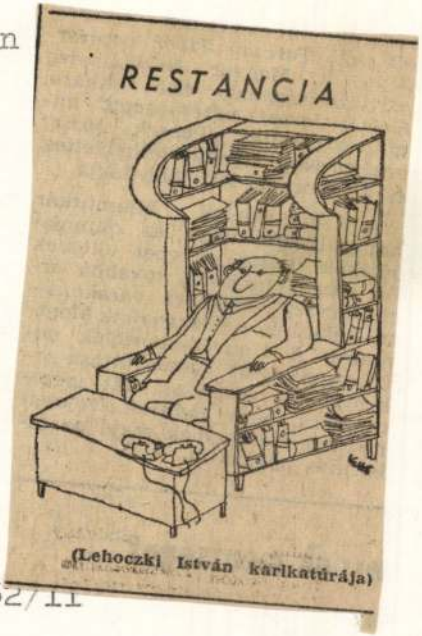

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1976/52/II

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/56/1

Lehoczki István

Magyar

Lehoczki István

Magyar Hírlap 1976/33/11

Lechoczki István

— Nagyon lelkiismeretes dolgozó! Mindennap bejön 10 percre levezetni a tornát!

(Lehoczki István karikatúrája)

mezőgazdaság- és élelmiszer-ellátás, valamint a közegészségügy

járul hozzá a kőolaj-exportáló országok szervezetének (OPEC)

Lehoczki István

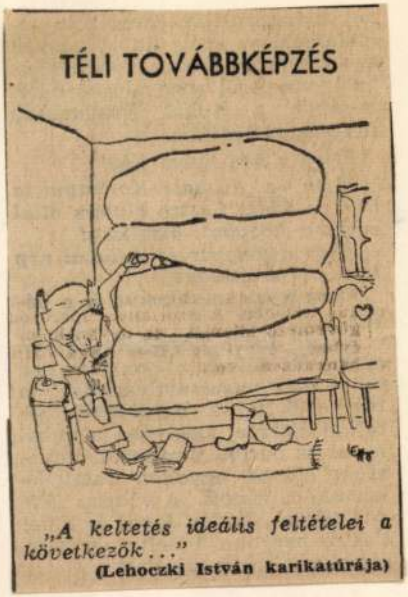

Magyar Hirlap 1975/330/8

Lehoczki István

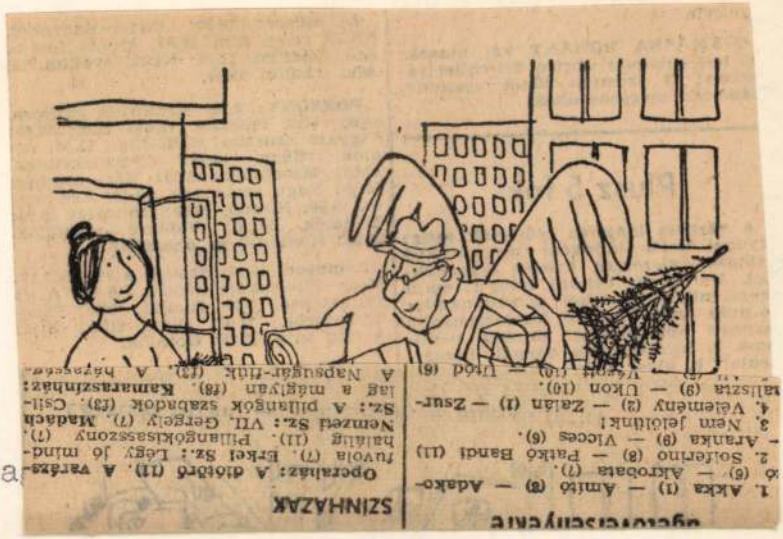

SZÍNHÁZAK

Operaház: A diótörő (11). A varázsfuvola (7). Erkel Sz.: Légy jó mindhalálig (11). Pillangókisasszony (7). **Nemzeti Sz.:** VII. Gergely (7). **Madách Sz.:** A pillangók szabadok (f3). Csillag a máglyán (f8). **Kamaraszínház:** A Napsugár-fiúk (f3). A hágasszé-

ugetoverseny ekre

1. Akka (1) — Amitó (8) — Adakoró (6) — Akrobata (7).
2. Solferino (8) — Patkó Bandi (11) — Aranka (9) — Vicces (6).
3. Nem jelölünk!
4. Vélemény (2) — Zalán (1) — Zsurtaliszta (9) — Ukon (10).

Lehoczki Istcán

Magyar Hirlap 1975/337/4

VÁLLALATI ÜNNEPSÉGSOROZAT

— *Munkaidő után folytatjuk a „Zöld Bagoly"-ban!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

GARAY-PIAC

— Hordd el magad innen, ez az én standom!

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar Hírlap 1976/8/8

Lehoczki István

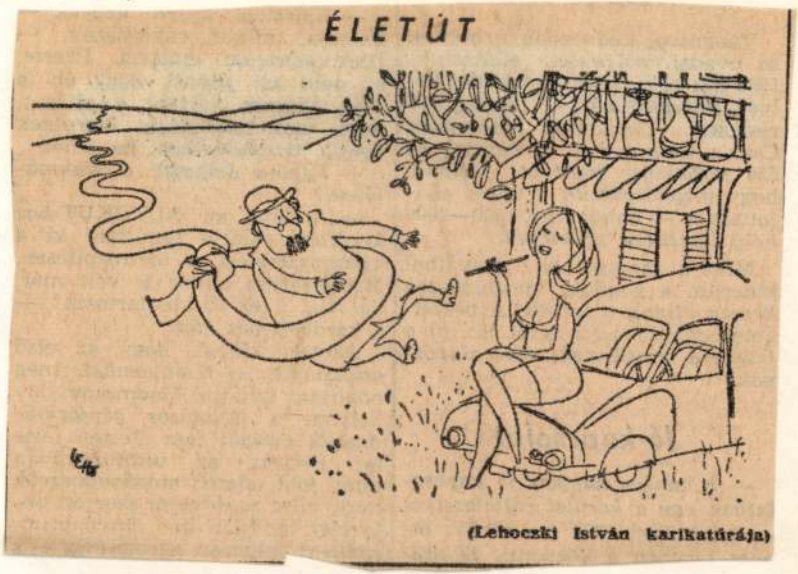

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/7/6

Lehoczki István

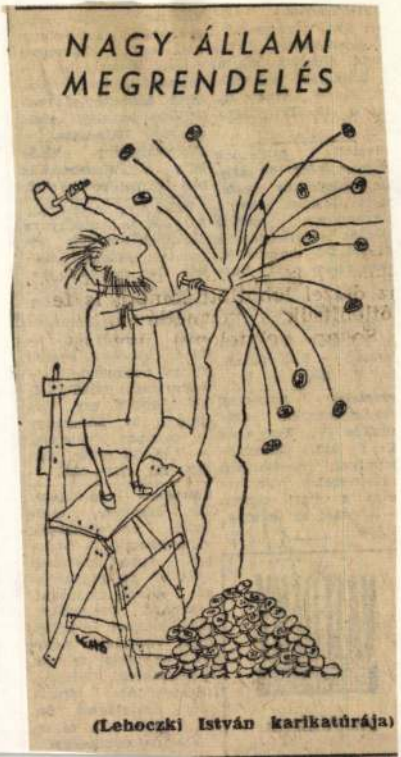

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1976/57/13

testesül meg. Bár ezidáig *nem találtunk kivitelezőre...*

A hatvanas évek végén épült Táncsics Mihály utcai üzletsor bárhol megállná a helyét. Tisztítófiókja korszerű automatákkal dolgozik. A fodrászat kirakatának hirdetése szerint az itt dolgozók [illegible] is kiválóra vizsgáz-

ségesboltok csak termelői bort árusíthatnak.)

Így érhették csak el azt a ritka eredményt, hogy az italforgalom helyett *az ételértékesítés nőtt* — igaz, nem sokkal.

Elek Lenke

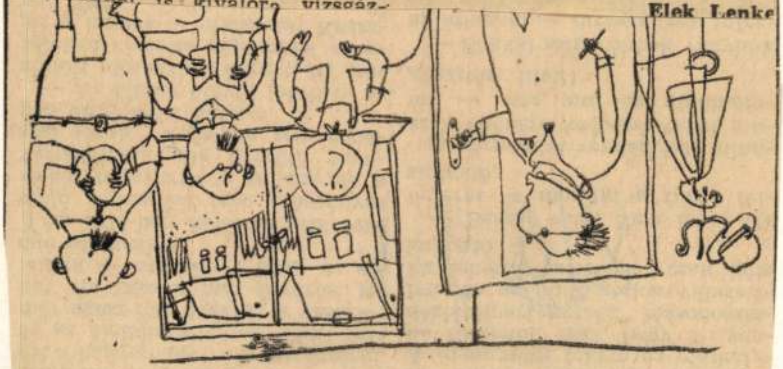

ORVOSI TANÁCS

Lehoczki István

Lechoczki István

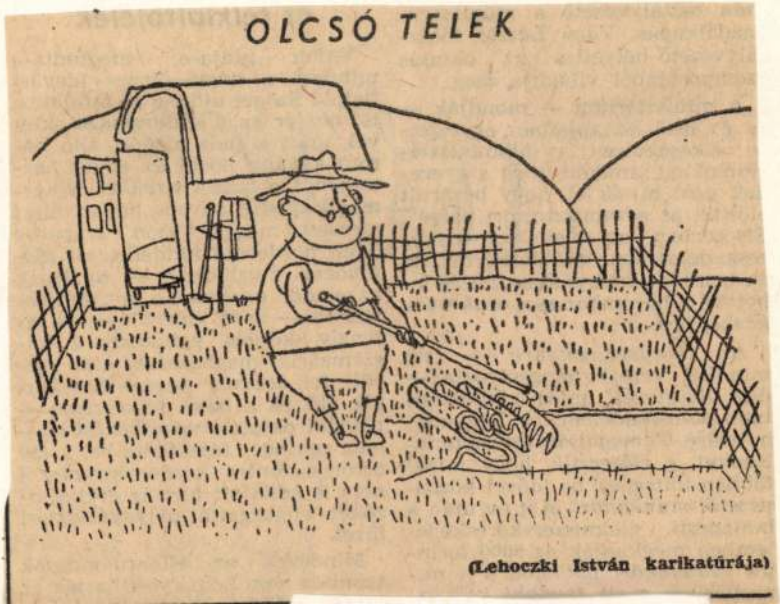

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar

Lechoczki István

ÉBRESZTŐ TÉVÉ AZ OLIMPIA IDEJÉN

Mint a vallalatnal elmondták minden éjjel feltöltik a tárolómedencéket, és most már minden reggel 130—140 ezer köbméter víztartalékkészlettel „nyitnak".

A tömlős locsolási tilalma ideiglenesen a hét végére ismételfüggesztik. E szerint július 17 én, szombaton 0 órától július 18

elszámolni, es ezt a merlegbeszamolóban és a bevallásban külön fel kell tüntetni. Meggyőződésünk, hogy az ilyen módosítások úgy nyugtázhatók: folytatása következik. [16/1976. (VI. 29.) ÉVM sz. rendelet; Magyar Közlöny 52. sz.]

168/10

Magyar Hirlap 1976/168/10

L ehocz

Magyar

— *Ne aludjon, sóhajtson!*

(Lehoczki István karikatúrája

Lehoczki István

— Szeptemberig zárva leszünk. A nagy idegenforgalom miatt a személyzet háromhónapos nyelvtanfolyamon vesz részt.

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

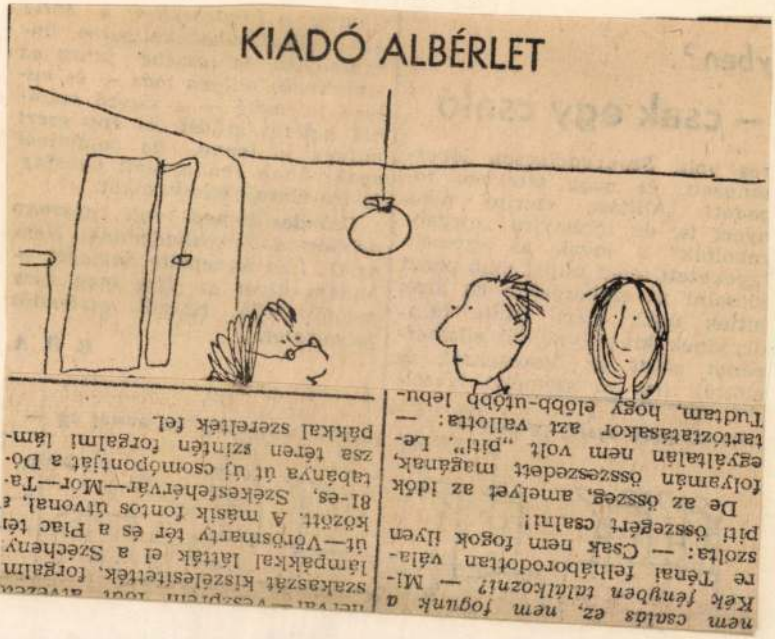
KIADÓ ALBÉRLET

nem csalás ez, nem fogunk a Kék fényben találkozni? — Mire Ténai felháborodottan válaszolta: — Csak nem fogok ilyen piti összegért csalni!

De az összeg, amelyet az idők folyamán összeszedett magának, egyáltalán nem volt „piti". Letartóztatásakor azt vallotta: — Tudtam, hogy előbb-utóbb lebu-

nerval—veszprém tout atvezet szakaszát kiszélesítették, forgalmi lámpákkal látták el a Szécheny út—Vörösmarty tér és a Piac tér között. A másik fontos útvonal, a 81-es, Székesfehérvár—Mór—Tatabánya út új csomópontját a Dózsa téren szintén forgalmi lámpákkal szerelték fel.

Magyar H

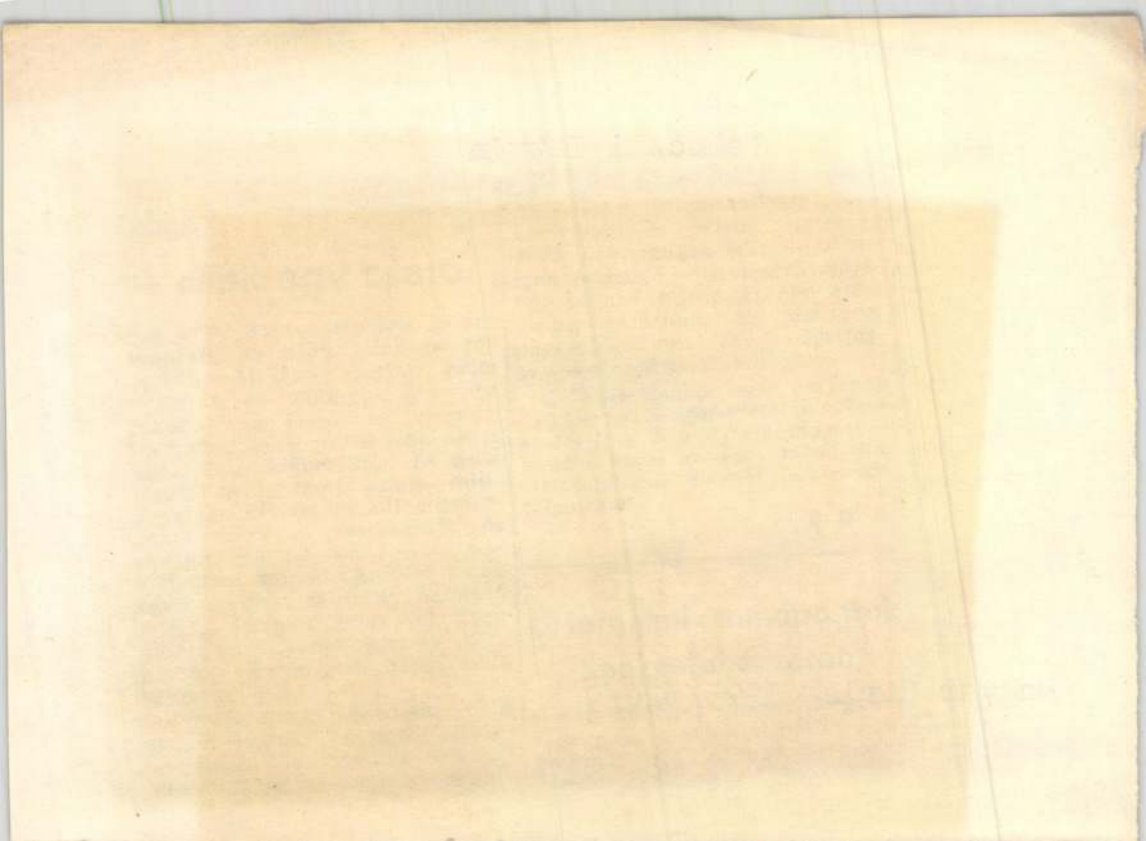

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/189/6

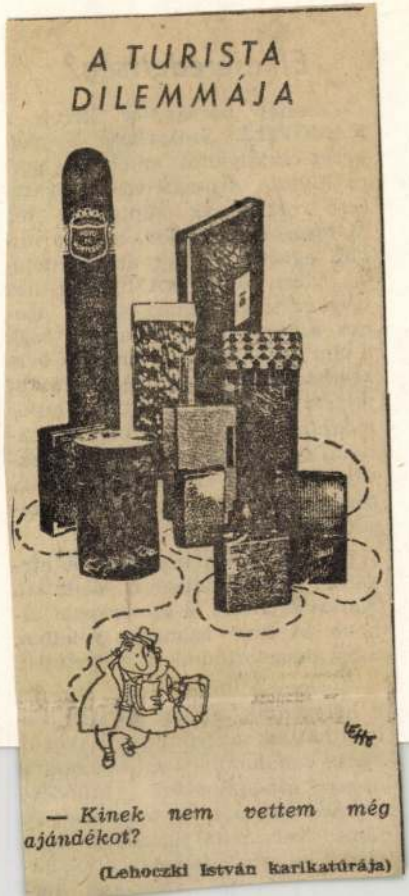

— *Kinek nem vettem még ajándékot?*

(Lehoczki István karikatúrája)

Pedig feladataink sokasodnak, a hazai szolgáltatások fejlődése minden évben több tennivalót ró ránk. Kétszáztíz gazdasági egységgel — ipari szövetkezettel, ta-

Lehoczki István

Mag

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

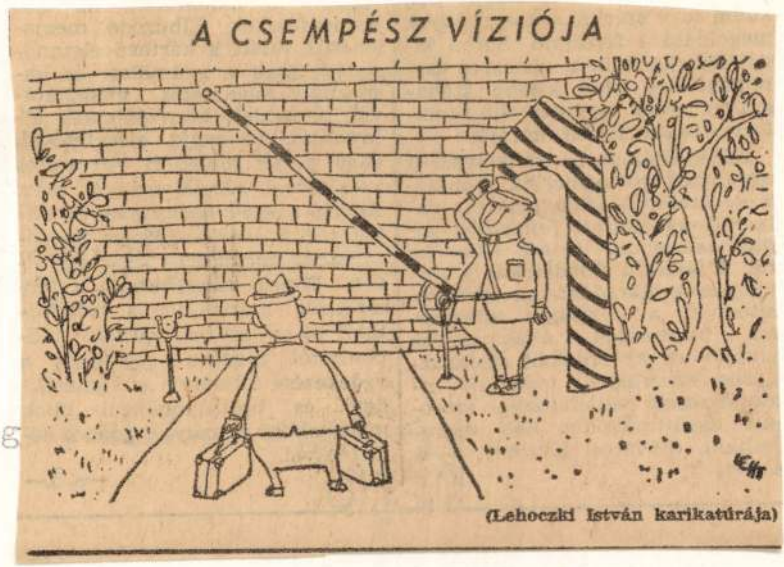

Mag

Lehoczki István

BRIGÁDVÁLLALÁS

— Ők építették öt éve a házat, és most társadalmi munkában aládúcolják!

(Lehoczki István karikatúrája)

,Mag

Lehoczki István

Magyar — *Ez nem „kocsma", ez „korcsma"!!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

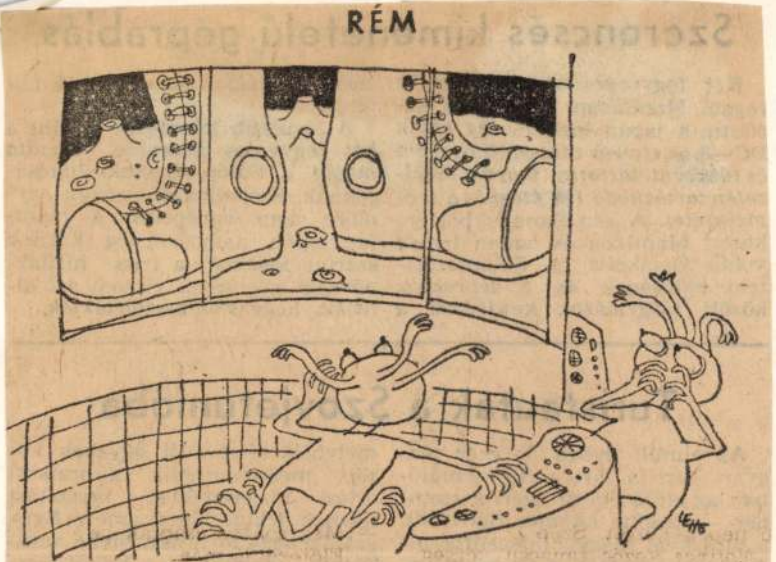

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/4/10

Lehoczki István

— *Már napok óta nem láttuk önöket a társasházunk építésén!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/3/13

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/11

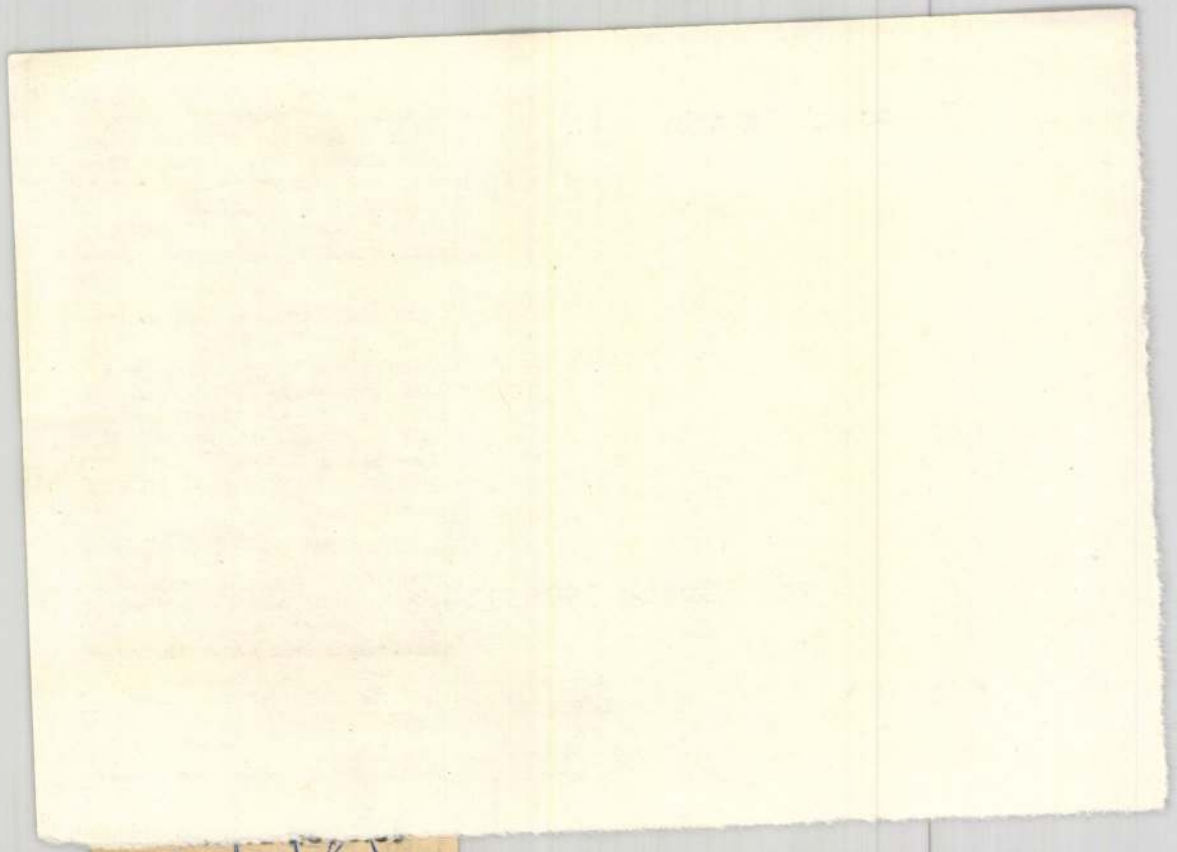

A pedagógusok hivatásra neve-

Lechoczki István

Magy

Lehoczky István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

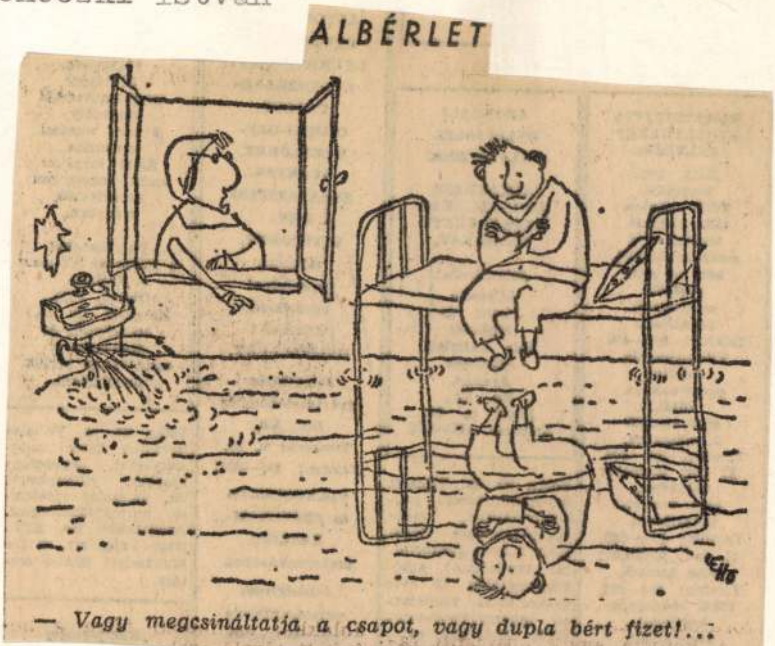

Lehoczky István

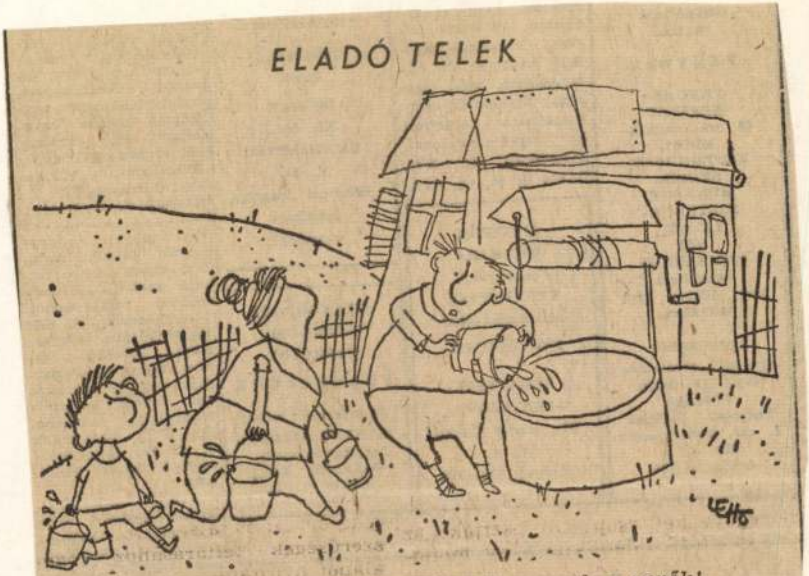

— Gyorsan, gyorsan, mindjárt itt vannak a vevők!

(Lehoczky István karikatúrája)

VALLALATOK.

»Humanum L. 7273« —
jeligére a kiadóba.

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/144/lo

— Mami, adj egy húszast neked virágra!...

(Lehoczki István karikatúrája)

részt. Öt kategória bajnok
mészt vetélkedtek

Lehoczki István

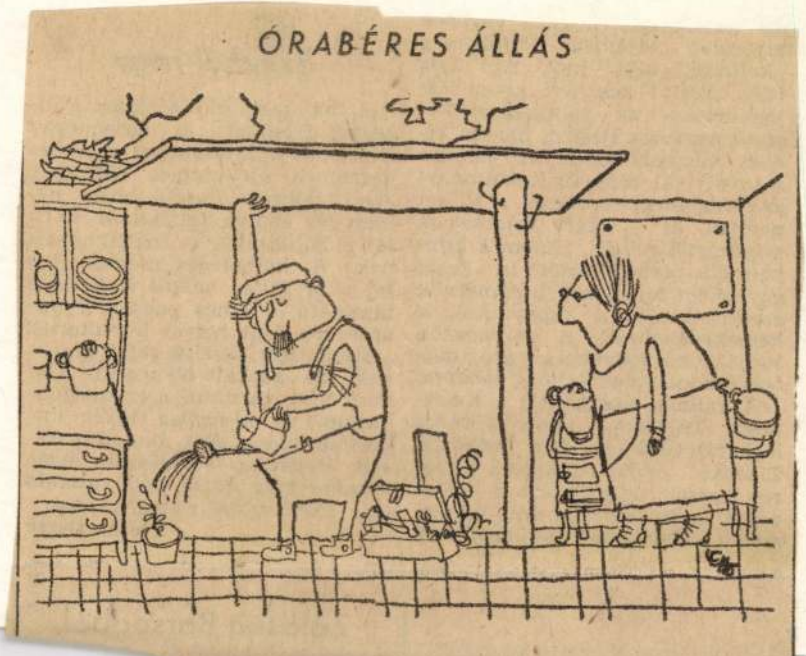

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

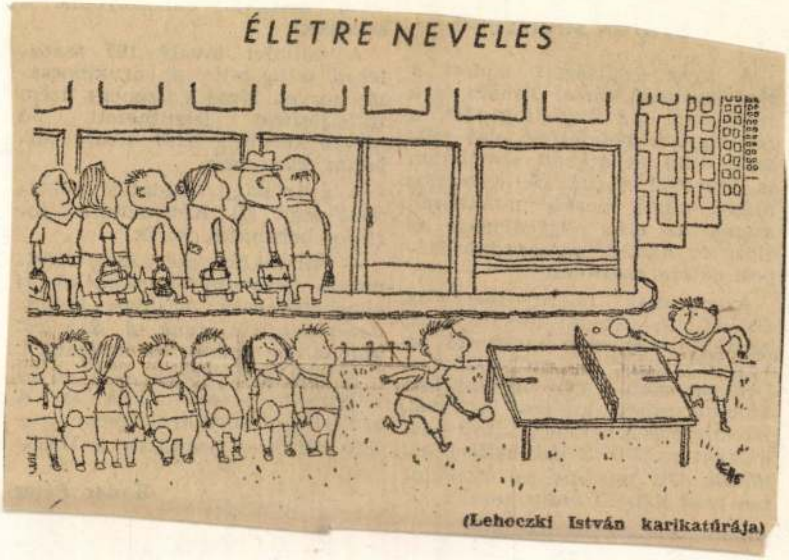

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

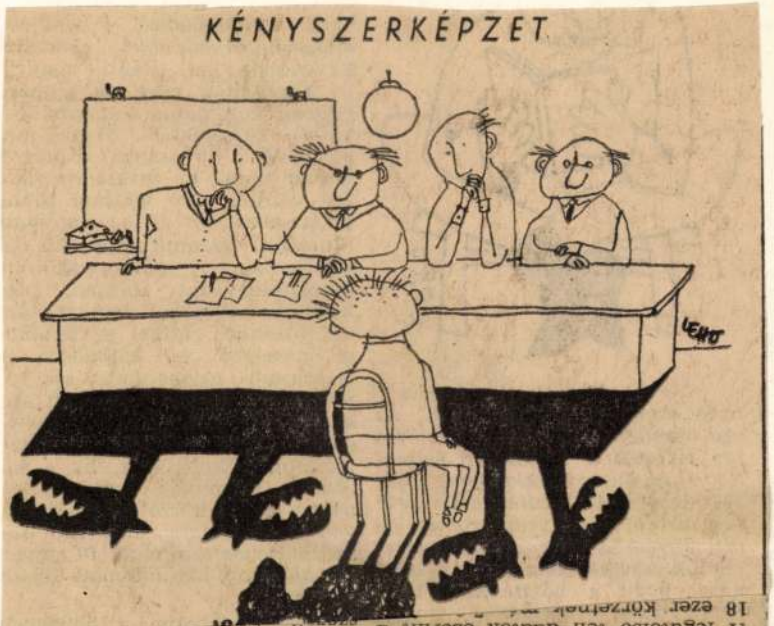

zárott körzetek aránya *lassan no-*
vekedett, az igények emelkedé-

ha a villamosenergia-fogyasztás

Lehoczki István

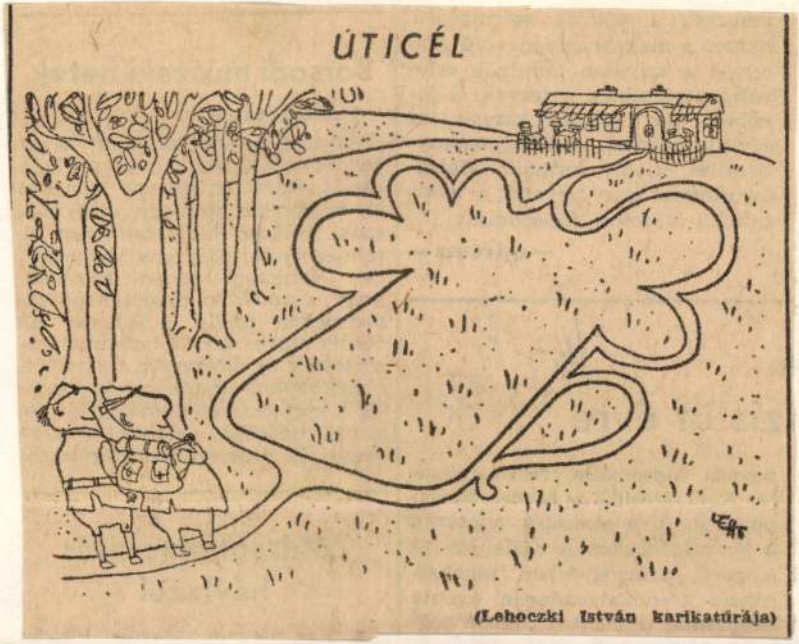

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar Hirlap 19

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1976/261/8

— Ha van most köztünk mérnök, nézze meg, hogy elfér-e a szekrény a kanyarban!

(Lehoczki István karikatúrája)

261/8

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Königsberger Str. 37
Telefon 0311/73 85 90 Telex: 1-83 538

1021 György Lehoczky

Bild und Funk
burda Fernsehen
8000 München 11

J 21/75+

19.30
Spaziergänge im alten Ungarn

Der Maler György Lehoczky hat eine Spezialität: Er malt das alte Ungarn. Dabei entstehen Bilder, die weder naiv noch folkloristisch sind. In dieser Sendung gibt er einen eigenwilligen Bericht über seine Heimat, wie er sie in seiner Jugendzeit erlebte, läßt Realität und Phantasie ineinander fließen. Das ZDF-Team hat sich bemüht, zu Lehoczkys Erzählungen die originalen Schauplätze zu finden: Der Film zeigt Bilder aus der Pußta und Szenen aus dem bäuerlichen Leben.

Ungarn lieben und pflegen Volkstänze in historischen Trachten

Typische Pußta-Szene: Weiße Steppenrinder werden getränkt

uf der Ga-
Riem. – Im
ird erklärt:
kommt man
inobesuch"
ht, der als

vor 40 Jahren arbeitslos war, nehmen Stellung zum Thema „Arbeitslosigkeit" – Teilnahmebedingungen des Stuttgarter Wettbewerbs: „Schreib ein Stück"

für

n. Da
dere
Inge
Müt-
. Sie
hei-
Die
chu-
cher
ien,

Inge Meysel gibt Rat

Ausschluß der ichkeit 18.05 WDR

chte drei
ziehungs-
e sie zur
ildet. Da-
aber nach
ihren Le-
ht verdie-

nen. Nach langem Suchen findet sie schließlich eine Anstellung. Doch sie gerät aus Unerfahrenheit und Naivität in schlechte Gesellschaft und wirkt sogar bei einem Diebstahl mit.

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Königsberger Str. 37
Telefon 0311/73 85 90 Telex: 1-83 538

1021 Fernsehwoche
2 Hamburg

-21/75
György Lehoczky

Spaziergänge im alten Ungarn

19.30

Maler Lehoczky zeigt ländliches Leben in seiner Heimat

Ein reizvoller Gegensatz: das alte Budapest mit der modernen Elisabeth-Brücke (Foto) und das ländliche Ungarn im Filmbericht. Pußta-Landschaften, einsame Flußufer und Seen, Dörfer mit strohgedeckten Häusern, prächtige Bauernhochzeiten und trachtengeschmückte Frauen – das ist das alte Ungarn, wie es in Operetten weiterlebt. Auch Maler György Lehoczky läßt es in bunten Bildern wiedererstehen.

derbar u. a.
14.00 Kinderfunk
Das Sams
Eine Lesung aus dem Buch „Eine Woche voller Samstage" von Paul Maar
14.30 Hillbilly und Dixieland
15.05 Was darf es sein?
Melodien, die sich die Hörer wünschen mit Henriette Esser
16.30 Zum Beispiel ein afrikanischer Doktor
Gespräche mit Lenrie Peters in Gambia
Manuskript: Waltraud Blain
17.05 Tanzmusik
18.00 Gedanken zur Zeit
Europa von drüben gesehen

12.45 Sport
13.00 Internationale Hitparade
direkt vom Plattenteller
mit Wolf D. Stubel
Dazwischen: Politik für junge Leute
(Wdh. vom 24. 5.)
14.00 Die NDR-Meckerecke
15.00 Domino (I)
Ein Musikmagazin ohne Worte
16.15 Sport
Reportagen, Interviews, Meldungen
17.15 Domino (II)

py – Mame – Don't rain on my parade – The way you look tonight – Cole-Porter-Medley – Chico and the man – Skybird – Have you never been mellow? – I get a kick out of you – Satin soul – Let's love und andere
23.05 ● Musik für Verliebte
0.05 Sendeschluß

20.30 Rebell von rechts
Enoch Powell im Gespräch mit Karl Heinz Wocker
21.45 ● Konzert
Havelka: Hommage à Hieronymus Bosch. Berg: Konzert für Violine und Orchester „Dem Andenken eines Engels". Dvorak: Sinfonie Nr. 9 e-moll
23.15 Sendeschluß

WDR III

Nachrichten: 7.00, 9.00, 13.00, 15.00, 20.00,

vorgestellt von Ulla Haftor-Lökvik
19.00 ● Harfenklänge

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 NOV 29

Magyar Ifjúság

Lehoczky István

LEHOCZKY ISTVÁN
RAJZA

1021

S

k heteinket céltalanná
édvakolat pereg
réseit betömjük mosollyal
dák a lélekben
llett
a látszatot
gy kétkedünk

ni kell mint akivel isten megy:
nkát
elterjesztéseink között egy tervezet
uljunk mézes cigánykerékkel madarat fogni
ban a szeretet
egfelelő számú másolattal a remény
tői vélemény
l lelkünkben a lelket
találjuk magunkat a híttel

Kántor Péter

Kísérlet közös vallomásra

Úgy ülök itt, hogy minden könnyen megtaláljon
hogy jelenség s jelentés bennem összeálljon
kezem töprengő füveken görgetem
Duna vizébe merítem szemem.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 22

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Lehoczki István

Mi rejlik mai ubbal a palacsintavár!?

1021

Lehoczki István: Perspektíva

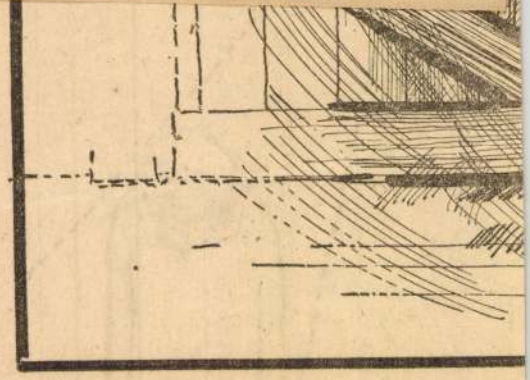

VADAS JÓZSEF:

Öna

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 MÁR 12
ÉLET ÉS IRODALOM
Lehoczki István
1021

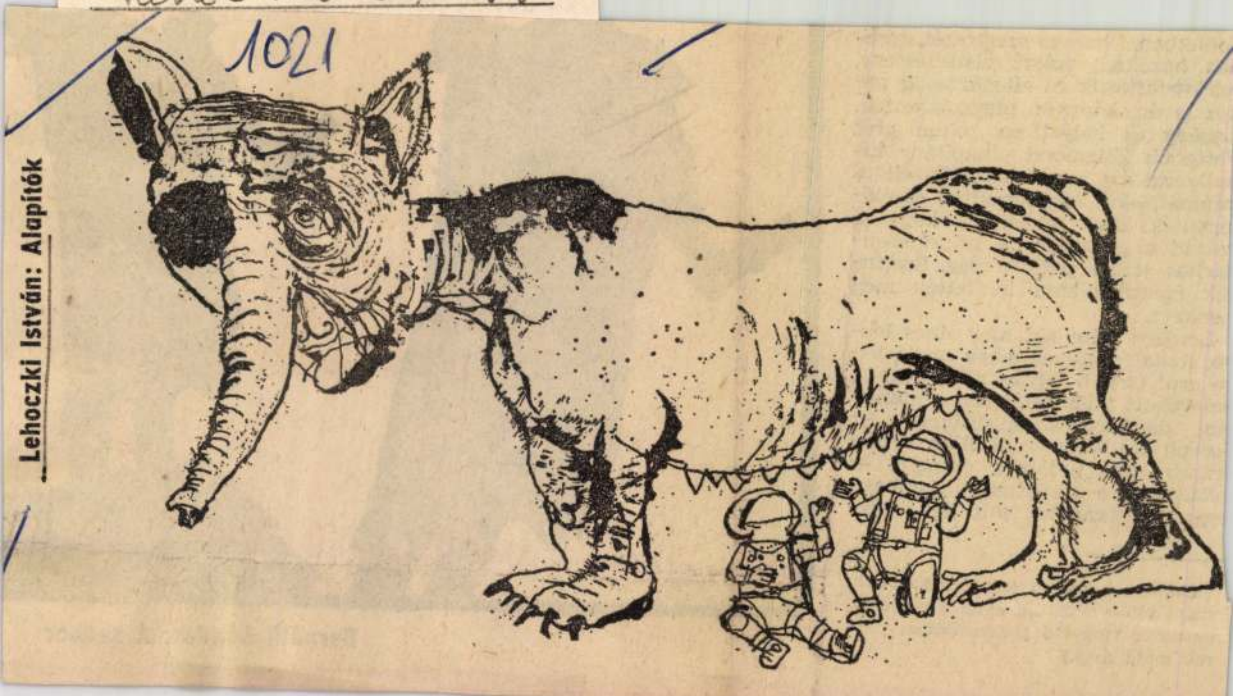

Lehoczki István: Alapítók

épületben, hanem szerteszét, részben házaknál voltak elszállásolva, együtt-tartásuk és ellenőrzésük nehéz lévén, könnyen megszökhettek. Lenkey és helyettese, tolnai gróf Festetich Zsigmond alkapitány kihallgatta azt a pár istállóügyeletes katonát, akik megmaradtak és előkerültek. Ezek előadták, hogy a század a parancsnoka iránti szolidaritás jeléül szökött meg. Szerintük igazságtalanul büntették meg Lenkeyt.

Lenkey, mint aki meg sincs lepve, fogta magát és maga mellé véve gróf Orsich István alhadnagyot, jelovagolt jelentést tenni a stanislaui dandárparancsnokságra. Itt Joseph Kalliany de Kallian vezérőrnagy már tudott a dologról és rétségbeesve kérdezte Lenkeyt, hogy mit tanácsol, mit kéne ten-

(Részlet a szerző Kik érted haltak, szent világszabadság című könyvéből, amely a Magvető gondozásában jelenik majd meg.)

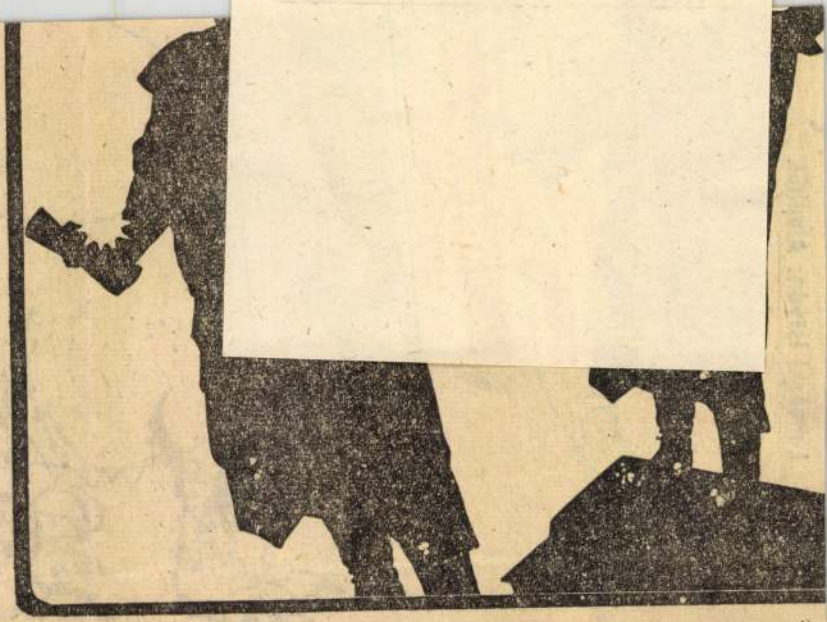

Bernáth Sándor: A szobor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 DEC 2 4

Lehoczky István

1021

LEHOCZKY ISTVÁN — HÁROM KIRÁLYOK

könnyedebb, kényelmesebb, célszerűbb kaviselet felé, a kalap az idősebb koro viselete marad.

A sapkaformák kialakulására irán voltak az egyes országok földrajzi hel ezen belül a hőmérséklet befolyása és leti szokásai.

1. **Lengyeles sapka. — Egy nyolcszöget csainál bevarrtak, ennek következtébe kul ki a fejrész, és hozzá jött a sild**
2. **Skandináv jellegű sapka. — A tány kától abban különbözik, hogy a teteje kezelt**
3. **Francias-sapka — a micisapka bőre változata, melyet inkább oldalra húzva hordanak**

Gigardi Géz tervező művés

FERFIAK, FIGYELEM!

FÉRFI KOZMETIKA!

SERDÜLÖKNEK, FIATALOKNAK, ZSÍROS, PATTANÁSOS BŐRÜEKNEK
KORSZERŰ ARCKEZELÉS, KVARC, ARCTISZTÍTÁS

Bejele
telefonor
120-
Bp. VI. Lenin krt.
DIVAT FODR
SZÖVETKE

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 FEB 26

NÉPSZAVA

Lehoczky István

1021

1972. február 26

Lehoczky István: Szobor és kövek

KULTÚRA * TÁRSADALOMTUDOMÁNY * IR

Polinszky Károly

A felsőoktatás korsze

A hatvanas évek elején megkezdett felsőoktatási reform egyik alapvető célkitűzése volt a tananyag korszerűsítése és a gyakorlati ismeretek, jártasságok és készségek fejlesztése. A reform olyan kommunista szakemberek képzését tette a felsőoktatási intézmények feladatává, akik a tanulmányokat befejezve, szerzett ismereteikre támaszkodva, a gyakorlatban rövid idő alatt képessé válnak tanult szakmájuk alkotó művelésére és továbbfejlesztésére.

A fejlődés következményeként parancsoló szükség lett és az utóbbi években felgyorsult a korszerűsítés, azaz a tudományos-technikai forradalom oktatási követelményeinek magas szinten való kielégítése. Ma a korszerűsítés folyamata a tartalmi, szervezeti és módszertani elemek egységes rendszereként kezd kibontakozni. Érdemes hangsúlyoznunk, hogy folyamatról van szó. A tudományos-technikai haladás, az új tananyagok, oktatási módszerek behatolása, adaptálása a felsőoktatásban nem tűri a megmerevedett keretet: olyan rugalmas oktatási rendszerre van szükség, amely az önvezérlés és visszacsatolás elvein épül és képes az új elemek befogadására.

Az egyetemek új szervezeti és működési szabályzatában a tantervi irányelvek kidolgozását az irányító főhatóság feladatává tették. Ez a munka a tudományegyetemi szakok vonatkozásában befejeződött, a műszaki egyetemi szakokon pedig folyamatban van. Elkészültek a több fokozatú vegyészmérnökképzés tantervi irányelvei, befejezéséhez közeledik az építész-, építő- és gépészmérnökképzés irányelveinek kidolgozása. A tantervi irányelvek munkálatai keretében kerül sor az új képzési célok meghatározására, az ezzel összhangban álló tartalmi és módszerbeli igények részletes elemzésére. A műszaki egyetemek számos szakán, a fejlődés igényeihez való rugalmasabb alkalmazkodás érdekében az ágazati képzést kötelező és fakultatív tárgyak rendszerével kívánjuk megoldani. A képzési célok nőki szakok; egyetemi és főiskolai szakok.) E kérdések az egyetemi tantervi irányelvek, illetve a főiskolai tantervek kidolgozásában egyaránt szerepelnek. A szakemberképzés folyamatában a képzési célnak megfelelően biztosítani kell a hallgató számára a tanult, sokféle ismeretanyag eredményes szintetizálását. Ezt a folyamatot az oktatás jelenlegi, felaprózott tanszéki szervezete és a tantárgyak elaprózottsága, szétaprogoltsága megnehezíti. Hasonlóképpen kedvezőtlenül hatnak a feltételek a konvertálhatóság megvalósítására is.

Az új tananyagok kialakítása és folyamatos fejlesztése színvonalas tanszéki tudományos kutatómunkát igényel. E tekintetben a tanszékek között a személyi, tárgyi és anyagi, illetve szervezeti adottságok, lehetőségek függvényében — egy-egy intézményen belül is — éles különbségek mutatkoznak.

Az oktatás korszerűsítése mindenekelőtt a hallgatók önálló munkára való nevelésében és öntevékenységének fokozásában, továbbá a tananyagoknak a gyakorlati élet igényeihez való közelítésében járt eredménnyel.

Az önálló alkotómunkára való nevelés differenciáltan folyik, ezért az egyes szakmai területek e tekintetben más-más fokon állnak. Megállapítható, hogy az aktív oktatási formák — mint például a kiscsoportos oktatás — ma még nem általánosan elterjedtek. A módszerek semmondhatók kiforrottaknak, de ezekre is jellemző, hogy igen eltérőek: például a tudományegyetemeken óraszámcsökkentés által nyert időt kívánnak ilyen célra hasznosítani; a kétfokozatú vegyészmérnökképzésben viszont az önálló laboratóriummunka biztosításához a heti óraszám kismértékű növelése is szerepet kapott; kísérletek folynak a koncentrált oktatási időszak bevezetésére. Ide tartozik az órák kötelező látogatásának feloldása is. A jövőben még nagyobb mértékben kell érvényesí-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 4

Lehoczky István

Népszava

1021

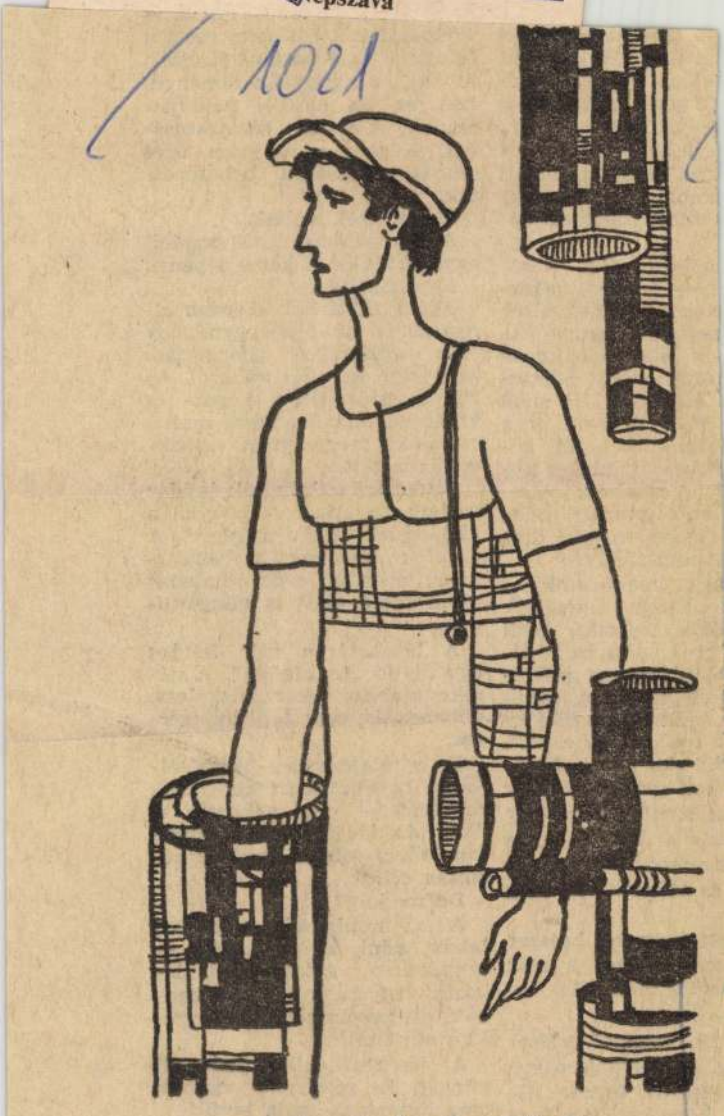

Lehoczky István: Csövek

a két Vas
in Dezső és F
:etten Pesten
y nem fejezt
gyetem vegyé
jelenleg titká
yvel ezelőtt s
érnöki dip
tszerelemből le... na-

ó közös élet — ed-
n — borúja a lakás-
koson kezdték. Ezer
szobáért, lámpaoltás
- a tulajdonos korán
ükre szabott háztar-
lehetőség. Ha nem
is út, le is út. De a
t mindkét fél be-
özben szüntelen ap-
es keresések, vála-
volt mindkettőjük-
kétszer másfél órás
munkahelyre.
sak megjelenik a
„jóságos nénike".
őbb kiderült, csak
iszik.) Nos, ez a bel-
ástulajdonos méltá-
felajánlotta egyik
kikötés: az idei év
ára előre kéri a bért,
tot. Az ok: a fiata-
ában már lakott egy
az szintén előre egy
ette a 7200 forintos
ziasszony őket akar-
és kifizetni. Ez meg

ett összegből hatezer
sra, kétezer a már
kajira ment. Két hét

gos nénike" ekkor
g komolyabb ajánt elő: a fiatalok fi-
következő évi bért
majd két év után

Elégedettek voltak.

A háziasszony újból gondolt egyet, 1974-re is kérte a pénzt.

Nem fizettek.

Azóta áll a bál. *A pénz elfogyott,* s az ötvenegynéhány éves egészséges „háziáldás" kénytelen munkát vállalni. Az ifjú mérnök fizeti a gáz- és villanyszámlát is, mert már a szerelők megjelentek kikapcsolás végett.

Esténként szilaj viták és ádáz szitkok zajlanak. A konyha a súrlódások egyik színtere. A fiatalok átjárnak a háziasszony szobáján, s az áthaladás rövid ideje alatt is veszekednek.

A látóhatáron már feltűnt egy újabb „fejőstehén". A nénike cserélni akar Miskolcra, ahonnan 80 ezer forintot ígértek.

De a tulajdonos — mivel állandó bejelentőt írt alá a fiataloknak — nem rakhatja ki őket. *Az idegháború változatlan erővel folyik, egyelőre hősiesen állják.*

De meddig?

A fiú munkahelye nem tud lakást adni, s kérvényük — társasházra, szövetkezeti lakásra, vagy bármilyen elfogadható otthonvásárlásra — egyelőre elintézetlen.

A „jóságos nénike" pedig éli világát. És mennyien vannak még hasonlóak rajta kívül!

Szöllős István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Lehoczky István
MAGYAR IFJÚSÁG
1972 MÁJ 5

előttünk mindent. Csak úgy | lehetőségek, követelmények | si és Hegedűs Mihály

1021

A MUTATVÁ

Harcsa Károly a második gimnáziumban lett osztálytársunk. Eredetileg egy hónapra érkeztek a városba – idősebb Harcsa Károly, mint untermann, fia és lánya, valamint egy húsz év körüli csupaizom fiatalember repülő gumiemberként. Ötvenfilléres pótdíj ellenében kellett megbámulni őket a filmhíradó és a játékfilm között.

Szegény Karcsi velünk nagyon kifogta. Már az első tornaórán többen legyőztük magasugrásban, az osztály jobb tornászai talajon és a szereken is többet tudtak nála. Szóval az első héten kiderítettük róla, hogy néhány ugrást tud bemutatni, és ezzel kész a repertoárja.

– Tudjátok, ki volt az én apám? – süvöltötte a tornateremben. – Pesten a Ligetben ő volt Herkules. Tele söröshordóval labdázott és láncot tépett...

– Ki látta?

– Hogyhogy ki látta? Egész Budapest csodájára járt. Újságok írtak róla. Olyan erős volt, medvével is birkózott.

Jókat röhögtünk. Karcsi később megmutatott néhány elsárgult újságkivágást. Lehet, hogy tényleg az apját mutatták még a háború előtt. Mindenesetre nagyon fiatal, nagyon izmos férfit ábrázoltak a képek.

LEHOCZKY ISTVÁN RAJZA

kell megállapítani.

Olyan munkakörökben, amelyeknél a munkát egészben vagy részben rendszeresen a helységek belterületén kell végezni és a gépkocsihasználat a munkavégzést eredményesebbé teszi, engedélyezhető az előbb említett térítés fizetése **a belterületen megtett utakra is.** Mind a kiküldetés, mind a belterületi használat esetén **átalányt kell megállapítani** esetenkénti elszámolás helyett a személygépkocsit rendszeresen használó dolgozó részére. **A kollektív szerződésben** meg kell határozni azokat a munkaköröket, amelyekben dolgozók saját személygépkocsijukat rendszeresen használhatják. Ugyancsak meg kell határozni a megállapítható átalány mértékét is. (Ott, ahol nem kötnek kollektív szerződést, e szabályokat a miniszter határozza meg.)

Az átalány összegét **arányosan csökkenteni kell,** ha a dolgozót betegség, katonai szolgálat, vagy más akadályoztatás, illetőleg a gépkocsi üzemképtelensége egyfolytában 30 napot meghaladóan gátolja a kiküldetések teljesítésében.

•

„Helyesen járt-e el munkahelyem — kérdezi Hódoscsépányból Bettes Géza —, hogy az 1955 és 1958 közötti tanulóidőmet nem veszi figyelembe a pótszabadság és a őrzsgárdatagság megállapításánál?"

LEVELEKRE–

„Csak Óérte él
ben válaszolnék
keznék megmag
milyen felesleges
gának — s ezzel
— gondot. Embe
nek igen örültem
zöltem, szívesen
vábbi segítséget.

„S. V-né." A t
a fogakra külön
fordítani. Nemcs
orvosi rendben t
séges, hanem n
lekkel is biztosít
güket. Ennek gyakorlati tennivalóit a terhesgondozáson elmondják majd.

„22 éves fiatalember." Én is tudok a békéscsabai hajnövesztő mesterről. Bár sikerülne megoldania, hogyan lehet hajat növeszteni ott, ahol nincs. A „találmány" kivitelezése azonban nem olyan egyszerű, mint ahogyan azt a Tvben bemutatták, mert a csodaszert orvosilag is ellenőrizni kell, nehogy a hajjal együtt más, nemkívánatos következmények lépjék meg a több hajra vágyakozókat.

„Aggodalom." Problémájával forduljon a szegedi véradó alközpont igazgató-főorvosához, aki minden vonatkozásban választ fog adni.

„Tavaszi hóvirág." Városi kórházuk belgyógyászati osz-

gyul meg. Amit leír, renaszerint vírus okozta fertőzés jele, amit tennie kell, azt majd az orvosuk fogja elmondani.

„Szeretnék őrülni." Ki akadályozza meg ebben? Tudomásul kell venni, hogy az emberek olyanok, amilyenek. S egyébként is amit elviselhetetlennek tart, szerintem nem az. (Ha más is olvasná e sorokat, elárulom arról van szó, hogy levelezőm néhány idősebb családtagja evés közben „elviselhetetlenül" csámcsog . . .)

„Egy 16 éves lány." Gondjaival egyetértek, de tanácsot adni nem tudok, mert nem közölte, hogy hol lakik. Kezelésre ugyanis konkrét címre kellene irányítanom.

Dr. Veres Pál

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 JUL 1 5

Lehoczky István

1021

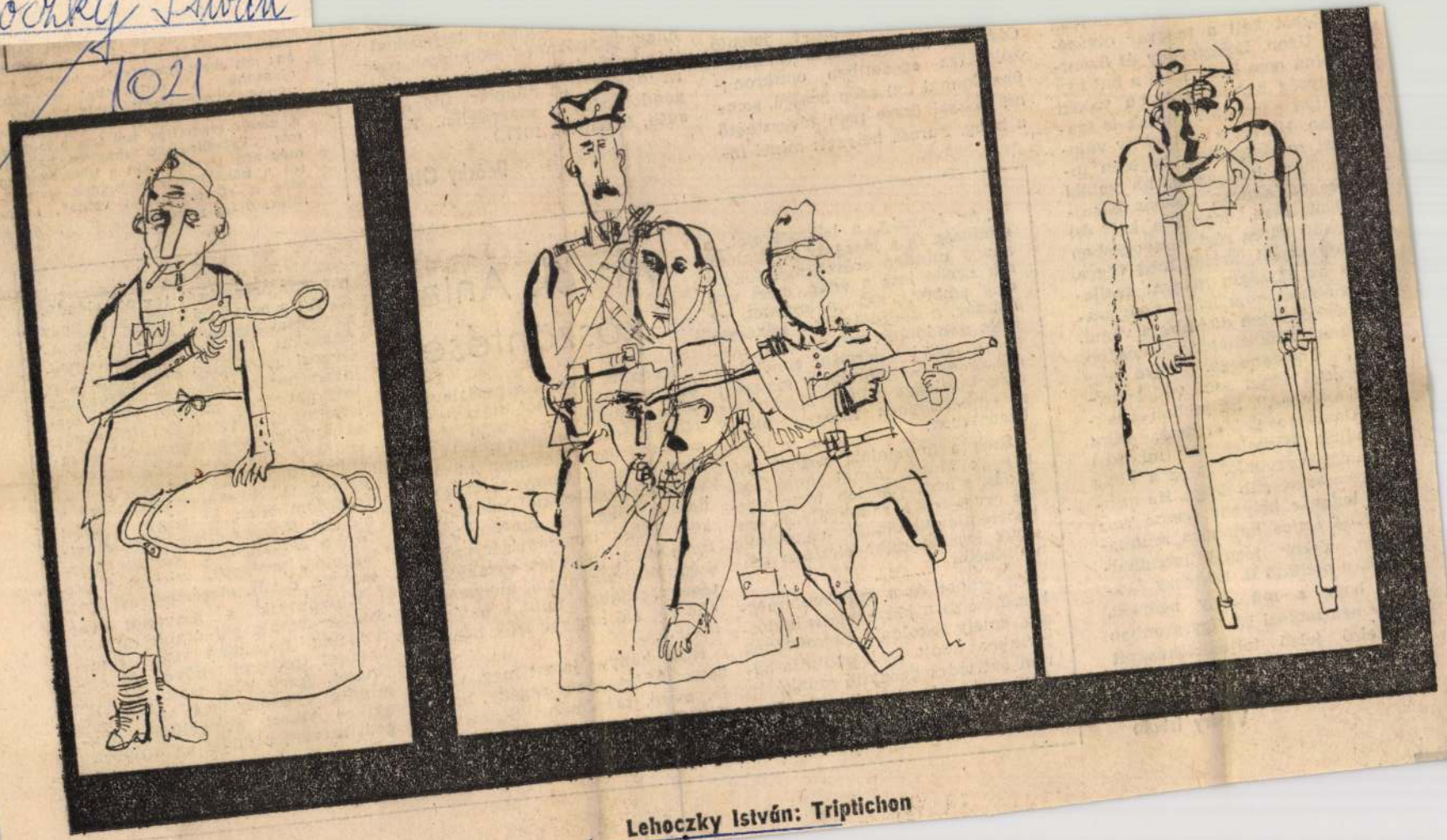

Lehoczky István: Triptichon

és Barót kell a magyar olvasónak, Uzon, Eresztevény és Szentkatolna nem kell. Mind a hat egy tájegység helyneve. S ha valaki fordítva gondolja? Annak is igaza van. Ha ezt a szubjektív válogatást megengedjük, teljesen indolkolható lesz az is, ha valaki Karcagot akarja, viszont Kisújszállást nem, hiszen a két ősi nagykún város régi versengésben áll egymással. Értsük meg végre, hogy az egységes magyar szellemi glóbuszt nem lehet, nem szabad önkényesen darabokra vágni. Nekünk Szödemeter fontosabb, mint Chattanooga. Ugye egy amerikait senki sem vádol provincializmussal, ha jobban érdekli Chattanooga eredete, mint mondjuk Miskolcé. Hát mi nem ugyanígy vagyunk? S ez a világ legtermészetesebb dolga. Ha minden magyar helynév benne volna Kiss Lajos hatalmas munkájában, akkor joggal mondhatnánk, a méltató B. Lőrinczy Évával, hogy a mű „úgy nemzeti, hogy nemzetközi is". Így azonban az első jelző teljesértékűségét kétségbe kell vonnunk.

Vásáry István

Oidipusz utótagjának magánhangzója (az eredetiben omikron+üpszilonnal írt) szép hosszú, semmi mással össze nem téveszthető *u* hang. Furcsa helyzet: minél in-

nagyatékából még előbukkan egy mindmáig lappangó becses Zalaira utalás". (A magyar filozófiai gondolkodás a századelőn. Kossuth, Budapest, 1977.)

Beöthy Ottó

Marék Antal köszöntése

„Az igazság, a békeszeretet, a szelídség és a jóság az a hatalom, amely minden erőszaknak fölötte áll. Ezeké lesz a világ, mert van elég ember, aki a szeretet, az igazság, a szelídség és a békeszeretet gondolatát mindinkább magáévá teszi — aszerint gondolkodik és él" — mondta e szavakat magnószalagra Albert Schweitzer az emberiséghez intézett utolsó üzenetében.

Ezek a humanista eszmék irányítják Marék Antal munkásságát is, s nem véletlen, hogy a jeles orvos-író a rokonpályájú, rokonszemléletű elődöt választotta egyik legsikeresebb életrajzi műve hőséül.

Az ember és a művészet megbecsülése az a harmonikus kettősség, amely sokoldalú életművének tartalmat adott. Ez irányította három évtizedes gyógyító munkáját, s fél évszázados írói, irodalomtörténészi tevékenységét.

Irodalmi munkássága Szlovákiában kezdődött, ahol diákéveit töltötte. Írásait a Prágai Magyar Hírlap és a Kassai Napló közölte, első regényét Losoncon jelentette meg. Később Magyarországon is vállalta a szlovákiai magyar irodalom követének szerepét; szerkesztőként, irodalomszervezőként, fordítóként sokat tett északi szomszédunk irodalmának megismertetéséért csakúgy, mint a határainkon túl élő magyar írók bemutatásáért.

Húsz könyve jelent meg, változatos műfajokban: regény, novella, esszé, tanulmány. Számtalanszor állt a rádió mikrofonja előtt. Híres magyar iskolákról, nagy magyar orvosokról tartott előadásokat, s arra is vállalkozott, hogy az egészséges életmódról adjon tanácsokat a hallgatók millióinak. Orvosi pályája gazdag tapasztalatait hasznosította, a meghallgatott panaszok ezreiből jó emberismerettel szűrte ki az általánosat; azt, amivel sokak gondjait, szenvedéseit enyhítheti. Ez a célja nagysikerű ismeretterjesztő műveinek is. *Az emberiség harca a fájdalom ellen*, a négy kiadást megért *Hogyan éljen az idős ember*, a *Dohányosok könyve* mértékletes, tevékeny, vidám életre sarkall, derűt, megértést sugároz.

Köszöntjük a hetvenöt éves Marék Antalt, aki újabb művein dolgozik, fiatalosan kíséri figyelemmel irodalmi művészeti életünket. Azok közé tartozik, akik mindig az ember javát szolgálják, akikre Albert Schweitzer nyugodt szívvel bízhatta az utókort.

Balassa Anna

Lehoczky István

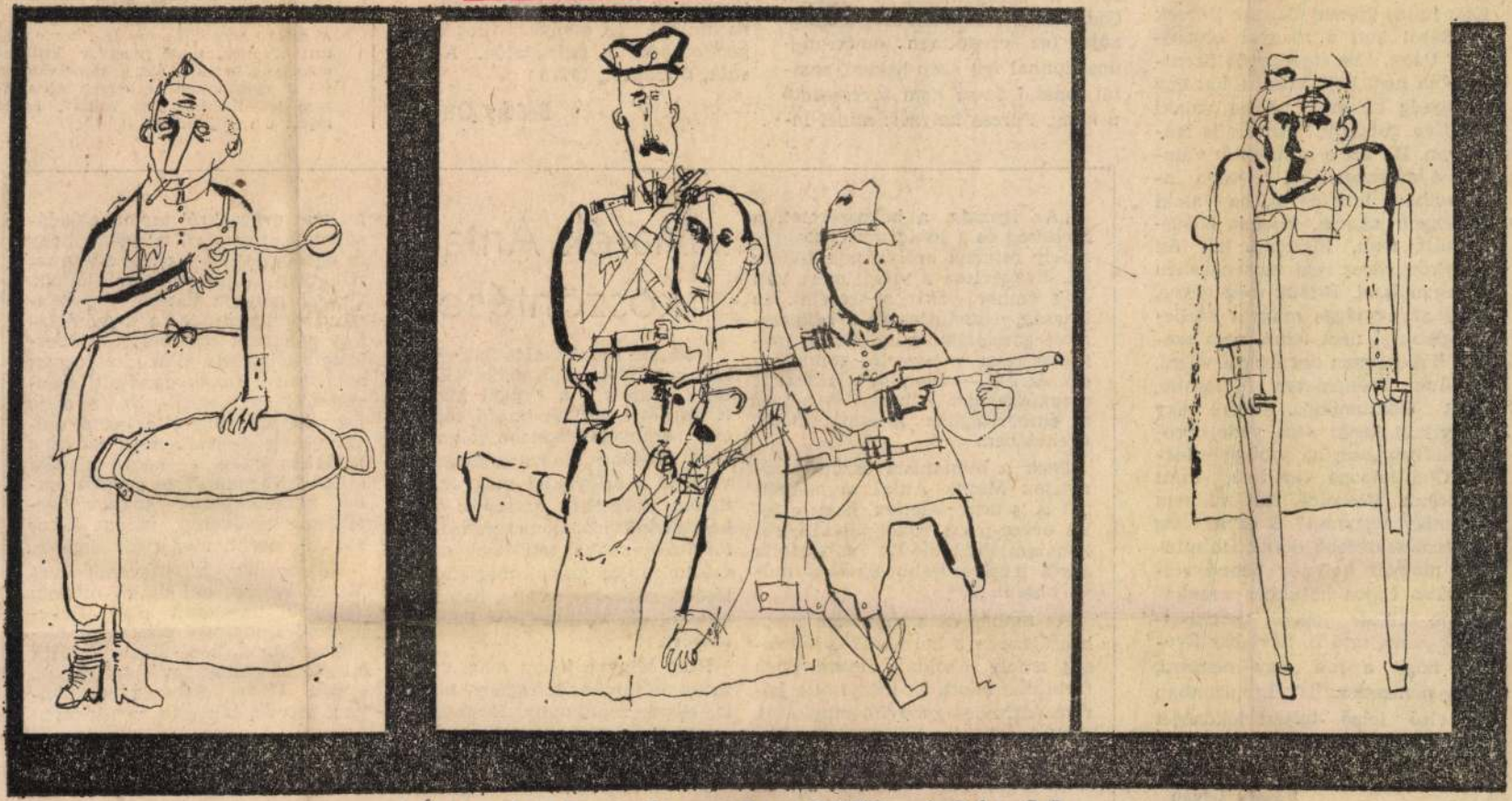

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 15.

Lehoczky István: Triptichon

XXII. évf. 28. sz. címlap.

ÁRA: 2,50 Ft

nevet tárgyalok vagy egyet sem, különben a szubjektív, önkényes szempontok lehetnek csak a válogatás elvei. Kiss Lajos szerint Zabola, Bereck és Barót kell a magyar olvasónak, Uzon, Eresztevény és Szentkatolna nem kell. Mind a hat egy tájegység helyneve. S ha valaki fordítva gondolja? Annak is igaza van. Ha ezt a szubjektív válogatást megengedjük, teljesen indokolható lesz az is, ha valaki Karcagot akarja, viszont Kisújszállást nem, hiszen a két ősi nagykún város régi versengésben áll egymással. Értsük meg végre, hogy az egységes magyar szellemi glóbuszt nem lehet, nem szabad önkényesen darabokra vágni. Nekünk Sződemeter fontosabb, mint Chattanooga. Ugye egy amerikait senki sem vádol provincializmussal, ha jobban érdekli Chattanooga eredete, mint mondjuk Miskolcé. Hát mi nem ugyanígy vagyunk? S ez a világ legtermészetesebb dolga. Ha minden magyar helynév benne volna Kiss Lajos hatalmas munkájában, akkor joggal mondhatnánk, a méltató B. Lőrinczy Évával, hogy a mű „úgy nemzeti, hogy nemzetközi is". Így azonban az első jelző teljesértékűségét kétségbe kell vonnunk.

Vásáry István

Hankiss Elemér is, tavaly megjelent tanulmánykötetében. A szerencsétlen sorsú király nevében azonban szó sincs *-osz* végződésről: a „Dagadtlábú"-t jelentő *Oidipusz* utótagjának magánhangzója (az eredetiben omikron+üpszilonnal írt) szép hosszú, semmi mással össze nem téveszthető *u* hang. Furcsa helyzet: minél inpiciny adatfoszlány, igazolva, hogy „korántsem kizárt a remény, hogy (Babits) roppant terjedelmű hagyatékából még előbukkan egy mindmáig lappangó becses Zalaira utalás". (A magyar filozófiai gondolkodás a századelőn. Kossuth, Budapest, 1977.)

Beöthy Ottó

melyben verskritikusként azzal kérkedik, hogy az általa megbírált költők költöztették új lakásába. De kérdem én: mit akart mondani ezzel?" — írja olvasónk. A mondatba sajnálatos nyomdahiba csúszott, mely kioltotta a szellemi sziporkának szánt szójátékot. A szerző eredetileg így írta a mondatot: „Valamireváló magyar kritikus még nem termett, aki a kötözködésen túl a költözködés terheinek elviselésére is alkalmas lett volna". Lelke rajta: ő így gondolta.

Marék Antal köszöntése

„Az igazság, a békeszeretet, a szelídség és a jóság az a hatalom, amely minden erőszaknak fölötte áll. Ezeké lesz a világ, mert van elég ember, aki a szeretet, az igazság, a szelídség és a békeszeretet gondolatát mindinkább magáévá teszi — aszerint gondolkodik és él" — mondta e szavakat magnószalagra Albert Schweitzer az emberiséghez intézett utolsó üzenetében.

Ezek a humanista eszmék irányítják Marék Antal munkásságát is, s nem véletlen, hogy a jeles orvos-író a rokonpályájú, rokonszemléletű elődöt választotta egyik legsikeresebb életrajzi műve hőséül.

Az ember és a művészet megbecsülése az a harmonikus kettősség, amely sokoldalú életművének tartalmat adott. Ez irányította három évtizedes gyógyító munkáját, s fél évszázados írói, irodalomtörténészi tevékenységét.

Irodalmi munkássága Szlovákiában kezdődött, ahol diákéveit töltötte. Írásait a Prágai Magyar Hírlap és a Kassai Napló közölte, első regényét Losoncon jelentette meg. Később Magyarországon is vállalta a szlovákiai magyar irodalom követének szerepét; szerkesztőként, irodalomszervezőként, fordítóként sokat tett északi szomszédunk irodalmának megismertetéséért csakúgy, mint a határainkon túl élő magyar írók bemutatásáért.

Húsz könyve jelent meg, változatos műfajokban: regény, novella, esszé, tanulmány. Számtalanszor állt a rádió mikrofonja előtt. Híres magyar iskolákról, nagy magyar orvosokról tartott előadásokat, s arra is vállalkozott, hogy az egészséges életmódról adjon tanácsokat a hallgatók milliónak. Orvosi pályája gazdag tapasztalatait hasznosította, a meghallgatott panaszok ezreiből jó emberismerettel szűrte ki az általánosat; azt, amivel sokak gondjait, szenvedéseit enyhítheti. Ez a célja nagysikerű ismeretterjesztő műveinek is. *Az emberiség harca a fájdalom ellen*, a négy kiadást megért *Hogyan éljen az idős ember*, a *Dohányosok könyve* mértékletes, tevékeny, vidám életre sarkall, derűt, megértést sugároz.

Köszöntjük a hetvenöt éves Marék Antalt, aki újabb művein dolgozik, fiatalosan kíséri figyelemmel irodalmi művészeti életünket. Azok közé tartozik, akik mindig az ember javát szolgálják, akikre Albert Schweitzer nyugodt szívvel bízhatta az utókort.

Balassa Anna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Lehoczky István.
TÜKÖR
Budapest
1978 NOV 12

ALACSONY LAKÁS

Lehoczky István rajza

Velence, Akadémiai Képtár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 FEB 18

ÉLET ÉS IRODALOM

Lehoczky István

1021

TANÍ-TANI

Lehoczky István rajza

ZSUZSA:

ÖRE[illegible]

István királyunk idejében lettek volna folklo-
, biztosan lebeszélik a nagy államalapítót a ke-
énység „tűzzel-vassal" való terjesztéséről. Szak-
k szempontjából igazuk lett volna, de ez, ismer-
oe, nagyon szűk szempont ahhoz a kérdéshez
en: gyökeret verhetünk-e Európában.
folkloristáknak, ha lettek volna, nagyon fájt vol-
szívük a régi hitből kivirágzott népköltészetért.
en lehetett, ha még fennmaradt törmelékei is
máig ható szingazdagságot ragyogtatnak meg,
például Erdélyi Zsuzsanna két éve megjelent
ve — a „Hegyet hágék, lőtőt lépék", amelyben
ny elemekkel keveredett régi magyar imádságo-
gyűjtött össze — napok alatt elfogyott, és máig
ába) keresett könyv.
középső Volga-vidéken élő, alig másfél millió lé-
ámú finnugor rokonnép, a mordvinok *máig élő*
ei, lakodalmasai, siratói sejtetik, mi mindenünk
ett az idegenajkú, szigorú keresztény hittérítők
akronisztikusan szólva — „könyvégetése" előtt.
rt hogy ősi költészetünk közös tőről fakadt, azt
csak a nyelv-, irodalom- és folklórtudomány,
csak a két népköltészet azonos érverése, lélegze-
épformálása igazolja, hanem a sok apró, külső-
rokon jegy, amit Illyés Gyula rögzített Oroszor-
ában. Fellapozom a Rokonoknál című fejezetet.
ó, kísérőjével — 1934-ben — városszéli utcákon

hetjük a párat
olvasókat, sirat
rokat, amelyek
szony engesztel

Ku
kut
Ha
na
na
Tal
s v
feh
gör
hat
tér
ezi
Me
én
tár
oro

A biztonság
tömjénnel adó
nek. Az ősök
előbb az ősi,
utána tisztet t

En
az

1973 MÁR 25

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hírlap

Lehoczky István
1021

1973. MÁRCIUS 25, VASÁRNAP 11

Lehoczky István rajza: Régi budai utca

Még nem késő

FIATAL BARÁTOMTÓL — kissé megkésve bár — az iránt érdeklődtem, milyen volt a félévi bizonyítványa. Ismerem a gyereket, tudom, hogy jó képességű, s ezért már arcomon meglátszott, hogy a felsorolt jegyekkel nem nagyon vagyok elégedett. *„Ne tessék izgulni* — hangzott a válasz —, *nem lesz baj évvégén. Tavasszal majd ráhajtok, egy-két jó felelet, és minden oké lesz!...*" Hát igen, az általános gyakorlat szerint valóban ez a helyzet: még egy bukásra álló tanuló is „megmenekülhet", ha úgy májusban egyszer-kétszer megfelelően felel — s a pedagógusok meg is adják a lehetőséget. Most ne firtassuk, miért van ez így, hanem inkább arról beszéljünk, hogy *fiatal barátom tévedett.*

Tévedett, mert a dolgok természetéből adódik, hogy minél tovább haladnak a tanulásban, tulajdonképpen *annál nehezebben sikerülhet az a bizonyos egy-két jó felelet.* A napi lecke ugyanis mind több előismeretet tételez fel, s gyorsan kiderülhet, hogy a már megtárgyalt összefüggéseket, esetleg alapismereteket nem tudja. Vagy azt a megoldást kell választania: az utolsó hetekben valóban

Hagyomány már, hogy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1973 FEB 18
Magyar Hírlap

Lehoczky István
1021

Lehoczky István rajza

MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVHÓNAP

Lunohod 2.

V

Péntek este
kapcsolatot lé
szovjet holdko
A holdjárm
rint este 19 ór
Útközben a h
zikai és mech
mágneses állap
végzett. Az ös
2517 métert te
terre van a
A Lunohod 2
egy automat
amelynek révé
re a talaj veg

MAGYARO
KÖRE alakul
alakuló esten
szédet mond
fias Népfront
elnöke, a Né
NÉMETH
máját mutatt
receni Csoko
drámát Lend
leteket Lang
pedig Gregus
SZÁZ ÉV
meg Budapes
delmi tanodá
jogutódjában
Szakközépisk
ból ünnepsé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehoczky István

1971 DEC 2.

Népszava

1021

Lehoczky István: Árus

sen mindannyiszor éppen a modern-
ség, az avantgarde kritériumaként.

Valóban: elmosódnak-e az ellentétek, a szembenállások a kapitalizmus és a szocializmus között? Valóban: nivellálódás következik-e be, s a nemzetközi méretekben folyó osztályharcot tényleg felváltja-e az antagonisztikusan szemben álló társadalmak kiegyenlítődése — ahogyan a nemzetközi méretekben, a polgári ideológia nyomán rendkívül divatossá váló különféle konvergencia-elméletek ezt feltételezik?

Mit is takarnak ezek az eszmék? Milyen forrásokból táplálkoznak a konvergenciáról szóló s a kapitalizmus és szocializmus közeledését, kiegyenlítődését jósoló elképzelések? Mit is jelent tulajdonképpen a konvergencia? Maga e fogalom a matematikából, geometriából kölcsönzött és társadalomtudományi jelentéssel felruházott kifejezés. A *divergenciával* — egymástól eltávolodás, széttartás, ellentét — szemben az egymás felé tartást, közeledést, összefutást fogalmazza meg a *konvergencia*, kifejezve, hogy a fejlődés az összetalálkozáshoz vezet el. A *társadalmi konvergencia* tehát nem egyéb, mint a társadalmi rendszerek, a szocializmus és a kapitaliz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NOV 5

Népszava

1021

Lehocky István

Lehocky István: Illusztráció

ÓCE

Óceánia szige
slakói szigetr
ándoroltak
gykori hataln
on", amelye
ünkben már
re a feltevésre jutott
lekszander Kondratyev
ovjet tudós számos tu-
mányág új megállapí-
sait összegezve, az
eanográfiától az ember-
nig, a matematikától a
elvtudományig. A szov-
kutató úgy véli, hogy
jégkorszak előtt a je-
leginél körülbelül 300
terrel alacsonyabban
t a Csendes-óceán
ntje — Óceánia szige-
atolljai hatalmas ívet
máltak, amelyet csak
nány helyütt szakítot-
meg sekély tengerszo-
ok. Feltevése szerint
zsek délkeleti irányban
tovább vándoroltak a
Szunda-szigetekről. Kez-
detleges tutajaikon, fa-
törzsből készült csónak-
jaikon csak a látóhatárig
merészkedtek. Az i. e. X.
évezred táján megtelepül-
tek a Salamon-szigeteken,
a Hebridákon és Új-Kale-
dóniában. Később asszi-
milálták őket a vándorló
törzsek következő hullá-
mai. Kondratyev új felte-
vése magyarázatot adhat
a csendes-óceáni népek
eredetének, történetének,
nyelveinek ma még rej-
telmes kérdéseire.

IPNOPÉDIA — MÍTOSZ ÉS VALÓSÁG

Körülbelül egy-másfél
izede szenzációs lehe-
ég híre járta be a világ-
: a párna alatt elhelyez-
t magnetofon segítsé-
vel, alvás közben is el
et sajátítani, meg lehet
ulni tetszőleges ismeret-
anyagot, például ide-
nyelveket. Nem sok-
később azonban az
osok is bekapcsolód-
a hipnopédia körül ki-
bant vitába — kimu-
va, hogy az alvás köz-
i tanulásnak ártalmas
llékhatásai is lehetnek.
Szovjetunióban végzett
es körű kutatások ki-
tatták, hogy az alvás
nyos szakaszaiban (a
kaszait lehet hasznosítani.
Jelentheti-e ez, hogy al-
vás közben meg lehet ta-
nulni valamely idegen
nyelvet? Minden bizony-
nyal nem. A Maurice Tho-
rezről elnevezett moszk-
vai nyelvtudományi intézet kutatói szerint a hipnopédia csak a szavak megtanulásában nyújthat segítséget, mégpedig az intenzív nyelvtanfolyamok kiegészítő ismétléseként. A szókincs bővülése, persze, nem azonos a nyelv tudásával, de megnöveli a beszédkészséget és mások megértésének valószínűségét — ugyanezt gyakorolják

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL 21

Népszabadság

Lehoczky István

1021

LEHOCZKY ISTVÁN RAJZA

nedes kora. Nem miszer
dalmunkat ilyen fejeze
Inkább ez: elelvtelenec
föladatoknak ebben
könnyen megbonyolódó
kezdettől fogva, s azt
sorokig. azokhoz az el
tem tartani magamat, r
dás nagy klasszikus go
hatni egyöntetűen fo
összegezőjükként Marx
az „egzigenciák" tudománya. De a szellemi élet számára a tisztázott elvek tartósan előírják a követelményeket.

Az irodalomban, ezzel kezdtem, a véleménymegoszlás nem félelmetes. Bajt csak az jelentene, ha ennek vagy annak a szerzőnek a nézete egyeduralomra törhetne; ha egy másik szerző ugyanazon a fórumon azt a nézetet, ha arra szorul, nem igazíthatná ki, higgadtan és tárgyilagosan, sőt, ha nem adhatna maga is iránykereső hangot, éppúgy fölkészülve a higgadt és tárgyilagos kiigazításra.

*

Ettől a tisztázástól én nyugalmat remélek. Biztonságot és erőt Egyetlen magyar irodalmunk olyan kiteljesedését, amely elhárítja, hogy a világot járó baljós felhők — ne hunyjuk be szemünket — megpróbált földünkön csak árnyékukat is megjárathassák.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehoczky István

NÉPSZAVA

1021 NOV 28

1021

Lehoczky István: Gesztenyesütő

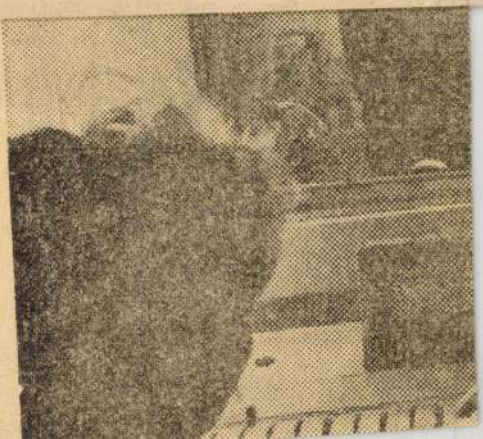

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 NOV 7

NÉPSZAVA

Lehoczky István

1021

Lehoczky István: Olvasó

laban.

Mindez elismerésre méltó dolog, de nem feledteti a fogyatékosságokat, a „visszaköszönő" problémákat, akár a munkáról, akár az ifjúsági mozgalomról van szó. Angyalföldön is *lazult a fiatalok munka- és mozgalmi fegyelme, egészségtelen mértékű volt a munkahelyi és a KISZ-beli fluktuáció, gyakran akadozott a KISZ-építés a tájékoztatás, csikorgott az ifjúság nevelésére hivatott társadalmi mechanizmus gépezete, túl sok határozat született és kevésnek néztek utána, alig moccant előre az ifjúsági lakásépítkezés, a művelődési és sportolási feltételek javításának ügye, nem is*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hírlap

Lehoczky István

1021

1974. FEBRUÁR 17, VASÁRNAP 9

Lehoczky István rajza

Grenada független

A *brit zászló* levonását és a független-lenné vált Grenada *piros-zöld-sárga sávos, szerecsendióval ékes* lobogójának felvonását a tervezettnél sokkal kevésbé ünnepélyes ceremónia kísérte. Tekintettel a bizonytalan belpolitikai helyzetre, nem *Richard, Gloucester hercege* utazott a királynő képviseletében a karib-tengeri szigetre, hanem csak a brit külügyminisztérium egy másodosztályú főtisztviselője.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 24
Magyar Hírlap

Lehoczki István

1021

MAGYAR HÍRLAP

Lehoczki István rajza

Női el

Népesedéspolitikai gondjaink közepette újból és újból felmerülnek *a nők termelőmunkájának és anyai, családi hivatásának összeegyeztetésével* kapcsolatos kérdések. Milyen valóságos gondokkal kell szembenéznünk ezen a területen, és milyen irányban kell keresnünk az ellentmondások feloldásának útját? Hogyan befolyásolja ez a probléma a nők társadalmi helyzetét és az erről kialakult vélekedéseket? Ezekről a kérdésekről beszélgetett munkatársunk, *Kis Tamás* a nőkérdés egyik kutatójával, *Turgonyi Júliával*, az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézetének munkatársával.

Előre vagy hátra?

— *Munka és anyaság összeegyeztetése a dolgozó nőknek, a családoknak nem csekély gondot okoz, annak ellenére, hogy sokat tettünk és teszünk e gondok enyhítésére. Akadnak ezért, akik úgy teszik fel a kérdést: munka vagy anyaság?*

— Mint minden társadalmi ellentmondás esetében, itt is számolnunk kell azzal, hogy vannak, akik a haladás irányában, és vannak, akik a múltba nézve keresik a feloldás útját. Még él nálunk az a *konzervatív* felfogás, amely azt tekinti az élet természetes rendjének, hogy *a nőt tartsa el a férfi*, hogy az asszonyok teljes egészében családi tevékenységüknek szentelhessék magukat. Népesedéspolitikai kérdésekről folytatott vitáink során ez a nézet *„korszerűbb" változatában* úgy jelentkezett, hogy a társadalom biztosítson a több gyermek felnevelésére vállalkozó nőknek *családanyai fizetést.*

— Ezekben a véleményekben egy elmúlt kor hagyományos életszokásai tükröződnek, amelyek azon az alapon alakultak ki, hogy a társadalom gazdasági fejletlensége miatt *nem tudott* a nőknek munkaalkalmat nyújtani. Nem vállalkozhatunk itt a női munka problémakörének mindenoldalú kifejtésére. Ezért szándékosan mellőzöm a kérdés gazdasági oldalát, azt a nem jelentéktelen problémát, hogy gazdasági szempontból lemondhatnánk-e a női munkaerőről vagy akár annak számottevő részéről. De feltétlenül szólni kell arról, milyen összefüggés van *a nő munkavállalása és társadalmi helyzete* között.

— A nők *tömeges foglalkoztatása* a

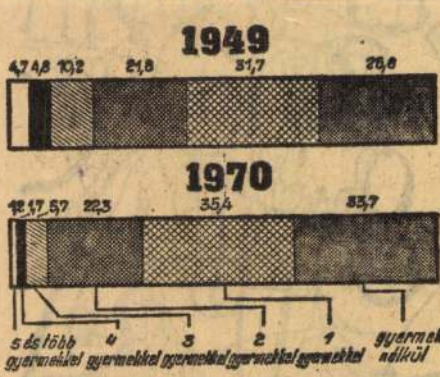

A családok összetétele gyermekszám szerint, százalékos arányban 1949-ben és 1970-ben

nácshoz segítségét kérték a családala-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1972 AUG 20

Lehoczky István
1021

1972. augusztus 20

Lehoczky István: Pihenő

SZEP SZ

KULTÚRA * TÁRSADALOMTUDOMÁNY * IROL

S. Hegedüs László

Közös gondolko — mindennapok gya

Az ünnepi köszöntőre készülvén — amit szép szokás mostanában — indítósort, költői gondolatot kerestem József Attila verseiből. És, bár választani nem tudtam az élő és ülő verssorok között, mégis inkább szellemét idézem ma, a munkásság lapjában, a munkások és parasztok barátságának ünnepén: augusztus 20-án. Szellemét, mely csak együtt tudta érezni és énekelni a munkások és parasztok sérelmeit, haragját, harcát és jövőjét. A jövendő változásait várva és kutatva, együtt kérdezi: „Mondd, mit érlel annak a sorsa . . ."

Most, hogy e sorokat írom, egy sírra is gondolok, hol néhány hete emlékeztünk meg a 25 éve halt Somogyi Imréről. Somogyiról, aki épp úgy, mint József Attila, azonos gondnak érezte a munkások, parasztok ügyét és érte életét, ragyogó tehetségét is feláldozta. Nem vezérként, hősként, hanem az ügy, a közös ügy napszámosaként. És mennyi áldozat pecsétje hitelesíti a munkások és parasztok szövetségét!

A mai nap szép ősi ünnepe az új kenyérnek; ünnepe I. Istvánnak, az államalapítónak és ünnepe alaptörvényünknek; az Alkotmánynak. Az idén módosított Alkotmányunk rögzíti: *„A Magyar Népköztársaságban a társadalom vezető osztálya a munkásosztály, amely a hatalmat a szövetkezetekbe tömörült parasztsággal szövetségben, és a társadalom többi dolgozó rétegeivel együtt gyakorolja."*

A társadalom erőit tömörítő nemzeti egységnek — amely a népfrontmozgalomban testesül meg — alapja tok ismeretét egészében és részleteiben, ugyanígy az eredmények és gondok kölcsönös ismeretét. Ez az egyetértés nem teljes, ha csak képviseleti szinteken jelentkezik, annak egyidejűleg az egymás mellett élő osztályok tömegeiben is meg kell valósulnia.

Egymás kölcsönös ismerete, a közös fellépés és együttműködés a szocialista építés előrehaladtával mind megalapozottabbá válik, de ugyanakkor bonyolultabb feladattá is. Ez a fejlődés természetéből adódik.

A régi osztálytagozódást, amelyet a jól felismerhető határok jellemeztek, most új, átmeneti társadalom váltotta fel. A munkásosztály számszerűen is a legerőteljesebb osztállyá lett. Soraiba tömegesen áramlottak más rétegekből, legnagyobb számban a parasztságból. Hatalmas tömegek költöztek faluból városba és ma már a falvakban, nagy részben is, a lakosság jelentős, sokszor nagyobb része munkás. Az osztályhatárok sokszor még a családon belül is összefonódnak. Egy fedél alatt élnek munkások, parasztok, értelmiségiek. Olyan társadalom ez, melyben az alapvető osztályok szövetségét — a meghatározó érdekeken túl — számos más emberi, érzelmi, családi szál is erősíti.

Korunkban a termelés is bonyolultabbá vált. Az ipari termelés növekedése, a mezőgazdaság szocialista átszervezése és a gépesített nagyüzemi mezőgazdaság kialakulása, fejlődése a munkásság és a parasztság széles körű együttműködését követelte meg és alakította ki. Az ország lakosságának, így a munkásság élelmiszer-ellátása a mezőgazdasági

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehoczky István

Népszava
1972 JUL 22

1021

Lehoczky István: Bohóc

ADEPTUS
avatott). Az
akiknek valar
művészeti ág
ságot tulajd
használatának
lékize is van.
CHAGALL,
tyebszki szüle
és 1922 között
ködött. Nem
látványt festi
látvány emlé
adta szabad k
ben ő kapot
opera menny
EPIDERMIS
vények felszí
sejtrétegű szö
latok bőrének
egy vagy több
KONSTRUK
kubizmusból s
irány, amely
károsnak tart
ábrázolását, és
mértani form
szerkesztésével
művészeti irás
tának nevezne
vészt, aki a ter
lenségek ábrá
matékkal hang
elemek (csomó
vonalak, téralk
létét és szerepé

:sak gondolko-
r s arra az el-
ogy mégiscsak
:emközt Kubi-
'alóan oly mó-
a gyerek java-

elyet foglalt az
< házától száz
irom óra hosz-
emmi, nem je-
villany égett,
leültek a ben-
ık elé.

következő na-
zett Boriékhoz.
lyan voltak öl-
hoztak maguk-
l fogható, gon-
tergályos, szük-
i tovább. Csak
Akkor minden
: ok, az indíték,
a szándékaim

y sört sem ezen
lolkodott. Éjjel
Halott nővére
netszette őt és
vitte. Az eltűnő,
:edő egyik fele

egésznek —

tválkozván, azt
a halottal álmo-
nyos, hogy eső
most nyár volt.

világgal? Ha ilyen, ilyen. Ugyan mi szegény, szerencsétlen emberek mit tehetnénk a világgal? Se pénzünk, se posztónk. Tán csak azt tehetjük, hogy éljünk.

Összel felvételét kérte az esti technikumba Bakó Péter, hogy legalább, valamiképp, valami reménnyel éljen.

Fölvették.

Álmaiban mindig visszatért Bori, a méltatlan, a hitvány. Ilyenkor rémülten sírt s gyakran a nagybátyja ébresztette fel, hogy ne sírjon már, hiszen egy igazi férfi álmában sem sír.

— Hát persze — mondta felébredve —, miért is?

S visszadőlve, kívánta az álmatlanságot. Ám fiatal volt, a párnák közt elaludt mindjárt.

— Nézd — mondta Lajos bácsi a feleségének —, álmában szopja az ujját.

— Miért ne? Hisz gyerek.

— Már nem gyerek, megkapta az első nagy csalódást. És most nagyon-nagyon szeretne gyerek lenni. De már nem lesz az, soha, míg él.

S csak nézték ott a nyugtalan fiút szeretettel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava

Lehoczky István
1021

1973. szeptember 29.

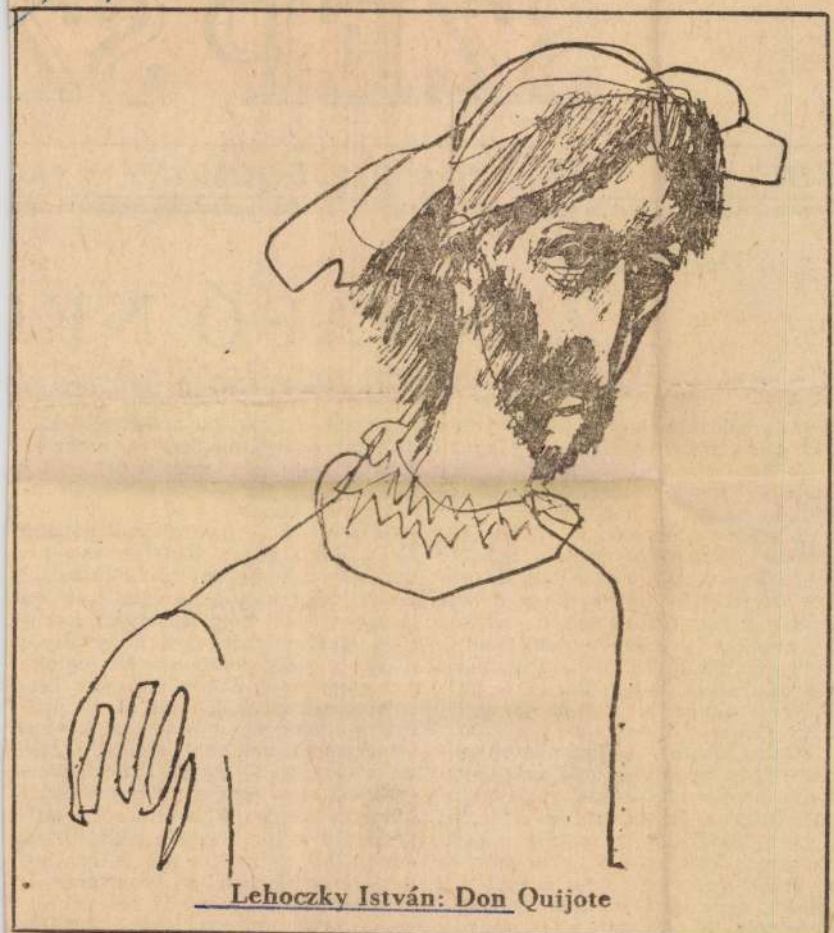

Lehoczky István: Don Quijote

Darvas József

AZ OLVASÓ NÉ

A jó könyvtár a művelődés összefogla

Mi is késztette annak idején, négy esztendővel ezelőtt a Magyar Írók Szövetségét arra, hogy megindítsa az Olvasó Népért Mozgalmat? Mindenekelőtt az a felismerés, hogy nem vagyunk olvasó nép. 1956 előtt, amikor vágyainkat nagyon sokszor összetévesztettük a valósággal, akkor deklaráltuk ugyan, hogy a magyar nép már olvasó nép, de amikor illúzióinkat félretéve — nem a hitet, csak az illúziókat! — alaposabban megvizsgáltuk, hogy mi is a való helyzet, akkor rá kellett jönnünk, hogy van még tennivaló.

Pontos összehasonlítási adatok nincsenek, de megközelíthető számokkal azért mégiscsak tudjuk regisztrálni azt, hogy a felszabadulás előttihez képest körülbelül a duplája nálunk az olvasóknak a száma. De még ez az óriási arányú fejlődés is csak azt jelenti, hogy *körülbelül 25 százaléka a felnőtt lakosságnak a rendszeres olvasó, másik 25 százaléka alkalmi olvasó és bizony a lakos*

lalkozzunk azokkal a kérdésekkel, azokkal a területekkel is, amelyek alapjai — akár intézményi, akár másfajta alapjai — az olvasókultúra fejlesztésének.

Először is a könyvtárügyről néhány szóban. Miért foglalkozunk intenzíven a könyvtári problémákkal? Azért, mert mindig is vallottuk, ma is azt valljuk, hogy az olvasási kultúra alapintézményei a könyvtárak. *Ebben a mozgalomban a mi legjobb szövetségeseink a könyvtárosok.* Természetesen csak örülhetünk és örülük is annak, hogy az egyéni könyvvásárlásban valóban imponáló számok vannak: 10 év alatt megkétszereződött az egyéni könyvvásárlás Magyarországon, 672 millióról 1 milliárd 200 millió forintra nőtt. Óriási emelkedés ez, még akkor is, ha tudjuk, hogy közben a könyvárak is emelkedtek. De még ezt beleszámítva is óriási az emelkedés. Azt hiszem, örülhetünk ennek, sőt serken-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lehoczky István

Népszava

1973 SEP 22

1021

Lehoczky István:
Nyári konyha

...ját az egyesület következik. Az már egyéni, hogy nálam éppenhogy az első volt, még kezdetben, az egyesületen keresztül szerettem meg a játékot. Amiért odatartozhattam valahová, és mert lehetett tudni, mit akarunk egymástól, én az egyesülettől és az egyesület tőlem.

Már úgy beszélek, mintha interjút adnék, mindegy, sokat törtem ilyesmin mostanában a fejem, és hogy éppen neked mondhatom el, külön szerencsém. Emlékszel, a másik rézkarcra, ahogy ott jelen van egy csomó derűs arc, mintha például azok lennének, akik valaha is számíthattak egy ember életében. Világosan, szabadon, önmagaként, és mégis valakiben benne. Állati klassz. Úgy gondoltam, ezt akkor érhetjük el, ha mindenkit igyekszünk igazán és jól, tehát külön-külön, újra és újra elölről kezdve megismerni, a legjobb tudásunk szerint. Hiszen lehet, hogy az illető függ tőlünk, akár a segítségünkre számítva, akár mert szeret bennünket, akár döntésünkre várva. Meg kell próbálni teljesen beleélni magunkat a helyébe, és senki ne higgye, hogy ilyenkor egy pillanatig

Lehoczky István, karikaturista.

A Siófoki Művelődési Központban július hótól látható Brenner György, Fülöp György és Lehoczky István karikatúrái.

Művészeti Magazin
1979. VII. 3. TV. 20.50 (Kel.)

Lehoczky István

„Vásározó" c. rajza a

8. oldalon

Népszava 1973 május 20

Lehoczky István

„Tér" c. rajza az

5. oldalon

Népszava 1973 május 12

Lehoczky István

„Öregamsony" c. Zajta
a 9. oldalon

Nápisava 1972 oktober 21

Lehoczky István

„Halál" c. rajza a

9. oldalon

Nőtincs 1972 július 29

Lehoczky István

„Pihenő" c. rajza a 9. oldalon

Népszava 1972 augusztus 27

Lehoczky István

„Pihenő" c. rajza a

8. oldalon

Nápszava 1972 augusztus 20

Lehoczky István

„Halász" 1. rajza a
9. oldalon

Nápszava 1972 július 29

Lehoczky István

Rajza a S. oldalon

Nyuzava 1972 janúcs 18

Lehoczky István

„Kódolható" c. rajza
a 7. oldalon

Nyíregyháza 1972 december 9

Lehoczky István

„Árus" c. zajta a
8. oldalon

Nápszava 1972 december 2

Lehoczky István

„Illustráció" c. rajza a

7. oldalon

Nápsava 1972 november 5

Leho [Lehoczky István], grafikus

Karikatúra:

Repe

— Szülők parlamentje 4.

ESTI HIRLAP, Br. 1972. febr. 16.

Lehoczky István
rajza

Régi budai utca

Magyar Ihrlap 1973/83 11 old.

Lehoczky István

„Bohóc" c. zajza
a S. oldalon

Nápszava 1972 július 22

Lehoczky István

„Illusztráció" c. rajza

a 10. oldalon

Nyitrava 1972 október 21

Lehoczky István

„Halász" c. rajza a

7. oldalon

Mérnyava 1972 szeptember 9

Lehoczky István

„Portré" c. rajza a

9. oldalon

Nápszava 1972 október 15

Lehoczky István

„Fiú az ablakban" c.

Zajda az 5. oldalon

Ungvár 1972 szeptember 23

Lehoczky István

Nyári konyha (grafika)

Népszava, 1975. szept. 22. 101. ell. 222 sz. 8p.

Lehoczky István

A tetőn (grafika)

Népszava, 1974. jún. 1. 102 evf. 126 sz. 8 p.

Lehoczky István

rajza

Magyar Hirlap 1974/47/8

Leho [Lehoczky István], karikaturista.

[„Nevelési gondok" és
„September" című
karikatúra jelzés nélkül.
Lehetséges, hogy Lehoczky rajzolta]

Olajoskal c. karikatúra: Repr
6. oldal.

Leho: Olajoskal

ESTI HIRLAP Bp. 1971. okt.

18.

Leho [Lehoczky István], karikaturista

Gúnyrajz: Repr

— : Vigasz

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 11.

Lehoczky István, grafikus

Rajz: Repr.

Lehoczky István: rajza M. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp., 1974. júl. 21.

Lehoczky István

Napfündözők (grafika)

Nápsava, 1973. szept. 15. 101. elf. 216 m. 8 p.

Lehoczky István

Don Quijote (grafika)

Népszava, 1973. szept. 29. 101. évf. 228 sz. 6p.

Lehoczky [Istvan], karikaturista

Gwiazdy rajz:

Repr.

— : Tiki – taki

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 18.

Leho [Lehoczky István], grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : Távfűtés 12.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971. nov. 15.

Lehoczky István

„Szobor és kövek" c.
zajza a 8. oldalon

Nápsava 1972 február 26

Lehoczky István

„Gödör" c. lapja a
8. oldalon

Nyíregyháza 1972 június 4

Lehoczky István

„Örök fa" c. rajza
a 7. oldalon

Nyitrava 1972 március 18

Lehoczky István

„Zsákoló" c. rajza a 9.
oldalon

Nápsava 1972 május 27

Lehoczky István

„Tanulmány" c. zajta

a S. oldalon

Moszkva 1971 szeptember 5
S. old.

Lehoczky István

„Ablak" c. rajza a

f. oldalon

Népszava 1971 július 17

Lehoczky István

zajta („Ablak") a

8. oldalon

Nápszava 1971 július 31

Lehoczky István

„Figyelő" c. lapja

a 7. oldalon

Nógrádi 1971 - január 10

Lehoczki István, karikaturista

L: Sajdik Terenc

2.

–: Hagyomány és újdonság a Tészek-bálon

Esti Hirlap, Bp. 1978 febr. 3.

Lehoczki István

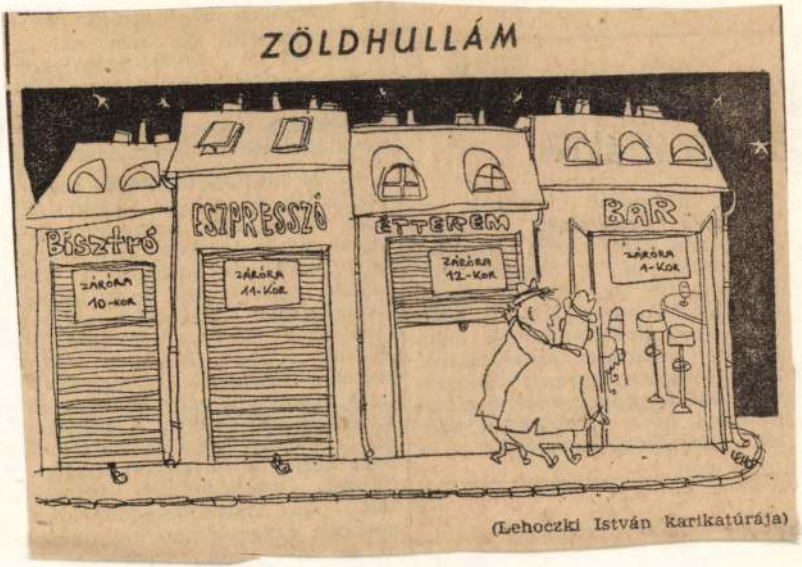

(Lehoczki István karikatúrája)

Schoch Istvan

Rajk

Magyar Hirlap 1973 XII. 3 54

Lehoczki István

"Perspektiva" c. rajzán egy magasbó lefelé táguló háromszög csucsában kisgyermek figurája indul és megérkezik lent egy rokkant öregasszony.
Repr.

A képet nem lehet kivágni a lapból, mert az előző oldalon közölt Kmetty Jánosról szóló Vadas-beszámolóval ütközik.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 22.
XXI. évf. 4. sz. 14. lap.

Lehoczki István

"Alapitók" c. rajzát bemutatja a lap. Repr.

Fenti rajzot lásd: Bernáth Sándor: "A szobor" c. képének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 12. XXI. évf. 11. sz. 2. lap.

1021

György Lehoczky

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Königsberger Str. 37
Telefon 0311/73 85 90 Telex: 1-83 538

Funk Uhr, Ausg. B
2000 Hamburg 36

-21/75

Spaziergänge im alten Ungarn

19.30
FARBE

Rechts: Der Maler György Lehoczky läßt sich schwer in ein Schema einordnen. Er ist weder Folklorist, noch ein Naiver, noch ein Moderner — er hat von allem etwas. Auf seinen Bildern verhilft er Alt-Ungarn zu einer Art Auferstehung. Und als liebenswürdiger Erzähler schildert er in Worten, wie Ungarn in den Jahren seiner Jugend ausgesehen hat

Lehoczki István

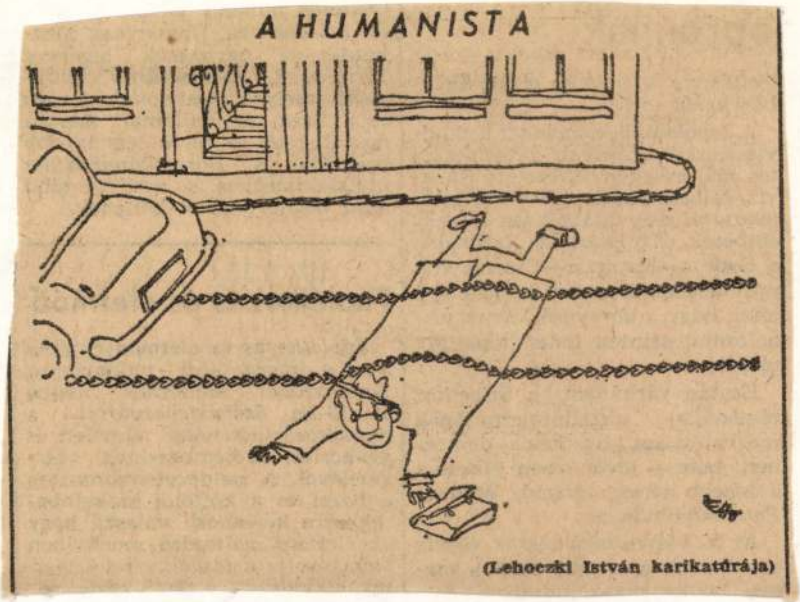

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar

— *Az új, vállalati propagandistánk!...* (Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

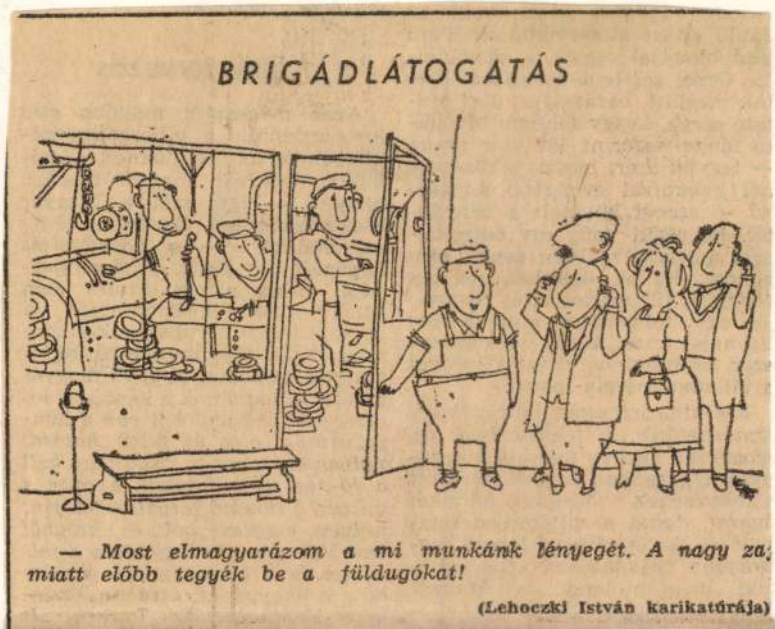

— *Most elmagyarázom a mi munkánk lényegét. A nagy za miatt előbb tegyék be a füldugókat!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczky István

TANÍ-TANI

Lehoczky István rajza

Élet és Irodalom. Bp. 1978. febr. 18.
XXII. évf. 7. sz. 5. lap.

MŰLÓGYEREK

RAB ZSUZSA:

ÖREG ÉS FIATAL IST

Ha István királyunk idejében lettek volna folkloristák, biztosan lebeszélik a nagy államalapítót a kereszténység „tűzzel-vassal" való terjesztéséről. Szakmájuk szempontjából igazuk lett volna, de ez, ismerjük be, nagyon szűk szempont ahhoz a kérdéshez mérten: gyökeret verhetünk-e Európában.

A folkloristáknak, ha lettek volna, nagyon fájt volna a szívük a régi hitből kivirágzott népköltészetért. Milyen lehetett, ha még fennmaradt törmelékei is olyan máig ható színgazdagságot ragyogtatnak meg, hogy például Erdélyi Zsuzsanna két éve megjelent könyve — a „Hegyet hágék, lőtőt lépék", amelyben pogány elemekkel keveredett régi magyar imádságokat gyűjtött össze — napok alatt elfogyott, és máig is (hiába) keresett könyv.

A középső Volga-vidéken élő, alig másfél millió lélekszámú finnugor rokonnép, a mordvinok *máig élő* énekei, lakodalmasai, siratói sejtetik, mi mindenünk *lehetett* az idegenajkú, szigorú keresztény hittérítők — anakronisztikusan szólva — „könyvégetése" előtt.

Mert hogy ősi költészetünk közös tőről fakadt, azt nem csak a nyelv-, irodalom- és folklórtudomány, nem csak a két népköltészet azonos érverése, lélegzete, képformálása igazolja, hanem a sok apró, külső-belső rokon jegy, amit Illyés Gyula rögzített Oroszország-ában. Fellapozom a Rokonoknál című fejezetet. Az író, kísérőjével — 1934-ben — városszéli utcákon tévedezve, órák óta keresi a Moszkvában élő mordvinok klubját.

„Kérdezősködésünkre, hogy hol találjuk meg a klubot, ide-oda küldözgettek bennünket, amíg teljesen el

hetjük a páratlan szépségű é
olvasókat, siratókat, szertartá
rokat, amelyekben a leánys
szony engeszteli a kút hajad

Kutunkat őrző ha
kutunk szelleme,
Haj, korábbi időn
nap virradtán kij
nap nyugodtán el
Talán éppen alud
s véletlenül ráhá
fehér nyírfa teste
gömbölyű alma o
hat-sor-hímes ing
térdig kivarrt ru
ezüstgyöngyös bo
Meg ne ítélj éret
én korábbi időmb
táncra állt a lába
orcám nevetésre.

A biztonság kedvéért azon
tömjénnel adóznak az új Is
nek. Az ősök szellemét segí
előbb az ősi, *ezra* hitben m
utána tisztet tesz az újhitűek

Emlékezem én elő
az ezra hitben ho
pópa nélkül távoz
kispap nélkül elh
száraz füsttel me
ezüst kereszt nélk

Lehoczky István

Illusztráció

—: Alacsony lakás.
Ujfükör, 1978. november 12-26 lap.

Lehóczky karikatúrista

Márc. 30.-án nyílt meg a „Közlekedésünk 10 éve a Ludas Matyi görbe tükrében" c. karikatúrakiállítás, melyen szerepel műve.

(Szász): Karikatúrakiállítás a Közlekedési Múzeumban.

Magyar Vasutas, 1974. ápr. 18.

Lehoczky István

„Népviselet" c. rajza
a 7. oldalon

Néptava 1971 szeptember 18

Lehoczky István

Lehoczki István: Az utolsó koncert

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 2.
XXIV. évf. 5. sz. 4. lap.

— Rendes srácok ezek, uram. Tíztonnás öreg járgány tolatott a betonlaphalom mellé, oldalán tábla, egy Pest közeli téesz nevével és címével. Az egyik „pajti" a platón, társai párosával adogatták neki a betonlapokat. Gondosan, gyorsan dolgoztak. Amelyik lapnak le volt pattanva a sarka, félredobták, a legtöbb darabokra tört.

Már a célunkhoz közeledtünk, amikor a keskeny mellékutcában egy rendőrkocsi gurult velünk szemben. Melegem lett a pilótafülkében. A piros trikós kedélyesen intett a rendőrnek.

— Nem fél, hogy lebukik? — kérdeztem.

— A sóherségtől félek a legjobban.

— És ha a munkahelyén megtudnák ezeket a svarcokat?

— Miért? Nem tudják?

— És?

— Ötezerért senki nem vállalja ezt a melódiát, ha nem engedik

— Honnan vegyek én légkalapácsot? — kérdeztem riadtan.

— Háromszáz forintért kölcsönadja a góré. A homok, a cement, a sóder holnapután reggel itt lesz. Hova lehet lerakni? Az anyagért, a szállítással együtt hétszázat, a munkáért négyezret kérünk.

— Négyezret? — kérdeztem, kisse sokallva az összeget.

— Abból kétezer a miénk, a többit a góré szétosztja a brigádtagok között, akik helyettünk is dolgoznak, amíg mi itt ezt csináljuk.

— Hát nem szombaton jönnek?

— Mi már pénteken délben hazautazunk. Megegyeztünk?

Bólintottam.

— Holnapután hajnali négykor itt vagyunk és addig csináljuk, amíg el nem készült.

— Egy nap alatt?

— Ne tessék félni, rendes munkát adunk. Ha nem lesz elégedett, nem kell fizetnie.

Két nap múlva légkalapács ge-

---

zi?

— Minden ezresből kap százat. Gondolja, hogy melózna ott havi háromezerért, ha nem lejmolhatna hozzá?

Gonddal rakták le a lapokat. Az egész munkát másfél óra alatt „megették".

— Minden rendben, főnök? — kérdezte szolgálatkészen a piros trikós.

Átadtam két ötszázast.

★

Most már csak munkaerő kellett, hogy a lapok helyükre kerül-

Hét órakor teherautó fordult be a telekre: megérkezett az anyag. Egyikük a betont keverte, egy markos fiatalember fémtalicskában a betonlapokat hordta az elkészítendő járda magasságát jelző kifeszített madzag mellé, óvatosan rakta ki őket, nehogy megsérüljenek. És már fordult is: gyors egymásutánban több talicska homokot hozott, aztán a betont lapátolta, a lapokat pontosan és gyorsan egymás mellé igazító munkavállaló által megjelölt helyre. Szótlanul, megfeszítve, minden pillanatot kihasználva dolgoztak. Még ebédelni sem álltak le. Délután háromkor már a fugákat öntötték ki cementes homokkal. Közben a fiatalember az

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Lehoczki István
karikaturista

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 DEC 1

1021

Lehoczki István:
Úszómester? Házmester? Éjjeliőr?

Tisztelj

■ *Vaszil Bikov: Az ő katonái (Móra, 283 old.).*

Sok háborús regény íródik napjainkban. A „csökönyös" írók — Heller, Hochhut, Cseres, Radicskov, vagy a szovjet próza második nemzedékéből való Bondarev, Baklanov, Bikov — elsődleges erkölcsi kötelességüknek tartják, hogy olvasóikat szembesítsék a háborús múlttal, s hogy ez a szembesítés történelmileg minél hitelesebb legyen.

A közönség vegyes érzelmekkel fogad egy-egy új háborús regényt. Vannak, akik fölöslegesnek tartják

Lehoczki István

Részt vett a Balatonfüldvár-i karikatura-
kiállításon.

Magyar Hirlap 1981/7/14/8

Lehoczki István

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1979. március 22–28.

ALFA:
A delfin napja (am) f4, h6, 8

ALKOTMÁNY:
A nő illata (ol)** 3, n6, f8
2001 Ürodűsszeia (ang) 24-én éjjel n11

BÁSTYA:
Ragadozó madarak (am) h9, 11, n3
Angi Vera (m) f4, h6, 8
Az erőd (m)** minden este 10

BUDAFOK:
A nyomozó dilemmája (sz) 22—25. n6, f8
Ne hagyd magad Pitkin (ang) 24—25. du. 3
A Sah fia I—II (mb. sz) 26—28. 6

CORVIN:
2001 Ürodűsszeia (ang) h3, h6, 9

CSOKONAI:
Zsaru (fr) h9, 11, n2
Csillag a máglyán (m) f4, h6, 8

DÓZSA:
Az erőd (m)** h3, n6, h8

DUNA:
Zsaru (fr) 4, n7, f9
Egy különleges nap (ol—kanadai) 24-én éjjel 11

MADÁCH:
A delfin napja (am) 5, n6
Ahová lépek, ott fű nem terem (mb. fr) 25-én du. h3

MÁTRA:
(Mese és Ifjúsági Mozi)
Lolka és Bolka a föld körül (mb. D) f10, f12, f2, f4
A fej nélküli lovas (mb. sz) h6, 8

MOM MOZI:
Fehér telefonok (mb. ol)*** 25-én 7-kor, 26-án f5, 7

MŰVÉSZ:
(Új Tükör Klub Mozi)
Casanova I—II. (ol)*** 3, n1
Miért lett R. úr ámokfutó (NSZK) f4, 6, 8, 23-án f4, h6

ÓBUDA:
Zsaru (fr) 22—26. és 28-án 3, n6, f8
A hét mesterlövész (mb. am) 25-én f10, n1
Négyszáz csapás (fr)*** 27-én 3, n6, f8

PUSKIN:
A híd túl messze van I—II. (mb. ang) 9, f1
Szabadíts meg a gonosztól (m)** 4, 6, 8, 27-én 4, 6

SZIKRA:
Az erőd (m)** f9, 11, f2
Rafferty és a lányok (mb. am) 4, 6, 8

SZIKRA KAMARATEREM:
Júlia és a szellemek (ol)** h9, f12, n3
Filmregény (m) 4-kor

TANÁCS:
Todo Modo (mb. ol)** n9, h11, n2, h4
Forradás (mb. l) n7, f9

TÁNCSICS:
Az erőd (m)** 3, f6, 8

TÁTRA:
2001 Ürodűsszeia (ang) 4, 7

TOLDI STÚDIÓ MOZI:
Casanova I—II. (ol)*** h3, 6, n10

URÁNIA:
A delfin napja (am) h9, 11, n2
Az erőd (m)** f4, 6, f9

VÖRÖS CSILLAG:
2001 Ürodűsszeia (ang) 9, n1
Fehér telefonok (mb. ol)*** f4, 6, f9
26-án f4, 6

Lehoczki István: Találkozások

Élet és Irodalom, Bp. 1979.
24.XXIII.évf. 12.sz. 8.lap.

„Ez a nemzedék nem képes értelmezni múltjának és jelenének egymáshoz való viszonyát, mert az egyik a másik felől nézve kölcsönösen értelmetlen."

s a renden

élgetés a bűnügyi irodalomról

ntha a krimi mögé szorulna. A bün-
n olvasottabb és jóval drágább ná-
n vagy Hemingway művei. A film-
t is elsősorban a bűnügyi történetek
nző Miss Marple és Maigret, Poirot
Mi a titkuk? Szórakoztatnak vagy
lgettünk Józsa Péter szociológ
Intézet tudományos főmunkatársá-
veheti kézbe az interjút tartalmazó
ja, ötvenéves korában elhunyt.)

azovja
ár kö-
krimi,
obb a

n fr-
hogy
meg-
ll ki-
st üt
oaszt-
lehet
rtikus
ki a
nilyen
ztikus
ízdelt
ese-
: iro-
mény-
alami
oszto-
nem
atszáz
a, ha-
rában
min-
ett. A
selek-
világ,
isten
ban a
gyerek
letlen
t az.

neli ki
Cáfol-
orú lo-
nértani
miben

kide-
ellege.
enysé-
a. Le-
lálnak
ni volt
et be-
őszak-
nyo-

rakja. Két gyilkosság nagyon hasonlít, azt hinnénk, ugyanaz a gyilkos, pedig csak hasonló karakterek követték el. Ezért keresi Agatha Christie kedvence mindenkiben a valakihez hasonlót, a már megélt élményt. Az embert.

— Csakhogy az ember a legkevésbé fontos ezekben a művekben. Csakis az esemény, a rejtély. Mi hát az oka, hogy annyian falják az alapjában véve naiv sztorikat — értelmiségiek is?

— Sajátos pihenést nyújtanak. Lekötik a képzeletet, ugyanakkor semmiféle szellemi erőfeszítést nem igényelnek. Nem akarják, hogy az olvasó mozgósítsa fantáziáját, hogy erkölcsi kérdéseket tegyen fel magának, hogy döntésre kényszerüljön: hogy állást foglaljon. A krimi az olvasókat abban a ritka pihenésben részesíti, amit a tizennyolcadik századi materialisták élvezetnek neveznek. Intellektuális képességeinket játékosan képes működtetni, ami nem jár sem erőfeszítéssel, sem felelősséggel. Nincs is vele semmi baj. Csak akkor, ha helyettesíti, sőt kiszorítja a valódi művészetet, a valódi irodalmat. Ha nem enged másra módot, időt; elsekélyesíti gondolkodásmódunkat, leszűkíti fantáziánkat, begyöpösíti agyunkat.

— Mégis azt hozzák fel a bűnügyi történetek védelmére, hogy csiszolják a logikát, fejlesztik a fantáziát, működésbe hozzák az agyat.

— A rejtély megfejtése a legjobb esetben rejtvényfejtés, amiről már többen elmondták, hogy nem igazi logikai gyakorlat. A jó rejtvényfejtőnek ugyan van valamilyen sajátos intuíciója, de nem tartozik a legeszesebbek közé. Különben is: a rejtvényfejtés tulajdonképpen rutinmunka. Vagyis a századik rejtvénynél már magától megy, mert sztereotip működéssé

Gondolkodásunk hasonló koordinátákban mozog. Különben is: nem élünk másik bolygón. Ha ott élnénk, nem volna szükségünk sem Colombóra, sem Chandlerre. De szükségünk van. Ha megnézzük a magyar vagy a lengyel, csehszlovák krimiket, struktúrájuk azonos az amerikaiakéval, a nyugat-európaiakéval. Azzal a különbséggel, hogy nálunk a rend nem általános, de politikailag konkretizált ellenségei működnek.

— Mint a Berkesi regényekben? Vajon van-e különbség a politikai kalandregények és a bűnügyi történetek között?

— A krimi nem akar másnak látszani, mint ami. És ez sokkal kevésbé kártékony, mint az álproblémák álmegoldásai, az általársadalom álkonfliktusai. Éppen mert akadnak, akik úgy érzik, ez az igazi irodalom. A bűnügyi történetekről senki sem hiszi ugyanezt.

— Mi a funkciója a „fekete" irodalomnak? Lustaságunk visz rá, elvágyódásunk? Vagy csupán hangulataink?

— Fekete irodalomról nálunk szerencsére, nem beszélhetünk. Ebbe ugyanis, a szívgiccsen és a bűnügyi történeteken kívül, beletartozik a horror is meg a pornó, a szexregény. És míg, mondjuk, a franciáknál vannak kifejezetten fekete irodalmat olvasók, nálunk ilyen behatárolás nem létezik. Olvasunk ezt is, azt is.

— Kamarás István egyik olvasásszociológiai kísérlete azt bizonyította, hogy lektűrolvasókból át lehet vedleni például Balzacot, Kertész Ákost, Fejest olvasóvá.

— Kamarás a kísérletet kilenc emberrel végezte, de valójában kilenc millióról van szó. Egyébként is, csupán azt bizonyította, hogy nincsenek lezárt sorompók. Az ízléskultúrát lehet, sőt kell fejleszteni, de nem lehet minden emberhez külön odamenni, és Kafkáért, Thomas Mannért rajongót nevelni belőle. A modern szociológia legsúlyosabb kérdése, hogy az értelmiségi és a fizikai dolgozók időtöltése között nagy a szintkülönbség. Az is nyilvánvaló, hogy ez még sokáig így lesz. Főképpen azért, mert a legszorosabban összefügg a munkamegosztás struktúrájával, ami mindezideig úgy fest, hogy az egyik póluson segédmunkásokra, a másikon magasan képzett mérnökökre van szükség. A megoldás talán az is-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 MÁR 24

Lehoczki István

1021

Lehoczki István: Találkozások

a ren

etés a bűnügyi irod

a krimi mögé szorulna. A bün-
asottabb és jóval drágább ná-
gy Hemingway művei. A film-
sősorban a bűnügyi történetek
liss Marple és Maigret, Poirot
a titkuk? Szórakoztatnak vagy
nk Józsa Péter szociológ-
et tudományos főmunkatársá-
kézbe az interjút tartalmazó
venéves korában elhunyt.)

rakja. Két gyilkosság nagyon hasonlít, azt hinnénk, ugyanaz a gyilkos, pedig csak hasonló karakterek követték el. Ezért keresi Agatha Christie kedvence mindenkiben a valakihez hasonlót, a már megélt élményt. Az embert.

— Csakhogy az ember a legkevésbé fontos ezekben a művekben. Csakis az esemény, a rejtély. Mi hát az oka, hogy annyian falják az alapjában véve naiv sztorikat — értelmiségiek is?

— Sajátos pihenést nyújtanak. Lekötik a képzeletet, ugyanakkor semmiféle szellemi erőfeszítést nem igényelnek. Nem akarják, hogy az olvasó mozgósítsa fantáziáját, hogy erkölcsi kérdéseket tegyen fel magának, hogy döntésre kényszerüljön: hogy állást foglaljon. A krimi az olvasókat abban a ritka pihenésben részesíti, amit a tizennyolcadik századi materialisták élvezetnek neveznek. Intellektuális képességeinket játékosan képes működtetni, ami nem jár sem erőfeszítéssel, sem felelősséggel. Nincs is vele semmi baj. Csak akkor, ha helyettesíti, sőt kiszorítja a valódi művészetet, a valódi irodalmat. Ha nem enged másra módot, időt; elsekélyesíti gondolkodásmódunkat, leszűkíti fantáziánkat, begyöpösíti agyunkat.

— Mégis azt hozzák fel a bűnügyi történetek védelmére, hogy csiszolják a logikát, fejlesztik a fantáziát, működésbe hozzák az agyat.

— A rejtély megfejtése a legjobb esetben rejtvényfejtés, amiről már többen elmondták, hogy nem igazi logikai gyakorlat. A jó rejtvényfejtőnek ugyan van valamilyen sajátos intuíciója, de nem

mondanom, elsősorban a jobb diáklabdarúgással, a tudatosabb kiválasztással és főleg a szervezettebb, hatékonyabb edzéssel. Ahogy pár-

Lehoczki István

de a megbetegedettek közül legalábbis üzemünk mindhárom vizsgálati központpes marad.

Lehoczki István: Szemüvegesek

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 13.
XXIII. évf. 2. sz. 4. lap.

Csakhogy a befejezetlenség, a megoldatlanság fitogtatása, a jópofaság vagy a teljesség fölényes-irónikus elutasítása, így, egyesszám első személyben, nem tudja helyettesíteni a művészi fajsúlyt, mert nincs személyiségpótlék. Ezért rá kell dobni még egy lapáttal. Szóval, kompenzálunk, kompenzálgatunk.

Nehéz lenne persze leírni, mi is ez a hiánycikké lett, művészi valakiség. Hiszen nem azonos a *tudás* mennyiségével — ismerünk hagyműveltségű, kitűnő technikai felkészültségű mesterembereket enélkül az adottság nélkül. A *tehetség* általános ismérvei sem magyarázzák a jelenséget: rangos művészek közül nem egy élte le életét alig észrevehető szürkeségben; az átütőerő, a művészegyéniség súlya kimaradt műveikből is. De valakiséget még a *hírnév* sem tud kölcsönözni, még kevésbé világi vagy alvilági *hatalom*, s talán még az *ismeretlenség* sem... Mi hát akkor a titka?

Pontosan magam sem tudom megfogalmazni, csak érzem, hogy túl a tehetségen, küldetéstudaton, valóságérzékenységen — *a művészi tartással* tart leginkább rokonságot. Ez rajzolódik ki, Kondor Béla egyéniségéről a közreadott az olvasót.

A művészi fajsúly, a valakiség tehát megszerezhető. És mégis azt kell mondanom, hogy nem csupán elhatározás kérdése: *közeg* is kell hozzá, *társadalmi elvárás*, holdudvar. És ma valahogy ez csappant meg. Nagyobb vonzerőt képvisel a *csak* érdekes, *csak* borzas vagy éppen felszínes zavar. Mert mi, a befogadók nem várjuk, sőt, ha megjelenik, nehezen viseljük el az igazi művészegyéniséget. Pontosabban: könnyebb, kellemesebb a lezser egyéniség-látszatokkal kokettálni, az ötletgazdag, alakváltoztató, percenként meghalni és feltámadni képes egyéniségekkel flörtölni, mint egy-egy súlyosabb nagyság titkain osztozni, monomániát, hajthatatlanságát elviselni.

★

Ami, persze, az igazi fajsúllyal megátkozott művészt nem akadályozza meg abban, hogy ott támadjon fel, ahol senki sem várja. Ennek a mondatnak a hiteléhez azonban optimizmusra van szükség — elsősorban nekünk, akik egyik lelkünkkel azért őket várjuk. És nekik? Nekik nem kell az ilyesmi. Jól is nézne ki az a súlyos egyéniség, aki nem tudja elvarázsolni közönségét. Csak az a baj, hogy túl sok lett az utánzat, s a végén még megszokjuk a műanyagot.

A vállalat igazgatójának felesége B. vállalat számviteli főnöke. B. vállalat főkönyvelőjének neje A. vállalatnál csoportvezető. Az A. vállalati főmérnök hitvese történetesen jogász. A fátum, melyet már a rómaiak is féltek, úgy akarta, hogy az illető hölgy B. helyen legyen jogtanácsos. A véletlenek balszerencsés összejátszása révén A. és B. cégek egymásra vannak utalva, termelési eredményeik egy része között szoros a kapcsolat. Ezt finomabban korrelációnak is szokás nevezni. Félreértés ne essék! Az ilyen elhelyezkedéseket semmilyen tételes törvény nem tiltja. Az *„összeférhetetlenség"* amúgy is ritkán alkalmazott kifejezésének használatára nincsen jogalap. A. és B. vállalatok dolgozóinak furcsálkodó, időnként kaján, olykor pedig cinikus megjegyzései ellen viszont bajos lenne gátakat emelni. Különböző béremelések, besorolások, átsorolások, jutalmazások, premizálások ugyanis mindkét helyen történnek. Joggal, jogtalanul, de az emberek — az előbbiek ismeretében — hajlamosak vélt vagy valóságos indokokat keresni ezek megítélésénél.

●

Van az életnek egy területe, ahol mindez lecsapódik. Ez egyike a legnehezebben körvonalazhatóknak.

Közszellemnek szokás nevezni, vagy elkoptatottabban *„munkahelyi légkörnek"*.

ben, és nem fél az úgynevezett „rázós" témáktól. Ez utóbbi nem dicsőség, mert napjainkban Magyarországon nem túl nehéz bátornak lenni. D. felesége egészen más, kisebb feltűnést keltő munkakörben dolgozik. Valamennyi közös ismerősünk szerint férjénél sokkal jobban. Mégis, ha munkahelyére külföldi vagy más „felülről jött" vendégek érkeznek, nem önmagáért mutatják be, hanem úgy, mint a közismert D. *feleségét*.

A házaspár munkaköre egymástól távoli, tehát minden féltékenységtől mentes. Ezen a suta bemutatási módszeren, jó hitvesi összhangban, együtt szoktak dühbe gurulni. Ugyanis jól érzékelik a hátteret. Az ismertebb D.-vel praktikusabb hivalkodni, mint a kevésbé ismert D.-nével.

Ha jól sejtem, ez a majdani összefonódások kezdeteit dokumentáló példa.

●

E. Jenő barátomnak múltkoriban bemutattak egy tehetséges, fiatal kolleginát:

— Tudod! G. Sárinak a lánya!

— G. Sárit évek óta ismerem. Most a lányával szeretnék megismerkedni...

Meglepően bután néztek rá. Hiszen, ha jól ismeri a magas vezető beosztásban levő G. Sárit, akkor igazán sejthetné, hogy milyen jót tesz önmagának, ha a lányt már

Lehoczky István

Kondor Béla monotipiái kiállitás a szegedi Bartók Béla Művelődési Központban julius 29.-ig,
Rappai Vilmos emlékkiállitása a Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatóriumában julius 29.-ig,
Bán Béla emlékkiállitása a szombathelyi Forradalmi Muzeumban julius 20.-tól,
Czeizing Lajos fotókiállitása a Miskolci Galériában julius 29.-ig,
Brenner György, Fülöp György és Lehoczky István karikatura kiállitása a Siófoki Művelődési Központban,
Bán Mariann kerámikus kiállitása a balatonfüredi Iparművészeti centrumban megtekinthető,- közli a lap a kulturális eseményeket tudósító rovatában.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14. XXIII. évf. 28. sz. 8. lap.

Lehoczky István, karikatúriste

L: Kaján Tibor

-: Hír

8 [illegible].

Nirszabadság, Bp. 1979. jún 15.

Lelkesedés István

rajza (Piacon)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 26. 11. l.

Lehoczky István

Napra

Magyar Ifjúság 1973/48 11 old

Lehoczki István

rajza

Maygar Hirlap 1974/22o 7.

Johann Georg Leithner

az egri érseki magánkápolna ólom-
fesületét alkotta.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

66 P

Lehoczky János

Ötvöstárgyai szerepelnek a
miskolci Szőnyi István terem iparmű-
vészeti bemutatóján

Északmagyarország 1970 augusztus 1
7. old.

Lehoczky István

„Figyelő"

(repr.)

Nèpsava, 1971. jul. 9.

Lehoczky István

„Látnivalók" c. rajza
a 7. oldalon

Néptava 1971 október 2

Lehoczky István

„Olvasó" c. rajza
a 8. oldalon

Náprava 1971 november 7

Lehoczky István

„Gesztenyesütő" c. rajza
a 8. oldalon

Népszava 1971 november 28

Lehóczky István, épitő iparmüvész, 194o-41. iparmüvészeti kitüntetéses szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 183o-1941. Bp. 1942.
34 l.

Lehóczky István, butortervező, 1939.
végbizonyitványt nyert

Iparmivészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

kurár ritka

:intjén középütt hatalas terem, hat
, ettől jobbra és balra egy-egy szoba,
ıyezettel. Ezenkivül még egy nagyobb,
boltfiókos szoba, s több kisebb he-
cső vezet, melynek barokk, szögletes
a van. Emeleti lépcsőcsarnoka teknő-
rü dongaboltozatosak, tükörboltozattal
attal fedett szoba, kályhák elhelyezésé-
kel kiképezve. Az iskolának használt
asszicista kályha; köralaku, fehér pál-
va, ornamentális füzéreken lógó kis
zitéssel. A kályhatest felett homori-
ymás mellett sürün álló, függőleges

297 l. - Vorovszky 35 l. /képe 49 l./

ra. /Volt Meskó-kastély/
ó Miklósé, majd Tóth Gézáé, a) Soós- és

Le Ho [Lehoczky István], grafikus

MDK

Rajz:

Repr

— : Jó és kritika 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 27.

Lehoczky István

„Budai kézak" c. rajza

a z 5. oldalon

Nápszava 1970 október 10

Lehoczky István

„Beszélgetők" c. rajza

a 10. oldalon

Népszava 1970 november 7

LEHOCZKY ISTVÁN

„ Cipő"

Karikatúra, repr.

MAGYAR IFJÚSÁG, 1971. szept. 24.

Lehoczky István

„Almáárus" c. rajza a

8. oldalon

Nápisava 1970 május 16.

Lehoczky István

„Pihenő fiú" a rajza

a 8. oldalon

Ungvár 1970 február 14

Lehoczky István

Rajzát -cim nélkül- hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 8. lap

Leho [Lehoczky István], karikaturista

MDK

Gúnyrajz:

Repr.

—: Magyar ürexpedíció

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 29.

Leho [Lehoczky István], karikaturista MDK

Gúnyrajz: Repr.

— : Első sikerélmény 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 24.

Leho [Lehoczky István], karikaturista

MDK

Grúnyrajz:

Repr.

–: Házibuli a szomszédban 8.

ESTI HIRLAP, B:u. 1971. febr. 4.

ZEHO [Zehovszky István], grafikus MDK

Rajz:

Repr

—: Meglepetés

4

ESTI HIRLAP Br. 1970. május 27.

7c.

LE Ho [Lehoczky István], grafikus MDK

Raje:

Rep

– : Kép szöveg nélkül

8.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. máj. 20.

45

L. H. [Lehoczky István], grafikus MDK

Rajz,

Rajz.

— : Kék mező mellett 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. május 14.

Lehr [Lehoczky István], karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

—: A lehel áldozata

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl. 9.

Le Ho [Lehoczky István], Karikaturista MDK

Rajz:
Repr

— : A lázadó 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 22.

LEHO [Lehoczky István], karikaturista MDK

Egy nyrajz:

Repr.

— : A Kibic

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 28.

Lehto [Lehtoczky István], grafikus MDK

Raj.:

Rep.

–: A protektor

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. máj. 3.

LEHOCZKI ISTVÁN

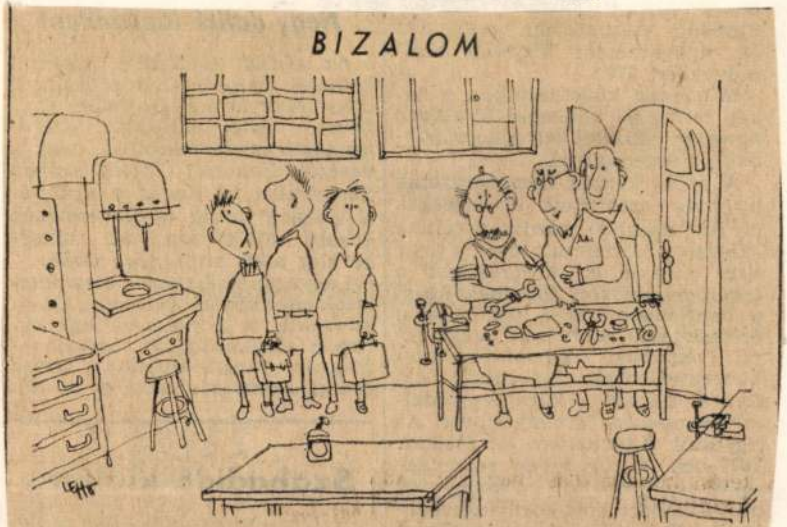

— Ki más olthatná belénk a szakma szeretetét, több emberünk nincsen?!

(Lehoczki István karikatúrája)

LEHOCZKI ISTVÁN

— *Hogy adjuk át pontosan az épületet, ha ennyit késik a bizottság?*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar F

— Javaslom, hogy a brigádvezető vállalja a felelősséget a lemaradásért!

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

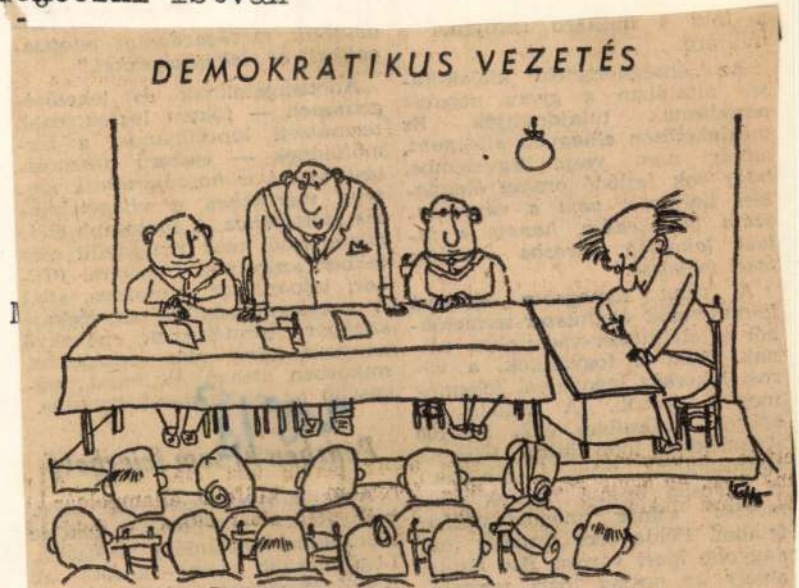

— A kérdőívekre természetesen nem kötelező nevet írni. Azért van itt az írásszakértő!

(Lehoczki István karikatúrája)

ja megoldani lakóinak élelmezését. Hiszen kapuit óránként 100

A FAO régebben főleg élelmiszersegélyek küldését szorgal-

Lehoczki I

Magyar Hirlap 197

JOGSEGÉLYSZOLGÁLAT

— *Végül csak mint magánember mondom: Önnek igaza van.*

(Lehoczki István karikatúrája)

haragszom" indulatával meséli a
kisvonaton zötyögve. *Selye János*
példázatát: Volt egyszer egy tu-
dós, aki egy *fecskéről* megálla-
pította, hogy *kecske*, aztán sorra
vette a hiányosságait. Hogy nem

Lehoczki István

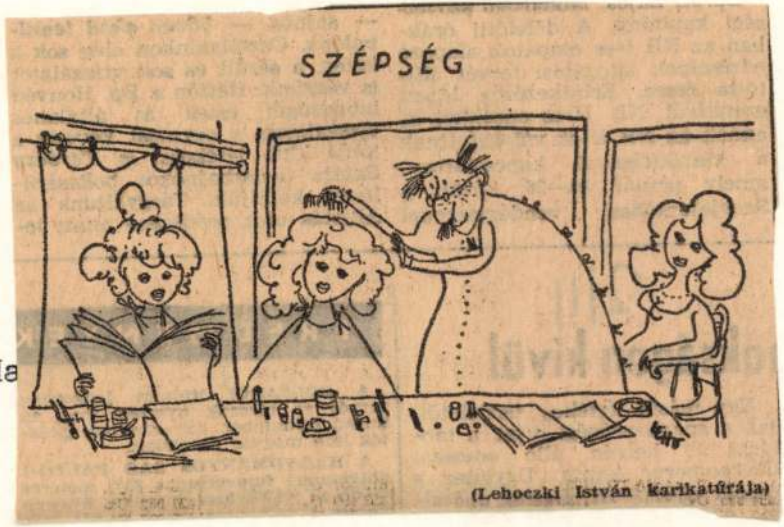

Ma

Lehoczki István

— *Meghoztam a tíz deka parizert a büféből, Jani bácsi!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

— *Az új, vállalati propagandistánk!...*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

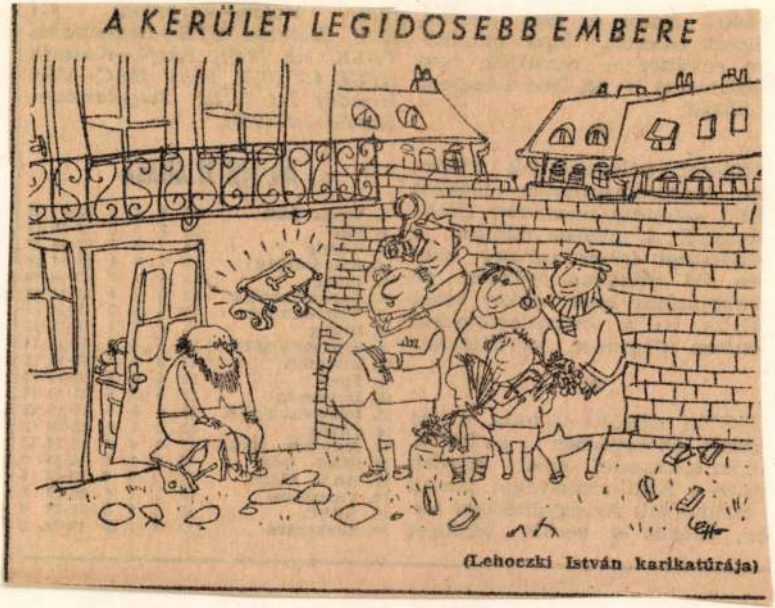

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

ÉJJELI MENEDÉKHELY

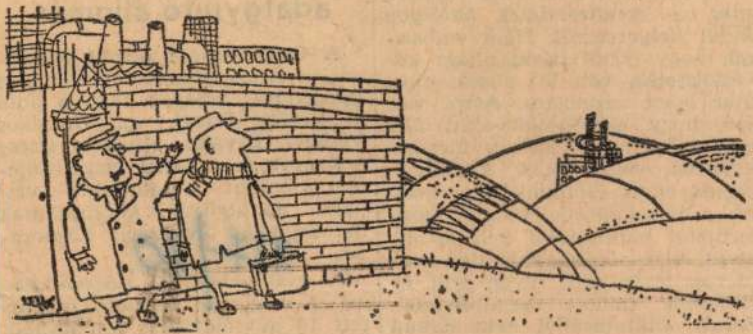

— *Korán sötétedik, a mészművek meg messze van. Reggelig lépjen be hozzánk!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Nemzet 1976/20. 1/10

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/260/6

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Nemzet 1976 | 28 | 8

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar

288/13

Lehoczki István

— *Nyugodtan megírhatja: Mi felkészültünk a télre!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/12/11

Lehoczky István

Kassovitz Félix, Kaján Tibor, Dallos Jenő, Várnai Ferenc, Sajdik Ferenc, Fülöp György, Szür-Szabó József, Tóth Gyula, Mészáros András, Vasvári Anna, Balázs-Piri Balázs, Brenner György, Hegedüs István, Lehoczky István művészeket sorolja fel Vadas József:"Szöveg, kép nélkül" c. beszámolójában az Országos Karikatura Kiállitás-ról, melyet az Ernst Muzeumban rendeztek.
A művészekről és alkotásaikról szóló részletesebb ismertetést lásd: Kassovitz Félix nevénél, cédulájához mellékelve, a fent idézett c. kritikában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius 7.
XIX. évf. 23. sz. 13. lap.

LEHOCZKI ISTVÁN

BARÁTI ÖSSZEJÖVETEL

— *Hármat-hármat, anyukám!*

(Lehoczki István karikatúrája)

LEHOCZKI ISTVÁN

LOVAGIAS ÜGY

(Lehoczki István karikatúrája)

2JJ/10

lista eszmékért. Harcos, dolgos
élete tisztességben, munkában

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hirlap

Lehoczki István
1021

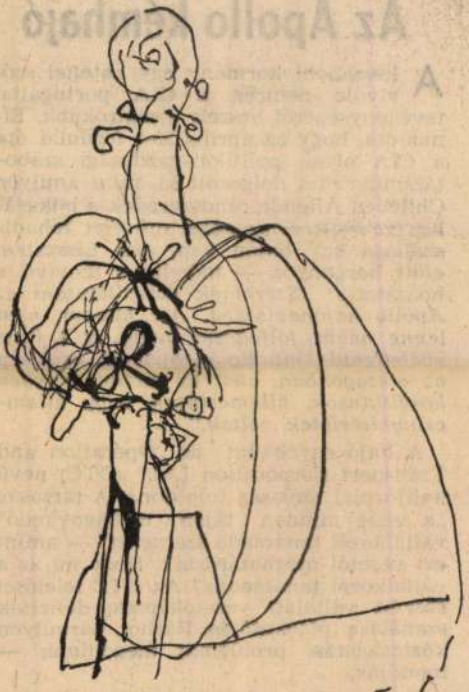

Lehoczki István rajza

Tanácsadás vállalkozóknak?

Az Apollo kémhajó

A lisszaboni kormány egy katonai szóvivője nemrég a CIA portugáliai tevékenységéről beszélt újságíróknak. Elmondta, hogy az április 25-i fordulat óta a CIA olyan politikai-gazdasági szabotázsműveletet dolgozott ki, mint amilyen Chilében Allende rendszerének a bukásához vezetett. S az egész művelet főhadiszállása egy hajón van, ami Lisszabon előtt horgonyoz — mondta a szóvivő, s hozzátette: *„Szeretnék belepillantani az Apollo hajónaplójába. Azt hiszem, nem lenne nehéz fölfedezni, hogy ez a hajó »véletlenül« mindig megjelenik azokban az országokban, ahol az utóbbi években konfliktusok, államcsínyek vagy államcsínykísérletek voltak."*

A hajó egyébként az „Operation and Transport Corporation Ltd." (OTC) nevű kaliforniai társaság tulajdona. A társaság „a világ minden táján tevékenykedő" vállalkozói tanácsadó szervezet" — amint ezt vezetői meghatározták. Hogy mi az a vállalkozói tanácsadás? Az OTC felelősei szerint vállalati vezetőképzés, deficitek szanálása, piackutatás. Bárhol, bármilyen közigazgatási problémát megoldunk — mondják.

Ezt a tevékenységet szolgálja az Apollo, fedélzetén *háromszáz személlyel, „akik készek megoldani minden problémát".* Csakhogy Portugáliában és Spanyolországban — állítják azok az újságok, amelyek foglalkoztak az üggyel

Lehoczky István

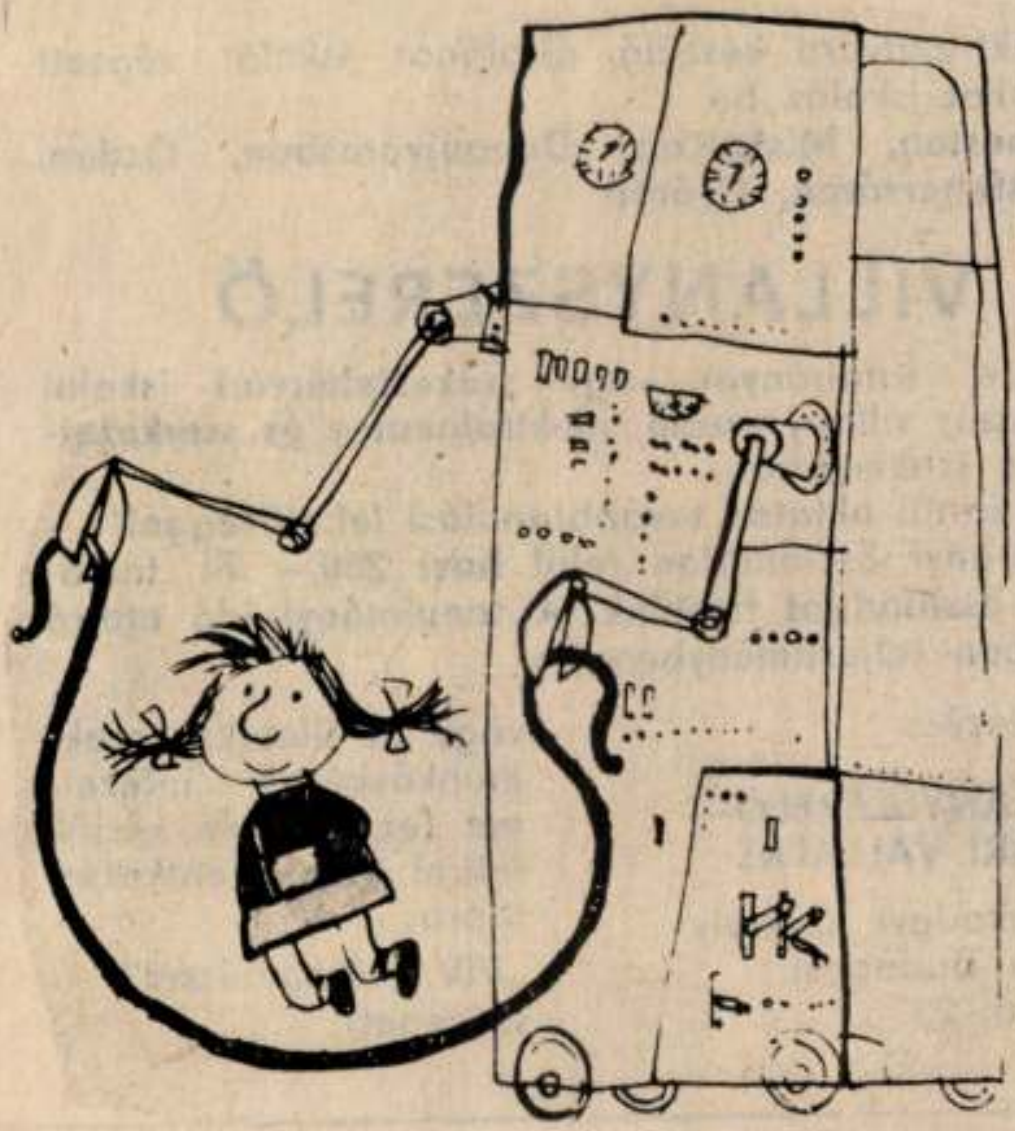

Pozsony, 1945. jún. 11.

LEHOCZKY ISTVÁN:

GÉPESÍTÉS

A VILLANYSZERELŐIPARI VÁLLALAT

műszaki pályára készülő, általános iskolát végzett fiatalokat iskoláz be
Budapesten, Miskolcon, Dunaújvárosban, Ózdon, Székesfehérváron, Győrött

VILLANYSZERELŐ

Bicskére, tatabányai vagy székesfehérvári iskolai képzéssel: villanyszerelő, elektrolakatos és szerkezetlakatos szakmákban.
Emelt szintű oktatás továbbtanulási lehetőséggel!
Tanulmányi ösztöndíjon felül havi 250,– Ft társadalmi ösztöndíjat fizetünk. A tanulmányi idő utolsó félévében teljesítménybérezés.

Jelentkezés:

VILLANYSZERELŐ-IPARI VÁLLALAT

Munkaügyi Osztály
1075 Budapest,
Síp u. 23.

vagy az illetékes szakmunkásképző intézetnél (ez esetben kérjük felírni a jelentkezési lapra: „VIV előjegyzéssel" szöveget).

MÁR A HARMAD

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 2 5

Dunántúli Napló

Lehoczki István

Kopog a bot, a vándorbot, pára-gyolcsos köveken.
Mért lármáznak kakasaid aranytornyú Betlehem?

1021

Lehoczki István rajza

…e, hogy ráérünk, még csak ki-
…enc óra, a beiratkozás meg
…egy óráig tart, ha akarnánk,
…most akár tíz perc alatt beér-
…nénk, de minek siessünk, nem
…igaz?

– Igen! – válaszolom neki, …átkarolja a vállamat, én pedig …fölnyúlva fogom a kezét.

– Jó volt a perec?

– Sós volt – mondom egy-kedvűen.

– Na látod!

– A Zöldfánál kint várakoz-tam a kerékpár-megőrző öreg-ember padján ülve. De apám már is ott állt előttem, egy po-hár rubint-piros málnával, le is csurgattam a ragacsos lével a matrózblúz fehér előkéjét, de az öregem zsebkendővel elma-szatolta, aztán el volt intézve. Később két fuvaros forma be-hemót férfival lépett ki a ven-déglő elé, poharat tartottak, ittak, s engem mustráltak és bólintgattak apámnak, elisme-résképpen, hogy milyen nagy gyerek vagyok már. Oda is hív-tak, az egyik fuvaros fejemre eresztette ropant tenyerét, mea-paskolta az arcomat, a tenyeré-nek lószaga volt és azt kérdez-te: „Mi leszel, ha megnősz?!"

…következik Közép- és Dél-Amerika 15 mil-liós várossal. Észak-Amerikában 8, Nyugat-Európában 13, egyedül a Szovjetunióban 10, Afrikában 5 és Ausztráliában 2 ilyen hatalmas település van.

1970-ben a Föld minden tizedik lakója e legnagyobb városi gócpontok valamelyikében élt. Egyedül a 14 olyan városi komplexumban, amelyek átlép-ték az 5 milliós határt, például Tokióban, Sanghajban, Peking-ben, Bombayben, Calcuttában, New York-ban, Los Angeles-ben, Buenos Aires-ben, Párizsban, Londonban és másutt – a Föld lakosságának 3 százaléka él. Száz évvel ezelőtt az akkori la-kosság hasonló hányada élt az összes nagyvárosban együttvé-ve.

„A család

Lehoczki István

Mag — *Itt már nem kell fúrni, a természet maga gondoskodott alul-járóról.*

(Lehoczki István karikatúrája

Lehoczky István

Magyar Hirlap 1976/238/6

Lehoczky István

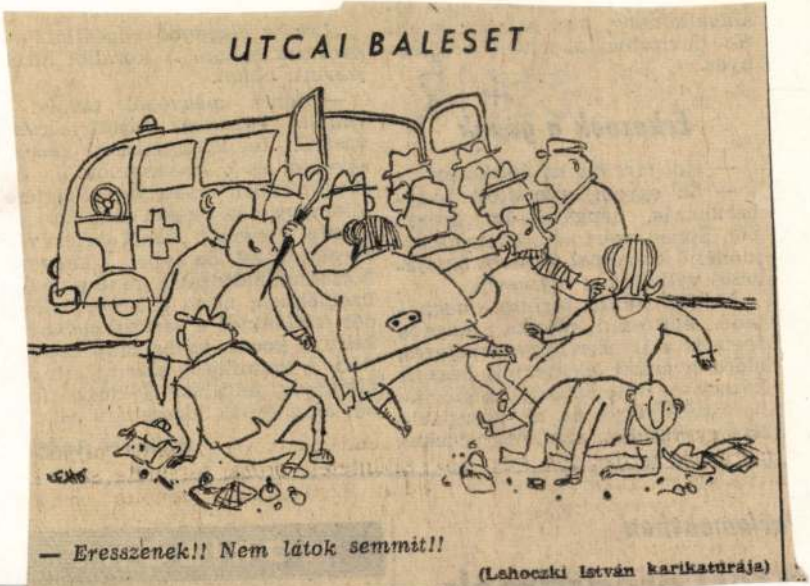

Tervezés-irányítás a VSZK-ban

[Lehoczki István], grafikus

[Név ej jelzet nélkül.]

Rajz: Repr.

Trencsényi László: A gyerekek olvasnak — másképp 18-19.

Gyermekünk, bp. 1974. September — XXV/9.

Lehoczki István, grafikus

Rajz:

Repr

Horgas Béla: A gyerekek másképp olvasnak 8–9

Gyermekünk; Bp. 1974. október XXV/10.

Lehoczki István, grafikus

Rajz:

Repr

Dénes Géza: Ugró hotel

25.

Gyermekünk, Bp. 1974. november

XXV
11.

Lehoczki István, grafikus

Rajzok:

Rep

– a gyermekünk 45 éves

Gyermekünk, Gy. 1974. december

XXV/12.

Lehoczki István, karikaturista

Hat karikatura: Kepe.

— : Karácsonyi ajándékok 36.

Gyermekünk, Bp. 1974. december XXV. / 12.

Lehoczki István, grafikus

Karikatúra-sorozat:

Rep.

– : Lakók s' lakások

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 23.

Lehoczki István karikaturista

67 karikatúra: Kép

—: A rém körül 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 10.

.KS

Lehoczky István

rajza

Magyar Ifirlap 1973/144 9 old.

Lehoczky István, karikaturista

Karikatúra — sorozat: Rep.

— : szakértelem 4.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. máj. 11

Lehoczki István, grafikus

Négy rajz:

Rajz.

Horgas Béla: A gyerekek másképp
olvasnak 14–16.

Gyermekünk, Bp. 1974. augusztus XXV/8.

Lehoczki István, grafikus

Rajzai:

Repr.

Levendel Júlia: A gyerekek másképp olvasnak 18-19.

Gyermekünk, Bp. 1974. július XXV. 7.

Lehoczki István, karikaturista

Hat karikatúra:

Repr.

— : Nagyfiúk 36.

Gyermekünk, Bn. 1974. július XXV/7.

Lehoczky István

Reggeli (grafika)

Néprava, 1975. ápr. 12. 103. erf. 85 sz. 8 p.

Lehoczki István

rajza

Magyar Hirlap 1975 8.évf. 5/9

Lehoczki István

— *Minden télen építünk egy víkendházat!...*

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hírlap 1976/286/10

Lehoczki István

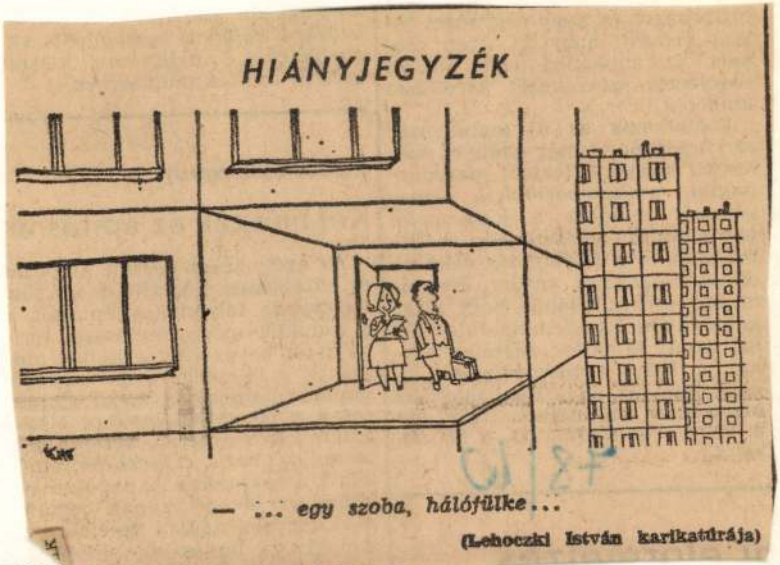

Magyar Hírlap 1977/78/1o

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

MAGYAR TERMÉSZETFILM

— A rendező ragaszkodik az amatőrökhöz. Ezek a favágók is eredetileg lakatosok.

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

ZSÚFOLT RAKTÁR

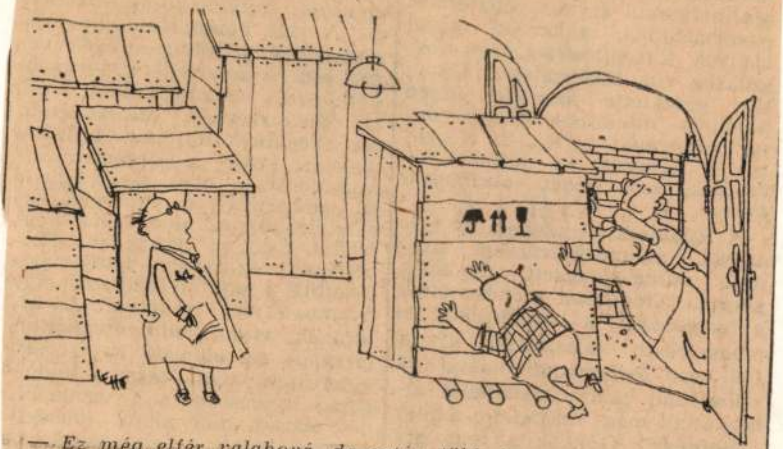

— Ez még elfér valahová, de aztán több komputert ne hozzanak nekem!...

(Lehoczki István karikatúrája)

Leho [Lehoczky István], karikaturista

Gúnyrajz: Repr

—: Hazatértek a gólyák 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. máj. 15.

Lehotzky István, karikaturista

Művészet – sorozat:

Repr.

—: Mai dolgok 7.

Népszabadság, Bp. 1974. március 10.

Lehoczky István
rajza

Magyar Hirlap 1971/261 11old.

Zeho [Zehoczky István], grafikus

Karikatúm: Repr.

— : Diszéretes 6.

ESTI HIRLAP, B. n. 1971. aug. 6.

Leho [Lehoczky István], grafikus

Karikatúra:

Repr.

—: A Balatonnál

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. júl. 22.

Lehoczky István

„Falusi házak" c. rajza
a 7. oldalon

Nőtincs 1971 február 13

Lehoczky István

„A fejfi és a madár" c.

rajza a 6. oldalon

Nepszava 1971 január 16

Lehoczky István

„Öregúr" c. rajta a

9. oldalon.

Nápszava 1970 december 5

Lehoczki István

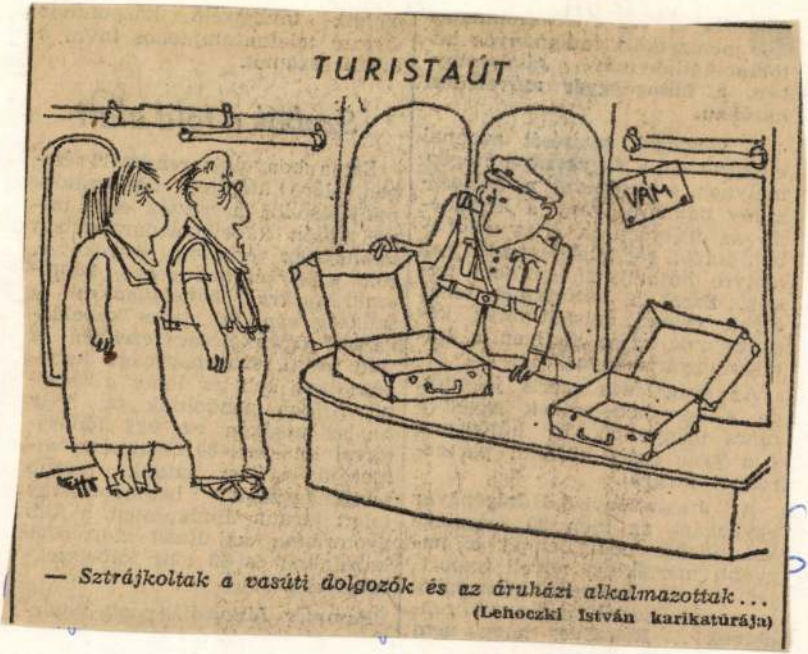

— *Sztrájkoltak a vasúti dolgozók és az áruházi alkalmazottak...*
(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

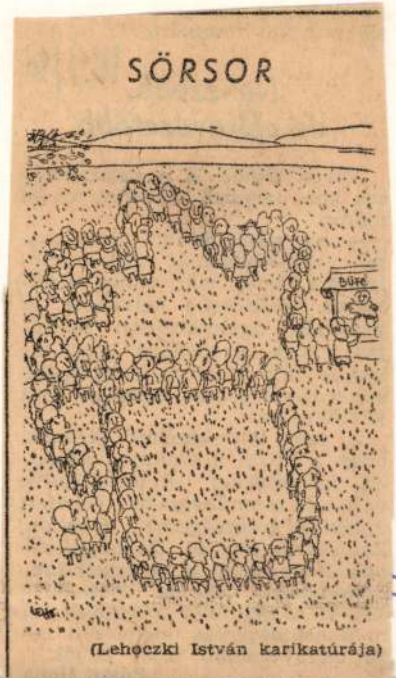

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar

77/189/6

Lehoczki István

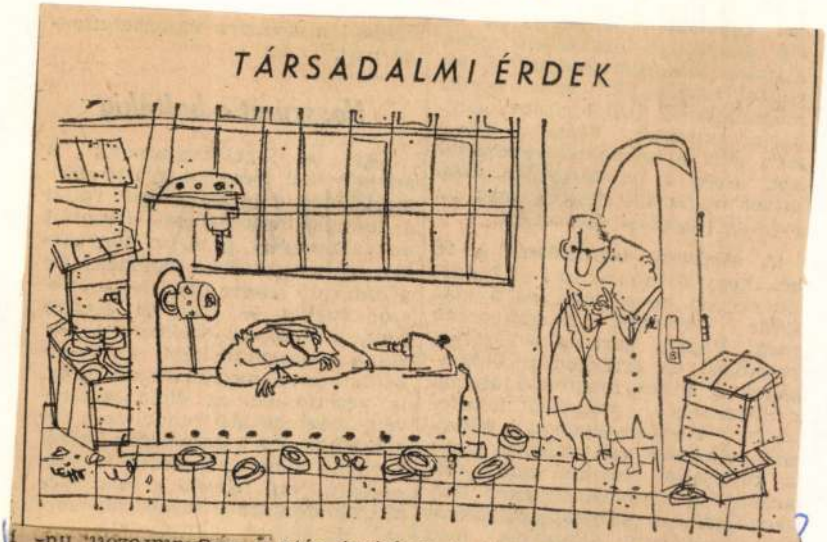

... után javításokat végez a lakosságnak!

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar [illegible] 374/186/10

Lehoczki István

Magyar Hi

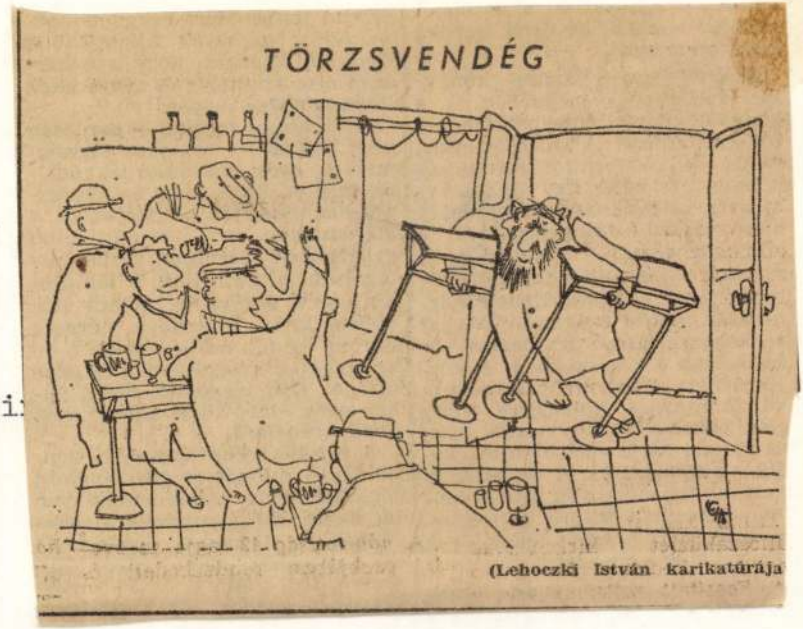

(Lehoczki István karikatúrája

Lehoczki István

FOGADÓNAP

— Ő az a nagy ember, aki a kisemberek problémáival foglalkozik.

(Lehoczki István karikatúrája)

megyében, mint Zala!

— A törvényeket be kell tartani. Dolgozóink lelkiismeretesen

Lehoczky István

Magyar Hirlap 1976/237/6

Az utca „költője"

(Lehoczky István karikatúrája)

Lehoczky István

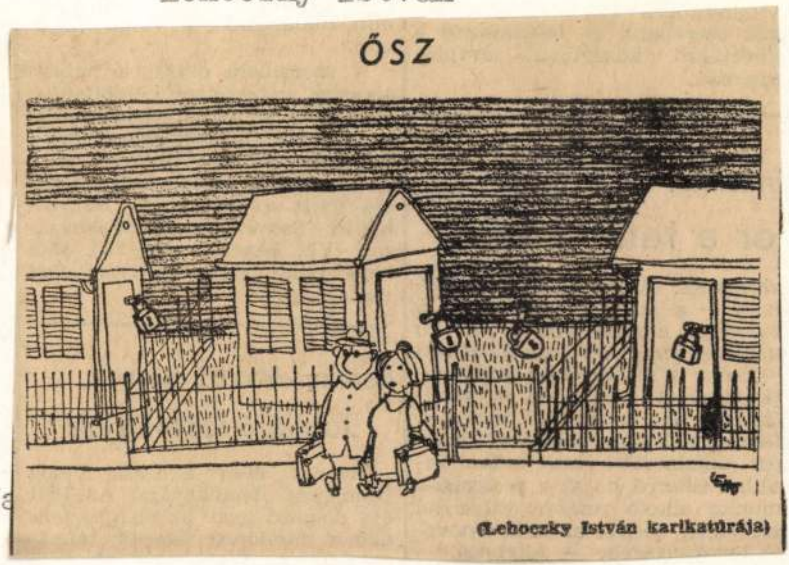

Lehoczki István

INFORMÁCIÓ

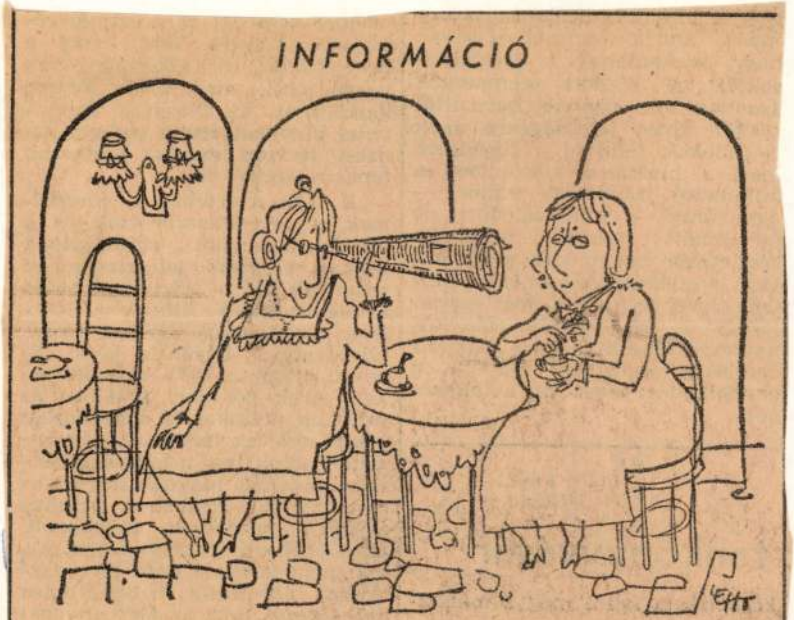

— *Mesélj, Magdám, mi újság?*

(Lehoczki István karikatúrája)

tavalyihoz viszonyítva,

Lehoczki István

— *Most pedig térjünk át az üzleti ügyekre!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Magyar Hirlap 1977/77/

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1977/76/8

(Lehoczki István karikatúrája

mithatunk a villamosenergia-fogyasztás trendjének számottevő csökkentésére. Ha a fejlett ipari országokban az igények nem növekednének tovább (ami elképzel-

Lehoczki István

Magyar Hir

— Tavasszal új ruhába öltözik a természet, visszatérnek a költöző madarak, trillájuktól hangos az erdő!

(Lehoczki István karikatúrája)

pacitásuk is a jelenlegi három-
négyszerese lenne. Ebben az eset-
ben — csakis ekkor — vállalkoz-
hatnának a típuskör bővítésére,
az átfutási idő csökkentésére.
Nemcsak ők várják e lehetsé-

Lehoczki István

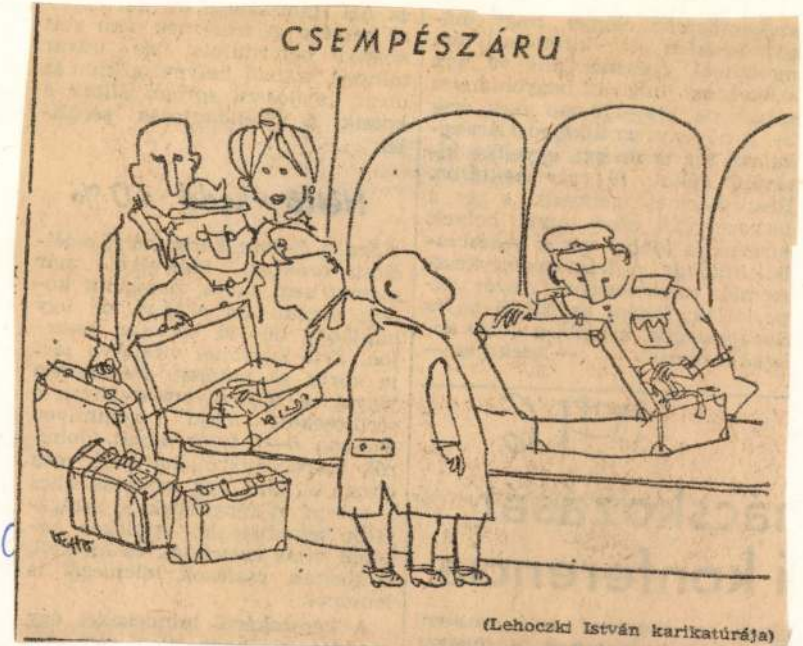

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczky István

Lehoczky István

(Lehoczky István karikatúrája)

Lehoczky István

VILÁGVÁROSI TÁJÉKOZTATÁS

Lehoczky István

SZAKKÉPZETLEN ELADÓ

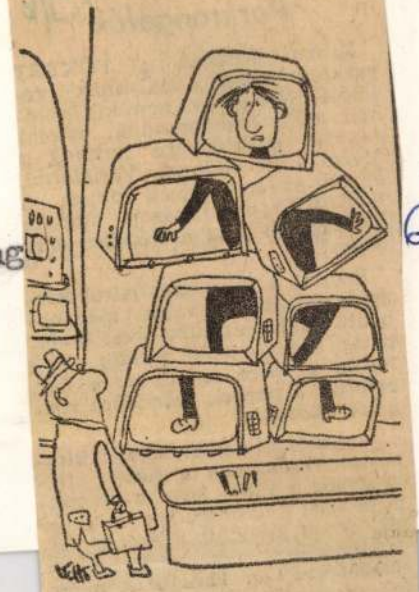

— *Azt hiszem, az a típus elfogyott.*

(Lehoczky István karikatúrája)

rendezéseket; kicsavarják a facsemetéket; széttördelik a padokat. Hiába védik a fákat, a bokrokat kormány- és tanácsi rendeletek. Ennek ellenére *vállalatok és intézmények* is ölik

Lehoczky István

Lehoczky István

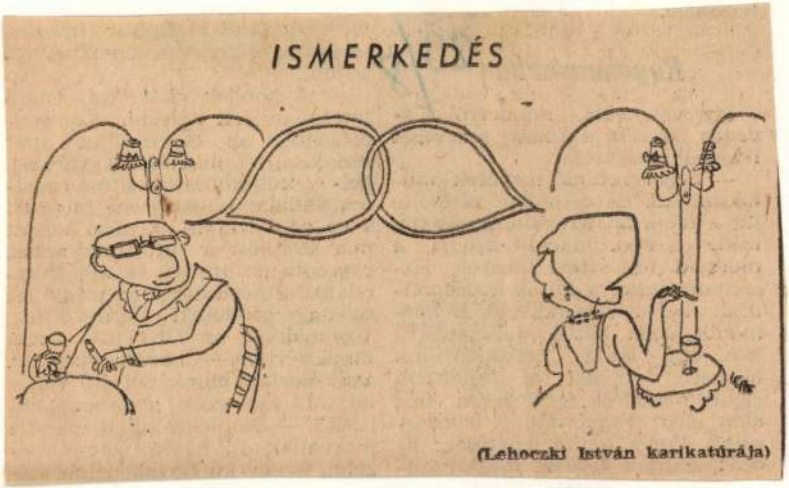

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczky István

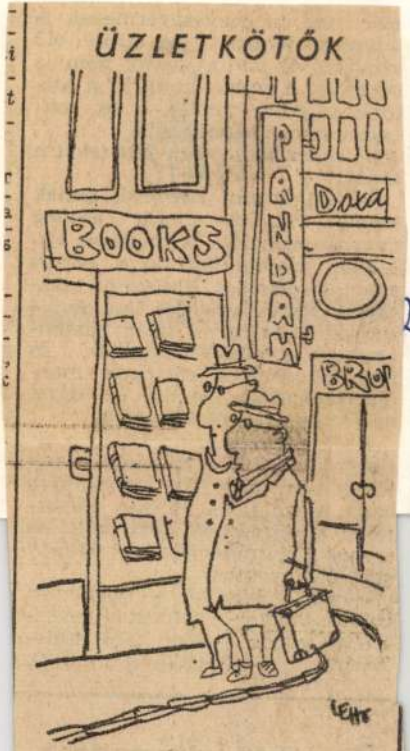

— Előbb a gépeket vesszük meg, azután egy szótárt a cipővásárláshoz.

(Lehoczky István karikatúrája)

2716

telen körülmények közt él itt — s még hol mindenütt — néhány száz cigányember.

— *Az ő hibájuk* — legyintett valaki, amikor a felnémeti presszóban a cigánytelep felől tudakozódtam. — Kerülik a munkát,

Dorottya feltámadása Kaposváron

Somogy megyei tudósítónktól.

Lehoczky István

Lehoczky István

ALKOHOL ÉS MEGELŐZÉS

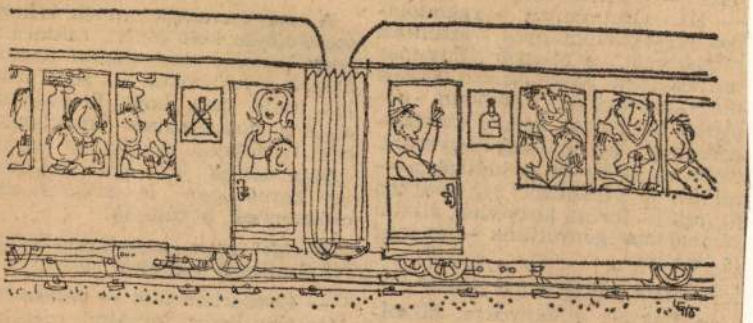

(Lehoczki István karikatúrája)

1716

Lehoczky István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczky István

ALKOHOL ÉS KÖZÉRDEK

— *Mi hasznosabb a népgazdaságnak: ha megjavítjuk az ajtót, vagy ha nem?*

(Lehoczki István karikatúrája)

LEHOCZKI ISTVÁN

FALUSI ESKÜVŐ

— Ötödször van a faluban a szociológus úr, tehetne valamit a menyasszonytáncba!...

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS

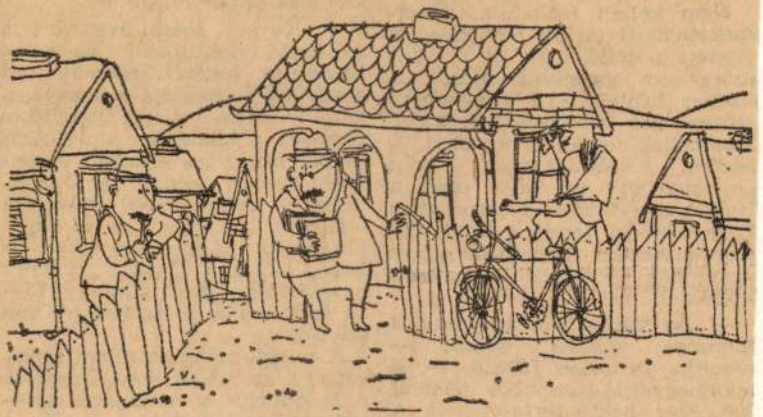

— Évek óta az idegenforgalomból élünk, vettem néhány szótárt...

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar

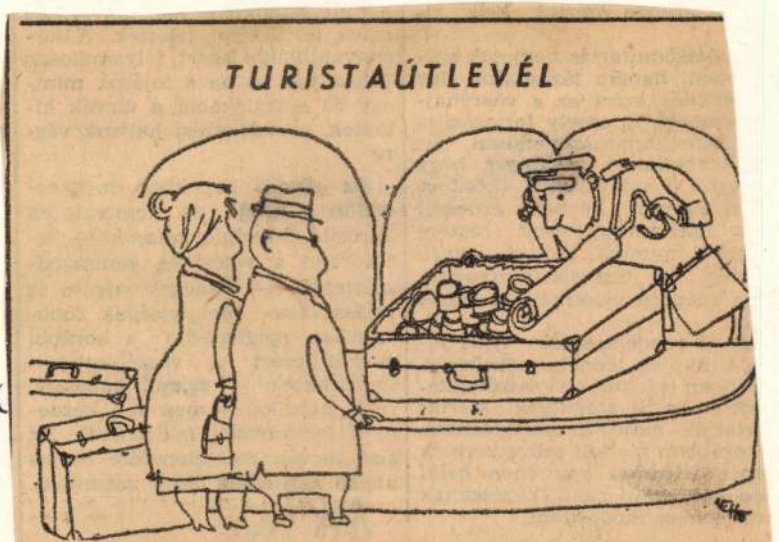

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

MEGLEPETÉS

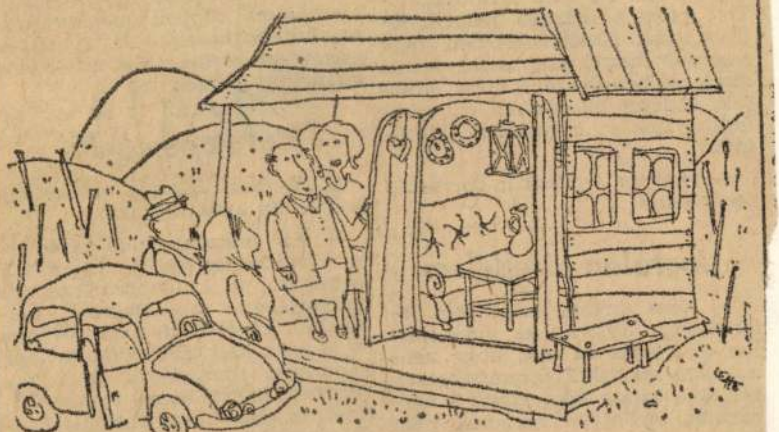

— *Ezt a présházat vettük a maguk szőlőjének árából, apám!*

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

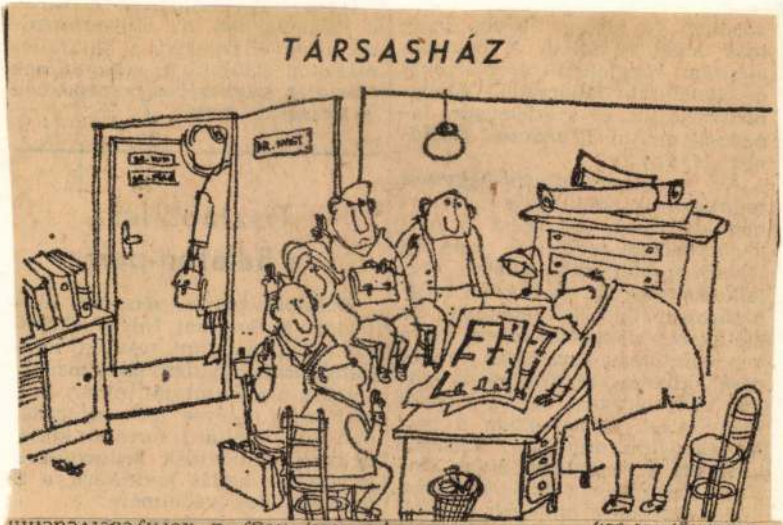

dóan is lehetővé tette. (9/1977. (IV. 22.) BkM. sz. rend.; Magyar Közlöny, 33. sz.)

zottsága megnyugtatte a Liszta Bu-
laton-part elnevezésű mozgalmat.
A cél, hogy a környezetvédelmi

Lehoczki István

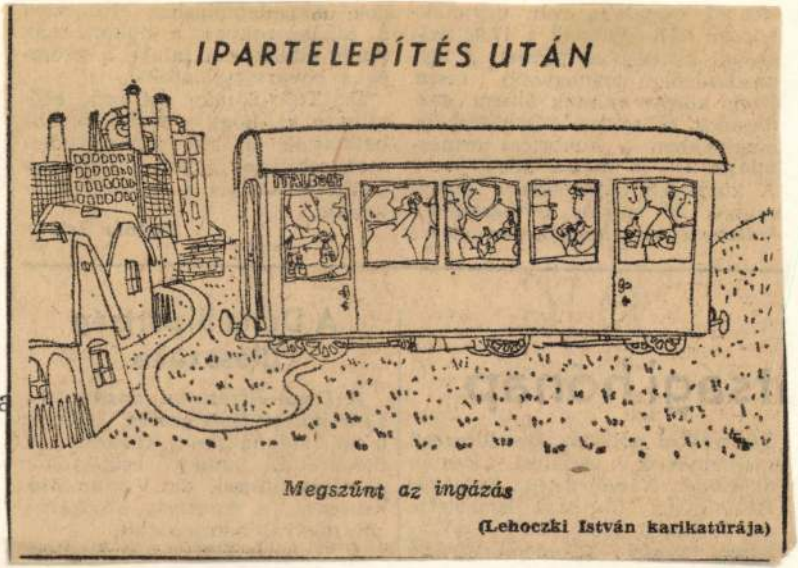

Megszűnt az ingázás

(Lehoczki István karikatúrája)

Magya

Lehoczki István

IPARI VÁLTOZAT

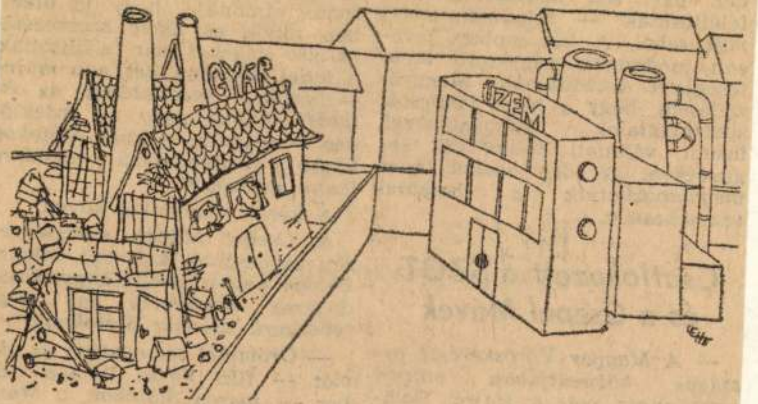

— Ha eltartási szerződést kötnének velünk, a szanálásunkig ők fizetnék a kötbéreinket!

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

Magyar Hirlap 1977/139/1c

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István

VÁROSTERVEZÉS

— A kilátás gyönyörű, a levegő tiszta, ide építjük a légszennyező-dés-kutató intézetet!

(Lehoczki István karikatúrája)

Lehoczki István, grafikus

A Pincérfrakk utcai cicák levele

Az Élet és Irodalom október 17-i számában *Bán András* mutatta be *Lehoczki Istvánt* és grafikáit, hitelt érdemlően, de nem elég pontosan. Sok érdekességet tudtunk meg a művészről, többek között, hogy „kopott szövetkabátja" van, továbbá „figyeli" az életet.

Mi, akik cicák vagyunk, nem tudjuk, hogyan van ez a művészeti életben, de hírül adjuk, hogy Lehoczki bácsit szülőatyánknak tekintjük, sok-sok folytatásban sugározta a televízió kalandjainkat. Lehoczki bácsi éveken át készítette *síkbáb* animációit gyerekeknek (Papírsárkány, Virágos kedvemért satöbbi), továbbá egész más grafikai munkát is végez (például Malamud Új élet című kötetének borítóját készítette egyebek mellett).

A kopott szövetkabát igaz, sajnos, atyánk nem egészen e világra való, nem nyüzsög, nem hajtja a pénzt, figuráit nem adja ki mesekönyvben, képregényben, kifestőben; nem vésik tolltartóra, trikóra, reklámszatyorra; ki se dughatjuk bajszunkat a Pincérfrakk utcából. Álnokság, viszály nem fér közénk; atyánk a szeretetet hirdeti, kissé valamennyiünket a saját képére formált: minden vonalával az élet határtalan szeretetéről ad hírt.

Kilenc macskakaparás
(Pincérfrakk utcai cicák)
gépelte:

Polgár András

Polgár András: ... cicák levele 2.

Élet és Irod... 6.014.31. XXX/44

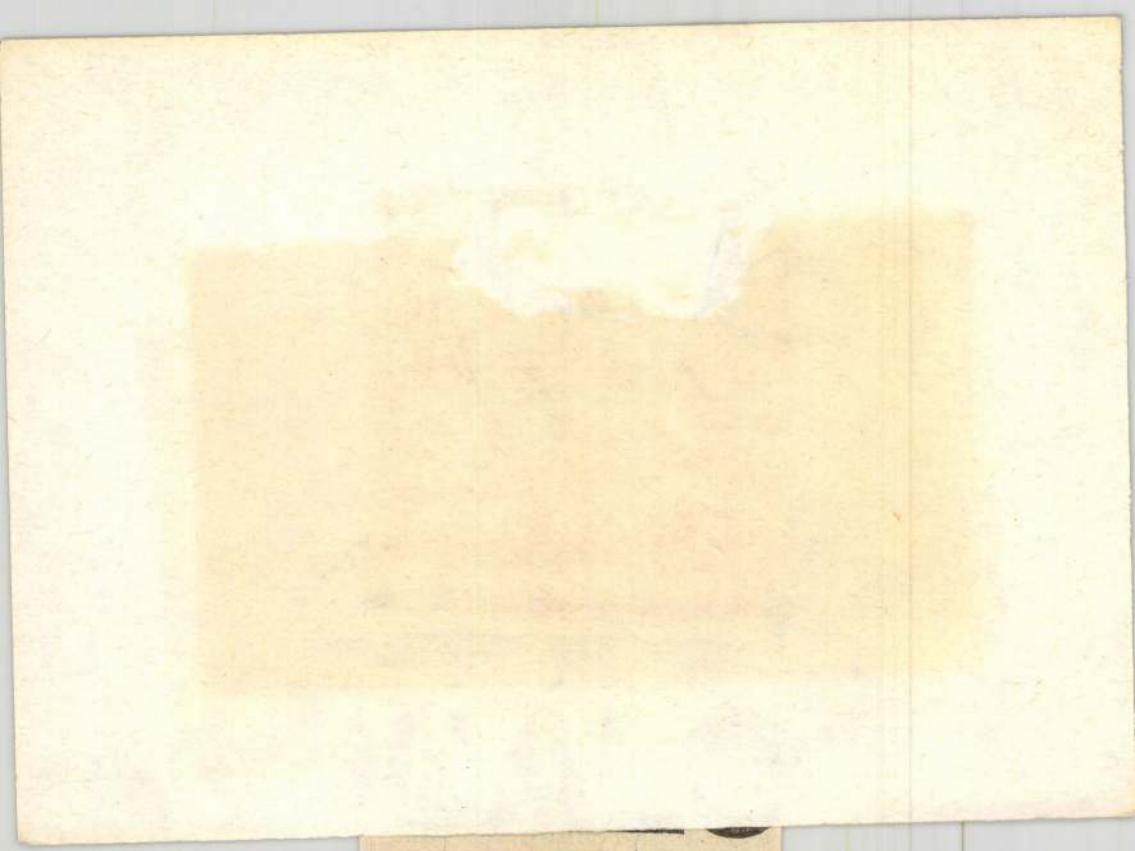

ÉS POLITIKAI

M

tenger

ékos világos-
ér hullám-aktok — — —
hősi torzók

Lehoczki István, grafikus karikaturista
[Leho]

Bemutatjuk Lehoczki István grafikáit

Lehót a Ludasból mindenki ismeri, Hihivel, Sajdikkal, Brennerrel együtt. Az ÉS-ben publikáló Lehoczki István grafikus nem más, nem is több, nem igényesebb, mint Leho, a karikaturista: ezt is, azt is komolyan veszi. Ami más: a műfaji szabályok. A karikatura, mint egy ostor tereli a néző gondolatait: a végén csattan. A rajz meg? Mint egy pókháló: szerteszaladnak gondolatszálaink, ha beléakad a figyelmünk.

Lehoczki és Leho ugyanaz a személy: ezek a rajzok is ironikusak, szatírikusak, groteszkek, élcelődők, karcosak — és megértők. Csak többet bíznak a vonalra, másfajta megértést kívánnak, nem kell hozzájuk „tantusz". Lehoczki az az ember, aki ilyen csípős őszi időben kopott szövet felöltőben ül a kiürült játszótéren, és figyeli a szomszéd padon a kisöregeket, meg azt a settenkedő alakot a szemközti kapualjban. Megérti emezeket is, amazokat is, a szeretetotthon lakóját éppúgy, mint az örömotthonét. Aztán sorra lerajzolja a fazonokat, ahogy szokta, pár biztos vonallal.

Bán András

menyet. A költőt tét a lehető leg-
nagyobb: kutatni a lét értelmét — és ha szorongatottságában csupa vereséget lát, akkor értelmet adni a létnek, egyetlen eszközével, az írással. Birkózni a végső, nagy kérdésekkel — de a maga örömére, a maga játékára (és persze az olvasóéra) fordítani ezt a metafizikai mérkőzést. Erőlködéstől mentesen, fölülemelkedve a szenvedésen, „lelkiszabadon", ahogy Illyés Gyula mondaná.

A fagylaltárus zsoltárai fejezet alcíme: *Álom a magyar avantgarde-ról.* Ha lehet a gondolat erejével kétmázsás súlyokat labdaként hajigálni, akkor itt ilyesmi történik. A ciklus verseiből kettős célt látok kibontakozni. Az egyiket *A prémvadászok* tüntetően klapanciaszerű („konzervatív" formájú) mottója jelöli ki: „Hogyha zeng a régi kardal: / »Le a neo-avantgarde-dal!« / Állj a vártán kivont karddal!" Vagyis: követeli a költők jogát arra, hogy élhessenek az avantgarde immár egész évszázadunk hosszat kidolgozott módszerével. Ez, ha úgy tetszik, irodalompolitikai — még inkább kollegiális jóakaratból fa-

steril költők sorába — de az e
zelgősen „lírai" ömlengésektől
világéletében tartózkodott. M
mégis, minthogy komolyan go
dolja, hogy megteremti a ma
avantgarde-ját, minden ellen f
lázad, ami valaha volt: „eladh
tatlan árújával bolyong a költ
vagy inkább fagylaltárus az ész
hómezőkön" — ez a Jacques P
vert módszerére emlékeztető ve
ből. *A fagylaltárus zsoltárai*
való, mely mellesleg a *Mi vagy*
én? groteszk önparódiájára is e
lékeztet, s ne felejtkezzünk m
ezúttal Arany János *Ki vagy*
én? című, fájdalmasan önironik
miniatűrjéről sem, amely Ara
utolsó évében íródott.

Korábbi lázadásai is újra fö
erősödnek: úgy ábrázolja költ
műfordítói múltját, mint a
„... minden hangsúlyra ügyelt
metronómba gyömöszölten" —
műfordító halála motívum-
gondolatkincse csillan föl ebbe
Ha választanom kellene a régit
fénybe állító megnyilatkozásai k
zül, a *Kedvezőtlen benyomások*
részletét emelném ki: „veszély
is van bennem valami mond

Lehoczki István

Magyar

PÁNIK

— Miket beszélek már, nem a dácsánkon, a vadászházunkon kellene valahogy gyorsan túladnunk!

(Lehoczki István rajza)

ban a Vasas sovány, egygólos előnyt szerzett az Ú. Dózsával szemben.

Vasas—Ú. Dózsa
1—0 (0—0)

Lehoczki István karikaturista

– Nyomulítva a P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!" c. cikkében.

Lásd: Művészet, 1983. dec.

Lehoczki István, grafikus

13 rajz : repr. az 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16 oldalon

Lehoczki István: Grafikái

Élet és Irodalom Bp. 1986. okt. 17. XXX/42

Lehoczky Ishán, karikaturista

L. Brenner György

A.J. Kiváncsi városok. 10

Új Tükör, Bp. 1986. dec. 7. XXIII/49

Lehoczki István, karikaturista művész

a nyíregyházi karikaturabiennálén Lehoczki István
művei is szerepelnek.

Rózsa Gyula: Az első országos karikaturabiennálé Nyíregyházán.
Népszabadság, 1983. okt. 28. 7. old.

Lehoczky György

Lehoczky György okl. épitész-
mérnök, I. Uri-u 24. 160-874

Rotáva 1940 szept.

Lehoczki István, grafikus

1 rajz : rézk.

Lehoczki István: Rokonok

16.

Élet és Irodalom Bp. 1983. márc. 25. XXVII/12

Lehoczki István

P. Szabó Imre: Vigyázz! - Kész! - Rajt!

Miskolc, 1983. december

Lehoczki István

SZAKMAI TANÁCS

— Meglátja, Tamás, megint nekem lesz igazam! Legalább a kétszeresére kellett volna elvállalni!

(Lehoczki István rajza)

eppen ezt a példát hoztam fel, hi-
szen az egész esztendőben a gyár-

gondok *rettenetes dolgokra* buk-

Lehoczky István

Magyar Nemzet 1987. VII. 9.

Lehoczki István

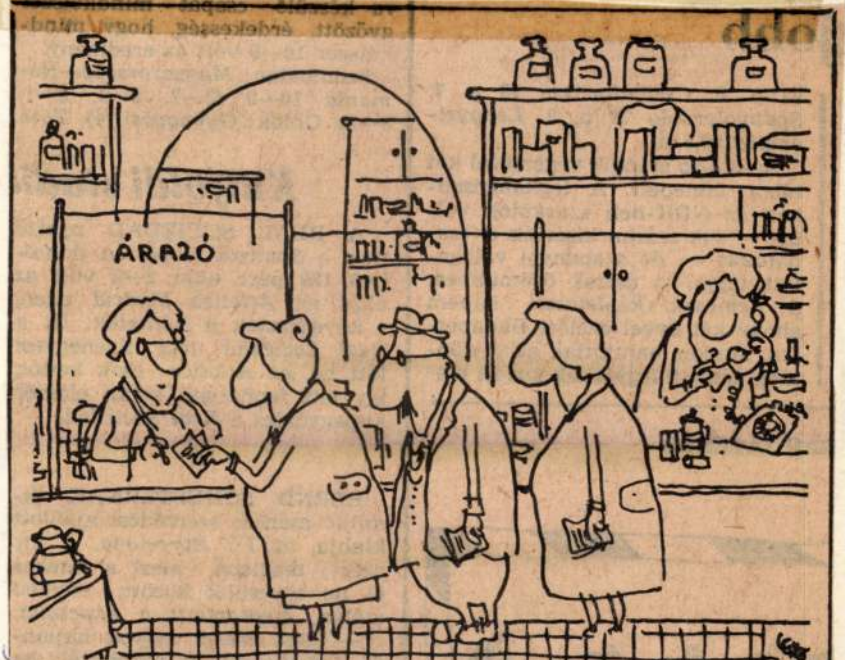

— Halló, mentők? Itt rögtön rosszul lesz egy bácsi, ha megtudja, hogy hiánycikk a szívgyógyszere . . .!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

biztositékot kapok rá, hogy rendszeresen játszom majd a csapatban — mondta Bernd Schuster.

Lehoczki István

RÉGI GYÓGYMÓD

— Akkor nincs más, az akasztófa helyett tépjen éjfélkor bagolyfüvet a víztorony alól!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

nem a foglalkoztatottság.

Ezt a gondot más iparághoz tartozó, jól prosperáló vállalatok vezetőitől is hallottam: *nem a szakmában elismerten nagyok az*

műszaki engedményt kellett tennünk, és mivel istállókról volt szó, megengedhető módon — az esztétika rovására — a szállítási

Lehoczky István

Magyar

DINASZTIA

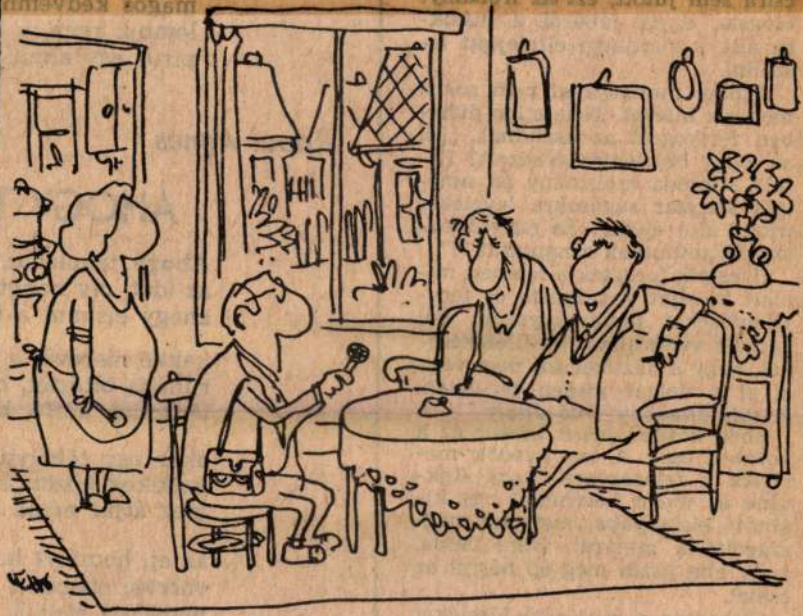

— Már nagyapám is öntő volt, de apám példáját látva, aztán végképp elment a kedvem az egésztől!

(Lehoczki István rajza)

és a szobájába sietett. Tehát ő volt, csak ő lehetett! A lakóbizottság nélküli elnök. Havasékat is

Rózsa Endre

LEHOCZKI István graf.

Bán András

Bemutatjuk Lehoczki István grafikáit

Élet és Irodalom, 1986. okt. 17. 12.

önálló intézetekként is
Szlovákia, Lengyelország
vészettörténetben nem is
egy ország művészettörté
zetek (pl. itáliai ameri

Véleményünk szerint
szefüggésben érdemes mé
val, hogy a magyarország
a hazai feltételeken kív
(és ugyanennyi nyelvű
figyelemmel kíséréséről,

Ugyanígy érvényes cé
folyamatos közkinccsé t
<u>szági művészet történet</u>
tervezett 8-ból) 3 része
jelenti, más, kezdettől
ós lehetőségek és alk
hangsúlyozni a külföld
szükségességét.

b/ "Művészetelméleti, t
sok végzése"
- A feladat reális és a
mének és létjogosultság
magyar művészet történ
szempontjainak, tapaszt
tárt adatoknak) feldolg
mény, amely e stúdiumo
tévedése ellen az egyed
- Az intézet eddigi mú
matikájához rendelt (a

Lehoczki István

Magyar

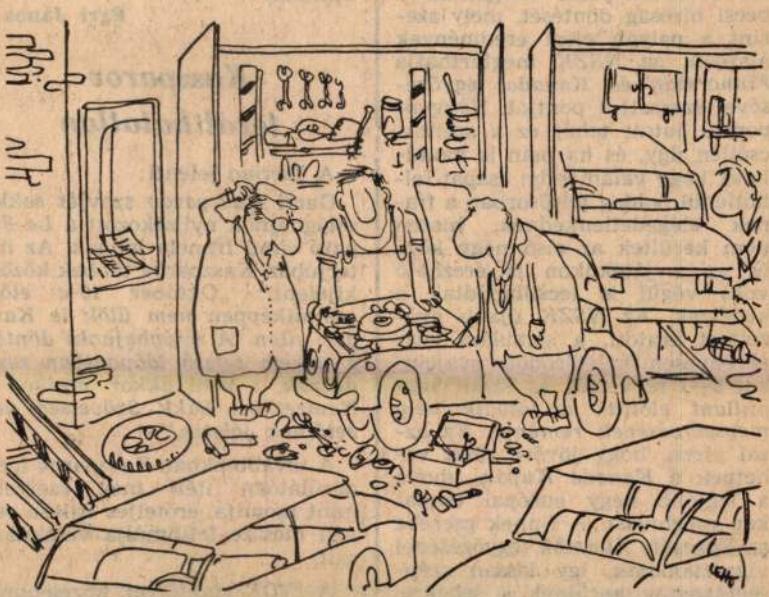

— Nagyon nagy a baj, kérem! Holnap be kell fizetnünk az adót!

(Lehoczki István rajza)

segtapaszok kerülnek a sebekre. Szerdán a legjobb négy közé jutott csapatok játszottak egymás ellen. Először a *Szovjetunió—Kanada* mérkőzésre került sor, telt

A *FIDE* vezetőivel, közelebbről Florencio *Campomanes* elnökkel való viszonyáról így beszélt:

— Campomanesszel a végsőkig harcolni fogok. *Engem mint sakk-*

Lehoczki István

MAI KONFLIKTUS

— *Alvégh—Felvégh*

(Lehoczki István rajza)

eleven ember maga. Ugyanaz, és mégis, sejtjeiben is egészen más, mint tegnap, mint születése pillanatában, mint az előző órában.

bemutatójához fekete alapú, fekete hátterű színpadot képzelt el. Az éjfekete alapon vakító fehérségű négyszögek szabják meg a jelenetek játékterét.

Lehoczki István

Magyar

ÚJ FOGALOM

— Egy jó partit tudok a Julinak! Az alapfizetése se rossz, és rájön a prémium meg valami elhelyezkedési támogatás . . .

(Leboczki István rajza)

Lehoczki István

— Adtam volna vissza a kinevezésemet?! Azt hiszitek, én nem sajnálom szegény nyuszikat?!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

Lehoczki István

Magyar

FELVIRÁGZÁS

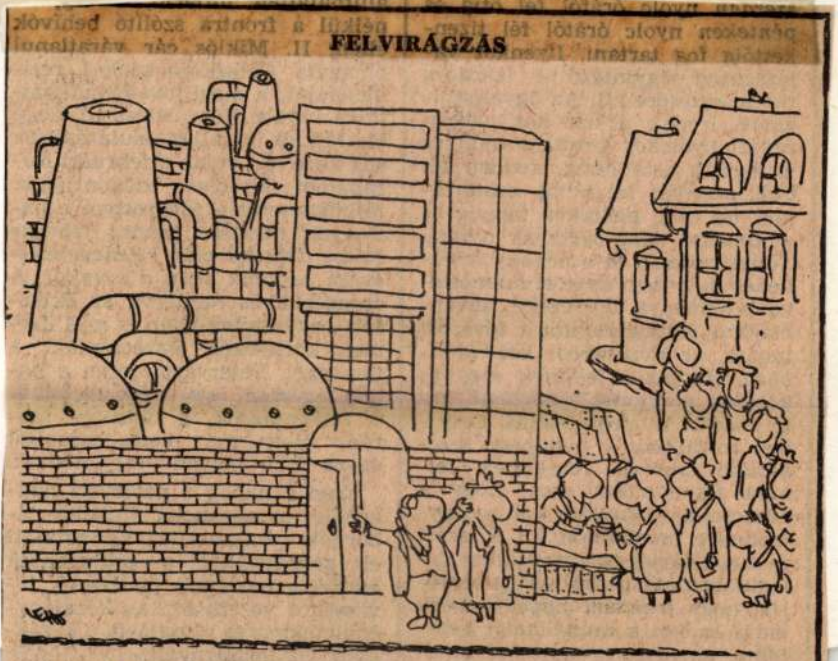

— Már éppen csődöt akartunk jelenteni, amikor valaki rájött, hogy az etilkarboxidból szintetikus hamburgert is elő lehet állítani!!

(Lehoczki István rajza)

tőket, ahonnan a dolgozók rendszeresen munkaidő alatt járnak el ügyeik után. Ezenkívül amikor csak lehet, a jogszabályban előírt *harminc napnál rövidebb idő*

csapatok kaszárnyait.

A drámai órák hangulata most már az uralkodópár táviratváltásába is beszüremkedett. Hesszeni

Lehoczki István

Magya

A FONTOS EMBER „SZABADNAPJA"

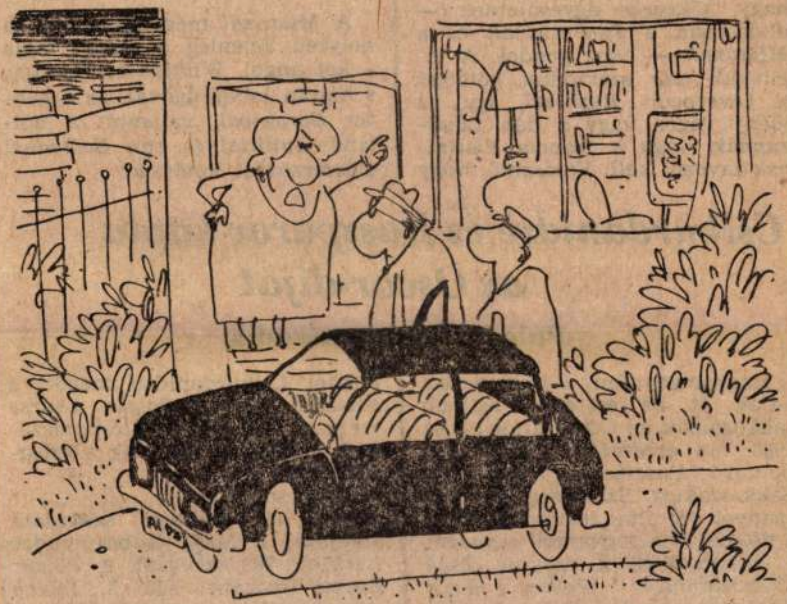

— Igazán?!! Most láttam a híradóban, hogy a delegáció már a kora reggeli órákban elutazott hazánkból!! (Lehoczki István rajza)

a nőknél és a férfiaknál egyaránt a világbajnok, a szovjet Maja *Csiburdanidze* illetve Garri *Kaszparov* kapta. Csiburdanidze megszakítás nélkül *harmadszor*, Kaszparov *másodszor* bizonyult legjobbnak ezen a szavazáson.

alapján): 1. Maja Csiburdanidze (szovjet) 709 szavazat. 2. Polgár Zsuzsa (magyar) 425. 3. Jelena *Ahmilovszkaja* (szovjet) 421.

Férfiak (56): 1. Garri Kaszparov (szovjet) 776. 2. Anatolij *Karpov* (szovjet) 548. 3. Andrej *Szo-*

Lehoczki István

Magyar

FARSANGI PARTI

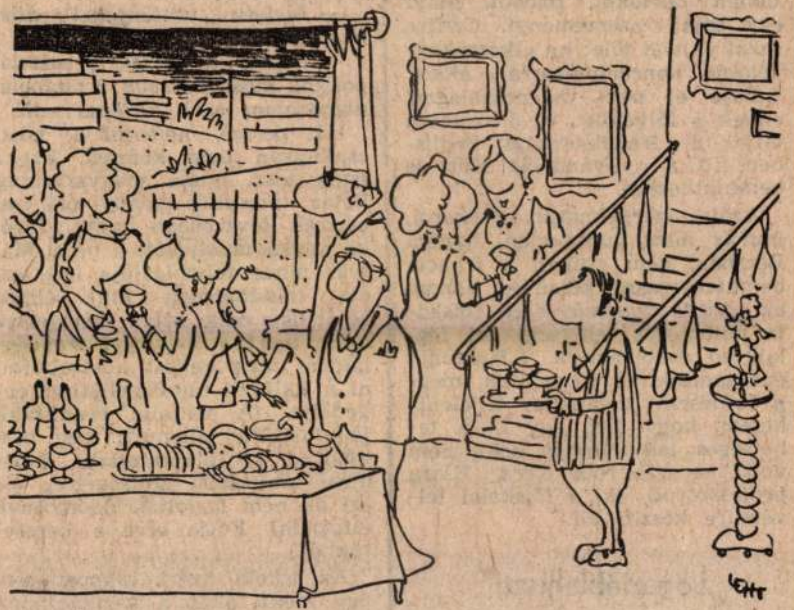

— Állítólag a tombolán kisorsolnak ezek a Kovácsék valami ócska kis butikot is ...

(Lehoczki István rajza)

„Logartáblahiszti"

— *Tegye próbára a naptártudását* — ajánlja az apja. Ráállok.

Az iskola azért csöppet sem úgy ment, akár a karikacsapás. Péter — pestiesen szólva — nem könnyű eset. Első-másodikban unatkozott az órákon. Ő már túl-

Lehoczki István

Magyar

KÖTELEZŐ PROTOKOLL

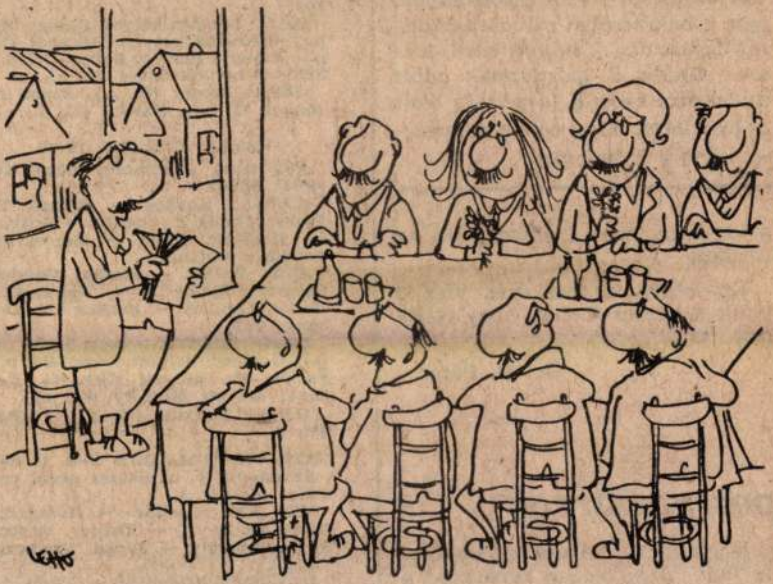

— És szeretettel köszöntöm vezetőségünk nőtagját . . .!

(Lehoczki István rajza)

helyzetének... Azokhoz úgyanis az kell, hogy legyen támadása a csapatnak.

Helyzete az volt a *Fradinak*. Akadt kicsi, kisebb, nagy és hatalmas — csak éppen gól nem született belőlük. Pálóskainak

Talapa.

HALADÁS: Hegedűs — Vörös I., Vörös Cs., Papp, Görög — Nagy, Szalay I., Illés, Topor — Schäffer, Elekes.

Csere: Vörös I. helyett Marton, Topor helyett Kovács S. (mindket-

Lehoczki István

SÍREMLÉK

(120 éve született Bell)

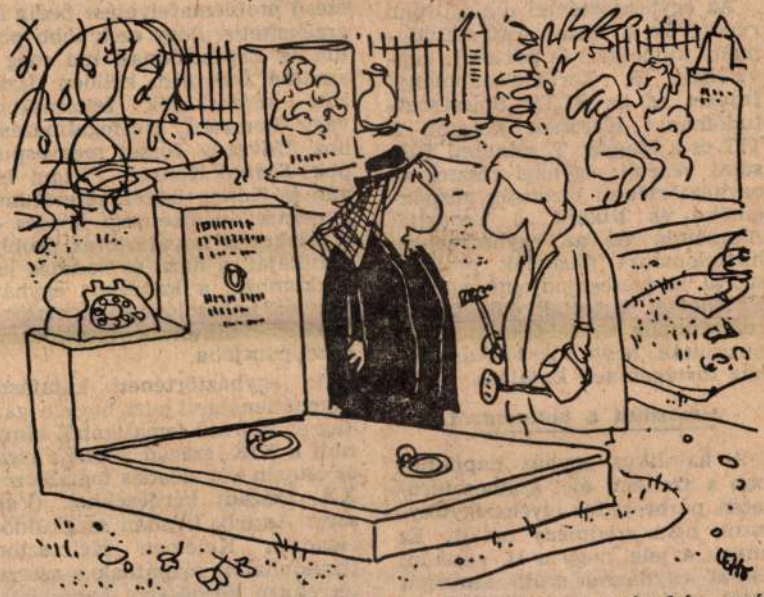

— Úgy érzem, ennél szebbet nem állíthattam, szegénykém egész életében erre vágyott ...

(Lehoczki István rajza)

zsinat egyházról szóló tanítását saját múltjának feltárásában és értelmezésében is érvényesíti. Ennek a párbeszédnek talán nagyobb tradíciói vannak más disz-

tesreform kérdésével kapcsolatos munkásságát elemezte, e sorok írója pedig a két világháború közötti katolikus egyházi nagybir-

Lehoczki István

— Ki kellene rakni ezt a pár láda ıszert! Természetesen nem kívánjuk ingyen...

(Lehoczki István rajza)

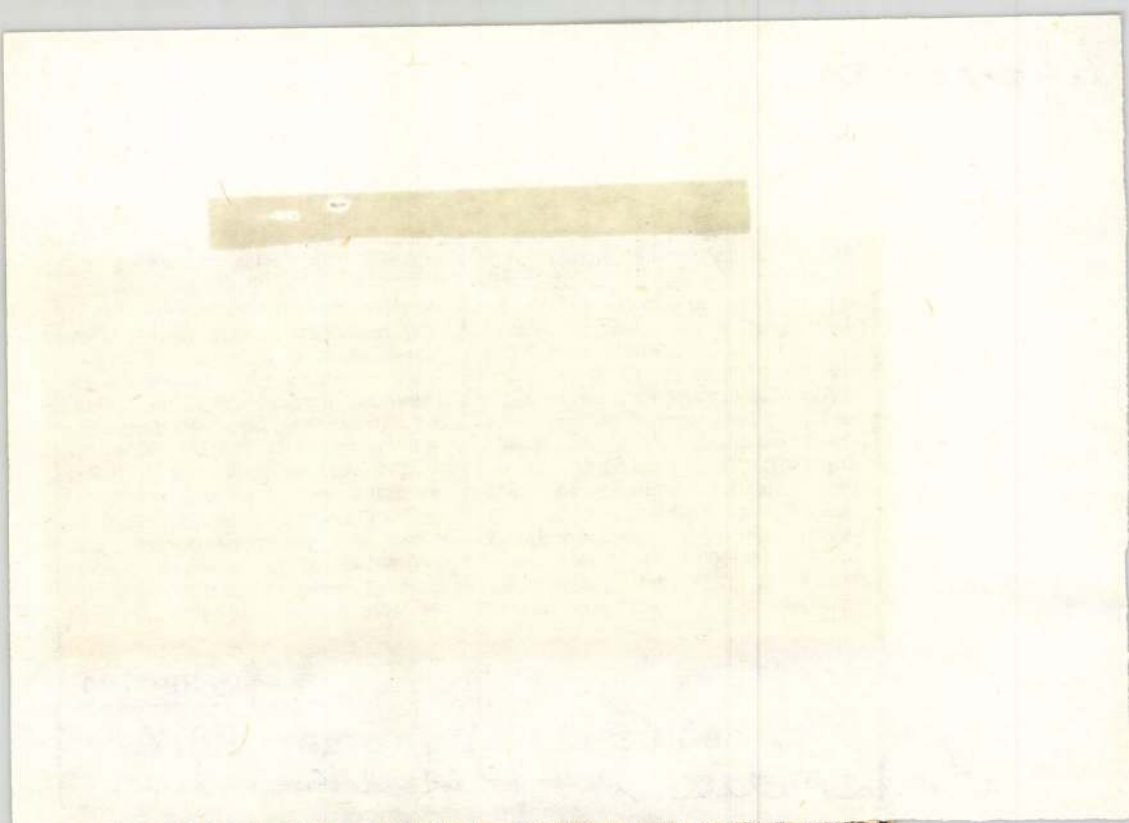

fedettpályás atlétikai Európa-bajnokságra a magyar válogatott. Mint ismeretes, a *Magyar Atlétikai Szövetség* elnöksége a szombat-vasárnapi országos bajnokságot követően nyolcfős csapat szerepeltetését hagyta jóvá, amelyben *Szalma* László és *Bakos* György személyében két fedett

Szalma László, a Vasas távolugrója, idei legjobbja 816 cm; *Urbanik* Sándor, a *Tatabánya* gyaloglója, 5 km: 19:24.76 p; *Forgács* Judit, a *Tatabánya* futója, 400 m: 52.29 mp; Sterk Katalin, a *Tatabánya* magasugrója, 191 cm; *K. Szabó* Gábor, a *Bp.*

Lehoczki István

Mag

PORTRÉFILM

— Nem a maguk kedvéért rakta ki az uram, hanem, hogy ezzel csapja agyon a gyereket, ha az is bányász szeretne lenni . . .

(Lehoczki István rajza)

ján kellemes meglepetések is...

Apró epizód. Később már úgy értékelem: a láncolat egyik szeme. A tanácsház felé jövet formálódik ki bennem ez a benyo-

vetítve, átlagosan huszonöt-huszonnyolcezer forintba kerül. Van tehát mire költeni az itt élő családoknak a pénzüket.

Lehoczki István

Kiállítási katalógus

Magyar Nemzet 1987. II. 17.

Lehoczki István

— Ez a Zsiga milyen jól beilleszkedett a társadalomba!
(Lehoczki István rajza)

Magyar

függéseire.

A 70-es években született „pattern painting"-nek — amely irányzat e nizzai művészre is hatott —, a strukturális művészet e késői, dekoratív változatának alapja, hogy míg a modern művé-

tál, hogy *még egy kulturális réteggel gazdagítsa műveit* (és persze remek anyagokkal). Ebben az időszakban művei szignálását is abbahagyja. Nyilván „kulturális talált tárgynak" minősíti egész motívumkészletét.

Lehoczki István

Magyar

HOSSZÚ TÉLI ESTÉK

— *Na, már osztódik! Kétmilliárd év múlva olyan minta tehenészetünk lesz, hogy csuda!*

(Lehoczki István rajza)

osztrák ellenfelekkel [illegible]
Szombaton 15.30-tól: Építők—Hypobank Wien, Dunaújváros—Landhaus. Vasárnap 9.30-tól: Építők—Landhaus, Dunaújváros—Hypobank.

— *Milyen eredménnyel?*

— Második lett a Világ Kupán. Mindjárt hozzáteszem, 28 éves korában ki kellett venni a méhét. A rák okát nem tudjuk, csak feltételezzük, hogy a dopping is ki

Lehoczki István

— Valamit elírhattak a Bibliában, biztosan tovább tartott az a hét szűk esztendő...

(Lehoczki István rajza)

féle változatban mutatkozik: a magasugróléc fölött, súlyt lökve, rajtolva és távolt ugorva.

Vasárnap délután már telt ház előtt folytatódtak a küzdelmek.

Lehoczki István

Magyar

TOVÁBBTANULÁS

— Az én papám mérnök, nekem meg a Műszaki Egyetem miatt ígérték be, hogy agyoncsapnak!

(Lehoczki István rajza)

sok pénz. A baloldal viszont ugyanannak a dolognak a másik felét látja, s azt hánytorgatja föl, hogy az országot a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap „kisajátította", azaz a külföldi tőke „hódítása alá került az állam.

A szélsőséges nézetek keresztüzében, a bonyolult faji, vallási, ideológiai különbségek megoldás-

de kora délután már üres a környék. Az étterem fél három táj-
ban még befogad ugyan, de a
pincérnők kabátban szedik le az
asztalt. Hazakészülődnek. Nem
siettetik azonban az utolsó ven-
déget sem, s a pénztáros is ked-
vesen jegyzi meg, ilyenkor zár-
nak, *később már senki sem téved*
be. Kihaltnak tetszik minden. A

Lehoczki István

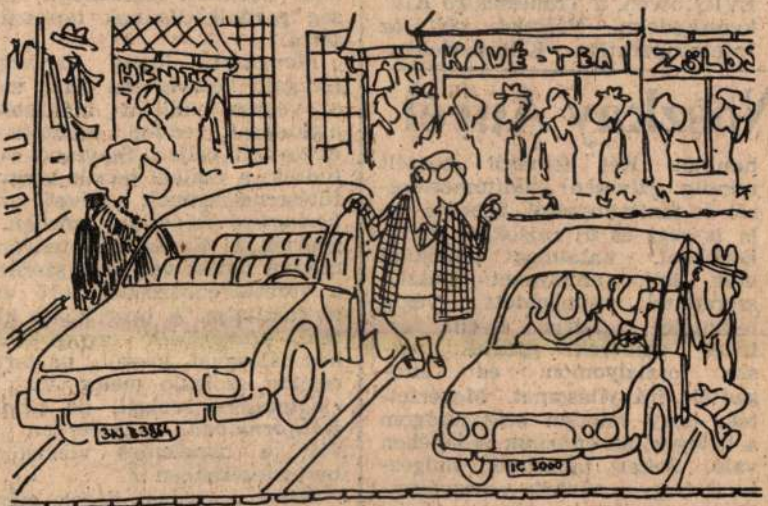

— Nem is kérdezem meg, Darling! Egy ilyen komoly gyűjtő csak kinevetne, hogy cseréljük el az Old Timerét két új Mercedesre...

(Lehoczki István rajza)

Magyar

tartsunk. Hát a tempó az nem volt nálam soha laza, azt nem mondhatom. Talán nehéz is volt megszokni. S ha magammal szemben más mércét alkalmaztam volna, mint munkatársaimmal,

négyzetméter, ezt a szivattyúcsaládot erre a feladatra méretezték. Valamennyi fajtája azonos teljesítményű, egyébként vagy húsz változata készül a megrendelő országok szabványaihoz igazodva

Lehoczki István

Szigorodó adózás

(Lehoczki István rajza)

Magyar

felelősségre tiszteket a 13 évig tartó diktatúra terrorjáért. (Más kérdés, hogy erről állítólag még

kulat. A kongresszusban a déli demokraták *külön tekintélyes csoportot* alkotnak, a republikánusok pedig behatolni szeretné-

Lehoczki István

Magyar

— 220 per 180. Nincs semmi baj, kijön az átlag: Kovács nénié például csak két százalékkal emelkedett!

(Lehoczki István rajza)

„A nagymama egyik rokona a Szovjetunióban volt kisebb korában, és egy szovjetunióbeli kisgyerekkel játszott, és később hazajött Magyarországra, amikor a

és előa arca vált
És hogy talán föl
hogy nélkülözhet
sok ívelt ágát hi
Ő magasabbra nő

Lehoczki István

Magyar

SZOCIÁLIS SEGÉLY

— A tanács egyszerűsítette a dolgot: minden hónapban kapnak öt liter pálinkát!

(Lehoczki István rajza)

nyerte Budapesten a Hungarhotels Kupa nemzetközi fedettpályás öttusa csapatversenyt. Az Olimpiai csarnokban rendezett futásban *Martinek, Demeter* és

viadal állásáról, majd vasárnap a végeredményről. De, hogy *közben mi történt*, az többüknek soha nem fog kiderülni ...

Szóval, a statisztikát készítők-

Lehoczki István

Magyar

KÖRPANORÁMA

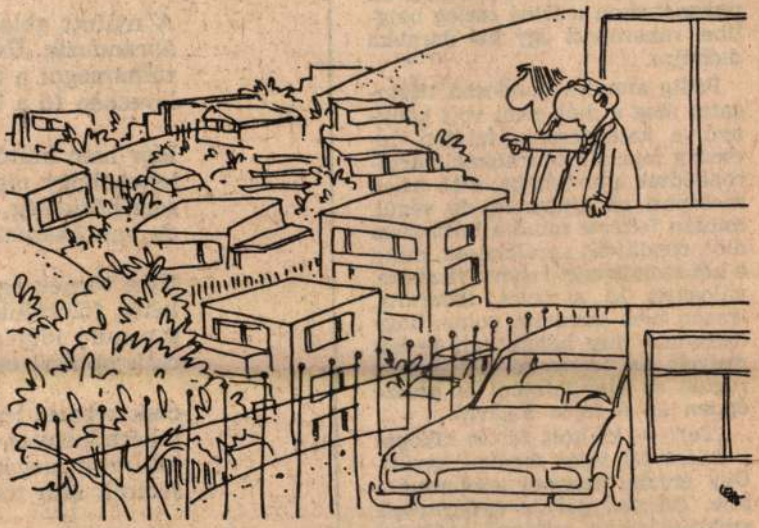

— Úgy érzem, eljött az idő, hogy elmeséljek neked valamit, fiam! Arrafelé van Angyalföld, ahol születtem . . .

(Lehoczki István rajza)

gatott három szemet, egyenként bevette őket, csak úgy, víz nélkül, majd elindult a szobába, útközben majdnem átbukott a hokedlin, benn kinyitotta

csak az anyagtól,
sosem volt még il
mindenütt ott var

Lehoczki István

Ma

TOLMÁCS

(Lehoczki István rajza)

felfedezik e kincsünket. Jó példa erre az is, hogy *Verzáné dr. Petri* Gizella professzor, a SOTE gyógynövény és drogismereti intézetének igazgatója, a biológiai tudo-
doktora éppen tavaly

cept nélkül — piacra kerülésüket, ahhoz a kutatóknak, avagy egy ezzel foglalkozó intézménynek, akár egyetemi intézetnek, vagy gyógyszergyárnak dokumentálnia is kell, hogy milyen hatóanyagok vannak bennük, hogyan

Lehoczki István

— Elfogyott, tessék talán benézni a jövő héten . . .

(Lehoczki István rajza)

tett megbocsátani a majd negyedórás késést. Hiszen ő több volt önmagánál. A Gyepsor volt.

Hogy amit kezd

Lehoczki István

Magyar

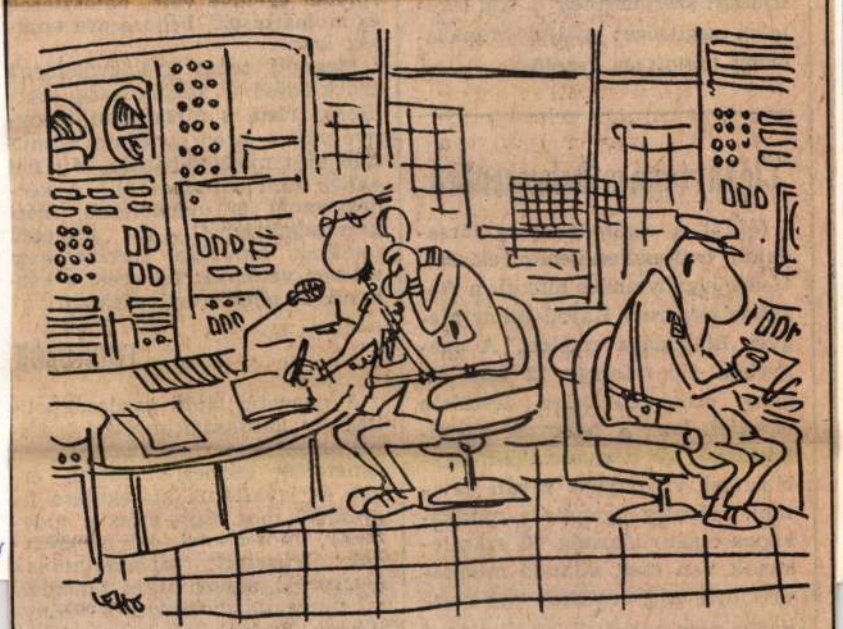

— Küldjük a járőrkocsit, de előbb tessék szép tagoltan elmesélni, hogy ki és miért fojtogatja önt?

(Lehoczki István rajza)

viszonya, a gyermekek egy része pedig nem végzi el az általános iskola nyolc osztályát. Ezen alapvető gondok enyhítése révén javíthatók a cigányság lakáskö-

összegzése akkor tudja társadalmi funkcióját betölteni, ha iránytűként szolgál a folyamatosan születő és bővülő javaslatok, elképzelések tengerében, megmutatja, melyek azok, amelyekről tapasztalatilag bebizonyosodott

Lehoczki István

Magya

NYELVÉBEN ÉL A NEMZET

— Érdekes nyelv ez a magyar! Ők nem úgy mondják, hogy „kérek", hanem hogy „ugye, nincs?".

(Lehoczki István rajza)

tek az *ünnepi napok*. Mindez vasárnap délután történt, amikor is egy hétre *a Budapest Sportcsarnokba költözött a hazai jégkorongsport*. Ez pedig ünnep a javából, legalábbis a hokisoknak,

lett. Különös döntés született a kapusoknál, itt az újpesti *Eperjessyt* nevezték ki a legjobbnak, az első számú játékos címért járó ajándékot pedig a ferencvárosi *Póznik* vehette át. Ő szintén kapus. *Hogy is van ez?*

Lehoczki István

Magyar

— Frigyláda, frigyláda ... Ady forradalmi költészetét vedd át nagyanyáddal, neki van bibliája!

(Lehoczki István rajza)

Csendes, halk szavú ember az elnök, ki gondolná, hogy néhány évvel ezelőtt az alföldi homokért fontos beosztást hagyott ott. A Pénzügyminisztérium mezőgazda-

rel értük el, hogy a gépkocsivezetők többet dolgoznak. Így több hasznot hajtanak a szakszövetkezetnek és lényegesen kisebbek lettek az üzemelési költségek. A

Lehoczki István

Magyar

ISKOLAREFORM

— Hívja fel, Pirike, a Vörös Rébék Gimnáziumot, ők mit kezdenek pénz nélkül az önállósággal?

(Lehoczki István rajza)

rol. Miért volt ő az egyedüli, aki nem rejtette el arcát, és csak az élteti, mi lesz majd... később... egyszer... egy jobb világban...

„Ijen lesz a családom" — írta.

„A feleségem vidám, jószívu

...hogy aztán egy életen át veszni hagyja.

A fiúban tulajdonképpen az a megdöbbentő, hogy nincs benne semmi a cigánymentalitásból és mint aki kettős énnel bír, az

Lehoczki István

TÉLI UTAZÁS

— Két lehetőség van: vagy fáznak és pillanatok alatt végzünk, vagy minket visznek be a melegbe megmotozni...!

(Lehoczki István rajza)

kiegyenesedtek, hogy a végére, elfáradva összekuszálódjanak.

„A Piac utcában. Mi négyen vagyunk. Sok állatom van nekem. Szeretem én az állatokat.

a szemét Lídia. Majd elmesélt egy történetet.

A fiú felhívta otthon telefonon.

— Lídia nincs itthon — mond-

Lehoczki István

ESTE A SZÉKELYEKNÉL

— *Nem lemez, felvágott!!*

(Lehoczki István rajza)

cius 1. között *az egyéni* küzdelmeket vívják. A sorsolást január 10—11-én tartják az *Asok Szállodában.*

A világbajnokságot Radzsiv *Gandhi* indiai kormányfő nyitja meg, a fővédnök Zail *Szingh*

Avanti Hazerswoude).

Nők: *Bátorfi* Csilla (1969, BSE), *Urbán* Edit (1961, BSE), *Nagy* Krisztina (1969, Statisztika), *Káhn* Szilvia (1969, Statisztika).

A tervezett két egyéni résztvevő: *Németh* Károly (1970, Bp.

Lehoczki István

SZOCIÁLIS SEGÉLY

— *Nincsen pénze tüzelőre. Hagyjuk néhány órát uldögélni, itt jól átmelegszik . . .!*

(Lehoczki István rajza)

ja volt támadni, *hát jobbról tette*? A Dixie Tuesday, az új Dél értékeit, erejét fölcsillantó szuperkedd megválaszolhat ország-

mindkét magas beosztású pártpolitikus korábban, a hetvenes években, a szverdlovszki terület titkáraiként járták ki a szocialis-

Lehoczki István

Magyar

KISVENDÉGLŐ

— Békebeli hangulatot akartál. Tessék, például ott fizet egy katonatiszt.

(Lehoczki István rajza)

magyar női sportoló, aki Európa 12 versenyt nyert. *Kisházi* Beatrix négyszer volt győztes, *Szabó* Gabriella egyszer. Ez utóbbi volt az utolsó magyar siker, 1979-ben.

Lehoczki István

Mag

IGAZGATÓI DÖNTÉS

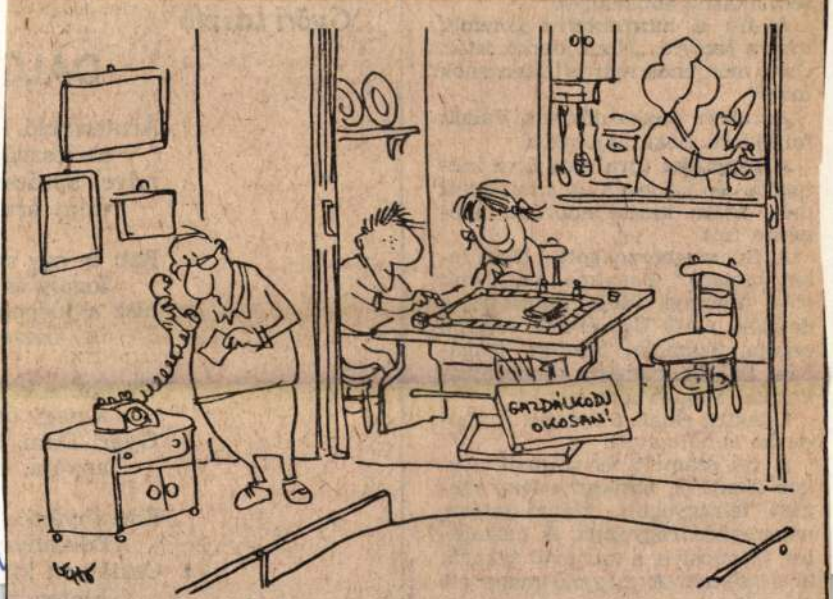

— Mondd, főkönyvelő kartárs, nem lesz ebből baj? Azt írja: „Lépj előre húsz kockát!"

(Lehoczki István rajza)

el a szemét. A guggoló maga elé meredt.

Odafent léptek kopogtak. A fiú visszafojtotta lélegzetét. Arra gondolt, nem jönnek le. „Menjetek . . .”

Életen t

Pákolitz István

Lehoczki István

Magyar

MAGYAROK A NAGYVILÁGBAN

— Valami érdekvédelmi szervezetet emleget...

(Lehoczki István rajza)

ítélte meg, és

el a megszokottól, így a nap min-
den szakában *rendkívül látogatot-*

Lehoczki István

LEVÉL A TÁVOLBÓL

— Nagy hóhányó volt Béla fiam egész életében, most aztán van elég munkája Kanadában!

(Lehoczki István rajza)

A *Thália Színház* hagyományos év végi bemutatóján, ma este, futballisták is színpadra lépnek

A szovjet teniszs

Az 1986-os év régóta várt si-

Lehoczki István

Magyar

ÜNNEPRONTÓ

(Lehoczki István rajza)

szott, hogy régóta, komoly intenzítással teniszeznek.

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.): Bartók emlékkiáll. — Bartók-ábrázolások magyar bélyegeken (idősz. kiáll.).

Lehoczki István

SZENTBESZÉD

— És erősödjetek meg a ti szívetekben, mert bizony mondom néktek, eljövend még az kikelet!

(Lehoczki István rajza)

Magyar Nemzet 1986. XII. 24.

Lehoczki István

Magyar

A FÉRJ

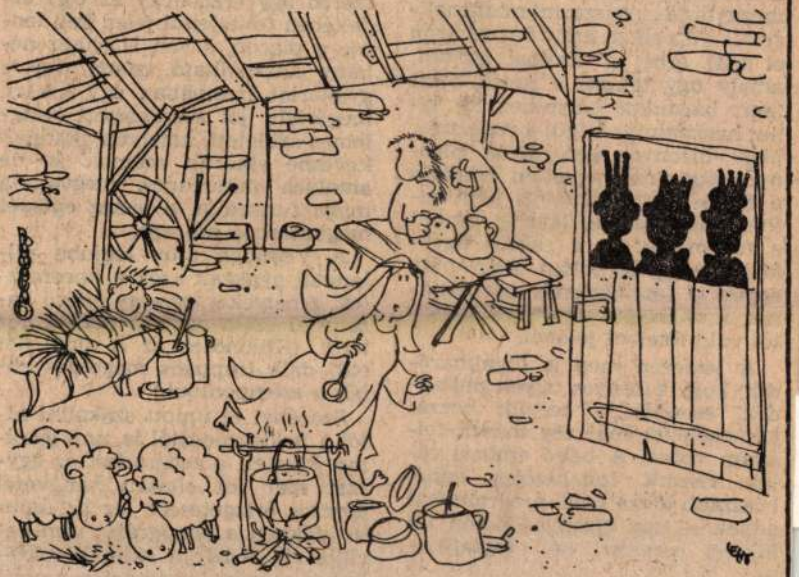

— Kopogtak . . .!

(Lehoczki István rajza)

inkább ezzekkel kell foglalkozni.

Szörényi tiszteletre méltó módon kiszállt egy időre abból a játszmából, amiben deresedő ha-

bi időkben a Fonográfot sem kerülte el). S bár a számok sokfélesége mögött természetesen a jól ismert Szörényi-stílusok rejlenek, gyakran idézetszerűen is, a lemez egésze mégis sokkal inkább az

Lehoczki István

Magyar

ARANYVASÁRNAP

— Ó, nem, mi csak valami kis egyszerű, háromezer forintos dzsekit szeretnénk a gyereknek!

(Lehoczki István rajza)

különleges, mert egyébként a kardozók versenye papírforma eredményt hozott, papírforma döntővel. A Bp. Honvéd és az Ú. Dó-

Lehoczki István

Magyar

CSAK TISZTA FORRÁSBÓL!

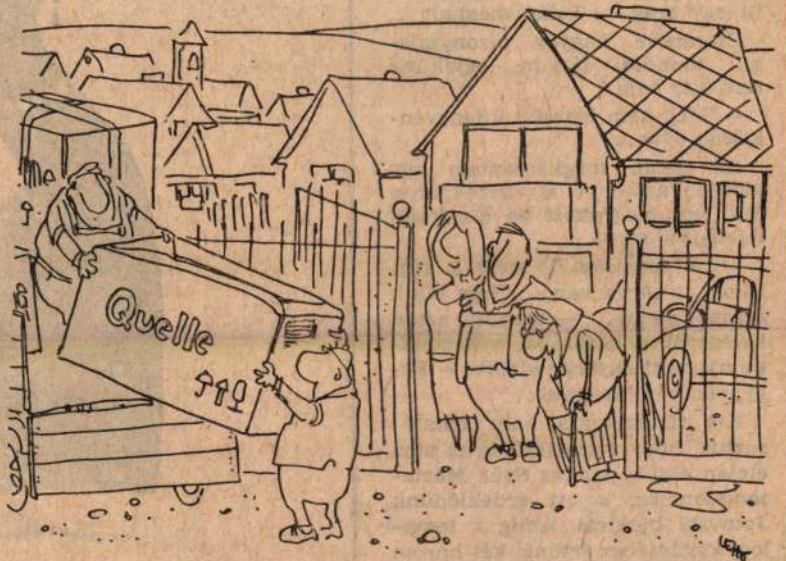

— Istenem, ha ezt szegény Bartók Béla megérhette volna!...

(Lehoczki István rajza)

ház kis kapuján is felfedeztem: fényképes gyászjelentéseket rajzszögeztek rájuk. Miért csak most veszem észre ezeket? Az előbbi

Kiss Benedek

Lehoczki István

Magyar

MEGSZOKÁS

— *Köszönöm, mivel tartozom?*

(Lehoczki István rajza)

rangsort, egészen kiváló mesterek maradtak ki a könyvből, de kétségtelen, hogy akik szerepelnek benne, jelentős egyéniségei sportáguknak. A labdarúgók közül nem hiányzik Vecsei Jó-

vasót. Az egyes szabálymagyarázatok után ellenőrző kérdéseket tesz fel — a válaszok a könyv végén olvashatók — tehát az olvasó ellenőrizheti saját szabály-

Lehoczki István

Magyar

BETEGLÁTOGATÓK

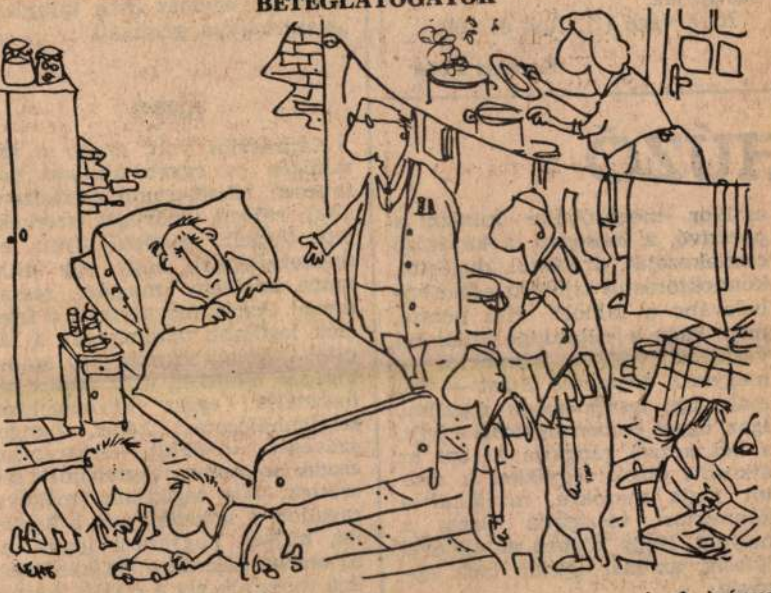

— Nem kellett volna ennyire hajtani! De hát ha magának igényei vannak, Kovács kartárs!

(Lehoczki István rajza)

S különben is, mindez már a múlté. No nem, nem a dugók lettek pontosak, szabvány szerint ül-

sával, megjelöli a betűtípust, a címbetű formáját, és be is tördeli a szöveget, majd a telefon se-

Lehoczki István

TABU

— *Idáig mindenki azt hitte, hogy elittam az eszemet, de most már bevallhatom: évek óta narkós vagyok!*

(Lehoczki István rajza)

vers kategóriában azonban két költő művét ismerte el az Év

téneti tanszékén éveken át mó-
dom volt az építészet, a szobrá-

Lehoczky István

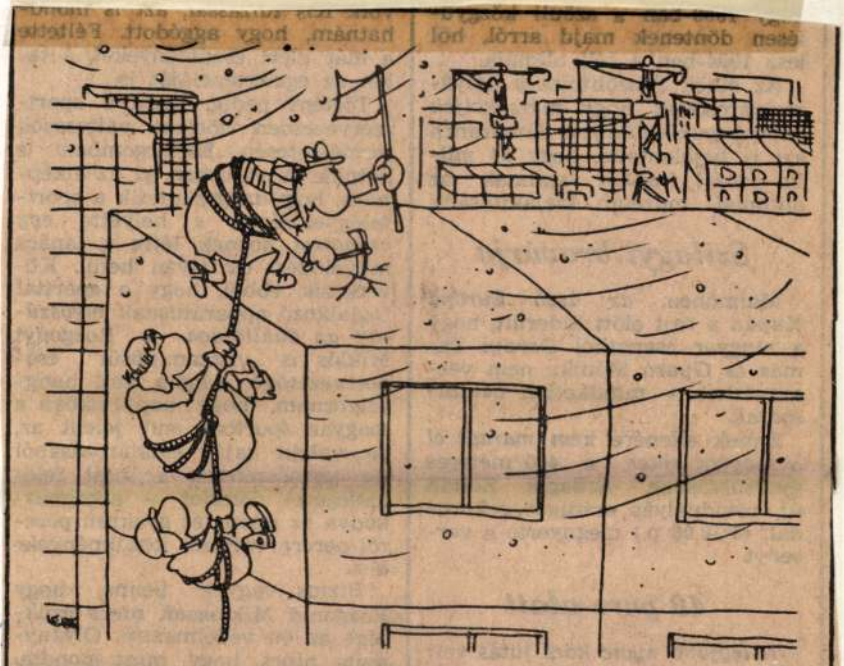

— Ez már a mienk! Nem fogják tovább halogatni a kiutalást!!

(Lehoczki István rajza)

a tét a Vágóhíd utcában az U. *Dózsa—Vasama Vaasa* női röp-
labda *BEK*-mérkőzésen

a fent vázolt elképzelést még nem
szentesítették az arra hivatottak.

Lehoczki István

MUNKÁSGYŰLÉS

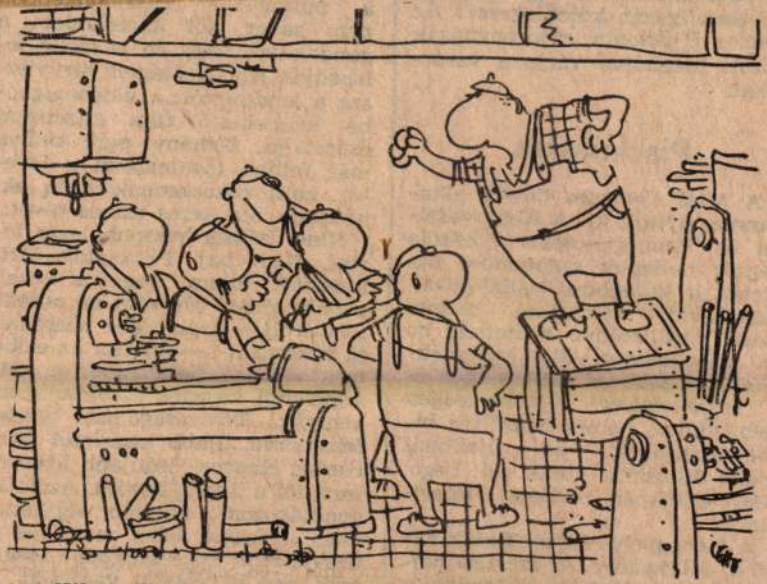

— Kiharcoljuk a vgmk-t, elvtársak! Nekünk jogunk van napi tizennégy órát dolgozni!

(Lehoczki István rajza)

szerkezetté variálható varázsló, amit csak három helyen árusítanak még az országban.

A bejárat mellett csupán en-

Együtt maradhatnak?

Lehoczky István

Karikatúra

Magyar Nemzet 1986. XII. 9.

Lehoczki István

AUTÓPIAC

— Ha tényleg csak a fűtéssel van baj, ahogy mondja, akkor egy óra múlva megvesszük a feléért!

(Lehoczki István rajza)

zető fejlesztés tehet és lendíthet — mondta a hogyan tovább kérdésre Köles Sándor. — Javaslatainkkal, kezdeményezésünkkel, együttműködésünkkel való he-

lete is megtört, erejük csökkent, vagy meg is szűnt.

A magyar ifjúsági békemozgalom helyzete azonban más-

Lehoczki István

NYOMDAGÉPPARK

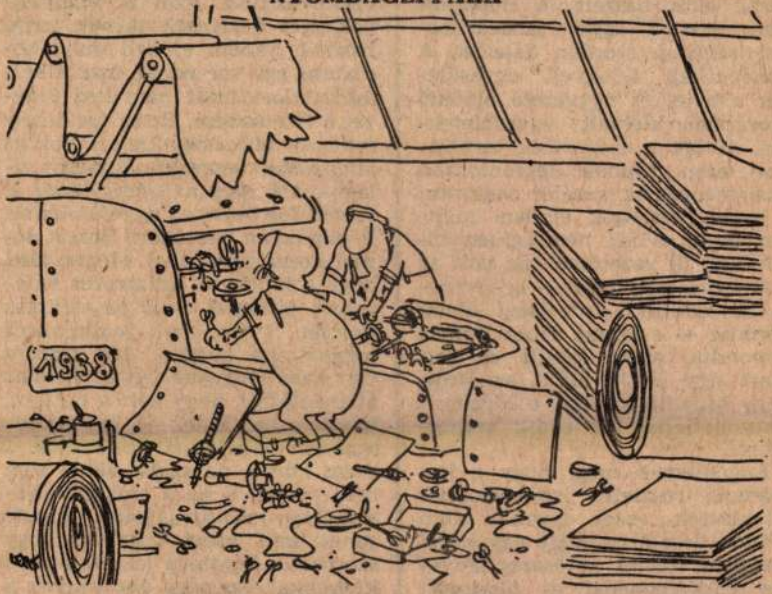

— Nem tudom, mi jön még, de hogy nálunk soha az életben nem lehet jegyrendszer, az biztos!

(Lehoczki István rajza)

letesebben beszámoljak. E vita kapcsán ugyanis a résztvevők talán még pontosabb képet alkot-

egyetlen szakszövetségi vezető sem jött hozzánk, hogy megnézze, ez vagy az a szakosztály mi-

Lehoczky István

— Maga eladta a félretett fejlett technológiát egy keletinek?!!!
(Lehoczki István rajza)

KOZAS

öt esztendeje halott már. A gye-

munka közben meszzák, ...
zik önmagukat — tér vissza té-
mánkhoz beszélgetőtársam. —
Olyannyira így van ez, hogy min-

Lehoczki István

Magyar

TÖKÉLETES KISZOLGÁLÁS

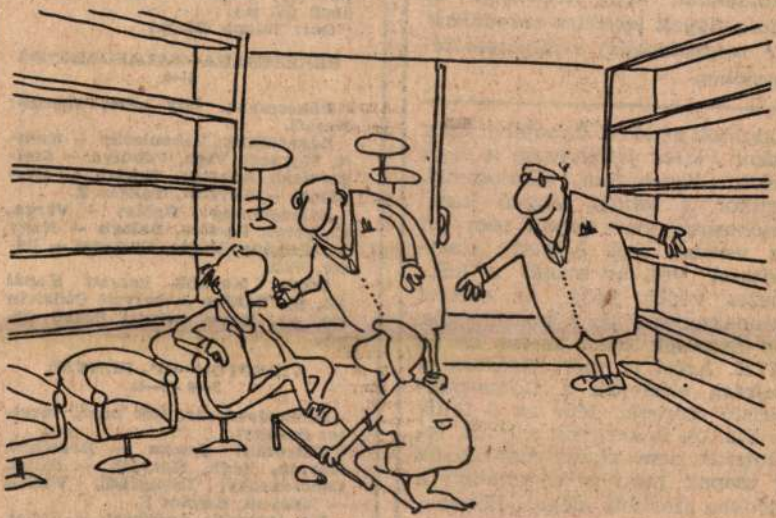

(Lehoczki István rajza)

net-nyolc percben a szerencse a
főszereplő s háromszor is az MTK
számára kedvező fordulatot írat
a forgatókönyvbe. Kapufa, kapu-
fa, kapufa. A kártyavárat tényleg

Krizán, Cseh — Sikesdi, Fitos, Gá-
raba, Sass — Kovács K., Dajka,
Romanek.

Csere: Sass helyett Fodor (12.
p.), Sallói helyett Máriási (61. p.),

Lehoczki István

Magyar

RÉGI MOZGALMI EMBER

— Nekem többé ne meséljen az, aki még az unokáját sem tudta bekonspirálni az egyetemre!

(Lehoczki István rajza)

Lehoczki István

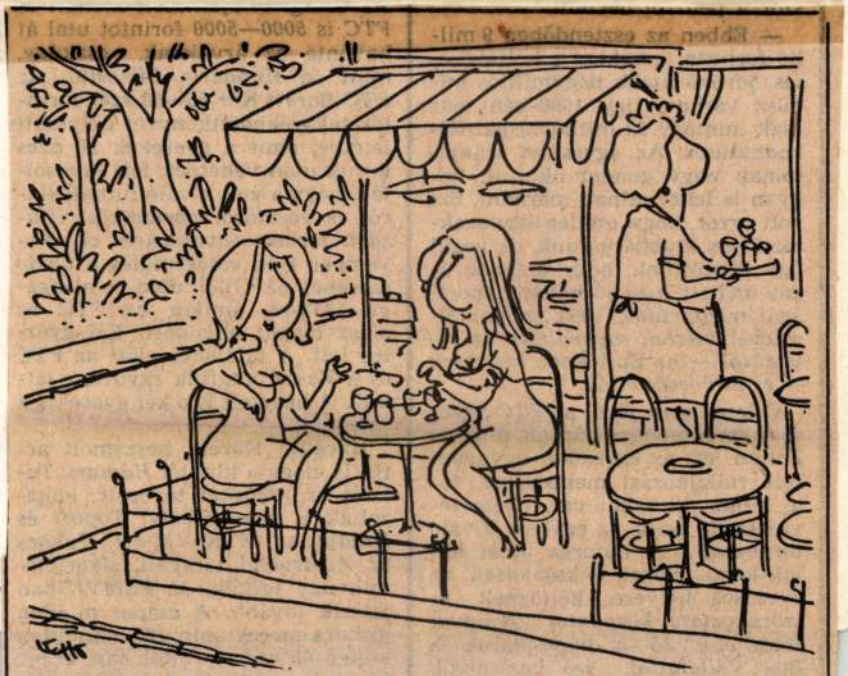

— Valami Laci vagy Béla, nem mindegy?! Szóval akkor beültünk a 317-es, injektoros, metálkék BMW-jébe ...

(Lehoczki István rajza)

létesíteni. Jó a kapcsolatuk a *Boy Vállalattal*, szó van arról, hogy segítségükkel *Fradi-taxi* is járja majd a főváros utcáit. Sportolók is lehetnek a pilóták, így a

győzte mecs után *120*, döntetlen esetén *60 ezer* forintot kap, ezenkívül a nyertes találkozókon egygólos különbség újabb 30 ezer forintot jelent, két gól *60 ezret* és

Lehoczki István

— Mesélje el maga is, Balogh szaki, ezeknek az elkényeztetett tacskóknak: hát üldögélhettem volna én így azelőtt a kapitalizmusban?

(Lehoczki István rajza)

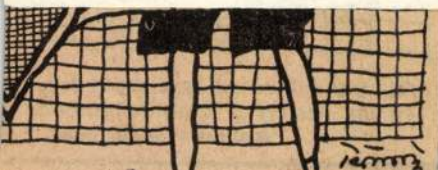

vezetett, Erseknek csak egyszer sikerült egyenlíteni, de igazából esélye sem volt, 10—6-ra kapott ki, Úgyhogy azzal büszkélkedhet csak, hogy az elmúlt esztendő után újfent finalista lett, s ezt rajta kívül mindössze Numa

Lehoczki István

Magy

HUNGARORING

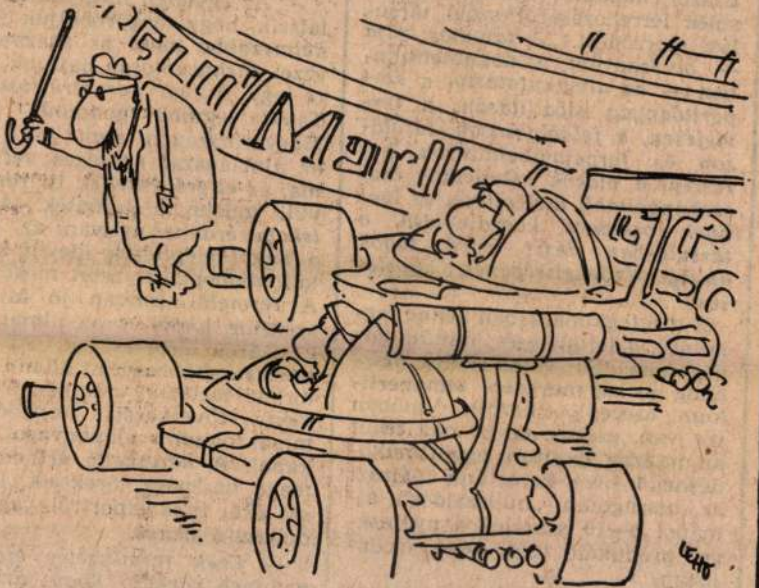

(Lehoczki István rajza)

get produkáló vajai téesz irodájában.

— Magyarország klimatikus adottságai rendkívül kedvezőek a téli alma termesztéséhez — kezdi mondandóját egy rövid történeti

dolgozott áruról.

— *Ezek természetes érdekek nemigen várható, hogy bárki önként, kényszer nélkül lemondjon az érvényesítésükről...*

— Ez igaz, de ésszerű kompro-

Lehoczki István

— Visszaküldik, hát nem olvasnak ezek újságot?! Nehéz gazdasági helyzet, aszály...

(Lehoczki István rajza)

— A jegenyékkel? Én már nem emlékszem rájuk. Negyven éve lakom a tanyán, azóta nem láttam itt jegenyét. Te még emlékszel a

Életem fele
Pótcselekvés

Búza helyet

Lehoczki István

Magyar

EZÜSTLAKODALOM

— És örömmel jelenthetem be, drága gyermekeim, hogy el kell vál-nunk, mert sikerült még egy telket szereznünk!

(Lehoczki István rajza)

Ferjáncz Attila az autócrossozók között! A tegnapi Hotel Stadion-beli sajtótájékoztatón az újságírók meglepve vették tudomásul, hogy a kitűnő raliversenyző

szintén Camel-színekben induló Forma—1-ben rajthoz álló brazil Ayrton *Senna*, avagy Ferjáncz Attila szerez-e több győzelmet. A jelenlegi állás: *3:2 Ferjáncz ja-*

Lehoczki István

VILLATULAJDONOS

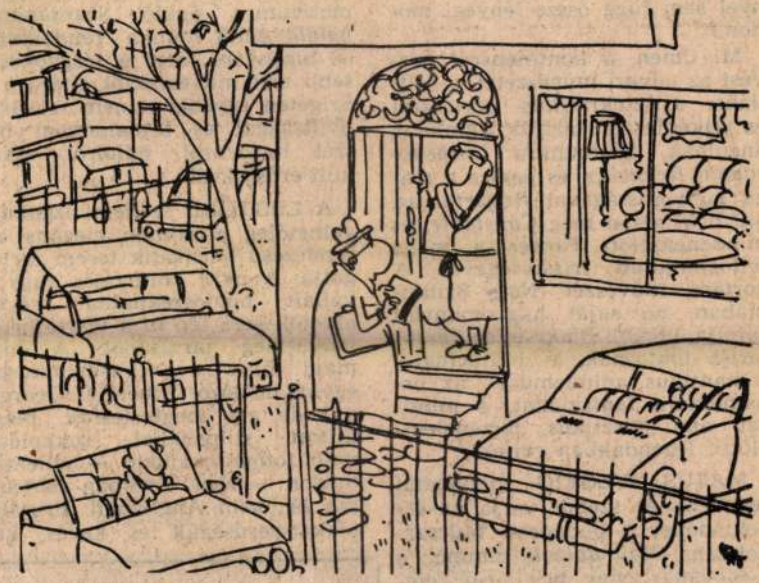

— A Közvéleménykutató Intézettől jöttem. Kilencmillió nyolcszázezer ember kérdezi: miből?

(Lehoczki István rajza)

nokban: *Mai dolgok* címmel a nyolcvanas évek brit festészetének és szobrászatának reprezentatív bemutatója. A kiállítás valószínűleg az utóbbi évek legteljesebb és legvégiggondoltabb szem-

Készülő tévéműsorok

Lehoczki István

Mac

AZ ÉLETNEK TANULUNK

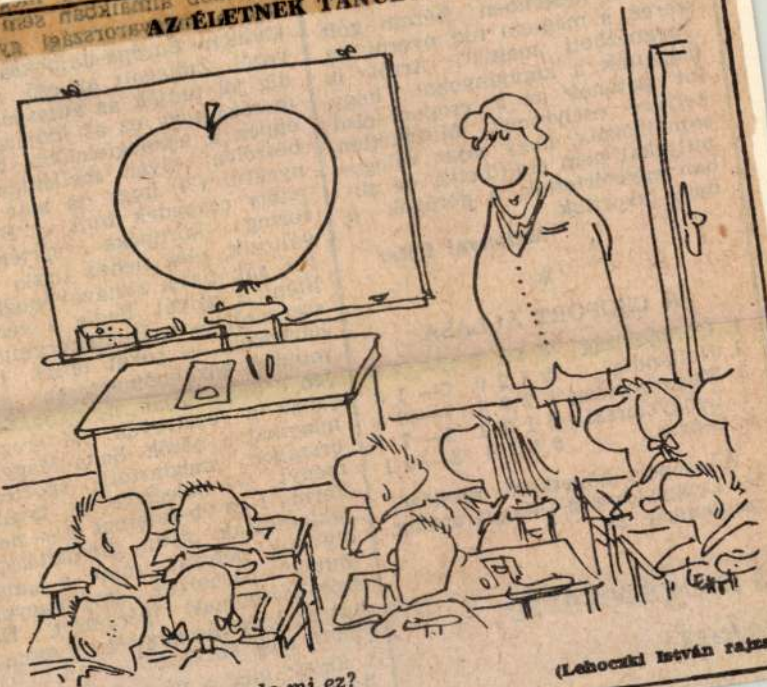

— Jó, jó, 28 forint, de mi ez?

(Lehoczki István rajza)

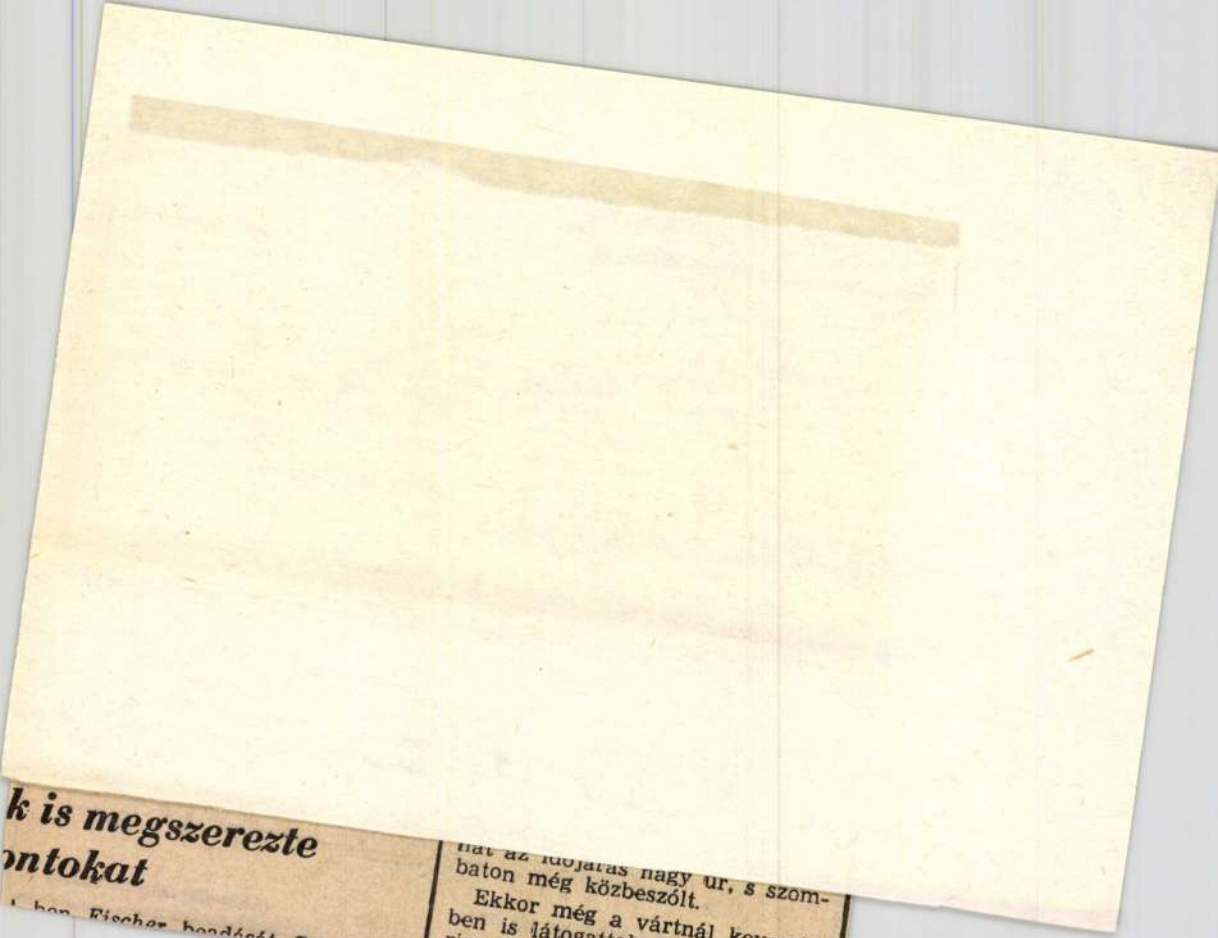

k is megszerezte
ontokat

hat az idojaras nagy ur, s szombaton még közbeszólt.

Ekkor még a vártnál kevesebben is látogattak ki a Hungaroringre, de akik ott voltak, nem

Lehoczki István

Magya

NYÍLTSÁG

— Mi mindig is őszinték voltunk a sajtóhoz! Tehát: ha öt percen belül nem hordja el magát innen, elereszt jük a kutyákat!

(Lehoczki István rajza)

próba *üdvös volt*. Bármi lesz is az esküdtszék ítélete a tények föltárása nyomán, a kemény tör-

„büntető akcióinak" a gyanúja, persze, *ráfogás* is lehet, noha a fegyveres összecsapások ismét

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 SEP 18

1021

Lehoczky István: Népviselet

Lehoczky István

nus Pannonius [illegible]
műfordítónak?

— Szó volt már róla, hogy kereken kétezerhatszáz sorral veszek részt a munkában. A teljes Guarino-panegirikusszal, több elégiával, s többször tíz epigrammával. Sokat köszönhetek a megyei és városi tanács, illetve a szakszervezet biztatásának, pontosabban fogalmazva, megbízásának is. Ezek a szervek Baranyában sokat tesznek a helyi művészetért, irodalomért.

— Az egyik legnagyobb gondot számomra a latin nyelvű kritikai kiadás hiánya okozta. Nemcsak a szövegértelmezésben maradtam magamra, olykor még a szöveghitelességben is bizonytalanságban voltam. A műfordítói, a tágabb értelemben vett műfordítói tevékenységen jóval túl kellett kalandoznom esetenként egy-egy megoldásért.

Janus Pannoniusban — mint a humanista költőkben általában — rengeteg a klasszikus mitológiai, vagy történelmi utalás, hivatkozás. Mégpedig úgy, hogy ezek beletartoznak a versek szövetébe. Viszont a műfordító mindig a saját korának, s — legalább becsvágyában — a jövőnek fordít. A ma és a holnap közönsége azonban aligha lesz még egyszer any-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 SEP

LEHOCZKY ISTVÁN

1021

Lehoczky István rajza

Nagyszülők

Ismert, mai szituáció a három nemzedék együttélése a családban. Hol kényszerűségből, hol egyéb meggondolásból, hol a kettő összeegyeztetésével. A kérdésnek több oldala van, de ezúttal csak a legidősebbek — a *nagymamák és nagypapák* —, meg a legifjabbak — az *unokák* — kapcsolatáról lesz szó, ami manapság nem egy családban okoz nevelési problémákat is. Régebben jobbára csak a vakációban vagy az ünnepeken találkoztak, s ez mégis más volt, mint a huzamos együttélés.

Két „alaphelyzet" ismerős, melyek ugyanakkor a két szélsőséget is jelentik. A nagyszülők és unokák *vagy nagyon jóban vannak, vagy egyáltalában nem jönnek ki egymással.* Minden kapcsolat kétoldalú, de most ne firtassuk, mit írhatunk ebből a nagyszülők számlájára, csak a puszta tényeket vegyük tudomásul. Úgy véljük, akkor járunk legközelebb a lépten-nyomon ez nyilvánul meg tetteikben és — ezt hangsúlyozni szeretnénk — a nagyszülőkkel való szóbeli érintkezésben is. Hogy *türelmes megértéssel*, sértődés helyett inkább gyengéd — és nem gúnyos! — mosollyal nyugtázzák az idősebbek esetleg méltatlankodó megjegyzéseit. Hogy sem munkával, sem anyagilag *nem használják ki őket*, és hogy a hátuk mögött is ugyanúgy beszélnek, viselkednek, mint szemtől szembe. Mindegyik „intelem" közül talán ezt kellene a legjobban megszívlelni. Ne felejtsék el a szülők, hogy a gyermekek egyrészt őszinték, hogy az unokák úgy beszélnek majd a nagyszülőkkel, ahogyan a szülők csak maguk között nyilatkoznak róluk. Az utóbbi meg éppenséggel a kétféleképpen viselkedő szülők ellen fordíthatja a gyermekeket.

A szülői jó példának viszont az lesz az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1970 OKT 1 D

1021 LEHOCZKY ISTVÁN

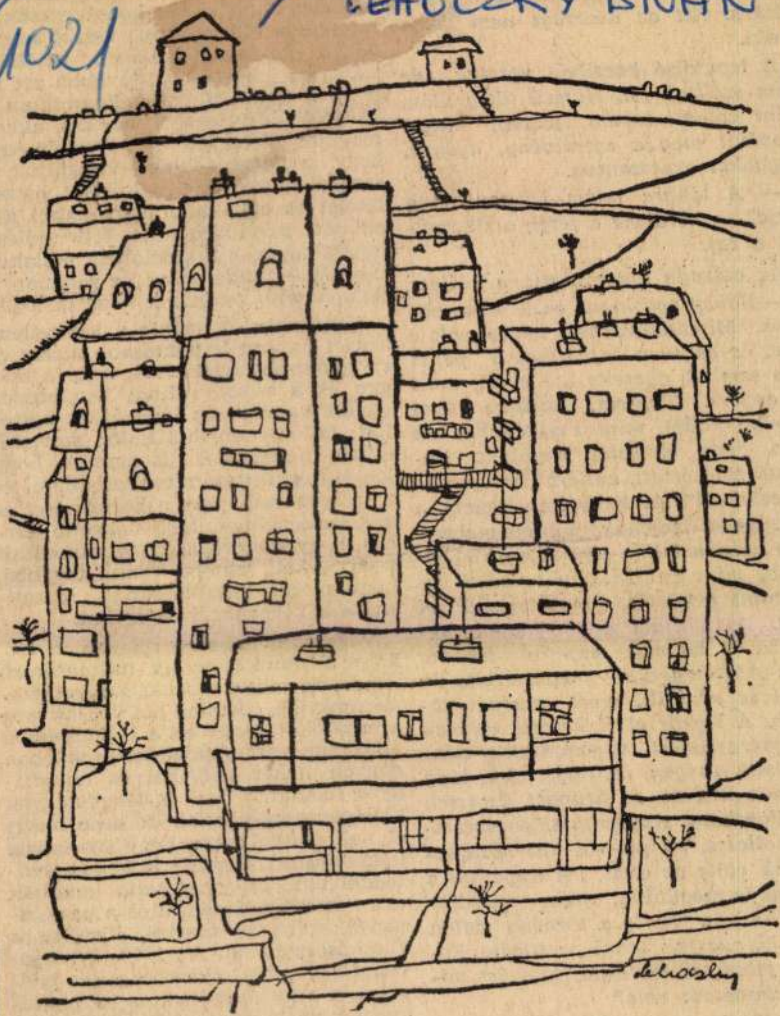

Lehoczky István: Budai házak

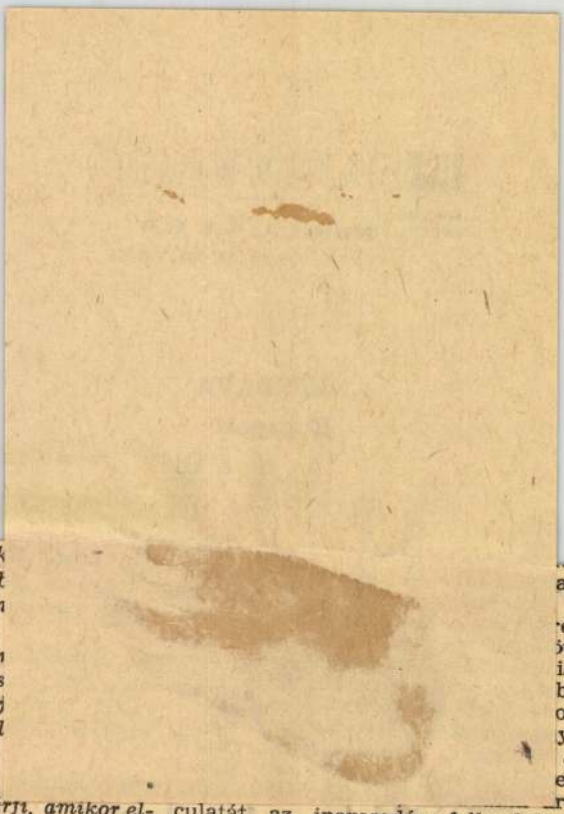

nya jutott eszébe, ak
elindultak a Nyugatit
dására. Ezt az asszon
senki.

A legutolsó kocsiba
nem szálltak fel. Hoss
mint valami lomha
mozdult meg a szerel
nagyokat szusszantva.

— A lányra miért
férje? — kérdezte a férj, *amikor el-*
ült a zaj.

Az asszony megrántotta a vállát:

— Ebben egy kicsit én is hibás va-
gyok. Mindkettőnknek kevés volt a
teje, és én nem sajnáltam a pénzt
tőle sem. A gyereke azt evett, amit
az enyém. Tápszer, narancs neki
éppúgy kijárt, mint Ferikének. Ezt
nem bírta elviselni anyósom. Na-
ponta megsértett, amiért „bratyiztam
a cseléddel", és hangolta ellenem a
fiát. De én megmakacsoltam magam.
Míg nálunk lakik, úgy tápálja a gye-
rekét, mint én! És úgy beszélek ve-
le, mint értelmes, fiatal teremtéssel
illik. Ajánlottam a férjemnek, he-
gyezze el, ha már ennyire terhére
van. Állítólag újból megkísérelte, de
most se sikerült, ezért maradt to-
vább. A légkör ettől kezdve egészen
megmérgeződött. Civakodtunk min-
den semmiségen, ők figyelték a lány
minden lépését, és ürügyet kerestek
kidobására. Anyósom szigorúan el-
számoltatta, ha piacról jött haza, el-
árták előle az ételt, sőt anyósom a
disfiát is megütötte, amikor nem lát-
ták. És alig telt le a törvény szabta
idő, ki akarták tenni az utcára. Po-
dig jelenetek követték egymást, mi-
ért untassam vele?

— Maga nem tudta vagy nem
akarta rávenni, hogy menjen el va-

culatát az iparosodás fellendülése időszakában, s a szocialista átalakulás két évtizede után. Ez azonban a legnehezebb feladatok közé tartozik.

Mindenekelőtt szinte a lehetetlenséggel határos a pontosabb számszerű jellemzés. Azonkívül, hogy a megye és a város számai legtöbbször együtt vannak, az ipar és az építőipar hol egyben, hol külön szerepel, olyan nehézségek is vannak, hogy lehet-e együtt számítani az állami és a szövetkezeti ipart, a közlekedést és a kereskedelmet. Még nagyobb kérdés, hogy a mezőgazdaság munkásait hogyan kell számba venni, továbbá, hogy szegedi munkásoknak számítsuk-e a környékről bejárókat.

Végeredményben arról van itt szó, hogy a munkásosztály meghatározó ismérveit miben látjuk, s kiket számítsunk ide, illetőleg hol vonjuk meg a határokat. Hogy mi a leghelyesebb álláspont, azt kialakítani valóban nagyon nehéz politikai és tudományos feladat, s nem is lehet nagyon türelmetlennek lenni. De azon mégis el kell gondolkozni, hogy szocialista iparosításunk kezdete után két évtizeddel több és pontosabb adatunk van a mezőgazdaságról és a parasztságról, mint az iparról, illetőleg a munkásosztályról. Az 1970. évi népszámlálás adatai előreláthatóan javítanak a mai helyzeten, s ha pontos képet nem is adnak, olyan adatokat bizonyosan szolgáltatnak, hogy azokra alapozva, politika és tudomány

Lehoczky István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 JUL 1-7

1021

Lehoczky István: Ablak

kattak. Ha a mama letagadja, nincs tanú. A mama oly öreg, hogy bár mely percben bevégezheti. A mama bezárja a viskóba a pulit, ő meg el tűnik a hazaindulás előtt, az utolsó órában, amikor vinné.

A bőröndök már a kapu oldalá sorjáztak. Bosnyák lármásan, szélesen nevetve futott be a pulijáva melyet akadálytalanul birtokába vehetett.

Kocsira kellett várni. Az öröm új donsága, ezzel egyöntetűsége elmúl A puli láncának végét még a bugyogyant háznál kezére tekerte. Most vette észre, hogy a bőre felhorzsoló dott. Ettől fogva félpercenként ke zére suhintott a fájdalom, aszerint ahogy a puli ugrott egyet-egyet, é meg-meghúzta a láncot. Olyan vol ez, mintha egy megfoghatatlan hatalom vállalkozó, kezdeményező kezé re sózott volna, hogy kapja

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Lehoczky István
karikaturista

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁR 21.

1021

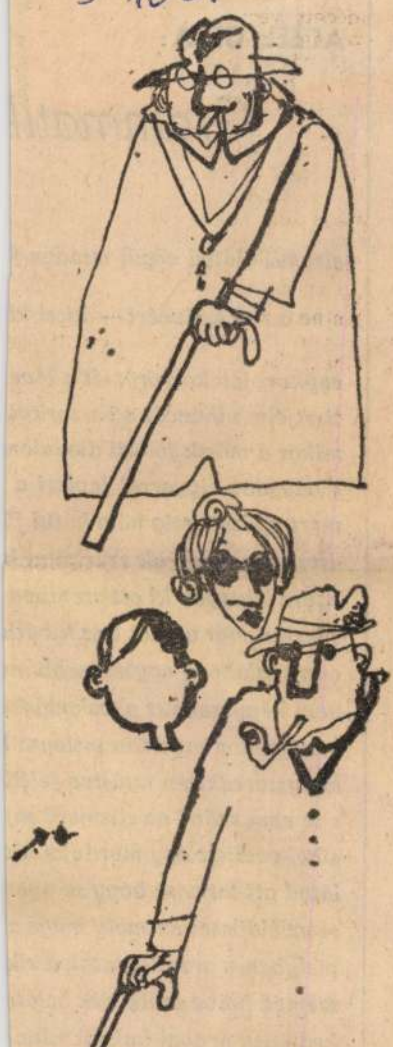

Lehoczky István:
dr. Watson rokonsága

1981. MÁRCIUS 21.

Grammatik

elromlik látod végül minden f

s ne a rím kedvéért — kicsi ki

egykori játékok örömét a lova
tisztjeim viháncát a beszoritot
mikor a másik fölötti diadalon
s bágyadt vigyorral leplezi a
mert győzött míg nála hátul fi
aztán egyszer csak szürkülni k
egyre izgatóbb ki ott szemben
s lassan már annak lesz hibátl
mert valahogy egységesebb m
nem kényszerülsz okoskodásb
mint mikor zavartan pislogsz
kényszeredetten nyújtva feléd
s te nem tudod az elismerő saj
s hol veszítsz egy mozdulat al
látod ott tartunk hogy se nyer
se az eldöntetlen mely maga a
melyben morzsolódtatok a sik
szemed hiába erőlködik beláto
kedélyed árnyai bukdácsolnai
mert űzi-hajtja őket a sakkór

Lehoczki István, grafikus

Lehoczki István: Bölcsek

Lehoczki István: Bö 9.

Élet is Irodal 1.8. XXVII/14

Lehoczki István

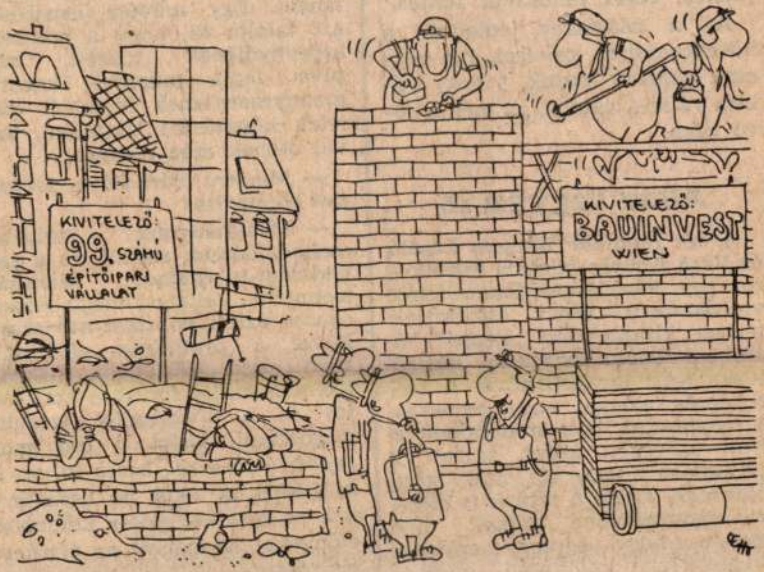

— Megmondtuk nekik magyarán, hogy mit várunk tőlük ezért a pénzért . . . !

(Lehoczki István rajza)

módon, hogy egy-egy szintek megfelelően különböző magasságra emelkednek ki a kis rudak. Aki látott már műanyagba domborított térképet az jól el tudja képzelni mit nyújt a „Dombor-

tés során.

Feldolgozhatatlan információözön?

Lehoczki István

— Sokat javulna a válási statisztika, ha azokat ezentúl ahhoz a néhány csődeljáráshoz sorolnánk . . .!

(Lehoczki István rajza)

kémiából — május 18—19-én írják meg. *Ezentúl a középiskola I—IV. osztályának eredményes befejezése — érettségi nélkül — már nem számít középiskolai végzett-*

volna a ventillátorok egyedi takarórácsait is. Ahogy szép kovácsmunkák az ajtók vasablakai. Összességében építész és belsőépítész egységes teret hozott lét-

Lehoczki István

Magyar

MAGYAR RÉMHÍR

— Hallottátok?! Állítólag egy ufo wc-papírt árul a Kálvin téren!!

(Lehoczki István rajza)

elemnek tekintett Moszkva—Párizs kapcsolatrendszer.

Várkonyi Tibor

nalaktól. A negatív következményekre hamar felfigyelt a sajtó. Nem volt nehéz nyomon követni, hol lépték túl a hatóságok a ha-

Lehoczki István

Magy

KÉSÉS

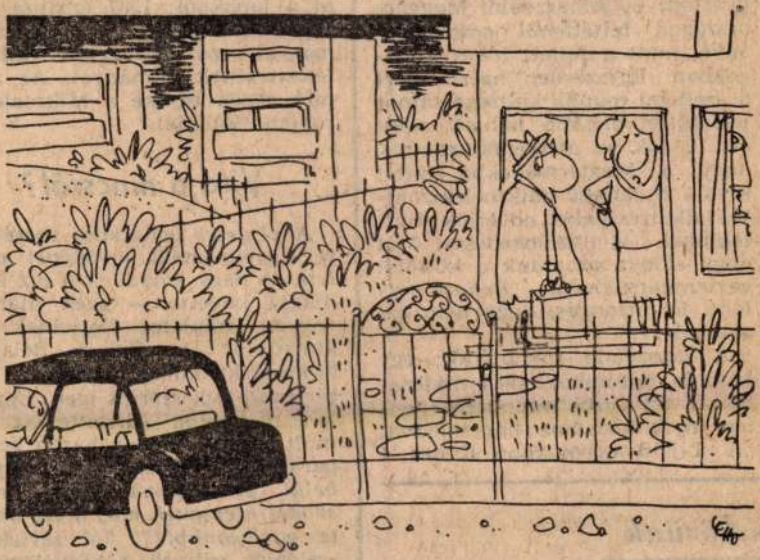

— Most nagyon tévedsz, ha azt hiszed, engem is kifizethetsz azzal, hogy több, fontos kérdésben döntöttetek!!!

(Lehoczki István rajza)

ézsebészeti hálózat

szakorvosokat speciális kézsebészeti tanfolyamainkon, s intézetünk kézsebészeti

szinte megfeledkezett a Fóti úti gyárról. Nem így azok a partnerek, akik szállítottak a magyar cégnek a szükséges mikroelektronikai alkatrészekből; közös erő-

Lehoczki István

Magyar

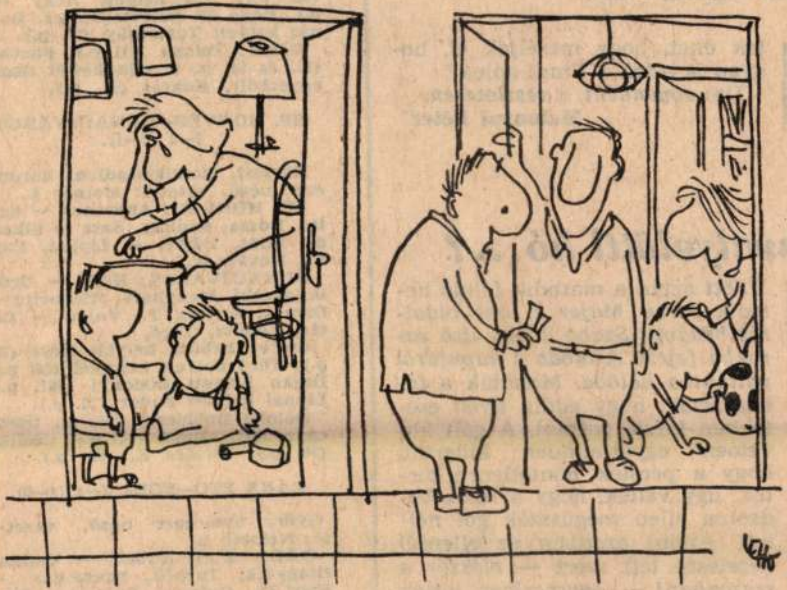

— Kedves szomszéd, átadnék két színházjegyet ma estére, maguknál még van nagymama . . .

(Lehoczki István rajza)

a pécsi akciók. Gyorsabbak, célratörőek voltak, mint előzőleg a hazaiaké. *Mészáros*, vagy nyolc méterre a kaputól még egy jó cselt is csinált, az ő lehdéje azon-

bo, Szentes, Hajszan.

EGER: Póta — Csendes, Fegyverneki, Méhesi, Jávorszky — Varga, Smuczer, Simon II. — Szilágyi, László, Kiss Gy.

Csere: László helyett Fodor (51.

Lehoczki István

Magyar

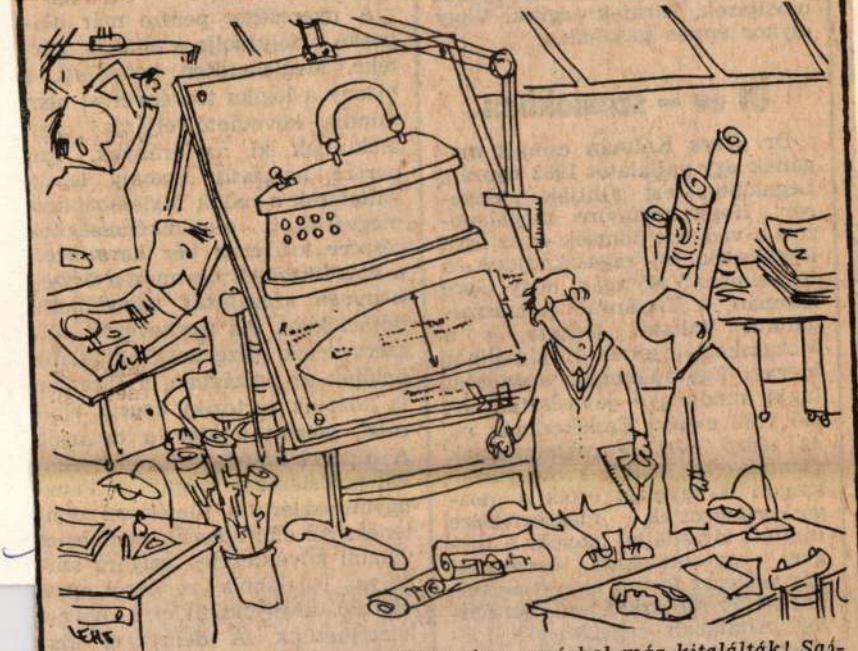

— *Mindig van egy rossz érzésem, hogy máshol már kitalálták! Sajnos, nagyon nagy késéssel kapjuk meg a nyugati szaklapokat...*

(Lehoczki István rajza)

használásáról szabadon dönthettek. Általában segélyezésre fordították ezt a pénzt, egyszer legalább jelentős anyagi támogatást adva a rászorulóknak.

Gere Kálmán jól ismerte az új

változó arányokból erre következtethetünk. A debreceni kisvállalat 80 százalékot kapott az első évben, majd rendre 140, 250, 220, 180 százalékot. *Hogy az idén*

Lehoczki István

SZÉP HALÁL

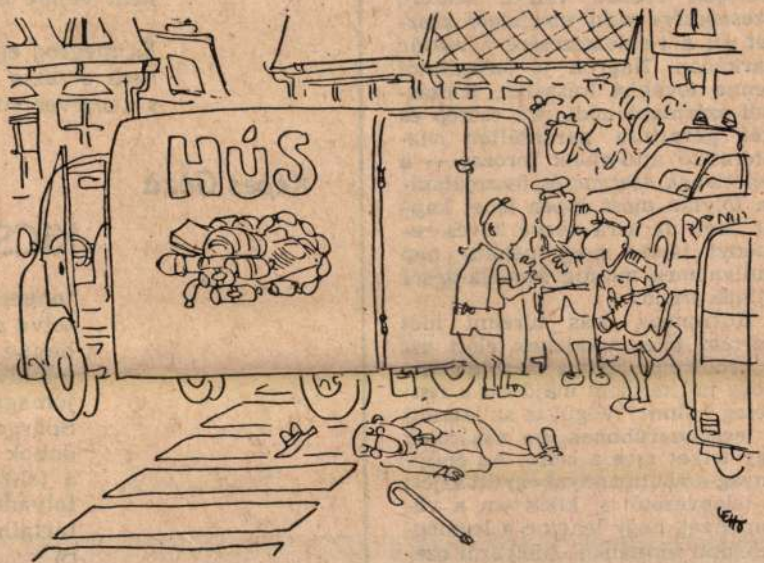

(Lehoczki István rajza)

felelőbb formában elhelyezni ezeket az anyagokat?

— Én úgy gondolom — mondta a telepvezető, és mint említettem,

rá
kioldja
a víz:

Lehoczki István

Magyar

MODERN MESE

— És akkor a kisfizetésű legény bekopogott az átlagosnál nagyobb jövedelemmel rendelkező bíró házába ...

(Lehoczki István rajza)

Kérdés tehát, *mit ajánl a japán kormányfő,* megteheti-e meggyöngült belpolitikai helyzetében, hogy olyasmit kínáljon, amivel a washingtoni kormányzat csatába indulhat a kereskedelmi visszacsapást kiváltó, gazdasági háborúskodást kockáztató, elnökválasztásra sandító képviselők és szenátorok ellen.

a jövedelemnek mindössze három százalékát mondhatja a magáénak a majd húszmillió lakosú, hatalmas területű országban. Ezekről az ellentétekről, ha kutyafuttában is, a Limába betoppant látogató *erőteljes benyomásokat* szerezhet. A főváros egyes kerületei *szinte fényévekre* vannak egymástól. Pillantsunk a *Miraflo-*

Lehoczki István

Magyar

— Remélem, nem ezressel akar fizetni, mert akkor máris fordulhat vissza váltani valahol!

(Lehoczki István rajza)

hanem *fatalizmusból* sem védekeznek ellene. Mellesleg megjegyezném, hogy a szemlélet gyüjtőfogalomnak része vagy válfaja a fatalizmus, amivel éppen bizonyos folyamatok *meg-*

LEHOCZKY István

MN 1995 dec. 16.

Karikatúrák itt és most

Átadták a Brenner György-díjat

Az idén *Lehoczki* István vehette át a *Ludas Matyi* munkatársáról, a *Munkácsy-díjas* karikaturistáról, *Brenner* Györgyről elnevezett díjat, amelyet hétfő este adtak át a Marczibányi Téri Művelődési Központban, ott, ahol Brenner György legutolsó kiállítását láthatta a közönség. A héttagú zsűri elnöke *Fodor* Gábor művelődési és közoktatási miniszter, tagjai: *Bacsó* Péter, *Eötvös* Pál, *Farkasházy* Tivadar, *Kaján* Tibor, *Szemethy* Imre hat-egy arányban hozták meg döntésüket a rajzain az esendő kisembert bemutató művész mellett.

A díjátadással egy időben megnyílt az *Itt és most* című kiállítás, amelyen a pályázatra jelentkezők által készített közéleti karikatúrákat tekinthetik meg az érdeklődők.

(f. m.)

HÁLYI, Melinda = Rivista di Studi Ungheresi, 1, 1986 146-147.

541. ISTVÁNOVITS Eszter et al.: Régészeti ásatások és leletek Szabolcs-Szatmár megyében. = Régészeti tanulmányok Kelet-Magyarországról. Szerk. Németh Péter. Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem, 1986 159-186.

542. KÁLLAI Géza: Szent László fája. = Valóság, 29. 1986, 8. 86-99. ill.

Kovalovszky Júlia: Árpád-kori falukutatásunk újabb eredményei. > 543

Kovalovszky Júlia: A kidei középkori temető: Méri István ásatása. > 98

Kovalovszky Júlia : A Visegrád-várkerti Árpád-kori falu-ásatásról. > 98

543. KÖZÉPKORI régészetünk újabb eredményei és időszerű feladatai [Az 1983. október 10-12-i szegedi tudományos ülésszak előadásai]. Szerk. Fodor István, Selmeczi László. Bp., Magyar Nemzeti Múzeum, 1986 453 p., ill. **tartalma:** *Szegfű László*: Gondok és gondolatok Szeged keletkezéstörténete kapcsán. 13-27. *Holl Imre*: Középkori régészetünk módszertani kérdései. 29-38. *Kovalovszky Júlia*: Árpád-kori falukutatásunk újabb eredményei. 41-47. *Fodor István*: Árpád-kori külső kemencéink keleti párhuzamairól. 51-68. *Parádi Nándor*: A későközépkori faluásatások újabb eredményei. 71-76. *Selmeczi László*: A kunok és a jászok emlékanyagának kutatása. 79-90. *Pálóczi Horváth András*: A kunok feudalizálódása és a régészet. 93-102. *Németh Péter*: Az I. István-kori ispáni központok kutatásának eredményei és feladatai. 105-112. *Gádor Judit*: A Sály-latori nemzetségfői központok kutatása. 115-125. *Kralovánszky Alán*: Az ispánsági várak kérdéséhez. 129-131. *Magyar Kálmán*: Ispánsági és nemzetségi központok kutatása Somogyban. 133-141. *Miklós Zsuzsa*: Árpád-kori (XII-XIV. századi) [illegible]

LEHOCZKI István karikaturista

Hírek: Karikatúrakiállítást nyitottak meg kedden a Gödöllői Galériában. A tárlaton Balázs-Piri Balázs, Bozsó György, Dallos Jenő, Lehoczki István és Sajdik Ferenc rézkarc alkotásait mutatják be.

Népszabadság 1983. VI. 22.

Lehoczki István

Magyar

BÚCSÚZÁS

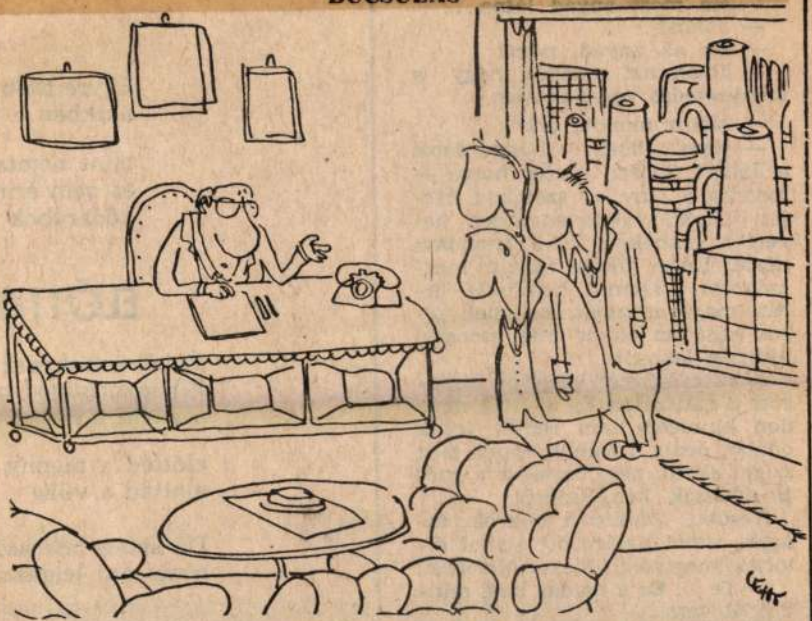

— Csődbe jutott a vállalat, ki tudja, mi vár ránk!? Holnap talán már egy másik igazgatói székben ülök . .

(Lehoczki István rajza)

dig itt van...
— Szerelmes beléd.
— Madarak szerelme... Szép lehet...
— Mint a lányoké... Repülő

A SÍKS

Lehoczki István

Magyar

LAKÁSOSZTÁLY

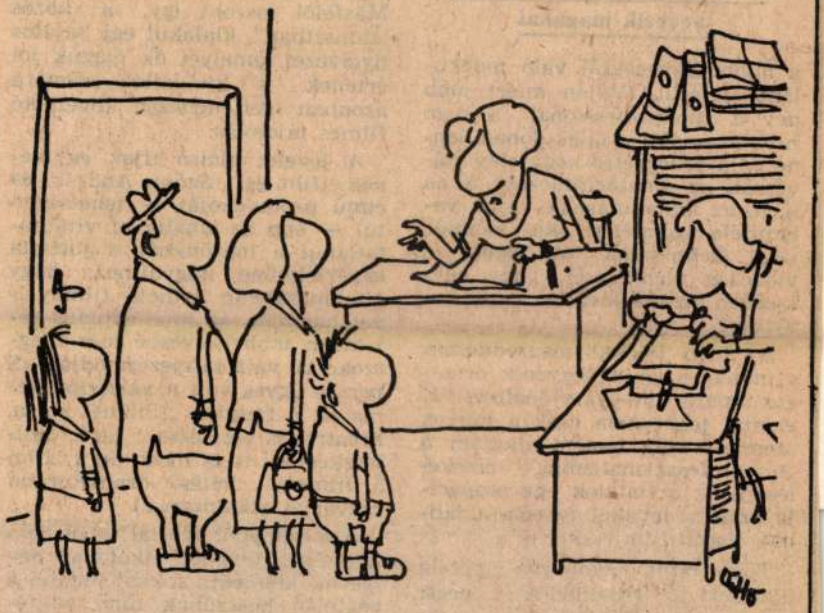

— Tessék talán valamelyik másik öt éves tervben benézni . . .!

(Lehoczki István rajza)

ja ezzel a levelével feladta a lab
dát. Vajon filmjeikkel is?

Több mint nyolcszáz percig ülhettek az érdeklődők a pécsi Ifjúsági Ház vetítőjében, ha végig kívánták nézni azt az 57 filmet

A mezőnyből ezúttal talán nem szükséges további alkotókat név szerint kiemelni, sokkal inkább a végtelen hosszúnak tűnő vetítések alatt kirajzolódó tendenciák körvonalazása tetszik fontosabbnak. A szemlén már

Lehoczki István

Magya

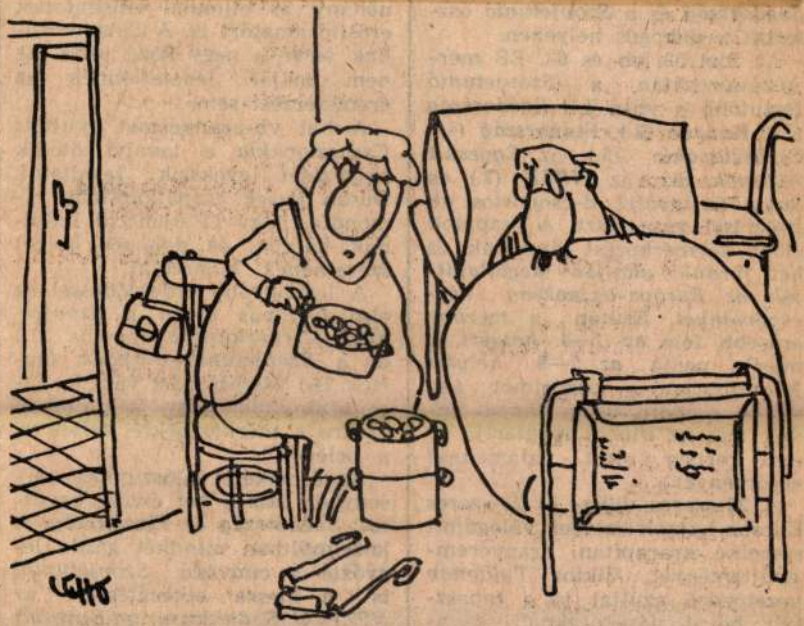

— Nem bízom én ezekben, hoztam neked otthonról finom tablettákat!

(Lehoczki István rajza)

talt, bevált játékosoknak szavazott bizalmat, de helyet kapott négy újonc (*Szemak, Nyemcsi-*

NSZK és *Svájc* küzd, az *Egyesült Államok* csapatáról csak keveset tudni.

SPORTNAPLÓ

Lehoczki István

Magyar

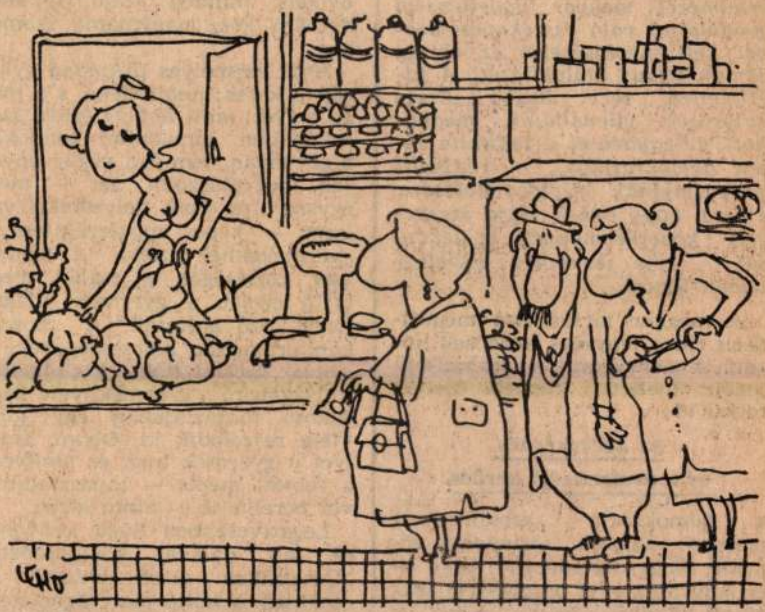

— Majd adok én neked pipihusit . . .!

(Lehoczki István rajza)

és Ady őket — a progresszió sza-
mára. (Külön kérdés: vajon e
kölcsönhatás mennyire befolyá-
solta Ady és a szociáldemokrá-
cia viszonyát?) A disszertáció

csakhogy a költő már régen nem
jár vértezetben. Fedetlen szívvel
inkább. Legyen ereje viselni még
vagy fél évszázadig.

—kes

Lehoczki István

Magyar

TÁPLÁLKOZÁSTUDOMÁNY

— Nem tudom, hogy orvos kollégám mit mesélt önöknek a múlt órán, de mint közgazdász, csak annyit mondhatok: szalonnát enni szalonnával!

(Lehoczki István rajza)

ben kezdte ontani a paneleket, évi 2500 lakás névleges kapacitással épült meg. (Ötvenhárom négyzetméter átlag alapterülettel számolva.) Hogy mit jelent ez a „névleges" jelző, azt jól mutatják a termelési adatok. A het-

ha sikerül, az építkezésre is maradunk. Azt hiszem, jó hírünk van Budapesten. Persze nem annyira a konkurensek, mint inkább a megrendelők között.

Lehoczki István

Magyar

— Sajnos, nem kaptunk, de ott szemben, a maszeknál állítólag még festett hangyatojás is van!

(Lehoczki István rajza)

gyünk!

Óvatosan leültem, de nem néztem anyámra.

— Hogy van a vénasszony? — kérdezte élesen.

— Az anyuka? — kérdeztem

Mit pusztíthat benn
a pelenkamosás,
hosszú hétköznapon

Lehoczki István

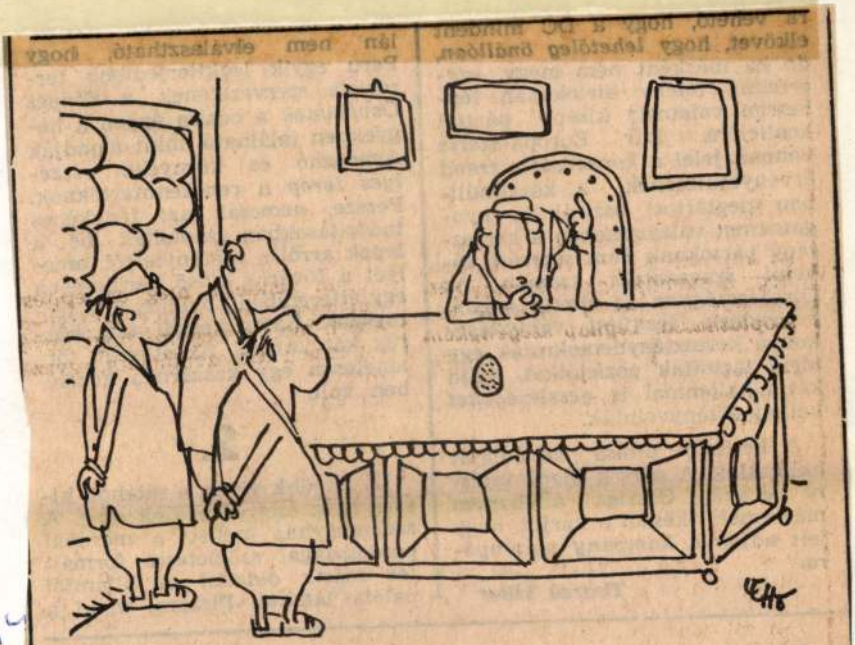

— Én nem fogalmaznék olyan erősen, elvtársak, hogy ez pulykatojás! Mondjuk inkább, hogy pöttyös hímestojás!

(Lehoczki István rajza)

álasztás díszletei

1 is *külön-külön stúdiót* rende- dult, utat tört a tömegben. Pu

Lehoczki István

SZERZŐDÉSES ÜZLET

— Tényleg úgy számol, gyorsan, pontosan, ahogy egy volt matematikatanárhoz illik!

(Lehoczki István rajza)

vult.

A tanulók ismeretszintje tehát erősen elmarad attól, amit az űrkutatás korában joggal elvárhatnánk. Ez nem az érdeklődés

vezették a műsort, rendszerint élőszóban. Nagyon ritkán, betegség miatt fordult csak elő, hogy hangszalagos műsort kellett elővenni; végszükség esetén, kézi

Lehoczki István

Magyar

ŐSZ

— Nem gondoltam, hogy ilyen butaságokon jár az esze, azt hittem, a lakásomba szeretett bele!!

(Lehoczki István rajza)

csaknem egy órán át valósággal leiskolázták a Fradit — az történt a pályán, amit a sokat mozgó vácIak akartak. A félidők első

Várady.

Gólok: Mózner (14. p.), illetv Kvaszta (64. p.).

(árvay)

Lehoczki István

ROKONLÁTOGATÁS

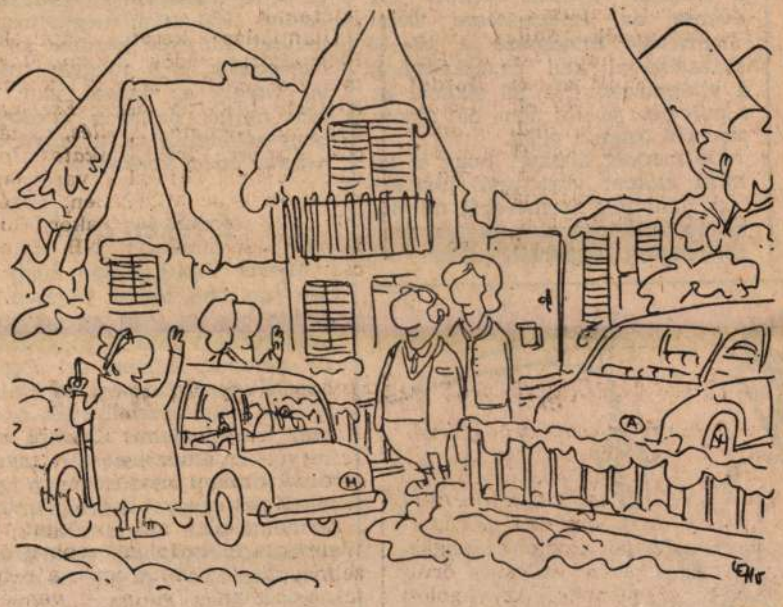

— Pontosan három év múlva itt vagyunk, de ha van egy szabad délutánotok, ugorjatok át!

(Lehoczki István rajza)

reskedni viszont még mindig nem
Áruinkat olcsón adjuk, de drágá
vesszük meg mindazt, amire a
élelmiszer-gazdaságnak szükség
van. *Ez pedig szinte egyenlő*
tartós cserearányromlással.

Lehoczki István

Magy

— Remekül haladunk, már vettünk fel hozzá csoportvezetőt, titkárnőt . . .

(Lehoczki István rajza)

p.), Czigány helyett Galántai (69. p.), Németh helyett Vadász (75. p.), Dobány helyett Kiss (81. p.).

MTK-VM—PÉCSI MSC 2—0 (1—0)

Hungária körút, 6000 néző, vezet-

Lehoczki István

Magyar

IDEOLÓGIAI HARC

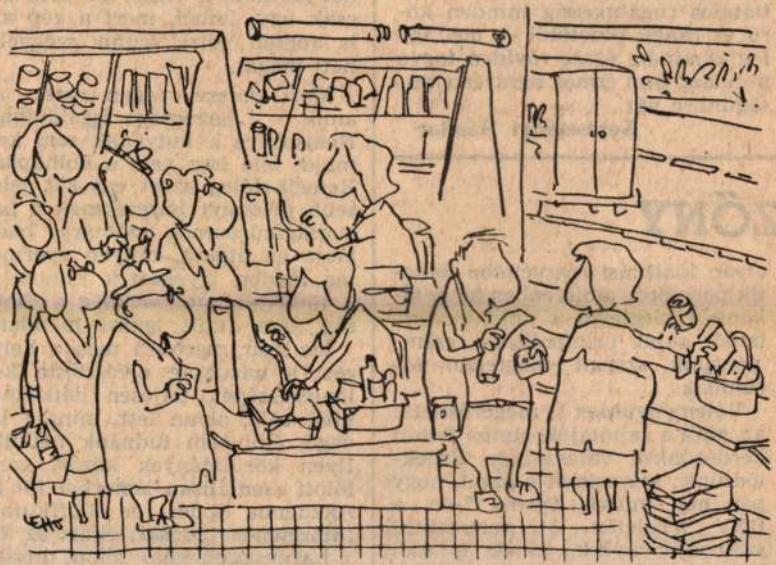

— Mégis csak lehet benne valami, hogy a mama olyan sokat böjtöl . . .

(Lehoczki István rajza)

szakvásár nyílik, kinek is szól hát a kiállításuk? *Szabó* György, az Országos Piackutató Intézet osztályvezetője megfelelt rá, így: „Az ilyen vásárokkal teli időszak-

Intézetének tudósai: eljárt az idő a hazugságvizsgáló fölött, hiszen minek azt külön kimutatni, ami úgyis mindenütt jelen van. Ám az igazság olyan lett, akár a fe-

Lehoczki István

Magya

ZÁRSZÁMADÁS

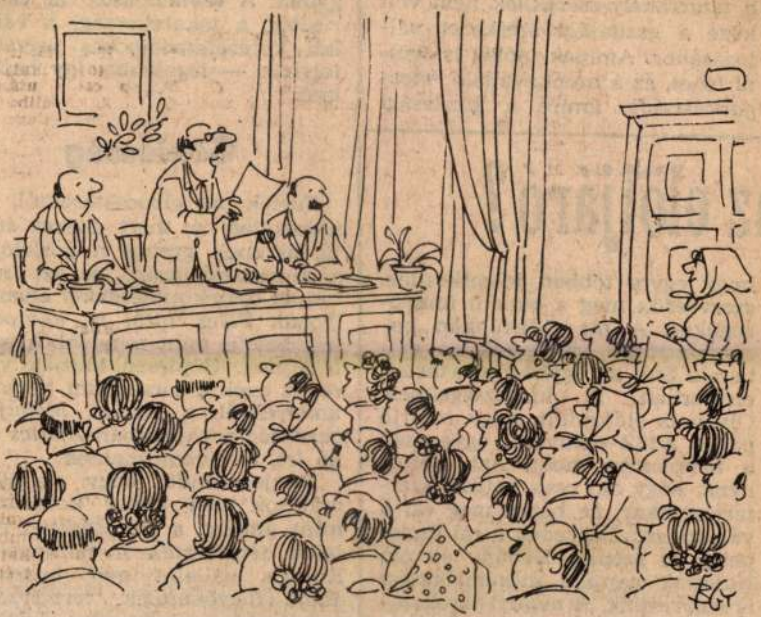

— Hála a szomorú aszálynak, jól fizet a zöldség s' a fokhagyma.

(Lehoczki István rajza)

Halottak napjára megemlékezést is szervezünk. A tavalyi torokszorítóan megható volt. A plébános úr is nagyon támogatta ezt a rendezvényünket.

ideje fogyókúrázik, *természetes gyógymódot* alkalmazva. Jelesül: aki felmond, azt elengedik, és aki eléri a nyugdíjkorhatárt, azt távozásra bíztatják. Mit sem tö-

Lehoczki István

— A kábítószerekről sem beszéltek idáig, lehet, hogy már 20 éve van nálunk Cosa Nostra is?!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

kon fáradtan pokróccá gyűrődött utazók — a mély kékek teljes skálája, a megértést érzékeltető atmoszféra igazán figyelemre méltó volt.

ni a legújabb zenei törekvésekre is, és ezt pusztán a gondosan megszerkesztett műsorfüzet áttekintése is tanúsítja. Szerepel benne elektronikus zene, még-

Lehoczki István

Magya

SIKERES RENDELET

— Azt a tíz percet 9-ig már guggolva is kibírom!

(Lehoczki István rajza)

szöveg.

A *Vigadó Galéria* emeleti termeiben pedig — a Tavaszi Fesztivál tiszteletére — Oskar Kokoschka grafikai munkásságából

zetés az aláírókat rosszallóan megjelölte — közé tartozott Hirossik János is.

Szakszervezeti lapokat szerkeszt, cikkeket ír, átveszi a Szál-

Lehoczki István

— Nem értem ezeket a magyarokat! Tőlünk kérnek kölcsön, amikor több millió dollár van kint a lakosságnál, mert nem engedik nekik berakni a bankba!

(Lehoczki István rajza)

leményem, hogy a világon a legjobb szemorvosok a magyarok, mert sokkal kezdetlegesebb műszerekkel is jók voltak az eredményeik. Ez igaz volt körülbelül tíz évvel ezelőttig. Ma már nem

ki és pesti kórházban alkalmazzák. Ehhez a hályogműtét technikáját meg kellett változtatnunk, át kellett térnünk egy másfajta hályogműtéti módra. Ez a más-

Lehoczki István

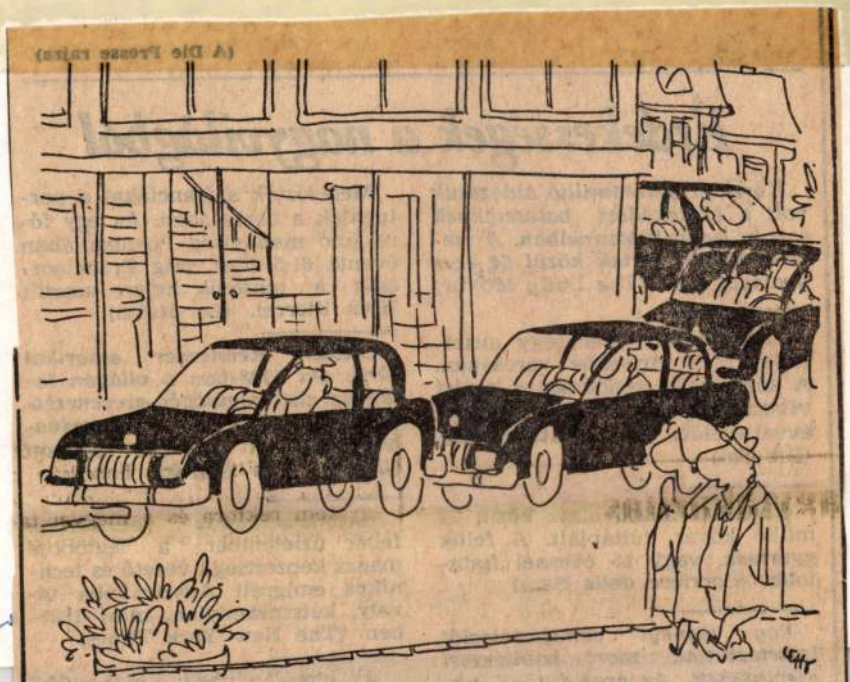

— Képzelem, hogy örülhetnek, hogy végre lecserélhetik ezeket a méregdrága Mercedeseket „Puli"-ra!

(Lehoczki István rajza)

letartóztatták, mert kábítószert csempészett. Az árut futball-labdába rejtette. (The International Herald Tribune)

Pam Flowers 40 éves amerikai nő elsőként indult egyedül

Az elmúlt évben Kínába 22,7 millió turista látogatott. Közülük 21,1 millió tengeren túli kínai, hongkongi, vagy macaói. (China Daily)

Lehoczki István

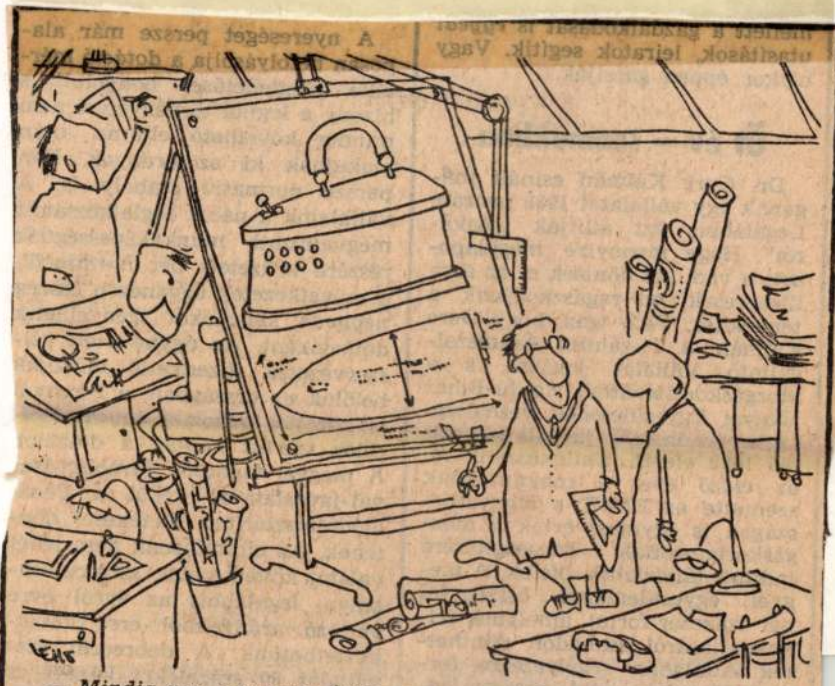

— Mindig van egy rossz érzésem, hogy máshol már kitalálták! Sajnos, nagyon nagy késéssel kapjuk meg a nyugati szaklapokat . . .

(Lehoczki István rajza)

tek. Általában segélyezésre for-
dították ezt a pénzt, egyszer leg-
alább jelentős anyagi támogatást
adva a rászorulóknak.

Gere Kálmán jól ismerte az új

vállalat 80 százalékot kapott az
első évben, majd rendre 140, 250,
220, 180 százalékot. *Hogy az idén
mennyit kapnak, egyelőre fogal-*

Lehoczki István

Magyar

GUBERÁLÓK

(Lehoczki István rajza)

nak mindenképpen a *nemzeti jövedelem* alakulása, illetve az egy főre jutó nemzeti jövedelem változása látszik. A felszabadulás utáni magyar statisztikai gyakorlatban azonban ez korántsem volt

ként cseppet sem elhanyagolható hatásától, még mindig számolnunk kell az állami beavatkozásssal amely akár egyik hétről a másikra mondjuk tíz százalék-

Lehoczki István

Magyar

ILLETÉKES

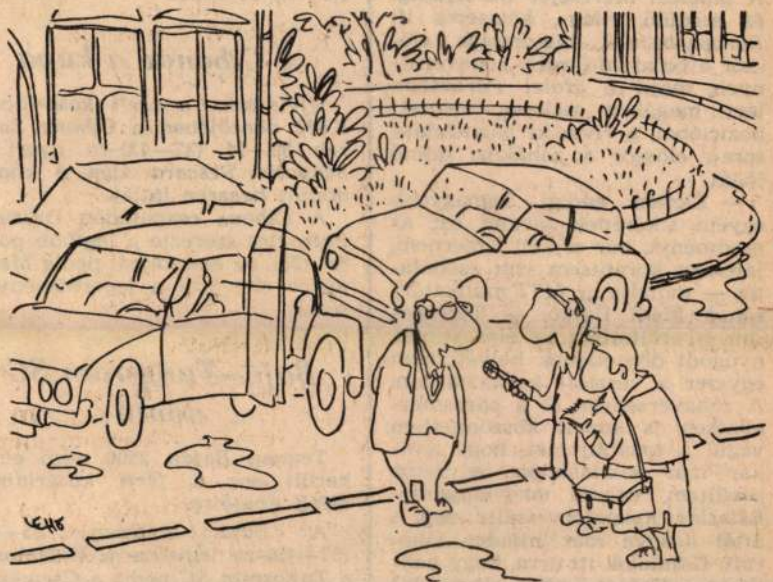

— Görögországban voltam két hónapig, sajnos, csak most értesültem a dologról: miféle hótömegről van szó . . .?

(Lehoczki István rajza)

teken a *Veröci* Zsuzsa elleni első játszmát elvesztettem, s mert a végső döntetlen is ellenfelem számára kedvezett volna, gyakor-

volt jobb — itt 92—83 (48—38) volt az eredmény.

Így tehát ma a *Baja* és a *Tungsram SC* játszik a döntőben, a

Lehoczki István

Magyar

PEDAGÓGUS FIZETÉSKIEGÉSZÍTÉS

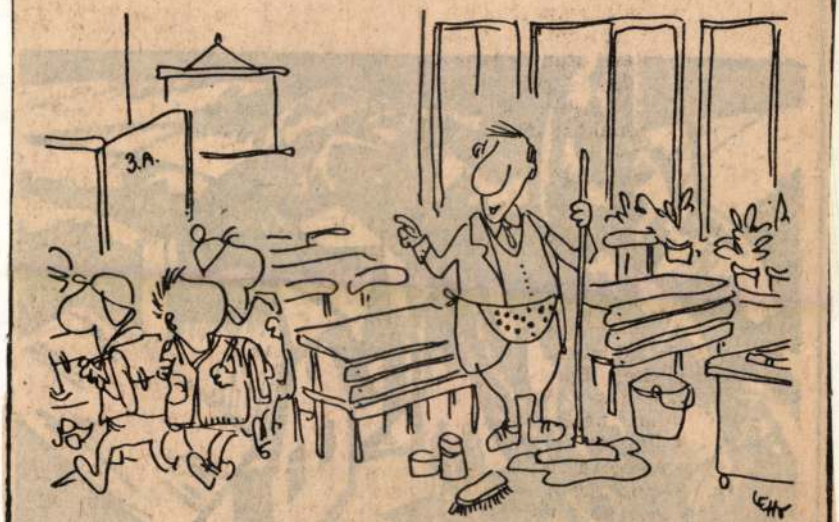

— *Aztán, gyerekek, tanulni, tanulni, tanulni!*

(Lehoczki István rajza)

Lehoczki István

Magyar

HÉTVÉGI ROMANTIKA

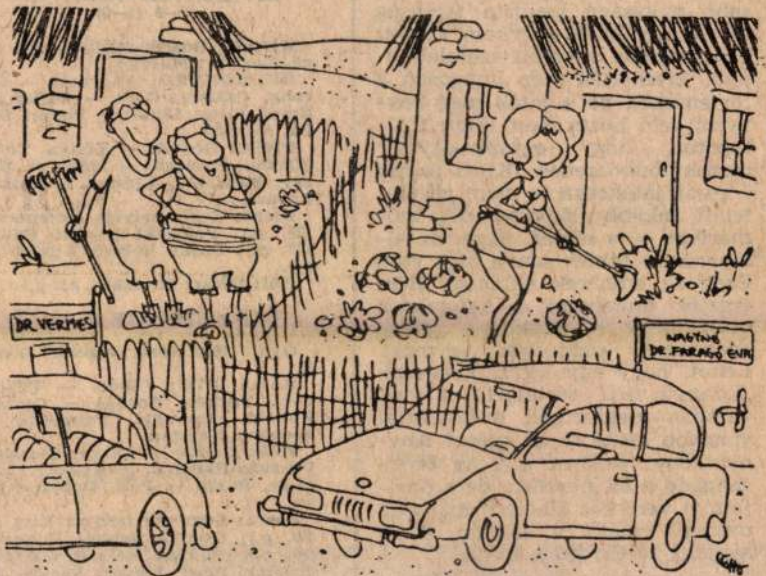

— Ejha, de fájintos fehércseléd vette meg a szomszéd tanyát!!

(Lehoczki István rajza)

akartak tülekedni a trolin.

Nagy N. Péter

(56. p.), Dobány helyett Galántai (82. p.), Péter helyett Farkas Cs. (87. p.).

Gólok: Turbék (17. p.), Nagy T. (44. p.).

Lehoczki István

Mac

SZERKESZTŐSÉG

— Ezt így nem lehet közölni, pontosan az életből van ellesve!

(Lehoczki István rajza)

emlékeink közül nagy veszélybe kerültek a népi építészeti emlékek. A legtöbb magánkézben van, sorsuk fölött kívülállónak dönteni tehát nem mindig lehet. Veszprém megye különösen gaz-

őket, jól karban tartják-e a gondjaikba került nemzeti értéket. Az előírásokon kívül azonban ehhez nem sok más segítséget kapnak. Az Országos Műemléki Felügyelőségtől lehet ugyan pénzbeli tá-

Lehoczki István

Magy

MEGROMLOTT ELTARTÁSI SZERZŐDÉS

— Azt a mákvirág haverját keresi?! Bent szipuzik valahol!

(Lehoczki István rajza)

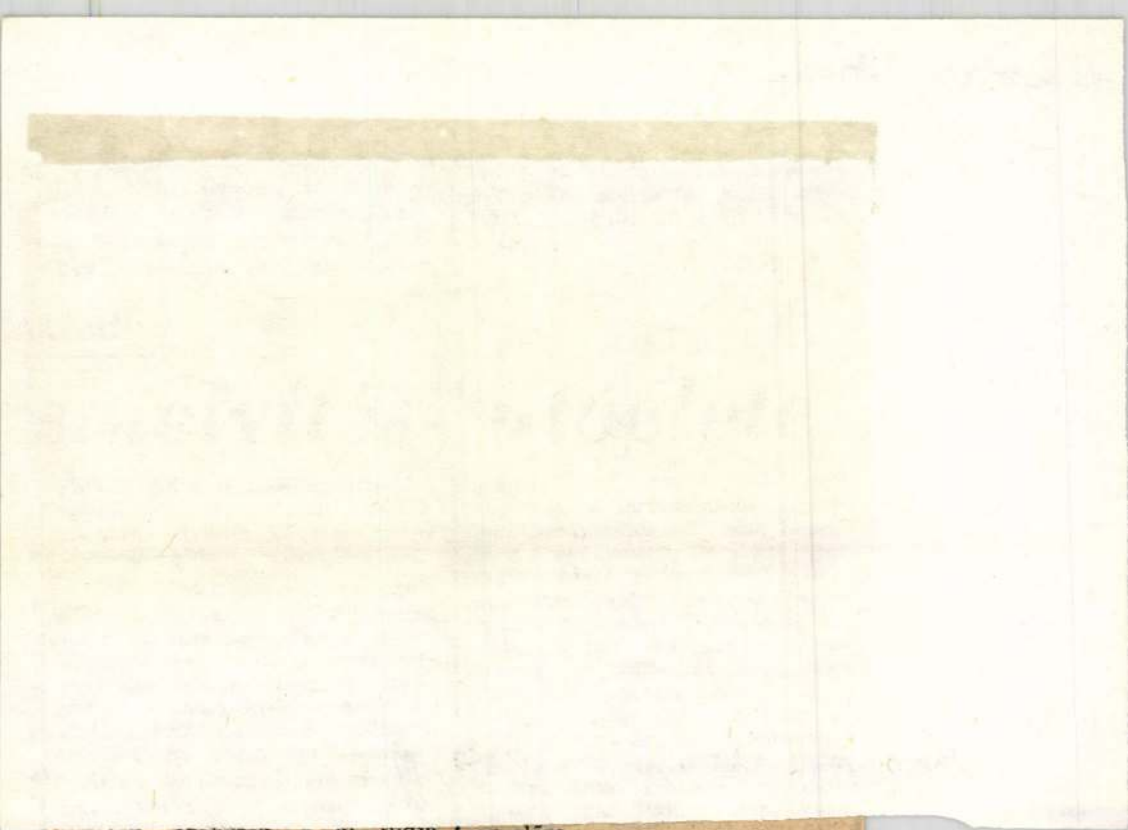

volások, énekesek, s ki tudja
még ki mindenki, tanulja a Bu-

egyelőre.

Nagy N. Péter

Lehoczki István

Magyar

HELYETTES

— Ne is tiltakozzon! Magasabb a képesítése az enyémnél, jobban vezetné a vállalatot, mint én, igazán megérdemli, hogy kiküldjük a hamburgi kirendeltségünkre!

(Lehoczki István rajza)

égen látott barátom ítéletet vá-
óan nézett rám:
— Mit szólsz a sztorikhoz? Ci-
isek?
Egy kicsit, de annyi kell is.

kígyótekervényű, szibil
Szájáról csak könnyű
mit kedvtelve osztogat
a világot, benn' lassan

Lehoczki István

Magyar

KÁOSZ

— Már nem is emlékszem pontosan, hogy is mondta a rádió; az IRA elrabolt két siíta baszkot, vagy fordítva?!...

(Lehoczki István rajza)

Kétszázezer brazil nő úgy véli, hogy a pipázás nem lehet a férfiak kiváltsága. Az áttörést az ország egyik hölgyének köszönhetik, aki Sao Paulóban megnyert

Több mint 360 millió kínai kezdett el az idén az iskolákban jogot tanulni. Ez része annak a

Lehoczki István

NAGY EMBER

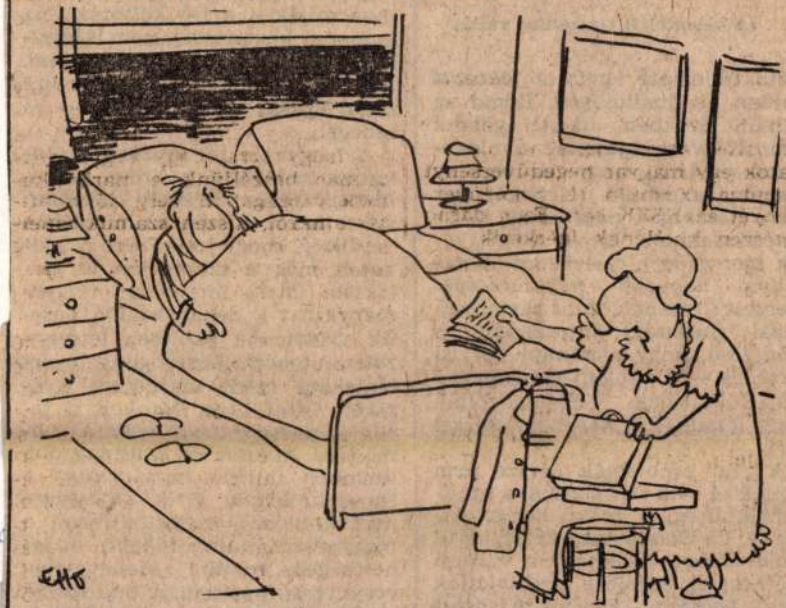

— Szóval újabban már államtitkaid is vannak előttem?!

(Lehoczki István rajza)

meg politikai keretüket. Most voltaképpen ez a keresés folytatódik, a korábbinál nagyobb lendülettel; még az is elképzelhető,

erről az egynarmad europányi területről gyűjtötte volna össze elemtáblázatát, megtalálható itt a vastól a szénig, a legkülönbözőbb színesfémekig *megannyi*

Lehoczki István

Magyar

HÁZIAK

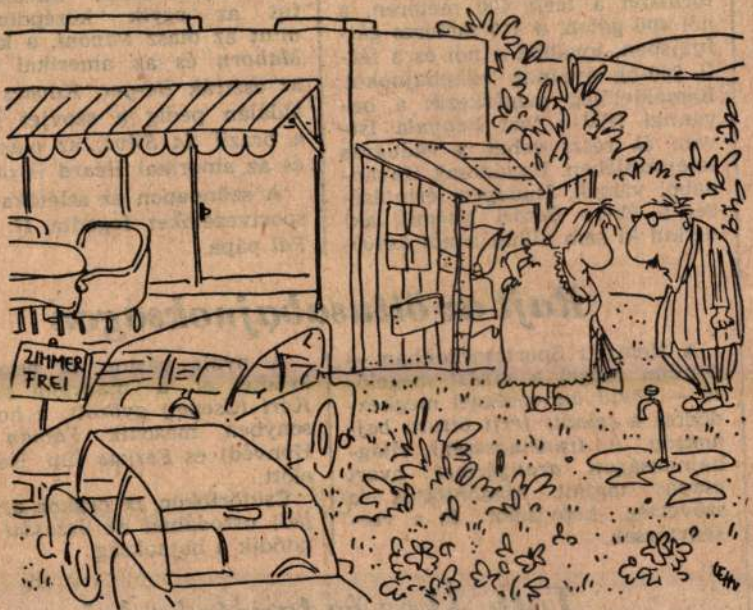

— Nem igaz, hogy nem bírsz ki még egy hét nyaraltatást!

(Lehoczki István rajza)

T.,
Ké-
skei
Kiss

Tóth Ákos és tanítványai

A partról angol vezényszavak pattognak, akiknek szólt az utasí-

nem tarthatunk edzést. Nyár
kell pótolni, mindent, [illegible]

Lehoczki István

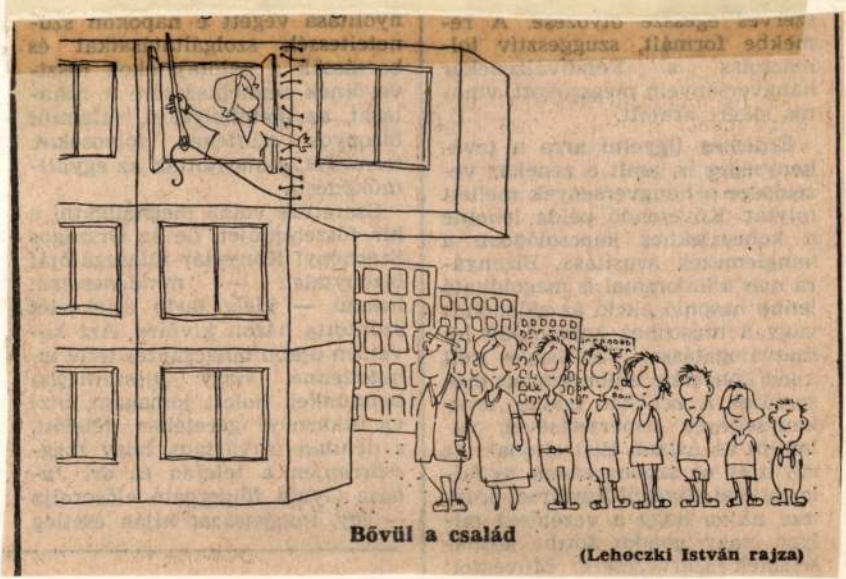

Bővül a család

(Lehoczki István rajza)

Magyar Nemzet 1987. IX. 5.

Lehoczki István

BEJELENTÉS

— Ne tessék idegeskedni, asszonyom, egy kicsit lassabban! Tehát a radványi sötét erdőben halva találták Bárczi Benőt...

(Lehoczki István rajza)

svédek 9 pontjai átvették a ve-
tést, igaz már hat mérkőzésen
vannak túl. Nekünk öt találkozó-
ból 8 pontunk van. A spanyolok-
nak és az íreknek 2—2 pontja
van (3 illetve 5 mérkőzésből), a

Lehoczki István

Magya

UTÓSZEZON

— Szedje össze magát, Mariska néni, nem mondhatom a külföldieknek, hogy a dizőznek tegnap lejárt a szerződése . . . !

(Lehoczki István rajza)

kelt. Hiába modern szabásúak a kosztümök, ha a színészek múlt századi hangzatossággal szavalnak, széles pátosszal gesztikulálnak, vagy éppen mereven, kifeje-

eseményeket — írja az idei programfüzet bevezetőjében *Koltay* Gábor, a Budapesti Művészeti Hetek igazgatója, s ugyanez az elhatározás rajzolódott ki a tegnapi előzetes sajtótájékoztatón

Lehoczki István

— Mit sürget minket, amikor ahhoz a peresztrojkához is legalább egy emberöltő szükséges?

(Lehoczki István rajza)

nákon is szóhoz jutottak. *Markovits* László a svájci körversenyen, *Lányi* András épp a napokban az osztrák szateliten jutott a Mestertona mezőnyébe (egyesben

Lehoczki István

Magyar

KIHAGYOTT HELYZET

(Lehoczki István rajza)

azt se bánná, hogy a földet sópri vele. Mit szekírozol még te is? De nem kiabált mint az előbb, inkább panaszkodott.

Kitől várjon az ember egy kis belátást? Azt hiszed, nem tudom,

Horgas Béla

FÉL

Lehoczki István

— Adjunk nekik ötezerrel többet, és akkor majd érezni fogják a felelősség súlyát!

(Lehoczki István rajza)

Gyulay Zsolt a hetedik helyezés-
vel, s a női kajak kettes, hiszen
Kőbán és *Rakusz* a világbajnoki
címvédő *Mészáros, Povázsán* duó
helyén próbálkozott a montreáli
szereplés megismétlésével.

aranyéso ezüst
radt, aligha tévedünk, ha úgy fo-
galmazunk: soha rosszabb világ-
bajnoki szereplést! Két aranyérem,
három ezüst- és négy bronzérem
a sportág legnagyobb seregszem-

Lehoczki István

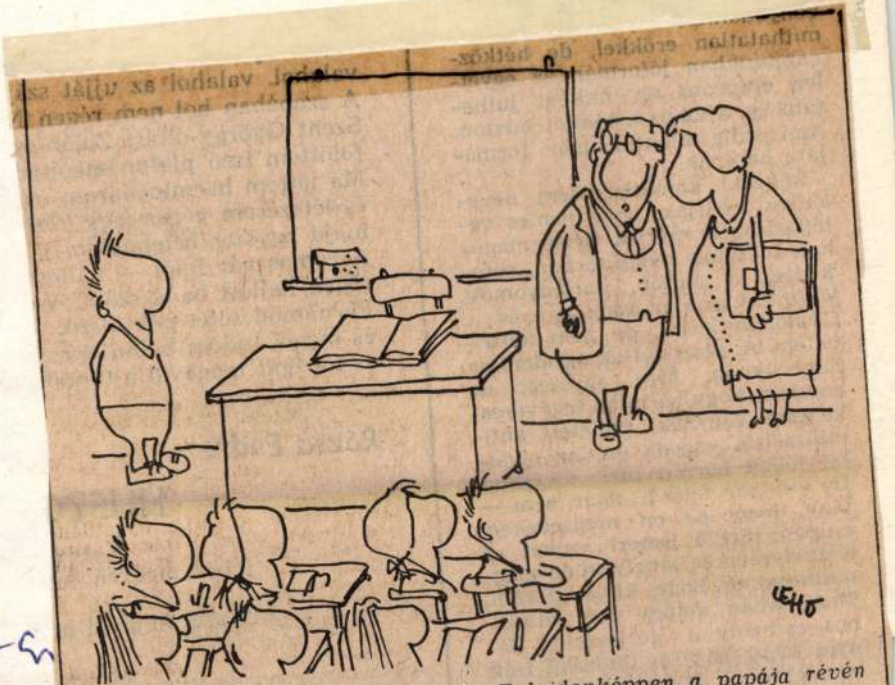

— Olyan kínos osztályoznom őt! Tulajdonképpen a papája révén jutottam a nyáron egy kis plusz keresethez...

(Lehoczki István rajza)

nyos képű, hajú és öltözékű fiúk lepték be a Földet. Ne keresd őket a teniszpályákon ...

Akadnak persze egyéb pótmegoldások is. Van, aki sokezer má-

ha rám behunyt s

s ha felnyitod, az

Lehoczki István

Karikatúra

Hagyar Nemzet 1987. IX. 12.

Lehoczki István

Magy

TÁJÉKOZTATÁS

— Sajnos, a kormányszóvivő nem tudott eljönni. Ő máshol, egyéb fontos intézkedéseket jelent be...

(Lehoczki István rajza)

polémiák tárgya. Ma már természetesen nem az eredeti formában kerül alkalmazásra, mert mindkét színnel találnak újabb és újabb gondolatokat, újításokat. A sziráki világbajnoki zónaversenyen a sötéttel játszó **Nunn** megsemmisítő vereséget mért a versenyen továbbjutásra szóló

20. — Fd7!

Sötét új erőforrásokat talál: a futót a vezérszárny felől akarják felhasználni, s fenyeget b5—b4, majd Fb5-tel.

21. gh4: Be2: 22. Ve2: Be8 23. Vd3 Be6

Lehoczki István

Magyar

ÖSSZETARTÓ BRIGÁD

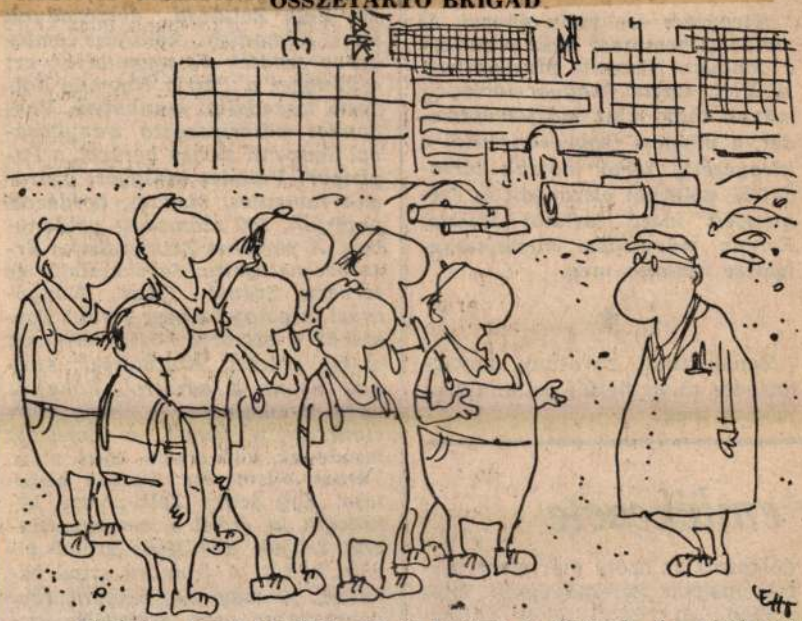

— Elnézést, hogy késtünk, de öt helyen is jártunk, és sehol sem kaptunk naplót!

(Lehoczki István rajza)

tott magyar Színművészeti Intézetben. „A Szabó Lajos választotta életformához sok lemondás, hogy ne mondjam: aszkétikus hajlam és nagyfokú önismeret szükséges — írta róla Marosi Il-

natost. A még alig világra röppent verset azon melegében továbbadni akaró, az elismerésre áhítozó költőt. A költőösök kezét fogó Zelket. A múltban megme-

Lehoczki István

Lakást érő ikrek
(Lehoczki István rajza)

Magyar Nemzet 198?. IX. 19.

Lehoczki István

Magyar

— Láttam a Kék fényben, hogy keresik. Meg fognak pukkadni a barátnőim!

(Lehoczki István rajza)

biztonság kedvéért nem az istálló felé indulok, hanem vissza a kerítésnek, hogy becsukjam a kaput, amelyet az ifjú hölgy nem húzhatott be maga után, mert mindkét keze foglalt volt.

„nem lehetett úgy, hogy a bő
tépnék négyfelé s aggatnék ki
hisz muszáj látványnak is ler
töppedve, rothadva még a tes

Lehoczki István

Magyar

JAVASLAT SOKGYERMEKESEKNEK

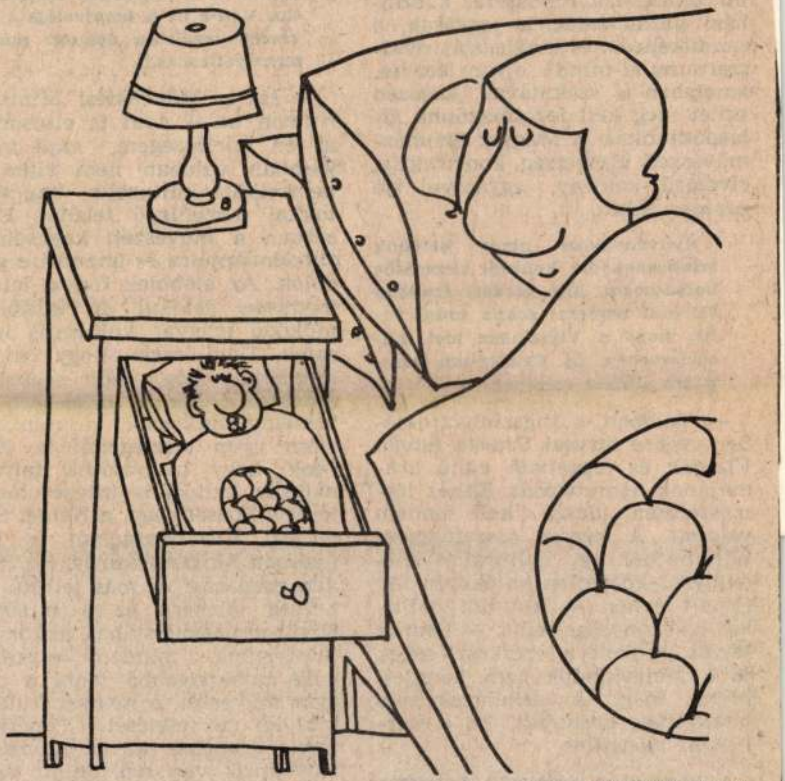

(Lehoczki István rajza)

túlmutatnak a kulturális kormányzat közvetlen hatókörén. Az elmúlt évben — külföldi politikai tevékenysége miatt — Csurka István műveit a szerkesztőségek és a könyvkiadók nem jelentethették meg, a színházak sem játszhatták darabjait. Ez a korlátozás megszűnt.

Régmúlt s közelmúlt korokban elő-előfordult, hogy akarva, nem

újabban Moszkvában is. Ha minden gazdasági és más jellegű nehézség ellenére ez a minőségi bővülés megvalósulhat, akkor kötelességünk minden eszközzel még hatékonyabbá tenni a magyar művészet, a magyar kultúra külföldi terjesztését. Ismétlem, nem elsősorban az én munkaterületemről van szó, de itt valóban egyetemleges a felelősségünk.

Lehoczki István

— Szegény anyám, már teljesen félrebeszél! Fogalma sincs, hogy hová dugta el a betétkönyveket!

(Lehoczki István rajza)

jára megkegyelmezett a stadion szurkolóinak — kellemes, enyhe őszi idő várta a varsói Légiapálya lelátóin helyet foglaló futballbarátokat. A közönség azon-

labda (2—1). Négy perc múlva a csereként beállt Araszkiewicz lesről elfutott a jobbszélen és beadását Lesniak könnyedén helyezte öt méterről a kapuba

Lehoczki István

NAPI PROGRAM

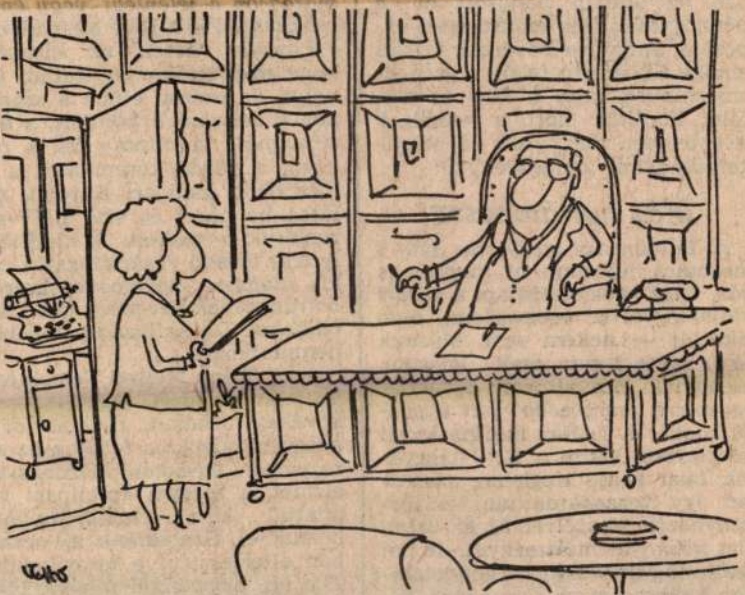

— Tizkor előadás az újságíróknak a sajtótörvényről, délután háromkor az erről készült kéziratok felülvizsgálása...

(Lehoczki István rajza)

szinte ugyanazokat a gondolatokat hallhattam az Országház dohányzójában beszélgetve három vállalatvezető honatyától, mint pár nappal később jó néhány gazdasági szakembertől a vásárvá-

Tudjuk, hogy ezzel felvehetjük a versenyt a hitvány műkőből készült, silány minőségű sírköveket eladó maszekokkal, akiknek az üzleti hasznát mi, az igényes

Lehoczki István

VAGYONMEGOSZTÁS

— *És ki marad a Toyotánál?*

(Lehoczki István rajza)

Lehoczki István

NEMZEDÉKVÁLTÁS

— Méghogy megérdemelt pihenés!? Alig múlt hatvanéves, és már ilyeneken jár az esze!

(Lehoczki István rajza)

Tenisz OB

Csurgó tripláz

Nyolcnapos sorozat után

Lehoczki István

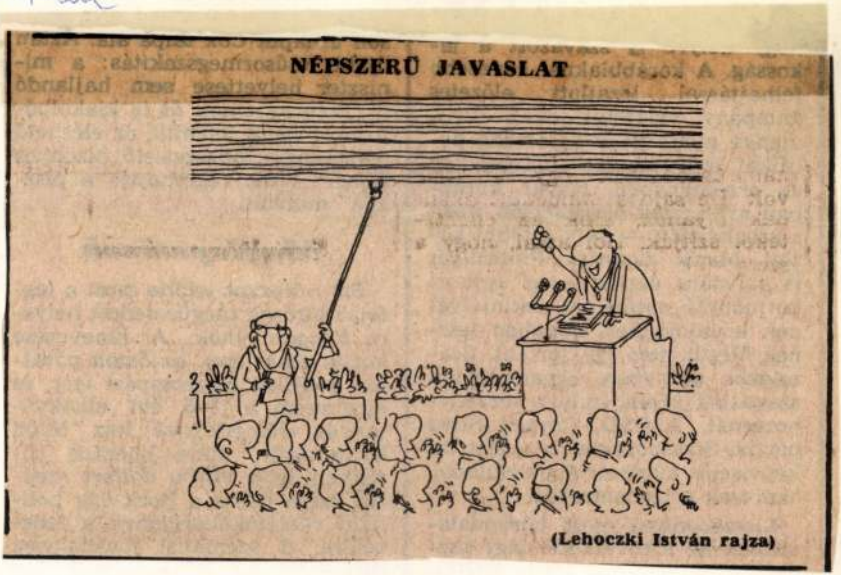

Magyar Nemzet 1987. VIII. 8.

Lehoczki István

— Nem fogok annyit tülekedni, egyszerre elintéztem az egész heti húsvásárlást...!

(Lehoczki István rajza)

nem hirdettek, mert az ifjusagi csoportban győztes Nicole *Buschina* összteljesítménye kétezer leütéssel túlszárnyalta a felnőtt-

Lebocski István

SZEMÉLYI ADÓZÁS

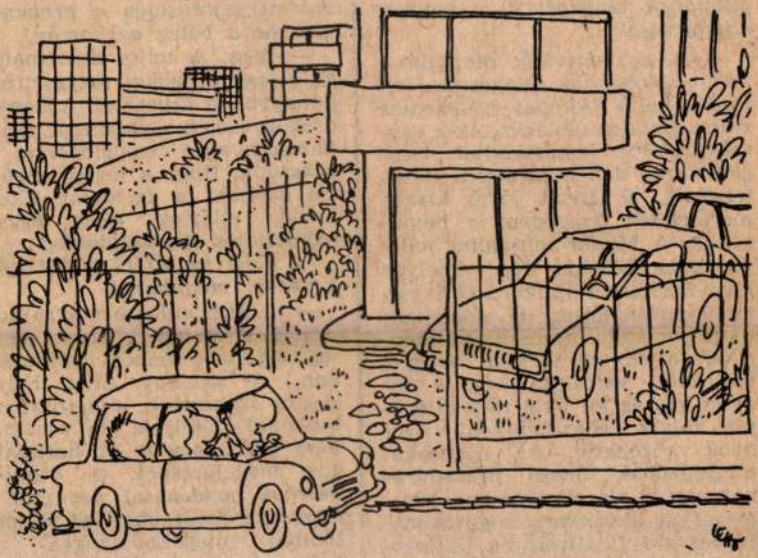

— Fizessenek a gazdagok, de például anyádékhoz képest mi is azok vagyunk . . .!

(Lebocski István rajza)

fotvaljak a lejüket, szigorú szabályokat kell követniük. Kábítószert nem fogyaszthatnak, nyolc hónapig eltiltják őket a családtól, a szerelemtől. Aki engedelmes és megtartja a parancsokat, egyre több jogot kap az önkor-

visszailleszkedésüket a társadalomba, megakadályozva azt hogy olyan zárt közösséget alkossanak, amely ismét drogfogyasztásra késztet.

— *Milyen eszközeik vannak a*

Lehoczki István

Magyar

— Mi, kérem, nem árulunk irredenta árucikket; amit maga keres, az nem volt, de nem is lesz!

(Lehoczki István rajza)

zülük a múlt héten szabályos *vérszerződést kötöttek* Manilában, e véd- és dacszövetség vélhetően úgy fog kiszélesedni, ahogy újabb területekre, a rizs és gabona földekre is kiterjesztik a reformot. Nincs azonban elé-

vetelte tőlük, hogy egy működőképes koalíció összekovácsolása végett átengedjék a posztot valamelyik kisebb párt vezetőjének. A legutóbbi négy évben azonban mind ingerültebbekké váltak Craxi sikereinek a láttán. A szo-

Lehoczki István

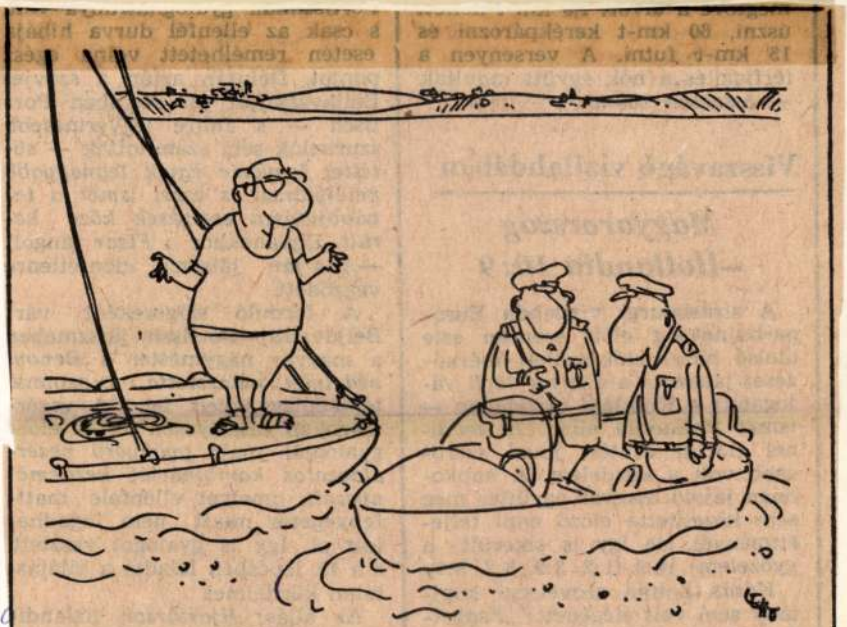

— Mi az, hogy nem érted?! Hát ki volt ötnapos csereüdülésen Drezdában, te, vagy én?!

(Lehoczki István rajza)

dotta. — *A taktikai utasításokat az ilyen barátságos mérkőzéseken is be kell tartani.*"

(angol) 9,5 (1), Portisch 9,5, Beljavszkij 9, *Andersson* (svéd) 8,5 *Ljubojevics* (jugoszláv) 8, ..

Lehoczki István

— A zöldségesné elvette a mérnök urat . . .

(Lehoczki István rajza)

dig csúcs nélkül győzött.

Ben Johnson

lemas módon sikerült a szombati 12. forduló. *Portisch* Lajos két győzelem után ezúttal sötéttel remizett a szovjet *Szalovval*. Hatodik vereségét szenvedte el

Lehoczki István

Magyar

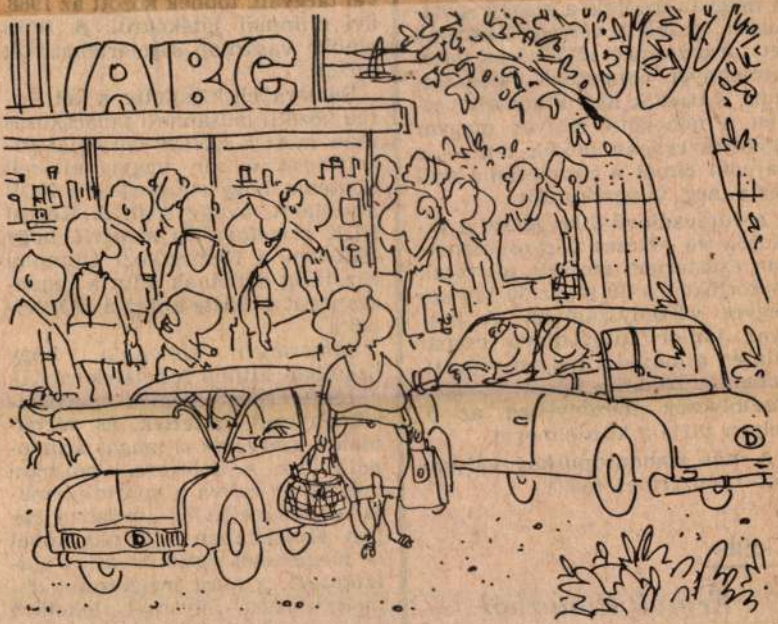

— Csak nem fogunk itt a hasunkon spórolni?! Tegnap is megkóstoltunk egy méregdrága, magyar specialitást, valami „sült keszeget"...
(Lehoczki István rajza)

Ermek Rómából

Szorgoskodtak az éremgyűjtésben az ifjúsági úszó és műugró Európa-bajnokságon szerepelő

mokratizálási folyamat lehetővé teszi majd az olimpiai játékok megtartását, az ehhez szükséges légkör kialakítását és a belső

Lehoczki István

Magyar

TERMELÉSI TANÁCSKOZÁS

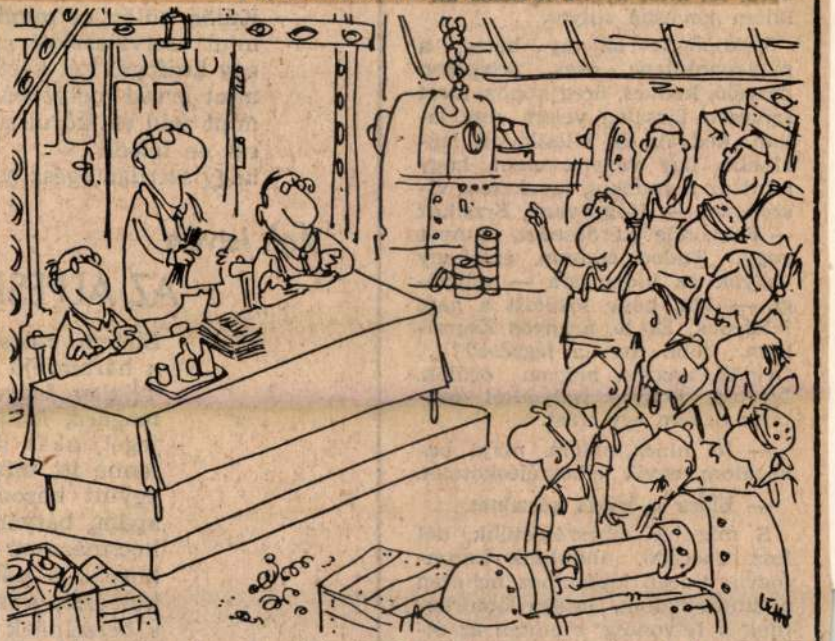

— Javaslom, hogy most tartsunk fél óra munkaszünetet és dolgozzunk!

(Lehoczki István rajza)

alkalmazkodom, lassan botorkálunk a felvonóig, s onnan az étterembe. Finom az ebéd, mindenki elfogyasztja az adagját, s van, aki még kér a levesből, főzelékből. A parányi büfénél meg

kolbászt, a s
s beszélnénk
nyelven, akár
francia, magy
horvát, kínai

Lehoczki István

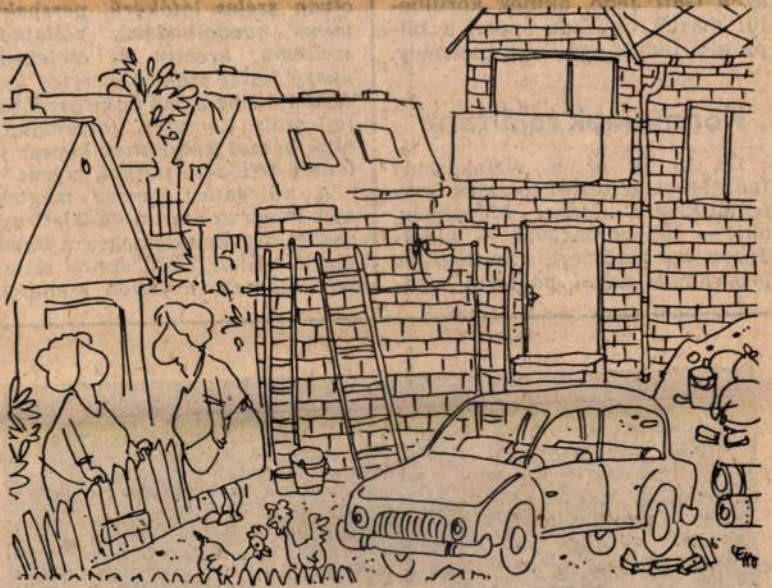

— A kórházban sem lazíthat szegény uram, átvitték valamilyen intenzív osztályra . . .!

(Lehoczki István rajza)

Lehoczki István

TERVEZET

— Az én elképzelésem szerint adómentességet élveznének a második kerületben lakó, szemüveges, kopaszodó pénzügyminisztériumi dolgozók ...

(Lehoczki István rajza)

Magyar Nemzet 1987. VII. 25.

Lehoczki István

KORSZERŰ TÁPLÁLKOZÁS

— A sógorom is útépítő Svájcban, azt elhiszem, hogy az ő munkagépével egész nap elél húsz deka franciasalátán...

(Lehoczki István rajza)

ságai révén megérdemelné. A szalámi ugyan csemegének számít a legkényesebb gyomrú vásárlónak is, mégis egyre több, körötte gyűrűző gondról, nehézségről érkezik hír. A hal

juk.

— *Egy ismerősöm sertéshizlalásba fogott. Sok kölcsönt felvett. A napokban akarta leadni az állatokat, de inkább levágta azokat*

Lehoczki István

Magyar

NÉPGAZDASÁGI ÉRDEK

— Végül, mint magánember, be kell vallanom: én kitekerném a fiam nyakát, ha azt választaná, amit most javasoltam . . .!

(Lehoczki István rajza)

rek *Warwick* (brit, *Arrows*) 2 kör hátrány. 7. Jonathan *Palmer* (brit, *Tyrrel*) 2 kör hátrány. 8. Eddie *Cheever* (amerikai, *Arrows*) 2 kör hátrány. 9. Philippe

pére léphessen. Most, visszavonulását követően viszont igen. A dán Preben Elkjaer-Larsen is *mindössze 3000 fontért* vállalta

Lehoczki István

Magyar

VÁLLALATI ÜDÜLŐ

— *Sajnálom, kartársnő, de a jelenlegi gazdasági helyzetben...*

(Lehoczki István rajza)

...nyi erő és képesség, amennyi az NB I-hez is elég, ha...

— ha az edző továbbra is úgy tud hatni rájuk, mint eddig, s elhiszik neki, hogy még nagyon sokat kell tanulniok és fejlődniök,

VÁC—BP. HONVÉD 1—1 (0—1)

Vác, hétezer néző, vezette Szabó B.

VÁCI IZZÓ MTE: Brockhauser — Nagy P., Talapa T., Gyimesi A., Csima — Kósa, Hermann (Horváth Cs., 67.), Váradi, Vig P. — Balog, Mózner (Durucsko, 62.)

Lehoczki István

Magyar

NYUGDÍJASHÁZ

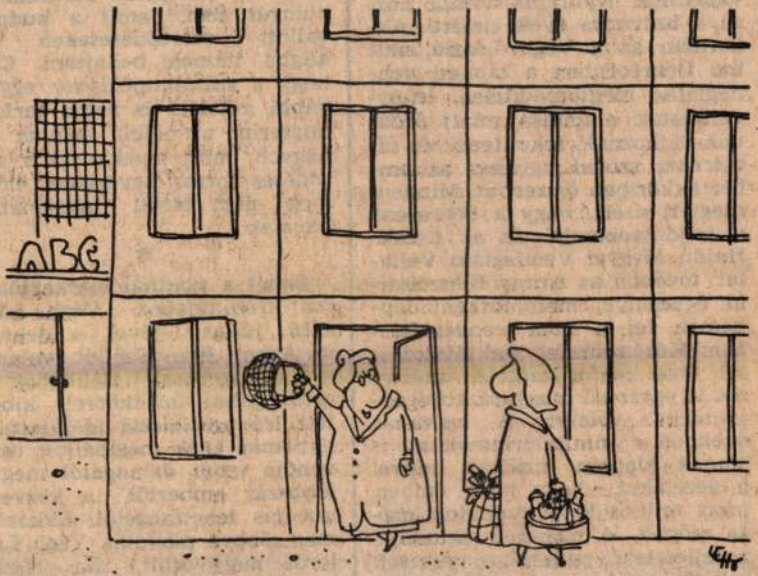

— Megosztjuk a munkát. Mára például én vásárolok az egész háznak!

(Lehoczki István rajza)

a fejlesztési pénzekhez és sok minden máshoz, a kivételek megszerzéséhez nyomatékot adott. És Végh László addig „centralizált", amíg a Hajdú-Bihar me-

lóról, hogy őrült, aki tégláira akarta rombolni szét az erős bástyát jelentő tanácsi vendéglátást. Méginkább efféle értékelések járták idén januártól, ami

Lehoczki István

— Egy pillanat alatt megvan a baj! Pedig még tegnap is együtt láttam szegény urát egy kis nőcskével . . .

(Lehoczki István rajza)

bunüldözö szervekre is. Azért említem ezt, mert nemrég például a Belügyminisztérium munkáját vizsgáltuk meg. Egyebek között megállapítottuk: nem nyugodha-

Kérik a behívót

Az utóbbi években kevesebben kérnek teljes halasztást és csök-

Lehoczki István

(Lehoczki István rajza)

19.50 Mit csinál mostanában Z'Zi Labor?
21.03 168 óra
22.30 A hanglemezbolt könnyűzenei ajánlataiból
23.15 Dzsesssz
23.55 Santo és Johny együttese

19.30 Nargisz
Afgán film
19.55 Az oleszkói vár
20.05 A Horn-foki kísértetek
Amerikai dokumentumfilm

Lehoczki István

Magyar

MAGYAR ÜZLET

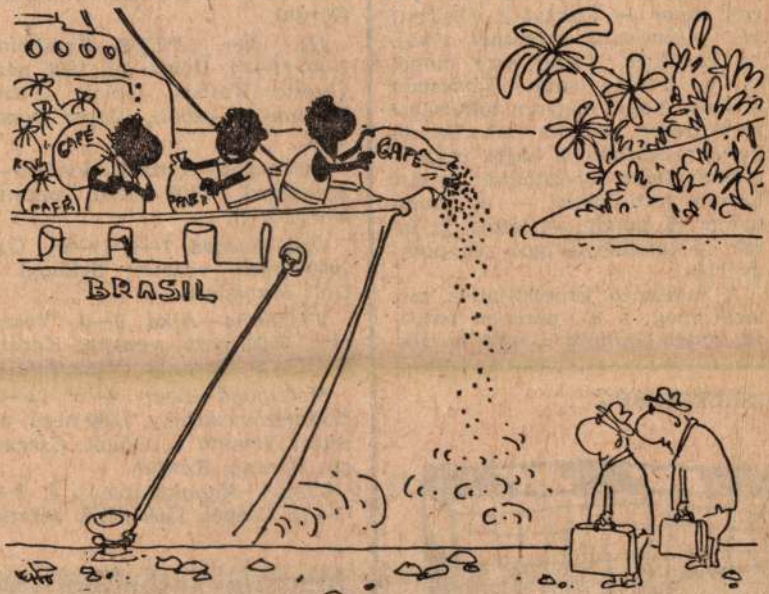

— Megvárjuk, amíg beöntik a tengerbe, és akkor otthon még drágábban adhatjuk el a békaember-költségek miatt!

(Lehoczki István rajza)

Jugoszláv futballbotrány

A FIFA eln

Lehoczki István

— Mi azért vagyunk itt, hogy dolgozzunk, és nem azért, hogy magának segítsünk!

(Lehoczki István rajza)

az idézeteknek érdekes példája — egy a sokezer között — a Broadway, az Ötödik sugárút és a Huszonharmadik utca találko-

Lehoczki István

Magyar

— Ha valami jót is akar hallani erről a romhalmazról, fáradjon majd át az „Eladás"-hoz!

(Lehoczki István rajza)

a csomagolást kell megszervez-
nünk majd a központban, de hogy
az alállomások fogadhassák a
küldeményeket, annak még meg-
teremtendő a föltétele. A nyáron

Lehoczki István

ÉLELMES SZÜLŐK

— Még csak két év múlva érettségizik a gyerek, de mi már most megvettük egy kiugrott tanártól a tételeket . . .!

(Lehoczki István rajza)

kozások az egészségügy „háztáji gazdaságai" lehetnének. Önállóak,

kumot végeztem egyébként, és az a szándékom, hogy a fiam is kö-

Lehoczki István

Magyar

IDŐSZÁMÍTÁS

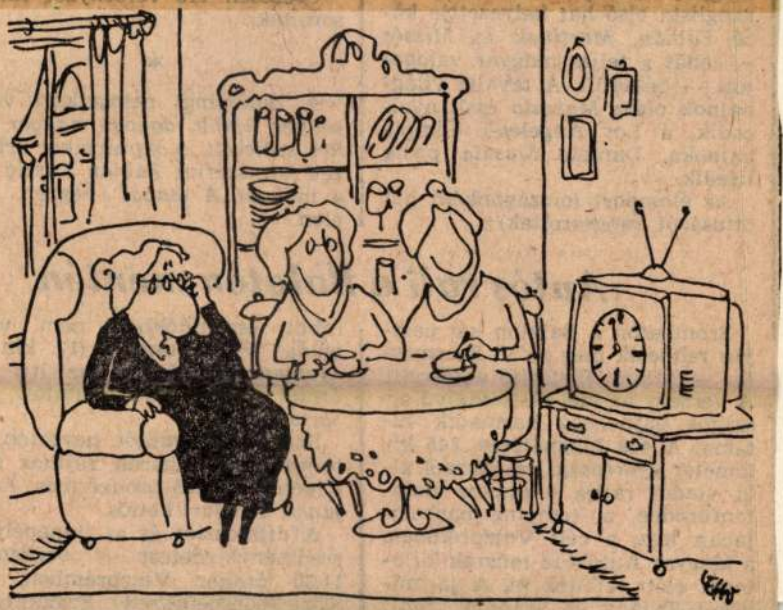

— A negyedik folytatást követő napon hagyott itt engem szegény Bélám . . . !

(Lehoczki István rajza)

veket Tihany és Szántód között komppal szállítják, erre a ko-

Közlekedésgépészeti Szakközépiskolában tartják.

SPORTNAPLÓ

Lehoczki István

ÜRESEN ÁLLÓ TANÁCSI LAKÁS

— Várjanak még egy hetet! Lehet, hogy kútba esik a vezérigazgató fiának az esküvője...

(Lehoczki István rajza)

kösködött Ribbentroppal, a nácik külügyminiszterével. *Aztán, ugye, ő most ott, én meg itt...* De,

Még téged akarlak
hogy előhívjalak

Lehoczki István

— Nem a lakás volt sok tulajdonképpen, hanem az a harminc év ...

(Lehoczki István rajza)

Magyar

sikerként könyvelnénk el...

A *Svédország* elleni selejtezőre készülő *magyar olimpiai labda-*

azt a jugoszlávoktól. Maguk igyekeztek megjavítani, s így indultak a 10 000 méteres távon. A

Lehoczki István

GYÉR FORGALOM

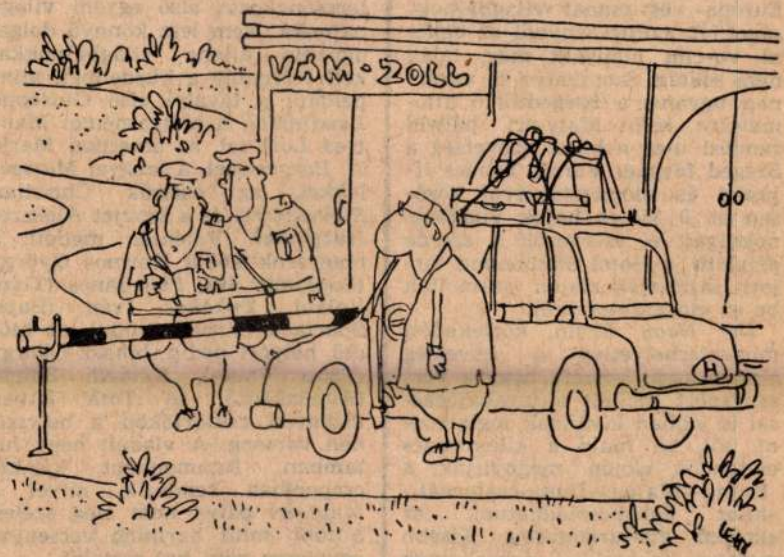

— Minden a legnagyobb rendben van! Akkor most nézzük meg, hogy össze tudja-e állítani az elakadásjelző háromszöget!

(Lehoczki István rajza)

hozzánk turisták, akik a hajókon laknak, több napot eltöltenek Magyarországon. Mindezzel a motorcsónaksportot is népszerűsíteni kívánják. A sportág nagyszerű

A nézők a két nap során az O 500-as, 700-as és az S 500-as kategóriában nemzetközi versenyt tekinthetnek meg, sőt magyar bajnoki futamokra is sor kerül

Lehoczki István

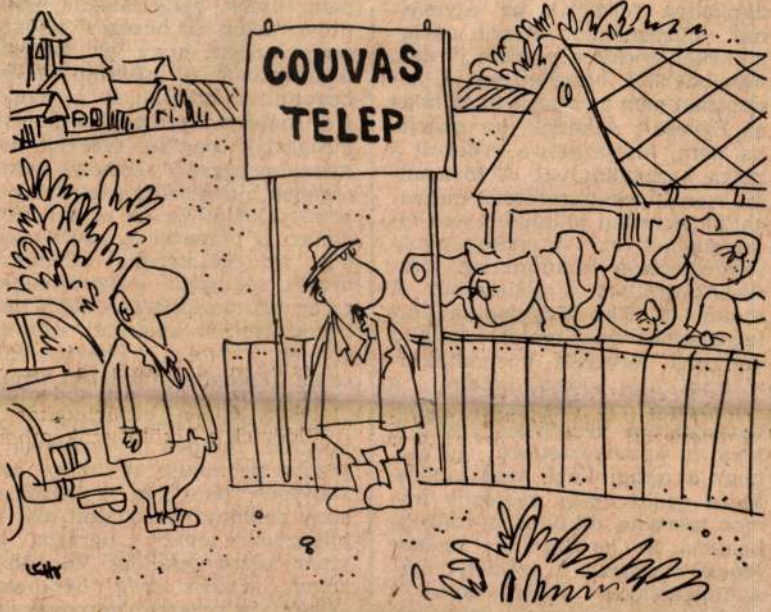

— Nem eladók, ezeket kizárólag francia megrendelésre tenyésztjük ...
(Lehoczki István rajza)

amidőn azt feszegette, vajon elérhetőek-e azok az eredmények, amelyekre Gorbacsov feltehetően számít ezen a mind fontosabbnak ígérkező értekezleten. *Ligacsov*

delelőtt is hosszan kanyargó sor, több mint kétórás türelmes várakozás jelzi a nagy érdeklődést.

Pedig a szovjet emberek amúgy is alighanem minden korábbinál

Lehoczki István

CSALÁDI DRÁMA

— Sajnos, ő mást szeretett... hiába mondtam neki ezerszer, hogy jobb a kadarka, mint a szemelt rizling!

(Lehoczki István rajza)

— Tudja — mondta az asszony, miközben elkészítette az italt —, attól félek, ez a ház is úgy jár majd, mint a kisszalmási.

— Kisszalmási?

hogy milyen zakó
— elfelejtek majd
És majd annyit tu
hogy felejtek,

Lehoczki István

Magyar

MAGYAR TENGER

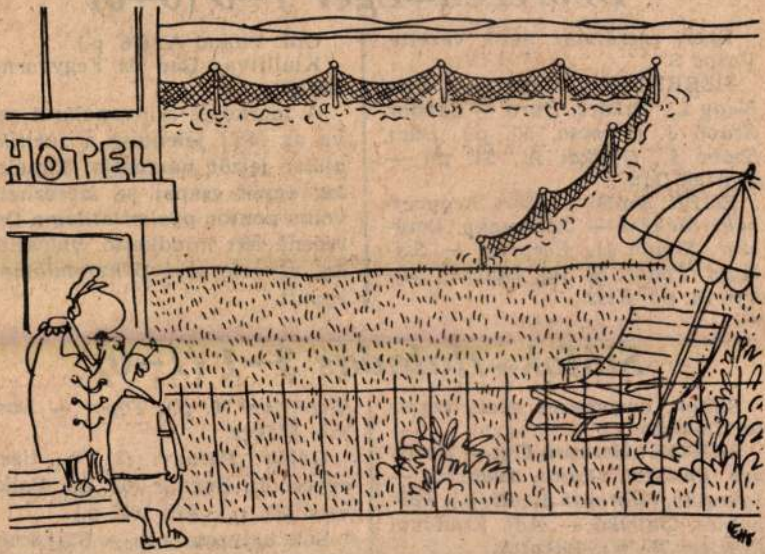

— Nem cápariasztó háló, szennyvíz szűrő!

(Lehoczki István rajza)

(*Szajcz*, 75. p.), *Lakatos*.

HALADÁS: *Kutasi — Görög, Vörös* Cs., *Papp, Vörös* I. — *Bognár, Illés* (*Szalai*, 46. p.), *Pásztor*

Sok helyzete volt a *Siófoknak*, ám később egyenlő ellenfelek küzdöttek a pályán. A *Siófok* hajrája elsöprő volt.

Lehoczki István

Magyar

MAGÁNERŐBŐL

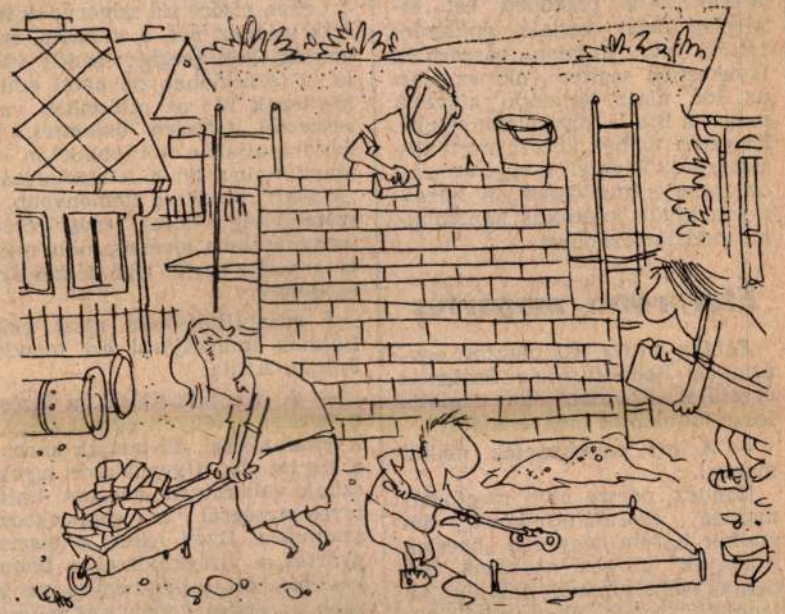

— Lehet, hogy négymilliót fog érni, de én máris tíz évet öregedtem!

(Lehoczki István rajza)

pen az előbb elmondottak alapján lehetetlen volt őket elküldeni. Ezt még akkor sem tehették, ha a hívek hevesen reagáltak is jöttükre, és a kallódókhoz nem le-

készítés, de sajnos egyre nehezebb az efféle bedolgozói munka megszerzése. Tulajdonképpen mindennek a rehabilitáción kívül van még egy célja: meg akarjuk

Lehoczki István

Karlsruhe

Magyar Nemzet 1987. VI. 16.

Lehoczki István

Magyar

NÉPI GYÓGYMÓD

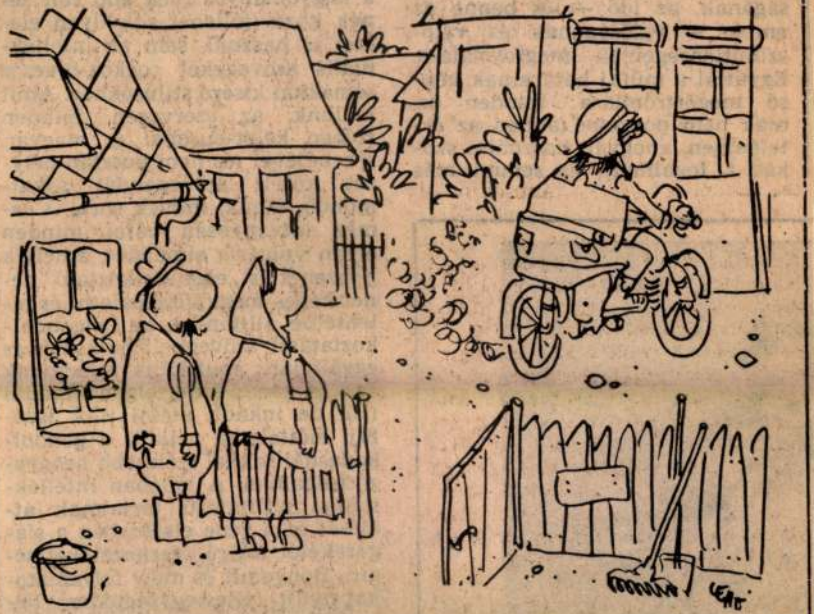

— Mégiscsak jó volt, hogy ördögűzőt fogadtunk, a gyerek letett arról az átkozott kocsiról!

(Lehoczki István rajza)

kat nyújt, teljes egységükben. Feszültségeit nem jut eszébe a „most eggyel feljebb" sémával, vagy a refrén túlhangsúlyozásával fokozni, képszerűségeit konkrét hang-

Lehoczki István

— Biztos, ami biztos, megrendezzük a Télapó ünnepséget is, ki tudja, lesz-e akkor rá pénzünk?!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

n textiles

zodés értelmében a két szervezet az elkövetkezendő években további négy magyar városban hoz létre közös, TIT—Alliance Francaise nyelviskolát, s ezzel a magas szintű francia nyelvoktatás

Lehoczki István

Magyar

— A múltkor is láttak a kukoricás környékén néhány elvadult nyugdíjast . . .

(Lehoczki István rajza)

Nem bujkált, bátran közeledett, nyíltan, katonásan, erőt is érzett magában megvívni bárkivel a jussáért, igazáért Hangja

a békés természet

De csontbörtönöm akaratom nem én ember vagyok, a F

Lehoczki István

KARRIER

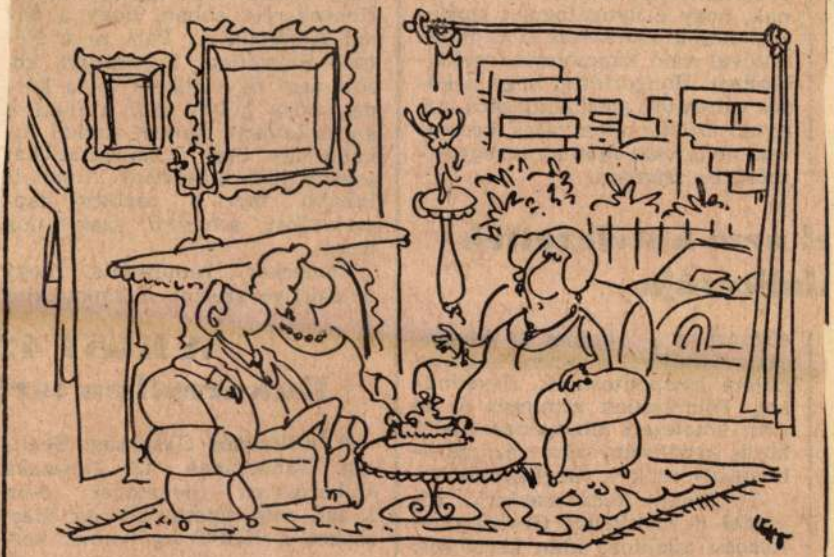

— Elváltunk, a férjem már nagyon kiritt innen az egyszerű munkásarcával . . .

(Lehoczki István rajza)

A brioni külügyminiszteri konferenciának szimbolikus jelentősége is van. Három évtizeddel ez-

Berlini k
a gépipari együttmű

Lehoczki István

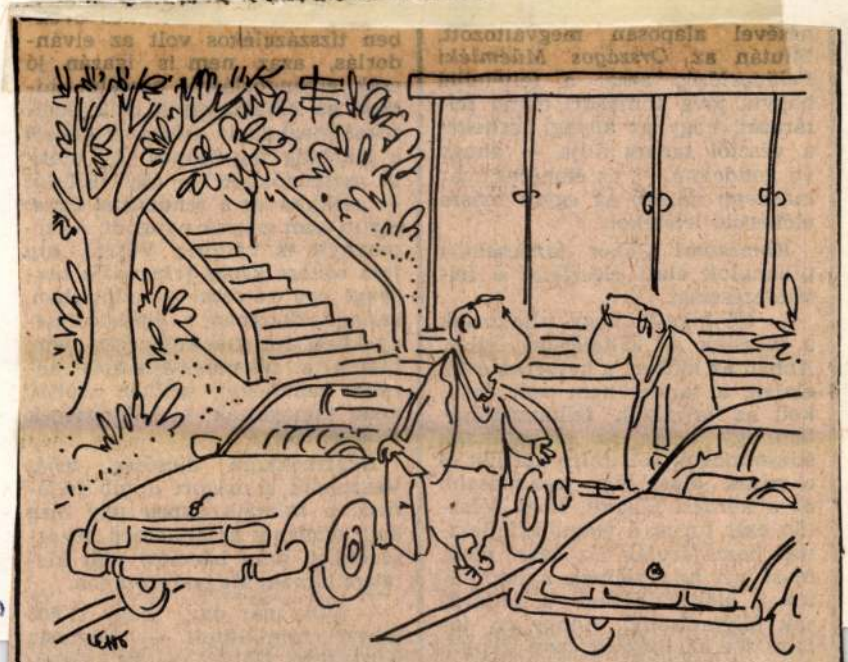

— Ki bírja ezt havi 6000-ből?! Tudja, mennyi luxusadót fizetek a tízmilliós villám után?

(Lehoczki István rajza)

tom: ha az itteniek nem kapják meg az ellátásban azt, ami kijár egy Vésztő nagyságú és rangú településnek — nem remélhetünk megértést a csolt-monostori fel-

Komáromi Gábor. — És, remélem lesz is. Aki ma felnőtt Vésztőn, azt már nem tudjuk különlegességekkel kecsegtetni, a célunk viszont az, hogy a mai gye-

Lehoczki István

Magyar

MINDENNAPI TORNA

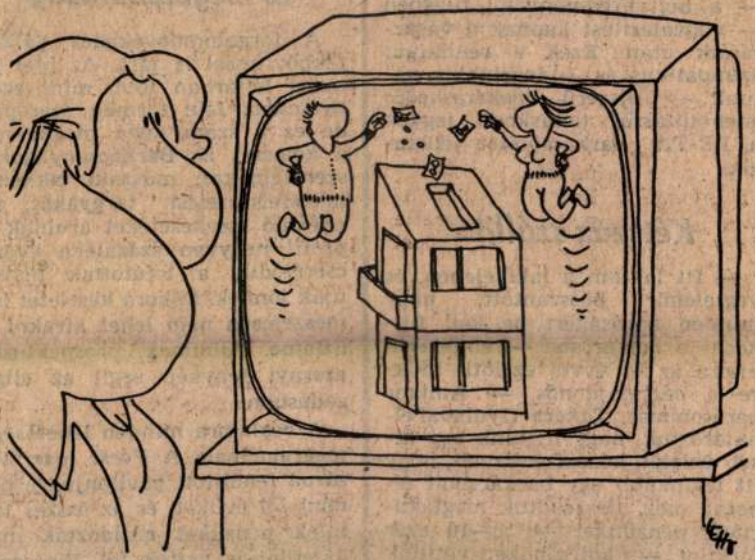

— Zöldségesek, műanyagosok hamarabb is abbahagyhatják . . .!

(Lehoczki István rajza)

ritott pénzünket — 10—10 ezer forintot —, kölcsönöket vettünk fel, és 400 ezer forintos alaptőkével 1985 februárjában belevágtunk a kétcsaládos vállalkozásba.

tálek pénzüket ráaldozták, meg kölcsönt is vettek fel. Elsőrendű fontosságúnak tartják a vásárlókkal való jó kapcsolat erősítését, és új szolgáltatások bevezetését. „Mindent a vevőért!" — tulaj-

Lehoczki István

Magyar

— *Gyorsítsuk meg a dolgot: azt mondja meg, hogy kik jöttek vissza.*
(Lehoczki István rajza)

nét pénzt lehetne kipréselni, aztán telefonálni kezdett, de sajnálkozó válaszokon kívül semmi egyebet nem kapott.

Hosszabb idő után, most újra

EGY KODAKAB

Többet, mint
talán ez lett v

Lehoczki István

Magyar

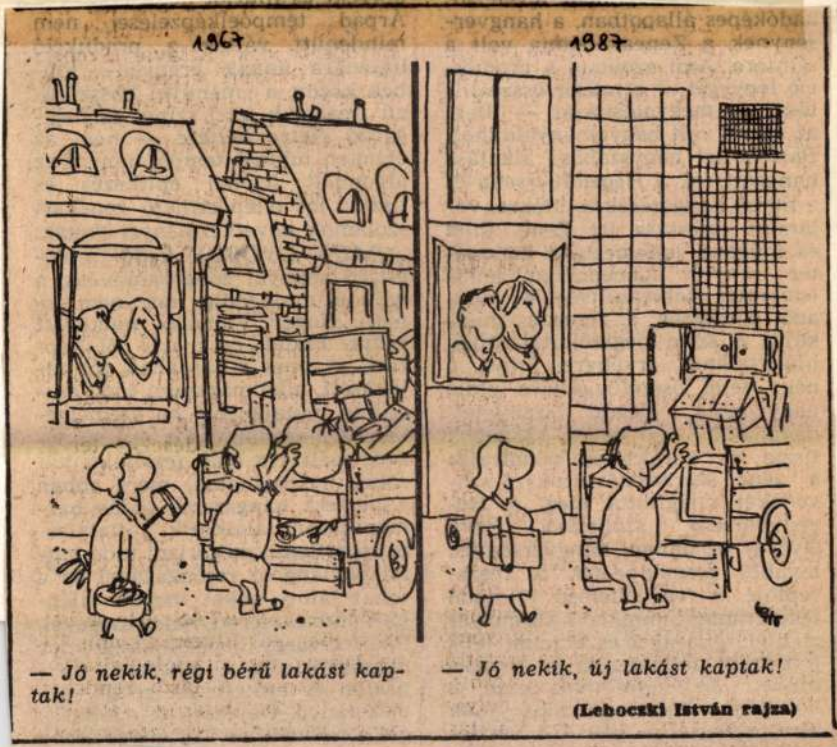

— Jó nekik, régi bérű lakást kaptak!

— Jó nekik, új lakást kaptak!

(Lehoczki István rajza)

temperamentummal, személyes elkötelezettséggel és érzelmi telítettséggel tolmácsolta a remekművet. Az indulatnak ezen a hőfokán a forma kialakításának gondja háttérbe szorul a részle-

járó művész érett bölcsességével. Pauk György hegedűhangja már magában elég a sikerhez, mert tisztán és erőteljesen zengő, nemes fényű. De ezzel az adottsággal a művész nem él vissza; soha

Lehoczki István

Magyar

VISZONYÍTÁSI ALAP

— Mekkora az a „pirinyó"? Azt mondja meg, hogy mennyi a nyugdíja és akkor adok egyet!

(Lehoczki István rajza)

Lehoczki István

Magyar

HAZATELEPÜLÉS

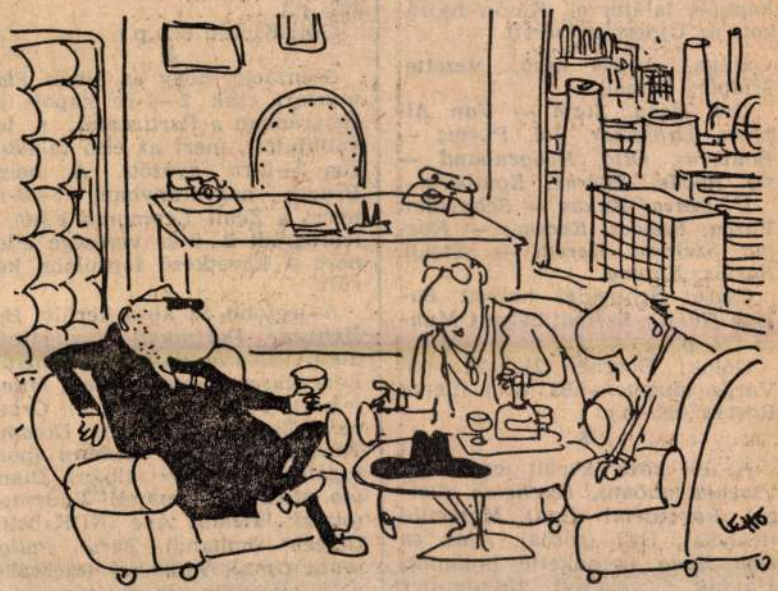

— Sokat hallottunk a kinti eredményes üzleteiről, Takács úr! Ilyen típusú menedzserre lenne nekünk most szükségünk!

(Lehoczki István rajza)

Hajduk (jugoszláv), *Hamburger SV* (nyugatnémet), *Atalanta* (olasz), *Sporting Lisszabon* (portugál), *St. Mirren* (skót), *Real Sociedad* (spanyol), *Young Boys*

seura (finn), *Vitkovice* (csehszlovák), *Bröndby* (dán), *Aberdeen* (skót), *Dundee United* (skót), *Werder Bremen* (nyugatnémet), *Szpartak Moszkva* (szovjet), *Pa-*

Lehoczki István

— Na, és ők mire vitték?!! Jó házasság, két szép gyerek . . .

(Lehoczki István rajza)

a dicsőség, hanem a nála esélyesebbek megverése.

S Kesjár a másik, befejező futam után még jobban örülhetett: az abszolút sorrendben a negye-

között jelezte, hogy a kiesési helyosztón óriási idegfeszültség jellemezte mindkét együttes játékát.

Diósgyőr—Nagykanizsa 0—0

Lehoczki István

Magyar

GYÉR ÉRDEKLŐDÉS

— Tehát ne felejtsék: a címük megvan, esős idő esetén mi megyünk fel magukhoz!

(Lehoczki István rajza)

sek vagy Budapest különböző kerületei, körzetei lakosságának gazdagsága, illetve szegénysége között, éppen ezért a rendelkezésünkre álló adatokból nem kí-

OPI-t másutt is el lehetne helyezni. Hát igen, régi dicsőségünket elhamarkodottan szüntették meg sok más hasonlóval együtt. Így csak néhány kivétel maradt: két

Lehoczki István

GENETIKA

— Más 14 éves gyerekek olyan szép csenevészek, de ennek már semmilyen holmija nem dotált . . .!

(Lehoczki István rajza)

mozeskosarat látott, benne egy csecsemő gőgicsélését hallotta. Odalépett a gyerekhez és kivette. Az arcához szorította a fejét, aztán felemelte a levegőbe és ját-

CHICAGO ÉS MILV

SZAKA

Lehoczki István

Maga

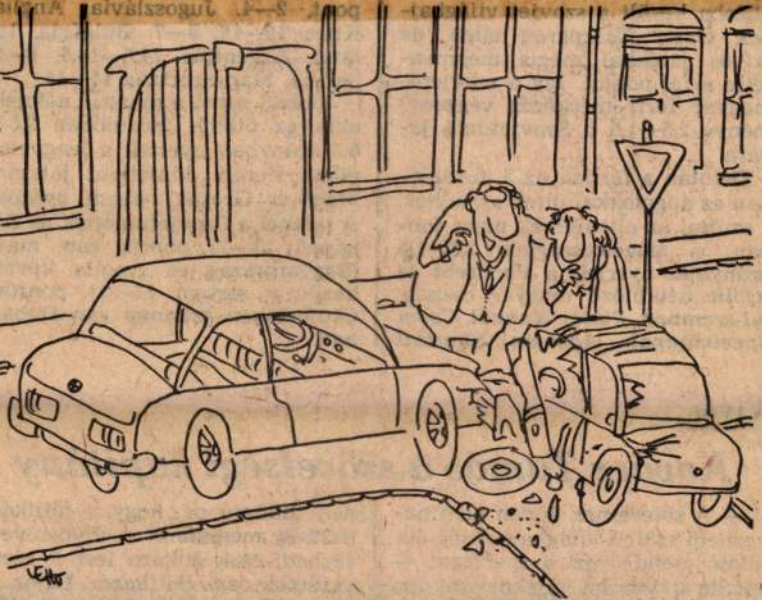

— Cseppet se izgassa magát, hogy maga a hibás, van otthon nekem másik!!

(Lehoczki István rajza)

kezdte a szerdai tájékoztatót *dr. Bakonyi* Péter, a vívószövetség elnöke, majd így folytatta: — Ez a nyugalom alkalmas volt arra, hogy felmérjük lehetőségeinket, eldöntsük, melyek azok a kérdé-

vezetnek, *dr. Balthazar Lajos*, a nemzetközi szövetség örökös tiszteleti tagja, a versenyszabálybizottság tisztségviselője személyében. A teendőket megosztja majd egymás között Kovács Ta-

Lehoczki István

Magyar

SZOCIÁLIS SEGÉLY

— Hová tetszik gondolni, dehogy Mazdára, menzára szeretnénk befizetni!

(Lehoczki István rajza)

mikor. Az utóbbi két emberöltő alatt ötször cserélt gazdát a te-

lemről, vagy a csernobili katasztrófáról.)

Lehoczki István

— Felejtsük el, sógor, amit azelőtt a tőkéjéről mondtam, adjon inkább kölcsön egy kis permetlét!

(Lehoczki István rajza)

Magyar

az ügyész a managuai perben: a vádlottak padján az Egyesült Államok kormányzata is ott ül.

vegyét. A csöndes váltás reményében februárban átengedte az

Lehoczki István

Magy

CIGARETTAÁRAK

— Valami új fajta az a Technokol? Az uram azt mondta, hogy ezentúl inkább azt szív.

(Lehoczki István rajza)

gyar garda, ennél többször csak a Szovjetunió (15) és az Egyesült Államok (5) volt olimpiai baj-

azt megelőző hat alkalommal mindig fellépett az olimpiai dobogó valamelyik fokára, a

Lehoczki István

Karikatúra

Magyar Nemzet 1986. X. 28.

Lehoczki István

— *És jelentős eredményeket értünk el az üzemi demokrácia kiszélesítése terén is...*

(Lehoczki István rajza)

Magyar

nyú vereségért. A Barcelonában kedden késő este befejeződött találkozón a házigazdák 99:87

a NOB jelenlegi szabályai szerint nem játszhatott volna az olimpián.

Lehoczki István

Magy

RÉTEGPROBLÉMÁK

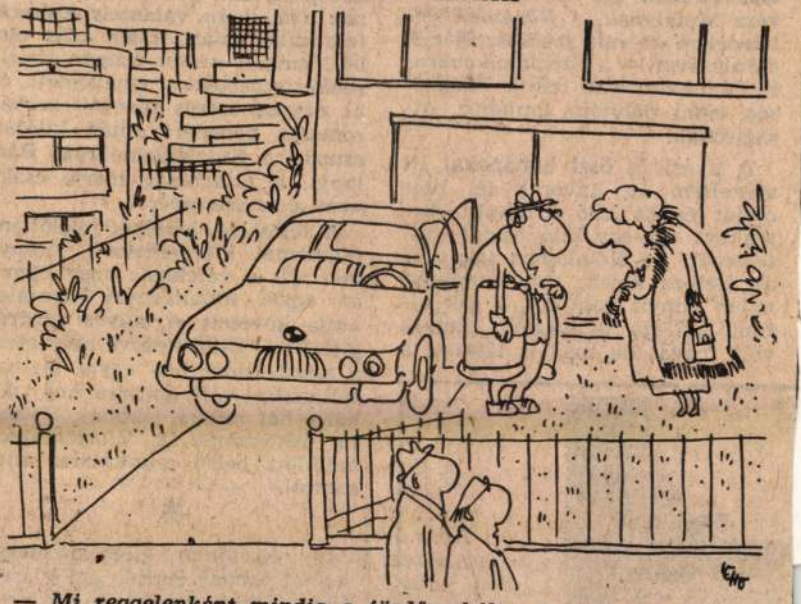

— Mi reggelenként mindig a fürdőszobában szoktunk összeveszni a feleségemmel...

(Lehoczki István rajza)

Stefanovits
Péter

így kerültem kilencszáznegyvenhat január elsején a Fővárosi Könyvtárhoz, amelynek Reviczky utcai központjában dolgoztam télen és tavasszal, s ez alatt készítettem el bölcsésztudori disszer-

Lehoczki István

Magyar

GYANÚ

— Ha ilyen hideg van itt, kénytelenek fagyállót rakni a pörköltbe.

(Lehoczki István rajza)

asmod alapján sikerült is neki.

Témaválasztásáról Rudé maga s nyilatkozott: *„Nem kívánok álalában foglalkozni a tömeggel a örténelemben, egy meghatáro-*

XVIII—XIX. századi angol és francia szociális valóság iránt érdeklődik.

S ez a szociális valóság Rudé könyvének lapjaiból valóban a maga konkrétságában tárul az ol-

Lehoczki István

Magyar

A HATÁRON

— Még csak nyolc órája várunk itt, mesélj nyugodtan: mi van a kis Ábelkével?

(Lehoczki István rajza)

ségnek léteznek olyan regionális központjai, amelyek körül az egyes nemzetiségek nagyobb számban tömörülnek. Ráadásul

száma és természetesen még kevesebben érik el a bekerüléshez szükséges — az átlagosnál egyébként alacsonyabb pontszámot.

Lehoczki István

NYUGDÍJ ELŐTT

— Ezért igazán nem érdemes visszafordulni, majd legközelebb bemutatják!

(Lehoczki István rajza)

szüntetni az [illegible] szerződése- [illegible] kellene tenni a pénzt, milyen vál-

Lehoczki István

— Sajnos, csak szépirodalmat olvasunk, nekünk nem telik krimire . . .

(Lehoczki István rajza)

Magyar

posan kiterjesztette tevékenységi körét, a sportban jó reklámhordozót lát. Nemcsak a teniszt támogatja, hanem a síugró válogatottat is. 1987. május 15—

A csoportselejtezők menetrendje. I. csoport. Budapest Sportcsarnok: december 12.: Ferencváros—Vasas, 16.30 óra, Bp. Honvéd—MTK-VM, 17.30; de-

Lehoczki István

LEHOCZKI István

É. 1991. 37. sz.

Lehoczki István rajza

4.; 5-6.
4.; 5-6.

cplt. évfolyamok, á. 80,-

Fűzve. á. 10,-

a az 1910-dik közönséges évre.

l l. 13 sztl. lev.
ításra szorul. 500,-

yar Királyi Belügyministerium.

Lehoczki István

Karlsruhe

Magyar Nemzet 1987. 10. 28.

Lehoczky István

Grafikusművész

Illusztrációja Bächer Iván; Az ugyesületé c. írásához.

Li i Tazi

1989 ápr. 10

Lehoczki István

Magyar

A VÉN CIGÁNY

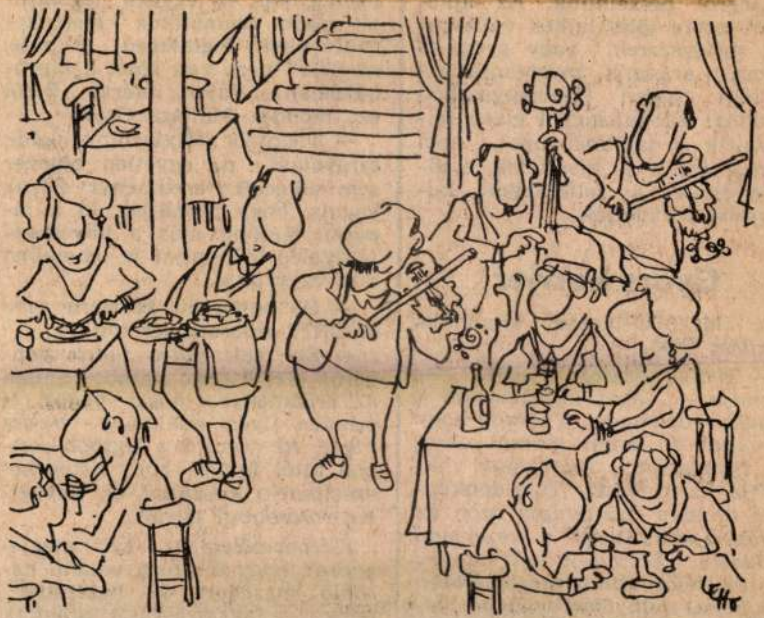

— *Zsiga bátyám, mennyi most pontosan a márka?*

(Lehoczki István rajza)

nehézkes volt. Találmányom lényege: nem kell elektrolit, mivel a tapasz alatt képződő izzadtság pótolja azt, miután a tapasz

amikor a fogamzásgátló tabletták bevezetésére került sor. A nőgyógyászok eltúlozva figyelmeztettek a tabletták egyébként

Lehoczki István

Magyar

— Én csak jót akarok! Érdemes ilyen drága cuccot venni arra a kis időre?!

(Lehoczki István rajza)

Siófok—Dunaújváros 1—0 (0—0)

Dunaújváros, 5000 nézõ, vezette: *Nagy B.*

Vajda — Lehota, Törõ.

Gól: Boda.

LEHOCZKI I. (karikaturista)

Lehoczki István: Nyugdíjban

É.S 88 XI 18

Világjárás, tilo

Járatlan vidéken

Járt vidéket járatlanért...

Látatlan házacskában gubbasztok, félig tégla, félig vályog csöndben, nyárias őszben.

Az udvar is: félig kert, félig homok. Annyicska zöld van, amennyi gyerekkor a haldoklók szemében.

Ebben az eseménytelen tájban nincsenek fordulatok. Lapos és sima, mint az amnézia: akárha önmagára sem emlékezne. Bennem mégis azt a *másikat* idézi — hiszen eleddig csak ott léptem ki a házakból, a városokból. Azt a *másikat* idézi, ahova talán soha vissza nem térhetek.

Cefreszag, varjaktól feketehimlős ég, kerítés fogsorok.

Rekedt, őrjöngő meg alázatos kuvaszcsaholás. Mézillat gyenge, áttetsző csóvái. Szőlőkre lecsapó seregélyhordák. Madarak látszatnemzetközisége.

A őszi füstszalagok: otthon maradt könyvjelzők, elrejtett kötetekben. Minden hazavisz. Az is, aminek egészen más a színe. Hát még a visszája.

Mintha a túlvilágról leselkednék e félig zöld udvarba.

Vajon mikor találta ki a honvágy a paradicsomból való kiűzetés legendáját? S festette át a poklokat is édenkertté?

Pedig nekem nem tér-, hanem csak múlthonvágyam van. Meg vagyok megszokni a láthatatlan harcigépek hangrobbanását. Nincs semmi előkészítő búgás, ördög tudja, hova bújnak a tiszta égben.

Talán vigasztaló, hogy a darazsaktól egyelőre sokkal jobban félek. Fészkük az eresz alatt: mint egy halom üres műfog — egyikben-másikban fehér porcelángyönggyel. Három-négy darázs kotol a halmon, a többi kóválygyog.

A repülőkről többet tudok, mint a darazsakról.

Evilági röfögés

Emelkedettségemből visszaránt a szomszéd disznainak kora esti, fölháborodott röfögése, cseppet sem égi éhsége — meg egy sárgán dongó, mérges helikopter. Táphelye a közelben, oda ereszkedik cséphadarva, tán permetlével, porral, benzinnel töltik tárait. Ott farol két böhöm teherautó, tövükben terepjáró. Heten ügyködnek lazán, aztán — amíg a gép a szántás fölött rohanva végzi a dolgát — ez a hét nélkülözhetetlen férfiú a sárhányókra könyököl, az árnyékba búvik.

Ott sunyít bennem kajánul a szocialista gyanakvás: vajon hányan szolgálják ki egy amerikai farmer helikopterét, az árnyékukat támasztva a tankolások kö zött?

Gyorsan leintem

Lehoczki János

l.

Evang. templ.

199. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M.D.K.

Lehóczky

A csehszlovák festők ősszel kiállitást rendeznek Pesten. Az errevonatkozó beszámoló felsorolja a csehszlovák festőket és szobrászokat, ezek között szerepel a müvész neve.

Szinházi Élet. Bp. 1928. juli 1-7. XVIII. évf. 27. sz. 57. lap.

Lehoczky János

— **Tárlat.** Békésen a galériában pénteken megnyílt Lehoczky János kovács iparművész tárlata. A másfél hónapig látható kiállításon bemutatott munkák mellett rajzok és fényképek is képet adnak az alkotó művészi törekvéseiről.

Népszava 1985. V. 4.

Lehoczky János

Az Iparművészeti Vall. Ernst Múzeumban rendezett kiállításán történikavácsolt gyertyatartója látható.

Lakáskultúra, Budapest, 1941 (?) 4.

MDK

Lehoczky János épitész

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar és épitő Müv.
1928. aug. 1. 12o l.

Lehoczky János Ötvös

Szerepel Miskolcon

Gs. A.: Tapasztalatok a
Könyvi tekemben

Ezdmagyarország 1970 VIII. 1

Lechotzky Ferenc

Tűzihorcsolt térválasztó plasztikáját említi a szerző.

Dietz Gusztáv: Otthon '71 kiállítás; Ipari Művészet, 1971.1-sz. 19.l.

Lehoczky János, iparművész

háromágú gyertyatartó

repr.

– : Mit ajándékozzunk?
Magyar Ifjúság, 1970. XI. 27. 16. l.

Lehoczky János, iparművész

– tűzikovács. Háromágú gyertyatartója kapható az iparművészeti boltban.

– : Mit ajándékozzunk?
Magyar Ifjúság, 1970. XI. 27. 16. l.

Lepoczky János ötvös

Szekeres a mistolni könyi
tekemben

N. N.: Iparmüvészeti bemutató

Szakmapparatszág 1970 VII. 31

Lehoczky János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

10

EZ A DIVAT
Budapest

1021

A kovácsolt vas fahasábtartót Lehoczky János iparművész tervezte

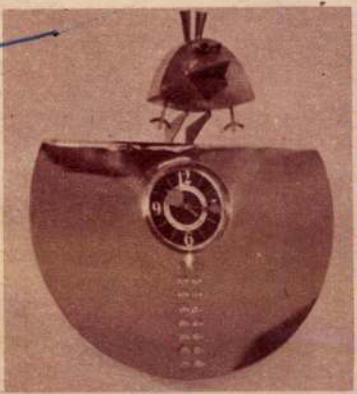

A modern, színesfém „kakukkos óra" Soltész György iparművész munkája

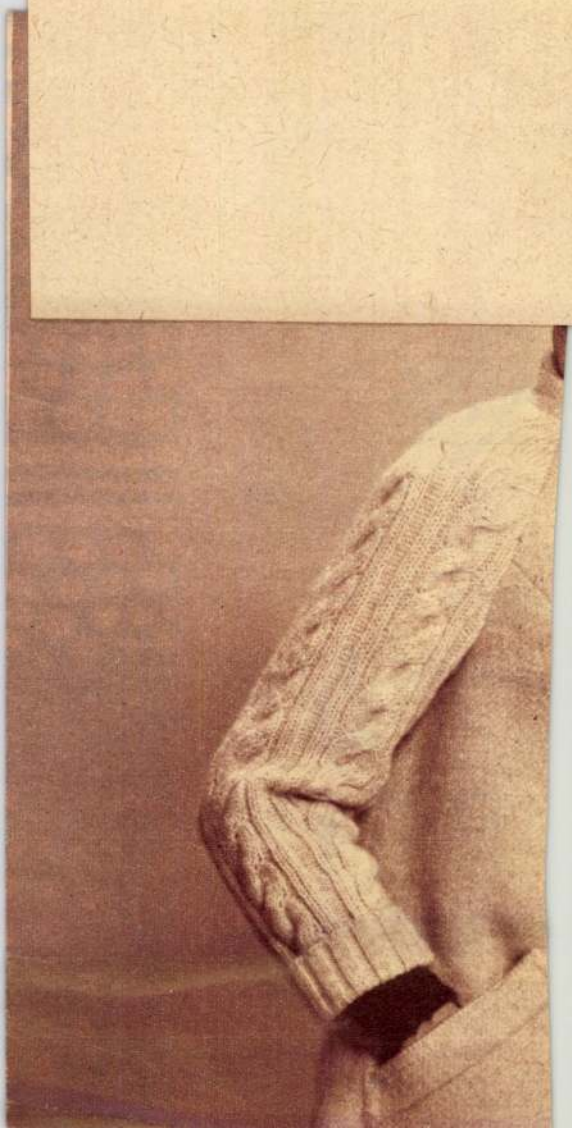

A novemberi ünnepélyes átadást követően végleg használatba vehetik a várba látogatók az elmúlt napokban a palotaegyüttes főbejáratánál felállított kovácsoltvas kaput. A modern hatású lakatosművész-munkát Vadász György Ybl-díjas építész tervei alapján Lehotzky János iparművész készítette. A kapu, mely a csatlakozó munkákkal együtt mintegy 15 millió forintba került, tíz hónap alatt készült el. A középkori zárófal műemléki helyreállítása után az automatikus nyitószerkezettel ellátott, mintegy 20 mázsás bejárat tökéletesen illeszkedik környezetéhez

FOTÓ: RITTER DORON DÁNIEL

Szigetvár Város Önkormányzata pályázatot hirdet a Szigetvári Kórház-rendelőintézet

ORVOSIGAZGATÓI állásának betöltésére

Pályázat feltételei:

— orvosi diploma
— szakorvosi képesítés
— legalább 10 éves orvosi gyakorlat

A pályázathoz csatolni szükséges:

— a végzettségre és szakképzettség(ek)re vonatkozó okiratok hiteles másolatát,
— önéletrajzot,
— szakmai önéletrajzot (amennyiben van: szakmai publikációs listát és oktatási tapasztalat leírását),
— 90 napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt,
— szakmai-vezetői elképzeléseinek leírását,
— bér- és egyéb juttatásokra vonatkozó igény megjelölését,
— nyilatkozatot a személyes adatainak kezelésére vonatkozóan.

Az elbírálás során előnyben részesül az a pályázó, aki:

— orvosvezetői gyakorlattal rendelkezik,
— elvégezte az egészségügyi menedzserképzőt,
— nyelvvizsgával rendekezik,
— tudományos fokozatot ért el.

A munkakör a pályázat elbírálását követően azonnal betölthető.

A pályázatokat Szigetvár város polgármesteréhez (7900 Szigetvár, Zrínyi tér 1.) zárt borítékban „Orvosigazgatói pályázat" megjelöléssel kell benyújtani a Népjóléti Közlönyben való megjelenéstől számított 30 napon belül.

A pályázattal kapcsolatban bővebb felvilágosítást Hajdúné dr. Kovács Edit hatósági és ügyfélszolgálati irodavezető ad (telefon: (73) 312-211, 312-031)

MH 15 007

Az Állami Vagyonügynökség

A mag hely

MH-információ

A határőrség sohasem titkolta, hogy a horvát hadsereg határunkhoz sodródott egységei esetenként átlépték a magyar határt. Ez ugyanolyan sajnálatos „hordaléka" volt a délszláv konfliktusnak, mint az aknatelepítések, átlövések, vagy a légtérsértések – mondta lapunk érdeklődésére a határőrség szóvivője.

Krisán Attila ezredest a nyomdában egyelőre visszartott Új Honvédségi Szemle című lapban közölt tudományos cikk kapcsán kerestük meg. A cikk szerzője ugyanis arról számolt be, hogy 1991 november 30-án egy 40-50 fős horvát alakulat Eperjespuszta magasságában magyar területről indított támadást szerb célpontok ellen. Ennek kapcsán többször is megsértették

Szöllős

LEHOCZKY János műkatalás

Perehány Károly: Művészi
továcsoltvas munkák a Magyar
Kulturalakulási Bank székházán
Bp. 1998 62 p. ill

LEHOCZKY János

Szvetics-hár, Kőgyverbolt cégér 1975
Garabonciás premó, cégér 1975

Bariska 1995 42, 43.

1986 58 p., 32 t. ill.
1215. Contemporary Visual Art in Hungary, Glasgow, Third Eye Center, 1985. [Kortárs magyar művészet, Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1985] > 1985, 1616. **ism.** ACSAY Judit: Magyar művészet Glasgowban. = Művészet, 27, 1986, 10. 58-60. ill. GYETVAI Ágnes: Az "én múzeumom" Székesfehérvárott. = Magyar Nemzet, 1986. január 27. 4. HARANGOZÓ Márta: Kritika vagy magánlevél? = Esti Hírlap, 1986. január 24. 2. OVERY, Paul: Contemporary Hungarian Art in Glasgow. = The New Hungarian Quarterly, 27, No 101, 1986 171-175. ill. P. SZŰCS Julianna: Hol a tolerancia mostanában? Benyomások két kiállításról. = Népszabadság, 1986. január 11. 15.
1216. CSORBA Géza: A magyar képzőművészet tendenciái az utóbbi négy évtizedben. = Nyelvünk és Kultúránk, No 65, 1986 72-75. ill.
1217. DEBRECENI Országos Tárlat (9.) (1986) **ism.** Sz. KÜRTI Katalin: A debreceni nyári tárlatról, jubileum előtt. = Művészet, 27, 1986, 10. 35-37. ill.
1218. DÉL-AFÖLDI Tárlat (17.) (1986) (Hódmezővásárhely) 17. Dél-alföldi Tárlat, Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum, 1986. május. Bev. Dömötör János. Hódmezővásárhely, 1986 48 p., ill.
1219. DERKOVITS ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Bp., Műcsarnok, 1986. január 29. - február 16. Bev. Feuer Gábor. Bp., 1986 6 p., ill. **ism.** HARANGOZÓ Márta: Kézenállás vásznon. Derkovits-ösztöndíjasok. = Esti Hírlap, 1986. február 5. 2. HARANGOZÓ Márta: Ki handabandázik? [vitacikk a Derkovits-ösztöníjasokról szóló írás rádió-visszhangjáról]. = Esti Hírlap, 1986. február 11. 2. KENESSEI András: Lehet? Lehet vitatkozni! = Magyar Hírlap, 1986. február 7. 9. LOSONCI Miklós: Szerkesztett álmok. Fiatal alkotók a Műcsarnokban. = Vasárnapi Hírek, 1986. február 2. 7. LOSONCI Miklós: Ösztöndíj-

LEHOCZKY János

(mol-)

Ujrafelfedezésre várva
Lehoczky János a kovácsoltvas
lehetőségeiről

Esti Tárlap, 1985. márc. 13. 2.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET
1118 BUDAPEST, MÉNESI ÚT 11-13.
TELEFON: 166-7271, 166-5938

Kedves Kollegák!

Az eredetileg tervezett január 27-i ért
(be-és elszámolások stb), halmozodása m
giai Mesterkurzus előadásai is ehhez az
ten folytatjuk a kritikai kiadás szabál
Kölcsey helyesirásáról szóló értekezést

Budapest, 1993. január 11.

590848 09.14

MTA Sokszo

Lehoczky Károly gróf

i

Faragó József: A bajúsz, az idézőjel és az autóban [beszélgetés] = Népszabadsz, 1993. dec. 21. 15. ll

rövid története

Eimert

Lehoczky János

A művész a budapesti Hilton Szálló részére készített „Kovácsolt vaskapu"-jáért, mint az 1976-os év egyik legjobb közterületi alkotásáért jutalomban részesült.

–: Hírek
Művészet, 1977. december – 48. lap

Lehoczky János iparművény

Tényitette a Kőszegi Garabonciás eszpresszó

modern cégérét

Vendégváró régi házak, Műszaki Kiadó Bp. 1979. 63. o.

Lehóczky János, kovácsművész

L: Deim Pál

Szabó Ernő: Művészet hentendréért

2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 szept. 23

Lehoczky János, iparművész

„Tűzikovászoló iparművész".

Kiállítása nyílt meg

Kőszegen.

–: Hut.

8.

Népszabadság Bp. 1977 nov. 16.

Lehoczky János

„Terrács a Hilton Szállóban"
(repro)

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.
Müvészet, 1977. julius - 30. oldal.

Lehoczky János

A szentendrei Ferenczy
Múzeum kapuja (repro)

zogh Ákos: Mai kovácsművészek.
vészet, 1977. julius - 30.oldal.

Lehoczky János

Lehoczky János 1942 Bp.-
Tovács ipanmúvész

A mesterséget Bieber Károly Műhelyében sajátította el.
1963-tól 1967-ig a Szentendrei Múzeumban régészeti
tárgyak restaurálásával és konzerválásával foglalkozott.
1964-ben alapította műhelyét s azóta önállóan dolgozik.
1970-től tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának
Első önálló kiállítását 1975-ben a Csepel Művek
Munkásotthonában rendezte.
Jelentősebb művei: Sárospatakon, Visegrádon,
Szentendre, Kőszeg.

L. J. Kiállítása a Szentendrei Művész-
telepi Galériában
1976 Februári.

Lehoczky János tüzikovács,

a gyöni Képcsarnokban megnyílt Kondor Éva Kovács Éva keramikusok és Lehoczky János tüzikovács kiállítása. Lehoczky János világítótesteket, álló hamutálakat készített e tárlatra. (említve)

Kisalföld, 1973. Nov. 23.

Lehoczky János:

A szentendrei Ferenczy Muzeum kapuja, részlet
/repro/

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.
Müvészet, 1977. julius , - 30.oldal.

az, mit jelképezhet? Ez a föltételezés itt jogos, hiszen a naturális ábrázolás nem korlátoz bennünket önmagára, ellenkezőleg, a

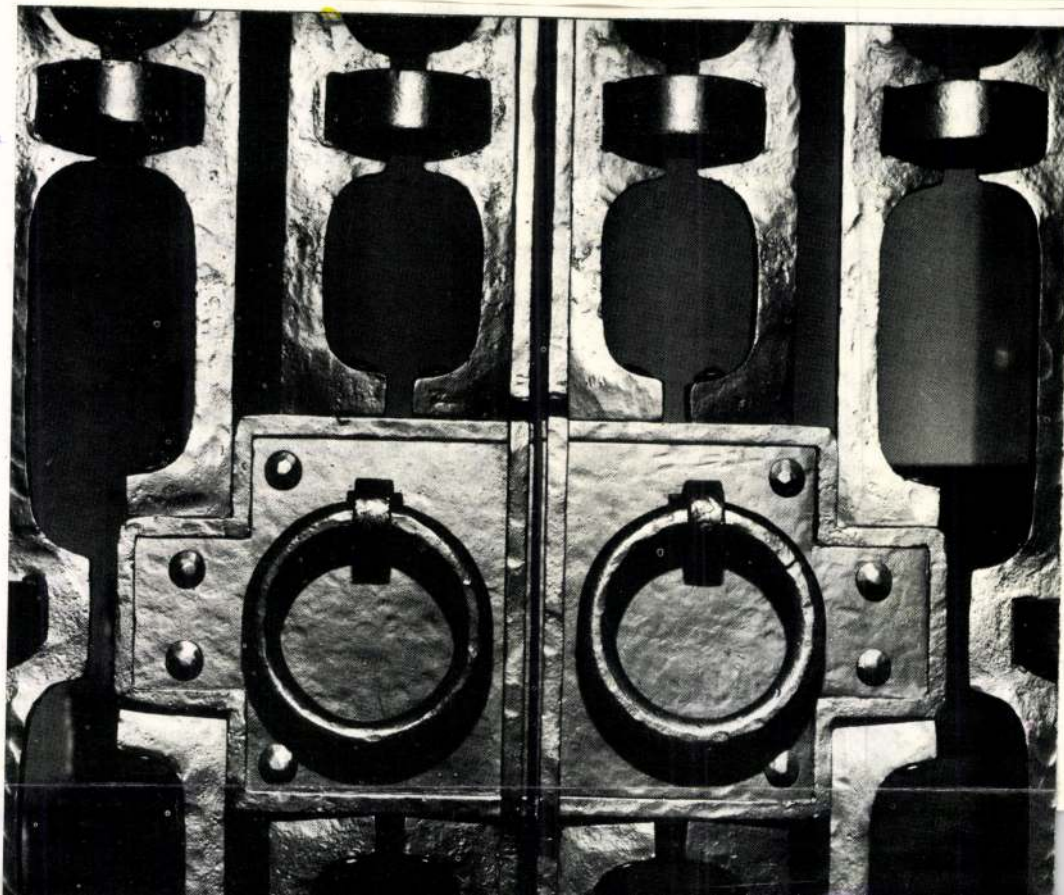

1975. X. 19. 11.51. Petőfi
Láttuk, hallottuk...

- A Csontváry Teremben Csehszlovák grafikai és kisplasztikai kiállitást láthatnak.

- Az Iparmüvészeti Múzeumban Tárgy és alkotója cimmel kitüntetett iparmüvész nők kiállitása nyilt meg.

- Október 15-én megnyilt a 100 éves esztergomi Keresztény Múzeum jubileumi kiállitá sa.

- A Csepel Müvek Munkás Otthonában Lehocky János tüzikovácsoló iparmüv ész kiállitása látható.

- A Budapesti Hellikon Galériában Kaponya Judit festőmüvész állitotta ki képeit.

- A kispesti Helytörténeti gyüjtemény, Simon Ferenc szobrászmüvész és Széki Piroska grafikus müvész munkáit mutatja be.

- A harmadik nemzetközi kisplasztikai biennálé november 9-éig tekinthető meg.

- GYőrött T. Bak János fetőmüvész munkáiból nyilott kiállitás, amely a hó végéig tart nyitva.

- Miskolcon a Szőnyi István Teremben Több B. László festőmüvész müv eiből rendeztek tárlatot.

- Csabai Kálmán festményeit az budapesti Mednyánszki Teremben l áthatják október 30-áig.

- A zalaegerszegi Göcseji Múzeumban megynilt Frank Frigyes festőmüvész állandó kiállitása.

- Szegeden a Horvát Mihály utcai képtárban november 9-éig tekinthető meg Kondor Béla emlékiállitása.

- Képzőmüvészetkritikai müsorunkat hallották. Legközelebb november 16-án jelentkezünk a Petőfi Rádióban.

- A müsort szerke szti Csapó György.

1021 Lehoczky János.

A TŰZIKOVÁCS

Mások vászonra, kőbe, ő kiszabott vastömbökbe álmodja elképzeléseit. Műhelyében polcokra helyezett súlyként, mázsás rudakban kígyózik feje fölött a vas, a fémek proletárja. Nekünk egy cérnaszál vagy madzag, neki az acélos-szürke vasrúd jelent izgalmat, gyermekkort idéző játékot. Egyben útravaló élményt és lelkesedést. Valami mindig ott motoszkált benne, már tizenévesen, amit ma egész egyszerűen barkácsolásnak nevezünk. De annál mégis több, mert az a nekibuzdulás és kedv, amivel a keze ügyébe kerülő anyagokat vallatta, ma is fontos tulajdonságai közé tartozik.

Egy aprócska konyha jelentette a kezdet kezdetén birodalmát, s ahogy elhagyta az agyagot és több más próbálgatást, a lakatok és zárak megtalált kulcsa a vas felé irányította figyelmét. Felfedezte a vas engedelmességét, alakíthatóságát.

Számunkra a vas hideg tömeg, kemény, szögletes forma. *Lehoczky János* számára kiindulópont volt, eszmélést-gondolatot hordozó anyag, tűzben formálódó lehetőség. Héphaisztoszi munka: gyönyörűséges és erőt nyelő, küzdelmes és izzadságos.

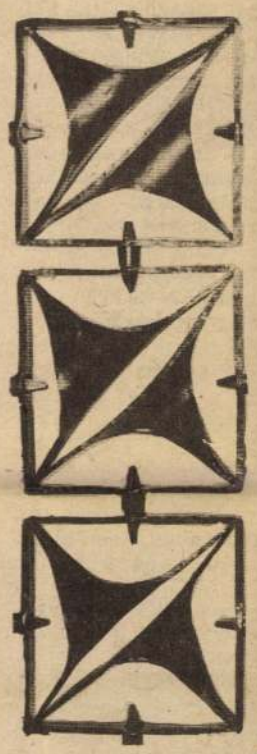

Ez az ember — bár vegyjelei mások — azonosult a vassal. Akarata kemény lett, mint az edzett acél. A korai lelkesedés konok elszántságba csapott. A gimnáziumi érettségi után megtanult reggel ötkor felkelni, és mint másokat, őt is naponta szállította a HÉV Szentendréről a fővárosba. Héttől ötig hevítette a vasat, tartotta kezében a kalapácsot. Izzadt és szenvedett (ahogy a cingár legényeknél szokás), de nem futamodott meg, gyötörte-hajtotta magát, míg az első tárgyak egésszé nem formálódtak akaratának megfelelően.

Fáradságos időszak volt ez, mint minden tűzikovács tanulóévei. *Bieber Károly* irányításával nem is történhetett másként. Nála a mesterség elsajátítása egyet jelentett a szakma megbecsülésével, már amit tanítványaiba átplántált, beleoltott az Európa-szerte ismert művész.

A tűzikovács lamentál, talán szerencséje is volt (az idő mindent megszépít), hogy abban az esztendőben — idestova másfél évtizede — nem volt felvétel az ötvös szakra az Iparművészeti Főiskolán. Ma esetleg apró dísztárgyakat készítene, ékszereket vagy cizellált dobozokat, s igénye a monumentális kovácsoltvas iránt soha nem teljesedett volna ki.

— *Mindig rajongtam az építészetért.* — Csupán ennyit mond, mert néha szűkszavú, csak jelzései vannak, akár a gyertyatartóin, ahol a szerkezet, a megmunkálás módja jelenti egyben a díszítést.

Paul Valéryt idézem:

— „A test arra kényszerít bennünket, hogy azt kívánjuk, ami hasznos vagy egyszerűen kényelmes? A lélek a szépet igényli; a világ maradék része viszont törvényei és véletlenei révén arra kötelez bennünket, hogy minden műben figyelembe vegyük szilárdságát." Tehát az utóbbi?

— *A szilárdság!* — ismétli, és kezd hevülni, mint a cseresznyevörösen izzó vas. — *Az építőművészetet tartom a művészet kicsúcsosodásának. Corbusier beton-vas-üveg házait.*

Megértem *Lehoczky Jánost.* A marseille-i híres Unité d'habitation (Lakóegység) tervezője fedezte fel újból az építészet számára az ő anyagát. Ha úgy tetszik, a proletáranyagot. A mindig használhatót, a mindig kéznél levőt.

— *A kerámia lefagyhat, kicsorbulhat. A vasban őrült nagy szó van: megmarad!*

A tűzikovács sétára hív. Gondolatban végigmegyünk a Nagykörúton. Házszámokat emleget: rácsokat, kovácsoltvasból készült kapukat rajzol elém.

— *Régebben építészek tervezték a vaskapukat. Ezeket aztán a gyárakban meglevő barokk és rokokó típusdíszek alapján megcsináltatták szakemberekkel. De nem olyanokkal, akik tervezni is tudtak volna! A tűzikovács úgy volt művész, ahogy a kőfaragó mesterember.*

Győzköd, érvel, agitál. Hogy igenis van, létezik modern kovácsoltvas. Lényege, díszítése nem ide-oda hajlongó csiga, egy-egy virágszál, csokor vagy növényi vegetációkat utánzó kuszaság.

gát. Állt a tükör előtt, parókában, s azt hitte, legyőzheti az időt.

Leporellót hívta a kötelesség, magára hagyta hát álmodozó vendégét, aki végigdőlt ágyán, s az eljövendő kalandokra gondolt, mígnem egy ifjú hölgy lépett a szobába.

Don Juan késedelem nélkül heves udvarlásba kezdett, s akkor sem hagyta abba, mikor kiderült, hogy Leporello tulajdon lányának teszi a szépet. Az igazsághoz tartozik, hogy Donna Anna meglehetősen együgyű teremtés volt, akinek férfival eleddig egyetlen ügye sem akadt. S mivel esze nem állt arányban szépségével, s a tapasztalatoknak is fölöttébb híjával volt, elhitte a különös idegen minden szavát.

Don Juan először is utazónak adta ki magát, s ékes szavakkal ecsetelte e hivatás mérhetetlen előnyeit:

— Nekünk semmi bajunk, gondunk. Mindenütt, ahol csak megfordulunk, kívánságainkat lesik. Nálunk talán egyedül a futballistáknak jobb.

— És mit csinál egy ilyen utazó?

— Mit csinálna? Utazik.

— De szép is az! És merre utazik?

— Erre is, arra is. Mindenféle nagyvárosba.

— Én még soha nem mehettem be a nagyvárosba. Milyen szép lehet ott!

— A nagyváros csodálatos! Csupa fény, pompa, forgatag! Elegáns hölgyek és urak. Hatalmas paloták, karcsú hidak, a terek fölött sült galambok röpködnek, a szökőkutakból tiszta bor folyik...

— A bort nem szeretem. Olyan savanyú.

— Minden harmadik szökőkútból mézédes málnaszörp folyik. És ott az élet csupa vasárnap.

— Tényleg? Én szeretem a vasárnapot. Akkor mindig tovább alszunk és csokoládé a reggeli. Ünneplőt vehetek és délután eljön hozzánk Rodrigo.

— Ki az a Rodrigo?

— Apámuram segédje és a vőlegényem. Rendes fiú, de pomádészaga van.

— És a szívét mégis neki szánja?

— Mimet?

— A szívét. Úgy értem, szereti Rodrigót?

A határozott tagadó válasz hallatára Don Juan nyeregben érezte magát. Azonnal felajánlotta a lánynak, hogy éjfél előtt megszökteti a nagyvárosba. Egy ilyen gyönyörű teremtésnek már régen ott a helye. S hogy szavai hatásosabbak legyenek, megmutatta azt a kis híján tízezer pancsót, amit a lány anyjától kapott. A pénz láttán Donna Anna hajlott a szökésre, de ragaszkodott hozzá, hogy a maga szerény kétszáz pancsójával — kézimunkával szerezte — hozzájáruljon az utazás költségeihez. Don Juan habozás nélkül elvette a kétszáz pancsót, hanyagul az ágyra dobta, és további előleget kért a várható másfajta örömökből. Anna csókjáért azonban mindhiába epedett. Vágyakozása percek múltán oly mértéket öltött, hogy nem bírva türtőztetni magát, erőszakhoz folyamodott.

Anna kétségbeesetten az erőteljesebb mozdulatoktól sem riadt vissza. Don Juan lihegése közben hörgésbe fulladt, végül teljesen elnémult. Sápadtan és mozdulatlanul feküdt, hátravetett fejéről lecsúszott a paróka.

A gyanús zajok hallatára Leporello mester és hitvese is vendégük szobájába sietett. Egyszerre érkeztek, s az ajtóban rémülten torpantak meg. A borbély ocsúdott előbb:

— Mi történt itt?!

— Nem is tudom... Erőszakoskodott... az ágyhoz vonszolt... én eltaszítottam magamtól... Talán véletlenül megfojtottam. Vagy szélütés érte. Nagyon öreg volt már. És még azt is mondta, hogy szeret. Az éjjel meg akart szöktetni, annyira szeret.

— Don Juan utolsó hazugsága — mondta fakón Elvira asszony.

— Don Juan volt? — kérdezte meglepetten Anna —, pedig milyen kopasz!

— Maga tudta, hogy Don Juan volt?! — fordult feleségéhez Leporello.

— Tudtam. Hozzám jött, hiszen szeretett.

— Hintón akart megszöktetni éjfél előtt — magyarázta tovább Anna.

— Halgass! Kitaláltad az egészet! — intette le az asszony és egyre a halottat nézte.

E pillanatban Rodrigo, az inas rohant be lélekszakadva.

— Hallották? Most mondta egy vendég, hogy hajnalban a városba érkezett Don Juan, a hidalgó. Ő a nők bálványa, férjek ostora. Minden kaput bezártak! No, csak ide tenné be a lábát!...

— Eleget fecsegtél! Nézz a dolgod után! — mordult rá Leporello, s gyorsan kitessékelte segédjét a szobából. Aztán az ablakhoz lépett, behajtotta a táblákat, s a többieket pillantásra sem méltatva kiment. Lánya néhány másodperc múlva követte. Az ajtóig vissza-visszanézett. Csak a küszöbön hallatott hangot, de nem lehetett tudni, sír-e vagy nevet.

Donna Elvira kinyitotta az ablakot, nagyot szippantott a friss levegőből. Aztán a halotthoz lépett, a pénzt kivette zsebéből, és gondosan fejére igazította a fekete parókát.

BUDAI TIBOR RAJZA

tozó, megiszom egy kávét. Tudja, az éjjel soká fennmaradtunk az asszonnyal — kacsintott.

A kocsi megállt, kiszálltak.

— Bejön? — kérdezte a sofőr.

— Inkább megvárom a levegőn — felelte Kolosszus.

— Sietek. Ha beteg a mutter, sietni kell.

Kolosszus megvárta, míg a sofőr eltűnik a kocsmaajtóban, akkor megfordult, és futásnak eredt.

Két óra múlva újra Pesten volt. Sétált a Körúton, egyszer csak azt hitte, káprázik a szeme. „Felrepülők klubja" — hirdette egy tábla az egyik kapu fölött. Kolosszus bement. A klubban szakállas, hosszú hajú: sima képű tüskehajú felrepülők vitatkoztak az asztaloknál, némelyik jócskán berúgott már. Kolosszus odalépett az egyik asztalhoz.

— Elnézést... — hebegte —, ti mindannyian felrepülők vagytok?

— Miért, mit gondoltál? — húzta fel vastag szemöldökét az egyik felrepülő.

— És tudtok repülni?

— Átvitt értelemben, pajtás, átvitt értelemben.

— De én... — Kolosszus érezte, hogy itt a pillanat, amelyre oly régen várt tudat alatt —, de én igazán tudok.

— Lássuk! — nevettek a felrepülők.

És akkor Kolosszus felemelkedett a földről, repkedett az asztalok között, majd kirepült az utcára, a felrepülők követték. Végigrepült a Körút felett. A forgalom megbénult.

— Mi is! Mi is akarunk! — üvöltötte a tömeg, élén a felrepülőkkel.

Kolosszus lejjebb ereszkedett.

— Fel a kezekkel! — kiáltott. — Úgy. Most mint a madarak, egy-kettő, egy-kettő.

És a tömeg repült.

Két hónappal később már az iskolákban is bevezették a repülés oktatását.

Decemberben aztán kitört a pánik. Az emberek nem tudtak leszállni. Akik lentről nézték, röhögtek.

— Találjon ki valamit! — fenyegette a repülő tömeg a megszeppent Kolosszust.

Kolosszus ekkor elrepült a Dunántúlra, egy dombtető fölött körözött, míg végre megpillantotta azt, akit keresett.

A fiúcska a dombtetőn álldogált.

Kolosszus amennyire csak tudott, lejjebb ereszkedett.

— Ki vagy? — kérdezte a kisfiút.

— A gyerekkorod — felelte a kisgyerek, és a szájába vette az ujját. — Le akarsz jönni, mi? De nem tudsz, mi? — nevetett.

Kolosszus rimánkodni kezdett.

— Na jó — mondta a fiúcska. — Most az egyszer segítek, de többet ne fordulj hozzám. Te már nem én vagyok.

— Persze, persze! — bólogatott Kolosszus. — Felnőttem, felnőttem! — kiabálta, és — csodák csodája — szépen leereszkedett a hóval borított dombtetőre.

Köszönetet akart mondani a gyereknek, hanem az már nem volt ott.

— Nem keresem meg — ígérte magának Kolosszus, és nekivágott a behavazott útnak, hogy megvigye a többieknek a varázsszót, és minden fölrepülő földet érhessen végre.

De nem is jóhíszemű családapák dróthajlítgató ügyeskedése, a lakberendezési boltok könyvespolc-imitációja. Napjaink tűzikovácsának művészete (hiszen tervez és életre kelt!) a modern építészet velejárója.

Vonásai ismét keményebbek lesznek. Hirtelen eltűnik arcáról a fehér-meleg izzás *(— a vas ilyenkor kényszeriti gyors munkára az embert* — idézem szavait), kesernyés hangulat lesz úrrá rajta. Rábök egyik tervére:

— Mit kellene tenni, hogy felnőjön ez a szakma?

Panaszosan kérdez és — dolgozik. Kezében fogó, szemével szúrósan néz a lángoktól körülnyalt anyagra. Az óriás süvegre emlékeztető füstfogó alatt kinálja magát a megmunkálandó vasdarab.

A tűzikovács konok, kitartó ember. Rezzenéstelen kézzel tartja a fogót, megvárja, míg a vörös sárgává nem érik.

— A vasat fehér-melegre kell izzítani — mondja. Aztán három könnyed tánclépés következik, a bal kezében a fogó, jobbjában máris a kalapács. Minden szerszám a keze alá játszik. Most következik ő, a tűzikovács. Amíg meleg a vas, ütni kell. S megizzad azért, hogy meleg legyen. Itt mindent tudni kell előre, mekkorát üssön és hová. Itt nem lehet javítani. És segítőtárs is kell.

Ketten hasítják az anyagot. Határozott mozdulatokkal, egymásnak rímelve. Nem félősen. Lehoczky János nem tojást patkol. Minek itt bravúroskodni? A kőszegi Garabonciás Ifjúsági Klub cégére többet ér ennél.

Merevedik a vas. Vissza a tűzhöz! A kovácsnyelv szűkszavú. Amikor azt mondja, hogy tűz, benne érti a fújtatót, a füstfogót, a széntárolót, a tűzpatkót.

Már színesedik az anyag. Másik kezébe kapja a fogót, irány az üllő, ott folytatja, ahol abbahagyta. Változik, alakul, formálódik a vasdarab. Lyukasztja, majd a szélét zömíti (tömöríti). Messziről azt gondolhatják, valaki fémhangszeren gyakorol.

A kalapácsban somfanyél. Szívós, rugalmas, nem üt vissza.

A feltörő gőzfelhő a művelet végét jelzi. Aztán jön a második, a harmadik, a negyedik darab...

A szusszanásnyi csendben *Lehoczky János* megtörli homlokát.

A tűzikovács tanulóévei után restaurátor lett. A szentendrei múzeum biztosított számára helyet, lehetőséget.

— Mire volt ez jó?

Körülnéz a műhelyben, szemével megsimogatja a szerszámokat.

— A fogókat, a hideg- és melegvágókat, a gömbölyű, hegyes és domború üllőbetéteket nekünk kellett megcsinálni. Ehhez időre és pénzre volt szükség. A tűzikovácsok ezer éve változatlan szerszámokkal dolgoznak.

Felgyűri karján a pulóvert. Az egykori cingár legény vállán megfeszülnek az izmok. Belenéz a tűzbe, majd visszakérdez:

— Mire volt jó...? Minden korszaknak megvolt a stílusa. Nem egyes emberek kezdték el, a stílus kialakult. Mit lát ma, aki vasat akar csinálni? Telezsúfolt rácsokat, vékony drótból összehozott formákat... Az új formákat nekem kell kialakítanom. A múzeumban sok régészeti vastárgy átment a kezemen: nyíl- és dárdahegyek, népi kovácsoltvasak. Először tehát ezekből merítettem.

A szentendrei múzeumban van egy kapu. A vasajtót *Lehoczky János* készítette. A rácsok ölelkezve kapaszkodnak egymáshoz. Építőelemei maiak, mégis beleilleszkednek a műemléki környezetbe.

...És készülnek az újabb tervek. Vázlatok a rajzasztalon, próba a műhelyben, majd megismétlődik ki tudja hányadszor, ez az ide-oda mászkálás, tépelődés. Ez az esztendő különösen sikeres volt számára. Kiállítása volt Csepelen, s a csepeli kovácsok meleg kézszorítással várják vissza. Szaporodnak megrendelései, az Iparművészeti Vállalat is ellátja munkával. Ő azt kívánja és szeretné, ha többen lennének, ha másokkal együtt hódítaná meg a kovácsművészet számára az általa annyira kedvelt építészetet.

A küzdelmes és izzadságos héphaisztoszi munka a *Lehoczky Jánosok* tevékenységén keresztül válik számunkra is gyönyörűségessé.

Molnár Zsolt

A fotókat Milos József készítette

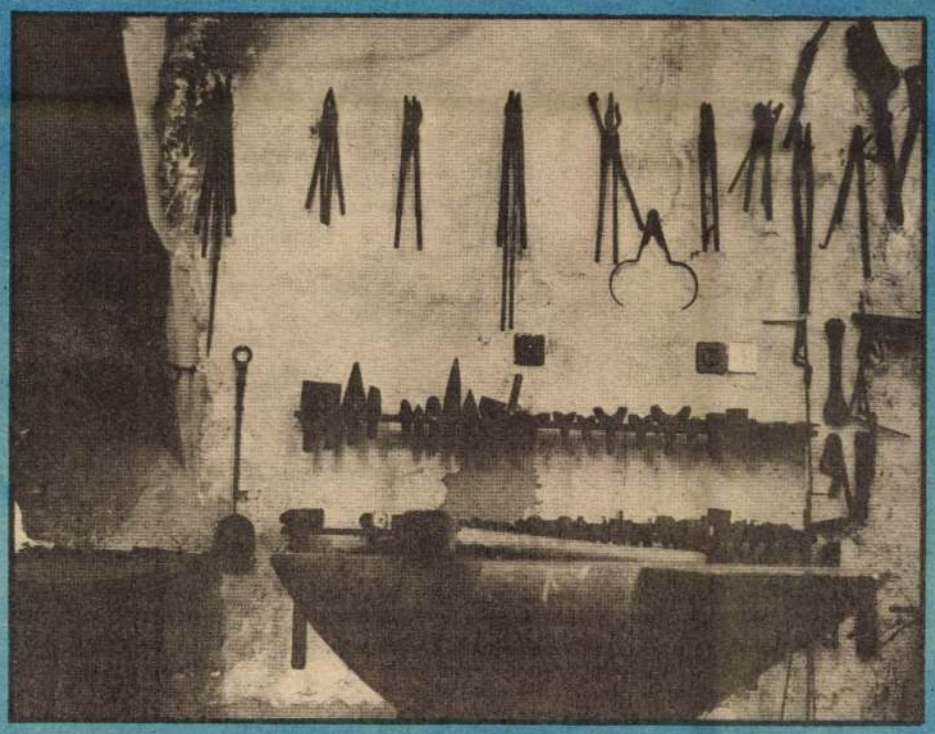

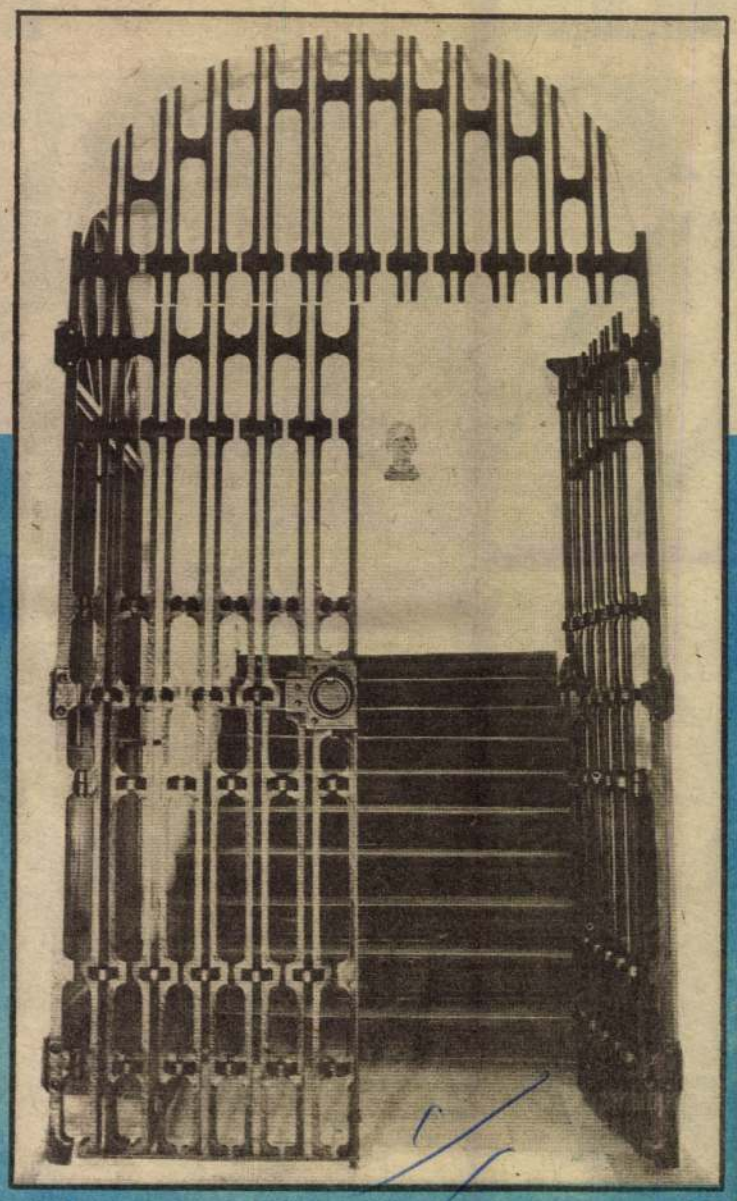

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1975 DEC 26
Magyar Ifjúság

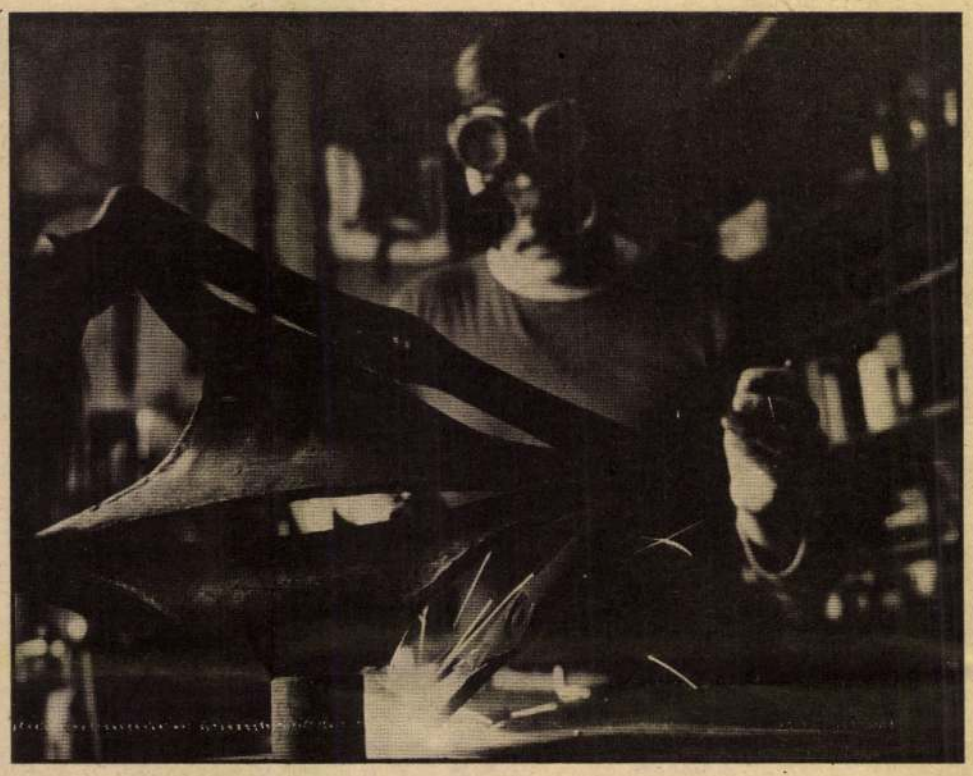

A TŰZIKOVÁCS

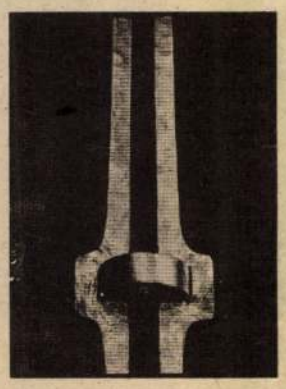

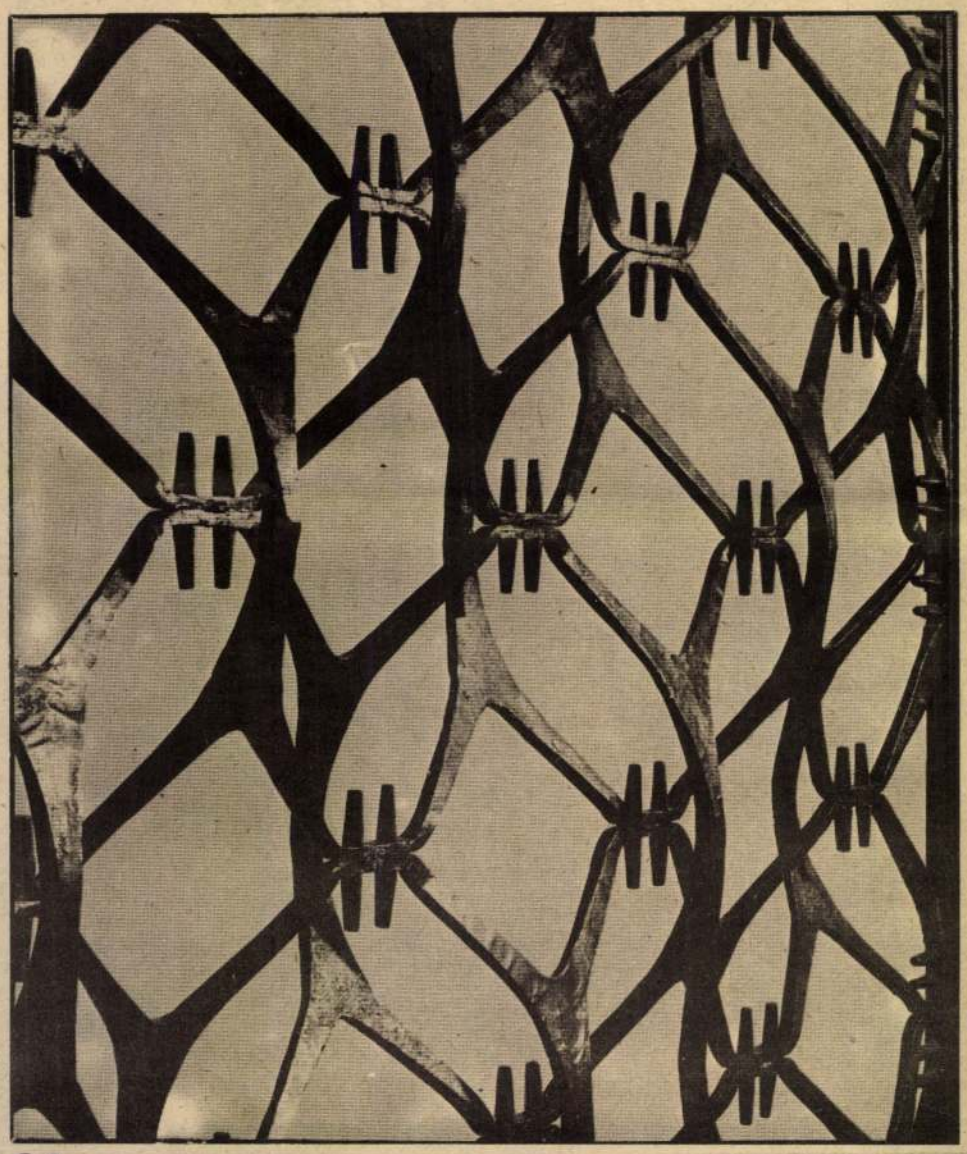

Balogh János

Kossuth-díjas akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár

— Karácsony előtt kaptam a kérdést, hadd kössem válaszomat ehhez az alkalomhoz. A karácsony fogalmához hozzátartozik az ádvent, vagyis az eljövetel, a közeledés. Ezt a szép, hagyományos ünnepet tehát mindig megelőzi a várakozás. Új-Guineában kétévenként rendezik meg az úgynevezett nagy sing sing-eket, ezeket a csupa ének egyhetes ünnepségeket. Minden ilyen eseményre két teljes esztendeig készülődnek. E hosszas várakozás által válik a sing sing azzá, ami. Vagy vegyünk egy klasszikus példát: Pénelopénak bizonyára ünnep volt Odüsszeusz hazatérése. Húsz évig várt rá. A régi sláger Anikójának viszont aligha különös esemény, hogy csókolni tanul. Gyakorolja a gimnáziumban, vagy még korábban. Nincs Odüsszeusza. Mert véleményem szerint a túl gyakori ünnep nem piros betűs, annak csak szürke betűje van. Ha négy napig pihenek, s hármat így-úgy eltöltök munkával, nem tudhatom, hogy mikor jogos és érdemes ünnepelnem. S mi ünnep számomra, ha minderről így gondolkodom? Azt hiszem, életem legünnepibb eseménye volt, amikor 1963. október 16-án megérkeztem Brazzaville Kongóba, hogy megkezdjem a trópusi talajbiológiai vizsgálatokat. Tizenhat éves koromban határoztam el ugyanis, hogy trópusi biológus leszek. Ötvenévesen jutottam el hivatásom helyszínére. Ezért lett oly rendkívüli esemény számomra az a nap. Féltem utódainkat: lesz-e igazi ünnepük, ha leszoknak az ilyen várakozásokról? Egy pápua mondás szebben és teljesebben mondja ki azt, amit erről gondolok: „Ha az ember siet, a lelkét maga mögött hagyja."

Lehoczky János

KÉT IPARMŰVÉSZ, Gorka Lívia Munkácsy-díjas keramikus és Lehoczky János tűzikovács iparművész kiállítása nyílt meg szombaton Székesfehérvárott, a Domus Áruházban.

Magyar Hirlap 1977/1o7/13

Lehoczky János, kovács iparművész

443.

XXXIII/14

MÚZEUM

SZERKESZTI: ÉRI ISTVÁN

Szentendrei cégérek

A szentendrei Népművészeti Ház cégére

A cégérek eredete a XV. századba nyúlik vissza. Mesterségek jelvényeként használták őket. Mézeskalácsosok, szabók, borbélyok, kádárok, pékek, vendégfogadók stb. cégérei a műhely vagy az üzlet bejárata fölé függesztve a figyelem fölkeltését szolgálták.

Szentendrén is a figyelem felkeltésének szolgálatában került a közelmúltban megnyílt két kiállítóhely bejárata fölé egy-egy jelképi erejű cégér. A Rákóczi utca 1. szám alatti *Népművészetek Házát* a magyar nép díszítőművészetéből kölcsönzött motívum jelképezi. A gránátalma hímzésmintáin alapuló cégér *Lehoczky János* szentendrei kovács iparművész munkája, s azt tűzzománc motívumokkal az ugyancsak Szentendrén élő és alkotó *Jávor Piroska* egészítette ki. A barna, a narancssárga és a fehér színek s a fekete kovácsolt vas szép összhangban hívják fel a figyelmünket a város új múzeumára.

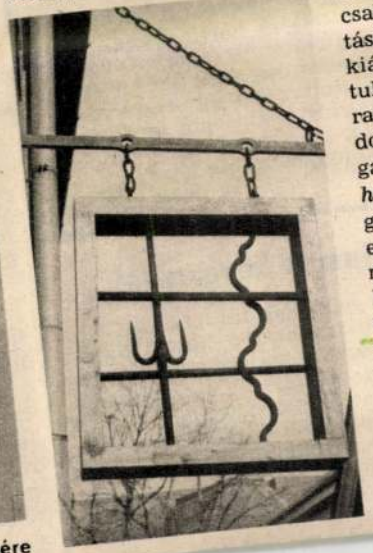

Az újonnan megnyílt Szentendrei Képtár cégére

A város legújabb kiállítási intézménye, a *Szentendrei Képtár* januárban nyílt meg. Kiállítása a szentendrei művésztelep 50. évfordulója alkalmából több mint ötven művésznek csaknem másfél száz alkotásával várja látogatóit. A kiállított művek többsége tulajdonképpen egy-egy darab Szentendre. Ezt a gondolatot igyekszik megfogalmazni ugyancsak *Lehoczky* János a másik cégéren egy ablakrácsnak eredeti méretben ábrázolt motívumát fakeretbe helyezve. A *Vajda Lajos, Korniss Dezső* és más mesterek festményein motívumként is felhasznált rács a régi szentendrei kereskedőház épületének Vastagh György utcai ajtaja fölött ezért illő cégére a Képtárnak.

Ladányi István

VILÁGA

ödém hőszigetelése rizshéjjal

vasi Állami Gazdaságban egy olyan eljárást
ki, amelynek révén a *rizshéjat épületfödémek*
ésére használhatják fel. A rizs hántolása után
rizshéjtömeget ömlesztve tárolják. A héj-
— a hántolás után — végbemenő oxidációs
k során *hő* termelődik, s az végül az anyag
ására vezet. Ekkor a rizs héjanyaga *kiég*. Ez-
semmiféle szerves, bomló anyag nincs benne,
gen kedvező tulajdonságokkal bíró anyag ke-
előle. Térfogatsúlya tömörített állapotban 200
y 20 cm vastagságú rétege a hagyományos
telés súlyának csupán *ötödrészével* terheli a
kezetet. Ugyanakkor a hőszigetelési értéke
l is kedvezőbb. *(K. J.)*

Kripcsinak 54 pozitív tömegű fonalat hoztak létre.
(Himija i Zsizny)

Jobb tárolás — viaszos bevonattal

Az NDK-ban a házikerti gyümölcs tárolásához *Protexan* néven egy különleges *viaszemulziót* hoztak forgalomba. Ez az anyag a természetes viaszbevonathoz hasonlóan csökkenti a párolgási veszteséget, s megakadályozza, hogy a gyümölcs hamar megráncosodjon. A kedvező tapasztalatok alapján néhány hűtőházban is beállítottak egy kísérletet (250 tonna Golden delicious, Clivia és Herma almafajtával). Vízből és Protexanból 3:1 és 6:1 arányú keveréket készítettek. A ládákba (egy rétegben) rakott alma egy 16 m hosszú és 1,3 m széles, lemezekből

ytől vezérelt elektronikus műkéz

Svéd kutatók egy olyan elektronikus műkezet készítettek, amelyet viselőjének agya közvetlenül vezérel, s amely hat különböző mozdulatot tud végezni.

Eddig még csak négy göteborgi férfi kapott — kísérleti céllal — ilyen műkezet, de gyermekek számára készített változatát már hosszabb ideje nagyon jó eredménnyel alkalmazzák.

Azokat az elektromos *impulzusokat*, amelyeket a karizmok mozgatására az agy küld továbbra is a már nem létező — amputált — kézhez, a karcsonkra szorosan ráfekvő *elektród* fogja fel. Ezeket az impulzusokat a műkézbe beépített erősítők *fölerősítik*, s a pótkéz meste-terséges izmaihoz juttatják: azok ott megindítják a kívánt mozgást. A *Sven-kéz* nevű műkéz jobbra és balra

Lehoczky János

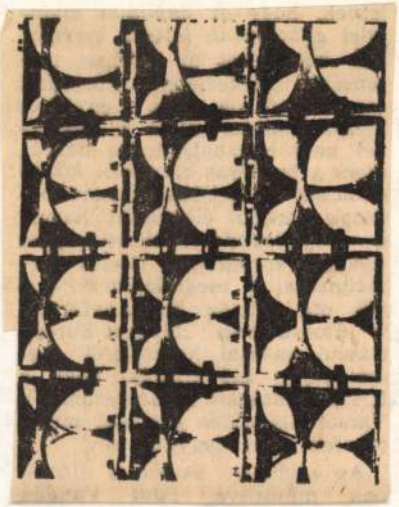

Magyar Hirlap 1976/37/4

Lehoczky János 5

A katalógus-előszót író **dr. *Miklós Pál***, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója, találóan vázolja Lehoczky János „mesterkovács" ténykedésének közületi vetületét: „...a kovácsolt vasból készült tárgy nemcsak az ember kezenyomát, kalapácsütésének horpadásait őrzi, hanem azt az energiát is — a tűz hevét, a kalapács súlyát —, amivel megformálták; súlya, szilárdsága és vaskossága igazi helyét ott jelöli ki, ahol ezekre a tulajdonságokra szükség van: védelmet, támaszt, tartósságot szolgáltatni a közösségnek..."

Mesterünk művészi alkotásai a dekoratív és funkcionális szerepkört egyaránt maradéktalanul betöltik.

Wagner István

Magyar Hirlap 1976/37/4

munkálásában pedig alapos és őszinte.

Mindezt mértéktartó, de frappáns rendezésben tálalja az érdeklődők elé az Iparművészti Vállalat, a modern kiállítóterem hófehér falai között. *Milos József* művészi felvételei illúziókeltően tájékoztatnak arról, hogy egy mai kovács iparművész műterme nem nélkülözheti korunk eszközeit (a hegesztőpisztolyt, vagy védősisakot), ha mégoly sokat megőrzött is a középkori műhelyek tűzvarázsából, a nehéz fizikai munka verejtékillatából. Az építészeti tervrajz-hátterekre illesztett eredeti formarészletek pedig ismertetik a jövőre nézve azt, hogy például a Hilton-szálló Domonkos-udvarának, vagy romkertjének kaputerve is jó kezekbe került, mert Lehoczky János eddigi munkássága erre eleve biztosíték.

Magyar Hirlap 1976/37/4

Lehoczky János 3

ban is számos rokonvonást mutat.

Érdekes modernsége sosem erőltetett modernkedésből ered, hanem az anyag tiszteletéből, a mesterfogások ismeretéből fakad. Ezért marad archaikus is egyben — szintén a maga egyéni módján — minden egyes patinás darabja, bármennyire korszerű a formatervezése. Mert a „cégérek ura", a „kapuk apja" térelválasztó rácsokat, korlátláncokat is „gyárt", sőt, egyedi lakberendezési tárgyakat (gyertyatartókat, állólámpákat, virágcserép-akasztót, vagy hamutálcát) is kovácsol. Valamennyit puritán formában, mert nem barátja a barokk kacskaringóknak. Ennek ellenére mégsem marad rideg konstrukció az a darab, amely kezéből kikerül, mert arányaiban, ritmusában rendkívül harmonikus és emberi, felülete meg-

Magyar Hirlap 1976/37/4

Kehoczky János 2

A vaskovácsolás számos rokonvonást megőrzött ma is az ősi mesterség ismert fortélyaiból, elért eredményeiből, szakmai titkaiból. Ezek közé tartozik sokszor a szerző — akár szerénységből vállalt, akár külső körülmény hatására történt — háttérbe szorulása. Köztudott, hogy számos, vasból kovácsolt régi remekmű teremtőjének neve egyáltalán nem ismert, avagy csupán monogramja maradt az utókorra. Nem tudom, hogy a fentebb felsorolt darabok őrzik-e mesterük kezdőbetűit. Az viszont tény, hogy ezek után fel kell figyelnünk rá, számon kell tartanunk őt, hiszen az egykori példaképekkel nemcsak művészi alázatban, hanem szakmai hozzáállás-

Magyar Hirlap 1976/37/4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1976 FEB -1

Lehoczky János
kovácsiparművész
1921

rlap

1976. FEBRUÁR 1., VASÁRNAP

A szentendrei tüzikovács

Csendéletnek aligha nevezhető kép: ütemesen koppan a kalapács a fehér-melegen izzó vason. Feszül a kar, a kéz, az izmok összehangolt működése percek alatt új formát ad az anyagnak. Mint egy méteres triangulum hangja, a nagyzenekarban, a tűzikovács ritmust ver az alakuló vasdarabon. Homloka verejtékes. Nem enged magának pihenőt. Szükszavúan a bölcs népi mondást idézi: addig üsd a vasat, míg meleg.

Lehoczky János szentendrei műhelyében szusszánásnyi csendre sem áll meg a munka. Fáradhatatlan: a hevülő vasdarab alakíthatósága szabja meg a tempót. És saját akarata. Mert végül is ő dönti el, mivé változik elképzelésének megfelelően, az előbb még szögletes vasrúd. Nagyapáink kovácsmesterével ellentétben, a mai tűzikovácsa nemcsak vasat veri. Egyben tervezője is munkájának. Egyenrangú társa bármelyik iparművésznek. Másoknak a réz, a gyapjú, az üveg, Lehoczky János számára a vas jelenti az eszmélést-gondolatot hordozó nyersanyagot.

A vas engedelmessége

Szobájában ülünk, a sok töprengéstől tanúskodó rajzasztal mellett. A polcokon tárgyak: gyertyatartók, lámpák, önálló funkcióval bíró iparművészeti darabok. Megmunkálásuk a mesterség legszebb hagyományait idézi. Tavalyi csepeli bemutatkozásán ezért nyújtották kezüket a kovácsüzem nehezen barátkozó munkásai.

— Hogyan lesz valakiből tűzikovács?

Gyermekkorát emlegeti, kalandozásait a különböző anyagok között. Míg beszél, szemével végigsímogatja a kovácsoltvas kisasztalt, a mennyezetről aláfeszülő csillárt. Az ajtónál remekművű térelválasztó nyújtja meg a falat. Motívuma sallangmentesen hasított, hullámos levélforma. A kötések — mint az egymást követő szívhangok rajza a képernyőn — lüktetésszerűen kapcsolják egymáshoz a levélformák kereteit.

Lehoczky Jánost, a vas engedelmessége csábította el. És az építészet. Corbousier beton-vas-üveg házait hozza fel példaként.

Ha többen lennének

— Hol voltam én még a vastól, amikor megkapott az építőművészet? A tanulóévek keménysége. Bieber Károly Európa-szerte ismert művészetének hatása sajátíttatta el velem ezt az erőt nyelő és küzdelmes mesterséget. Tudja, miben rejlik ennek a mindig kéznél levő anyagnak a varázsa? Maradandóságában.

A tűzikovács nem a századforduló vasrácsainak ide-oda hajlongó csigáit, növényi vegetációkat utánzó kuszaságát készíti. A szentendrei múzeumban eltöltött évek megismertették vele a legősibb formákat. Innen adódik hát törekvése az egyszerűség, mint az a múzeum egyik kapuján is megfigyelhető. A vasajtót Lehoczky János készítette. A rácsok ölelkezve kapaszkodnak egymáshoz. Építőelemei archaizálók, ám mégis maiak. Szervesen beilleszkednek a műemléki környezetbe.

Az utóbbi két-három esztendőben szaporodnak megrendelései. Felfigyeltek tehetségére, művészetére. A Garabonciás Klub cégérét nemrég helyezték el Kőszegen. Legújabb feladata már méretében is lenyűgöző: harminc négyzetméteres térelválasztót készít a budavári Hilton Szállóba. Elégedett ember. Mindössze egyetlen szakmai kívánsága van: szeretné, ha többben lennének, ha másokkal együtt hódítaná meg a kovácsművészet számára az általa annyira kedvelt építészetet.

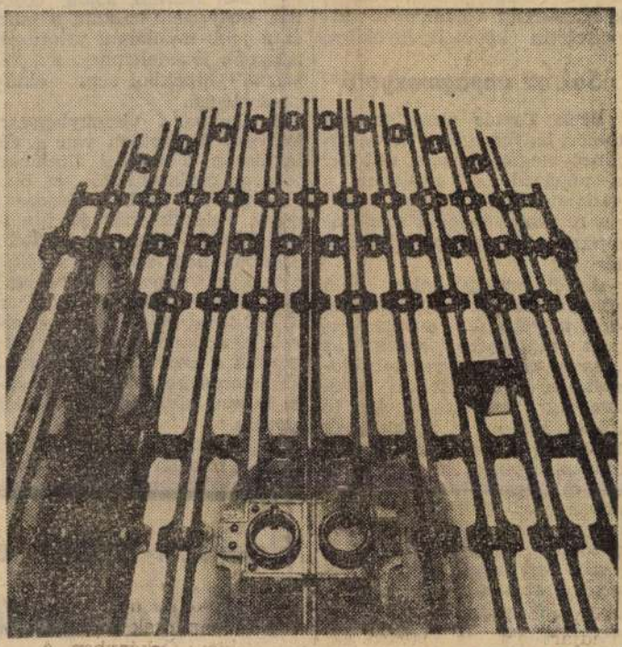

Milos József felvételei

A kiállítás

Lehoczky János kovács-iparművész kiállítását Mikó Sándor Munkácsy-díjas belsőépítész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára nyitja meg ma, vasárnap délelőtt, 11 órakor Szentendrén, a Művésztelepi Galériában. Az Iparművészeti Vállalat és a Pest megyei Múzeumok igazgatósága által rendezett tárlat, március 1-ig tekinthető meg.

Molnár Zsolt

Többet gondolkodni, sokkal jobban dolgozni

Jó alapról indul a lenipar

Tanácskozás szabad szombaton Budakalászon

A budakalászi központú *Lenfonó és Szövőipari Vállalat* 6 ezer 700 dolgozójának tegnap szabad szombatja volt. Ebben nincs semmi rendkívüli. Annál újszerűbb, hogy a vállalat vezetői éppen erre a délelőttre szervezték meg tanácskozásukat, mintegy demonstrálva a változó szemléletet — a szavak és a tettek egységét —, hogy a fontos megvitatnivaló, a tájékoztatás ne a napi munkától vonja el a résztvevőket.

A vállalat minden gyárából eljöttek a gazdasági vezetők, a pártszervezetek képviselői, a szakszervezeti tanácstagok és szép számban szocialista brigádvezetők is a budakalászi művelődési otthonba, hogy megismerjék legfontosabb teendőiket 1976-ban. Választ kerestek arra: hogyan tudnak gyorsan és rugalmasan, hatékonyan alkalmazkodni az új közgazdasági szabályozók támasztotta követelményekhez.

Sok az anyagmozgató

Beck Tamás vezérigazgató tömör, lényegre törő bevezetőjében megfogalmazta, mit vár a népgazdaság általában a vállalatoktól, s milyen konkrét feladatokat jelölt meg számukra a Könnyűipari Minisztérium.

A feladat egyáltalán nem könnyű. Különösen érvényes ez a megállapítás a tőkés export növelésére, amely az idén és az V. ötéves tervidőszakban is a vállalati tevékenység eredményének fő fokmérője lesz. A cél az, hogy 1980-ig a tőkés export értéke megkétszereződjék. Már 1976-ban mintegy 20—25 százalékos növekedést kell elérni, úgy, hogy az első félévben az időarányosnál nagyobb legyen a kiszállított termékek mennyisége. Tartós, újszerű együttműködést, kooperációt kell kialakítani az erre alkalmas tőkés partnerekkel.

Az V. ötéves terv végrehajtása során a szocialista export mintegy 34—35 százalékos növekedésével számolnak a vállalatnál, s általános elvként határozta meg a vezetés az aktív vállalati magatartást a külföldi kapcsolatokban.

Csak egyetértéssel találkozhat a vezérigazgatónak az a megállapítása is, hogy a növekvő követelmények teljesítésének lényeges feltétele: *jobban törődni a dolgozók ügyeivel, munkakörülményeik javításával, a fiatalok és a nők fizikai terheinek csökkentésével.* Nem csak hangoztatják, cselekednek is. A munkát úgy szervezik meg, hogy a több gyermekes családanyák egy műszakban dolgozhassanak, növelik a munkás-, ről: a prémiumok, egyéb jutalmak odaítélésénél a közös célok megvalósulását, a tetteket vegyük figyelembe, ne „terveket, tanulmányokat" ösztönözzünk velük.

Honti László vezérigazgatóhelyettes vállalati nyelvre „fordította" előadásában az egyébként meglehetősen terjedelmes új közgazdasági szabályozókat. Pontosabban: azt ismertette, hogy milyen hatást gyakorolnak a vállalati gazdálkodásra, mit kell tenni annak érdekében, hogy a szabályozók elérjék céljukat, s valóban *a jobb, a belső tartalékokat feltáró termelésre, gazdálkodásra ösztönözzenek.* Beszélt a megelőző időszakról is, őszintén elemezve a korábbi ellentmondásokat.

Ami a „ha" mögött van

— Azt hiszem, sokan éreztük, hogy nem mindig a több és a jobb munkával jutottunk nagyobb jövedelemhez, s a tapasztalt hibákból sem okultunk eléggé.

A lenipar viszonylagosan kedvező helyzetben van a világpiacon. Termékei általában jó áron értékesíthetők, ez biztonságérzetet adhat. Gazdaságossá válásuk már jó ütemben folyik, tempót veszíteni azonban nem szabad: a tőkés piacokon szerzett pozíciókat megőrizni, s jobban élni a KGST-integráció lehetőségeivel. A szakemberek már dolgoznak a szocialista országokkal szorosabbra fűzött közép- és hosszú távú együttműködés tervein.

A közgazdász a tervezésnél mindig számba veszi a bevételt, a kiadást. S úgy tervez, hogy a mérlegen az előbbi húzza le a serpenyőt. A lenipariak is felmérték, hogy az új szabályozók szerinti nagyobb jövedelemelvonást, mivel ellensúlyozzák. A lényeg: *ha* a tervezett exportot — amely jelentősen meghaladja a tavalyit — a már ismertetett szempontok szerint teljesítik akkor — az állami szubvenció kedvező gazdasági hatásaival kiegészülve — a végeredmény sem okoz majd különösebb megrázkódtatást a gazdálkodásban.

Emögött, hogy a *ha*-ból átgondolt *igen* váljon, ahhoz cselekvési egységre van szükség. Mert táblán összeadni és kivonni a milliókat — mint ahogy Honti László mondotta — nem nehéz. Megtermelni, értékesítésből dollárra vagy más pénzegységre váltani, viszont már nem olyan egyszerű.

A Lenfonó- és Szövőipari Vállalat vezetői ezen a tanácskozáson jól határozták meg a tennivalókat. Látszik, alaposan végigondolták, mielőtt a termelés vezérkarával ismertették. Kár, hogy nincs helyünk a részletek taglalására, igaz nem is ez volt a célunk. Inkább csak jó példaként kívántuk ismertetni a tanácskozást, s említeni egy vállalatot, ahol — ellentétben a még nem ritkán tapasztalható jelenségekkel — a *hogyan lehet teljesíteni* alapállásról indulnak a megnövekedett feladatok végrehajtására.

B. L.

Élelmiszer-termelés é

A korszeri

AZ ÁLLATTENYÉSZTÉS fejlesztésére a tervtörvény évenként háromszázalékos növekedési ütemet ír elő, de ez csak úgy lehetséges, ha a nagyüzemekben évi 5—6 százalék lesz a plusz. Mindezt pedig úgy, hogy korszerű „istállóvárosok" építésére a tervidőszakban nem nagyon lesz pénzünk.

Legfontosabb minálunk a sertéshús. Termelését a tervidőszakban kilenc-tíz százalékkal akarjuk a mai igen magas szint fölé emelni. Ez lehetséges akkor, ha jobban kihasználjuk a nagyüzemek korszerű telepeit, továbbra is üzemben tartjuk a régebbi nagyüzemi telepeket és nem mondunk le a kistermelők segítségéről. A közelmúlt hónapokban sajnos —

Lehoczky János, iparművész

● TŰZIKOVÁCSOLÓ iparművész alkotásaiból nyílik ma délután kiállítás a Csepel Művek munkásotthonának 204-es kamaratermében. Lehoczky János munkái október 27-ig naponta 12-től 19 óráig tekinthetők meg.

—:o Tűzikovácsoló

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 14.

1021

1982.XII.2. 4,25 N.

Jó reggelt!

- A Győri Képcsarnok bemutatótermében érdekes kiállitásnak lehet nek tanui mától a látogatók. Kovácsoltvas remekeket csodálhat nak meg, amelyekről ugye azt hihetné az ember, hogy csak a rég multat idézik. Munkatársunk, Forgács Sándor az alkotóval beszél getett és ebből a beszélgetésből kiderül, hogy a kovácsoltvas távolról sem pusztán nosztalgia, nagyon is komoly funkciója lehetne a modern épitészet kereti között.

- Uj kiállitás nyilik a Képcsarnok győri bemutatótermében ma délután. Vasból kovácsolt egyszerü használati tárgyak gyertyatartók, lámpák, disztárgyak láthatók itt és tekintélyt parancsoló hatalmas kapu is. Az alkotó Leholczki János. Mint mondta mindjárt az elején, hogy csak szellemi vezére egy alkotó közösségnek.

- Szentendrén van a mühelyem, harmadmagammal dolgozom.

- Gondolom, viszont, hogy munkatársai mind kiváló kovácsmesterek, mert hiszen az itt látható alkotások a kovácsmesterség legősibb formanyelvével készülnek. Fényképen láthatjuk a Budai Várat, a Hilton egyik kapuját, egy kőszegi cégért, aztán a szentendrei patika cégérét.

Nem archeizáló dolgokat csinálok, hanem az én saját formáimat, ámin nagyon remélem, hogy a XX. század formajelei megtalálhatók. Tehát itt az a lényeg, hogy egy müemléki környezetbe kell valamit csinálni, akkor azon látszódjék, hogy azt ma csinálták, de legalább olyan mesterségbeli minőséggel készüljön, mint annak a saját környezete. Jó lenne mai modern épületekhez is dolgozni, csak sajnos az épitészekben kialakult egy olyan érzés, hogy a kovácsoltvas az az valami régi, nem modern, nem mai, mert csigákból, levelekből, virágokból álló valami, ami nem passzol oda, nem illik oda. Tudnék tervezni mai épülethez rácsokat és nagyon szeretnék is, de nagyon kevesen vagyunk, akiká a kovácsoltvas szakmának ezt az uj ágát képviselik.

- A kiállitás megnyitása előtt már néhány alkalommal volt Győrben és akior végigment itt az ódon belvárosban, itt a barokk épületek között, láthatott néhány ormótlan lámpatestet.

- Arra talán hivatva lenne egy formatervező, egy iparmüvész aki megtervez olyan tipusokat, amelyeket az ipar tudna kiviteleztetni és a városok hangulatához, utcájához a város részek hangulatához külön-külön harmonizálna egy ilyen lámpatipust, amiből talánkészülne száz, kétszáz, de semmiért se ugyanaz készülne Győrbe, mint amelyik Gyulára vagy Debrecenbe.

Lehoczky János, kovácsipartűvész

A Dunai Vasmű főbejáratának kovácsoltvas kapuja – melyet rövidesen elhelyeznek – Lehoczky János ipartűvész terve-zete.

(el): Műalkotásaink. (Domanovszky Endre freskója).
Dunaújvárosi Hírlap, 1980. júl. 18.

Lehoczky János

LEHOCZKY JÁNOS iparművésznek kiállítása nyílt tegnap Szegeden, a Gulácsy-teremben. A Szentendrén élő alkotó 30 tételválasztója, csillárja, állólámpája, gyertyatartója és lakásdíszítő tárgya látható a bemutatón.

Magyar Hirlap 1980/8.15.4

Lehoczky János, kovács ipar-
művész

ZALAI HÍRLAP, 1979. nov. 25

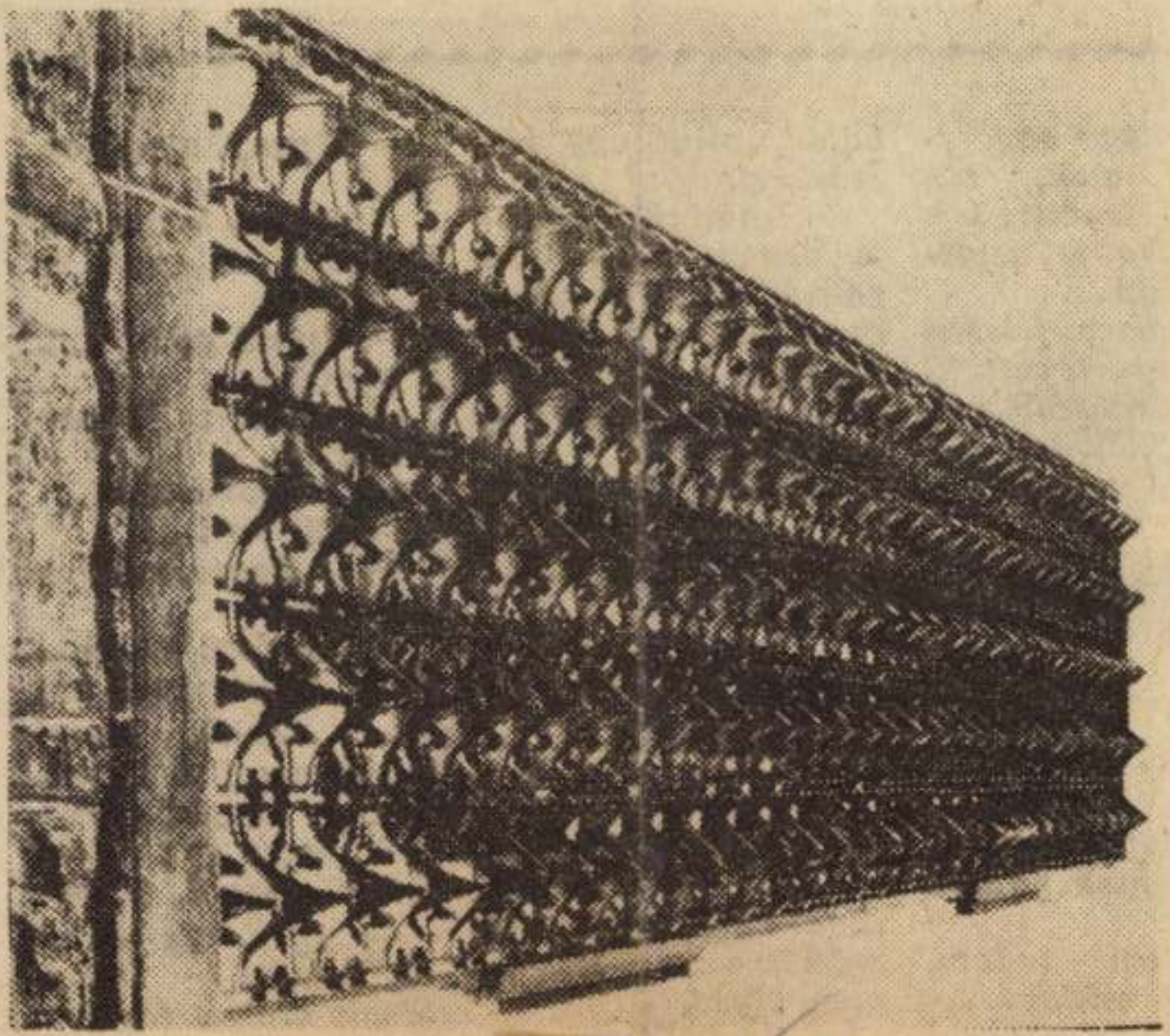

Lehoczky János: Térrács a Hilton Szállóban

, hogy egy le-
n alak, aki
n lendíteni a
De te segít-
neki...
lyogva, frissen
osan lépett ki
fürdőszobából.
l átölelte.
ép vagy...

hajad, mint egy rózsáskert.

— Dominik az élete végéig hálás lesz neked. Egy osztályvezetőhelyettesi állás kezdetnek éppen megfelelő lenne a számára.

— Nem túl szoros az öv a pongyoládon?

— Dominiknak nincs bátorsága, hogy személyesen kérjen meg téged.

— Meglazítom.

— Olyan gyámoltalan.

— Ugye, hogy jobb így?

— Képes lenne fillérekért dolgozni a nyugdíjig.

— Isteni gömbölyű a csípőd...

— Mások bezzeg történetnek.

— A pongyolád...

— Richard...

— Odateszem a széktámlára...

— Szerezd meg azt a helyet Dominiknak!

— Kérlek, hagyj békét azzal a Dominikkal! Magad mondtad, hogy egy lehetetlen, ostoba fráter.

— Igen, de azért segíthetnél neki. Mégis csak a férjem!

Zahemszky László
fordítása

ilan Kukucka

PROTEKCIÓ

dom, Richard,
egíteni fogsz

Nem tudom,
rá módom...
ak ne becsüld
etőségeidet!
ay illatozik a

Lehoczky János, iparművész kovács

□ LEHOCZKY JÁNOS kovács iparművész kiállítása augusztus 14-én, csütörtökön délután 5 órakor nyílik Szegeden, a Gulácsy Lajos teremben.

– □ Lehoczky János 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 6.

Lehoczky János, iparművész

KIÁLLÍTÁSOK. Lehoczky János iparművész kiállítását a szegedi Gulácsy teremben, a Bakony és a Balaton a képzőművészetben című kiállítást a veszprémi Dési Huber teremben ma délután nyitják meg.

– O Kiállítások

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 14.

Lehoczky János, kovácsmúvész

felvételei: Rapp

Lehoczky János: kovácsolt vas kapu 56.

Tiszatáj, hegedi 1980. nov. XXXIV/11

Lehoczky János, kovácsmúcen

L. Kokas I.

Tandi L.: Kiállítási jegyzetek 108–112.

Tiszatáj, Szeged, 1980. nov. XXXIV/11.

Lehoczky János, iparművén

L: Pauli Anna

–: Kú

8.

Nipszabadság Bp. 1979 máj. 17

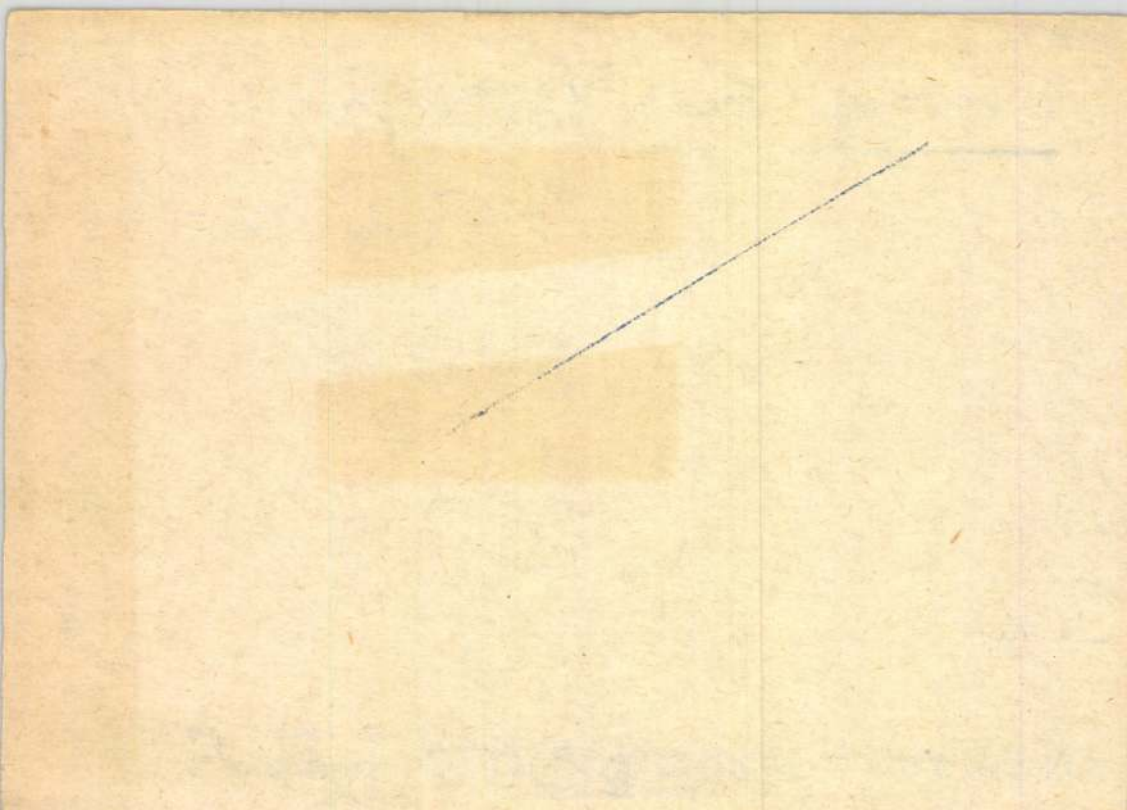

Lehoczky János

— **A Magyar Építőművészek Szövetsége** kiállításon mutatja be, a Kós Károly teremben Lehoczky János iparművész óépítészethez kapcsolódó kovácsoltvas munkáit; cégéreket, portálkapukat, ablakrácsokat, kandellábereket. A tárlaton a művész fontosabb munkáinak tervei, s az alkotásokról készült fotók is szerepelnek. Megtekinthető március 15-ig (Budapest, Dienes László utca 2.).

Magyar Nemzet 1985. III. 9.

Lehoczky János

Kovácsolt vasból készítette el a Dunai Vasmű főkapuját háromesztendei munkával Lehoczky János szentendrei iparművész. A három tagból álló, tizenkét méter hosszú, hat tonna súlyú, feszített ívekből szerkesztett kapuzat statikailag is figyelemre méltó önhordó szerkezetként tartja a kapuszárnyakat. A képzőművészeti lektorátus zsűrije kimagasló művészi értékű iparművészeti alkotásnak minősítette az új főkaput, amely a kohászati kombinát fennállásának 35. évfordulójára készült.

Magyar Nemzet
1985. 11. 23.

Lehoczky János iparművész

Aug. 10.-én nyílt meg a iparművész társulat Nyíregyházán, melyen munkái szerepelnek, melyek kovácsoltvas egyedi munkák, csillárok, fali világítótestekből állnak. 1968 óta az Iparművészeti Vállalat és a Képcsarnok Vállalat forgalmazza tárgyait.

T.G.: Kilenc fiatal iparművész kiállítása Nyíregyházán
Kelet Magyarország, 1972. aug. 15.

Lehoczky János

— **Lehoczky János** iparművész kovácsoltvas munkáit mutatja be Békésen a Jantyik János Múzeum. A tárlaton az építészethez kötődő, már elkészült munkák tervei, fényképei, s egyes részletei láthatók június közepéig.

Magyar Nemzet 1985. V. 11.

Az Iparművészeti Vállalat és a Csepel Művek Munkásotthona

szeretettel meghívja

1975. október 14-én 15.30 órára

a Munkásotthon 204-es kamaratermébe

Lehoczky János

tüzikovácsoló iparművész

kiállításának megnyitására

Megnyitja: dr. Miklós Pál

az Iparművészeti Múzeum főigazgatója

A kiállítás megtekinthető: október 27-ig,

naponta 12-től 19 óráig.

LEMOZ44 JAIMOS

Lehoczky János

A Helikon Galériában nyitják meg február 5.-én Bálványos Huba grafikusművész kiállitását.
A Szentendrei Művésztelep Galériában Lehoczky János kovács-iparművész rendezett kiállitást. A megnyitás napja február 1.
A kulturális eseményeket ismertető rovat közleménye.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 31.
XX. évf. 5. sz. 8. lap.

Lehoczky János iparmüvész

A veszprémi Georgi Dimitrov Megyei Müvelődési Központban Kaján Tibor grafikus karikatura kiállitása megtekinthető okt. 31.-ig, Lehoczky János tüzikovácsoló iparmüvész a Csepel Müvek Munkásotthonában okt. 27-ig, mutatja be müveit. Fabók Gyula festő, tüzzománc-kiállitásának megnyitója okt. 23.-án, Simon Ferenc szobrászmüvész és Széky Piroska grafikus kiállitása a kispesti Helytörténeti Gyüjtemény helyiségében megtekinthető november 2.-ig, mint a lap -kulturális eseményeket ismertető- rovata közli.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 18.
XIX. évf. 42. sz. 8. lap.

Lehoczky János kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit. A művész nevét kell említenünk, ha arra gondalunk, hogy a vas beköltözött lakásainkba, – köztéri alkotásainkban.

Kovzogh Ákos: Felfedeztük innét a vasat. Dalgozók Lapja (Komárom), 1977. jan. 16.

Lehoczky János, kovácsművész

● LEHOCZKY JÁNOS kovács-iparművész munkáiból kiállítás nyílik holnap délelőtt 11 órakor Szentendrén, a művésztelepi Galériában.

—:o Lehoczky ... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 31.

115
+1.

Lehoczky János, ötvös

L.: Gorka G.

Bodri f.: Művészeti 819-822

JELENKOR, Pécs, 1975. sept. XVIII/9.

Lehoczky János kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit: Lehoczky János, Takáts Zoltán és még mások nevét kell említenünk.

Kocsogh Ákos: Felfedeztük ismét a vasat. Fejér Megyei Hírlap, 1976. okt. 28.

Lehoczky János

Kovácsoltvas térzácsát mutat-
ta be a kiállításon Lehoczky Já-
nos.

Rozsagh Ákos: Ötvösök és fem művesek Miskolcon
Népszava, 1976. november 12 – 5. oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Lehoczky János

1976 JAN 3

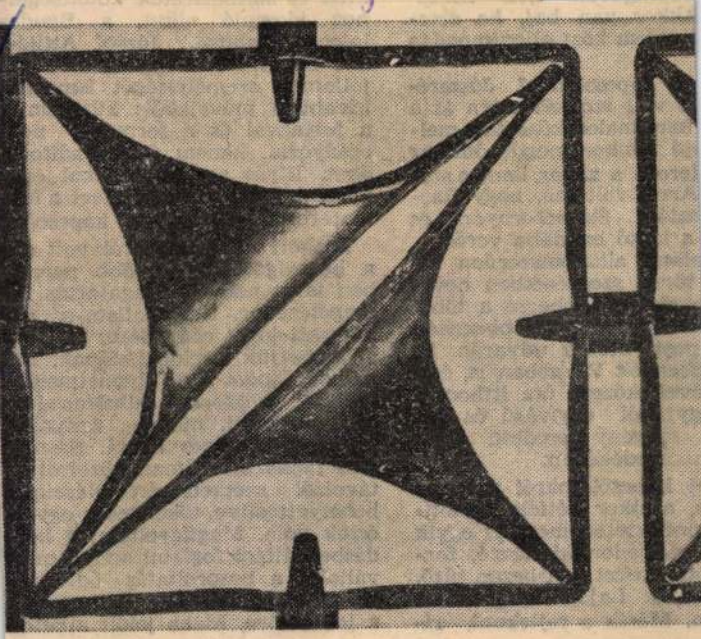

1021

Lehoczky János: Té

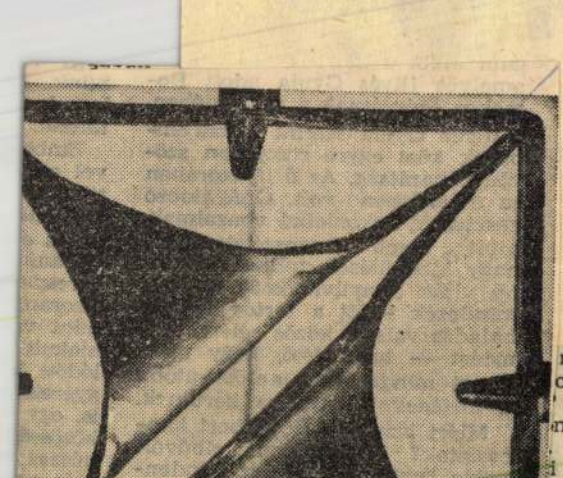

magatartás fe-
onalista-e, aki
Nem: csak azt
nalistának, aki
Elvont megál-
i alkalmazása-
lyen árnyalás,
hozzá. Szemé-
nat, közelről és
értesüléseimet
kéletesen egyet-
gyeltem: e kér-
alni annyi, mint
ltatás ódiumát.
le, . iutasítanak
a jelölt alkatod

r-elem

Lehoczky János

Megbízták Lehoczky Jánost, hogy a budapesti Hilton Szálló Domonkos udvarszentélyfalas, sétány részére 3 db. kaput, hovácsolt vasból készítsen.

----:Köztéri munkák:

Müvészet, 1977.május - 48.oldal.

Lehoczky János, iparműcsen

L: Gorka Livia

– Hír

Nérszabadság

14. E

Bp. 1977 máj. 8.

Lehoczky János kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedeztek fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit.

K.Á.: Ismét „felfedeztük" a vasat.
Vas Népe, 1976. okt. 28.

LEHOCZKY János

Vadas József: A Gresham-palota felújított Movács-oltvas Mapni.
Mlp. 2002/6. 8–9., ill.

LEHOCZKY János

O. Cs.: Rekonstruáltak a Gresham
pávás kapuit. = Nsb 2002. VI. 22.
35. ll

s of an unending pattern of
rds. On the sticks there are
med in garlands. On the
mong scallop ornamentation.
rk from c. 1780.

pierced sticks embellished
s are fastened together by a

Company, 1983

LEHOCZKI JÁNOS

IPARMŰVÉSZETI VÁLLALAT

Vengrein

MEGHÍVÓ

Az Iparművészeti Vállalat és
a Pest megyei Múzeumok Igazgatósága
meghívja Önt

LEHOCZKY JÁNOS

kovács iparművész kiállítására.

Szentendre,
Művésztelepi Galéria
Vörös Hadsereg útja 51.

Lehoczky János, kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit, – köstük fogyal helyet a művész is.

Kocsogh Ákos: Felfedezték ismét a vasat.

Keletmagyarország, Nyíregyháza, 1977. ján. 7.

Lehoczky János

Nausch Géza és Lehoczky János egyedi munkái jó példái az újat teremtő kísérletezésnek.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30. oldal.

Lehoczky János

Nausch Géza és Lehoczky János egyedi munkái jó példái az újat teremtő kísérletezésnek.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30. oldal.

Lehoczky János

Lehoczky János terverte a Helton Szálló vaskapuját. Azott látható motivum rendszer jellemzi a szentendrei Ferenczy múzeum kapuját is.

Koczogh Ákos: Maikovácsművészek.

Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Lakocsky János

Fiatal kovácsnak küldetése hitével művelni mesterségét.

Kocsogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30. oldal.

Lehoczky János

Lehoczky János-készítette a Hilton Szálló Ibolya lépcső-felidi lejáratához a tivrácsot.

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.
Müvészet, 1977. julius - 30. oldal.

Lehoczky János 1.

Amikor Sárospatakon járunk, városnézés közben vajon fölfigyelünk-e a Borostyán-szálló cégérére? S ha igen, gondolunk-e arra a mesteremberre, aki készítette? A budai várnegyedben sétálva, ugyanezt kérdezhetném az Országház utcai Amfora-bolt cégjelzéséről. Avagy megismételhetném a kőszegi könyvüzlet és legfrissebben a Garabonciás Ifjúsági Klub kör- és gömbformából konstruált modern felirata esetében. Folytathatnám az érdeklődést a visegrádi Silvanus-szálló csillárjaival, vagy akár a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum klasszicizáló belső vasajtajával. Mert tervezőjük, kivitelezőjük egy és ugyanaz: *Lehoczky János* kovács iparművész. A szerző azonossága pedig azon az egyéni tárlaton derül ki, amelynek megrendezésére nemrég került sor Szentendrén, a Művésztelepi Galériában.

Magyar Hirlap 1976/37/4

Wagner István: A mesterkovács müvészete

LEHOCZKY JÁNOS

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003
201.l.

Lehoczky János, iparmůvész

O-: Gorka Livia ...

12.

Esti Hirlap, Bp. 1977 máj. 7.

halótthoz viszont igy fordul: „Nem
halál sóhajtásai — és nem az al-
világ fájdalmai — vették körül, —
nem a háborithatatlan — egyen-

hez? Mert féltette a „helyi Goe-
theségét", „szürke eminenciási"
rangját a közéletben, sokat pana-
szolt beleszólási kényszerét a du-

Tudom, ezen a nehéz napon
egyedül kívánt lenni. Nem akart
csevegve visszaemlékezni arra a
régi, boldog szilveszterre...

Lehoczky János

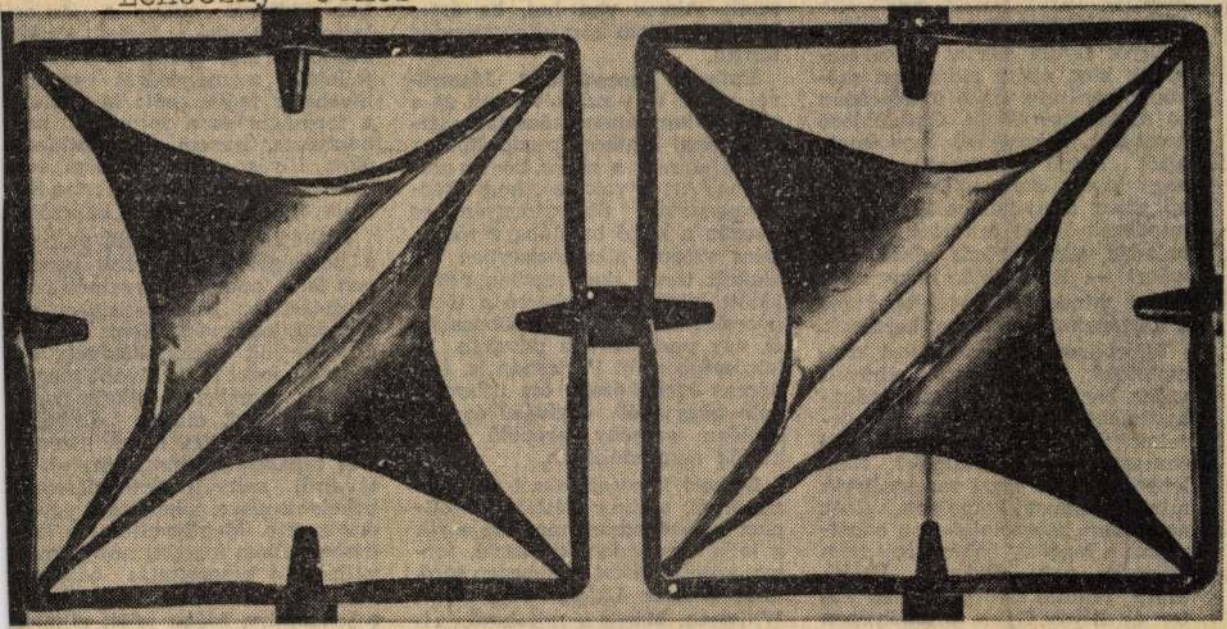

Lehoczky János: Tér-elem

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 3.

XX. évf. 1. sz. 4. lap.

1976. JANUÁR 3.

Illyés Gyula

Nem tudom. Hiába is akarnék őszintén válaszolni. Csak annyit tudok, hogy mai dolgainkról őszintén kell beszélnem. Például arról a kétrészes interjúról, amelyet Illyés Gyula adott Domokos Mátyásnak a televízióban.

Illyés Gyula szerint a mai emberek közt egyre ritkábban szövődik barátság. Az ő ifjúkorában ez másképpen volt. Önfeláldozó gesztusok, rokonlelkű vonzalmak, ajtót csapó összeszólalkozások, nagy kibékülések, tollhegyre menő viták a nyilvánosság előtt, s mindezek fölött a tartós együtthaladás valami közös célért, eszméért — igen, félő, hogy mint annyi minden, ezek is előbb-utóbb a történelmi lomtárba kerülnek.

Miért lazulnak az emberi kapcsolatok? Túlságosan elbűvölt volna bennünket az ész mindenhatóságába vetett hitünk, s az erzelmeket idejétmúlt, gyermekded ócskaságoknak tekintjük? Nem lehet, mert az igazi racionalisták mindig nagyon komolyan vették az emberi kapcsolatokat, a barátságot; a magány önkénteseit nem közöttük, nem Diderot, Petőfi, Marx, Lukács György, Veres Péter és Illyés Gyula személyében vagy társaságában kell keresnünk. Akkor van baj, ha értelem és érzelem közt ellentmondás támad.

Emberi kapcsolatok? Józserével róluk volt szó két estén át a tihanyi kert malomkőasztala mellett, majd amikor megdördült az ég és eleredt a zápor, bent, a szobában. Arról volt szó, hogy Rácegrespusztán, Simontornyán és Ozorán a költő bandába verődve, mint valami alkalomszerűen kialakult törzsi szervezetben nevelődött közösségi emberré a többi gyerekkel. Így élt nagyobbacskán is, egy pesti bérház udvarán. És közösségben élt Párizsban is, és a húszas évek közepe óta itthon, a vele nagyjából egyívású és hasonlóan szegény eredetű írók, költők nemzedékében.

Emberi kapcsolatokról volt szó akkor is, amikor kétféle költőtípust különböztetett meg. Az egyik a lelkét szabadon kiárasztó, formai kötöttségeket is nehezen tűrő, mint Kassák Lajos, vagy Walt Whitman. Másik a rejtekező, ízmek és sormetszetek kötöttségeihez idomuló alkat, a Baudelaire-é, Babitsé, József Attiláé, Szabó Lőrincé. S épp az utóbbiak jellemét, személyiségét ismerjük hívebben műveikből: küzdelmük a formával és a formáért nem béklyózta, hanem felszabadította őket. Illyés az utóbbiakkal érez közelebbi rokonságot. Mert a formateremtés is emberi kapcsolat.

Emberi kapcsolatokról volt szó a beszélgetés legforróbb perceiben is: a nemzeti magatartás feszegetésekor. Nacionalista-e, aki nemzeti jogot *véd*? Nem: csak azt nevezhetjük nacionalistának, aki nemzeti jogot *sért*. Elvont megállapítás; gyakorlati alkalmazásakor derül ki, milyen árnyalás, bővítés szükséges hozzá. Személyes tapasztalataimat, közelről és távolról szerzett értesüléseimet behelyettesítve, tökéletesen egyetértek vele. Megfigyeltem: e kérdésben állást foglalni annyi, mint vállalni a besoroltatás ódiumát. Ha egyetértesz vele, . iutasítanak a jobbszélre, hiába jelölt alkatod

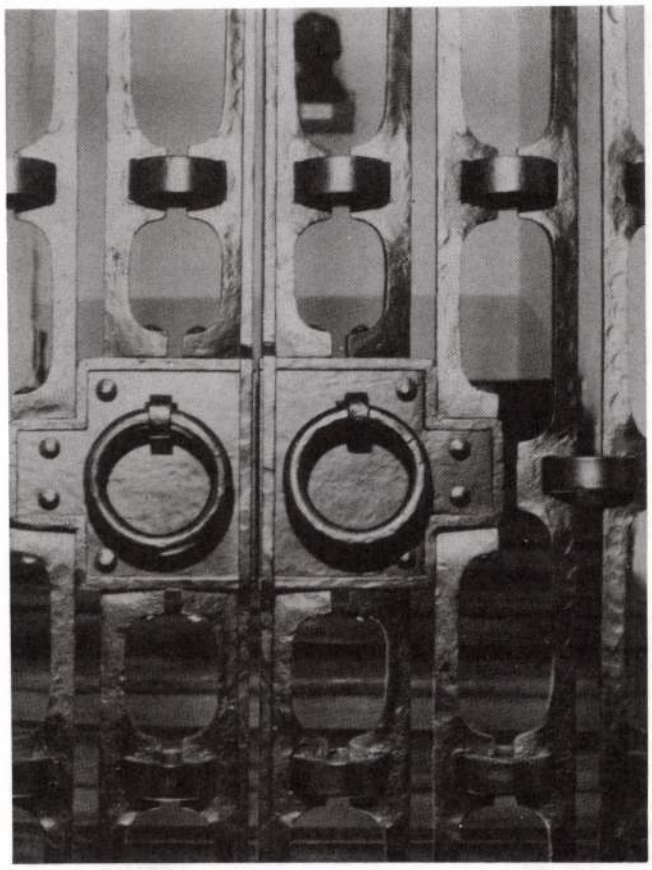

5. Lehoczky János: Szentendre, a Ferenczy Múzeum kapuja, részlet

chenyi-, a kalocsai érseki kastély 18. századi erkélyrácsa, a sümegi ferences templom szabadtéri oltárának perspektívikus rokokó zárórácsa, a vácrátóti arborétum 19. századvégi pompás kapuja, és hadd ne soroljuk tovább azokat a jelentős kovácsoltvas alkotásokat, amelyek mestereinek nevét még ma sem tudjuk. A budapesti helyzetkép ennél lényegesen kedvezőbb és a valóban kimagasló kovácsművészeti alkotások és mestereik nagyrészt ismertek.[5] Ez az itteni alapos levéltári kutatás és helyszíni szemrevételezés mellett az egykorú napi- és szaklapok bővebb közléseinek is köszönhető. A vidéki emlékanyag regisztrálása, feldolgozása Szeged kivételével[6] még várat magára, noha az alkotások mesternévhez kötése terén még itt is van tennivaló. Az azonosított alkotások között számos olyan jelentős iparművészeti színvonalú is van, amelynek elvesztése fölött már csak kesereghetünk, de meg nem történtté sajnos nem tehetjük. Az egykori királyi palotának az 1900. évi Párizsi Világkiállításon Grand Prix-vel díjazott, 75 q súlyú kovácsolt vaskapuja, Jungfer Gyula műve, vagy Forreider és Schiller attraktív rácskapuja a Bajza utcai egykori Lederer-palotából már az enyészeté, de eltűnt a pápai Esterházy-kastély — egykor aranyozott és a Tuileriák bejáratát alkotó — hatalmas kovácsoltvas főkapuja, a barokk művészi vasművesség e nagyszerű műve is, és még sok más ma már pótolhatatlan alkotás.

A mesterek monográfiájának hiánya is nagy adóssága kovácsoltvas-művességünk története kutatásának. Noha számos mester cikkterjedelmű életútja és munkássága az utóbbi egy-másfél évtizedben már kapott nyomdafestéket,[7] és ezek művészi vasművességünk helyzetképét sok tekintetben felismerhetőbbé teszik, azonban mélyreható elemzésű — igen adatgazdag, ám korántsem teljes részletességű — monográfia csupán Fazola Henrikről és Lénárdról,[8] valamint Jungfer Gyuláról[9] készült. Talán Árkay Sándor,[10] Schima A. Bandi[11] és Bieber Károly[12] életútjának felvázolása iktatható még — ha szerény terjedelműek és kevesebb adattal szolgálnak is — a jó értelemben vett monográfiák sorába. Mégis az eddig végzett kutatás és értékelés eredményeként ma már jobban ismerjük-értjük és értékelhetjük iparművészetünknek e sajátos ágát és az évtizedek, sőt olykor évszázadok köde mögül lépnek elénk a rég elfeledett mesterek és műveik. A felelős vizsgálódás nyomán tűnnek el egyre szembetűnőbben kovácsoltvas-művességünk korábbi fehér foltjai, és bontakozik ki a művészettörténet-írásunktól oly sokáig méltatlanul elhanyagolt művészeti ág archiválisadatokkal is alátámasztott története.

Jelenkori művészi vasművességünk számbavétele és értékelése napjainkban még várat magára. A két világháború között a stílusok parvenű tarkaságával munkálkodó mestereket követő nemzedék — e művesség egy-két évtizedes pangása után — a régi korok kiélt formavilágával szakítva az új irány szolgálatába szegődtek, és ki-ki többé-kevésbé egyéniségének hitelesítő levonatát plántálja művébe, és igyekszik alkotásaiban a társadalom új igényét kifejezni. A két világháború között működött vasművesek, Sima Sándor aranykoszorús műlakatos és Bieber Károly Munkácsy-díjjal is elismert mester még aktívan munkálkodott a századunk 50-es éveinek vége felé ismét polgárjogot nyert művészi kovácsolás terén. Ők indították útjára azt az új vasműves generációt, amelyik a múlt mívességét mai vasművészetünkbe menti át, ám azt új elvekkel, új technikával párosítva korunk gondoltavilágát fejezik ki alkotásaik tartalmában és formájában egyaránt. Mai ko-

6. Lehoczky János: Corvin tér 8., kandeláber

1. Pölöskei József: Az Arany Sas patika-múzeum cégére

vességünkről alkotott kép lényegesen gazdagodott, és több olyan mesternév vált ismertté, melyeket a közénk állt évtizedek kitöröltek emlékezetünkből. A több ezer azonosított és ezekből sokszáz kvalitásos művészi kovácsolású munka mesterét megismertük, de csaknem ugyanennyi művészi

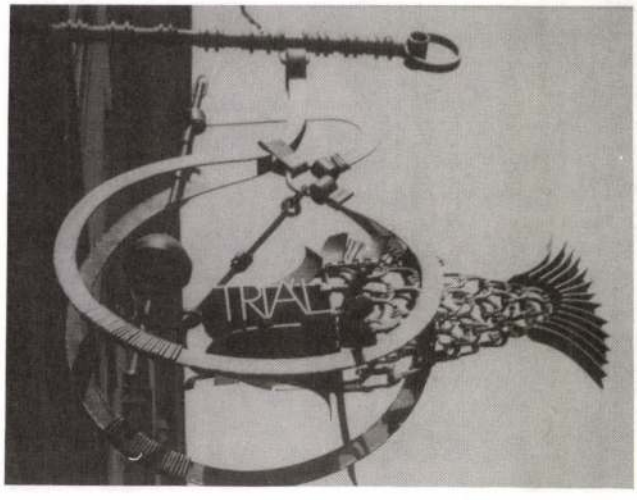

2. Pölöskei József: Triál bolt cégére

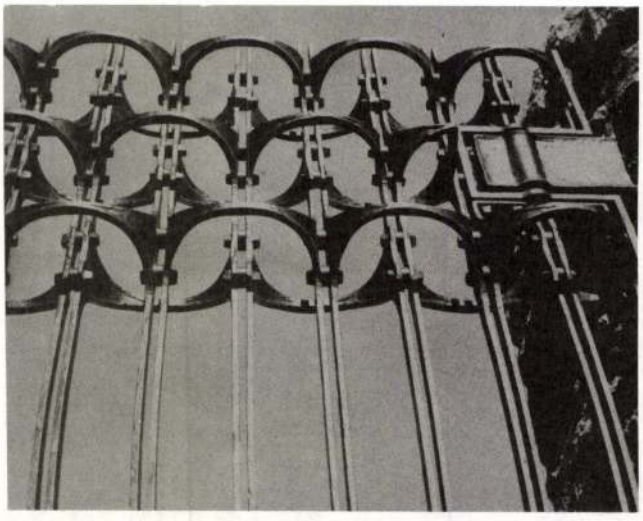

3. Lehoczky János: Hilton szálló, a domonkos udvart lezáró rács részlete

színvonalú alkotás mai napig is azonosítatlan, márpedig e művesség szintézisének, egységes egészbe foglalásának elvégzése alapvető követelmény, elengedhetetlen feltétele a magyarországi művészi kovácsolás apró részletekre is kiterjedő pontos feltárásának. Sajnos nem ismerjük olyan kiemelkedő műveknek az alkotóját, mint pl. a tihanyi apátsági templom szentélyrácsa, a pécsi Káptalani Levéltár alatti püspöki-kanonoki sírbolt nemesveretű kovácsoltvas ajtaja, a tatai Nepomuki-híd rokokó vasrácsa, a pécsi egykori pálos kolostor barokk kapuja, a gödöllői Grassalkovich-, a nagycenki Szé-

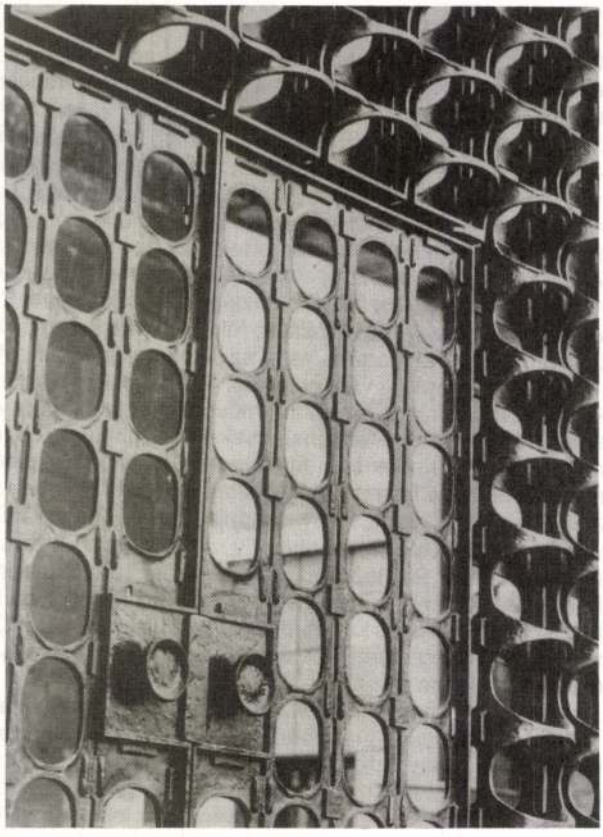

4. Lehoczky János: A Dunaújvárosi Vasmű kapuja, részlet

Lehoczky János
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1980
11
Tiszatáj

1021

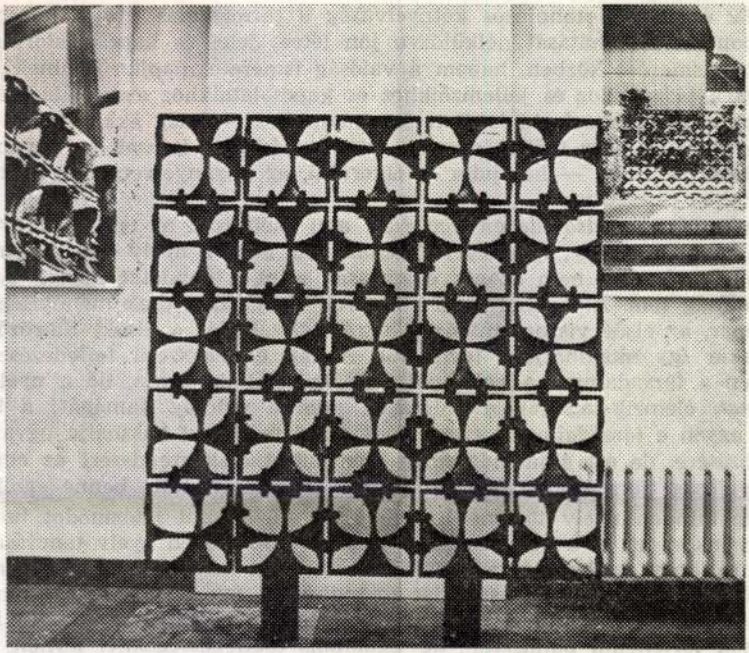

LEHOCZKY JÁNOS KOVÁCSOLTVAS KAPUJA

de meg a *mert* egy-egy viszonyfajtával. Ezzel szemben a
a *but* meg a *because* ugyanannak a beszélőnek már
egy-egy viszony jelölője, hanem az *asztal*-é meg a *szé*
mert-é. Ez érthető: a tanulásos kétnyelvűség a termé
annak spontaneizáló hatását nélkülözve jön létre; jele
valóság megismerése közben, hanem a valóság ismeret
s így nem a tárgyakhoz és jellemzőikhez és kapcsolata
lenül, hanem a róluk már kialakított fogalmainkhoz; —
nevükhöz nem. (Az egy időben divatos „direkt módszer" is csak az anyanyelvi nevekhez rögzülést tudta — ha tudta — elkerülni, az anyanyelven már rögzült fogalmakat aligha.)

Tudjuk már: az *első idegen nyelv* az, ami ráébreszti az egyént a nyelvnek (s benne az anyanyelvnek) „nyelvségére", tehát arra, hogy a nyelv meg a benne tükröződő gondolat éppúgy nem azonos egymással, mint a gondolat meg a benne tükröződő valóság sem. A további idegen nyelvek elsajátítása csak mennyiségi továbbhaladás már, az elsőé viszont minőségi ugrás: elszakadás a direkt tükröződés téves elvétől, akár így mondhatjuk: tévhitétől. Annak élményszerű felfedezése, hogy a nyelvekben a társadalmak a *valóságot* elemzik-tagolják ugyan, de a nyelvekben a *társadalmak* elemzik-tagolják a valóságot, nem a valóság önmagát; a beszédben pedig az egyén e *társadalmilag szentesített* eszközrendszert használja ugyan a valóság tükrözésére, de ezt a társadalmilag szentesített eszközrendszert *az egyén* használja a valóság tükrözésére, azaz szubjektív gondolatait teszi benne érzékelhetővé.

Persze minden nyelv történetileg kialakult társadalmi látásmódot hordoz. Ám anyanyelvünkön ezt nem vesszük észre; csak az első idegen nyelv tanulásakor döbbennünk rá, hogy azt használva annak a szemüvegét kell mindig feltennünk, annak fogalomalkotás- és gondolkodásmódját (mondhatjuk így is: annak színtorzításmódját) kell magunkévá tenni. S ez a „természetes" nyelvekben különféle irányú és arányú, sok történelmi ballaszttal, de legalábbis esetlegességekkel terhelt. Az adott nyelv jellemző jegyei így — bármelyik is az „első idegen" — könnyen elfedik „a"

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 887-748, 340-726

1975 OKT 9

MAGYAR NEMZET

Lehocky János, tűzikovácsoló
iparművész

Lehocky János tűzikovácsoló iparművész munkáiból kiállítás nyílik meg a Csepel Művek Munkásotthonában október 14-én.

#

Moszkvában bemutatták Dmitrij Sosztakovics utolsó művét, brácsára és zongorára írt szonátáját, amelyet kórház-

Lehoczky János

Ferencz Noémi dij 1994

dó részletezése „D"

élyi
osító) szám: | | – | | | | | | – | | | | |

ám: | | | | | | | | | – | | – | | |

erület (kerekítés nélkül)

Művelési ág és aranykorona értéke						
szántó m^2	ak.	kert, szőlő, gyümölcsös m^2	ak.	gyep, nádas m^2	ak.	Összesen m^2

orona-ek	Átlagos kat. tiszta jöv. (c)	Aranykoronánként fizetendő évi adó (Ft) (d)	Megállapított adó (forintban kifejezve) (e)

Terület	Mentesség lejáratának	Levonandó adó

LEHOCZKY JÁNOS

Palotánk új kapuja

Tágas, világos műhely Szentendrén. Kalapácsok, jókora üllő, a sarokban tűz lobog. A kovácsműhely közepén pedig ott áll a hatalmas kovácsoltvas kapu egyik szárnya. *Lehoczky János* kovács iparművész azt mondja, hogy bár akaratlanul, de szinte a műhelyhez tervezték a kaput. Ha egy kurta arasszal magasabb, már nem fér be a hat méter magas térbe.

A várbéli Szent György tér Kolduskapunak mondott átjárójába viszont éppen megfelelő lesz. Ugyanis oda tervezte két kitűnő építész, *Vadász György* és fia, *Vadász Bence*. Két évvel ezelőtt vetődött föl először a gondolat, hogy ideje volna a budai vár galériáknak otthont adó palotaszárnyát lezárni. Ez idáig egyetlen nem zárható bejárója volt a térségnek a Kolduskapu. Hosszas huzavona, eredménytelen és sikertelen pályázatok után nyerte el végül is e terv a közel negyventagú, szakértő bírálóbizottság egyöntetű tetszését.

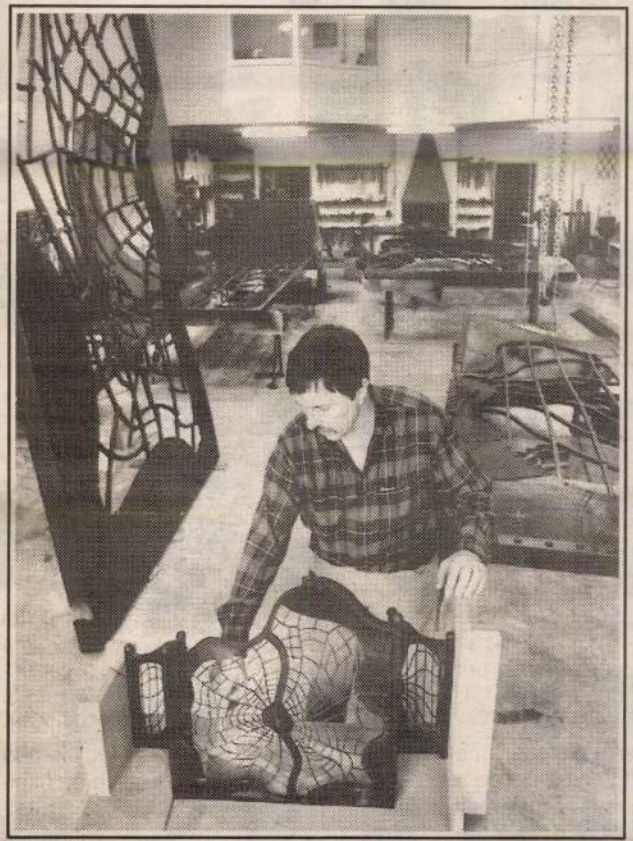

Hagyományos eljárással, lyukasztással, a vas átfűzésével és szegecseléssel készült, vagyis a kovács mesterségének legősibb hagyományaihoz igazodott. Középkori várkapuk készültek ilyen technikával. Ugyanakkor a kapu olyan, mint valami természet alkotta csipke, gigantikus, de rezzenetlen, a város térképét formázó pókháló.

Leginkább neoszecessziósnak lehetne mondani, de Vadász Bence szerint nem igazán érdemes. Próbálkozhattak volna az eredeti, Hausmann Alajos-stílussal, de a végeredmény úgysem lett volna hibátlan. Lehetett volna a kapu modern, ám az nem illett volna a környezethez. Ilyen lett. Se nem pókháló, se nem térkép – esetleg mindkettő. Fejtse meg a szemlélő, ha gondolkodásra érdemesnek tartja. Mint ahogyan elgondolkodtató lesz *Kő Pál* madara is, amely a kapu fölső keretén fog ülni. Kicsi, szomorú madár lesz, éppen ellentéte a kardot markolászó, büszke turulnak.

Illisz L. László
Manek Attila felvétele

MI ÚJSÁG?

Nagy Tamás

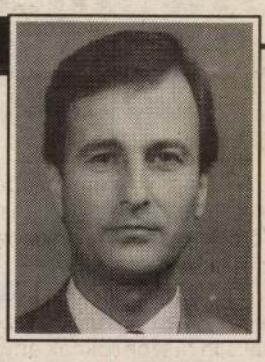

– Elérkeztünk a választási programunk megalkotásának finisébe – mondja lapunknak *Nagy Tamás* országgyűlési képviselő, az Agrárszövet-

HIRDETÉS

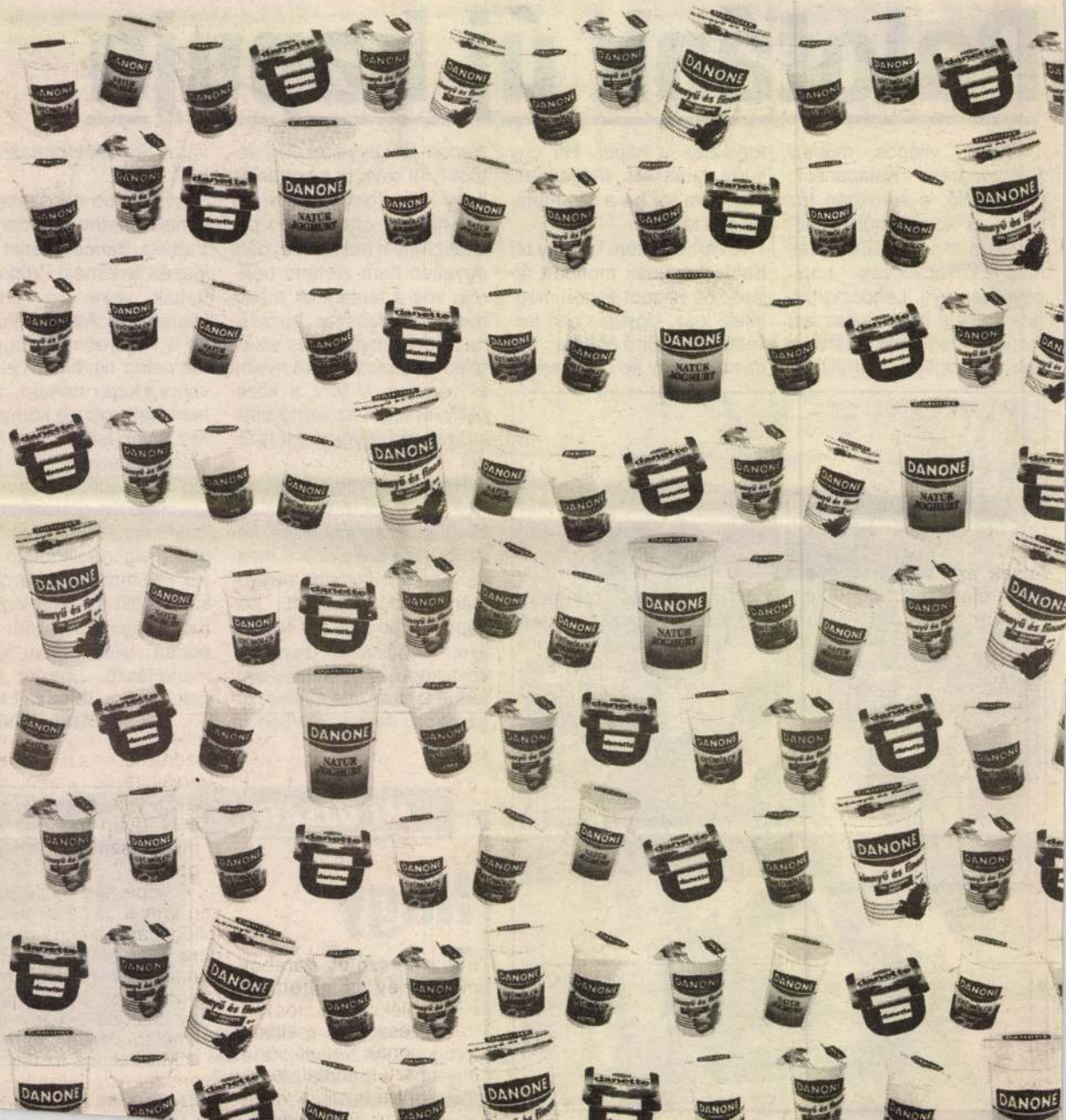

Harmadik évfolyam, 5. szám A Magyar Kulturális Kamara lapja 1994.

MAGYAR KULTÚRA

ÉRTÉKEK, FORRÁSOK, ESZKÖZÖK ÉS LEHETŐSÉGEK A KULTÚRÁBAN

A PÁRIZSI MAGYAR INTÉZET

Azt az épületet, hangzatosabb megfogalmazás szerint palotát, amelyben a Párizsi Magyar Intézet ma található, a nyolcvanas évek elején vette meg a Magyar Állam, s jelenlegi rendeltetésének 1986 decemberében adták át. Hatszintes, valóban szép, a XVIII. század végén épült polgárház ez Párizs egyik kulturális szempontból is legexponáltabb, nagyforgalmú kerületében, a Luxemburg-park egyik sarkánál, közel a nagy egyetemi karokhoz, színházakhoz, a Képzőművészeti Főiskolához, számos galériához, kiadóhivatalhoz és könyvkereskedéshez. Gyönyörű kovácsoltvas kapuján (*Lehoczky János* műve), melyet 1993 januárjában emeltek be a helyére, aranybetűs *INSTITUT HONGROIS* felirata, mely a hivalkodás látszatát is kelthetné, szándéka szerint inkább azt sugallja: ez egy

mindenki előtt nyitva álló közintézmény,

művelődési hely, amelynek kapuja éppen nem elhatárolni akar, hanem műalkotásként besimulni az utca és a város képébe.

A Magyar Intézet azonban még a húszas években született, s különböző helyeken igyekezett az egyes korszakok itteni és hazai elvárásainak megfelelően sajátos misszióját betölteni. Mielőtt azonban az itt következő oldalakon megkísérelnénk röviden, *összefoglaló és tájékoztató jelleggel* bemutatni feladatait és tevékenységi köreit, nem árt talán emlékeztetni arra a gyakran hangoztatott megállapításra, amelyre az ilyen intézmények meghatározásával kapcsolatban szoktak figyelmeztetni, és amely így ennek a bemutatásnak is mottója lehetne: kulturális intézet, közelebbről külföldön működő nemzeti kulturális intézet *általában véve* nem létezik, konkrét tevékenységére nézve csak *adott országnak adott országban* működő intézete van. Közös vonás legfeljebb annyi fedezhető fel bennük, hogy valamennyi az általa képviselt ország és kultúra helyes arculatának a kialakításán és karbantartásán munkálkodik.

Számos ország tart fenn ilyen intézeteket, melyek közül az angol *(British Council)*, a francia *(Aliance française és Institut français)* és a német *(Goethe Institut)* intézetek hatalmas, szinte az egész világra kiterjedő hálózatokat alkotnak. Egy példa: a német hálózat jelenleg 160 intézetet működtet, 2500 teljes állású munkatárssal és mintegy 320 millió márkás éves költségvetéssel. Ezek után a valóságos kultúrbirodalmak után, amelyek természetesen mind gazdasági hatalmakat is képviselnek, az olasz, újabban a spanyol és portugál hálózatok következnek sorban (30-50 intézet a világban).

Magyar Intézet jelenleg tizennégy található, elsősorban Európában. Ezek közül a bécsi és a berlini a legrégibbek (1923—24), őket időrendben a római és a párizsi követi (1927). A második világháború után főként Kelet-Európában nyíltak meg újabbak (Szófia, Varsó, Prága, Pozsony, Moszkva), végül Helsinkiben, Stuttgartban és Bukarestben is létesült kulturális kirendeltség. Európán kívül tulajdonképpen csak Új-Delhiben van ilyen (1978 óta), a másik, a kairói csupán „hivatal".

A Magyar Intézet bejárata

A párizsi tehát 1927 óta létezik, előbb csak mint *Centre d'Études hongrois*, s eredetileg annak a Collégium Hungaricum-láncnak az egyik szeme lett volna, amelyet *Klebelsberg Kunó* minisztersége idején építettek ki, azzal a rendeltetéssel, hogy európai nagyvárosokban magyar szellemi, tudományos és kulturális műhelyeknek adjon otthont. Létrehozásukban volt azonban egy másik fontos körülmény is, nevezetesen: Magyarországnak a két világháború között

elemi érdeke fűződött

ahhoz, hogy megpróbáljon valamiképpen kitörni a Trianon okozta elszigeteltségből, pontosabban hogy megpróbálja megszüntetni azokat a propagandisztikus okokat, amelyek a századeleji, számunkra igen kedvezőtlen közvélemény kialakításában szerepet játszottak.

Ez év júniusában a Magyar Intézetben, egy tudományos tanácskozás keretében, mely a franciaországi tankönyvek magyarságképével foglalkozott, a résztvevők közül többen is, köztük *francia kutatók is rámutattak azokra a hiányosságokra és tendenciózus torzításokra*, melyeknek következtében a magyarok a francia iskolások előtt századunk első felében (nagyjából 1956-ig) csak mint „a hunokkal rokon ázsiai sárga faj" jelentek meg. *René Gonnard* 1908-ban azt írja *La Hongrie au XXe siècle* című gazdasági és társadalmi kézikönyvének bevezetőjében, hogy „Magyarországot nagyon rosszul ismerik Európában, a magyarok joggal panaszkodnak emiatt. Annál is inkább, mert ellenfeleik rendre kihasználják az európai közvéleménynek ezt a tudatlanságát. Franciaországban még művelt embereknek is csak nagyon halvány fogalmuk van Magyarországról..."

Aurélien Sauvageot professzor, aki az első francia—magyar és magyar—francia nagyszótár szerkesztője volt, s aki a franciák közül talán legjobban ismerte a magyar nyelvet és civilizációt, nemrég nálunk is megjelent emlékirataiban megemlíti, hogy 1923-ban, amikor először

Budapestre készült, a tankönyvekben csak a „mongol eredet"-ről lehetett olvasni, ugyanakkor a magyar nyelvről, annak eredetéről semmit sem lehetett azokból megtudni. Ezzel szemben egy másik tankönyv az *hongrois* szót még 1964-es kiadásában is az „emberevő" vagy „vadember" jelentésű *ogre*-ral hozza etimológiai kapcsolatba: ennek a tudományos alapja annyi, mintha valaki a *magyar* szót az *agyar*ból származtatná, melynek alapján akár azt is hihetné, hogy a magyarok nem lovon, hanem elefánton jöttek be a Kárpát-medencébe...

Egyszóval a századeleji negatív, helyenként

karikatúrára emlékeztető magyarságkép

erősen közrejátszott abban, hogy — mintegy azt korrigálandó — a magyar intézetek megszülettek. És *bár imázsuk sokat javult*, illetve tisztult az elmúlt évtizedek során, az azért ma sem állítható, hogy kielégítő lenne, s valószínűleg még sokáig nem lesz az. Ennek egyik oka nyilván az, hogy a magyar kultúra nem az egyetlen, amely úgymond sorbanáll Párizsban az elismertségért. Számos kis és közepes nagyságú ország és kultúra teszi még ugyanezt, a francia közönség befogadó képessége pedig — még ha csak valóban érdeklődőket, szellemileg nyitottakat számítjuk is ide — akkor is éppúgy véges, mint bármely más érdeklődő közönségé. A *jövő szempontjából fontos tehát*, hogy az a kevés információ, amelyet be tudunk vinni az itteni köztudatba, pontos, helytálló és kellőképpen fajsúlyos legyen. Ha ugyanis valaki egyszer úgy érzi, hogy „becsapták", olyasmit akartak elhitetni vele, ami nem állja meg a helyét, vagy olyasmit próbáltak értékként elfogadtatni vele, ami nem illik bele az itteni értékrendbe, annak a szemében sokáig, ha nem véglegesen hitelét vesztett lesz az a tevékenység, amelyet a Magyar Intézet folytat.

És itt térnénk vissza az elején mondottakhoz, vagyis hogy egy kulturális intézet tevékenysége csakis mint adott ország adott országban kifejtett tevékenysége fogható fel. Franciaországnál maradva mint befogadó országnál, nem kell különösebben bizonygatni, hogy például a Goethe-Intézet vagy a British Council nem ugyanazzal a feladattal néz szembe, mint a Magyar Intézet. A gazdaságilag nagyhatalmi helyzetben lévő országok a hangsúlyt a nyelvoktatásra helyezik. Ez nemcsak az illető intézetek számára előnyös (végül is a cél nem az, hogy egy intézmény tevékenysége révén önfinanszírozóvá váljon, vagy legalábbis minél jobban el tudja magát tartani, bár ez sem mellékes a kulturális mecenatúra szempontjából ínséges időkben), hanem az egész ország és kultúra számára, amelyet képvisel. Sokszor bebizonyosodott már, hogy aki egy nyelv iránt érdeklődik, nem érzéketlen az azt beszélő ország iránt sem: el akar oda menni, jobban, valódi értéke szerint meg akarja ismerni, potenciális vásárló lesz, aki azonban magát is el akarja adni alkalomadtán a nyelvterület munkaerőpiacán.

A magyar nyelv ebben a versengésben *köztudottan szerény helyet* foglal el. A Magyar Intézetben a célirányos propaganda ellenére sem sikerült a tanulók létszámát nyolcvan fölé emelni. Ebben csak az a vigasztaló, hogy az intézet infrastrukturálisan amúgy sem igen tudna nagyobb tömeget befogadni. A hangsúly tehát nálunk egy másik funkció,

az informálódási igények kielégítésének

irányába tolódik el. A könyvtárak és általában dokumentációs központok iránti kereslet egyébként mindenhol megnőtt. Az embereknek egyre kevésbé van alkalmuk adott napon és adott órában felkeresni egy intézetet, szívesebben veszik, ha akkor jöhetnek be, amikor éppen tudnak, s a könyvtárban meg is találják, amit keresnek. Ehhez természetesen megfelelően felszerelt és az esti órákban is nyitva tartó, ráadásul kölcsönzésre is berendezkedett intézményre van szükség. A Magyar Intézet könyvtárában jelenleg mintegy hétezer kötetnyi könyv, hetven újság és folyóirat, valamint néhány száz hanglemez és videófelvétel várja az olvasókat.

Magyar *nyelvtanítás és könyvtár* azonban nemcsak a Magyar Intézetben van, hanem Párizsban és Franciaországban még számos helyen, elsősorban egyetemeken: a III. sz. Párizsi Egyetemen *(Centre Interuniversitaire d'Etudes Hongroises, röviden CIEH)*, a Keleti Nyelvek Főiskoláján *(INALCO)*, valamint Bordeaux-ban, Lille-ben és Strasbourg-ban hivatalos (államközi) egyezmény keretében, ezen kívül nem hivatalosan még más városokban is. A lektorok tevékenységének összehangolása, a *CIEH*-sal karöltve, szintén a Párizsi Magyar Intézet feladatai közé tartozik. Az egyes *művészeti ágak* rendszeres megjelenítése már jóval bonyolultabb és vitatottabb kérdés. Lehet-e egyáltalán „labdába rúgni" egy kulturális túlkínálattól roskadozó metropoliszban? Nemrégiben egyszer egy magyar művész intézetbeli kiállítása megnyitóján kevesellte az egybegyűlt hatvan-hetven embert. Akkor az itteni *Pesti műsor*-ban, vagyis a *Pariscope*-ban együtt megszámoltuk, hogy azon a napon Párizsban 480 kiállítás volt éppen látható, abból 70 azon a héten nyílott meg.

Hagyományosan *két nézet szokott ütközni* annak a kérdésnek a megvitatása során, hogy mikor járunk el helyesen a művészeti programok tervezése terén: akkor, ha olyan alkotásokat mutatunk be, anelyek az itteni ízlésnek megfelelnek, vagy ha a saját ízlésünket próbáljuk érvényre juttatni?

Olyan műveket idehozni, amilyenek Párizsban számos más helyen is megtalálhatók, valóban nem nagyon érdemes, még színvonalas alkotások esetében sem, mert ez esetben a specifikus missziójú kulturális intézetből egyszerű ügynökség, közvetítő tucathivatal lesz. *A különlegesség* (amely nem feltétlenül különállóság) minden párizsi nemzeti intézet eszményképe, van azonban valami, ami ennél is fontosabb: *a színvonal*. A maga nemében minden műnek, előadóművésznek vagy rendezvénynek európai mércével is

magas színvonalúnak kell lennie,

mert az elkényeztetett, értő közönség a *déja vu-t* még csak megbocsátja, ám a jelentéktelent soha. Hogy néhány példát is említsünk: az utóbbi egy évben bemutatott intézetbeli kiállítások közül jelentős, pozitív visszhangot kiváltó volt a *Terra-csoport* kerámiái, a nemzetközi elektrografikai tárlat, a *Szent István Társulat* könyv- és egyházművészeti kiállítása, a magyarországi várak és kastélyok makettjei, a naiv festők, a Kossuth-emlékkiállítás, a *Post-Mail-Art* kiállítás és a *Hungarica*, vagyis tíz kortárs magyar festőművész együttes bemutatkozása.

Amint ebből a felsorolásból is látható, a Párizsi Magyar Intézet jelenleg *a csoportok, jelenségek vagy tendenciák* pártolását előbbre tartja az egyéni teljesítmények menedzselésénél. Nem pusztán azért, mert egy-egy művész kiválasztása (a nagyon sok jó közül) a szubjektív preferálás vádját hordozza magában, hanem inkább mert olyan kiállításcímnek, mint *A mai magyar kerámia, A mai magyar grafika* avagy *A mai magyar zománcművészet*, azon túl, hogy egyszerre több művésznek biztosít kiállítási lehetőséget, nagyobb figyelemkeltő hatása is van.

Nem hallgatható el azonban, hogy egy intézeti rendezvény soha nem érhet el olyan sikert, mint az, amelyre egy francia fennhatóságú helyen, galériában, színházban, moziban vagy hangversenyteremben kerül sor. Csakhogy míg az egyes művész, ha valamilyen módon bejut ezekre a helyekre, általában csak magát képviseli, magyarul csak a saját bőrét viszi vásárra, addig egy kulturális intézet, ha bejuttat valamit ugyanezekre a helyekre, azért mintegy *állami vagy nemzeti garanciát* vállal. Ha egy ilyen produkció bukik, azzal egy darab nemzeti kultúra vallott kudarcot. Ezt különösen itt, Franciaországban gondolják így. Ennyit tehát a felelősségről.

Mindez ellenkezőleg, azaz jobban is elsülhet. Ha a maga bőrét vásárra vivő művész egyéni akciója révén sikert arat, abból általában

a nemzeti kulturális arculat

is részesedik: ez is francia specialitás. Egy sikeresnek ígérkező rendezvényre rendszerint meghívják a kulturális tanácsost vagy az intézetigazgatót, hogy jelenlétével mintegy legitimálja az eseményt, emelje annak a rangját a meghívottak szemében.

Lehéczky Kálmán M.D.K.

Sávoly Pál tervező munkatársa az Erzsébet-híd újjáépítésénél

Magyar Építőművészet 1965/1. 60-66.l.

LEHOCZKI Károly (1957)
140. Balkán futourist, 1988
Balkan futourist
xerox, 41x29 cm
j.b.l. Lehoczki – ny.n.
ltsz.: xy 88.134

+ kópia

A változás jelei : Plakátok 1988-199(
: Magyar Nemzeti Galéria,1990.nov.14.
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin.
Bp., MNG, 1990 20.

141. Fekete lyuk – Kelet-európai szórakoztatóipari centrum, 1987
Black Hole – East European Entertainment Centre
offset, 30x42 cm
j.b.l. gr.: Lehocki Károly – ny.n.
ltsz.: xy 89.372

4 kópia

142. Balkan Futourist concert, 1987
Balkan Futourist concert
offset, 40x28 cm
j.j.l. '87 Lehoczki K. – ny.n.
ltsz.: xy 89.371

+ kópia

LEHOCZKI Károly
289. Balkán Futourist és a 2. műsor, 1987
offset, 55x38 cm
j.jl. Lehoczki ny.n.
ltsz.: 88.200

+ lejz

A változás jelei : Plakátok, 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin, Bp. : MNG, 1990 25

M.D.K.

Lehotzky Kornél ujságkihordó

Palakőre festette Simon Böske portréját s elküldte Miss Európának azzal a megjegyzéssel, hogy nem tanult festeni, magától tanulta meg azt amit tud. A festmény repr.-ját bemutatja a lap a„Simon Böske emlékkönyve" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1929. márc. 24-30, XIX. évf. 13. sz. 34. lap.

Lehoczky Krisztina

LEHOCZKY KRISZTINA
festményeiből rendeznek tárlatot szeptember 16-án, szerda este hat órától a Tölgyfa Galériában (Budapest II., Henger u. 2.).

Magyar Nemzet 1992. 09. 14

Jahre lang war er sogar

Geboren in Kaschau /K
Kind einer evangelisch-lu
siedelten im 16. Jahrhund
über. Sein Vater war ein
Eisenwaren stand an der S
des Domes von Kaschau. Di
dann lernte er in den lut
perjes, Prešov/ und Preßb
sprache war Deutsch, er p
Die ungarischen Sprachken
Literatur- und Sprachpfl
lernte natürlich auch Lat
Englisch und Französisch.
Pest und setzte in Wien f

Lehóczky Mihály M.D.K.

Munkái a kiállitáson

Sass Ervin: Elgondolkaoztató kiállitás
A pedagógusok képzőművészeti tárlata Békéscsabán.
Békésmegyei N épujság, január 14.

Lehoczky Ödön épitész

Komárom megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás, Tatabánya, repr.

~~Belsőberendezés: Körner József~~

~~Tervezés: 1961~~

~~Épités: 1962-64~~

8.1.

Lehoczky Ödön

Pernye Edit: Kórház, Tatabánya. Építészek: Rimanóczy Jenő, Lehoczky Ödön, belsőépitész Kiráły József, statikus dr. Ruzicska Béla, út- és tereprendezés: Réz Dezsőné, parkositás: Tassi Ilona. - Tervismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 12-15.l.

Lehoczky Ödön

Lehoczky Ödön

eikke:

~~az alábbi pályázaton megvételben részesült csánd terv egyik szerzője~~

Lehoczky Ödön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

Lehoczky Ödön

terve: Kőjál pékháza, Tatabánya.

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása,
Budapest, 1972

171

Lehoczky Ödön

építészmérnök, okleveleit 1960-ban nyerte el. Tervei: a Zim kecskeméti gyártócsarnoka.

Ipartervezés. Fiatal tervezők kiállítása. Budapest, 1972

161

Lehoczki Ödön, építész

Egyik tervező –

↓

Egyszerre épül

(patents): Lakóház, iskola, üzlet és mozi 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 15.

Lehoczky Ödön

A.L.: Kontakta alkatrészgyár, Szentes. - Építészek: Arnóth Lajos és Vörösmarty Kálmán. Munkatárs: Lehoczky Ödön; 5,6,7,8.sz. épület terveszője: Zaingor Ádám. Statika: Ivits Iván és Papp Béla, épületgépészet: Simon György és Szövérffy Pál. /Ismertetés/

Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 13-17. l.

Lehoczky Ödön

az alábbi pályázaton 40.000 forintos megvételben részesült 4. sz. pályamű egyik szerzője.

Bakos Béla: Gyógyfürdőszállók és gyógyfürdők tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 7-14. l.

Lehoczky Ödön

A 6. sorszámú terv/épitészek: Gulyás Zoltán, Rimanóczy Jenő, Lehoczky Ödön, Ványai Róbert/ az alábbi pályázaton IV. dijat nyert /ismertetés, képpel/:

Városy Péter: A szolnoki területi vezető egészségügyi központ tervpályázata, 1970.
Magyar Épitőművészet, 1971. 1.sz. 8-16. l.

Lehoczky Ödön

L(ehoczky) Ö(dön): Komárom megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás (terve), Tatabánya (Lehoczky Ödön építész) – Magyar Építőművészet, 1966. 15. évf. 6.n., 8.l. – Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

LEHOCZKY ORSOLYA

ÚJ MŰVÉSZET

1999/szept.

34.o.

1198. ELEK ARTUR –

Kedves Barátom,

nehogy rosszra magyarázz
magyarázata: nagyon sok volt
megírnom, ide is, oda is sokf
a munkából kirángatni. Mostan
szívesen, sőt örömest is. Nem
séget annak, a mit megírok, d
egy-egy darabom, t. ~~i. egy-e~~
ra szakadozva is, valaho
ból. S ez megvígasztal

Az Art'éria Galéria
Kultúrális Egyesület
meghívja Önt a

Lehóczky Krisztina
&
Farkas Ádám

kiállítására
melyet

Bodonyi Emőke
művészet történész

az Art'éria Galériában
(Szentendre, Városház tér 1)
1998. április 30-án 17-kor
nyit meg.

A kiállítás megtekinthető 1998. május 10-ig
hétfő kivételével

A Tölgyfa Galéria
tisztelettel meghívja Önt

LEHOCZKY KRISZTINA
festőművész

kiállításának megnyitójára
1998. szeptember 16-án
szerdán 18 órára.

A kiállítást megnyitja
Keserü Ilona
festőművész

TÖLGYFA
galéria

1027 Budapest, II. Henger u. 2.

A kiállítás megtekinthető
1998. október 2-ig, munkanapokon 10-18-ig.

Az

art•éria galéria

meghívja Önt

LEHOCZKY KRISZTINA

tárlatára.

A kiállítás
2000. április 7-én,
pénteken, 17 órakor nyílik.

A kiállítás 2000. április 16-ig
megtekinthető.
2000 Szentendre, Városház tér 1.
Tel.: (26) 310 111 • (20) 9535 034
A kiállítást a Prime Oktatóház
támogatja.

Új MÙvészet Şzerkesztősége
SINKOVITS PETER
főszerkesztő úr
Budapest
Báthori u. 10.
1054

Ki mint véd, úgy adat! To save & Protect!

Szerkesztette: Hollauer Tibor; **Tördelőszerkesztő:** Varga Szabolcs;
Kiadja a Montana Rt.; **Felelős kiadó:** Montana Rt., Koródi Bálint vezérigazgató;
Borítóterv: Color Plus; **Nyomdai előkészítés:** Place Art Stúdió;
Nyomás: Press GT Kft.; **Felelős vezető:** Halas János műszaki igazgató;
Angol fordítás: Pálvölgyi Nóra, Szűcs Imre;

Editor: Tibor Hollauer; **Designer:** Szabolcs Varga; **Published by** Montana Inc.;
Responsible Publisher: Montana Inc., Bálint Koródi, CEO;
Cover design: Color Plus; **Prepared for printing** by Place Art Studio.;
Technical Director: János Halas; **English translation:** Nóra Pálvölgyi, Imre Szűcs;

Karikatúristák:		**Cartoons by:**
Balogh Lajos		Lajos Balogh
Baráth József		József Baráth
Békési Joe		Joe Békési
Bene Erzsébet		Erzsébet Bene
Dallos Jenő		Jenő Dallos
Dluhopolszky László		László Dluhopolszky
Dunai Imre		Imre Dunai
Fábry János		János Fábry
Földes Vilmos		Vilmos Földes
Jelenszky László		László Jelenszky
Jeney Klára		Klára Jeney
Kaján Tibor		Tibor Kaján
Kertész László		László Kertész
Lehoczki Károly		Károly Lehoczki
Molnár A. József		József A. Molnár
Nemes Zoltán		Zoltán Nemes
Őszi Zoltán		Zoltán Őszi
Rák Béla		Béla Rák
Sajdik Ferenc		Ferenc Sajdik
Szmodis Imre		Imre Szmodis

LEHOCZKI Károly

szereplős marad, sőt bővülni fog, ezért az árak drasztikus emelkedése sem várható. Mi például még azt sem döntöttük el, hogy a lehívott adat mennyi-

addig mi a telefoniában még legalább két évig tétlenségre vagyunk kárhoztatva. Arra pedig, hogy mi is tőkeerősek vagyunk, csak annyit mondanék, hogy a

piacról így talán nem szorul ki a TVNET sem. A Matáv terjeszkedése Börcsök Zoltán szerint egyébként logikus, bármilyen etikátlannak hat is. Ha ugyanis hagynák terjeszkedni a kábeltévé-vállalatokat, a telefonos koncesszió lejárta után azok könnyen aláígérhetnének a Matáv-tarifáknak, és rövid idő alatt hatalmas szeletet kanyaríthatnának ki a piaci tortából. Azzal, hogy a Matáv beruház a kábeltévé-hálózatokba, előremenekül, és még nagyobb részesedést hasít ki.

D. M.

A csillagpontos kábeltévé-hálózat azt jelenti, hogy egy helyi alközpontot minden lakással külön-külön összekötnek. Így egyrészt lehetővé válik, hogy minden lakó más kábeltévés csomagot válasszon, másrészt a kétirányú kommunikáció feltételei is adottak lesznek. Ez elengedhetetlen az internetezéshez, hiszen a világháló használóinál nemcsak érkező, de kimenő információval is számolni kell (elektromos levelek, adatkérés stb. esetén). A hagyományos rendszer minderre nem alkalmas.

Tárgyalások a János-hegyi kilátóról

MUNKATÁRSUNKTÓL

A XII. kerületi önkormányzat legutóbbi képviselő-testületi ülésén a kerületatyák egyebek mellett tárgyaltak a János-hegyi kilátó sorsáról is. A döntés értelmében a városrészben található, de a fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő kilátó állagának megóvásáról és működtetéséről *Csobánci Gábor* XII. kerületi képviselő kezd majd egyeztetést a főváros illetékeseivel.

A képviselő feladata az, hogy a kilátó hasznosítására, valamint biztonságos működtetésére vonatkozó elképzeléseket és javaslatokat összegyűjtse. A képviselő-testület felkérte Csobáncit arra, hogy a kilátóval kapcsolatos tervekről szeptemberig készítsen beszámolót.

Karikatúrafesztiváljai is búcsúzunk a XX. századtól

MUNKATÁRSUNKTÓL

Búcsú a XX. századtól címmel rendezi harmadik karikatúrafesztiválját a Magyar Kultúra Alapítvány a Várban, a Szentháromság tér 6.-ban. Pályázatukra százkét profi és amatőr jelentkező küldött művet, összesen kilencvenöt rajzot, harmincöt tárgyat, tizenöt fotót és tíz számítógépes grafikát. *Fábry János,* a zsűri elnöke meg is jegyezte, hogy ez utóbbi műfajban valamivel nagyobb aktivitást vártak. Végül is huszonhat díjat osztanak ki, de a kiállításon nemcsak a nyertesek szerepelnek majd, hanem a legjobbnak ítélt száz munka.

Talán érdekesebb, hogy miről szólnak a rajzok. Íme, néhány! *Fenekovács László* Petőfit örökítette meg, amint görcsölve ül a fehér lap előtt – 1848. március 14-én este. Az Uborka című tévéműsor rajzolója, *Tonió* a nagyevő Pavarottiról rajzolt karikatúrát. *Lehoczki Károly* falvédő stílusban fogalmazta meg napjaink problémáit. A népies jeleneten a cigányzenész ekképpen utasítja vissza a felkínált új európai pénzt: „Magyar nóta, magyar lóvé, nem húzom én euróért!"

A Hócipő „Honderű" díját *Somhegyi Béla* kapta, aki Hullócsillag című grafikáján az ötágú csillag történetét meséli el rendkívül szellemesen, Majakovszkij egyszerű stílusában, Saint-Exupéry illusztrációira emlékeztető figurákkal. Somhegyi – lévén filmrendező – küldött egy „filmkarikatúrát" is, Tanévzáró című alkotását, melyet a hetvenes években betiltottak, s amely kitűnő paródiája a korszaknak, sőt iskolaügyben még ma is aktuális. A filmből egyetlen kópia maradt, amit a rendező annak idején a kabátja alatt lopott ki a tévéből.

A karikatúratárgyak között talán *Barcsa Dávid* katonai „RK/81 mintájú" bűvös kockája a legszellemesebb, melynek minden oldala khakizöld, így leküzdése a honvédségnek nem okozhat logikai problémát.

Fábry János megemlítette, hogy több agresszív karikatúra is érkezett, például politikusok ellen. Ezeket azonban nem értékelték, ugyanis ezekből nem a humor érződött, hanem a gyűlölet. Ugyanígy kihagyták például az új potencianövelővel foglalkozó, gusztustalan alkotásokat. A kiállítás megnyitójóra, március 13-ra egyébként katalógust is megjelentetnek.

Vasnapbazsap 1999. márc. 8.

LEHOCZKY Tivadar

rajza a negyberegi ref. templomról

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990 131.p.

LEHOCZKY MVADAR

Magyarípar művészet az
ezredfordulón 2003

201. l.

M.D:K.

LEHOCZKYNÉ MÁRFFI Róza építész

Részt vesz a Veszprém városközpont rendezésére kiírt tervpá-
lyázaton.

Társtervező: Lehóczky Pál. Márfai Róza, ~~Lehóczky Pálné Márfai~~

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l

Lehoczky Pál

L(ehoczky) P(ál): Negyterv-székház torony-irodaháza, Budapest (Lehoczky Pál építész) – Magyar Építőművészet, 1966. 15. évf. 6. sz., 22-25. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249.l.

Lehoteczky Pál

és Fekete Ede

Lágymányosi toronyház, 1959, terve

A felszabadult Budapest művészete; Budapest, 1960. 151

Lehotzky Pál

rajztanár

áll. főreálisk.

Körmöcbánya

1905

Magyar Film-Iroda Rt. Ungarische Film Bureau A.G. Hungarian Film Agency

A Magyar Hirdető cimü Mindenki Filmujság hirdető Filmjelvételek Elhivás Magától Magyar Sajtó lobogtatnunk. Mozik Sajtó lobogtatnunk. Mozik Sajtó lobogtatnunk. Mozik

Lehoczky Pál épitész M.D.K.

LAKÓTERV

Vegyterv székház torony-irodaháza , Bp.
munkatárs: Román Jenő

repr.

Magyar Épitőművészet 1966/6. 22-25.l.

Lehóczky Pál, építész

MDh

Az új székház egyik tervezője.

Repr.

-: A Vegyimüveket Tervező Vállalat új székháza a Hungária körúton

Népszabadság Bp. 1960. febr. 17. 7 l

Lehóczky Pál, építész MDK.

Fekete Ede építésszel együtt elkészítette a lágymányosi lakótelep 12 emeletes torony-házának terveit.

Repr.

—: Épülő lakótelepek

Népszabadság Bp. 1960. jan. 17. 11. l.

M.D.K.

Lehoczky Pál épitész

LAKÓTERV

Vegyiüveket Tervező Vállalat székháza, Bp.
Tervezés 1959-1960,
Épités: 1961-1962 repr.
Épitésvezető : Burai Sándor

Magyar Épitőművészet 1963/6. 30- 33.l.

M. D. K.

LEHÓCZKY Pál építész

Részletes a Veszprém városközpont-
ja rendezésére kiírt tervpályázat-
ton

Társtervező: Szántai Tibor, Lehóczkyné
Szántai Rózsa

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64 l.

LEHOCZKY PÁL épitész M.É.K.

/Lakóterv/

A Vegyimüveket Tervező Válllat uj épületének tervei

G.J.: Az Erzsébet királyhé uton épitik fel Budapest legmagasabb toronyházát 19 emeletes, 55 méter magas lesz. 1964-re készül el a Vegyimüveket Tervező Válllat uj irodaépülete. Magyar Nemzet 1962. szeptember20.5.1

JOHAN LEHOTAY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869.ig.
E mesterek egyike volt:
293.- Johan Lehotay, Rosenau, 1810. 153.old

DOMONKOS OT Ó: Magyarországi festőcéhek és I.A textil festés első nyomai 101.old

ARKABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

MDK

Lehotay Győző, fotomüvész

A vadász. Foto.

Müss.-GMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat.27.l.

Lehotay Mátyás M.D.K.

Részt vett a Szegeden 1945. március 15-én megnyilt ä " Demokratikus Magyarország Első Kézművészeti Tárlatán"

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962,
Szeged, 1962 . 162

Lehotay Mátyás
szegedi festő

Tiszapart, of

Szeged 1945. márc

ster. 59.265/1921.-2c. sz.

e l et
k a segédhivatalok főigazgatójának az
üzemeknek és intézeteknek.
körébe tartozó összes hatóságok, intéállalatok a jövőben létesitendő,
lehetőség szerint meglévő berendeegállapitott szabványos váltakozó áraért és periodusszámot alkalmazzák,
al alkalmaztassák és a maguk hatásszabványok alkalmazása minél szélesebb

bisu váltakozó áram.

vezető hálózati összeköttetés
özepesen rendelkezésre álló feszültség
ák stb. mellett transformatorok primér
zámit. A megengedett eltérés a fogyasztta berendezés szabványos részei.
kapcsolóberendezés, szigetelés,
ányoknak feleljenek meg.
ségsorozat: /A zárjelben lévő értékek
nek a szabványoknak felelnek meg.
különösen indokolt esetekben enged-

z á s .
, nedves helyen, vagy külön előiráseseténb fogyasztók,
fogyasztók,

LEHOTKA László (fotó)

1984.szept.2. KOCSIS Iván, LEHOTKA László,
Török László közös kiállitása Potsdamban

Emlékeztető naptár. = Fotóművészet, 1985.1.sz.
55.p.

LEHOTKA László (fotó)

Lebegés c. kiállitása Tápiószelén , 1984. okt

Emlékeztető naptár=Fotóművészet, 1985.1.sz. 55.p.

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk Önt
a Madách Imre Művelődési Központ
EMELETI GALÉRIÁJÁBA
(Vác, Dr. Csányi L. krt. 63.)

LEHOTKA LÁSZLÓ
fotóművész kiállításának megnyitójára

1992. december 8-án, kedden 17 órakor

A kiállítást megnyitja: LEHOTKA GÁBOR orgonaművész

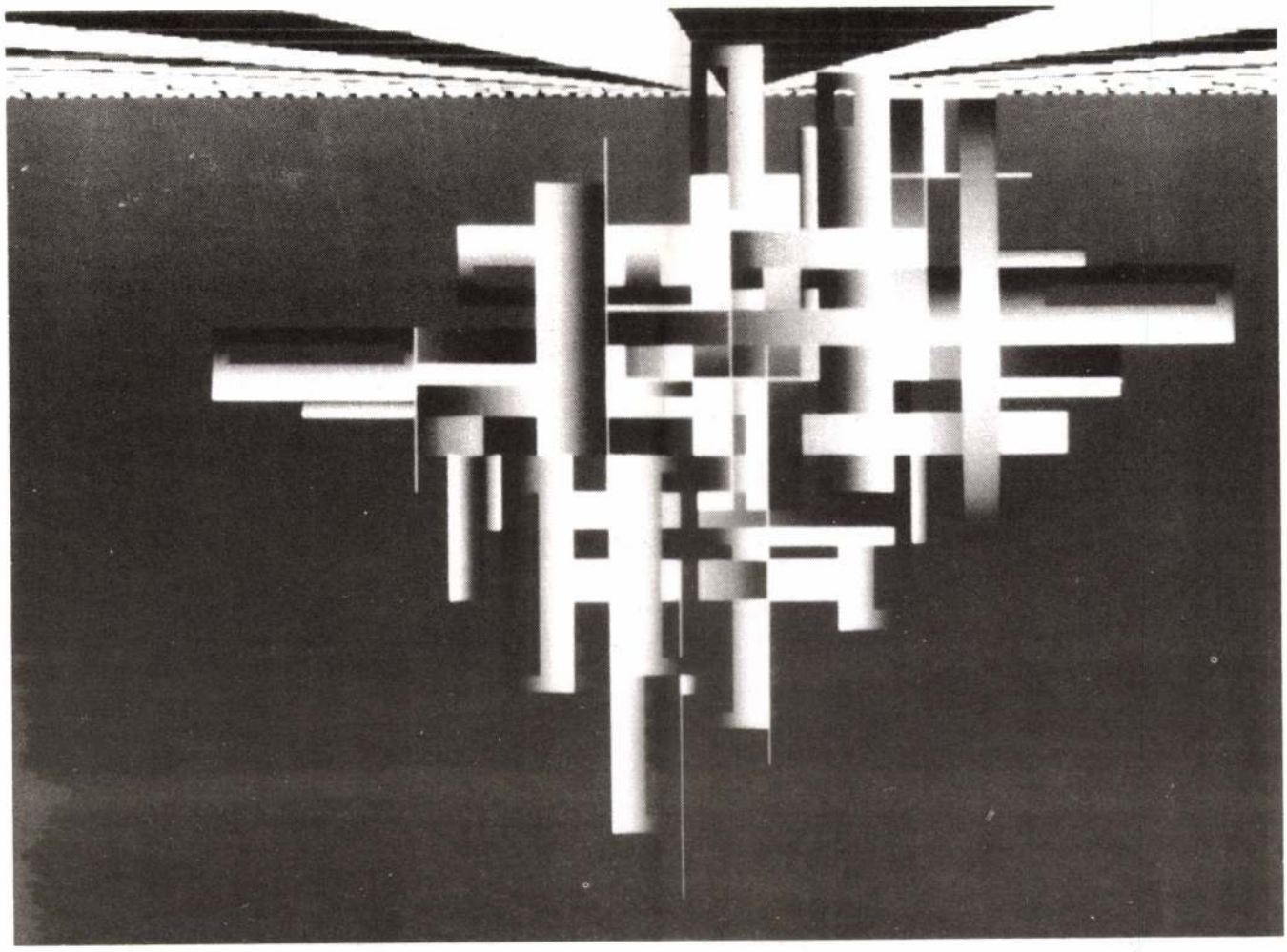

LEHOTKA LÁSZLÓ
fotóművész

KIÁLLITÁSA

a Váci Madách Imre Művelődési Központ
—EMELETI GALÉRIÁBAN,
1992

Teremtett természet

Lehotka László a Magyar Fotóművészek Szövetségének fiatalabb tagjai közé tartozik. Életkora voltaképpen mellékes is, amikor műveiről beszélünk, hiszen világképe bizonyos szempontból változott ugyan első bemutatkozása óta, de alapjában véve róla is elmondható, amit Pallasz Athénéről tartottak a régi görögök: teljes fegyverzetben pattant elő Zeusz fejéből. A hasonlat persze – mint a hasonlatok általában – sántít, mert noha Lehotka tudatos művész, művei mégis elsősorban látványvoltukkal ragadják meg a nézőt, ezért Zeusz feje helyett helyesebb lett volna az isten szeméről beszélnünk.

Mint említettem. Lehotka szemléletmódja változott: kezdetben fotói inkább figuratív jellegűek voltak, majd a nonfiguratívitás felé tett rövid kitérő után hozzáfogott "természeti" képeinek készítéséhez. Ezek közös jellemzője, hogy nem azt ábrázolják, amiről szólnak: ezt a látszólagos homályos állítást szeretném a továbbiakban érhetőbbé tenni. Szándékosan "képeket" emlegettem eddig, s nem fotókat vagy fényképeket. Igaz, Lehotka László szervezeti tagsága szerint is fotóművész, aki fényképezőgéppel rögzít képeket fényérzékeny filmszalagra, majd e filmszalag kockáiból lesznek az itt látható – nem tudok rá jobb szót – képek. Lehotka ugyanis olyan képzőművész, aki "képeket fest". Hogy ezt a fenti eszközök segítségével teszi, az végső soron tevékenységének esetleges mozzanata: megtehetné ezt ecsettel krétával is. E *festői* látásmód, a valóság képzőművészeti eszközökkel való újrateremtésének szándéka magyarázza egyszersmind, miért választotta a művész jelen kiállítása címéül ezt a két szót: teremtett természet. A felületes szemlélő számára is feltűnik, hogy ezek a makrofotográfia eszközeivel készült (vagyis parányi méretű tárgyak sokszoros nagyítása révén létrejött) képek nem a világ, a természet *másolását* célozzák. Amikor e képek láttán a nézőben tájképi asszociációk támadnak, e képzettársítások cseppet sem véletlenszerűek: maga a művész akarta, hogy képei tájképre emlékeztessenek, noha – újra hangsúlyozom – valójában nem azok. Természettörvényeket, mondhatni kozmikus jelenségeket, összefüggéseket kutatnak, s alapvető formai törvényszerűségeket fednek fel.

E képek elkészítési módjának ismeretében cseppet sem csodálható, hogy hiányzik róluk az ember: e képek színeket, formákat, arányokat viszonylatokat mutatnak hol statikus figyelmességgel, hol dinamikus kavargással. Róluk talán csakugyan hiányzik az ember, de nem hiányzik *belőlük:* a fények és árnyak, e síkságok és dombok, e szárazföldek és vizek csak az embertől, az őket megteremtő embertől telnek meg tartalommal.

Bár Lehotka László képzőművész, műveitől mégsem idegen bizonyos zeneiség. E kiállításának témája azonos a zene egyik nagy témájával: az idő múlása, az évszakváltás ritmusa, a születés-elmúlás-megújulás hangulati színuszgörbéje sok zenemű szövetének adja alapanyagát. A művész aki családilag is közeli kapcsolatban áll a zeneművészettel) annyiban is zenei párhuzamokra csábító gépeket készít, hogy felfedezi – és a nézővel is felfedeztet – a mikrokozmosz és a makrokozmosz egylényegűségét, amiként a természettudományok nénelyike is feltételez efféle azonosságokat. Magam gyermekkoromban sokat csodáltam az atomszerkezet és a naprendszer formai hasonlóságát, s az efféle felfedezések aligha idegenek Lehotka Lászlótól, hiszen tanult mestersége szerint mérnök, mennyiségek és arányok tudója.

E képek uralkodó színvilága, amikor az évszakok körforgására emlékeztet (a fehér a tél, a zöld a tavasz, a rozsdaszín pedig az ősz színe; Lehotka talán a nyár vörös vagy fehér izzásával marad kissé adós, bár más kiállításain ilyen képek is szerepeltek már), egyszersmind a *négy őselem* (a föld, a levegő, a tűz és a víz) színeit is megidézi. Ősi és modern, mítikus és mérnöki így olvad szintézisbe képein. E munkák látszólag térről, formáról, mozgásról, arányokról közölnek velünk lényeges ismereteket, de van egy mélyebb jelentésük is. Azt mondják nekünk, hogy a művész, aki ezeket a képeket létrehozta – vagy inkább mondjuk úgy: megteremtette – bízik abban, hogy a művészetben – nem reménytelen a harmóniát kutatni.

Fáber András

Lehotka László

— **Lehotka László** festőművész kiállítása nyílt meg szombaton Szentendrén, a Pest megyei Művelődési Központban. A kiállítás augusztus 11-ig várja az érdeklődőket.

Népszava 1985. VII. 29.

A Petőfi Irodalmi Múzeum és a Lesznai Anna Társaság
tisztelettel meghívja Önt a

„Formába kerekedett világ"

címmel rendezendő Lesznai Anna emlékkonferenciára

Időpont: 2006. október 2-3. (hétfő-kedd)
Helyszín: Petőfi Irodalmi Múzeum, (Budapest, Károlyi M. u. 16.)

Program:

Október 2. Hétfő

9.30: Előadók, vendégek fogadása
10.00: E. Csorba Csilla, főigazgató köszöntője (Petőfi Irodalmi Múzeum)
10.20- 12.00: Előadások
Levezető: Török Petra

Jászi Péter: Fejezetek a családi legendáriumból
Repiszky Tamás: Öröklött emlék(ek), kép(ek) – Adalékok Jászi Oszkár és Lesznai Anna családtörténetéhez
Herczeg Renáta: Élet a századforduló felvidéki kúriáiban
F. Majoros Judit: Egy elfeledett irodalmi emlékhely Zemplénben

Hozzászólások, vita

Ebédszünet

14.00 -15.40: Előadások
Levezető: E. Csorba Csilla

Vécsi Nagy Zoltán: Lesznai Anna korszerűsége
Gellér Katalin: Lesznai és a szecessziós könyvillusztráció
Bajkay Éva: Bécsi évek, osztrák kapcsolatok
Benedek Katalin: Lesznai Anna és Gráber Margit kapcsolatáról

Hozzászólások, vita

Kávészünet

16.00-17.40: Előadások
Levezető: Szilágyi Judit

Gantner Brigitta Eszter: Lesznai Anna és szellemi köre
Mihályi Gábor: Lesznai Anna és Mihályi Ödön kapcsolatáról
Rozsics István: Máli és Laci: mikrofilológia, emlékezés (Lesznai Annáról és Hatvany Lajosról)
Lenkei Júlia: New York – Princeton – vasárnap

Hozzászólások, vita

18.00:
Tárlatvezetés a Lesznai Anna-kiállításban.
Lesznai-mozi
Repiszky Tamás vetített-képes előadása: Körtvélyes egykor és ma
A Magyar Televízió Archívumában őrzött Lesznai-dokumentumok vetítése

Október 3. Kedd

9.30-11.00: Előadások
Levezető: Török Petra

Földes Györgyi: „...mindenséggel szövött kárpit". Metafora, szimbólum és ornamentika Lesznai Anna felfogásában
Halasi Dóra: Antiimpresszionista koncepciók és a magyar irodalmi modernség. Fülep Lajos és Lesznai Anna
Szilágyi Judit: Mese-világ-kép
Simonovics Ildikó: Lesznai Anna mesevilága

Hozzászólások, vita

Kávészünet

11.20-13.00: Előadások
Levezető: Szilágyi Judit

Margócsy Klára: „Hol van, hol van az életem?" – Meluzina alakja mint Lesznai Anna életérzésének adekvát kifejezője
Fehéri György: Lizó teremtésmítosza a „Kezdetben volt a kert" c. regényben. Egy lehetséges olvasat.
Horváth Rita: A Kezdetben volt a kert című regény a magyar zsidó családregények kontextusában
Török Petra: „Úgy érzem, ez lenne a fő könyv" – Lesznai Anna naplóiról

Hozzászólások, vita

Ebédszünet

15.00: Koszorúzás a Kerepesi temetőben Lesznai Anna sírjánál.
Találkozó: A Temető bejáratánál. Koszorút helyez el a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Lesznai Anna Társaság.

Lesznai Anna

Lehotsky Karol Miloslav

szül. 1879 szept. 16. festő

Lalití-ban (Bácska)

+ 1929 marc. 4.

Prágában vegezte

művészeti tanulmányát

3 műve a túrócszent-

mártoni szlovák Mu-

zeumban

Sprievodca

26. l.

Keppel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lehotský Evgen

Szlovák festő

Szül. 1909. aug. 3

Dúbravách – Kráľovej (Zvolen)

Prágában tanult

Rajztanár.

Két olajf. a turóc-szentmártom szlovák

muzeumban

Sprievodca

25, 26. l

Keppel

Lchotsky Eugen

l. Wagner Profil

64. l. 45, 47, t

ihrem Schicksal überlassen hatte,
Sorgfalt angedeihen liess, wie den
, die sich in Siebenbürgen allerdings
n lassen. Vieles wurde wissentlich
indesten seiner ursprünglichen Be-
so, dass Nationaltheater in Kolozsvár
r Festung von Gyulafehérvár /Karlsburg/,
tene Haus des Klausenburger Gold-
ben Schicksal verfielen eine ganze
scher Denkmäler, so wurden gedächt-
sen von den öffentlichen Plätzen
garischen Vergangenheit zu entrinnen.
en und Bildern der ungarischen Hei-
ltstätten, wobei man geflissentlich
fahren waren, die ihre bescheidenen
ngarischer Heiliger geschmückt und
enbürgischen Rumänentums mit dem

Lehotský

l.

Wagdej

212, l.

...snokban van.

~~1479.~~
1494

...n az asztalnál 1 négy férfi ül, ~~kik~~ közülök
a játékos nézi
; egy hosszú szárú pipát szív és baljában
...csór tart; egy pedig a balra álló vadászszal be-
...l mutatni látszik s vállán hosszú csövű fegy-
...kutya szaglász. A háttérben cserépfedelű épületek körik
...egyiknek erkélyén, hol kád akat is helyeztek
...iben kosárral s a másiknak falan mar repedező tábla
...náros a „VIII" alá rovás okat ír. Alól jobbra
...: „J. Horemans."

J. Horem...

... 28·9: 20·8 cm.

...ben
~~...aug. 28. Bamberger Bélától ...~~

 m. D. K.

Lehotsky Károly Miloslav, festő, 1879 1929.

is amihet később fényképek után festett. II. ik tájképei, amihet saját bevallása szerint csak azért festett, hogy megélhetését biztositsa. Tájképei miniatur szerüen, szép szinhatásokkal, művészíen vanak megfestve. Majdnem mindég kis méretűek.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie, 1918–1945.

1960 50.–51. old

- 47 - M. D. K.

Lehotský Károly miloslav, festő, 1879-1929

Évekig élt Jugoszláviában, táj képei Jugoszláv, Cseh, morva és Slovák magan gyűjteményekben vannak. —
„A hábern borzalmai," rajz, 20-ének
„Öreg fűzfák," olaj, 20-ének, 51. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie, 1918-1945.
1960 50.-51. old.

- 45 - M. D. K.

Lehotský Károly miloslav, festo, 1879-1929

a pragai akadémián Pirner mikrata nitványa volt. Lelki depressiai már az akadémián kezdőtlek, később csak fokozodtak. Ide-oda vándorolt, magu-ossága zárkozott és a „nemzeti-vallás" misticizmusáta temet kezett. Festői tevékenysége két csoportra osztható I-ső, miszticizmusával kapcsolatban álló alkotásai, ide soroljuk portréit

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

50.- 15. old

1960.

FEDERATION OF EUROPEAN CARTOONISTS ORGANISATIONS

SLOVENSKÁ ÚNIA KARIKATURISTOV

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM

LEHOTSKÁ

SALÓN EURÓPSKEJ KARIKATÚRY
SALOON OF EUROPEAN CARTOONS
SALON DER EUROPAISCHER KARIKATUR
SALON DE LA CARICATURE EUROPEENNE

BRATISLAVA

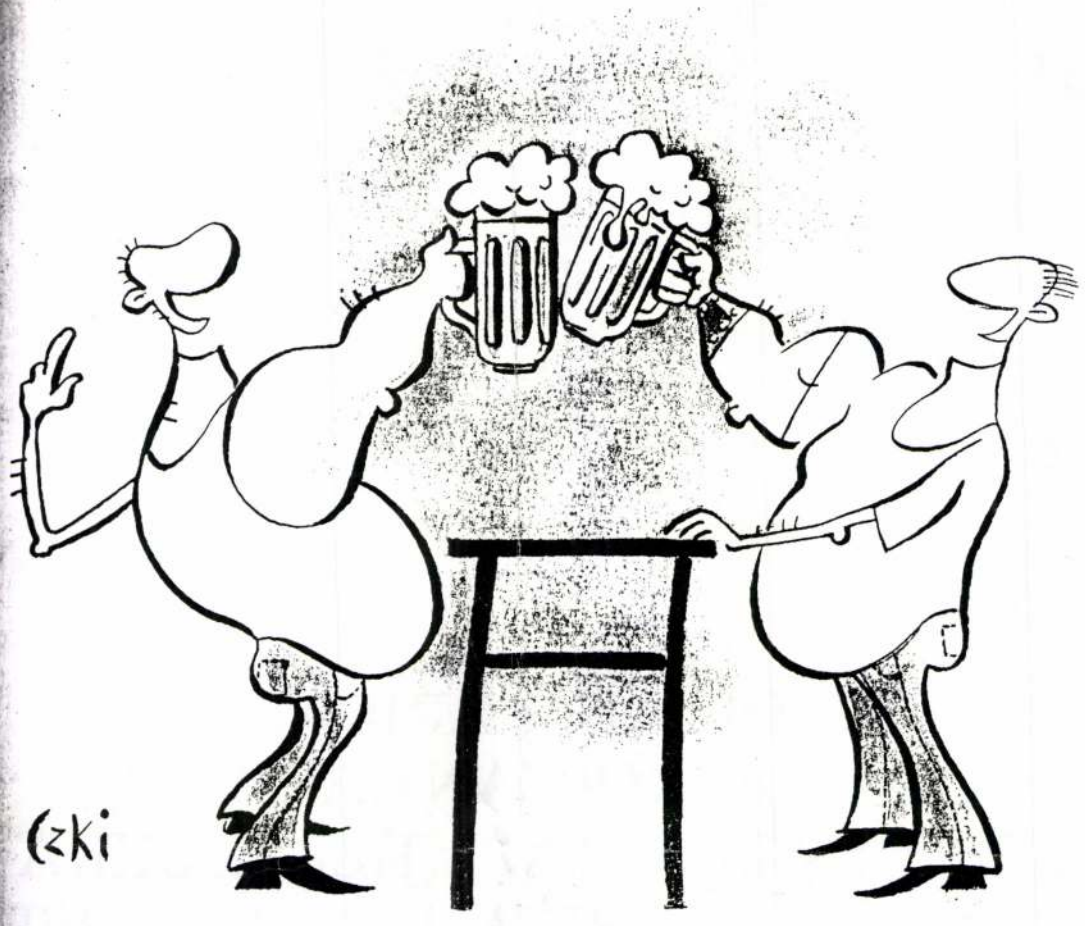

Lehotsky Károly Maďarsko

FECO

FEDERATION OF EUROPEAN CARTOONISTS ORGANISATIONS

SLOVENSKÁ ÚNIA KARIKATURISTOV

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM

SALÓN EURÓPSKEJ KARIKATÚRY
SALOON OF EUROPEAN CARTOONS
SALON DER EUROPAISCHER KARIKATUR
SALON DE LA CARICATURE EUROPEENNE

BRATISLAVA

Lehotszki Károly Maďarsko

MDK

Lehotzky és Nászay

Javaslatok a Vár egyes pontjainak átalakitására, repr.

Budapest városrendezési problémái. Tér és Forma 1933. VI. évf. 12. sz. 4o8.l.

Lehotzky és Nászay

K

építészek

Javaslatok a Vár egyes pontjainak átalakítására

Repr.

Tér és Forma

1933. 408. l.

Baden bei Wien. ~ 1687.

MDK

Lehotzky és Nászay épitészek

Javaslatok a Vár egyes pontjainak átalakitására, repr.

Tér és Forma 1933. 4o8.1.

LEHOTZKY JÓZSEF
építőmester, üvegbetonspecialista
költözik

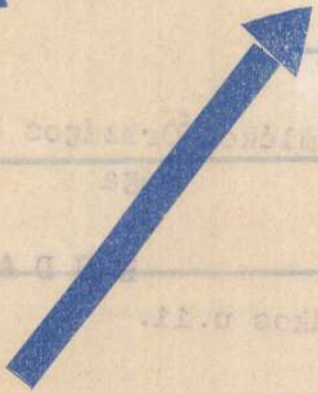

Horthy Miklós-út
101-ből

Lehotzky József építőmester, üvegbetonspecialista, XIV. Ilosvay-utca 59. **296-333**

Tépje le és ragassza be telefonkönyvébe!

Lehotzky József

NYOMTATVÁNY.

Műemlékek Országos Bizo[illegible]
ság a

BUDAPEST

IX. Rákos u. 11.

Centrum Rt. Budapest

M.D.

Lehótzky József építész

Terveket 7ooo Ft-ért megvásárolták

Társtervező: Hetényi Antal, Szubi Tamás

Sikeresen zárult a korszerű felvonulási épület tervpályázat

Magyar Nemzet 1966. julius. 3. 5.l.

. . .

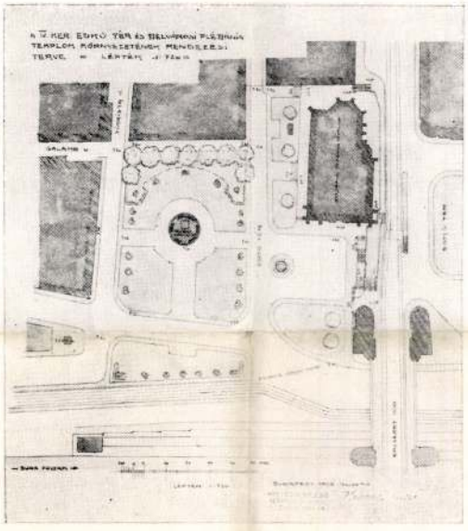

Hickisch Rezső: Az Eskü-tér rendezése

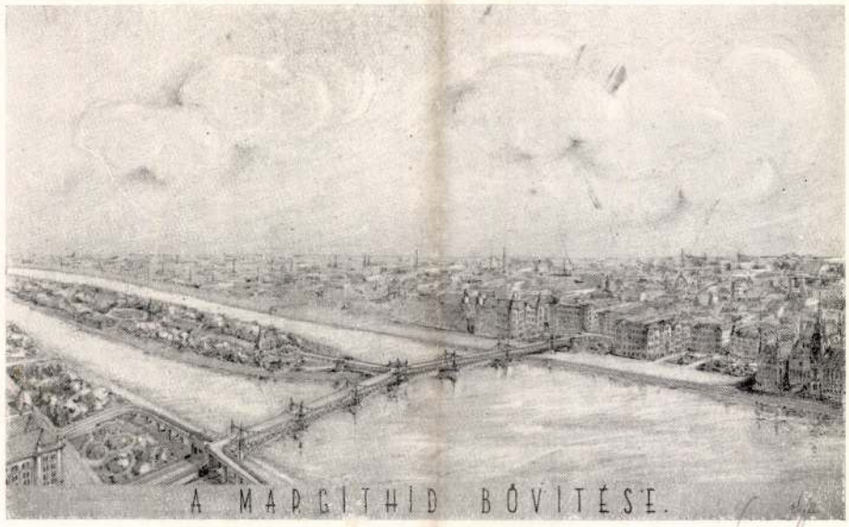

Dr. Méhes Emil: A Margit-hid k ővítése

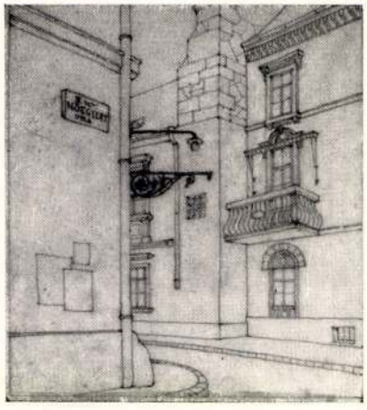

Lehotzky és Nászay: Javaslatok a Vár egyes pontjainak átalakítására

Beteg ügyek! műemléri nevpontból!

Budapest városrendezési problémái – Tér és Forma 1933. VI. évf 12. n

Lehotzky Pál

vul. Körmoczbanya 1876

Rk. Reál sett.

1895/96. I osztály

Mantskovit Bálint, vizsolyi nyomdász

V. 295.

Lehotzky Pál

szül. Körmöczbanya 1876
Rk. Reál. sette apr. 21.
1896/97 II. é. rajztjel.
1897/98 I. III é. " "
1897/98 II " " "
1898/99 I II 4. é. rajztjel

M. cs K. Offrége V. 311.

Lehoczky Pál

1895/96 – 1898/99

Ferkèpzomfoiskèvk
108. 0.

Lehr Ernö

Hobrán

1926

Éírnisk 1930, 85, l.

9287.

Mária.

jobbraforduIt és jobb kar-
ki kezét áldásra emelte.

INIS
-

éretei a rézlapnak 28.3:18.7 cm.

59-911
911-4
lt.4483.

Lehvánt Ödön

nobrázi

1888 – 1893

Éinúsk 1930. 85. l.

Maria.

et tövében, szivében karddal,
nével és ülve van ábrázolva.
atszik. Felirata a keret al-

MATRIS DOLOROSAE, QVAE APUD

s Capistrano, in Ecclesia

nio pie colitur Ab Anno Dni

méretei 29.9:19.7 cm.

)-911
.1-5
.4484.

Lehr Rita

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

224.

Léhránt Zoltán

1924/25 – 1926/27.

Ferképzomfoiskèvk

108. l.

Lehtner

írás

Der Ungar 1842. szept. 6.

(G...: Die erste ungarische Gewerbsausstellung)

Kalmár

Lehrner

órás Kassa

Pritznél „Lechner"

(lásd ott.)

irad XIX. sz. Közepe

Csányi Műbarát

100. l.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Lehrner

óráskassa

1313. ÁLLÓ ÓRA, feketére fényezett fa alabástrom oszlo
XIX. sz. közepe. Kis fekete vitrinben.

Ernst Muzeum aukcio1

XI

LI.

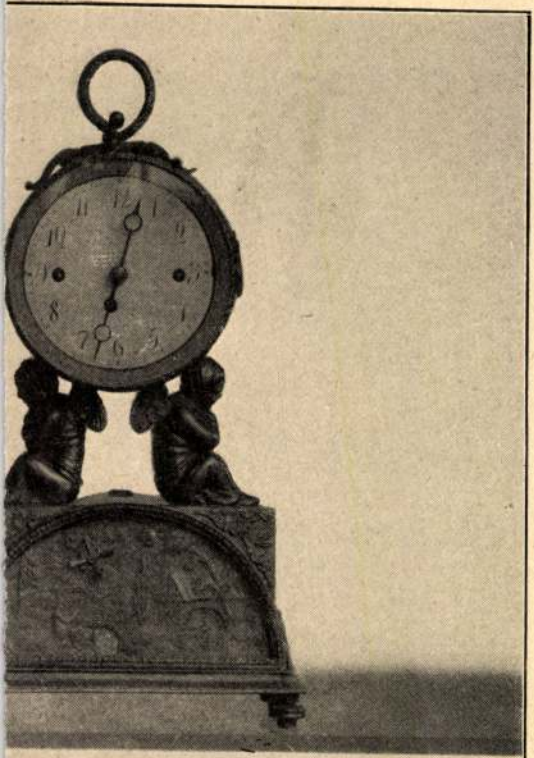

FRANZxSCHVARZ-GEORG LEIBNER -FRANZ SCHWARZ, bognárm
xxx ----- -----

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/1,2/, IV. bognárme terek. 264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Leibold Antal

pesti ártalos

l.

Schoenterézvárosi

5. l

Mahillon, Victor Charles: Catalogue descriptif et analitygue du Musée instrumental du Conservatoire royal de Musique de Bruxelles

VIII. 241.

Leipold Antal

pesti asztalos

l.

Schoenjózsefvárosi

9. l.

Csiszoló-kövek, (öskori) VII. 93, 95, 103, 122

Leibl Wilhelm

Perällag III.

1468. l.

847. **Patikaedény,**

fajánsz. Tata, XVIII. sz. — APOTHEKENGEF

848. **Patikaedény,**

keménycserép, ovális cimkével. Kassa, XIX. sz.
Kassa, erste Hälfte XIX. Jahrhundert.

849. **Tányér,**

keménycserép, domború arabeszkes peremmel és a
Steingut, der Rand mit Arabesken in Relief, im

850. **Tányér,**

feketemázas keménycserép, domborúdiszű peren
glasiert, der Rand mit Reliefdekor. Batiz, erste

851. **Tányér,**

keménycserép, világoszöld szőlőlevéllel. Városlöd
Városlöd, Mitte XIX. Jahrhundert.

852. **Tányér,**

keménycserép, két szőlőlevéllel. Kőszeg, XIX.
Kőszeg, Mitte XIX. Jahrhundert.

853. **Tányér,**

keménycserép, fonatos sárga alapon szőlőfürt lev
Fond mit Traube. Mitte XIX. Jahrhundert.

854. **Tányér,**

keménycserép, szőlőlevél, naturalisztikus színez
eines Weinblattes. Városlöd, erste Hälfte XIX

855. **Tányér,**

vörösmázas cserép, domború palmettadisszel. X
dekor in Relief. Erste Hälfte XIX. Jahrhunde

856. **Tányér,**

keménycserép, fekete alap, szürke szőlőlevéllel.
auf schwarzem Fond. Városlöd, erste Hälfte X

Leibl, Wilhelm

Alfréd Langer írásával 60 reprodukcióval a Corvina Könyvkiadónál. Az „alla prima" festési eljárás első alkalmazója volt. Courbet, Munkácsy, Repin mellett társa volt.

Pestmegyei Hírlap 1969. febr. 25. 6.o. Könyvespolc

Leibl Wilhelm német festő (1844–1900)

Pesti Hirlap. 1885. VII. aug. 29. 1–2.

Both Unwohlsein: a nemzetközi mu-
kiállítás

Leibl, Wilhelm német festő

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-2 sz.
13-24

Pogány Ö. Gábor: Gók István

Leibl, Wilhelm német festő

Szabad művészet. 1900 IV. 5-6-302. 162-163

Pogány Ö. Gábor: Munkácsy Mihály

porcellán, darabjai, három flakon, két puderdoboz
diszítéssel. Orosz, XIX. század vége. — TOILET
zwei Puderdosen, Leuchter und Schmuckschale, m
Ende XIX. Jahrhundert.

598. **Csésze aljjal,**

porcellán, arannyal és szinesen festett virágkoszor
Porzellan, mit Blumenkranz in Gold und Bunt. El

599. **Három tál és tiz tányér,**

porcellán, kosárfonatos peremmel és szines virágdiszí
SELN UND ZEHN TELLER, Porzellan, mit Korb

600. **Tojáskészlet**

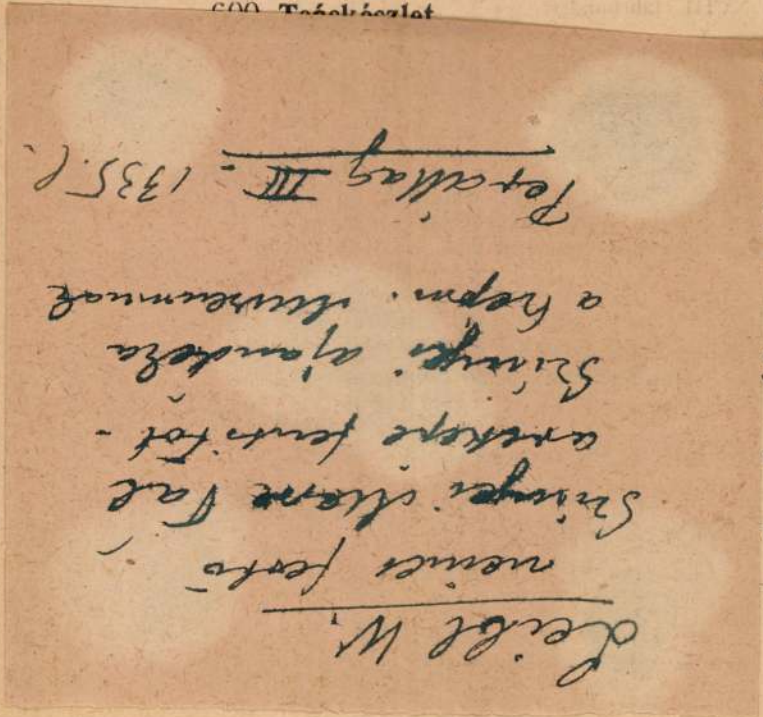

ázad e. — MILCHSCHAFF, Porzellan, mit Goldbordüren.

század v. — MILCHKANNE, Porzellan, mit bunten Streu-

al. Cseh, XIX. század k. — KAFFEEKANNE, Porzellan,
, M. XIX. Jahrhundert.

III. század m. f. — TIEFE SCHÜSSEL, mit schalenartigem
H. XVIII. Jahrhundert.

zázad v. Későbbi födővel. — DECKELTERRINE, Por-
XVIII. Jahrhundert.

— SCHALE MIT UNTERTASSE, Porzellan, mit grünem

téssel és állatokkal. — DECKELTERRINE, Porzellan, mit
ieren in Relief.

— DECKELSCHALE, Porzellan, mit grünem Blattkranz

ott mezőben allegorikus ábrázolással. Bécs, 1817. — SCHALE
s und allegorischer Darstellung auf rotem Fond. Wien, 1817.

Leibl, Wilhelm

l

Lázár, Béla:

Paul Messe
von Szinyei.
Leipzig, é. n.
Képpel

F. k.: Trombitás Gyula
HELD J. NYOMDA
Bp., II. Mecsei-u. 8.

3. **11 órakor a hősi halottak és Baumgartner Alajos emléktábláinak megkoszorúzása** az I. emeleti előcsarnokban. Utána
4. **a jubiláris** (40, 35, 30, 25, 20, 15 és 10 éves) **érettségi találkozókra összejött öregdiákok meglátogatják volt osztálytermeiket.**

Az ünnepségre az intézet minden volt tanárát és diákját szeretettel meghivjuk és várjuk.

Budapest, postabélyeg kelte.

A rendezőbizottság nevében:

Demel Aladár dr.
orsz. gy. képviselő, elnök.

Trombitás Gyula dr.
gimn. igazgató, főtitkár.

1917. a) *Thirring Lajos dr.* (Tel: 151—850)
1917. b) *Gyuris Aladár dr.* (VIII., Mosonyi-u. 9.)
1922. b) *Gorondi (Gleich) Ferenc* (Tel: 161—522)
1927. a) *Sárdi (Schlott) Tibor dr.* (Belügymin.: 185—880)
1927. b) *Tholt Gáspár dr.* (Tel: 353—448)
1932. b) *Csizmarik Károly* (Tel: 353—580)

M.D.K.

Leibl, Wilhelm, festő

Szinyei Merse Pált ábrázoló portréjáról érdekes adatokat közöl a szerző, jórészt magának Szinyeinek írásban adott nyilatkozata alapján, melyet az archépnek az akkori Országos Képtár számára tett ajándékozása idején, 1900 májusában adott. Ezek szerint az archép 1864-ben, a müncheni nemzetközi kiállítás, de főleg Courbet hatása alatt keletkezett, azon a napon, amikor a két jó barát elhatározta, hogy kilépnek a Piloty iskolából.

Bacher Béla: Uj adat Wilhelm Leibl Szinyei portréjának történetéhez. Bulletin du Musée National Hongoris des Beaux Arts. Bp.1959. No.15. 101.old.

M.D.K.

Leibl, Wilhelm, festő

1869-ben Münchenben, Szinyei Merse Pálról készített arcképének reprodukciója a Szépművészeti Múzeumból.

Bacher Béla: Uj adat Wilhelm Leibl Szinyei portréjának történetéhez. Bulletin du Musée National Hongrois des Beaux Arts. Bp.1959. No.15. 66.old.

Leibl

Szinyei portréja

L.

Meller - Szinyei M. P.

72. l.

A Magyar Képzőművészek Szabadszerv
VI.,Andrássy-ut 69. számu kiállitó
5 órakor: V.8. "A közönség kérdez,
Első an
számmal
folytas
közönsé
művésze
mükriti
közönsé
désére.

V.15. A Székesfővárosi zenekar tag
hangversenye, zene és hangsz

V.22. és
V.29. dr.Scheiber Mária mütörténés
képzőművészetről.

A Képzőművészet Barátain
számára az előadások ingyenesek. V

M.D.K.

Leibicrer Joachim, kőfaragó

neve 1570-ben szerepel a kassai számadási könyvekben, amikoris egy épület megbecsülésére, többed magával kiküldik.

Kammerer Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1910. 44. köt. 48. old.

MDK

Leibitzer, ép.mester

t.k. Wagner Joachim, de származási helyéről nevezik L.nek. 1568-ban nyert polgárjogot. 1574-76-ig /haláláig/ tagja volt a városi közgyülésnek.

Kenény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMKE Közl.1904 évf. 79.l.

28 kötet, 3. füzet

Leihe

Pásztortűz, 1928. 4 sz.

88 l.

Dr. Décsei Géza: Szűz Péter

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Bajor parasztnők". (Leibl)

Pesti Hirlap. 1885. M. é. aug. 29. 1-2.

Both Menghárt: A nemzetközi mukiállítás

Reibel festőművész

Magyar Nemzet 1950
január 18. 5. old.

A Szépművészeti Múzeum gyűjt.
kiállításai Végvári Lajos

Leibiczer Joachim

Kofarago

1570. Kassa.

Grod

Ks 48. l.

Leibitzer Joachim

Kőművesmester

Kassa. 1562–1575.

Kemény Lajos: A renaissance és rococo Kassán. Arch. Ért. 1899. III. l.

W. Leibl

Szinyei Merse Pál
képmása
(repr.)

Képművészeti Múzeum (ismertető) 57. l.

Leibe

festō 1837

l.

Szana 1890

42. l.

sen a szemünkbe néz, leköt e
arra gondoljunk, ami nincs a
mato bizonytalanra mossa enn
Nem határozatlanra, csak biz
férfi-e, vagy nő, nem tudjuk
tud igy mosolyogni?

Az élet misztériumainak m
a mosolygó ember-szent, akin
gitségével a bizonytalanság

Leonardonál nem elszigete
ábrázolása. Élete utolsóként
tel találkozunk. Az olajfest
Szt. János a pusztában. Mics
És maga a kép milyen tökélet
lószerü és a férfi szépsége
mák és arányok, csodálatos a
sá téve, halk fény-árnyék já
regből mélyen belénktekintő
vörös rózsához hasonló száj

A belső kontrasztok ellen
lyozott kompozició. És a hát
andalodik a tájék távlataiba
talgiát bugó hangja a völgy

A budapesti Szépmüvészeti
egy bájos képe Madonna a Gye
tató Madonna /Madonna delle
Fiatal nőt ábrázol két bájos
posztó jelemzi, mint Coreggi
képen különösen a kis Jézus
sonlót. Ábrázolt kontraposzt

Leibermann, Max MDK

Vészi M: Max Liebermann... Müvészet, XIII.é. 1914, 1o2-1o3 l.

Leibici rk. templom

Csanky - lepesi

16. Szászfalvi Szt. Zsófia-oltár (rekonstrukció)

14. Oromkép Leibicről. 15. Tízezer vértanu-képe Rokitóról

Leibici Mettercia

oltár egyik
szárnyképének
reszlete.
1520 körül.
Képm. Museum
Repr
Varmagyvis
II. 504. l.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Leibici templom

(Szepes vm)

keresztelő medencéje

1463-ból -

A mester neve ismeretlen -

Pajdussák 33. l.

Vásárlási tudnivalók:

Az egyes műtárgyak eladásával műtárosunk van megbízva, ki az érdeklődőknek a vásárlás feltételeiről készséggel nyújt felvilágosítást. Az egyes műtárgyak 12 havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Leibici templom

(Szepes vm)

harangja 1465 böl.

Öntöttek Gaal Pál

és Wagner János

céd iglói mesterek.

Pajdussák 19. l

Leibici Anna oltár

mestere

l.

Kampkörjek Jakobr

~~[illegible]~~ 150. l.

Zrinyi Péter:

Egész alakban és ba
zolva, hogy a jobb kezében
Kucsmáját toll és forgo
leberetvált. Balján pa
magyar nadrág és
magas szárú csizma s
nyeregkápába pisztoly
várakkal, ~~hol~~ a melyek
Az égbolt felhős. Felirá

Recht eigentliche u
deß berühmten
Tapfren Gravens Pe
neralissimi H
Brudern Commend

settől jobbra: Johann H
in Nürn

Rézmetszet, mére

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Leibici rk.

Acmplom

l.

GerMRE

103, 182. l.

III

673 (1255).
805 (6).

-ban. La Kinck

be nézve és fején koronával ábrázolt
rtja, mintha ~~mélyen~~ gondolkoznék és Kal-
gombokkal és fedelének közepén roset-
szeme ~~vesszük észre~~ ~~A~~ Derékon meg-
végén a disz mintázott szegély. ~~Mél~~
ARTE és befejezése: „CHEMEVEDE E TESTA", mig
ndatszalagján ~~pedig~~ a két soros szö-

vészeti Muzeumban helyeztetett el. (480

tetett vissza (366-907)

közepén rakozó.

16

Leibici kéthajós

templom belseje

repr. .

Loisch (Divald i

cikke) 155. l.

lévő nyugta ellenében pénztárunknál rendelkezésére áll.

Budapest, 193 9 II 20

M. kir. postatakarékpénztár.

Leibici segitő
nürek nobra

1520 k.

Repr

Kampkörejkfanobr

284. l.

Tartozik

KELET

v, hó nap

Hivatkozás

TÉTEL

% kamat

Követel

	LEJÁRAT év, hó	nap	Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG Pengő
t.	1933. jan	21.	1	60	6000
		23.			4200
alat	febr.	~~23.~~	33	1320	~~4000~~
				1380	10200

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

TENENTEM PER REGN. HUNGAR et PARTES

Vászon, méretei 211: 122.5
Lanfranconi Enea gyüjtemény
Átvétetett az 1895: V. 30-
No. 567).

Lanfranconi.

I, a hol a fal sarka,

n
) áll. Jobbkezével előremutat, balját
olatán nyugtatja. Az aranygyapjas rend
rokája göndör, szemöldöke szőke, sze-
t. Piros bélésü kalpagjának tollas for-
es mentéje, atillája és derekát szoritó
ú kék csizmája sarkantyús és ezüsttel
k, a háttérben félrevont függöny és a
van. A terem padlózata koczkás. Fe-
és a képről leszelt vásznan tizenhárom
N NATUS... S.C.R. MATTUM CAR. VI.
ACT. INTIM. PINCERN. REG. MAG. COTTUS
RIUS AULICI HUNG. AUREI VELL. EQVES FUIT
M. ADMIN. TAB. 7VIRAL. PER SMORDINAT
ALUS PERARD COMISS. AUDIT. NEGOT. PREIN-
IT. SUBIPSI PRAES. INCHO. DEM. FEL.
716. NECNON GCORAN. IN IMP. HUNG GREG.
.I CORAM. Augmo INTER FUIT. PERI. STAT
CARO. VIo. PROPOSIT OFF. CANCELLARI QVO
AT SPONTE ARDICAVIT Ao. 1746. POST QVINQVEN-
GNI. VOLUNTAT. IN PALATINUM REGIS LOCUM-

(59)

308

Leibici vk. pléb. templom
(Szepes vm)

Div. Felsőni
253. l. – 254. l.

Egyik harangja 1475.
„factum est hoc opus
per magistrum Paulum
et Joannem de
villa nova".

ANNEXAS CUM MUNI VOTO COOPTATUS.
cm.
6861.
án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

576-577. Ismeretlen festő.
A XVII. századból

576. Batthyány Lajos gr.

Egész alak, jobbra fordul
pedig az oldalán lógó diszkard mark
jelvényét piros szalagon viseli. Pa
me kék, arcza és bajusza leberetvál
góján a gyöngyök nagy szemüek; prém
öv gyöngyökkel kirakott; magas szár
himezett. Balra párnázott támlásszé
faragott lábú asztalon ezüst csöngő
lirata fölül balra a táblán: N: 14
sorban: COMES LUDOVICUS DE BATTHYAN
FRANCI, NEC NON MA... CAMER. CONS. A
CASTRIAE PER ..ES NEC NON CANCELLAR
et COTTUS...PER DECEM OFF. SUPR. CON
PRESES T..RA ORD. VISITATOR AC IN A
CORP COMIS...ERO NEC NON LOCAR. MILI
TERM. PRAELo AD PETRO.. TEMES Ao. 17
DIAET: IN NUMERIS Q. PERARD N.. DE.
CROAT. PRO ASSORE AULICO DEM..
PER XIII ANOS LAUDABILIT. FUNCT. .
NALL. QVIETEM Ao. 1751. REGIS RE

576

204:v.3.

19

Leibici rk templom
gótikus
alapraj

Foerk Szepesség
3. tábla

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Leibici Szent Anna

oltár

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 348. l.

meg, hogy méltán meglepő annak a száját
ki az imént utalt két-három ezer éves fe
désre, a ki tehát a történeti álláspontot látsz

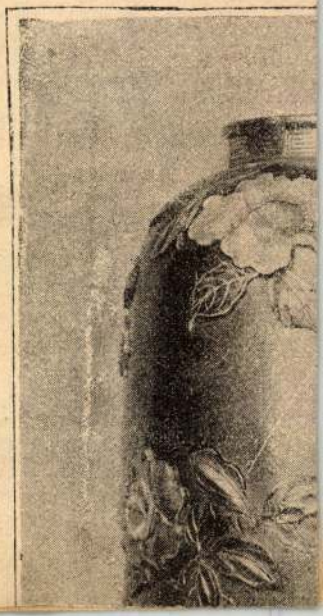

Leibici Szt Anna

oltár festője

Csanky dénes

MAGYAR MUVESZET

1937.339.C.

2623 sz.

Dr. Genthon István urnak,
egyetemi m. tanár
Budapest, IX., Högyes Endre u. 10

revich II.

tiszteletpéldány

ó 18. nap.

KIR. M. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVKIADÓHIVATALA
VIII, Múzeum-körút 6. Telefon: 14-61-45.

Leibici ag. hitv. ev.
templom

Div Felsöm

257 cl -

Vakokat gyámoltító Orsz. egylet mis-
Kolcsi fiókjának Braille-
Könyvtára VI. 223

Leibici pünspökszentek

oltára.

1521.

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 348. l

vitatkozás ma már meghaladott áll'ás-
annál is inkább, mert eddig sem az ilyen
ozás döntötte el, hogy a művészet egyik
násik ága mely irányban fejlődjék. Az

hegy pókhálón át, melyen a lehullott jávorfa
z őszt jelzi. Fametszet Hokusaitól. J. J. Brink-
mann *Kunst und Handwerk in Japan.*

Leibici stallum

1571.

l.

Magyar Művészet

1934. 83. l. 84. l.

kejelzel.

71—

471. Amerling, Friedrich (osztrák festő, 1803–1887): Kahl mint középkori lovag. Jelenve balra lenn: F. Amerling, 853
Vászon, olaj, 110×85 cm.
Grof Schmidegg – gyűjteményből.

Gerevich: Az Ujság 1916 jul. 20, 4. lap.

Gerevich: PA, 250 l.

Maszlaghy II. 421. szám,

Leibici Szent Anna

oltár

Leibic, Sz. Anna-oltár l. Budapest,
Nemzeti Múzeum

Genthon István

A régi magyar festő-
művészet. Vác, 1932

Fo. l.

7480

24

Származás

Wilhelm Leibl, festő

Horváth József, soproni festő művészszemléletét Leibl ihletéből fakadtnak érezzük. Horváth is megindúltan beszélt Leibl képeinek reá gyakorolt hatásáról. 283.old

László Gyula: Megnyitó beszéd Horváth József gyüjteményes kiállitását a Nemzeti Szalonban 1959.III.28. 283.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Leibl, ~~xxxx~~ Wilhelm, festő

Horváth József soproni művész erős hatása alatt állott a Munkácsyval egykorú német művésznek. 283.old

Mollay Károly: Horváth József kiállításának megnyitója a Nemzeti Szalonban 282.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960 Sopron

Wilhelm Leibl, festő

Bécsi múzeumi két kezet ábrázoló képe ismertette fel Horváth József soproni festővel, hogy a természetben nincsenek vonalak, csak foltok. Grafikája is ezt tükrözi a későbbi időkben. 272.old

Becht Rezső: Horváth József az ember és a festő 1891-1961 269.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Wilhelm Leibl

német realista festő Szinyei Merse Pálról festett arcképe. A kép dokumentuma Courbet, Leibl művészetére gyakorolt hatásának.

Képművészeti Múzeum (ismertető) 56. l.
Budapest 1965

A délfranciaországi magyarok csoportja a „La Solette-i kegyhelyen a nemzetiszínü Sz. Mátiás zászlóval, amelyet ott a bazilika legdiszesebb helyén állitottak fel. (× B. Szokoly Alajos délfranciaországi- és Ufil Antal (××) lillei magyar lelkész)

A nemzeti szocialisták merényletei Ausztriában

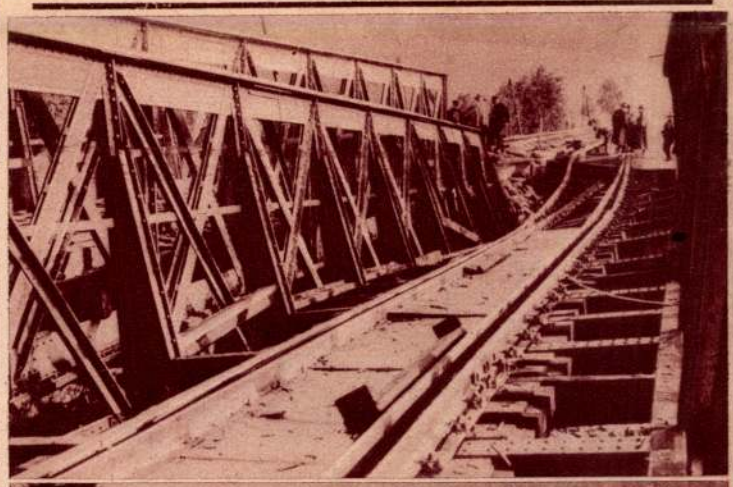

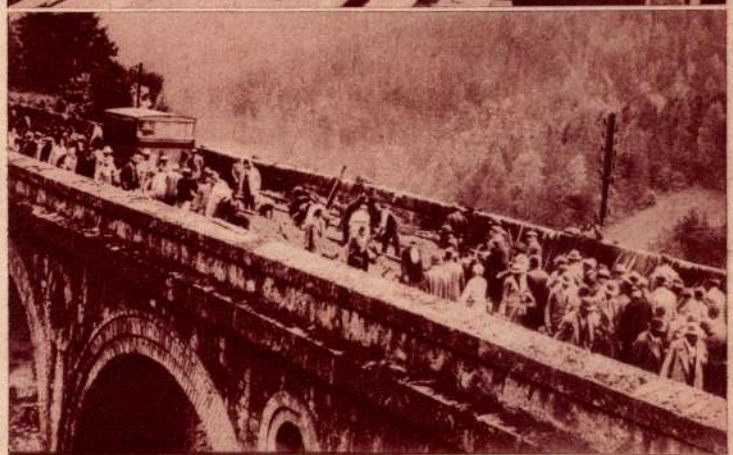

Fent a Redl-Zipf-i vasuti hidon, — lent a semmeringi viadukton végbevitt robbantások

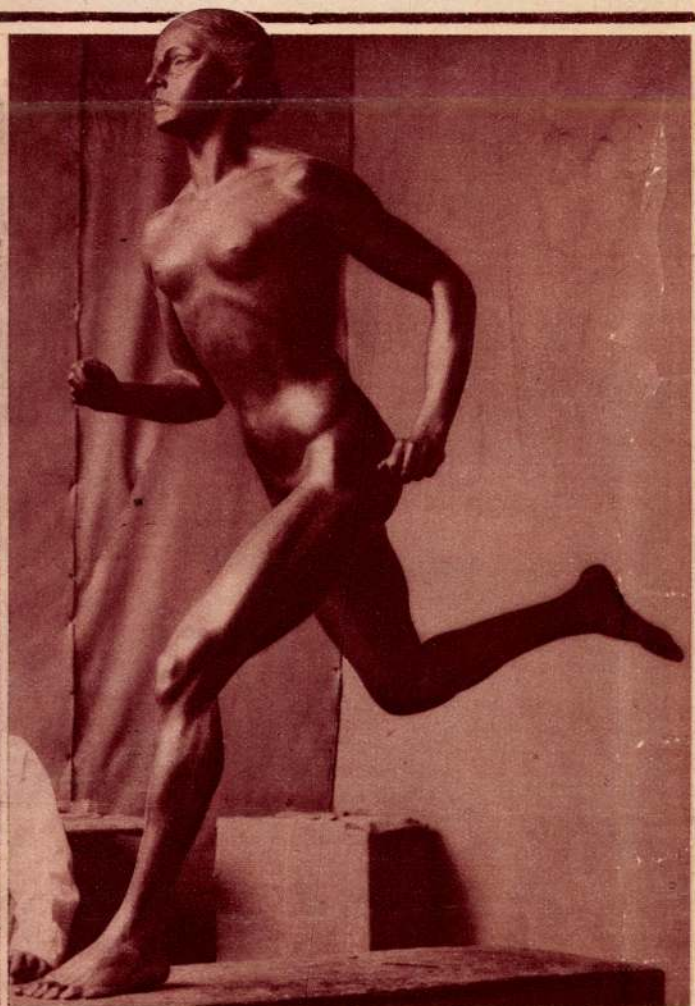

„A SPORTLEÁNY"
Leibkücfiler Pál szobrászműve

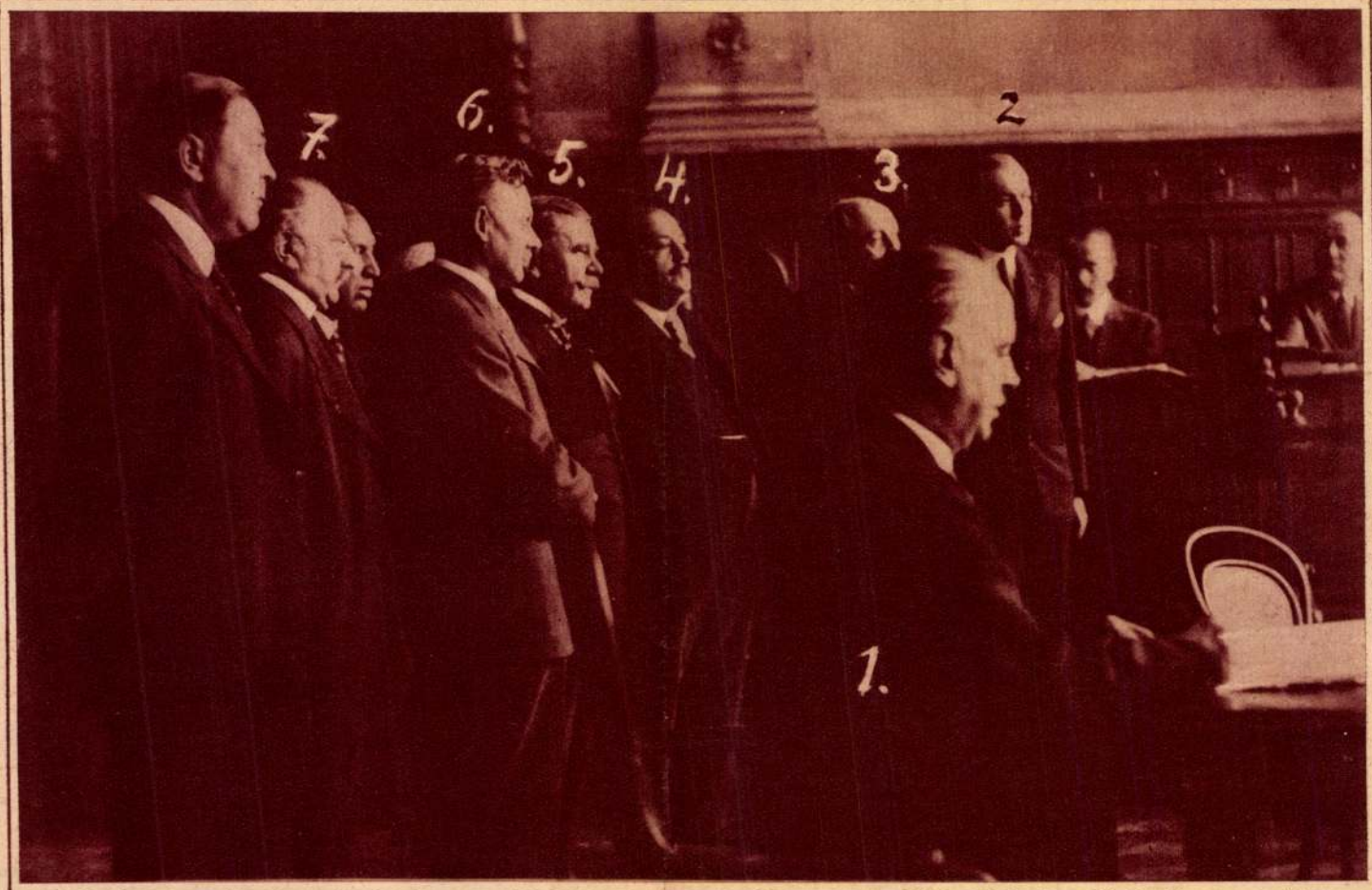

A Dréhr tárgyalásról: 1. Dréhr Imre. 2. ifj. Holzspach. 3. id. Holzspach. 4. Bánó Dezső. 5. Ripka Ferenc. 6. Pártos Zsigmond. 7. Krausz Simon

(Foto Hajnal)

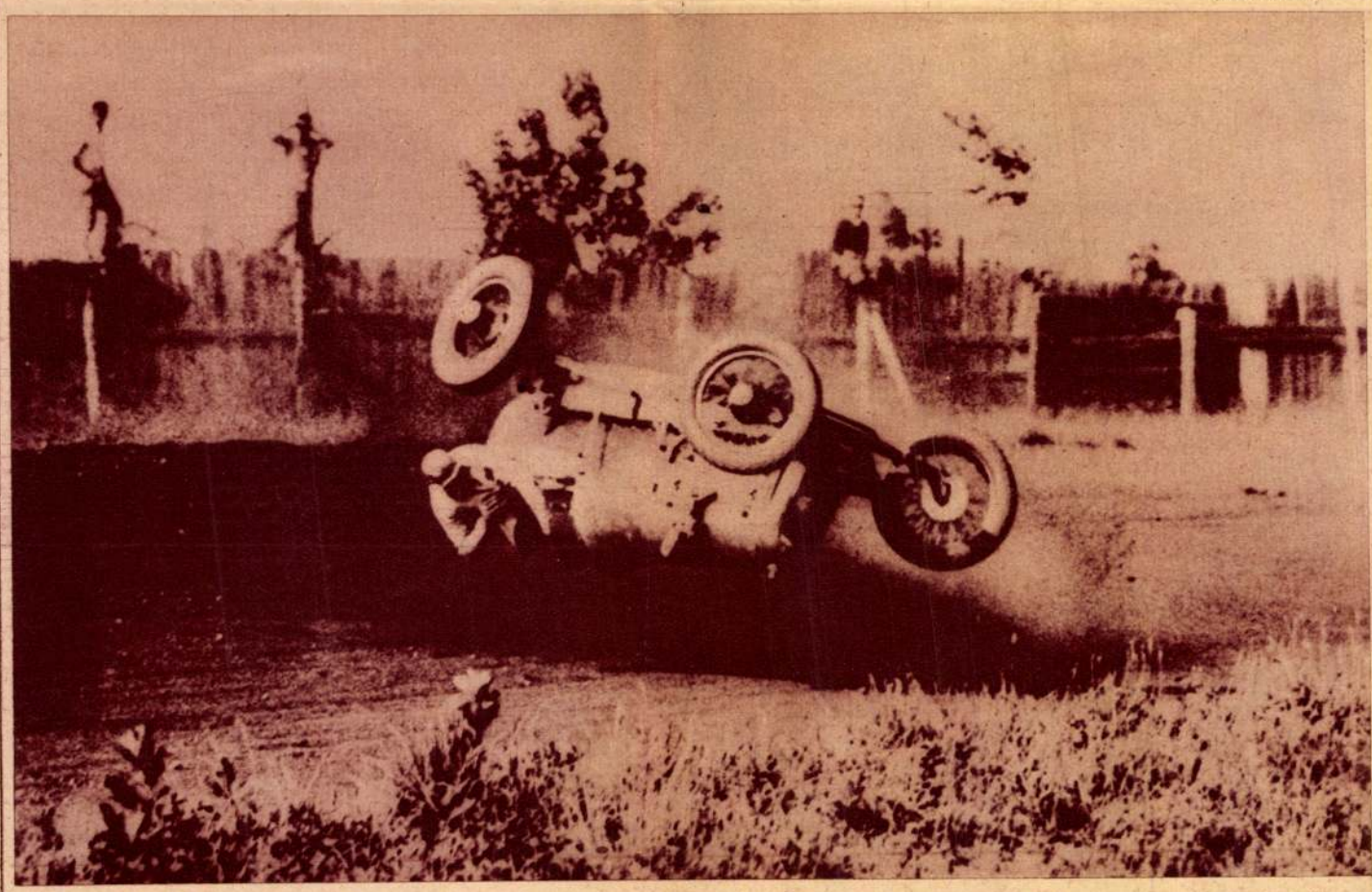

A leféngképezett rémpillanat. Georg Herlog kocsija a New-Yersey-i versenyben tengelytörés következtében felbukott és vezetőjét maga alá temette

A délfranciaországi magyarok csoportja a „La Solette-i kegyhelyen a nemzetiszínű Sz. Mátiás zászlóval, amelyet ott a bazilika legdíszesebb helyén állítottak fel. (× B. Szokoly Alajos délfranciaországi- és Ufil Antal (××) lillei magyar lelkész)

A nemzeti szocialisták merényletei Ausztriában

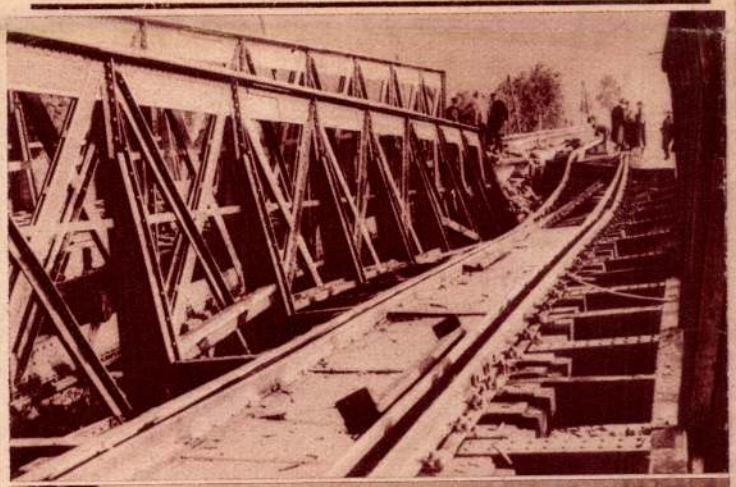

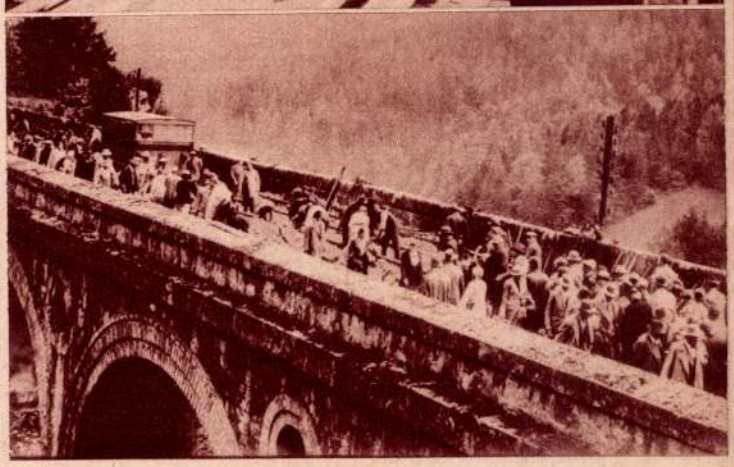

Fent a Redl-Zipf-i vasuti hidon, — lent a semmeringi viadukton végbevitt robbantások

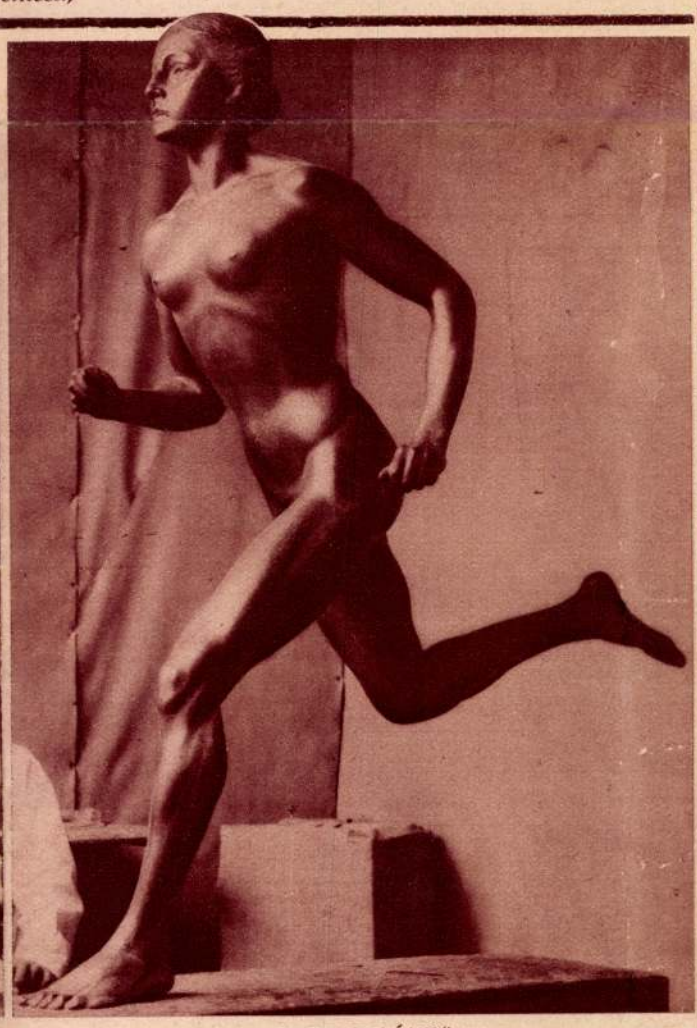

„A SPORTLEÁNY"
Leibkücfilet Pál szobrászműve

A Dréhr tárgyalásról; 1. Dréhr Imre. 2. ifj. Holzspach. 3. id. Holzspach. 4. Bánó Dezső. 5. Ripka Ferenc. 6. Pártos Zsigmond. 7. Krausz Simon

(Foto Hajnal)

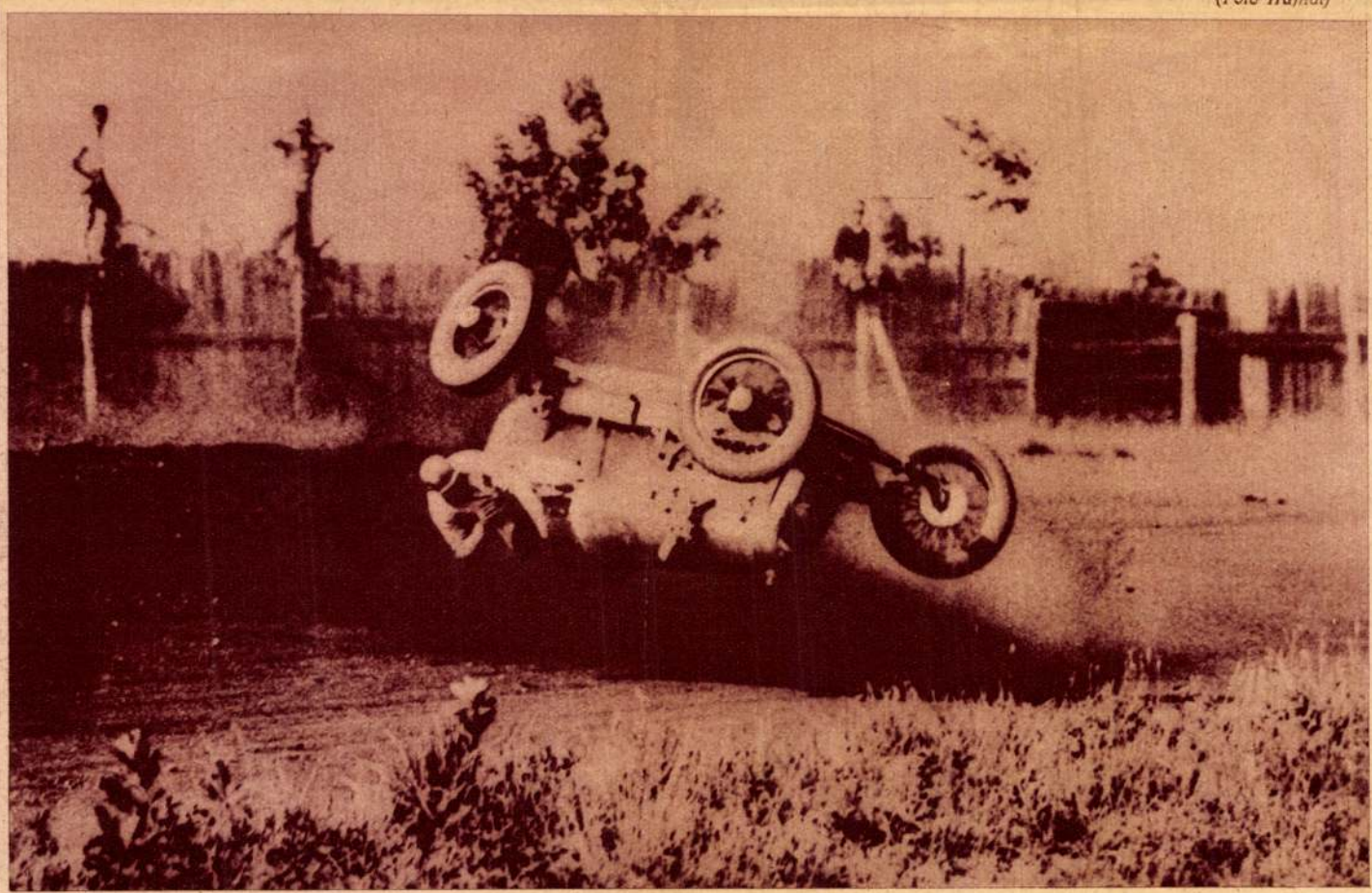

A lefényképezett rémpillanat. Georg Hetlog kocsija a New-Jersey-i versenyben tengelytörés következtében felbukott és vezetőjét maga alá temette

Leiber Franz

festō 1754

l.

Schirek Holitsch

107. l.

Lehrner Rezső

szül. Kassán 1856 ápr. 17.
sk. Klimkovics Kassai tanár
magánmutermében foglalk.
1874/5. a kassai főreál. 6.
osztalát végezte.
1876/7. I. 1. féléve a bpesti
rajztanárképzőben.

Lehrner János

kassai órás 1831.

egy restaurált XVIII. sz.
állóóra címlapja

1

XVIII. amk. Postatakarék

1923. márc.

817. sz.

szerint a műemléken semmiféle változtatást a
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapján
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges át
céljából a Műemlékek Országos Bizottságánal

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek O
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, ...

47.783. — Egyetemi

Lehrner János

kassai órás

az 1857. évi felső magyarországi első műtermény és iparkiállitáson saját készitményű különféle órákat állitott ki.

Korponay

I. 553. l.

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom keresztmetszete.	k

Leibe

hazánkfia, jeles kőedző s festész.
ki Parisban s Londonban huza-
most ideig tartozkodék,
jelenleg Prágában van, honnan
meghivatása következtében
Pétervárra utazik.

Leibe. Honnuvén 1837

762.l

Leibe

lásd
2

Szana Szárév

37. l

MDK

Leibkároly

gépmester

munkái a sopróni kiállításon

÷ Szakkiállítások és fölolvasások vidéken

Grafikai Szemle 1908 évf 9 sz 195 l.

Leibe

A XIX. század első felében szívesen látták Oroszországban a magyar festőket. Hosszabb ideig élt dolgozott Rombauer arcképfestő, Czetter Sámuel grafikus, Schaeffer Béla csendéletfestő, Leibe litográfus, Kerpel Lipót tájképfestő Kismartonból, majdan Zichy Mihály.

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő 1808-1873. /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 24-40. l.

30. l.

1928 FÜSTÖLŐ, vörösréz, trébelt díszítéssel. Bosnyák, XIX. század.

1929 ÁLLÓÓRA, aranyozott réz, dobalakú tokja két fekvő oroszlánon nyugszik. Jelezve: Lehrner Kassán. Magyar, empire.

1930 TÁL ÉS KANNA, cinezett, trébelt vörösréz, vésett rajzzal. Bosnyák, XIX. század.

1931 NAGY VÁZA, öntött bronz, domború virágos ágakkal és madarakkal. Japán, XIX. század.

1932 OSZLOPOS ÓRA, sárgaréz, késő empire díszítéssel. Látható szerkezettel. XIX. század első fele.

1933 KUPA, fedővel, ón, hengeres testtel. Erdély, 1726.

1934 KÉT KUPA, fedővel. Nagyszeben, XVII—XVIII. század.

1935 LAKODALMI TÁL, ón, közepén szász viseletű házaspár, vésett rajzban, peremén: Hochzeit Gabe von Georg Maetter 1767. felirat. Átmérője 34 cm. Nagyszeben, XVIII. század.

1936 LAKODALMITÁL, ón, közepén házaspár, peremén Gab: Mich: Pilder 1791. felirat. Nagyszeben, XVIII. század vége.

1937 TÁL, ón, vésett rajzzal, közepén ugró szarvas. Átmérője 37 cm. Nagyszeben, XVII—XVIII. század.

1938 KÉT TÁL, ón, közepén vésett rajzú kétfejű sas. Nagyszeben, 1806.

1939 KÉT TÁL, ón, vésett rajzú virággal. Nagyszeben, XIX. század első fele.

1940 HÁROM TÁNYÉR, ón, kettőn vésett rajzú virág. Nagyszeben, 1800 körül.

1903 FÜGGŐ, arany, láncos keretben félgömbös malachit, benne kis gyémánt XIX. század.

1904 PLAKETT, trébelt vörösréz, térdelő szerzetes alakjával. Német, XVIII. század.

1905 PLAKETT, Krisztus sírbatétele, renaissance kereteléssel. Ólomból öntött. Olasz.

1906 CSÉSZE ALJJAL, vörösréz, részben aranyozva. Magyar, empire.

1907 PLAKETT, aranyozott vörösréz. Krisztus fejét ábrázolja. Német, XVIII. század.

1908 TÁLKA, trébelt vörösréz, részben aranyozva, hólyagos díszítéssel. Délszláv, XVIII. század.

1909 FESZÜLET, háromágú öntött bronz, kék beágyazott zománcdísszel. Cyril felirattal. Orosz (?), XIX. század.

1910 DÍSZTÁL, trébelt és ezüstözött sárgaréz, közepén falu templommal. Német, XVII. század.

1911 ASZTALI GYERTYATARTÓ, öntött bronz, szára uszonyos lovakon ülő triton. Német, XIX. század.

1912 MÉDAILLON, öntött bronz, ovális, oroszlánon ülő Ámor. Fatalpon. Német, XIX. század.

1913 POHÁR, félgömbös, vörösréz, belül aranyozva. Peremén német felirat: »Hart Eisen ich vor war, ein Waser hell und klar, Macht mich in

Lehrmann Vilma

verseci mulctésii

nobrán

l.

Forum, 1933. 15 cl.

2 keppel-

…ménelése — — — — — — — 93
…etéhez — — — — — — — — — 108
… történetéhez — — — — — 127
— — — — — — — — — — — 127
…vek Dunapenteléről a Nem-
— — — — — — — — — — — 37
…ngóságainak jegyzéke — — 120

… ülései — — — — — — — — 131
…ków 1917. Ismerteti Ernyey
— — — — — — — — — — — 137
…Handschriften in Dalmatien.
— — — — — — — — — — — 141

1957. FALIÓRA, aranyozott ökörszemes keretben, működő zenélő szerkezettel, 19. sz. k. 180

1958. NAGY FALIÓRA, diófatokban különleges, hónapot, napot és hétköznapot mutató szerkezettel, jelezve: Lehrer Kaschau, 1830. *(Ft 1500)* 1

1959. ÁLLÓÓRA, tűzaranyozott bronz oroszlán- és levéldísz, tokban, Bécs, 1820 k. *(Ft 350)* 1

1960. NAP-ÓRA, kehlheimi-kő, figurális domború dísz és 1815. évszám, Osztrák *(Ft 240)* 1

1961. ÁLLÓÓRA, többszínű tűzaranyozott bronz, madaras és kígyós dísz, Bécs 1820 k. 300

1962. ÁLLÓÓRA, bronz, vésett díszítéssel, fatokban, Kína 150

1963. FALIÓRA, faragott és aranyozott fa, néger-alakkal, Bécs. 1800 k. *(Ft 150)* 1

1964. ÁLLÓÓRA, fehér márvány és tűzaranyozott bronz, maskaron fejekkel, Bécs, 1820 k. *(Ft 300)* 1

1965. TALPAS TÁL, ezüstözött fém-talapzaton, maratott üvegtányér *(Ft 40)* 1

1966. TEÁS KANNA, zinn, fafogóval, 19. sz. m. f. *(Ft 35)* 1

1967. LATERNA, kalapált sárgaréz, 18. sz. *(Ft 40)* 1

1968. FESZÜLET, talpas, zinn, 1800 k. *(Ft 60)* 1

1969. DOBOZ, faragott fa, berakott elefántcsont és rézdíszítéssel, India 60

1970. ÍRÓLÁDIKA, fa, ezüstszegekkel díszítve, Magyar, 1800 k. *(Ft 200)* 1

1929. METSZET—RÉZLEMEZ, bibliai jelenet, 18. sz. *(Ft 100)* 1

1930. ANGYALFEJ, faragott fa. Osztrák, 18. sz. *(Ft 80)* 1

1931. ANGYALFEJ, faragott fa. Osztrák, 18. sz. *(Ft 80)* 1

1932. PÁNCÉLKÉSZLET, sodronyos ing, láncos sisak, karvédő és pajzs, vésett és tauschirozott díszítéssel. 17. sz. *(Ft 400)* 1

1933. SISAK, kovácsolt vas. 17. sz. *(Ft 80)* 1

1934. SISAK, kovácsolt vas. 17. sz. *(Ft 80)* 1

1935. VASKESZTYŰ-PÁR, páncélfelszereléshez, kovácsolt vas. *(Ft 80)* 1

1936. SARKANTYÚ-PÁR, kovácsolt vas. 17. sz. *(Ft 80)* 1

1937. SARKANTYÚ-PÁR, kovácsolt vas, áttört dísz. 18. sz. *(Ft 80)* 1

1938. TÖR, faragott elefántcsontmarkolattal. Jáva, 18. sz. *(Ft 100)* 1

1939. TŐR, intarziás díszítéssel, bársonyhüvely. Perzsa, 18. sz. *(Ft 100)* 1

1940. PISZTOLY, ezüst- és korallkő-díszítéssel. Török, 18. sz. *(Ft 150)* 1

1941. PISZTOLY, ezüstverettel és koralkő-díszítéssel. Török, 18. sz. *(Ft 150)* 1

1942. PISZTOLY, figurális reliefes sárgarézberakással. Francia, 18. sz. *(Ft 100)* 1

1943. SOKALAKOS HARCI JELENET, elefántcsontrelief, teknőc keretben. *(Ft 220)* 1

Lehrer Vilmos

innépítész

Ujvidék

Stul. u. o. 1883

De Sgar

szemelyi adattár

248. hasab

